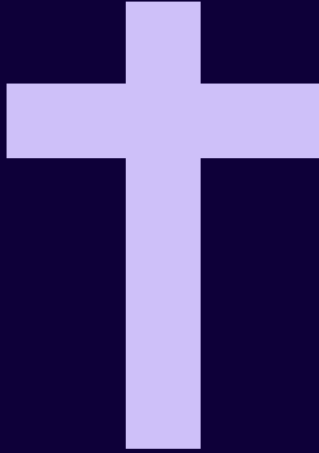

Yesus Aqa Anjam Bole

2014

The New Testament in the Anjam language of Papua New Guinea,

2014 revision

Yesus Aqa Anjam Bole 2014
The New Testament in the Anjam language of Papua New Guinea,
2014 revision
Nupela Testamen long tokples Anjam long Niugini, 2014

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Anjam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-04-28

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
0eb339dc-c20a-5065-9483-338933d97585

Contents

FRT	1
Matyu	2
Mak	51
Luk	81
Jon	131
Aposel	166
Rom	214
1 Korin	236
2 Korin	257
Galesia	271
Efesus	279
Filipai	287
Kolosi	292
1 Tesalonaika	297
2 Tesalonaika	302
1 Timoti	305
2 Timoti	312
Taitus	317
Filemon	320
Hibru	322
Jems	339
1 Pita	345
2 Pita	351
1 Jon	355
2 Jon	360
3 Jon	361
Jut	362
Uli Anjam	364
Anjam Mutu Qudei	387

Yesus Aqa Anjam Bole

This is the New Testament in the Anjam Language
of Madang Province, Papua New Guinea

Revised Second Edition, 2014 – 3C

R 262P—2014—338

ISBN 9980 63 1002 6

© 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Namo Qaji Anjam

Anjam endi Yesus Kristus aqa anjam bole. Anjam endi iga bulyosim tamo ungasari Astrolabe Bay di unub qaji nanjo anjam na nenngrenyem. Astrolabe Bay di agi Madang Provins di unu.

Yesus Kristus aqa anjam bole agiende. Qotei na Yesus qarinyonaqa a mandamq aisiqa namburbasq di moiyej. Osiqa olo subq na tigelej. Yesus aqa anjam bole agide.

Anjam endi Qotei aqa segi anjam. Endi tamo nanjo anjam sai. Qotei aqa Mondor Bole a na aqa wau tamo nanji powo enjrnaqa nanji anjam bole endi nenngrenyeb. Nanji Grik anjam na nenngrenyeb. Ariya bunuqna tamo qudei nanji olo anjam endi bulyoqn-sib anjam gargekoba na nenngrenyoqneb. Tamo qudei nanji bulyosib Inglis anjam na nenngrenyeb. Tamo qudei nanji bulyosib Qebari anjam na nenngrenyeb. O anjam gargekoba na nenngrenyoqneb.

Tulanj nami Moses a ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji ti Qotei aqa anjam bei nenngrenyeb. Di Qotei aqa anjam namij. Ariya bunuqna Yesus a bosiqqa Qotei na iga elenqajqa gam torei babetkretej. A Qotei aqa anjam bunuj osi bej. Anjam bunuj agiende.

MATYU

Yesus Kristus aqa moma nanngo ñam kalil

¹Endi Yesus Kristus aqa moma nanngo ñam kalil. Yesus Kristus a Devit aqa leñ na ñambabej. Devit a Abraham aqa leñ na ñambabej.

²Abraham a Aisak aqa abu. Aisak a Jekop aqa abu. Jekop a Juda aqa was nanngi ti nanngo abu.

³Juda a Peres Sera wo nanngo abu. Nanngo ai Tamar. Peres a Hesron aqa abu. Hesron a Ram aqa abu.

⁴Ram a Aminadap aqa abu. Aminadap a Nason aqa abu. Nason a Salmon aqa abu.

⁵Salmon a Boas aqa abu. Boas aqa ai Rahap. Boas a Obet aqa abu. Obet aqa ai Rut. Obet a Jesi aqa abu.

⁶Jesi a Mandor Koba Devit aqa abu.

Devit a Solomon aqa abu. Solomon aqa ai a nami Uria aqa ñaun soqnej.

⁷Solomon a Rehoboam aqa abu. Rehoboam a Abiya aqa abu. Abiya a Asa aqa abu.

⁸Asa a Jehosafat aqa abu. Jehosafat a Jehoram aqa abu. Jehoram a Usia aqa abu.

⁹Usia a Jotam aqa abu. Jotam a Ahas aqa abu. Ahas a Hesekia aqa abu.

¹⁰Hesekia a Manase aqa abu. Manase a Emon aqa abu. Emon a Josaia aqa abu.

¹¹Josaia a Jehoiakin aqa was nanngi ti nanngo abu. Aqa bati qa jeu tamo nanngi na Israel nanngi tontnjrsib joqsib Babilon qureq di taqatnjresoqneb.

¹²Babilon qureq di nanngi tontnjrnab sonabqa Jehoiakin aqa angoro Sealtiel a ñambabej. Sealtiel a Serubabel aqa abu.

¹³Serubabel a Abiut aqa abu. Abiut a Eliakim aqa abu. Eliakim a Asor aqa abu.

¹⁴Asor a Sadok aqa abu. Sadok a Akim aqa abu. Akim a Eliut aqa abu.

¹⁵Eliut a Eleasar aqa abu. Eleasar a Matan aqa abu. Matan a Jekop aqa abu.

¹⁶Jekop a Josep aqa abu. Josep a Maria aqa gumbulun.

Maria aqa miligiq na Yesus a ñambabej. Nanngi a qa mareqñub, a Kristus.

¹⁷Deqa Abraham aqaq dena bosu bosiq Devit a ñambabej di moma 14. Devit aqaq dena bosu bosiq Israel nanngi Babilon qureq di soqneb di dego moma 14. Nanngi Babilon qureq di soqneb dena bosu bosiq Kristus a ñambabej di dego moma 14.

Yesus Kristus a ñambabej

¹⁸Yesus Kristus a endegsi ñambabej. Aqa ai Maria Josep na oqajqa saga qameb. Ariya Josep a Maria ombla ñerenjosaisonaq Mondor Bole a Maria aqaq ainaqa a gumannej.

¹⁹Onaqa Maria aqa gumbulun Josep a endegsi quej, "Maria a gumanjjo." Josep aqa kumbra tulan boledamu deqa a endegsi are qalej, "E lumu na Maria uratqai. E boleq di uratqasai. Maria a jemaiyo uge."

²⁰Degsi are qaleqnaqa Tamo Koba aqa lan angoro bei a Josep aqaq ainaqa ñeiobilqei na unej. Unnaqa lan angoro na minjej, "O Josep, Devit aqa moma, ni Maria ame. Ni ulaa'im. Ni que. Mondor Bole a Maria aqaq aigoqa a gumanjjo."

²¹Deqa a angoro mel oqas. Amqa bunuqna angoro dena aqa segi tamo ungasari nanngo une kobotetnjrsim nanngi elenqas. Deqa ni aqa ñam Yesus waiyqam."

²²Kumbra kalil di brantej deqa anjam bei Tamo Koba aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

²³"Ninngi quiy. Bunuqna dungeñge bei a tamo ombla ñerenjosaisosimqa a gumanjosim angoro mel oqas. Amqa nanngi aqa ñam Emanuel waiyqab." Ñam di aqa damu, "Qotei a iga koba na unum."

²⁴Onaqa Josep a qutuosiqa Tamo Koba aqa lan angoro na anjam minjej qaji di dauryosiqa Maria ej.

²⁵Bati deqa a Maria ombla ñerenjosaiqneq. Gilsu gilsiq Maria a angoro mel ej. Onaqa Josep na angoro di aqa ñam Yesus waiyej.

2

Bongar sisiyo qaji tamo nanngi Yesus unqajqa beb

¹Yesus a Betlehem qureq di ñambabej. Qure di Judia sawaq di unu. Bati deqa Mandor Herot a Judia sawa taqatesoqnej. Yesus a ñambabonaqa bongar sisiyo qaji tamo qudei nanngi señ ogo sawaq na walwelosib gilsib Jerusalem qureq di brantosib tamo qudei nanngi endegsib nenemnjroqneb,

²"Juda nanngo mandor koba ñambabej qaji a qabi unu? Iga señ ogo sawaq di aqa bongar unsimqa dauryosim bonum. Iga a qa louqajqa deqa bonum."

³ Onaqa Mandor Herot a nanço anjam di qusiqa a are koba qaloqnej. Tamo unğasari kalil Jerusalem di soqneb qaji nangi dego are koba qaloqneb.

⁴ Deqa Herot a Israel nanço atra tamo kokba ti nanço dal anjam qalie tamo nançi ti kalil metnrnaqa nangi bosib koroonaqqa a na nançi endegsi nenemnjrej, “Kristus a qabia nambabqas?”

⁵ Onaqa nangi na kamba minjeb, “Kristus a Betlehem qureq di nambabqas. Qure di agi Judia sawaq di unu. Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a nami endegsi nengrenjeje,

⁶ ‘O Betlehem tamo unğasari, nunço qure Judia sawaq di unu. Qure kokba kalil Judia sawaq di unub qaji nangi na nunço qure bunyqasai. Di kiyaqa? Nunço qureq dena gate koba bei tigelosimqa a na ijo segi Israel tamo unğasari nangi taqatnrqas.’”

⁷ Onaqa Herot a anjam di qusiqa bongar sisiyo qaji tamo nangi lumu na metnrnaqa nangi aqa areq bonabqa nenemnjrej, “Bati gembu bongar di brantej?”

⁸ Onaqa nangi bongar brantej qaji aqa bati di ubtosib Herot minjnabqa a na kamba minjrej, “Ninçi Betlehem aisib anğro deqa gegerere nımoiy. Namosib a tal qabi unu di unsib bosib e merbiy. Yim e kamba aisiy a qa louqai.”

⁹ Onaqa nangi Mandor Herot aqa anjam di qusib Betlehem aiyeb. Aisib nam atsibqa bongar nami sen oqo sawaq di uneb qaji di namo aisiq anğro soqnej qaji tal di tiñsi sonaq uneb.

¹⁰ Unsib nangi tulan areboleboleinjrej.

¹¹ Onaqa nangi tal miligiq gilsib anğro aqa ai Maria wo sonab unjrsibqa anğro aqa areq di sinğa pulutosib a qa loueb. Osib nango qasan ingi ingi qudei ti gol ti goren ti qa ti walaqajqa quleq bole bole di elenşosib anğro atraiyeb. Inçi ingi di nangi nami silali kokba na awaiyelenjeb.

¹² Ariya nangi tal uratosib olo puluqa laqnaqqa Qotei a nejobilqei na minjrej, “Ninçi olo Herot aqaq di brantaib.” Degsi minjrnaqa nangi gam bei dauryosib nanço segi qure utruq aiyeb.

Josep na Yesus aqa ai wo joqsıq Isip sumeb

¹³ Nangi ainabqa bati di Tamo Koba aqa lan anğro bei a Josep aqaq gilsiq nejobilqei na minjrej, “Herot a bosim anğro Yesus qalsim moiyoqajqa nımqas. Deqa ni tigelosim anğro aqa ai wo joqsım Isip sawaq sumiy. Sumsib di soqnaqqa bunuqna e ni mermitqa sawa endeq olo bğab.”

¹⁴ Onaqa Josep a qolo tigelosıqa anğro aqa ai wo joqsıq Isip sawaq sumeb.

¹⁵ Sumsib di sonabqa bunuqna Herot a moiyej. Josep a kumbra di yej deqa anjam bei Tamo Koba aqa medabu o tamo nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “Ijo anğro mel a Isip sawaq di soqnaqqa e dena metit a Isip sawa uratosim ijoq bğas.”

Qaja tamo nançi na anğro mel nançi nıumelenjeb

¹⁶ Herot a bongar sisiyo qaji tamo nangi qa tarınonaq ugeiyonaq qalieej, nangi a gisanjeb. Deqa a minjin ani oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nangi qarınjrnaqa aisib Betlehem qureq di anğro mel kiñılala wausau aiyel osaisoqneb qaji nangi kalil nıumelenşosib moiyoqajreb. Qure qure Betlehem jojomq di soqneb qaji dia dego anğro mel kiñılala wausau aiyel osaisoqneb qaji nangi kalil moiyoqajreb. Herot a bongar brantej qaji aqa bati dauryosiq kumbra degyej.

¹⁷ Deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Jeremaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

¹⁸ “Rama qureq di Resel a akamkobaoqnsiq pailoqnej. Aqa anğro kalil nangi nıumnab morenej deqa akameqnaqa tamo unğasari nangi aqa are latetqa yeqnaq a nanço anjam quqwa uratoqnej. Di kiyaqa? Aqa anğro kalil nangi morenejkriteb deqa.”

Josep na Yesus aqa ai Maria wo joqsıq olo Israel sawaq beb

¹⁹ Bati Herot a moınaqa Tamo Koba aqa lan anğro bei a Isip sawaq di Josep aqaq di brantosıqa nejobilqei na minjrej,

²⁰ “Ni tigelosim anğro kiñıala Yesus aqa ai Maria wo joqsım olo Israel sawaq gile. Tamo nangi Yesus qalsib moiyoqqa maroqneb qaji nangi morenejkriteb deqa ni olo gile.”

²¹ Onaqa Josep a tigelosıqa Yesus aqa ai Maria wo joqsıq olo Israel sawaq gilej.

²² Bati deqa Arkelaus a na aqa abu Herot aqa sawa osiq Judia sawa taqatesoqnej. Deqa Josep a anjam di qusiqa Judia sawaq gilqa ulaej. Onaqa Qotei a Josep nejobilqei na minjrej, “Ni Galili sawaq gile.”

²³ Onaqa Josep a Qotei aqa anjam di dauryosıqa Galili sawaq gilej. Gilsiq qure bei aqa nıam Nasaret di soqnej. A di soqnej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo qudei nangi nami maroqneb qaji di aqa damu brantej. Nangi endegsib maroqneb, “Nançi a qa maroqnaq, ‘A Nasaret tamo.’”

3

Jon yansnjro qaji a Qotei aqa anjam palontoqnej

¹ Bunuqna Jon yansnjro qaji a Judia nango wadau sawaq di brantej. Brantosiq dia tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam palontosiq endegsi minjroqnej.

² “Qotei lan qureq di unu qaji a nungo Mandor Koba sosim ninqi taqatngwajqa bati jojomqo. Deqa ninqi are buliyi.”

³ Jon a kumbra degyej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A Jon qa endegsi marej, “Tamo bei a wadau sawaq diigelosimqa a tulan lelenoqnsim tamo ungasari nanqi endegsim minjroqnaqas, ‘Tamo Koba a bqajqa gam gereiyeti. Gam tingiteti.’”

⁴ Jon a wadau sawaq di sosiqa a gara jugo kamel aqa jungum na gereiyo qaji di jugoqnsiqa alalag na singilatosiq laqnej. A ninqi uyo saiqoji deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej.

⁵ Bati deqa tamo ungasari Jerusalem di soqneb qaji nanqi ti Judia sawaq di soqneb qaji nanqi ti qure kalil Jordan ya qalaq di soqneb qaji nanqi ti igelosib Jon aqa areq boqneb.

⁶ Boqnsibqa nango une kalil babetqab Jon na Jordan yaq di yansnjroqnej.

⁷ Bati deqa Farisi tamo ti Sadyusi tamo ti tulan gargekoba nanqi Jon na yansnjrqa marsibqa aqa areq beqnaqba unjrsiqa nanqi endegsi minjroqnej, “Ninqi kumbra uge yo qaji tamo. Ninqi amal uge bul. Ninqi yai na mernwoqqa mondonj Qotei aqa minjin nungoq aiyaim deqa ulaosib ijoj bonub?”

⁸ Ninqi are bulyosib nungo kumbra uge kalil uratosib kumbra bole bole yoqniy. Yim e unsiy marqai, ‘Bole, ninqi are bulyonub.’ Osiy ninqi yansngwai.

⁹ Ninqi endegsib are qalaib, ‘Abraham a gago moma utru unu deqa iga Qotei aqa nqamgalaq di tamo bole.’ Ninqi degsib are qalaib. Ninqi quiy. Qotei na marimqa meniñ kalil endi dego tamo bulyosib igelosib Abraham aqa moma brantqab.

¹⁰ Qotei na tapor qalat ojsiqa nqam qomqajqa utruq di ateq unu. Deqa nqam kalil gei bole atosaeqñub qaji di Qotei na tapor dena qomelenjosim nqamyuwoq di breinjrqas.

¹¹ “Ninqi are bulyqajqa deqa e ya na ninqi yansngqenun. Ariya Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e a kanqalyqajqa e tamo holesai. A bosimqa Mondor Bole aqa singila na ti nqamyuwo na ti ninqi yansngwas.

¹² A bem sum floqoryosim damu elenjosim aqa talq di atqas. Osim a bem sum aqa suwi breinjrim nqamyuwo gaigai yuejunu qaji dia yuekritqab.”

Jon na Yesus yansej

¹³ Bati deqa Yesus a Galili sawaq dena igelosiq walwelosiq Jordan yaq gilej. A Jon na yansqa marsiqa aqa areq gilej.

¹⁴ Gilnaqa Jon na saidyosiq minnej, “Ni e yansbqam di kere. Kiyaqqa e ni yansmqam marsim ijoj bonum?”

¹⁵ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Unqum. Ni ijo anjam dauryosim e yansbe. Yimqa kumbra dena iga Qotei aqa areqalo kalil keretosim dauryqom.” Onaqa Jon a Yesus aqa anjam di dauryosiqa a yansej.

¹⁶ Yesus a yanso osiqa a yaq na igelosiq tarosiq lan goge koqyonaqa lan waqej. Lan waqonaqa Qotei aqa Mondor a binon bulosiq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoonaq unej.

¹⁷ Unnaqa lan goge dena Qotei aqa anjam bei endegsi brantej, “Endi ijo anqro qujai. E a tulan qalaqalaiyeqñun. E a qa tulan areboleboleibeqnu.”

4

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹ Onaqa bati deqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiq di uratonaqa Satan bosiqqa Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej.

² Qanam 40 qolo 40 Yesus a wadau sawaq di soqnej. Sosiqa inqi uratoqnsiqa qurien ti soqnej. Deqa bati 40 di koboonaqa a mamyej.

³ Onaqa walawalaiyo tamo Satan a Yesus aqa areq bosiqqa minnej, “Ni Qotei aqa Njiriamqa meniñ kalil endi minjrim bem bulyibqa ni uye.”

⁴ Degsi minjnaqa Yesus na kamba minnej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu, ‘Tamo nanqi inqi uyo na segi nqambile sqasai. Anjam kalil Qotei aqa medabuq na branteqnu qaji dena nanqi nqambile sqab.’”

⁵ Onaqa Satan na Yesus olo osiqa Qotei aqa qure koba Jerusalem gilsiq atra tal quraq oqsic qoge dia Yesus atsiqa minnej,

⁶ “Ni Qotei aqa Njiriamqa endena prugosim mandamq aye. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu. ‘Qotei na aqa lan anqro nanqi minjrimqa bosib ni taqatmqab.’ Anjam bei dego nenqrenq di unu. Anjam agiende, ‘Lan anqro nanqi bosib ban na ni soqtmibqa ino singa meniñ na qalqasai.’”

⁷ Onaqa Yesus na kamba Satan minjej, “Qotei aqa anjam bei dego nenngrenq di unu. Anjam agiende, ‘Ni ino Tamo Koba Qotei aqa singila lanja tenemtqa osim a gisanjaim.’”

⁸ Degsi minjnaqa Satan a Yesus olo osiqa mana goge kobaq oqsiq dia Yesus tigeltosiqa sawa sawa kalil mandor kokba nanqi na taqatejunub qaji nanjo singila ti ñoro ti di Yesus osoryosiqa minjej,

⁹ “Ni ijo ulatamuq endi sinja pulutosim e qa louimqa sawa sawa kalil di nanjo singila ti ñoro ti ni emqai.”

¹⁰ Onaqa Yesus na minjej, “Satan, ni ulanj. Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, ‘Ino Tamo Koba Qotei a segi qa louoqnsimqa aqa sorgomq di soqne.’”

¹¹ Degsi minjnaqa Satan a Yesus uratosiq ulanjej. Onaqa Qotei aqa lanj anjro nanqi bosib Yesus singilatoqneb.

Yesus a olo Galili sawaq gilej

¹² Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaqa Yesus a di qusiqa olo tigelosiq Galili sawaq gilej.

¹³ Gilsiq Nasaret qureq di brantej. Dena walwelosiq Kaperneam qureq gilsiq di soqnej. Kaperneam qure agi Galili ya agu kobaquja qalaqsi unu. Ya agu jojomq di Sebulun sawa ti Naptali sawa ti unub.

¹⁴ Yesus a Kaperneam qureq gilej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

¹⁵ “Gam kobaquja Jordan ya qalaq aisiq alile dia walweloqnsiqa ñam atej di Saimon aqa ñam bei Pita aqa was Andru wo sonab unjrej. Nanqi aiyel qe o qaji tamo soqneb deqa nanqi kakan waiyeq nab unjrsiqa minjrej.

¹⁶ Deqa tamo ungasari ambruq di unub qaji nanqi pulonj kobaquja unqab. Tamo ungasari padalo gam dauryosib ambruq di unub qaji nanqi pulonj dena suwantnjrqas.”

Yesus na tamo qolqe nanqi metnjrnaq a dauryeb

¹⁷ Bati deqa Yesus na aqa wau utru atsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiqa tamo ungasari nanqi endegsi minjroqnej, “Qotei lanj qureq di unu qaji a nunjo Mandor Koba sosim ningi taqatnjwajqa bati jojomqo. Deqa ningi are buliyiy.”

¹⁸ Osiqa a Galili ya agu qalaq aisiq alile dia walweloqnsiqa ñam atej di Saimon aqa ñam bei Pita aqa was Andru wo sonab unjrej. Nanqi aiyel qe o qaji tamo soqneb deqa nanqi kakan waiyeq nab unjrsiqa minjrej,

¹⁹ “Ninji e daurbij. Ninji qe o qaji tamo unub deqa ningi qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ningi olo tamo oqnaqab.”

²⁰ Yesus a nanqi degsi minjrnaqa nanqi nanjo kakanj uratosib Yesus dauryeb.

²¹ Onaqa Yesus a olo walwelosiq aisiqa Sebedi aqa njiri Jems aqa was Jon wo nanqi aiyel qobun miligiq di nanjo abu ti kakanj branjo qandimeq nabqa unjrsiqa metnjrej.

²² Metnjrnaqa nanjo abu Sebedi a qobun miligiq di sonaqa uratosib Yesus dauryeb.

Yesus a Qotei aqa anjam palontoqnsiqa ma tamo nanqi boletnjroqnej

²³ Yesus a dena walwelosiq Galili sawa keretoqnsiqa Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiqa dia Qotei aqa anjam palantoqnej. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas anjam bole di Yesus na palantoqnej. Osiqa tamo ma utru segi segi kalil nanqi boletnjroqnej.

²⁴ Yeqnaqa tamo ungasari kalil Siria sawaq di soqneb qaji nanqi Yesus qa quoqnsib deqa tamo ma utru segi segi joqsisb aqa areq boqneb. Tamo jejamu jaqatnjnjro qaji nanqi ti tamo mondor uge uge na ojeleno qaji nanqi ti tamo nanarioqnsib mangaloqneb qaji nanqi ti tamo jejamu lainjro qaji nanqi ti kalil joqsisb beq nab Yesus na boletnjroqnej.

²⁵ Bati deqa tamo ungasari tulanj gargekoba nanqi Yesus dauryoqnsib laqneb. Galili sawa nanqi ti Dekapolis sawa nanqi ti Jerusalem qure nanqi ti Judia sawa nanqi ti qure qure Jordan ya taqal beiq di soqneb qaji nanqi ti kalil Yesus dauryoqnsib laqneb.

5

Yesus a manaq oqsiq dia anjam palontej

¹ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nanqi di unjrsiqa a manaq oqsiq di awesonaqa aqa segi anjro nanqi aqa areq beb.

² Bonabqa a Qotei aqa anjam palontosiq endegsi minjrej,

³ “Tamo ungasari qudei nanqi poinjroq, nanqi Qotei aqa ñamgalaq di sougetejunub. Tamo ungasari nanqi di areboleboleinjreme. Qotei lanj qureq di unu qaji a nanjo Mandor Koba sosim nanqi taqatnjrqas.

⁴ “Tamo ungasari akam ti unub qaji nanqi dego areboleboleinjreme. Qotei na nanjo are olo boletetnjrqas.

⁵ “Tamo ungasari lawo na sosib nanngo segi ñam aguq ateqnub qaji nanngi dego areboleboleinjreme. Qotei na mandam kalil osim nanngi enjrqas.

⁶ “Tamo ungasari kumbra bole dauryqajqa arearetnjreqnu qaji nanngi dego areboleboleinjreme. Nanngi tulanj kere na sqab. Iga inji ti ya ti uyqajqa arearetgeqnu dego kere.

⁷ “Tamo ungasari duleqnu qaji nanngi dego areboleboleinjreme. Qotei a kamba nanngi qa duloqngas.

⁸ “Tamo ungasari nanngo are miligiq di jiga bei saiqoji unub qaji nanngi dego areboleboleinjreme. Nanngi Qotei aqa ulatamu unqab.

⁹ “Tamo ungasari jeu turyeqnub qaji nanngi dego areboleboleinjreme. Qotei a nanngi qa marqas, ‘Nanngi ijo segi anjro bole.’

¹⁰ “Tamo ungasari qudei nanngi kumbra bole dauryeqnub deqa jeu tamo nanngi na nanngi gulbe enjreqnub. Tamo ungasari nanngi di dego areboleboleinjreme. Qotei lanj qureq di unu qaji a nanngo Mandor Koba sosim nanngi taqatnjrqas.

¹¹ “Ninngi ijo ñam ti unub deqa bunuqna tamo qudei na ninngi misilinqoqnsib ugeugeinqoqnsib nunngo jejamu lanja gisanjoqngab. Di unqum. Ninngi areboleboleingeme.

¹² Od, nunngo are tulanj boleingim soqniy. Nunngo awai bole agi lanj goge di unu. Nami jeu tamo nanngi na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanngi dego degsib ugeugeinjroqneq.”

Ninngi bar ti pulonj ti bul soqniy

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninngi mandamq endi bar bul soqniy. Ariya bar aqa qajarara koboqas di inji kiye na olo qajararatqas? Di keresai. Bar aqa qajarara koboqas di a ugeqas. Deqa bar di mandamq di waiyibqa tamo qudei nanngi bosib singa na sosqab.

¹⁴ “Ninngi mandamq endi pulonj bul soqniy. Ninngi are qaliy. Qure kobaquja a mana gogeqsi sqas di a boleq di sqas. A uliesqa keresai.

¹⁵ Tamo bei a lam qatrentosim guwe na kabutqasai. Boleq di gaintim warum suwanjamqa tamo kalil tal miligiq di unub qaji nanngi warum geregere unqab.

¹⁶ Dego kere ninngi pulonj bul sosib boleq di kumbra bole bole yoqniy. Yoqniqbqa tamo ungasari nanngi na nunngo kumbra di unoqnsib nunngo Abu lanj qureq di unu qaji aqa ñam soqtoqngab.”

Yesus a dal anjam qa marej

¹⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “E Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanngo anjam ti kalil dauryosiy keretqajqa deqa mandamq aiyem. Ninngi endegsib are qalab, ‘Yesus a dal anjam di taqal waiyqajqa bej.’ Di sai.

¹⁸ E bole mernjwai. Lanj ti mandam ti koboosaisoqniqbqa dal anjam mutu kiñala bei koboqasai bole sai. Dal anjam soqnim soqnim Qotei na aqa wau kalil keretqas.

¹⁹ Deqa ninngi quiy. Tamo bei a dal anjam mutu kiñala bei uge qa marsim tamo ungasari nanngi dego tinjroqniqbqa nanngi uge qa marqab tamo di aqa ñam tulanj aguq aiqas. Deqa Qotei lanj qureq di unu qaji a na tamo di taqatqasai. Osim aqa Mandor Koba sqasai dego. Ariya tamo bei a dal anjam kalil dauryosim tamo ungasari nanngi dego dauryqa minjroqngas tamo di aqa ñam tulanj kobaqas. Deqa Qotei na tamo di taqatosim aqa Mandor Koba sqas.

²⁰ E ninngi endegsi mernjwai. Ninngi kumbra tulanj bolequja yoqniy. Yoqniqb nunngo kumbra bole dena dal anjam qalie tamo nanngi ti Farisi ti nanngo kumbra bole bunjoqneq. Bunjoqasai di Qotei lanj qureq di unu qaji a nunngo Mandor Koba sosim ninngi taqatngwasai.

Yesus a njirinj kumbra qa anjam palontej

²¹ “Ninngi dal anjam endegsib queq, ‘Ninngi tamo bei moiyoqtaib. Ninngi tamo bei moiyoqtaqb di ninngi une ti sqab.’ Dal anjam di nunngo moma nanngi nami minjreb.

²² Ariya e dal anjam di bunjoqsiy ninngi endegsi mernjwai. Tamo bei na aqa was njirinjtqas di a une ti sqas. Tamo bei na aqa was misilinqqas di une kobaquja aqa jejamuq di sqas. Deqa a ojsib anjam pegiyo talq di tigeltosib aqa une ubtetqab di kere. Tamo bei na aqa was minjqas, ‘Ni tulanj nanari, areqalo saiqoji,’ degyqas di aqa une deqa Qotei na a osim njamyuwoq waiyqas di kere.

²³⁻²⁴ “Deqa ni Qotei atraiyqa marsimqa ino was bei a ni qa njirinj ti soqniqbqa ni deqa are qalsim atraiyo inji inji mati atra bijal qalaq di uratosim ino was aqaq gile. Gilsim a ombla anjam gereiyekritisim dena bosim Qotei atraiyqam.

²⁵ “Deqa tamo bei a ni qa anjam bei soqniqbqa ninngi ombla walwelosib anjam pegiyo talq giloqnsibqa gamq di ninngi segi aiyel na anjam urur gereiyuqajatiy. Yosib anjam moiyoqtaib a ni osim anjam pegiyo talq gilqasai. Ariya ninngi gamq di anjam gereiyqasai di a na ni osi gilsimqa anjam pegiyo tamo aqa ulatamuq di tigeltmimqa anjam pegiyo tamo a ni osim qaja tamo nanngo banq di atqas. Yimqa nanngi na ni osib tonto talq di waimqab.

²⁶ Deqa e bole mermqai. Ni tonto talq dena olo oqedqasai. Ni mati ino une aqa awai kalil keretimqa qaja tamo nanngi na ni uratmib oqedqam.

Yesus a unja jejamu ojetqajqa kumbra qa anjam palontej

²⁷ “Ninggi dal anjam endegsib queb, ‘Ninggi tamo bei aqa unja jejamu ojetaib.’

²⁸ Ariya e dal anjam di bunjosiy ningi endegsi mernjwai. Tamo bei a unja bei laja kokoqyosiq are prugyqo di aqa are miligiq na a unja di aqa jejamu ojetqo.

²⁹ “Ino njamdamu wo na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa njamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaga? Ino njamdamu qujai lousimqa ni une yqasai di kere. Ariya ni njamdamu aiyel ti soqnimqa Qotei na ni njamyuwoq waimqas di keresai.

³⁰ Ino banj wo na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa banj di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaga? Ino banj qujai lousimqa ni une yqasai di kere. Ariya ni banj aiyel ti soqnimqa Qotei na ni njamyuwoq waimqas di keresai.

Yesus a unja uratqajqa kumbra qa anjam palontej

³¹ “Nami nanji dal anjam endegsib mareb, ‘Tamo bei na aqa unja uratqa osimqa pepa bei nengrenjosim yosim di a uratqas.’

³² Ariya e dal anjam di bunjosiy ningi endegsi mernjwai. Tamo bei na aqa njanj laja uratim a olo tamo bei oqas di tamo dena aqa njanj kumbra ugeq waiyqo. Tamo bunuj a dego une atqo. Di kiyaga? Unja di a nami tamo bei ombla une atosai deqa.

Ninggi anjam bei marqa osibqa ingi bei na singilataib

³³ “Ninggi dal anjam endegsib queb, ‘Ni anjam bei singilatosim Tamo Koba minjqam di ni na olo urataim. Ni anjam di dauryosim ye.’ Dal anjam di nunjo moma nanji nami minjreb.

³⁴ Ariya e dal anjam di bunjosiy ningi endegsi mernjwai. Ninggi anjam bei singilataib. Ninggi anjam bei marqa osibqa ingi bei na singilataib. Lanj qure a Qotei aqa awo jaram koba. Deqa ningi lanj qure aqa njanj na anjam bei singilataib.

³⁵ Mandam a Qotei aqa singa atqajqa sawa. Deqa ningi mandam aqa njanj na anjam bei singilataib. Jerusalem a Mandor Koba aqa segi qure koba. Deqa ningi Jerusalem aqa njanj na anjam bei singilataib.

³⁶ Ni anjam bei marqa osimqa ino gate na anjam singilataim. Ni segi na marimqa ino gate banja sara qat bei oqwa keresai. Tulu bei dego oqwa keresai. Deqa ni ino gate na anjam singilataim.

³⁷ Ninggi od qa segi marsib said qa dego segi mariy. Ninggi anjam bei totoryosib marqab di ningi Satan aqa areqalo dauryqab.

Tamo bei na ni kumbra uge emimqa ni kamba a kumbra uge yaim

³⁸ “Ninggi dal anjam endegsib queb, ‘Tamo bei na tamo bei aqa njamdamu ugetetqas di ningi kamba aqa njamdamu ugetetiy. Tamo bei na tamo bei aqa qalagei ugetetqas di ningi kamba aqa qalagei ugetetiy.’

³⁹ Ariya e dal anjam di bunjosiy ningi endegsi mernjwai. Tamo bei na ni kumbra uge emimqa ni kamba a kumbra uge yaim. Tamo bei na ula ponjimqa belosim waliqe bei osoryimqa ponjem.

⁴⁰ Tamo bei a ni qa anjam bei soqnim ino gara jugo yaimqajqa mermimqa ni na saidyaim. Olo ino gara olekoba dego ye.

⁴¹ Qaja tamo bei na ni ojsim singila na mermqas, ‘Ni ijo ingi ingi qoboiyetbosim e daurbosim gam truquyala endeq gile.’ A degsi mermimqa ni aqa anjam di bunjosim aqa ingi ingi qoboiyetosim dauryosim gam olekobaq osi gilete.

⁴² Tamo bei na ino ingi bei yaimqajqa mermimqa ye. Tamo bei na ino ingi bei yaimosim bunuqna a kamba olo ni emqajqa mermimqa ingi di ye. A saidyaim.

Ninggi na jeu tamo nanji geregereinjroqniy

⁴³ “Ninggi dal anjam endegsib queb, ‘Ni ino was nanji qalaqalainjroqne. Osim ino jeu tamo nanji qoreinjroqne.’

⁴⁴ Ariya e dal anjam di bunjosiy ningi endegsi mernjwai. Ninggi nunjo jeu tamo nanji dego qalaqalainjroqniy. Tamo qudei na ningi ugeugeingibqa ningi olo nanji qa Qotei pailyoqniy.

⁴⁵ Ninggi kumbra degyqab di ningi nunjo Abu lanj qureq di unu qaji aqa angro bole sqab. Ninggi qalie, Qotei a dego tamo bole ti tamo uge ti nanji turtnjroqnsiq kumbra bole bole enjreqnu. Agi a na aqa senj qarinyeqnaqa tamo bole ti tamo uge ti nanjoq aiyeqnu. Awa dego qarinyeqnaqa tamo bole ti tamo uge ti nanjoq aiyeqnu.

⁴⁶ Tamo ungasari ningi qalaqalainjroqnuq qaji nanji segi ningi kamba qalaqalainjroqnuqab di kumbra tulanj bolesai. Nunjo kumbra deqa Qotei a ningi awai bole enjwasai. Takis o qaji tamo nanji dego kumbra degyeqnu.

⁴⁷ Ninggi nunjo was nanji segi gereinjroqnuqab di kumbra tulanj bolesai. Nunjo kumbra dena ningi na tamo qudei bunjnrqasai. Tamo nanji Qotei qaliesai qaji nanji dego nanjo segi was nanji gereinjroqnuq.

⁴⁸ Nunjo Abu laj qureq di unu qaji a gaigai kumbra bole bole keretoqnsiq yeqnu. Deqa ninji dego nunjo Abu aqa kumbra di dauryosib kumbra bole bole keretoqnsib yoqniy.

6

Ninji laja babanj na kumbra bole yaim

¹“Tamo gudei nanji endegsib are qaleqnu, ‘E laja babanj na kumbra bole yoqnit tamo nanji e nuboqnsib ijo ñam soqtetboqñab.’ Ariya ninji degyaib. Ninji degyaqab di nunjo Abu laj qureq di unu qaji a ninji awai bole engwasai.

²“Ninji gisanj tamo nanjo kumbra dauryaib. Gisanj tamo nanjo kumbra agiende. Nanji na tamo inji inji saiwoji nanji aqaryainjrqa oqnsib tamo gudei qarinhjreqnab nanji qa namooqnsib gul anjameqnu. Gul anjameqnu tamo ungasari nanji na gisanj tamo nanji di unjroqnsib nanjo ñam soqtetnjreqnu. Gisanj tamo nanji di Qotei tal miligiq di, gam kokbaq di kumbra degyeqnu. Deqa e bole merngwai. Qotei a tamo nanji di awai bole enjrqasai. Nanjo awai agi tamo ungasari nanji na nanjo ñam soqtetnjreqnu di kere.

³Deqa ni degyaim. Ni tamo inji inji saiwoji nanji aqaryainjrqa osimqa banj qonaj a uli na aqaryainjrqa banj wo a qalieqasai.

⁴Di yawo anjam. Aqa damu endegsi unu. Ni uli na tamo inji inji saiwoji nanji aqaryainjrqa tamo ungasari kalil nanji qalieqasai. Ni kumbra di uli na yoqnim ino Abu a segi unoqñqas. Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim ni awai bole emoqñqas.”

Yesus a pailyo kumbra qa anjam palontej

⁵Osiqa Yesus a olo marej, “Ninji Qotei pailyqa osibqa gisanj tamo nanji palyeqnub degsib palyaib. Gisanj tamo nanji Qotei pailyqa oqnsib tamo ungasari kalil nanjo ñamdamuq di tigeleqñab unjroqnsib nanjo ñam soqtetnjreqnu. Tamo nanji di Qotei tal miligiq di, qure ambleq di, gam kokba qalaq di kumbra degyeqnu. Deqa e bole merngwai. Qotei a nanji awai bole enjrqasai. Nanjo awai agi tamo ungasari nanji na nanjo ñam soqtetnjreqnu di kere.

⁶Deqa ni degsi palyaim. Ni Qotei pailyqa osimqa ino segi warum miligiq gilsim siranj qandimosim ino Abu uliejunu qaji a palyimqa tamo kalil nanji ni numqasai. Ni kumbra di uli na yoqnim ino Abu a segi unoqñqas. Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim ni awai bole emoqñqas.

⁷“Tamo nanji Qotei qaliesai qaji nanji laja laja pailyo olekokba yoqnsibqa endegsib are qaleqnu, ‘Iga pailyo olekokba yoqnimqa Qotei a gago pailyo quqwas.’ Di gisanj. Deqa ninji Qotei pailyqa osibqa degsib palyaib.

⁸Ninji nanjo kumbra di dauryaib. Ninji inji bei qa truquosib nunjo Abu palyosaisoqñibqa a nami qalieqo.

⁹“Deqa ninji endegsib Qotei palyoqniy, ‘O gago Abu, ni laj qureq di unum.

Ino ñam tulanj getento.

¹⁰Ni bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgoqñime.

Laj qureq di nanji ino areqalo dauryeqnub dego kere iga mandamq endi ino areqalo dauryoqñom.

¹¹O Abu, gago inji uyo bati gaigai keretgoqñime.

¹²Tamo nanji iga qa une ateqnub qaji nanjo une kalil iga na kobotetnjreqnum deqa ni kamba gago une kalil dego kobotetgime.

¹³Gulbe bei na iga walawalaigosim uneq waigwa laqñimqa ni iga aqaryaigime. Yim Satan na iga ugetgwasai.’

¹⁴“O ijo anjro, ninji degsib Qotei palyoqniy. Ninji quiy. Ninji tamo bei qa anjam soqñimqa ninji na aqa une kobotiy. Yimqa nunjo Abu laj qureq di unu qaji a na kamba nunjo une kalil kobotetngwas.

¹⁵Ninji aqa une kobotetqasai di nunjo Abu a dego nunjo une kobotetngwasai.”

Yesus a qurienj qa anjam palontej

¹⁶Osiqa Yesus a olo marej, “Ninji qurienjqa marsibqa gisanj tamo nanji qurienjreqnub ninji degsib qurienjaib. Gisanj tamo nanji qurienjoqnsibqa ulatam ugeinjreqnu. Tamo ungasari kalil nanji na unjrsib nanjo ñam soqtetnjraqaja deqa nanji kumbra degyeqnu. Deqa e bole merngwai. Tamo nanji di Qotei na awai bole enjrqasai. Nanjo awai agi tamo ungasari nanji na nanjo ñam soqtetnjreqnu di kere.

¹⁷Ariya ni kumbra degyaim. Ni qurienjqa osimqa ino ulatam geregere yansoqnsim ino gate banja pranjoqnsim ino jejamu gereiyiqnsim laqne.

¹⁸Yimqa tamo ungasari kalil nanji ni numoqnsib ni qurienj ti unum di nanji qalieqasai. Ni kumbra di uli na yoqnim ino Abu a segi na unoqñqas. Deqa a segi na ino ñam soqtetmosim awai bole emoqñqas.”

Niŋgi mandam qa iŋgi iŋgi koroiyaib

¹⁹ Osıqı Yesus a olo marej, “Niŋgi mandam qa iŋgi iŋgi koroiyaib. Di sisimbiŋ na ugetqab. Baisuwi ojqsas. Baijıŋ tamo naŋgi tal paratosib oqab.

²⁰ Deqa niŋgi laŋ qure qa iŋgi iŋgi koroiyiy. Di sisimbiŋ na ugetqasai. Baisuwi ojqsasai. Baijıŋ tamo naŋgi tal paratosib oqasai dego.

²¹ Sawa qabia ino ñoro bole unu dia ino are miligi dego siŋilatim sqas.”

Ino ñamdamu a ino jejamu qa puloŋ bul

²² Osıqı Yesus a olo marej, “Ino ñamdamu a ino jejamu qa puloŋ bul. Deqa ino ñamdamu boleqas di ino jejamu kalil suwaŋesqas.

²³ Ariya ino ñamdamu ugeqas di ino jejamu kalil ambruesqas. Deqa puloŋ ino are miligi di unu qaji a olo ambruqas di ino are miligi kalil ambruekritqas.”

Ni tamo kokba aiyel naŋgi wauetnjırqa keresai

²⁴ Osıqı Yesus a olo marej, “Tamo qujai a tamo kokba aiyel naŋgi wauetnjırqa keresai. A tamo kobaquja bei qalaqalaiyosim olo tamo kobaquja bei jeutqas. Bei aqa anjam dauryosim olo bei qoreiyqas. Dego kere niŋgi silali ti Qotei ti turtnjrsib naŋgi wauetnjırqa keresai.”

Niŋgi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib

²⁵ Osıqı Yesus a olo marej, “Niŋgi mandamq endi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyaib. Osib endegsib maraib, ‘Iga iŋgi ti ya ti qabe na osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom?’ Niŋgi degsib maraib. Niŋgi iŋgi uyo na segi ñambile oqasai. Niŋgi gara juqoŋqab dena segi nuŋgo jejamu bole sqasai.

²⁶ Niŋgi qebari naŋgi unjriy. Naŋgi iŋgi yagosaieqnu. Iŋgi otorosib talq di atosaieqnu. Ariya nuŋgo Abu laŋ qureq di unu qaji a na qebari naŋgi iŋgi anainjreqnu. Niŋgi qalie, qebari naŋgi qunıŋ saiqoji. Niŋgi tamo qunıŋ ti. Niŋgi na qebari naŋgi tulaŋ buŋnjrejrunub.

²⁷ Niŋgi mandamq endi sokobaiyqajqa deqa are koba qalaib. Niŋgi are koba qalqab dena niŋgi nuŋgo segi sqajqa bati olo yala totoryqa keresai. Sai bole sai.

²⁸ “Deqa niŋgi kiyaaqa gara qabe na osib jejamu kabutqajqa are koba qaleqnu? Niŋgi ñam so unjriy. Naŋgo wala kiyersib branteqnu di niŋgi qaliesai. Naŋgi segi wauosaieqnu. Naŋgo segi wala gereiyosaieqnu.

²⁹ Deqa e niŋgi endegi mernğwai. Nami Solomon a gara wala boledamu juqoŋej. Ariya ñam so aqa wala dena Solomon aqa wala tulaŋ buŋnejunu.

³⁰ Maŋ laŋaj a bini oqwas nebe tamo naŋgi na giŋgeŋyosib ñamyuwoq waiyqab. Maŋ laŋaj di Qotei na wala enjreqnu. Deqa niŋgi kiyaaqa Qotei qa nuŋgo areqalo siŋilatqa yonub keresaiŋwo? Niŋgi maŋ laŋaj sai. Niŋgi tamo qunıŋ ti. Deqa niŋgi endegi poiŋgem, Qotei a niŋgi dego gara enjgoŋqas.

³¹ Niŋgi areqalo kobaiyosib endegsib maraib, ‘Iga iŋgi ti ya ti qabe na osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom?’ Niŋgi degsib maraib.

³² Tamo uŋgasari Qotei qaliesai qaji naŋgi iŋgi iŋgi deqa are koba qaleqnu. Ariya niŋgi deqa are koba qalaib. Nuŋgo Abu laŋ qureq di unu qaji a qalie, niŋgi laŋa sqa keresai. Niŋgi iŋgi iŋgi deqaji oqnsib sqab.

³³ Deqa niŋgi kumbra qujai endi yoqniy. Niŋgi Qotei na taqatŋgosim nuŋgo Mandor Koba sqajqa ti aqa kumbra bole bole dauryqajqa ti siŋilaoqniy. Niŋgi degyqab di Qotei na kamba iŋgi uyo ti gara ti dego enjgoŋqas.

³⁴ Deqa nebe kumbra kiye nuŋgoq di brantqas niŋgi deqa are koba qalaib. Nebe a bati bei. Nebe qa gulbe di aqa segi gulbe. Bati segi segi aqa gulbe di naŋgo segi segi. Deqa niŋgi are koba qalaib.”

7

Niŋgi na tamo qudei naŋgi peginjraib

¹ Osıqı Yesus a olo marej, “Niŋgi na tamo qudei naŋgi peginjraib. Niŋgi peginjrsasai di Qotei a kamba dego niŋgi pegiŋwasai.

² Ariya niŋgi na tamo naŋgi peginjraqab kere dego Qotei a kamba niŋgi pegiŋwas. Niŋgi na tamo naŋgo jejamuq di une qametnjraqab kere dego Qotei a kamba nuŋgo jejamuq di une qametnjwas.

³ Kiyaaqa ni ino was aqa ñamdamuq di ñam ñeŋgi kiñala unu di unsimqa ino segi ñamdamuq di ñampaŋ kobaquja unu di ni unosai?

⁴ Kiyaaqa ino segi ñamdamuq di ñampaŋ kobaquja soqniŋqa ni na tentosim ino was minjçam, ‘Was, e ino ñamdamuq di ñam ñeŋgi kiñala unonum di osiy taqal waiyetmqai?’

⁵ Ni gisanj tamo. Ni mati njanpan kobaquja ino segi njan damuq di unu qaji di taqal waiyosim njan damu suwanjimqqa ariya degam njan njan kiñala ino was aqa njan damuq di unu qaji di geregere unsim taqal waiyete.

⁶ “Ninji ñoro bole bole oqnsib bauñ nanji enjroqnaib. Enjrqab di nanji ñoro di taqal waiyosib bosib ninji uñingwab. Ninji kolilei bole bole oqnsib bel nanji enjroqnaib. Enjrqab di nanji kolilei di mandamq di waiyosib nanjo singa na soselenqab.”

Ninji Qotei paillyqab di a na ninji aqaryainjgwas

⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninji inji bei qa Qotei paillyqab di a na engwas. Ninji inji bei oqa marsibqa njanqab di itqab. Ninji siranme kindokindonabqa Qotei na siran waqtetngwas.

⁸ Tamo kalil Qotei paillyeqnub qaji nanji inji eqnub. Tamo kalil inji qa njan eqnub qaji nanji iteqnub. Tamo kalil siranme kindokindoneqnub qaji nanji Qotei na siran waqtetnjreqnu.

⁹ “Tamo bei aqa angro a mamyim inji qa minjimqa a inji yqas. A meninj yqasai.

¹⁰ A na qe qa minjimqa a qe yqas. A amal yqasai.

¹¹ Deqa ninji quiy. Ninji tamo bolesai. Ariya ninji nunjo angro nanji inji bole bole enjreqnub. Ninji nanji saidnjrosaeqnub. Nunjo kumbra dena ninji endegsi poingem, nunjo Abu lan qureq di unu qaji a dego ninji saidnjgosaieqnu. Ninji paillyqab di a na inji bole bole ninji enjgoqnqas. A na ninji saidnjgwasai bole sai.

¹² “Kumbra bole bole tamo nanji na ninji enjgwayqa arearetngaqnu qaji di ninji na olo nanji enjroqniy. Ninji degyqab di ninji Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanjo anjam ti kalil keretosib dauryqab.”

Ninji siranme kiñala miligiq giliy

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninji siranme kiñala miligiq giliy. Ninji siranme kobaquja miligiq gilqab di ninji padalo sawaq aiqab. Gam di kobaquja. Tamo gargekoba nanji gam di dauryeqnub.

¹⁴ Ninji siranme kiñala miligiq gilqab di ninji gam kiñala dauryosib njanbile gaigai sqajqa sawaq di brantqab. Tamo quja quja segi gam di itosib dauryeqnub.”

Ninji gisanj anjam maro tamo nanji qa njan atoqniy

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ninji geregere njan atoqniy. Tamo qudei na bosib gisanjosib mernjwab, ‘Iga Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.’ Di sai. Tamo nanji di kaja bul lawo na boqnsib ninji walawalainjgoqnsib anjam mernjgeqnub. Ariya nanjo are miligiq di nanji tamo uge. Nanji bauñ juwanj kaja nanji ñumeqnub dego bul.

¹⁶ Ninji nanjo kumbra di geregere tenemtosib poingwas, nanji Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai. Ninji are qaliy. Tamo nanji sil luwit marinj dena wain gei osib uyeqnub e? Sai. Man luwit marinj dena qura gei osib uyeqnub e? Sai.

¹⁷ Ninji qalie, njan bole nanji gei bole ateqnub. Njan uge nanji gei uge ateqnub.

¹⁸ Njan bole nanji gei uge atosaeqnub. Njan uge nanji gei bole atosaeqnub.

¹⁹ Njan kalil gei bole atosaeqnub qaji di tamo nanji na qomelenjoqnsib njan yuwoq di breinjreqnub.

²⁰ Dego kere ninji gisanj tamo nanjo kumbra geregere tenemtosib poingwas, nanji Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai.

²¹ “Ninji endegsib are qalaib. Tamo ungasari nanji ‘O Tamo Koba, O Tamo Koba’ e degsib methqab di Qotei na nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Di sai. Tamo ungasari ijo Abu aqa areqalo dauryeqnub qaji nanji segi Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Qotei agi lan qureq di unu.

²² Mondonj diño bati bamqa tamo ungasari gargekoba nanji ijo ulatamuq di tigelosib endegsib merbqab, ‘O Tamo Koba, iga ino ñam na anjam mare mare laqnem. Iga ino ñam na mondor uge uge winjroqnsimqa manja gargekoba yoqnem.’ Nanji e degsib merbqab.

²³ Merbibqa e kamba minjrqi, ‘Ninji tal qabe? E ninji qaliesai. Deqa ninji jaraiyyi. Ninji kumbra uge yo qaji tamo.’ ”

Yesus a tal gereiyo kumbra qa yawo anjam marej

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo a ijo anjam kalil endi qusim dauryqas di a tamo bei meninj quraq di aqa tal atej a bul sqas.

²⁵ Bunuqna awa jagwa ti bosimqa ya meli dosim tal di qamsim putqasai. Singila na tigelesqas. Di kiyaaqa? A meninj quraq di tal atej deqa.

²⁶ Ariya tamo a ijo anjam kalil endi qusim olo dauryqa uratqas di a nanari tamo bei lanja sub gogeq di aqa tal atej qaji a bul sqas.

²⁷ Tal atnaq sonaqa awa jagwa ti bosiq ya meli dosiq tal di qamsiq renjintosiq putonaq aisiq tulan niñaqej. Od, tal di a torei padalej.”

²⁸ Yesus a anjam kalil di marsiq koboonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi queb. Qusib nanqi prugugeteb.

²⁹ Di kiyaaqa? Yesus aqa anjam maroqnej di singila ti. Dal anjam qalie tamo nanjo anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu.

8

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

¹ Yesus a manaq dena aieqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi a dauryosib aiyeb.

² Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiq aqa singaq di singa pulutosiq minnej, "O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnimqa e boletbe."

³ Degsi minjnaqa Yesus a ban waiyosiq tamo di ojsiq minnej, "E ni boletmq are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme." Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mososiq aqa jejamu boleej.

⁴ Onaqa Yesus na olo minnej, "Ni que. Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nanqi minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa inji inji Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiyime. Yimqa tamo ungasari nanqi ni numsib marqab, 'Bole, ino jejamu boleqo.'"

Yesus na qaja tamo gate aqa kanjal tamo boletej

⁵ Onaqa Yesus a walwelosiq Kaperneam qureq di brantej. Dia qaja tamo gate bei soqnej. A Rom tamo. A Yesus aqa areq bosiq pailyosiq minnej,

⁶ "O Tamo Koba, ijo kanjal tamo a makobaiyqo. Aqa tanu kalil laiyosiq jejamu tulan jaqatinjqoqa talq di neiejunu."

⁷ Onaqa Yesus na minnej, "E gilsiy boletqai."

⁸ Degsi minjnaqa qaja tamo gate na olo minnej, "O Tamo Koba, e tamo bolesai deqa ni ijo talq baim. Ni anjam segi marimqa ijo kanjal tamo a boleqas.

⁹ E dego tamo kokba qudei nanjo sorgomq di unum. Ijo qaja tamo nanqi ijo sorgomq di unub. E bei minjqai, 'Ni gile.' Yimqa a gilqas. Bei minjqai, 'Ni au.' Yimqa a bqas. Ijo kanjal tamo bei minjqai, 'Wau di ye.' Degsi minjqai a ijo anjam dauryqas."

¹⁰ Onaqa Yesus a qaja tamo gate aqa anjam di qusiqa tulan prugugetej. Osiqa bulosiq tamo ungasari gargekoba a dauryoqneb qaji nanqi minnej, "E bole merngwai. Qaja tamo gate endi a e qa aqa areqalo tulan singilatqo. Israel tamo nami e qa degsi aqa areqalo singilato qaji bei unosai.

¹¹ "Deqa e ninji endegsi merngwai. Tamo ungasari gargekoba nanqi sawa guta na guma na ti bosib koroosib Abraham, Aisak, Jekop nanqi koba na awoosib inji uyoqnaqab. Yimqa Qotei lan qureq di unu qaji a nanjo Mandor Koba sosim nanqi taqatnjrqas.

¹² Ariya tamo qudei Qotei a nami taqatnjrqas osiq metnjrej qaji nanqi a qa nanjo areqalo singilatosa deqa a nanjo Mandor Koba sosim nanqi taqatnjrqasai. A na nanqi osim qalaq di breinjrimqa nanqi sawa ambruq di sqab. Sawa dia nanqi akamkobaoqnsib pailoqnsib nanjo jaqatinjq qalagei anjam atoqnaqas."

¹³ Osiqa Yesus a qaja tamo gate di minnej, "Ni gile. Ni e qa ino areqalo singilattonum deqa ni gilsim unime. Ino kanjal tamo a boleosiq unu." Degsi minjnaqa bati qujai deqa aqa kanjal tamo aqa ma koboonaqa a boleej.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

¹⁴ Onaqa Yesus a Pita aqa tal gogetosiq Pita aqa mimibe makobaiyonaqa jejamu kanjanjonaq bijalq di neiesonaq unej.

¹⁵ Unsiqa aqa ban ojsiq tigeltonaqa aqa jejamu kanjan di koboonaqa a tigelosiq inji goiyetej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanqi boletnjroqnej

¹⁶ Sen aiqa laqnaqa tamo ungasari mondor uge uge na ojeleno qaji nanjo was nanqi na joqsib Yesus aqa areq osi boqneb. Osi beqnaqqa Yesus a anjam segi minjreqlaqa mondor uge nanqi aqa anjam quoqnsib jaraiyoqneb. Tamo ma utru segi segi so qaji nanqi dego osi beqnaq Yesus na boletnjroqnej.

¹⁷ A kumbra di yognej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, "Kristus a gago ma utru segi segi kalil yaiyetgoqnsiq taqal waiyeqnu."

Tamo qudei nanqi Yesus dauryaqajqa minjeb

¹⁸ Bati deqa Yesus a nam atej di tamo ungasari tulan gargekoba nanqi aqa areq di koroesonab unjrej. Deqa a na aqa angro nanqi minjrej, "Iga qobun gogetosim jaraiyosim ya agu taqal beiq gilqom."

¹⁹ Degsi minjrnsiq naŋgi joqsiq koba na gilqa laqnaqqa dal anjam qalie tamo bei a Yesus aqa areq bosiq minje, “O Qalie Tamo, ni sawa sawaq giloqniqqa e ni daurmoqniqai.”

²⁰ Onaqa Yesus na minje, “Bauŋ juwan naŋgi tal ti. Agi sub miligiq di njeŋeqnub. Qebari naŋgi simi ti. Deqa naŋgi simiq di njeŋeqnub. Ariya e Tamo Anqro njeiqaiqa tal saiqoji. Deqa ni e daurbqajqa gulbe koba.”

²¹ Onaqa Yesus aqa anqro bei na minje, “O Tamo Koba, ni e odbimqa e mati aisiy ijo abu qa tariŋoqniqai. A moiymqa subq atsiy di e ni daurmqa.”

²² Onaqa Yesus na minje, “Uŋgum. Tamo moiyo qaji naŋgi segi na tamo moiyo qaji naŋgi subq atelŋoqniqab. Ariya ni bosim e daurbe.”

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

²³ Osiqa Yesus a qobuŋ gogetonaqa aqa anqro naŋgi a dauryosib koba na qobuŋ gogetosib gileb.

²⁴ Naŋgi gileqnaqqa Yesus a qobuŋ miligiq di njeisq qambumtej. Onaqa jagwa tulan koba tigelosiq ya korkotosiq qobuŋ qaloqnsiqqa morman miligiq aiyeqnaqa ya maqej.

²⁵ Deqa Yesus aqa anqro naŋgi tulan ulagetosib aqa areq bosib dudumyosib minje, “O Tamo Koba, ni iga aqaryaige. Iga padalqa laqnum.”

²⁶ Onaqa Yesus a tigelosiq minjrej, “Niŋgi e qa nuŋgo areqalo singilatqa yonub tulan keresaiŋgwo. Niŋgi kiyayaq ulaonub?” Degsi minjrnsiq jagwa ti ya ti niriŋtjrnaqa naŋgi laeb.

²⁷ Onaqa Yesus aqa anqro naŋgi are koba qalsib segi segi maroqne, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrroqqa aqa anjam qusib laonub?”

Yesus a tamo aiyel naŋgo jejamuq na mondor uge gargekoba winjrej

²⁸ Onaqa Yesus aqa anqro naŋgi ti qobuŋ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gadara naŋgo sawaq di tiryeb. Tiryonabqa tamo aiyel naŋgi tamo sub ato sawaq dena brantosib walwelosib Yesus aqa areq beb. Tamo naŋgi di mondor uge na ojeleŋo qaji. Naŋgi aiyel qaja ani. Deqa tamo kalil naŋgi gam dena walwelqa keresai.

²⁹ Naŋgi aiyel Yesus aqa areq bosib leleŋkobaosib minje, “O Qotei aqa Niri, ni iga kiyergwajqa bonum? Iga padalqajqa bati bosaisonaqa ni laŋa ambleq di iga jaqatin egwa bonum e?”

³⁰ Bati deqa isaq yala dia bel tulan gargekoba naŋgi suwaroqne.

³¹ Deqa mondor uge naŋgi singila na pailosib Yesus minje, “Ni iga qarimqqa iga bel naŋgo jejamuq gileleŋqom.”

³² Onaqa Yesus na minjrej, “Di kere. Niŋgi jaraiyosibqa bel naŋgo jejamuq gileleŋoiy.” Degsi minjrnaqa mondor uge naŋgi na tamo aiyel di uratnrnsib bel naŋgo jejamuq gileleŋeb. Gilnaqqa bel kalil naŋgi gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreŋeb.

³³ Onaqa bel taqatoqne qaji tamo naŋgi kumbra di unsibqa jaraiyosib qure miligiq aiyeb. Aisib bel qa ti tamo aiyel mondor uge uge na ojeleŋo qaji naŋgi qa ti saqonsib laqne.

³⁴ Onaqa qure deqaji kalil naŋgi qusibqa Yesus unqajqa aqa areq beb. Bosib Yesus unsib minje, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

9

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Onaqa Yesus aqa anqro naŋgi ti olo qobuŋ gogetosibqa ya agu taqal beiq aisib Yesus aqa segi qureq di branteb.

² Brantosib sonabqa tamo qudei na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di atsib Yesus aqa areq osi beb. Onaqa Yesus a naŋgo areqalo unej di naŋgo areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo di minje, “O ijo anqro, ni areboleimeme. Ino une kalil e na kobotetmonum.”

³ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa naŋgo areqalo na mareb, “Yesus a Qotei misilinyo.”

⁴ Naŋgi degsib are qaleqnaqqa Yesus a naŋgo areqalo di qalieosiq minjrej, “Niŋgi kiyayaq areqalo uge di onub?”

⁵ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyo qaji di minjit niŋgi qusib e qa poiŋwas? ‘Ino une kalil e na kobotetmonum,’ anjam de kiyo, ‘Ni tigelosim walwel,’ anjam de kiyo?

⁶ Ariya e segi Tamo Anqro. E mandamq endi singila ti unum deqa e na tamo naŋgo une kobotetnrqa kere. Niŋgi degsi poiŋgwajqa deqa e na tamo di boletqai.” Yesus a naŋgi degsi minjrnsiq tamo jejamu laiyej qaji di kogyosiq minje, “Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile.”

⁷ Degsi minjnaqa aqa jejamu boleonaqa a tigelosiq aqa talq gilej.

⁸ Onaqa tamo uŋgasari kalil naŋgi Yesus aqa maŋwa di unsibqa naŋgi tulan ulaosib Qotei aqa ŋam soqtoqne. Di kiyayaq? Qotei na singila kobaquja Yesus yej deqa.

Yesus na Matyu minjej, "Ni e daurbe"

⁹ Onaqa Yesus a dena walwelosiq takis o qaji tamo bei aqa ñam Matyu a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. Osiqa minjej, "Ni e daurbe." Degsi minjnaqa a tigelosiq Yesus dauryej.

¹⁰ Onaqa bati bei Yesus aqa angro nanği ti Matyu aqa talq gilsib awoosib ingi uyoqneb. Nanği segi sai. Takis o qaji tamo ti une tamo ti tulan gargekoba nanği dego bosib awoosib Yesus aqa angro nanği ti ingi uyoqneb.

¹¹ Onaqa Farisi qudei nanği bosib Yesus a takis o qaji tamo ti une tamo ti nanği koba na ingi uyeqnaq unjrsibqa Yesus aqa angro nanği nenemnjreb, "Nungo Qalie Tamo a kiyaaq takis o qaji tamo ti une tamo ti nanği koba na awoosib ingi uyeqnaq?"

¹² Onaqa Yesus a Farisi nango anjam di qusiq minrej, "Tamo ma saiqoji nanği yu qanra tamo aqaq gilosaeqnaq. Tamo ma ti nanği segi yu qanra tamo aqaq gileqnaq."

¹³ Qotei aqa anjam bei nami nengrenyeb qaji di ninği sisiyosib geregere poingem. Agi endegsib nengrenyeb, 'Ningi e laña atralbeqnaq. E nunğo kumbra deqa arearetbosaeqnaq. Ariya ninği tamo nanği qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqnaq di e tulan arearetbqas.' "Osiqa Yesus a olo anjam endegsi minrej, "Tamo bei a marqas, 'E tamo bole. E une saiqoji.' E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, 'E une ti.' E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem."

Yesus a qurien qa anjam marej

¹⁴ Bati bei Jon aqa angro nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, "Iga ti Farisi nanği ti ingi uratoqnsim qurieneqnum. Kiyaaq ino angro nanği qurienosaeqnaq?"

¹⁵ Onaqa Yesus na kamba minrej, "Tamo bei a uña ban ojqa bati qa aqa was nanği ti soqnaq nanği are gulbeinjrqas e? Sai. Bunuqna nango was a nanği uratnjrimqa bati deqa nanği qurienoqnsib sqab."

¹⁶ "Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branq di qandimqa keresai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaoxim gara jugo sari di uratim bran qelikobaqas."

¹⁷ Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanğrañosiq siñgilaj deqa tamo dena wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenqsim mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di nanği ombla bole sqab."

Uña bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo angro moiyej qaji a tigeltej

¹⁸ Yesus na Jon aqa angro nanği yawo anjam degsi minjrsiq koboonaqa Qotei tal taqato tamo bei a walwelosiq Yesus aqa areq bosiq siña pulutosiq minjej, "O Tamo Koba, ijo angro sebin a endego moiqo. Deqa ni bosim ino ban aqa jejamuq di atimqa a olo ñambile sqas."

¹⁹ Onaqa Yesus na tamo di odyosiq tigelosiq a dauryosiq gileqnaqa aqa angro nanği dego nanği aiyel daurnjrsib gileb.

²⁰ Nanği gileqnaqnaq uña bei ma ti soqnej qaji a Yesus aqa qoreq na dadauryosiq ban waiyosiq Yesus aqa gara mutu oje. Uña di a nami bai na unej leñ aiyooqnsiq degsi soqnej wausau 12 uratej.

²¹ A endegsi are qalej, "E Yesus aqa gara mutu segi ban na ojitqa ijo ma koboqas." Degsi are qalsiq ban waiyosiq Yesus aqa gara mutu oje.

²² Ojnaqa Yesus a bulosiq uña di unsiqa minjej, "O ijo angro, ni are lawo soqnime. Ni ino areqalo e qa siñgilatosim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo." Onaqa bati qujai deqa aqa leñ aiyooqnej qaji di koboej.

²³ Yesus a dena walwelosiq Qotei tal taqato tamo aqa talq di brantosiq ñam atej di tamo unğasari nanği yumba anjamoqnsib akam murqumyeqnaq unjrej.

²⁴ Unjrsiq minrej, "Ningi sasaloiy. Angro sebin di a moiyoqnsai. A laña ñeisiq qambuntejunu." Degsi minjrnaga nanği Yesus kikiyeb.

²⁵ Osib nanği sasalosib tal uratonabqa Yesus a angro moiyej qaji aqa warum miligiq gilsiq angro aqa ban ojsiq soqtonaqa a olo ñambile osiq tigelosiq awoej.

²⁶ Onaqa bunuqna sawa sawa kalilq di tamo unğasari nanği Yesus aqa manwa deqa saooqnsib laqneb.

Yesus a tamo qudei nanği boletnjrej

²⁷ Onaqa Yesus a qure di uratosiq walwelosiq gileqnaqa tamo aiyel ñam qandimnjro qaji nanği gam na Yesus dauryosib giloqneb. Nanği giloqnsib lelenqnsib Yesus minjoqneb, "O Devit aqa Niri, ni iga qa are ugeimeme."

²⁸ Degsib Yesus minjeqnaqqa a tal bei gogetej. Tal gogetosiq sonaqa nanği aiyel Yesus aqa areq bonabqqa minjrej, “E ningi boletngwa kere ningi degsib are qalonub e?” Onaqa nanği aiyel na minjeb, “Od, Tamo Koba.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi e qa nunjo areqalo singilatosib ijoq bonub deqa e ningi boletngwai.” Osiqa aqa ban waiyosiq nanjo namdamu oje.

³⁰ Ojnaqa nanjo namdamu poinjnaqa nanği sawa uneb. Onaqa Yesus a singila na minjrej, “Nunjo namdamu boleqo deqa ningi tamo qudei nanği ubtosib minjraib.”

³¹ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus a nanği aiyel boletnjrej deqa nanği gilsib mare mare laqnaq sawa deqaji tamo ungasari kalil nanği quekriteb.

³² Nanği aiyel gileqnaqqa tamo bei mondor uge na ojnaq medabu getenyej qaji a tamo qudei na osib Yesus aqa areq beb.

³³ Bonabqqa Yesus na mondor uge di wiyetonaqa aqa meñ otyonaqa medabu waqtosiqqa anjam maroqnej. Onaqa tamo ungasari kalil nanği manwa di unsibqqa are koba qaloqnsib maroqneb, “Israel sawaq endi tamo bei na kumbra deqaji bei yeqnaq iga nami unosai-oqnem.”

³⁴ Onaqa Farisi nanği maroqneb, “Mondor uge nanjo gate koba Satan a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanği winjreqnu.”

Yesus a tamo ungasari nanği qa dulej

³⁵ Yesus a dena walwelosiq qure kokba ti qure kiñilala ti dia brantoqnsiqqa Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiqqa Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanği taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas anjam bole di Yesus na palontoqnsiq Juda nanği minjroqnej. Osiqa tamo ma utru segi segi so qaji nanği boletnjroqnej.

³⁶ Tamo ungasari tulan gargekoba nanği Yesus aqa areq beqnaqqa unjroqnsiq a nanği qa duloqnej. Di kiyaaqa? Nanği tulan sougetesoqneb deqa. Nanği kaja bul mandor saiqoji.

³⁷ Deqa Yesus na aqa angro nanği yawo anjam bei endegsi minjrej, “Wauq di ingi gargekoba melionub. Ariya ingi meli bunuj otorqajqa wau tamo gargekoba sai.

³⁸ Deqa ningi wau lanja minjibqqa a na wau tamo nanği qarinjrimqqa nanği aqa wauq gilsib ingi meli bunuj otoreljqab.”

10

Yesus aqa angro 12 nanjo ñam

¹ Onaqa Yesus na aqa angro 12 nanği metnjrnaqa aqa areq beb. Bonabqqa a na nanği singila enjrej. Nanği na tamo ungasari nanjo jejamuq dena mondor uge uge winjrqajqa ti tamo ungasari nanjo ma utru segi segi kalil kobotetnjrqajqa ti deqa marsiq nanği singila enjrej.

² Aqa anjam maro tamo 12 singila enjrej qaji nanjo ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyej. Nanği aqa was Andru wo. Bei Sebedi aqa njri Jems aqa was Jon wo.

³ Ariya Filip Bartolomyu wo. Bei Tomas nanği takis o qaji tamo Matyu wo. Bei Alfias aqa njri Jems nanği Tadius wo.

⁴ Bei Saimon agi Rom nanği winjrqajqa maroqnej qaji. Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiqa jeu tamo nanjo banq di ateq qaji.

Yesus na aqa angro 12 nanği wau enjrej

⁵ Osiqa Yesus na aqa angro 12 nanği di qarinjrimqqa osiqa minjrej, “Ningi qure qureq giloqniy. Ningi sawa bei bei qaji nanjoq giloqnaib. Samaria nanjo qureq dego giloqnaib.

⁶ Ningi Israel nanjo segiq giloqniy. Israel nanği sougetejunub. Nanği kaja bul mandor saiqoji.

⁷ Deqa ningi giloqnsibqqa anjam endegsib minjroqniy, ‘Qotei lan qureq di unu qaji a nunjo Mandor Koba sosim ningi taqatngwajqa bati jomqo.’

⁸ O ijo angro, ningi na Israel nanği degsib minjroqnsibqqa nanjo ma tamo nanği boletnjroqniy. Tamo moreñoqnaq olo tigeltnjroqniy. Tamo nanjo jejamu yu na ugeelenjo qaji nanği olo gereinjroqniy. Mondor uge uge nanği dego tamo ungasari nanjo jejamuq dena winjroqniy. E singila enjonum qaji di ningi awaiyosai. E lanja enjonum. Deqa ningi dego tamo nanği lanja gereinjroqniy. Nanği awai bei yainjraib.

⁹ “Ningi menin silali agi gol ti silva ti kapa ti di osib gilaib.

¹⁰ Ningi walwelosib nunjo qaquy aib. Gara jugo aiye aiyel aib. Singa tatal aiye aiyel aib. Walwelqajqa toqon ojaib. Ningi Qotei aqa wau tamo unub deqa ningi qure qureq giloqnsibqqa na ingi ingi deqaji ningi engoqnaq.

¹¹ “Ningi qure bei beiq di brantoqnsibqqa tamo bole bei itoqnsib aqa talq di soqniy. Dia sosib dena tigeloqnsib olo qure beiq giloqniy.

¹² Ningi tal bei gogetoqnsibqqa tamo ungasari tal miligiq di unub qaji nanği endegsib minjroqniy, ‘Ningi lawo na soqniy.’

¹³ Degsib minjroqñibqa nanği nınđi joqsib gereinđibqa nunđo lawo anjam di nanđoq di uratib soqñem. Ariya nanđi nınđi gereinđosaiabqa nunđo lawo anjam di olo puluosim nunđoq ñem.

¹⁴ Tamo bei a nınđi gereinđwa uratimqa kiyo nunđo anjam quqwa asgiyimqa kiyo nınđi qure di uratqa oqñsib nunđo sinđa tumburum butuyoqñiy.

¹⁵ E bole merñgwai. Mondonđ Qotei a tamo unđasari nanđo une qa peginrqa batiamqa Qotei na qure deqaji nanđi tulanj padaltnjrougetqas. Sodom qure ti Gomora qure ti nanđi Qotei na monđonđ degsim padaltnjrđasai. A nanđi gulbe kiñala enjrđas.”

Gulbe bei bei brantogñqab

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Nınđi quiy. Nınđi kaja du du bul unub deqa e na nınđi qarınđitqa gilsib baun juwanđ nanđo ambleq di wauoqñqab. Deqa nınđi amal nanđo kumbra dauryiy. Ađi amal nanđi gaigai ñam atoqñsib laqñub. Nınđi binonđ nanđo kumbra dego dauryiy. Ađi binonđ nanđi kumbra bole segi yeqñub. Nanđi kumbra uge yosaieqñub.

¹⁷ Deqa nınđi tamo nanđi qa geregere ñam atoqñiy. Nanđi bosib nınđi ojelenosib anjam pegiyo talq di nınđi tigeltñgoqñqab. Osib nanđo Qotei tal miligiq di nınđi kumbaınđoqñqab.

¹⁸ Osib nınđi olo joqoqñsib Rom nanđo gate ti nanđo mandor ti nanđo ulatamuđ di nınđi tigeltñgoqñqab. Yimqa nınđi ijo anjam bole palontoqñsib nanđi minjroqñqab. Osib sawa bei bei qaji nanđi dego ijo anjam minjroqñqab.

¹⁹ Nanđi na nınđi ojqoqñsib anjam pegiyo talq di tigeltñgoqñibqa nınđi ulaaib. Osib endegsib are qalaib, ‘Iga na kamba anjam kiyersim minjrđom?’ Nınđi degaib. Bati deqa Qotei na powo enđimqa nınđi kamba anjam minjrđab.

²⁰ Nınđi segi na anjam minjrđasai. Nunđo Abu aqa Mondor na nunđo medabu sinđilatetñđim nınđi anjam marqab.

²¹ “Bati deqa kumbra uge endeqaji brantelenđqas. Tamo qudei na nanđo segi was nanđi ojqoqñsib jeu tamo nanđo banđ di atoqñibqa nanđi na nanđi ñumoqñib moreñjoqñqab. Tamo qudei na nanđo segi anđro nanđi dego degsib ojqoqñqab. Anđro qudei na nanđo segi ai abu nanđi ojqoqñsib jeu tamo nanđo banđ di atoqñibqa nanđi na nanđi ñumoqñib moreñjoqñqab.

²² Nınđi ijo ñam ejunub deqa tamo unđasari kalil nanđi nınđi qa tulanj ugeoqñsib jeutñgoqñqab. Ariya nınđi ijo ñam sinđila na ojsib gilsib dinđo bati itqab di Qotei na nınđi elenđqas.

²³ Nınđi qure bei beiđ di brantogñibqa tamo unđasari nanđi na nınđi ugeugeinđoqñibqa nınđi nanđo qure di uratoqñsib olo qure beiđ giloqñiy. E bole merñgwai. Nınđi Israel nanđo qure kalil keretosaisoqñibqa e Tamo Anđro olo bđai.

²⁴ “Skul anđro na aqa qalie tamo a bunđyqa keresai. Kanđal tamo na aqa tamo koba a bunđyqa keresai.

²⁵ Skul anđro a kobaqujaosimqa di aqa qalie tamo ombla kerekereqab. Kanđal tamo a powo koba osimqa di aqa tamo koba ombla kerekereqab. E tal aqa abu bul. Jeu tamo nanđi na e merbeqñub, ‘Ni Satan.’ Degsib ñam merbeqñub. Nınđi ijo talq di unub deqa jeu tamo nanđi na nınđi dego ñam tulanj ugedamu merñgoqñqab.”

Nınđi Qotei segi ulaiyiy

²⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Nınđi jeu tamo nanđi di ulainjraib. Kumbra kalil kabuejunu qaji di boleq đqas. Anjam kalil uliejunu qaji di tamo nanđi qusib poinjrđas.

²⁷ Deqa anjam e ambruđ di merñgeqñum qaji di nınđi olo suwanđođ di maroqñiy. Anjam nınđi lumu na queqñub qaji di nınđi olo bijal gogeq di tigelosib palontoqñiy.

²⁸ Nınđi jeu tamo nanđi ulainjraib. Nanđi nunđo qununđ moiyoťqa keresai. Nanđi nunđo jejamu segi moiyoťqa kere. Deqa nınđi nanđi ulainjraib. Qotei a segi ulaiyiy. A na qujai tamo nanđo qununđ ti jejamu ti turtnjrsim ñamyuwođ di breinjra kere.

²⁹ “Nınđi qalie. Tamo nanđi qebari sinđir silali kobaquja na awaiyosaieqñub. Silali kiñala na awaiyeqñub. 10 toea dego. Ariya nunđo Abu a na qebari sinđir nanđi geregere taqatñreqñu. A na marimqa bei a ulonđosim mandamđ aiqa keresai.

³⁰ Deqa kere Qotei a nunđo gate banđa segi segi sisioqñsinq geregere taqateqñu.

³¹ Deqa nınđi ulaaib. Nınđi qebari kalil nanđi tulanj bunđnjrejñunub.”

Nınđi Yesus aqa ñam marqajqa ulaaib

³² Osiqa Yesus a olo marej, “Nınđi mandam tamo nanđo ulatamuđ di ijo ñam boleq atsiđ marqab di monđonđ e kamba ijo Abu lanđ quređ di unu qaji aqa ulatamuđ di nunđo ñam boleq atsiđ marqai.

³³ Ariya nınđi mandam tamo nanđo ulatamuđ di ijo ñam marqajqa asđinđwas di monđonđ e kamba ijo Abu lanđ quređ di unu qaji aqa ulatamuđ di nunđo ñam marqajqa asđibqas.”

Iga Yesus tulanj qalaqalaiyoqñqom

³⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi kiyersib are qalonub? E na qaja kobotitqa tamo ungasari nangi geregere lawo na sqajqa e deqa bem kiyo? Sai. E na qaja kobotqajqa bosai. E na tamo ungasari nangi pupoinjritqa nangi jeu jeu sqajqa deqa bem.

³⁵ Od, e jeu kumbra tigeltqa bem. Deqa angro mel nangi na nango segi abu nangi jeutnjroqnaqab. Angro sebin nangi na nango segi ai nangi jeutnjroqnaqab. Ain yala nangi na nango segi ain qeli nangi jeutnjroqnaqab.

³⁶ Tamo ungasari tal quajiq di unub qaji nangi jeu jeu sqab.

³⁷ “Deqa ningi quiy. Tamo bei na aqa ai abu nangi tulan qalaqalainjrsimqa ariya di bunyosim e tulan qalaqalaibqasai di a e ombla wauqa keresai. Tamo bei na aqa angro mel nangi ti aqa angro sebin nangi ti tulan qalaqalainjrsimqa ariya di bunyosim e tulan qalaqalaibqasai di a e ombla wauqa keresai.

³⁸ Tamo bei na aqa segi namburbas qoboiyosim e daurbqasai di a e ombla wauqa keresai.

³⁹ Tamo bei a aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas.”

Tamo bei na Yesus aqa angro gereiyqas di Qotei na a awai bole yqas

⁴⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na ningi osim geregereingwas di a na e dego osim geregereibqas. Tamo a e oqas di a na ijo Abu e qarinqbej qaji di dego oqas.

⁴¹ Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Qotei aqa medabu o qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim gereiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Di kiyaqqa? A na Qotei aqa medabu o qaji tamo di gereiyqo deqa. Tamo bei a endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Qotei aqa anjam dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim gereiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Di kiyaqqa? A na Qotei aqa anjam dauryeqnu qaji tamo di gereiyqo deqa.

⁴² Tamo bei a ijo angro bei unsim endegsi are qalqas, ‘Tamo di a Yesus aqa angro.’ A degsi are qalsimqa ijo angro di osim ya ullili tigsim anaiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. E bole merngwai. A ijo segi angro gereiyqo deqa aqa awai bole Qotei na yqas qaji di tamo bei na olo yaiyqa keresai.”

11

Jon yansnjro qaji aqa angro qudei nangi anjam bei Yesus nenemyeb

¹ Yesus na aqa angro 12 nangi anjam degsi minjrsiq koboonaga a sawa di uratosiqa qure qureq giloqnsiqa tamo ungasari nangi Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

² Bati deqa Jon yansnjro qaji a tonto talq di soqnej. Sonaqa wau kalil Kristus a yoqnej qaji di tamo qudei nangi unsib deqa mare mare laqnaq Jon a quej. Qusiqa aqa angro qudei nangi qarinqjmaq Yesus aqa areq gilsib endegsib nenemyeb,

³ “Kristus agi Qotei na nami qarinyim bqajqa marej qaji di ni kiyo? Ni saiamqa iga tamo bei qa tarinqom kiyo?”

⁴ Onaga Yesus na kamba minjrej, “Ningi aisib anjam ningi queqnuq qaji deqa ti kumbra ningi uneqnuq qaji deqa ti Jon saiyosib minjiy.

⁵ Endegsib minjiy, ‘Tamo nam qandimnjro qaji nangi olo nam poinjreqlaqa sawa uneqnuq. Tamo jejamu lainjro qaji nangi olo walweleqnuq. Tamo nango jejamu yu na ugeelajo qaji nango yu kalil koboeqnu. Tamo dabkala getenjro qaji nango dabkala olo waqeqnu. Tamo moreno qaji nangi olo tigeleqnuq. Tamo sougetejunub qaji nangi Qotei aqa anjam bole queqnuq.

⁶ Tamo nangi e qa nango areqalo singilatoqnsib olo ijo nam ulontosaieqnuq qaji nangi tulan areboleboleinjreqla.’”

⁷ Onaga Jon aqa angro nangi Yesus aqa anjam di qusibqa olo puluosib Jon minjqajqa aiyeb. Aiyeqnaqqa Yesus na tamo ungasari gargekoba a ombla soqneb qaji nangi Jon qa endegsi minjrej, “Ningi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileb? Ningi tamo silai aqa banga bul jagwa na pileteqnaqa di unqajqa gileb kiyo? Sai. Jon a tamo deqaji sai.

⁸ Deqa ningi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileb? Ningi tamo gara bole walaosi laqnu qaji di unqajqa gileb kiyo? Di dego sai. Tamo gara bole walaeqnuq qaji nangi mandor kokba nango talq di unub.

⁹ Deqa ningi kiyaqqa wadau sawaq gileb? Ningi Qotei aqa medabu o qaji tamo bei unqajqa gileb kiyo? Od. Agide. Ningi deqa unqa gileb. Deqa e ningi endegsi merngwai. Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo kobaquja. A na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nangi tulan bunjnrejunu.

¹⁰ Agi nami e mandamq aiyosaisanamqa Qotei a Jon qa endegsi merbej, ‘Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas.’ Tamo di agi Jon. Anjam di Qotei aqa nenjrenq di unu.

¹¹ Deqa e bole merngwai. Jon yansjro qaji a na tamo kalil mandamq endi unub qaji nanqi tulan bunjrejunu. Ariya tamo qudei ñam saiqoji unub qaji nanqi Qotei na taqatnjroqnsiqa nanjo Mandor Koba unu deqa nanqi olo Jon tulan bunjrej unub.

¹²⁻¹³ “Nami Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanjo anjam ti maroqneb dena bosu bosiq Jon yansjro qaji aqa bati brantej. Dena bosiq bini tamo ungasari nanqi Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqajqa tulan singilaeqñub. Qotei agi lan qureq di unu.

¹⁴ Ningi quiy. Qotei aqa medabu o qaji tamo Elaija a olo bqas. Anjam di nengrenq di unu. Elaija agi bej. E Jon qa merngwa osimqa Elaija aqa ñam na yawo anjam merngeqñum. Ningi ijo anjam di quqwa are soqñimqa quiy.

¹⁵ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam di geregere quem.

¹⁶ “Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanjo kumbra qa e yawo anjam kiyersiy marqai? E nanjo kumbra qa endegsi marqai. Nanjo angro du du bul qure ambleq di alañoqnsib angro qudei na qudei minjreñub,

¹⁷ ‘Iga yumba anjamonumqa ninqi lou tuosai. Iga are uge qa louonumqa ninqi akamosai.’”

¹⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “Jon a bosiq ingi ti wain ti uratosiq sonaqa tamo nanqi a qa maroqneb, ‘A mondor uge ti unu.’

¹⁹ Ariya e Tamo Angro bosimqa ingi ti wain ti uyeqñamqa tamo nanqi e nubogñsib mareqñub, ‘Ningi uniy. Yesus a qunjan ani. A wain uyo ani. A takis o qaji tamo ti une tamo ti nanqi koba na walweleqñub.’” Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei aqa tamo ungasari nanqi aqa wau kalil unoqñsib dena nanqi bole qalieeqñub, aqa powo tulan kobaquja.”

Yesus na tamo ungasari are bulyosai qaji nanqi njirinjrej

²⁰ Qure qudei Yesus a dia manwa gargekoba yoqñej qaji nanqi are bulyosai deqa a nanqi qa njirinej.

²¹ Osiqa minjrej, “O Korasin qure ti Betsaida qure ti, ninqi tulan padalougetqab. Di kiyaga? Manwa e nungoq di yoqñem qaji di Tair qure ti Saidon qure ti nangoq di brantej qamu nanqi nami are bulyosib are uge qa gara jigsib ñam sumq di awoeb qamu.

²² Deqa e ninqi endegsi merngwai. Mondonj Qotei a tamo ungasari nanjo une qa peginjrqa batiamqa a na ninqi tulan padaltñgougetqas. Qotei na Tair qure ti Saidon qure ti nanqi degsim padaltñrqsai. A nanqi gulbe kiñala enjrqs.

²³ O Kaperneam tamo ungasari, ninqi lan qureq oqwa kere e? Keresai. Qotei na ninqi breingimqa moiyo qureq aiqab. Di kiyaga? Manwa e nungoq di yoqñem qaji di Sodom qure nanjoq di brantej qamu nanqi bini unub qamu. Nanqi padalosai qamu.

²⁴ Deqa e ninqi endegsi merngwai. Mondonj Qotei a tamo ungasari nanjo une qa peginjrqa batiamqa a na ninqi tulan padaltñgougetqas. Qotei na Sodom qure nanqi degsim padaltñrqsai. A nanqi gulbe kiñala enjrqs.”

Yesus na ninqi aqaryainjimqa ninqi aqaratqab

²⁵ Bati deqa Yesus a endegsi Qotei pailiej, “O Abu, ni segi lan qa ti mandam qa ti Koba. E ino ñam soqteqñum. Di kiyaga? Ni ijo anjam kalil powo tamo nanqi qa ulitoqñsimqa tamo nanqi angro du du bul unub qaji nanqi segi qa babteqñam nanqi poinjreñu.

²⁶ Od, Abu, ni ino segi areqalo dauryosim agi degyeqñum.”

²⁷ Yesus a degsi Qotei pailiej. Osiqa marej, “Ijo Abu na ingi ingi kalil ijo banq di atelenej unu. E segi Qotei aqa Niri. Tamo bei a e qa qaliesai. Ijo Abu a segi e qa qalie. Tamo bei a ijo Abu qa qaliesai dego. E segi ijo Abu qa qalie. E na tamo qudei nanqi ijo Abu osornjrqa areibqas di osornjrqai. Yim nanqi dego ijo Abu qa qalieqab.

²⁸ “Ningi gulbe qoboiyoqñsib waukobaeqñub qaji ninqi kalil ijoq babqa e na aqaryaingitqa ninqi aqaratqab.

²⁹ E ijo segi ñam aguq atoqñsim tamo nanqi lawo kumbra enjreñum. Deqa ninqi e qa geregere qaliesib ijo anjam dauryoqñiy. Yim ninqi aqaratqab.

³⁰ Ningi ijo anjam dauryaqajqa di gulbe sai. Di oto. Wau e na ninqi engeqñum qaji di dego gulbe sai. Di oto.”

12

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

¹ Yori bati bei Yesus aqa angro nanqi ti wau ambleq na giloqñsibqa aqa angro nanqi mamnjrnaqa bem sum gei eleñoqñsib uye uye giloqñeb.

² Nanqi degsib gileqñabqa Farisi qudei nanqi bosib nanqi unjrsib Yesus minjeb, “Ni une. Ino angro nanqi gago dal anjam groteqñub. Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

³ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanqi minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo nanqi ti mamnjrnaqa kumbra yeb qaji di ninqi buk miligiq di sisiyosai kiyo?”

⁴ Devit a atra tal miligiq gilsiqqa Qotei atraiyqajqa bem osiqqa aqa wau tamo nanqi koba na uyeb. Bem di getento. Di atra tamo nanqo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji.

⁵ Dal anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende. Atra tamo nanqi yori bati gaigai atra tal miligiq di waueqnu. Nanqo kumbra dena nanqi dal anjam groteqnu. Ariya nanqi Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji. Ningi anjam di nami buk miligiq di sisiyosai kiyo?

⁶ Ariya e ningi endegsi mernjwai. Bini tamo bei atra tal tulan bunyejunu qaji a nunqo ambleq di unu.

⁷ Qotei aqa anjam bei dego nami endegsib nengrenyeb unu, 'Ningi e lanja atraibeqnu. E nunqo kumbra deqa arearetbosieqnu. Ningi tamo nanqi qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqngab di e tulan arearetbqas.' O Farisi, ningi Qotei aqa anjam di sisiyosib poingqo gamu ningi tamo une saiqoji nanqi gulbe enjrosai gamu.

⁸ E Tamo Anqro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba."

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di boletj

⁹ Onaqa Yesus a dena walwelosiq qure beiq di brantosiq Juda nanqo Qotei tal miligiq gilej.

¹⁰ Qotei tal miligiq di tamo bei ban qandamyey qaji a soqnej. Deqa tamo qudei nanqi Yesus aqa jejamuq di anjam lanja qametqa marsibqa endegsib nenemyeb, "Iga yori bati qa tamo boletqom di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo?"

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Tamo bei aqa kaja a yori bati qa ulonqosim subq aiyimqa a uratqasai. A na aqaryaiyosim olo subq dena osim goge atqas. Di ningi qalie.

¹² Ariya tamo nanqi kaja sai. Nanqi tamo qunun ti. Deqa iga yori bati qa tamo aqaryaiyim a bole sqas di kumbra bole."

¹³ Yesus a nanqi degsi minjrsiqqa tamo ban qandamyey qaji di minjej, "Ni ino ban waiy." Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq bolelej. Aqa ban bei ombla na kerekereeb.

¹⁴ Onaqa Farisi nanqi Qotei talq dena oqedosib nanqi gam kiyersib Yesus qalib moiqajqa deqa qairoqneq.

Yesus a segi qujai Qotei aqa wau tamo bole

¹⁵ Farisi nanqi Yesus qalqajqa qairoqneq di qalieosiq qure di uratosiq walwelosiq gilej. A gileqnaqa tamo unqasari gargekoba nanqi a dauryeqnab a nanqo ma tamo kalil nanqi boletnjroqnej.

¹⁶ Osiqa a na nanqi saidnjroqnej, "Ningi ijo niam ubtosib maraih."

¹⁷ Yesus a kumbra di yey deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu brantej. A anjam endegsi marej,

¹⁸ "Endi ijo wau tamo e segi na giltem qaji. E a tulan qalaqalaiyeqnum. E a qa arebolebolebeqnu. E ijo Mondor aqaaq di atitqa a na sawa bei bei qaji nanqi endegsim minjroqngas, 'Ningi kumbra bole dauryiy.'

¹⁹ A njirin anjam maroqngasai. A lelenkobaqngasai. Gamq di tamo unqasari nanqi aqa kakro quoqngasai.

²⁰ Silai aqa banqa genqa laqnimqa a na torei gentqasai. Wanjal aqa pulon kiñalaamqa a na torei mosotqasai. A degsim lawo na wauoqnsim gilsim gilsim kumbra bole torei singilatqas.

²¹ Yimqa sawa bei bei qaji nanqi a qa nanqo areqalo singilatosis a na nanqi aqaryainjrqa-jqa deqa tarinqonsib sqab."

Tamo qudei nanqi maroqneq, "Yesus a Belsebul aqa singila na waueqnu"

²² Onaqa bati di tamo bei mondor uge na medabu getentosiq njam qandimyej qaji a soqnej. Sonaqa tamo qudei na a osib Yesus aqa areq beb. Bonabqa Yesus na mondor uge di wiyetonaqa aqa menq onyonaqa aqa njamdamu boleosiqa a sawa unsiqqa anjam bole maroqnej.

²³ Onaqa tamo unqasari kalil nanqi Yesus aqa manjwa di unsibqa tulan pruguetosis maroqneq, "Tamo di a Devit aqa Niri kiyo?"

²⁴ Onaqa Farisi nanqi nanqo anjam di qusibqa maroqneq, "Sai. Mondor uge nanqo gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena a na mondor uge nanqi winjreqnu."

²⁵ Onaqa Yesus a nanqo areqalo di qalieosiqqa yawo anjam bei endegsi minjrej, "Tamo nanqi sawa qujaiq di unub qaji nanqi segi poaiyelosib qotqab di nanqi koba na geregere sqqa keresai. Nanqi niñaqosib koboqab. Tamo nanqi qure qujai kiyo tal qujai kiyo di unub qaji nanqi segi poaiyelosib qotqab di nanqi dego koba na geregere sqqa keresai.

²⁶ Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nanqi winjrqaq di nanqi poaiyelqab. Deqa Satan a kiyersim aqa mondor uge nanqi olo taqatnjrqaq? Di keresai.

²⁷ Ningi mareqnuq, 'Yesus a Belsebul aqa singila na mondor uge nanqi winjreqnu.' Di sai. E Belsebul aqa singila na mondor uge nanqi winjrqaq di yai aqa singila na nunqo anqro nanqi mondor uge winjrqaq? Deqa nanqi segi na mernjwab, ningi anjam groteqnuq.

²⁸ Ariya e Qotei aqa Mondor aqa singila na mondor uge nanği winjrqai di ninği endegsi poinğwas, 'Bole, Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatğwajqqa bati brantqo.' Ninği degsi poinğwas.

²⁹ "Tamo bei a kiyersim tamo singila koba bei aqa tal gogetosim aqa inği inği kalil bajınqas? E marğai. A mati tamo di sil na tontim soqnımqa di aqa inği inği kalil bajınqas. Tontqasai di aqa inği inği bajınqqa keresai.

³⁰ "Tamo bei na e heterbqasai di a na e jeutbqas. Tamo bei a e ombla wauqasai di a na ijo wau ugetetbqas.

³¹ "Deqa e ninği endegsi mernğwai. Tamo unğasari nanço une kalil Qotei na kobotetnjrqas. Nanço misilinğ anjam mareqnu b qaji une di dego Qotei na kobotetnjrqas. Ariya nanği Qotei aqa Mondor misilinğ qab une di Qotei na kobotetnjrqasai.

³² E Tamo Anğro. Tamo a e misilinğ qas une di Qotei na kobotqas. Ariya tamo a Mondor Bole misilinğ qas une di Qotei na kobotqasai. Bini bati endeqa Qotei na kobotqasai. Mondonğ dego Qotei na kobotqasai."

Nam uge nanği gei uge ateqnub

³³ Osiqa Yesus a olo marej, "Nam bole nanği gei bole ateqnub. Nam uge nanği gei uge ateqnub. Deqa tamo nanği nam aqa gei unsibqqa dena poinjrqas, 'Nam di bole. Nam di uge.'

³⁴ Ninği amal uge bul. Ninği tamo uge. Deqa ninği kiyersib anjam bole maroqnqab? Tamo nanço areqalo kalil nanço are miligiğ na oqoqnsiq medabuğ na branteqnu.

³⁵ Tamo bole nanço are miligiğ di areqalo bole na maqejunu. Deqa nanği kumbra bole yeqnu. Ariya tamo uge nanço are miligiğ di areqalo uge na maqejunu. Deqa nanği kumbra uge yeqnu.

³⁶ "Deqa e ninği endegsi mernğwai. Mondonğ Qotei a tamo unğasari nanği peginjrqqa batiamqqa nanço anjam kalil nanği lanğa lanğa mareqnu b qaji di Qotei na nanço jejamuğ di qametnjrqas.

³⁷ Ino anjam boleamqqa Qotei na mermqas, 'Ni tamo bole.' Ino anjam ugeamqqa Qotei na mermqas, 'Ni tamo uge.'

Tamo qudei nanği Yesus aqa manğa unqajqqa minjeb

³⁸ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei ti Farisi qudei ti nanği na kamba Yesus minjeb, "O Qalie Tamo, ni Qotei aqa manğa bei babtım iga unqom."

³⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanço kumbra tulanğ ugedamu. Nanği Qotei areiyosaieqnu. Nanği gaigai ijo manğa lanğa unqajqqa metbeqnu. Deqa e na ijo manğa bei nanği osornjrqasai. Qotei aqa medabu o tamo Jona aqa manğa segi osornjritqqa nanği unqab.

⁴⁰ Aği Jona a bati qalub qolo qalub qe ani aqa miligiğ di soqnej. Dego kere e Tamo Anğro bati qalub qolo qalub sub miligiğ di sqai.

⁴¹ Mondonğ Qotei na tamo unğasari nanği peginjrqqa batiamqqa Ninive tamo nanği tigelqab. Tigelosibqqa tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanço kumbra uge babetnjrqab. Nanği degyqab. Di kiyaqqa? Ninive tamo nanği nami Jona aqa anjam qusib are bulıye b deqa. Ariya bini tamo bei Jona tulanğ bunyejunu qaji a nunço ambleq di unu.

⁴² Mondonğ Qotei na tamo unğasari nanği peginjrqqa batiamqqa unğa mandor nami guta di sawa taqatoqnej qaji a dego tigelqas. Tigelosimqqa tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanço kumbra uge babetnjrqas. A degyqas. Di kiyaqqa? Unğa di a nami Solomon aqa powo kobaquğa unğa marsıqa sawa isağ na walwelosi bej deqa. Ariya bini tamo bei Solomon tulanğ bunyejunu qaji a nunço ambleq di unu."

Mondor uge a tamo aqa jejamu uratosim olo bqas

⁴³ Osiqa Yesus a olo marej, "Mondor uge a tamo bei aqa jejamuğ dena ulanğosim sawa kanğranğq gilqas. Gilsim dia laqnımqa aqaratqajqqa sawa namam ugeiyim marqas,

⁴⁴⁻⁴⁵ 'E olo puluosiy ijo tal uratem qaji deq olo aiqai.' A degsi marsımqa aisim tal di lanğa unu degsim unqas. Tal di nami manğ solsis inği inği kalil gereiyeb milalejunu di unsimqqa olo puluosim gilsim mondor uge 7 tulanğ ugedamu nanği joqsim bosim koba na tal dia sqab. Soqnı b qqa tamo di aqa so tulanğ ugeqas. Aqa so uge namıj degwasai. Aqa so olo tulanğ ugedamuqas. Dego kere tamo unğasari bini bati endeqa kumbra uge uge yeqnu b qaji nanği degsib sougetesqab."

Yesus a marej, "İjo ai ijo was nanği tal qabe?"

⁴⁶ Yesus na tamo unğasari gargəkoba nanği anjam degsi minjreçnaqqa aqa was nanği aqa ai koba na Yesus qa bosib talğ di iteb. Yesus a warum miligiğ di sonaqa nanği na anjam bei minjrajqqa deqa oqeq di tigelesoqne b.

⁴⁷ Onaqa tamo bei na Yesus minjrej, "Ni que. Ino was nanği ino ai ombla na ni anjam bei mermqqa bonub aği oqeq di tigelejunub."

⁴⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ijo ai ijo was nanği tal qabe?”

⁴⁹ Degsi minjsiqa aqa ban na aqa segi anğro nanği osoryosiqa minjej, “Ni une. Ijo ai ijo was nanği agide.

⁵⁰ Tamo a ijo Abu lan qureq di unu qaji aqa areqalo dauryoqnqas di a ijo was bole. A ijo jaja. A ijo ai.”

13

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

¹ Bati deqa Yesus a tal uratosiqa alile aisiq ya agu qalaq di awoej.

² Onaqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği bosib aqa areq di koroonaqqa a sasalosiqa qobun gogetosiq di awoej. Awesonaqa tamo unğasari kalil nanği alile di tigelesoqneq.

³ Tigelesonaqqa a na yawo anjam gargekoba nanği minjroqnej. Yawo anjam bei endegsi minjrej, “Ninği quiy. Tamo bei a gilsiqqa aqa inği wauq di saga yago breiyelenej.

⁴ Breiyonaqa saga yago qudei gam qalaq aiyeleneb. Ainabqa qebari nanği bosib uyekriteb.

⁵ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneb. Mandam di guma meniñ ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqujateb.

⁶ Nanğo jirim tulan guma aiyosai deqa señ oqsıq kanğanaqqa nanği laosib moreñeb.

⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiq oqsıq kabutnjrnaq geitosai.

⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulan gargekoba ateleneb. Qudei 100. Qudei 60. Qudei 30.

⁹ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaaqqa tamo unğasari nanği yawo anjam minjroqnej?

¹⁰ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa yawo anjam di qusibqa nanği aqa areq bosib nenemyeb, “Ni kiyaaqqa tamo unğasari nanği yawo anjam minjreqnum?”

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtımqa ijo anğro ninği segi utru qalieqab. Ariya a na tamo unğasari lanğaj nanği yawo anjam aqa utru osornjrqasai.

¹² Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yayimqa a lanğa sqas.

¹³ Tamo unğasari nanği di ñam atoqnsib ijo anjam aqa damu unosaieqñub. Nanği dab atoqnsib ijo anjam aqa utru quosaieqñub. Osib poinjrosai. Deqa e na nanği yawo anjam segi minjreqnum.

¹⁴ Nanğo kumbra dena anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami marej qaji di aqa damu branteqnu. A endegsi marej, ‘Ninği dab atoqñqab di ijo anjam aqa utru poinğwasai. Ninği ñam atoqñqab di ijo anjam aqa damu dego poinğwasai.

¹⁵ Tamo unğasari di nanğo are miligi getenñrejunu. Nanğo dabkala na ijo anjam quqwjajqa asğinjreqnu. Nanği ñam brunejunub. Deqa nanğo ñamdamu na ijo kumbra unğasai. Nanğo dabkala na ijo anjam qusib utru poinjrqasai. Nanği are bulyosib ijoq bqasai dego. Deqa e na nanği boletnjrqasai.’ Qotei a nami degsi marej.

¹⁶ “O ijo anğro, ninği nunğo ñamdamu na ijo kumbra uneqñub. Nunğo dabkala na ijo anjam queqñub. Deqa ninği tulan areboleholeingem.

¹⁷ E bole mernğwai. Nami Qotei aqa medabu o tamo nanği ti tamo bole bole nanği ti gargekoba kumbra ninği bini uneqñub qaji di unqajqa are koba soqnej. Ariya nanği unosaioqneq. Anjam ninği bini queqñub qaji di dego nanği quqwjajqa are koba soqnej. Ariya nanği quosaioqneq.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹⁸ Osiqa Yesus a olo marej, “Saga yago qa yawo anjam e maronum di aqa utru e na babbıtıqa ninği quiy.

¹⁹ Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nanği bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanğo Mandor Koba sqas. Anjam di tamo qudei nanği qusibqa ariya nanği geregere poinjrosai. Deqa Satan a bosim anjam di olo yainjrqas. Qotei na nanğo are miligiq di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrqas.

²⁰ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanği Qotei aqa anjam qusib tulan areboleholeinjrimqa anjam di oqujatosib nanğo areq atqab.

²¹ Ariya anjam di nanġo are miligiq tulaġ guma aiyosai. Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo qudei na bosib nanġi gulbe enjrsib ugeugeinjraqab. Yimqa nanġo areqalo Yesus qa singilateqñub qaji di nanġi olo ulontqab.

²² Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa anjam qusibqa ariya bunuqna nanġi olo mandam qa inġi inġi qa are koba qaloqñsib ñoro koba oqajqa are prugnjoqñqas. Yimqa kumbra dena nanġi gisanjrsim Qotei aqa anjam nanġo are miligiq di tentim loumqas. Saga yago uge nanġi gei bole atosaeqñub dego kere.

²³ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa anjam qusib qeregere poinjrimqa nanġo are miligiq di singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nanġo are miligiq di saga bul tulaġ kobaqas. Qudei 100. Qudei 60. Qudei 30.”

Pilagin yago breiyqajqa yawo anjam

²⁴ Osuqa Yesus a olo yawo anjam bei tamo unġasari nanġi endegsi minjrej, “Qotei lanġ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a gilsuqa aqa inġi wauq di bem sum yagelenej dego kere.

²⁵ Bem sum yagelenonaqa qolo tamo unġasari nanġi ñereñesonabqa jeu tamo bei a bosuqa bem sum yago ambleq di pilagin yago dego breiyej. Breiyosiq ulanrej.

²⁶ Ariya bunuqna bem sum oqsib geitelenonabqa pilagin na dego dauryosiq oqej.

²⁷ Deqa kanġai tamo nanġi na bosib unsibqa wau lanja minjeb, ‘O Tamo Koba, ni bem sum segi yagem. Deqa kiyaqa bem sum oqsib geitonubqa pilagin dego dauryosib oqonub?’

²⁸ ‘Onaqa wau lanja na kamba minjeb, ‘Jeu tamo bei a bosiq pilagin yago breiyej.’ Degsi minjnaqa nanġi na kamba minjeb, ‘O Tamo Koba, ni marimqa iga pilagin di otorelenqom.’

²⁹ Onaqa minjrej, ‘Ninġi pilagin otoraib. Ninġi otorqab di bem sum ti turtosib otoro uge.

³⁰ Deqa ninġi uratib soqneb. Bem sum ti pilagin ti koba na oqsib geitelenabqa e na ijo wau tamo qudei nanġi endegsi minjrqai, “Ninġi pilagin otorosib ruwoelenosib ñamyuwoq di koitiy. Koitosib bem sum olo osib ijo talq di ateleniy.” ’ ’

Sis yago qa yawo anjam

³¹ Osuqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qotei lanġ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere.

³² Sis yago nanġi tulaġ kiñilala kas yago bul. Inġi inġi qudei nango yago kokba yala. Sis yago nanġi tulaġ kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauq di yagimqa bunuqna a oqsim tulaġ kobaqujaqas. Osim ñam qudei bunjrsim dani kokba atelenqas. Amqa qebari nanġi bosib aqa daniq di simi atelenqab.”

Bem tiyeqnu qaji sum aqa yawo anjam

³³ Osuqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Qotei lanġ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnjrsim nanġo Mandor Koba sqas. Kumbra di bem tiyeqnu qaji sum bul. Unja bei a bem tiyeqnu qaji sum kiñala osuqa bem sum lanġ ti turtosiq web kobaqujaq di bulyonaqa bem kalil tiyekritej.”

Yesus a yawo anjam gargekoba maroqnej

³⁴ Yesus a na tamo unġasari nanġi yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. A anjam bei minjrosaoqnej. Yawo anjam segi minjroqnej.

³⁵ A kumbra di yej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

“E yawo anjam tamo unġasari nanġi minjroqñqai.

Tulaġ nami yawo anjam di aqa utru uliesoqnej.

Sosiq agi bini uliejunu.

Deqa e na ubtosiy maroqñqai.”

Pilagin yago breiyqajqa yawo anjam aqa utru

³⁶ Osuqa Yesus na tamo unġasari nanġi uratnjrsuqa tal gogetosiq di sonaqa aqa anġro nanġi aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, ni na pilagin qa yawo anjam di aqa utru gegerere plaltosim merge.”

³⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Tamo bem sum yagej qaji di agi e segi. E Tamo Anġro.

³⁸ Bem sum aqa wau di mandam endi. Bem sum yago di tamo unġasari Qotei na taqatnjreqnu qaji nanġi. Pilagin yago di Satan aqa segi tamo unġasari nanġi.

³⁹ Jeu tamo pilagin yago breiyej qaji di Satan. Bem sum geiteleno bati di diño bati. Wau tamo bem sum otorelenej qaji di lanġ anġro nanġi.

⁴⁰ Deqa ninġi quiy. Wau tamo nanġi bosib pilagin otorosib ñamyuwoq di koitelenej dego kere lanġ anġro nanġi diño bati qa kumbra degyqab.

⁴¹ Bati deqa e Tamo Angro na ijo lan angro nangi qarinjritqa aisib ingi uge uge kalil tamo nangi uneq breinjreknub qaji nangi ti tamo kalil kumbra uge uge yeqnub qaji nangi ti pilagin bul breinjrib namyuwo kobaq aiqab. Deqa Qotei a nango Mandor Koba sqasai. Osim nangi taqatnjrqasai dego.

⁴² Nangi namyuwo kobaq aisib dia akamkobaoqnsib pailoqnsib nango jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.

⁴³ Bati deqa tamo ungasari kumbra bole bole yeqnub qaji nango Abu Qotei na nangi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas. Deqa nangi sen bul tulan suwanesqab. Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem."

Silali ulitqajqa yawo anjam

⁴⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nangi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo qudei na silali kobaquja osib nam monqum miligiq di ateb dego kere. Atsib nañu agu beiq di sub bogsib sub miligiq di nam monqum uliteb. Onaqa tamo bei na bosiq nam monqum di itosiq tulan areboleboleiyey. Deqa a nam monqum di olo subq di mororyosiq gilsiq aqa ingi ingi kalil qarinyosiq dena silali osiq nañu agu di awaiyey."

Kolilei qa yawo anjam

⁴⁵ Osiqa Yesus a olo marej, "Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nangi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas. Kumbra di ingi ingi qarinyo tamo bei a kolilei qa namoqnej dego kere.

⁴⁶ A gilsiq kolilei tulan boledamu bei itosiq olo puluosi bosiq aqa ingi ingi kalil qarinyosiq dena silali osiq kolilei di awaiyey."

Kakanj waiyqa yawo anjam

⁴⁷ Osiqa Yesus a olo marej, "Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nangi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo nangi yuwalq di kakanj waiyosib qe gargekoba utru segi segi elenqeb dego kere.

⁴⁸ Kakanj maqonaqa tamo nangi na titosib bosib ululq di goge atsib awoosib qe bole bole gumba q di jigelenqeb. Osib qe uge uge uratosib qalaq di breinjreb.

⁴⁹⁻⁵⁰ Kumbra deqaji diño bati qa brantqas. Lan angro nangi bosib tamo bole bole nangi elenqab. Osib tamo uge uge nangi breinjribqa namyuwoq aiqab. Namyuwo koba dia nangi akamkobaoqnsib pailoqnsib nango jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas."

⁵¹ Osiqa Yesus na aqa angro nangi endegsi nenemnjrej, "Yawo anjam kalil mernqonum qaji endi ninji utru poinqwo e?" Onaqa nangi na minjeb, "Od."

⁵² Onaqa Yesus na olo minjrej, "Qotei lan qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nangi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas. Anjam di dal anjam qalie tamo qudei nangi poinjreknub. Poinjreknub qaji nangi tal aqa abu bul sqab. Deqa nangi nango talq dena ñoro bunuj ti ñoro namij ti elenqnsib oqeq atoqnqab."

Yesus aqa qure utru nangi aqa anjam quetosai

⁵³ Yesus a yawo anjam di kalil marsiq koboonaqa a sawa di uratej.

⁵⁴ Osiqa aqa segi qure utruq gilsiq di sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nango Qotei tal miligiq gilsiq tamo ungasari gargekoba sonab tigelosiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Minjreknuba tamo ungasari nangi aqa anjam qosibqa tulan prugugetosib maroqneq, "Yesus a powo qabe na osiq anjam singila deqaji palontosiq mergeqnu? A kiyersiq manwa deqaji babteleqneqnu?"

⁵⁵ Aqa abu a lanj tal gereiyoy qaji tamo. A Maria aqa ñiri. A Jems na Josep na Saimon na Judas na nango was.

⁵⁶ Aqa jaja kalil nangi agi iga koba na endi unum. Deqa a kiyersiq manwa deqaji babteleqneqnu?"

⁵⁷ Nangi degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb. Onaqa a na minjrej, "Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnqas di nangi aqa anjam quietqa asginjqas. Deqa a ñam saiqoji sqas. Aqa segi talq di dego a ñam saiqoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqnqas di nangi aqa anjam quetoqnsib aqa ñam soqtoqnqab."

⁵⁸ Yesus na tamo ungasari nangi degsi minjrej. Aqa segi qure utruq di a manwa gargekoba yosai. Di kiyaqqa? Nangi a qa nango areqalo singilatosai deqa.

14

Herot a are qalej, "Yesus a Jon yansnjro qaji"

¹ Bati deqa tamo ungasari nangi Yesus qa saosib laqnaqba Mandor Herot a quej.

² Qusiqa aqa wau tamo nanği minjrej, “Tamo di a Jon yansjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo. A deqa singila osiqa manjwa bableteñeñnu.”

³⁻⁴ Herot a nami aqa was Filip aqa ñaun Herodias yayiosiq ej. Deqa Jon na Herot minjoqnej, “Ni ino segi was aqa uña em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum.” Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjñ oqetonaqa aqa qaja tamo qudei qarinjrnäqa gilsib Jon ojsib sil na qosisib tonto talq di waiyeb.

⁵ Jon a tonto talq di sonaqa Herot a endegsi are qaloqnej, “E Jon qalit moiças.” Ariya tamo unğasari kalil nanği maroqneñ, “Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.” Nanği degsib maroqneñ deqa Herot a nanği ulainjrsiq Jon qalqa uratej.

⁶ Ariya bati bei Herot a Jon qalim moiçajqa gam endegsi itej. Aqa ñambabo bationaqa a na maruro atsiqa tamo qudei nanği metnjrnäq bosib aqa talq di koroeb. Koroosib inği uyeqnaqqa Herot aqa ñaun aqa anğro sebin a warum miligiq bosiq nanği lou tuetnjroqnej. Onaqa Herot a di unsiqä tulan areboleboleiyej.

⁷ Deqa a na anğro sebin di minjrej, “Ni ijo inği kiye oqajqa merbqam e ni emqai.” Osiqä aqa anjam di olo singilatasiq minjrej, “Ijo anjam di e bole dauryqai. E uratqasai bole sai.”

⁸ Onaqa anğro sebin aqa ai na minjrej, “Ni Jon aqa gate qa Herot minje.” Onaqa anğro sebin na Herot minjrej, “Ni Jon yansjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.”

⁹ Onaqa Herot a Jon qalim moiçajqa are sosai deqa a are tulan gulbekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nanğo ulatamuq di marsiq singilatej qaji deqa are qalsiqä anğro sebin di minjrej, “Di kere.”

¹⁰ Osiqä aqa qaja tamo bei qarinyonaq gilsiqä tonto talq di Jon aqa kakro gentetej.

¹¹ Osiqä aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq anğro sebin di yonaqa a na osi gilsiqä aqa ai yej.

¹² Onaqa bunuqna Jon aqa anğro nanği deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb. Osib Yesus aqa areq gilsib minjrej, “Herot na Jon qalnaq moiyej.”

Yesus a tamo 5,000 nanği inği anainjrej

¹³ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa a sawa di uratosiq qobun bei gogetosiq wadau sawaq gilej. Aqa anğro nanği ti gileb. A gileqnaqa tamo unğasari kalil nanği deqa qusibqa nanğo segi segi qureq na tigelosib singa na gurgurosib Yesus ñamqajqa gileb.

¹⁴ Onaqa Yesus a qobun na gilsiq tiryosiqä ñam atej di tamo unğasari tulan gargekoba nanği nami tiryqa sawaq di tarinesonab unjrej. Unjrsiqä a nanği qa are ugeiyej. Deqa a nanğo areq aisiqa nanğo ma tamo kalil boletnjroqnej.

¹⁵ Onaqa señ aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa anğro nanği aqa areq bosib minjrej, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Señ aiqo. Qoloqas. Deqa ni na tamo unğasari nanği minjrimqa qure qureq gilsib di inği awaiyosib uyqab.”

¹⁶ Onaqa Yesus na minjrej, “Nanği kiyäqa qure qureq gilqab? Ningi segi na inği anainjriy.”

¹⁷ Degsi minjrnäqa nanği na kamba minjrej, “Iga inği sai. Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

¹⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “Bem ti qe ti di ijoq osib boiy.”

¹⁹ Onaqa nanği bem ti qe ti di osi bosib Yesus yonabqa a na tamo unğasari kalil nanği minjrej, “Ningi kalil ñinğ di awoelenjoiy.” Onaqa nanği kalil awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqä lan goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem ti qe ti ginğenyosiqä aqa anğro nanği enjrnäqa nanği na osi giloqnsibqa tamo unğasari nanği jeisib enjreñnab uyoqneñ.

²⁰ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inği oto urateleñeb qaji di Yesus aqa anğro nanği na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej.

²¹ Tamo kalil bem ti qe ti uyeñ qaji nanği sisiyeb 5,000. Ariya unğasari ti anğro du du ti nanği sisiyosai.

Yesus a ya banğaq na walwelej

²² Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ningi qobun gogetosib namoosib gilsib ya agu taqal beiq di tiryosib soqniy. E na tamo unğasari nanği minjritqa nanğo qure qureq jaraiyoqñib e bqai.”

²³ Onaqa Yesus aqa anğro nanği namoosib qobun na gileqnaqqa Yesus na tamo unğasari nanği minjrnäq jaraiyeqnaqqa a segi Qotei pailyqa marsiq manaq oqej. Oqsiq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej.

²⁴ Onaqa aqa anğro nanği qobun na gileqnaqqa ya agu ambleq di jagwa koba tigelosiqä ya korkortosiqä nanği pulutnjrej.

²⁵ Nobqolo ambru Yesus a aqa anğro nanğoq bosiqä ya banğaq na walwelosiqä nanği daurnjrsiq gilej.

²⁶ Onaqa nanği ñam ateb di Yesus a ya banğaq na walwelosiqä nanğo areq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib nanği tulan ulagetosib lelenkobaeb.

²⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Nunğo are singilatij. Endi e beqnum. Ulaaib.”

²⁸ Onaqa Pita na minjej, “O Tamo Koba, ni kiyo beqnum? Ni degam e odbimqa e kamba ya banqaq na walwelosiy ino areq bqaai.”

²⁹ Onaqa Yesus na Pita minjej, “Od, endi e. Ni au.” Degsi minjnaqa Pita a qobun uratosiqa ya banqaq na walwelosi gilsiq Yesus jojomyej.

³⁰ Yesus jojomyosiqa nam atsiq jagwa unsiq ulaej. Ulaosiq tuqoqnsiq maosiq Yesus minjej, “O Tamo Koba, e tuqeqnum. Deqa ni e aqaryaihe.”

³¹ Onaqa Yesus na aqa ban waiyosiq Pita ojsiq soqtej. Soqtosiq minjej, “Kiyaqa ni areqalo aiyeltonum? Ni e qa ino areqalo singilatqa yonum keresaiimqo.”

³² Degsi minjsiqa nanqi aiyel qobun gogetonabqa jagwa laej.

³³ Onaqa tamo qobunq di soqneb qaji nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa nanqi aqa nam soqtosib minjeb, “Bole, ni Qotei aqa Niri.”

Tamo ungasari nanqi Yesus aqa gara mutu ojeqneb nanqo ma kobooqnej

³⁴ Yesus aqa anqro nanqi koba na qobun na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb.

³⁵ Tiryonabqa qure deqaji nanqi na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrej. Poinjrnaqa anjam qarinyonab qure qure kalil jojom di soqneb nanqi quoqnsib nanqo ma tamo nanqi joqoqnsib Yesus aqa areq osi belejoqneb.

³⁶ Belejoqnsib Yesus endegsib minjoqneb, “Nanqi ino gara mutu segi ojibqa nanqo ma kobooqnas.” Onaqa Yesus na odnjrnaqa tamo ungasari kalil ma ti soqneb qaji nanqi aqa gara mutu ojoqneb. Ojoqneb qaji kalil nanqo ma kobooqnej.

15

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanqo kumbra qa ti marej

¹ Onaqa bati deqa Farisi nanqi ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanqi Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb. Koroosib minjeb,

² “Ino anqro nanqi kiyaaqa gago moma nanqo kumbra gotranjeqneb? Agi nanqi ingi uyqa oqnsib mati ban yansosaisosib lanja uyeqneb.”

³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi kiyaaqa Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo nunqo segi moma nanqo kumbra dauryeqnub?”

⁴ Qotei a nami marej, ‘Ni ino ai abu nanqo sorgomq di geregere sosimqa nanqo anjam dauryoqne. Tamo bei na aqa ai abu nanqi misilinjrimqa a qalib moyiem.’ Qotei a nami degsi marej.

⁵ Ariya ningi mareqneb, ‘Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo ingi qa truquamqa a na minjqas, “Ijo ingi ingi ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai.”’

⁶ A degsi minjqas di ningi marqab, ‘A keretqo. A na aqa ai abu nanqi aqaryainjraiq.’ Ningi degsib marqab. Nunqo kumbra dena ningi Qotei aqa anjam gotranjoqnsibqa olo nunqo segi moma nanqo kumbra dauryeqnub.

⁷ “Ningi gisanj tamo. Ningi anjam maro aiyelteqneb. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere ningi qa anjam endegsi marej.

⁸ “Tamo nanqi di nanqo medabu na ijo nam soqteqneb. Ariya nanqo are miligi e qa sosai. Isaq di unu.

⁹ Nanqi lanja baban na e qa loueqnub. Osib mandam tamo nanqo dal anjam palontoqnsib olo beltoqnsib mareqneb, “Anjam endi Qotei aqa anjam.”’

Ingi kiye na tamo a jiga yeqnu?

¹⁰ Yesus a Farisi nanqi anjam degsi minjrsiqa olo tamo ungasari kalil nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ningi ijo anjam endi geregere qusib poingem.

¹¹ Tamo bei a ingi uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Ingi uge uge tamo aqa medabuq na branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu.”

¹² Yesus na tamo ungasari nanqi anjam degsi minjrsiq koboonaqa aqa anqro nanqi aqa areq bosib minjeb, “Farisi nanqi ino anjam di qusib ni qa are ugeinjro. Di ni qalie e?”

¹³ Onaqa Yesus na minjrej, “Ijo Abu lanj qureq di unu qaji a ingi yagobuleqnu. Ingi kalil a yagosai qaji di a na jirim qoji otorosim taqal breinjrqas.

¹⁴ Deqa ningi Farisi nanqi uratnjrib soqneb. Nanqi tamo nam qandimo bul unub deqa nanqi na tamo bei gan osoryqa keresai. Ningi qalie, tamo nam qandimo bei na tamo nam qandimo bei aqa ban ojsim ombla walwelqab di ombla manqalsib subq aiqab. Farisi nanqi tamo deqaji bul.”

¹⁵ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ingi jiga qa yawo anjam ni maronum di aqa utru geregere plaltosim mergim iga quqwom.”

¹⁶ Onaqa Yesus na kamba aqa anqro nanqi endegsi minjrej, “Ningi dego ijo yawo anjam di aqa utru poinqosai e?”

¹⁷ Tamo nanği inği uyeqnaqqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeqnu. Niği di poingosai kiyo?

¹⁸ Inği uge uge tamo aqa are miligiq na oqoqnsiq medabuq na branteqnu qaji dena tamo jiga yeqnu.

¹⁹ Inği uge uge di agi ubtosiy mernjwai. Areqalo uge uge, tamo qaloqa, uña qa laoqa, was aqa ñauñ anjamyoqa, bajinjoqa, was aqa jejamu laña gisanjoqa, was yomuioqa.

²⁰ Kumbra uge uge dena tamo jiga yeqnu. Tamo a ban yansosaisosim laña inği uyqas dena a jiga yqasai."

Kenan qaji uña a Yesus qa aqa areqalo sinjilatej

²¹ Onaqa Yesus a dena tigelosiq walwelosiq Tair qure ti Saidon qure ti nanço sawaq gilej.

²² Gilsiq di sonaqa Kenan qaji uña bei a sawa dena brantosiqa Yesus aqa areq bosiq sinjila na pailyosiq minjej, "O Tamo Koba, Devit aqa Niri, ni e qa are ugeimeme. Mondor uge na ijo anğro sebin a tulan ugeuqnsiq jaqatin koba yeqnu."

²³ Onaqa Yesus a uña di aqa anjam qusiq quosaibulosiq anjam bei kamba minjosai. A mequmej. Deqa Yesus aqa anğro nanği aqa areq bosib minjeb, "O Tamo Koba, uña di a sinjila na iga pailgoqnsiq daurgeqnu. Deqa ni na saidyimqa a puluosim ulanqas."

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, "Israel nanği sougetejunub. Nanği kaja bul mandor saiqoji. Qotei na e qarinqbonaq nanço segiq bem."

²⁵ Onaqa uña di a Yesus aqa areq di sinğa pulutosiq pailyosiq minjej, "O Tamo Koba, ni e aqaryaibe."

²⁶ Onaqa Yesus na kamba minjej, "Iga anğro du du nanço inği yainjrsim olo bauñ nanği anainjrcom di kumbra bolesai."

²⁷ Onaqa uña dena olo Yesus minjej, "O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Anğro du du nanği inği uyeqnaqqa inği ñenği ululonjeqnaqa bauñ nanği dego uyeqnu."

²⁸ Onaqa Yesus a anjam di qusiq minjej, "O uña, ni e qa ino areqalo tulan sinjilatunum. Osim agi ni na anjam degsi merbonum. Deqa ni gilime. Ino anjam di e na dauryosiy ino anğro boletqai." Degsi minjnaqa bati qujai deqa mondor uge na aqa anğro di uratonaga a boleej.

Yesus a tamo unğasari gargekoba nanği boletnjroqnej

²⁹ Onaqa Yesus a sawa di uratosiq walwelosiq Galili ya aguq di brantej. Brantosiqa dena manaq oqsıq dia awesoqnej.

³⁰ Awesonaga tamo unğasari tulan gargekoba nanği na tamo sinğa qandamnıro qaji ti tamo ñam qandimnjro qaji ti tamo jejamu lainjro qaji ti tamo meñ sinjilainjro qaji ti tamo ma utru segi segi so qaji nanği ti joqsib boqnsib Yesus aqa areq di atoqneb. Ateqnaqqa a na nanği kalil boletnjroqnej.

³¹ Deqa tamo meñ sinjilainjro qaji nanği olo anjam bole maroqneb. Tamo jejamu lainjro qaji nanço jejamu olo sinjilaoqnej. Tamo sinğa qandamnıro qaji nanği olo tigelosib walweloqneb. Tamo ñam qandimnjro qaji nanği olo ñam poinjreçnaqa sawa unoqneb. Deqa tamo unğasari kalil nanği Yesus aqa marwa di unoqnsib tulan prugoqnsib Israel nanço Qotei aqa ñam soqtoqneb.

Yesus a tamo 4,000 nanği inği anainjrej

³² Onaqa Yesus na aqa anğro nanği olo metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "Tamo unğasari nanği bati qalub e koba na soqneb nanği inği saiqoji. Deqa e nanği qa are ugeibqo. E nanği mam ti suweinjrıtqa gamq di nanği mam na lao uge."

³³ Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, "Sawa endi wadau. Deqa iga inği qabe na osimqa tamo unğasari gargekoba endi anainjronam kereqas?"

³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, "Niği bem gembub unu?" Onaqa minjeb, "Bem 7 unu. Qe kiñilala quja quja dego unu."

³⁵ Onaqa Yesus na tamo unğasari nanği minjrej, "Niği kalil mandamq di awoelenjoiy."

³⁶ Degsi minjrnaqa nanği kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7 ti qe ti di osıqa Qotei pailyej. Pailyosiq bem ti qe ti giñenjosıqa aqa anğro nanği enjreçnaqa nanği na osi giloqnsibqa tamo unğasari nanği anainjreçnab uyoqneb.

³⁷ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inği oto uratelenjeb qaji di Yesus aqa anğro nanği na koroıyosib gumba kokba 7 di jignab maqelenjeb.

³⁸ Tamo kalil inği uyeq qaji nanği sisiyeb 4,000. Ariya unğasari ti anğro du du ti nanği sisiyosai.

³⁹ Onaqa Yesus na tamo unğasari kalil nanği suweinjrnaqa nanço qure qureq gileqnaqqa a qobun gogetosiq Magadan sawaq gilej.

16

Farisi nanngi Qotei aqa manwa bei unqajqa mareb

¹ Onaqa Farisi ti Sadyusi ti nanngi Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a ojqajqa deqa gisanjyosib minjeb, "Ni endego Qotei aqa manwa bei babtım ıga unqom."

² Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Bilaqteqnaqa nıngi mareqnu, 'Senj lentqo. Lanjbi usrinqo. Deqa sawa boleqas.'

³ Nebeeqnaqa nıngi mareqnu, 'Lanjbi tuluqo. Senj lentqo. Deqa jagwa awa ti bqas.' Od, nıngi lanj unqonsib geregere pegiyeqnu. Ariya Qotei aqa manwa bini branteqnu qaji di nıngi kiyaga utru poıngosaieqnu?

⁴ Tamo unqasari bini bati endega unub qaji nanngo kumbra tulanj ugedamu. Nanngi Qotei areiyosaieqnu. Nanngi gaigai Qotei aqa manwa lanja unqajqa metbeqnu. Deqa e na Qotei aqa manwa bei nanngi osornjrqsai. Jona aqa manwa segi osornjritqa nanngi unqab." Yesus na Farisi ti Sadyusi ti nanngi degsi minjrsıqa uratnjrsiq gılej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

⁵ Osiqa Yesus na aqa angro nanngi joqsıqa koba na olo qobun gogetosıbqa ya agu taqal beıdi branteb. Bati deqa aqa angro nanngi bem oqajqa are walnjrej.

⁶ Onaqa Yesus a nanngi endegsi minjrej, "Nıngi geregere nam atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nanngo bem ti bulyımqa bem dena tiyekritosim tulanj kobaqujaqas. Sadyusi nanngo bem dego tiyekritosim tulanj kobaqujaqas."

⁷ Onaqa Yesus aqa angro nanngi aqa yawo anjam di qusıbqa segi segi maroqneb, "Iga bem osai deqa kiyı mergwo?"

⁸ Onaqa Yesus a nanngo anjam di qalieosıqa minjrej, "Nunngo areqalo e qa singilatqa yonub tulanj keresaiıngwo. Nıngi kiyaga bem osai deqa mareqnu?"

⁹ Nıngi e qa poıngosai unu kiyı? E nami bem 5 gıngenyosımqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa nıngi ıngi oto koroiyosıb gumba kokba 12 di jıgnab maqelenej. Nıngi deqa are walıngwo kiyı?

¹⁰ E bati bei bem 7 dego gıngenyosımqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa nıngi ıngi oto koroiyosıb gumba kokba 7 di jıgnab maqelenej. Nıngi deqa are walıngwo kiyı?

¹¹ O ijo angro, e nıngi bem tiyeqnu qaji sum qa merngonum di e nıngi yawo anjam merngonum. E nıngi bem bole qa merngosai. Nıngi kiyaga deqa poıngosai? Nıngi quiy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi ti Sadyusi ti nanngo bem ti bulyımqa bem dena tiyekritosim tulanj kobaqujaqas. Nıngi deqa geregere nam atsib soqniy."

¹² Yesus na aqa angro nanngi degsi minjrnaqa nanngi qusıb poınjrej, "Bole, Yesus a bem bole tiyosım kobaqujaqas deqa ıga mergosai. Farisi ti Sadyusi ti nanngo gısanj anjam bem bul tulanj kobaqas deqa ıga mergwo."

Pita a Yesus qa poiyonaqa aqa nam ubtej

¹³ Onaqa bati bei Yesus na aqa angro nanngi olo joqsıqa koba na walwelosıb Sisaria Filipai qure nanngo sawaq di branteb. Brantosıb Yesus na aqa angro nanngi endegsi nenemnjrej, "Tamo unqasari nanngi e Tamo Angro e qa kiyersıb mareqnu?"

¹⁴ Onaqa nanngi na minjeb, "Tamo qudei nanngi mareqnu, ni Jon yansnjro qaji. Qudei nanngi mareqnu, ni Elaija. Qudei nanngi mareqnu, ni Jeremaia kiyı Qotei aqa medabu o tamo nanngi nami soqneb deqaji bei kiyı?"

¹⁵ Onaqa Yesus a nanngi olo nenemnjrej, "Nıngi segi e qa kiyersıb mareqnu?"

¹⁶ Onaqa Saimon Pita na minnej, "Ni Kristus. Ni Qotei nambile gaigai unu qaji aqa Niri."

¹⁷ Pita a kamba Yesus degsi minjnaqa a na minnej, "O Saimon, Jona aqa njri, ni tulanj areboleimeme. Di kiyaga? Ino anjam merbonum di mandam tamo bei na babtısıq mermosai. Ijo Abu lanj qureq di unu qaji a segi na anjam di babtısıq mernqo."

¹⁸ Deqa e ni endegsi mermqai. Ni Pita. Ni meniı bul. Meniı quraq di e na ijo segi tamo unqasari kalil nanngi koroinjrqaı. Koroinjritqa Moiyı Qure aqa singila na nanngi ugetnjrqa keresai.

¹⁹ O Pita, ni que. Qotei a lanj qureq di Mandor Koba unu deqa e ni singila emqai. Emitqa ni mandamq endi gam getentqam di Qotei a dego lanj qureq di gam getentqas. Ni mandamq endi gam waqtqam di Qotei a dego lanj qureq di gam waqtqas."

²⁰ Yesus na Pita degsi minjsıqa olo aqa angro nanngi endegsi minjrej, "E Kristus. Nıngi ijo nam di ubtosıb tamo qudei minjraıb."

Yesus a marej, "E moisiy olo subq na tigelqai"

²¹ Bati deqa Yesus na aqa angro nanngi endegsi minjrej, "E Jerusalem aiyeqnum. Dia Juda gate nanngi ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanngi ti e jaqatinj koba ebsıb lıbsıb moiyoıbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai." Yesus a anjam di ubtosıq minjrej.

²² Onaqa Pita a anjam di qusiqa Yesus osiqa qalaq gilsiq njiñtosiq minjej, “O Tamo Koba, kumbra di inoq di degsi brantqa maraim.”

²³ Onaqa Yesus a bulosiqa Pita koqyosiqa njiñtosiq minjej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni e uneq waibaim. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nanjo areqalo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

²⁴ Osiaqa Yesus na aqa angro kalil nangi endegi minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekrosim aqa segi namburbas qoboyosim e daurbem.

²⁵ Tamo bei na aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas.

²⁶ Tamo bei a mandam qa ñoro kalil koroiyosim ariya mondon aqa segi qunuj padalqas di ñoro dena a kiyersim aqaryaiyqas? Di keresai. Aqa qunuj padalqas di a awai kiye atsim dena aqa qunuj olo aqaryaiyosim a nambile sqas? Di keresai.

²⁷ E Tamo Angro. Mondon e ijo Abu aqa rian na ti aqa lan angro nanjo rian na ti bqai. Bosiy tamo ungasari kalil nanjo kumbra qa peginjrsiy awai keretosiy enjrjai.

²⁸ E bole merngwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nangi moreñosaisoqñibqa e Tamo Angro bqai. Bosiy nangi taqatnjrsiy nanjo Mandor Koba soqñit nangi e nubqab.”

17

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa angro qalub nangi unobeiteb

¹ Osiaqa bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqa Pita na Jems na aqa was Jon na nangi segi qalub joqsiqa koba na mana goge kobaq oqsib di soqñeb.

² Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nangi unobeiteb. Aqa ulatamu sen bul tulan suwanjoqñej. Aqa gara dego tulan pulonjosiq qatekritej.

³⁻⁴ Onaqa Moses Elaija wo nangi brantosib Yesus koba na anjam maroqñeb. Mareqñabqa Yesus aqa angro nangi na nangi aiyel unjrsibqa Pita a Yesus minjrej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nangi bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni na e odbimqa e tal kiñilala qalub gereiyqai. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.”

⁵ Pita a degsi mareqnaqa lanbi tulan suwanjosiq aisiqa nangi kabutnjrej. Onaqa lanbi miligiq dena anjam bei endegi brantonaq nangi queb, “Endi ijo Angro qujai e na tulan qalaqalayeqñum qaji. E a qa areboleboleibeqnu. Deqa ningi aqa anjam quetoqñiy.”

⁶ Onaqa Yesus aqa angro nangi anjam di qusibqa tulan ulaugeteb. Osib singa pulutosib mandamq di nam quosib ñereñeb.

⁷ Onaqa Yesus a nanjo areq gilsiq nanjo gateq di aqa ban atsiqa minjrej, “Ningi tigeliy. Ningi ulaaib.”

⁸ Degsi minjrnaqa nangi tigelosib nam ateb di Yesus a segi nangi koba na sonab uneb. Nangi tamo bei unosai.

⁹ Nangi Yesus omba manaq dena olo aiyosqñibqa Yesus a singila na minjrej, “Manwa ningi mana goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Angro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa ningi na ubtosib minjroqñqab.”

¹⁰ Onaqa nangi Yesus aqa anjam di qusib kamba minjeb, “Dal anjam qalie tamo nangi mareqñub, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyaya degsib mareqñub?”

¹¹ Onaqa Yesus na minjrej, “Nanjo anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo ungasari kalil nanjo areqalo gereiyetnjrsim soqñimqa bunuqna Kristus a bqas.

¹² Ariya e ningi endegi merngwai. Elaija agi bej. Bonaqa tamo nangi a qa poinjrosai. Deqa gulbe kalil nangi a yqajqa are soqñej qaji agi yeb. E Tamo Angro dego degsib jaqatñ ebqab.”

¹³ Onaqa nangi Yesus aqa anjam di qusib endegi poinjrej, “Bole, Yesus a Elaija qa bole marosai. A Jon yansjro qaji qa marqa osiqa Elaija aqa ñam na yawo anjam marqo.”

Yesus a angro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

¹⁴ Onaqa Yesus na aqa angro qalub nangi di joqsiqa koba na aisib tamo ungasari tulan gargekoba mana utruq di tarinjesonab itnjreb. Onaqa tamo bei a bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq minjrej,

¹⁵ “O Tamo Koba, ni ijo angro mel qa are ugeimimqa aqaryaiye. A bati gaigai nanari-oqñisqa dena aqa jejamu tulan ugeeqnu. Bati gargekoba a ulonjoqñisqa njamuwoq o yaq aiyeqnu.

¹⁶ Deqa e a osim ino angro nanjoq osi bonumqa nangi na boletqa yonub keresaiinjroq.”

¹⁷ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa endegi marej, “Ningi tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nunjo areqalo e qa singilatosa bole sai. Nunjo kumbra tulan uge. Bati gembub e ningi koba na sosiyqa nunjo gulbe di qoboiyoqñqai? Angro mel di ijo areq osib boiy.”

¹⁸ Onaqa osi bonabqa Yesus na mondor uge di niringtosiq minje, “Ni angoro di uratosim ulan.” Degsi minjnaqa mondor uge na angoro di uratosiq ulanje. Ulanonaqa bati qujai deqa angoro a boleej.

¹⁹ Onaqa Yesus aqa angoro nanqi aqa areq lumu bosib nenemyeb, “Iga kiyaaq mondor uge di wiyqa yonum keresaigwo?”

²⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “Utru agiende. Ningi e qa nungo areqalo singilatqa yonub ningi tulan truquonub. E bole mernjwai. Nungo areqalo e qa singilato qaji di sis yago bul kiñala sqas di kereqas. Degesqas di ningi mana kobaquja endi minjibqa a nungo anjam dauryosim tigelosim sawa beiq gilqas. Nungo areqalo e qa singilato qaji degesqas di ningi kumbra kalil yqa kereingwas.

²¹ Deqa ningi mondor uge deqaji winjrqa osibqa ningi mati ingi uratosib qurienosib Qotei pailyoqniy. Dena qujai ningi na mondor uge winjrib jaraiqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

²² Onaqa Yesus na aqa angoro nanqi olo joqsiaqa koba na sawa di uratosib Galili sawaq gilsib dia sosibqa Yesus na minjrej, “E Tamo Angoro. Jeu tamo nanqi na e ojsib tamo qudei nango banq di e atqab.

²³ Atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.” Onaqa Yesus aqa angoro nanqi anjam di qusib utru poinjrosai. Deqa nanqi are tulan gulbekobainjrej.

Yesus a atra tal takis waiyej

²⁴ Onaqa bati bei Yesus aqa angoro nanqi koba na walwelosib Kaperneam qureq gileb. Gilsib di sonabqa atra tal takis o tamo nanqi Pita aqa areq bosib nenemyeb, “Nungo Qalie Tamo a atra tal takis oqnsiq ateqnu e?”

²⁵ Onaqa Pita na minjrej, “Od, a ateqnu.”

Osiqa Pita a tal gogetosiq takis o tamo nango anjam di Yesus minjqa laqnaqa Yesus a nami qalieosiq deqa minjoqujatej, “O Saimon, ni kiyersi are qalonum? Mandam endeqaji mandor nanqi yai nanqoq dena takis eqnub? Nango segi angoro nanqoq dena eqnub kiyo tamo lanaj nanqoq dena eqnub kiyo?”

²⁶ Onaqa Pita na kamba minje, “Tamo lanaj nanqoq dena eqnub. Nango segi angoro nanqoq dena osaieqnub.” Onaqa Yesus na minje, “Ni kere maronum. E Qotei aqa Angoro unum deqa e atra tal takis atqa uratqai di kere.

²⁷ Ungum. Iga takis o tamo nango are ugetetnjrqasai. Deqa ni alile aisim yima waiyosim qe namoqna oqam qaji di aqa medabu waqtosimqa aqa medabu miligiq di silali bei soqnim unqam. Unsim silali di osi gilsim gago aiyeq qa takis atqa osimqa takis o tamo nanqi enjre.”

18

Ningi angoro kiñilala bul soqniye

¹ Bati deqa Yesus aqa angoro nanqi aqa areq bosib minje, “O Tamo Koba, Qotei lan qureq di unu qaji a na iga taqatgosim gago Mandor Koba soqnim bati deqa ino angoro yai a iga kalil bunjosim ñam ti sqas?”

² Onaqa Yesus na angoro kiñala bei metonaq aqa areq bonaqa nango ambleq di tigeltosiq osornjrej.

³ Osornjrsiq minjrej, “E bole mernjwai. Ningi are bulyosib angoro kiñala endeqaji bulqasai di Qotei lan qureq di unu qaji a na ningi taqatngwasai. Osim a nungo Mandor Koba sqasai dego.

⁴ Tamo bei na aqa segi ñam aguq atsim angoro kiñala endeqaji bulqas di Qotei na tamo di aqa ñam olo soqtetimqa a tamo kalil nanqi bunjrsim a ñam ti sqas. Deqa Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqas.

⁵ “Tamo bei a e qa are qalsimqa angoro kiñala endeqaji bei osim geregereiyqas di a e dego osim geregereibqas.”

Ningi une torei uratiy

⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na angoro kiñala endeqaji bei e qa aqa areqalo singilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulan ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim menin kobaquja osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aisim moiqas di kere.

⁷ “Bunuqna tamo qudei nanqi tamo qudei uneq breinjroqngqab. Bole, kumbra di brantoqngqas. Ariya tamo nanqi kumbra di yoqngqab qaji nanqi tulan padalougetqab.

⁸ Ino ban na kiyo ino singa na kiyo ni titmosim uneq waimqa laqnimqa di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaq? Ni ban genjo kiyo singa genjo kiyo sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ban aiyeq ti kiyo singa aiyeq ti kiyo sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. Ñamyuwo di gaigai yuoqnsim sqas.

⁹ Ino n̄amdamu na ni titnosim uneq waimq̄a laq̄nimq̄a n̄amdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaq̄a? Ni n̄amdamu qujai ti sosimq̄a une bei yq̄asai di kere. Di ni n̄ambile gaigai sq̄am. Ariya ni n̄amdamu aiyel ti sosimq̄a une yq̄am di keresai. Di Qotei na ni n̄amyuwoq waimq̄as.

¹⁰ “Deqa n̄inḡi an̄gro kiñilala endeq̄aji nan̄gi qa ugeaib. E mern̄gwai. Nan̄go lan̄ an̄gro nan̄gi na ijo Abu lan̄ q̄ureq̄ di unu q̄aji aqa ulatamu gaigai koq̄yeq̄nub.

¹¹ E segi Tamo An̄gro. E na tamo un̄gasari padalo gamq̄ di unub q̄aji nan̄gi elen̄eq̄num. E deqa mandamq̄ aiyem.

Kaja du alelqo qaji aqa yawo anjam

¹² “N̄inḡi kiyersib are q̄alonub? Tamo bei aqa kaja 100 nan̄gi manaq̄ di soq̄nibq̄a qujai bei alelamq̄a a kiyerq̄as? E mern̄gwai. A na kaja 99 nan̄gi urat̄njrsim qujai alelqo qaji di n̄amosim ḡilsim itq̄as.

¹³ E bole mern̄gwai. A na kaja qujai di itosim tulan̄ areboleboleiyq̄as. A kaja du du 99 alelosai q̄aji nan̄gi qa tulan̄ areboleboleiyq̄asai. Qujai alelqo qaji a qa tulan̄ areboleboleiyq̄as.

¹⁴ Dego kere nun̄go Abu lan̄ q̄ureq̄ di unu q̄aji a an̄gro kiñala endeq̄aji bei padalq̄ajqa a deqa are sosai.”

N̄inḡi nun̄go was aqa une olo gereiyeti

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ino Kristen was bei na ni une bei emimq̄a n̄inḡi segi aiyel ombla awoosib aqa une ni emq̄o q̄aji di ubtosim minje. Minjimq̄a a ino anjam q̄usim are bulyq̄as di ni na ino was olo onum.

¹⁶ Ariya a ino anjam quetmosaiamq̄a ni na Kristen tamo qujai kiyo aiyel kiyo joq̄simq̄a nan̄gi ni taq̄mosib ino was aqa une di olo ubtosib minj̄qab.

¹⁷ Ariya a nan̄go anjam dego quet̄njrosaiamq̄a ni na Kristen tamo un̄gasari kalil nan̄gi met̄njrim koroosib ni taq̄mosib ino was aqa une di olo ubtosib minj̄qab. Ariya a nan̄go anjam dego quet̄njrosaiamq̄a ni na a q̄oreiye. Ni na une tamo ti takis o q̄aji tamo ti nan̄gi q̄oreinj̄req̄num dego kere ni na ino was di q̄oreiye.

¹⁸ “E bole mern̄gwai. N̄inḡi mandamq̄ endi gam getentq̄ab di Qotei a dego lan̄ q̄ureq̄ di gam getentq̄as. N̄inḡi mandamq̄ endi gam waqtq̄ab di Qotei a dego lan̄ q̄ureq̄ di gam waqtq̄as.

¹⁹ “E olo mern̄gwai. Mandamq̄ endi ijo an̄gro aiyel nan̄gi inḡi bei oqa marsibq̄a areq̄alo qujaitosib ijo Abu lan̄ q̄ureq̄ di unu q̄aji a pailyq̄ab di a na inḡi di enj̄r̄qas.

²⁰ Tamo aiyel kiyo q̄alub kiyo ijo n̄am qa are q̄alsib koroq̄ab di e nan̄go ambleq̄ di sq̄ai.”

Gago Kristen was aqa une kobotqajqa yawo anjam

²¹ Onaqa bati deqa Pita a Yesus aqa areq̄ bosiq̄ nenemyej, “O Tamo Koba, ijo Kristen was bei na e une gembub ebimq̄a e aqa une di moiyoq̄tai? E endeḡyq̄ai kiyo? A na une 7 ebimq̄a aqa une di moiyoq̄tai. Ariya a olo une bei ebimq̄a e moiyoq̄tasai. Deḡyq̄ai kiyo?”

²² Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ino was bei na ni une 7 emimq̄a aqa une di segi moiyoq̄tam di keresai. A na une gargekoba emoq̄nsim soq̄nim ni aqa une kalil di dego moiyoq̄toq̄ne. A ni une 7 emoq̄nim une di moiyoq̄toq̄ne. Olo une 7 emoq̄nim moiyoq̄toq̄ne. Deḡsim ḡiloq̄nem.

²³ “N̄inḡi quiy. Qotei lan̄ q̄ureq̄ di unu q̄aji a na aqa segi tamo un̄gasari nan̄gi taq̄at̄njrsim nan̄go Mandor Koba sq̄as. Kumbra di mandor bei aqa kumbra sigitejunu. Mandor dena aqa kan̄gal tamo qudeci nami silali yayieb q̄aji di kamba olo yq̄ajqa minj̄rej.

²⁴ Aqa kan̄gal tamo bei 10 milion kina yayiej q̄aji di osib aqa ulatamuq̄ di tigelt̄eb.

²⁵ Tigelt̄onabq̄a a na silali di kamba olo yq̄ajqa keresaiyiej. Deqa mandor a na minjej, ‘Ni silali di kamba olo e ebq̄a keresaiimq̄o deqa e ni ino n̄auj wo ino an̄gro nan̄gi ti osiy tamo bei aqa ban̄q̄ di urat̄ngitq̄a tamo dena silali ebimq̄a n̄inḡi a lan̄a wauetoq̄nq̄ab. Ino inḡi inḡi kalil dego e ni yaimosiy tamo qudeci nan̄gi enj̄ritq̄a nan̄gi na kamba silali ebq̄ab. Gam dena ni silali nami yaibem q̄aji di kobotq̄am.’

²⁶ Deḡsi minj̄naq̄ q̄usiq̄a aqa areq̄ di sin̄ga pulutosiq̄a pailyosiq̄ minjej, ‘O Tamo Koba, ni e kumbra deḡbaim. Ni e qa dulosisim mati e qa tarin̄oq̄nime. E silali nami yaimem q̄aji di kalil itosiy e kamba emekritq̄ai.’

²⁷ Onaqa mandor a kan̄gal tamo deqa dulosisiq̄a silali kalil nami yayiej q̄aji di lan̄a kobotej. Osiqa a urat̄onaq̄ ḡilej.

²⁸ “Ḡilsiq̄a kan̄gal tamo bei ombla wauo q̄aji a itosiq̄a ojsiq̄ kakro apiyetosiq̄ minjej, ‘Ni nami 10 kina yaibem q̄aji di kamba olo ebe.’

²⁹ “Deḡsi minj̄naq̄ q̄usiq̄a aqa areq̄ di sin̄ga pulutosiq̄a pailyosiq̄ minjej, ‘Ni e qa dulosisim mati e qa tarin̄oq̄nime. E 10 kina nami yaimem q̄aji di itosiy e kamba emekritq̄ai.’

³⁰ Degsi minjnaqa a aqa anjam di quetqa asgiyonaqa a osi gilsiq tonto talq di waiyosiq minje, 'Ni tonto talq endi soqne. Bunuqna ni 10 kina nami yaibem qaji di kamba ebekritimqa e ni olo uratnrit oqedqam.'

³¹ "A degyonaqa kanjal tamo qudei a koba na wauo qaji nanji unsibqa are ugeinjrnaqa a isib nanjo mandor a deqa saiyosib minjeb.

³² Minjnab qusiqa kanjal tamo di metonaq bonaqa minje, 'Ni kanjal tamo uge. Ni e pailbonumqa silali ni nami yaibem qaji di e na kobotonum.

³³ E ni qa dulosim silali di kobotonum. Ariya kiyaya ni olo gilsim kanjal tamo bei ni ombla wauo qaji a qa dulosai? Osim silali a na nami yaimej qaji di ni kobotosai?"

³⁴ Degsi minjsiq a qa tulan minjin oqetonaqa osiq qaja tamo nanjo banj di atsiqa minjrej, 'Ninji a wau koba yibqa a jaqatin ti wauosim gilsim silali kalil nami yaibej qaji di kamba ebekritimqa ninji a olo uratib gilqas.'

³⁵ "O ijo angro, dego kere ninji nunjo are miligiq na nunjo Kristen was nanjo une kobotetnrqasai di ijo Abu lan qureq di unu qaji a dego nunjo une kobotetnrqasai."

19

Yesus a unja uratqajqa anjam marej

¹ Yesus a anjam degsi marsiq kobonaqa a Galili sawa uratosiq Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej.

² A di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji a dauryosib aqa areq di koroonaqqa a na nanjo ma tamo kalil nanji boletnrqonej.

³ Onaqa Farisi nanji olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nanji a ojqajqa deqa gisanjosib endegsib nenemyeb, "Tamo bei aqa njanj aqa jejamuq di une kiñala bei soqnimqa tamo dena a uratqa kere e? Gago dal anjam a kiyersi marqo?"

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di ninji nami sisiyosai kiyo? Anjam endegsi unu, 'Tulan nami Qotei a mandam ti ingi ingi kalil ti gereiyosiq bati deqa a tamo unja wo dego gereinjrrej.

⁵ Gereinjrjsiq marej, "Tamo bei na aqa ai abu nanji uratnrjsimqa aqa njanj wo beterosib jejamu qujaitosib sqab."

⁶ Qotei aqa anjam di agi nengrenq di unu. Deqa tamo unja wo nanji jejamu qujai sqab. Nanji olo jejamu ayel sqasai. Qotei na nanji ayel turtnjrrej deqa tamo bei na olo potnjraiq."

⁷ Onaqa Farisi nanji na kamba Yesus minjeb, "Ni anjam degsi mergonum deqa Moses a kiyaya dal anjam endegsi marej, 'Tamo bei na aqa njanj uratqa osimqa pepa bei nengrenjosim yosim di a uratqas?"

⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Nunjo are getengejunu deqa Moses a ninji unja uratqa merngej. Ariya tulan nami kumbra degsi sosai.

⁹ Ninji quiy. Tamo bei na aqa njanj lanja uratosim olo unja bei oqas di a na aqa njanj kumbra ugeq waiyqo. Di kiyaya? Unja di a nami tamo bei ombla une atosai deqa."

¹⁰ Onaqa Yesus aqa angro nanji na minjeb, "Tamo unja ti unub qaji nanji gulbe deqaji oqab deqa unqum. Nanji unja aib. Nanji lanja soqneb."

¹¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ninji anjam maronub di tamo kalil nanji dauryqa keresai. Tamo nanji Qotei na singila enjreqnu qaji nanji segi anjam di dauryqa kere.

¹² Tamo qudei nanjo jejamu bolesai. Nanji degsib ai miligiq na nambabeb. Deqa nanji unja oqa keresai. Tamo qudei nanji tamo qudei na welum etnjreb deqa nanji anqrotqa keresai. Deqa nanji dego unja oqa keresai. Nanji lanja unub. Ariya tamo qudei nanjo segi areqalo na Qotei aqa wau ojqqa marsibqa unja oqa urateqnu. Tamo nanji ijo anjam endi dauryqa kereamqa nanji dauryebe."

Anqro du du nanji Yesus aqa areq beb

¹³ Onaqa tamo ungasari qudei nanji nanjo anqro du du joqsib Yesus na aqa ban nanjo gateq di atetnrjsim nanji qa Qotei pailyqajqa deqa marsib Yesus aqa areq beb. Beqnaqqa Yesus aqa anqro nanji na saidnrjsib minjreb, "Nunjo anqro du du nanji joqsib endeq baib."

¹⁴ Degsib saidnrjnabqa Yesus na aqa anqro nanji minjrej, "Anqro du du nanji uratnrjrib ijo areq beb. Nanji saidnrjraib. Tamo ungasari nanji anqro du du bul sqab di Qotei lanj qureq di unu qaji a nanjo Mandor Koba sosim nanji taqatnrqas."

¹⁵ Osiqa Yesus na anqro du du nanjo gateq di aqa ban atetnrjsiqqa a sawa di uratosiq gilej.

Noro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

¹⁶ Onaqa tamo bei a Yesus aqa areq bosiqqa nenemyej, "O Qalie Tamo, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e nambale gaigai sqai?"

¹⁷ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni kiyaaqa e kumbra bole qa nenembonum? Qotei a segi qujai tamo bole. Ariya ni nɔmbile gaigai sqajqa osimqa ni Qotei aqa dal anjam daurye.”

¹⁸ Onaqa tamo dena olo Yesus nenemyej, “E dal anjam kiye dauryqai?” Onaqa Yesus na minjej, “Ni tamo bei qalsim moiyoatam. Ni tamo bei aqa uja jejamu ojetaim. Ni bajinjaim. Ni tamo bei aqa jejamu laɔa gisanjaim.

¹⁹ Ni ino ai abu naɔgo sorgomq di geregere sosimqa naɔgo anjam dauryoqne. Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was naɔgi degsim gereinjroqne.”

²⁰ Onaqa aɔgro wala dena olo Yesus minjej, “E dal anjam kalil di nami dauryosim boqnm agi bini degsi unum. Deqa e Qotei aqa kumbra kiye keretosai unum?”

²¹ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni Qotei aqa kumbra kalil keretqa osimqa endegye. Ni gilsim ino inɔi inɔi kalil qarinyosim silali osim tamo inɔi inɔi saiqoji naɔgi jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Osim bunuqna ni laɔ qureq di awai bole itqam.”

²² Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are tulaɔ gulbeiyej. A inɔi inɔi koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulaɔej.

²³ Onaqa Yesus na aqa aɔgro naɔgi minjrej, “E bole mernɔgwai. Tamo uɔgasari inɔi inɔi koba ti unub qaji naɔgi Qotei na taqatnjrsim naɔgo Mandor Koba sqa marsibqa laɔ qureq oqwajqa tulaɔ baɔgi koba.

²⁴ E niɔi olo mernɔgwai. Kamel a yumba miligiq gilqajqa baɔgi koba. Dego kere tamo uɔgasari inɔi inɔi koba ti unub qaji naɔgi Qotei na taqatnjrsim naɔgo Mandor Koba sqa marsibqa laɔ qureq oqwajqa tulaɔ baɔgi koba.”

²⁵ Onaqa Yesus aqa aɔgro naɔgi anjam di qusibqa tulaɔ prugugetosib minjeb, “Ni anjam degsi mergonum deqa tamo yai naɔgi Qotei na elenqamqa naɔgi nɔmbile gaigai sqa kere?”

²⁶ Onaqa Yesus a naɔgi kognjrsiqa minjrej, “Tamo naɔgi segi nɔmbile sqa keresai. Ariya Qotei na naɔgi elenqa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁷ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago inɔi inɔi kalil uratosim ni daurmeqnum. Deqa iga awai kiye oqom?”

²⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “E bole mernɔgwai. Mondonj Qotei a laɔ bunuj ti mandam bunuj ti atimqa bati deqa e Tamo Aɔgro nɔam kobaquja osiy ijo segi awo jaram kobaq di awesqai. Awesosiyqa niɔi tamo e daurbegnub qaji metnɔgitqa niɔi dego awo jaram kokba 12 di awoelenqab. Awoosib Jekop aqa aɔgro 12 naɔgo moma kalil naɔgi taqatnjroqnaqab.

²⁹ Deqa tamo naɔgi ijo nɔam qa are qaloqnsib naɔgo segi tal, naɔgo was naɔgi, naɔgo jaja naɔgi, naɔgo ai abu naɔgi, naɔgo aɔgro naɔgi ti naɔgo wau kalil dego uratnjrsib e daurbqab di Qotei na olo inɔi bole bole tulaɔ gargekoba naɔgi enjrqas. Yimqa mondonj naɔgi nɔmbile gaigai sqab.

³⁰ Deqa niɔi quiy. Tamo gargekoba bini nɔam ti unub qaji naɔgi mondonj nɔam saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini nɔam saiqoji unub qaji naɔgi mondonj nɔam ti sqab.”

20

Yesus a inɔi wauqa yawo anjam marej

¹ Osia Yesus a olo aqa aɔgro naɔgi endegsi minjrej, “Qotei laɔ qureq di unu qaji a na aqa segi tamo uɔgasari naɔgi taqatnjrsim naɔgo Mandor Koba sqas. Kumbra di wau lanja bei aqa kumbra sigitejunu. Wau lanja dena nobqolo ambru tigelosiqa aisiq tamo qudei naɔgi aqa inɔi wauq di wauetqajqa itnjrej.

² Itnjrsiqa minjrej, ‘Niɔi ijo inɔi wauq di wauoqnb wau qa bati koboamqa e na silali quruɔo quja quja enɔgwai.’ Degsi minjrsiq qarinjrnanaqa naɔgi gilsib aqa inɔi wauq di wauoqneb.

³ Sen kiɔala goge oqnaqa wau lanja a koro sawaq aisiqa dia tamo qudei naɔgi lanja tigelesonab unjrsiqa minjrej,

⁴ ‘Niɔi dego gilsib ijo wauq di wauoiy. Wauab kere dego awai enɔgwai.’

⁵ Degsi minjrnanaqa naɔgi gilsib aqa inɔi wauq di wauoqneb. Qanam jige tamo qudei naɔgi dego lanja tigelesonab unjrsiqa minjrej, ‘Niɔi dego gilsib ijo wauq di wauoiy. Wauab kere dego awai enɔgwai.’ Degsi minjrnanaqa naɔgi gilsib aqa wauq di wauoqneb. Sen kelinqonaqa olo tamo qudei dego degsi minjrnanaqa naɔgi gilsib wauoqneb.

⁶ “Sen bilaqtonaqa wau lanja a aisiqa gamq di tamo qudei naɔgi lanja tigelesonab unjrsiqa nenemnjrej, ‘Niɔi kiyaaqa lanja tigelesonab sen bilaqtqo?’

⁷ Onaqa naɔgi na minjeb, ‘Tamo bei na iga wau egosai deqa iga lanja tigelejunum.’ Onaqa wau lanja na minjrej, ‘Niɔi dego gilsib ijo inɔi wauq di wauoiy.’

⁸ “Ariya wau qa bati koboonaqa wau lanja na aqa wau taqato tamo bei qarinyosiq minjrej, ‘Ni gilsim wau tamo naɔgi di metnjrim ino areq di koroabqa naɔgo awai enjre. Enjrqas osimqa tamo naɔgi bilaq bosib wauonub qaji naɔgo awai namo enjrsimqa ariya tamo naɔgi nobqolo ambru bosib wauosib bilaqtonub qaji naɔgo awai bunuqna enjre.’

⁹ Degsi minjnaq qusiqa tamo nanği bilaq bosib waueb qaji nanği namo metnjrnaq aqa areq bonabqa silali quruño quja quja enjrej.

¹⁰ Onaqa tamo nanği nobqolo ambru bosib wauosib bilaqteb qaji nanği degsib unsibqa are qaleb, 'Iga nobqolo ambru bosim wauosim bilaqtonum. Deqa iga silali kobaquja oqom.' Degsib are qalnabqa wau taqato tamo na nanği metnjrnaq aqa areq bonabqa nanği dego silali quruño quja quja enjrej.

¹¹ Onaqa nanği degsib unsibqa nanği na wau lanja njrintosib minjeb,

¹² 'Tamo nanği di bilaq bosib waukiñalayonubqa silali ni na iga egonum qaji dego kere nanği enjronum. Iga nobqolo ambru wau eqnam señ oqsıq gago jejamu tulan kankeñeqnaqa bilaqtgo. Iga silali koba osai.'

¹³ "Onaqa wau lanja a nanço anjam di qusiqa bei endegsi minjej, 'O was, e ni kumbra uge emosai. Aqo ombla bini nobqolo anjam keretosimqa e ni silali quruño qujai emqa mermonum.

¹⁴ Deqa ni ino silali quruño qujai osim aye. E ni silali quruño qujai emonum dego kere tamo nanği bunuqna bosib wauonub qaji nanği silali quruño quja quja enjronum. E ijo segi areqalo na degyonum.

¹⁵ Silali di ijo segi silali. Deqa e ijo segi areqalo dauryosiy ijo silali jeiqa kere. E na tamo nanği bunu bonub qaji nanği kumbra bole enjrqa areibqas enjrqa. Deqa ni kiyaaqa e qa are ugeimqo?"

¹⁶ Yesus a yawo anjam degsi marsıqa olo marej, "Dego kere tamo bini ñam ti unub qaji nanği mondoñ ñam saiqoji sqab. Ariya tamo bini ñam saiqoji unub qaji nanği mondoñ ñam ti sqab."

Yesus a marej, "E moisiy olo subq na tigelqai"

¹⁷ Osiqa Yesus na aqa anğro 12 nanği joqsıqa koba na walwelosib Jerusalem aiyoqneb. Aiyoqnsibqa Yesus na nanği segitnjrsıqa endegsi minjrej,

¹⁸ "Ninği quiy. E Tamo Anğro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia tamo qudeı na e ojsib atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo ti nanço banq di e atqab. Yimqa nanği na ijo jejamuq di une qamsib merbqab, 'Ni une ti. Deqa ni moiqam.'

¹⁹ Nanği e degsib merbosib tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanço banq di e atqab. Yimqa nanği na e misilinboqnsib bu toqon na kumbainboqnsib ñamburbasq di lubsib moiyoqbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai."

Jems Jon wo nanği aiyel tamo kokba sqajqa mareb

²⁰ Onaqa Sebedi aqa njiri aiyel nanço ai ombla na Yesus aqa areq bosibqa nanço ai a sinğa pulutosıqa Yesus minjej, "O Tamo Koba, e ni anjam bei mermitqa ni ijo anjam dauryqa kere kiyo?"

²¹ Onaqa Yesus na kamba minjej, "Ni inği kiye qa merbqam?" Onaqa a na Yesus minjej, "Mondoñ ni gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa ijo anğro aiyel endi nanği ino banq woq ino banq qonanq di awoqab."

²² Onaqa Yesus na kamba nanği aiyel endegsi minjrej, "Anjam ninği merbonub di aqa utru ninği geregere poingosai. E jaqatın koba oqai. Jaqatın di ya uge uyo bul. Jaqatın e oqai di ninği aiyel dego oqa kere e?" Onaqa nanği na minjeb, "Od, aqo aiyel oqa kere."

²³ Onaqa Yesus na olo nanği aiyel minjrej, "Bole, jaqatın e oqai di ninği dego oqab. Ariya tamo yai nanği ijo banq woq ijo banq qonanq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nanği ijo Abu na giltnjrej qaji nanği segi ijo banq woq ijo banq qonanq di awoqab."

²⁴ Yesus aqa anğro 10 nanço ñamdamuq di was aiyel nanği na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nanği aiyel qa njirinjeb.

²⁵ Onaqa Yesus na aqa anğro 10 nanği metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "Ninği qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateqñub qaji nanği nanço segi ñam soqtoqnsib tamo unğasari nanği njirin na taqatnjreqñub.

²⁶ Ariya kumbra di nunğoq di saiğ. Nunço ambleq di anğro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nunço wau tamo soqñem. Osim a ñam ti sqas.

²⁷ Nunço ambleq di anğro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati nunço kanğal tamo soqñem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas.

²⁸ E Tamo Anğro. Ninği ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqniy. Ijo kumbra agiende. E na tamo unğasari nanği wauetnjreqñum. E deqa bem. Tamo unğasari nanği e wauetbqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi ñambile uratosiy tamo unğasari gargekoba nanği elenqai."

Yesus na tamo aiyel ñam qandimnjro qaji nanği boletnjrej

²⁹ Osiqa Yesus na aqa anğro nanği joqsıqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeqñabqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği Yesus dauryosib koba na aiyoqñeb.

³⁰ Aiyeqnaabqa tamo aiyel nam qandimnjro qaji nanqi gam qalaq di awesosibqa anjam endegsis queb, "Yesus a beqnu." Nanqi degsis qusibqa tulan lelenosib mareb, "O Tamo Koba, Devit aqa Njiri, ni aqo aiyel qa dulame."

³¹ Onaqa tamo ungasari gargekoba Yesus dauryosib aiyeqneb qaji nanqi na nanqi aiyel njirinjrsib minjreb, "Ninqi lelenkobaab. Kirioiy." Degsis minjrnabqa nanqi aiyel kiriosai. Nanqi olo tulan lelenoqnsib Yesus minjoqneb, "O Tamo Koba, Devit aqa Njiri, ni aqo aiyel qa dulame."

³² Onaqa Yesus a tigelosiqqa nanqi aiyel metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "E ninqi aiyel kiyerngwajqa deqa ninqi e qa lelenoqneb?"

³³ Onaqa nanqi aiyel na minjeb, "O Tamo Koba, aqo aiyel olo nam poigim sawa unqajqa deqa iga ni qa lelenoqnam."

³⁴ Onaqa Yesus a nanqi aiyel qa dulosiqqa aqa ban waiyosiq nango namdamu ojetnjrej. Ojetnjrnaqa nanqi aiyel nam poinjrnaga sawa unsibqa tigelosib Yesus dauryosib aiyeb.

21

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa angro nanqi koba na walwelosib aisis Jerusalem jojomyosib Betfage qureq di branteb. Betfage qure agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa angro aiyel qarinjrsiqqa minjrej,

² "Ninqi aisis qure bei jom di unu di brantosib donki bei aqa du wo tontnjronub unub di unjraqab. Unjrsib sil palontosib titnjrsib joqsib boiy.

³ Ninqi sil palontoqnbqqa tamo bei na nenemngwas kiyo, 'Ninqi kiyaqqa donki aiyel nango sil palonteqnub?' Degsi nenemngimqa ninqi na minjiy, 'Tamo Koba a wau ti deqa donki aqa du wo qa mergwo.' Yimqa a na donki aqa du wo nanqi qarinjrim ijoq bqab."

⁴ Yesus a kumbra di yej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo bei nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej,

⁵ "Ninqi na Saion qure nanqi endegsis minjriy, 'Ninqi uniy. Nungo Mandor Koba a nungoq beqnu. A lawo na beqnu. A areqalo minjin saiqoji. Deqa a donki quraq di awoosiq beqnu. Od, a donki aqa du quraq di awoosiq beqnu.' "

⁶ Onaqa Yesus aqa angro aiyel nanqi aisis anjam Yesus na minjrej qaji di dauryeb.

⁷ Osib nanqi donki aqa du wo Yesus aqa areq joqsib beb. Bosib nango segi gara jugo piqtosib donki aiyel nango quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiqqa quraq di awoej.

⁸ Awoonaqa donki aiyel nanqi walwelosib aiyeqnaabqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi belejosib nango segi gara jugo piqtelenosib gamq di tuelenoqneb. Tamo qudei nanqi nanuq dena nam banqa ginjenyosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenoqneb.

⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nanqi ti bunuoqneb qaji nanqi ti tulan lelenoqnsibqa maroqneb, "O Devit aqa Njiri, iga ni qa tulan areboleboleiqneqnu. Ni Tamo Koba aqa nam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. Deqa iga Qotei lan goge di unu qaji aqa nam tulan soqtoqnoqom." Tamo ungasari nanqi degoqnsib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹⁰ Onaqa Yesus a walwelosi aisiq Jerusalem di brantonaga tamo ungasari kalil nanqi a unsibqa tulan prugugetosib segi segi maroqneb, "Tamo endi yayio?"

¹¹ Degsis mareqnaabqa tamo ungasari qudei Yesus dauryosib aiyeqneb qaji nanqi na kamba minjreb, "Tamo endi Yesus. A Qotei aqa medabu o qaji tamo bole. Aqa qure utru Nasaret. Qure di Galili sawaq di unu."

Yesus na tamo ungasari nanqi atra talq dena winjrej

¹² Onaqa Yesus a walwelosi aisiqa atra tal koba miligiq gilej. Gilsiqqa nam atej di tamo ungasari gargekoba nanqi ingi ingi qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiqqa nanqi winjrnag jaraiyeb. Tamo qudei nanqi silali piloqneb. Qudei nanqi binon qarinyoqnsib dena silali oqneb. Deqa Yesus a nango jar ti jaram ti bilbelyosiqqa nanqi dego winjrnag jaraiyeb.

¹³ Nanqi kalil jaraiyeqnaabqa Yesus na minjrej, "Qotei aqa anjam bei nami endegsis nenjrenyeb unu. 'Ijo tal endi pailyqajqa tal.' Ariya ninqi na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nango tal bulqo."

¹⁴ Yesus a atra tal miligiq di sonaqa tamo nam qandimnjro qaji ti tamo singa qandamnjro qaji ti nanqi aqa areq beqnaabqa a na nanqi kalil boletnjroqnej.

¹⁵ Onaqa angro du du atra tal miligiq di soqneb qaji nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa tulan lelenoqnsib minjoqneb, "O Devit aqa Njiri, iga ni qa tulan areboleboleiqneqnu." Onaqa dal anjam qalie tamo nanqi ti atra tamo kokba ti nanqi angro du du nango anjam di qusibqa Yesus qa ugeeb.

¹⁶ Osib Yesus minjeb, "Angro du du nanqi lelenoqnsib anjam mareqneb di ni queqnum e?" Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Od, e nango anjam queqnum. Ariya anjam bei nenjrenq

di unu qaji di ningi nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende, 'O Abu, angro du du ti angro mom ti nanji ino ñam soqteqñub.' "

¹⁷ Yesus a nanji degsi minjrasiq koboonaqa a tigelosiq Jerusalem uratosiq Betani qureq gilej. Gilsiq qoloonaq di ñeiej.

Yesus a qura minjei, "Ni olo bunu geitqasai"

¹⁸ Nebeonaqa Yesus a olo tigelosiq Jerusalem aiyocnsiq gamq di a mamyej.

¹⁹ Mamyonaaqa ñam atsiqa qura banqa ti gam qalaq di tigelesonaq unsiq aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej qura gei bei saiqoji. Banqa segi sonab unej. Unsiqa qura di minjei, "Ni olo bunu geitqasai." Degsi minjnaqa bati qujai deqa qura di utru ti kalil laosiq moiyej.

²⁰ Onaqa Yesus aqa angro nanji aqa kumbra di unsibqa tulañ pruguetosib Yesus nenemyeb, "Qura di kiyersi urur laosiq moiqo?"

²¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E bole merngwai. Ningi Qotei qa nungo areqalo sinjilatosis nungo areqalo aiyeltqasai di ningi dego qura minjibqa a laosim moiqas. Qura segi sai. Ningi mana kobaquja endi dego minjqab, 'Ni tigelosim yuwalq aye.' Minjibqa a nungo anjam di dauryosim tigelosim yuwalq aiqas.

²² Deqa ningi Qotei qa nungo areqalo sinjilatosis inñi bei qa pailqab di ningi inñi di oqab."

Juda nanji na Yesus nenemyeb, "Ni sinjila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?"

²³ Osiqa Yesus a olo atra tal miligiq gilsiq dia Qotei aqa anjam palontocnej. Onaqa Israel nanjo gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji na Yesus aqa areq bosib nenemyeb, "Ni iga merge. Ni sinjila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinyej deqa ni bosim wau endi yeqnum?"

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, "E kamba anjam bei ningi nenemngwai. Nenemngitqa ningi e merbibqa e yai na qarinyonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy merngwai.

²⁵ Ningi na merbiy. Yai na Jon qarinyonaq bosiq tamo ungasari nanji yansjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?"

Onaqa nanji Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, "Iga Yesus minjqom, 'Qotei na Jon qarinyej,' degsi minjqom di a iga mergwas, 'Kiyaaqa ningi Jon aqa anjam quetosai?'"

²⁶ Ariya iga minjqom, 'Tamo bei na Jon qarinyej,' degsi minjqom di dego keresai. Tamo ungasari nanji mareqñub, 'Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.' Deqa iga nanji ulainjronum."

²⁷ Nanji degsib qairosib olo Yesus minjeb, "Yai na kiyo Jon qarinyej di iga qaliesai." Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningid degsib merbonub deqa e dego yai na qarinyonaq bosim wau endi yeqnum di ningi merngwasai."

Yesus a yawo anjam bei marej

²⁸ Osiqa Yesus a olo Juda gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji endegsi minjrej, "Ningid kiyersi are qalonub? Tamo bei aqa njiri aiyel soqñeb. Bati bei a aqa njiri matu aqaq bosiq minjei, 'O ijo angro, ni gilsim ijo inñi wauq di wauame.'

²⁹ Onaqa aqa njiri matu na minjei, 'Sai. E wauqa uratonum.' Degsi aqa abu saidyosiqa bunuqna areqalo bei osiqa gilsiq wauetej.

³⁰ Onaqa abu a aqa njiri yala aqaq bosiq minjei, 'O ijo angro, ni gilsim ijo inñi wauq di wauame.' Onaqa aqa njiri yala na minjei, 'Od, Abu, e wauqai.' Degsi aqa abu odyosiqa ariya a wauosai. A lanja talq di soqñej.

³¹ Deqa ningi na merbiy. Angro yai na aqa abu aqa anjam dauryej?" Onaqa nanji na kamba Yesus minjeb, "Niri matu a na aqa abu aqa anjam dauryej."

Nanji degsib Yesus minjnabqa a na olo minjrej, "E bole merngwai. Takis o qaji tamo ti gam qaji unja ti nanji na ningi bunjosib namoosib Qotei aqaq oqibqa a nanji elenosim nanjo Mandor Koba sosim nanji taqatnrqas.

³² Di kiyaaqa? Jon yansjro qaji a nungoq bosiq Qotei aqa kumbra bole ningi osorngonaaqa ningi Jon aqa anjam quetosai. Ariya takis o qaji tamo ti gam qaji unja ti nanji Jon aqa anjam geregere quieteb. Quetonab ningi di unsibqa ariya ningi olo are bulyosai. Osib ningi Jon aqa anjam quetosai dego."

Wain wau qa yawo anjam

³³ Yesus a Juda tamo kokba nanji degsi minjrasiq olo endegsi minjrej, "E ningi yawo anjam bei merngit ningi quiy. Tamo bei a tigelosiq aqa wauq gilej. Gilsiq wain sil yagelenosiq jeñ qosej. Qoso koboonaqa menin qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil getimqqa wain gei koroiyosib paraparaiyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nanjo banq di aqa wau uratetnrasiqa sawa isaq gilsiq di soqñej.

³⁴ Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kanjal tamo qudei nanngi qarinnjrnaqa wau taqato tamo nanngoq aisis minjreb, 'Wau lanja a na iga qarinqwo bonum. Deqa ningi wain gei egibqa iga na osi gilqom.'

³⁵ Degsi minjnabqa nanngi na nanngi ojelenosib bei qalougeteb. Bei qalnab moiyej. Bei meninj na qalnab moiyej.

³⁶ Onaqa wau lanja a di qusiqa olo aqa kanjal tamo gargekoba nanngi qarinnjroqnej. Qarinnjreqlaqa aiyeqnab nanngi dego nūmoqneq.

³⁷ "Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, 'E ijo segi angro qujai qarinyit aiqas di nanngi a qalqasai. Nanngi aqa anjam quetqab.' Degsi are qalsiqa aqa segi njiri qarinyonaq aiyej.

³⁸ Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanngi a unsibqa segi segi qairosib mareb, 'Tamo a bgo endi wau lanja aqa segi njiri. A na aqa abu aqa ingi ingi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiytosimqa wau endi iga na oqom.'

³⁹ Degsib marsibqa wau lanja aqa njiri ojsib osi gilsib wau qalaq di qalnab moiyej.

⁴⁰ Deqa ningi kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanngi di kiyernjrqas? Ningi na merbiy."

⁴¹ Onaqa nanngi na minjeb, "Wau lanja a bosimqa tamo uge nanngi di tulanj ugeugeinjrism padaltnjrougetqas. Osim aqa wau di olo yainjrism tamo qudei nanngo banq di uratet-njrimqa nanngi na kamba wau taqatosib wain gei melioqnmqa koroiyoqnsib wau lanja yoqnqab."

⁴² Nanngi degsib Yesus minjnabqa a na olo minjrej, "Qotei aqa anjam bei unu. Ningi anjam di nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende,

'Tal gereiyo qaji tamo nanngi na tal ai arqsisbqa uge qa marsib taqal waiyeq.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal ai di tal sinqilatqajqa deqa tigeltej.

Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

"Tal ai di tulanj boleqaja." "

⁴³ Deqa e ningi endegsi mernjwai. Qotei a nanngo Mandor Koba sosim ningi taqatnjwajqa uratosim ningi taqal breinqwas. Osim olo tamo ungasari qudei aqa kumbra bole dauryeqnub qaji nanngi elenosim nanngo Mandor Koba sosim nanngi taqatnjrjas. Nanngi gei bole atobuleqnuq deqa Qotei na nanngi taqatnjrjas.

⁴⁴ Tamo ungasari ululoqnsib tal ai quraq aiqab qaji nanngi di tal ai dena nanngo tanu ginjenyqas. Ariya tal ai di ulonqsim tamo ungasari qudei nanngoq asim jejamu ti tanu ti torei paraparainjrjas."

⁴⁵ Onaqa atra tamo kokba ti Farisi nanngi ti yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanngo jejamuq di une qametnjrej.

⁴⁶ Nanngi degsib qalieosib deqa nanngi Yesus ojqa mareb. Ariya nanngi tamo ungasari nanngi ulainjrrib deqa Yesus ojqa urateb. Di kiyaqqa? Tamo ungasari kalil nanngi maroqneq, "Yesus a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole."

22

Yesus a maruro qa yawo anjam marej

¹ Onaqa Yesus a olo Juda tamo kokba nanngi yawo anjam bei endegsi minjrej,

² "Qotei lanj qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Kumbra di mandor bei aqa njiri unja banj ojqa batonaqa maruro atej dego kere.

³ A maruro atsiqa aqa kanjal tamo qudei qarinnjrnaqa nanngi gilsib tamo ungasari nami aqa maruro unqa minjrej qaji nanngi metnjreb, 'Ningi boiy.' Onaqa nanngi bqa asginjrej.

⁴ Asginjrnaqa mandor a deqa qusiqa aqa kanjal tamo qudei olo qarinnjrnsiqa minjrej, 'Ningi gilsib tamo ungasari e ijo maruro unqa minjrem qaji nanngi olo endegsib minjriy, "Ningi quiy. Mandor a ingi ingi kalil gereiyosiq atqo unu. Makau ti wagme namur bole bole nūmsiqa goiqo. Deqa ningi asgingaiq. Ningi bosib aqa maruro uniy." O kanjal tamo, ningi gilsib nanngi degsib minjriy.'

⁵ "Onaqa nanngi gilsib tamo ungasari nanngi di minjreb, 'Ningi boiy.' Minjnabqa nanngi kalil bqa asginjrej. Bei a ulanqsiqa aqa ingi wauq gilej. Bei a ulanqsiqa aqa silali wauq gilej.

⁶ Qudei na kanjal tamo nanngi di ojelenosib ugeugeinjrrib nūmnab morenjeq.

⁷ Onaqa mandor a deqa qusiqa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo nanngi qarinnjrnaqa gilsib tamo nanngi kanjal tamo nūmeq qaji nanngi kamba nūmekriteb. Osib nanngo tal ingi ingi kalil qatrentonab yuekriteb.

⁸ "Onaqa mandor a olo aqa kanjal tamo qudei qarinnjrnsiqa minjrej, 'Ijo angro aqa unja banj ojqa bati kereqo deqa e na maruro atonum unu. Tamo ungasari e nami ijo maruro unqa

minjrem qaji nanği bqa asginjrej. Nanği tamo unğasari bolesai deqa nanği ijo maruro unqa keresai.

⁹ Deqa ninği gilsib gamq di tamo unğasari lanja lanaj nanği turosib metnjrib ijo maruro unqa beb.'

¹⁰ Onaqa nanği gilsib gamq di tamo unğasari gargekoba bole ti uge ti nanği turosib metnjrnabqa nanği kalil maruro unqajqa bosib koroonaqqa tal tamo na maqeğ.

¹¹ "Onaqa mandor a na tamo unğasari nanği di unjrqa marsıqa tal miligiğ gilej. Gilsiq nam atej di tamo bei a maruro qa gara wala jugosai di unsiqa minjeğ,

¹² 'O was, ni kiyaaqa maruro qa gara wala jugosai? Ni degsim maruro unqa baim.' Degsi minjnaqa tamo di a na kamba olo anjam bei minjqa keresaiyonaqa lanja kiriesoqnej.

¹³ Onaqa mandor a na aqa kanğal tamo nanği minjrej, 'Ninği na tamo di sinğa ti banj ti tontetosib oqeğ waiyibqa sawa ambruğ di soqnem. Sawa dia tamo nanği akamkobaoqnsib pailoqnsib nanğo jaqatınj qa qalagei anjam atoqnqas.'

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "Ninği quiy. Qotei a tamo tulanj gargekoba nanği metnjreqnu. Ariya a tamo quja quja segi giltnjreqnu."

"Iga Sisar takis yqom e?"

¹⁵ Onaqa Farisi nanği gilsib nanği anjam kiye Yesus nenemyib a anjam grotim qusib a ojqajqa deqa qairoqneb.

¹⁶ Qairosib anjam kereonaq nanğo anğro qudei Herot aqa wau tamo qudei ti qarınjnrbab Yesus aqa areğ bosib minjeb, "O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo unğasari nanği minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nanği anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiçoji nanği anjam bei minjrosaiqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanği minjreqnum.

¹⁷ Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?"

¹⁸ Onaqa Yesus a nanğo areqalo uge di poiyoonaqa minjrej, "Ninği gisanj tamo. Kiyaaqa ninği e anjam bei grotitqa qusib e ojqajqa deqa gisanbeqneb?

¹⁹ Ninği meniñ silali bei osorbiy." Degsi minjrnaqa nanği meniñ silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej,

²⁰ "Meniñ silali qurağ endi tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu?"

²¹ Onaqa nanği na minjeb, "Di Sisar aqa." Onaqa a na minjrej, "Deqa Sisar aqa inği inği a qa olo yiy. Qotei aqa inği inği a qa olo yiy."

²² Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa tulanj prugugeteb. Osib nanği Yesus uratosib jaraiyeb.

Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqab

²³ Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nanği Yesus aqa areğ beb. Sadyusi nanği mareqneb, "Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqasai." Deqa nanği bosib Yesus endegsib minjeb,

²⁴ "O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami endegsi marej, 'Tamo bei a moiymıqa aqa nıaun anğro saiçoji soqnmıqa aqa was bei na olo unja qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa anğro nıambabtetqas.' Moses a nami degsi marej.

²⁵ Deqa ni que. Was 7 nanği soqneb. Nanğ was matu a unja osiqa moiyej. A anğro saiçoji. Onaqa aqa was yala na olo unja qujai di ej.

²⁶ Osiqa a dego moiyej. A anğro saiçoji. Onaqa aqa was yala na olo unja qobul di osiqa a dego moiyej. A anğro saiçoji. Was 7 kalil nanği unja qujai di osib moreneğ. Nanği anğro saiçoji.

²⁷ Nanği kalil morenonabqa ariya bunuqna unja di a dego moiyej.

²⁸ Deqa ni iga merge. Mondonj subq na tigelobatıamıqa tamo kalil nanği subq na tigelabqa unja di a yai aqa nıaun tıntınj sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanği unja qujai di eb."

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, "Qotei aqa anjam nenğrenq di unu qaji di aqa damu ninği poingosai. Qotei aqa sinğila dego ninği poingosai. Deqa ninği anjam grotonub. Grotosib ağı nenembonub.

³⁰ Mondonj tamo unğasari nanği subq na tigelosibqa nanği unjatqasai. Nanği tamotqasai. Nanği lanj anğro bul lanja sqab.

³¹ "Ninği quiy. Tamo nanği moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Qotei a nami babtosiğ ninği merıjeğ. Di ninği sisiyosai kiyo? Qotei a endegsi marej,

³² 'E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.' Qotei a degsi marej deqa iga qalioneum, Qotei a tamo moreño qaji nanğo Qotei sai. A tamo nıamble so qaji nanğo Qotei."

³³ Onaqa tamo unğasari kalil nanği Yesus aqa anjam di qusibqa tulanj prugugeteb.

Dal anjam kiye a tulanj bolequja?

³⁴ Yesus a Sadyusi nanği anjam degsi minjrnaqa nanği na kamba olo anjam bei minjqa keresainjrej. Onaqa Farisi nanği deqa qusib olo Yesus aqa areq beb.

³⁵ Nanğo ambleq dena dal anjam qalie tamo bei a tigelosiq Yesus gisanğyosiq nenemyej,

³⁶ “O Qalie Tamo, ni mare. Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulan bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil buñnjrejunu?”

³⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Dal anjam tulan bolequja agi mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino Tamo Koba Qotei a tulan qalaqalaiyime. Qalaqalaiyosim ino are miligi ti ino qunun ti ino areqalo ti kalil a yekritime.’

³⁸ Dal anjam di a segi qujai tulan bolequja. A na dal anjam kalil buñnjrejunu.

³⁹ Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. ‘Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanği degsim geregerejnroqñime.’ Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum.

⁴⁰ Ni dal anjam aiyel di dauryqam di ni Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanğo anjam ti kalil keretosim dauryqam.”

Kristus a kiyersim Devit aqa ñiri sqas?

⁴¹ Onaqa Farisi nanği olo Yesus aqa areq di koroesonabqa a na nenemnjrej,

⁴² “Ninği Kristus qa kiyersib are qalonub? A yai aqa ñiri?” Onaqa nanği na kamba minjeb, “Kristus a Devit aqa ñiri.”

⁴³ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi Qotei aqa Mondor na Devit aqa medabu sinğilatetonaqa a endegsi marej,

⁴⁴ ‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej,

“Ni ijo ban woq endi awo.

Awesoqñimqa e ino jeu tamo kalil nanği eleñjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanği taqatnjroqñam.”

⁴⁵ Ninği uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa ñiri sqas?”

⁴⁶ Yesus a Farisi nanği anjam degsi minjrnaqa tamo bei na kamba anjam bei minjqa keresai. Deqa tamo nanği olo bunuqna anjam bei Yesus nenemyqajqa ulaeb.

23

Juda tamo kokba nanği kumbra uge uge yoqneb

¹ Onaqa Yesus na olo aqa anğro nanği ti tamo unğasari kalil nanği ti endegsi minjrej,

² “Dal anjam qalie tamo nanği ti Farisi nanği ti Moses aqa ñam osib dal anjam plaltoqnsib ninği merngeqñub.

³ Deqa anjam kalil nanği na merngeqñub qaji di ninği qusib dauryoqñiy. Ariya kumbra nanği yeqñub qaji di ninği dauryaib. Nanği anjam maroqñsib ariya nanği segi anjam di dauryosaieqñub.

⁴ Nanği gulbe kokba tamo unğasari nanği enjreçnab qoboiyoqñsib unub. Ariya nanği olo tamo unğasari nanğo gulbe di qoboiyetnjrosaeqñub.

⁵ Kumbra kalil nanği yeqñub qaji di tamo unğasari nanği unoqñsib nanğo ñam soqtetnjrqajqa deqa yeqñub. Nanğo kumbra bei agiende. Nanği Qotei aqa dal anjam mutu qudei pepa kiñilalaq di nenğrenjoqñsibqa lopo miligiq di jigelenoqñsib nanğo lanjaq di gara ñenği na qoseqñub. Osib nanğo gara jugo mutuq di gara burbur nenğren ti wala bole bole tonteqñub.

⁶ Nanği goiyo kokbaq di, Qotei tal miligiq di sosibqa tamo ñam ti nanğo awo jaramq di awoqajqa tulan areboleboleinjreçnu.

⁷ Nanği koro sawaq di tamo unğasari nanği na nanğo ñam soqtqoqñsib ban ojetnjrqajqa deqa areboleboleinjreçnu. Tamo unğasari nanği na ‘O Qalie Tamo Koba’ degsib minjroqñqajqa deqa ti nanği areboleboleinjreçnu.

⁸ “O ijo anğro, tamo qudei na ninği ‘O Qalie Tamo Koba’ degsib mernğaib. Tamo qujai a segi nunğo Qalie Tamo. Ninği kalil was.

⁹ Mandamq endi ninği na tamo bei endegsib minjaib, ‘O Abu.’ Tamo qujai a segi nunğo Abu. Agi a lan qureq di unu.

¹⁰ Tamo qudei na ninği endegsib mernğaib, ‘O Gate Koba.’ Tamo qujai a segi nunğo Gate Koba. Agi e Kristus.

¹¹ Nunğo ambleq di anğro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nunğo wau tamo soqñem. Osimqa a ñam ti sqas.

¹² Tamo kalil nanğo segi ñam soqtetqñub qaji nanği Qotei na olo ñam aguq atetnjrqas. Ariya tamo kalil nanğo segi ñam aguq ateqñub qaji nanği Qotei na olo ñam soqtetnjrqas.”

Yesus a Juda tamo kokba nanğo kumbra uge qa marej

¹³ Osıqa Yesus a olo marej, “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ninği gisanğ tamo. Deqa ninği tulan padalougetqab. Ninği anjam maro aiyelteqñub. Agi tamo unğasari nanği lan

qureq oqwajqa gam itqa mareq nabqa ningi na olo gam getetetnjreqnub. Ningi segi lan qureq oqwajqa gam itqa keresai. Deqa tamo ungasari nanqi dego lan qureq oqwajqa gam itqa yeqnab ningi na gam getetetnjreqnub.

¹⁴ O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteq nub. Agi ningi unja qobul nanqi gisan njroqnsibqa nanqo tal ti ingi ingi ti lanja yainjreqnub. Osib tamo ungasari nanqi na ningi nunqsib nunqo ñam soqtetnjwajqa deqa pailyo olekokba yeqnub. Deqa mondonj Qotei na tamo nanqi peginj rqa batiamqa a na ningi awai tulan uge engwas.

¹⁵ “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteq nub. Agi ningi na tamo qujai segi ningi daurnjgwa maroqnsib sinqa na kiyi qobun na kiyi sawa sawa kalil keretoqnsib laq nub. Ariya tamo qujai di a ningi daurnjgwas di a na ningi bunqosim tamo tulan ugedamu sqas. Deqa a ningi qa namoosim tore i njam yuwoq aiqas.

¹⁶ “Ningi tamo njam qandimo bul unub. Deqa ningi tamo nanqi gam osornj rqa keresai. Agi ningi mareq nub, ‘Tamo bei a anjam singilatqa osimqa atra tal aqa ñam na singilatqas di aqa anjam singilaqasai. Deqa a na anjam di uratqas di kere. Ariya a gol atra tal miligiq di unu qaji aqa ñam na anjam singilatqas di aqa anjam bole singilaqas. Deqa a anjam di urataiq.’ Ningi deqsis mareq nub.

¹⁷ Ningi tamo njam qandimo bul unub. Ningi tulan nanari. Ningi na merbiy. Ingi kiye a Qotei aqa njamgalaq di tulan bole? Atra tal a tulan bole kiyi atra tal aqa gol a tulan bole kiyi? Od, atra tal a tulan bole. Ariya gol atra tal miligiq di unu qaji a dego ingi bole.

¹⁸ Ningi endegsis mareq nub, ‘Tamo bei a anjam singilatqa osimqa atra bijal aqa ñam na singilatqas di aqa anjam singilaqasai. Deqa a na anjam di uratqas di kere. Ariya a atraiyo ingi ingi atra bijal gogeq di unub qaji nanqo ñam na anjam singilatqas di aqa anjam bole singilaqas. Deqa a anjam di urataiq.’ Ningi deqsis mareq nub.

¹⁹ Ningi tamo njam qandimo bul unub. Ningi na merbiy. Ingi kiye a Qotei aqa njamgalaq di tulan bole? Atra bijal a tulan bole kiyi atraiyo ingi ingi atra bijal gogeq di unub qaji nanqi tulan bole kiyi? Od, atra bijal a tulan bole. Ariya atraiyo ingi ingi atra bijal gogeq di unub qaji nanqi dego bole kalil.

²⁰ Deqa ningi quiy. Tamo bei a atra bijal aqa ñam na anjam singilatqas di a atra bijal ti ingi ingi kalil atra bijal gogeq di unub qaji nanqi ti nanqo ñam na anjam singilatqas.

²¹ Tamo bei a atra tal aqa ñam na anjam singilatqas di a atra tal ti Qotei agi atra tal miligiq di unu qaji a ti nanqo ñam na anjam singilatqas.

²² Tamo bei a lan qure aqa ñam na anjam singilatqas di a Qotei ti aqa awo jaram ti nanqo ñam na dego anjam singilatqas.

²³ “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteq nub. Agi ningi dal anjam kiñilala segi dauryeq nub. Ningi lei ti lombo ti saga ti oqnsib poto 10 yoqnsib oto qujai Qotei atraiyeq nub. Ariya ningi Qotei aqa dal anjam kokba dauryqajqa urateq nub. Agi ningi kumbra bole bole dauryqa asgingeqnu. Ningi tamo nanqi qa dulosaieq nub. Ningi Qotei qa nunqo areqalo singilatosaieq nub. Ningi dal anjam kiñilala segi dauryeq nub. Deqa e ningi endegsi mernjwai. Ningi are bulyosib dal anjam kokba dauryosib laqniy. Ningi dal anjam kiñilala dego dauryqa urataib.

²⁴ Ningi tamo njam qandimo bul unub. Deqa ningi tamo nanqi gam osornj rqa keresai. Agi ningi qui uyqa oqnsib añañig kiñilala quiq di sonaqa unoqnsib taqal ateq nub. Ariya kamel a quiq di sonaqa ningi unosaieq nub. Qoqi uyeq nub.

²⁵ “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteq nub. Agi ningi ya gamban ti tabir ti qore segi yanseq nub. Ningi miligi yansosaieq nub. Dego kere ningi baban na tamo bole. Ariya nunqo are miligi bajin kumbra ti jejamu qa kumbra uge ti dena maqejunu.

²⁶ O Farisi ningi tamo njam qandimo bul unub. Deqa ningi endegsiy. Ningi mati ya gamban ti tabir ti miligi yansiy. Yansib milalamqa qore dego milalqas.

²⁷ “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteq nub. Agi ningi tamo moiyo qaji sub bul unub. Sub gogeq di wala boledamu. Njam qaq na liyeb. Ariya sub miligiq di tamo aqa qusa ti tanu ti dena maqejunu.

²⁸ Ningi sub di bul. Deqa tamo ungasari nanqi na ningi nunqoqnsib mareq nub, ningi tamo bole. Ariya nunqo are miligi gisan kumbra ti dal anjam gotranjyqajqa kumbra ti dena maqejunu.”

²⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “O dal anjam qalie tamo ti Farisi ti, ningi gisan tamo. Deqa ningi tulan padalouetqab. Ningi anjam maro aiyelteq nub. Bole, ningi Qotei aqa medabu o tamo nanqo sub gereiy oqnsib tamo ungasari nami kumbra bole bole yoqneb qaji nanqo sub walateq nub.

³⁰ Ariya ningi olo endegsib mareqñub, 'Iga nami soqñem qamu iga gago moma nanği ti heterosim Qotei aqa medabu o tamo nanği ñumosai qamu.' Di gisanj koba. Ningi nunjo moma nanği ti areqalo qujai.

³¹ Ningi mareqñub, 'Gago moma.' Nunjo anjam dena ningi segi qa ubtosib endegsib marobuleqñub, 'Tamo nanği na Qotei aqa medabu o tamo nanği ñumoqñeb qaji nanjo angro agi iga.'

³² Ningi degsib marobuleqñub. Deqa unğum. Nunjo moma nanjo kumbra uge di ningi na olo keretosib yoqñiy.

³³ Ningi amal uge bul. Deqa mondonj Qotei a nunjo une qa mernğsim ningi ñamyuwoq di breinjwas. Yimqa ningi kiyersib olo bole sqab? Keresai.

³⁴ "Deqa ningi quiy. E na Qotei aqa medabu o tamo nanği ti Qotei aqa powo tamo nanği ti Qotei aqa dal anjam qalie tamo nanği ti qarinjñroqñit nunjoq boqñqab. Boqñibqa ningi na nanği qudei ñumoqñsib moiyoñjroqñqab. Osib nanği qudei ñamburbasq di gaintñjrqab. Osib nanği qudei ojelenosib nunjo Qotei tal miligiq di kumbainjñroqñqab. Osib nanği qudei teteinjribqa nanği jaraiyosib qure bei beiq giloqñqab.

³⁵ Ningi nanği degnjroqñibqa bati deqa Qotei a nunjo moma nanjo une kalil osim nunjo jejamuq di atelenqas. Nunjo moma nanjo une agiende. Nanği na tamo unğasari kumbra bole bole yoqñeb qaji nanği ñumoqñeb. Nanjo une di agi nanği nami yqajqa utru atsib Kein na Abel qalnaq moiyej. Dena bosib Berekia aqa ñiri Sekaraia atra bijal ti atra tal ti ambleq di qalnab moiyej. Une kalil di Qotei na osim nunjo jejamuq di atelenqas.

³⁶ E bole mernğwai. Une kalil di aqa awai uge Qotei na osim tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nanği enjrqas."

Yesus a Jerusalem nanği qa dulej

³⁷ Osiqa Yesus a olo marej, "O Jerusalem qure, O Jerusalem qure, ni na Qotei aqa medabu o tamo nanği ñumoqñsim moiyoñjreğnum. Osim tamo unğasari Qotei na inoq qarinjñreğnu qaji nanği meniñ na ñumeqñam moreñeqñub. Bati gargekoba e ino angro nanği tuwe du du bul koroinjrqajqa yeğnam ningi saideqñub.

³⁸ Deqa ningi quiy. Qotei a nunjo atra tal koba uratetngimqa a lanja sqas.

³⁹ Deqa e ningi endegsi mernğwai. Ningi olo e nubqasai. Degsim gilsim mondonj e olo lanj qureq na boqñitqa ningi e nubsib marqab, 'Tamo a bqo endi Tamo Koba aqa ñam na bqo. Deqa Qotei na a tulanj geregereiyeqñu.'

24

Bunuqna jeu tamo nanği na atra tal niñaqyqab

¹ Osiqa Yesus a atra tal koba uratosiq gileqnaqa aqa angro nanği na aqa areq bosib atra tal osoryeb.

² Osoryonab Yesus na minjrej, "E bole mernğwai. Atra tal ningi unonub endi bunuqna jeu tamo nanği na bosib tulanj niñaqyosib aqa meniñ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa meniñ bei meniñ bei aqa quraq di sqasai. Meniñ kalil segi segiqab."

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

³ Yesus na aqa angro nanği degsi minjrsiqa Oliv manaq oqsiiq goge di awesonaqa aqa angro nanği aqa areq bosib lumu nenemyeb, "Ni iga merge. Bati gembu jeu tamo nanği bosib atra tal endi niñaqyqab? Mandam endi koboqa laqñimqa ni olo lanj qureq na boqñim kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, 'Bati di jojomoq?'"

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningi geregere ñam atoqñiy. Tamo qudei na ningi gisanjo uge.

⁵ Bunuqna gisanj tamo gargekoba nanği ijo ñam na boqñsib tamo unğasari nanği endegsib minjroqñqab, 'E Kristus.' Degsib tamo unğasari tulanj gargekoba nanği gisanjñroqñqab.

⁶ Bunuqna sawa bei bei qaji nanği an na qotokobaqñqab. Ningi deqa quşib ulaaib. Qotei a nami marej, 'Kumbra di brantqas.' Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diño bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas.

⁷ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqñqab. Mandor qudei nanği tigeloqñsibqa mandor qudei nanği qoto itñjroqñqab. Sawa bei beiq di mimiñ kokba ti mam ti inji saio bati dego brantelenqas.

⁸ Kumbra kalil di unja anğrotqa osiqa mati jaqatin kiñala eqnu dego kere.

⁹ "Bati deqa nanği na ningi ojelenoqñsib jaqatin ti gulbe ti enjoqñqab. Osib ningi qudei lunğsib moiyoñğwab. Ningi ijo ñam ejunub deqa sawa bei bei qaji nanği ningi qa tulanj ugeoqñsib jeutñgoqñqab.

¹⁰ Bati deqa tamo unğasari gargekoba e qa nanjo areqalo siñglatu qaji nanği ijo ñam ulontosib segi segi jeu sqab. Sosibqa nanjo segi was nanği ojelenoqñsib tamo uge nanjo banj di atoqñqab.

¹¹ Gisan tamo tulan gargekoba nanŋi boqnsib ijo segi tamo unŋasari nanŋi endegsib minjroqngab, 'E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.' Degsib nanŋi gisanjroqngab.

¹² Kumbra uge deqaji tulan kobaoqnmqqa tamo gargekoba nanŋi qalaqalaiyo kumbra uratoqngab.

¹³ Ariya ninŋi ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ninŋi elenŋas.

¹⁴ Ijo wau tamo nanŋi sawa sawa kalil keretoqnsibqa Qotei aqa anjam bole mare mare laqngab. Amqa diño bati brantqas. Anjam bole di aqa damu agiende. Qotei na aqa segi tamo unŋasari nanŋi taqatnjrsim nanŋo Mandor Koba sqas."

Inŋi tulan ugedamu brantqas

¹⁵ Osiqa Yesus a olo aqa anŋro nanŋi endegsi minjrej, "Diño batiamqa inŋi tulan ugedamu Qotei aqa medabu o tamo Daniel a nami deqa marej qaji di brantim nanŋi unqab. Inŋi ugedamu di a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesqas." E Matyu. Tamo unŋasari ijo anjam endi sisiyeqnuub qaji nanŋi geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole.

¹⁶ Osiqa Yesus na aqa anŋro nanŋi olo endegsi minjrej, "Ninŋi inŋi ugedamu di unsibqa bati deqa tamo unŋasari Judia sawaq di unub qaji nanŋi jaraiyosib manaq oqoqujatebe.

¹⁷ Tamo unŋasari tal meq di unub qaji nanŋi jaraiqa oqnsib inŋi inŋi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nanŋi jaraiyoqujatebe.

¹⁸ Tamo unŋasari wauq di unub qaji nanŋi jaraiqa oqnsib nanŋo gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nanŋi torei dena jaraiyoqujatebe.

¹⁹ Bati deqa urja guman ti urja anŋro mom ti jaraiyo banŋioqnsib gulbe koba oqab.

²⁰ Deqa ninŋi endegsib pailyoqniy, 'Gulbe di awa bati qa brantaiq. Yori bati qa dego brantaiq.'

²¹ Ninŋi degsib pailyoqniy. Di kiyaya? Bati deqa tamo unŋasari nanŋi gulbe tulan kobaquja oqab. Gulbe deqaji nami brantosaiocnej. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantosai dena bosib bosiq agi bini unum. Bunuqna lanja ambleq di dego brantqasai. Agi bati qujai deqa brantqas.

²² Gulbe di aqa bati Qotei na truqutqas. A na truqutqasai di tamo unŋasari kalil nanŋi padalekriqab. Aqa segi tamo unŋasari nami giltinjrej qaji nanŋi padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqutqas.

²³ "Bati deqa tamo qudei na mernŋwab, 'Ninŋi uniy. Kristus bqo agiende' o 'Kristus bqo agide.' Degsib mernŋgibqa ninŋi nanŋo anjam quetnjraib.

²⁴ Tamo qudei nanŋi bosib gisanjosib marqab, 'E Kristus.' Qudei marqab, 'E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.' Degsib maroqnsib manwa kokba babtoqngab. Nanŋo manwa dena nanŋi na tamo unŋasari kalil areqalo niñaqyetnjroqngab. Osib Qotei aqa segi tamo unŋasari nami giltinjrej qaji nanŋi dego areqalo niñaqyetnjraqaja wauoqngab.

²⁵ "Ninŋi quiy. Kumbra kalil di brantosaisonaqa e namoqna mernŋonum.

²⁶ Deqa tamo qudei na ninŋi endegsib mernŋwab, 'Ninŋi uniy. Kristus bqo agi wadaw sawaq di unu.' Degsib mernŋgibqa ninŋi nanŋo anjam di dauryosib wadaw sawaq gilaib. Tamo qudei na ninŋi mernŋwab, 'Kristus bqo agi talq di unu.' Degsib mernŋgibqa ninŋi nanŋo anjam quetnjraib.

²⁷ Ninŋi qalie, kola minjaleqnaqa lan kalil suwanjeqnu. Dego kere e Tamo Anŋro lan qureq na boqnitqa tamo unŋasari kalil nanŋi e nubqab.

²⁸ "Tamo nanŋo jejamu qusaqnu qaji sawa dia qal nanŋi koroqab."

Tamo Anŋro a singila ti rian ti bqas

²⁹ Osiqa Yesus a olo marej, "Gulbe kalil di nanŋo bati koboamqa senj ambruqas. Bai dego suwanqasai. Bongar nanŋi lan goge na ululojosib mandamq aiyelenqab. Lan goge dia inŋi inŋi kalil renŋinyelenqab.

³⁰ Bati deqa e Tamo Anŋro bqai. Ijo toqor a lan goge dia brantimqa tamo unŋasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanŋi e qa akamugetqab. E singila ti rian ti lanbq na boqnit tamo unŋasari kalil nanŋi e nubqab.

³¹ Yimqa e singila na gul anjamosiy ijo lan anŋro nanŋi qarinjritqa nanŋi sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo unŋasari nami giltinjrej qaji nanŋi lan utru utruq na koroinjraqab."

Ninŋi qura qa yawo anjam dena poinjgem

³² Osiqa Yesus a olo marej, "E na qura qa yawo anjam ninŋi mernŋitqa dena poinjwas. Qura banqa qalsim olo ñalaguyoqnmqqa ninŋi unsib qalieqab, 'Senj aqa bati jojomqo.'

³³ Dego kere kumbra kalil e ubtosim mernŋgonum qaji endi brantimqa ninŋi unsib endegsib qalieoiy, 'Bole, Kristus bqajqa bati jojomqo. A siranmeq di tigelejunu.'

³⁴ E bole mernŋwai. Tamo unŋasari bini bati endeqa unub qaji nanŋi kalil morenosaisoqnbqa kumbra kalil endi brantelenqas.

³⁵ Lanj ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bqajqa bati tamo qujai bei a qaliesai. Lanj angro nanjgi qaliesai. E Qotei aqa Njiri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³⁷ Noa aqa bati qa tamo ungasari nanjgi kumbra yoqneb dego kere e Tamo Angro bqajqa bati qa tamo ungasari nanjgi kumbra degyoqnqab.

³⁸ Agi Noa aqa bati qa mandam ya maqosaisonaqa tamo ungasari nanjgi injgi ti ya ti uyoqnsib unja ban ojelenjoqnsib sonabqa Noa a qobun miligiq gilej.

³⁹ Mandam ya maqosim nanjgi padaltnjrqsas nanjgi deqa qaliesai. Nanjgi lanja nanari soqneb. Sonabqa gulbe di nanjgoq di brantej. Dego kere e Tamo Angro bqajqa bati qa tamo ungasari nanjgi nanari deqsib sqab.

⁴⁰ Tamo aiyel wau qujaiq di injgi yagoqnbqqa Qotei na bei lanj qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

⁴¹ Unja aiyel tal qujaiq di saplanj gereiyobnibqa Qotei na bei lanj qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

⁴² Deqa ninjgi geregere nam atiy. E nunjo Tamo Koba. E bati gembu bqai di ninjgi qaliesai.

⁴³ Ninjgi are qaliy. Bati gembu bajin tamo a bosim tal paratqas di tal lanja a qalieqasai. A nami qalieosiq sonaq qamu bajin tamo bosiq tal paratqa yonaq unsiq wiyey qamu.

⁴⁴ Dego kere e Tamo Angro bqajqa bati ninjgi qaliesai. E bosiy ninjgi prugtngaim deqa ninjgi geregere nam atoqnsib e qa tarinjoqnsib soqniy.”

Tamo yai a kanjal tamo bole?

⁴⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Kanjal tamo yai a areqalo bole ti sosiqa gaigai wau bole yeqnu? Kanjal tamo di tal lanja na endegsi minjqas, ‘Ni na ijo kanjal tamo kalil nanjgi geregere taqatnjroqnsimqa nanjo injgi uyqajqa batioqnmqa injgi anainjroqnsim soqne.’

⁴⁶ Degsi minjsimqa sawa beiq gilsim di sqas. Olo puluosim wau kalil a na aqa kanjal tamo yey qaji di kalil keretosim soqnmqa a bosim unimqa kanjal tamo di a tulanj areboleboleiyqas.

⁴⁷ Deqa e bole merjgwai. Kanjal tamo di a wau boledamu yey deqa tal lanja na aqa injgi injgi kalil osim aqa banq di atim a na taqatetoqnas.

⁴⁸ Ariya kanjal tamo di a tamo uge sqas di a endegsi are qalqas, ‘Ijo tamo koba a urur bqasai.’

⁴⁹ Degsi are qalsimqa a na kanjal tamo qudei a ombla wauo qaji nanjgi lanja lanja kumbainjroqnas. Osim wain uyo tamo qudei nanjgi joqsim koba na injgi ti wain ti uyoqnsib nanarioqnqab.

⁵⁰ Aqa tamo koba bqajqa bati a qaliesai deqa a kumbra degsim yoqnmqa aqa tamo koba brantoujatosim unimqa a tulanj prugugetqas.

⁵¹ Deqa aqa tamo koba a na qalougetosim gisan tamo nanjo so sawaq waiyim aiqas. Sawa dia tamo nanjgi tulanj akamkobaoqnsib pailoqnsib nanjo jaqatinj qa qalagei anjam atoqnas.”

25

Dunjenje 10 nanjo yawo anjam

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei lanj qureq di unu qaji a na aqa segi tamo ungasari nanjgi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Kumbra di dunjenje 10 nanjo kumbra sigitejunu. E deqa ninjgi sainjgwai. Tamo bei a unja ban oje. A unja ban ojqa sawaq gilqa laqnaqa dunjenje 10 nanjgi a ombla gilqa marsib nanjo segi segi lam osib walwelosib aisib gamq di a qa tarinjoqneb.

² Dunjenje 5 nanjgi nanari. Dunjenje 5 nanjgi powo ti.

³ Dunjenje nanari nanjo lam miligiq di ya kiñala segi soqnej. Nanjgi lam ya bei o ti aiyosai.

⁴ Dunjenje powo ti nanjgi nanjo lam osibqa lam ya jalinjaq di qamsib o ti aiyeb.

⁵ Ariya tamo a unja ban ojqa sawaq urur gilosai. A sokobaiyey. Deqa dunjenje 10 nanjgi gamq di a qa tarinjosib sonabqa urnamjnraqa njerejeb.

⁶ ‘Njerejesonabqa qolo jige tamo qudei nanjgi maosib mareb, ‘Tamo unja ban ojqa qaji agi gileqnu. Deqa ninjgi tigelosib walwelosib gamq di a turoiy.’

⁷ Onaqa dunjenje 10 nanjgi tigelosib nanjo lam gereiyeb.

⁸ Gereiyobnsibqa dunjenje nanari nanjgi na dunjenje powo ti nanjgi minjreb, ‘Ninjgi lam ya kiñala egiy. Gago lam ya saiqo deqa mosoqa laqnu.’

⁹ Onaqa dunjenje powo ti nanjgi na kamba minjreb, ‘Lam ya endi gago segi qa kere. Iga ninjgi qa ti keresai. Deqa ninjgi olo sumsib nunjo segi lam ya awaiyiy.’

¹⁰ Onaqa dunjenje nanari 5 nanjgi tigelosib lam ya awaiyiqajqa sumeqnabqa tamo di a unja ban ojqa sawaq gilqonej. Gileqnaqa dunjenje powo ti nanjgi nami nanjo lam

gereiyosib soqneb deqa nanği na tamo di dauryosib uña ban ojqa sawaq gileb. Gilsib tal miligiq gilekritisib siran kabuteb.

¹¹ “Sokiñalayoñaq dungerge nanari nanği tal meq di brantosib maosib tamo di minjeb, ‘O Tamo Koba, iga bonum. Ni na siranme waqtetgime.’

¹² Onaqa a na kamba minjrej, ‘E bole mernğwai. E ningi qaliesai.’ ”

¹³ Osiqa Yesus a olo marej, “Dego kere ningi geregere ñam atsib soqniy. Di kiyaaqa? Ijo bqajqa bati ningi qaliesai deqa.”

Silali taqatqajqa yawo anjam

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a sawa isaq gilsiq di soqnej dego kere. A gilqa osiqa aqa kanğal tamo nanği koroinjrsiqa nanği na aqa silali taqatqa minjrsiqa nanço banq di uratetnjrej.

¹⁵ A na aqa kanğal tamo nanço segi segi sinğila pegiyetnjrsiqa nanği wau yqajqa kere dego silali pupoiyosiq a enjrej. Bei 5,000 kina yej. Bei 2,000 kina yej. Bei 1,000 kina yej. Osiqa a sawa isaq gilsiq di soqnej.

¹⁶ Sonaqa kanğal tamo 5,000 kina ej qaji a silali dena wauosiqa olo 5,000 kina bei ej.

¹⁷ Kanğal tamo 2,000 kina ej qaji a dego silali dena wauosiqa olo 2,000 kina bei ej.

¹⁸ Ariya kanğal tamo 1,000 kina ej qaji a silali dena wauosai. A silali di osi gilsiq mandamq di sub bogsiq a sub miligiq di ulitonaq soqnej.

¹⁹ “Bati olekoba yala koboonaqa tamo koba a olo puluosi bosiq aqa kanğal tamo nanği wauqa silali enjrej qaji di metnjrej. Metnjrnaqa nanği aqa areq bonabqa a na minjrej, ‘E nami silali engem qaji dena ningi waueb olo silali di osorbıy.’

²⁰ Onaqa kanğal tamo 5,000 kina ej qaji a na 5,000 kina bei osi bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni unime. Ino 5,000 kina nami qaji dena e wauonamqa olo 5,000 kina bei brantej agiende.’

²¹ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni kanğal tamo bolequja. Ni wau kiñala geregere taqatonum deqa e wau gargekoba olo ino banq di uratitqa ni na taqatoqnqam. Deqa ni bosim e ombla areboleboleigim sqom.’

²² “Onaqa kanğal tamo 2,000 kina ej qaji a bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni unime. Ino 2,000 kina ebem qaji dena e wauonamqa olo 2,000 kina bei brantej agiende.’

²³ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni dego kanğal tamo bolequja. Ni wau kiñala geregere taqatonum deqa e wau gargekoba olo ino banq di uratitqa ni na taqatoqnqam. Deqa ni bosim e ombla areboleboleigim sqom.’

²⁴ “Onaqa kanğal tamo 1,000 kina ej qaji a bosiq aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, ni que. E nami qalieem, ni tamo ñirin ani. Tamo qudei nanği inği yageqnaq melieqnaqa ni segi na otorosim uyeqnum. Tamo qudei nanği saga yago breieqnaq boleeqnaq ni segi na koroiyoqnsim uyeqnum.’

²⁵ Deqa e ni qa ulaosim ino 1,000 kina ebem qaji di osi gilsimqa mandamq di sub bogsim sub miligiq di ulitonam soqnej agiende.’

²⁶ “Onaqa aqa tamo koba a na minjej, ‘Ni kanğal tamo uge. Ni lola ani. Ni nami qalieem, tamo qudei nanği inği yageqnaq melieqnaqa e segi na otorosim uyeqnum. Tamo qudei nanği saga yago breieqnaq boleeqnaq e segi na koroiyoqnsim uyeqnum. Ni nami e qa degsim qalieem.’

²⁷ Deqa ni kiyaaqa ijo silali di osi gilsim silali talq atosai? Ni di atem qamu e bosimqa silali talq dena ijo silali aqa oto kobaqo qamu turtosim onum qamu.’

²⁸ Degsi minjsiqa aqa kanğal tamo qudei nanği minjrej, ‘Ninği 1,000 kina di yayiosibqa kanğal tamo nami wauosiqa 10,000 kina ejunu qaji di olo yiy.’

²⁹ Ninği degyiy. Di kiyaaqa? Tamo a wau geregere taqatoqnqas di Qotei na olo wau yimqa a wau gargekoba taqatoqnqas. Ariya tamo a wau geregere taqatqasai di wau kiñala a na taqatejunu qaji di a olo bunu taqatqasai. Qotei na a kobotimqa a lanja sqas.

³⁰ Deqa ninği na a kanğal tamo uge di qalaq di waiyibqa sawa ambruq di soqnem. Sawa dia nanği akamkobaoqnsib pailoqnsib nanço jaqatin q a qalagei anjam atoqnqas.’ ”

Mondonj Tamo Anğro a bosim tamo unğasari kalil nanği peginjraqs

³¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Mondonj e Tamo Anğro ñam kobaquja oqai. Osiy lan anğro kalil nanği joqsiy mandamq aisiy ijo segi awo jaram kobaq di awesqai.

³²⁻³³ Awesoqnit sawa bei bei qaji kalil nanği bosib ijo ulatamuq di koroabqa e na nanği peginjraqai. E na nanği qudei ijo ban woq di atelenosiy olo nanği qudei ijo ban qonanq di atelenqai. Wagme taqato tamo nanği na kaja ti meme ti nanği peginjreqnub dego kere.

³⁴ Osiy tamo unğasari ijo ban woq di unub qaji nanği endegsi minjraqai, ‘Ijo Abu a ninği qa tulan areboleboleieyqnu. Nami a mandam atej bati deqa a nunço Mandor Koba sosim ninği taqatngawajqa gam gereiyetnğej. Deqa ninği ijoq habqa ijo Abu na ninği taqatngawas.’

³⁵ Di kiyaaqa? E mambonaqa ningi na e ingi anaibeb. E ya qarbonaqa ningi na e ya anaibeb. E yaun tamo sonamqa ningi na e osib nungo talq di gereibeb.

³⁶ E gara saiqoji sonamqa ningi na gara tigetbeb. E maibonaqa ningi na e taqatbeb. E tonto talq di sonamqa ningi na bosib e gereibeb.'

³⁷ "E na tamo ungasari ijo ban woq di unub qaji nanqi degsi minjritqa nanqi e kamba nenembqab, 'O Tamo Koba, bati gembu ni mammonaqa iga na ingi anaimem? Bati gembu ni ya qarmonaqa iga na ya anaimem?"

³⁸ Bati gembu ni yaun tamo sonamqa iga ni osim gago talq di gereimem? Bati gembu ni gara saiqoji sonamqa iga na gara tigetmem?

³⁹ Bati gembu ni maimonaqa iga na taqatmem? Bati gembu ni tonto talq di sonamqa iga bosim ni gereimem?"

⁴⁰ "Nanqi e degsib nenembibqa e na kamba minjrqi, 'E bole merngwai. Ningi na ijo was ñam saiqoji unub qaji nanqi geregereinjroqneb di agi ningi e dego gereiboqneb.'

⁴¹ "Ariya e na tamo ungasari ijo ban qonaq di unub qaji nanqi endegsi minjrqi, 'Ningi tamo ungasari tular ugedamu. Deqa ningi jaraiyiy. Jaraiyosib aisib ñamyuwo gaigai yuejunu qaji dia soqniy. Satan aqa lan angro nanqi ti dia sqab. Qotei a nami ñamyuwo di nanqi gereiyetnjrej.

⁴² Deqa ningi ñamyuwo deq aiyiy. Di kiyaaqa? E mambonaqa ningi na e ingi anaibosai. E ya qarbonaqa ningi na e ya anaibosai.

⁴³ E yaun tamo sonamqa ningi na e osib nungo talq di gereibosai. E gara saiqoji sonamqa ningi na gara tigetbosai. E maibonaqa ningi na e taqatbosai. E tonto talq di sonamqa ningi na bosib e gereibosai.'

⁴⁴ "E na tamo ungasari ijo ban qonaq di unub qaji nanqi degsi minjritqa nanqi e kamba nenembqab, 'O Tamo Koba, bati gembu ni mammej? Bati gembu ni ya qarmej? Bati gembu ni yaun tamo soqnem? Bati gembu ni gara saiqoji soqnem? Bati gembu ni maimej? Bati gembu ni tonto talq di soqnem? O Tamo Koba, bati gembu ni degsi sonamqa iga ni numsim gereimosai?"

⁴⁵ "Nanqi e degsib nenembibqa e na kamba minjrqi, 'E bole merngwai. Ningi na ijo was ñam saiqoji unub qaji nanqi gereinjrosaiqneb di agi ningi e dego gereibosaiqneb.'

⁴⁶ E na nanqi degsi minjrsiyqa nanqo awai uge enjrsiy breinjrit ñamyuwoq aiqab. Dia nanqi bati gaigai jaqatin oqnsib sqab. Ariya tamo ungasari kumbra bole yeqnub qaji nanqi ñambile gaigai sqab."

26

Juda tamo kokba nanqi Yesus qalib moiqaqqa gam ñamoqneb

¹ Yesus a anjam kalil di marsiq kobonaqa a na aqa angro nanqi endegsi minjrej,

² "Ningi qalie, yori bati koba jojomoq. Bati aiyel unu. Yori bati di brantimqa Juda tamo kokba nanqi na e Tamo Angro ojsib jeu tamo nango banq di atqab. Atibqa nanqi na e ñamburbasq di lubib moiqai." Yesus na aqa angro nanqi degsi minjrej. Yori bati di Qotei a nami Israel nanqi Isip sawaq di padalqa laqnaqqa aqaryainjrej deqa olo are qalqajqa bati.

³ Yori bati di jojomej deqa atra tamo kokba ti Israel nango gate nanqi ti gilsib atra tamo gate aqa ñam Kaiafas aqa talq di koroeb.

⁴ Koroosib endegsib nenemoqneb, "Iga kiyersim Yesus lumu na ojsim qalsim moiyoqtom?"

⁵ Osib mareb, "Iga yori bati qa Yesus ojqsai. Ojqom di tamo ungasari nanqi iga nugsib ñirinjosib qoto tigelto uge."

Uña bei a goren quleq ti osiq Yesus aqa gateq di bilentej

⁶ Onaqa Yesus a Betani qureq gilsiqqa tamo bei nami yu na aqa jejamu ugeelenej qaji aqa ñam Saimon aqa talq di soqnej.

⁷ Sosiqqa ingi uyeqnaqa uña bei a goren quleq ti tular boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinaq jigsiqqa osi bosiqqa Yesus aqa gateq di bilentej.

⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanqi uña di aqa kumbra unsibqa ñirinjosib segi segi maroqneb, "Uña di a kiyaaqa goren di lanja ñanguiyqo?"

⁹ A goren di osiq tamo qudei enjrqa qamu silali kobaquja yonub qamu gilsiq tamo ingi ingi saiqoji nanqi jeisi enjrqa qamu di kere."

¹⁰ Onaqa Yesus a nango areqalo di qalieosiqqa minjrej, "Ningi kiyaaqa uña di gulbe yeqnub? A kumbra bole ebqo.

¹¹ Tamo ingi ingi saiqoji nanqi bati gaigai ningi ti sqab. Ariya e bati gaigai ningi ti sqasai.

¹² E moiqai. Moiyitqa e subq atqab. Uña di a e qa are qalsiqqa ijo jejamuq di goren bilentosiq dena ijo jejamu subq atqajqa gereiyetbqo.

¹³ E bole mernḡwai. Bunuqna ijo wau tamo nanḡi sawa sawa kalilq di ijo anjam bole mare mare laqnsibqa uña endena kumbra ebqo qaji deqa are qaloqnsib a qa saooḡqab.”

Judas a Yesus osim atra tamo kokba nanḡo banḡo di atqas

¹⁴ Onaqa Judas Iskariot a tigelosiqa atra tamo kokba nanḡoq gilej. Judas a Yesus aqa anḡro 12 nanḡi deqaji bei.

¹⁵ A nanḡoq gilsiqna minjrej, “Niḡi na awai kiye ebibqa e Yesus osiy nunḡo banḡo di atqai?” Onaqa nanḡi na meniḡ silali 30 yeb.

¹⁶ Yonab a gilsiqna a Yesus osim nanḡo banḡo di atqajqa gam ḡamoqneḡ.

Yesus aqa anḡro nanḡi ti yori bati aqa inḡi uyeḡ

¹⁷ Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati brantonaaqa Yesus aqa anḡro nanḡi aqa areḡ bosib minjeb, “O Tamo Koba, ni iḡa merge. Iḡa aisim tal qabia yori bati aqa inḡi inḡi gereiyetmonamqa ni inḡi uyqam?”

¹⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Niḡi aisib qure ambleq di tamo bei itqab. Itosib minjiy, ‘Qalie Tamo a marqo, ‘Ijo bati jojomqo. Deqa e ijo anḡro nanḡi koba na ino talḡ di awoosim yori bati aqa inḡi uyqom.’ ”

¹⁹ Onaqa Yesus aqa anḡro nanḡi qure miligiq aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsib brantonab dauryosib inḡi inḡi kalil gereiyelenjeb.

²⁰⁻²¹ Onaqa bilaqtonaaqa Yesus aqa anḡro 12 nanḡi ti koba na aisib tal gogetosib awoosib inḡi uyoqnsibqa Yesus na nanḡi endegsi minjrej, “E bole mernḡwai. Niḡi ijo anḡro 12. Nunḡo ambleq dena anḡro bei a tigelosim e osim tamo qudei nanḡo banḡo di atqas.”

²² Degsi minjrnag qusibqa are tulanḡ gulbejnraqa segi segi Yesus nenemyoqneḡ, “O Tamo Koba, ni e qa kiyo maronum?”

²³ Onaqa minjrej, “Anḡro aqo ombla endego tabir qujaiq di bem quiq di tuḡteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanḡo banḡo di atqas.”

²⁴ Niḡi quiy. E Tamo Anḡro moiḡai. Nami Qotei aqa anjam degsib e qa nengrenjyeb. Deqa unḡum. E anjam di dauryosiy moiḡai. Ariya anḡro e osim tamo qudei nanḡo banḡo di atqas qaji a tulanḡ padalougetqas. A nami ḡambabosai qamu di kere.”

²⁵ Onaqa Judas aḡi Yesus osim jeu tamo nanḡo banḡo di atqas qaji a na Yesus nenemyeḡ, “O Tamo Koba, ni e qa kiyo ubtosim maronum?” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Od. Anjam aḡi ni na maronum.”

Yesus na aqa anḡro nanḡi bem ti wain ti anainjrej

²⁶ Osiqna Yesus aqa anḡro nanḡi koba na inḡi uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosiqa bem bei osiq ḡinḡenjosiqna aqa anḡro nanḡi enjrsiqna endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyiy.”

²⁷ Osiqna wain osiqna gambanḡ di bilentosiqna Qotei pailyosiqa aqa anḡro nanḡi enjrsiqna minjrej, “Niḡi kalil wain endi uyiy.”

²⁸ Endi ijo lenḡ. Tamo unḡasari gargekoba nanḡo une kobotetjnraqajqa deqa ijo lenḡ aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyey qaji di singilatqas.

²⁹ E niḡi mernḡwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi ḡilsiy mondonḡ diḡo batiamqna ijo Abu a nunḡo Mandor Koba soqnimqna e niḡi koba na awoosiy olo wain bunuj uyqai.”

³⁰ Yesus na aqa anḡro nanḡi degsi minjrsiqna nanḡi koba na louosib koboonaqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa anḡro nanḡi minjrej, “Niḡi kalil e uratbosib jaraiqab”

³¹ Yesus aqa anḡro nanḡi ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Qolo qujai endeqa niḡi kalil ijo ḡam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunḡo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenjyeb. ‘E na kaja nanḡo mandor qalitqa kaja nanḡi segi segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nengrenjyeb.”

³² Ariya bati qalub koboamqna e olo subq na tigelosiy niḡi qa namoosiy Galili sawaḡ gilitqa niḡi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.”

³³ Onaqa Pita na minjrej, “Anḡro kalil nanḡi ino ḡam ulontosib jaraiqab e segi ino ḡam ulontqasai.”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole mermqai. Qolo qujai endeqa ni ijo ḡam ulitqam. Tuwe anjamaisoqnmqna ni gisaḡoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

³⁵ Onaqa Pita a tulanḡ saidosiq minjrej, “Sai. E ni ombla moiḡa marimqna, unḡum, e ino ḡam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa anḡro kalil nanḡi anjam qujai di minjoqneḡ.

Yesus a Getsemani nañu aguḡ di aqa Abu pailyej

³⁶ Yesus aqa anḡro nanḡi koba na walwelosib nañu agu beiq di branteb. Nañu agu di aqa ḡam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa anḡro nanḡi minjrej, “Niḡi endi awesoqniy. E kiñala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bqai.”

³⁷ Degsi minjrsiqna aqa anḡro qalub aḡi Sebedi aqa ḡiri aiyel nanḡi Pita koba na joqsiqu pailyqajqa sasalej. Sasalosiqna pailyoqnsiqna a are tulanḡ gulbekobaiyey.

³⁸ Osiqa aqa angro qalub nanji minjrej, "E are tulan gulbekobaibqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa ningi e ombla endi sosimqa nam atoqniy."

³⁹ Degsi minjrsiqa olo kiñala sasalosiq mandamq di nam quosiqa Qotei pailyosiq minjej, "O ijo Abu, gam bei soqniimqa ni na marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya uge uyo bul. Uñgum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye."

⁴⁰ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosiqa aqa angro nanjo areq aisiq nam atej di nanji are gulbe na nreñesonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minjej, "Ningi e ombla na nam sokiñalayqa keresai e?"

⁴¹ Ningi nreñeñab. Ningi nam sosib pailyoqniy. Yim gulbe bei nuñgoq bqas di gulbe dena ningi uneq wainqwasai. Bole, nuñgo are miligiq di ningi e daurbqajqa are unu. Ariya ningi segi gulbe di oqajqa siñgila saiçoji."

⁴² Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq endegsi pailyej, "O ijo Abu, gam bei saiamqa, unqum, ni ino segi areqalo dauryosim marimqa e gulbe endi oqai."

⁴³ Degsi pailyosiq bosiqqa aqa angro qalub nanji urnamjnraqa nreñesonab unjrej.

⁴⁴ Unjrsiqa olo nanji uratnjrsiq puluosi gilsiq a nami pailyej qaji degsi olo pailyej.

⁴⁵ Osiqa a olo aqa angro nanjo areq aisiq minjrej, "Ningi aqaratosib geregere nreñejunub e? Uñgum. Bati koboqo. Ningi uniy. E Tamo Angro osib une tamo nanjo banq di atqajqa bati bqo.

⁴⁶ Ningi tigelab gilqom. Tamo e osim nanjo banq di atqajqa agi brantqo."

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanjo banq di atej

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa angro 12 nanji deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba nanji sebru ti torom ti elenonab joqsiqua Yesus aqa areq di branteb. Israel nanjo gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji na nanji qarinjrnab Yesus ojqa beb.

⁴⁸ Judas a nami nanji ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, "E tamo kundoqyqai agide. A ojsib osib giliy."

⁴⁹ Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq minjej, "O Tamo Koba, qolo bole." Degsi minjsiq kundoqyey.

⁵⁰ Kundoqyonaqa Yesus na minjej, "O was, ni kumbra kiye e ebqa bonum ni degye." Degsi minjnaqa tamo nanji di brantosib ban waiyosib Yesus ojeb.

⁵¹ Onaqa Yesus aqa angro bei na aqa sebru osiqqa atra tamo gate aqa kanqal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyej grotosiqa dabkala segi gentetej.

⁵² Onaqa Yesus na aqa angro di minjej, "Ino sebru olo ate. Tamo kalil sebru na qotqab qaji nanji sebru na moreñqab.

⁵³ Ni que. E ijo Abu minjqai di a na lan angro 72,000 nanji qarinjrnimqa bosib e aqaryaibqab. Ni di qaliesai kiyo?"

⁵⁴ Ariya e ijo Abu degsi minjqasai. Minjqai di aqa anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu brantqasai. Agi nami endegsib nengrenyeb, 'Kristus a moiqas.' "

⁵⁵ Osiqa bati deqa Yesus na tamo nanji di minjrej, "E len ojo tamo unum deqa kiyo ningi sebru ti torom ti elenosis e ojqa bonub e? E bati gaigai atra tal miligiq di sosimqa Qotei aqa anjam plaltoqnem. Bati deqa ningi yala ban waiyosib e ojosai.

⁵⁶ Ningi kumbra degyeb deqa Qotei aqa medabu o tamo nanjo anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu agi brantej." Yesus a nanji degsi minjnraqa aqa angro kalil nanji a uratosib jaraiyeb.

Juda tamo kokba nanji Yesus aqa jejamuq di une qametqa marsib koroeb

⁵⁷ Onaqa tamo Yesus ojeb qaji nanji na a osib atra tamo gate aqa ñam Kaiafas aqa talq osi gileb. Dia Juda gate nanji ti dal anjam qalie tamo nanji ti kalil koroesoqneq. Koroesonabqa tamo nanji na Yesus osi gilsib nanjo ulatamuq di tigeltib.

⁵⁸ Nanji Yesus osi gileqñabqa Pita a kiñala isa isaq na Yesus dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiqqa nanji Yesus kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei nanjo ambleq di awesoqneq.

⁵⁹ Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanji ti kalil koroesosibqa nanji gisan anjam na Yesus aqa jejamuq di une qametqa are qalsib anjam ñamoqneq. Di kiyaaqa? Anjam dena nanji Yesus qalib moiqajqa deqa.

⁶⁰ Anjam ñamonab ñamonab ugeinjrej. Deqa nanji tamo gargekoba metnjreqñab boqnsib gisan anjam Yesus aqa jejamuq di qamelenoqneq. Nanjo ambleq dena tamo aiyel tigelosib Yesus aqa jejamuq lanq gisanjosib mareb,

⁶¹ "Tamo endi a endegsi marnaq iga quem, 'E Qotei aqa atra tal koba endi kongrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.' "

⁶² Onaqa atra tamo gate a nanjo anjam di qusiqa a tigelosiqa Yesus aqa areq bosiq nenemyej, "Tamo nanji endi une gargekoba ino jejamuq di qameqñub. Di ni kamba anjam bei marqasai e?"

⁶³ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa atra tamo gate na olo nenemyej, "Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa ñam na e ni nenemmqai, ni Kristus e? Ni Qotei aqa Niri e? Ni e merbe."

⁶⁴ Onaqa Yesus na minjej, "Od. Anjam ni maronum di kere. Ni que. E Tamo Anjro. Bunuqna e lanj qureq oqsiy Qotei singila koba ti unu qaji aqa ban woq di awesosiy olo lanjbiq na boqñit ninji e nubqab."

⁶⁵ Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di qusiqa a tulan minjin oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbranjosiq marej, "Aqa une agi a segi babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaqa tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas? Aqa misilin anjam ninji quonub."

⁶⁶ Deqa ninji kiyersib marqab?" Onaqa nanji kalil mareb, "A bole une ti. Deqa qalib moiym."

⁶⁷⁻⁶⁸ Nanji kalil deqsib marnabqa nanjo ambleq dena tamo qudei nanji tigelosib Yesus aqa ulatamuq di miselyoqnsib ban na qaloqñeb. Osib aqa ñamdamu gara na qosetosib ula ponyoqnsib minjoqñeb, "Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?"

Pita a gisañoqalubtosiq marej, "E Yesus qaliesai"

⁶⁹ Ariya Pita a tal meq di awesonaqa kanjal unja bei na aqa areq bosiq minjej, "Ni dego Yesus Galili qaji aqa anjro bei. Ni nami a dauryosim laqñem."

⁷⁰ Onaqa Pita a tamo kalil nanjo ñamdamuq di tulan saidosiq unja di minjej, "Ni anjam merbonum di e qaliesai."

⁷¹ Degsi minjsiq tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej. Sonaqa kanjal unja bei na Pita unsiqa tamo nanji Pita aqa areq di tigelesoqñeb qaji nanji minjrej, "Tamo di a dego Yesus Nasaret qaji aqa anjro bei. A nami Yesus dauryosim laqñej."

⁷² Onaqa Pita a olo tulan saidosiq marej, "E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum."

⁷³ Olo kiñala soboleiyonaq tamo qudei jojom di tigelesoqñeb qaji nanji Pita aqa areq bosib minjeb, "Iga ino anjam maro na qalieonum, ni Galili qaji tamo. Dena iga poigwo, ni Yesus aqa anjro bei."

⁷⁴ Onaqa Pita a olo tulan singila na saidosiq marej, "E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisanot Qotei na e lubem." A degsi marnaqa tuwe anjamej.

⁷⁵ Tuwe anjamonaja Pita a qusiqa anjam nami Yesus na minjej qaji, "Tuwe anjamosaisoqñimqa ni gisañoqalubtosim marqam, 'E Yesus qaliesai,' " anjam deqa olo are qalsiqa poiyoñaqa oqedosiqa tulan akamugetej.

27

Juda tamo kokba nanji Yesus osib Pailat aqa banq di ateb

¹⁻² Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Israel nanjo gate nanji ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiqajqa anjam keretoqñeb. Anjam kereonaq nanji Yesus aqa ban tontetosib osi gilsib Rom nanjo gate Pailat aqa banq di ateb.

Judas na aqa segi jejamu qalsiq moiyej

³⁻⁴ Atra tamo kokba ti Juda gate nanji ti Yesus qalib moiqajqa anjam keretonabqa Judas a qusiqa olo areqalo bei osiqa nanjo areq bosiq minjrej, "E une kobaquja yonum. Tamo e nunjo banq di atonum qaji a une saiqoji. Ninji a lanja qalsib moiyoqñeb. Deqa meniñ silali 30 ninji na eheb qaji endi olo oiy." Degsi minjrnaqa nanji na kamba minjeb, "Di gago gulbe sai. Di ino segi gulbe."

⁵ Onaqa Judas a silali di olo osi gilsiq atra tal meq di breiyosiq aisiq a segi na aqa kakroq di sil waiyosiq gainosiq moiyej.

⁶ Onaqa atra tamo kokba nanji mareb, "Silali endi tamo qalib moiqajqa aqa awai. Deqa iga silali endi atra tal aqa silali ti turtqasai."

⁷ Nanji deqsib marsibqa silali di olo osib web gereiy qaji tamo bei aqa mandam mutu bei awaiyeb. Yauñ tamo nanji moreñoqñibqa mandam mutu dia subq atelanjajqa deqa awaiyeb.

⁸ Mandam mutu di "Leñ Aiyo Qaji Mandam" ñam deqsib waiyeb. Ñam di bini mareqñub.

⁹⁻¹⁰ Deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Jeremaia a nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, "Israel nanji Kristus aqa jejamu awaiyqa marsib meniñ silali 30 atqab. Atsib silali di olo osib web gereiy qaji tamo bei aqa mandam mutu bei awaiyqab. Tamo Koba a na anjam degsi merbqo." Jeremaia a nami degsi marej.

Pailat na Yesus nenemyej, "Ni Juda nanjo Mandor Koba e?"

¹¹ Onaqa Yesus a Pailat aqa ulatamuq di tigelonaqa Pailat na nenemyej, “Ni Juda nanjo Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minjej, “Od. Anjam ni maronum di kere.”

¹² Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate nanji ti Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetnirnaqa Yesus gisanjoqnsib aqa jejamuq di une gargekoba qamelenjoqneb. Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei kamba yala marosai.

¹³ Deqa Pailat na olo Yesus nenemyej, “Nanji une gargekoba ino jejamuq di gameqnum. Di ni queqnum e?”

¹⁴ Onaqa Yesus a kamba anjam bei marosai. Deqa Pailat a tulan prugugetej.

Pailat a marej, “Ninji Yesus a namburbasq di qamiy”

¹⁵ Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantognimqa Juda tamo ungasari nanji tamo qujai aqa nam maroqniqbqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqnsim enjroqngas.

¹⁶ Bati deqa tamo bei aqa nam Barabas a tonto talq di soqnej. A lenjo ojo tamo.

¹⁷ Deqa tamo ungasari kalil nanji Pailat aqa areq di koroonaqqa a na nenemnjrej, “E tamo yai tonto talq dena uratosiy engwai? E Barabas uratosiy engwai kiyo Yesus agi ninji Kristus qa mareqnum qaji a uratosiy engwai kiyo? Ninji na merbiy.”

¹⁸ Pailat a nanji degsi nenemnjrej. Di kiyaga? A qalieej, atra tamo kokba nanji Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banq di ateb.

¹⁹ Bati di Pailat a une pegiyo qaji awo jaramq di awesonaqa aqa njan na anjam bei pepa mutu kiñalaaq di nengrenyosiq Pailat aqaq qarinyej. A endegsi nengrenyey, “Yesus aqa jejamuq di une saiqoji. Deqa ni a kumbra uge bei yaim. Qolo e nejobilqeiosim Yesus unonum. Deqa e are tulan gulbekobaibqo.”

²⁰ Onaqa Juda gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji na tamo ungasari nango areqalo tigeltetnreb. Tamo ungasari nanji Pailat minjibqa a na Barabas uratosim enjrsim olo Yesus qalim moiqajqa deqa nango areqalo tigeltetnreb.

²¹ Onaqa Pailat na olo tamo ungasari nanji nenemnjrej, “E tamo yai uratosiy engwai? Barabas kiyo Yesus kiyo? Ninji na merbiy.” Onaqa nanji na kamba minjeb, “Ni Barabas uratosim ege.”

²² Onaqa Pailat na olo minjrej, “E ninji Barabas engwajqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi ninji a qa mareqnum. ‘A Kristus.’ ” Onaqa nanji kalil murqumyosib minjeb, “Ni Yesus osim namburbasq di qame.”

²³ Onaqa minjrej, “Kiyaga Yesus qalit moiqas? A une kiye yqo deqa a namburbasq di qamqai?” Degsi minjrnaqa nanji olo tulan murqumyoqnsib wainjoqnsib minjoqneb, “Ni a namburbasq di qame.”

²⁴ Onaqa Pailat a nanjo anjam di qusiqa endegsi poiyej, “Tamo ungasari nanji ijo anjam quetbqasai. E nanji saidnjqrai di nanji nriñosis qoto tigeltqab.” Pailat a degsi poiyej deqa a tamo ungasari nanjo ulatamuq di ya bei tabirq di qamsiqa ya dena aqa ban yansosiqa minjrej, “Yesus a moiqas di nuñjo une. Di ijo une sai.”

²⁵ Onaqa tamo ungasari nanji na minjeb, “Di kere. Unqum. Yesus a moiqas di gago une. Di gago angro nanjo une dego.”

²⁶ Nanji Pailat degsib minjnabqa a nanjo anjam di dauryosiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nanji enjrej. Enjrnsiqa olo Yesus osiq qaja tamo nanjo banq di atsiqa minjrej, “Ninji Yesus bu toqon na kumbainyiy.” Degsi minjrnaqa nanji na Yesus osib kumbainyeb. Kumbainyosib koboonaqa Pailat na olo minjrej, “Ninji Yesus namburbasq di qamqajqa osib giliy.”

Qaja tamo nanji Yesus misilinyoqneb

²⁷ Pailat na qaja tamo nanji degsi minjrnaqa nanji Yesus osib Rom nanjo tal kobaqujaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nanji metnirnaq bosib tal dia koroeb.

²⁸ Koroosib Yesus aqa gara piqtetosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanji gaigai jigeqnum deqaji bei osib Yesus jigeteb.

²⁹ Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nanjo gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. Osib bu toqon kanejo osib Yesus aqa ban woq di yonab a mandor koba bul ojsiq tigelesoqnej. Osib aqa areq di sinja pulutosib a gisan na binjoqnsib minjoqneb, “O Juda nanjo Mandor Koba, kaiye.”

³⁰ Degsib Yesus minjoqnsib a miselyoqnsib bu toqon esoqnej qaji di tatruiyosib dena aqa gateq di qaloqneb.

³¹ Nanji degsib Yesus misilinyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jigetosib aqa qawarq di namburbas atetosib a ban ojsib gaintqa sawaq osi gileb.

Nanji Yesus osib namburbasq di qameb

³² Nanġi Yesus osi giloqnsibqa gamq di tamo bei walwelosiq aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena ħamburbas yayiosib tamo di yonabqa a kamba qoboyiosiqqa gam na Yesus dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa ñam Saimon. A Sairini qure qaji.

³³ Nanġi Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Golgota di branteb. Ñam di aqa damu, “Tamo gate tanu.”

³⁴ Di brantosib qaja tamo nanġi na wain ya ti kial aqa ya isa koba de ti bulyosib Yesus anaionab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej.

³⁵ Onaqa qaja tamo nanġi na Yesus osib ħamburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenqa marsib giteleñeb. Osib meniñ silali alañeb. Tamo yai aqa meniñ na buññjqas di a na gara oqas. Degsib marsib meniñ silali alañosib gara elenqeb.

³⁶ Onaqa Yesus a ħamburbas goge di gainjesonaqa qaja tamo nanġi ħamburbas utruq di awoosib Yesus taqatesoqneb.

³⁷ Osib ħamburbas mutu gogeq di anjam endegsib nenġrenjyeb, “Tamo endi Yesus. A Juda nanġo Mandor Koba.” Yesus a nami maroqnej, “E Juda nanġo Mandor Koba.” Yesus aqa une deqa osib anjam di nenġrenjyeb.

³⁸ Bati deqa bajin tamo aiyel dego ħamburbasq di gaintnñrsib ñumeb. Bei Yesus aqa ban woq di qameb. Bei Yesus aqa ban qonanq di qameb.

³⁹ Yesus a ħamburbas goge di sonaqa tamo unġasari nanġi aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilinjoqnsib gate gainjoqnsib minjoqneb,

⁴⁰ “Ni nami marem, ‘E atra tal koba koñgrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.’ Ni degsi marem deqa ni ino segi jejamu aqaryaiye. Ni Qotei aqa Niriamqa ni ħamburbas uratosim mandamq aiyē.”

⁴¹⁻⁴² Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanġi ti Juda gate nanġi ti dego Yesus degsib misilinjoqneb. Osib segi segi maroqneb, “A na tamo unġasari gargekoba nanġi aqaryainroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. A Israel nanġo Mandor Koba boleamqa a ħamburbas uratosim mandamq aiyimqa iga unsim marqom, ‘Bole.’

⁴³ A segi mareqnu, ‘E Qotei qa ijo areqalo siñgilatejunum. E segi Qotei aqa Njiri.’ Aqa anjam di boleamqa Qotei na endego aqaryaiyem.”

⁴⁴ Onaqa bajin tamo aiyel Yesus ombla gaintnñreb qaji nanġi dego Yesus degsib misilin anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

⁴⁵ Qanam jige senj bati 12 onaqa sawa kalil tulañ ambruosi sonaq gilsiq senj bati 3 onaq bilaqtej.

⁴⁶ Onaqa Yesus a tulañ lelenjoşiqa marej, “Eloi, Eloi, lema sabaktani?” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O ijo Qotei, O ijo Qotei. Ni kiyafa e qoreibonum?”

⁴⁷ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanġi aqa anjam di qusib mareb, “A Elaija meteqnu.”

⁴⁸ Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara ñenġi bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiqqa soruq di qosisiqa osi bosiqqa Yesus anaıyqajqa soqtosiqqa aqa medabuq di atej.

⁴⁹ Onaqa tamo qudei nanġi mareb, “Iga mati tariñosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus ħamburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?”

⁵⁰ Onaqa Yesus a olo tulañ lelenjoşiqa mondor titosiq aqa ħambile uratosiq moiyej.

⁵¹ Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainjesoqnej qaji a goge na branjosiq aisiq poaiyelej. Onaqa mimiñ kobaquja dego dosiq mandam renġinjoñaqa meniñ kokba paraparaelenqeb.

⁵²⁻⁵³ Bati deqa Qotei aqa segi tamo unġasari gargekoba nami moreñeb qaji nanġo sub waqelenonabqa nanġi olo subq na tigeleb. Bunuqna Yesus a dego subq na tigelonaqa tamo unġasari nanġi di Qotei aqa qure koba Jerusalem miligiq gileb. Gilnabqa tamo gargekoba nanġi na unjreb.

⁵⁴ Ariya qaja tamo nanġi ħamburbas utruq di Yesus taqatesoqneb qaji nanġo gate ombla na mimiñ dosiq mandam renġinjoñaqa meniñ kokba paraparaelenonab unsibqa nanġi tulañ ulaugetosib mareb, “Bole. Tamo endi a Qotei aqa Njiri.”

⁵⁵⁻⁵⁶ Unġasari gargekoba nanġi isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei aġi Jems Josep wo nanġo ai. Ariya uña bei Sebedi aqa njiri aiyel nanġo ai. Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa unġasari nanġi dena a dauryosib laqnsib kanġalyoqneb. Bati Yesus a Galili sawa uratosiqqa a na nanġi joqsiqa koba na Jerusalem belenqeb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁵⁷⁻⁵⁸ Onaqa bilaqtonaqa ñoro tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsiqqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Arimatea qure qaji. A dego Yesus dauryoqnej qaji. Deqa a Pailat aqa talq gilsiqqa nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq

atqa kere e?" Onaqa Pailat na odyosiqa aqa qaja tamo qudei nanği minjrej, "Ninği Yesus aqa jejamu osib Josep yiy."

⁵⁹⁻⁶⁰ Onaqa Josep na Yesus aqa jejamu osi gilsıqa gara qat omu na dalaosıq aqa segi sub bunuj nami meniñ miligiq di gereıyej qaji dia atej. Atsiqa meniñ kobaquja belbeltosıq dena sub me getentej. Osiqa olo aiyej.

⁶¹ Onaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei wo bosib sub areq di awoosib taqatesoqneb.

Qaja tamo nanği sub me taqatesoqneb

⁶² Juda nanço yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa inği inği kalil gereıyosib atnab soqnej. Deqa atra tamo kokba ti Farisi nanği ti Pailat aqa talq gilsib minjeb,

⁶³ "O Tamo Koba, Yesus a gisanj tamo. Deqa a moıyosaisosiqa endegsi marnaq ıga quem, 'Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.' A degsi marnaq ıga quem.

⁶⁴ Deqa ni ino qaja tamo qudei qarınjrimqa nanği gilsib sub me geregere getentosib taqatesoqneq bati qalub koboqas. Ni degye. Ni degyqasai di Yesus aqa anğro nanği gilsib aqa jejamu bajınosib gisanj osib tamo unğasari nanği minjrqab, 'Yesus a subq na tigelqo.' Yımqa nanço gisanj anjam di tulanj kobaosim Yesus aqa gisanj anjam nami marej qaji di tulanj bunyqas."

⁶⁵ Onaqa Pailat na minjrej, "Ninği nunço segi qaja tamo qudei joqsib gilibqa nanği sub me geregere getentosib taqatesqab."

⁶⁶ Pailat a nanği degsi minjrnaca nanği na qaja tamo qudei nanği joqsib gilsib minjreb, "Ninği na sub me geregere taqatesoqniy." Degsib minjrsib meniñ kobaquja nami sub me getentesoqnej qaji di olo geregere singilatosib sub meq di saga waiyeb. Nanği degyeb. Di kiyaca? Yesus aqa anğro nanği bunuqna bosib saga olo taqal atqab di tamo kalil nanği poinjrqas, Yesus aqa anğro nanği aqa jejamu bajınonub.

28

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Yori bati koboonaqa nebeonaq nobqolo ambru Maria Makdala qure qaji wo Maria bei wo tigelosib Yesus aqa sub unqajqa gileb.

² Nanği gileqnaqqa Tamo Koba aqa lanj anğro bei a lanj goge na aisiqa meniñ kobaquja sub me getentesoqnej qaji di belbeltosıq qalaq di atsiqa meniñ quraq di awesoqnej. Awesonaqa mimiñ kobaquja dej.

³ Lanj anğro di aqa ulatamu kola bul tulanj minjalej. Aqa gara lanbi bul tulanj qat.

⁴ Onaqa qaja tamo sub me taqatesoqneb qaji nanği na lanj anğro di unsibqa nanği tulanj ulaugetosib gindagındaosib mandamq di ululoj osib tamo morej o bul tındajesoqneb.

⁵ Onaqa lanj anğro na unja aiyej di minjrej, "Ninği ulaaib. E qalie, ninği Yesus namburbasq di qameb qaji a qa nıameqnu. ⁶ A endi sosai. A subq na tigelqo. Agi a nami ninği endegsi merngej, 'E subq na tigelqai.' Deqa ninği aiyej bosib sub miligi uniy. A njeıteb qaji lume agi unu.

⁷ Ninği unsibqa olo puluosib gurgur ti aisib Yesus aqa anğro nanği endegsib minjriy, 'Yesus a subq na tigelqo. Tigelosıq ninği qa namoosıq Galili sawaq gilqo. Ninği dego Galili sawaq gilsib dia a itqab.' O unja aiyej, e ninği anjam di mernğwa bonum."

⁸ Onaqa unja aiyej di nanği tulanj ulaugeteb. Osib nanği olo areboleboleinjrej. Deqa nanği subq dena olo puluosib lanj anğro na anjam minjrej qaji di Yesus aqa anğro nanği minjrqajqa gurgur ti aiyej.

⁹ Aiyeqnaqqa gamq di Yesus a segi nanği aiyej turosıqa minjrej, "Nobqolo bole." Degsi minjrnaca nanği aiyej aqa areq bosıbqa aqa sinğa ojsib a binjıyeb.

¹⁰ Onaqa Yesus na minjrej, "Ninği ulaaib. Ninği aisib ijo was nanği endegsib minjriy, 'Ninği Galili sawaq giliy. Gilsib dia Yesus itqab.'"

Qaja tamo nanço gisanj anjam

¹¹ Unja aiyej aiyeqnaqqa qaja tamo qudei sub taqatesoqneb qaji nanği tigelosib qure miligiq aiyej. Aisib kumbra kalil subq di brantonaq uneb qaji di atra tamo kokba nanği sainjreb.

¹² Sainjrnab qusıbqa Juda gate kalil nanği metnjrnab bosib koroosib anjam qosısib qaja tamo nanği di silali kobaquja enjreb. Osib minjreb,

¹³ "Ninği na tamo unğasari nanği anjam endegsib minjroqniy, 'Iga sub taqatosim nerenesonamqa Yesus aqa anğro nanği qolo bosib subq dena Yesus aqa jejamu bajınosib jaraiyeb.'

¹⁴ Yımqa Pailat a nunço anjam di qusim ninği qa njirınamqa ıga na aqa are olo latetosim anjam gereıyonamqa a ninği gulbe bei enğwasai."

¹⁵ Onaqa qaja tamo nanği silali di osib atra tamo kokba nanžo anjam dauryosib Yesus aqa anğro nanği na aqa jejamu subq dena bajineb anjam di mare mare laqneb. Laqneb Juda tamo unğasari tulan gargekoba nanği anjam di quelenosib nanği kamba saogneb agi bini saognsib unub.

Yesus na aqa anğro nanği wau enjrej

¹⁶ Onaqa Yesus aqa anğro 11 nanği Galili sawaq gilsib mana bei Yesus a nami nanği deq oqwajqa minjrej qaji deq oqeb.

¹⁷ Oqsib dia Yesus itosib a binjyosib aqa ñam soqteb. Ariya nanği qudeci areqalo aiyelteb.

¹⁸ Onaqa Yesus a nanžo areq gilsiq minjrej, “Ijo Abu na singila kalil ijo banq di atej deqa e mandam ti laj ti taqatejunum.

¹⁹ Deqa ninği walwelosib sawa sawa kalil keretoqnsibqa tamo unğasari nanği ijo anjam minjre minjre laqniy. Yim nanği e daurbqajqa deqa. Ninği ijo Abu aqa ñam na ti e Qotei aqa Niri ijo segi ñam na ti Mondor Bole aqa ñam na ti nanği yansnjroqniy.

²⁰ O ijo anğro, anjam kalil e nami mernjoqnem qaji di ninği walwelosib tamo unğasari nanği minjroqniy. Yim nanği anjam di dauryqajqa deqa. Ninği quiy. E bati gaigai ninği koba na wauoqnsiy sqai. Degsim soqnim soqnim diño bati brantqas.”

MAK

Jon yansnjro qaji a anjam palontoqnej

¹ Qotei aqa Njiri Yesus Kristus aqa anjam bole e utruq na saqai.

² Nami Qotei na aqa Njiri Yesus endegsi minjej, "Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqas.

³ A wadau sawaq di tulan lelenoqnsim tamo ungasari nanji endegsi minjroqnas, 'Tamo Koba a bqajqa gam gereiyeti. Aqa gam tingiteti.'" Qotei a nami aqa Njiri degsi minjej. Onaqa aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam di nenngrenyonaq soqnej.

⁴⁻⁵ Bunuqna Jon yansnjro qaji a wadau sawaq di brantej. Brantosiq dia tamo ungasari nanji Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Tamo ungasari Judia sawaq di soqneb qaji nanji ti Jerusalem qureq di soqneb qaji nanji ti kalil Jon aqa areq gileq nabqa a na nanji endegsi minjroqnej, "Ningi are bulyibqa Qotei na nungo une kalil kobotetngwas. Amqa e na ningi yansngwai." Degsi minjre qnaqa nanji na nanjo une kalil babteq nabqa Jordan yaq di yansnjroqnej.

⁶ Jon a wadau sawaq di soqnej di a ingi ingi saiqoji. Deqa a gara jugo kamel aqa junjum na gereiyo qaji di jugoqnsiqa alalag na singilatosiq laqnej. A ingi uyo saiqoji deqa a sis ti bisim qaq ti uyoqnej.

⁷ A Qotei aqa anjam palontosiqa tamo ungasari nanji endegsi minjroqnej, "Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e a kangalyqajqa e tamo bolesa.

⁸ E ya na ningi yansngqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Mondor Bole aqa singila na ningi yansngwas." Jon na tamo ungasari nanji anjam degsi minjroqnej.

Jon na Yesus yansej

⁹ Bati bei Yesus a Jon na yansqa marsiqa Nasaret qureq dena tigelosiq Galili sawa uratosiq Jon aqa areq bej. Bonaqa Jon na Jordan yaq di yansej.

¹⁰ Yansonaqa a yaq na tigelosiq tarosiq lanj goge koqyonaqa lanj waqej. Lanj waqonaqa Qotei aqa Mondor a binon bulosiq aisiq Yesus aqa jejamuq di awoej.

¹¹ Awonaqa lanj goge dena Qotei na Yesus metonaqa aqa kakro quej. A endegsi minjnaq quej, "Ni ijo Anjro qujai. E ni tulan qalaqalaimqnum. E ni qa tulan areboleboleibeqnu."

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹²⁻¹³ Onaqa Mondor a Yesus wadau sawaq osi gilsiq di uratonaqa bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiq Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej. Yesus a wagme juwanj nanji ti soqneb. Sonabqa Qotei aqa lanj anjro nanji bosib Yesus singilatoqneb.

Yesus a Galili sawaq di aqa wau utru atej

¹⁴ Bati bei Jon a tonto talq di waiyonab sonaqa Yesus a olo Galili sawaq aijej. Aisiq dia Qotei aqa anjam bole palontoqnej.

¹⁵ A endegsi maroqnej, "Qotei na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqajqa bati jomqo. Deqa ningi are bulyosib Qotei aqa anjam bole nungo areqaloq di singilatiy."

Yesus na tamo qolqe nanji metnjrnaq a dauryeb

¹⁶ Osiqa Yesus a Galili ya agu kobaqujaq gilej. Gilsiq alile dia walweloqnsiqa nam atej di Saimon aqa was Andru wo nanji qe o qaji tamo soqneb deqa nanji kakanj waiyeq nab unjrej.

¹⁷ Unjrsiqa minjrej, "Ningi aiyel e daurbiy. Ningi qe o qaji tamo unub deqa ningi qe eqnub. Dego kere e wau engitqa ningi olo tamo oqnaq."

¹⁸ Yesus a nanji degsi minjrnaqa nanji nanjo kakanj uratosib Yesus dauryeb.

¹⁹ Onaqa Yesus a olo walweloqnsiqa gilokiñalayosiq Sebedi aqa njiri Jems aqa was Jon wo nanji aiyel qobun miligiq di kakanj branjo qandimeq nabqa unjrsiqa metnjrej.

²⁰ Metnjrnaqa nanjo abu Sebedi wau tamo ti qobun miligiq di sonabqa nanji uratnjrsib Yesus dauryeb.

Yesus a tamo bei aqaq dena mondor uge wiyetej

²¹ Onaqa Yesus aqa anjro nanji ti walweloqnsiqa gilsib Kaperneam qureq di brantej. Brantosiq sonabqa Juda nanjo yori batiej. Deqa Yesus a Juda nanjo Qotei tal miligiq gilsiq Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

²² Aqa anjam palontej di singila ti. Dal anjam qalie tamo nanjo anjam maroqneb de ti keresai. Yesus a segi anjam di aqa abu. Aqa anjam dena dal anjam qalie tamo nanjo anjam tulan bunyoqnej. Deqa tamo ungasari nanji Yesus aqa anjam di qusib tulanj prugeb.

²³ Bati di tamo bei mondor uge na oje qaji a Qotei tal miligiq di awesoqnej. Deqa a Yesus unsiqa tulan lelenosiqa minjej,

²⁴ "O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiyergwajqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni Qotei aqa Tamo Boledamu. Ino jejamuq di une bei saiqoji."

²⁵ Onaqa Yesus na mondor uge di nirihtosiq minjej, "Ni medabu getentosim tamo di uratosim ulan."

²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge dena tamo di kunjimyosiqa tulan lelenosiqa a uratosiq ulanej.

²⁷ Onaqa tamo ungasari nanji Yesus aqa manwa di unsibqa nanji tulan prugosib segi segi maroqneb, "Yesus a tamo kiyero? A anjam bunuj mareqnu. Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. A segi anjam di aqa abu. Agi a na mondor uge nanji minjreqnaqa nanji aqa anjam dauryosib jaraiyeqnu."

²⁸ Tamo ungasari nanji degsib maroqneb. Osib nanji walwelosib Galili sawa keretosib Yesus aqa manwa deqa saqnsib laqneb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

²⁹ Onaqa Yesus aqa angro nanji ti Qotei tal uratosib Saimon Andru wo nanjo tal gogeteb. Jems Jon wo nanji koba na tal gogeteb.

³⁰ Tal gogetosibqa Saimon aqa mimibe makobaiyonaq jejamu tulan kanjanayonaqa neiesonaq uneb. Deqa Yesus aqa angro nanji na Yesus minjeb, "Ni na unja di boletqa kere e?" Onaqa minjrej, "Od, e na boletqa kere."

³¹ Degsi minjrsiqa unja maiyej qaji aqa areq gilsiqqa ban ojsiqa tigeltej. Tigeltonaqa aqa jejamu kanjan di kobonaqa a tigelosiqa nanji ingi goiyetnjrej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanji boletnjroqnej

³² Senj aiyeqnaqa qure deqaji tamo ungasari ma utru segi segi so qaji nanji ti mondor uge uge na ojelenjo qaji nanji ti nanjo was nanji na joqonsib Yesus aqa areq boqneb.

³³ Boqnsib Yesus soqnej qaji tal meq di korooqneb.

³⁴ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil ma ti soqneb qaji nanji boletnjroqnej. Osiqa mondor uge nanji dego winjroqnej. Mondor uge nanji di Yesus qa qalieeb deqa nanji aqa nam ubtqa mareqna na nanji saidnjroqnej.

Yesus a Galili sawaq di Qotei aqa anjam mare mare laqnej

³⁵ Onaqa nobqolo ambru Yesus na tamo ungasari nanji alelnjrsiqa wadau sawaq gilsiqqa dia Qotei pailyoqnej.

³⁶⁻³⁷ Pailyeqnaqa aqa angro nanji Saimon koba na a qa namosib gilsib itosib minjeb, "Tamo ungasari kalil nanji ni qa nameqnu."

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningi tigelabqa iga qure qureq giloqnsimqa dia Qotei aqa anjam palontoqnsim tamo ungasari nanji minjroqnoqom. E wau di yqajqa deqa mandamq aiyem."

³⁹ Degsi minjrsiqa walweloqnsiqa qure qure kalil Galili sawaq di brantoqnsiqa Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Osiqa mondor uge uge nanji winjreqnaqa nanji na tamo ungasari nanjoq dena jaraiyoqneb.

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

⁴⁰ Onaqa tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus aqa areq bosiqqa aqa singaq di singa pulutosiqa pailiyosiqa minjej, "O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnimqa e boletbe."

⁴¹ Onaqa Yesus na tamo di aqa yu unsiqa a qa dulosiqa ban waiyosiqa oje. Ojsiqa minjej, "E ni boletmqqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme."

⁴² Onaqa bati qujai deqa aqa yu kalil mosoosiqa aqa jejamu boleej.

⁴³ Onaqa Yesus a singila na minjej, "Ni tigelosim gile."

⁴⁴ Ino jejamu boleqo deqa ni tamo qudei nanji minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa ingi ingi Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiye. Yimqa tamo ungasari nanji ni numsb marqab, "Bole, ino jejamu boleqo."

⁴⁵ Onaqa a gilsiqqa ariya a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na boletej deqa a anjam mare mare laqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji quekriteb. Deqa Yesus a segitosiqa gilsiq wadau sawaq di soqnej. Tamo ungasari nanji a jujunyaib deqa a qure beiq di brantosaiyoqnej. A wadau sawaq di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji qure qure kalilq dena tigelosib aqa areq belenoqneb.

2

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹ Bati bei Yesus a olo Kaperneam gilsiq di sonaqa qure deqaji nanji endegsib queb, "Yesus a gago qureq olo bqa. A talq di unu."

² Deqa tamo ungasari gargekoba nanği bosib siranmeq di jujunonabqa Yesus a Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

³ Onaqa tamo qolqe nanği na tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di atsibqa qoboiyosib Yesus aqa talq osi beb.

⁴ Osi bosib nam ateb di tamo ungasari gargekoba nanği siranme junonab unjreb. Deqa nanği Yesus aqa areq gilqa keresaijnnaqa tal quraq oqsib goge na waqtosibqa tamo sapera qoji gulaintosib ura uratonab Yesus aqa areq aiyej.

⁵ Onaqa Yesus a nanço areqalo unej di nanço areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqa kere. Degsi unsiq deqa tamo di minjej, "O ijo anğro, ino une kalil e na kobotmonum."

⁶ Onaqa dal anjam qalie tamo qudei warum dia awesoqneb qaji nanği Yesus aqa anjam di qusibqa nanço areqalo na mareb,

⁷ "Yesus a kiyaqa anjam degsi marqo? A Qotei misilinyqo. Yai na tamo nanço une kobotqa kere? Qotei a segi qujai."

⁸ Nanği degsib are qaleqnaqqa Yesus a nanço areqalo di qalieosiqa minjrej, "Ninği kiyaqa areqalo di onub?"

⁹ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyo qaji di minjitqa ninği qusib e qa poingwas? 'Ino une kalil e na kobotmonum,' anjam de kiyo, 'Ni tigelosim ino sapera osim walwel,' anjam de kiyo?

¹⁰ Ariya e segi Tamo Anğro. E mandamq endi singila ti unum deqa e na tamo nanço une kobotetnrqa kere. Ninği degsi poingwajqa deqa e na tamo di boletqai." Yesus a nanği degsi minjrsiqa tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiqa minjej,

¹¹ "E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile."

¹² Degsi minjnaqa aqa jejamu boleonaqa a tigelosiqa aqa sapera osiqa tamo ungasari kalil nanço namdamuq di walweloşiq gilej. Onaqa tamo ungasari kalil nanği Yesus aqa manwa di unsibqa nanği tulan prugugetosib Qotei aqa nam soqtosib mareb, "Manwa iga endego unonum di kumbra tulan bei. Tamo bei na manwa deqaji bei yeqnaq iga nami unosaiognem."

Yesus na Livai minjej, "Ni e daurbe"

¹³ Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari gargekoba nanği bosib aqa areq di koroonaqqa a na Qotei aqa anjam palonteqnaq nanği quoqneb.

¹⁴ Dena walweloşiq takis o qaji tamo bei aqa nam Livai a takis o talq di awesonaq gilsiq itej. A Alfias aqa njiri. A itosiq minjej, "Ni e daurbe." Degsi minjnaqa a tigelosiqa Yesus dauryej.

¹⁵ Onaqa bati bei Yesus aqa anğro nanği ti Livai aqa talq gilsib awoosib inği uyoqneb. Nanği segi sai. Une tamo ti takis o qaji tamo ti gargekoba nanği dego koba na Yesus dauryosib Livai aqa talq di awoosib Yesus aqa anğro nanği ti inği uyoqneb.

¹⁶ Onaqa Farisi qudei nanği bosib Yesus a une tamo ti takis o qaji tamo ti nanği koba na inği uyeqnaq unjrsibqa Yesus aqa anğro nanği minjreb, "Yesus a kiyaqa une tamo ti takis o qaji tamo ti nanği koba na inği uyeqnaq?"

¹⁷ Onaqa Yesus a Farisi nanço anjam di qusiqa minjrej, "Tamo ma saiyoji nanği yu qanğra tamo aqaq gilosaieqnaq. Tamo ma ti nanği segi yu qanğra tamo aqaq gileqnaq. Tamo bei a marqas, 'E tamo bole. E une saiyoji.' E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, 'E une ti.' E tamo deqaji nanği metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyej."

Yesus a qurien qa anjam marej

¹⁸ Bati bei Jon aqa anğro nanği ti Farisi nanği ti inği uratoqnsib qurienqneb. Deqa nanği Yesus aqa areq bosib minjreb, "Jon aqa anğro nanği inği uratoqnsib qurienqneb. Farisi nanço anğro nanği dego inği uratoqnsib qurienqneb. Ariya ino anğro nanği kiyaqa qurienqsaieqnaq?"

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Tamo bei a unja ban ojqqa bati qa aqa was nanği ti soqnaqqa nanği qurienqab e? Sai.

²⁰ Bunuqna nanço was a nanği uratnjrimqa bati deqa nanği qurienqnsib sqab.

²¹ "Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branq di qandimqa keresai. Degsi qandimqas di bunuqna a na gara jugo sari di yansimqa gara mutu bunuj a kiñalaosim gara jugo sari di uratim branq qelikobaqas.

²² Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanğrajosiq singilaej deqa a wain bunuj qamimqa wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqa wain bilenqsim mandamq aqas. Ya nobu a dego ugeqas. A wain bunuj osim ya nobu bunujq di qamqas di kere."

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

²³ Yori bati bei Yesus aqa angro nanği ti wau ambleq na giloqnsibqa aqa angro nanği bem sum gei eleñoqnsib uye uye giloqneb.

²⁴ Nanği degsib gileqnaqbqa Farisi qudei nanği bosib unjrsibqa Yesus minjeb, “Ino angro nanği kiyaaqa kumbra degyeqneub? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanği minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo ti nanği mamnrnaqa kumbra yeb qaji di ninği buk miligiq di sisiyosai kiyo?”

²⁶ Abiatar a atra tamo gate sonaqa bati deqa Devit a atra tal miligiq gilsiqqa Qotei atraiyqajqa bem uysiqqa aqa wau tamo nanği dego anainjrnaq uyebe. Bem di getento. Di atra tamo nanği segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji. Ninği anjam di sisiyosai kiyo?”

²⁷ Osiqa minjrej, “Qotei a yori bati qa are qalsiq tamo nanği atosai. A tamo nanği qa are qalsiq yori bati atej.

²⁸ E Tamo Angro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

3

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di boletej

¹ Olo yori bati bei Yesus a Juda nango Qotei tal miligiq gilsiqqa tamo bei ban qandamyey qaji a di sonaq unej.

² Onaqa Farisi nanği Yesus koqyoqnebe. Nanği are qaleb, “Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kiyo? Yimqa minjqom, ‘Ni na yori bati grotonum.’ ” Deqa nanği Yesus koqyoqnebe.

³ Onaqa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di minjrej, “Ni tigelosim au.”

⁴ Degsi minjnaqa a tigelosiqqa Yesus aqa areq gileqnaqa Yesus na Farisi nanği nenemnjrej, “Iga yori bati qa kumbra bole yqom kiyo kumbra uge yqom kiyo? Tamo bei a padalqa laqnimqa iga na aqaryaiyonam a bole sqas di kere kiyo iga na uratonam a padalqas di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi marqo? Ninği na merbiy.” Onaqa Farisi nanği kamba olo anjam bei Yesus minjosai. Nanği mequmesoqnebe.

⁵ Nanği are getenjrresoqnej deqa Yesus a nanği koqnjrej. Osiqa nanği qa minjnj oqetonaqa tamo ban qandamyey qaji di minjrej, “Ni ino ban waiy.” Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq boleej.

⁶ Onaqa Farisi nanği Qotei talq dena oqedosib Herot aqa wau tamo nanği ti koba na koroosib nanği kiyersib Yesus qalib moiqaqqa deqa qairoqnebe.

Tamo unğasari gargekoba nanği Yesus dauryoqnebe

⁷⁻⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanği ti tigelosib tamo unğasari kalil nanği uratnjrsib alile aisib di soqnebe. Bati deqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği endegsib quebe, “Yesus a manwa gargekoba yeleñeqnu.” Degsib qusibqa Yesus dauryosib alile aisib aqaq di koroqnebe. Galili sawa nanği ti Judia sawa nanği ti Jerusalem qure nanği ti Idumia sawa nanği ti qure kalil Jordan ya taqal beiq di soqnebe qaji nanği ti Tair qure ti Saidon qure ti nanği kalil beleñosib Yesus aqaq di koroqnebe.

⁹ Onaqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minjrej, “Qobun bei atib soqnem. Tamo unğasari nanği bosib e jujunbaib deqa e qobun gogetosiy di awoqai.” Onaqa aqa angro nanği qobun bei atnab soqnej. Nanği degyeb. Di kiyaaqa?

¹⁰ Yesus a nami tamo unğasari gargekoba nanği boletnjroqnej. Deqa tamo ma ti kalil nanği aqa areq boqnsibqa nango ban aqa jejamuq di atqa maroqnsib a jujunyoqnebe.

¹¹ Tamo mondor uge uge na ojeleño qaji nanği dego Yesus aqa areq boqnebe. Boqnsibqa mondor uge nanği na Yesus unoqnsib aqa singaq di singa pulutoqnsib leleñoqnsib minjoqnebe, “Ni Qotei aqa Niri.”

¹² Degsib minjreqnaqbqa a nanği singila na saidnjroqnsiq minjroqnej, “Ninği ijo ñam ubtosib maraib.”

Yesus a tamo 12 nanği giltnjrej

¹³ Onaqa Yesus a dena walwelosiqqa manaq oqej. A endegsi are qalej, “E na tamo qudei giltnjritqa nanği e koba na laqnsibqa ijo wau ojoqnaqb.” A degsi are qalsiqqa manaq oqsiiq dia tamo qudei nanği metnjrnaqa aqa areq beb.

¹⁴ Bonabqa a na tamo 12 nanği giltnjrej. Nanği a ombra sqajqa deqa ti a na nanği qarinjrimqa nanği aqa anjam mare mare laqajqa deqa ti nanği giltnjrej.

¹⁵ Nanği na mondor uge uge tamo unğasari nango jejamuq dena winjrqaqqa deqa ti nanği giltnjrej.

¹⁶ Tamo 12 giltnjrej qaji nango ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyey.

¹⁷ Bei Sebedi aqa ñiri Jems aqa was Jon wo. Nanjo ñam bei Yesus na Boanerges wainjrej. Ñam di aqa damu, “Tamo kola bul.”

¹⁸ Ariya Andru Filip wo. Bei Bartolomyu Matyu wo. Bei Tomas. Bei Alfias aqa ñiri Jems. Bei Tadius. Bei Saimon agi Rom nanngi winjraqajqa maroqnej qaji.

¹⁹ Ariya bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiqqa jeu tamo nanjo banq di atej qaji.

Tamo qudei nanngi maroqneb, “Yesus a Belsebul aqa singila na waueqnu”

²⁰ Onaqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa tamo ungasari gargekoba nanngi olo bosib korooqneb. Deqa aqa angro nanngi ti ingi uyqa bati sainjrej.

²¹ Yesus aqa was nanngi aqa ai koba na degsib qusibqa Yesus oqajqa marsib qure deq gileb. Nanngi maroqneb, “Yesus a nanariqo kiyo?”

²² Onaqa dal anjam qalie tamo qudei Jerusalem dena beb qaji nanngi Yesus yomuiyoqnsib maroqneb, “Mondor uge nanjo gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena Yesus na mondor uge nanngi winjregnu.”

²³ Onaqa Yesus a nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa yawo anjam bei endegsi minjrej, “Satan na aqa segi mondor uge nanngi kiyersim winjraqas? Di keresai.

²⁴ Tamo nanngi qure qujaiq di unub qaji nanngi segi poaiyelosib qotqab di nanngi koba na geregere sqa keresai.

²⁵ Tamo nanngi tal qujaiq di unub qaji nanngi segi poaiyelosib qotqab di nanngi dego koba na geregere sqa keresai.

²⁶ Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nanngi jeutnjrsim winjraqas di aqa singila koboosim aqa wau ulonqas.

²⁷ “Tamo bei a tamo singila koba bei aqa tal gogetosim aqa ingi ingi kalil bajinqa keresai. A mati tamo singila di sil na tontim soqnimqa di aqa ingi ingi kalil bajinqas. Tontqasai di aqa ingi ingi bajinqa keresai.

²⁸ “E bole merngwai. Tamo ungasari nanjo une kalil Qotei na kobotetnjraqas. Tamo ungasari nanngi misilinj anjam mareqnuq une di dego Qotei na kobotetnjraqas.

²⁹ Ariya tamo a Mondor Bole misilinjraqas une di Qotei na kobotqasai. Une di tamo aqa jejamuq di gaigai sqas.”

³⁰ Yesus na dal anjam qalie tamo nanngi anjam degsi minjrej. Di kiyaaq? Nanngi maroqneb, “Yesus a mondor uge ti.”

Yesus a marej, “Ijo ai ijo was nanngi tal qabe?”

³¹ Onaqa Yesus aqa was nanngi aqa ai koba na bosib tal oqeq di tigeleb. Yesus a warum miligiq di sonaqa nanngi oqeq di tigelosib tamo qudei minjreb, “Iga Yesus qa bonum. Deqa ningi a minjib endeq bem.”

³² Onaqa tamo ungasari Yesus aqa areq di awesoqneb qaji nanngi na Yesus minjeb, “Ino was nanngi ino ai ombla na ni qa bonub agi oqeq di tigelejunub.”

³³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai ijo was nanngi tal qabe?”

³⁴ Degsi minjrsiqa tamo ungasari aqa areq di awesoqneb qaji nanngi koqnjrsiqa minjrej, “Ningiq segi ijo ai ijo was nanngi.

³⁵ Ningiq quiy. Tamo a Qotei aqa areqalo dauryoqnaq di a ijo was bole. A ijo jaja bole. A ijo ai bole.”

4

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

¹⁻² Onaqa Yesus a olo alile ainaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanngi bosib aqaq di koroonabqa a sasalosiqaq qobuj bei gogetosiq di awoej. Awoosiqqa tamo ungasari kalil nanngi alile di sonabqa a na yawo anjam gargekoba minjroqnej.

A na yawo anjam bei endegsi minjrej,

³ “Ningiq quiy. Tamo bei a gilsiqqa aqa ingi wauq di saga yago breiyelenjrej.

⁴ Breiyonaqa jagwa na saga yago qudei puyonaqa gam qalaq aiyelenjeb. Ainabqa qebari nanngi bosib uyekriteb.

⁵ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyelenjeb. Mandam di guma meninj ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenjosib urur oqoqujateb.

⁶ Nanjo jirim tulan guma aiyosai deqa senj oqsiq kanjanonaqa nanngi laosib moreneb.

⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyelenjeb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiq oqsiq kabutnjrnaq geitosai.

⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulan gargekoba atelenjeb. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.”

⁹ Yesus na tamo ungasari nanngi yawo anjam degsi minjrsiq koboonaqa olo endegsi minjrej, “Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaaqa tamo ungasari nanngi yawo anjam minjroqnej?

¹⁰ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanngi uratnjrsiqa a kiñala qalaq gilsiqqa a segi sonaqa aqa angro 12 nanngi ti tamo qudei a dauryosib laqneb qaji nanngi ti aqa areq bosibqa aqa yawo anjam di aqa utru geregere qalieqajqa deqa nenemyeb.

¹¹ Nenemyonabqa a na kamba endegsi minjrej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babtinqa ijo angro nanngi segi utru qalieqab. Ariya tamo ungasari qala qalaq di unub qaji nanngi yawo anjam segi minjroqñjai.

¹² Deqa nanngi ñam atoqñqab di ijo anjam aqa damu unsib poinjrqsasai. Nanngi dab atoqñqab di ijo anjam aqa utru quqwasai. Osib poinjrqsasai dego. Deqa nanngi are bulyosib Qotei aqaq bqa keresai. Deqa Qotei a nanngo une kobotetnjrqsasai.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹³ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanngi endegsi minjrej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru nanngi poinjgosa e? Dego di nanngi kiyersib ijo yawo anjam kalil qa poinjwas?

¹⁴ Tamo a saga yago breiyej di a Qotei aqa anjam breiyej.

¹⁵ Saga yago qudei gam qalaq ainabqa qebari nanngi bosib uyekriteb di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam quqwab. Ariya anjam di nanngo are miligiq di soqñimqa Satan a urur bosim anjam di olo yainjrqsas. Qotei na nanngo are miligiq di anjam di atej ariya Satan a bosim olo yainjrqsas.

¹⁶ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam qusib tulan areboleboleinjrimqa anjam di oqujatosib nanngo areq atqab.

¹⁷ Ariya anjam di nanngo are miligiq tulan guma aiyosai. Deqa sokiñala Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo qudei na bosib nanngi gulbe enjrsib ugeugeinjraqab. Yimqa nanngo areqalo Yesus qa singilateqñub qaji di nanngi olo ulontqab.

¹⁸⁻¹⁹ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam qusibqa ariya bunuqna nanngi olo mandam qa inji inji qa are koba qaloqñsib ñoro koba oqñqajqa are prugnjoqñqas. Yimqa kumbra dena nanngi gisanjrsim Qotei aqa anjam nanngo are miligiq di tentim loumqas. Saga yago uge nanngi gei bole atosaiqñub dego kere.

²⁰ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam qusib nanngo are miligiq di geregere ojsib singilatqab. Deqa Qotei aqa anjam di nanngo are miligiq di saga bul tulan kobaqas. Qudei 30. Qudei 60. Qudei 100.”

Tamo bei a lam qatrentosim pulonamqa guwe na kabutqasai

²¹ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Tamo bei a lam qatrentosim pulonamqa guwe na kabutqasai. Bijal surumq di atqasai. Boleq di gaintim warum suwanesqas.

²² Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di Qotei na boleq atqas. Kumbra kalil kabuejunu qaji di dego Qotei na babtqas.

²³ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

²⁴ Osiqa Yesus a olo minjrej, “Anjam nanngi queqñub qaji di geregere quoqñiy. Nanngi geregere quoqñqab kere dego Qotei a kamba powo enjoqñqas. Osim olo powo tulan koba enjoqñqas.

²⁵ Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yayiim a lanja sqas.”

Saga yago nanngi segi oqelenjeqñub

²⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Kumbra di tamo bei a saga yago breiyeqñu dego kere.

²⁷ Tamo di a qolo ñeioqñsiqa nobqolo a olo tigelooqñsiqa walweleqñu. A kumbra degeqñnaqa saga yago nanngi segi kokitoqñsibqa oqelenjeqñub. Saga yago nanngi kiyersib oqelenjeqñub di tamo a qaliesai.

²⁸ Mandam a segi waueqñnaqa saga yago nanngi kokitoqñsibqa banqateqñub. Dena sotoqñsibqa geitoqñsibqa melieqñub.

²⁹ Meli sau bqo deqa tamo di a bosim serie na ginjenjosim oqas.”

Sis yago qa yawo anjam

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas. Kumbra di aqa utru nanngi geregere poinjgajqa deqa yawo anjam bei endegsi merñgwai.

³¹⁻³² Kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere. Sis yago nanği tulañ kiñilala kas yago bul. Ingi ingi qudei nanço yago kokba yala. Sis yago nanği tulañ kiñilala. Ariya sis yago di tamo bei na osim aqa wauq di yagimqa bunuqna a oqsim tulañ kobaquqas. Osim ñam qudei bunñrsim dani kokba atelenqas. Amqa qebari nanği bosib aqa waburq di awoelenqab.”

Yesus a yawo anjam gargekoba maroqnej

³³ Yesus na tamo unğasari nanği yawo anjam gargekoba deqaji minjroqnej. Nanği aqa yawo anjam quqwa kere deqa a degsi minjroqnej.

³⁴ A anjam bei minjrosaiqnej. Yawo anjam segi minjroqnej. Olo segitoqnsiqa aqa segi anğro nanği yawo anjam aqa utru geregere plaltosiq minjroqnej.

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

³⁵ Onaqa bilaqtonaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Iga gilsim ya agu taqal beiq di brantqom.”

³⁶ Degsi minjrnsiqa nanği koba na tamo unğasari kalil nanği uratñrsibqa qobuñ na gileqnaqqa tamo qudei nanği dego nanço qobuñ osib Yesus dauryosib giloqneb.

³⁷ Yesus aqa anğro nanği ti qobuñ na gileqnaqqa jagwa tulañ koba tiğelosiq ya korkor-tosiqa qobuñ qaloqnsiqa morman miligiq aiyeqnaqa ya maqej.

³⁸ Yesus a nami qobuñ bunuq di gate kulun atsiqa ñeisiq qambumtej. Deqa aqa anğro nanği tulañ ulaugetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Qalie Tamo, iga padalqa laqnum. Ni deqa are qalosai kiyo?”

³⁹ Onaqa Yesus a tiğelosiq jagwa ti ya ti siñgila na minjrej, “Niñgi laoiy.” Minjrnaqa jagwa laej. Ya dego maninej.

⁴⁰ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Niñgi kiyaaq ulaosib e qa yala poiñgosai?”

⁴¹ Onaqa aqa anğro nanği olo tulañ ulaugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrroqqa aqa anjam qusib laonub?”

5

Yesus a tamo bei aqa jejamuq na mondor uge gargekoba winjretej

¹ Onaqa Yesus aqa anğro nanği ti qobuñ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Gerasa sawaq di tirieb.

² Tiryosib Yesus a qobuñ uratosiq mandamq ainaqa tamo bei a tamo sub ato sawaq dena brantosiq Yesus aqa areq bej. Tamo di a mondor uge uge na ojeleno qaji.

³ A bati gaigai tamo sub ato sawaq di ñeioqnej. A tamo siñgila koba. Tamo bei na a ojqa keresai. Sil kokba na a tontqa keresai dego.

⁴ Bati gargekoba tamo qudei nanği aqa siñga ti bañ ti sil kokba na tonteqnaqqa a olo kukoqyoqnej. Tamo bei na a ojqa keresai bole sai.

⁵ A bati gaigai qolo ti qanam ti tamo sub ato sawaq di tulañ leleñoqnsiqa aqa segi jejamu menin na pupoiyoqnej. A manaq di dego kumbra di yoqnej.

⁶⁻⁸ Deqa a isaq na ñam atsiqa Yesus unsiqa urur ti aqa areq bosiqqa aqa siñgaq di siñga pulutej. Onaqa Yesus na mondor uge di minjej, “O mondor uge, ni tamo di uratosim ulañ.” Degsi minjrnaqa mondor uge dena tulañ leleñosiqa siñgila na pailosiq Yesus minjej, “O Yesus, Qotei Goge Koba aqa Ñiri, ni e kiyerbaqqa bonum? E Qotei aqa ñam na ni mermqai, ni e jaqatñ ebaim.”

⁹ Onaqa Yesus na mondor uge di nenemyej, “Ino ñam yai?” Degsi nenemyonaqa minjej, “Ijo ñam Qoto Tamo Gargekoba. Iga mondor tulañ gargekoba tamo endi aqa jejamuq di unum.”

¹⁰ Osiqa siñgila na pailosiq Yesus minjej, “Ni iga sawaq beiq waigaim.”

¹¹ Bati deqa bel tulañ gargekoba nanği mana goge dia suwaroqneb.

¹² Deqa mondor uge nanği na Yesus minjeb, “Ni iga qarinqimqa iga bel nanço jejamuq gilelenqom.”

¹³ Mondor uge nanği degsib Yesus minjnabqa a na nanği odnrnaqa tamo di uratosibqa bel nanço jejamuq gileleneb. Gilnabqa bel kalil nanği gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreñeb. Bel moreñeb qaji nanği sisiyeb 2,000.

¹⁴ Onaqa bel taqatoqneb qaji tamo nanği kumbra di unsiqqa jaraiyosib qure miligiq aisib tamo unğasari kalil nanği sainjroqnsib laqneb. Gamq di dego sainjroqnsib laqneb. Onaqa tamo unğasari nanği kumbra di unqajqa beb.

¹⁵ Bosib Yesus aqa areq di koroosib ñam ateb di tamo nami mondor uge ti soqnej qaji aqa areqalo boleosiqa gara tigsig awesonaq uneb. Unsiq tulañ ulaugeteb. Di kiyaaq? Mondor uge tulañ gargekoba nami tamo di aqa jejamuq di soqneb deqa.

¹⁶ Onaqa tamo nanjo namdamu na Yesus a mondor uge di winjrnaq uneb qaji nanji bel qa ti mondor uge qa ti tamo ungasari nanji sainjrnab queb.

¹⁷ Qusibqa Yesus minjeb, “Ni gago sawa endi uratosim sawa beiq gile.”

¹⁸ Onaqa Yesus a qobun gogetosiq gilqa laqnaqa tamo aqaq na Yesus na mondor uge uge winjretej qaji a singila na pailosiq minjej, “E ni daurnmqa.”

¹⁹ Onaqa Yesus na saidyosiq minjej, “Ni olo ino segi qureq gile. Gilsim Tamo Koba a ni qa dulosisqa kumbra tulan boledamu emqo deqa ino was nanji sainjre.”

²⁰ Onaqa a puluosiq aqa qureq gilsiq Yesus na a kumbra tulan boledamu yej deqa Dekapolis sawa (nam di aqa damu, Qure 10) dia tamo ungasari kalil nanji sainjroqnsiq laqnej. Sainjreqlaqa nanji aqa anjam quoqnsib tulan prugoqneq.

Unja bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo angro moiyej qaji a tigeltej

²¹ Onaqa Yesus a olo qobun gogetosiq ya agu taqal beiq gilej. Gilsiq qobun tiryonaq mandamq aisiq alile di sonaqa tamo ungasari tulan gargekoba bosib aqaq di korooqneq.

²²⁻²³ Korosib sonabqa Qotei tal taqato tamo bei aqa nam Jairus a walwelosiq Yesus unsiqa aqa areq bosiqqa singa pulutosiqqa singila na pailyosiq minjej, “O Tamo Koba, ijo angro sebinj a moiqa laqnu. Deqa ni bosim ino ban aqa jejamuq di atimqa a olo boleosim nambile sqas.”

²⁴ Onaqa Yesus na Jairus odyosiq a dauryosiq gileqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji dego nanji aiyel daurnjrsib jujunjosib giloqneq.

²⁵ Gileqnaqqa nanjo ambleq di unja bei ma ti soqnej qaji a nanji daurnjrsiq giloqnej. Unja di a nami bai na unej leq aiyooqnsiq degsi soqnej wausau 12 uratej.

²⁶ Yu qanra tamo gargekoba nanji nami a boletqa yeqnab a jaqatinj kobaiyoqnej. A ma gereiyo talq giloqnsiqqa silali koba urateqnaqa nanji aqa jejamu gereiyeqnabqa a boleosaioqnej. Aqa ma olo kobaqujaoqnej.

²⁷⁻²⁸ Deqa a Yesus aqa nam qusiqqa are qalej, “E aqa gara mutu segi ban na ojitqa ijo ma koboqas.” Degsi are qalsiqqa Yesus aqa qoreq na dadauryosiqqa ban waiyosiq aqa gara mutu ojej.

²⁹ Ojnaqa aqa leq aiyooqnej qaji di koboej. Koboonaqa a aqa segi jejamu qalieosiq marej, “Bole, ijo ma saiqo.”

³⁰ Onaqa Yesus a poiyej, “Singila qudei ijo jejamu uratosiq gilqo.” Degsi poiyoonaqa bulosiq tamo ungasari tulan gargekoba soqneq qaji nanji unjrsiqqa nenemjreje, “Yai na ijo gara ojjo?”

³¹ Degsi nenemjnraqa aqa angro nanji na minjeb, “Ni kiyaaqa degsi nenemonum? Ni une. Tamo ungasari tulan gargekoba nanji ni daurnjosib jujunmejunub.”

³² Onaqa Yesus a unja gara mutu ojej qaji di unqajqa nam atoqnej.

³³ Onaqa unja di a endegsi qalieej, “Ijo ma saiqo deqa Yesus a e nubqajqa nam ateqnu.” A degsi qalieosiqqa tulan ulaugetosiq are tonjonyonaqa jinga na bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq a segi qa ubtosiq minjej, “E na ino gara mutu ojonum.”

³⁴ Onaqa Yesus na minjej, “O unja, ni ino areqalo e qa singilatosisim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime.”

³⁵ Yesus a unja degsi minjeqnaqa tamo qudei nanji Jairus aqa talq dena bosibqa gamq di Jairus Yesus wo turosib nanji na Jairus minjeb, “Unjum. Ino angro a nami moiqo. Deqa ni na Qalie Tamo a lanja wau koba yaim. Uratim aiyem.”

³⁶ Onaqa Yesus a nanjo anjam di qusiqqa Jairus minjej, “Ni ulaaim. Ni e qa ino areqalo singilatime.”

³⁷⁻³⁹ Degsi minjsiqqa tamo ungasari kalil nanji a dauryqa saidnjrsiqqa Jems aqa was Jon wo Pita ombla nanji segi joqsqa Jairus koba na gilsib aqa talq di branteb. Brantosib Yesus a nam atej di tamo ungasari gargekoba nanji qatron koba yoqnsib akam murqumyeqneq unjrej. Unjrsiqqa tal gogetosiqqa minjrej, “Ninji kiyaaqa qatron koba yoqnsib akameqneq? Angro di a moiyoqsa. A lanja nejsiq qambumtejunu.”

⁴⁰ Degsi minjnraqa nanji Yesus kikiyeb. Nanji qalieeb, “Angro a nami moiyoqneq.” Degsib qalieosib deqa Yesus kikiyeb. Onaqa Yesus a nanji kalil minjrej, “Ninji sasaloiy.” Degsi minjnraqa nanji sasalonabqa Yesus a angro moiyej qaji aqa ai abu osiqqa aqa segi angro qalub nanji dego joqsqa angro aqa warum miligiq gilej.

⁴¹ Gilsiq angro aqa ban titosiqqa minjej, “Talita, kum.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “O angro, ni tigel.”

⁴² Degsi minjnraqa angro di a olo nambile osiqqa urur tigelej. Tigelosiq walwelej. Angro aqa wausau 12. Onaqa nanji kalil Yesus aqa manwa di unsiqqa tulan prugeb.

⁴³ Onaqa Yesus a nanji singila na endegsi minjrej, “Ninji ijo manwa endi unonub deqa tamo qudei minjraib.” Osiqqa marej, “Ninji angro endi inji anaiyyi.”

6

Yesus aqa qure utru nanġi aqa anjam quietosai

¹ Onaqa Yesus a sawa di uratosiqa aqa anġro nanġi joqsiqa aqa segi qure utruq gilej.

² Gilsiq di sonaqa yori batiej. Deqa a Juda nanġo Qotei tal milligiq gilsiq tamo unġasari gargekoba sonabqa tigelosiqa Qotei aqa anjam palontosiġ minjroqnej. Minjreġnaqa tamo unġasari nanġi aqa anjam qusibqa tulaġ pruguġetosib maroqneb, "Yesus a powo qabe na osiqa anjam sinġila endeġaji palontosiġ mergeġnu? A kiyersiq maġwa endeġaji babelleġeġnu?"

³ Iga qalie, a laġa tal gereiyo qaji tamo. A Maria aqa ġiri. A Jems na Joses na Judas na Saimon na nanġo was. Aqa jaja kalil nanġi aġi iġa koba na endi unum." Tamo unġasari nanġi degsib yomu anjam marsib Yesus qa ugeeb.

⁴ Onaqa Yesus na kamba minjreġ, "Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnaqas di nanġi aqa anjam quietqa asġinjrqas. Deqa a ñam saiġoji sqas. Aqa segi talq di deġo a ñam saiġoji sqas. Ariya a qure bei beiq giloqnsim anjam minjroqnaqas di nanġi aqa anjam quietoqnsib aqa ñam soqtoqnaqab."

⁵ Yesus a nanġi degsi minjrsiqa aqa segi qure utruq di maġwa bei yqajqa keresaiyej. A tamo quja quja segi nanġo gateq di aqa baġ atnaqa nanġo ma koboej.

⁶ Aqa segi qure utru nanġi a qa nanġo areqalo sinġilatosaġi deqa a are gulbeijej.

Yesus na aqa anġro 12 nanġi wau enjreġ

Onaqa Yesus a walwelosiqa qure bei beiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnej.

⁷ Osiqa bati bei a na aqa anġro 12 nanġi metnjrnaqa aqa areq bonabqa nanġi tamo unġasari nanġo jejamuq na mondor uge uge winjroqnaqaja deqa sinġila enjreġ. Osiqa minjreġ, "Niġi aiye aiye giloqnsibqa qure qureq di ijo anjam palontoqnsib laqniy.

⁸ Niġi iġi iġi osib gilaib. Iġi uyo bei aib. Nunġo qaġun aib. Silali osib gilaib. Toqoġ segi osib walweliy.

⁹ Sinġa tatal deġo ġigsib giliy. Gara juġo aiye aiye aib."

¹⁰ Osiqa minjreġ, "Niġi qure bei beiq di brantoqnsibqa tal qujaiq di soqniy. Dia sosib dena olo tigelosib qure beiq giloqniy.

¹¹ Tamo bei na niġi gereiġwa uratimqa kiyo nunġo anjam quqwa asġiyimqa kiyo niġi qure di uratqa oqnsib nunġo sinġa tatal tumburum butuyoqniy. Yimqa nanġi nunġo kumbra di unsib poinjrqas, 'Bole, iġa kumbra ugetonum.' "

¹² Yesus na aqa anġro 12 nanġi degsi minjrsiq qariniġrnaqa nanġi qure qureq giloqnsibqa Qotei aqa anjam palontoqnsib tamo unġasari nanġi endegsib minjroqneb, "Niġi are buliyi."

¹³ Osib mondor uge uge nanġi winjroqnsibqa tamo unġasari nanġo gateq di goren bilenteqnaqba nanġo ma saioqnej.

Herot a are qaleġ, "Yesus a Jon yansnjro qaji"

¹⁴ Yesus aqa anġro nanġi aqa ñam mare mare laqnaqba Mandor Herot a quej. Tamo unġasari gargekoba nanġi deġo qusib maroqneb, "Tamo di a Jon yansnjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo. A deqa sinġila osiqa maġwa endeġaji babelleġeġnu."

¹⁵ Onaqa tamo qudei nanġi maroqneb, "Tamo di a Elaija olo bqo." Onaqa qudei nanġi maroqneb, "Tamo di a Qotei aqa medabu o tamo nanġi nami soqneb deġaji bei."

¹⁶ Ariya Herot a segi Yesus aqa ñam qusiqa marej, "Tamo di a Jon e nami kakro gentetem qaji. A moisiq olo subq na tigelqo."

¹⁷⁻¹⁸ Herot a nami aqa was Filip aqa ġaun Herodias yayiosiq ej. Deqa Jon yansnjro qaji a na Herot minjoqnej, "Ni ino segi was aqa uġa em di kumbra bolesai. Ni kumbra ugeteqnum." Jon na Herot degsi minjoqnej. Deqa Herot a Jon qa minjin oqetonaqa aqa qaja tamo qudei nanġi qariniġrnaqa gilsib Jon ojsib sil na qosib tonto talq di waiyeb.

¹⁹ Bati deqa Herot aqa ġaun a Jon qa tulaġ ġiriġuġetej deqa a na Herot waiġyosiq minjoqnej, "Ni na Jon qalim moiyeġ." Yeġnaqa Herot na saidyoqnej.

²⁰ Di kiyaq? A Jon qa ulaoqnej deqa. Deqa a Jon geregere taqatoqnej. A endegsi qalieej, "Jon a tamo bole. Aqa jejamuq di une bei saiġoji. A Qotei aqa tamo tintiġ." Herot a degsi qalieosiq deqa a Jon taqatoqnsiqa aqa anjam quoqnej. Quoqnsiqa are koba qaloqnej. A Jon aqa anjam quqwaġqa tulaġ arearetoqnej.

²¹ Ariya bati bei Herot aqa ġaun a Jon qalim moiġajqa gam endegsi itej. Herot aqa ġambabo bationaqa Herot na maruro atsiqa aqa tamo kokba ti aqa qaja tamo nanġo gate kokba ti Galili sawa taqato tamo nanġi ti metnjrnaq bosib aqa talq di koroeb.

²² Koroosib iġi uyeqnaqba Herot aqa ġaun aqa anġro sebin a warum milligiq bosiq nanġi lou tuetnjreġnaqa nanġi a unsibqa tulaġ arebolelejnireġ. Deqa Herot na anġro sebin di minjeġ, "Ni ijo iġi kiye oqajqa merbqam e ni emqai."

²³ Osiqa aqa anjam di olo singilatosiqa minjej, “Ni ijo ñoro kalil ambleq na potosim oqajqa marqam eqmai. E ijo anjam di uratqasai bole sai.”

²⁴ Onaqa angro sebin a gilsiqqa aqa ai nenemyej, “E inji kiye qa Herot minjqai?” Onaqa minjej, “Ni Jon yansjro qaji aqa gate qa mare.”

²⁵ Onaqa a olo urur ti warum miligiq gilsiqqa Herot minjej, “Ni Jon yansjro qaji aqa gate tabirq di atsim ebe.”

²⁶ Onaqa Herot a Jon qalim moiqajqa are sosai deqa a are tulan gulbekobaiyej. Ariya aqa segi anjam tamo kalil nanjo ulatamuq di marsiq singilatej qaji deqa are qalsiq angro sebin di saidyqa uratej.

²⁷⁻²⁸ Osiqa aqa qaja tamo bei qarinyosiqa minjej, “Ni gilsim Jon aqa kakro gentosim aqa gate osau.” Degsi minjnaqa a gilsiqqa tonto talq di Jon aqa kakro gentosiqa aqa gate tabirq di atsiqa osi bosiq angro sebin di yej. Yonaqa a na osi gilsiqqa aqa ai yej.

²⁹ Onaqa bunuqna Jon aqa angro nanji deqa qusibqa bosib Jon aqa qusa osi gilsib subq ateb.

Yesus a tamo 5,000 nanji inji anainjrej

³⁰ Bati bei Yesus aqa anjam maro tamo nanji olo aqa areq di koroosib kumbra kalil nanji yoqneq qaji deqa ti anjam kalil nanji palontoqneq qaji deqa ti Yesus saiyoqneq.

³¹ Bati deqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji gile be eqnab Yesus aqa angro nanji ti inji uyqa bati saiinjrej. Deqa a na nanji endegsi minjrej, “Ningi tigeliy. Iga tamo ungasari nanji uratnjrsim segitosim wadau sawaq di kiñala aqaratqom.”

³² Degsi minjrsiqa aqa angro nanji joqsiqa koba na qobun gogetosib wadau sawaq gileb.

³³ Nanji qobun na gileqnaqqa tamo ungasari kalil nanji Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjnaqa nanjo qure qureq na tigelosib singa na gurgurosib gilsib Yesus tiryqajqa sawaq di namoqna branteb.

³⁴ Onaqa Yesus a qobun na gilsiq tiryosiqa nam atej di tamo ungasari tulan gargekoba nanji nami tiryqa sawaq di tariñesonab unjrej. Nanji kaja bul mandor saiqoji. Deqa Yesus a nanji qa dulosiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej.

³⁵ Onaqa señ aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanji aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, endi wadau sawa. Señ aiqo. Qoloqas.

³⁶ Deqa ni na tamo ungasari nanji minjrimqa qure qureq gilsib dia inji uysib ñerenqab.”

³⁷ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi na inji anainjriy.” Degsi minjnaqa nanji na kamba minjeb, “Iga kiyersim inji anainjrqom? Iga 200 kina qabe na osimqa inji awayosim nanji anainjrqom?”

³⁸ Onaqa Yesus na nenemnjrej, “Ningi inji gembub unu? Ningi gilsib uniy.” Onaqa nanji gilsib unsib minjeb, “Iga bem 5 qe aiyela segi unu.”

³⁹ Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nanji minjrej, “Ningi qur segi segi yosibqa ñinq di awoelenjey.”

⁴⁰ Onaqa nanji kalil dedegsib awoeb. Qudei nanji qur segi segi 100 awoelenjeb. Qudei nanji qur segi segi 50 awoelenjeb.

⁴¹ Awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa lan goge tarosiq Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem ginjenyosiqa aqa angro nanji enjrsiqa minjrej, “Bem endi jeisib tamo ungasari nanji anainjriy.” Osiqa qe aiyel dego ginjenyosiqa aqa angro nanji enjrsiqa minjrej, “Qe endi dego jeisib tamo ungasari nanji anainjriy.” Degsi minjnaqa nanji bem ti qe ti osi giloqnsibqa tamo ungasari nanji jeisib anainjreqnab uyoqneq.

⁴² Uynab kalil menetnjrej.

⁴³ Onaqa inji oto uratelenjeb qaji di Yesus aqa angro nanji na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenjey.

⁴⁴ Tamo kalil bem ti qe ti uyeb qaji nanji sisiyeb 5,000.

Yesus a ya banqaq na walwelej

⁴⁵ Onaqa Yesus na aqa angro nanji endegsi minjrej, “Ningi qobun gogetosib namoosib gilsib Betsaida qureq di tiryosib soqniy. E na tamo ungasari nanji minjritqa nanjo qure qureq jaraiyoqniq e bqai.”

⁴⁶ Onaqa Yesus aqa angro nanji namoosib qobun na gileqnaqqa Yesus na tamo ungasari nanji minjnaq jaraiyeqnaqqa a segi Qotei pailya marsiq manaq oqej.

⁴⁷⁻⁵⁰ Oqsq a segi mana goge di sonaqa bilaqtej. Onaqa aqa angro nanji qobun na gileqnaqqa ya agu ambleq di jagwa koba tigelosiqa ya korkortosiqa nanji pulutnjrej. Nobqolo amburu Yesus a ya banqaq na walwelosiqa aqa angro nanji daurnjrsiq gilej. Gilsiq nanji jojomnjrsiq bunjraq laqnaqa nam ateb di Yesus a ya banqaq na walwelosiq nanjoq beqnaqa unsib mareb, “Di buga beqnu.” Osib tulan ulagetosib lelenkobaeb. Onaqa Yesus na minjrej, “Nungo are singilatiy. Endi e beqnum. Ulaaib.”

⁵¹⁻⁵² Degsi minjrsiqa qobuñ gogetonaqa jagwa laej. Onaqa Yesus aqa anğro nanđi tulañ prugugeteb. Di kiyaaqa? Nanđi Yesus aqa mañwa di unsib utru geregere poinjrosai deqa. Nami Yesus na tamo 5,000 nanđi inđi anainjrej mañwa di dego aqa anğro nanđi unsib poinjrosai. Nanđo are getenjnresoaqnej.

Yesus a Genesaret sawaq di ma tamo gargekoba nanđi boletnjroqnej

⁵³ Ariya Yesus aqa anğro nanđi koba na qobuñ na gilsib ya agu taqal beiq di brantosib Genesaret sawaq di tiryeb.

⁵⁴⁻⁵⁵ Tiryonabqa qure deqaji nanđi na Yesus unsibqa aqa ulatamu poinjrnaqa gurgur ti qure qureq giloqnsibqa Yesus tiryey qaji sawa di ubtosib tamo unğasari nanđi minjroqneb. Minjreğnaq quoaqnsib nanđo ma tamo nanđi saperaq di atelenoqnsib qoboioyqnsib Yesus aqa areq osi beleñeqnab a na nanđi boletnjroqnej.

⁵⁶ A qure kiñilala ti qure kokba ti ga gamq di dego branteqnaqa tamo unğasari nanđi a unoqnsibqa tamo ma ti nanđi joqoqnsib nanđo qure ambleq di atoqnsib endegsib minjoqneb, "O Tamo Koba, nanđi ino gara mutu segi ojibqa nanđo ma saioqnaqas." Onaqa Yesus a nanđi odnjreğnaqa ma tamo kalil nanđi aqa gara mutu ojoqneb. Ojeqnaq nanđo ma kalil koboaqnej.

7

Yesus a Qotei aqa dal anjam ti moma nanđo kumbra qa ti marej

¹ Onaqa Farisi nanđi ti dal anjam qalie tamo qudei ti nanđi Jerusalem dena bosibqa Yesus aqa areq di koroeb.

² Koroosib ñam ateb di Yesus aqa anğro qudei nanđi bañ yansosaisosib laña inđi uyeqnaq unjreb.

³ Farisi nanđo kumbra agiende. Bati gaigai nanđi inđi uyqa oqnsib mati bañ yanseqnub. Nanđi bañ yansqasai di nanđi inđi uyqasai. Juda kalil nanđi kumbra degyeqnaq. Di nanđo moma nanđo kumbra dauryeqnub.

⁴ Nanđi inđi qarinyo sawaq dena boqnsibqa inđi uyqa oqnsib mati nanđo jejamu geregere yanseqnub. Nanđi nanđo jejamu yansqasai di nanđi inđi uyqasai. Nanđi kumbra deqaji gargekoba yeqnub. Nanđo ya gambañ, ya nobu, web dego mati geregere yanselenoqnsib inđi uyeqnaq. Kumbra di nanđo moma nanđoq dena elenqnsib dauryeqnub.

⁵ Deqa bati di Farisi nanđi ti dal anjam qalie tamo nanđi ti Yesus nenemyeb, "Ino anğro nanđi kiyaaqa gago moma nanđo kumbra gotranjyeqnaq? Ađi nanđi inđi uyqa oqnsib mati bañ yansosaisosib laña uyeqnaq."

⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ninđi gisañ tamo. Ninđi anjam maro aiyelteqnaq. Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a kere ninđi qa anjam endegi nenğrenjey, "Tamo nanđi di nanđo medabu na ijo ñam soqteqnaq. Ariya nanđo are miligi e qa sosai. Isaq di unu."

⁷ Nanđi laña babañ na e qa loueqnaq. Osib mandam tamo nanđo dal anjam palontoqnsib olo beltoqnsib mareqnaq, "Anjam endi Qotei aqa anjam."

⁸ Aisaia a anjam degsi nenğrenjey. Aqa anjam di bole. Ađi ninđi Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo mandam tamo nanđo dal anjam dauryeqnaq tulañ singilaeqnaq."

⁹ Yesus na Farisi nanđi anjam degsi minjrsiqa olo minjrej, "Ninđi Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsibqa olo nunđo segi moma nanđo kumbra dauryeqnaq."

¹⁰ Moses a marej, 'Ni ino ai abu nanđo sorgomq di geregere sosimqa nanđo anjam dauryeqnaq. Tamo bei na aqa ai abu nanđi misilinjrimqa a qalib moiym.' Moses a degsi marej.

¹¹ Ariya ninđi mareqnaq, "Tamo bei aqa ai kiyo aqa abu kiyo inđi qa truquamqa a na minjqaq, "Ijo inđi inđi ejunum endi e ni emqa kere. Eo. E ni emqasai. E nami Qotei atraiyqa giltem deqa e ni aqaryaimqasai."

¹² A degsi minjqaq di ninđi marqab, 'A keretqo. A na aqa ai abu nanđi aqaryainjrai.' Ninđi degsib marqab.

¹³ Nunđo kumbra dena ninđi Qotei aqa anjam gotranjoqnsibqa olo nunđo segi moma nanđo kumbra dauryeqnaq. Ninđi kumbra deqaji gargekoba yeqnaq."

Inđi kiye na tamo a jiga yeqnu?

¹⁴ Yesus a Farisi nanđi anjam degsi minjrsiqa olo tamo unğasari kalil nanđi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "Ninđi kalil ijo anjam endi geregere qusib poingem."

¹⁵ Tamo bei a inđi uyimqa aqa miligiq aiqas dena tamo jiga yqasai. Inđi uge uge tamo aqa miligiq na oqoqnsiq branteqnaq qaji dena tamo jiga yeqnu.

¹⁶ Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem."

¹⁷ Yesus na tamo unğasari nanđi anjam degsi minjrsiq kobooaqa a nanđi uratnjrsiqa tal miligiq gilej. A tal miligiq gilsiq di sonaqa aqa anğro nanđi na aqa yawo anjam di aqa utru qa nenemyeb.

¹⁸⁻¹⁹ Nenemyonabqa minjrej, “Ninği dego ijo yawo anjam di aqa utru poiņgosai e? Ninği quiy. Tamo nanği inği uyeqñabqa aisiq meneq di unu. Meneq dena bi talq di waiyeqñub. Inği di tamo aqa are miligiq aiyosai. Aqa bi aniq aiqo koboqo. Deqa inği dena tamo jiga yqa keresai.” Yesus aqa anjam dena a inği uyo kalil jiga saiqođi qa marej.

²⁰ Osiqa aqa anđro nanği olo minjrej, “Inği uge uge tamo aqa miligiq na oqoqñsiq branteqñu qaji dena tamo jiga yeqñu.

²¹ Di kiyaaqa? Inği uge uge di tamo aqa are miligiq na branteqñu. Inği uge uge di agi ubtosiy merņgwai. Areqalo uge uge, uña qa laoqa, bajiņoqa, tamo qaloqa,

²² was aqa ñauñ anjamyoqa, was aqa ñoro qa maulyoqa, kumbra uge uge yoqa, gisaņoqa, laña laña laoqa, was qa ugeoqa, was yomuiyoqa, aqa segi ñam soqtoqa, nanari kumbra yoqa.

²³ Kumbra uge uge deqaji tamo aqa are miligiq na brantoqñsiq dena tamo jiga yeqñu.”

Fonisia qure qaji uña a Yesus qa aqa areqalo siņgilatej

²⁴ Onaqa Yesus a dena tigelosiq walwelosiq Tair qure nanđo sawaq gilej. Tamo nanği a qa qalieaib deqa a uliosiq gilej. Gilsiq tal bei gogetosiq sosiq a uliesqa keresai. Tamo qudei nanği a unsib mareb, “Yesus a gago sawaq bđo. A talq di unu.”

²⁵ Degsib marnabqa uña bei a qusiqa aqa anđro sebiñ a mondor uge ti soqnej deqa a Yesus aqa talq giloqujatosiq aqa areq di siņga pulutej.

²⁶ Uña di a Griq qaji. A Juda uña sai. A Siria sawaq di ñambabej. A Fonisia qure qaji. A Yesus aqa areq di siņga pulutosiq a waiņyoqñsiqa minjoqnej, “Ni na mondor uge di wiyimqa a ijo anđro uratosim ulanqas.”

²⁷ Onaqa Yesus na minjej, “Iga anđro du du nanği mati inği anainjrim uyib menetnjrqas di kumbra bole. Iga anđro du du nanđo inği yainjrsim olo bauñ nanği anainjrqom di kumbra bolesai.”

²⁸ Onaqa uña dena olo Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni kere maronum. Ariya e kamba anjam bei mermit ni que. Anđro du du nanği inği uyeqñabqa inği ñeņgi ululoņeqñanaq baun nanği dego uyeqñub.”

²⁹ Onaqa Yesus na minjej, “O uña, ni kere maronum. Ni degsi maronum deqa ni gilime. Mondor uge a ino anđro talosiq ulanqo.”

³⁰ Degsi minjnaqa a aqa talq gilsiqqa ñam atej di mondor uge a nami aqa anđro uratonaga a bijalq di ñeiesonaq unej.

Tamo bei dabkala geteño meñ siņgilaej qaji di Yesus na boletej

³¹ Onaqa Yesus a Tair qure nanđo sawa uratosiq Saidon qure ambleq na walwelosiq Dekapolis sawaq gilsiqqa Galili ya aguq di brantej.

³² Di brantosiq sonaqa tamo qudei na tamo bei dabkala geteño meñ siņgilaej qaji a osi bosibqa Yesus pailiosib minjeb, “O Tamo Koba, ni ino ban aqa gateq di atimqa a boleqas.”

³³ Onaqa Yesus a tamo di osiqa tamo unđasari nanği uratnjrsiq a segi sosiqqa aqa ban gei aiyel tamo di aqa dabkalaq jigej. Jigsiqqa aqa segi maul osiqa tamo di aqa meñ tonyetej.

³⁴ Osiqa lanj tarosiqa are tulan gulbekobaiyoñaga jagwa titosiq marej, “Efata.” Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, “Dabkala waqeme.”

³⁵ A degsi marnaqa tamo di aqa dabkala waqej. Aqa meñ dego boleej. Boleonaqa a anjam bole maroqnej.

³⁶ Onaqa Yesus na tamo unđasari nanği endegsi minjrej, “Ninği kumbra unonub endi tamo qudei nanği ubtosib minjraib.” Degsi minjnaqa nanği aqa anjam di quetosai. Nanği giloqñsibqa Yesus aqa mañwa deqa mare mare laqñeb.

³⁷ Mare mare laqñabqa tamo gargekoba nanği quoqñsib tulan prugoqñsib maroqñeb, “Mañwa kalil Yesus a yeqñu qaji di a geregere yeqñu. Agi a na tamo dabkala geteñjro qaji nanği boletnjreqñanaq nanđo dabkala olo waqeqñanaq nanği anjam queqñub. Tamo meñ siņgilainjro qaji nanği dego gereinjreqñanaq nanği anjam bole mareqñub.”

8

Yesus a tamo 4,000 nanği inği anainjrej

¹ Onaqa bati bei Yesus a wadau sawaq di sonaqa tamo unđasari tulan gargekoba nanği olo aqa areq di koroqñeb. Nanği inği saiqođi. Deqa Yesus na aqa anđro nanği metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej,

² “Tamo unđasari nanği bati qalub e koba na soqñeb nanği inği saiqođi. Deqa e nanği qa are ugeibqo.

³ Nanği qudei isaq na beb. Deqa e nanği mam ti suweinjitqa gamq di nanği mam na lao uge.”

⁴ Degsi minjnaqa nanği na kamba minjeb, “Sawa endi wadau. Deqa iga qabe na inği osimqa tamo unđasari gargekoba endi anainjronam kereqas?”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi bem gembub unu?” Onaqa minjeb, “Bem 7 unu.”

⁶ Onaqa Yesus na tamo ungasari nanği minjrej, “Ningi kalil mandamq di awoelenjoiy.” Degsi minjrnaqa nanği kalil mandamq di awoonabqa Yesus na bem 7 di osiqa Qotei pailyej. Pailyosiqa bem gingenjyosiqa aqa anğro nanği enjreqlaqa nanği na osi giloqnsibqa tamo ungasari nanği anainjreqlab uyoqneb.

⁷ Qe kiñilala qudei dego soqneb. Deqa Yesus na qe di osiqa Qotei pailyosiqa aqa anğro nanği minjrej, “Qe endi dego tamo ungasari nanği anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanği na qe di osib tamo ungasari nanği jeisib anainjreqlab uyoqneb.

⁸ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa inği oto uratelenjeb qaji di Yesus aqa anğro nanği na koroiyosib gumba kokba 7 di jignab maqelenjeb.

⁹ Tamo kalil inği uyeb qaji nanği sisiyeb 4,000.

Onaqa Yesus na tamo ungasari kalil nanği suweinjrnaqa nanço qure qureq giloqneb.

¹⁰ Nanği gileqñabqa Yesus na aqa anğro nanği olo joqsiqa koba na qobun gogetosib Dalmanuta sawaq gileb.

Farisi nanği Qotei aqa mañwa bei unqajqa mareb

¹¹ Onaqa Farisi nanği Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib a oqajqa deqa a ombla anjam na qoteb. Osib gisanjyosib minjeb, “Ni Qotei aqa mañwa bei babtım iga unqom.”

¹² Degsib Yesus minjnabqa a nanği qa are tulan gulbeyonaqa jagwa titosiqa minjrej, “Ningi tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji kiyaya e Qotei aqa mañwa bei lanja babtıt ningi unqajqa metbeqñub? Ningi quy. E Qotei aqa mañwa bei ningi osornjwasai.”

¹³ Yesus a Farisi nanği degsi minjrnsiqa nanği uratnjrsiqa olo qobun gogetosiqa ya agu taqal beiq gilej.

Bem tiyeqnu qaji sum qa yawo anjam

¹⁴ Bati deqa Yesus aqa anğro nanği bem oqajqa are walnjrej. Bem qujai bole qujai qobun miligiq di soqnej.

¹⁵ Onaqa Yesus a yawo anjam bei endegsi minjrej, “Ningi geregere ñam atsib soqniy. Bem tiyeqnu qaji sum Farisi nanço bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulan kobaqujaqas. Herot aqa bem dego tiyekritosim tulan kobaqujaqas.”

¹⁶ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa yawo anjam di qusibqa segi segi maroqneb, “Iga bem osai deqa kiyo mergwo?”

¹⁷ Onaqa Yesus a nanço anjam di qalieosiqa nenemnjrej, “Ningi kiyaya bem osai deqa mareqñub? Kiyaya ningi e qa poingosai unu? Nunço are getenjejunı kiyo?”

¹⁸ Ningi ijo siñgila unoqnsib unosabuleqñub. Ningi ijo anjam quoqnsib quosabuleqñub.

¹⁹ E nami bem 5 gingenjyosimqa tamo 5,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ningi inği oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelenjeb?” Onaqa nanği na Yesus minjeb, “Gumba 12.”

²⁰ Onaqa olo minjrej, “Bati bei e bem 7 dego gingenjyosimqa tamo 4,000 anainjronam uynab menetnjrnaqa ningi inği oto koroiyosib gumba kokba gembub jignab maqelenjeb?” Onaqa minjeb, “Gumba 7.”

²¹ Onaqa minjrej, “Ningi kiyaya e qa poingosai unu?”

Yesus a tamo ñam qandimyej qaji boletej

²² Yesus na aqa anğro nanği degsi minjrnsiqa koba na qobun na gilsib Betsaida qureq di tiryeb. Tiryosib mandamq ainabqa tamo qudei na tamo bei ñam qandimyej qaji a Yesus aqa areq osi bosib minjeb, “Ni ino ban aqa gateq di atomqa a olo boleosim ñam poiyqas.”

²³ Onaqa Yesus a tamo di aqa ban ojsiqa qure polomq osi gilsiya aqa ñamdamuq di misel atetej. Osiqa aqa gateq di aqa ban atsiqa nenemyej, “Ni sawa unqa kere e?”

²⁴ Onaqa a ñam atsiqa marej, “E tamo nanği unjronum nanği ñamtañ bul anjileqñub.”

²⁵ Onaqa Yesus a olo tamo di aqa ñamdamuq di aqa ban atnaqa a ñam atej ñamdamu bole suwanjeb. A sawa kalil geregere unej.

²⁶ Onaqa Yesus na minjeb, “Ni ino talq gilime. Ni qure miligiq gilaim.”

Pita a Yesus qa poiyonaqa aqa ñam ubtej

²⁷ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği olo joqsiqa koba na walwelosib Sisaria Filipai qure nanço sawaq di brantosib gamq di Yesus na aqa anğro nanği endegsi nenemnjrej, “Tamo ungasari nanği e qa kiyersib mareqñub?”

²⁸ Onaqa nanği na minjeb, “Tamo qudei nanği mareqñub, ni Jon yansnjro qaji. Qudei nanği mareqñub, ni Elaija. Qudei nanği mareqñub, ni Qotei aqa medabu o tamo nanği nami soqneb deqaji bei.”

²⁹ Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Ningi segi e qa kiyersib mareqñub?” Onaqa Pita na minjeb, “Ni Kristus.”

³⁰ Pita a anjam degsi ubtonaqa Yesus na aqa angro nanği singila na getentnrjsiqa minjrej, “Niği anjam di olo tamo qudei minjraib.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³¹ Osiqa Yesus na aqa angro nanği endegsi minjrej, “E Tamo Angro. Bunuqna e jaqatin koba oqai. Juda gate nanği ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti e qoreibosib lubsib moyotbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

³² Yesus a anjam degsi ubtosiq marnaqa Pita na Yesus osiqa qalaq gilsiq niringtej.

³³ Onaqa Yesus a bulosiqa aqa angro nanği koqnjrjsiqa Pita niringtosiq minjrej, “Ni Satan bul. Deqa ni ijo qoreq gile. Ni Qotei aqa areqalo dauryosai. Ni mandam tamo nanço areqalo dauryonum. Dauryosim agi ni na anjam di merbonum.”

³⁴ Osiqa Yesus na tamo ungasari kalil nanği ti aqa segi angro nanği ti metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekritisim aqa segi namburbas qoboiyosim e daurbem.

³⁵ Tamo bei na aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa ti ijo anjam bole qa ti are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas.

³⁶ Tamo bei a mandam qa ñoro kalil koroiyosim ariya mondoj aqa segi qunun padalqas di ñoro dena a kiyersim aqaryaiyqas? Di keresai.

³⁷ Aqa qunun padalqas di a awai kiye atsim dena aqa qunun olo aqaryaiyosim a nambile sqas? Di keresai.

³⁸ E Tamo Angro. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanği Qotei torei qoreiyosib une atoqnsib laqnub. Deqa bini bati endi tamo bei a e qa ti ijo anjam qa ti jemaiyqas di mondoj e ijo Abu aqa rian na ti aqa lan angro nanço rian na ti bosiyqa e kamba tamo deqa jemaihqas.”

9

¹ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanği endegsi minjrej, “E bole mernğwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nanği morenosaisoqnbqa Qotei a singila ti bqas. Bosim nanği taqatnrjsim nanço Mandor Koba soqnim nanği unqab.”

Yesus aqa jejamu bulyonaq aqa angro qalub nanği unobeiteb

² Osiqa bati 6 onaqa Yesus a tigelosiqa Pita na Jems na Jon na nanği segi qalub joqsqa koba na mana goge kobaq oqsib di soqneb. Sosibqa Yesus aqa jejamu bulyonaq nanği unobeiteb.

³ Aqa gara dego tulan pulojsiq gatekritej. Tamo bei na gara yansqas degsim qatqa keresai.

⁴⁻⁵ Onaqa Moses Elaija wo nanği brantosib Yesus koba na anjam maroqneb. Mareq nabqa Yesus aqa angro nanği na nanği aiyel unjrsibqa Pita a Yesus minjrej, “O Tamo Koba, Moses Elaija wo nanği bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa ni marimqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa.”

⁶ Yesus aqa angro nanği tulan ulaugeteb deqa Pita a anjam bei marqa saiiyonaqa anjam di larja marej.

⁷ Onaqa lanbi aisiqa nanği kabutnjrnaqa lanbi miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanği queb, “Endi ijo Angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqnum qaji. Ningi aqa anjam quetoqniy.”

⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanği bulosib nam ateb di Yesus a segi nanği koba na sonab uneb. Nanği tamo bei unosai.

⁹ Onaqa nanği Yesus ombla manaq dena olo aiyosqnsibqa Yesus na minjrej, “Manwa ningi mana goge di unonub qaji di ubtosib tamo qudei minjraib. Bunuqna e Tamo Angro moisiy olo subq na tigelotqa bati deqa ningi na ubtosib minjroqnbab.”

¹⁰ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusib segi segi maroqneb, “Yesus a kiyaaqa subq na tigelqa março? Anjam di aqa utru iga poigosai.” Degsib maroqnsib Yesus aqa anjam di nanço areqaloq di atnab soqnej.

¹¹ Osib nanği Yesus minjrej, “Dal anjam qalie tamo nanği mareq nub, ‘Elaija a namo bamqa Kristus a bunuqna bqas.’ Anjam di kiyaaqa degsib mareq nub?”

¹² Onaqa Yesus na minjrej, “Nanço anjam di bole. Elaija a namo bosim tamo ungasari kalil nanço areqalo gereiyetnrjsim soqnim bunuqna Kristus a bqas. Ariya anjam kiye nenğrej di unu? Anjam agiende. Jeu tamo nanği na e Tamo Angro kumbra uge ebibqa e jaqatin koba oqai.

¹³ E ningi olo mernğwai. Elaija agi bej. Bonaqa gulbe kalil nanği a yqajqa are soqnej qaji agi yeb. Anjam di nami a qa nenğrejyeb unu.”

Yesus a angro mel aqa jejamuq na mondor uge wiyetej

¹⁴ Onaqa Yesus na aqa angoro qalub nanqi di joqsiqa koba na aisis mana utruq di branteb. Brantosib nam ateb di Yesus aqa angoro qudei nanqi ti dal anjam qalie tamo qudei ti anjam na qoteq nab unjreb. Tamo ungasari gargekoba nanqi dego Yesus aqa angoro nanqi kainjresonab unjreb.

¹⁵ Onaqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus unsibqa tulan pruguetosib gurgur ti aqa areq bosib minjeb, "O Tamo Koba, bilaq bole."

¹⁶ Degsib minjnabqa Yesus na aqa angoro nanqi nenemnjrej, "Ninji nanqi ti anjam kiye na qoteq nab?"

¹⁷ Onaqa tamo ungasari nanjo ambleq dena tamo bei brantosiqqa Yesus minjei, "O Qalie Tamo, e ijo angoro mel osi bonum agiende. Ni na a boletqajqa deqa osi bonum. A mondor uge ti. Deqa aqa medabu getenjejunu.

¹⁸ Mondor uge dena aqa jejamu ojoqnsiqqa mandamq waiyeqnaqa ara gijiriqtoqnsiqqa tindaneqnu. Oqnsiqqa maul aiyeqnu. Deqa e na ino angoro nanqi minjronum, 'Ninji mondor uge di wiyiy.' Minjronumqa nanqi na wiyqa yonub keresaiinjroq."

¹⁹ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa marej, "Ninji tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nunjo areqalo e qa singilatosa bole sai. Bati gembub e ninji koba na sosiyqa nunjo gulbe di qoboiyoqnai? Angro mel di ijo areq osi boiy."

²⁰ Onaqa osi bonabqa mondor uge dena Yesus unsiqa angoro di qunjimyoonaqa a mandamq aisiqa belbelonaqa aqa medabuq na maul aiyoqnej.

²¹ Onaqa Yesus na angoro di aqa abu nenemyej, "Bati gembub a degesoqnej?" Onaqa minjei, "A angoro kiñala qa degesoqnej agi bini unu.

²² Mondor uge na a qalsim moiyoqta qoqnsiqqa bati gaigai a niamywoq o yaq waiyeqnu. Deqa ni na iga aqaryaigwa kereamqa aqaryaige."

²³ Onaqa Yesus na minjei, " 'Kereamqa' degsi merbaim. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a kumbra kalil yqa kere."

²⁴ Onaqa tamo dena lelenosiqqa Yesus minjei, "E ni qa ijo areqalo singilatatum. Ariya ijo areqalo olo gulbeibeqnu. Deqa ni na aqaryaibimqa e gegerere ijo areqalo ni qa singilatqai."

²⁵ Onaqa tamo ungasari gargekoba nanqi gurgur ti bosib Yesus aqa areq di koroq nabqa Yesus a nanqi unjrsiqqa mondor uge di njirjtosiq minjei, "Ni mondor uge. Ni na angoro di aqa dabkala getentonom. Ni aqa medabu dego getentonom. Deqa ni angoro di uratosim olo aqa jejamuq gilaim."

²⁶ Degsi minjnaqa mondor uge a lelenkobaosiqqa angoro di singila na qunjimyoosiqqa a uratosiq ulanej. Ulanonaqa angoro di a moiyo bulosiqqa njesonaqa tamo qudei nanqi unsib mareb, "A moiqa."

²⁷ Onaqa Yesus na angoro di aqa ban titonaqa a boleosiq tigelej.

²⁸ Onaqa Yesus aqa angoro nanqi aqa areq lumu bosib nenemyeb, "Iga kiyaaq mondor uge di wiyqa yonumqa keresaiigwo?"

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, "Ninji mondor uge deqaji winjrqa osibqa Qotei pailyoqni. Dena qujai ninji na mondor uge winjrib jaraiqab. Gam bei na sai."

Yesus a marej, "E moisiy olo subq na tigelqai"

³⁰ Onaqa Yesus na aqa angoro nanqi olo joqsiqa koba na sawa di uratosib Galili sawa ambleq na walwelosib giloqneb. Tamo ungasari nanqi a qa qalieaib deqa nanqi uliosib giloqneb.

³¹ Giloqnsibqa gamq di Yesus na aqa angoro nanqi anjam endegsi minjrej, "E Tamo Angoro. Jeu tamo nanqi na e ojsibqa tamo qudei nango banq di atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai."

³² Onaqa Yesus aqa angoro nanqi aqa anjam di gegerere poinjrosai. Deqa nanqi a olo nenemyqajqa ulaeb.

Yesus aqa angoro yai a ñam ti sqas?

³³ Onaqa Yesus aqa angoro nanqi ti gilsib Kaperneam qureq di branteb. Brantosib tal bei gogetosib di sosibqa Yesus na aqa angoro nanqi endegsi nenemnjrej, "Ninji gamq di anjam kiye na qotoq nab?"

³⁴ Onaqa nanqi mequmosib soqneb. Di kiyaaq? Nanqi gamq di Yesus aqa angoro yai a nanqi kalil bunjrsim ñam ti sqas deqa anjam na qotoqneb.

³⁵ Onaqa Yesus a awoosiqqa aqa angoro 12 nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "Tamo bei a ñam ti sqa marsimqa a mati tamo kalil nanjo kanjal tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqas."

³⁶ Yesus a nanqi degsi minjrsiqqa angoro kiñala bei osiqa nanjo ambleq di tigeltosiqqa olo soqonyosiqqa nanqi minjrej,

³⁷ “Tamo bei a ijo ñam qa are qalsimqa angro kiñala endeqaji bei osim geregereiyqas di a e dego osim geregereibqas. Tamo a e osim geregereibqas di a na e segi geregereibqasai. A na ijo Abu e qarinqej qaji di dego osim geregereiyqas.”

Tamo nanji iga jeutgosaieqnu di nanji iga koba na wau qujai

³⁸ Onaqa Jon na Yesus minje, “O Qalie Tamo, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uge nanji winjreñaqa iga na unsim saidyem. Di kiyaaqa? A iga koba na wauosaieqnu deqa.”

³⁹ Onaqa Yesus na minje, “Ninji a saidyaib. A ijo ñam na manwa bei babtqas di a urur olo e misilinqba keresai.

⁴⁰ Tamo nanji iga jeutgosaieqnu di nanji iga koba na wau qujai.

⁴¹ Tamo bei a endegi are qalqas, “Tamo di a Kristus dauryeqnu qaji tamo.’ A degsi are qalsimqa tamo di osim ya tigsim anaiyqas di Qotei na kamba awai bole yqas. Yimqa aqa awai bole di tamo bei na olo yaikyqa keresai.”

Ninji une torei uratij

⁴² Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na angro kiñala bei e qa aqa areqalo sinjilateqnu qaji di osim uneq waiyqas di a kumbra tulanj ugedamu yqo. Iga tamo di ojsim meniñ kobaquja osim sil na aqa kakroq di tontosim waiyim ya robuq aiqas di kere.

⁴³⁻⁴⁴ Ino ban na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ban di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ban geño sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni ban aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas. Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqñqas.

⁴⁵⁻⁴⁶ Ino singa na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa singa di gentosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni singa geño sosimqa une bei yqasai di kere. Di ni ñambile gaigai sqam. Ariya ni singa aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas.

⁴⁷ Ino ñamdamu na ni titmosim uneq waimqa laqnimqa ñamdamu di otorosim waiy. Ni degye. Di kiyaaqa? Ni ñamdamu qujai ti sosimqa une bei yqasai di kere. Di Qotei a ino Mandor Koba sosim ni taqatmqas. Ariya ni ñamdamu aiyel ti sosimqa une yqam di keresai. Di Qotei na ni ñamyuwoq waimqas.

⁴⁸ Ñamyuwo di mosoqasai. Gaigai yuoqñqas. Ñamyuwoq di tamo nanjo ambli bati gaigai sqab. Nanji moreñqa keresai.”

⁴⁹ Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo angro kalil nanji jaqatinj oqnsib sqab. Atraiyo injiq di bar atoqnsib ñamyuwo na koiteqnu dego kere.

⁵⁰ “Bar a bole. A qajarara koba. Ariya bar aqa qajarara koboqas di inji kiye na olo qajararatqas? Di keresai. Dego kere ninji bar bul sosibqa nunjo was nanji koba na geregere lawo na laqniy.”

10

Yesus a unja uratqajqa anjam marej

¹ Osiqa Yesus a sawa di uratosiqa Judia sawaq gilsiq Jordan ya taqal beiq di soqnej. A di sonaqa tamo ungasari gargekoba nanji bosib aqag di koroonabqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo dauryosiqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjroqnej.

² Onaqa Farisi nanji olo Yesus aqa areq bosibqa a anjam bei grotimqa qusib nanji a ojqajqa deqa lanja gisanjosib endegsib nenemyeb, “Tamo bei na aqa unja uratqa kere e? Gago dal anjam degsi unu e?”

³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Moses a dal anjam kiyersi marej?”

⁴ Onaqa nanji na minjeb, “Moses a marej, “Tamo bei na aqa ñaun uratqa osimqa pepa bei nenjrenjosim yosim di a uratqas.”

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “Nunjo are getenjejunu deqa Moses a dal anjam degsi nenjrenjosiq ninji enjej.

⁶ Ariya ninji quiy. “Tulanj nami Qotei a mandam ti inji inji kalil ti gereiyosiqa a tamo unja wo dego gereinjej.

⁷⁻⁸ Deqa tamo bei na aqa ai abu nanji uratnjrsimqa aqa ñaun wo beterosib jejamu qujaitosib sqab.’ Qotei aqa anjam di nenjrenj di unu. Deqa tamo unja wo nanji jejamu qujai sqab. Nanji olo jejamu aiyel sqasai.

⁹ Qotei na nanji aiyel turtnjrej deqa tamo bei na olo potnjraiç.”

¹⁰ Osiqa Yesus a tal bei gogetosiq di sonaqa aqa angro nanji aqa areq bosib aqa anjam deqa nenemyeb.

¹¹ Nenemyonabqa minjrej, “Tamo bei na aqa ñaun uratosim olo unja bei oqas di a na aqa ñaun kumbra ugeq waiyqo.

¹² Unja a dego aqa gumbulunj uratosimqa olo tamo bei oqas di a na aqa gumbulunj kumbra ugeq waiyqo.”

Angro du du nanği Yesus aqa areq beb

¹³ Onaqa tamo unğasari qudei nanği nanği nanço anğro du du joqsib Yesus na aqa ban nanço gateq di atetnjrqa marsib Yesus aqa areq beb. Beqnaqqa Yesus aqa anğro nanği na saidnjrsib minjreb. “Nunço anğro du du nanği joqsib endeq baib.”

¹⁴ Degsib saidnjrnabqa Yesus na aqa anğro nanği njirinjnrsiqa minjrej, “Anğro du du nanği uratnjrib ijo areq beb. Nanği saidnjraib. Tamo unğasari nanği anğro du du deqaji bul sqab di Qotei a nanço Mandor Koba sosim nanği taqatnjrqas.

¹⁵ E bole mernğwai. Tamo nanği anğro du du bul sqasai di Qotei na nanği osim taqatnjrqasai. Deqa a nanço Mandor Koba sqasai dego.”

¹⁶ Osiqa Yesus na anğro du du nanği di soqonjnrsiqa aqa ban nanço gateq di atetnjrsiqa nanği qa Qotei pailyej.

Ñoro tamo bei a Yesus ombla anjam mareb

¹⁷ Osiqa Yesus a dena tigelosiqa gam dauryosiq gileqnaqa tamo bei urur ti aqa areq bosiqqa aqa singaq di singa pulutosiqa nenemyej, “O Qalie Tamo Bole, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e nambile gaigai sqai?”

¹⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni kiyaaqa e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole.

¹⁹ Ariya ni Qotei aqa dal anjam qalie. Anjam agiende. ‘Ni tamo bei qalsim moiyoitaim. Ni tamo bei aqa uña jejamu ojetaim. Ni bajinajaim. Ni tamo bei aqa jejamu laña gisanjyaim. Ni was bei aqa inği inği laña gisanj na yayiayaim. Ni ino ai abu nanço sorgomq di geregere sosimqa nanço anjam dauryoqne.’”

²⁰ Onaqa tamo dena olo Yesus minjej, “O Qalie Tamo, e anğro kiñala qa dal anjam kalil di dauryosim boqnem agi bini degsi unum.”

²¹ Onaqa Yesus a tamo di kogyosiqa qalaisyosiq minjej, “Ni dal anjam kalil di dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino inği inği kalil qarinyosim silali osim tamo inği inği saiqoji nanği jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Yimqa bunuqna ni lañ qureq di awai bole itqam.”

²² Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are tulan gulbekobaiyej. A inği inği koba ti soqnej deqa ulatamu ugeiyonaqa ulanjej.

²³ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği koqnjrsiqa endegsi minjrej, “Tamo unğasari inği inği koba ti unub qaji nanği Qotei na taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwajqa banği koba.”

²⁴ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa anjam di qusibqa tulan prugeb. Onaqa Yesus na olo minjrej, “O ijo anğro, ninği quiy. Tamo unğasari nanği Qotei na taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwajqa tulan banği koba.

²⁵ Kamel a yumba miligiq gilqajqa banği koba. Dego kere tamo unğasari inği inği koba ti unub qaji nanği Qotei na taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqa marsibqa lañ qureq oqwajqa tulan banği koba.”

²⁶ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa anjam di qusibqa olo tulan prugugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam degsi mergwo deqa tamo yai nanği Qotei na elenjamqa nanği nambile gaigai sqa kere?”

²⁷ Onaqa Yesus a nanği koqnjrsiqa minjrej, “Tamo nanği segi nambile sqa keresai. Ariya Qotei na nanği elenqa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere.”

²⁸ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni une. Iga gago inği inği kalil uratosim ni daurmeqnum.”

²⁹⁻³⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “E bole mernğwai. Tamo nanği e qa ti ijo anjam bole qa ti are qaloqnsib nanço segi tal, nanço was nanği, nanço jaja nanği, nanço ai abu nanği, nanço anğro nanği ti nanço wau kalil dego uratnjrsib e daurbqab di Qotei na olo tal, was, jaja, ai, anğro, wau gargekoba nanği enjrqas. Yimqa jeu tamo nanği dego bosib nanği gulbe enjroqnaqab. Ariya mondon nanği nambile gaigai sqab.

³¹ Deqa ninği quiy. Tamo gargekoba bini ñam koba ti unub qaji nanği mondon ñam saiqoji sqab. Ariya tamo gargekoba bini ñam saiqoji unub qaji nanği mondon ñam koba ti sqab.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

³² Osiqa Yesus na aqa anğro nanği joqsqa koba na gam dauryosib Jerusalem aiy-oqneb. Aiyooqnsibqa Yesus a namoeqnaqa aqa anğro nanği bunuqna dauryoqnsibqa are tonjonjroqnej. Tamo unğasari qudei gam na dauryoqneb qaji nanği dego ulaosib aiyooqneb. Onaqa Yesus na aqa anğro 12 nanği segitnjrsiqa a une kiye turqas deqa nanği sainjroqnej.

³³⁻³⁴ A na nanği endegsi minjrej, “Ninği quiy. E Tamo Anğro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia tamo qudei na e ojsib dal anjam qalie tamo nanği ti atra tamo kokba ti nanço banğ di e atqab. Yimqa nanği na ijo jejamu laña gisanjyosib merbqab, ‘Ni une ti. Deqa ni moiqam.’ Nanği e degsib gisanjosib e olo ojsib tamo nanği Qotei qaliesai qaji nanço banğ di e atqab.

Yimqa nanği na e misilinjboqnsib miselboqnsib bu toqonj na e kumbainjboqnaqab. Osib e namburbasq di lubsib moiyoqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

Jems Jon wo nanği aiyel tamo kokba sqajqa mareb

³⁵ Onaqa Sebedi aqa njiri aiyel Jems Jon wo nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, “O Qalie Tamo, aqo aiyel anjam bei mermonam ni gago anjam dauryqa kere kiyo?”

³⁶ Onaqa Yesus na nanği aiyel nenemnjrej, “E ninği kiyernjgawajqa deqa ninği ijoq bonub?”

³⁷ Onaqa nanği aiyel na Yesus minjeb, “Mondoñ ni rianj koba ti lanj goge na bosim gago Mandor Koba sosimqa bati deqa ni marimqa aqo aiyel ino banj woq ino banj qonañq di awoqom.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Anjam ninği merbonub di aqa utru ninği geregere poingosai. E jaqatinj koba oqai. Jaqatinj di ya uge uyo bul. E gulbe koba dego oqai. Gulbe di tamo nanği ya tuqtjnro bul. Jaqatinj ti gulbe ti e oqai di ninği aiyel dego oqa kere e?”

³⁹ Onaqa nanği na minjeb, “Od, aqo aiyel oqa kere.”

Onaqa Yesus na olo nanği aiyel minjrej, “Bole, jaqatinj e oqai di ninği dego oqab. Gulbe e oqai di ninği dego oqab.

⁴⁰ Ariya tamo yai nanği ijo banj woq ijo banj qonañq di awoqab di e na marqa keresai. Di ijo wau sai. Tamo nanği Qotei na giltjnrej qaji nanği segi ijo banj woq ijo banj qonañq di awoqab.”

⁴¹ Yesus aqa anğro 10 nango nãmdamuq di Jems Jon wo nanği na anjam di Yesus minjeb deqa qusib nanği aiyel qa njirinjeb.

⁴² Onaqa Yesus na aqa anğro 10 nangi metjnnaqa aqa areq bonabqa minjrej, “Ninği qalie, mandor kokba sawa sawa kalil taqateqñub qaji nanği nango segi nãam soqtoqnsib tamo unğasari nanği njirin na taqatjnreçñub.

⁴³ Ariya kumbra di nuñgoq di saiç. Nuñgo ambleq di anğro bei a nãam ti sqã marsimqa a mati nuñgo wau tamo soqñem. Osim a nãam ti sqã.

⁴⁴ Nuñgo ambleq di anğro bei a tamo kobaquja sqã marsimqa a mati nuñgo kanğal tamo soqñem. Osimqa a olo tamo kobaqujaqas.

⁴⁵ E Tamo Anğro. Ninği ijo kumbra qalieosib degsib dauryoqñiy. Ijo kumbra agiende. E na tamo unğasari nanği wauetjnreçñum. E deqa bem. Tamo unğasari nanği e wauetbqajqa e deqa bosai. Bunuqna e ijo segi nãabile uratosiy tamo unğasari garkekoba nanği elenqai.”

Yesus na tamo nãam qandimo boletej

⁴⁶ Osiaqa Yesus na aqa anğro nanği joqsiaqa koba na walwelosib aisib Jeriko qureq di branteb. Brantosib Jeriko qure ambleq na walwelosib olo Jeriko uratosib aiyeqñabqa tamo unğasari tulanj gargekoba nanği Yesus dauryosib koba na aiyoqñeb. Aiyeqñabqa tamo bei nãam qandimyej qaji aqa nãam Bartimeus a gam qalaq di awesosiaqa tamo unğasari nanği silali qa njiljnroqñej. Bartimeus a Timeus aqa njiri.

⁴⁷ A gam qalaq di awesosiaqa anjam endegsi quej, “Yesus Nasaret qaji a beqñu.” A degsi qusiqa tulanj lelenjosiq marej, “O Yesus, Devit aqa Njiri, ni e qa dulame.”

⁴⁸ Onaqa tamo unğasari gargekoba Yesus dauryosib aiyoqñeb qaji nanği na Bartimeus njirinjosib minjeb, “Ni lelenjkobaaim. Kiri.” Degsib minjeqñabqa a nango anjam quetjnrosai. A olo tulanj lelenjoqñisq Yesus minjoqñej, “O Devit aqa Njiri, ni e qa dulame.”

⁴⁹ Onaqa Yesus a tigelosiaqa tamo unğasari nanği minjrej, “Tamo di metib ijo areq bem.” Onaqa nanği na tamo nãam qandimyej qaji di metosib minjeb, “Ni are siñilat. Ni tigel. Yesus a ni metmeqñu.”

⁵⁰ Degsib minjnab qusiqa aqa gara jugo taqal atsiqa urur tigelosiaqa Yesus aqa areq bej.

⁵¹ Bonaqa Yesus na nenemyej, “E ni kiyermqajqa deqa ni e qa lelenjoqñam?” Onaqa minjej, “O Tamo Koba, e olo nãam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa lelenjoqñam.”

⁵² Onaqa Yesus na minjej, “Ni e qa ino areqalo siñglatonum deqa e ni boletmqai. Deqa ino nãmdamu olo poimimqa ni aiye.” Degsi minjnaqa aqa nãmdamu poiyonaqa sawa unsiaqa tigelosiq Yesus dauryosiq aiyej.

11

Yesus a donki aqa quraq di awoosiq Jerusalem aiyej

¹ Onaqa Yesus aqa anğro nanği koba na walwelosib aisib Jerusalem jojomyosib Betfage qure ti Betani qure ti dia branteb. Qure aiyel di agi Oliv mana utruq di unu. Di brantosib Yesus na aqa anğro aiyel qarijnjrsiaqa minjrej,

² “Ninği aisib qure bei jojom di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaoqñej qaji. Ninği donki di unsib sil palantosib titosib osi boiy.

³ Ningi sil palonteqnibqa tamo bei na nenemngwas kiyo, 'Ningi kiyaaqa donki aqa sil palonteqnub?' Degsi nenemngimqa ningi na minjiy, 'Tamo Koba a wau ti deqa donki qa mergwo.' Yimqa a na donki qarinyim ijoq bqas."

⁴⁻⁵ Yesus a nanngi aiyel degsi minjrsiq qarinjrnnaqa aisib gam jomq di donki uneb. Donki di tal meq di tontonab sonaq uneb. Unsib sil palonteqnabqa tamo qudei gamq di tigelesoqneb qaji nanngi na nanngi aiyel nenemnjreb, "Ningi kiyaaqa donki aqa sil palonteqnub?"

⁶ Onaqa nanngi aiyel na anjam Yesus a minjrej qaji di tamo nanngi di minjrnab odjrnabqa donki di osib Yesus aqa areq osi beb.

⁷ Bosib nanngo aiyel gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tunabqa Yesus a segi donki gogetosiq quraq di awoej.

⁸ Awoonaqa donki a walweleri aiyeqnaqa tamo ungasari gargekoba nanngi belesosib nanngo segi gara jugo piqtelenosib gamq di tuelenoqneb. Tamo qudei nanngi nanaq dena nam banqa ginjenyosibqa osi bosib di dego gamq di tuelenoqneb.

⁹ Onaqa Yesus a donki quraq di awoosiq walweleqnaqa tamo ungasari namooqneb qaji nanngi ti bunuoqneb qaji nanngi ti tulan lelenoqnsibqa maroqneb, "Iga ni qa tulan areboleboleigegnu. Ni Tamo Koba aqa nam na bonum deqa a ni tulan geregereimegnu.

¹⁰ Ni gago moma Devit aqa wau osimqa ni kamba gago Mandor Koba sosim iga taqatg-wajqa bonum. Deqa iga Qotei lan goge di unu qaji aqa nam soqtoqnqom!" Tamo ungasari nanngi degoqnsib lelen ti Yesus dauryoqneb.

¹¹ Onaqa Yesus a walweleri aisiq Jerusalem di brantosiq atra tal koba miligiq gilej. Gilsiq ingi ingi kalil atra tal miligiq di soqnej qaji di koqyoqnej. Osiq bilaqtonaqa a olo atra tal koba uratosiq aqa segi angoro 12 nanngi joqsiaqa koba na puluosib Betani qureq gileb.

Yesus a qura minnej, "Ni olo bunu geitqasai"

¹² Nebeonaqa Yesus aqa angoro nanngi ti olo tigelosib Betani qure uratosib aiyeb. Nanngi aiyeqnsibqa gamq di Yesus a mamyej.

¹³ Onaqa a isaq na nam atsiqa qura banqa ti sonaq unsiqa aqa gei unqajqa utruq gilej. Gilsiq unej qura gei bei saiqoji. Geitqa bati sai deqa banqa segi sonab unej.

¹⁴ Unsiqa qura di minnej, "Ni olo bunu geitqasai. Tamo bei a bosim ino gei bei oqasai." Degsi minjnaqa aqa angoro nanngi queb.

Yesus na tamo ungasari nanngi atra talq dena winjrej

¹⁵ Onaqa Yesus aqa angoro nanngi ti walweleri aisib Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiaqa nam atej di tamo ungasari gargekoba nanngi ingi ingi qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrsiaqa nanngi winjrnab jaraiyeb. Tamo qudei nanngi silali piloqneb. Qudei nanngi binoj qarinyoqnsib dena silali oqneb. Deqa Yesus a nanngo jar ti jaram ti bilbelyosiqqa nanngi dego winjrnab jaraiyeb.

¹⁶ Osiqa tamo ungasari atra tal miligiq di ingi ingi osi laqneb qaji nanngi dego saidnjrsiaqa winjrnab jaraiyeb.

¹⁷ Nanngi kalil jaraiyeqnaq Yesus na minjrej, "Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, 'Ijo tal endi tamo ungasari kalil nanngo pailyqajqa tal.' Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya ningi na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nanngo tal bulqo."

¹⁸ Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanngi ti Yesus aqa anjam di qusibqa nanngi a qa ulaosib a qalib moiqajqa gam namoqneb. Di kiyaaqa? Tamo ungasari kalil nanngi Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetnjroqnej deqa.

¹⁹ Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa angoro nanngi koba na olo Jerusalem uratosib gileb.

Qura a laosiq moiyej

²⁰ Nebeonaqa Yesus aqa angoro nanngi ti olo tigelosib gam dauryosib aiyeqnsib qura di olo uneb utru ti kalil laosiq moiyej.

²¹ Onaqa Pita a Yesus aqa anjam nami qura minnej qaji deqa olo are qalsiaqa Yesus minnej, "O Tamo Koba, ni unime. Qura ni ya njrintem qaji agi laosiq moiqo."

²² Onaqa Yesus na aqa angoro nanngi endegsi minjrej, "Ningi Qotei qa nungo areqalo singilatiy.

²³ E bole merngwai. Tamo bei a areqalo aiyeltqasai di a mana kobaquja endi minjqas, 'Ni tigelosim yuwalq aiye.' Aqa are miligiq di a endegsi are qalqas, 'Bole, mana di a ijo anjam dauryqas.' Degsi are qalqas di mana a aqa anjam dauryosim tigelosim yuwalq aiqas.

²⁴ Deqa ningi quiy. Ningi ingi bei qa Qotei pailyqa osibqa endegsib are qaliy, 'Ingi di Qotei na egwas.' Degsib are qalsib pailyqab di a na engwas.

²⁵ Deqa ningi Qotei pailyqa osibqa tamo bei qa anjam soqnmqa ningi na aqa une kobotosib Qotei pailyy. Yimqa nungo Abu lan qureq di unu qaji a kamba nungo une kalil kobotetngwas.

²⁶ Ariya ningi tamo di aqa une kobotetqasai di nungo Abu lan qureq di unu qaji a dego nungo une kobotetngwasai."

Juda nanji na Yesus nenemyeb, "Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?"

²⁷ Osiqa Yesus a aqa angor nanji koba na walwelosib aisib olo Jerusalem di branteb. Brantosib Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia walweleqnaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanji ti Juda gate nanji ti Yesus aqa areq bosib nenemyeb,

²⁸ "Ni iga merge. Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinqmej deqa ni bosim wau endi yeqnum?"

²⁹ Onaqa Yesus na minjrej, "E kamba anjam bei ningi nenemngwai. Nenemngitqa ningi e merbibqa e yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ubtosiy merngwai.

³⁰ Ningi na merbiy. Yai na Jon qarinqyonaqa bosiqqa tamo ungasari nanji yansnjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo?"

³¹ Onaqa nanji Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib mareb, "Iga Yesus minjqom, 'Qotei na Jon qarinqej,' degsi minjqom di a iga mergwas, 'Kiyaqa ningi Jon aqa anjam quetosai?"

³² Ariya iga minjqom, "Tamo bei na Jon qarinqej,' degsi minjqom di dego keresai." Nanji tamo ungasari nanji ulainjsib deqa degsib qaireb. Di kiyaqa? Tamo ungasari nanji maroqneb, "Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole."

³³ Nanji degsib qairosib olo Yesus minjeb, "Yai na kiyo Jon qarinqej di iga qaliesai." Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinqbonaq bosim wau endi yeqnum di ningi mernngwasai."

12

Wain wau qa yawo anjam

¹ Yesus na Juda tamo kokba nanji degsi minjrsiqa olo yawo anjam bei endegsi minjrej, "Tamo bei a tigelosiqqa aqa wauq gilej. Gilsiqqa wain sil yagelenosiqqa jeñ qosej. Qoso kobonoaqa menij qura gogeq di tabir kuru bul gereiyej. Wain sil geitimqa wain gei koroiyosib paraparaiyosib aqa ya dia bilentqajqa deqa gereiyej. Osiqa wauq di tal atsiqa wau taqato tamo qudei nanjo banq di aqa wau uratetnjrsiqa sawa isaq gilsiq di soqnej.

² Sonaga wain gei melionaqa a na aqa kanjal tamo bei qarinqyonaqa wau taqato tamo nanjoq aisiqa minjrej, 'Wau lanja na e qarinqboq bonum. Deqa ningi wain gei ebibqa e na osi gilqai.'

³ Degsi minjrnaqa nanji na a ojsib qalougetosib wiyonab lanja puluosiq gilej.

⁴ Gilnaqa wau lanja na olo kanjal tamo bei qarinqyonaq ainaqa a dego ojsib aqa gate paratetosib tulan ugeugeiyeb.

⁵ Onaqa wau lanja na olo kanjal tamo bei qarinqyonaq ainaqa a dego qalougetosib moiyyoteb. Olo kanjal tamo gargekoba nanji qarinqjreqlaqa aiyeqnaq qudei ñumougetoqneb. Qudei moiyyotnjroqneb.

⁶ Onaqa wau lanja a endegsi are qalej, 'Ijo segi angor qujai e na tulan qalalaieyeqnum qaji di qarinyit aiqas di nanji a qalqasai. Nanji aqa anjam quetqab.'

⁷ Degsi are qalsiqa aqa segi njiri qarinqyonaq aiyej. Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanji a unsibqa segi segi qairosib mareb, 'Tamo a bqo endi wau lanja aqa segi njiri. A na aqa abu aqa inji inji kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiyyotosimqa wau endi iga na oqom.'

⁸ Degsib marsibqa wau lanja aqa njiri ojsib qalnal moinaqa aqa jejamu osib wau qalaq di waiyeb.

⁹ "Deqa ningi kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanji di kiyernjrqa? E ningi merngwai. A bosim nanji ñumsim moiyyotnjrqa. Osim aqa wau di olo yainjsim tamo qudei nanjo banq di uratetnjrimqa nanji na kamba taqatesqab.

¹⁰ "Qotei aqa anjam bei unu. Ningi anjam di nami sisiyosai kiyo? Anjam agiende, 'Tal gereiyo qaji tamo nanji na tal ai arqsiqbqa uge qa marsib taqal waiyeb.

Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu.

Tal ai di tal singilatqajqa deqa tigeltej.

¹¹ Tamo Koba a segi na tal ai di tigeltej deqa iga unsim mareqnum,

"Tal ai di tulan bolequja." "

¹² Onaqa Juda tamo kokba nanji yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanjo jejamuq di une qametnjrej. Nanji degsib qalieosib deqa Yesus ojqa mareb. Ariya nanji tamo ungasari nanji ulainjsib deqa nanji Yesus ojqa uratosib jaraiyeb.

"Iga Sisar takis yqom e?"

¹³⁻¹⁴ Juda tamo kokba nanji jaraiyosib Farisi nanji ti Herot aqa wau tamo qudei ti nanjoq aisib minjreb, "Ningi Yesus aqaq gilsib anjam bei nenemyibqa a anjam grotim iga qusim ojgom." Degsib minjrsib nanji qarinqjrnab Yesus aqa areq gilsib minjeb, "O Qalie Tamo, iga

qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo ungasari nanngi minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreḡnum. Ni tamo bei ulaiyosaieḡnum. Ni tamo fiam ti nanngi anjam bei minjroqnsim olo tamo fiam saiḡoji nanngi anjam bei minjrosaiḡnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanngi minjreḡnum. Deqa ni iga merge. Iga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?"

¹⁵ Onaqa Yesus a nanngo gisan anjam di poiyonaqa minjrej, "Kiyaqa ningi e anjam bei grotitqa qusib e oḡqajqa deqa gisanbeḡnub? Meniḡ silali bei osi boiy. Osbab e unqai."

¹⁶ Degsi minjrnaqa nanngi meniḡ silali bei osi bosib osoryonab unsiqa minjrej, "Meniḡ silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti fiam ti unu?" Onaqa nanngi na minjeb, "Di Sisar aqa."

¹⁷ Onaqa a na minjrej, "Deqa Sisar aqa inḡi inḡi a qa olo yiy. Qotei aqa inḡi inḡi a qa olo yiy." Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa tulan prugugeteḡ.

Tamo moreḡo qaji nanngi olo subq na tigelqab

¹⁸ Onaqa bati deqa Sadyusi tamo qudei nanngi Yesus aqa areḡ beb. Sadyusi nanngi mareḡnub, "Tamo moreḡo qaji nanngi olo subq na tigelqasai." Deqa nanngi bosib Yesus endegsib minjeb,

¹⁹ "O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami dal anjam endegsi nengrenḡej, 'Tamo bei a moiymqa aqa ḡauḡ anḡro saiḡoji soḡnimqa aqa was bei na olo uḡa qobul di osim aqa was moiyeḡ qaji aqa anḡro ḡambattetqas.' Moses a nami dal anjam degsi nengrenḡej.

²⁰ Deqa ni que. Was 7 kalil soḡneb. Nanngo was matu a uḡa osiqa moiyeḡ. A anḡro saiḡoji.

²¹ Onaqa aqa was yala na olo uḡa qujai di osiqa a dego moiyeḡ. A anḡro saiḡoji. Onaqa aqa was yala na olo uḡa di ej. Osiqa a dego moiyeḡ. A anḡro saiḡoji.

²² Was 7 kalil nanngi uḡa qujai di osib moreḡeb. Nanngi anḡro saiḡoji. Nanngi kalil moreḡonabqa ariya bunuḡna uḡa di a dego moiyeḡ.

²³ Deqa ni iga merge. Mondonḡ subq na tigelobati tamo kalil nanngi subq na tigelabqa uḡa di a yai aqa ḡauḡ tinḡin sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanngi uḡa qujai di eb."

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, "Qotei aqa anjam nengrenḡḡ di unu qaji di aqa damu ningi poiḡgosai e? Qotei aqa singila dego ningi poiḡgosai e? Od, ningi poiḡgosai. Utru deqa ningi anjam grotonub. Grotosib agi nenembonub.

²⁵ Mondonḡ tamo ungasari nanngi subq na tigelosibqa nanngi unatqasai. Nanngi tamotqasai. Nanngi lanḡ anḡro bul lanḡ sqab.

²⁶ "Ningi quiy. Tamo nanngi moisib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Moses a nami babtosiḡ nengrenḡej. Di ningi sisiyosai kiyo? ḡam mariḡ miligiq di pulonḡeḡnaqa Qotei a ḡam pulonḡ di sosisqa Moses metosiḡ endegsi minjeḡ, 'E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.'

²⁷ Qotei na Moses degsi minjeḡ deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreḡo qaji nanngo Qotei sai. A tamo ḡambile so qaji nanngo Qotei. Anjam di ningi tulan grotonub!"

Dal anjam kiye a tulanḡ bolequja?

²⁸ Onaqa dal anjam qalie tamo bei a bosiqqa Yesus a Sadyusi nanngi ti anjam na qoteḡnab unjrej. Yesus a geregere Sadyusi nanngi kamba anjam minjrnaqa qusiqa Yesus nenemyej, "Qotei aqa dal anjam kiye a segi qujai tulanḡ bolequja? Dal anjam kiye a dal anjam kalil buḡnjrejunu?"

²⁹ Onaqa Yesus na minjeḡ, "Dal anjam tulanḡ bolequja agi mermqai. 'O Israel ningi quiy. Gago Tamo Koba Qotei a segi qujai Tamo Koba.

³⁰ Deqa ni ino Tamo Koba Qotei a tulanḡ qalaqalayime. Qalaqalayiosim ino are miligi ti ino qununḡ ti ino areqalo ti ino singila ti kalil a yekritime.' Dal anjam di a segi qujai tulanḡ bolequja. A na dal anjam kalil buḡnjrejunu.

³¹ Ariya dal anjam deqaji bei dego mermqai. Dal anjam agiende. 'Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanngi degsim geregereinjroḡnime.' Dal anjam boledamu aiyel agi e na mermonum. Dal anjam deqaji bei saiḡoji."

³² Onaqa dal anjam qalie tamo dena kamba Yesus minjeḡ, "O Qalie Tamo, ni bole maronum. Qotei a segi qujai. Qotei bei saiḡoji.

³³ Iga a tulanḡ qalaqalayiosim gago are miligi ti gago powo ti gago singila ti kalil a yekritqom di kumbra bolequja. Iga gago segi jejamu gereiyeqnum dego kere gago was nanngi degsim geregereinjroḡnqom di dego kumbra bolequja. Dal anjam aiyel di tulanḡ boledamu. Iga inḡi inḡi Qotei atraiyqom di lanḡa kiḡala. Iga inḡi bei ḡamyuwo na koitosim Qotei atraiyqom di dego lanḡa kiḡala. Ariya iga dal anjam aiyel di dauryqom di tulanḡ bolequja."

³⁴ Dal anjam qalie tamo di a tulanḡ poiyonaqa anjam degsi marnaqa Yesus a qusiqa minjeḡ, "Ni anjam tulanḡ boledamu maronum. Deqa sokiḡala Qotei na ni taqatmosim ino Mandor Koba sqas."

Onaqa tamo ungasari nanngi olo anjam bei Yesus nenemyqajqa ulaeb.

Kristus a kiyersim Devit aqa niri sqas?

³⁵ Onaqa Yesus a atra tal koba miligiq di sosiqa Qotei aqa anjam plaltoqnej. Osiqa tamo ungasari nanngi anjam bei endegsi minjrej, "Dal anjam qalie tamo nanngi kiyaya mareqneb, 'Kristus a Devit aqa niri'?"

³⁶ Devit a nami marej, 'Kristus a ijo Tamo Koba.' Agi Mondor Bole na Devit aqa medabu singilatetonaqa a endegsi marej, 'Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej, "Ni ijo ban woq endi awo. Awesoqnimqa e ino jenu tamo kalil nanngi elenjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanngi taqatnjroqngam."'

³⁷ Niingi uniy. Devit a marej, 'Kristus a ijo Tamo Koba.' Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa niri sqas?"

Dal anjam qalie tamo nanngi kumbra uge uge yoqneb

Tamo ungasari gargekoba nanngi sosibqa Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetnjroqnej.

³⁸ Yesus a anjam bei endegsi plaltosiq minjrej, "Ningi dal anjam qalie tamo nanngo kumbra uge geregere tenemtoqniy. Nanngi koro sawaq di tamo ungasari nanngi na nanngo nam soqtetnjrsib ban ojetnjrqajqa deqa gara olekokba jugoqnsib laqnuh.

³⁹ Nanngi Qotei tal miligiq di, goiyu kokbaq di sosibqa tamo nam ti nanngo awo jaramq di awoqngajqa deqa areboleboleinjreanu.

⁴⁰ Nanngi unja qobul nanngi gisanjroqnsibqa nanngo tal ti inngi inngi ti lanja yainjreanu. Osib tamo ungasari nanngi na unjrsib nango nam soqtetnjrqajqa deqa pailyu olekokba yeqnuh. Deqa mondor Qotei na nanngi awai tulan ugedamu enjrqas."

Unja qobul aqa silali kiñala soqnej di Qotei yekritej

⁴¹ Osiqa Yesus a atra tal miligiq di sosiqa silali ato qaji kulum jojomq di awoej. Awoosiqqa nam atej di tamo ungasari nanngi boqnsib silali ateqnab unjroqnej. Nōro tamo gargekoba nanngi boqnsib silali tulan kokba ateqneb.

⁴² Onaqa unja qobul bei nōro tulan saiqoji a dego bosiqqa menin silali kiñilala aiyel segi atej.

⁴³ Atnaqa Yesus na unsiqa aqa angoro nanngi metnjrnaqa aqa areq bonabqa minjrej, "E bole merngwai. Unja qobul endi a nōro tulan saiqoji. Deqa a na nōro tamo kalil nanngi bunjrsiqa silali kobaquja atqo.

⁴⁴ Nōro tamo nanngi silali koba ejunub. Nanngi oto kiñala segi ateqnuh. Ariya unja qobul endi a silali tulan sai bole sai. Aqa menin silali kiñilala aiyel segi naj agi atekritqo."

13

Bunuqna jenu tamo nanngi na atra tal niñaqyqab

¹ Osiqa Yesus na aqa angoro nanngi joqsiqua koba na atra tal koba uratosib giloqnsibqa aqa angoro bei na minjrej, "O Qalie Tamo, ni unime. Atra tal endi tulan bolequja. Atra tal walato qaji menin di tulan boledamu!"

² Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Atra tal ni unonum endi bunuqna jenu tamo nanngi na bosib tulan niñaqyosib aqa menin kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa menin bei menin bei aqa quraq di sqasai. Menin kalil segi segiqab."

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

³ Osiqa Yesus a Oliv manaq oqsiqua atra tal areiyosiq awesonaqa Pita na Jems na Jon na nanngi qalub Yesus aqa areq bosib lumu nenemyeb,

⁴ "Ni iga merge. Bati gembu jenu tamo nanngi bosib atra tal endi niñaqyqab? Niñaqyqa osibqa kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, 'Bati di jojomqo?'"

⁵ Onaqa Yesus na minjrej, "Ningi geregere nam atoqniy. Tamo qudei na ningi gisanjo uge.

⁶ Bunuqna gisanjo tamo gargekoba nanngi ijo nam na bosib tamo ungasari nanngi minjroqngab, 'E Kristus.' Degsib tamo ungasari tulan gargekoba nanngi gisa gisanjroqngab.

⁷ "Bunuqna sawa bei bei qaji nanngi an na qotokobaoqngab. Ningi deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, 'Kumbra di brantqas.' Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa dinjo bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas.

⁸ Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqngab. Mandor qudei nanngi tigeloqnsibqa mandor qudei nanngi qoto itnjroqngab. Sawa bei beiq di mimin kokba ti mam ti inngi saio bati brantelenqas. Kumbra kalil di unja anqrotqa osiqa mati jaqatin kiñala eqnu dego kere.

⁹ "Deqa ningi geregere nam atoqniy. Kumbra kalil di brantosaisoqnimqa Juda nanngi na bosib ningi ojeleosib anjam pegiyo talq di ningi tigeltngooqngab. Osib nanngo Qotei tal

miligiq di ningi kumbaingqonsib olo ningi joqoqnsib Rom nanjo gate ti nanjo mandor ti nanjo ulatamuq di ningi tigeltngqoqnsib. Yimqa ningi ijo anjam bole palontoqnsib nanji minjroqnsib.

¹⁰ Sawa sawa kalilq di dego ningi ijo anjam bole ubtosib mare mare laqnsibqa tamo ungasari nanji quoqnsib. Amqa diño bati brantqas.

¹¹ Nangi na ningi ojoqnsib anjam pegiyo talq di tigeltngqoqnsibqa ningi endegsib are qalaib, 'Iga na kamba anjam kiyersi minjrqom?' Ningi degaib. Bati deqa Qotei na powo enjoqnsimqa ningi kamba anjam minjroqnsib. Ningi segi na anjam minjrqasai. Mondor Bole na nunjo medabu singilatetngim ningi anjam marqab.

¹² Bati deqa kumbra uge endeqaji brantqas. Tamo qudei na nanjo segi was nanji ojoqnsib qaja tamo nanjo banq di atoqnsibqa nanji na nanji ñumoqnsib moreñoqnsib. Tamo qudei na nanjo segi angro nanji dego degsib ojoqnsib. Angro qudei na nanjo segi ai abu nanji jeutnjroqnsib ojoqnsib qaja tamo nanjo banq di atoqnsibqa nanji na nanji ñumoqnsib moreñoqnsib.

¹³ Ningi ijo ñam ejunub deqa tamo kalil nanji ningi qa are tulan ugeinjroqnsib. Ariya ningi ijo ñam singila na ojsib gilsib diño bati itqab di Qotei na ningi elenqas."

Ingi tulan ugedamu brantqas

¹⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "Diño batiamqa ingi tulan ugedamu a Qotei aqa getento warum miligiq di tigelesoqnsim ningi unqab." E Mak. Tamo ungasari ijo anjam endi sisiyeqnsib qaji nanji geregere sisiyosib poinjrem. Poinjrim marqab, bole. Osiqa Yesus na aqa angro nanji olo endegsi minjrej, "Ningi ingi ugedamu di unsibqa bati deqa tamo ungasari Judia sawaq di unub qaji nanji jaraiyosib manaq oqoqnsib."

¹⁵ Tamo ungasari tal meq di unub qaji nanji jaraiqa oqnsib ingi ingi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nangi jaraiyoqnsib.

¹⁶ Tamo ungasari wauq di unub qaji nanji jaraiqa oqnsib nanjo gara jugo oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nangi torei dena jaraiyoqnsib.

¹⁷ Bati deqa unja guman ti unja angro mom ti nanji jaraiyo banjoqnsib gulbe koba oqab.

¹⁸ Deqa ningi endegsib pailyoqnsib, 'Gulbe di awa bati qa brantaiq.'

¹⁹ Ningi degsib pailyoqnsib. Di kiyaqqa? Bati deqa tamo ungasari nanji gulbe tulan kobaqnsib oqab. Gulbe deqaji nami brantosaiqnsib. Qotei na mandam atej bati deqa gulbe deqaji brantqas dena bosiq agi bini unum. Bunuqna lanja ambleq di dego brantqasai. Agi bati qjai deqa brantqas.

²⁰ Gulbe di aqa bati Tamo Koba a na truqutqas. A na truqutqasai di tamo ungasari kalil nanji padalekritqab. Aqa segi tamo ungasari nami giltjrej qaji nanji padalaib deqa a na gulbe di aqa bati truqutqas.

²¹ "Bati deqa tamo qudei na mernjwab, 'Ningi uniy. Kristus a bjo agiende' o 'Kristus a bjo agide.' Degsib mernjwabqa ningi nanjo anjam quetnjraib.

²² Tamo qudei nanji bosib gisaqnsib maroqnsib, 'E Kristus.' Qudei nanji maroqnsib, 'E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.' Degsib maroqnsib manja kokba gargekoba babetoqnsib. Nanjo manja dena nanji na tamo ungasari kalil areqalo niñaqyetnjroqnsib. Osib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltjrej qaji nanjo areqalo dego niñaqyetnjrqajqa wauoqnsib.

²³ Deqa ningi geregere ñam atsis soqnsib. Kumbra kalil di brantosaisonaqa e namoqna merngonum."

Tamo Angro a singila ti rian ti bqas

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "Gulbe kalil di nanjo bati koboamqa sen ambruqas. Bai dego suwanqasai.

²⁵ Bongar nanji lan goge na ululoqnsib mandamq aiyelenqab. Lan goge dia ingi ingi kalil rengiyelenqab.

²⁶ Bati deqa e Tamo Angro singila ti rian koba ti lanbiq na mandamq aiyoenit tamo ungasari nanji tarosib e nubqab.

²⁷ Yimqa bati deqa e na ijo lan angro nanji qarinjritqa nanji sawa sawa kalil keretosib Qotei aqa segi tamo ungasari nami giltjrej qaji nanji lan utru utruq na koroinjrqab."

Ningi qura qa yawo anjam dena poinjem

²⁸ Osiqa Yesus a olo marej, "E na qura qa yawo anjam ningi merngitqa dena geregere poinjem. Qura banja qalsim olo ñalguyoenimqa ningi unsib qalieqab, 'Sen aqa bati jojomqo.'

²⁹ Dego kere kumbra kalil e ubtosim merngonum qaji endi brantimqa ningi unsib endegsib qalieoiy, 'Bole, Kristus bqajqa bati jojomqo. A siranmeq di tigelejunu.'

³⁰ E bole mernjwai. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanji kalil moreñoqnsibqa kumbra kalil endi brantqas.

³¹ Lan ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Yesus bqajqa bati di tamo bei a qaliesai

³² Osiqa Yesus a olo marej, “Ijo bqajqa bati tamo qujai bei a qaliesai. Lan angro nanqi qaliesai. E Qotei aqa Niri e segi dego qaliesai. Ijo Abu a segi qalie.

³³ “Ninqi ijo bqajqa bati qaliesai deqa ninqi geregere nam atsib soqniy.

³⁴ Ijo bqajqa bati di tamo bei a sawa isaq gilej dego kere. A gilqa osiqa aqa kanjal tamo nanjo banq di aqa tal ti ingi ingi ti uratetnjrsiqa nanqi wau segi segi enjrej. Aqa kanjal tamo bei minjej, ‘Ni siranmeq di tigelesosim geregere nam atoqne.’

³⁵ Degsi minjej. Dego kere ninqi geregere nam atsib soqniy. Di kiyaaqa? Tal lanja a olo bqajqa bati ninqi qaliesai. A bilaq kiyo, qolo kiyo, tuwe anjamoqumqa kiyo, nobqolo kiyo bqas.

³⁶ A boqujatosim ninqi nerenesoqniq nunqaim deqa ninqi geregere nam atsib soqniy.

³⁷ E anjam merngonum qaji endi tamo kalil nanqi dego minjreqlum. Ijo anjam agiende, ‘Ninqi geregere nam atsib soqniy.’ ” Yesus na aqa angro nanqi degsi minjrej.

14

Juda tamo kokba nanqi Yesus qalib moiqaqqa gam namoqneq

¹ Onaqa Juda nanjo yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa nam Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati. Qotei a nami Israel nanqi Isip sawaq di padalqa laqnaqqa aqaryainjrej. Deqa olo are qalqajqa bati jojomej. Bati aiyele soqnej. Deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanqi ti endegsib nenemoqneq, “Iga kiyersim Yesus lumu na ojsim qalsim moiyoqom?”

² Osib mareb, “Iga yori bati qa Yesus ojqsai. Ojqom di tamo unqasari nanqi iga nugsib njirinosis qoto tigelto uge.”

Unja bei a gorej quleq ti osiq Yesus aqa gateq di bilentej

³ Onaqa Yesus a Betani qureq gilsiq tamo bei nami yu na aqa jejamu ugeelenej qaji aqa nam Saimon aqa talq di soqnej. Sosiq ingi uyeqnaqa unja bei a gorej quleq ti tulaj boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinaq jigsiq osi bosiq aqa medabu paratosiqa Yesus aqa gateq di bilentej.

⁴ Onaqa tamo qudei tal miligiq di awesoqneq qaji nanqi unja di aqa kumbra unsibqa njirinosis segi segi maroqneq, “Unja di a kiyaaqa gorej di lanja nanqiuqo?”

⁵ A gorej di osiq tamo qudei enjrqo qamu meni silali 300 yonub qamu gilsiq tamo ingi ingi saiqoji nanqi jeisi enjrqo qamu di kere.” Osib nanqi unja di njirnteb.

⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninqi kiyaaqa unja di gulbe yeqnub? A kumbra bole ebqo.

⁷ Tamo ingi ingi saiqoji nanqi bati gaigai ninqi ti sqab. Deqa ninqi na nanqi aqaryainjrqa are soqniqqa aqaryainjroqniy. Ariya e bati gaigai ninqi ti sqasai.

⁸ E moiqa. Moiyoqqa e subq atqab. Unja di a e qa are qalsiq ijo jejamuq di gorej bilentosiq dena ijo jejamu subq atqajqa gereiyetbqo. A na kumbra di e qa yqa kere agi yqo.

⁹ E bole mernqwai. Bunuqna ijo wau tamo nanqi sawa sawa kalilq di ijo anjam bole mare mare laqnsibqa unja endena kumbra ebqo qaji deqa are qaloqnsib a qa saonqab.”

Judas a Yesus osim atra tamo kokba nanjo banq di atqas

¹⁰ Onaqa Judas Iskariot a tigelosiq atra tamo kokba nanjoq gilej. Judas a Yesus aqa angro 12 nanqi deqaji bei. A nanjoq gilsiq minjrej, “E Yesus osiy nunjo banq di atqai.”

¹¹ Degsi minjnaqa nanqi qusib tulaj areboleboleinjrnaqa minjeb, “Ni Yesus osim gago banq di atimqa iga ni silali emqom.” Degsib minjnabqa a gilsiq a Yesus osim nanjo banq di atqajqa gam namoqnej.

Yesus aqa angro nanqi ti yori bati aqa ingi uyeq

¹² Ariya Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati brantej. Qotei a nami Israel nanqi endegsi minjrej, “Ninqi kaja du du nanqi numelenosis siranmeq di lej liyibqa e na unsiy ninqi uratngwai. E ninqi padaltngwasai.” Qotei a nami Israel nanqi degsi minjrej. Kumbra deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Juda nanqi mareb, “Iga kaja du du nanqi numelenosis Qotei atraiyoqom.” Onaqa bati deqa Yesus aqa angro nanqi na endegsib nenemyeb, “Ni iga merge. Iga aisim tal qabia yori bati aqa ingi ingi gereiyetmonamqa ni ingi uyqam?”

¹³ Onaqa Yesus na aqa angro aiyele qarinjrsiqa minjrej, “Ninqi aiyele aisib qure ambleq di tamo bei ya nobu qoboiyosim giloqnm gamq di itosib dauryiy.

¹⁴ Ninqi a dauryosib tal a gogetqas qaji di miligiq gilsib tal lanja endegsib minjiy, ‘Qalie Tamo a marqo, “E ijo angro nanqi koba na awoosim yori bati aqa ingi uyqajqa warum a qabi unu?”’

¹⁵ Ningi degsib minjibqa a na warum kobaquja bei gogeqsi unu di ningi osornɔwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti atelenɛb unu. Ningi aiyel aisib warum dia gago ingi ingi gereiyelenɔiy.”

¹⁶ Onaqa nanɔi aiyel qure miligiɔ aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unisibqa ingi ingi kalil warum dia gereiyelenɛb.

¹⁷⁻¹⁸ Onaqa bilaqtonaqa Yesus aqa anɔro 12 nanɔi ti koba na aisib tal gogetosib awoosib ingi uyoqnsibqa Yesus a nanɔi endegsi minjrej, “E bole mernɔwai. Ningi ijo anɔro 12. Nunɔo ambleq dena anɔro bei a tigelosim e osim tamo qudei nanɔo banɔq di atqas. Anɔro di agi iga koba na ingi uyeqnum.”

¹⁹ Degsi minjrnaq qusibqa are tulan gulbekobainjrnaqa segi segi Yesus nenemyoqneb, “O Tamo Koba, ni e qa kiyo maronum?”

²⁰ Onaqa minjrej, “Anɔro aqo ombla endego tabir qujaiɔ di bem quiq di tuɔteqnum qaji a na e osim tamo qudei nanɔo banɔq di atqas. A dego ijo anɔro 12 ningi deqaji bei.

²¹ Ningi quiy. E Tamo Anɔro moiɔai. Nami Qotei aqa anjam e qa degsib nenɔrenɛb. Deqa unɔum. E anjam di dauryosiy moiɔai. Ariya anɔro e osim tamo qudei nanɔo banɔq di atqas qaji a tulan padalougetqas. A nami nɔambosai qamu di kere.”

Yesus na aqa anɔro nanɔi bem ti wain ti anainjrej

²² Osika Yesus aqa anɔro nanɔi koba na ingi uyoqnsibqa Yesus a Qotei pailyosika bem bei osiq giɔnɔenɔyosika nanɔi enjrsika endegsi minjrej, “Endi ijo jejamu. Osib uyiy.”

²³ Osika wain osika gambanɔq di bilentosika Qotei pailyosika aqa anɔro nanɔi enjrnaqa nanɔi kalil osib uyeɔ.

²⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Wain gambanɔq endi ijo len. Tamo unɔasari gargakoba nanɔo une kobotetnrɔqajqa deqa ijo len aiqas. Aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyɛ qaji di siɔilatqas.

²⁵ E bole mernɔwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy monɔnɔ diɔo batiamqa Qotei a nanɔo Mandor Koba soqnimqa e olo wain bunuj uyqai.”

²⁶ Yesus na aqa anɔro nanɔi degsi minjrsika nanɔi koba na louosib koboonaqa qure uratosib Oliv manaq oqeb.

Yesus na aqa anɔro nanɔi minjrej, “Ningi kalil e uratbosib jaraiqab”

²⁷ Yesus aqa anɔro nanɔi ti manaq oqoqnsibqa Yesus na minjrej, “Ningi kalil ijo nɔam ulontosib e uratbosib jaraiqab. Nunɔo kumbra deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenɔrenɛb unu. ‘E na kaja nanɔo mandor qalitqa kaja nanɔi segi segi jaraiqab.’ Qotei aqa anjam nami degsib nenɔrenɛb.

²⁸ Ariya bati qalub koboamqa e olo subq na tigelosiy ningi qa namoosiy Galili sawaq gilitqa ningi bunuqna e daurbosib dia e itbqab.”

²⁹ Onaqa Pita na minjrej, “Anɔro kalil nanɔi ino nɔam ulontosib jaraiqab e segi ino nɔam ulontqasai.”

³⁰ Onaqa Yesus na kamba Pita minjrej, “E bole mermqai. Qolo qujai endeqa ni ijo nɔam ulitqam. Tuwe anjamoiyeltosaisoqnimqa ni gisaɔqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’”

³¹ Onaqa Pita a tulan saidosiq minjrej, “Sai. E ni ombla moiɔa marimqa, unɔum, e ino nɔam ulitqasai bole sai.” Onaqa Yesus aqa anɔro kalil nanɔi anjam qujai di minjoqneb.

Yesus a Getsemani naɔu aguɔ di aqa Abu pailyɛj

³² Yesus aqa anɔro nanɔi koba na walwelosib naɔu agu beiɔ di branteb. Naɔu agu di aqa nɔam Getsemani. Di brantosib Yesus na aqa anɔro nanɔi minjrej, “Ningi endi awesoqniy. E kiɔala sasalosiy ijo Abu pailyosiy bɔqai.”

³³ Degsi minjrsika aqa anɔro qalub agi Pita na Jems na Jon na nanɔi segi joqsika pailyqajqa sasalej. Sasalosika pailyoqnsika a are tulan gulbekobaiyej.

³⁴ Osika aqa anɔro qalub nanɔi di minjrej, “E are tulan gulbekobaiɔqo. Gulbe dena e moiyepratonum. Deqa ningi e ombla endi sosimqa nɔam atoqniy.”

³⁵⁻³⁶ Degsi minjrsika olo kiɔala sasalosika mandamq di nɔam quosika endegsi pailyɛj, “O Aba. (Di Hibru anjam. Aqa damu, “O Abu.”) Gam bei soqnimqa ni na marimqa gulbe aqa bati bɔqo endi e bunɔosim gilem. Ni kumbra kalil yqa kere. Deqa ni marimqa gulbe endi ijoq baiɔ. Gulbe endi ya uge uyo bul. Unɔum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

³⁷ Yesus a degsi Qotei pailyosiq olo tigelosika aqa anɔro nanɔo areq aisiq nɔam atɛj di nanɔi are gulbe na nɔrenɛsonab unjrej. Deqa Yesus na Pita minjrej, “O Saimon, ni nɔejejunum e? Ni nɔam sokinaɔlayqa keresai e?”

³⁸ Niŋgi n̄ereŋaib. Niŋgi ŋam sosib pailyoqniy. Yim gulbe bei nuŋgoq b̄qas di gulbe dena niŋgi uneq waingwasai. Bole, nuŋgo are miligiq di niŋgi e daurbqajqa are unu. Ariya niŋgi segi gulbe di oqajqa siŋgila saiqoji.”

³⁹⁻⁴⁰ Osiqa Yesus a olo puluosi sasalosiq a nami pailyej qaji degsi olo pailyosiq bosiq aqa aŋgro qalub naŋgi urŋamnjrnaqa n̄ereŋesonab unjrej. Unjrnaqa naŋgi Yesus anjam bei minjqa keresaiinjrej.

⁴¹ Olo gilsiq Qotei pailyosiq bosiq aqa aŋgro naŋgi itnjrsiq minjrej, “Niŋgi aqaratosisb geregere n̄ereŋejunub e? Uŋgum. Bati koboqo. Niŋgi uniy. E Tamo Aŋgro osib une tamo naŋgo baŋq di atqajqa bati b̄qo.

⁴² Niŋgi tigelab gilqom. Tamo e osim une tamo naŋgo baŋq di atqajqa agi brantqo.”

Judas a Yesus osiq j̄eu tamo naŋgo baŋq di atej

⁴³ Onaqa Yesus aqa aŋgro 12 naŋgi deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba naŋgi sebru ti torom ti elen̄osib joqsiqua Yesus aqa areq di branteb. Juda gate naŋgi ti dal anjam qalie tamo naŋgi ti atra tamo kokba ti naŋgi na naŋgi qarinjrnab Yesus ojqa beb.

⁴⁴ Judas a nami naŋgi ti qairosib anjam gereiyosib a na endegsi minjrej, “E na tamo kundoqyqai agide. A ojsib geregere taqatosib osib giliy.”

⁴⁵ Onaqa Judas a Yesus aqa areq bosiq minjej, “O Tamo Koba.” Degsi minjsiq kundoqyey.

⁴⁶ Kundoqyonaqa tamo naŋgi brantosib baŋ waiyosib Yesus ojeb.

⁴⁷ Onaqa Yesus aqa aŋgro bei jojom di tigelesoqnej qaji a na aqa sebru osiq atra tamo gate aqa kaŋgal tamo gateq di qalqajqa sebru waiyey grotosiq dabkala segi gentetej.

⁴⁸ Onaqa Yesus na tamo naŋgi di minjrej, “E leŋ ojo tamo unum deqa kiyo niŋgi sebru ti torom ti elen̄osib e ojqa bonub e?”

⁴⁹ E bati gaigai atra tal miligiq di niŋgi koba na sosimqa Qotei aqa anjam plaltoqnem. Bati deqa niŋgi yala baŋ waiyosib e ojasai. Niŋgi kumbra degyeb deqa Qotei aqa anjam nen̄ḡeŋq di so qaji di aqa damu brantej.”

⁵⁰ Yesus a naŋgi degsi minjrn̄aqa aqa aŋgro kalil naŋgi a uratosib jaraiyeb.

Aŋgro wala bei a yosi ulaŋej

⁵¹ Bati deqa aŋgro wala bei a n̄eio gara segi na kabuosiq Yesus dauryej. Onaqa tamo naŋgi na aŋgro di ojeb.

⁵² Oj nabqa a n̄eio gara segi naŋgo baŋq di uratosiq a yosi ulaŋej.

Juda tamo kokba naŋgi Yesus aqa jejamuq di une qametqa marsib koroeb

⁵³ Onaqa tamo naŋgi na Yesus osib atra tamo gate aqa talq osi gileb. Dia atra tamo kokba ti Juda gate naŋgi ti dal anjam qalie tamo naŋgi ti kalil koroesoqneb. Koroesonabqa tamo naŋgi na Yesus osi gilsib naŋgo ulatamuq di tigelteb.

⁵⁴ Naŋgi Yesus osi gileq nabqa Pita a kiŋala isa isaq na Yesus dauryosiq uli uliosiq gilsiq torei atra tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiq naŋgi Yesus kiyeryib unqajqa deqa are qalsiq qaja tamo qudei naŋgi tal meq di ŋam tunguyosib awesonabqa bosiq naŋgi koba na ŋam yoroqneb.

⁵⁵ Onaqa atra tamo kokba ti Juda gate naŋgi ti kalil koroesosibqa naŋgi Yesus aqa jejamuq di une qametqa are qalsib anjam ŋamoqneb. Di kiyaaqa? Anjam dena naŋgi Yesus qalib moiqajqa deqa. Anjam ŋamonab ŋamonab ugeinjrej.

⁵⁶ Deqa naŋgi tamo gargekoba metnjre qnab boqnsib gisaŋ anjam Yesus aqa jejamuq di qamelenoqneb. Naŋgi anjam laŋa laŋa maroqneb. Naŋgo anjam di qujaiosai.

⁵⁷ Onaqa naŋgo ambleq dena tamo qudei naŋgi tigelosib Yesus aqa jejamu laŋa gisaŋyosib mareb,

⁵⁸ “Tamo endi a endegsi marnaq iga quem, ‘E atra tal koba endi tamo na gereiyo qaji di koŋgrontosiyqa bati qalub qa olo atra tal bei tamo na gereiyosai qaji di tigeltqai.’ ”

⁵⁹ Ariya naŋgo anjam di dego qujaiosai. Naŋgi anjam laŋa laŋa maroqneb.

⁶⁰ Onaqa atra tamo gate a naŋgo anjam di qusiqa a tigelosiq Yesus aqa areq bosiq nenemyej, “Tamo naŋgi endi une gargekoba ino jejamuq di qameq nub. Di ni kamba anjam bei marqasai e?”

⁶¹ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai.

Deqa atra tamo gate na olo nenemyej, “Ni Kristus e? Ni Qotei Goge Koba aqa N̄iri e? Ni e merbe.”

⁶² Onaqa Yesus na minjej, “Od. Agi e segi. Ni que. E Tamo Aŋgro. Bunuqna e laŋ qureq oqsiy Qotei siŋgila koba ti unu qaji aqa baŋ woq di awesosiy olo laŋbiq na boqnit niŋgi e nubqab.”

⁶³ Onaqa atra tamo gate a Yesus aqa anjam di qusiqa a tulan minjin oqetonaqa aqa segi gara jugo bumbranjosiq marej, "Aqa une agi a segi na babtqo iga quonum. Deqa iga kiyaaqo tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas?"

⁶⁴ Aqa misilin anjam ninji quonub. Deqa ninji kiyersib marqab?" Onaqa nanji kalil mareb, "A bole une ti. Deqa qalib moiym."

⁶⁵ Nanji kalil degsib marnabqa nango ambleq dena tamo qudei nanji tigelosib Yesus miselyoqneb. Osib aqa namdamu gara na qosetosib ban na qaloqnsib minjoqneb, "Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?" Onaqa qaja tamo qudei nanji Yesus aqa areq boqnsib a ula ponjoqneb.

Pita a gisañoqalubtosiq marej, "E Yesus qaliesai"

⁶⁶⁻⁶⁷ Ariya Pita a tal meq di awesosiq nam yoreqnaqa atra tamo gate aqa kangal unja bei a bosiq Pita unsiqa koqyosiq minje, "Ni dego Yesus Nasaret qaji aqa angro bei. Ni nami a dauryosim laqnem."

⁶⁸ Onaqa Pita a tulan saidosiq minje, "Ni anjam merbonum di e qaliesai." Degsi minjsiq tigelosiq tal qala beiq gilsiq di soqnej.

⁶⁹ Sonaqa kangal unja dena olo Pita unsiqa tamo nanji jom di tigelesoqneb qaji nanji minjrej, "Tamo di a dego Yesus aqa angro bei."

⁷⁰ Onaqa Pita a olo tulan saidej.

Olo kiñala soboleiyonaq tamo qudei Pita aqa areq di tigelesoqneb qaji nanji Pita koqyosib minjeb, "Ni Galili qaji tamo. Deqa iga qalieonum, ni Yesus aqa angro bei."

⁷¹ Onaqa Pita a olo tulan singila na saidosiq marej, "E tamo di qaliesai bole sai. E bole maronum. E gisañoqotei na e lubem."

⁷² A degsi marnaqa tuwe anjamej. Tuwe anjamonaqa Pita a qusiqa anjam nami Yesus na minje qaji, "Tuwe anjamoiyeltosaisoqnimqa ni gisañoqalubtosim marqam, 'E Yesus qaliesai,' " anjam deqa olo are qalsiq poiyonaqa tulan akamugetej.

15

Juda tamo kokba nanji Yesus osib Pailat aqa banq di ateb

¹ Onaqa nobqolo malu qameqnaq atra tamo kokba ti Juda gate nanji ti dal anjam qalie tamo nanji ti kalil koroesosibqa Yesus qalib moiqaqqa anjam keretoqneb. Anjam kereonaq nanji Yesus aqa ban tontetosib osi gilsib Rom nanjo gate Pailat aqa banq di ateb.

² Onaqa Pailat na Yesus nenemyej, "Ni Juda nanjo Mandor Koba e?" Onaqa Yesus na minje, "Od. Anjam ni maronum di kere."

³ Onaqa atra tamo kokba nanji Yesus aqa anjam di qusib minjin oqetnirnaqa aqa jejamuq di une gargekoba qametoqneb.

⁴ Deqa Pailat na olo Yesus minje, "Nanji une gargekoba ino jejamuq di qameleneqnub. Ni kamba anjam bei marqasai e?"

⁵ Onaqa Yesus a torei mequmej. A anjam bei yala marosai. Deqa Pailat a tulan prugugetej.

Pailat a marej, "Ninji Yesus a namburbasq di qamiy"

⁶ Pailat aqa kumbra agiende. Wausau gaigai yori bati koba brantoqnimqa Juda tamo ungasari nanji tamo qujai aqa nam maroqniqbqa Pailat na tamo di tonto talq dena uratoqnsim enjroqngas.

⁷ Bati deqa tamo bei aqa nam Barabas a tonto talq di soqnej. A nami tamo qudei joqsiqu Rom nanji ti qotsib tamo qudei numnab moreneb. Deqa a ojsib tonto talq di waiyeb.

⁸ Waiyonab sonaqa tamo ungasari kalil nanji Pailat aqa areq gilsibqa a nango yori bati qa kumbra gaigai yoqnej qaji di olo yqajqa minjeb.

⁹ Minjnabqa a na nenemnjrej, "E Juda nanjo Mandor Koba uratosiy engwai e? Ninji na merbiy."

¹⁰ Pailat a nanji degsi nenemnjrej? Di kiyaaq? A qalieej, atra tamo kokba nanji Yesus qa ugeosib deqa a ojsib Pailat aqa banq di ateb.

¹¹ Onaqa atra tamo kokba nanji na tamo ungasari kalil nanjo areqalo tigeltetnjreb. Tamo ungasari nanji Pailat minjibqa a na Barabas uratosim enjrsimqa olo Yesus qalim moiqaqqa deqa nanjo areqalo tigeltetnjreb.

¹² Onaqa Pailat na olo minjrej, "E ninji Barabas engwajqa merbonub deqa e Yesus kiyeryqai? Agi ninji a qa mareqneb, 'A Juda nanjo Mandor Koba.' "

¹³ Onaqa nanji kalil murqumyosib minjeb, "Ni a namburbasq di qame."

¹⁴ Onaqa minjrej, "Kiyaaq Yesus qalit moiqaq? A une kiye yqo deqa a namburbasq di qamqai?" Degsi minjrnaqa nanji olo tulan murqumyoqnsib waiyoqnsib minjoqneb, "Ni a namburbasq di qame."

¹⁵ Onaqa Pailat a nanjo are latetnrqa osiqa nanjo anjam di dauryosiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nanji enjrej. Enjrsiqa olo Yesus osiq qaja tamo nango banq di atsiqa minjrej, "Ningi Yesus bu toqon na kumbainyiy." Degsi minjrnaqa nanji na Yesus osib kumbainyeb. Kumbainyosib koboonaqa Pailat na olo minjrej, "Ningi Yesus namburbasq di qamqajqa osib giliy."

Qaja tamo nanji Yesus misilinyoqneb

¹⁶⁻¹⁷ Pailat na qaja tamo nanji degsi minjrnaqa nanji Yesus ban ojsib Rom nango tal kobaquajaq osi gileb. Osi gilsib qaja tamo kalil nanji metnjrnab bosib tal dia koroeb. Koroosib gara jugo olekoba lent mandor kokba nanji gaigai jigeqneb deqaji bei osib Yesus jigeteb. Osib sil luwit osib lulumosib sil dena mandor nango gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb.

¹⁸ Osib gisan na Yesus binjyoqnsib minjoqneb, "O Juda nango Mandor Koba, kaiye!"

¹⁹ Degsib Yesus minjoqnsib bu toqon na aqa gateq di qaloqnsib miselyoqnsib aqa areq di singa pulutoqneb.

²⁰ Nanji degsib Yesus misilinyosib koboonaqa gara lent di piqtetosib aqa segi gara olo jigetosib aqa qawarq di aqa segi namburbas atetosib a ban ojsib gaintqa sawaq osi gileb.

Nanji Yesus osib namburbasq di qameb

²¹ Nanji Yesus osi giloqnsibqa gamq di tamo bei walwelosiq Jerusalem aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena namburbas yayiosib tamo di yonabqa a kamba qoboiyosiqa gam na Yesus dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa ñam Saimon. A Sairini qure qaji. A Aleksander Rufus wo nango abu.

²² Nanji Yesus osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Golgota di branteb. Ñam di aqa damu, "Tamo gate tanu."

²³ Di brantosib qaja tamo nanji na wain ti kial aqa ya isa koba de ti bulyosib Yesus anaiyonab uyo oneiyonaq ugeiyonaq uratej.

²⁴ Onaqa qaja tamo nanji na Yesus osib namburbasq di qameb. Qamsib Yesus aqa gara elenqa marsib giltelenjeb. Osib meniñ silali alanjeb. Tamo yai aqa meniñ na bunjnrqas di a na gara oqas. Degsib marsib meniñ silali alanjosib gara elenjeb.

²⁵ Senj bati 9 onaqa nobqolo nanji Yesus namburbasq di qameb.

²⁶ Qamsib namburbas mutu gogeq di anjam endegsib nenjrenjeb, "Tamo endi a Juda nango Mandor Koba." Yesus a nami maroqnej, "E Juda nango Mandor Koba." Yesus aqa une deqa osib anjam di nenjrenjeb.

²⁷ Bati deqa bajin tamo aiyel dego namburbasq di gaintnjrsib ñumeb. Bei Yesus aqa ban woq di qameb. Bei Yesus aqa ban qonañq di qameb.

²⁸ Kumbra dena Qotei aqa anjam bei nenjrenq di so qaji di aqa damu brantej. Agi endegsib nenjrenjeb, "Tamo ungasari nanji marqab, 'Kristus a dego une tamo.'"

²⁹ Yesus a namburbas goge di sonaqa tamo ungasari nanji aqa ulatamuq dena walwelosib gile beoqnsib a misilinyoqnsib gate gainyoqnsib minjoqneb, "Ni nami marem, 'E atra tal koba kongrontosiyqa bati qalub qa olo tigeltqai.' Ni nami degsi marem.

³⁰ Ino anjam di boleamqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim namburbas uratosim mandamq aiyeb."

³¹ Atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanji ti dego Yesus degsib misilinyoqneb. Osib segi segi maroqneb, "A na tamo ungasari gargekoba nanji aqaryainjroqnej. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai.

³² A maroqnej, 'E segi Kristus. E Israel nango Mandor Koba.' Aqa anjam di boleamqa a namburbas uratosim mandamq aiyimqa iga unsim marqom, 'Bole.' " Onaqa bajin tamo aiyel Yesus ombla gaintnjreb qaji nanji dego Yesus degsib misilin anjam minjoqneb.

Yesus a moiyej

³³ Qanam jige senj bati 12 onaqa sawa kalil tulan ambruosi sonaq gilsiq senj bati 3 onaqa bilaqtej.

³⁴ Onaqa Yesus a tulan lelenosiqa marej, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Di Hibru anjam. Anjam di aqa damu, "O ijo Qotei. O ijo Qotei. Ni kiyaaq e qoreibonum?"

³⁵ Onaqa tamo qudei Yesus aqa areq di tigelesoqneb qaji nanji aqa anjam di qusib mareb, "Ningi quiy. A Elaija meteqnu."

³⁶ Degsib marnabqa tamo bei a urur ti gilsiq gara ñenji bei osiq wain isa kobaq di tuqtosiq soruq di qosisiqa osi bosiqqa Yesus anaiyqajqa soqtosiq aqa medabuq di atej. Osiqa marej, "Iga mati tariñosim koqyesqom. Elaija a bosim Yesus namburbasq dena osim mandamq atqas kiyo?"

³⁷ Onaqa Yesus a olo tulan lelenosiqa mondor titosiq aqa nambile uratosiq moiyej.

³⁸ Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqnej qaji a goge na branşiq aisiq poaiyelej.

³⁹ Yesus a degsi mondor titosiq moiyej deqa qaja tamo nanngo gate Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a unsiqa marej, "Bole. Tamo endi a Qotei aqa Niri."

⁴⁰ Unğasari qudei nangi isaq di tigelesosib Yesus koqyoqneb. Bei Maria Makdala qure qaji. Maria bei agi Jems yala Joses wo nanngo ai. Uña bei Salome.

⁴¹ Yesus a nami Galili sawaq di sonaqa unğasari nanği dena a dauryosib laqnsib kanğalyoqneb. Bunuqna Yesus a Galili sawa uratosiqa a na nanği qalub unğasari qudei ti joqsıqa koba na Jerusalem beleñeb.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁴² Juda nanngo yori bati brantqa laqnej deqa yori bati aqa inği inği kalil gereiyosib atnab soqnej.

⁴³ Onaqa bilaqtonaqa tamo bei aqa ñam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsıqa Pailat nenemyqa gilej. Josep a Juda nanngo gate bei. A Arimatea qure qaji. Aqa kumbra tulan boledamu. Deqa tamo unğasari kalil nanği a qa maroqneb, "A tamo bolequja." A endegsi are qaloqnej, "Bunuqna Qotei a bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatğwas." A degsi are qaloqnsiq Qotei qa tariñoqnsiq soqnej. A Pailat aqa talq gilsıqa aqa areq di tigelej. A ulaosai. Osiqa Pailat nenemyej, "Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?"

⁴⁴ Onaqa Pailat a tulan prugugetosiq marej, "Yesus a urur moiço e?" Osiqa qaja tamo nanngo gate a metonaq bonaq nenemyej, "Yesus a bole moiço e?"

⁴⁵ Onaqa minnej, "Od, a moiço." Onaqa Pailat a anjam di qusiqa Josep odyosiq minnej, "Di kere. Ni Yesus aqa jejamu am. Osim subq ate."

⁴⁶ Onaqa Josep a gilsıqa gara qat awaiyosıqa Yesus aqa jejamu ñamburbasq dena osıqa gara qat na dalaosiq osi gilej. Osi gilsıqa sub bei nami meniñ miligiq di gereiyeb qaji dia atsiqa meniñ kobaquja belbeltosiq dena sub me getentej.

⁴⁷ Josep na Yesus subq ateqnaqa Maria Makdala qure qaji wo Maria bei agi Joses aqa ai wo bosib koqyosoqneb.

16

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Onaqa yori bati koboonaqa Salome na Maria Makdala qure qaji na Jems aqa ai Maria na nanği qalub ñam so aqa ya qa quleq tulan boledamu awaiyeb. Ñam so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa awaiyeb.

²⁻³ Osib nobqolo ambru nanği tigelosib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq giloqnsib gamq di segi segi maroqneb, "Yai na meniñ kobaquja sub me getentejunu qaji di beltosim taqal atetğwas?"

⁴ Degsib maroqnsib gilsib ñam ateb di meniñ kobaquja waqosiq taqal di sonaq uneb. Meniñ di tulan kobaquja.

⁵ Onaqa nanği sub miligiq aisiq anğro wala bei ban woq di awesonaq unsib ulaugeteb. Anğro wala di aqa gara tulan qat.

⁶ Onaqa anğro wala na minñrej, "Niñgi ulaaib. E qalie, niñgi Nasaret tamo Yesus ñamburbasq di qameb qaji a qa ñameqñub. A endi sosai. A subq na tigelqo. Niñgi bosib sub miligi uniy. A ñeioteb qaji lume agi unu.

⁷ Niñgi unsibqa olo puluosib aisiq Yesus aqa anğro qudei nanği Pita ombla endegsib minñriy, "Yesus a subq na tigelqo. Tigelosiq niñgi qa namoosiq Galili sawaq gilqo. Agi a nami niñgi endegsi merñgej, "E niñgi qa namoosiy Galili sawaq gilqai." Deqa niñgi dego Galili sawaq gilsib dia a itqab."

⁸ Onaqa nanği qalub tulan ulaugetosib are tonñtonñjrnaqa sub uratosib olo puluosib aiyeb. Aiyoqnsibqa gamq di tamo unğasari nanği turoqnsib anjam bei minñrosaiyoqneb. Nanği lanja aiyoyoqneb. Di kiyaya? Nanği tulan ulaugeteb deqa.

Maria Makdala qure qaji a Yesus unej

⁹ Yori bati koboonaqa nobqolo ambru Yesus a subq na tigelosıqa mati Maria Makdala qure qaji aqaq di brantonaq unej. Maria agi nami Yesus na mondor uge 7 nanği aqaq dena winjretej qaji.

¹⁰⁻¹¹ A Yesus unsiqa olo puluosi gilsiq Yesus aqa anğro qudei nami Yesus dauryosib laqneñ qaji nanği are ugeinjrnaqa akameqñabqa itñrsıqa minñrej, "E Yesus unonum. A ñambile unu." Onaqa nanği Maria aqa anjam di qunab ugeinñrej. Nanği aqa anjam deqa poinñrosai.

Yesus aqa anğro aiyel nanği gamq di Yesus uneb

¹² Olo bati bei Yesus aqa anğro aiyel nanği nañu gam bei dauryosib gileqñabqa Yesus aqa jejamu bulyosıqa nanngoq di brantonaq uneb.

¹³ Unsibq̄a nan̄gi olo puluosib aisib Yesus aq̄a an̄gro qudei nan̄gi minjreb, “Yesus a gagoq̄ di brantq̄oq̄a iga unonum.” Degsib minjrnabq̄a nan̄gi dego qunab ugeinjrej. Nan̄gi anjam deq̄a poinjrosai.

Yesus na aq̄a an̄gro nan̄gi wau enjrej

¹⁴ Olo bati bei Yesus aq̄a an̄gro 11 nan̄gi tal miligiq̄ di awoosib ingi uyeq̄nabq̄a Yesus a nan̄goq̄ di brantej. A nami subq̄ na tigelonaq̄a tamo qudei na unsib nan̄gi sainjrnab qunab ugeinjrej. Nan̄go are geten̄njresoq̄nej. Deq̄a Yesus a segi nan̄goq̄ di brantosiq̄a nan̄gi njirin̄tnjrej.

¹⁵ Osiq̄a minjrej, “Ningi tigelosib sawa sawa kalil keretoq̄nsib tamo un̄gasari kalil nan̄gi ijo anjam bole minjre minjre laq̄niy.

¹⁶ Tamo un̄gasari nan̄gi e q̄a nan̄go areq̄alo sin̄gilatosib yanso oq̄ab di Qotei na nan̄gi elen̄q̄asai. Ariya tamo un̄gasari nan̄gi e q̄a nan̄go areq̄alo sin̄gilatq̄asai di Qotei na nan̄gi elen̄q̄asai. A na nan̄go une q̄a peginjrsim awai uge enjrq̄as.

¹⁷ Tamo un̄gasari e q̄a nan̄go areq̄alo sin̄gilatq̄ab q̄aji nan̄gi man̄wa gargekoba endeq̄aji babtoq̄nq̄ab. Nan̄gi ijo ñam na mondor uge uge winjroq̄nq̄ab. Qotei na nan̄go men̄ bulyetnjroq̄nimq̄a nan̄gi q̄ure utru bei bei nan̄go anjam bunuj maroq̄nq̄ab.

¹⁸ Nan̄gi ban̄ waiyosib amal uge ojoq̄nq̄ab. Nan̄gi ya isa koba q̄aja ti di uyoq̄nib dena moren̄q̄asai. Nan̄gi ma tamo nan̄go gateq̄ di ban̄ atoq̄nib nan̄gi olo boleq̄nq̄ab.”

Yesus a lan̄ q̄ureq̄ oq̄ej

¹⁹ Tamo Koba Yesus na aq̄a an̄gro nan̄gi degsi minjrnaq̄a Qotei a Yesus lan̄ q̄ureq̄ osi oq̄siq̄a aq̄a ban̄ woq̄ di awotej.

²⁰ Ona q̄a aq̄a an̄gro nan̄gi jaraiyosib sawa sawa kalil keretoq̄nsib Qotei aq̄a anjam palontoq̄neb. Palonteq̄nabq̄a Tamo Koba a nan̄gi koba na wauoq̄nsiq̄a man̄wa gargekoba babtoq̄nsiq̄a dena nan̄go anjam sin̄gilatoq̄nej.

LUK

Luk a anjam endi nenjgrenjosiq Tiofilus aqaq qarinyej

¹⁻² O Tamo Koba Koba Tiofilus, kumbra kalil Qotei a nami gago ambleq di yoqnej qaji di aqa wau tamo nanji unoqnsib deqa iga saigoqneb. Nanjo anjam di tamo gargekoba nanji quoqnsib nenjgrenjyoqneb.

³ Deqa e dego anjam di nenjgrenjosiy inoq qarinyqa are qalem. Are qalsimqa anjam aqa damu geregere qalieqajqa deqa nenemosim laqnem. Nenemosim laqnsimqa anjam di utruq na nenjgrenjosim agi inoq qarinyonum.

⁴ Deqa ni sisiyosim qalieqam, anjam ni nami mermoqneb qaji di bole kalil.

Sekaraia aqa njanj Elisabet a gumannej

⁵ Herot a Judia sawa nanjo mandor sonaqa bati deqa atra tamo bei aqa ñam Sekaraia a soqnej. A atra tamo Abiya aqa moma. Sekaraia aqa njanj a atra tamo gate Aron aqa moma. Aqa ñam Elisabet.

⁶ Sekaraia aqa njanj wo nanjo kumbra tulan boledamu. Nanji Qotei aqa dal anjam kalil geregere dauryoqnsib soqneb. Nanji Tamo Koba aqa ñamgalaq di une saiqoji.

⁷ Elisabet aqa miligi ugeej deqa aqa gumbulun wo angro saiqoji sosibqa qelib.

⁸ Bati bei Sekaraia aqa wau qujai nanji ti Qotei atraiyqa marsibqa Jerusalem gileb.

⁹ Nanjo ambleq dena tamo bei giltibqa a Tamo Koba aqa atra tal miligiq gilsim ñam qaq koitim quleqamqa Qotei atraiyqajqa deqa Jerusalem gileb. Gilsib nanji tamo yai giltqab di qalieqajqa deqa nanji meninj alano bubuneb. Meninj alano nabqa Sekaraia aqa meninj na bunyej. Deqa nanji Sekaraia giltonabqa a atra tal miligiq gilsimqa Qotei atraiyej.

¹⁰ Qotei atraiyeqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanji atra tal oqeq di koroosib Qotei pailiyosib soqneb.

¹¹⁻¹² Onaqa Tamo Koba aqa lanj angro bei aisiq Sekaraia aqa ulatamuq di brantosiqa atra bijal ñam qaq koitoqnej qaji ban woq di tigelonaq unsiqa tulan ulaugetej.

¹³ Onaqa lanj angro na minnej, "Sekaraia, ni ulaa'im. Qotei a ino pailyo quetmqo. Deqa ino njanj Elisabet a gumanjosim angro mel oqas. Yim ni aqa ñam Jon waiyqam.

¹⁴ Angro di a ñambabimqa ni tulan areboleboleimqas. Tamo ungasari gargekoba nanji dego a unsibqa tulan areboleboleinjrqas.

¹⁵ Angro di a Tamo Koba aqa ñamgalaq di ñam koba ti sqas. A wain ti ya singila ti uyoqngasai. A aqa ai miligiq di soqnimqa Mondor Bole na a singilatoqngas.

¹⁶ Bunuqna a na Israel gargekoba nanji are bulyetnjroqnim nanji nanjo Tamo Koba Qotei areiyogngab.

¹⁷ Kristus a bqa laqnimqa Jon a namoosim Qotei aqa medabu o tamo Elaija aqa kumbra ti singila ti osim Kristus aqa gam gereiyetqas. A Kristus aqa gam endegi gereiyetqas. Abu nanjo angro nanji ti jeu jeu soqnebqa a na nanji are bulyetnjroqnim nanji are qujaitosib sqab. Tamo ungasari Qotei aqa anjam gotranjeqneb qaji nanji dego a na are bulyetnjroqnim nanji kumbra bole bole dauryoqngab. Jon na degsim tamo ungasari nango areqalo gereiyetnjrim soqnebqa Tamo Koba a bqas."

¹⁸ Onaqa Sekaraia na kamba lanj angro di minnej, "E tulan qelionum. Ijo njanj a dego qeligo. Deqa e kiyersiy qalieqai, ino anjam di bole?"

¹⁹ Onaqa lanj angro na Sekaraia minnej, "Ijo ñam Gabriel. E Qotei aqa ulatamuq di tigelejnum. Qotei a segi na e qarinqboqqa bosim anjam bole endi ni mermonum.

²⁰ Deqa ni que. Ni ijo anjam poimosai deqa bini medabu getenjimimqa sqam. Bunuqna anjam e ni mermonum qaji aqa damu kalil brantimqa ino medabu olo waqtosim anjam maroqngam. Bati Qotei na giltqo qaji batiamqa ijo anjam aqa damu kalil brantim ni ungam." Lanj angro na degsiqa Sekaraia minnej.

²¹ Tamo ungasari nanji Sekaraia a olo atra talq dena oqedqajqa deqa tarinoqneb. Osib maroqneb, "Sekaraia a kiyayaq atra tal miligiq di sokobaiyoq?"

²² Onaqa Sekaraia a oqedosiqa nanji anjam minjrqa yonaq keresaiyej. Deqa nanji mareb, "Qotei aqa manjwa bei atra tal miligiq di brantqoqa Sekaraia a unqo. Deqa a anjam marqa keresai." Sekaraia aqa medabu getenyej deqa a ban na segi nanji anjam minjroqnej.

²³ Ariya bunuqna aqa atraiyo wauqa bati koboonaqa a olo puluosiqa aqa qureq oqej.

²⁴ Bati bei aqa njanj Elisabet a gumannej. Deqa a bai 5 aqa talq di soqnej. A boleq di walwelosaioqnej. Osiga marej,

²⁵ "Bini Tamo Koba a kumbra tulan boledamu e ebsiqa tamo ungasari nango ñamgalaq di ijo gulbe kobotethqo."

Lanj angro Gabriel a Maria aqaq di brantej

²⁶ Onaqa bai 5 di koboonaqa Qotei na aqa lanj angro Gebriel olo qarinyonaqa Galili sawa nanjo qure bei ñam Nasaret deq aiyej.

²⁷ Aisiq dia dungege bei aqa ñam Maria aqaq di brantej. Tamo bei aqa ñam Josep a na Maria oqajqa saga qameb. Josep a Mandor Koba Devit aqa moma.

²⁸ Gebriel a Maria aqaq di brantosiqa minnej, "O Maria, kaiye. Tamo Koba a ni ombla unub. A ni kumbra tulan boledamu emqo."

²⁹ Onaqa Maria a anjam di qusiqa tulan prugugetej. Osiqa are qalej, "Lanj angro di aqa anjam e poibosai."

³⁰ Onaqa lanj angro na minnej, "Maria, ni ulaaim. Qotei a ni qa are tulan boledamuiyqo.

³¹ Deqa ni gumanosim angro mel oqam. Osim aqa ñam Yesus waiyqam.

³² A ñam tulan kobaquja oqas. Nanji a qa maroqnqab, 'A Qotei Goge Koba aqa Niri.' Qotei na a giltimqa a Mandor Koba sqas. A na aqa moma Devit nami mandor koba soqnej qaji aqa wau osim a kamba Mandor Koba sqas.

³³ Deqa a Jekop aqa moma kalil nanjo Mandor Koba sosimqa nanji bati gaigai taqatnjro-qnqas. Aqa wau di koboqa keresai."

³⁴ Onaqa Maria na lanj angro di minnej, "Kumbra di kiyersi brantqas? E tamo osaiunum."

³⁵ Onaqa lanj angro na minnej, "Mondor Bole a inoq aisim Qotei Goge Koba aqa sinjila emimqa ni angro oqam. Deqa nanji a qa maroqnqab, 'A Qotei aqa Niri.' A Qotei aqa segi kumbra ti sqas.

³⁶ "Ni que. Ino gagai Elisabet a dego angro mel oqas. A qeliosiq gumanqo. Nanji nami a qa maroqneb, 'A angro oqa keresai.' Ariya bini a gumanqo bai 6 gilqo.

³⁷ Qotei a kumbra kalil yqa kere. Kumbra bei a yqa keresai di sosai."

³⁸ Onaqa Maria na lanj angro di minnej, "E Tamo Koba Qotei aqa kanjal unja. Anjam ni e merbonum qaji di Qotei na dauryosim kumbra degsi ebem." Onaqa lanj angro a Maria uratosiqa gilej.

Maria a Elisabet unqajqa gilej

³⁹ Bati deqa Maria a tigelosiqa urur ti Sekaraia aqa qureq oqej. Qure di yamban. A Judia sawaq di unu.

⁴⁰ Oqsiq Sekaraia aqa talq di brantosiqa Elisabet itosiq metej, "O gagai Elisabet, kaiye."

⁴¹⁻⁴² Metonaqa Elisabet a Maria aqa anjam di qunaqa angro a Elisabet aqa meneq di anjilej. Onaqa Mondor Bole a Elisabet aqaq aisiq sinjila yonaqa a tulan maosiq Maria minnej, "Qotei a kumbra tulan boledamu ni emqo. Kumbra deqaji Qotei a nami ungasari qudei nanji enjrosaiyoqnej. Angro ino meneq di unu qaji a dego Qotei na kumbra tulan boledamu yqo.

⁴³ O Maria, ni ijo Tamo Koba aqa ai. E unja kiyero deqa ni ijo talq bonum?

⁴⁴ Ni que. Ni e methonum e ino anjam quonumqa angro ijo meneq di unu qaji a areboleboleiyqoqa anjilqo.

⁴⁵ Tamo Koba a na ni kumbra boledamu emqas anjam di mermonaqa ni qusim marem, 'Bole, Qotei aqa anjam di aqa damu brantqas.' Ni degsi marem deqa ni tulan areboleboleimim sqam." Elisabet na degsiqa Maria minnej.

Maria a Qotei aqa ñam soqtnej

⁴⁶ Onaqa Maria a kamba medabu waqtosiqa marej,

"Ijo are na e Tamo Koba aqa ñam soqtosim a binjyeqnum.

⁴⁷ E Qotei qa tulan areboleboleibeqnu. Agi a na iga padalo sawaq na elenej.

⁴⁸ E aqa kanjal unja. E ñam saiqoji. Di unqum. Qotei na e uratbosai. A na e nubsisqa areibqo. Deqa bati endeqa ti bunuq qa ti tamo ungasari kalil nanji e qa endegsib maroqnqab, 'Qotei na Maria kumbra tulan boledamu yej.'

⁴⁹ Qotei sinjila koba ti unu qaji a na e aqaryai-beqnu.

Qotei aqa ñam getento koba. Une bei aqaq di sosai.

⁵⁰ Qotei a tamo ungasari kalil aqa sorgomq di unub qaji nanji qa tulan duleqnu. Bati endeqa ti bunuq qa ti Qotei a nanji qa duloqnsim sqas.

⁵¹ Qotei a wau sinjila koba yeqnu.

Tamo ungasari nanjo segi ñam soqtqa are qaleqnu b qaji nanji Qotei na olo winjreqlaq jaraiyeqnu.

⁵² A na mandor kokba nanji kobotnjroqnsisqa tamo ungasari nanjo segi ñam aguq ateqnu b qaji nanji olo ñam soqtetnjreqlaq.

⁵³ Tamo ungasari mam unub qaji nanji Qotei na inji anainjreqlaq nanji kere na unub.

Ariya tamo ungasari inji koba ti unub qaji nanji a na uratnjreqlaq nanji inji saainjreqlaq.

⁵⁴⁻⁵⁵ A na aqa wau tamo Israel nanji aqaryainjreqlaq.

A nami marej, 'E Israel nanji qa gaigai duloqnqai.'

A aqa anjam deqa are qaloqnsisqa agi bini Israel nanji aqaryainjreqlaq.

Qotei aqa anjam di a na nami gago moma utru nanġi minjrej.

Agi a na anjam di Abraham aqa moma kalil nanġi ti minjrej.”

Maria a medabu waqtosiqa anjam degsi marej.

⁵⁶ Bai qalub Maria a Elisabet aqa talq di soqnej. Di koboonaqa a olo puluosiqa aqa qureq gilej.

Elisabet a aqaratonaq Jon a ħambabej

⁵⁷ Onaqa Elisabet aqa bati kereonaqa a aqaratej. Aqaratonaqa aqa anġro mel ħambabej.

⁵⁸ Ħambabonaqa aqa qure qujai nanġi ti aqa lej nanġi ti kalil endegsi poinjrej, “Tamo Koba a Elisabet qa tulaġ dulosiqa aqa miligi gerejyqoqa anġro mel oqo.” Nanġi degsi poinjrej deqa nanġi Elisabet koba na areboleboleinjrej.

⁵⁹⁻⁶⁰ Bati 8 koboonaqa nanġi anġro di muluġ waiyqa marsib koroeb. Koroosib aqa ñam Sekaraia waiyqa laqnaḅqa aqa ai na saidnjrsiqa minjrej, “Iga aqa ñam Jon waiyqom.”

⁶¹ Onaqa nanġi na minjeb, “Ñam di ino lej nanġoq di sosai.”

⁶² Degsi minjrib baġ na Sekaraia nenemyeb, “Ni ino anġro ñam yai waiyqam?”

⁶³ Onaqa a baġ na minjrej, “Pepa bei osbabqa e aqa ñam nenġrenjyit niġi unqab.” Pepa osi bonabqa endegsi nenġrenjeyj, “Aqa ñam Jon waiyqom.” Degsi nenġrenjyonaqa nanġi kalil tulaġ prugeb.

⁶⁴ Onaqa bati qujai deqa Sekaraia aqa meġ otyonaqa medabu waqtosiqa anjam maroqnsiqa Qotei aqa ñam soqtoqnej.

⁶⁵ Bati deqa tamo unġasari kalil qure dia soqneḅ qaji nanġi kumbra deqa qusib ulaeb. Ulaosib kumbra deqa mare mare laqnaḅqa nanġo anjam di tulaġ kobaonaqa qure kalil Judia sawaq di so qaji nanġi quekriteb.

⁶⁶ Tamo unġasari anjam di queḅ qaji nanġi kalil maroqneḅ, “Anġro di a tamo kiyero sqas?” Nanġi degsi maroqneḅ. Di kiyaaqa? Qotei aqa siġgila anġro di aqaq di sonaq uneb deqa.

Sekaraia a Qotei aqa medabu osiqa anjam marej

⁶⁷ Onaqa Mondor Bole a Jon aqa abu Sekaraia aqaq aisiq siġgila yonaqa medabu waqtosiqa anjam endegsi marej,

⁶⁸ “Iga Tamo Koba Qotei aqa ñam tulaġ soqtoqnmom. A Israel gago Qotei. Iga aqa segi tamo unġasari unum deqa a na bosim iga awaigim iga padalqasai.

⁶⁹ Aqa wau tamo Devit aqa lej na tamo siġgila koba bei ħambabqas. Qotei na tamo di giltej deqa a na iga elenqas.

⁷⁰ Qotei aqa kumbra deqa nami aqa segi medabu o qaji tamo nanġi anjam palontoqneḅ.

⁷¹ Nanġi anjam endegsib palontoqneḅ, ‘Qotei a gago jeu tamo nanġo baġq dena iga elenqas. Osim tamo kalil iga qa ugeeqnub qaji nanġo baġq na dego iga elenqas.’ Nanġi anjam degsib palontoqneḅ.

⁷² Qotei a gago moma utru nanġi qa dulosiqa aqaryainjrej. Aqa segi anjam nami siġgilatej qaji deqa are qalsiqa nanġi aqaryainjrej.

⁷³ Aqa anjam di a siġgilatasiq gago moma utru Abraham minjrej.

⁷⁴ Deqa a na gago jeu tamo nanġo baġq dena iga elenqamqa iga aqa wau ojoqnmom. Iga ulaqasai.

⁷⁵ Iga bati gaigai Qotei aqa ħamgalaq di aqa segi kumbra bole tiġtiġ dauryoqnmom.

⁷⁶ O ijo anġro Jon, bunuqna ni Qotei Goge Koba aqa medabu o qaji tamo sqam. Tamo unġasari nanġi degsib ni qa maroqnaḅ. Tamo Koba a bqa laqnimqa ni namoosim aqa gam gerejyotosim soqnim a bqas.

⁷⁷⁻⁷⁸ Ni na Qotei aqa segi tamo unġasari nanġi anjam minjroqnmomqa nanġi quoqnsib endegsi poinjroqnmom, ‘Bole, Qotei a iga qa dulej deqa a na gago une kobotetgosim iga elenqas.’ Gago Qotei a laġ goge na suwaġ qarinyim gagoq bqas.

⁷⁹ Tamo unġasari ambruq di sosib moreġqa ulaeqnub qaji nanġi Qotei na suwantnjroqnmom. Osim a na iga gam osorgoqnmomqa iga lawo kumbra dauryoqnmom.” Sekaraia a anjam degsi marej.

⁸⁰ Onaqa Jon a kobaqujaeqnaqa Qotei aqa Mondor na siġgila yoqnej. A wadau sawaq di sosisqa a na Israel tamo unġasari nanġi Qotei aqa anjam minjraqajqa bati qa tarijoqnej.

2

Maria a aqaratonaqa Yesus a ħambabej

¹ Bati deqa Rom nanġo mandor koba Sisar Ogastus a marej, “Iga sawa sawa kalilq di tamo unġasari nanġo ñam sisyqom.”

² Degsi marnaqa Kwirinius a Siria sawaq di gate sonaqa nanġi na ñam sisiyeb. Nanġi nami ñam sisiyosaiocneḅ.

³ Deqa tamo ungasari kalil nanği na nanço ñam atelenqajqa marsibqa nanço segi segi qure utruq gileleñeb.

⁴ Josep a Nasaret qureq dena tigelosiqa Devit aqa qure utruq oqe. Nasaret qure a Galili sawaq di unu. Devit aqa qure utru aqa ñam Betlehem. Betlehem a Judia sawaq di unu. Josep a deq oqe. Di kiyayaqa? A Devit aqa leñ na ñambabej deqa.

⁵ Maria a Josep aqa ñaun soqnej deqa nanği aiyel ombla na nanço ñam atqa marsibqa Betlehem oqeb. Bati deqa Maria a gumanñ ti.

⁶⁻⁷ Nanği Betlehem di sonabqa Maria aqa bati kereonaqa a anğro ej. Nereño tal koba qaji tamo na maqej deqa aqa anğro matu mel ñambabonaqa gara na dalaosiq makau nanço inği uyo tabirç di ñeiotej.

Lañ anğro nanği na kaja taqato tamo nanği

Qotei aqa anjam minjreb

⁸ Qolo qujai deqa qure qalaq di tamo qudei nanço kaja ñin uyeqnaqqa taqatnjresoqneb.

⁹ Onaqa Tamo Koba aqa lañ anğro bei aisiqa nanço areq di tigelonaq uneb. Aqa rianñ na nanği suwantnjrnaqa nanği unsib tulañ ulaugeteñeb.

¹⁰ Onaqa lañ anğro dena nanği minjrej, “Niñgi ulaaib. E niñgi anjam bole mernğwajqa bonum. Mernğitqa niñgi qusib tulañ areboleboleinğwas. Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanği dego tulañ areboleboleinğwas.

¹¹ Anjam bole agiende. Bini Tamo Koba Kristus a Devit aqa qure utruq di ñambabqo. A na qujai tamo ungasari nanği eleñamqa nanği padalqasai.

¹² Anğro mom di gara na dalaosib makau nanço inği uyo tabirç di ñeiotonub unu. Niñgi aisib unsib poiñğwas.”

¹³ Degsi minjreçnaqa lañ anğro tulañ gargekoba nanği lañ goge na bosib lañ anğro nami bej qaji a ombla tigelosibqa Qotei aqa ñam soqtoqnsib endegsib maroqneb,

¹⁴ “Lañ goge di Qotei a ñam kobaquja oqo. Mandamq endi tamo ungasari nanği lawo na soqnebe. Qotei a nanği qa are tulañ boleiyeqnu.”

Kaja taqato tamo nanği Yesus unqajqa marsib Betlehem qureq aiyeb

¹⁵ Lañ anğro nanği olo puluosib lañ qureq oqeqnaqqa kaja taqato tamo nanği qairosib mareb, “Iga tigelosim Betlehem aisim Tamo Koba a iga kumbra deqa mergwo qaji di unqom.”

¹⁶ Degsib marsibqa gurgur ti aisib Maria Josep wo nanço anğro mom a makau nanço inği uyo tabirç di ñeiosib sonab unjreb. ¹⁷ Unjrsibqa anğro deqa anjam lañ anğro na minjrej qaji di kalil ubtosib saoqneb.

¹⁸ Saeqnaq tamo ungasari kalil anjam di queb qaji nanği prugugetosib are koba qaloqneb.

¹⁹ Ariya Maria a anjam di qusiqa aqa areqaloq di atsiq soqnej.

²⁰ Onaqa kaja taqato tamo nanği olo puluosib gileb. Anjam kalil lañ anğro na minjrnaq queb qaji deqa ti kumbra kalil nanği uneb qaji deqa ti nanği tulañ areboleboleinğnaqa Qotei aqa ñam soqtoqnsib giloqneb.

Nanği anğro aqa ñam Yesus waiyeb

²¹ Ariya Yesus a ñambabosiq sonaqa bati 8 kereonaqa a muluñ waiyeb. Osib aqa ñam Yesus waiyeb. Ñam di nami lañ anğro na Maria gumanosaisonaq minjrej qaji.

Simeon Ana wo nanği atra talq di Yesus uneb

²² Juda nanço dal anjam bei agiende. Uña anğrotimqa bati 40 koboamqa nanği uña aqa jejamu yansetqab. Dal anjam di Moses a nami marej. Deqa Maria aqa jejamu yansetqa bati kereonaqa aqa gumbuluñ wo Jerusalem gilsibqa atra tal miligiq di Maria aqa jejamu yansetosib Yesus osib Tamo Koba aqa bañq di ateb.

²³ Agi Moses a nami Tamo Koba aqa dal anjam endegsi nenğrenjeyej, “Anğro matu mel ñambabamqa niñgi Tamo Koba Qotei aqa bañq di atiy. Atibqa a Qotei aqa segi tamo sqas.”

²⁴ Nanği aiyel Tamo Koba Qotei aqa dal anjam di dauryosib wagme bei osib Qotei atraiyeb. Agi dal anjam endegsi unu, “Binon aiyel kiyo qebari bunuj aiyel kiyo osib Qotei atraiyey.”

²⁵ Jerusalem dia tamo bei soqnej aqa ñam Simeon. Aqa kumbra tulañ boledamu. A Qotei aqa sorgomq di geregere soqnej. Mondor Bole na a siñgilatonaq soqnej. A endegsi are qaloqnej, “Bati brantimqa Qotei na Israel tamo ungasari nango are boletetnjrqas.” A degsi are qaloqnsiq deqa bati di brantqajqa tarinoqnsiq soqnej.

²⁶ Mondor Bole na nami Simeon minjrej, “Ni mati moiqasai. Ni moiyoisaisoqnimqa Tamo Koba a na aqa Kristus qarinyim bamqa ni unsim moiqam.”

²⁷ Onaqa bati bei Qotei aqa Mondor na Simeon aqa are tigeltetonaqa atra tal miligiq gilej. Gilsiq di sonaqa Maria Josep wo nanği dal anjam dauryosib nango anğro Yesus osib Qotei aqa bañq di atqa marsibqa atra tal miligiq gileb.

²⁸ Onaqa Simeon a Yesus unsiqa a osiq soqonyej. Soqonyosiq Qotei aqa ñam soqtosisiq endegsi pailyej,

²⁹ “O Tamo Koba, e ino wau tamo. Ino anjam ni nami e merbem qaji di ni uratosai. Deqa e lawo na moiçai.

³⁰ Ni na ino segi tamo ungasari nançi elenjam nançi padalaib deqa ino Kristus qarinyem açi e unonum.

³¹ Tamo ungasari kalil nanço ñamdamuç di ni kumbra di yqajqa gam gereiyem.

³² Kristus aqa rian na sawa bei bei qaji nançi suwantnjroqnas.

Osim ino segi tamo ungasari Israel nançi dego suwantnjrimqa nanço ñam kobaças.”

³³ Simeon a Yesus qa anjam degsi marnaqa Yesus aqa ai abu nançi qusib tulan prugeb.

³⁴ Onaqa Simeon a nançi aiyel qa Qotei pailyosiq Yesus aqa ai Maria minjej, “Ni que. Qotei na ançro endi giltej deqa Israel gargekoba nançi ulonjosib padalqab. Gargekoba dego olo tigelosib ñambile bole oqab. Ançro endi a toqor bul soqnimqa gargekoba nançi na a jeutoqnqab.

³⁵ Deqa gargekoba nanço areqalo uliejunu qaji di olo boleq dqas. Yimqa serie na ino are qametmo bul are jaqatin oqnqam.”

³⁶ Bati deqa Qotei aqa medabu o qaji unça bei soqnej aqa ñam Ana. A Fanuel aqa ançro. A Aser aqa moma. A tulan qeliej. A nami tamo osiq gumbuluñ wo wausau 7 soqneb.

³⁷ Aqa gumbuluñ moinaqa a segi qobul soqnej. Aqa wausau kalil 84. A qobul sosisqa a bati gaigai qolo ti qanam ti atra tal miligiq giloqnsiq inji ti ya ti uratoqnsiq Qotei pailyoqnej. A atra tal uratosai oqnej.

³⁸ Simeon a anjam marsiq koboonaqa Ana a bosiq ançro kiñala di unsiqa Qotei aqa ñam soqtej. Osiqa Jerusalem tamo ungasari kalil Qotei na awainjrq marsib tariñoqneb qaji nançi Yesus qa sainjroqnej.

Maria Josep wo nançi olo Nasaret qureq gileb

³⁹ Maria Josep wo nançi Jerusalem dia Tamo Koba aqa dal anjam kalil dauryekritisib nançi olo puluosib Galili sawaq gilsib nanço segi qure utru Nasaret di soqneb.

⁴⁰ Di sosibqa nanço ançro kiñala Yesus a boleqnsiq singilaoqnsiq powo qelikoba oqnej. Qotei a Yesus qa are tulan boleiy oqnej.

Yesus aqa wausau 12 kereonaqa a Jerusalem aiyej

⁴¹ Yesus aqa ai abu nançi wausau gaigai Juda nanço yori bati koba ñam Pasova di unqajqa maroqnsib Jerusalem aiy oqneb.

⁴² Deqa Yesus aqa wausau 12 kereonaqa a na aqa ai abu nançi daurnjrsiq yori bati di unqajqa koba na Jerusalem aiyeb.

⁴³ Aisib yori bati di unsib koboonaqa tamo ungasari kalil nançi puluosib nanço segi segi qureq olo gileq nabqa ançro wala Yesus a segi Jerusalem di soqnej. Aqa ai abu nançi deqa qaliesai.

⁴⁴ Nançi are qaleb, “Yesus a tamo qudei nançi daurnjrsiq nami gilqo kiyo?” Degsib are qalsibqa qanam qujai nançi walwelosib gileb. Gilsib gamq di Yesus unosai deqa nançi na nanço segi kadoi nançi ti nanço segi leñ nançi ti Yesus qa nene nenemnjroqneb.

⁴⁵ Onaqa ugeinjrnnaqa nançi aiyel olo puluosib Jerusalem aisib dia Yesus qa ñamoqneb.

⁴⁶ Bati qalub nançi Yesus qa ñamoqneb. Namosib gilsib atra tal miligiq di ñam atsib Yesus a di awesonaq uneb. A dal anjam qalie tamo nanço ambleq di awesosisqa nanço anjam quoqnsiq anjam qudei nançi nenemnjroqnej.

⁴⁷ Aqa powo tulan kobaquja deqa a dal anjam qalie tamo nançi kamba anjam bole bole minjreqnaqa tamo kalil aqa anjam di quoqneb qaji nançi prugoqneb.

⁴⁸ Onaqa aqa ai abu nançi a unsib pruguetosib aqa ai na minjej, “O ijo ançro, ni kiyaaq aço ino abu wo kumbra deggonum? Ni que. Aço aiyel are tulan gulbeigwoqa ni qa ñamoqnam.”

⁴⁹ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninçi kiyaaq e qa ñamoq nab? E ijo Abu aqa talq endi sqai. Ninçi di qaliesai kiyo?”

⁵⁰ Onaqa aqa ai abu nançi aqa anjam di qusib poinjrosai.

⁵¹ Onaqa Yesus a tigelosisqa aqa ai abu nançi daurnjrsiq Nasaret qureq gileb. Gilsib dia a nanço aiyel anjam geregere dauryoqnsiq nanço sorgomq di soqnej. Aqa kumbra kalil di aqa ai na unoqnsiq tulan areboleboleiyeqnaqa aqa areqaloq di atnaq soqnej.

⁵² Yesus a Nasaret qureq di sosisqa a tamo kobaqujoqnsiq aqa powo dego qelikobaoqnej. Qotei a Yesus qa are boleiy oqnej. Tamo ungasari nançi dego Yesus qa are boleijnjroqnej.

1-2 Bunuqna Sekaraia aqa n̄iri Jon a wadau sawaq di sonaqa Qotei na aqa anjam minjnaq quej. Bati deqa Sisar Taiberius a wausau 15 Rom nango mandor koba soqnej. Pontius Pailat a Judia sawa nango gate soqnej. Herot a Galili sawa taqatoqnej. Herot aqa was Filip a Ituria sawa ti Trakonitis sawa ti taqatoqnej. Lisaniya a Abilene sawa taqatoqnej. Anas Kaiafas wo nan̄gi aiyel atra tamo gate soqneb.

3 Jon a sawa kalil Jordan ya qalag di soqneb qaji deq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnsiq tamo un̄gasari nan̄gi endegsi minjroqnej, “Nin̄gi are bulyibqa e na nin̄gi yansngwai. Amqa Qotei a nun̄go une kalil kobotetngwas.”

4 Jon a kumbra degyej deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia nami nen̄grenyej qaji di aqa damu brantej. A Jon qa anjam endegsi nen̄grenyej, “Tamo bei a wadau sawaq di tigelosimqa a tulan̄ lelenoqnsim tamo un̄gasari nan̄gi endegsim minjroqnas, ‘Tamo Koba a bqajqa gam gereiyeti. Gam tingiteti.’

5 Botau kalil mororyiy. Mana kokba ti mana kiñilala ti kalil gin̄gen̄jrsib taqal atiy. Gam kaneño kalil tingiyi. Gam niñaqejunub qaji kalil di dego gereiyi.

6 Yimqa tamo un̄gasari sawa sawa kalilq di unub qaji nan̄gi Qotei na padalo sawaq dena eleñam unqab.’ ”

7 Tamo un̄gasari tulan̄ gargekoba nan̄gi Jon na yansnrqa marsibqa aqa areq beq nabqa singila na endegsi minjroqnej, “Nin̄gi kumbra uge yo qaji tamo. Nin̄gi amal uge bul. Nin̄gi yai na mern̄gwoqa mondon̄ Qotei aqa min̄jñ nun̄goq aiyaim deqa ulaosib ijoq bonub?”

8 Nin̄gi are bulyiy. Osib nun̄go kumbra uge kalil uratosib kumbra bole bole yoqniy. Yim e unsiy marqai, ‘Bole, nin̄gi are bulyonub.’ Osiy nin̄gi yansngwai. Nin̄gi endegsib are qalaib, ‘Abraham a gago moma utru unu deqa iga Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole.’ Nin̄gi degsib are qalaib. Nin̄gi quiy. Qotei na marimqa meniñ kalil endi dego tamo bulyosib tigelosib Abraham aqa moma brantqab.

9 Qotei na tapor qalat ojsiqa ñam qomqajqa utruq di atej unu. Deqa ñam kalil gei bole atosaeqñub qaji di Qotei na tapor dena qomelenosim ñamyuwoq di breinjrqas.”

10 Jon a tamo un̄gasari nan̄gi anjam degsi minjraqa nan̄gi na kamba nenemyeb, “Ni anjam degsi mergonum deqa iga kumbra kiyeryqom?”

11 Onaqa Jon na minjrej, “Ni gara aiyel soqñimqa bei osim tamo gara saiqoji di ye. Ni in̄gi uyo soqñimqa qudei osim tamo in̄gi saiqoji di anaiye.”

12 Onaqa takis o qaji tamo qudei nan̄gi Jon na yansnrqa marsibqa aqa areq bosib nenemyeb, “O Qalie Tamo, ni mare. Iga takis o qaji tamo. Deqa iga kumbra kiyeryqom?”

13 Onaqa Jon na minjrej, “Nun̄go gate kokba nan̄gi takis silali gembub nin̄gi oqajqa mern̄gonub kere dego oqniy. Silali bei laña goge ataib.”

14 Onaqa qaja tamo qudei nan̄gi Jon aqa areq gilsib nenemyeb, “Ni mare. Iga kumbra kiyeryqom?” Onaqa Jon na minjrej, “Nin̄gi tamo nan̄gi ugeugeinjraib. Osib nan̄go silali bajin̄oqñab. Nin̄gi tamo qudei gisan̄ na nan̄go jejamuq di une qametnjraib. Nin̄gi endegsib are qaloqniy, ‘Gago awai iga eqnum di iga qa kere.’ ”

15 Bati di tamo un̄gasari nan̄gi Kristus bqajqa tariñoqnsib soqneb. Deqa nan̄gi Jon aqa anjam quoqnsib are qaloqneb, “Jon a Kristus kiyo?”

16 Onaqa Jon a nan̄go areqalo di qalieosiqa minjrej, “Tamo Koba a bunuqna ijo qoreq na bqas. A tamo singila koba. Ijo singila aqa singila ti keresai. Deqa e a kan̄galyqajqa e tamo bolesai. E ya na laña yansngqnum. Ariya Tamo Koba a bosimqa Mondor Bole aqa singila na ti ñamyuwo na ti nin̄gi yansngwas.

17 A bem sum ñoqoryosim damu eleñosim aqa talq di atqas. Osim a bem sum aqa suwi breinjrim ñamyuwo gaigai yuejunu qaji dia yuektritqab.”

18 Jon na tamo un̄gasari nan̄go are qametnjrqa osiq deqa anjam gargekoba nan̄gi minjroqnej. A Qotei aqa anjam bole nan̄gi minjroqnej.

Herot na Jon ojsiqa tonto talq di waiyej

19 Bati bei Jon na mandor Herot aqa une qa n̄irin̄tej. Aqa une agi a na aqa segi was aqa ñaun̄ Herodias yayiosiq ej. Une deqa ti kumbra uge uge kalil Herot a yoqnej qaji deqa ti Jon na n̄irin̄tej.

20 Deqa Herot a olo kumbra uge bei dego yej. Aqa kumbra uge bei agiende. A Jon ojsiqa tonto talq di waiyej.

21 Ariya tamo un̄gasari kalil nan̄gi yanso eqñabqa Yesus a dego yanso ej. Yanso osiqa bati deqa a tarosiq lañ goge koqyosiq Qotei pailyeqnaqa lañ waqej.

22 Lañ waqonaqa Mondor Bole a binon̄ bulosiq aisiqa Yesus aqa jejamuq di awoej. Awoonaqa lañ goge na Qotei aqa anjam bei endegsi brantej, “Ni ijo segi an̄gro qujai. E ni tulan̄ qalaqalameqnum. E ni qa tulan̄ areboleboleibeqnu.”

Yesus aqa moma nan̄go ñam kalil

²³ Yesus aqa wausau 30 kereonaqa aqa wau utru atej. Nanği Yesus qa endegsib maroqneb, “A Josep aqa njiri.” Yesus aqa moma nanço ñam kalil ağı marqai. Josep a Heli aqa njiri.

²⁴ Heli a Matat aqa njiri. Matat a Livai aqa njiri. Livai a Melki aqa njiri. Melki a Janai aqa njiri. Janai a Josep aqa njiri.

²⁵ Josep a Matatias aqa njiri. Matatias a Amos aqa njiri. Amos a Nahum aqa njiri. Nahum a Esli aqa njiri. Esli a Nagai aqa njiri.

²⁶ Nagai a Mat aqa njiri. Mat a Matatias aqa njiri. Matatias a Semen aqa njiri. Semen a Josek aqa njiri. Josek a Joda aqa njiri.

²⁷ Joda a Joanan aqa njiri. Joanan a Resa aqa njiri. Resa a Serubabel aqa njiri. Serubabel a Sealtiel aqa njiri. Sealtiel a Neri aqa njiri.

²⁸ Neri a Melki aqa njiri. Melki a Adi aqa njiri. Adi a Kosam aqa njiri. Kosam a Elmadam aqa njiri. Elmadam a Er aqa njiri.

²⁹ Er a Josua aqa njiri. Josua a Elieser aqa njiri. Elieser a Jorim aqa njiri. Jorim a Matat aqa njiri. Matat a Livai aqa njiri.

³⁰ Livai a Simeon aqa njiri. Simeon a Juda aqa njiri. Juda a Josep aqa njiri. Josep a Jonam aqa njiri. Jonam a Eliakim aqa njiri.

³¹ Eliakim a Melea aqa njiri. Melea a Mena aqa njiri. Mena a Matata aqa njiri. Matata a Natan aqa njiri. Natan a Devit aqa njiri.

³² Devit a Jesi aqa njiri. Jesi a Obet aqa njiri. Obet a Boas aqa njiri. Boas a Salmon aqa njiri. Salmon a Nason aqa njiri.

³³ Nason a Aminadap aqa njiri. Aminadap a Atmin aqa njiri. Atmin a Arni aqa njiri. Arni a Hesron aqa njiri. Hesron a Peres aqa njiri. Peres a Juda aqa njiri.

³⁴ Juda a Jekop aqa njiri. Jekop a Aisak aqa njiri. Aisak a Abraham aqa njiri. Abraham a Tera aqa njiri. Tera a Nahor aqa njiri.

³⁵ Nahor a Seruk aqa njiri. Seruk a Reu aqa njiri. Reu a Pelek aqa njiri. Pelek a Eber aqa njiri. Eber a Sela aqa njiri.

³⁶ Sela a Kainan aqa njiri. Kainan a Arpaksat aqa njiri. Arpaksat a Siem aqa njiri. Siem a Noa aqa njiri. Noa a Lamek aqa njiri.

³⁷ Lamek a Metusela aqa njiri. Metusela a Enok aqa njiri. Enok a Jaret aqa njiri. Jaret a Mahalalel aqa njiri. Mahalalel a Kenan aqa njiri.

³⁸ Kenan a Enos aqa njiri. Enos a Set aqa njiri. Set a Adam aqa njiri. Adam a Qotei aqa njiri.

4

Satan a bosiq Yesus walawalaiyoqnej

¹⁻² Mondor Bole a Yesus aqa jejamuq di awoonaqa a Jordan yaq dena olo pulueqnaqa Mondor na a wadau sawaq osi gilej. Osi gilsiq uratonaqa bati 40 a di laqnej. Di laqnaqa Satan bosiqqa Yesus a une bei atqa marsiqa walawalaiyoqnej.

Bati deqa Yesus a inği uratognsiqa qurien ti soqnej. Bati 40 koboonaqa a mameyj.

³ Onaqa Satan na minnej, “Ni Qotei aqa Niriamqa meninj kalil endi minjrim bem buliyibqa ni uye.”

⁴ Degsi minjnaqa Yesus na kamba minnej, “Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Tamo nanği inği uyo na segi ñambile sqasai.’ ”

⁵ Onaqa Satan a Yesus olo osiqa mana goge kobaq oqsıq dia Yesus tigeltosiqa sawa sawa kalil mandor kokba nanği na taqatejunub qaji di Yesus osoryej.

⁶ Osoryosiqa minnej, “Sawa sawa kalil di nanço singila ti ñoro ti ni emqai. Sawa sawa kalil di ijo. Qotei na nami ebej. Deqa e na tamo bei yqa are soqnım yaqi.

⁷ Deqa ni ijo ulatamuq endi singa pulutosim e qa louimqa sawa sawa kalil di ni emqai.”

⁸ Onaqa Yesus na minnej, “Nami Qotei aqa anjam bei endegsib nengrenyeb unu, ‘Ino Tamo Koba Qotei a segi qa louoqnsimqa aqa sorgomq di soqne.’ ”

⁹ Onaqa Satan na Yesus olo osiqa Jerusalem gilsiq atra tal quraq oqsıq goge dia Yesus atsiqa minnej, “Ni Qotei aqa Niriamqa endena prugosim mandamq aiye.

¹⁰ Ağı Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, ‘Qotei na aqa lan angro nanği minjrimqa bosib ni taqatmqab.’

¹¹ Anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende, ‘Lan angro nanği bosib ban na ni soqtmıbqa ino singa meninj na qalqasai.’ ”

¹² Onaqa Yesus na kamba Satan minnej, “Qotei aqa anjam bei dego nengrenq di unu. Anjam agiende, ‘Ni ino Tamo Koba Qotei aqa singila lana tenemtqa osim a gisanıaim.’ ”

¹³ Satan a kumbra kalil dena Yesus uneq waiyqa yonaq ugeiyonaqa a uratosiqa ulanej. Bunuqna a na olo Yesus walawalaiyqa marsiqa tarijosiqa soqnej.

Yesus a Galili sawaq di aqa wau utru atej

¹⁴ Qotei aqa Mondor aqa singila Yesus aqaq di soqnej deqa a olo puluosiqqa Galili sawaq aiyej. Aisiq di sonaqa qure kalilq di tamo ungasari nanqi a qa saeqnsib laqneb.

¹⁵ A bati gaigai Juda nanqo Qotei tal miligiq giloqnsiqqa tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam minjreqnaqa nanqi quoqnsib aqa nam soqtoqneb.

Nasaret qureq di nanqi Yesus qa minjin oqetnjrej

¹⁶ Onaqa Yesus a dena walwelosiq Nasaret qureq aiyej. Di aqa qure utru. A dia boleelj. Aisiq di sosiqqa yori bationaqa aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di dauryosiqqa Juda nanqo Qotei tal miligiq gilsiqqa Qotei aqa anjam sisiyqa osiq tigelej.

¹⁷ Onaqa buk Baibel yonabqa a na waqtosiqqa Qotei aqa medabu o tamo Aisaia aqa anjam nami nenjgrejrej qaji mutu bei itosiq endegsi sisiyej,

¹⁸ “Tamo Koba aqa Mondor ijoq di unu deqa a na e giltbosiqqa merbej, ‘Ni na tamo ungasari sougetjunub qaji nanqi ijo anjam bole minjroqne.’ Osisa a na e qarinqbosiq merbej, ‘Ni na tamo ungasari nam qandimo unub qaji nanqi boletnjroqne. Osim tamo ungasari nanqo segi une na ojejunu qaji nanqi gereinjroqne. Osim tamo ungasari jeu tamo nanqi na ugeugeinjreqnub qaji nanqi aqaryainjroqne.

¹⁹ Osim anjam endegsi palontogne, “Tamo Koba a na tamo ungasari nanqi boletnjrqajqa bati brantqo.” ’ ’ ’

²⁰ Yesus a anjam degsi sisiyosiq koboonaqa buk Baibel kabutosiqqa Qotei tal taqato tamo yosiq a olo awoej. Onaqa tamo ungasari kalil Qotei tal miligiq di soqneb qaji nanqi Yesus koqyesoqneb.

²¹ Onaqa Yesus na nanqi minjrej, “Qotei aqa anjam e endego sisiyonum ninqi quonub qaji di aqa damu agi bini brantqo.”

²² Degsi minjrnaqa nanqi kalil aqa anjam di qusib mareb, “Yesus aqa anjam di bolequja.” Osib olo areqalo kobaiyoqnsib maroqneb, “Yesus a Josep aqa njiri. Deqa a powo qabe na osiqqa anjam bole endeqaji palontosiq mergeqnu?”

²³ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninqi yawo anjam endegsib merbqab kiyo, ‘O yu qanqra tamo, ni ino segi jejamu gereiye.’ Osib ninqi endegsib merbqab, ‘Kaperneam qureq di ni manwa habteqnam iga deqa queqnum. Manwa kere dego ni ino segi qure utruq endi babtım iga unqom.’ ”

²⁴ Osisa Yesus a olo endegsi minjrej, “E bole merngwai. Qotei aqa medabu o tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqnaqas di nanqi aqa anjam quetqa asginjrqaqas. Deqa a nam saiqoji sqas.

²⁵ E bole merngwai. Elaija aqa bati qa lan getenqsonaqa wausau qalub bai 6 gilsiq awa bosaiognej. Deqa sawa sawa kalilq di nanqi mam koba eb. Bati deqa Israel sawaq di unqa qobul gargakoba soqneb.

²⁶ Sonabqa Qotei na Elaija nanqoq qarinqyosai. A na Elaija qarinqyonaqa Saidon sawaq gilsiq Sarefat qureq di unqa qobul bei aqaq di segi brantosisq aqaryaiyej.

²⁷ Qotei aqa medabu o tamo Elisa dego aqa bati qa tamo gargakoba nanqo jejamu yu na ugeelenrej qaji nanqi Israel sawaq di soqneb. Ariya Elisa a nanqi boletnjrosai. A Siria sawaq gilsiq dia tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenrej qaji aqa nam Naman a segi boletej.”

²⁸⁻²⁹ Yesus na tamo ungasari Qotei tal miligiq di soqneb qaji nanqi anjam degsi minjrnaqa nanqi kalil qusibqa minjin ani oqetnjrnaqa tigelosib Yesus ojsib tututosib qure qalaq osi gileb. Nanqo qure mana goge di soqnej deqa nanqi Yesus mana goge dena waiyqa mareb.

³⁰ Onaqa a nanqo ambleq na loumosiqq ulanrej.

Yesus a tamo bei aqaq dena mondor uge wiyetej

³¹ Onaqa Yesus a Kaperneam qureq gilej. Qure di Galili sawaq di unu. Gilsiq di sosiqqa yori batiqnaqa tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam plaltoqnsiq minjroqnej.

³² Yesus aqa anjam maroqnej di singila ti. A segi anjam di aqa Abu. Deqa tamo ungasari kalil nanqi aqa anjam di quoqnsib tulan prugugetoqneb.

³³ Yori bati bei tamo mondor uge na oje qaji a Qotei tal miligiq di soqnej. Deqa a tulan lelenosiqqa Yesus minnej,

³⁴ “O Yesus Nasaret qaji tamo, ni iga kiyergwaiqa bonum? Ni iga padaltgwa bonum e? E ni qalie. Ni Qotei aqa segi Njiri bolequja. Ino jejamuq di une bei saiqoji.”

³⁵ Mondor uge dena Yesus degsi minjrnaqa a singila na njirntosiq minnej, “Ni medabu getentosim tamo di uratosim ulan.” Onaqa mondor uge dena tamo di uratqa osiqqa tamo ungasari nanqo ambleq di a waiyonaq mandamq di nejiesonaqa uratosiqq ulanrej. Tamo di aqa jejamu yala ugetosai. A bole soqnej.

³⁶ Onaqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus aqa manwa di unsibqa nanqi tulan prugugetosib segi segi maroqneb, “Yesus a anjam bunuj mareqnu. Aqa anjam bunuj di singila ti mareqnu. Agi a na mondor uge nanqi anjam minjreqnaqa nanqi aqa anjam dauryoqnsib jaraiyeqnub.”

³⁷Tamo ungasari nanġi degsib maroqnsib olo walwelosib sawa sawa kalilq di Yesus aqa maŋwa deqa saoqnsib laqneb.

Yesus na Pita aqa mimibe boletej

³⁸Onaqa Yesus a tigelosiqa Qotei tal uratosiq Saimon aqa ñam bei Pita aqa tal gogetej. Tal gogetosiqa Saimon aqa mimibe makobaiyonaqa jejamu kaŋkaŋyonaq unej. Deqa Yesus aqa aŋġro nanġi na minjeb, "Ni a boletime."

³⁹Onaqa Yesus a gilsiq uña maiyej qaji aqa areq di tigelosiqa anjam segi minjnaqa aqa jejamu kaŋkaŋ di koboej. Onaqa uña a tigelosiqa nanġi iŋġi goiyetnrej.

Yesus a tamo ungasari gargekoba nanġi boletnjqonej

⁴⁰Sej aiqa laqnaqa tamo ungasari ma utru segi segi so qaji nanġo was nanġi na joqoqnsib Yesus aqa areq boqneb. Beqnaqba Yesus na aqa baŋ nanġo gateq di ateqnaqa nanġo ma koboeqnaqa nanġi jaraiyoqneb.

⁴¹Mondor uge gargekoba dego Yesus na winjqreanaqa nanġi olo tamo ungasari nanġi uratnjqoqnsib jaraiyoqneb. Jaraiyoqnsib tulaŋ leleŋjoqnsib Yesus minjoqneb, "Ni Qotei aqa Njiri." Yeqnaqba Yesus a sinġila na saidnjqonej, "Niŋġi ijo ñam ubtosib maraib." Degsi saidnjqonej. Di kiyaaqa? Nanġi qalie, Yesus a Kristus.

Yesus a qure qureq giloqnsiqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjqonej

⁴²Onaqa nobqolo ambru Yesus na tamo ungasari nanġi alelnjrsiqa qure di uratosiq wadau sawaq ġilej. Gilsiq di sonaqa nanġi a qa ŋamosib gilsib itosib minjeb, "Ni iga uratgaim."

⁴³Onaqa Yesus na minjrej, "E qure bei beiq dego giloqnsiyqa Qotei aqa anjam bole endegi minjqonej, 'Niŋġi are bulyibqa Qotei a nunġo Mandor Koba sosim niŋġi taqatŋwas.' Degsi minjqonej. Qotei a deqa e qarŋbonaq mandamq aiyem."

⁴⁴Yesus na tamo ungasari nanġi degsi minjrsiqa nanġi uratnjqrsiq gilsiq Judia sawaq di walweloqnsiqa Juda nanġo Qotei tal miligiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam palontoqnej.

5

Yesus na Pita minjnaqa a kakaŋ waiyosiq qe ani ej

¹Bati bei Yesus a Genesaret ya agu kobaqujaq gilsiq alile dia tigelesonaqa tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanġi Qotei aqa anjam quqwaŋqa are qalsibqa Yesus aqa areq bosib koroeb.

²Koroesonabqa Yesus a ŋam atsiqa qobuŋ aiyel alile di tiryosib sonab unjrej. Qe o qaji tamo nanġi qobuŋ dena mandamq aisib nanġo kakaŋ yansoqneb.

³Qobuŋ bei Saimon aqa qobuŋ. Yesus a Saimon aqa qobuŋ gogetosiq di awoosiqa Saimon minjej, "Qobuŋ tututum kiñala sasalem." Onaqa Saimon na qobuŋ tututonaq sasalonaqa Yesus a qobuŋ miligiq di awoosiqa tamo ungasari kalil nanġi alile di sonabqa Qotei aqa anjam plaltosiq minjqonej.

⁴Anjam minjrsiq koboonaqa a na Saimon minjej, "Niŋġi qobuŋ oyoosib ya robuq oqsib nunġo kakaŋ waiyqab qe oqab."

⁵Onaqa Saimon na kamba minjej, "O Tamo Koba, iga qolo waukobaonum gilsiq nebeqo. Iga qe bei yala osai. Di unġum. Ni maronum deqa e kakaŋ olo waiyqai."

⁶⁻⁷Onaqa qe o qaji tamo nanġi ya robuq oqsib kakaŋ olo waiyosib qe tulaŋ ani eb. Qe ani onabqa nanġo kakaŋ qe na maqej deqa branqa laqnaqa titqa keresainjrej. Deqa nanġi na nanġo was qudei qobuŋ beiq di soqneb qaji nanġi metnjqrab bosib koba na kakaŋ titosib qe osib qobuŋ aiyel miligiq di jugonab maqosib tugwa laqneb.

⁸Onaqa Saimon aqa ñam bei Pita a Yesus aqa maŋwa di unsiqa aqa sinġaq di sinġa pulutosiq minjej, "O Tamo Koba, e une tamo. Deqa ni e uratbosim ġile."

⁹Saimon na Yesus degsi minjej. Di kiyaaqa? Aqa was nanġi ti qe tulaŋ koba elenjosib prugueteb deqa.

¹⁰Sebedi aqa njiri aiyel Jems Jon wo nanġi Saimon ombla wau qujai. Nanġi dego Yesus aqa maŋwa di unsibqa tulaŋ prugeb. Onaqa Yesus na Saimon minjej, "Ni ulaaam. Ni qe o tamo unum deqa ni qe eqnum. Bunuqna ni degsim olo tamo oqnaqam."

¹¹Onaqa nanġi nanġo qobuŋ alile dia atsim nanġo ai abu nanġi uratnjqrsib nanġo ñoro ti iŋġi iŋġi kalil ti uratosib Yesus dauryeb.

Yesus a tamo yu na aqa jejamu ugeelenej qaji di boletej

¹²Nanġi Yesus dauryosib bati bei nanġi koba na qure beiq ġileb. Dia tamo bei yu na aqa jejamu ugeelenej qaji a Yesus unsiqa aqa areq bosiq sinġa pulutosiqa mandamq di ŋam quosiqa Yesus pailiosiq minjej, "O Tamo Koba, ni e boletbqa are soqnim e boletbe. E qalie, ni e boletbqa kere."

¹³ Degsi minjnaqa Yesus a ban waiyosiq tamo di aqa jejamu oje. Ojsiqa minje, "E ni boletmqa are unu. Deqa ino jejamu olo boleeme." Onaqa bati qujai deqa aqa yu uge kalil mosoosiq aqa jejamu bolelej.

¹⁴ Onaqa Yesus na minje, "Ino jejamu boleqo deqa ni tigelosim gile. Ni tamo qudei nangi ijo ñam ubtosim minjraim. Ni gilsim ino jejamu atra tamo osoryosim atraiyqajqa ingi ingi Moses a nami marej qaji di osim Qotei atraiyime. Yimqa tamo ungasari nangi ni numsis marqab, 'Bole, ino jejamu boleqo.' "

¹⁵ Onaqa a gilsiq ariya a Yesus aqa anjam di dauryosai. Yesus na a boletej deqa mare mare laqnaqa aqa anjam tulan kobaosiq sawa sawa kalil keretej. Deqa tamo ungasari tulan gargekoba nangi Yesus aqa anjam quqwajqa ti a na nango ma boletetnrqajqa ti are qalsibqa boqnsib aqa areq di koroqneb.

¹⁶ Ariya bati gargekoba Yesus a tamo ungasari nangi alelnjroqnsiq wadau sawaq giloqnsiq dia a segi sosiq Qotei pailyoqneq.

Yesus a tamo bei jejamu laiyej qaji di boletej

¹⁷⁻¹⁸ Bati bei tamo ungasari nangi olo koroesonabqa Yesus a Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqneq. Minjreqlaqa bati di Farisi nangi ti dal anjam qalie tamo nangi ti bosib Yesus aqa areq di awesoqneq. Nangi Galili sawa ti Judia sawa ti nango qure qureq dena belejeb. Nangi Jerusalem dena dego belejeb. Tamo Koba Qotei aqa singila Yesus aqaq di soqnej deqa a na tamo ungasari nango ma boletetnrqajqa wauoqneq. Onaqa tamo qudei nangi tamo bei jejamu laiyej qaji a saperaq di ñeiosib Yesus aqa areq di atqa marsibqa qoboyosib beb.

¹⁹ Bosib ñam ateb di tamo tulan gargekoba sirañmeq di jujunje. Deqa nangi Yesus aqa areq gilqa keresaijnraqa tal quraq oqsib goge na waqtosibqa tamo sapera qoji gulaintosib ura uratonab Yesus aqa areq aiyej.

²⁰ Onaqa Yesus a nango areqalo unej di nango areqalo qujai Yesus na tamo jejamu laiyej qaji di boletqa kere. Deqa a na tamo di minje, "O ijo was, ino une kalil e na kobotetmonum."

²¹ Onaqa dal anjam qalie tamo nangi ti Farisi nangi ti tal dia awesoqneq qaji nangi Yesus aqa anjam di qusibqa nango areqalo na mareb, "Yesus a Qotei misilinyqo. Yai na tamo nango une kobotqa kere? Qotei a segi qujai."

²² Nangi degsib are qaleqnaqqa Yesus a nango areqalo di qalieosiq minjrej, "Ningi kiyaga degsib are qaleqnaq?"

²³ Anjam kiye e na tamo jejamu laiyoq qaji di minjit ningi qusib e qa poingwas? 'Ino une kalil e na kobotetmonum,' anjam de kiyo, 'Ni tigelosim walwel,' anjam de kiyo?

²⁴ E segi Tamo Angro. E mandamq endi singila ti unum deqa e na tamo nango une kobotetnrqa kere. Ningi degsi poingwajqa deqa e na tamo di boletqai." Yesus a nangi degsi minjrsiq tamo jejamu laiyej qaji di koqyosiq minje, "E ni mermqai. Ni tigelosim ino sapera osim ino talq gile."

²⁵ Degsi minjnaqa a tamo ungasari kalil nango ñamdamuq di tigelosiq aqa sapera ñeiosoqnej qaji di qoboyosiq a Qotei aqa ñam soqtosiq walwelosiq aqa talq gilej.

²⁶ Onaqa tamo ungasari kalil nangi Qotei aqa manwa di unsibqa nangi tulan prugugetosib Qotei aqa ñam soqtosib a binjiyeb. Osib nangi ulaosib mareb, "Manwa iga endego unonum di kumbra bei. Tamo qudei na manwa deqaji yeqnaq iga nami unosaiqneq."

Yesus na Livai minje, "Ni e daurbe"

²⁷ Yesus a dena walwelosiq takis o qaji tamo bei aqa ñam Livai a takis o talq di awesonag gilsiq itej. Itosiq minje, "Ni e daurbe."

²⁸ Onaqa a na aqa ingi ingi kalil uratosiq tigelosiq Yesus dauryej.

²⁹ Osiq bati bei Livai a maruro atsiqa takis o qaji tamo tulan gargekoba nangi ti Yesus aqa segi angro nangi ti tamo lanja lanja nangi ti metnjraq bosib koba na awoosib ingi uyoqneq.

³⁰ Onaqa Farisi nangi ti dal anjam qalie tamo nangi ti bosib kumbra di unsibqa Yesus aqa angro nangi ñirijtnjrsib minjreb, "Ningi kiyaga takis o qaji tamo ti une tamo ti nangi koba na awoosib ingi ti ya ti uyeqnaq?"

³¹ Onaqa Yesus a nango anjam di qusiq minjrej, "Tamo ma saiqoji nangi yu qangra tamo aqaq gilosaieqnaq. Tamo ma ti nangi segi yu qangra tamo aqaq gileqnaq."

³² Tamo bei a marqas, 'E tamo bole. E une saiqoji.' E tamo deqaji nangi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyosai. Tamo a marqas, 'E une ti.' E tamo deqaji nangi metnjrit ijoq bqajqa deqa mandamq aiyem."

Yesus a qurienq qa anjam marej

³³ Onaqa Farisi nangi na olo Yesus minjeb, "Jon aqa angro nangi bati gaigai ingi uratoqnsib qurienqnsib Qotei pailyoqnsib unub. Farisi nango angro nangi dego kumbra degyeqnaq."

Ariya ino anğro nanği kiyaaq qurienjoſaieqñub? Ağı nanği bati gaigai inği ti ya ti uyoqñsib unub.”

³⁴ Onaqa Yesus a nanğo anjam di quſiqa a kamba yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a uña ban ojqa bati qa aqa was nanği ti soqñibqa nanği qurienqab e? Sai.

³⁵ Bunuqna nanğo was a nanği uratñjrinqa bati deqa nanği qurienjoqñsib sqab.”

³⁶ Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei a gara jugo bunuj osim dena mutu gentosim gara jugo sari branjoq di qandimqra keresai. Degsi qandimqas di a na gara jugo bunuj di ugeugeiyqas. Amqa gara sari aqa uno bolesaiqas. Di kiyaaq? Gara sari ti gara bunuj ti kerekereqasai.

³⁷ Tamo bei a wain bunuj osim ya nobu sariq di qamqa keresai. Ya nobu sari di nami kanğrañosiğ singilaej. Deqa a wain bunuj qamimqra wain a didiqosim ya nobu sari paratosimqra wain bilejosiñ mandamq aiqas. Ya nobu a dego ugeqas.

³⁸ A ya nobu bunujq di wain bunuj qamimqra ombla bole sqab.

³⁹ Tamo bei a wain namij uysimqra a olo wain bunuj uyqasai. Di kiyaaq? A marqas, ‘Namij di bole.’ ”

6

Yesus a segi yori bati aqa Tamo Koba

¹ Yori bati bei Yesus aqa anğro nanği ti wau ambleq na giloqñsibqa aqa anğro nanği bem sum gei elenjoqñsib ban na ñoqoryoqñsib uye uye giloqñeb.

² Nanği degsib gileqñabqa Farisi qudei nanği bosib nanği unjrsib minjrej, “Ninği kiyaaq kumbra degyeqñub? Yori bati qa kumbra degyo di getento koba.”

³ Onaqa Yesus na kamba Farisi nanği minjrej, “Nami Devit aqa wau tamo nanği ti mamñjrnaqa kumbra yeb qaji di ninği buk miligiğ di sisiyosai kiyo?

⁴ Devit a atra tal miligiğ gilsiqqa Qotei atraiyqajqa bem uysiqqa aqa wau tamo nanği dego anainjrnaq uyebe. Bem di getento. Di atra tamo nanğo segi uyqajqa bem. Devit a degyej di a dal anjam grotej. Ariya a Qotei aqa ñamgalağ di une saiçoji. Ninği anjam di sisiyosai kiyo?”

⁵ Osiqa minjrej, “E Tamo Anğro. Deqa e segi na yori bati taqatejunum. E segi yori bati aqa Tamo Koba.”

Yori bati qa Yesus a tamo ban qandamyey qaji di boletej

⁶ Olo yori bati bei Yesus a Juda nanğo Qotei tal miligiğ gilsiqqa Qotei aqa anjam plaltosiğ minjroqñej. Qotei tal miligiğ di tamo bei ban wo qandamyey qaji a soqnej.

⁷ Onaqa dal anjam qalie tamo nanği ti Farisi nanği ti Yesus koqyoqñeb. Nanği are qaleb, “Yesus a yori bati qa tamo di boletqas kiyo? Yimqa minjçom, ‘Ni na yori bati grotonum.’ ” Deqa nanği Yesus koqyoqñeb.

⁸⁻⁹ Onaqa Yesus a nanğo areqalo di qalieosiqa tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni tigelosim gago ambleq au.” Degsi minjnaqa a tigelosiq nanğo ambleq bonaqa Yesus na Farisi nanği minjrej, “E ninği anjam bei nenemñçwai. Iga yori bati qa kumbra bole yçom kiyo kumbra uge yçom kiyo? Tamo bei a padalqa laqñimqra iga na aqaryaiyonam bole sqas di kere kiyo iga a uratonam padalqas di kere kiyo? Dal anjam a kiyersi março?”

¹⁰ Yesus na nanği kalil degsi minjrsiq koqñjrsiqqa tamo ban qandamyey qaji di minjej, “Ni ino ban waiy.” Degsi minjnaqa aqa ban waiyonaq boleej.

¹¹ Onaqa Farisi nanği Yesus aqa kumbra di unsibqa minjin oqetñjrnaqa nanği Yesus kiyeryqajqa deqa qairoqñeb.

Yesus na aqa anğro 12 nanği giltñjrej

¹² Bati deqa Yesus a segi Qotei pailyqqa marsiq manaq oqeğ. Manaq oqsiiğ dia Qotei pailyeqnaqa nebeej. ¹³ Nebeonaqa Yesus na tamo kalil a dauryosib laqñeb qaji nanği metñjrnaqa aqa areq bonabqa nanğo ambleq dena anğro 12 giltñjrej. Nanği a ombla sosib aqa anjam mare mare laqajqa deqa giltñjrej.

¹⁴ Nanğo ñam agiende. Bei Saimon. Yesus na aqa ñam bei Pita waiyey. Nanği aqa was Andru wo. Bei Jems. Nanği aqa was Jon wo. Bei Filip. Bei Bartolomyu.

¹⁵ Ariya Matyu Tomas wo. Bei Alfias aqa ñiri Jems. Bei Saimon ağı Rom nanği winjrqajqa maroqñej qaji.

¹⁶ Ariya bei Jems aqa ñiri Judas. Bei Judas Iskariot ağı bunuqna Yesus osiqqa jeu tamo nanğo banğ di atej qaji.

Yesus na tamo unğasari gargekoba nanği boletñjroqñej

¹⁷⁻¹⁸ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği di joqsiiğ koba na manaq dena olo aiyeb. Aisib sawa guj dia sonabqa tamo unğasari gargekoba a dauryosib laqñeb qaji nanği bosib aqa anjam quqwjajqa ti a nanğo ma boletetñjrqağqa ti koroeb. Tamo unğasari laña lañaj gargekoba dego Judia sawa nanğo qure qureq dena ti Jerusalem dena ti Tair qure wo Saidon qure wo nanğo

sawa alile jojom dena ti beleñeb. Bonabqa Yesus a tamo kalil mondor uge uge na ojelenjo qaji nanği boletnjroqnej.

¹⁹ Aqa jejamuq na sinğila gileqnaqa tamo ma ti kalil nanğo ma kobooqnej. Deqa nanği kalil aqa jejamuq di nanğo ban atqa maroqnsib ban waiyoqnsib ojoqneq.

Tamo yai nanği tulañ areboleboleinjrqas?

²⁰ Onaqa Yesus a bulosiqa aqa angro nanği koqnrsiqa endegsi minjrej, “Ninği bini sougetejunub qaji bunuqna Qotei a nunğo Mandor Koba sosim ninği taqatñgwas. Deqa ninği tulañ areboleboleinjgwas.

²¹ “Ninği bini mam unub qaji bunuqna kere na sqab. Deqa ninği tulañ areboleboleinjgwas. “Ninği bini akam ti unub qaji bunuqna akam uratosib olo kikiqab. Deqa ninği tulañ areboleboleinjgwas.

²²⁻²³ “Ninği e Tamo Angro daurbeqñub deqa bunuqna tamo qudei na ninği jeutñgoqnsib misilingoqnsib nunğo ñam ugeugeiyocñqab. Nami nanğo moma nanği na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanği degsis ugeugeinjroqneq. Nanği ninği ugeugeinjgibqa, di unğum, ninği tulañ areboleboleinjgem. Ninği quiy. Nunğo awai bole agi lan goqe di unu. Bunuqna ninği oqsib awai di itqab.

²⁴ “Ariya ninği bini ñoro koba ti unub qaji ninği ñam atoqñiy. Nunğo are boletetñgwayqa inği inği agi ninği mandamq endi ekritonub deqa bunuqna ninği gulbe koba oqab.

²⁵ “Ninği bini inği qa kere na unub qaji ninği dego ñam atoqñiy. Bunuqna ninği mam oqab. “Ninği bini kikiqñub qaji ninği dego ñam atoqñiy. Bunuqna ninği are ugeinjim akam ti sqab.

²⁶ “Tamo kalil nanği na nunğo ñam soqtetñgwab di uge. Deqa ninği ñam atoqñiy. Nami nanğo moma nanği na dego gisan anjam maro tamo nanğos ñam soqtetnjroqneq.

Ninği nunğos jeu tamo nanği qa boleoqnsib gereinjroqñiy

²⁷ “Ninği ijo anjam endi queqñub qaji e na olo endegsi mernğwai. Tamo qudei na ninği jeutñgoqñibqa ninği kamba olo nanği jeutñjraib. Ninği nanği qa boleoqnsib qalaqalainjroqñiy.

²⁸ Tamo qudei na ninği misilingoqñibqa ninği kamba olo nanği misilingñjraib. Ninği anjam bole bole minjroqñiy. Tamo qudei na ninği ugeugeinjgoqñibqa ninği kamba olo nanği ugeugeinjraib. Ninği nanği qa Qotei pailyoqñiy.

²⁹ Tamo bei na ula ponmimqa belosim waliñe bei osoryimqa ponyem. Tamo bei a ino gara jugo yaimimqa ni na saidyaim. Olo ino gara jugo bei dego ye.

³⁰ Tamo bei na ino inği bei yaimqajqa mermimqa ye. Yosim a na kamba olo ni emqajqa minjaim.

³¹ Kumbra bole bole tamo nanği na ninği enğwajqa arearetñgeqñu qaji di ninği na olo nanği enjroqñiy.

³² “Tamo unğasari ninği qa boleqñub qaji nanği qa segi ninği kamba boleoqñqab di kumbra bolesai. Dal anjam gotranjo qaji tamo nanği dego kumbra degyeqñub.

³³ Tamo unğasari ninği geregereñgeqñub qaji nanği segi ninği na kamba geregereinjroqñqab di kumbra bolesai. Dal anjam gotranjo qaji tamo nanği dego kumbra degyeqñub.

³⁴ Ninği na tamo qudei nanği inği bei enjrqqa osibqa nanği kamba olo ninği enğwajqa minjrsib inği enjrqab di kumbra tulañ bolesai. Dal anjam gotranjo qaji tamo nanği dego kumbra degyeqñub.

³⁵ Deqa ninği ijo anjam endi quiy. Tamo qudei na ninği jeutñgoqñibqa ninği kamba olo nanği jeutñjraib. Ninği nanği qa boleoqnsib nanği qalaqalainjroqñiy. Osib inği bole bole enjroqnsib nanği na kamba olo ninği enğwajqa minjroqñib. Ninği kumbra degyqab di ninği Qotei Goge Koba aqa angro bole sosib awai tulañ boledamu oqab. Ninği qalie, tamo unğasari kumbra uge uge yoqnsib Qotei binjiyqa urateqñub qaji nanği di Qotei na kamba kumbra uge uge enjrosaieqñu. A na nanği olo kumbra bole bole enjreqñu. Deqa ninği dego Qotei aqa kumbra di dauryosib tamo bole ti tamo uge ti nanği turtnjroqnsib kumbra bole bole enjroqñiy. Ninği kumbra degyqab di ninği Qotei aqa angro bole sqab.

³⁶ Nunğos Abu a tamo nanği qa duleqñu deqa ninği dego Qotei aqa kumbra di dauryosib tamo nanği qa duloqñiy.

Ninği na tamo qudei nanği peginjraib

³⁷ “Ninği na tamo qudei nanği peginjraib. Ninği peginjrqasai di Qotei a kamba dego ninği peginjwasai. Ninği na tamo qudei nanğos jejamuq di une qametnjraib. Yimqa Qotei a kamba dego nunğos jejamuq di une qametñgwasai. Ninği na tamo nanğos une kalil taqal atetnjroqñiy. Yimqa Qotei a dego nunğos une kalil taqal atetñgoqñqas.

³⁸ Ninği na tamo nanği lueinjroqnsib inği inği enjroqñiy. Yimqa Qotei a kamba dego ninği lueinjgoqnsim inği inği enğoqñqas. Osim inği inği tulañ koba enğoqnsim nunğos mogomq di

bilentoqnimqa ojqa keresaiingooqnimqa bilenjoqnsib dobulq aiyooqngab. Ningi tamo nanngi kumbra enjroqngab kere dego Qotei a kamba ningi kumbra engooqngas.” Yesus na aqa angro nanngi anjam degsi minjrej.

³⁹ Osiqa Yesus a olo yawo anjam bei endegsi minjrej, “Tamo bei nam qandimo unu qaji a na tamo bei dego nam qandimo unu qaji di gam osoryqa keresai. A na aqa barj ojsim ombla walwelqab di ombla mangalsib subq aiqab.

⁴⁰ Skul angro na aqa qalie tamo a burjyqa keresai. A kobaqujaosimqa di aqa qalie tamo ombla kerekereqab.

⁴¹ “Kiyaqa ni ino was aqa namdamuq di nam ñengi kiñala unu di unsimqa ino segi namdamuq di nampanj kobaquja unu di ni unosai?”

⁴² Kiyaqa ino segi namdamuq di nampanj kobaquja soqnimqa ni na tentosim ino was minjqam, ‘Was, e ino namdamuq di nam ñengi kiñala unonum di osiy taqal waiyetmqai?’ Kiyaqa ni degsi minjqam? Kiyaqa nampanj kobaquja ino segi namdamuq di unu qaji di ni unosai? Ni gisan tamo. Ni mati nampanj kobaquja ino segi namdamuq di unu qaji di taqal waiyosim namdamu suwanmimqa ariya degam nam ñengi kiñala ino was aqa namdamuq di unu qaji di geregere unsim taqal waiyete.”

Nam uge nanngi gei uge ateqnub

⁴³ Osiqa Yesus a olo marej, “Nam bole nanngi gei bole ateqnub. Nanngi gei uge atosaieqnub. Nam uge nanngi gei uge ateqnub. Nanngi gei bole atosaieqnub.

⁴⁴ Deqa tamo nanngi nam aqa gei unsibqa dena nanngi poinjrqas, ‘Nam di bole. Nam di uge.’ Ningi manj luwit marinq dena qura gei osib uyosaieqnub. Sil luwit marinq dena wain gei osib uyosaieqnub.

⁴⁵ Dego kere tamo bole nanngo are miligiq di areqalo bole na maqejunu. Deqa nanngi kumbra bole yeqnub. Ariya tamo uge nanngo are miligiq di areqalo uge na maqejunu. Deqa nanngi kumbra uge yeqnub. Tamo nanngo areqalo kalil nanngo are miligiq na oqoqnsiq medabuq na branteqnu.”

Yesus a tal gereiyo kumbra qa yawo anjam marej

⁴⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Kiyaqa ningi ‘O Tamo Koba, O Tamo Koba’ e degsib metboqnsib olo ijo anjam dauryosaieqnub?”

⁴⁷⁻⁴⁸ Ningi quiy. Tamo ungasari nanngi ijoq bosib ijo anjam qusib dauryqab di nanngi tal gereiyo tamo bul sqab. Tal gereiyo tamo di a tal utru atqa osiqa tal ai sub bogelenosiq guma koba aiyelenosiq meniñ iteleñej. Bunuqna awa koba bosimqa ya meli dosim tal di qamsim putqasai. Singila na tigelesqas. Di kiyaqa? A meniñ quraq di tal atej deqa.

⁴⁹ Ariya tamo ungasari nanngi ijo anjam qusib olo dauryqa uratqab di nanngi tamo bei lanja sub gogeq di aqa tal atej qaji a bul sqas. Tal atnaq sonaqa awa koba bosiqqa ya meli dosiqa tal di qamsiq renjintosiq putonaq aisiq tulan niñaqej.”

7

Yesus na qaja tamo gate bei aqa kanjal tamo boletej

¹ Yesus a anjam kalil degsi marnaqa tamo ungasari nanngi qunabqa a nanngi uratnjrsiqa Kaperneam qureq aiyej.

² Dia qaja tamo gate bei soqnej. A Rom tamo. Aqa kanjal tamo a tulan qalaqalaiyoqnej qaji di makobaiyosiq moiqa laqnej.

³ Deqa tamo qudei na qaja tamo gate di minjeb, “Yesus a bqo Kaperneam endi unu.” Degsi minjnab quej. Qusiqa Juda gate qudei nanngi Yesus minjib bosim aqa kanjal tamo boletqajqa deqa qarinjnrnaq gileb.

⁴ Gilsib Yesus itosib singila na pailyosib minjeb, “O Tamo Koba, ni iga uratngaim. Qaja tamo gate di a tamo boleqaja.

⁵ A Juda kalil nanngi qa tulan boleqnsiqa gaigai geregereinjreqnu. Agi a na gago Qotei tal gereiyej.”

⁶ Nanngi degsib Yesus minjnab qusiqa tigelosiq nanngi daurnjrsiq koba na aiyej. Aisib tal joomyqa laq nabqa qaja tamo gate dena aqa was qudei nanngi olo qarinjnrnaq gilsib gamq di Yesus turosib minjeb, “O Tamo Koba, gago was a marqo, ‘Unqum, ni lanja waukobaaaim. E tamo bolesai deqa ni ijo talq baim.

⁷ E dego ino areq bqqa keresai. Deqa ni anjam segi marimqa ijo kanjal tamo a boleqas.

⁸ E dego tamo kokba qudei nanngo sorgomq di unum. Ijo qaja tamo nanngi ijo sorgomq di unub. E bei minjqai, “Ni gile.” Yimqa a gilqas. Bei minjqai, “Ni au.” Yimqa a bqas. Ijo kanjal tamo bei minjqai, “Wau di ye.” Degsi minjitaqa a ijo anjam dauryqas.”

⁹ Onaqa Yesus a anjam di qusiqa tulan prugugetej. Osiqa bulosiq tamo ungasari gargekoba a dauryoqneb qaji nanngi minjrej, “E ningi endegsi merngwai. Qaja tamo gate

di a e qa areqalo tulan singilatqo. Israel tamo nami e qa degsi aqa areqalo singilato qaji bei unosai.”

¹⁰ Onaqa qaja tamo gate aqa was nançi a na qarinjrej qaji nançi olo puluosib aqa talq gilsib kançal tamo di a boleosiq sonaq uneb.

Yesus a unça qobul bei aqa nri moiyej qaji di olo tigeltej

¹¹ Olo bati bei Yesus a qure beiq aiyej. Qure di aqa ñam Nain. Tamo unçasari gargekoba nançi Yesus aqa ançro ti koba na aiyeb.

¹² Yesus a qure polomq di branteqnaqa tamo bei nami moiyej qaji a subq atqajqa qoboyosib giloqneb. Tamo di aqa ai qobulej. Aqa ançro qujai bole qujai agi a segi. Ançro di qoboyosib gileqnaqqa tamo unçasari tulan gargekoba qure dia soqneb qaji nançi unça di koba na walwelosib giloqneb.

¹³ Onaqa Tamo Koba a unça di unsiqa a qa tulan dulosiqa minjej, “Ni akamaim.”

¹⁴ Degsi minjsiq walweloşiqa ban waiyosiq kulum ançro jigeş qaji di oñaqa tamo nançi a qoboyosib giloqneb qaji tigeleb. Onaqa Yesus na ançro moiyej qaji di minjej, “O ançro, e ni mermqai, ni tigel.”

¹⁵ Degsi minjnaqa a tigelosiq awoosiş anjam maroqnej. Onaqa Yesus na a ban ojsiqa osi gilsiq aqa ai yej.

¹⁶ Onaqa tamo unçasari kalil qure dia soqneb qaji nançi Qotei aqa mança di unsibqa nançi tulan prugugetosib Qotei aqa ñam soqtosib maroqneb, “Bole, bini Qotei aqa medabu o qaji tamo kobaquja a gago ambleq endi brantqo. Qotei na aqa segi tamo unçasari nançi aqaryainrçajqa deqa tamo di qarinyqo bqo.”

¹⁷ Yesus a mança di yonaqa tamo unçasari nançi unsib deqa mare mare laqnaş Judia sawaq di, sawa bei beiq di nançi quekriteb.

Jon yansnjro qaji aqa ançro aiyel nançi anjam bei Yesus nenemyeb

¹⁸ Jon aqa ançro nançi mança kalil Yesus a yoqnej qaji deqa Jon saiyeş.

¹⁹ Saiyonab Jon na aqa ançro aiyel nançi metnjrnaş aqa areş bonabqa minjrej, “Ninçi Tamo Koba aqa areş gilsib endegsib nenemyiş, ‘Kristus agi Qotei na nami qarinyim bqajqa mareş qaji di ni kiyo? Ni saiamqa iga tamo bei qa tariñom kiyo?’ ”

²⁰ Jon na nançi aiyel degsi minjrsiq qarinjrnaşqa Yesus aqa areş gilsib minjeb, “Jon yansnjro qaji a na iga qarinqwoqa inoş bonum. A ni endegsi nenemmşo, ‘Kristus agi Qotei na nami qarinyim bqajqa mareş qaji di ni kiyo? Ni saiamqa iga tamo bei qa tariñom kiyo?’ ”

²¹ Bati deqa Yesus na tamo unçasari tulan gargekoba ma utru segi segi nançi ti tamo nanço jejamu mondor uge uge na ojelenşo qaji nançi ti boletnjroqnej. Tamo ñam qandimo gargekoba dego boletnjreşnaqa ñam poinjroqnej.

²² Deqa Yesus a tamo aiyel Jon na qarinjrej qaji nançi di minjrej, “Ninçi aisib kumbra ninçi uneqnuş qaji deqa ti anjam ninçi queqnuş qaji deqa ti Jon saiyosib minjiş. Endegsib minjiş, ‘Tamo ñam qandimnjro qaji nançi olo ñam poinjreşnaqa sawa uneqnuş. Tamo jejamu lainjro qaji nançi olo walweleqnuş. Tamo nanço jejamu yu na ugeelenşo qaji nanço yu kalil koboeqnu. Tamo dabkala getenjro qaji nanço dabkala olo waqeqnu. Tamo moreñşo qaji nançi olo tigeleqnuş. Tamo sougetejunub qaji nançi Qotei aqa anjam bole queqnuş.

²³ Tamo nançi e qa nanço areqalo singilatoşnsib olo ijo ñam ulontosaieqnuş qaji nançi tulan areboleboleinjreşnu. ”

²⁴ Onaqa Jon aqa ançro aiyel nançi Yesus aqa anjam di qusibqa nançi olo puluosib Jon minjçajqa aiyeb. Aiyeqnaşqa Yesus na tamo unçasari gargekoba a ombla soqneb qaji nançi Jon qa endegsi minjrej, “Ninçi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileş? Ninçi tamo silai aqa bança bul jagwa na pileteşnaqa di unqajqa gileş kiyo? Sai. Jon a tamo deşaji sai.

²⁵ Deqa ninçi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileş? Ninçi tamo gara bole walaosiş laqnuş qaji di unqajqa gileş kiyo? Di deşo sai. Tamo gara bole walaosnsib ñoro koba ti unub qaji nançi mandor kokba nanço talq di unub.

²⁶ Deqa ninçi tamo kiyero unqajqa wadau sawaq gileş? Ninçi Qotei aqa medabu o qaji tamo bei unqajqa gileş kiyo? Od. Agide. Ninçi deqa unqa gileş. Deqa e ninçi endegsi mernçwai. Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo kobaquja. A na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nançi tulan bunjrejunu.

²⁷ Agi nami e mandamq aiyosaişonamqa Qotei a Jon qa endegsi merbeş, ‘Ni que. E na ijo anjam maro tamo qarinyitqa a ni qa namoosim ino gam gereiyetmqaş.’ Tamo di agi Jon. Anjam di Qotei aqa nençrenç di unu.

²⁸ Deqa e bole mernçwai. Jon yansnjro qaji a na tamo kalil mandamq endi unub qaji nançi tulan bunjrejunu. Ariya tamo qudei ñam saiqoji unub qaji nançi Qotei na taqatnjroşnsiqa nanço Mandor Koba unu deqa nançi olo Jon tulan bunjrejunuş.”

²⁹ Onaqa tamo ungasari nanği ti takis o qaji tamo nanği ti anjam di qusib mareb, “Bole. Qotei aqa kumbra kalil di bole tintin.” Nanği degsib mareb. Di kiyaaqa? Nanği nami are bulyonab Jon na yansnjrej deqa.

³⁰ Ariya Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti Jon na yansnjrqa urateb deqa nanği gam bole Qotei na osornjrej qaji di qoreiyeb.

³¹ Onaqa Yesus a olo marej, “Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanngo kumbra qa e yawo anjam kiyersiy marqai?”

³² E nanngo kumbra qa endegsi marqai. Nanği angro du du bul qure ambleq di alanoqnsib angro qudei na qudei minjreknub, ‘Iga yumba anjamonumqa ningi lou tuosai. Iga are uge qa louonumqa ningi akamosai.’”

³³ Osiqa Yesus a olo marej, “Jon yansnjro qaji a bosiqqa ingi ti wain ti uratosiq sonaqa ningi a qa mareknub, ‘A mondor uge ti unu.’”

³⁴ Ariya e Tamo Angro bosimqa ingi ti wain ti uyeqnamqa ningi e nuboqnsib mareknub, ‘Ningi uniy. Yesus a qunjan ani. A wain uyo ani. A takis o qaji tamo ti une tamo ti nanği koba na walweleknub.’”

³⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei aqa tamo ungasari nanği bole qalieeqnub, aqa powo tulan kobaquja.”

Unja bei a gorej quleq ti osiq Yesus aqa singa liyoqnej

³⁶ Bati bei Farisi tamo bei aqa ñam Saimon a Yesus minjej, “Ni ijo talq bamqa aqo ombla ingi uyqom.” Onaqa Yesus a Saimon odyosiqqa aqa talq gilsiqqa Saimon ombla awoosib ingi uyoqneb.

³⁷⁻³⁸ Onaqa sambala unja bei qure dia soqnej qaji a anjam endegsi quej, “Yesus a Saimon aqa talq di sosiqqa ingi uyeqnu.” A anjam degsi qusiqa gorej jaliña quleq ti osiqqa Saimon aqa tal miligiq gilsiq Yesus aqa qoreq na bosiqqa aqa singa jojomq di tigelosiq akamej. Akamonaqa aqa ñam ya Yesus aqa singaq ainaqa singa tombol na awoosiq aqa ñam ya singaq aiyej qaji di aqa segi gate banja na piyoqnsiqqa Yesus aqa singa kundoqyoqnsiqqa gorej quleq ti dena Yesus aqa singa liyoqnej.

³⁹ Unja a kumbra di yonaqa Saimon a unsiqqa are qalej, “Yesus a Qotei aqa medabu o tamo unu qamu unja endi bosiq aqa jejamu ojgo qaji di sambala unja a degsi poiyyo qamu.”

⁴⁰ Onaqa Yesus a Saimon aqa areqalo di qalieosiqqa minjej, “Saimon, e ni anjam bei mermqai.” Onaqa Saimon na minjej, “O Qalie Tamo, ni mare.”

⁴¹ Onaqa Yesus na yawo anjam endegsi Saimon minjej, “Tamo aiyel na tamo bei silali yaiyeb. Bei na 100 kina yaiyey. Bei na 10 kina yaiyey. Yaiyonabqa minjrej, ‘Bunuqna ningi na kamba silali di olo e ebqab.’”

⁴² Ariya bunuqna nanği aiyel na kamba silali di a olo yqa keresai deqa a na nanği aiyel minjrej, ‘Ungum, ningi na silali di olo ebaib. Uratiy.’ Degsi minjrej. Deqa Saimon, ni merbe, tamo yai a tamo deqa tulan are boledamuiyyas? Tamo 100 kina yaiyey qaji a kiyo tamo 10 kina yaiyey qaji a kiyo?”

⁴³ Onaqa Saimon na minjej, “E are qalonum, tamo 100 kina ej qaji a tamo deqa tulan are boledamuiyyas.” Onaqa Yesus na Saimon minjej, “Ni kere maronum.”

⁴⁴ Osiq bulosiqqa sambala unja di areiyosiq Saimon minjej, “Ni unja endi unime. E ino tal miligiq gilonumqa ni ijo singa yansetbosai. Ariya unja endi a bosiqqa aqa ñam ya na ijo singa yansetbosiqqa aqa gate banja na ijo singa piyyo.”

⁴⁵ E ino tal miligiq gilonumqa ni e kundoqbosai. Ariya unja endi a bosiqqa ijo singa kundoqyoqna agi kundoqyoqnsiq unu.

⁴⁶ Ni na ijo gate gorej na liyosai. Ariya unja endi a gorej boledamu quleq ti osi bosiqqa dena ijo singa liyyo.

⁴⁷ Deqa Saimon, e ni mermqai. Sambala unja endi aqa une tulan gargekoba. E na aqa une kalil kobotetonum deqa a e qa are tulan boledamuiyyo. Ariya e na tamo bei aqa une quja quja segi kobotetqai di a e qa are bolekiñalayqas.”

⁴⁸ Osiqa unja di minjej, “Ino une kalil e na kobotetmonum.”

⁴⁹ Onaqa tamo nanği Yesus koba na awoosib ingi uyoqneb qaji nanği aqa anjam di qusi-bqa segi segi maroqneb, “Yesus a tamo kiyero deqa a na tamo nanngo une kobotetnjreknub?”

⁵⁰ Onaqa Yesus na unja di minjej, “Ni ino areqalo e qa singilatonom deqa Qotei na ni oqo. Deqa ni are lawo na gilime.”

8

Ungasari qudei nanği Yesus dauryosib koba na walweloqneb

¹ Bati bei Yesus a walwelosiqqa qure kokba ti qure kiñilala ti dia brantoqnsiqqa Qotei a tamo ungasari nanngo Mandor Koba sosim nanği taqatnjrqas anjam bole di minjre minjre laqnej. Tamo 12 Yesus na giltnjrej qaji nanği a ti walweloqneb.

² Uŋgasari qudei nami nanŋo jejamuq dena Yesus na mondor uge uge winjrej qaji nanŋi ti uŋa qudei nami mainjrnaqa Yesus na boletnjrej qaji nanŋi ti Yesus dauryosib koba na walweloqneb. Uŋa bei aqa ñam Maria. A Makdala qure qaji. Nami mondor uge 7 nanŋi aqa jejamuq di sonabqa Yesus na winjretej.

³ Uŋa bei aqa ñam Joana. A Kusa aqa ñauŋ. Kusa a Mandor Herot aqa tal taqatoqnej qaji. Uŋa bei aqa ñam Susana. Uŋgasari gargekoba nanŋi dego Yesus dauryoqneb. Nanŋi nanŋo segi silali na Yesus aqa aŋgro nanŋi ti iŋgi awaiyetnjroqneb.

Yesus a saga yago qa yawo anjam marej

⁴ Bati deqa tamo uŋgasari tulaŋ gargekoba nanŋi qure qure kalilq dena bosib Yesus aqa areq di koroonabqa a tigelosiqa yawo anjam endegsi minjrej,

⁵ “Tamo bei a saga yago osiq aqa iŋgi wauq di breiyej. Breiyonaqa saga yago qudei gam qalaq aiyeleneb. Ainabqa tamo qudei nanŋi walwelosib saga yago di soselenonabqa qebari nanŋi bosib uyekriteb.

⁶ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeleneb. Mandam di guma menir ti. Gogeq di mandam kiñala. Deqa saga yago aiyelenosib urur oqoqjateb. Onaqa mandam olo kanŋraŋonaq saga yago laosib moreñeb.

⁷ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeleneb. Dena oqeb qaji sil luwit na dego dauryosiq oqsiiq kabutnjrnaq geitosai.

⁸ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb. Di aisib oqoboledamuyosib gei tulaŋ gargekoba ateb. 100 dego.” Yesus na tamo uŋgasari nanŋi yawo anjam degsi minjrsiq koboonaga a tulaŋ lelenosiq marej, “Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

Yesus a kiyaga tamo uŋgasari nanŋi yawo anjam minjroqnej?

⁹ Onaqa Yesus aqa aŋgro nanŋi aqa yawo anjam di qusibqa nanŋi anjam aqa utru geregere qalieqajqa deqa Yesus nenemyeb.

¹⁰ Nenemyonabqa a na kamba endegsi minjrej, “Qotei na aqa segi tamo uŋgasari nanŋi taqatnjrsim nanŋo Mandor Koba sqas. Anjam di aqa utru uliejunu. Di Qotei na babbtimqa ijo aŋgro niŋgi segi utru qalieqab. Ariya tamo uŋgasari lanaj nanŋi yawo anjam segi minjroqñai. Deqa nanŋi ñam atoqñqab di nanŋi ijo anjam aqa damu unqasai. Nanŋi dab atoqñqab di nanŋi ijo anjam aqa utru poinjrqsai.”

Saga yago qa yawo anjam aqa utru Yesus na babtej

¹¹ Osiqa Yesus a olo marej, “Saga yago qa yawo anjam maronum di aqa utru e na babbtitqa niŋgi quiy. Saga yago di Qotei aqa anjam.

¹² Saga yago qudei gam qalaq aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanŋi Qotei aqa anjam qusib nanŋo are miligiq di atib soqñimqa Satan a bosim anjam di olo yainjrqsai. Yim nanŋi Qotei aqa anjam nanŋo areqaloq di singilatqa keresai. Deqa Qotei a nanŋi elenqasai.

¹³ Saga yago qudei mandam lanjaq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanŋi Qotei aqa anjam qusib tulaŋ areboleboleinjrimqa anjam di oqjatosib nanŋo areq atqab. Ariya anjam di nanŋo are miligiq tulaŋ guma aiyosai. Deqa sokiñala gulbe bei bei nanŋoq bamqa nanŋo areqaloq Yesus qa singilateqñub qaji di nanŋi olo ulontqab.

¹⁴ Saga yago qudei sil luwit ambleq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanŋi Qotei aqa anjam quqwab. Ariya bunuqna nanŋo segi jejamu qa ulaqajqa ti ñoro koba oqajqa ti mandam qa iŋgi iŋgi qa areboleboleinjraqajqa ti kumbra dena anjam bole nanŋo are miligiq di unu qaji di tentim loumqas. Saga yago uge nanŋi gei bole atosieqñub dego kere.

¹⁵ Saga yago qudei mol mandam boledamuq di aiyeb qaji di aqa utru endegsi unu. Tamo qudei nanŋi Qotei aqa anjam qusib ojsib dauryoqñqab. Nanŋo are miligi bolequja deqa nanŋi singila na tigelesosib gulbe qoboioqñqab. Saga yago bole nanŋi gei bole ateleqñub dego kere.”

Tamo bei a lam qatrentosim kulum miligiq jugwasai

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei a lam qatrentosim web na kabutqasai. A bijal surumq di atqasai. Boleq di gaintim warum suwanamqa tamo uŋgasari nanŋi tal miligiq gilsib warum geregere unqab.

¹⁷ Dego kere kumbra kalil uliejunu qaji di olo boleq dqas. Iŋgi iŋgi kalil kabuejunu qaji di dego olo boleq dimqa tamo uŋgasari nanŋi unsib utru qalieqab.

¹⁸ “Deqa niŋgi ijo anjam geregere qusib poingem. Tamo a powo ti sqas di Qotei na powo olo yimqa a powo koba oqas. Ariya tamo a powo ti sqasai di powo kiñala aqaq di unu qaji di Qotei na olo yayimqa a lanja sqas. Tamo di a marqas, ‘E powo ti.’ Di sai. A powo saiqoji.”

Tamo yai nanŋi Yesus aqa was bole? Tamo yai nanŋi Yesus aqa ai bole?

¹⁹ Onaqa Yesus aqa was nanği aqa ai koba na Yesus aqaq bosib talq di iteb. Itosib tamo unğasari gargekoba siranmeq di jujuneb deqa nanği aqa areq gilqa keresainjrej.

²⁰ Deqa tamo qudei na Yesus minjeb, “Ino was nanği ino ai ombla na ni numqa bonub agi oqeq di tigelejunub.”

²¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo unğasari Qotei aqa anjam qusib dauryeqnub qaji nanği ijo ai bole. Nanği ijo was bole dego.”

Yesus a jagwa ti ya korkor ti anjam minjrnaq laeb

²²⁻²³ Bati bei Yesus aqa anğro nanği ti qobun bei gogetosibqa Yesus na minjrej, “İga ya agu taqal beiq gilqom.” Degsi minjrnaqa nanği koba na qobun na gileqnaqqa Yesus a urjamyonaqa qobun miligiq di njeisq qambumtej. Onaqa jagwa koba tigelosiq ya korkor-tosiq qobun qaloqnsiq morman miligiq aiyeqnaqa ya maqonaqa qobun tugwa laqnej.

²⁴ Deqa Yesus aqa anğro nanği tulañ ulaugetosib aqa areq bosib dudumyosib minjeb, “O Tamo Koba, iga padalqa laqnum.” Degsi minjnabqa Yesus a nanço anjam di qusiq qutuosiq tigelej. Tigelosiq jagwa ti ya ti singila na minjrej, “Ninği laoiy.” Onaqa jagwa ti ya ti laosib tulañ maninej.

²⁵ Onaqa Yesus na aqa anğro nanği minjrej, “Ninği kiyaaq e qa nunço areqalo singilatosaı?” Degsi minjrnaqa nanği tulañ ulaugetosib segi segi maroqneq, “Yesus a tamo kiyero deqa jagwa ti ya ti minjrqaqa aqa anjam qusib laonub?”

Yesus a tamo bei aqa jejamuq na mondor uge gargekoba winjretej

²⁶ Onaqa Yesus aqa anğro nanği ti Galili sawa uratosib ya agu ambleq na potosib qobun na gilsib Gerasa sawaq di tiryeb.

²⁷ Tiryosib Yesus a mandamq ainaqa qure deqaji tamo bei a bosiqqa Yesus itej. Tamo di a mondor uge uge na ojeleno qaji. A bati gaigai yosi laqnej. A nami koba degsi soqnej. A talq di njeiosaiqnej. A gaigai tamo sub ato sawaq di njeioqnej.

²⁸ Deqa a Yesus unsiqqa tulañ lelenosiq bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq minjej, “O Yesus, Qotei Goge Koba aqa Niri, ni e kiyerbqa bonum? E ni endegsi mermqai, ni e jaqatin ebaim.”

²⁹ Mondor uge dena Yesus degsi minjej. Di kiyaaq? Yesus na singila na minjoqnej, “Ni tamo di uratosim ulan.” Mondor uge dena bati gargekoba tamo di aqa jejamu ugeugeiyeteqnaqa tamo qudei na ojoqnsib sil kokba na aqa singa ti ban ti tontoqnsib geregere taqatoqneq. Yeqnaqa mondor uge dena sil kokba kukoqyelenoqnsiq tamo di oqnsiq wadau sawaq osi giloqnej.

³⁰ Deqa Yesus na mondor uge di nenemyej, “Ino ñam yai?” Onaqa minjej, “İjo ñam Qoto Tamo Gargekoba.” A na Yesus degsi minjej. Di kiyaaq? Mondor uge tulañ gargekoba tamo di aqa jejamuq di soqneq deqa.

³¹ Onaqa mondor uge nanği singila na pailosib Yesus minjeb, “Ni iga sub guma kobaq di waigaim.”

³²⁻³³ Bati deqa bel tulañ gargekoba nanği mana goge dia suwaroqneq. Deqa mondor uge nanği na Yesus minjeb, “Ni iga qarinqimqa iga bel nanço jejamuq gilelenqom.” Onaqa Yesus a mondor uge nanği odnrnaqa nanği na tamo di uratosibqa segi segi bel nanço jejamuq gileleneb. Gilnabqa bel kalil nanği gurgurosib botau dena prugelenosib yaq aisib ya uysib moreneb.

³⁴ Onaqa bel taqatoqneq qaji tamo nanği kumbra di unsibqa jaraiyosib qure miligiq aisib tamo unğasari kalil nanği sainjroqnsib laqneq. Gamq di dego sainjroqnsib laqneq.

³⁵ Onaqa tamo unğasari nanği kumbra di unqajqa beb. Bosib Yesus aqa areq di koroosib ñam ateb di tamo nami mondor uge ti sosiq yosi laqnej qaji aqa areqalo boleosiq gara tigsiq Yesus aqa singa jojomq di awesonaq uneb. Unsib ulaugeteb.

³⁶ Onaqa tamo nanği Yesus aqa manwa di uneb qaji nanği na tamo unğasari nanği sainjreb. Yesus na mondor uge winjrnaq tamo a boleej deqa sainjreb.

³⁷ Yesus a manwa di babtej deqa tamo unğasari kalil Gerasa sawaq di soqneq qaji nanği tulañ ulaugetosib minjeb, “Ni iga uratgosim ulan.” Onaqa Yesus a qobun gogetosiq nanği uratnrjsiq aiyej.

³⁸ Aıqa laqnaqa tamo Yesus na mondor uge winjretej qaji a singila na pailosiq minjej, “E ni daurmqai.” Onaqa Yesus na saidyosiq minjej,

³⁹ “Ni olo ino segi qureq gilsim Qotei na kumbra tulañ boledamu emqo deqa nanği sainjre.” Onaqa a puluosiq aqa qureq gilsiq Yesus na kumbra tulañ boledamu yej deqa tamo unğasari kalil nanği sainjroqnsiq laqnej.

Uña bei a Yesus aqa gara ojnaq boletosiq olo anğro moiyej qaji a tigeltej

⁴⁰ Onaqa Yesus a olo qobun gogetosiqa Galili sawaq gilej. Gilsiq qobun tiryonaq mandamq aisiq nam atej di tamo ungasari tulan gargekoba nanqi nami bosib a qa tarijesonab unjrej. Deqa nanqi a unsibqa tulan areboleboleinjrej.

⁴¹ Onaqa Qotei tal taqato tamo bei aqa nam Jairus a bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiqa pailyosiq minjei, "Ni ijo talq au."

⁴² Degsi minjei. Di kiyaaqa? Aqa angro sebin qujai bole qujai moiqa laqnej deqa. Angro aqa wausau 12.

Onaqa Yesus na Jairus odyosiqa tigelosiq a dauryosiqa gileqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi dego nanqi aiyel daurnjrsib jujunosib giloqneb.

⁴³ Gileqnaqnaqa nanjo ambleq di unja bei ma ti soqnej qaji a nanqi daurnjrsiq giloqnej. Unja di nami bai na unej lej aiyocnsiq degsi soqnej wausau 12 uratej. Tamo gargekoba nanqi nami a boletqa yeqnaq nanqi keresaiinjroqnej.

⁴⁴ Deqa a Yesus aqa qoreq na dadauryosiqa ban waiyosiq Yesus aqa gara mutu ojei. Ojnaqa aqa lej aiyocnej qaji di koboej.

⁴⁵ Onaqa Yesus a marej, "Yai na ijo gara ojjo?" Onaqa tamo ungasari kalil nanqi saidonabqa Pita na Yesus minjei, "O Tamo Koba, ni unime. Tamo ungasari tulan gargekoba nanqi ni daurmossib jujunmejunub."

⁴⁶ Onaqa Yesus a kamba marej, "E qalieonum, bei na ijo gara ojjoqa singila qudei ijo jejamu uratosiq aqaq gilqo."

⁴⁷ Onaqa unja di a are qalej, "E Yesus aqa gara ojonum ijo ma koboqo di ulitqa keresai." A degsi are qalsiqa are tojtojyonaqa jinqa na bosiq Yesus aqa areq di singa pulutosiq tamo ungasari kalil nanjo namdamuq di aqa kumbra yej qaji di ubtekretej. A Yesus aqa gara ojei deqa ti aqa ma urur koboej deqa ti ubtej.

⁴⁸ Onaqa Yesus na minjei, "O unja, ni ino areqalo e qa singilatosisim ijoq bonum deqa ino ma agi koboqo. Deqa ni are lawo na gilsim bole soqnime."

⁴⁹ Yesus na unja degsi minjeqnaqa tamo bei a Jairus aqa talq dena bosiq Jairus minjei, "Ungum. Ino angro nami moiyo. Deqa ni Qalie Tamo a lanja wau koba yaim. Uratim aiyem."

⁵⁰ Degsi minjnaqa Yesus a anjam di qusiqa Jairus minjei, "Ni ulaaaim. Ni e qa ino areqalo singilatimqa ino angro a boleosisim nambile sqas."

⁵¹ Osiqa Jairus ombla gilsib Jairus aqa talq di branteb. Brantosib Yesus na tamo ungasari kalil nanqi tal gogetqa saidnjrsiqa angro moiyej qaji aqa ai abu aqa angro qalub agi Pita na Jon na Jems na nanqi segi joqsiqua tal gogeteb.

⁵² Tamo ungasari kalil nanqi na angro moiyej qaji a akamkobatoqneb. Deqa Yesus na minjrej, "Ningi akamaib. Angro di a moiyoasai. A lanja neisiq qambumtejunu."

⁵³ Degsi minjnaqa nanqi Yesus kikiyeb. Nanqi qalieeb, "Angro a nami moiyoqneb." Degsib qalieosib deqa Yesus kikiyeb.

⁵⁴ Onaqa Yesus a warum miligiq gilsiqua angro aqa ban ojsiqa soqtosiq minjei, "O Angro, ni tigel."

⁵⁵ Degsi minjnaqa a olo nambile osiqa urur tigelej. Onaqa Yesus na aqa ai abu nanqi minjrej, "Ningi ingi osib a anaiyiy."

⁵⁶ Aqa ai abu nanqi Yesus aqa manwa di unsib deqa nanqi tulan prugugeteb. Onaqa Yesus na minjrej, "Ningi ijo manwa endi unonub deqa ningi ijo nam ubtosib tamo qudei minjraib."

9

Yesus na aqa angro 12 nanqi wau enjrej

¹ Bati bei Yesus na aqa angro 12 nanqi koroinjrsiqa singila enjrej. Nanqi tamo ungasari nanjo jejamuq dena mondor uge uge winjraqajqa ti tamo nanjo ma kobotetnjraqajqa ti deqa singila enjrej.

² Osiqa nanqi qarinjrsiqa minjrej, "Ningi giloqnsibqa Qotei na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas anjam di minjre minjre laqnsibqa nanjo ma kobotetnjroqniy."

³ Osiqa olo minjrej, "Ningi ingi ingi osib gilaib. Toqon ojaib. Nunjo qaqun aib. Ingi uyo bei osib gilaib. Silali osib gilaib. Gara jugo aye aiyel aib.

⁴ Ningi qure bei beiq di brantocnsibqa tal qujaiq di soqniy. Dena olo tigelocnsib qure beiq giloqniy.

⁵ Tamo nanqi ningi gereingosaiabqa ningi qure di uratqa ocnsib nunjo singa tumbrum buyoqniy. Yimqa nanqi nunjo kumbra di unsib poinjraqas, 'Bole, iga kumbra ugetonum.' "

⁶ Onaqa Yesus aqa angro 12 nanqi tigelosib qure qureq giloqnsibqa Yesus aqa anjam bole tamo ungasari nanqi minjre minjre laqnsib nanjo ma kobotetnjroqneb.

Herot a qalieqajqa, "Yesus a tamo yai?"

⁷ Mandor Herot a manwa kalil Yesus a yoqnej qaji deqa quej. Qusiqa areqalo kobaiyej. Di kiyaaq? Tamo qudei nanği maroqneb, “Tamo di a Jon yansjro qaji. A moisiq olo subq na tigelqo.”

⁸ Onaqa qudei nanği maroqneb, “Tamo di a Elaija kiyo olo bqo?” Olo qudei nanği maroqneb, “Tamo di a Qotei aqa medabu o tamo nanği nami soqneb deqaji bei. A olo subq na tigelqo.”

⁹ Ariya Herot a segi marej, “Tamo di a Jon sai. Jon agi e na kakro gentem moiyej koboej. Di tamo yai olo bqo? E a qa anjam gargekoba queqnum.” Herot a degsi marsiqa Yesus unqajqa are qalsiq soqnej.

Yesus a tamo 5,000 nanği ingi anainjrej

¹⁰ Onaqa Yesus aqa anjam maro tamo 12 nanği olo bosib aqa areq di koroosibqa kumbra kalil nanği yoqneb qaji deqa saiyosib minjoqneb. Minjnabqa Yesus a qusiqa nanği joqsıq qure bei nam Betsaida gileb.

¹¹ Gileq nabqa tamo unğasari nanği endegsib queb, “Yesus a Betsaida gileqnu.” Degsib qusibqa Yesus dauryosib gileb. Dauryosib gileq nabqa unjrsiqa Qotei na aqa segi tamo unğasari nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba sqas anjam di minjroqnej. Tamo unğasari ma ti so qaji nanği dego Yesus dauryosib gileq nabqa a na nanği kalil boletnjroqnej.

¹² Onaqa sen aisiq bilaqtonaqa Yesus aqa anğro 12 nanği aqa areq bosib minjeb, “O Tamo Koba, ni na tamo unğasari nanği minjrimqa qure qureq gilsib dia ingi uysib nerenqab. Endi wadau sawa. Inği saiqoji.”

¹³ Onaqa Yesus na minjrej, “Ninği na ingi anainjriy.” Degsi minjrnaqa nanği na kamba minjeb, “Iga ingi sai. Iga bem 5 qe aiyela segi unu. Di keresai. Iga aism ingi tulaj koba awaiyosim tamo unğasari kalil endi nanği anainjrqom di dego kereqasai.”

¹⁴ Nanği degsib mareb. Di kiyaaq? Tamo 5,000 soqneb deqa.

Onaqa Yesus a kamba aqa anğro nanği endegsi minjrej, “Ninği na tamo unğasari nanği minjribqa qur segi segi 50 awoelenqab.”

¹⁵ Onaqa Yesus aqa anğro nanği na tamo unğasari nanği minjrnab dedegsib awoelenjeb.

¹⁶ Awoonabqa Yesus na bem 5 ti qe aiyel ti di osiqa lan goge tarosiqa Qotei pailyej. Pailyo koboonaqa bem ti qe ti ginjenyosiq aqa anğro nanği enjreqlaqa nanği na osi giloqnsibqa tamo unğasari nanği jeisib enjreqlab uyoqneb.

¹⁷ Uynab kalil menetnjrej. Onaqa ingi oto uratelenjeb qaji di Yesus aqa anğro nanği na koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenjeb.

Pita a Yesus qa poiyoonaqa aqa nam ubtej

¹⁸ Bati bei Yesus aqa anğro nanği ti sasalosib nanği segi sosibqa Yesus a Qotei pailyoqnej. Pailyo koboonaqa a na aqa anğro nanği endegsi nenemnjrej, “Tamo unğasari nanği e qa kiyersib mareqnu?”

¹⁹ Onaqa aqa anğro nanği na minjeb, “Tamo qudei nanği mareqnu, ni Jon yansjro qaji. Qudei nanği mareqnu, ni Elaija. Qudei nanği mareqnu, ni Qotei aqa medabu o tamo nanği nami soqneb deqaji bei agi subq na tigelqo.”

²⁰ Onaqa Yesus a nanği olo nenemnjrej, “Ninği segi e qa kiyersib mareqnu?” Onaqa Pita na minjej, “Ni Qotei aqa Kristus.”

Yesus a marej, “E moisiy olo subq na tigelqai”

²¹ Pita a anjam degsi marnaqa Yesus na aqa anğro nanği singila na getentnjrsiqa minjrej, “Ninği anjam di ubtosib tamo qudei minjraib.”

²² Osiqa minjrej, “E Tamo Anğro. Bunuqna e jaqatin koba oqai. Juda gate nanği ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti e qoreibosib lubsib moiyoqbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.”

²³ Osiqa aqa anğro kalil nanği endegsi minjrej, “Tamo bei na e daurbqa osimqa a aqa segi areqalo kalil uratekritisim bati gaigai aqa segi namburbas qoboiyosim e daurbqnem.

²⁴ Tamo bei na aqa segi nambile taqatqajqa arearetqas di a padalqas. Ariya tamo bei a e qa are qalsimqa aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas.

²⁵ Tamo bei a mandam qa nro kalil koroiyosim ariya mondonq aqa segi qunun padalqas di nro dena a kiyersim olo aqaryayqas? Di keresai.

²⁶ E Tamo Anğro. Tamo bei a e qa ti ijo anjam qa ti jemaayqas di mondonq e bosiyqa e kamba tamo deqa jemaibqas. Bati di e ijo segi rian na ti ijo Abu aqa rian na ti ijo Abu aqa lan anğro nanço rian na ti bqai.

²⁷ E bole merjwai. Tamo qudei ijo areq endi tigelejunub qaji nanği morenosaisoqnbqa Qotei na nanği taqatnjrsim nanço Mandor Koba soqnimqa nanği unqab.”

Yesus aqa anğro qalub nanği mana goge di Yesus aqa jejamu bulyonaq unobeiteb

²⁸ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa bati 8 onaqa a Qotei pailyqa marsiqa Pita na Jon na Jems na nanği qalub joqsıqa koba na manaq oqeb.

²⁹ Manaq oqsib dia Yesus a Qotei pailyeqnaqa aqa ulatamu bulyonaq nanği unobeiteb. Aqa gara dego tulan pulonosiq qatekritej.

³⁰ Onaqa tamo aiyel brantosib Yesus ombla anjam maroqneb. Tamo aiyel di Moses Elaija wo.

³¹ Nanği aiyel rian koba ti Qotei aqa singila ti beb. Bosibqa Yesus a bunuqna Jerusalem dia aqa wau kobotosim moisim mandam uratqas anjam deqa Yesus ombla qairoqneb.

³² Yesus aqa anğro qalub nanği tulan urñamñrnaqa ñereñesoqneb deqa olo qutuosişba ñam poinjrnaqa Yesus aqa rian koba de ti tamo aiyel a ombla tigelesoqneb qaji nanği ti unjreb.

³³ Onaqa Moses Elaija wo nanği olo Yesus urateqnaşba Pita na minjeş, "O Tamo Koba, Moses Elaija wo bosib iga koba na endi unum di bolequja. Deqa iga tal kiñilala qalub gereiyqom. Bei ino. Bei Moses aqa. Bei Elaija aqa." Pita a anjam bei marqa saiiyonaqa anjam di lanja marej.

³⁴ Mareqnaqa lanği aisiqa nanği kabutñrnaqa nanği ulaugeteş.

³⁵ Onaqa lanği miligiq dena anjam bei endegsi brantonaq nanği queş, "Endi ijo Anğro qujai e segi na giltem qaji. Niñgi aqa anjam quetoqniş."

³⁶ Onaqa Yesus aqa anğro nanği anjam di qusib ñam ateb di Yesus a segi nanği koba na sonab uneb. Nanği tamo bei unosai. Bati deqa nanği kumbra uneb qaji di ubtosib tamo qudeş nanği minjrosaişoqneb. Nanği mequmosib soqneb.

Yesus a anğro mel aqa jejamuş na mondor uge wiyeteş

³⁷ Nebeonaqa nanği manaq dena olo aisib tamo unğasari tulan gargekoba mana utruş di tarñesonab itñjreb.

³⁸ Onaqa tamo unğasari nanğo ambleş dena tamo bei a brantosişba tulan maosiş Yesus minjeş, "O Qalie Tamo, ni ijo anğro mel unime. A ijo anğro qujai bole qujai.

³⁹ Mondor uge na aqa jejamu ojoqnsişba mandamş waiyeşba aqa tulan lelerjoqnsişba aqa medabuş na maul aiyeqnu. Mondor uge dena a qunjimyoqnsişba aqa jejamu tulan ugeugeiyeqnu. A olo uratosaişqnu.

⁴⁰ Deqa e na ino anğro nanği minjronum, 'Niñgi mondor uge di wiyiş.' Minjronumqa nanği na wiyqa yonub keresaiñjrşo."

⁴¹ Onaqa Yesus a anjam di qusişba marej, "Niñgi tamo unğasari bini bati endeqa unub qaji nunjo areqalo e qa şingilatosai bole sai. Nunjo areqalo ti kumbra ti tulan uge. Bati gembub e niñgi koba na sosişba nunjo gulbe di qoboişoqnaş?" Degsi marsiqa anğro di aqa abu minjeş, "Ino anğro mel di osau."

⁴² Onaqa osi beşbaqa mondor uge dena aqa jejamu ojsiş mandamş waiyosiş qunjimyoqneş. Yeşbaqa Yesus na mondor uge di ñiriñtosiq wiyonaş anğro aqa jejamu uratonaş boleş. Boleonaqa Yesus na anğro di ban ojsiş osi şilsişba aqa abu yeş.

⁴³ Onaqa tamo unğasari kalil mana utruş di soqneb qaji nanği Qotei aqa manşwa di unsibqa tulan pruguşeteş.

Yesus a marej, "E moisiş olo subş na tigelşai"

Tamo unğasari nanği manşwa kalil Yesus a yoşneş qaji deqa are koba qaleşba aqa na aqa anğro nanği endegsi minjreş,

⁴⁴ "Niñgi ijo anjam endi geregere quiy. E Tamo Anğro. Jeu tamo nanği na e ojsib tamo qudeş nanğosaişba qanşba di atqab."

⁴⁵ Onaqa Yesus aqa anğro nanği aqa anjam di qusib anjam aqa utruş Qotei na uliteş deqa nanği poinjšrosai. Deqa nanği Yesus nenemyşbaşba ulaeb.

Yesus aqa anğro yai a ñam ti şqas?

⁴⁶ Bati bei Yesus aqa anğro nanği segi segi ñirişosib anğro yai a nanği kalil bunjšrsim ñam ti şqas deqa anjam na qotoqneb.

⁴⁷⁻⁴⁸ Onaqa Yesus a nanğosaişba areqalo di qalieosişba anğro kiñala bei osişba aqa areş di tigeltoşba nanği osornjšreş. Osornjšsişba minjreş, "Tamo bei a ijo ñam qa are şalsimşba anğro kiñala endeqaji bei osim geregereiyşba di a e dego osim geregereibşba. Tamo a e osim geregereibşba di a na ijo Abu e qarışbeş qaji di dego osim geregereiyşba. Nunjo ambleş di tamo bei a aqa segi ñam soşqşba uratşba di tamo dena niñgi kalil bunğosim ñam ti şqas."

Tamo nanği niñgi jeutñgosaieşqnuş di nanği niñgi koba na wau qujai

⁴⁹ Onaqa Jon na Yesus minjeş, "O Tamo Koba, ni que. Iga tamo bei unem. A ino ñam na mondor uge nanği winjreşbaşba iga na unşim saidyem. Di kiyaqş? A iga koba na wauosaişqnuşba deqa."

⁵⁰ Onaqa Yesus na minjeş, "Niñgi a saidyaiş. Tamo nanği niñgi jeutñgosaieşqnuş di nanği niñgi koba na wau qujai."

Samaria tamo nanġi na Yesus qoreiyeb

⁵¹ Onaqa Yesus a mandam uratosim lan qureq oqwjajqa bati jojomonaqa a Jerusalem aiqajqa areqalo qujaitosiqa Jerusalem areiyosiq walwelej.

⁵²⁻⁵³ Walweloqnsiqa aqa anġro qudei nanġi qarinjnrnaqa nanġi namo aisib Samaria nanġo qure beiq di brantosib Yesus a di nġiqajqa minjrnabqa nanġi na saideb. Di kiyajqa? A Jerusalem aiyocnej deqa.

⁵⁴ Onaqa Yesus aqa anġro aiyel Jems Jon wo nanġi kumbra di unsibqa minjin oqetnrnaqa Yesus minjeb, "O Tamo Koba, ni marimqa iga nġamyuwo metonam lan goge na aisim tamo nanġi di koitnrqas."

⁵⁵ Onaqa Yesus a bulosiqa nanġi aiyel nġirinjnrrej.

⁵⁶ Osiga aqa anġro kalil nanġi joqsiqa koba na qure beiq aiyeb.

Tamo qudei nanġi Yesus dauryoqajqa mareb

⁵⁷ Nanġi gam dauryosib aiyeqnabqa tamo bei na Yesus minnej, "Ni sawa sawaq giloqnmqa e ni daurmoqngai."

⁵⁸ Onaqa Yesus na minnej, "Baun juwan nanġi tal ti. Agi sub miligiq di nġereġeqnub. Qebari nanġi simi ti. Deqa nanġi simiq di nġereġeqnub. Ariya e Tamo Anġro nġiqajqa tal saiqoji. Deqa ni e daurbqajqa gulbe koba."

⁵⁹ Osiga tamo bei minnej, "Ni e daurbe." Degsi minjnaqa tamo dena minnej, "O Tamo Koba, ni e odbimqa e mati aisiy ijo abu qa tarijoqngai. A moiyimqa subq atsiy di e ni daurmġai."

⁶⁰ Onaqa Yesus na minnej, "Unġum. Tamo moiyo qaji nanġi segi na tamo moiyo qaji nanġi subq ateljoqngab. Ariya ni sawa sawaq giloqnsimqa Qotei na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnrjsim nanġo Mandor Koba sqas anjam di minjre minjre laqne."

⁶¹ Onaqa tamo bei na Yesus minnej, "O Tamo Koba, ni marimqa e mati gilsiy ijo was nanġi ban oġelenosiy bosiy ni daurmġai."

⁶² Onaqa Yesus na minnej, "Qotei na aqa segi tamo unġasari nanġi taqatnrjsim nanġo Mandor Koba sqas anjam di ni mare mare laqne. Ni que. Tamo bei a kuñi ojsimqa a bulosim qoreq nġam atoqngas di a Qotei aqa wau ojqa keresai."

10

Tamo 72 nanġi Yesus aqa anjam mare mare laqneb

¹ Bati bei Tamo Koba a na tamo kalil a dauryoqneb qaji nanġi metnrnaqa aqa areq bonabqa nanġo ambleq dena tamo 72 nanġi giltnrrej. Nanġi aqa anjam mare mare laqajqa deqa giltnrrej. Giltnrjsiqa nanġi aiyeb aiyel namoosib qure kalil a segi bunuqna walwelosim aiqas qaji nanġi deq aiqajqa minjrsiqa qarinjnrnaq aiyeb.

² A nanġi qarinjnrnaq osiga yawo anjam endegsi minjrej, "Wauq di inġi gargakoba melionub. Ariya inġi meli bunuj otorqajqa wau tamo gargakoba sai. Deqa ninġi wau lanja minjibqa a na wau tamo nanġi qarinjnrnaq nanġi aqa wauq gilsib inġi meli bunuj otorelġqab.

³ "Deqa ninġi aiyiy. Ninġi kaja du du bul unub deqa e na ninġi qarinqitqa aisib baun juwan nanġo ambleq di wauoqngab.

⁴ Ninġi silali osib aiyab. Nunġo qaquġ aib. Singa tatal jigaib. Ninġi aiyeqnsibqa gamq di tamo qudei turoqnsibqa nanġi anjam bei minjraib.

⁵ Ninġi tal bei gogetoqnsibqa tamo unġasari tal miligiq di unub qaji nanġi endegsib minjroqniy, 'Ninġi lawo na soqniy.'

⁶ Degsib minjroqnsibqa lawo tamo bei sqas di a nunġo lawo anjam di oqas. Ariya lawo tamo bei sqasai di nunġo lawo anjam di olo puluosim nunġoq bqas.

⁷ Ninġi qure bei beiq di brantoqnsibqa tal quajiq di soqniy. Olo tal bei bei gogetoqnaib. Nanġi na ninġi joqnsib inġi ti ya ti anainġoqnsibqa uyoqniy. Ninġi Qotei aqa wau tamo unub deqa nunġo awai agi oqniy.

⁸ "Ninġi qure beiq di brantoqnsibqa nanġi ninġi joqoqnsib inġi anainġoqnsibqa uyoqniy.

⁹ Ninġi qure dia sosibqa tamo unġasari ma ti unub qaji nanġi boletnrjoqnsib endegsib minjroqniy, 'Qotei a nunġo Mandor Koba sosim ninġi taqatngwajqa bati jojomqo.'

¹⁰ Ariya ninġi qure beiq di brantoqnsibqa nanġi ninġi gereingosaiabqa ninġi nanġi uratnrjra qoqnsib nanġo qure ambleq di tigoqnsibqa endegsib minjroqniy.

¹¹ 'Ninġi Qotei qoreiyonub deqa nunġo qure qa tumberum gago singa qandratqo qaji agi butuyetngonum. Ariya ninġi endegsib qalieoiy, Qotei a nunġo Mandor Koba sosim ninġi taqatngwajqa bati jojomqo.' O ijo anġro, ninġi degsib minjroqniy.

¹² E ninġi mernġwai. Mondor Qotei a tamo unġasari nanġo une qa peginjra qatiamqa a na qure deqaji nanġi tulan padalnrjrougetqas. A na Sodom qure nanġi degsib padalnrjrasai. A nanġi gulbe kiñala enjrqas.

Tamo unġasari are bulyosai qaji nanġi mondor tulan padalougetqab

¹³ “O Korasin qure ti Betsaida qure ti, ningi tulan padalougetqab. Di kiyaaq? Marwa e nungoq di yoqnem qaji di Tair qure ti Saidon qure ti nangooq di brantej qamu nanji nami are bulyosib are uge qa gara jigsib nam sumq di awoeb qamu.

¹⁴ Deqa e ningi endegsi mernjwai. Mondonj Qotei a tamo ungasari nangooq une qa peginjrqqa batiamqa a na ningi tulan padaltngougetqas. A na Tair qure ti Saidon qure ti nanji degsim padaltnjrqasai. A nanji gulbe kiñala enjrqas.

¹⁵ O Kaperneam tamo ungasari, ningi lanj qureq oqwa kere e? Keresai. Qotei na ningi breingimqa moiyo qureq aiqab.”

¹⁶ Osiqa Yesus na aqa angro nanji endegsi minjrej, “Tamo bei a nunjo anjam qusim dauryqas di a ijo anjam dego qusim dauryqas. Ariya tamo a ningi qoreingwas di a na dego qoreibqas. Tamo a e qoreibqas di a na ijo Abu e qarinjbej qaji di dego qoreiyqas.”

Tamo 72 Yesus na qarinjrej qaji nanji olo aqa areq beb

¹⁷ Yesus na tamo 72 nanji di qarinjrnajq aisib aqa anjam mare mare laqneb. Onaqa bunuqna nangooq wau di koboonaqa nanji olo puluosib Yesus aqa areq bosib areboleboleinjrnajaq minjeb, “O Tamo Koba, iga ino ñam na mondor uge uge nanji winjreqnamqa nanji gago anjam dauryoqnsib jaraiyoqneb.”

¹⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “Kola minjal urur mandamq aiyeqnu dego kere Satan a urur lanj goge na ulonjosiq aiyeqnaq e unonum.

¹⁹ Ningi quiy. E na Qotei aqa singila ningi engonum. Deqa ningi singila di osib amal uge ti deginj ti nangooq singila tentoqnsib laqnaq. Gago jeu tamo Satan aqa singila kalil dego ningi na kobotoqnaq. Deqa ingi bei na yala ningi ugeugeingwa keresai.

²⁰ Mondor uge nanji nunjo anjam dauryoqnsib jaraiyeqnuq di bolequja. Ariya ningi deqa tulan areboleboleingaiq. Qotei a nunjo ñam lanj qureq di nengrenjey unu. Ningi deqa tulan areboleboleingem.”

Yesus a tulan areboleboleiyonaqa Qotei pailyej

²¹ Bati deqa Mondor Bole a Yesus aqaq aisiq areqalo singilatetonaqa a tulan areboleboleiyonaqa Qotei endegsi pailyej, “O Abu, ni segi lanj qa ti mandam qa ti Koba. E ino ñam soqteqnum. Di kiyaaq? Ni ijo anjam kalil powo tamo nanji qa ulitqnsimqa tamo nanji angro du du bul unub qaji nanji segi qa babteqnam nanji poinjreqnu. Od, Abu, ni ino segi areqalo dauryosim agi degyeqnum.”

²² Yesus a degsi Qotei pailyej. Osiqa marej, “Ijo Abu na inji inji kalil ijo banq di atelenjey unu. E segi Qotei aqa Niri. Tamo bei a e qa qaliesai. Ijo Abu a segi e qa qalie. Tamo bei a ijo Abu qa qaliesai dego. E segi ijo Abu qa qalie. E na tamo qudei nanji ijo Abu osornjrqqa areibqas di osornjrqai. Yim nanji dego ijo Abu qa qalieqab.”

²³ Yesus a degsi marsija aqa angro nanji joqsija nanji segi sasalosib a na minjrej, “Ningi nunjo ñamdamu na ijo kumbra uneqnuq deqa ningi tulan areboleboleingem.

²⁴ Ningi quiy. Nami mandor kokba ti Qotei aqa medabu o tamo nanji ti gargekoba kumbra ningi bini uneqnuq qaji di unqajqa are koba soqnej. Ariya nanji unosaiqneb. Anjam ningi bini queqnuq qaji di dego nanji quqwjajqa are koba soqnej. Ariya nanji quosaiqneb.”

Samaria tamo bei a kumbra bole yej

²⁵ Onaqa dal anjam qalie tamo bei a Yesus aqa singila lanja tenemtqa osiqa endegsi nenemyej, “O Qalie Tamo, e kumbra bole kiye dauryosiy dena e ñambile gaigai sqai?”

²⁶ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Dal anjam nengrenj di kiyersi unu? Ni gaigai sisiyeqnum. Deqa ni segi na mare.”

²⁷ Onaqa tamo dena minjej, “Dal anjam endegsi unu, ‘Ni ino Tamo Koba Qotei a tulan qalaqalaiyime. Qalaqalaiyosim ino are miligi ti ino qunun ti ino singila ti ino areqalo ti kalil a yekritime. Osim ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ino was nanji degsim gerejroqnume.’”

²⁸ Onaqa Yesus na minjej, “Ni kere maronum. Deqa ni kumbra di yoqnaq dena ni ñambile oqam.”

²⁹ Onaqa tamo di a diqosiq aqa segi powo babtqa are qalsiq deqa olo Yesus nenemyej, “Tamo yai a ijo was unu deqa e na gereiyqai?”

³⁰ Onaqa Yesus na kamba yawo anjam endegsi minjej, “Tamo bei a Jerusalem dena tigelosija gam dauryosiq Jeriko qureq aiyeqnaqa gamq di bajinj tamo qudei nanji na a ojsib aqa inji inji kalil yayekriteb. Osib aqa gara palontetosib qalougetonab a moiqa jojomonaqa gam qalaq di a uratosib jaraiyeb. ³¹ A gam qalaq di ñeiesonaqa atra tamo bei a gam dena walwelosiq gilsiq tamo di unej. Unsiqa a aqaryaiyqa uratosiqa gam qalaq beiq na bunyosiq gilej.

³² Onaqa sokiñalayonaq tamo bei a dego gam dena walwelosiq gilej. A Livai tamo. A atra tal taqatoqnej qaji. A gam dena walwelosiq tamo di gam qalaq di ñeiesonaq unsiq a dego tamo di aqaryaiyqa uratosiq a gam qala beiq na bunyosiq a walwelosiq gilej.

³³⁻³⁴ “Ariya olo sokiñalayonaq Samaria tamo bei a dego gam dena walwelosiq gilej. Gilsiq tamo di unsiq a qa tulan dulosiq aqa areq bosiq goren ti wain ti osiq aqa jejamu pupoyeleneb qaji di yanseleñosiqa qoseleñetej. Osiqa a soqtosiq aqa donki quraq di atsiqa osi gilsiq tamo ñereño qaji talq di gereiyosiq taqatoqnej.

³⁵ Onaqa nebeonaqa Samaria tamo di aqa segi qureq gilqa osiq a ñereño qaji tal taqato tamo aqa banq di silali banqa qudei atsiqa minnej, “Ni silali endena tamo di geregereiyoque. E bosiy ino segi silali banqa gembub ni olo uratqam di ni kamba emqai.”

³⁶ Yesus na dal anjam qalie tamo di yawo anjam degsi minjsiq a olo minnej, “Tamo qalub nanqi gam dena walwelosib gileb. Deqa ni merbe. Tamo yai a tamo gam qalaq di qalnb ñeiesoqnej qaji aqa was bole?”

³⁷ Onaqa dal anjam qalie tamo na kamba Yesus minnej, “Samaria tamo agi tamo deqa dulej qaji di aqa was bole.” Onaqa Yesus na minnej, “Ni kere maronum. Deqa ni gilsim kumbra degsim yoqne.”

Yesus a Marta Maria wo nanjo talq di soqnej

³⁸ Onaqa bati bei Yesus aqa anqro nanqi koba na walwelosib aisib qure beiq di branteb. Qure dia uña bei soqnej aqa ñam Marta. A nanqi joqsq koba na aqa tal gogeteb.

³⁹ Marta aqa jaja bei soqnej aqa ñam Maria. A Tamo Koba aqa sinqa jojomq di awoosiq aqa anjam quoqnej.

⁴⁰ Ariya Marta a nanjo inqi goiyetnrqqa marsiq wau koba yoqnej. Osiqa Yesus aqa areq bosiq minnej, “O Tamo Koba, ijo jaja na e uratbqoqa e segi inqi goiyognsim inqi inqi kalil gereiyeqnum. A na e yala aqaryaibosai. Deqa ni na minjimqa a e aqaryaibem.”

⁴¹ Onaqa Tamo Koba a na kamba Marta minnej, “O Marta, ni inqi inqi kalil qa are koba qaleqnum. Ni inqi inqi deqa are kobaimaiq.

⁴² Inqi qujai qa are qalqam di kere. Maria a inqi qujai di oqo. Inqi di tulan boledamu. Inqi di tamo bei na olo yaiyqa keresai.”

11

Yesus a pailyo kumbra qa anjam palontej

¹ Onaqa bati bei Yesus a sawa beiq gilsiq dia Qotei pailyosiq sonaqa aqa anqro bei na minnej, “O Tamo Koba, Jon a nami aqa anqro nanqi pailyqajqqa gam osornjroqnej dego kere ni na iga dego pailyqajqqa gam osorge.”

² Onaqa Yesus na aqa anqro nanqi endegsi minjrej, “Ninqi Qotei pailyqa osibqa endegsib pailyoqniy,

‘O Abu, ino ñam tulan getento.

Ni bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgoqnime.

³ Gago inqi uyo bati gaigai keretgoqnime.

⁴ Tamo nanqi iga qa une ateqnub qaji nanjo une kalil iga na kobotetjreqnum deqa ni kamba gago une kalil dego kobotetgoqnime.

Gulbe bei na iga walwalaigosim uneq waigwa laqnimqa ni iga aqaryaigoqnime.’ ”

⁵⁻⁶ Osiqa Yesus na olo minjrej, “Ino kadoi bei a qolo jige ino talq bosimqa oqeq di tigelosim mermqas, ‘O kadoi, ijo was a sawa isaq na walwelosiq ijo talq bqoqa e inqi bei anaiyqajqqa di saiyoqi. Deqa ni bem qalub ebimqa e anaiyqai.’

⁷ A degsi mermimqa ni na kamba minjqam, ‘Ni e ñeio ñam gentbaim. E siran qandim-tonum. E ijo anqro nanqi ti ñeiejunum. Deqa e ni bem emqa keresai.’

⁸ Ni na ino kadoi degsi minjimqa a ni tulan wainmqas. Wainmimqa ni tigelosim bem yqam. A ino kadoi unu ni deqa are qalsim bem yqasai. A ni tulan wainmqo deqa ni tigelosim inqi keretosim yqam.

⁹ Deqa e ninqi endegsi mernqwai. Ninqi inqi bei qa Qotei pailyqab di a na enqwas. Ninqi inqi bei oqa marsibqa ñamqab di itqab. Ninqi siranme kindokindonqabqa Qotei na siran waqtetjngwas.

¹⁰ Tamo kalil Qotei palyeqnub qaji nanqi inqi eqnub. Tamo kalil inqi qa ñameqnum qaji nanqi iteqnub. Tamo kalil siranme kindokindoneqnum qaji nanqi Qotei na siran waqtetjreqnu.

¹¹ “Tamo bei aqa anqro a mamym qe qa minjimqa a qe yqas. A amal uge yqasai.

¹² A na tuwe tawel qa minjimqa a tuwe tawel yqas. A degin yqasai.

¹³ Deqa ninqi quiy. Ninqi tamo bolesai. Ariya ninqi nunjo anqro nanqi inqi bole bole enjreqnub. Ninqi nanqi saidnjrosaieqnum. Nunjo kumbra dena ninqi endegsi poingem,

nunġo Abu laj qureq di unu qaji a dego ninġi saidnġosaieqnu. Ninġi paillyqab di a na aqa Mondor Bole enġwas. A na ninġi saidnġwasai bole sai.”

Tamo qudei nanġi maroqneb, “Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu”

¹⁴ Onaqa Yesus a tamo bei mondor uge na medabu getentesoqnej qaji di mondor uge wiyetej. Wiyetonaqa a olo boleosiqa anjam maroqnej. Deqa tamo unġasari nanġi Yesus aqa manġwa di unsibqa tulaġ prugugeteb.

¹⁵ Onaqa tamo qudei nanġi dego Yesus aqa manġwa di unsib Yesus yomuiyosib maroqneb, “Mondor uge nanġo gate koba Belsebul a Yesus aqa jejamuq di unu. Singila dena a na mondor uge nanġi winjreqnu.”

¹⁶ Onaqa tamo qudei nanġi Yesus aqa singila laja tenemtaq osib gisanjyosib minjeb, “Ni Qotei laj goge di unu qaji aqa singila bei babtimga unqom.”

¹⁷ Onaqa Yesus a nango areqalo di qalieosiqa yawo anjam endegsi minjrej, “Tamo nanġi sawa qujaiq di unub qaji nanġi segi poaiyelosib qotqab di nanġi koba na geregere sqa keresai. Nanġi niñaqosib koboqab. Tamo nanġi tal qujaiq di unub qaji nanġi segi poaiyelosib qotqab di nanġi dego koba na geregere sqa keresai.

¹⁸ Dego kere Satan na aqa segi mondor uge nanġi winjrqas di nanġi poaiyelqab. Deqa Satan a kiyersim aqa mondor uge nanġi olo taqatnjrqas? Di keresai. Ninġi mareqnuib, ‘Yesus a Belsebul aqa singila na mondor uge nanġi winjreqnu.’

¹⁹ Di sai. E Belsebul aqa singila na mondor uge nanġi winjrqai di yai aqa singila na nunġo anġro nanġi mondor uge winjrqab? Deqa nanġi segi na mernjrwab, ninġi anjam groteqnuib.

²⁰ Ariya e Qotei aqa singila na mondor uge nanġi winjrqai di ninġi endegsi poingwas, ‘Bole, Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatgwaġqa bati brantqo.’ Ninġi degsi poingwas.

²¹ “Tamo singila koba bei a anġ ti qaja ti ojelenosim aqa segi tal geregere taqatqas di aqa inġi inġi kalil bole sqab.

²² Ariya tamo bei tulaġ singila koba a bosim tamo di ombla qotsim singilaqas di a na qaja ti anġ ti tal aqa abu a dena singilaqonej qaji di yayielenosim aqa inġi inġi kalil elenqas. Osim inġi inġi di tamo qudei nanġo banġ di olo atelenqas.

²³ “Tamo bei na e beterbqasai di a na e jeuthqas. Tamo bei a e ombla wauqasai di a na ijo wau ugetetbqas.”

Mondor uge a tamo aqa jejamu uratosim olo bqas

²⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Mondor uge a tamo bei aqa jejamuq dena ulanosim sawa kanġranqoq gilqas. Gilsim dia laqnsimqa aqaratqajqa sawa njamam ugeiyim marqas, ‘E olo puluosiy ijo tal uratem qaji deq olo aiqai.’

²⁵⁻²⁶ A degsi marsimqa aism tal di nami manġ solsisib inġi inġi kalil gereiyeb milalejunu di unsimqa olo puluosim gilsim mondor uge 7 tulaġ ugedamu nanġi joqsim bosim koba na tal dia sqab. Soqniqbqa tamo di aqa so tulaġ ugeqas. Aqa so uge namij degwasai. Aqa so olo tulaġ ugedamuqas.”

Tamo yai nanġi tulaġ areboleboleinjrim sqab?

²⁷ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo unġasari nanġo ambleq dena unja bei a brantosiqqa tulaġ lelenosiqqa Yesus minjrej, “Ino ai agi ni nami nambabtmosiqqa munġum anaimoqnej qaji a Qotei aqa njanġalaq di unja tulaġ bolequja. Deqa a tulaġ areboleboleiyim sqas.”

²⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo ai a segi areboleboleiyqasai. Tamo nanġi Qotei aqa anjam quoqnsib dauryeqnuib qaji nanġi dego tulaġ areboleboleinjrim sqab.”

Tamo qudei nanġi Yesus aqa manġwa unqajqa minjeb

²⁹ Onaqa tamo unġasari tulaġ gargekoba nanġi Yesus aqa areq di koroeqnaqbqa a na nanġi endegsi minjroqnej, “Tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji nanġo kumbra tulaġ ugedamu. Nanġi gaigai Qotei aqa manġwa laja unqajqa metbeqnuib. Deqa e na Qotei aqa manġwa bei nanġi osornjrqasai. Jona aqa manġwa segi osornjritqa nanġi unqab.

³⁰ Agi Jona a segi manġwa bul sonaqa tamo unġasari Ninive qureq di soqneb qaji nanġi manġwa di uneb. Dego kere e Tamo Anġro manġwa bul soqnit tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji nanġi manġwa di unqab.

³¹ Mondonj Qotei na tamo unġasari nanġi peginjrqqa batiamqa unja mandor nami guta di sawa taqatoqnej qaji a tigelqas. Tigelosimqa tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji nanġo kumbra uge babtetnjrqas. A degyqas. Di kiyaqqa? Unja di a nami Solomon aqa powo kobaquja unqa marsiqqa sawa isaq na walwelosi bej deqa. Ariya bini tamo bei Solomon tulaġ bunyejunu qaji a nunġo ambleq di unu.

³² Mondonj Qotei na tamo unġasari nanġi peginjrqqa batiamqa Ninive tamo nanġi dego tigelqab. Tigelosibqa tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji nanġo kumbra uge babtetnjrqab. Nanġi degyqab. Di kiyaqqa? Ninive tamo nanġi nami Jona aqa anjam qusib are bulyeb deqa. Ariya bini tamo bei Jona tulaġ bunyejunu qaji a nunġo ambleq di unu.”

Ino n̄amdamu a ino jejamu qa puloŋ bul

³³ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei a lam qatrentosim tal surumq di atqasai. Kulum miligiq jugwasai. Boleq di gaintim warum suwanjamqa tamo ungasari nanqi tal miligiq gilsib warum geregere unqab.

³⁴ Ino n̄amdamu a ino jejamu qa puloŋ bul. Deqa ino n̄amdamu boleqas di ino jejamu kalil suwanqas. Ariya ino n̄amdamu ugeqas di ino jejamu kalil ambruesqas.

³⁵ Deqa ninqi geregere unoqniy. Nungo jejamu suwanjejunu qaji di olo ambruo uge.

³⁶ Ino jejamu kalil suwanekritqas di taqal bei ambrua keresai. Deqa ino jejamu kalil suwanjoq di soqneme. Lam puloŋosiq ni suwantmeqnu dego kere.”

Farisi ti dal anjam qalie tamo nanqi ti kumbra uge uge yeqnub

³⁷ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa Farisi tamo bei a Yesus aqa areq bosiq minjej, “Aqo ombla ijo talq gilsim ingi uyqom.” Osiqa nanqi ombla aqa talq gilsib awoeb.

³⁸ Awoosib Yesus a ingi uyqa osiqa a mati ban yansosaisosiq lanja uyej. Deqa Farisi tamo a Yesus aqa kumbra di unsiqa tulan prugugetej.

³⁹ Onaqa Tamo Koba a na minjej, “Ningi Farisi nungo kumbra uge agi ubtosiy merngwai. Ningi ya gamban ti tabir ti qore segi yanseqnub. Ningi miligi yansosaeqnu. Di yawo anjam. Aqa damu agiende. Ningi baban na tamo bole. Ariya nungo are miligi kumbra uge ti bajin kumbra ti dena maqejunu.

⁴⁰ Ningi nanari tamo! Qotei a nungo jejamu gereyosiqqa nungo are miligi dego gereiyej. Di ingi qaliesai kiyoy?

⁴¹ Deqa ingi ingi kalil nungo are miligiq di unu qaji di ninqi elenqosib tamo ingi saiqoqi nanqi enjroqniy. Ningi kumbra degyibqa nungo ingi ingi kalil milalesqas.

⁴² “O Farisi tamo, ninqi tulan padalouetqab. Di kiyayqa? Ningi dal anjam kiñilala segi dauryeqnub. Agi ninqi lei ti lombo ti saga ti oqnsib poto 10 yoqnsib oto qujai Qotei atraiyeqnu. Ariya ninqi Qotei aqa dal anjam kokba dauryqajqa urateqnu. Agi ninqi kumbra bole bole dauryosaeqnu. Ningi Qotei qalaqalaiyosaeqnu. Ningi dal anjam kiñilala segi dauryeqnub. Deqa e ninqi endegi merngwai. Ningi are bulyosib dal anjam kokba dauryosib laqniy. Ningi dal anjam kiñilala dego dauryqa urataib.

⁴³ “O Farisi tamo, ninqi tulan padalouetqab. Di kiyayqa? Ningi Qotei tal miligiq di tamo ñam ti nanqo awo jaramq di awoqajqa tulan areboleboleingeqnu. Ningi koro sawaq di dego tamo ungasari nanqi na nungo ñam soqtetngosib ban ojetngwajqa deqa areboleboleingeqnu.

⁴⁴ “O Farisi tamo, ninqi tulan padalouetqab. Di kiyayqa? Ningi tamo moiyo qaji sub bul unub. Sub gogeq di marin na kabutqo. Deqa tamo ungasari nanqi quraq na walweloqnaqab di nanqi qalieqasai.”

⁴⁵ Yesus a anjam degsi marnaqa dal anjam qalie tamo bei a Yesus aqa anjam di qusiqa minjej, “O Qalie Tamo, ni Farisi nanqi anjam degsi minjronum deqa ni gago ñam dego ugetoyonum.”

⁴⁶ Onaqa Yesus na kamba minjej, “O dal anjam qalie tamo, ninqi dego tulan padalouetqab. Di kiyayqa? Ningi tamo ungasari nanqi gulbe kokba enjreknab qoboiyoqnsib unub. Ariya ninqi na olo nanqo gulbe di qoboiyentjrosaeqnu.

⁴⁷ “Ningi tulan padalouetqab. Di kiyayqa? Nungo moma nanqi nami Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi ñumeqnaqab morenoqneq. Ariya ninqi na olo nanqo sub gereiyeqnu.

⁴⁸ Nungo kumbra dena ninqi endegsib marobuleqnu, ‘Gago moma nanqo kumbra bole.’ Ningi degsib marobuleqnu. Agi nungo moma nanqi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi ñumoqneq. Ariya ninqi na olo nanqo sub gereiyeqnu.

⁴⁹ “Utru deqa Qotei powo koba ti unu qaji a endegi marej, ‘E ijo medabu o tamo nanqi ti ijo anjam maro tamo nanqi ti qarinjritqa tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanqoq gilobnibqa nanqi na nanqi jeutnjroqnsib tulan ugejeinjroqnaqab. Osib qudei ñumoqneq morenoqnaqab.’

⁵⁰⁻⁵¹ O dal anjam qalie tamo, Qotei a nungo moma nanqo une kalil osim tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanqo jejamuq di atelengqas. Nungo moma nanqo une di agi nanqi nami yqajqa utru atsib Kein na Abel qalnaq moiyej. Qotei a mandam atej bati deqa nanqi une di yqajqa utru ateb. Dena bosib bosib Sekaraia atra bijal ti atra tal ti ambleq di qalnab moiyej. E bole merngwai. Une kalil di aqa awai uge Qotei na osim tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanqi enjrqas.

⁵² “O dal anjam qalie tamo, ninqi tulan padalouetqab. Di kiyayqa? Tamo ungasari nanqi Qotei qalieqajqa gam itqa mareqnaqqa ninqi na olo gam getentetjreknub. Ningi segi Qotei qalieqajqa gam itqa keresai. Deqa tamo ungasari nanqi dego gam di itqa yeqnab ninqi na olo gam getentetjreknub.”

⁵³ Osiqa Yesus a tigelosiqqa tal di uratosiq gilej. Bati deqa dal anjam qalie tamo nanqi ti Farisi nanqi ti a qa minjin oqetnjrnaqa anjam gargekoba nenemyoqneq.

⁵⁴ A anjam bei grotimqa nanği a ojqajqa deqa anjam gargekoba nenemyoqnsib a dadauryoqneb.

12

Yesus a Farisi nanço kumbra uge qa anjam marej

¹ Onaqa tamo unğasari tulañ gargekoba nanği Yesus unqajqa bosib koroosib jujunqobaeb. Singa waiyosib waiwelqa keresai. Deqa tamo qudei na tamo qudei nanço singa soset-njroqneb. Bati deqa Yesus a aqa anğro nanği joqsıqa nanği sasalosib a na minjrej, "Ninği geregere ñam atoqniy. Farisi nanği gisanj tamo. Nanği anjam maro aiyelteqñub. Bem tiyeqñu qaji sum Farisi nanço bem ti bulyimqa bem dena tiyekritosim tulañ kobaqujaqas.

² Deqa ninği quiy. Kumbra kalil kabuejunu qaji di boleq dqas. Anjam kalil uliejunu qaji di tamo nanği qusib poinjraqas.

³ Deqa anjam kalil ninği ambruq di mareqñub qaji di suwanamqa tamo nanği quqwab. Anjam kalil ninği warum miligiq di mareqñub qaji di tamo nanği bijal gogeq di tigelosib palontqab."

Ninği Qotei segi ulaiyiy

⁴ Osiqa Yesus a olo marej, "O ijo anğro, ninği quiy. Ninği jeu tamo nanği ulainjraib. Nanği nunço jejamu segi qalsib moiyoqta kere. Nanği ninği gulbe bei enğwa keresai. Deqa ninği nanği ulainjraib.

⁵ Tamo ninği ulaiyqab qaji agi deqa mernğwai. Qotei a segi nunço jejamu moiyoqsim bunuqna nunço qunuj dego ñamyuwoq waiyqa kere. Deqa ninği a segi ulaiyiy.

⁶ "Ninği qalie. Tamo nanği qebari sinjir silali kobaquja na awaiyoaieqñub. Silali kiñala na awaiyeqñub. Ariya Qotei na qebari sinjir nanği geregere taqatnjreqñu. A na nanği uratnjrosaiieqñu.

⁷ Dego kere Qotei a nunço gate banğa segi sisiyoqnsiq geregere taqateqñu. Deqa ninği ulaaib. Ninği qebari kalil nanği tulañ bunjrejjunub."

Iga Yesus aqa ñam marqajqa jemaigwasai

⁸ Osiqa Yesus a olo marej, "E Tamo Anğro. Ninği mandam tamo nanço ulatamuq di ijo ñam boleq atsib marqab di mondonj e na kamba Qotei aqa lañ anğro nanço ulatamuq di nunço ñam boleq atsiy marqai.

⁹ Ariya ninği mandam tamo nanço ulatamuq di ijo ñam marqajqa asgingwas di mondonj e kamba dego Qotei aqa lañ anğro nanço ulatamuq di nunço ñam marqajqa asgibqas.

¹⁰ "E Tamo Anğro. Tamo bei na e misilinjbas une di Qotei na kobotqas. Ariya tamo bei na Mondor Bole misilinyqas une di Qotei na kobotqasai.

¹¹ "Bunuqna Juda tamo kokba nanği ninği ojsib nanço Qotei tal miligiq di tigelngosib nenemngibqa ninği na kamba anjam kiye minjraqajqa deqa are koba qalaib. Rom nanço gate ti nanço mandor ti nanço ulatamuq di dego ninği tigelngibqa ninği na kamba anjam minjraqajqa ulaaib.

¹² Bati deqa Mondor Bole na areqalo enğimqa ninği anjam marqab."

Ñoro tamo qa yawo anjam

¹³ Onaqa tamo unğasari koroesoqneq qaji nanço ambleq dena tamo bei a tigelosiqa Yesus minjej, "O Qalie Tamo, ni ijo was minjimqa a na gago abu moiyej qaji aqa ñoro kalil ambleq na potosim taqal bei ebqas."

¹⁴ Onaqa Yesus na minjej, "Tamo yai na e giltbqo deqa e nunço gulbe di gereiyqai?"

¹⁵ Degsi minjsıqa tamo unğasari kalil nanği endegsi minjrej, "Ninği ñoro koba oqajqa mamaulngaiq. Ninği ñoro koba ti sqab dena ninği ñambile bole oqa keresai. Ninği ijo anjam deqa geregere are qaloqniy."

¹⁶ Osiqa yawo anjam bei endegsi minjrej, "Ñoro tamo bei soqnej. Aqa wauq di inği tulañ koba melioqnej.

¹⁷ Deqa a endegsi are qalej, 'E kiyerqai? Ijo inği tulañ koba melielenqo. Deqa e inği di atqajqa tal keresaiibqo.'

¹⁸ Osiqa marej, 'E endegyqai. E ijo tal kalil konjenosiy olo tal kokba atelenqai. Osiy ijo inği meli kalil tal kokbaq di jugwai. Ijo ñoro kalil dego dia jugelenqai.

¹⁹ Jugelenosiy marqai, "Ijo inği inği tulañ koba agi atonum unu. Deqa e aqaratosiy laña awesqai. Sosiy inği ti ya ti uyoqnsiy areboleboleiboqñqas. Wausau gargekoba gilqas ijo inği inği di koboqasai."

²⁰ Tamo di a degsi marnaqa Qotei na minjej, 'Ni nanari tamo. Qolo qujai endeqa e ino qunuj yaimitqa ni moiqam. Yimqa inği inği kalil ni na gereiyosim atonum qaji di tamo yai na olo oqas?' Qotei na degsi minjej.

²¹ Dego kere tamo nanŋi ñoro koba koroiyejunub qaji nanŋo ñoro qoji padalqab. Nanŋi lanŋ qure qa ñoro saiqoji unub deqa nanŋi Qotei aqa ñamgalaq di sougetesosib moreñqab.”

Ninŋi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyai

²² Osiqua Yesus na aqa anŋro nanŋi endegsi minjrej, “Ninŋi mandamq endi bole sqajqa deqa areqalo kobaiyai. Osib endegsib maraib, ‘Iga inŋi qabe na osim uyqom? Gara qabe na osim gago jejamu kabutqom?’ Ninŋi degsib maraib.

²³ Ninŋi inŋi uyo na segi ñambile oqasai. Ninŋi gara jugoqnqab dena segi nunŋo jejamu bole sqasai.

²⁴ Ninŋi qebari nanŋi unjriy. Nanŋi inŋi yagosaieqñub. Inŋi otorosib talq di atosaieqñub. Ariya Qotei na qebari nanŋi inŋi anainjreñnu. Ninŋi qalie, qebari nanŋi qununŋ saiqoji. Ninŋi tamo qununŋ ti. Ninŋi qebari nanŋi tulanŋ bunjrejrunub.

²⁵ Ninŋi mandamq endi sokobaiyqajqa deqa are koba qalaib. Ninŋi are koba qalqab dena ninŋi nunŋo segi sqajqa bati olo yala totoryqa keresai. Sai bole sai.

²⁶ Ninŋi wau kiñala deqaji yqa keresai deqa ninŋi kiyaaq inŋi qudei qa are koba qaleqñub?
²⁷ “Ninŋi ñam so unjriy. Nanŋo wala kiyersib branteqñub di ninŋi qaliesai. Nanŋi segi wauosaieqñub. Nanŋo segi wala gereiyosaieqñub. Deqa e ninŋi endegsi mernŋwai. Nami Solomon a gara wala boledamu jugoqnej. Ariya ñam so aqa wala dena Solomon aqa wala tulanŋ bunyejunu.

²⁸ Mañ lanŋaj a bini oqwas nebe tamo nanŋi na ginŋenŋyosib ñamyuwoq waiyqab. Mañ lanŋaj di Qotei na wala enjreñnu. Deqa ninŋi kiyaaq Qotei qa nunŋo areqalo sinŋilatqa yonub keresaiingwo? Ninŋi mañ lanŋaj sai. Ninŋi tamo qununŋ ti. Deqa ninŋi endegsi poingem, Qotei a ninŋi dego gara enŋoqnqas.

²⁹ Ninŋi areqalo kobaiyosib endegsib maraib, ‘Iga inŋi ti ya ti qabe na osim uyqom?’ Ninŋi degsib maraib.

³⁰ Tamo unŋasari Qotei qaliesai qaji nanŋi inŋi inŋi deqa are koba qaleqñub. Ariya ninŋi deqa are koba qalaib. Nunŋo Abu a qalie, ninŋi lanŋa sqa keresai. Ninŋi inŋi inŋi deqaji oqnsib sqab.

³¹ Deqa ninŋi Qotei na taqatñgosim nunŋo Mandor Koba sqajqa sinŋilaoqniy. Ninŋi degyqab di Qotei na kamba inŋi uyo ti gara ti dego enŋoqnqas.”

Ninŋi lanŋ qure qa inŋi inŋi oqajqa deqa are qaloqniy

³² Osiqua Yesus a olo marej, “O ijo kaja du du ninŋi ulaaib. Nunŋo Abu a nunŋo Mandor Koba sosim ninŋi taqatñgawajqa areareteqñnu.

³³ Deqa ninŋi kumbra endegyiy. Ninŋi nunŋo ñoro kalil qarinyosib silali osib tamo inŋi inŋi saiqoji nanŋi di jeisib enjriy. Osib silali jugwajqa qunŋ ugeosaieqñu qaji di gereiyosib lanŋ qure qa inŋi inŋi elenŋosib di jugelenŋoiy. Inŋi inŋi di koboqa keresai. Bajinŋ tamo nanŋi bosib oqasai. Sisimbij na ugetqasai. Inŋi inŋi di gaigai sqas.

³⁴ Sawa qabia ino ñoro bole unu dia ino are miligi dego sinŋilatim sqas.”

Kanŋal tamo bole a tal lanŋa olo bqajqa bati qa tariñeqnu

³⁵ Osiqua Yesus a olo marej, “Ninŋi nunŋo gara tigelenŋosib nunŋo inŋi inŋi kalil gereiyosib wanañ qatrentosib ijo bqajqa bati qa tariñosib soqniy.

³⁶ Tamo bei a goiyo kobaq dena olo bosim aqa talq di brantosim siranŋme kindokin-donamqa aqa kanŋal tamo nanŋi a qa tariñejunub qaji nanŋi siranŋme waqtoqujatqab. Dego kere ninŋi ijo bqajqa bati qa tariñosib soqniy.

³⁷ Tal lanŋa aqa kanŋal tamo nanŋi a qa tariñosib ñam atoqñibqa bosim degsi unjrimqa nanŋi tulanŋ areboleboleinjrŋqas. Deqa a na nanŋi metnjrim awoelenabqa inŋi anainjroqnqas.

³⁸ A qolo jige kiyo nebeqa laqñimqa kiyo bosim aqa kanŋal tamo nanŋi a qa tariñosib ñam atoqñibqa degsi unjrimqa nanŋi tulanŋ areboleboleinjrŋqas.

³⁹ “Ninŋi are qaliy. Bati gembu bajinŋ tamo a bosim tal paratqas di tal lanŋa a qalieqasai. A nami qalieosiq sonaq qamu bajinŋ tamo a bosiq tal paratqa yonaq unsiq wiyej qamu.

⁴⁰ Dego kere e Tamo Anŋro bqajqa bati ninŋi qaliesai. E bosiy ninŋi pruatñgaim deqa ninŋi gegerere ñam atoqñsib e qa tariñoqñsib soqniy.”

Tamo yai a wau tamo bole?

⁴¹ Onaqa Pita na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni yawo anjam maronum di iga segi quqwajqa kiyo tamo unŋasari kalil nanŋi dego quqwajqa kiyo?”

⁴² Onaqa Tamo Koba a na minjej, “Kanŋal tamo yai a areqalo bole ti sosiqua gaigai wau bole yeqnu? Kanŋal tamo di tal lanŋa na endegsi minjŋqas, ‘Ni na ijo kanŋal tamo kalil nanŋi gegerere taqatnjroqñsimqa nanŋo inŋi uyqajqa batioqñimqa inŋi anainjroqne.’

⁴³ Degsi minjsimqa sawa beiq gilsim di sqas. Olo puluosim wau kalil a na aqa kanğal tamo yej qaji di kalil keretosim soqnimqa a bosim unimqa kanğal tamo di a tulanj areboleboleiyqas.

⁴⁴ Deqa e bole mernğwai. Kanğal tamo di a wau boledamu yej deqa tal lanja na aqa inği inği kalil osim aqa banq di atim a na taqatetoqnqas.

⁴⁵ Ariya kanğal tamo di a endegsi are qalqas, 'Ijo tamo koba a urur bqasai.' Degsi are qalsimqa a na kanğal tamo ti kanğal urja ti nangi lanja lanja kumbainjnroqnqas. Osim inği ti wain ti uyoqnsim nanarioqnqas.

⁴⁶ Aqa tamo koba bqajqa bati a qaliesai deqa a kumbra degsim yoqnimqa aqa tamo koba brantoujatosim unimqa a tulanj prugugetqas. Deqa aqa tamo koba na a qalougetosim tamo nanği Qotei qa nanğo areqalo singilatosaieqnu b qaji nanğo so sawaq waiyim aiqas.

⁴⁷ "Tallanja na aqa kanğal tamo bei minjqas, 'Ni wau di ye.' Yimqa a geregere qusim ariya a olo asgimosim wau di yosaiamqa tal lanja na a kumbainjyogargekobatqas.

⁴⁸ Ariya tal lanja na aqa kanğal tamo bei minjqas, 'Ni wau di ye.' Yimqa a geregere quosai deqa a wau di yosaiamqa tal lanja na a jinğa na kumbainjyoqajaitqas. Niği quiy. Qotei na tamo bei wau koba yimqa a wau di ojsim olo wau tulanj koba dego ojeme. Qotei na tamo bei aqa banq di wau koba atimqa a wau di taqatosim olo wau tulanj koba dego taqateme."

Yesus na tamo unğasari nanği pupoinjrimqa nanği jeu jeu sqab

⁴⁹ Osiqa Yesus a olo marej, "E namyuwo waiyit mandamq aiqas. E deqa bem. Deqa e Qotei endegsi pailyeqnum, 'O Abu, namyuwo di urur puloneme.'

⁵⁰ Niği quiy. E yanso bei oqai. E yanso di osaiunum deqa e are tulanj gulbekobaibeqnu.

⁵¹ O ijo anğro, niği kiyersib are qalonub? E na qaja kobotitqa tamo unğasari nanği geregere lawo na sqajqa e deqa bem kiyo? Sai. E na qaja kobotqajqa bosai. E na tamo unğasari nanği pupoinjritqa nanği jeu jeu sqajqa deqa bem.

⁵² Bini bati endeqa ti bunuq qa ti tamo 5 tal qujaiq di unub qaji nanği ijo ñam qa jeu jeu sqab. Tamo qalub nanği na tamo aiyel jeutjnroqnqab. Tamo aiyel nanği na tamo qalub jeutjnroqnqab.

⁵³ Abu nanği na nanğo segi anğro mel nanği jeutjnroqnqab. Anğro mel nanği na nanğo segi abu nanği jeutjnroqnqab. Ai nanği na nanğo segi anğro sebiñ nanği jeutjnroqnqab. Anğro sebiñ nanği na nanğo segi ai nanği jeutjnroqnqab. Aiñ qeli nanği na nanğo segi aiñ yala nanği jeutjnroqnqab. Aiñ yala nanği na nanğo segi aiñ qeli nanği jeutjnroqnqab."

Kumbra bini branteqnu qaji di tamo nanği utru poinjrosaiqnu

⁵⁴ Osiqa Yesus na tamo unğasari kalil nanği endegsi minjrej, "Señ aiyog dena lanbi tigelamqa niği unsib marqab, 'Awa bqas.' Degsib marqab awa bqas.

⁵⁵ Meli jagwa bamqa niği unsib marqab, 'Sawa kanğanqas.' Degsib marqab sawa kanğanqas.

⁵⁶ Niği gisanj ani. Niği mandam ti lanj ti unoqnsib geregere pegiyeqnu. Ariya kiyayqa kumbra bini branteqnu qaji di niği unoqnsib utru poinjrosaiqnu?"

Tamo bei a ni qa anjam soqnimqa niği segi aiyel anjam urur gereiyoqajatiy

⁵⁷ Osiqa Yesus a olo marej, "Kumbra bole ti kumbra uge ti di niği kiyayqa geregere pegiyosaieqnu?"

⁵⁸ Tamo bei a ni qa anjam soqnimqa niği ombla walwelosib anjam pegiyo talq giloqnsibqa gamq di niği segi aiyel anjam urur gereiyoqajatiy. Yosib anjam moyotosib a ni osim anjam pegiyo talq gilqasai. Ariya niği gamq di anjam gereiyqasai di a na ni osi gilsimqa anjam pegiyo tamo aqa ulatamuq di tigeltmimqa anjam pegiyo tamo a ni osim qaja tamo nanğo banq di atqas. Yimqa nanği na ni osib tonto talq di waimqab.

⁵⁹ Deqa e ni mermqai. Ni tonto talq dena olo oqedqasai. Ni mati ino une aqa awai kalil keretimqa di ni uratmbib oqedqam."

13

Tamo a are bulyqasai di a padalqas

¹ Onaqa bati deqa tamo qudei nanği Yesus aqa areq bosib minjeb, "O Tamo Koba, Galili tamo qudei nanği wagme osib Qotei atraiyeqnaq Pailat na aqa qaja tamo nanği qarinjrimaq gilsib nanği ñumnab nanğo leñ aisiq wagme nanğo leñ ti tuturej."

² Onaqa Yesus na minjrej, "Niği kiyersib are qalonub? Galili tamo nanği di une gargekoba yoqneq deqa gulbe di nanğoq di brantej. Galili tamo qudei nanği une gargekoba yosaieqnu. Niği degsib are qalonub kiyo?"

³ Di sai. E niği mernğwai. Niği are bulyqasai di niği kalil dego padalqab.

⁴ Jerusalem dia tal olekoba aqa ñam Siloam di puosiqa tamo 18 nanġi ñumnaq moreñeb. Deqa ninġi kiyersib are qalonub? Tamo 18 moreñeb qaji nanġi une gargekoba yoqñeb deqa nanġi degsib moreñeb. Tamo qudei Jerusalem di unub qaji nanġi une gargekoba yosaieqñub. Ninġi degsib are qalonub kiyo?

⁵ Di sai. E ninġi merñgwei. Ninġi are bulyqasai di ninġi kalil dego padalqab.”

Qura geitosai qaji aqa yawo anjam

⁶ Osiqa Yesus a yawo anjam bei endegsi marej, “Tamo bei a aqa wauq di qura yagej. Bunuqna a qura gei oqajqa marsiq bej. Bosiq unej qura geitosai.

⁷ Deqa a na aqa wau taqato tamo minjej, ‘Ni que. Wausau qalub ġilqo e boqnsim ñam atoqñem qura geitosai. Deqa uñgum. Qomsim waij. A kiyaaq mandam aqa namur lana saitqas?’

⁸ Onaqa wau taqato tamo na minjej, ‘O Tamo Koba, ni mati uratim soqñem. Wausau qujai endeqa e na qura utruq di moror qamsiy namur atsiy unqai.

⁹ Degyitqa wausau bei qa geitqas kiyo sai kiyo? Saiañqa ni marim e qomsiy waiyqai.’ ”
Yesus a yawo anjam degsi marej.

Yori bati qa Yesus na uña bei boletej

¹⁰⁻¹¹ Onaqa yori batonaqa Yesus a Juda nanġo Qotei tal miligiq ġilsiq Qotei aqa anjam minjroqñej. Minjroqñisqa ñam atej uña bei sonaq unej. Uña di a maiyej. Mondor uge na ma yonaqa wausau 18 a ġroñosiq laqñej. A tiñtiñ tiġelqa keresai.

¹² Deqa Yesus na uña di unsiq metonaqa aqa areq bonaqa minjej, “O uña, ni que. Endego ino ma di ni uratmqas.”

¹³ Degsi minjsiq uña aqa jejamuq di ban atnaqa aqa ma koboonaqa a tiñtiñ tiġelosiq Qotei aqa ñam soqtoqñej.

¹⁴ Onaqa Qotei tal taqato tamo a Yesus aqa mañwa di unsiqa minjin oqetej. Di kiyaaq? Yesus a yori bati qa uña di boletej deqa. Deqa Qotei tal taqato tamo na tamo uñgasari nanġi endegsi minjrej, “Bati 6 iga waueqñum. Deqa wau qa bati segi nunġo ma boletqajqa boqñij. Yori bati qa nunġo ma boletqajqa baib.”

¹⁵ Onaqa Tamo Koba a na kamba minjej, “Ninġi ġisañ tamo. Ninġi yori bati ġaigai nunġo makau ti donki ti tontonub unub di sil palontoqñisib joqoqñisib ya anainjreñub.

¹⁶ Ariya uña endi a Abraham aqa moma. Satan na ma yonaqa wausau 18 ma ti soqñej. Deqa e kiyaaq yori bati qa aqa ma di uratit sqas? Sai. E boletqai.”

¹⁷ Yesus a degsi marnaqa aqa jeu tamo kalil nanġi aqa anjam di qusibqa jemainjrej. Kumbra kalil Yesus a yoqñej qaji di tulañ bolequja deqa tamo uñgasari kalil nanġi tulañ areboleboleinjroqñej.

Sis yago qa yawo anjam

¹⁸ Onaqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo uñgasari nanġi taqatñrsim nanġo Mandor Koba sqas. Yawo anjam kiye ninġi merñgitqa Qotei aqa kumbra di aqa utru ninġi geregere poingwas?”

¹⁹ Od, e qalieonum. Qotei aqa kumbra di tamo bei na sis yago osiq aqa wauq di yagej dego kere. Bunuqna sis a oqsiiq tulañ kobaqujaonaqa qebari nanġi bosib aqa daniq di simi ateleneb.”

Bem tiyeqnu qaji sum aqa yawo anjam

²⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “Qotei na aqa segi tamo uñgasari nanġi taqatñrsim nanġo Mandor Koba sqas. Yawo anjam kiye ninġi merñgitqa Qotei aqa kumbra di aqa utru ninġi geregere poingwas?”

²¹ Od, e qalieonum. Qotei aqa kumbra di bem tiyeqnu qaji sum bul. Uña bei a bem tiyeqnu qaji sum kiñala osiq aqa bem sum lañaj ti turtosiq web kobaqujaq di bulyonaqa bem kalil tiyekritej.”

Ninġi siranme kiñala miligiq ġilqajqa sinġilaoiy

²² Yesus a dena tiġelosiq Jerusalem aiqajqa gam dauryosiq qure kokba ti qure kiñilala ti dia Qotei aqa anjam minjre minjre ayyoqñej.

²³ Aiyeqnaqa tamo bei na minjej, “O Tamo Koba, Qotei na tamo quja quja segi elenqas kiyo? Ni iga geregere merge.” Onaqa Yesus na kamba minjrej,

²⁴ “Ninġi siranme kiñala miligiq ġilqajqa sinġilaoiy. E ninġi merñgwei. Tamo gargekoba nanġi siranme kiñala miligiq ġilqajqa sinġilaoqñib ugeinjroqñej.

²⁵ Tal aqa abu a tiġelosim siranme kabutimqa ninġi oqeq di tiġelosibqa siranme kin-dokindonjosib minjoqñqab, ‘O Tamo Koba, ni na siranme waqtetgime.’ Amqa a na kamba merñgwas, ‘Ninġi tal qabe? E ninġi qaliesai.’

²⁶ Degsi merñgimqa ninġi na minjrab, ‘O Tamo Koba, iga ni ombla inġi ti ya ti uyoqñem. Ni gago qureq di Qotei aqa anjam plaltosim mergoqñem.’

²⁷ Degsib minjibqa a na kamba mernjwas, 'Ningi tal qabe? E ningi qaliesai. Deqa ningi kalil jaraiyiy. Ningi kumbra uge yo qaji tamo.'

²⁸ A na ningi degsim mernjsim ningi qalaq di breinjwas. Yimqa Abraham, Aisak, Jekop, Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nangi ti Qotei na taqatnjrsim nango Mandor Koba sqas. Soqnmqca ningi nangi unjrsibqa akamkobaoqnsib pailoqnsib nungo jaqatin qa qalagei anjam atoqnqas.

²⁹ Tamo ungasari gargekoba nangi sawa guta na guma na tauj na beben na ti bosib Qotei aqa singaq di koroelenjabaq Qotei a nangi Mandor Koba sosim nangi taqatnjrqas. Yimqa nangi Qotei ombla awoosib inji uyoqngab.

³⁰ Deqa ningi quiy. Tamo qudei bini nam ti unub qaji nangi mondon nam saiqoqi sqab. Ariya tamo qudei bini nam saiqoqi unub qaji nangi mondon nam ti sqab."

Yesus a Jerusalem nangi qa dulej

³¹ Onaqa bati deqa Farisi qudei nangi Yesus aqa areq bosib minjeb, "Mandor Herot a ni lumsim moiyoqmqa mareqnu. Deqa ni sawa endi uratosim ulanj."

³² Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningi gilsib gisan tamo Herot a endegsib minjiy, 'Yesus a marqo, "Bini e mondor uge uge nangi winjroqnsiyqa tamo ma ti nangi boletnjroqngai. Nebe dego e wau di yoqngai. Ariya alieb e ijo wau di kobotqai.'" Ningi gilsib Herot degsib minjiy.

³³ Bini e walweleri aisiy nebe olo tigelosiy aisiy ariya alieb e Jerusalem di brantqai. E degyqai. Di kiyaaqa? Jerusalem dia qujai jeu tamo nangi na Qotei aqa medabu o tamo nangi numeqnab moreneqnu. Nangi qure beiq di nangi numosaieqnu.

³⁴ "O Jerusalem qure, O Jerusalem qure, ni na Qotei aqa medabu o tamo nangi numoqnsim moiyoqnjreqlum. Osim tamo ungasari Qotei na inoq qarinjreqlum qaji nangi meniñ na numeqnam moreneqnu. Bati gargekoba e ino anjro nangi tuwe du du bul koroinjraqjqa yeqnam ni saideqnu.

³⁵ Deqa ningi quiy. Qotei a nangi atra tal koba uratetngimqa a lanja sqas. Deqa e ningi endegsi mernjwai. Ningi olo e nubqasai. Degsim gilsim mondon e olo lanj qureq na boqnitqa ningi e nubsib marqab, "Tamo a bjo endi Tamo Koba aqa nam na bjo. Deqa Qotei na a tulan geregereiyeqnu."

14

Tamo bei jexamu sunyelenjey qaji di Yesus na boletej

¹ Yori bati bei Yesus a Farisi gate bei aqa talq gilsiqca a ombla inji uyoqneq. Inji uyeqngabqa tamo qudei tal dia soqneq qaji nangi Yesus koqyoqneq.

² Yesus aqa areq di tamo bei jexamu sunyelenjey qaji a awesoqneq.

³ Deqa Yesus na tamo di unsiqca dal anjam qalie tamo nangi ti Farisi nangi ti endegsi nenemnjrej, "Ningi mariy. Yori bati qa tamo boletqajqa di kere kiyoo? Dal anjam a kiyersi marqo?"

⁴ Onaqa nangi na kamba anjam bei Yesus minjosai. Nangi mequmesoqneq. Deqa Yesus na tamo di aqa jexamu ojsiqca aqa ma boletej. Osiqca qarinyonaq gilej.

⁵ Onaqa Yesus na Farisi nangi olo nenemnjrej, "Nunqo anjro kiyoo nunqo makau kiyoo yori bati qa ulonjosim subq aiyimqa ningi na aqaryaiyosib subq dena osib goge atqab e? Ningi na merbiy."

⁶ Onaqa nangi na kamba olo anjam bei Yesus minjqa yonab keresainjrej.

Ningi na nunqo segi nam soqtaib

⁷ Bati deqa Yesus a nam atej di tamo qudei nangi inji uyo qa marsib talq bosib tamo nam ti nangi awo jaramq di awoosib inji uyeqngab unjrej. Deqa a na nangi yawo anjam endegsi minjrej.

⁸⁻⁹ "Tamo bei na maruro atsim ni metmimqa ni tamo nam ti nangi awo jaramq di namo awoaim. Ni tamo nam ti nangi awo jaramq di awoqam di goiyoo lanja na tamo nam ti bei metim bam ni mermqas, 'Ni awo jaram di uratosim tamo endi yim awoqas.' Yim ni jemaimim tamo lanaj nangi awo jaramq di awoqam.

¹⁰ Deqa tamo bei na maruro atsim metmimqa ni tamo lanaj nangi awo jaramq di awo. Yimqa goiyoo lanja na bosim mermqas, 'O was, ni bosim tamo nam ti nangi awo jaramq endi awo.' Yim tamo kalil inji uyeqngab qaji nangi nangi namgalaq di ni nam ti sqam.

¹¹ Tamo kalil nangi segi nam soqteqngab qaji nangi Qotei na olo nam aguq atetnjrqas. Ariya tamo nangi segi nam aguq ateqngab qaji nangi Qotei na olo nam soqtetnjrqas."

Ningi na tamo sougetejunub qaji nangi gereinjriy

¹² Osiqa Yesus na goiyo lanja minjej, “Ni maruro atsimqa ino segi was nanqi ti ino segi kadai nanqi ti tamo ungasari ñoro koba ejunub qaji nanqi ti metnjraim. Ni degyqam di ni endegsi are qalqam, ‘Nanqi na kamba maruro atsib e metbib gilit ingi anaibqab.’

¹³ Ni degyaim. Ni maruro atsimqa tamo ñoro saiqoji nanqi ti tamo jejamu lainjro qaji nanqi ti tamo singa uge nanqi ti tamo ñam qandimo nanqi ti metnjrim bab ingi anainjre.

¹⁴ Amqa ni tulan areboleboleimqas. Di kiyaaqa? Nanqi ni kamba ingi anaimqa keresai. Deqa mondonj tamo bole bole nanqi olo subq na tigelobatiamaq Qotei na kamba awai tulan boledamu ni emqas.”

Yesus a maruro qa yawo anjam marej

¹⁵ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo bei Yesus ombla awoosib ingi uyoqneq qaji a qusiqa minjej, “Mondonj Qotei na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas. Sosimqa a na nanqi ingi anainjrim awoosib koba na ingi uyoqneq. Deqa nanqi tulan areboleboleinjrim sqab.”

¹⁶ Onaqa Yesus na kamba yawo anjam bei endegsi minjej, “Tamo bei a maruro atqa osiqa tamo gargekoba nanqi aqa maruro unqa metnjrej.

¹⁷ Aqa maruro bati brantonaaqa a na aqa kanqal tamo bei qarinyonaq gilsiqqa tamo nanqi di minjrej, ‘Ningi boiy. Ingi ingi kalil gereiyosib atonub unu.’

¹⁸ Degsi minjraqa nanqi kalil bqa urateb. Osib minjoqneq, ‘Iga bqa keresai.’ Bei na minjej, ‘E mandam bunuj awaiyonum. Di unqajqa aiqai. Deqa ni goiyo lanja minje, “E bqa keresai.”’

¹⁹ Bei na minjej, ‘E makau bunuj 10 awaiyem. Deqa bini e nanqi wau enjrqai. Deqa ni goiyo lanja minje, “E bqa keresai.”’

²⁰ Bei na minjej, ‘E bini unja bunuj onum. Deqa e dego bqa keresai.’

²¹ “Onaqa kanqal tamo a olo puluosiq aisiq anjam kalil nanqi na minjeb qaji di aqa tamo koba minjnaqa a minjij oqetonaqa olo qarinyosiqqa minjej, ‘Ni urur gilsimqa gam kokbaq di gam kiñilalaq di tamo ingi ingi saiqoji nanqi ti tamo jejamu lainjro qaji nanqi ti tamo ñam qandimnjro qaji nanqi ti tamo singa ugeinjro qaji nanqi ti itnjrsimqa joqsim ijo talq boiy.’

²² Onaqa kanqal tamo a olo gilsiqqa tamo nanqi di kalil joqsi bosiqqa aqa tamo koba minjej, ‘O Tamo Koba, e ino anjam dauryosim agi nanqi kalil joqsi bonum. Ariya ino tal tamo na maqosai unu.’

²³ “Onaqa goiyo lanja na olo aqa kanqal tamo qarinyosiqqa minjej, ‘Ni gilsim gam kalilq dena ti nañuq dena ti tamo nanqi joqsim boiy. Nanqi kalil babqa ijo tal magwas.

²⁴ E ni mermqai. Tamo nanqi e nami metnjronum bqa uratonub qaji nanqi ijo maruro unqasai.’”

Tamo a Yesus dauryqa marsimqa a mati geregere are qalsim Yesus dauryem

²⁵ Yesus a dena tigelosiqqa walwelosiq aiyeqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanqi a dauryosib aiyoqneq. Deqa a bulosiqqa nanqi endegsi minjrej,

²⁶ “Tamo bei a e daurbqa osimqa aqa abu, aqa ai, aqa ñaun, aqa anqro nanqi, aqa was nanqi, aqa jaja nanqi, aqa segi jejamu dego jeutnjrqasai di a ijo anqro sqqa keresai.

²⁷ Tamo bei na aqa segi ñamburbas qoboyosim e daurbqasai di a ijo anqro sqqa keresai.”

²⁸ Osiqa nanqi endegsi minjrej, “Tamo bei a tal atqa osimqa a mati awoosim tal kobotqajqa aqa awai geregere are qalsim aqa silali sisiyqas. Aqa silali kereqas kiyo sai kiyo degsi are qalqas.

²⁹⁻³⁰ A mati degsi are qalqasai di a tal aqa utru atsim bati amble di aqa silali saiamqa tal kobotqa keresaiyimqa tamo nanqi unsib a kikiyosib minjqab, ‘Ni tal aqa utru atem di ni kobotqa keresai.’ Yim a jemaqqas.

³¹ “Mandor bei na mandor bei qoto itqa marsimqa a mati awoosim geregere endegsi are qalqas, ‘Ijo qaja tamo 10 tausen nanqi na mandor di aqa qaja tamo 20 tausen nanqi ñumsib winjrqqa kere kiyo?’

³² A degsi are qalsim marqas, ‘E na mandor di qoto bunyqa keresai.’ Degsi marsimqa aqa wau tamo qudei nanqi qarinjrim gilsib mandor di minjqab, ‘Unqum, iga qotqa uratonum.’

³³ “Dego kere tamo bei na e daurbqa osimqa a mati aqa segi ingi ingi kalil uratqasai di a ijo anqro sqqa keresai.”

Bar qa yawo anjam

³⁴ Osiqa Yesus a olo marej, “Bar a bole. Ingiq di bar atoqneq aqa uyo boledamuqas. Ariya bar aqa qajarara koboqas di ingi kiye na olo qajararatqas? Di keresai.

³⁵ Bar aqa qajarara koboqas di a ugeqas. Iga bar di mandam ti bulyonamqa mandam namuryqa keresai. Deqa iga bar di uratosim waiyqom. Tamo a dabkala ti sqas di a ijo anjam endi geregere quem.”

15

Kaja du alelqo qaji aqa yawo anjam

¹ Bati bei takis o qaji tamo nanği ti une tamo nanği ti kalil Yesus aqa anjam quqwa marsibqa aqa areq bosib koroeb.

² Koroonabqa Farisi nanği ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus yomuiyosib mareb, "Yesus a une tamo nanği joqoqnsiqa koba na inği uyeqñub."

³ Degsib marnabqa Yesus a nanço anjam di qusiqa yawo anjam endegsi minjrej,

⁴ "Tamo bei aqa kaja 100 nanği ñin uyoqñibqa qujai bei alelamqa a na kaja 99 nanği uratñrsim qujai alelqo qaji di ñamosim gilsim itqas.

⁵ Itosim areboleboleiyim soqtosim qoboiyqas.

⁶ Qoboiyosim aism aqa qureq di brantosim aqa was nanği ti aqa qure qujai nanği ti kalil koroinjrsimqa minjrqas, 'Ninği uniy. Ijo kaja alelqo qaji agi olo itonum! Deqa ninği e ombla areboleboleigim sqom!'"

⁷ Osiqa Yesus a olo marej, "Dego kere une tamo qujai a are bulyqas di lan goge dia nanği a qa tulan areboleboleinjrqas. Tamo 99 nanği mareqñub, 'Iga tamo bole une saiqoji. Deqa iga are bulyqasai.' Nanği qa lan goge dia nanği areboleboleinjrqasai. Ariya une tamo qujai a are bulyqas di nanği a qa tulan areboleboleinjrqas."

Silali lounqo qaji aqa yawo anjam

⁸ Osiqa Yesus a olo marej, "Uña bei aqa menin silali 10 soqñimqa menin silali qujai lounimqa a wañal qatrentosim aqa talq di man solsim ñamosim itqas.

⁹ Itosim gilsim aqa was nanği ti aqa qure qujai nanği ti kalil koroinjrsimqa minjrqas, 'Ijo menin silali qujai lounqo qaji agi olo itonum! Deqa ninği e ombla areboleboleigim sqom!'"

¹⁰ Osiqa Yesus a olo marej, "Dego kere une tamo qujai a are bulyqas di Qotei aqa lan anğro nanği a qa tulan areboleboleinjrqas."

Tamo bei aqa ñiri aiyel qa yawo anjam

¹¹ Osiqa Yesus a olo marej, "Tamo bei aqa ñiri aiyel soqñeb.

¹² Bati bei ñiri yala na aqa abu minjej, 'O Abu, ni ino ñoro kalil ambleq na potosim taqal bei e ebe.' Degsi minjnaqa abu na aqa ñoro ambleq na potosiqa taqal bei aqa ñiri yala yej. Taqal bei aqa ñiri koba yej.

¹³ Onaqa bati bei ñiri yala na aqa ñoro kalil qarinyosiqa silali osiq tigelosiqa sawa beiq gilej. Gilsiq dia diqosi laqnsiqa aqa silali kalil uyekritej.

¹⁴ Onaqa sawa dia mam koba aiyej deqa ñiri yala a inği tulan saiiyej.

¹⁵ Deqa a sawa deqaji tamo bei aqaq gilnaqa minjej, 'Ni ijo bel taqatñroqnsim inği anainjroqñe.'

¹⁶ Onaqa a bel nanği taqatñroqnsiqa inği anainjroqñej. Osiqa are qaloqnej, 'E mam koba unum. Deqa e endegyqai. Bel nanği inği oto uratoqñibqa di oqnsiy uyoqñitqa dena e kereoqñas.' A degsi are qalsiq soqnej. Di kiyaaqa? Tamo bei na inği anaiyosaiqojnej deqa.

¹⁷ "Osiqa olo are qalej, 'E kumbra grototum deqa e mam na moiqa laqnum. Ijo abu aqa wau tamo nanği inği koba uyeqñub. E segi qujai mam na moiqa laqnum.

¹⁸ Deqa e olo puluosiy ijo abu aqaq aisiy minjqai, "O Abu, e Qotei aqa ñamgalaq di une kobaquja atonum. Ino ñamgalaq di dego e une kobaquja atonum.

¹⁹ Deqa e ino anğro sqa keresai. Deqa ni marimqa e ino wau tamo sosiy ni wauetmoqñ-qai.'"'

²⁰ Degsi are qalsiqa tigelosiq aqa abu aqaq olo aiyej.

"Aiyeqnaqa aqa abu ñam atsiqa isaq di unsiq a qa tulan dulosiqa urur ti gilsiq a soqonyosiqa qalaqalaiyoqnsiqa kundoqyoqnej.

²¹ Onaqa minjej, 'O Abu, e Qotei aqa ñamgalaq di une kobaquja atonum. Ino ñamgalaq di dego e une kobaquja atonum. Deqa e ino anğro sqa keresai.'

²² Degsi minjnaqa aqa abu na aqa kanğal tamo qudei nanği minjrej, 'Ninği urur ti gilsib gara jugo tulan boledamu olekoba di osi bosib jigetiy. Banrin dego osi bosib aqa ban duq di jigetiy. Singa tatal dego osib aqa singaq di jigelenjetiy.

²³ Makau meli bunuj didiqo di qalsib goiyiy. Goisib osib babqa iga koba na uysim areboleboleigim sqom.

²⁴ Iga degyqom. Di kiyaaqa? Ijo anğro yala a moiyoqñibulosiq olo ñambile sosiq bqo deqa. A lounmej agi gagooq di olo brantqo.' Degsi minjrnaqa nanği aqa anjam kalil di dauryosib makau goisib koba na awoosib areboleboleinjrnaq soqñeb.

²⁵⁻²⁶ "Ariya ñiri koba a wauq di sosiq dena puluosi bosiq tal jojomyosiqa nanği areboleboleinjreçnaq lou tueqñab qusiqa kanğal anğro bei metonaq aqa areq bonaqa nenemyej, 'Nanği kiyaaqa lou tueqñub?'"

²⁷ Degsi nenemyonaqa kanjal angro dena minjej, 'Ino was yala a olo bgo. Deqa ino abu na makau meli bunuj didiqo di qalqo nanqi uyoqnsib areboleboleinjreqlaq lou tueqnu. Aqa angro a bole sosisq olo brantqo deqa lou tueqnu.'

²⁸ Degsi minjnaq qusiqa njirinosiq qudalej. Osiqa tal miligiq gilqa uratej. Deqa aqa abu a talq dena ogedosisqa minjej, 'O ijo angro, ni tal miligiq au. Bamqa iga koba na awoosim inji uysim areboleboleigim sqom.'

²⁹ Onaqa njiri koba a na kamba aqa abu minjej, 'O Abu, ni que. E wasau gargekoba ino anjam dauryosim ni wauetmoqnem. E ino anjam bei gotranjosaiqnem. Ni deqa e qa are qalsim kaja du bei qalsim goiyosaiqnum. E ijo kadoi nanqi ti koba na areboleboleigo-saiqnu.

³⁰ Ariya ino angro yala a na ino ñoro osiqa gam qaji unja nanqi ombla sambalaqnsiq silali kalil uyekritej. Osiq olo bgoqa ni a qa tulan areboleboleimqoqa makau meli bunuj didiqo di agi qaletonum.'

³¹ "Degsi minjnaqa aqa abu na kamba minjej, 'O ijo angro, ni gaigai e ombla unum. Ijo inji inji kalil di ino dego.

³² Ariya bini iga maruro atsimqa areboleboleigeqnu. Di kiyaaqa? Ino was a moiyo bulosiq olo nambile sosisq bgo. A loumej agi gagoq di olo brantqo.' "

16

Yesus a ñoro taqato tamo qa yawo anjam marej

¹ Osiqa Yesus a olo aqa angro nanqi endegsi minjrej, "Ñoro tamo bei soqnej. Aqa ñoro kalil aqa wau tamo bei na taqatoqnej. Bati bei tamo qudei na ñoro tamo di minjeb, 'Ino ñoro taqato tamo a ino ñoro kalil lanja uyeqnu.'

² Degsi minjnabqa a na ñoro taqato tamo di metonaq aqa areq bonaqa minjej, 'Ni qa anjam degsi merbonubqa e quonum. Ni kiyaaqa kumbra degyonum? Deqa ijo ñoro kalil ni uyonom qaji di sisiosim merbimqa e geregere qalieosiy ni kobotmqai. Yim ni ijo ñoro olo buno taqatqasai.'

³ "Onaqa ñoro taqato tamo di a segi are qalej, 'E kiyerqai? Ijo tamo koba a na e kobotbqa marqo. E singila saiqqo deqa e wau bei yqa keresai. E tamo qudei nanqi minjrit silali lanja ebqab di e jemaibqas.

⁴ Deqa e kiyerqai? E qalieonum. Tamo qudei nami ijo tamo koba aqaq dena ñoro osib nanqi a kamba olo yqajqa minjeb qaji nanqi di metnjrqi. Metnjrit ijoq babqa ñoro nami eb qaji di e na aguq atitqa nanqi e qa tulan areboleboleinjrqas. Deqa ijo tamo koba a na e wibimqa tamo nanqi dena e osib nanjo talq di e geregereibonqab.'

⁵ A degsi are qalsiqa tamo kalil nami aqa tamo koba aqaq dena ñoro eb qaji nanqi metnjrnaq bonabqa tamo namo bej qaji di nenemyej, 'Ni ñoro gembub ijo tamo koba aqaq dena em?'

⁶ Onaqa minjej, 'E goren kulum 100 em.' Degsi minjnaqa ñoro taqato tamo na minjej, 'Ni olo goren kulum 50 segi nenjrenye.'

⁷ Osiqa tamo bei nenemyej, 'Ni ñoro gembub ijo tamo koba aqaq dena em? Onaqa minjej, 'E bem sum aqa qun 100 em.' Degsi minjnaqa ñoro taqato tamo na minjej, 'Ni olo bem sum aqa qun 80 segi nenjrenye.'

⁸ "Onaqa ñoro tamo a aqa ñoro taqato tamo aqa kumbra gisan di poiyoonaqa aqa ñam soqtosisq minjej, 'Ni keretonum.' Degsi minjej, 'Di kiyaaqa? Ñoro taqato tamo uge di a powo ti sosisq deqa kumbra gisan di yej. Deqa ninqi quiy. Mandam endega tamo ungasari nanqi mandam qaji powo koba ti unub. Ariya suwanqa tamo ungasari nanqi mandam qaji powo kiñala ti unub.

⁹ "Deqa e ninqi endegsi mernjwai. Ninqi mandam qaji ñoro uge oqnsib dena tamo ungasari nanqi kumbra bole enjroqnsib nanqi ninqi qa tulan areboleboleinjroqnsas. Yim bunuqna ninqi moisib mandam qaji ñoro uge kalil uratibqa Qotei na ninqi joqsim tal gaigai sqas qaji dia ninqi geregereingwas.

¹⁰ "Ninqi ñoro kiñala geregere taqatqab di ninqi ñoro qelikoba dego geregere taqatqab. Ariya ninqi ñoro kiñala geregere taqatqasai di ninqi ñoro qelikoba dego geregere taqatqasai.

¹¹ Ninqi mandam qaji ñoro uge geregere taqatqasai di ninqi lanj qure qaji ñoro dego geregere taqatqasai. Deqa tamo yai na lanj qure qaji ñoro nunjo banq di atqas? Tamo dego bei sosai.

¹² Ninqi tamo bei aqa ñoro geregere taqatqasai di ninqi nunjo segi ñoro dego geregere taqatqasai. Deqa tamo yai na ñoro bei nunjo banq di atqas? Tamo dego bei sosai.

¹³ "Tamo qujai a tamo kokba aiyel nanqi wauetnjrqa keresai. A tamo kobaquja bei qalaqalayosim olo tamo kobaquja bei jeutqas. Bei aqa anjam dauryosim olo bei qoreiyqas. Dego kere ninqi silali ti Qotei ti turtnjrsib nanqi wauetnjrqa keresai."

Yesus a dal anjam qa ti Mandor Koba Qotei qa ti anjam palontej

¹⁴ Onaqa Farisi nangi Yesus aqa anjam di qusib a yomuiyeb. Farisi nangi bati gaigai silali oqñqajqa are koba soqnej. Utru deqa nangi Yesus yomuiyeb.

¹⁵ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ningi are qaleqñub, 'Iga kumbra bole bole laña baban na yoqñim tamo ungasari nangi na iga nugoqñsib iga tamo bole qa mergwab.' Ningi degsib are qaleqñub. Di gisan. Nunjo are miligi di Qotei a segi qalie. Kumbra qudei tamo nangi deqa arearetñreñnu qaji di Qotei aqa ñamgalaq di kumbra tulan ugedamu.

¹⁶ "Nami Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nango anjam ti maroqñeb dena bosì bosiq Jon aqa bati brantej. Jon aqa bati brantej dena bosiq bini ijo anjam maro tamo nangi Qotei aqa anjam bole palonteqñub. Palonteqñub tamo ungasari kalil nangi Qotei na taqatñrsim nanjo Mandor Koba sqajqa tulan singilaeqñub.

¹⁷ "Lan ti mandam ti koboqab. Ariya Qotei aqa dal anjam mutu kiñala bei koboqasai bole sai."

Tamo bei na aqa ñaun uratqa anjam

¹⁸ Osiqa Yesus a olo marej, "Tamo bei na aqa ñaun uratosim olo unja bei oqas di a na aqa ñaun kumbra ugeq waiyqo. Unja bei dego aqa gumbulun na a uratimqa bunuqna tamo bei na olo oqas di tamo bunuj dena unja di kumbra ugeq waiyqo."

Ñoro tamo Lasarus wo nanjo sa anjam

¹⁹ Osiqa Yesus a olo marej, "Ñoro tamo bei soqnej. A bati gaigai gara wala bole jugoqñsiqa tulan areboleboleiyeqnaqa ingi bole bole uyoqñsiq soqnej.

²⁰ Aqa tal meq di tamo bei ingi tulan saiqoji aqa ñam Lasarus a bati gaigai awooqñsiq ñeiyoqñsiq soqnej. Aqa jejamu kalil yu na ugetej.

²¹ Deqa a tal meq di awesonaqa ñoro tamo a ingi uyeqnaqa ñengi ululoneqnaqa osiq uyoqnej. Aqa yuq dena leñ ayeqnaqa bauñ nangi boqñsib nanjo meñ na yu bilgetoqñeb.

²² "Bati bei Lasarus a moiyej. Moinaqa Qotei aqa lan angro nangi bosib aqa qunun osib Abraham aqa areq di awoteb. Bunuqna ñoro tamo a dego moinaqa subq ateb.

²³⁻²⁴ Subq atnabqa aqa qunun aisiq moiyo qureq di soqnej. Sosiqa jaqatin kobaiyeqnaqa tarosiqa Abraham isaq di sonaq unej. Lasarus a Abraham aqa areq di awesonaq unsiqa tulan maosiqa Abraham minjej, 'O Abu Abraham, e ñamyuwoq endi sosimqa tulan kanjaqoqñsim jaqatin koba eqnum. Deqa ni e qa are ugeimimqa Lasarus minjim aqa ban gei yaq di tuqtosim bosim ijo meñq di atimqa kiñala ulilibqas.'

²⁵ "Onaqa Abraham na minjej, 'O angro, ni are qale. Ni nami mandamq di sosimqa ni ingi bole bole uyoqñem. Ariya Lasarus a ingi uge uge uyoqnej. Deqa bini Lasarus a sawa boleq endi sosiqa a tulan areboleboleiyeqnu. Ariya ni ñamyuwoq di sosimqa jaqatin koba eqnum.

²⁶ Ni ñam atsim une. Ni iga ti ambleq di sub guma koba unu. Deqa iga sub di laqaiosim nunjoq bqa keresai. Ningi dego sub di laqaiosib gagoq bqa keresai.'

²⁷⁻²⁸ "Onaqa ñoro tamo dena kamba Abraham minjej, 'O Abraham, ni na Lasarus minjimqa olo puluosim ijo abu aqa talq gilsim ijo was 5 nangi saidñrimqa nangi sawa uge endeq bqasai.'

²⁹ Onaqa Abraham na minjej, 'Ino was nangi Moses aqa dal anjam qalieonub. Nangi Qotei aqa medabu o qaji tamo nango anjam dego qalieonub. Nangi anjam di dauryqab di kere.'

³⁰ Onaqa ñoro tamo dena olo minjej, 'O Abu Abraham, di keresai. Ariya tamo moiyej qaji a subq na tigelosim anjam minjrqas di nangi qusib are bulyosib dauryqab.'

³¹ "Onaqa Abraham na minjej, 'Tamo nangi Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nango anjam ti qusib are bulyqasai di tamo bei a subq na tigelosim nangi anjam minjrqas di dego nangi qusib are bulyqasai.' "

17

Tamo a Yesus aqa angro kiñala bei uneq waiyqas di a tulan padalouetqas

¹ Osiqa Yesus na aqa angro nangi olo endegsi minjrej, "Bunuqna tamo qudei na tamo qudei uneq breinjroqñqab. Bole, kumbra di brantoqñqas. Ariya tamo nangi kumbra di yoqñqab qaji nangi tulan padalouetqab.

² Iga tamo deqaji nangi ojsim meninj kobaquja osim sil na nanjo kakroq di tontosim breinjrim ya robuq aiqab di kere. Yim nangi bunuqna angro kiñala bei uneq waiyqasai.

³ "Deqa ningi geregere ñam atoqñiy. Ino was bei a une bei atimqa ni na minje, 'Une di urat.' Yim a ino anjam di qusim are bulyqas di ni aqa une di toreì moiyoitime.

⁴ Ariya a bati qujai qa une 7 ni emoqñsim olo boqñsim ni mermoqñqas, 'O was, e kumbra grotonum.' Degsi mermo 7 yimqa ni aqa une kalil di toreì moiyoitime."

Iga Yesus qa gago areqalo singilatqajqa anjam

⁵ Onaqa Yesus aqa anjam maro tamo nanġi na minjeb, “O Tamo Koba, gago areqalo ni qa singilateqnum qaji di ni na olo kobaqumatime.”

⁶ Onaqa Tamo Koba a na kamba minjrej, “Nuŋgo areqalo e qa singilato qaji di sis yago bul kiñala sqas di kereqas. Degesqas di ninġi subar endi minjibqa a nuŋgo anjam dauryosim jirim qoji waqosim aisim yuwalq di tigelqas.”

Yesus a kanġal tamo aqa kumbra qa anjam marej

⁷ Osiqa Yesus a olo marej, “Tamo bei na aqa kanġal tamo qarinyonaqa gilsiqqa aqa inġi wauq di mandam qamsiq bulyej. Osiqa aqa kaja nanġi dego taqatnjrej. Ariya a wau di kobotimqa aqa tamo koba a na kiyersi minjqsas? ‘Ni namo inġi uye’ degsi minjqsas e? Sai.

⁸ A minjqsas, ‘Ni ijo inġi goiyetbosim gara tigsim inġi suweiyosim ebimqa inġi ti ya ti uyqai. Uytit menetbimqa bunu ni kamba inġi ti ya ti uyqam.’ A na aqa kanġal tamo degsi minjqsas. Di kiyaaqa? A kanġal tamo lanaj deqa.

⁹ Kanġal tamo dena aqa tamo koba aqa anjam dauryimqa a na kamba aqa ñam soqtetqasai. Osim ‘Ni keretonum’ degsi minjqsasai. Di kiyaaqa? A kanġal tamo lanaj deqa.

¹⁰ Dego kere ninġi Qotei aqa kanġal tamo sosibqa wau kalil a na ninġi enġoqnaqas qaji di yoqniy. Yoqnsib maroqniy, ‘Iga kanġal tamo lanaj. Deqa wau kalil Qotei na iga egeqnu qaji di aġi yeqnum.’ ”

Yesus a tamo 10 nanġo jejamu yu na ugeelenġej qaji nanġi boletnjrej

¹¹ Yesus a dena tigelosiqqa Jerusalem aiqajqa gam dauryosiqqa Samaria sawa ti Galili sawa ti ambleq na walwelosiq aiyooqnej.

¹²⁻¹³ Aiyooqnsiq qure beiq di brantej. Onaqa tamo 10 nanġo jejamu yu na ugeelenġej qaji nanġi bosib Yesus itosibqa nanġi kiñala isaq di tigelosib tulan maosib minjeb, “O Tamo Koba, ni iga qa dulosim aqaryaaige.”

¹⁴ Onaqa Yesus a nanġi unjrsiqqa minjrej, “Ninġi olo puluosib aisib nuŋgo jejamu atra tamo nanġi osornjriy.” Degsi minjrnacaqa nanġi aiyooqnsibqa gamq di nuŋgo yu kalil mosoonacaqa nanġo jejamu boleonaq uneb.

¹⁵ Onaqa nuŋgo ambleq dena qujai a segi olo puluosiqqa Yesus aqa areq gilej. A lelen ti Qotei aqa ñam soqtoqnsiq giloqnej.

¹⁶ Gilsiqqa Yesus aqa singaq di singa pulutosiqqa binjyosiq minjrej, “O Tamo Koba, ni keretosim ijo jejamu boletonum.” Tamo di a Samaria qaji.

¹⁷ Onaqa Yesus a tamo di unsiqa marej, “E na tamo 10 nanġo jejamu boletetnjronumqa ariya qujai a segi ijoq bqo. Tamo 9 nanġi qabi unub?”

¹⁸ Nanġi olo ijoq bosai. Nanġi Qotei aqa ñam soqtosai dego. Sawa bei qaji tamo endi a segi qujai olo bosiq Qotei aqa ñam soqtqo.”

¹⁹ Yesus a degsi marsiqqa tamo di minjrej, “Ni tigelosim aiye. Ni ino areqalo e qa singilatonum deqa ino jejamu boleqo.”

Mondorj Tamo Anġro a lanj qureq na bqas

²⁰ Bati bei Farisi nanġi Yesus endegsib nenemyeb, “Bati gembu Qotei a bosim aqa segi tamo unġasari nanġo Mandor Koba sosim nanġi taqatnjrqas?” Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei a Mandor Koba sqajqa bati brantooqnmqa manja bei namoqna bam ninġi unqasai.

²¹ Tamo bei na endegsi mernġwasai, ‘Ninġi uniy, Mandor Koba a bqo agiende,’ o ‘Mandor Koba a bqo agide.’ Degyqasai. Ninġi quiy. Bini Qotei a nuŋgo ambleq endi Mandor Koba unu.”

²² Osiqa Yesus na aqa anġro nanġi endegsi minjrej, “E Tamo Anġro. Bati bei brantimqa ninġi ijo bqajqa bati unqa maroqnsib unqasai.

²³ Tamo qudei na ninġi gisanġoqnsib mernġoqnaqab, ‘Ninġi uniy. Tamo Anġro bqo agide,’ o ‘Tamo Anġro bqo agiende.’ Degsib mernġoqnmqqa ninġi nanġi daurnjraib.

²⁴ Kola minjaleqnaqa lanj kalil suwanjeqnu dego kere mondonj e Tamo Anġro brantitqqa tamo unġasari kalil nanġi e nubqab.

²⁵ Ariya e brantosaisooqnitqqa tamo unġasari bini bati endeqa unub qaji nanġi na e qoreibosib jaqatinj koba ebqab.

²⁶ “Noa aqa bati qa tamo unġasari nanġi kumbra yoqneq dego kere e Tamo Anġro bqajqa bati qa nanġi kumbra degyooqnaqab.

²⁷ Aġi Noa aqa bati qa tamo unġasari kalil nanġi inġi ti ya ti uyoqnsib unja banj ojelejoqnsib sonabqa Noa a qobun miligiq gilnaqa awa koba aisiqqa mandam ya maqonaqa nanġi kalil morenjekriteb.

²⁸⁻²⁹ Lot aqa bati qa dego tamo unġasari nanġi inġi ti ya ti uyoqnsib inġi inġi awaiyoqnsib silali oqnsib inġi yagoqnsib tal atoqneq. Nanġi kumbra degyooqnsib sonabqa Lot a Sodom qure uratosiqq ulanġeqnaqa njamuwo ti meninj pulonj ti lanj goge na awa bul aisiqqa Sodom tamo unġasari kalil nanġi padaltnjrej.

³⁰ Deگو kere bunuqna tamo ungasari nanđi kumbra degyoqnsib soqniqbqa e Tamo Anđro brantqai.

³¹ "Bati deqa tamo ungasari tal meq di unub qaji nanđi jaraiqa oqnsib inđi inđi oqa osibqa olo warum miligiq gilaib. Nanđi jaraiyoqujatebe. Tamo ungasari wauq di unub qaji nanđi jaraiqa oqnsib inđi inđi oqa osibqa olo puluosib qureq baib. Nanđi torei dena jaraiyoqujatebe.

³² Kumbra nami Lot aqa njan aqaq di brantej qaji ninđi deqa are qaliy.

³³ Tamo bei a aqa segi nambile taqatqajqa areqalo kobaiyqas di a padalqas. Ariya tamo bei a aqa segi nambile uratqas di a olo nambile bole oqas.

³⁴ "E ninđi endegsi mernđwai. Ijo bđqajqa bati brantimqa qolo deqa tamo aiyel warum qujaiq di nreñesoqniqbqa Qotei na bei lan qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

³⁵ Unja aiyel tal qujaiq di saplan gereiyeqniqbqa Qotei na bei lan qureq osi oqsimqa bei uratim sqas.

³⁶ Tamo aiyel wau qujaiq di inđi yagoqniqbqa Qotei na bei lan qureq osi oqsimqa bei uratim sqas." Yesus na aqa anđro nanđi anjam degsi minjrej.

³⁷ Onaqa nanđi na kamba nenemyeb, "O Tamo Koba, kumbra kalil di sawa qabia brantqas?" Onaqa Yesus a nanđi yawo anjam endegsi minjrej, "Tamo nanđo jejamu qusaeqnu qaji sawa dia qal nanđi koroqab."

18

Iga Qotei pailyqajqa asgigwasai

¹⁻² Yesus aqa anđro nanđi bati gaigai Qotei pailyoqniqb asginjraim deqa a na yawo anjam bei endegsi minjrej, "Qure beiq di anjam pegiyo tamo soqnej. Tamo di aqa kumbra bolesai. A Qotei ulaiyosaiqnej. A tamo ungasari nanđi qa dego are qalosaiqnej.

³ Qure dia unja qobul soqnej. A bati gaigai anjam pegiyo tamo di aqa areq giloqnsiqa minjoqnej, "Tamo bei na e gulbe ebeqnu. Deqa ni na aqaryaiosim gago aiyel anjam pegiyetgimqa tamo dena e olo gulbe ebqasai."

⁴ A degsi minjeqnaqa a aqaryaiyqa uratoqnej. Bunuqna a areqalo bei osiqa marej, 'Bole, e Qotei ulaiyosaiqnum. E tamo ungasari nanđi qa are qalosaiqnum.

⁵ Ariya unja qobul di a bati gaigai e wainboqnsiqa merbeqnu, "Ni aqaryaiqe." A merbo gaigai yeqnu deqa unđum e aqa anjam gereiyetqai. E aqa anjam gereiyetqasai di a bati gaigai ijo areq boqnsim sqas. Yim e tulanđ asgibo uge."

⁶ Osiqa Tamo Koba a olo marej, "Anjam pegiyo tamo uge aqa anjam marej qaji di ninđi quiy.

⁷ Qusib are qaliy. Qotei a tamo bole. A anjam pegiyo tamo di bul sai. Deqa tamo ungasari a na giltnej qaji nanđi qolo ti qanam ti pailyoqniqb di a nanđo pailyo qusimqa tariñsokobaiyqasai. A nanđi urur aqaryainjrqas.

⁸ E ninđi mernđwai. Qotei na nanđi urur aqaryainjroqujatqas. Ariya monđoj e Tamo Anđro bosiyqa tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanđi e qa nanđo areqalo sinđilatosib soqniqb degsi unqai e?"

Farisi tamo bei takis o qaji tamo bei wo nanđi aiyel Qotei pailyeb

⁹ Tamo qudei nanđi mareqnu, "Iga tamo bole. Iga tamo qudei nanđi unub dego sai." Yesus na tamo deqaji nanđi yawo anjam bei endegsi minjrej,

¹⁰ "Tamo aiyel nanđi Qotei pailyqa marsibqa atra tal miligiq gileb. Bei Farisi tamo. Bei takis o qaji tamo.

¹¹ Nanđi atra tal miligiq gilsibqa Farisi tamo a namo tigelosiqa endegsi pailyej, 'O Qotei, e tamo qudei nanđi unub dego sai. E gisan na tamo ungasari nanđi silali yainjrosaiqnum. E sambala kumbra yosaiqnum. E kumbra uge bei dego yosaiqnum. E takis o qaji tamo di bul sai.

¹² E gaigai ni pailmqa oqnsim inđi ti ya ti urateqnum. E ijo segi inđi inđi kalil potelenoqnsim oto bei ni atraimeqnum.'

¹³ Farisi tamo a degsiqa Qotei pailyej. Onaqa takis o qaji tamo a kiñala isaq di tigelesosiqa lan goge koqyosim pailyqajqa jemaiyonaqa turuosiqqa are soqonyosiqa marej, 'O Qotei, e une ti. Deqa ni e qa dulosim ijo une kalil kobotetbime.' Takis o qaji tamo a degsiqa Qotei pailyej."

¹⁴ Yesus a yawo anjam degsi minjrsiqa olo minjrej, "E ninđi mernđwai. Takis o qaji tamo di aqa une kalil Qotei na kobotetonaqa a olo puluosiqqa aqa talq aiyej. Ariya Farisi tamo di aqa une Qotei na kobotetosa. Di kiyaaqa? Tamo kalil nanđo segi ñam soqteqnu qaji nanđi Qotei na olo ñam aguq atetnjrqas. Ariya tamo nanđo segi ñam aguq ateqnu qaji nanđi Qotei na olo ñam soqtetnjrqas."

Yesus a marej, "Anđro du du nanđi ijo areq bđqajqa saidnjraib"

¹⁵ Onaqa tamo ungasari qudei nanqi nanqo anqro du du ti anqro mom ti joqsib Yesus na aqa ban nanqo gateq di atetnrqqa marsib aqa areq beb. Beqnaqqa Yesus aqa anqro nanqi na saidnrjsib minjreb, "Nunqo anqro du du nanqi joqsib endeq baib."

¹⁶ Degsib saidnrjnabqqa Yesus na anqro du du nanqi di metnrrej. Osiqa aqa anqro nanqi minjrej, "Anqro du du nanqi uratnrrib ijo areq beb. Nanqi saidnrjaib. Tamo ungasari nanqi anqro du du bul sqab di Qotei a nanqo Mandor Koba sosim nanqi taqatnrqas.

¹⁷ E bole mernqwai. Ningi anqro du du nanqi bul sqasai di Qotei a ningi osim taqatnrqwasai. Deqa a nunqo Mandor Koba sqasai dego."

Noro tamo bei a Yesus ombla na anjam mareb

¹⁸ Onaqa Juda gate bei na Yesus endegsi nenemyej, "O Qalie Tamo Bole, e kiyersiyqa nambile gaigai sqai?"

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minnej, "Ni kiyaaqa e tamo bole qa merbonum? Qotei a segi qujai tamo bole.

²⁰ Ariya ni Qotei aqa dal anjam kalil qalie unum. 'Ni tamo bei aqa unja jejamu ojetaim. Ni tamo bei qalsim moiyoatim. Ni bajinaim. Ni tamo bei aqa jejamu lanja gisanayaim. Ni ino ai abu nanqo sorgomq di geregere sosimqa nanqo anjam dauryoqne.'

²¹ Onaqa Juda gate dena olo Yesus minnej, "E anqro kiñala qa dal anjam kalil di dauryosim boqnem agi bini degsi unum."

²² Degsi minjnaq qusiqa kamba minnej, "Ni dal anjam kalil di dauryosim keretonum. Ariya kumbra qujai ni keretosai. Deqa e ni mermqai. Ni gilsim ino ingi ingi kalil qarinyosim silali osim tamo ingi ingi saiqoji nanqi jeisim enjre. Degsim enjrsim bosim e daurbe. Osim bunuqna ni lanj qureq di awai bole itgam."

²³ Yesus na tamo di degsi minjnaq qusiqa are gulbekobaiyej. Di kiyaaqa? A ingi ingi koba ti soqnej deqa.

²⁴ Onaqa Yesus a tamo di koqyosiqqa marej, "Tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nanqi Qotei na taqatnrjsim nanqo Mandor Koba sqa marsibqqa lanj qureq oqwajqqa tulanj banqi koba.

²⁵ Kamel a yumba miligiq gilqajqqa banqi koba. Dego kere tamo ungasari ingi ingi koba ti unub qaji nanqi Qotei na taqatnrjsim nanqo Mandor Koba sqa marsibqqa lanj qureq oqwajqqa tulanj banqi koba."

²⁶ Onaqa tamo qudei Yesus aqa anjam di queb qaji nanqi na minjeb, "Ni anjam degsi maronum deqa tamo yai nanqi Qotei na elenjamqa nanqi nambile gaigai sqa kere?"

²⁷ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Tamo nanqi segi nambile sqa keresai. Ariya Qotei na nanqi elenqqa kere. Di kiyaaqa? Qotei a kumbra kalil yqa kere."

²⁸ Yesus a nanqi degsi minjrnaqa Pita na minnej, "O Tamo Koba, ni une. Iga gago ingi ingi kalil uratosim ni daurmeqnum."

²⁹⁻³⁰ Onaqa Yesus na minjrej, "E bole mernqwai. Tamo bei a Qotei na taqatosim aqa Mandor Koba sqa marsimqqa aqa segi qure, aqa njanj, aqa was nanqi, aqa ai abu nanqi, aqa anqro nanqi ti kalil uratnrjsim e daurbqas tamo di Qotei na ingi ingi gargekoba olo yelenqas. Yimqqa mondoj a nambile gaigai sqas."

Yesus a marej, "E moisiy olo subq na tigelqai"

³¹ Yesus na aqa anqro 12 nanqi anjam degsi minjrsiq koboonaqa nanqi joqsiqu segitnrjsiq endegsi minjrej, "Ningi quiy. E Tamo Anqro. Iga Jerusalem aiyeqnum. Dia anjam kalil Qotei aqa medabu o tamo nanqi nami e qa nengrenyeb qaji di aqa damu brantqas.

³² Agi tamo qudei na e ojgab. E ojsib tamo nanqi Qotei qaliesai qaji nanqo banq di e atqab. Yimqqa nanqi na e misilinjboqnsib miselboqnsib ugeugeiboqnaqab.

³³ Osib e kumbainjboqnsib lubsib moiyoqbqab. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai."

³⁴ Yesus na aqa anqro nanqi anjam degsi minjrnaq quqnsibqqa anjam di aqa utru Qotei na ulitej deqa nanqi geregere poinjrosai.

Yesus na tamo bei nam qandimyej qaji di boletej

³⁵ Onaqa Yesus a walwelosi aisiq Jeriko qure jojomyeqnaqa tamo bei nam qandimyej qaji a gam qalaq di awesosiqqa tamo ungasari nanqi silali qa njlnjqoqneq.

³⁶ Tamo ungasari tulanj gargekoba nanqi Yesus dauryosib qatronoqnsib aiyeqnaqab tamo dena qusiqa nenemnrrej, "Ningi kiyaaqa qatronoqnsib?"

³⁷ Onaqa nanqi na minjeb, "Yesus Nasaret qaji a aiyeqnu."

³⁸ Degsi minjnabqqa a tulanj lelenosiqqa marej, "O Yesus, Devit aqa Njiri, ni e qa dulame."

³⁹ Onaqa tamo ungasari namoeb qaji nanqi na tamo di njrintosib minjeb, "Ni lelenkobaaim. Kiri." Degsi minjnabqqa a nanqo anjam quetnrjsosai. A olo tulanj lelenoqnsiq Yesus minjqoqnej, "O Devit aqa Njiri, ni e qa dulame."

⁴⁰ Onaqa Yesus a tigelosiqqa tamo ungasari nanqi minjrej, "Tamo di osib ijo areq osi boiy." Onaqa nanqi na a osib Yesus aqa areq osi beb. Osi bonabqa nenemyej,

⁴¹ "E ni kiyermqajqa deqa ni e qa lelenoqnam?" Onaqa minjej, "O Tamo Koba, e olo nam poibim sawa unqajqa deqa e ni qa lelenoqnam."

⁴² Onaqa Yesus na minjej, "Ni e qa ino areqalo singilatunum deqa e ni boletmqai. Deqa ino namdamu olo poimeme."

⁴³ Degsi minjnaqa aqa namdamu poiyoonaqa sawa unsiqqa Qotei aqa nam soqtosiqqa tigelosiq Yesus dauryosiq aiyej. Onaqa tamo ungasari kalil nanqi Yesus aqa manjwa di unsibqa nanqi dego Qotei aqa nam soqtoqneb.

19

Yesus a Sakius aqa talq gilej

¹⁻³ Onaqa Yesus a aisiqa Jeriko qureq di brantosi qure ambleq na walweleqnaqa tamo bei aqa nam Sakius a Yesus tamo kiyero degosiq unqajqa dauryej. Sakius a takis o qaji tamo nango gate. A fioro koba ti soqnej. A tamo truquyala deqa a Yesus dauryosiq unqajqa yonaq ugeiyej. Di kiyaya? Tamo gargekoba nanqi na sawa getenteb deqa.

⁴ Deqa Sakius a urur ti aisiq tamo ungasari kalil nanqi bunjrsiqqa namosiq gam qalaq di nam bei oqsiiq nam atej. Nam atsiqa are qalej, "Yesus a gam endena bamqa e geregere unqai."

⁵ Onaqa Yesus a gam dena walwelosi aisiq nam utruq di tigelosiq tarosiq Sakius unsiqqa minjej, "O Sakius, ni mandamq aiyoqumat. Bini e ino talq di sqai." ⁶ Degsi minjnaqa a qusiqa mandamq aiyoqumatosiqa tulan areboleboleiyonaqa Yesus osiqqa ombila na aqa talq gileb.

⁷ Gileqnaqqa tamo ungasari kalil nanqi di unsib njirinosis mareb, "Ninji uniy. Yesus a tamo tamo aqa talq gileqnu."

⁸ Onaqa talq di Sakius a tigelosiqqa Yesus minjej, "O Tamo Koba, ni que. E ijo inji inji kalil ambleq na potosiy tamo inji inji saiqoji nanqi jeisi enjrjai. E nami tamo bei gisanjosim silali dala qujai yayiem kiyo? Degamqa e kamba silali dala qolqe olo yqai."

⁹ Onaqa Yesus a Sakius aqa anjam di qusiqa tamo ungasari nanqi minjrej, "Bini Sakius a dego Abraham aqa anjro tinjinjo. Deqa Qotei na a ti tamo kalil aqa talq endi unub qaji nanqi ti elenjo."

¹⁰ E segi Tamo Anjro. E na tamo ungasari padalo gamq di unub qaji nanqi namoqnsim elenqnum. E deqa mandamq aiyej."

Silali taqatqajqa yawo anjam

¹¹ Onaqa tamo ungasari nanqi Yesus aqa anjam di qusib are qaleb, "Bini kiyo Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatqajqa bati brantqas?"

¹² Nanqi degsib are qaleb. Di kiyaya? Yesus a Jerusalem jojomyej deqa. Onaqa Yesus a yawo anjam bei endegsi minjrej, "Tamo kobaquja bei a sawa isaq gilej. Tamo di a are qaleb, 'E sawa deq gilitqa sawa deqaji nanqi na e mandor atqab. Yibqa e olo puluosiy bosiy ijo segi qure qujai nango mandor sosiy nanqi taqatnjrjai.' A degsi are qalsiqqa sawa isaq gilej."

¹³ A gilqa osiqqa aqa kangal tamo 10 nanqi metnjrnaqa aqa areq bonabqa nanqi segi segi 20 kina enjrsiqqa minjrej, 'Silali endena wauosib silali aqa oto dego oiy. Bunuqna e olo bosiy unqai.'

¹⁴ "Tamo kobaquja a degsi minjrsiqqa sawa isaq gilsiq di sonaqa aqa qure qujai nanqi a qa tulan ugeosib are qaleb, 'A gago mandor sqasal.' Degsib are qalsibqa tamo qudei nanqi qarinjrnab sawa deq gilsib sawa deqaji nanqi minjreb, 'Tamo di a gago mandor ataib. A na iga taqatqajqa iga uratunum.'

¹⁵ Ariya sawa deqaji nanqi na tamo di mandor ateb. Onaqa bunuqna a olo puluosiqqa aqa segi qureq aisiqa kangal tamo nanqi wau qa silali enjrej qaji nanqi metnjrej. Metnjrnaqa nanqi aqa areq bonabqa a na minjrej, 'E nami silali engem qaji dena ninji wauoqneb olo silali di osorbiy.'

¹⁶ "Onaqa kangal tamo deqaji bei a bosiqqa minjej, 'O Tamo Koba, ino 20 kina ebem qaji dena e wauqnamqa olo 200 kina brantej agiende.'

¹⁷ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, 'Ni kangal tamo bolequja. Ni wau kiñala geregere taqatonum deqa e qure kokba 10 ino banq di uratitqa ni na taqatnjroqnam.'

¹⁸ "Onaqa kangal tamo bei a bosiqqa aqa tamo koba minjej, 'O Tamo Koba, ino 20 kina ebem qaji dena e wauqnamqa olo 100 kina brantej agiende.'

¹⁹ Onaqa aqa tamo koba a na minjej, 'E qure kokba 5 ino banq di uratitqa ni na taqatnjroqnam.'

²⁰ "Onaqa kangal tamo bei a bosiqqa aqa tamo koba minjej, 'O Tamo Koba, ni unime. Ino 20 kina ebem qaji agi olo osibetmonum. E gara ñenji na dalaosim atnam soqnej."

²¹ E kumbra degyem. Di kiyaaqa? E ni qa ulaem deqa. E qalieem, ni tamo nriin ani. Tamo qudei nangi waueqnaab silali branteqnaqa ni segi na eqnum. Tamo qudei nangi ingi yageqnaab melieqnaqa ni segi na otorosim uyeqnum.'

²² "Onaqa tamo koba dena kamba endegsi minjej, 'Ni kanjal tamo uge. Ino segi anjam dena e ino une ubtosiy ni pegimqai. Ni nami qalieem, e tamo nriin ani. Tamo qudei nangi waueqnaab silali branteqnaqa e segi na eqnum. Tamo qudei nangi ingi yageqnaab melieqnaqa e segi na otorosim uyeqnum. Ni nami e qa degsim qalieem.

²³ Deqa ni kiyaaqa ijo silali di osi gilsim silali talq di atosai? Ni di atem qamu e bosimqa silali talq dena ijo silali aqa oto kobaqa qamu turtosim onum qamu.'

²⁴ Degsi minjsiqa tamo qudei aqa areq di tigelesoqneq qaji nangi minjrej, 'Ningi aqa 20 kina di yayiosibqa kanjal tamo nami wauosiqa 200 kina ej qaji di olo yiy.'

²⁵ Onaqa nangi na minjeb, 'O Tamo Koba, a 200 kina ejunu. Deqa ni kiyaaqa 20 kina olo yqa maronum?'

²⁶ "Onaqa tamo koba a na minjrej, 'E ningi merngwai. Tamo a wau geregere taqatoqnaas di Qotei na olo wau koba yimqa a na taqatoqnaas. Ariya tamo a wau geregere taqatqasai di wau kifnala a na taqatejunu qaji di a olo bunu taqatqasai. Qotei na a kobotimqa a lanja sqas.'

²⁷ Osiqa minjrej, 'Tamo nangi e qa jeu ateb qaji nangi di joqsib boiy. Nangi e qa mareb, "Tamo di a gago mandor ataib." Deqa tamo nangi di joqsib bosib ijo ulatamuq endi nangi niumib morenqab.' "

²⁸ Yesus a yawo anjam degsi marsiqa a Jerusalem aiqajqa gam dauryosiq aiyoqnej.

Mandor Koba Yesus a Jerusalem aiyej

²⁹⁻³⁰ Yesus a aisiqa Betfage qure ti Betani qure ti Oliv mana utruq di jomyosiqa aqa anjro ayel qarinnjrsiqa minjrej, "Ningi aisib qure bei jom di unu di brantosib donki bei tontonub unu di unqab. Donki di bunuj tamo bei nami aqa quraq di awoosaijoqnej qaji. Ningi donki di unsibqa sil palontosib titosib osib boiy.

³¹ Ningi sil palonteqnaab tamo bei na nenemngwas kiyo, 'Ningi kiyaaqa donki aqa sil palonteqnub?' Degsi nenemngimqa ningi na minjiy, 'Tamo Koba a wau ti. Deqa a donki qa mergwo.' "

³² Yesus a nangi ayel degsi minjrsiq qarinnjrnnaqa aisib anjam Yesus na minjrej qaji di dauryosib donki di uneb.

³³ Unsib sil palonteqnaabqa donki aqa abu nangi na nangi ayel nenemnjreb, "Ningi kiyaaqa donki aqa sil palonteqnub?"

³⁴ Degsi nenemnjrnabqa nangi ayel na kamba minjreb, "Tamo Koba a wau ti. Deqa a donki qa mergwo."

³⁵ Degsi minjrnab odnjrnab nangi ayel donki di osib Yesus aqa areq osi gileb. Osi gilsib nanjo segi gara jugo piqtosib donki aqa quraq di tusib Yesus soqtosib donki aqa quraq di awoteb.

³⁶ Yesus a donki aqa quraq di awoonaqa donki a walwelosi aiyeqnaqa tamo ungasari nangi nanjo gara jugo piqtelenosib gamq di tuelenjoqneq.

³⁷ Onaqa Yesus a Oliv mana utru jomyeqnaqa aqa anjro gargekoba nangi tulan areboleboleinjreqnaqa lelenjoqneq. Yesus a nami manjwa gargekoba yeqnaqa nangi unoqneq deqa nangi Qotei aqa nam soqtoqnsib endegsib maroqneq,

³⁸ "Ni Tamo Koba aqa nam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. Ni gago Mandor Koba. Iga Qotei Goge Koba aqa nam tulan soqtoqnqom! Lanj qureq di lawo kumbra gaigai sqas."

³⁹ Onaqa tamo ungasari nanjo ambleq dena Farisi qudei nangi tigelosib Yesus minjeb, "O Qalie Tamo, ni ino anjro nanjo medabu getentetnrimen."

⁴⁰ Onaqa Yesus na minjrej, "Ijo anjro nanjo medabu getentqab di meni nangi tamo bulyosib tulan murqumyoqnsib Qotei aqa nam soqtoqnqab."

Yesus a Jerusalem nangi qa akamej

⁴¹ Osiqa Yesus a Jerusalem jomyosiqa unsiqa akamej.

⁴² Akamosiq marej, "O Jerusalem tamo ungasari, bini bati endeqa ningi Qotei aqa kumbra qalieeb qamu ningi geregere lawo na unub qamu. Ariya kumbra di ningi qa uliejunu deqa ningi qalieqa keresal.

⁴³⁻⁴⁴ Deqa ningi quiy. Bati bei brantimqa tamo qudei na bosib ningi jeutngosib nunjo qure koba endi agutibqa ningi jaraiqa keresainngwas. Amqa nangi na ningi qoto itngosib tulan ugeugeingosib nunjo qure koba endi niñaqyekritqab. Osib qure aqa meni kalil paraparainjrsib breinjribqa meni bei meni bei aqa quraq di sqasai. Meni kalil segiseqiqab. Jeu tamo nangi bosib ningi degngwab. Di kiyaaqa? Qotei na ningi aqaryaingwajqa bati brantqo di ningi poingosai deqa."

Tamo ungasari nanngi atra tal miligiq di inggi inggi qarinyoqneq

⁴⁵ Osiqa Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia tamo ungasari gargekoba nanngi inggi inggi qarinyoqnsibqa dena silali eqnab unjrnsiq nanngi winjrnaq jaraiyeb.

⁴⁶ Nanngi jaraiyeq nabqa Yesus na minjrej, "Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, 'Ijo tal endi pailyqajqa tal.' Qotei aqa anjam degsi unu. Ariya nanngi na olo tal endi ugetonubqa a bajin tamo nanngo tal bulgo."

⁴⁷ Yesus a bati gaigai atra tal miligiq giloqnsiq dia tamo ungasari nanngi Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej. Bati deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanngi ti Juda gate nanngi ti Yesus qalib moiqaqqa gam nhamoqneq.

⁴⁸ Ariya tamo ungasari kalil nanngi Yesus aqa anjam quqwajqa tulan arearetjroqnej. Deqa Juda gate nanngi Yesus qalib moiqaqqa gam nhamonab ugeinjrej.

20

Juda nanngi na Yesus nenemyeb, "Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum?"

¹⁻² Bati bei Yesus a atra tal koba miligiq gilsiq dia tamo ungasari nanngi Qotei aqa anjam bole palontosiq minjroqnej. Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanngi ti Juda gate nanngi ti bosib nenemyeb, "Ni iga merge. Ni singila qabe na osimqa kumbra endi yeqnum? Yai na ni qarinjmej deqa ni wau endi yeqnum?"

³ Onaqa Yesus na minjrej, "E kamba anjam bei ninngi nenemngitqa ninngi e merbij.

⁴ Yai na Jon qarinyonaqa bosiqqa tamo ungasari nanngi yansnjroqnej? Qotei na kiyo? Tamo bei na kiyo? Ninngi na merbij."

⁵ Onaqa nanngi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi qairosib maroqneq, "Iga Yesus minjqom, 'Qotei na Jon qarinyej' degsi minjqom di a iga mergwas, 'Kiyaaqqa ninngi Jon aqa anjam quetosai?'"

⁶ Ariya iga minjqom, "Tamo bei na Jon qarinyej' degsi minjqom di tamo ungasari nanngi njirinosib bosib iga meniñ na lugwab. Di kiyaaqqa? Nanngi mareqñub, 'Jon a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.'"

⁷ Nanngi degsib qairosib olo Yesus minjeb, "Yai na kiyo Jon qarinyej di iga qaliesai."

⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ninngi degsib merbonub deqa e dego yai na qarinjbonaq bosim wau endi yeqnum di ninngi merngwasai."

Wain wau qa yawo anjam

⁹ Osiqa Yesus a olo tamo ungasari nanngi yawo anjam bei endegsi minjrej, "Tamo bei a tigeloqsiqa aqa wauq gilej. Gilsiqqa wain sil yagelenosiqa wau taqato tamo qudei nanngo banq di aqa wau uratetjrsiqqa sawa isaq gilsiq dia sokobaiyeb.

¹⁰ Sonaqa wain gei melionaqa a na aqa kangal tamo bei qarinyonaqa wau taqato tamo nanngoq aisiq minjrej, 'Wau lanja na e qarinjboq bonum. Deqa ninngi wain gei ebibqa e na osi gilqai.' Degsi minjrnaqa nanngi na a ojsib qalougetosib wiyonab lanja puluosiq gilej.

¹¹ Gilnaqa wau lanja na olo kangal tamo bei qarinyonaqa ainaqa a dego qalougetosib ugeugeiyosib wiyonabqa a lanja puluosiq gilej.

¹² Onaqa wau lanja na olo kangal tamo bei qarinyonaqa ainaqa a dego qalougetosib ugeugeiyosib wiyonab gilej.

¹³ Onaqa wau lanja a are qalej, 'E kiyerqai? E endegyqai. E ijo segi angro qujai e na tulan qalaqalaiyeqñum qaji di qarinyit aiqas nanngi aqa anjam quetqab.'

¹⁴ Degsi are qalsiqqa aqa segi njiri qarinyonaqa aiyej. Aiyeqnaqa wau taqato tamo nanngi a unsibqa segi segi qairosib mareb, 'Tamo a bgo endi wau lanja aqa segi njiri. A na aqa abu aqa inggi inggi kalil oqas. Deqa iga a qalsim moiyyotosimqa wau endi iga na oqom.'

¹⁵ Degsib marsibqa wau lanja aqa njiri ojsib wau qalaq osi gilsib dia qalnab moiyej.

"Deqa ninngi kiyersib are qalonub? Wau lanja a bosimqa wau taqato tamo uge nanngi di kiyernjrqaq?"

¹⁶ E ninngi merngwai. A bosim nanngi nñumsim moiyyotjnrqaq. Osim aqa wau di olo yainjrsim tamo qudei nanngo banq di uratetjrimqaq nanngi na kamba taqatesqab." Yesus na tamo ungasari nanngi yawo anjam degsi minjrnaqa nanngi qusib minjeb, "Wau taqato tamo nanngi kumbra uge di yaib."

¹⁷ Onaqa Yesus na nanngi koqñrsiqqa minjrej, "Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu. Aqa damu ninngi poiñgwo e? Anjam agiende,

'Tal gereiyo qaji tamo nanngi na tal ai arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb. Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltej unu. Tal ai di tal singilatqajqa deqa tigeltej.'

¹⁸ Ninngi quiy. Tamo ungasari ululoñosib tal ai quraq aiqab qaji nanngi di tal ai dena nanngo tanu gingeñyqas. Ariya tal ai di ululoñosim tamo ungasari qudei nanngoq aisim jejamu ti tanu ti torei paraparainjrqaq."

¹⁹ Onaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti yawo anjam di qusib endegsib qalieeb, Yesus a yawo anjam dena nanço jejamuq di une qametnrej. Nanği degsib qalieosib deqa minjin oqetnrnaqa Yesus ojqa mareb. Ariya nanği tamo unğasari nanği ulainrsib deqa nanği Yesus ojqa uratosib jaraiyeb.

“İga Sisar takis yqom e?”

²⁰ Ariya atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanği ti Yesus koqyesoqneb. Osib endegsib are qaleb, “İga tamo qudei qarınjrnam nanği Yesus aqa areq gilsib gisanjosib anjam bei nenemyibqa a nanği tamo bole edegwas. Osim anjam grotimqa iga qusim ojsim Rom nanço gate aqa banq di atqom.” Nanği degsib are qalsibqa tamo qudei qarınjrnam nanği Yesus aqa areq gileb.

²¹ Gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, iga qalie, ni anjam bole maro qaji tamo. Ni anjam bole segi tamo unğasari nanği minjroqnsim Qotei aqa kumbra osornjreqnum. Ni tamo bei ulaiyosaieqnum. Ni tamo ñam ti nanği anjam bei minjroqnsim olo tamo ñam saiqoji nanği anjam bei minjrosaieqnum. Ni anjam qujai tamo kalil nanği minjreqnum.

²² Deqa ni iga merge. İga Sisar takis yqom e? Yqasai e? Ni kiyersi are qalonum?”

²³ Onaqa Yesus a nanço areqalo uge di poiyoanaqa minjrej,

²⁴ “Ninği meniñ silali bei osorbiy.” Degsi minjrnaqa nanği meniñ silali bei osi bosib osoryonab unsıqa minjrej, “Meniñ silali quraq endi tamo yai aqa ulatamu ti ñam ti unu?” Onaqa nanği na minjeb, “Di Sisar aqa.”

²⁵ Onaqa a na minjrej, “Deqa Sisar aqa inği inği a qa olo yiy. Qotei aqa inği inği a qa olo yiy.”

²⁶ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusibqa tulan pruguetosib mequmosib soqneb. Tamo unğasari nanço ñamdamuq di nanği Yesus gisanjib a anjam bei grotqa yonab ugeinrej.

Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqab

²⁷ Onaqa Sadyusi tamo qudei nanği Yesus aqa areq beb. Sadyusi nanği mareqnum, “Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqasai.”

²⁸ Deqa nanği bosib Yesus endegsib minjeb, “O Qalie Tamo, ni que. Moses a nami dal anjam endegsi nenğrenjej, ‘Tamo bei a moiymıqa aqa ñauñ anğro saiqoji soqnmıqa aqa was bei na olo uña qobul di osim aqa was moiyej qaji aqa anğro ñambattetqas.’ Moses a nami dal anjam degsi nenğrenjej.

²⁹ Deqa ni que. Was 7 nanği soqneb. Nanço was matu a uña osıqa moiyej. A anğro saiqoji.

³⁰ Onaqa aqa was yala na olo uña qujai di osıqa a dego moiyej. A anğro saiqoji.

³¹ Onaqa aqa was yala na olo uña qobul di osıqa a dego moiyej. A anğro saiqoji. Was 7 kalil nanği uña qujai di osib moreñeb. Nanği anğro saiqoji.

³² Nanği kalil moreñonabqa ariya bunuqna uña di a dego moiyej.

³³ Deqa ni iga merge. Mondon subq na tigelobatiamaqa tamo kalil nanği subq na tigelabqa uña di a yai aqa ñauñ tıñtın sqas? Ni qalie, was 7 kalil nanği uña qujai di eb.”

³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, “Mandamq endi tamo nanği unateqnum. Uña nanği tamoteqnum.

³⁵ Ariya mondon tamo unğasari Qotei na subq na tigelqa gıltnjrej qaji nanği subq na tigelosibqa nanği tamotqasai. Nanği unatqasai.

³⁶ Nanği lan anğro bul lan sqab. Qotei na nanği subq na tigeltnjrımqa nanği aqa segi anğro bole sqab. Deqa nanği olo morenqa keresai.

³⁷ Ninği quiy. Tamo nanği moısib olo subq na tigelqab anjam di aqa utru Moses a nami babtosiq endegsi nenğrenjej, ‘Ñam mariñ miligiq di puloneqnaqa Qotei a ñam pulonq di sosisqa Moses metosiq minjej, ‘E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.’

³⁸ Qotei na Moses degsi minjej deqa iga qalieonum, Qotei a tamo moreño qaji nanço Qotei sai. A tamo ñambile so qaji nanço Qotei. Deqa tamo kalil nanği Qotei aqa ñamgalaq di ñambile unub.”

³⁹⁻⁴⁰ Onaqa dal anjam qalie tamo nanği Yesus aqa anjam di qusibqa nanği olo anjam bei nenemyıqajqa ulaeb. Deqa nanği na minjeb, “O Qalie Tamo, ino anjam di bole.”

Kristus a kiyersim Devit aqa ñiri sqas?

⁴¹ Onaqa Yesus a olo nanği endegsi minjrej, “Dal anjam qalie tamo nanği kiyaca mareqnum, ‘Kristus a Devit aqa ñiri?’

⁴²⁻⁴³ Devit a nami marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Agi louqa buk miligiq di Devit a anjam endegsi nenğrenjej,

‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej,

‘Ni ijo ban woq endi awo.

Awesoqnimqa e ino jeu tamo kalil nanği eleņosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanği taqatnjroqņqam.”

44 Niņği uniy. Devit a marej, ‘Kristus a ijo Tamo Koba.’ Deqa Kristus a kiyersim Devit aqa njri sqas?”

Dal anjam qalie tamo nanği kumbra uge uge yeqnub

45 Tamo ungasari kalil nanği Yesus aqa anjam di queqņabqa a na aqa angro nanği endegsi minjrej,

46 “Niņği dal anjam qalie tamo nanği kumbra uge geregere tenemtoqņiy. Nanği koro sawaq di tamo ungasari nanği na nanği ñam soqtetnjrsib ban ojetnjrqajqa deqa gara jugo olekokba jugoqņsib laqņub. Nanği Qotei tal miligiq di, goiyo kokbaq di sosibqa tamo ñam ti nanği awo jaramq di awoqajqa tulaņ areboleboleinjreqnu.

47 Nanği uņa qobul nanği gisanjroqņsibqa nanği tal ti inği inği ti laņa yainjreqņub. Osib tamo ungasari nanği na unjrsib nanği ñam soqtetnjrqajqa deqa pailyo olekokba yeqņub. Deqa mondoņ Qotei na nanği awai tulaņ ugedamu enjrqas.”

21

Uņa qobul aqa silali kiņala soqņej di Qotei yekritej

1 Yesus a atra tal miligiq di sosiqa ñam atej di ñoro tamo nanği boqņsib silali ato qaji kulumq di silali ateqņab unjroqņej.

2 Onaqa uņa qobul bei ñoro tulaņ saiqoji a dego bosiqā meniņ silali kiņilala aiyel segi atej. Atraqa Yesus na unsiqa aqa angro nanği minjrej,

3 “E bole mernğwai. Uņa qobul endi a ñoro tulaņ saiqoji. Deqa a na ñoro tamo kalil nanği buņjrsiqā silali kobaquja atqo.

4 Ñoro tamo nanği silali koba ti unub. Nanği oto kiņala segi ateqņub. Ariya uņa qobul endi a silali tulaņ sai bole sai. Aqa meniņ silali kiņilala aiyel segi naj aģi atekritqo.”

Bunuqna jeu tamo nanği na atra tal niņaqyqab

5 Onaqa Yesus aqa angro qudei nanği atra tal di kogyosibqa Yesus minjeb, “O Tamo Koba, ni unime. Atra tal walato qaji meniņ di tulaņ boledamu. Qotei atraiyqajqa inği inği ti meniņ ti turtosib atra tal endi walateb.” Onaqa Yesus na kamba minjrej,

6 “Atra tal niņği unonub endi bunuqna jeu tamo nanği na bosib tulaņ niņaqyosib aqa meniņ kalil paraparainjrsibqa taqal breinjrqab. Yimqa meniņ bei meniņ bei aqa quraq di sqasai. Meniņ kalil segiseģiqab.”

Gulbe kobaquja bunuqna brantqas

7 Onaqa Yesus aqa angro nanği na kamba nenemyeb, “O Qalie Tamo, bati gembu jeu tamo nanği bosib atra tal endi niņaqyqab? Niņaqyqa osibqa kumbra kiye namoqna brantim iga unsim poigwas, ‘Bati di jojomqo?’”

8 Onaqa Yesus na minjrej, “Niņği geregere ñam atoqņiy. Tamo qudei na niņği gisaņqo uge. Bunuqna gisaņ tamo gargekoba nanği ijo ñam na boqņsib maroqņqab, ‘E Kristus.’ Qudei maroqņqab, ‘Kristus bqajqa bati aģi jojomqo.’ Degsib gisaņosib maroqņibqa niņği nanği daurnjraib.

9 Bunuqna sawa bei bei qaji nanği aņ na qotokobaoqņqab. Niņği deqa qusib ulaaib. Qotei a nami marej, ‘Kumbra di brantqas.’ Deqa brantem. Ariya kumbra di brantimqa diņo bati urur brantqasai. Soboleiyosim brantqas.”

10 Yesus a nanği degsi minjrsiqā olo minjrej, “Bati deqa sawa bei ti sawa bei ti qotoqņqab. Mandor kokba qudei nanği dego țigeloqņsibqa mandor kokba qudei nanği qoto itnjroqņqab.

11 Sawa bei beiq di mimiņ kokba ti ma uge ti mam ti inği saio bati brantelenqas. Lan goģe di maņwa bei bei brantoqņibqa tamo ungasari nanği unoqņsib ulaugetoqņqab.

12 “Ariya kumbra kalil di brantosaisoqņimqa Juda nanği na bosib niņği jeutņgoqņsib ugeugeiņgoqņsib ojelenoqņqab. Ojelenoqņsib anjam pegiyo talq di niņği țigelņgoqņsib tonto talq di breiņgoqņqab. Osib ijo ñam ugetqa are qaloqņsib niņği joqoqņsib Rom nanği mandor ti nanği gate ti nanği ulatamuq di niņği țigelņgoqņqab.

13 Yimqa gam dena niņği ijo anjam bole palontoqņsib nanği minjroqņqab.

14 Deqa niņği na kamba anjam kiye minjrqajqa deqa nami are koba qalaib.

15 E segi na nunęo medabu siņgiletetņgosiy powo enęitqa niņği kamba anjam minjroqņqab. Minjroqņibqa nanği nunęo anjam di gotraņyqa yoqņib uģeiņjroqņqas.

16 “Bati deqa nunęo ai abu nanği ti nunęo was nanği ti nunęo leņ nanği ti nunęo kadoi nanği ti țigeloqņsib niņği ojelenoqņsib jeu tamo nanği banq di atelenoqņqab. Osib niņği qudei luņgoqņib moreņoqņqab.

17 Ningi ijo ñam ejunub deqa tamo ungasari kalil nanngi ningi qa tulan ugeoqnsib jeutnjoqngab.

18 Ariya Qotei na ningi geregere taqatnjoqngas deqa ijo angro bei padalqasai. Ningi kalil bole sqab. Nunjo gate banqa bei dego ugeqasai.

19 Deqa ningi gulbe di qoboiyoqnsib singila na tigelesoqniy. Sosib dena ningi nambile bole oqab.

Bunuqna qaja tamo nanngi Jerusalem qure niñaqyqab

20 “Bunuqna qaja tamo nanngi bosib Jerusalem agutesqab. Agutesoqnsib ningi unsibqa endegsib qalieqab, ‘Bole, Jerusalem padalqajqa bati brantqo.’

21 Bati deqa tamo ungasari Judia sawaq di unub qaji nanngi jaraiyosib manaq oqoqujatebe. Tamo ungasari Jerusalem di unub qaji nanngi qure uqaresib jaraiyoqujatebe. Tamo ungasari wauq di, gamq di unub qaji nanngi olo puluosib qurateq baib. Nanngi torei dena jaraiyoqujatebe.

22 Bati deqa Qotei na tamo ungasari nanngo une qa kambatnjrougetqas. Yimqa aqa anjam kalil nami nengrenyeb qaji di aqa damu brantqas.

23 O aiyoi! Bati deqa Qotei aqa minjin Judia nanngoq aiyimqa gulbe tulan kobaquja nanngo mandamq di brantqas. Deqa unja guman ti unja angro mom ti nanngi jaraiyoqnsib gulbe gargekoba oqngab.

24 Jeu tamo nanngi bosib Judia nanngi serie na ñumoqnsib morenjoqngab. Osib qudei ojelenosib joqsib sawa bei beiq di uratnjroqngab. Tamo Judia sai nanngi bosib Jerusalem tulan niñaqyosib singila na taqatesqab. Taqatesoqnsib bati Qotei a nami giltej qaji di kereamqa a na nanngi olo taqal breinjrqas.

Tamo Angro a singila ti rian ti lanbiq na mandamq aiqas

25 “Bati deqa sen ambruqas. Bai dego suwanqasai. Bongar nanngi ululoqnsib mandamq aiyelenqab. Yuwal dego korkortosim anjam atoqngas. Yimqa sawa bei bei qaji nanngi quoqnsib areqalo niñaqyetenjroqnmqa nanngi tulan ulaugetoqngab.

26 Lan goge di ingi ingi kalil renginyelenamqa tamo ungasari nanngi unsib maroqngab, ‘Bole, gulbe oqa batigo.’ Nanngi deqsib maroqnsib ulaugetoqnsib nam eririqnjroqngas.

27 Bati deqa e Tamo Angro singila ti rian koba ti lanbiq na mandamq aiyonit tamo ungasari nanngi tarosib e nubqab.

28 Kumbra kalil di brantqa utru atoqnmqa ningi ulaaib. Ningi tigelosib tarosib nam atoqniy. Di kiyaaq? Qotei na ningi awainjim ningi bole sqajqa bati jomqo deqa.”

Ningi qura qa yawo anjam dena poingem

29 Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi qura ti nam kalil ti unjriy.

30 Nam banqa qalsim olo ñalguyoqnmqa ningi unsib qalieqab, ‘Sen aqa bati jomqo.’

31 Dego kere kumbra kalil e ubtosim merngonum qaji endi brantimqa ningi unsib endegsib qalieoiy, ‘Bole, Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nango Mandor Koba sqajqa bati jomqo.’

32 “E bole merngwai. Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanngi kalil morenosaisoqnsibqa kumbra kalil e ubtosim merngonum qaji endi brantelenqas.

33 Lan ti mandam ti koboqab. Ariya ijo anjam koboqa keresai.”

Ningi geregere nam atsib soqniye

34 Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi geregere nam atsib soqniy. Ningi ya uge uyoqnsib nanarioqnaib. Nunjo segi jejamu qa ingi ingi qa areqalo kobaiyoqnaib. Aliem urur bel qaleqnu dego kere bati uge di bosim ningi prughtjo uge.

35 Od, bati uge di bosim tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanngoq di brantjoqngab.

36 Deqa ningi gaigai nam atoqnsib Qotei pailyoqnsib soqniy. Yimqa Qotei a singila enjoqnmqa kumbra kalil brantelenqas qaji di ningi na britosib e Tamo Angro ijo ulatamuq di tigelesqab.” Yesus a degsi marej.

37 Bati gaigai qanam Yesus a atra tal miligiq di sosiqa tamo ungasari nanngi Qotei aqa anjam palontoqnsiq minjroqnej. Qoloeqnaqa a olo qure uratoqnsiq mana ñam Oliv di ñeioqnej.

38 Tamo ungasari kalil nanngi Yesus aqa anjam quqwa maroqnsib nobqolo ambru tigelosibqa atra tal miligiq gilqoneb.

22

Judas a Yesus osim jeu tamo nanngo banq di atqas

1 Onaqa Judia nanngo yori bati koba jomnej. Yori bati di aqa ñam Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati. Qotei a nami Israel nanngi Isip sawaq di padalqa laqnaqqa aqaryainjrej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jomnej.

² Yori bati jojomonaqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanqi ti Yesus qalsib moyotqajqa gam namoqneb. Di kiyaaqa? Nanqi tamo ungasari nanqi ulainjreb deqa.

³ Onaqa Satan a Judas aqa miligiq aiyej. Judas aqa nam bei Iskariot. A dego Yesus aqa angro 12 nanqi deqaji bei.

⁴ Satan a Judas aqa miligiq aisiq walawalaiyonaqa tigelosiqqa atra tamo kokba ti atra tal taqato tamo nanqi ti nanqoq gilsiqqa minjrej, "E Yesus osiy nunqo banq di atqai."

⁵ Degsi minjrnaqa nanqi areboleboleinjrnaqa minjreb, "Ni Yesus osim gago banq di atimqa iga ni silali emqom."

⁶ Degsi minjnbqqa a nanqo anjam di qusiqa minjrej, "Di kere." Osiqa Judas a gilsiq a na Yesus osim nanqo banq di atqajqa gam namoqnej. A are qalej, "Yesus a tamo ungasari nanqi uratnjrsim a segi soqnimqa e na osiy Juda tamo kokba nanqo banq di atqai."

Pita Jon wo nanqi yori bati aqa ingi ingi gereiyeb

⁷ Onaqa Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Bati brantej. Qotei a nami Israel nanqi endegsi minjrej, "Ningi kaja du du nanqi numelenosib siranmeq di len liyibqa e na unsiy ningi uratngwai. E ningi padaltngwasai." Qotei a nami Israel nanqi degsi minjrej. Kumbra deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Juda nanqi mareb, "Iga kaja du du nanqi numelenosim Qotei atraiyqom."

⁸ Onaqa bati deqa Yesus na Pita Jon wo nanqi minjrej, "Bini yori bati koba. Deqa ningi aiyel aisib gago ingi ingi gereiyetgibqa iga koba na ingi uyqom."

⁹ Onaqa nanqi aiyel na minjreb, "Ni iga merge. Iga aisim tal qabia ingi ingi gereiyqom?"

¹⁰⁻¹¹ Onaqa Yesus na nanqi aiyel qarinjrsiqqa minjrej, "Ningi aiyel aisib qure ambleq di tamo bei ya nobu qoboiyosim giloqnim gamq di itosib dauryiy. Ningi a dauryosib tal a gogetqas qaji di miligiq gilsib tal lanja endegsib minjjiy, 'Qalie Tamo a marqo, "E ijo angro nanqi koba na awoosim yori bati aqa ingi uyqajqa warum a qabi unu?"'

¹² Ningi degsib minjibqqa a na warum kobaquja bei gogeqsi unu di ningi osornqwas. Warum dia nami jar ti awo jaram ti atelenqeb unu. Ningi aiyel aisib warum dia gago ingi ingi gereiyelenqoy."

¹³ Onaqa nanqi aiyel aisib anjam kalil Yesus na minjrej qaji degsi brantonab unsibqa ingi ingi kalil gereiyelenqeb.

Yesus na aqa angro nanqi bem ti wain ti anainjrej

¹⁴ Onaqa ingi uyqa bati brantonaqa Yesus aqa anjam maro tamo nanqi ti koba na awoosib ingi uyoqneb.

¹⁵ Nanqi ingi uyoqnsibqa Yesus na nanqi endegsi minjrej, "E jaqatin osaiunum. Deqa e ningi koba na awoosim yori bati aqa ingi uyqajqa tulan areboleboleibqo.

¹⁶ E ningi mernqwai. E ingi endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondon Qotei na ningi taqatngosim a nunqo Mandor Koba soqnimqa ingi endi aqa utru e na geregere babtosiyy olo uyqai."

¹⁷ Osiqa a wain osiq gambanq di bilentosiqqa Qotei pailyosiqqa aqa angro nanqi endegsi minjrej, "Ningi wain gambanq endi osib uyiy.

¹⁸ E ningi mernqwai. E wain endi olo uyqasai. Degsi gilsiy mondon Qotei na ningi taqatngosim a nunqo Mandor Koba soqnimqa e olo uyqai."

¹⁹ Osiqa Yesus a olo Qotei pailyosiqqa bem osiq ginjenyosiqqa nanqi enjrsiqqa minjrej, "Endi ijo jejamu. E ningi aqaryainqwa osim deqa engonum. Deqa ningi osib uyiy. Bunuqna ningi gaigai uyoqnsib e qa are qaloqniy."

²⁰ Onaqa nanqi bem uynabqa Yesus na olo wain gambanq osiq Qotei pailyosiqqa minjrej, "Wain gambanq endi ijo len. Nunqo une kobotqajqa deqa ijo len aisim Qotei aqa anjam bunuj nami gereiyej qaji di singilatqas.

²¹ Ariya ningi quiy. Ijo angro bei na e osim tamo qudei nanqo banq di atqas. Angro di agi iga koba na endego awoosim ingi uyeqnum.

²² E Tamo Angro. Deqa Qotei na nami merbej, 'Ni moiqam.' A degsi merbej deqa e aqa anjam di dauryosiy moiqai. Ariya angro e osim tamo qudei nanqo banq di atqas qaji a tulan padalougetqas."

²³ Yesus na aqa angro nanqi degsi minjrnaq qusibqa segi segi maroqneb, "Angro yai a kumbra di yqas?"

Yesus aqa angro nanqi njirinosisib anjam na qotoqneb

²⁴ Onaqa Yesus aqa angro nanqi segi segi njirinosisib yai a angro kalil bunjrsim nam ti sqas deqa anjam na qotoqneb.

²⁵ Onaqa Yesus na minjrej, "Mandor kokba sawa sawa kalil taqateqneb qaji nanqi njirin na sawa taqateqneb. Yeqnab tamo ungasari nanqi na nanqo nam soqtoqnsib mareqneb, 'Nanqi sawa taqato tamo bole.'

²⁶ Ariya kumbra di nungoq di saiq. Nungo ambleq di angro bei a tamo kobaquja sqa marsimqa a mati tamo lanaj bul soqnem. Osim a tamo kobaquja sqa. Nungo ambleq di angro bei a ñam ti sqa marsimqa a mati nungo wau tamo soqnem. Osimqa a ñam ti sqa.

²⁷ Ningi are qaliy. Tamo yai a tamo kobaquja? Tamo awoosiq ingi uyeqnu a kiyo? Tamo wauosiq ingi suweiyeqnu a kiyo? Tamo agi awoosiq ingi uyeqnu qaji a tamo kobaquja. Ariya ijo kumbra degsi sosai. E nungo ambleq endi osim ningi wauetnqeqnum.

²⁸ “O ijo angro, e gulbe qoboieqnam ningi e uratbosaieqnum. Ningi e beterbeqnum.

²⁹ Ijo Abu na e Mandor Koba atej dego kere e kamba ningi mandor atelenqai.

³⁰ Osiy mondon e nungo Mandor Koba sosiy ningi koba na ingi ti ya ti uyoqnom. Yimqa ningi awo jaram kokbaq di awoosib Jekop aqa angro 12 nanjo moma kalil nanji taqatnjroqnaqab.”

Pita a gisañoqalubtosim marqas, “E Yesus qaliesai”

³¹ Osiqa Yesus a olo marej, “O ijo angro kalil Saimon ombla ningi quiy. Satan na ningi uneq waingwa marqo. Ningi singila na tigelesosib e daurbqab kiyo e uratbosib jaraiaqab kiyo di Satan a nunjo areqalo tenemtosim qalieqajqa deqa ningi uneq waingwa marqo. Agi tamo nanji bem sum ñoqoryoqnsib damu elenqnum dego kere.

³² O Pita, e ni qa gaigai endegsim pailyeqnum, ‘O Abu, ni na Pita aqa areqalo singilatetimqa a e uratbqasai.’ E ni qa degsim pailyeqnum. Bole, ni mati ulonqam. Ariya bunuqna ni olo are bulyosim ijoq bqam. Bosim ino was nanji singilatnjroqnaqam.”

³³ Onaqa Pita na Yesus minje, “O Tamo Koba, ni na marimqa aqo ombla tonto talq aisim morenqom. E ulaqasai.”

³⁴ Onaqa Yesus na minje, “O Pita, ni que. Bini tuwe anjamosaisoqnimqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

Yesus aqa angro nanji silali ti qaquj ti sebru ti oqab

³⁵ Osiqa Yesus na aqa angro nanji endegsi minje, “E ningi nami qarinqosim merngem, ‘Ningi gilsib ijo anjam mare mare laqniy. Ningi silali ti gilaib. Nunjo qaquj aib. Singa taqal jigaib.’ Degsi merngonamqa ningi ingi bei qa truqueb e?” Onaqa nanji na minjeb, “Sai. Iga ingi bei qa truquosai.”

³⁶ Onaqa a na minje, “Ariya bini e anjam di beltosiy olo endegsi merngwai. Nunjo silali bei soqnim oiy. Nunjo qaquj bei soqnim di dego oiy. Ningi sebru saiamqa nunjo gara jugo bei qarinqosib silali osib dena sebru awaiyiy.

³⁷ E ningi merngwai. Anjam e qa nami nenjrenyeb qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, ‘Tamo ungasari nanji marqab, “Kristus a une tamo.” ’ ”

³⁸ Onaqa Yesus aqa angro nanji na minjeb, “O Tamo Koba, ni unime. Iga sebru aiyel ejunum.” Onaqa Yesus na minje, “Di kere.”

Yesus a Oliv manaq oqsiq dia Qotei pailyej

³⁹ Yesus aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di dauryosiq Jerusalem uratosiq Oliv manaq oqej. Aqa angro nanji dego a dauryosib oqeb.

⁴⁰ Oqsiq nañu agu beiq di brantosib Yesus na aqa angro nanji minje, “Ningi endegsib pailiy, ‘O Abu, gulbe bei na iga uneq waigai.’ ”

⁴¹ Yesus a degsi minjrsiq nanji uratnjrsiq kiñala sasalej. Tamo bei na menin waiyim isaq yala gilqas dego kere a sasalosiq singa pulutosiq Qotei pailyej.

⁴² A endegsi pailyej, “O Abu, ni marimqa gulbe endi ijoq baiq. Gulbe endi ya uge uyo bul. Unqum, ni ijo areqalo dauryaim. Ni ino segi areqalo dauryosim ye.”

⁴³⁻⁴⁴ Yesus a degsi singila na Qotei pailyoqnsiq a are tulan gulbekobaiyej. Onaqa a ñeskobaiyosiq aqa ñes leñ ti mandamq aiyooqnej. Bati deqa lan angro bei aisiq Yesus taqyosiq sinjilatej.

⁴⁵⁻⁴⁶ Yesus a pailyo koboonaqa a olo tigelosiq aqa angro nanjo areq aisiq ñam atej di nanji are gulbe na ñerenesonab unjrej. Unjrnaqa minje, “Ningi kiyaca ñerenjunub? Ningi tigelosib Qotei pailyoqniy. Yim gulbe bei nungoq bqas di gulbe dena ningi uneq waingwasai.”

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanjo banq di atej

⁴⁷ Yesus a anjam degsi mareñaqa aqa angro 12 nanji deqaji bei agi Judas a na tamo gargekoba nanji joqsiqa Yesus aqa areq di branteb. Brantonabqa Judas a Yesus aqa areq bosiq kundoqyej.

⁴⁸ Kundoqyonaqa minje, “O Judas, e Tamo Angro. Tamo nanji endi e ojajqa deqa ni na e kundoqbonum e?”

⁴⁹ Onaqa tamo nanji di Yesus ojqa laqnaqqa aqa angro nanji unsibqa Yesus minjeb, “O Tamo Koba, ni marimqa iga gago sebru osim tamo nanji di ñumnam morenqab.”

⁵⁰ Degsi minjsibqa aqa angro bei na aqa sebru osiq atra tamo gate aqa kanjal tamo bei gateq di qalqajqa sebru waiyej grotosiq dabkala wo segi gentetej.

⁵¹ Onaqa Yesus na aqa angoro nanji minjrej, “Kumbra degyaib. Uratij.” Degsi minjrjsiqa tamo di aqa dabbkala ojnaqa olo boleej.

⁵² Onaqa Yesus na atra tamo kokba ti atra tal taqato tamo nanji ti Juda gate nanji ti minjrej, “E lej ojo tamo unum deqa kiyu ninji sebru ti torom ti elenjosib e ojqa bonub e?”

⁵³ E bati gaigai atra tal miligiq di ninji koba na soqnem. Bati deqa ninji yala ban waiyosib e ojosai. Ariya bati uge nungoq di brantqo deqa ninji e ojonub. Endego ambru aqa singila agi brantqo.”

Pita a marej, “E Yesus qaliesai”

⁵⁴⁻⁵⁵ Onaqa nanji Yesus ojsib walwelosib atra tamo gate aqa talq osi gileb. Nanji Yesus osi gileqnaqqa Pita a kiñala isa isaq na nanji daurnjrjsiq gilej. Gilsiqqa atra tamo gate aqa tal meq di brantej. Brantosiqa qaja tamo qudei nanji tal meq di njam tunguyosib awesonabqa bosiq nanji koba na njam yoroqnej.

⁵⁶ Pita a njamuwu areq di awesonaga kanjal unja bei na unsiqa koqyosiq qaja tamo nanji minjrej, “Tamo endi Yesus ombla soqneb.”

⁵⁷ Onaqa Pita a saidosiq minjrej, “Unja, e tamo di qaliesai.”

⁵⁸ Sokñalayonaq tamo bei na olo Pita unsiqa minjrej, “Ni dego Yesus aqa angoro bei.” Onaqa Pita na minjrej, “E aqa angoro sai.”

⁵⁹ Olo kiñala soboleiyonaq tamo bei na Pita koqyosiqqa singila na marej, “Tamo endi a dego Galili qaji tamo. Deqa e qalieonum, a Yesus ombla soqneb.”

⁶⁰ Onaqa Pita na minjrej, “Ni anjam maronum di e poiobosai bole sai.” Degsi minjnaqa tuwe anjamej.

⁶¹⁻⁶² Tuwe anjamonaga Tamo Koba a bulosiqa Pita koqyej. Koqyonaqa anjam nami Yesus na minjrej qaji, “Bini tuwe anjamosaisoqnimqa ni gisañoqalubtosim marqam, ‘E Yesus qaliesai,’ ” anjam deqa olo are qalsiqqa poiyoonaqa tal qalaq gilsiqqa tulanj akamugetej.

Nanji na Yesus misilinyoqnsib ban na qaloqneb

⁶³ Tamo Yesus ojob qaji nanji a misilinyoqnsibqa ban na qaloqneb.

⁶⁴ Qaloqnsibqa aqa njamdamu gara na qosetosib minjoqneb, “Ni Kristus amqa ni ubtosim mare, yai na ni lumqo?”

⁶⁵ Degsib minjoqnsib olo misilinj anjam gargekoba minjoqneb.

Yesus a Juda tamo kokba nanjo ulatamuq di tigelej

⁶⁶ Onaqa nobqolo malu qameqnaq Juda gate nanji ti atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanji ti koroosib Yesus osib tigeltosib nenemyeb,

⁶⁷ “Ni Kristus amqa geregere merge.” Onaqa a na minjrej, “E kamba anjam merngwai di ninji ijo anjam quetbqasai.

⁶⁸ E anjam bei nenemgwai di ninji olo anjam merbqasai.

⁶⁹ Deqa e ninji endegsi merngwai. E Tamo Angro. Bini bati endeqa ti bunuq qa ti e Qotei singila koba ti unu qaji aqa ban woq di awesqai.”

⁷⁰ Yesus a nanji degsi minjrnaqa nanji na minjreb, “Deqa ni Qotei aqa Niri e?” Onaqa a na minjrej, “Od. Anjam ninji maronub di kere.”

⁷¹ Onaqa nanji Yesus aqa anjam di qusib tulanj minjinjoqetnrnaqa segi segi maroqneb, “Aqa une agi a segi babtqo iga quonum. Deqa iga kiyayaqa tamo bei olo metonam bosim aqa une marqas?”

23

Juda tamo kokba nanji Yesus osib Pailat aqa ulatamuq di tigeltob

¹ Juda tamo kokba nanji degsib marsibqa Yesus osi gilsib Rom nanjo gate Pailat aqa ulatamuq di tigeltob.

² Tigeltosib Pailat minjreb, “Iga Yesus uneqnum, a na Juda tamo ungasari nanji kumbra ugeq breinjreqnu. Osiqa nanji mandor koba Sisar takis yqajqa saidnrjoqnsiqqa minjreqnu, ‘E segi nunjo Mandor Koba. E segi Kristus.’ ” Juda tamo kokba nanji degsib Yesus aqa jejamuq di une qameteb.

³ Onaqa Pailat a nanjo anjam di qusiqa Yesus nenemyej, “Ni Juda nanjo Mandor Koba e?” Onaqa Yesus na minjrej, “Od. Anjam ni maronum di kere.”

⁴ Onaqa Pailat na atra tamo kokba ti tamo ungasari kalil nanji ti minjrej, “E segi are qalonum, Yesus aqa jejamuq di une bei saiqoji.”

⁵ Degsi minjrnaqa nanji na kamba minjreb, “Yesus a tamo ungasari nanji kumbra uge dauryqajqa are tigeltetnjreqnu. Agi a Galili sawaq di aqa wau utru atsiqa dena Judia sawaq aisiq qure qure kalilq di walweloqnsiqqa dena bosiq gago qure endia dego kumbra degyeqnu.”

Pailat na Yesus qarinyonaqa Herot aqaq gilej

⁶ Onaqa Pailat a nanjo anjam di qusiqa nenemnjrej, “Yesus a Galili qaji tamo e?”

⁷ Degsi nenemnjrnaqa nanji na minjeb, “Od, a Galili qaji tamo.” Onaqa Pailat a nanjo anjam di qusiqa minjrej, “Mandor Herot a Galili sawa taqatejunu. Bini a Jerusalem endi unu. Deqa e Yesus qarinyitqa a Herot aqaq gilimqa a kamba Yesus aqa anjam quqwas.” Degsi minjrsiqa Yesus qarinyonaqa Herot aqaq gilej.

⁸ Herot a nami Yesus qa anjam quoqnej deqa a Yesus itqajqa arearetoqnej. Yesus a bosim Herot aqa ulatamuq di manjwa bei yim unqajqa deqa are qaloqnej. Deqa a Yesus aqa ulatamuq unsiqqa tulan areboleboleiyej.

⁹ Onaqa a na Yesus anjam gargekoba nenemyoqnej. Nenemyeqnaqa Yesus a kamba anjam bei marosai. A torei mequmesoqnej.

¹⁰ Deqa atra tamo kokba ti dal anjam qalie tamo nanji ti bosib Herot aqa ulatamuq di tigelosib Yesus aqa jejamuq di une gargekoba qamelenoqnej.

¹¹ Onaqa Herot aqa qaja tamo qudei nanji ti Yesus tulan ugeugeiyosib misilinyoqnej. Osib gara jugo olekoba mandor kokba nanji gaigai jigeqnuq deqaji bei osib jigetosib qarinyonab olo Pailat aqaq aiyej.

¹² Bati qujai deqa Herot Pailat wo nanji jeu turyeb. Nami nanji ombla jeu soqnej.

Pailat a marej, “Ninji Yesus a namburbasq di qamiy”

¹³⁻¹⁴ Onaqa Pailat na atra tamo kokba ti Juda gate nanji ti tamo ungasari kalil nanji ti metnjrnaqa aqa areq bosib koroonaqqa endegsi minjrej, “Ninji Yesus osib ijo areq di tigeltosib merbonub, ‘Tamo endi a tamo ungasari nanji kumbra ugeq breinjreqnu.’ Merbonubqa e segi Yesus geregere nenemyonum ninji quonub. Une kalil ninji aqa jejamuq di qameqnuq qaji di e quonum ugeibqo. E aqa jejamuq di une bei itosai.

¹⁵ Herot a dego Yesus aqa jejamuq di une bei itosai. Deqa a na Yesus olo qarinyoqqa ijoq bqo. Deqa ninji quiy. Ninji Yesus aqa une bei babtosai. Deqa e a lanja moiyoqqa keresai.

¹⁶⁻¹⁷ Deqa e ijo qaja tamo nanji minjrit nanji bu toqon na kumbainyosib a uratib gilqas.”

¹⁸ Onaqa tamo ungasari kalil nanji Pailat aqa anjam di qusibqa nanji tulan murqumyosib minjeb, “Ni Yesus urataim. Ni a moiyoqqa. Osim Barabas oqeq atsim iga ege.”

¹⁹ Barabas a nami tamo qudei nanji joqsiqa Rom nanji ti qotsib tamo qudei n̄umeb deqa qaja tamo nanji Barabas osib tonto talq di waiyeb.

²⁰ Ariya Pailat a Yesus uratim oqedqajqa are soqnej deqa a na tamo ungasari nanji olo minjrej, “Ninji marib e Yesus uratit gilqas.”

²¹ Onaqa nanji olo tulan murqumyoqnsib wainyoqnsib minjoqnej, “Ni Yesus urataim. Ni a namburbasq di qame! Ni a namburbasq di qame!”

²² Onaqa olo minjrej, “Kiyaga Yesus qalit moiqas? A une kiye yej deqa a namburbasq di qamqai? Ninji Yesus aqa une bei babtosai. Deqa e a lanja moiyoqqa keresai. Deqa e ijo qaja tamo nanji minjrit nanji bu toqon na kumbainyosib a uratib gilqas.”

²³⁻²⁴ Onaqa tamo ungasari nanji olo tulan murqumyoqnsib singila na Pailat saidyoqnsibqa wainyoqnsib minjoqnej, “Ni Yesus namburbasq di qame!” Degsib singila na Pailat minjeqnaq nanjo anjam dena Pailat aqa anjam qalotoqnej. Deqa a nanjo anjam di dauryosiqa minjrej, “Di kere. Unqum. E na ijo qaja tamo nanji minjrit Yesus osi gilsib namburbasq di qamib moiqas.”

²⁵ Degsi minjrsiqa Barabas tonto talq dena oqeq atsiqa nanji enjrej. Osiqa tamo ungasari nanjo areqalo dauryosiqa Yesus osiqa qaja tamo nanjo banq di atnaqa nanji na aqa qawarq di aqa segi namburbasq atetosib a osib gileb.

Nanji Yesus osib namburbasq di qameb

²⁶ Nanji Yesus osi giloqnsibqa gamq di tamo bei walwelosiq Jerusalem aiyeqnaqa a turosib ojsib Yesus aqa qawarq dena namburbasq yayiosib tamo di yonabqa a kamba qoboiyosiqa gam na Yesus dauryosiq giloqnej. Tamo di aqa n̄am Saimon. A Sairini qure qaji.

²⁷ Tamo ungasari tulan gargekoba nanji Yesus gam na dauryosib giloqnej. Giloqnsibqa nanjo ambleq di unja qudei nanji are tulan gulbeinjrnaqa Yesus qa akamoqnsib lou ti giloqnej.

²⁸ Gileqnaqqa Yesus a qusiqa bulosiqa nanji minjrej, “O Jerusalem ungasari, ninji e qa akamaib. Ninji nunjo angro nanji qa ti ninji segi qa ti akamoij.

²⁹ Ninji quiy. Bati bei brantimqa tamo nanji endegsib marqab, ‘Unja nanjo miligi ugeej qaji nanji ti unja angrotosaieqnuq qaji nanji ti areboleboleinjrqas. Unja angro munqum anainrosaietqnuq qaji nanji dego areboleboleinjrqas.’ Tamo nanji degsib marqab.

³⁰ Osib mana nanji minjrqab, ‘Ninji bosib iga kabutgosib ulitgiy.’

³¹ O ungasari, e n̄am gesgi bul. Tamo nanji na e kumbra uge ebegnuq. Tamo nanji di n̄am moiyo bul. Deqa kumbra tulan ugedamuq nangoq di brantqas.”

³² Bajin tamo aiyel dego namburbasq di ñumib moreñqajqa marsib Yesus koba na joqsib giloqneñ.

³³ Nangi giloqnsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Tamo Gate Tanu di brantosib dia Yesus namburbasq di qameñ. Qamsib bajin tamo aiyel nangi dego namburbasq di ñumeb. Bei Yesus aqa bañ woq di qameñ. Bei Yesus aqa bañ qonanq di qameñ.

³⁴ Yesus a namburbas goqe di sosiqa a endegsi pailyej, “O Abu, ni na tamo nangi e gaintbonub qaji nanqo une di kobotime. Nanqi une yonub di nanqi qaliesai.” Bati deqa qaja tamo nangi Yesus aqa gara elenqa marsib gilteleneb. Osib meniñ silali alaneb. Tamo yai aqa meniñ na buññrqañ di a na gara oqas. Degsib marsib meniñ silali alanosib gara eleneb.

³⁵ Onaqa tamo ungasari kalil nangi tigelesosib Yesus koqyeqnañqa Juda gate nanqi na Yesus misilinjoqnsib endegsib maroqneñ, “A na tamo ungasari nanqi aqaryainjroqneñ. Ariya a na aqa segi jejamu aqaryaiyqa keresai. A maroqneñ, ‘E Qotei aqa Kristus. A na e giltbej.’ Anjam di boleamqa a na aqa segi jejamu aqaryaiyosim namburbas uratosim mandamq aiyem.”

³⁶⁻³⁷ Qaja tamo nangi dego Yesus degsib misilinjoqneñ. Osib aqa areq gilsib wain isa koba anaiyosib minjeñ, “Ni Juda nanqo Mandor Koba boleamqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim namburbas urat.”

³⁸ Osib namburbas mutu goqe di anjam endegsib nenqrenyeñ, “Tamo endi a Juda nanqo Mandor Koba.”

³⁹ Onaqa bajin tamo bei namburbasq di qameñ qaji a na Yesus misilinjoqnsib minjeñ, “Ni Kristus amqa ni ino segi jejamu aqaryaiyosim aqo aiyel dego aqaryaiye.”

⁴⁰ Onaqa bajin tamo bei na aqa anjam di qusiqa ñirinjosiq minjeñ, “Gulbe Yesus a oqo endi ni dego onum. Deqa ni kiyaya Qotei ulaiyosai?”

⁴¹ Aqo aiyel une tamo. Deqa iga kere moreñqom. Ariya Yesus aqa jejamuq di une bei saiqojl.”

⁴² Osiqa Yesus minjeñ, “O Yesus, mondonñ ni olo bosim Mandor Koba sosimqa ni e qa are qalsim e ame.”

⁴³ Onaqa Yesus na minjeñ, “Bini qujai ni e ombla lanq qureq di sqom. E bole mermonum.”

Yesus a moiyej

⁴⁴⁻⁴⁵ Qanam jige senñ bati 12 onaqa sawa kalil tulan ambruosi sonaq gilsiq senñ bati 3 onaqa bilaqteñ. Bati qujai deqa gara kobaquja atra tal miligiq di gainesoqneñ qaji a goge na branjosiq aisiq poaiyelej.

⁴⁶ Onaqa Yesus a tulan lelenosiq marej, “O Abu, e na ijo qununñ osim ino banq di atonum.” Degsi marsiqa mondor titosiq moiyej.

⁴⁷ Onaqa qaja tamo nanqo gate a Yesus degsi mondor titosiq moiyej di unsiqa Qotei aqa ñam soqtosiq marej, “Bole, Yesus aqa jejamuq di une bei saiqoji.”

⁴⁸ Onaqa tamo ungasari kalil Yesus unqa beleñeb qaji nanqi dego Yesus degsi moiyej di unsibqa a qa are tulan gulbeinjrnaqa are soqonjeñ. Osib jaraiyosib nanqo segi segi talq gileleneb.

⁴⁹ Yesus aqa kadoi kalil nangi ti ungasari qudei nami Yesus dauryosib Galili sawa uratosib Jerusalem beleñeb qaji nanqi ti isaq di tigelesosibqa Yesus a namburbasq di gainjosiq moinaq koqyoqneñ.

Josep a Yesus aqa jejamu osiq subq atej

⁵⁰ Tamo bei aqa ñam Josep a soqneñ. A Juda nanqo gate bei. A Arimatea qure qaji. Arimatea a Judia sawaq di unu. Josep a tamo bolequja. Aqa kumbra tulan boledamu.

⁵¹ A endegsi are qaloqneñ, “Bunuqna Qotei a bosim gago Mandor Koba sosim iga taqatgwas.” A degsi are qaloqnsiq Qotei qa tarinjoqnsiq soqneñ. Juda gate kokba nanqi Yesus qalib moiqajqa anjam qoseñ bati deqa Josep a nanqi koba na anjam qososai. A nanqo anjam di uratoqneñ.

⁵² Tamo di a Pailat aqa areq bosiq nenemyej, “Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?”

⁵³ Onaqa Pailat na odyonaqa gilsiq Yesus aqa jejamu namburbasq dena osiq gara qat na dalaosiq osi gilsiq sub bei nami meniñ miligiq di gereiyeb qaji dia atej. Sub di bunuj. Sub dia nami tamo bei jugosaioqneñ.

⁵⁴ Juda nanqo yori bati brantqa laqneñ deqa yori bati aqa ingi ingi kalil gereiyosib atnañ soqneñ.

⁵⁵ Bati di ungasari qudei nami Yesus dauryosib Galili sawaq dena beleñeb qaji nanqi Josep koba na subq gileñ. Gilsib Josep na Yesus subq atnaq uneñ.

⁵⁶ Unsib olo puluosib nanqo talq aisib ñam so aqa ya quleq tulan boledamu di gereiyosib atnañ soqneñ. Ñam so aqa ya di Yesus aqa jejamuq di liyqajqa marsib deqa gereiyeb. Onaqa

yori bati brantonaga nanŋi Qotei aqa dal anjam dauryosib wau getentosib aqaratosib soqneb.

24

Yesus a olo subq na tigelej

¹ Yori bati koboonaqa nebeonaq nobqolo ambru uŋgasari nanŋi olo tigelosib ŋam so aqa ya quleq boledamu nami gereiyeb qaji di osib Yesus aqa jejamuq di liyqajqa deqa subq gileb.

² Nanŋi gilsib ŋam ateb di meniŋ kobaquja sub me getentesoqnej qaji di waqosiq taqal di sonaq uneb.

³ Unsib sub miligiq aiyeb di nanŋi Tamo Koba Yesus aqa jejamu unosai.

⁴⁻⁵ Deqa nanŋi are tulaŋ kobainjrej. Onaqa tamo aiyel nanŋi brantosib uŋgasari nanŋo areq di tigelesonab unjrsib tulaŋ ulaugetosib turuosib mandamq di ŋam queb. Tamo aiyel di nango gara tulaŋ minjalo. Onaqa nanŋi na uŋgasari nanŋi minjreb, “Niŋgi kiyaaqa tamo moiyo sawaq endi tamo ŋambile unu qaji a qa ŋameqneb?”

⁶ Yesus a endi sosai. A olo subq na tigelqo. Nami a Galili sawaq di sosiqa bati deqa a na niŋgi endegsi merngej, ‘E olo subq na tigelqai.’ Niŋgi aqa anjam deqa olo are walŋwo kiyoo?

⁷ Agi a niŋgi endegsi merngej, ‘E Tamo Anŋro ojsibqa une tamo nango banq di atib lubib moiqai. Bati qalub koboamqa e olo subq na tigelqai.’”

⁸⁻⁹ Onaqa uŋgasari nanŋi Yesus aqa anjam deqa olo are qalsibqa subq dena puluosib aisib anjam kalil tamo aiyel na minjreb qaji di Yesus aqa anŋro 11 nanŋi tamo qude ti sainjreb. ¹⁰ Uŋa bei aqa ŋam Maria. A Makdala qure qaji. Bei Joana. Bei Maria. A Jems aqa ai. Uŋgasari qude ti dego tamo aiyel nango anjam di qusib aisib Yesus aqa anjam maro tamo nanŋi sainjreb.

¹¹ Sainjrnab qunab ugeinjrnab mareb, “Uŋgasari nango anjam di laŋa sa anjam.”

¹² Onaqa Pita a tigelosiqa urur ti gilsiq sub miligiq di tirosiq ŋam atej di Yesus dalaeb qaji gara di segi sonaq unej. Unsiaq olo puluosiq aqa talq aisiq kumbra deqa are koba qaloqnej.

Yesus aqa anŋro aiyel nanŋi Emeus gamq di Yesus tureb

¹³ Bati qujai deqa Yesus aqa anŋro aiyel nanŋi Jerusalem uratosib qure bei aqa ŋam Emeus deq giloqneb. Jerusalem dena tigelosib Emeus qureq gilqajqa kiŋala isaq 11 kilomita dego.

¹⁴ Nanŋi aiyel giloqnsibqa kumbra kalil jeu tamo nanŋi na Yesus yoqneb qaji deqa ombla maroqnsib giloqneb.

¹⁵ Gileqnaqqa Yesus a segi nanŋoq di brantosiqa nanŋi koba na walwelosib giloqneb.

¹⁶ Nanŋi Yesus uneb ariya nanŋi a qa poinjrosai.

¹⁷ Deqa a na nanŋi aiyel endegsi nenemnjrej, “Niŋgi anjam kiye maroqnsib gileqneb?” Degsi nenemnjrnaqa nanŋi tigeleb. Yesus a moiyej deqa nanŋi aiyel ulatamu tulaŋ ugeinjrej.

¹⁸ Onaqa bei aqa ŋam Kliopas a na kamba Yesus minjej, “Tamo gargekoba nanŋi Jerusalem endi unub. Ni segi kiyoo kumbra brantej qaji deqa qaliesai?”

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba nenemnjrej, “Kumbra kiye brantej?”

Onaqa nanŋi aiyel na minjeb, “Kumbra kalil Nasaret tamo Yesus aqaq di brantej qaji iga deqa mareqnum. A Qotei aqa medabu o qaji tamo bole soqnej. A Qotei ti tamo uŋgasari kalil ti nango ŋamdamuq di manwa kokba yoqnej. Osiqa anjam singila ti dego maroqnej.

²⁰ Ariya a kumbra degyeqnaqa gago gate nanŋi ti atra tamo kokba ti nanŋi na a ojsib Rom nango banq di ateb. Atnabqa nanŋi na a osib tigelosib minjeb, ‘Ni une tamo. Deqa ni moiqam.’ Degsib minjsib a osib ŋamburbasq di qalnab moiyej.

²¹ Iga are qalem, ‘Yesus a na qujai iga Israel tamo uŋgasari awaigim iga bole sqom.’

“Anjam bei dego unu. Yesus a moiyej bati qalub gilqo.”

²²⁻²³ Yqoqa nobqolo ambru gago uŋgasari qude ti nanŋi Yesus aqa subq gilonub nanŋi aqa jejamu unosai. Dena puluosib bosib iga mergonub, ‘Iga subq di laŋ anŋro qude ti unjronumqa nanŋi na mergonub, “Yesus a subq na tigelqo. Deqa a ŋambile unu.”’ Uŋgasari nanŋi na iga degsi mergonubqa iga tulaŋ prugugetonum.

²⁴ Tamo qude ti nanŋi iga koba na sonam nanŋi dego subq gilonub. Gilsib kumbra kalil uŋgasari nanŋi na unsib saigonub qaji di unonub. Ariya nanŋi Yesus aqa jejamu unosai.”

²⁵ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Nuŋgo areqalo tulaŋ truquingwo. Qotei aqa medabu o tamo nango anjam nami maroqneb qaji di niŋgi poingosai.

²⁶ Anjam agiende. Kristus a jaqatinj koba osim moisim laŋ qureq oqimqa Qotei na ŋam kobaquja yqas.”

²⁷ Osiqa Yesus a segi qa anjam kalil nenŋrenq di so qaji di nanŋi sainjrej. A Qotei aqa medabu o tamo kalil nanŋi Moses ombla nango anjam nenŋrenq di so qaji dena utru atsiq anjam gegerere plaltosiq minjroqnej.

²⁸⁻²⁹ Ariya nanġi qalub koba na walwelosib qure nanġi gilqa mareb qaji di jojomyosib Yesus a nanġi uratnrjsim gam bei dauryqa laqnaqa nanġi aiyel na saidyosib minjeb, “Ni iga uratgaim. Qoloqas. Deqa ni iga koba na sqom.” Degsi minjnabqa a nanġi aiyel daurnjrjsiqa nanġo tal gogetosib koba na soqneb.

³⁰ Sosib awoosib inġi uyoqnsib Yesus a bem osiq Qotei pailyosiqa bem ġinġenyosiqa nanġi aiyel anainjrej.

³¹ Anainjrnaqa bati deqa nanġi Yesus qa poinjrnaqa mareb, “Bole, tamo endi Yesus.” Degsib marnabqa Yesus a nanġo ambleq na loumosiq ulañej.

³² Ulañonaq nanġi mareb, “Bole, aqo aiyel gamq di walweleqnamqa Yesus a Qotei aqa anjam nengrenq di so qaji di aqa utru geregere plaltosiq mergeqnaqa iga quoqnsim tulañ arearetgoqnañ.”

³³ Nanġi aiyel degsib marsib bati qujai deqa nanġi tigelosib olo puluosib Jerusalem aisib Yesus aqa anġro 11 nanġi tamo qudei ti koroesonab itnjreb.

³⁴ Onaqa nanġi na nanġi aiyel endegsib minjreb, “Tamo Koba a bole subq na tigelqo. Aġi a subq na tigelosiq Saimon aqaq di brantqoqa a bole unqo.”

³⁵ Degsib minjrnabqa nanġi aiyel kamba anjam kalil gamq di Yesus na minjrej qaji deqa ti a na bem ġinġenyosiq anainjrnaqa nanġi a qa poinjrej deqa ti nanġi sainjreb.

Yesus aqa anġro nanġi a uneb

³⁶ Degsib sainjreġnabqa Yesus a segi nanġo ambleq di brantosiġ minjrej, “Niġi are lawo soqniy.”

³⁷ Degsi minjrnaqa nanġi kalil ulaosib tulañ prugugetosib are qaleb, “Iga buga bei unonum kiyo?”

³⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “Niġi kiyaa e buga qa marsib ulaosib prugonub?”

³⁹ Endi e di. Niġi ijo bañ bile unsib ijo sinġa unsib bañ waiyosib ijo jejamu ojsib poinġwas, e damu ti tanu ti. Buga a damu ti tanu ti saiġoġi.”

⁴⁰⁻⁴¹ Yesus na nanġi degsi minjrjsiqa aqa bañ ti sinġa ti nanġi osornjrnaqa nanġi unsib tulañ areboleboleinjrej. Onaqa nanġi olo areqalo aiyeltoqnsib are koba qaloqneb. Yeġnaqa Yesus na minjrej, “Niġi inġi bei unu e?”

⁴²⁻⁴³ Onaqa nanġi qe bei koiteb qaji di gentosib mutu bei Yesus yonab osiq nanġo njamdamuq di uyej.

⁴⁴ Uysiqa minjrej, “E nami niġi koba na sosimqa endegsi mernġoqnem, ‘Dal anjam kalil Moses a e qa nengrenyej qaji di aqa damu brantqas. Anjam kalil Qotei aqa medabu o tamo nanġi e qa nengrenyeb qaji di dego aqa damu brantqas. Anjam kalil louqa buk miligiġ di e qa nengrenyeb qaji di dego aqa damu brantqas.’ E nami niġi degsi mernġoqnem.”

⁴⁵ Osiqa Yesus a nanġo areqalo waqtetnrnaqa nanġi Qotei aqa anjam nengrenq di so qaji di aqa utru geregere poinjrej.

⁴⁶ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Kristus a jaqatin koba osim moisim bati qalub koboamqa a olo subq na tigelqas anjam di nengrenq di unu.

⁴⁷⁻⁴⁸ Deqa ijo anjam maro tamo nanġi sawa sawa kalilq ġiloqnsibqa dia ijo anjam palontoqnaqab. Palontoqnaqab tamo unġasari nanġi quoqnsib are bulyoqnaqab. Yimqa Qotei a ijo n̄am na nanġo une kobotetnrjoqnaqas. O ijo anġro, niġi segi ijo anjam maro tamo unub deqa kumbra kalil e nami nunġo njamdamuq di yoqnem qaji deqa tamo unġasari nanġi sainjroqniy. Niġi Jerusalem endia wau di utru atsib laqniy.

⁴⁹ Niġi quiy. Mondor Bole ijo Abu a nami nunġoq qarinyqa marej qaji di e na qarinyit nunġoq bqas. Deqa niġi qure endia tarinyoqniy. Tarinyosib soqnaqba lañ goge na Qotei aqa sinġila nunġoq bqas.”

Qotei na Yesus osiq lañ qureq oqej

⁵⁰ Osiqa Yesus na aqa anġro nanġi joqsiqa Jerusalem uratosib Betani qureq ġileb. ġilsib dia aqa bañ soqtosiqa nanġi qa pailyej.

⁵¹ Pailyeqnaqa Qotei na a metonaq nanġi uratnrjsiqa lañ qureq oqej.

⁵² A lañ qureq oqeqnaqa nanġi sinġa pulutosibqa a qa louosib tulañ areboleboleinjrej. Onaqa nanġi olo puluosib Jerusalem aiyeb.

⁵³ Aisib bati ġaġai atra tal miligiġ di sosibqa Qotei aqa n̄am soqtoqneb.

JON

Qotei a tamo bulyosiqa gago ambleq di soqnej

¹ Tulañ nami ingi ingi kalil brantosaisonabqa Anjam a soqnej. Anjam a Qotei ombla soqneb. Anjam a segi Qotei.

² Tulañ nami Anjam a Qotei ombla soqneb.

³ Anjam a singila ti soqnej. Singila dena Qotei na ingi ingi kalil gereiyey. Ingi bei gam bei na brantosai. Ingi ingi kalil branteleneb qaji di Anjam a segi na gereiyey.

⁴ Anjam a segi nambile qa utru. Nambile di puloñ bul. Nambile dena tamo ungasari nanği suwantnjreqnu.

⁵ Puloñ di ambruq di suwanjeqnu. Ambru na puloñ di mosotqa keresai.

⁶ Tamo bei brantej aqa ñam Jon. Qotei na a qarinjyonaq bej.

⁷ A bosıqa puloñ qa anjam palontoqnej. Di kiyaaqa? Tamo ungasari kalil nanği aqa anjam qusib puloñ qa nanço areqalo singilatqajqa deqa.

⁸ Jon a puloñ sai. A puloñ qa anjam palontqajqa bej.

⁹ Puloñ di puloñ bole. A mandamq aisiqa tamo ungasari kalil nanği suwantnjreqnu.

¹⁰ Anjam a mandamq di soqnej. Aqa singila na Qotei a mandam atej. Ariya tamo ungasari mandamq di soqneb qaji nanği a qa poinrosai.

¹¹ A aqa segi qure utruq ainaqa aqa leñ qujai nanği a areiyosai.

¹² Ariya tamo ungasari a areiyosib aqa ñam qa nanço areqalo singilateb qaji nanği a na giltjnnaqa nanği Qotei aqa anğro tıñtınj branteb.

¹³ Ai abu na nambabtjnro qaji nançoq dena nanği Qotei aqa anğro brantosai. Nanço segi areqalo na nanği Qotei aqa anğro brantosai. Tamo bei aqa areqalo na dego nanği Qotei aqa anğro brantosai. Qotei a segi na marnaqa nanği aqa anğro tıñtınj branteb.

¹⁴ Anjam di a tamo bulyosiqa gago ambleq di soqnej. Sonaqa iga aqa ñam koba ti aqa singila koba ti unem. A segi qujai Qotei aqa Niri. A iga qa are tulañ boleyeqnu. A segi anjam bole qa utru.

¹⁵ A qa nami Jon a anjam palontoqnsıqa endegsi lelenoqnej, "E nami maroqnem, 'Tamo di a ijo qoreq na bqas. E nambabosaisonamqa a nami soqnej. Deqa a na e tulañ bunbejunu.'" "

¹⁶ Qotei aqa Niri a iga kalil qa are tulañ boleyeqnu. Aqa kumbra dena a na iga tulañ geregereiqnu.

¹⁷ Bole, nami Qotei a Moses aqa wau na iga dal anjam egej. Ariya Yesus Kristus aqa wau na Qotei a iga qa are boleyosiqa anjam bole egej.

¹⁸ Tamo bei na Qotei aqa ulatamu unosai. Qotei aqa Niri a na qujai iga Qotei osorgej. Qotei aqa Niri a segi Qotei. A aqa Abu aqa areq di sosisq beteryejunu.

Jon yansjnro qaji a anjam palontoqnej

¹⁹ Bati bei Juda tamo kokba nanği na atra tamo ti Livai nanği ti qarijnjnabqa Jerusalem qure uratosib Jon aqa areq gilsib nenemyeb, "Ni tamo yai?"

²⁰ Ariya Jon a anjam ulitosai. A segi qa ubtosıqa minjrej, "E Kristus sai."

²¹ Onaqa nanği na olo nenemyeb, "Deqa ni tamo yai? Ni Elaija kiyoy?" Onaqa a na minjrej, "Sai." Onaqa nanği na olo nenemyeb, "Ni Qotei aqa medabu o tamo iga a qa tariñeqnum qaji tamo de kiyoy?" Onaqa a na kamba minjrej, "Sai. E a sai."

²² Deqa olo nenemyeb, "Ni tamo yai? Ni segi qa kiyersi mareqnum di geregere mergimqa iga olo aısım tamo nanği iga qarınqonub qaji di minjrqom."

²³ Onaqa Jon na minjrej, "Nami Qotei aqa medabu o qaji tamo Aisaia a anjam endegsi nenğrenjey, 'Tamo bei a wadau sawaq di tulañ lelenoqnsım tamo ungasari nanği minjroqngas, 'Tamo Koba a bqajqa gam gereiyetiyy.'" ' Aisaia a nami anjam degsi nenğrenjey. Gam gereiyqa tamo ağı e segi."

²⁴ Tamo nanği di Farisi nanği na qarijnjnab Jon aqaq gileb.

²⁵ Deqa nanği olo Jon nenemyeb, "Ni Kristus sai. Ni Elaija sai. Ni Qotei aqa medabu o qaji tamo di sai. Deqa ni kiyaaqa tamo ungasari nanği yansjnreqnum?"

²⁶ Onaqa Jon na kamba minjrej, "E ya na nanği yansjnreqnum. Ariya nunço ambleq di tamo bei unu. Niñgi a qa qaliesai."

²⁷ A ijo qoreq na bqas. A ñam ti unu. E ñam saiqoji. Deqa e na a kanğalyqajqa e tamo bolesai."

²⁸ Jon a Betani qureq di nanği anjam degsi minjroqnej. Betani qure di Jordan ya taqal beiq di unu. Dia Jon na tamo ungasari nanği yansjnroqnej.

Yesus a Qotei aqa Kaja Du

²⁹ Nebeonaqa Yesus a walwelošiq Jon aqa areq beqnaqa unšiq marej, “Ninđi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du. A na qujai tamo unđasari mandamq endi unub qaji nanđo une kobotetnrqas.

³⁰ E tamo deqa nami endegsi mernđoqnem, ‘A ijo qoreq na bqas. E nambabosaisanamqa a nami soqnej. Deqa a na e tulan burbejunu.’

³¹ E nami a qa qaliesai. Ariya Qotei nanđi a qa qalieqajqa deqa e bosim ya na tamo unđasari nanđi yansnrreqnum.”

³² Jon a nanđi degsi minjršiq olo minjrej, “Qotei aqa Mondor a lanđ qure uratosiq binon bulosiq mandamq aisiqa Yesus aqa gateq di awoonaq e unem.

³³ E nami Yesus qa qaliesai. Ariya Qotei agi e ya na tamo unđasari nanđi yansnrqajqa qarınbej qaji a na merbej, ‘Ijo Mondor Bole a aisim tamo bei aqa gateq di awoamqa ni unqam. A na qujai Mondor aqa šingila na tamo unđasari nanđi yansnrqoqnas.’

³⁴ Qotei na e degsi merbonaqa e tamo di unšim marem, ‘Bole, a Qotei aqa Niri.’ ”

Tamo qalub nanđi Yesus dauryeb

³⁵⁻³⁶ Olo nebeonaqa Jon aqa anđro aiyel nanđi ti koba na tigelesonabqa Yesus a walwelošiq gileqnaqa Jon na unšiq nanđi aiyel minjrej, “Ninđi uniy. Tamo di a Qotei aqa Kaja Du.”

³⁷ Degsi minjrnaqa nanđi aiyel Jon dauryqa uratosib olo Yesus dauryosib gileb.

³⁸ Onaqa Yesus a bulosiq nanđi aiyel a dauryosib beqnaqqa unjršiq nenemnjrej, “Ninđi aiyel kiyaqa e daurbegnub?” Onaqa minjeb, “Rabai, ni tal qabia unum?” Nam “Rabai” di Hibru anjam. Gago anjam, “Qalie Tamo Koba.”

³⁹ Onaqa Yesus na nanđi aiyel minjrej, “Ninđi bosib ijo tal uniy.” Onaqa nanđi Yesus dauryosib gilsib tal a soqnej qaji di uneb. Unšib sen bati 4 onaq bilaqtej deqa nanđi a ombla soqneb.

⁴⁰ Tamo aiyel Jon aqa anjam qusib Yesus dauryeb qaji bei aqa nam Andru. A Saimon Pita aqa was.

⁴¹ A Yesus uratosiq walwelošiq aqa was Saimon itosiq minjrej, “Iga Mesaia unonum.” Nam “Mesaia” di Hibru anjam. Gago anjam, “Kristus.”

⁴² Degsi minjšiq Saimon osiq Yesus aqa areq osi gilej. Onaqa Yesus na Saimon unšiq minjrej, “Ni Saimon. Ni Jon aqa njiri. Bunuqna ino nam Sifas mermoqnaqab.” Nam “Sifas” di Hibru anjam. Gago anjam, “Pita.” Aqa damu, “Meninđ.”

Yesus a Filip Nataniel wo nanđi metnjrej

⁴³ Olo nebeonaqa Yesus a Galili sawaq gilqa osiq tamo bei aqa nam Filip itosiq minjrej, “Ni e daurbe.”

⁴⁴ Filip a Betsaida qure qaji. Di Andru Pita wo nanđo qure utru.

⁴⁵ Onaqa Filip a aisiqa tamo bei aqa nam Nataniel itosiq minjrej, “Ni au. Iga tamo a qa nami Moses marsiq dal anjamq di nengrenjeyj qaji a unonum. Qotei aqa medabu o qaji tamo nanđi dego a qa maroqnsib nengrenjyoqneb. Tamo di Yesus Nasaret qure qaji. A Josep aqa njiri.”

⁴⁶ Onaqa Nataniel na kamba Filip minjrej, “Nasaret di qure kiñala. Di qure kobaquja sai. Tamo bole bei a qure dena brantqa kere kiyo?” Onaqa Filip na minjrej, “Ni bosim tamo di unime.”

⁴⁷ Onaqa Nataniel a walwelošiq Yesus aqa areq beqnaqa unšiq a qa marej, “Ninđi uniy. Tamo di a Israel tamo bolequja. A gisañ anjam marosaieqnu.”

⁴⁸ Onaqa Nataniel na Yesus nenemyej, “Ni kiyersi e qa qalieonum?” Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Filip a ni metmosaisonaqa ni qura utruq di awesonamqa e ni numonum.”

⁴⁹ Onaqa Nataniel a Yesus aqa anjam di qusiqa minjrej, “O Qalie Tamo Koba, ni degsi maronum deqa e poibqo, ni Qotei aqa Niri. Ni Israel nanđo Mandor Koba.”

⁵⁰ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ni qura utruq di awesonam e ni numonum e degsi ubtosim mermonumqa ni qusim ino areqalo e qa šingilatonom e? Di ijo šingila kiñala segi e babtonum. Bunuqna e ijo šingila kokba babtoqnit ni unoqnaqam.”

⁵¹ Osiq nanđi kalil minjrej, “Ninđi quiy. E bole mernđgwai. E segi Tamo Anđro. Deqa bunuqna lanđ waqamqa Qotei aqa lanđ anđro nanđi ijo jejamuq na lanđ qureq oqoqnsib olo mandamq aiyocnib ninđi unjrqab.”

2

Tamo bei unđa ban ojqa bati brantej

¹ Bati aiyel koboonaqa Kana qure agi Galili sawaq di unu dia tamo bei unđa ban ojqa bati brantej. Deqa tamo unđasari nanđi koroosib inđi goiyeb. Anjam qarinyonab Yesus aqa ai a koro deq gilej.

² Yesus aqa anđro nanđi ti dego metnjrnab koro deq gileb.

³ Koroosib ingi uyeqnaqqa wain saaijnraqa Yesus aqa ai na minjej, “Nanqi wain saaijnraqo.”

⁴ Onaqa Yesus na minjej, “Ai, di ino wau. Di ijo wau sai. Ijo wauqa bati brantosaiunu.”

⁵ Onaqa aqa ai na kanqal tamo nanqi endegsi minjrej, “Yesus a anjam kiye mernqimqa di dauryiy.”

⁶ Tal dia ya nobu 6 kokba menin na gereiyo qaji atelejonab soqneb. Juda nanqi Qotei pailyqa oqnsib ya nobu dena ya tigoqnsib nanqo ban ti jejamu ti yansoqneb. Deqa ya nobu di atelejonab soqneb. Ya nobu quja quja 100 lita.

⁷ Ariya Yesus na kanqal tamo nanqi minjrej, “Ya nobu di maqtelejny.” Onaqa nanqi ya nobuq di ya qamelenonab maqej.

⁸ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yiy.” Onaqa kanqal tamo nanqi Yesus aqa anjam di dauryosib ya bei tigsib osi gilsib goiyo lanja a yeb.

⁹ Ya di Yesus na bulyonaq wain babej. Wain babonaqa goiyo lanja a uyo oneiyosiq marej, “Endi wain bolequja.” Wain di qabe na bej di a qaliesai. Kanqal tamo ya tigebe qaji nanqi segi qalie. Onaqa goiyo lanja a na tamo unja ban ojej qaji di metonaq aqa areq bonaq minjej,

¹⁰ “Bati gaigai tamo nanqi ingi goiyoqnsib wain qaqtin bole namo tamo nanqi anainjregqab uyeqnuq. Uyeqnaq olo bunu wain qaqtin bolesai di anainjregqnuq. Ariya ni degyosai. Ni wain qaqtin bole tentosim namo wain qaqtin bolesai anainjronum uyounub olo bunu wain qaqtin bole anainjronum.”

¹¹ Yesus a Kana qureq di manwa di babtej. Kana qure agi Galili sawaq di unu. A nami manwa bei babtosaioqnej. Bati di qujai a na manwa babtqa utru atej. Manwa dena a na aqa segi nam koba ti aqa singila koba ti boleq atej. Onaqa aqa anqro nanqi manwa di unsibqa a qa nanqo areqalo singilateb.

¹² Ariya unja ban ojaqa bati di koboonaqa Yesus aqa was nanqi ti aqa anqro nanqi ti aqa ai koba na Kana qure uratosib Kaperneam qureq gileb. Gilsib dia bati qudei soqneb.

Tamo nanqi atra tal miligiq di ingi ingi qarinyoqneb

¹³ Qotei a nami Israel nanqi Isip sawaq di padalqa laqnaqqa nanqi elenjej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomonaqa Yesus a Jerusalem aiyej.

¹⁴ Aisiq atra tal kobaquja miligiq gilej. Gilsiqqa nam atej di tamo nanqi na makau ti kaja ti binon ti qarinyeqnaqqa tamo qudei na awaiyeqnaq unjrej. Silali piloqneb qaji tamo nanqi nanqo awo jaramq di awesosib silali pileqnaqqa nanqi dego Yesus na unjrej.

¹⁵ Unjrsiqqa raunqa osiq dena toqon gereiyosiq ganinyoqnsiq nanqi kalil nanqo kaja ti nanqo makau ti winjraqa atra tal uratosib jaraiyeb. Silali piloqneb qaji tamo nanqi dego winjrsiq nanqo awo jaram bilbelyosiq silali bimblejnyetnjrej.

¹⁶ Osiqa tamo nanqi binon qarinyoqnsibqa dena silali oqneb qaji nanqi endegsi minjrej, “Ningi binon di elejosib jaraiyiy. Ningi na ijo Abu aqa tal endi ingi qarinyo tal bulyaib.”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa anqro nanqi aqa kumbra di unsibqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji deqa olo are qaleb. Agi nami endegsib nengrenyeb, “O Abu, e ino tal qa tulan arearetbqo. Deqa e ino tal bole sqajqa singilaeqnum.”

¹⁸ Yesus na tamo nanqi di winjraqa Juda tamo kokba nanqi unsibqa deqa nenemyeb, “Ni manwa kiye babtim dena iga poigwas, ni Qotei aqa nam na kumbra endi yeqnum?”

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi na atra tal kobaquja endi konqrontibqa bati qalub qa e olo tigeltqai.”

²⁰ Onaqa nanqi na minjeb, “Atra tal endi gereiyeqnaq wausau 46 koboej. Ni kiyaqa bati qalub qa olo tigeltqa maronum? Keresai.”

²¹ Yesus a atra tal qa marej di aqa segi jejamu sigitosiqqa yawo anjam marej.

²² Deqa bunuqna a subq na tigelonaqa aqa anqro nanqi aqa anjam deqa olo are qalsibqa Qotei aqa anjam nami nengrenyeb qaji deqa poinjraqa Yesus qa nanqo areqalo singilateb.

Yesus a tamo kalil nanqo kumbra qa qalie bole

²³ Qotei a nami Israel nanqi Isip sawaq di padalqa laqnaqqa nanqi elenjej. Deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaga Yesus a Jerusalem di sosiqqa manwa babteqnaqa tamo unqasari tulan gargekoba nanqi unoqnsib aqa nam qa nanqo areqalo singilatoqneb.

²⁴ Ariya Yesus a nanqi areinjrosai. A tamo kalil nanqi qa qalie bole.

²⁵ A powo bei qa truquosaieqnu. Deqa tamo bei na tamo nanqi qa ubtosim Yesus minjaiq. A segi tamo nanqo areqalo qalie bole.

3

Nikodemus a qolo Yesus ombla anjam qaireb

¹ Jerusalem dia tamo bei soqnej aqa nam Nikodemus. A Farisi tamo. A Juda nanqo gate bei.

² A qolo Yesus aqa areq bosiqqa minnej, “O Qalie Tamo Koba, iga qalieonum, ni powo tamo bole. Ni Qotei aqaq na bem. Qotei a ni singila emosai qamu manwa ni yeqnum qaji di ni babtqa keresai qamu.”

³ Onaqa Yesus na kamba minnej, “E bole mermqai. Tamo bei a angro mom bunuj bulosim nambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai. Deqa a Qotei unqa keresai.”

⁴ Onaqa Nikodemus na nenemyej, “Tamo a qeliqo di a kiyersim olo aqa ai miligiq aism angro mom bulosim nambabqas?”

⁵ Onaqa Yesus na kamba minnej, “E bole mermqai. Tamo bei a ya na ti Qotei aqa Mondor na ti angro mom bunuj bulosim nambabqasai di Qotei na a taqatosim aqa Mandor Koba sqasai.

⁶ Ningi nungo ai abu nanjo jejamuq dena nambabeqnuq deqa ningi mandam tamo unub. Ariya Qotei aqa Mondor na tamo bei nambabtqas di a mondor ti sqas.

⁷ E ni mermonum, ‘Ningi angro mom bunuj bulosib nambaboij.’ Ni ijo anjam di qusim prugugetaim.

⁸ Jagwa a segi puyoqnsiqqa sawa sawaq gileqnaqa ni aqa anjam ato queqnum. Ariya a qabe na kiyo boqnsiq qabiteqnu di ni qaliesai. Tamo kalil Qotei aqa Mondor aqa singila na angro mom bunuj bulosib nambabeqnuq qaji nanji kere dego.”

⁹ Onaqa Nikodemus na olo Yesus nenemyej, “Kumbra di kiyersi brantqas?”

¹⁰ Onaqa Yesus na kamba minnej, “Ni Israel nanjo qalie tamo koba. Ni kiyaaq ijo anjam endeqa poimosai?”

¹¹ E bole mermqai. Anjam iga qalieonum qaji deqa mareqnum. Kumbra iga uneqnum qaji deqa saeqnum. Ariya ningi gago anjam endi ojosaeqnuq.

¹² Endego e mandam qa anjam merngonumqa ningi qusib nunjo areqaloq di singilatqasai. Deqa e lanj qure qa anjam dego merngit ningi kiyersib nunjo areqaloq di singilatqab?

¹³ Tamo bei a lanj qureq oqosai. E Tamo Angro e segi qujai lanj qureq dena mandamq aiyem.

¹⁴ Nami Moses a wadau sawaq di sosiqa a amal sigitosiq soqtosiqqa gaintej. Dego kere e Tamo Angro soqtbosib gaintbqab.

¹⁵ Amqa tamo kalil e qa nanjo areqaloq singilatqab qaji nanji nambale gaigai sqab.

¹⁶ “Qotei aqa Niri qujai unu. Qotei na tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanji tulan qalaqalainjrsiq deqa aqa segi Niri qujai di nanji enjrej. A endegsi are qalej, “Tamo ungasari nanji ijo Angro qa nanjo areqaloq singilatqab di nanji padalqasai. Nanji nambale gaigai sqab.’ Qotei a degsi are qalsiq deqa aqa segi Niri qujai nanji enjrej.

¹⁷ Qotei a tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanjo une qa peginjrqa marsiq aqa Niri qarinyosai. A nanji elejam nanji padalaib deqa osiq aqa Niri qarinyonaq mandamq aiyej.

¹⁸ Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqaloq singilatqab qaji nanji Qotei na peginjrqasai. Ariya tamo ungasari Yesus qa nanjo areqaloq singilatqab qaji nanji Qotei na peginjrqasai. Di kiyaaq? Nanji aqa segi Niri qujai aqa nam qa nanjo areqaloq singilatqasai deqa.

¹⁹ Qotei na tamo ungasari nanji di peginjrqas di aqa utru agiende. Puloj a mandamq ainaqa nanji ambru qa arearetnjroqnej. Nanji puloj qa arearetnjrosaiqoqnej. Di kiyaaq? Nanji kumbra uge yoqneq deqa.

²⁰ Tamo ungasari kalil kumbra uge yeqnuq qaji nanji puloj jeuteqnuq. Nanjo kumbra uge di puloj na boleq ataim deqa nanji puloj aqaq bosaeqnuq.

²¹ Ariya tamo ungasari anjam bole dauryeqnuq qaji nanji puloj aqaq beqnuq. Boqnsib wau bole bole yeqnuqqa tamo nanji unoqnsib mareqnuq, ‘Bole, nanji Qotei aqa singila na wau di yeqnuq.’ ”

Jon yansnjro qaji a Yesus qa anjam palontoqnej

²² Bati bei Yesus aqa angro nanji ti walwelosib Judia sawaq gileb. Gilsib dia sosibqa Yesus na tamo ungasari nanji yansnjroqnej.

²³ Jon yansnjro qaji a Aion qureq di sosiqa a dego tamo ungasari nanji yansnjroqnej. Aion qure di Salim qure jojomq di unu. Dia ya koba soqnej deqa tamo ungasari nanji Jon aqa areq beqnuqqa a na yansnjroqnej.

²⁴ Herot na Jon tonto talq di waiyosaisoqnej deqa Jon a kumbra di yoqnej.

²⁵ Bati bei Jon aqa angro qudei nanji Judia tamo bei ti jejamu yanso kumbra qa anjam na qotoqneq.

²⁶ Osib nanji Jon aqa areq gilsib minjeb, “O Qalie Tamo, nami tamo ni ombila Jordan ya taqal beiq di sosibqa ni a qa anjam maroqnem qaji bini tamo ungasari kalil nanji aqa areq gileqnuqqa a na yansnjroqnu. Nanji inoq bosaeqnuq.”

²⁷ Onaqa Jon na kamba minjrej, “Qotei lanj qureq di unu qaji a na iga inji bei egwasai di iga inji bei oqa keresai.

²⁸ Niŋgi segi ijo anjam bei quoqneb. Agi e merngoqnem, 'E Kristus sai. Qotei na e namoqna qarinqbonaq e Kristus bqaqqa gam gereiyetem.'

²⁹ Tamo uŋa ban ojqas qaji a segi na uŋa di oqas. Aqa was a laŋa qalaq di tigelesosimqqa tamo uŋa ban ojqo qaji aqa anjam quoqnaqas. Qusimqqa tulaŋ areboleboleiyqas. Dego kere e bini tulaŋ areboleboleibqo.

³⁰ Kristus aqa ñam tulaŋ kobaqas. Ijo ñam aguq aiqas." Jon na aqa angro nanŋi degsi minjrej.

³¹ Tamo laŋ qureq di sosisqa dena mandamq aiyej qaji a na inŋi inŋi kalil tulaŋ bunjnrejunu. Mandam qaji tamo uŋgasari nanŋi mandam endeqa kumbra yoqnsib anjam mareqnu. Ariya tamo laŋ qureq di sosisqa dena mandamq aiyej qaji a na inŋi inŋi kalil tulaŋ bunjnrejunu.

³² Kumbra a uneqnu qaji a deqa saeqnu. Anjam a queqnu qaji di a na babtosiq mareqnu. Ariya mandam qaji tamo uŋgasari nanŋi aqa anjam di ojosaieqnu.

³³ Tamo uŋgasari Yesus aqa anjam di ojeqnuq qaji nanŋi a qa nango areqalo singilateqnsib mareqnuq, "Bole, Qotei a anjam bole qa utru." Nanŋi degsib mareqnuq.

³⁴ Tamo Qotei na qarinyej qaji a Qotei aqa anjam babtosiq mareqnu. Di kiyaaq? Qotei na aqa Mondor a torei yekritej deqa. A na aqa Mondor potosiq taqal bei segi Yesus yosai.

³⁵ Abu na aqa segi Niri qalaqalaiyeqnu deqa a na inŋi inŋi kalil aqa banq di atelenej.

³⁶ Tamo uŋgasari Qotei aqa Niri qa nango areqalo singilateqnuq qaji nanŋi nambile gaigai sqab. Ariya tamo uŋgasari Qotei aqa Niri aqa anjam dauryqqa urateqnuq qaji nanŋi nambile itqasai. Qotei aqa minjin nangoq di sqas.

4

Yesus a Samaria uŋa bei wo anjam maroqneb

¹⁻³ Farisi nanŋi endegsib queb, "Yesus a Jon bunyosiqqa tamo uŋgasari tulaŋ gargekoba yansnjreonaqa nanŋi a dauryeqnuq. Jon a tamo gargekoba yansnjrosaiieqnuq." Farisi nanŋi degsib queb. Bole, Yesus a segi na tamo uŋgasari nanŋi yansnjrosaiioqnej. Aqa angro nanŋi na yansnjroqneb. Tamo Koba Yesus a qalieej, Farisi nanŋi degsib queb. Deqa a Judia sawa uratosiqqa olo Galili sawaq gilej.

⁴ A gam dauryosiqqa Samaria sawa amble potosiqqa walwelosiq gilej.

⁵ Gilsiq Samaria nango qure kiñala bei aqa ñam Sikar di brantej. Qure qalaq di mandam mutu bei soqnej. Mandam mutu di Jekop a nami aqa niri Josep yej.

⁶ Ya uyaqqaqqa sub dia soqnej. Ya sub di Jekop a nami bogej qaji. Yesus a walwelosiq qanam jige seŋ bati 12 onaqa aqa jejamu asgiyonaqa aqaratqa osiqqa ya sub qalaq di awoej.

⁷⁻⁸ Onaqa aqa angro nanŋi inŋi awaiyqqa marsib qure miligiq aiyej. Aiyeqnaqqa Samaria uŋa bei a ya tugwajqqa bej. Bonaqqa Yesus na minjej, "Ya gamban tigsim e anaibe."

⁹ Onaqa Samaria uŋa dena Yesus kamba minjej, "Ni Juda tamo. E Samaria uŋa. Deqa ni kiyaaq e merbonum, 'Ya gamban tigsim e anaibe?'" Uŋa na degsiqqa Yesus minjej. Di kiyaaq? Juda nanŋi Samaria nanŋi ti koba na anjam marosaieqnuq.

¹⁰ Onaqa Yesus na uŋa di minjej, "Ni inŋi bole Qotei na laŋa emqajqqa di qalieosim qamu tamo ni na ya tigsim anaiyqajqqa mermqo qaji a qa poimqo qamu ni e merbimqqa nambile gaigai sqajqqa ya anaimonum qamu."

¹¹ Onaqa uŋa dena minjej, "O Tamo Koba, ni ya tugwajqqa gamban saiqoji. Ya sub endi tulaŋ guma koba. Deqa ni qabe na nambile gaigai sqajqqa ya di oqam?"

¹² Gago moma utru Jekop a nami ya sub endi bogsiqqa gago moma nanŋi enjrej. A sub endena ya uyoqnej. Aqa angro nanŋi ti aqa makau ti aqa kaja ti nanŋi dego sub endena ya uyoqneb. Ni na gago moma utru Jekop bunyqam kiyoo?"

¹³ Onaqa Yesus na kamba minjej, "Tamo nanŋi sub endena ya uyoqnaqab di nanŋi olo bunu ya qarnjroqnaqas."

¹⁴ Ariya e na tamo nanŋi ya anainjrqai di nanŋi bunu ya qarnjrqaasai. Ya e na anainjrqai di nanŋi uyibqqa nango are miligiq di ya ani bul polyoqnmqqa nanŋi nambile gaigai sqab."

¹⁵ Onaqa uŋa dena Yesus minjej, "O Tamo Koba, ni na ya di anaibimqqa e olo ya qarboqnaqasai. Amqa e olo bosiy sub endena ya tugonaqasai."

¹⁶ Onaqa Yesus na minjej, "Ni mati aisim ino gumbuluŋ metosim niŋgi ombla endeq boiy."

¹⁷ Onaqa uŋa na minjej, "E gumbuluŋ saiqoji." Onaqa Yesus na minjej, "Ni gumbuluŋ saiqoji di kere maronum."

¹⁸ Ni nami gumbuluŋ 5 osim uratnjrem. Ariya tamo ni bini ombla unum qaji di ino gumbuluŋ sai. Deqa ino anjam di bole."

¹⁹ Onaqa uŋa dena minjej, "O Tamo Koba, ni anjam di ubtosim merbonum deqa e poibqo, ni Qotei aqa medabu o qaji tamo bole."

²⁰ Gago moma nanği nami manaq endi koroqnsib Qotei qa louoqneq. Ariya Juda nanği mareqñub, 'Qotei qa louqajqa sawa qujai agi Jerusalem.' "

²¹ Onaqa Yesus na olo minjej, "O uña, e ni anjam bei mermit ni qusim poimeme. Anjam agiende. Bati bei brantimqa manaq endi ninği Abu qa louoqñqasai. Jerusalem dia dego ninği Abu qa louoqñqasai.

²² Ninği Samaria qaji. Deqa ninği Abu qa loueqñub qaji a qa geregere poiñgosai. Ariya iga Juda qaji. Deqa iga Abu qa loueqñum qaji a qa geregere poiñgeqñu. Di kiyaaqa? Abu na tamo uñgasari nanği elenqajqa utru agi Juda iga segi.

²³ Ariya bati bei brantimqa tamo nanği Mondor na ti anjam bole na ti Abu qa louoqñqab. Osib nanžo lou dena nanği Abu qa bole louoqñqab. Yim Abu a nanği qa tulan areboleboleiyqas. Bati di agi brantqo.

²⁴ Qotei a segi Mondor. Deqa tamo nanği Qotei qa louqa oqnsib Mondor na ti anjam bole na ti louoqñqab di nanği Qotei qa bole louoqñqab."

²⁵ Onaqa uña dena Yesus minjej, "E qalie, Mesaia a bqas." "Mesaia" di Hibru anjam. Gago anjam, "Kristus." "Osiaqa Yesus minjej, "Mesaia a bosimqa Qotei aqa anjam kalil ubtosim mergekritqas."

²⁶ Onaqa Yesus na minjej, "Mesaia agi e segi. Aqo ombla anjam mareqñum."

²⁷ Yesus a uña degsi minjnaqa aqa angro nanği olo qureq na bosibqa a uña de wo anjam mareqñub unsibqa tulan prugugeteb. Ariya nanği Yesus nenemyosai, "Ni kiyaaqa uña de wo anjam mareqñub?" Degyosai.

²⁸ Onaqa uña dena aqa ya nobu uratosiqa olo qure miligiq aisiqa tamo uñgasari nanği minjrej.

²⁹ "Ninği bosib tamo di uniy. E kumbra nami yoqñem qaji di a na ubtekritqo. Tamo di a Kristus kiyo?"

³⁰ Degsi minjrnaqa nanği qure uratosib Yesus unqajqa beb.

³¹ Beqñabqa Yesus aqa angro nanği na minjeb, "O Qalie Tamo Koba, ni bosim ingi uye."

³² Onaqa Yesus na minjrej, "Ijo ingi uyo bei unu di ninği qaliesai."

³³ Onaqa aqa angro nanği aqa anjam di qusibqa segi segi maroqneq, "Tamo bei na ingi bei osi bosiq anaiyqo kiyo?"

³⁴ Onaqa Yesus na minjrej, "Qotei e qarinqej qaji aqa areqalo e dauryosiy aqa wau kobotqai. Ijo ingi uyo bole agide.

³⁵ "Ninği mareqñub, 'Bai qolqe koboeqnaqa ingi melieqñu.' Ninği degsib mareqñub. Ariya e na ninği yawo anjam bei endegsi merñgwai. Ninği ingi wauq di ñam atsib ingi meliosiq unu di unqab.

³⁶ Tamo ingi meli gentoqnsib koroieyqñub qaji nanği awai eqñub. Nanžo awai agi nanği ñambile gaigai sqab. Deqa tamo nanği ingi yageqñub qaji ti tamo nanği ingi meli genteqñub qaji ti koba na areboleboleinjrqas.

³⁷ Deqa anjam endi bole, "Tamo bei na ingi yagwas. Olo tamo bei na ingi meli gentqas."

³⁸ E ninği qarinqonumqa gilsib wau ninği na wauosai qaji dena ingi elenqñub. Tamo qudeci nanği nami waukobaeb. Ariya ninği lanja gilsib ingi elenqñub."

³⁹ Uña dena Samaria tamo uñgasari gargekoba qure dia soqneq qaji nanği Yesus qa sainjrnaq qusibqa Yesus qa nanžo areqalo singilateb. Di kiyaaqa? Uña na minjrej, "Kumbra kalil e nami yoqñem qaji di tamo dena ubtekritqo."

⁴⁰ Degsi minjrnaq qusibqa Yesus aqa areq bosib minjeb, "Ni gago qureq endi iga koba na sqom." Degsi minjnabqa Yesus a bati aiyel nanžo qureq di soqnej.

⁴¹ Sosiqa Qotei aqa anjam palanteqnaqa tamo uñgasari gargekoba nanği aqa anjam quoqnsib poinjreçnaqa a qa nanžo areqalo singilatoqneq.

⁴² Deqa nanği na uña di minjeb, "Ni Yesus qa anjam mergonam qusim gago areqaloq di singilateb. Singilatosim sonamqa a segi na olo anjam mergwo qusim turtosim gago areqalo a qa tore singilatonum. Osim deqa iga endegsi poiçwo, 'Bole, Yesus a na qujai tamo uñgasari mandamq endi unub qaji nanği elenqas.'"

Yesus na Rom nanžo tamo gate aqa ñiri boletej

⁴³ Onaqa bati aiyel koboonaca Yesus a qure di uratosiqa walweloçiq Galili sawaq gilej.

⁴⁴ A segi nami endegsi marej, "Qotei aqa medabu o qaji tamo bei aqa segi qure utruq gilsim anjam minjroqñqas di nanği aqa anjam quetqa asginjrqas. Deqa a qure dia ñam saiqoqi sqas."

⁴⁵ Yesus a Galili sawaq di brantonaca tamo uñgasari sawa dia soqneq qaji nanği a qa tulan areboleboleinjrrej. Di kiyaaqa? Nami Juda nanžo yori bati koba qa Yesus a Jerusalem dia marwa babteqnaq nanği unoqneq deqa.

⁴⁶ Ariya Yesus a olo Kana qureq aiyej. Qure di agi Galili sawaq di unu. Qure dia nami Yesus a ya bulyonaqa wain babej. Aisiq di sonaqa Kaperneam qureq di Rom nanqo mandor aqa tamo gate bei aqa njiri makobaiyonaq njeiesoqnej.

⁴⁷ Deqa tamo gate di Yesus a Judia sawa uratosiq bosiq Galili sawaq di soqnej di qusiqa walwelosiq aqa areq aisiq pailyosiq minnej, "O Tamo Koba, ijo anqro a moiqa laqnu. Deqa ni bosim a boletime."

⁴⁸ Onaqa Yesus na tamo di minnej, "Ninji ijo manjwa bei nunqo nqamdamu na unqasai di ninji e qa nunqo areqalo singilatqasai."

⁴⁹ Onaqa tamo dena olo Yesus minnej, "O Tamo Koba, ni boqujat. Ijo anqro a moiyo uge."

⁵⁰ Onaqa Yesus na minnej, "Ni gile. Endego ino anqro a boleqo nambile unu. A moiqasai." Onaqa a Yesus aqa anjam di qusiqa bole qa marsiq gilej.

⁵¹ A gileqnaqa aqa kanqal tamo qudei nanqi aqa talq dena bosib gamq di turosib minnej, "Ino anqro a boleosiq nambile unu."

⁵² Onaqa a na nenemnjrej, "Sej bati gembu a boleqo?" Onaqa minjeb, "Ya qanam sen bosiq ingi uyo bati tinjyonaqa aqa jejamu kanqan koboonaqa a boleej."

⁵³ Degsi minjnabqa a qalieej, sen bati deqa tinjin Yesus na minnej, "Endego ino anqro a boleqo nambile unu. A moiqasai." A degsi qalieosiq deqa a Yesus qa aqa areqalo singilatej. Tamo kalil a ombla tal qujaiq di soqnej qaji nanqi dego Yesus qa nanqo areqalo singilateb.

⁵⁴ Yesus a Judia sawa uratosiq bosiq Galili sawaq di sosiq bati deqa a manjwa di yej. A nami Galili sawaq di manjwa bei yosaioqnej. Aqa manjwa qujai nami yej qaji agi a ya bulyonaq wain babej.

5

Yesus a ma tamo bei boletej

¹ Bati bei Yesus a Juda nanqo yori bati koba unqa marsiq Jerusalem aiyej.

² Jerusalem dia ya kuru bei soqnej. Ya kuru di kaja nanqo siranqe qalaq di soqnej. Ya kuru di aqa nam Betesda. Di Hibru anjam na mareqnub. Ya kuru areqsi jagwa oqajqa tal kiñilala 5 soqneb.

³ Tal dia tamo ma ti, tamo nam qandimo, tamo sinqa uge, tamo jejamu lainjro qaji tulan gargekoba soqneb. Nanqi ya anjilqajqa tariñoqneb.

⁴ Bati qudei Tamo Koba aqa lan anqro ya kuru miligiq aiyoqnsiq ya ente qnaqa anjiloqnej. Ya anjiloqnimqa tamo a namo yaq aiqas qaji aqa ma koboqas. Utru deqa nanqi ya anjilqajqa tariñoqneb.

⁵ Ariya bati deqa tamo bei wausau 38 ma ti soqnej qaji a dia tariñoqnej.

⁶ Onaqa Yesus na tamo di njeiesonaq unsiqa a bati olekoba ma de ti soqnej di qalieosiqa nenemyej, "Ni boleqajqa are unu e?"

⁷ Onaqa minnej, "O Tamo Koba, ya anjiloqnimqa tamo yai na e aqaryabosim urur yaq osi aiqas? Tamo dego bei sosai. E aiqa yeqnam ma tamo qudei nanqi e bunqboqnsib namo yaq aiyeqnub."

⁸ Onaqa Yesus na minnej, "Ni tigelosim ino sapera qoboiosim walwel."

⁹ Degsi minjnaqa bati qujai deqa aqa jejamu boleonaqa a tigeloujatosiq aqa sapera qoboiosiq walwelosiq gilej.

Bati di Juda nanqo yori bati.

¹⁰ Deqa Juda tamo kokba nanqi na tamo boleej qaji di unsib minjeb, "Bini yori bati. Iga wauqa getento. Deqa ni ino sapera qoboiyaim."

¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, "Tamo e boletbqo qaji a na merbqo, 'Ni ino sapera qoboiosim walwel.'"

¹² Degsi minjrnaqa nanqi na nenemyeb, "Tamo yai na ni mermqo, 'Ni ino sapera qoboiosim walwel?'"

¹³ Onaqa a na minjrej, "Tamo e boletbqo qaji aqa nam di e qaliesai." A nanqi degsi minjrej. Di kiyaaqa? Tamo gargekoba sonab Yesus a nanqo ambleq na ulanjej.

¹⁴ Onaqa nebeonaqa Yesus a atra tal miligiq gilsiq tamo di itosiq minnej, "Ni que. E ni boletmonum deqa ni olo une bei ataim. Gulbe kobaquja bei ino jejamuq di olo branto uge."

¹⁵ Onaqa tamo di aisiqa Juda tamo kokba nanqi minjrej, "Tamo e boletbej qaji agi Yesus."

¹⁶ Onaqa Juda tamo kokba nanqi Yesus ugeugeiyqajqa maroqneb. Di kiyaaqa? A manjwa di yori bati qa yoqnej deqa.

¹⁷ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Ijo Abu a nami gaigai wauoqnej agi bini wauoqnsiq unu. Deqa e dego wauoqnum."

¹⁸ Onaqa Juda tamo kokba nanqi Yesus aqa anjam di qusbqa nanqi a qalib moiqaqqa torei singilaoqneb. Di kiyaaqa? A yori bati segi gentosai. A dego marej, "Qotei a ijo Abu." Aqa anjam dena a segi qa marej, "Aqo Qotei wo ombla kerekere."

Yesus a Qotei aqa Niri

¹⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merngwai. E Qotei aqa Niri. E ijo segi areqalo na kumbra bei yqa keresai. Kumbra ijo Abu na yeqnaq e uneqnum qaji di e dego yeqnum.

²⁰ E ijo Abu aqa Niri. Deqa a na e qalaqalaiboqnsiqqa kumbra kalil a yeqnu qaji di e olo osorbeqnu. Bunuqna a kumbra tulanj singila kokba dego osorboqngas. Yim ningi unsib tulanj prugwab.

²¹ Ijo Abu na tamo moreno qaji nanngi olo nambile enjroqnsiqqa subq na tigeltjreqnu. Deqa e Qotei aqa Niri e kamba dego ijo segi areqalo na tamo nanngi nambile enjreqnum.

²² Ijo Abu na tamo nanngo une qa nanngi peginjrosaeqnu. Wau di a na e ebej. E Qotei aqa Niri deqa e na tamo nanngo une qa nanngi peginjreqnum.

²³ E wau di yeqnum. Di kiyaaqa? Tamo kalil nanngi ijo nam soqtetboqngajqa deqa. Agi nanngi ijo Abu aqa nam soqtetqnu dego kere. Tamo a ijo nam soqtetbosaeqnu di a ijo Abu e qarinjbej qaji aqa nam dego soqtsosaeqnu.

²⁴ “E bole merngwai. Tamo a ijo anjam qusim ijo Abu e qarinjbej qaji a qa aqa areqalo singilatqas di a nambile gaigai sqas. Deqa e aqa une qa pegiyqasai. A moiyo gam uratosim olo nambile oqas.

²⁵ “E bole merngwai. E Qotei aqa Niri. Bati bei brantimqa tamo ungasari moreno qaji nanngi ijo kakro qusib nambile oqab. Bati di agi brantqo.

²⁶ Ijo Abu a segi nambile qa utru. E aqa Niri. A na e singila ebej deqa e dego nambile qa utru.

²⁷ E Tamo Angro unum deqa ijo Abu na e singila ebej. Singila dena e na tamo ungasari nanngo une qa peginjreqnum.

²⁸ Ningi ijo anjam di qusib tulanj prugaib. Bati bei brantimqa tamo ungasari kalil subq di unub qaji nanngi ijo kakro quqwab.

²⁹ Qusib olo sub uratosib tigelqab. Tamo ungasari kumbra bole bole yeqnub qaji nanngi tigelosib nambile sqab. Tamo ungasari kumbra uge uge yeqnub qaji nanngi tigelabqa e na nanngi peginjrsiy padaltnjrqa.

Tamo qudei na Yesus aqa nam ubteqnu

³⁰ Osiqa Yesus a olo marej, “E ijo segi areqalo na wau bei yqa keresai. Ijo Abu na e anjam merbeqnaq quoqnsim tamo ungasari nanngi peginjreqnum. E kumbra tintinj na nanngi peginjreqnum. E ijo segi areqalo dauryosaeqnum. Ijo Abu e qarinjbej qaji aqa areqalo dauryeqnum.

³¹ “E segi na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di tamo nanngi bole qa maraib.

³² Tamo bei unu agi Qotei. A dego ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiq mareqnu. E qalieonum, anjam a mareqnu qaji di bole.

³³ “Ningi na tamo qudei qarinjnrnab Jon aqag gilnabqa a anjam bole ubtosiq minjroqnej.

³⁴ Bole, mandam tamo bei na ijo kumbra ti ijo wau ti ubtqa keresai. Ariya Qotei na ningi elenqajqa deqa e ningi Jon qa merngonum.

³⁵ Jon a nam pulonj bul sosisqa tamo ungasari nanngi suwantnjreqnaqa ningi aqa suwanjoq di sokiinalayoqnsib areboleboleingnoqnej.

³⁶ “Ijo anjam e ubtosim mareqnum qaji di anjam kobaquja. Anjam dena Jon aqa anjam tulanj bunyejunu. Di kiyaaqa? Wau kalil ijo Abu na ebej qaji di e yeqnam tamo ungasari nanngi unoqnsib endegsi poinjreqnu, bole, ijo Abu na e qarinjbonaq bem.

³⁷ Ijo Abu e qarinjbej qaji a e qa anjam ubtosiq mareqnu. Ariya ningi aqa kakro nami quosaiogneb. Aqa ulatamu dego ningi nami unosaiogneb.

³⁸ Qotei aqa anjam dego nungo are miligiq di sosai. Tamo Qotei na qarinjyonaq mandamq aiyej qaji aqa anjam ningi nungo areqaloq di singilatosaieqnu.

³⁹ “Bole, ningi Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di sisiyoqnsib peleieyqnu. Ningi are qaleqnu, anjam dena ningi nambile gaigai sqab. Ariya anjam di e ubtosiq mareqnu.

⁴⁰ Ningi kiyaaqa nambile oqajqa are qaloqnsib olo ijoq bqajqa urateqnu?

⁴¹ “E mandam tamo nanngoq dena nam koba osaieqnum.

⁴² Ariya e ningi qa qalieonum. Nungo are miligiq di ningi Qotei qalaqalayosaeqnu.

⁴³ E ijo Abu aqa nam na bonamqa ningi ijo anjam osai. Tamo bei aqa segi nam na bqas di ningi aqa anjam oqujatqab.

⁴⁴ Ningi nungo segi was nanngoq dena nam koba oqajqa are qaleqnu. Ariya ningi Qotei aqag dena nam koba oqajqa are qalosaeqnu. Qotei agi a segi qujai Qotei bole. Ningi kumbra degyeqnu deqa ningi kiyersib e qa nungo areqalo singilatqab? Di keresai.

⁴⁵ “E ijo Abu aqa namdamuq di nungo une qa merngwai edegaib. Nungo une qa merngwajqa tamo qujai agi Moses. Ningi are qaleqnu, Moses a na ningi aqaryaingwas. Di sai.

⁴⁶ Ningi Moses aqa anjam nungo areqaloq di singilateqnu qamu ijo anjam dego nungo areqaloq di singilateqnu qamu. Di kiyaaqa? Moses a nami e qa anjam nengrenyej.

⁴⁷ Ningi Moses aqa anjam nami nenngrenyej qaji di nungo areqaloq di singilatosaieqneb deqa ningi kiyersib ijo anjam dego nungo areqaloq di singilatqab? Di keresai.”

6

Yesus a tamo 5,000 nanngi ingi anainjrej

¹ Bati bei Yesus a Galili ya agu taqal beiq gilej. Ya agu di yuwal bul tulan kobaquja. Ya agu di aqa ñam bei Taiberias ya agu.

² Yesus a tamo mainjro qaji nanngoq di manwa babteqnaqa tamo ungasari tulan gargekoba nanngi unoqneb. Deqa a ya agu taqal beiq gileqnaqa nanngi a dauryosib giloqneb.

³ Bati di Yesus na aqa angro nanngi joqsiqa koba na manaq oqsibqa mana goge dia awesoqneb.

⁴ Qotei a nami Israel nanngi Isip sawaq di padalqa laqnaqba nanngi elenjej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej.

⁵ Deqa Yesus a ñam atsiqa tamo ungasari tulan gargekoba a dauryosib aqa areq beqnaqba unjrsiqa Filip nenemyej, “Iga qabe na ingi awaiyosim tamo ungasari kalil di anainjronam kereqas?”

⁶ Filip a kamba Yesus kiyersi minjim quqwajqa deqa Yesus na lanja nenemyej. Yesus a kumbra kiye yqas di a segi nami qalieej.

⁷ Onaqa Filip na kamba Yesus minnej, “Tamo ungasari nanngi di tulan gargekoba. Iga 200 kina osim dena ingi awaiyosim ingi kiñala kiñala anainjrqom di tulan kereqasai.”

⁸ Onaqa Yesus aqa angro bei Andru di Saimon Pita aqa was a na Yesus minnej,

⁹ “Angro wala bei unu. A bem 5 qe kiñilala aiyel ojejunu. Ingi di dego tamo ungasari gargekoba endi anainjrqom di tulan kereqasai.”

¹⁰ Onaqa Yesus na aqa angro nanngi minjrej, “Ninggi na tamo ungasari kalil nanngi minjribqa mandamq di awoeleneb.” Sawa dia ñin koba soqnej deqa Yesus aqa angro nanngi na tamo ungasari minjrnabqa kalil ñinjq di awoeleneb. Tamo awoeleneb qaji sisiyeb 5,000.

¹¹ Awoonabqa Yesus na bem ti qe ti di osiqa Qotei pailyosiqa tamo ungasari awoeleneb qaji nanngi jeisi anainjretnaq uyoqneb. Uynab kalil menetnjrej.

¹² Menetnjrnaqa Yesus na aqa angro nanngi minjrej, “Ninggi ingi oto kalil koroiyiy. Oto bei urataib.”

¹³ Degsi minjrnaqa nanngi bem 5 aqa oto kalil tamo ungasari nanngi urateleneb qaji di koroiyosib gumba kokba 12 di jignab maqelenej.

¹⁴ Onaqa tamo ungasari kalil nanngi Yesus aqa manwa di unsib maroqneb, “Bole, Qotei aqa medabu o tamo nami Qotei na qarinyim mandamq aqajqa marej qaji agi a di.”

¹⁵ Onaqa Yesus a nanngo anjam di qusiqa endegsi qalieej, “Nanngi bosib e ojsib e nanngo Mandor Koba atqajqa are qaleqneb.” A degsi qalieosiq deqa a sawa di uratosiqa a segi manaq oqsiq di soqnej.

Yesus a ya banqaq na walwelej

¹⁶ Ariya bilaqtonaqa Yesus aqa angro nanngi alile aiyeb.

¹⁷ Alile aisib qobun bei gogetosib qobun suweiyosib gileb. Nanngi mareb, “Iga ya agu taqal beiq gilsim Kaperneam qureq di tiryqom.” Nanngi degsib marsib gileb. Qoloonaga Yesus a nanngoq bosaisoqnej.

¹⁸ Nanngi ya agu ambleq di gileqnaqba jagwa koba tigelosiqa ya korkortosiqa nanngi pulutnjrej.

¹⁹ Nanngi 5 o 6 kilomita oyoosib gileqnaqba Yesus a ya banqaq na walwelosiq nanngi daurnjrsiq gilej. Gilsiq qobun jojomyonaqa ñam ateb di a ya banqaq na walwelosiq beqnaqa unsib ulakobaeb.

²⁰ Deqa a na minjrej, “Endi e beqnum. Ulaaib.”

²¹ Degsi minjrnaqa nanngi areboleboleinjrnaqa a metonab qobun gogetej. Onaqa qobun a ururosiq sawa nanngi gilqajqa mareb qaji di tiryej.

Tamo ungasari nanngi Yesus qa ñamoqneb

²² Nebeonaqa tamo ungasari qudei nanngi ya agu taqal beiq di soqneb. Nanngi qalie, ya bilaq qobun qujai segi dia tiryosiq soqnej. Yesus aqa angro nanngi qobun di gogetosib gileb. Yesus a nanngi koba na qobun di gogetosai.

²³ Ariya tamo ungasari nanngi alile di sonabqa qobun qudei Taiberias qureq dena beb. Bosib sawa Tamo Koba Yesus a pailyosiq nanngi ingi anainjrej qaji sawa jojomq di tiryeb.

²⁴ Yesus aqa angro nanngi ti di sosai. Tamo ungasari nanngi degsi unsibqa qobun di gogetosib gilsib Kaperneam qureq di Yesus qa ñamoqneb.

Yesus a segi ñambile qa bem uyo bole

²⁵ Ariya nanġi ya agu taqal beiq di Yesus itosib nenemyeb, “O Qalie Tamo Koba, ni sen ġami gembu endeq bem?”

²⁶ Onaqa Yesus na kamba minġrej, “E bole mernġwai. E manġwa babteqnam niġi unoqneb niġi deqa are qalsib e qa nġamosai. E niġi bem anainġonam uynab menetnġej niġi deqa are qalsib e qa nġameqneb.

²⁷ Jejamu qa iġi a kobogas. Niġi iġi deqa wauaib. Nambile gaigai sqajqa iġi deqa niġi wauoqniy. Iġi di e na niġi anainġit uyqab. E Tamo Angro. Ijo Abu Qotei na e giltbej.”

²⁸ Onaqa nanġi na kamba Yesus nenemyeb, “Iga Qotei aqa wau kiye yoqnoqom?”

²⁹ Onaqa Yesus na minġrej, “Qotei aqa wau agi mernġwai. Niġi tamo Qotei na qariniy qaji a qa nunġo areqalo singilatiy. Tamo di agi e segi.”

³⁰⁻³¹ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa olo nenemyeb, “Ni manġwa kiye babt看 igu unsim ni qa gago areqalo singilatqom? Nami gago moma nanġi wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneb. Agi Qotei aqa anjam bei endegsi unu, ‘Moses a lanġ qure qa bem tamo unġasari nanġi anainġreqnaq uyoqneb.’ Deqa ni wau kiye yim igu unsim ni qa poigim gago areqalo ni qa singilatqom?”

³² Onaqa Yesus na kamba minġrej, “E bole mernġwai. Bem Moses na tamo unġasari nanġi anainġrej qaji di lanġ qure qa bem bolesai. Bem Ijo Abu na niġi anainġoqnaq qaji di lanġ qure qa bem bole.

³³ Bem di Qotei aqa segi bem. Bem di lanġ qureq dena mandamq aisiq tamo unġasari mandamq endi unub qaji nanġi nambile enġreqnu.”

³⁴ Onaqa nanġi na Yesus minġej, “O Tamo Koba, bati gaigai bem di anaigoqne.”

³⁵ Onaqa Yesus na minġrej, “E segi nambile qa bem uyo bole. Deqa tamo bei a ijoq bqas di a bunu mamqasai. Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di a bunu ya qaryqasai dego.

³⁶ “Niġi nunġo nġamdamu na e nubeqnub. Ariya niġi e qa nunġo areqalo singilatosaieqneb. E nami degsi mernġgem.

³⁷ Niġi quiy. Tamo unġasari kalil Qotei na e ebej qaji nanġi ijoq boqnaqab. Tamo unġasari ijoq bqab qaji nanġi di e na olo winġrqa keresai.

³⁸ E ijo segi areqalo dauryqajqa deqa e lanġ qure uratosim mandamq aiyosai. Abu e qariniy qaji aqa areqalo dauryqajqa deqa e lanġ qure uratosim mandamq aiyem.

³⁹ Abu e qariniy qaji aqa areqalo agiende. Tamo unġasari a na ebej qaji bei e uratit padalqasai. E nanġi kalil diġo bati qa olo subq na tigeltiġrjai.

⁴⁰ Od, ijo Abu aqa areqalo agiende. Tamo unġasari kalil e nubeqnsib e qa nanġo areqalo singilateqneb qaji nanġi nambile gaigai sqab. Diġo bati qa e na nanġi olo subq na tigeltiġrjai. E Qotei aqa Niri unum deqa e kumbra di yqai.”

⁴¹ Onaqa Juda nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa nanġi a qa ugeosib yomuoqneb. Di kiyaga? A marej, “E segi bem bole lanġ qure uratosim mandamq aiyem qaji.”

⁴² Nanġi a qa yomuoqnsib maroqneb, “Tamo di Yesus. A Josep aqa nġiri. Aqa ai abu nanġi qa iga qalie bole. A kiyaga marqo, ‘E lanġ qure uratosim mandamq aiyem?’”

⁴³ Onaqa Yesus na kamba minġrej, “Niġi e qa lanġa lanġa nġirinoqnaib.

⁴⁴ Tamo bei aqa segi areqalo na ijoq bqas keresai. Ijo Abu e qariniy qaji a na tamo bei aqa are tigeltetim ijoq bqas. Yim diġo bati qa e na olo subq na tigeltqai.

⁴⁵ Agi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi nami anjam endegsib nengrenyeb, ‘Qotei na tamo kalil nanġi anjam plaltosim minġroqnaq.’ Anjam degsib nengrenyeb. Deqa tamo kalil ijo Abu aqa anjam quoqnsib a qa poinġreqnu qaji nanġi ijoq boqnaqab.

⁴⁶ “Tamo bei a ijo Abu aqa ulatamu unosai bole sai. E segi qujai ijo Abu aqa ulatamu unem. Agi e nami Qotei aqaq dena mandamq aiyem.

⁴⁷ E bole mernġwai. Tamo a e qa aqa areqalo singilatqas di a nambile gaigai sqas.

⁴⁸ E segi nambile qa bem uyo bole.

⁴⁹ Nami nunġo moma nanġi wadau sawaq di sosibqa bem uyoqneb. Bunuqna nanġi kalil morenġekriteb.

⁵⁰ Ariya e segi qujai bem bole lanġ qure uratosim mandamq aiyem qaji. Tamo unġasari nanġi bem di uyqab di nanġi morenġasai.

⁵¹ E segi nambile qa bem bole lanġ qure uratosim mandamq aiyem qaji. Tamo bei a bem di uyqas di a nambile gaigai sqas. Bem di agi ijo jejamu. E na tamo unġasari mandamq endi unub qaji nanġi ijo jejamu anainġrit uyqab. Uysib nanġi nambile sqab.”

⁵² Onaqa Juda nanġi Yesus aqa anjam di qusib segi segi anjam na qotoqnsib maroqneb, “Tamo di a kiyersim aqa jejamu igu anaigim uyqom?”

⁵³ Onaqa Yesus na kamba minġrej, “E bole mernġwai. E Tamo Angro. Deqa niġi ijo jejamu ti ijo leġ ti uyqasai di niġi nambile sqasai.

⁵⁴ Tamo nanġi ijo jejamu ti ijo leġ ti uyqab di nanġi nambile gaigai sqab. Deqa diġo bati qa e na nanġi olo subq na tigeltiġrjai.

⁵⁵ Ijo jejamu di iġi uyo bole. Ijo leġ di ya uyo bole.

⁵⁶ Tamo nanği ijo jejamu ti ijo leŋ ti uyqab di nanği e beterbesqab. E dego nanği beternjresqai.

⁵⁷ Ijo Abu ŋambile unu qaji a na e qarınbej deqa aqa siŋgila na e dego ŋambile unum. Dego kere tamo nanği ijo jejamu ti ijo leŋ ti uyqab di nanği ijo siŋgila na ŋambile sqab.

⁵⁸ E segi bem bole laŋ qure uratosim mandamq aiyem qaji. Nuŋgo moma nanği nami bem uyoqneŋ dego sai. Nanği bem uyoqnsib olo moreŋoqneŋ. E segi bem uyo bole. Deqa tamo nanği bem bole di uyqab di nanği moreŋqasai. Nanği ŋambile gaigai sqab.”

⁵⁹ Yesus a Kaperneam qureq Juda nanžo Qotei tal miligiq di sosaqa Qotei aqa anjam di palantosiq tamo uŋgasari nanği minjroqneŋ.

Yesus a segi ŋambile gaigai sqajqa utru

⁶⁰ Onaqa tamo uŋgasari Yesus dauryoqneŋ qaji nanği aqa anjam di qusibqa nanği gargekoba endegsib maroqneŋ, “Anjam di gulbe koba. Tamo yai nanği anjam di poinjrqa kere?”

⁶¹ Degsib maroqnsib Yesus qa yomueqnaŋba di qalieosiq minjrej, “Ijo anjam dena nuŋgo areqalo ugetetŋwoqa niŋgi ijo ŋam ulontonub e?”

⁶² E Tamo Anğro. Qure e nami soqnem qaji deq olo oqoqnitqa niŋgi e nubsibqa kiyersib are qalqab?

⁶³ Qotei aqa Mondor a segi na tamo uŋgasari nanği ŋambile enjreqnu. Nuŋgo jejamu na niŋgi aqaryaiŋwa keresai. Ijo anjam kalil e niŋgi merŋgeqnum qaji endi Mondor aqa anjam. Anjam dena niŋgi ŋambile oqab.

⁶⁴ Ariya niŋgi qudei e qa nuŋgo areqalo siŋgilatosai eqnub.” Yesus a nanği degsi minjrej. Di kiyaqqa? Tamo yai nanği a qa nango areqalo siŋgilatqasai di a nami qalieej. Bunuqna aqa anğro bei na a osim jeu tamo nango baŋq di atqas di dego a nami qalieej.

⁶⁵ Osiqa minjrej, “Utru deqa e niŋgi merŋgonum, ‘Qotei na tamo bei aqa are tigeltetqasai di a ijoq bqa keresai.’”

⁶⁶ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo uŋgasari gargekoba a nami dauryoqneŋ qaji nanği a dauryqa uratosib jaraiyeb.

⁶⁷ Onaqa Yesus na aqa anğro 12 nanği nenemnjrej, “Niŋgi dego e uratbosib jaraiqab e?”

⁶⁸ Onaqa Saimon Pita na minjrej, “O Tamo Koba, iga ni uratmosim tamo yai aqaq gilqom? Tamo dego bei sosai. Ni segi qujai ŋambile gaigai sqajqa anjam mergeqnum.

⁶⁹ Iga ni qa gago areqalo siŋgilatosim endegsi qalieonum, Qotei aqa segi Tamo Bole a na nami giltej qaji agi ni qujai.”

⁷⁰ Onaqa Yesus na minjrej, “E segi na ijo anğro 12 niŋgi giltŋgem. Ariya nuŋgo ambleq di anğro bei a mondor uge ti unu.”

⁷¹ Yesus a Saimon Iskariot aqa ŋiri Judas a qa degsi marej. Yesus aqa anğro 12 nanği deqaji bei agi Judas. A na bunuqna Yesus osiq jeu tamo nango baŋq di atej qaji.

7

Yesus a Jerusalem aiyej

¹ Bati bei Yesus a Judia sawaq di laqajqa uratosiq walwelosiq Galili sawaq di laqnej. Di kiyaqqa? Juda tamo kokba nanği a qalib moiqajqa maroqneŋ deqa.

² Ariya Juda nanžo yori bati koba jojomej. Yori bati di aqa utru agiende. Juda nanžo moma nanği nami jagwa oqajqa tal gereiyoqnsib osi laqneŋ.

³ Deqa Yesus aqa was nanği na minjeb, “Ni Galili sawaq endi saim. Ni tigelosim Judia sawaq aiye. Aisim dia ino maŋwa babtoqnimqa ino anğro nanği unoqnaŋqab.

⁴ Ni ino maŋwa boleq atqajqa are soqnim ni uli na yaim. Ni tamo uŋgasari kalil nanžo ŋamdamuq di yoqne.”

⁵ Yesus aqa was nanği a qa nango areqalo siŋgilatosai deqa nanği degsib misiliŋ anjam minjeb.

⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ijo bati kereosai unu. Ariya bati kalil di nuŋgo bati.

⁷ Mandam tamo nanği niŋgi jeutŋgwa keresai. Ariya nanği e jeutbeqneŋ. Di kiyaqqa? E nanžo kumbra uge uge babetnjreqnum deqa.

⁸ Niŋgi segi aisib yori bati di uniy. Ijo bati kereosai unu deqa e aiqasai.”

⁹ Yesus na aqa was nanği degsi minjrsiq a Galili sawaq di soqnej.

¹⁰ Ariya aqa was nanği yori bati di unqajqa ainabqa a dego aiyej. A boleq di aiyosai. Tamo nanği a unaib deqa a loumosiq aiyej.

¹¹ Yori bati di brantonaqa Juda tamo kokba nanği Yesus qa ŋamoqneŋ. Ŋamoqnsib maroqneŋ, “Yesus a qabi unu?”

¹² Onaqa tamo uŋgasari gargekoba nanği segi segi ŋiriŋoqnsib anjam larja larja Yesus qa maroqneŋ. Qudei nanği maroqneŋ, “Yesus a tamo bolequja.” Qudei nanği maroqneŋ, “Sai. A na tamo uŋgasari nanği gisa gisanjreqnu.”

¹³ Nanġi degsib maroqneb. Ariya nanġi Juda tamo kokba nanġi ulainjrsib deqa nanġi Yesus qa boleq di anjam marosaioqneb.

¹⁴ Ariya yori bati gilsiq ambleqyonaga Yesus a segi brantosiqa atra tal miligiq gilsiq dia tamo unġasari nanġi Qotei aqa anjam palontosiqa minjroqneb.

¹⁵ Onaqa Juda tamo kokba nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa nanġi tulan prugugetosib segi segi maroqneb, "Yesus aqa powo kobaquja di qabe na osiqa anjam mareqnu? A nami skul beiq gilosai."

¹⁶ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Anjam e mareqnum endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e qarinjbej qaji aqa anjam.

¹⁷ Tamo bei a Qotei aqa areqalo dauryqajqa are soqnimqa anjam e mareqnum qaji endi aqa utru a gegerere poiyyas. Osim qalieqas, ijo anjam endi Qotei aqaq na bej. E ijo segi areqalo na marosaieqnum. A degsim qalieqas.

¹⁸ Tamo bei aqa segi areqalo na anjam marqas di a aqa segi ñam soqtqa osim deqa anjam marqas. Ariya e Qotei aqa ñam soqtqa are qaleqnum. Agi a na e qarinjbej. Deqa e tamo bole. E gisanj tamo sai.

¹⁹ "Nami Moses na ninġi dal anjam enġej. Ariya ninġi dal anjam di dauryosaieqnum. Kiyaga ninġi e lubsib moiyoqbqa mareqnum?"

²⁰ Onaqa tamo unġasari nanġi na kamba Yesus minjeb, "Mondor uge inoq di unu. Yai na ni lumsim moiyoqmqa mareqnu?"

²¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E manwa qujai babtem deqa ninġi kalil prugugeteqnum.

²² Ariya ninġi are qaliy. Moses a ninġi muluġ enġej deqa nunġo angro mel nanġo muluġ waiyqa bati bosiq yori bati tinjineqnu di ninġi yori bati qa nanġi muluġ breinjreġnum. Bole, Moses a muluġ qa utru sai. Nunġo moma nanġi muluġ qa utru.

²³ Ninġi Moses aqa dal anjam dauryqa maroqnsib yori bati qa nunġo angro mel nanġi muluġ breinjreġnum. Ariya e yori bati qa tamo qujai aqa jejamu boletonamqa ninġi unsibqa kiyaga e qa njirineqnum?

²⁴ Ninġi lanja ñamdama na ijo kumbra tenemtaib. Gegerere ijo kumbra tenemtosib bole qa maroqniy."

Yesus a tamo yai?

²⁵ Bati deqa tamo unġasari qudei Jerusalem di soqneb qaji nanġi segi segi endegsib maroqneb, "Yesus a kiyo Juda gate nanġi na qalib moiqajqa laqnum?"

²⁶ Ninġi uniy. A boleq di anjam palonteqnaqa nanġi a anjam bei minjosaieqnum. Nanġi qalie kiyo, a Kristus?

²⁷ Kristus a qabe na bqas di tamo bei a qalieqasai. Ariya tamo endi aqa qure utru di iga qalie bole."

²⁸ Onaqa Yesus a atra tal miligiq di sosiqa a lelenosiqa Qotei aqa anjam palontosiqa tamo unġasari nanġi endegsi minjrej, "Ninġi e qa qalie e? E qabe na bem di dego ninġi qalie e? Ariya e ijo segi areqalo na bosai. Ijo Abu na e qarinjbonaq bem. Ijo Abu a segi anjam bole qa utru. Ninġi a qa qaliesai.

²⁹ E a qa qalie bole. E aqaq na bem. A na e qarinjbej."

³⁰ Onaqa Juda tamo kokba nanġi Yesus aqa anjam di qusibqa nanġi a ojsib tonto talq di waiyqa maroqneb. Ariya a ojqa bati kereosaisoqnej deqa tamo bei na a ojasai.

³¹ Bati deqa tamo unġasari gargekoba nanġi Yesus qa nanġo areqalo singilatoqneb. Osib maroqneb, "Tamo endi a manwa gargekoba babteqnu. Kristus a bosim tamo endi bunyqa keresai."

Farisi nanġi Yesus ojqa mareb

³² Tamo unġasari nanġi Yesus qa anjam degsib mareqnaq Farisi nanġi qusibqa atra tamo kokba ti koroosib qaja tamo qudei qarinjnrnab Yesus ojqa gileb.

³³ Deqa Yesus a endegsi marej, "E ninġi koba na sokifnalayosiy ijo Abu e qarinjbej qaji aqaq olo oqwai.

³⁴ Oqitqa ninġi e qa ñamqab e nubqasai. Qure e sqai di ninġi oqwa keresai."

³⁵ Onaqa Juda tamo kokba nanġi segi segi maroqneb, "Yesus a qabitimqa iga a unqasai? A Grik nango sawaq oqsim dia Juda tamo qudei ti sosib Grik nanġi anjam plaltosim minjroqnaq kiyo?"

³⁶ A marqo, 'Ninġi e qa ñamqab di ninġi e nubqasai. Qure e sqai di ninġi oqwa keresai.' Utru kiyaga a degsi marqo?"

Yesus a ñambile gaigai sqajqa ya qa marej

³⁷ Ariya yori bati gilsiq koboqa laqnaqa yori kobaquja brantonaqa Yesus a tigelosiqa lelenosiqa marej, "Tamo bei a ya qaryimqa ijoq bosim ya uyem.

³⁸ Tamo bei a e qa aqa areqalo singilatqas di aqa are miligiq na nambile gaigai sqajqa ya oqoqnsim ya ani bul polyoqnas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.”

³⁹ Yesus a ya qa marej di a Mondor Bole sigitosiqa yawo anjam marej. A lan qureq oqosaisisiq deqa a nam koba osaisoqnej. Deqa bati di tamo nanqi a qa nanjo areqalo singilateb qaji nanqi Mondor Bole di osaisoqneb.

Tamo ungasari nanqi Yesus aqa anjam qusib poaiyeleb

⁴⁰ Onaqa tamo ungasari qudei nanqi Yesus aqa anjam di qusib maroqneb, “Bole, Qotei aqa medabu o tamo nami Qotei na qarinyim bqajqa marej qaji agi a endi.”

⁴¹ Onaqa qudei maroqneb, “Tamo endi a bole Kristus.” Onaqa qudei maroqneb, “Sai. Kristus a bqas di a Galili sawaq dena bqasai.

⁴² Kristus a Devit aqa len na nambabosim aqa qure utru Betlehem dena bqas. Nami Qotei aqa anjam degsib nengrenyeb unu.”

⁴³ Tamo ungasari nanqi degsib Yesus qa anjam tititosib nriyosib poaiyeleb.

⁴⁴ Osib nanqi qudei Yesus ojqa mareb. Mareb di tamo bei na a ojosai.

Juda tamo kokba nanqi Yesus qa nanjo areqalo singilatqasai

⁴⁵ Onaqa qaja tamo nanqi olo puluosib atra tamo kokba ti Farisi ti nanjoq ainabqa minjreb, “Ninqi kiyaaq Yesus ojsib osi bosai?”

⁴⁶ Onaqa qaja tamo nanqi na kamba minjreb, “Iga Yesus aqa anjam quonum di anjam bolequja maroqnaj. Tamo bei nami anjam deqaji marosaiqnej. Deqa iga a ojosai.”

⁴⁷ Onaqa Farisi nanqi na minjreb, “Yesus a ninqi dego gisangwo e?”

⁴⁸ Ninqi uniy. Juda gate bei Yesus qa aqa areqalo singilatqasai. Farisi tamo bei dego Yesus qa aqa areqalo singilatqasai. Sai bole sai.

⁴⁹ Ariya tamo ungasari lanja lanaj nanqi dal anjam qaliesai deqa nanqi Yesus qa nanjo areqalo singilateqneb. Tamo ungasari nanqi di Qotei na torei qoreinjrim padalqab.”

⁵⁰ Onaqa Juda gate Nikodemus agi nami Yesus aqaq gilsiq anjam minje qaji a Farisi nanjo ambleq di tigelosiqa minjreb,

⁵¹ “Gago dal anjam kiyersi unu? Iga tamo bei lanja ojsim aqa une qa pegiyqom e? Sai. Gago dal anjam degsi sosai. Iga mati aqa anjam qusim aqa kumbra geregere qalieqom.”

⁵² Onaqa Farisi nanqi na kamba minjreb, “Ni dego Galili qaji tamo kiyo? Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji di geregere peleiye. Peleiym endegi poimqas, Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a Galili sawaq dena bqasai.”

Unja bei une atej qaji a ojsib Yesus aqa areq osi beb

⁵³ Onaqa koro koboonaqa tamo ungasari kalil nanqi jaraiyosibqa nanjo segi segi talq gileleneb.

8

¹ Ariya Yesus a Oliv manaq oqej.

² Nobqolo ambru a olo tigelosiqa atra tal miligiq gilej. Gilsiq di sonaqa tamo ungasari kalil nanqi aqa areq beqnabqa a awosiqqa Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

³ Ariya unja bei a tamo bei wo une ateqnab tamo qudei na uneb. Unsibqa dal anjam qalie tamo nanqi ti Farisi nanqi ti minjrnab qusibqa unja di ojsib osi bosib tamo ungasari nanjo namdamuq di tigelteb.

⁴ Osib Yesus minjreb, “O Qalie Tamo Koba, unja endi a tamo bei wo une ateqnab tamo qudei na unjronub.

⁵ Ni qalie, Moses a nami dal anjam endegi nengrenyeb, ‘Unja bei a tamo bei wo une atibqa meniñ na a qalib moiym.’ Deqa ni kiyersi marqam?”

⁶ Nanqi Yesus degsib nenemyeb. Di kiyaaq? Nanqi a lanja are qametib a anjam bei grotimqa qusib a ojqajqa deqa. Onaqa Yesus a kamba nanqi anjam bei minjrosai. A mana qamsiq turuosiqa ban gei na mandamq di nengrenyoqnej.

⁷ Onaqa nanqi na olo anjam di Yesus nenemyonabqa a tigelosiqa minjreb, “Nunjo ambleq di tamo bei une saiqoji unu kiyo? Soqnimqa ninqi na minjib a namo meniñ osim unja di qalem.”

⁸ Osiqa olo turuosiqa mandamq di nengrenyoqnej.

⁹ Onaqa nanqi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi oqedosib jaraiyeb. Tamo qeli nanqi namoosib jaraiyonab qudei bunueb. Osib nanqi kalil Yesus uratonab a segi soqnej. Unja di a Yesus aqa ulatamuq di tigelesoqnej.

¹⁰ Onaqa Yesus a olo tigelosiqa unja di minje, “Unja, tamo nanqi qabitonub? Ni unime. Tamo bei na ino une qa olo ni mermosai.”

¹¹ Onaqa unja dena Yesus minje, “Od, Tamo Koba, tamo bei na ijo une qa olo merbosai.” Onaqa Yesus na minje, “E dego ino une qa mermqasai. Deqa ni gile. Olo une bei ataim.”

Yesus a puloŋ bulosiq tamo naŋgi suwantnjreqnu

¹² Osiqa Yesus na tamo ungasari naŋgi olo endegsi minjrej, "E mandamq endi puloŋ bul unum. Tamo a e daurbqas di a ambruq di walwelqasai. A suwanjoq di walweloqnsim ŋambile gaigai sqas."

¹³ Onaqa Farisi naŋgi Yesus aqa anjam di qusib minjeb, "Ni segi ino kumbra ti ino wau ti ubtosim mareqnum. Deqa iga bole qa marqasai."

¹⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosiy marqai di niŋgi bole qa marqa kere. Di kiyaaqa? E qabe na bem di e segi qalie bole. E puluosiy olo qabitqai di dego e qalie. Ariya e qabe na bem di niŋgi qaliesai. E puluosiy olo qabitqai di dego niŋgi qaliesai."

¹⁵ Niŋgi mandam qa kumbra na tamo naŋgi peginjreqnub. E tamo naŋgi peginjro-saieqnum.

¹⁶ Ariya e tamo naŋgi peginjrqai di e kumbra tiŋtiŋ na peginjrqai. Di kiyaaqa? E segi na tamo naŋgi peginjro-saieqnum. Ijo Abu e qarinqej qaji a ombla na tamo naŋgi peginjreqnum.

¹⁷ Nunjo dal anjam bei endegsib nenjrenyeb unu, "Tamo aiyel naŋgi anjam qujai marqab di naŋgo anjam bole brantqas."

¹⁸ Deqa e segi ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mareqnum. Ijo Abu e qarinqej qaji a dego e ombla ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mareqnum."

¹⁹ Onaqa Farisi naŋgi na Yesus nenemyeb, "Ino Abu a qabi unu?"

Onaqa Yesus na kamba minjrej, "Niŋgi e qa qaliesai deqa niŋgi ijo Abu qa dego qaliesai. Niŋgi e qa qalie qamu niŋgi ijo Abu qa dego qalie qamu."

²⁰ Yesus a atra tal miligiq di sosiqa anjam degsi plaltosiq marej. A silali ato qaji warum jojomq di awesoqnej. Warum dia tamo naŋgi Qotei atraiyoqnsibqa silali atoqneb. Yesus ojqa bati kereosaisoqnej deqa tamo bei na a ojasai.

Yesus a marej, "Qure e oqwai di niŋgi oqwa keresai"

²¹ Onaqa Yesus na tamo ungasari naŋgi olo endegsi minjrej, "E niŋgi uratŋgitqa niŋgi e qa ŋamqab e nubqasai. Niŋgi nunjo une ti sosib moreŋqab. Qure e oqwai di niŋgi oqwa keresai."

²² Onaqa Juda naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa segi segi endegsib maroqneb, "Yesus a kiyaaqa marqo, 'Qure e oqwai di niŋgi oqwa keresai'? A na aqa segi jejamu qalim moiqaq kiyu?"

²³ Onaqa Yesus na olo minjrej, "Niŋgi mandam endena branteb. E laŋ goge na bem. Niŋgi mandam qaji tamo. E mandam qaji tamo sai."

²⁴ Deqa niŋgi e qa nunjo areqalo singilatiy. Osib poingem, e segi qujai gaigai degsi unum. Niŋgi degyqasai di niŋgi nunjo une ti sosib moreŋqab. Agi e nami niŋgi degsi mernjonum."

²⁵ Onaqa naŋgi na Yesus nenemyeb, "Ni tamo yai?" Onaqa Yesus na minjrej, "E nami ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim mernjoqnsim agi bini mernjeqnum."

²⁶ E anjam gargekoba mernjseyi nunjo une qa pegingwajqa ijo areqaloq di unu. Ariya ijo Abu e qarinqej qaji a anjam bole qa utru. Deqa anjam kalil a na merbeqnu qaji di e quoqnsim tamo ungasari mandamq endi unub qaji naŋgi minjreqnum." Yesus a naŋgi degsi minjrej.

²⁷ Juda naŋgi qaliesai, Yesus a Abu qa naŋgi minjrej.

²⁸ Deqa a na olo minjrej, "Niŋgi e Tamo Anjro soqtbosib gaintbibqa bati deqa niŋgi poingwas, e segi qujai gaigai degsi unum. Osib qalieqab, e ijo segi areqalo na kumbra bei yosaieqnum. Anjam kalil ijo Abu na merbeqnaq queqnum qaji di segi e mareqnum."

²⁹ Ijo Abu e qarinqej qaji a e ombla sosiqa taqbejunu. E gaigai kumbra kalil a tulaŋ areareteqnu qaji di dauryeqnum. Deqa a na e uratbosiaieqnu."

³⁰ Yesus a anjam degsi marnaqa tamo ungasari naŋgi qusibqa naŋgi gargekoba a qa naŋgo areqalo singilateb.

Yesus na iga aqaryaigimqa gago une na iga taqatgwa keresai

³¹ Juda naŋgi Yesus qa naŋgo areqalo singilateb qaji naŋgi a na endegsi minjrej, "Niŋgi ijo anjam singila na dauryoqniy. Niŋgi degyqab di niŋgi ijo anjro tiŋtiŋ sqab."

³² Sosibqa niŋgi anjam bole geregere qalieqab. Yimqa anjam bole dena niŋgi aqaryaigimqa iŋgi bei na niŋgi ojsim taqatgwa keresai."

³³ Onaqa naŋgi na kamba minjeb, "Iga Abraham aqa moma. Iga nami tamo bei aqa kaŋgal tamo sosai. Deqa ni kiyaaqa mernjonum, 'Iŋgi bei na niŋgi ojsim taqatgwa keresai?'"

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E bole mernjwai. Tamo kalil une yeqnub qaji naŋgi une aqa kaŋgal tamo bul unub."

³⁵ Kaŋgal tamo naŋgi laŋa wau tamo unub deqa naŋgi abu saiqoji. Ariya anjro naŋgi abu ti unub deqa naŋgi gaigai naŋgo abu ombla sqab.

³⁶ E Qotei aqa Niri deqa e Abu ti unum. Deqa e na ningi aqaryainqitqa nuŋgo une na ningi ojsim taqatŋgwa keresai bole sai.

³⁷ “E qalie, ningi Abraham aqa moma unub. Ariya ijo anjam nuŋgo are miligiq di sosai. Utru deqa ningi e lubsib moiyoṭbqa mareqnuḅ.

³⁸ Kumbra kalil ijo Abu na e osorbeqnu qaji deqa e saeqnum. Ningi dego kumbra kalil nuŋgo abu na osorŋgeqnu qaji di dauryeqnuḅ.”

³⁹ Onaqa Juda naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa olo kamba minjeb, “Gago abu bole agi Abraham.” Onaqa Yesus na minjrej, “Ningi Abraham aqa aŋgro unub qamu kumbra Abraham a yoqnej qaji di ningi dego dauryeqnuḅ qamu.

⁴⁰ Ariya ningi dauryosaieqnuḅ. Anjam bole kalil Qotei na e merbeqnaq queqnuḅ qaji di e ningi olo merŋgeqnam ningi e lubsib moiyoṭbqa mareqnuḅ. Abraham a kumbra deqaji yosaiognej.

⁴¹ Ningi nuŋgo abu aqa kumbra dauryeqnuḅ.” Onaqa naŋgi na minjeb, “Gago ai naŋgi laŋa laŋa laosib iga ŋambabtgosai. Gago Abu qujai agi Qotei.”

⁴² Onaqa Yesus na minjrej, “Qotei a nuŋgo Abu qamu ningi e qalaqalaibonub qamu. Di kiyaaqa? E Qotei aqaq na bem deqa. E ijo segi areqalo na bosai. Qotei na e qarinqbonaq bem.

⁴³ “Kiyaaqa ningi ijo anjam endi poiŋgosai? E merŋgwai. Ningi ijo anjam quqwa keresai deqa.

⁴⁴ Ningi nuŋgo abu Satan aqa aŋgro sosib aqa areqalo dauryaqajqa tulaŋ siŋgilaeqnuḅ. Satan a nami leŋ ojo tamo soqnej agi a bini degsi unu. A kumbra bole dauryosaieqnu. A kumbra bole dauryaqajqa torei urateqnu. A gisaŋ tamo. A anjam marqas di a gisaŋ anjam segi marqas. A gisaŋ anjam qa utru. A gisaŋ anjam kalil qa abu.

⁴⁵ Ariya e anjam bole palonteqnam ningi ijo anjam nuŋgo areqaloq di siŋgilatosaieqnuḅ.

⁴⁶ Ningi ijo jejamuq di une qametbeqnuḅ e? E anjam bole maritqa ningi kiyaaqa ijo anjam nuŋgo areqaloq di siŋgilatqasai?

⁴⁷ Tamo uŋgasari Qotei aqaq na beb qaji naŋgi aqa anjam queqnuḅ. Ningi Qotei aqaq na bosai deqa ningi aqa anjam quosaieqnuḅ.”

Yesus a segi qujai gaigai degsi unu

⁴⁸ Onaqa Juda naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, “Iga bole maronum, ni Samaria qaji tamo. Mondor uge inoq di unu.”

⁴⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Mondor uge ijoq di sosai. E ijo Abu aqa ŋam soqteqnam ningi na olo ijo ŋam ugetetbeqnuḅ.

⁵⁰ E ijo segi ŋam soqtqa are qalosaieqnum. Ijo Abu a segi na ijo ŋam soqtetbqa are qaleqnu. Agi a na qujai nuŋgo une qa ningi pegiŋgeqnu.

⁵¹ E bole merŋgwai. Tamo bei na ijo anjam qusim dauryqas di a moiqa keresai. Sai bole sai.”

⁵² Onaqa Juda naŋgi na minjeb, “Endego iga qalieonum, mondor uge inoq di unu. Abraham a moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil naŋgi dego moreŋekriteb. Ariya ni maronum, ‘Tamo bei na ijo anjam qusim dauryqas di a moiqa keresai.’

⁵³ Ni gago moma utru Abraham bunyqam kiyo? A moiyej. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil naŋgi dego moreŋeb. Deqa ni segi qa kiyersi marqam?”

⁵⁴ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E ijo segi ŋam soqteqnum qamu e laŋa soqteqnum qamu. Ariya ijo Abu na ijo ŋam soqtetbeqnu. Agi ningi a qa mareqnuḅ, ‘A gago Qotei.’

⁵⁵ Ningi a qa qaliesai. E segi a qa qalie. E a qa qaliesai degsi marqai di e ningi bul gisaŋ tamo sqai. E a qa qalieosim deqa agi aqa anjam dauryeqnuḅ.

⁵⁶ “Nuŋgo moma utru Abraham a nami ijo bqajqa bati unqa marsiqa areboleboleiyonaq soqnej. A unsiqa tulaŋ areboleboleiyej.”

⁵⁷ Onaqa Juda naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa minjeb, “Ino wausau 50 osaiunu. Ni Abraham unem e?”

⁵⁸ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E bole merŋgwai. Abraham a ŋambabosaisonaqa e segi qujai gaigai degsi unum.”

⁵⁹ Onaqa naŋgi Yesus aqa anjam di qusibqa minjin oqetnrnaqa meniŋ elenqosib Yesus meniŋ na qalsib moiyoṭtqa yonab a loumosiq atra tal uratosiq ulanej.

9

Yesus a tamo ŋam qandimo boletej

¹ Yesus a walweloŋsiq gilsiq gam qalaq di tamo bei ai miligiq na ŋam qandimo ŋambabej qaji di awesonaq nej.

² Onaqa Yesus aqa aŋgro naŋgi na nenemyeb, “O Qalie Tamo Koba, yai aqa une na tamo di a ŋam qandimo ŋambabej? Aqa segi une na kiyo aqa ai abu naŋgo une na kiyo?”

³ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Tamo di aqa une na sai. Aqa ai abu nanjo une na sai dego. A nam qandimo nambabej di aqa utru agiende. Qotei na a boletimqa tamo ungasari nanji Qotei aqa wau unsib aqa nam soqtqab. ⁴ Sawa suwanesoqnmqa ijo Abu e qarinjbej qaji aqa wau yoqnqom. Ambruamqa tamo nanji wauqa keresai.

⁵ E mandamq endi sosimqa e mandam endeqa pulon bul unum.”

⁶ Yesus na aqa anjro nanji degsi minjrsiqa mandamq di miselosiqa aqa misel mandam ti ojnaq jagi bulonaq osiqa tamo di aqa namdamuq di atej.

⁷ Atsiqa qarinyosiq minje, “Ni gilsim ya bei nam Siloam di yal.” “Siloam” di Hibru anjam. Aqa damu, “Qarinyoq.” Onaqa tamo di a gilsiy yalonaqa nam poiyoonaqa sawa unej. Sawa unsiqa olo puluosi bej.

⁸ Bonaqa aqa qure qujai nanji ti tamo nanji a nami nam qandimo sosiqa silali qa njiljroqnej qaji nanji ti a unsibqa mareb, “Tamo nami silali qa njilgoqnej qaji agiende kiyo?”

⁹ Onaqa tamo qudei nanji mareb, “Od, agi a qujai.” Onaqa tamo qudei nanji mareb, “A sai. Endi tamo bei. Aqa ulatamu tamo nam qandimo aqa ulatamu bul.” Onaqa a segi na minjrej, “Agi e segi.”

¹⁰ Onaqa tamo ungasari nanji na nenemyeb, “Ni namdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?”

¹¹ Onaqa a na kamba minjrej, “Tamo bei aqa nam Yesus a na jagi gereiyosiq ijo namdamuq di atsiqa merbqo, ‘Ni gilsim Siloam yaq di yal.’ Degsi merbqoqa e gilsim yalonumqa nam poibqoqa sawa unonum.”

¹² Onaqa tamo ungasari nanji na olo nenemyeb, “Tamo ni boletmqo qaji a qabi unu?” Onaqa a na minjrej, “A qabitqo kiyo di e qaliesai.”

¹³ Onaqa tamo ungasari nanji na tamo nami nam qandimyesoqnej qaji di osib Farisi nanjoq osi gileb.

¹⁴ Bati Yesus na jagi gereiyosiq tamo di boletej di Juda nanjo yori bati.

¹⁵ Deqa Farisi nanji na tamo di endegsib nenemyeb, “Ni namdamu kiyersi poimqoqa sawa unonum?” Onaqa a na minjrej, “Tamo bei aqa nam Yesus a jagi misel ti bulyosiq ijo namdamuq di atqoqa e yalonum nam poibqoqa sawa unonum.”

¹⁶ Onaqa Farisi qudei nanji mareb, “Yesus a yori bati grotqo deqa iga qalieonum, Qotei na a qarinyosai.” Ariya Farisi qudei nanji mareb, “Sai. Une tamo a kiyersim marwa deqaji babtqas?” Farisi nanji anjam deqa njirjosib poaiyeleb.

¹⁷ Onaqa nanji na tamo di olo nenemyeb, “Yesus a ino namdamu boletqo deqa ni a qa kiyersi are qalonum?” Onaqa a na minjrej, “E are qalonum, a Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

¹⁸ Tamo di a nami nam qandimo sosiqa olo nam poiyej deqa Juda tamo kokba nanji areqalo kobaiyeb. Osib aqa ai abu nanji metnjrnab beb.

¹⁹ Bonabqa endegsib nenemnjreb, “Tamo endi nunjo anjro e? A bole nam qandimo nambabej e? Boleamqa ningi na mergibqa iga quqwom. A kiyersi bini nam poiyoqa sawa uneqnu?”

²⁰ Onaqa aqa ai abu nanji na kamba minjreb, “Di bole, a gago anjro. A nam qandimo nambabej di iga qalie.

²¹ Ariya a kiyersi bini nam poiyoqa sawa uneqnu di iga qaliesai. Tamo yai na aqa namdamu boletqo di dego iga qaliesai. A tamo boleqo. A segi nenemyibqa a segi na marqas.”

²² Aqa ai abu nanji Juda tamo kokba nanji ulainjrsib deqa anjam degsib minjreb. Juda tamo kokba nanji nami maroqneb, “Tamo bei a marqas, ‘Yesus a bole Kristus,’ degsi marimqa tamo di iga taqal waiyonam a bunu olo Qotei tal miligiq gilqasai.”

²³ Deqa nanji aiyel Juda tamo kokba nanji ulainjrsib minjreb, “A tamo boleqo. A segi nenemyiy.”

²⁴ Onaqa tamo nami nam qandimyesoqnej qaji di Farisi nanji na olo metonab bonaq minjeb, “Ni Qotei aqa nam soqtosim anjam bole merge. Iga qalieonum, Yesus a une tamo. Ni degsi merge.”

²⁵ Onaqa a na kamba minjrej, “A une tamo kiyo sai kiyo di e qaliesai. Ariya e nami nam qandimo soqnem bini e olo nam poibqoqa sawa uneqnum di e qalieonum.”

²⁶ Onaqa nanji na olo nenemyeb, “Yesus a ni kiyermqo? A kiyersi ino namdamu boletqoqa ni sawa uneqnum?”

²⁷ Onaqa a na kamba minjrej, “E nami merjgonum ningi ijo anjam quietbosai. Kiyaqa ololo merjgit quqwab? Ningi dego Yesus aqa anjro sqajqa are unu e?”

²⁸ Onaqa Farisi nanji na tamo di misilinyosib minjeb, “Ni Yesus aqa anjro. Iga Moses aqa anjro.

²⁹ Iga qalie, Qotei a bole Moses anjam minjoqnej. Ariya Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.”

³⁰ Onaqa tamo dena kamba minjrej, “E nungo anjam di quonum ugeibqo. Ningi mareqnuq, ‘Yesus a qabe na kiyo bej di iga qaliesai.’ Ariya Yesus a ijo njamdamu boletqoqa e sawa uneqnum.

³¹ Iga qalie, tamo nanqi une ateqnuq qaji nanqi Qotei pailyqab di a nanjo pailyo quqwasai. Ariya tamo nanqi Qotei qa ulaoqnsib aqa areqalo dauryeqnuq qaji nanqi pailyqab di a nanjo pailyo quqwas.

³² Tamo ai miligiq na njam qandimo nambabo qaji di tamo bei na nami boletonaq iga quosaiognem.

³³ Qotei na Yesus qarinyosai qamu a manwa bei babtqa keresai qamu.”

³⁴ Onaqa Farisi nanqi na kamba minjeb, “Une aqa kumbra inoq di beterejunu. Ni une ti sosim njababem agi bini ni degsi unum. Deqa ni Qotei aqa anjam iga mergaim.” Degsib minjsib a taqal waiyosib a olo Qotei tal miligiq gilqajqa saidyeb.

Farisi nanqi tamo njam qandimo bul unub

³⁵ Farisi nanqi na tamo di taqal waiyonab Yesus a di qusiqa a qa namosiq itosiq nenemye, “Ni Tamo Angro qa ino areqalo singilatonum e?”

³⁶ Onaqa a na kamba Yesus minje, “O Tamo Koba, Tamo Angro di yai? Ni merbimqa e qusiy ijo areqalo a qa singilatqai.”

³⁷ Onaqa Yesus na minje, “Ni na Tamo Angro agi itonum. Endego aqo ombla anjam mareqnum.”

³⁸ Onaqa a na Yesus minje, “Od, Tamo Koba, e ni qa ijo areqalo singilatonum.” A degsi Yesus minjsiqa aqa areq di singa pulutosiqa a binjiyeb.

³⁹ Onaqa Yesus a marej, “E tamo ungasari nanqi peginjraqajqa deqa mandamq aiyem. Deqa tamo njam qandimo unub qaji nanqi olo njamdamu bole atoqnuq. Tamo njamdamu bole ateqnuq qaji nanqi olo njam qandimnjresqas.”

⁴⁰ Onaqa Farisi qudei Yesus aqa jojomq di tigelesoqneq qaji nanqi aqa anjam di qusib nenemyeb, “Iga dego njam qandimgejunu kiyo?”

⁴¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ningi njam qandimngejunu qamu ningi une saiqoji unub qamu. Ariya ningi mareqnuq, ‘Iga njamdamu bole ateqnum.’ Dego di ningi une ti unub.”

10

Yesus a kaja nanjo mandor bole

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “E bole merngwai. Tamo bei a kaja nanjo jej miligiq gilqa osimqa a siranmeq na gilqa uratosim qalaq na jej prugosim miligiq gilqas di a bajin tamo.

² Tamo a siranmeq na jej miligiq gilqas di a kaja nanjo mandor bole.

³ Deqa siranme taqato tamo na siran waqtetoqnm miligiq giloqnsim aqa segi kaja nanjo njam metnjroqnas. Metnjroqnm nanqi aqa kakro qusib boqnis joqsim oqedoqnas.

⁴ A na aqa segi kaja kalil nanqi joqsim oqedoqnsim a nanqi qa namoosim giloqnmqa nanqi aqa kakro qa poinjrim deqa nanqi a dauryoqnuq.

⁵ Tamo lanaj bei na nanqi metnjrqas di nanqi aqa kakro qalieqasai deqa nanqi a dauryqasai. Nanqi a uratosib jaraiqab.”

⁶ Yesus na yawo anjam degsi minjrnaqa nanqi qusib utru poinjrosai.

⁷ Deqa Yesus a damu ubtosiqa endegsi minjrej, “E bole merngwai. Kaja nanqi di ijo segi tamo ungasari nanqi sigitnjrejunub. Jej miligiq gilqajqa siranme agi e segi.

⁸ Anjam plalto tamo kalil e bosaisanam nami beb qaji nanqi bajin tamo bul. Deqa kaja nanqi nanjo medabu dauryosaiogneq.

⁹ E segi siranme. Tamo ungasari nanqi ijoq na jej miligiq giloqnuq di Qotei na nanqi elenqas. Amqa nanqi miligiq gile oqede oqnsib ingi bole uyoqnuq.

¹⁰ “Ningi qalie, bajin tamo nanqi kaja bajinosib ugeugeinjsib nnumqajqa deqa beqnuq. Ariya e degyqa bosai. E na kaja nanqi nambile enjritqa nanqi nambile tulan boledamu oqajqa e deqa bem.

¹¹ E kaja nanjo mandor bole. Mandor bole aqa kumbra agiende. A kaja nanqi aqaryainjraqa marsimqa aqa segi nambile uratosim moiqas.

¹² Ariya tamo lanaj aqa kumbra degosai. A silali qa segi wauqas deqa a kaja nanqi geregere taqatnjrqasai. A kaja nanjo mandor bolesai. Kaja nanqi aqa sai. Deqa bauj juwan bamqa unsim kaja nanqi uratnjrsim ulanqas. Yimqa bauj juwan na kaja qudei nnumim kalil segisegiosib jaraiqab.

¹³ A silali qa segi wauqas deqa a kaja nanqi geregere taqatnjrqasai. A kaja nanqi qa are qalosai. Bauj juwan bamqa a kaja nanqi uratnjrsim ulanqas.

¹⁴ “E kaja nanjo mandor bole. E ijo segi kaja nanqi qa qalie bole. Ijo segi kaja nanqi e qa dego qalie bole.

¹⁵ Ijo Abu a e qa qalie bole. E ijo Abu qa qalie bole. Dego kere e ijo segi kaja nanği qa qalie bole. Nanği dego e qa qalie bole. Deqa e na ijo kaja nanği aqaryainırqa marsiy ijo segi nambile uratosiy moiğai.

¹⁶ Ijo kaja qudei dego jeñ oqeğ di unub. Nanği jeñ miligiğ di sosai. Deqa e nanği dego joğsiy bosiy ijo kaja jeñ miligiğ di unub qaji nanği ti turtnırsiy jeñ qujaiğ di breinjrit nanği mandor qujai ti sqab. Sosib ijo medabu quoğnqab.

¹⁷ Ijo Abu na e tulañ qalaqalaibeğnu. Di kiyaaqa? E ijo segi nambile uratosiy moisiy olo subğ na tigelğai.

¹⁸ Tamo bei na ijo nambile yaibqa keresai. E ijo segi areğalo na ijo nambile uratosiy moiğai. E singila ti unum deqa e na ijo nambile uratqa kere. Osiy olo ijo nambile oqa kere. Ijo Abu a nami merbej, 'Ni degye.' Deqa e degyğai."

¹⁹ Onaqa Juda nanği Yesus aqa anjam deqa nırinosib poaiyeleb.

²⁰ Osib nanği gargekoba endegsib maroğneb, "Yesus a mondor uge ti unu deqa a tulañ nanariğ. Kiyaaqa niñgi aqa anjam queteğnub?"

²¹ Onaqa nanği qudei maroğneb, "Tamo a mondor uge ti sqas di a anjam bole deqaji marqa keresai. Mondor uge na tamo nıam qandimo boletqa kere e? Sai."

Juda tamo kokba nanği Yesus qa minjiñ oqetnırej

²² Nami Juda nanğo moma nanği atra tal bunuj sirañ wağteb. Deqa olo are qalqajqa yori bati Jerusalem dia brantej. Bati di ulili aiqa bati.

²³ Onaqa Yesus a atra tal miligiğ gilsıqa tal me nıam Solomon dia walweloğneğ.

²⁴ Walweleğnaqa Juda tamo kokba nanği aqa areğ di koroosib minjeb, "Bati gembub koboamqa ni na ino kumbra ti ino wau ti ubtosim geregere mergwam? Ni Kristus amqa geregere merge."

²⁵ Onaqa Yesus na kamba minjrej, "E nami niñgi mernğem, 'E Kristus.' Mernğonam niñgi qunab ugeiñgej. Wau kalil e ijo Abu aqa nıam na yeğnum qaji di niñgi geregere tenemtoqniy. Tenemtosib endegsi poiñğwas, bole, e Qotei aqa Niri.

²⁶ Niñgi ijo kaja sai deqa niñgi e qa nungo areğalo siñğilatosaiğnub.

²⁷ Ijo kaja nanği ijo medabu queğnub. E nanği qa qalie bole. Nanği e daurbegnub.

²⁸ E nanği nambile enjreğnum deqa nanği nambile gaigai sqab. Nanği padalqasai. Sai bole sai. Tamo bei na nanği ijo banğ dena yaibqa keresai.

²⁹ Ijo Abu na nanği e ebej. A segi qujai iñgi iñgi kalil tulañ bunırejunu. Deqa tamo bei na ijo kaja nanği ijo Abu aqa banğ dena yaıyqa keresai bole sai.

³⁰ Aqo ijo Abu wo tamo qujai."

³¹ Onaqa Juda tamo kokba nanği Yesus aqa anjam di qusibqa nanği a qalib moiğajqa marsib meniñ elenğeb.

³² Osib Yesus qalqa lağnab endegsi minjrej, "E na Abu aqa wau bole gargekoba niñgi osorñoğnem. Wau bole kiye qa niñgi e lubsib moiyoğbqa meniñ elenğonub?"

³³ Onaqa Juda tamo kokba nanği na kamba endegsib minjeb, "Wau bole bei qa iga ni meniñ na lumğasai. Ni Qotei misilinyonum deqa lumğom. Ağı ni segi qa maronum, ni Qotei. Ni değsi maraim. Ni mandam tamo. Deqa ni lumğom."

³⁴ Onaqa Yesus na kamba nanği minjrej, "Nunğo dal anjam bei nami endegsib nenğrenyeb, 'E niñgi mernğonum, "Niñgi qotei." "

³⁵ Ağı Qotei na tamo qudei nanği minjrej, 'Niñgi qotei.' A na nanği değsi minjrej. Niñgi qalie, iga Qotei aqa nenğrenj bei gentqa keresai.

³⁶ Abu a segi na e gıltbosıqa qarınbonaq mandamğ aiyem deqa e maronum, 'E Qotei aqa Niri.' E değsi maronum deqa niñgi kiyaaqa merbonub, 'Ni Qotei misilinyonum?'

³⁷ "E ijo Abu aqa wau yosaiotqa niñgi ijo anjam quetbaib.

³⁸ Ariya e Abu aqa wau yitqa niñgi ijo anjam quib ugeiñgem olo ijo wau unsib dena geregere poiñgem, bole, Abu na e beterbesonaqa e kamba Abu beteryejunum."

³⁹ Onaqa nanği Yesus aqa anjam di qusib a oğqa yonab a nanği qa loumosıq ulañej.

⁴⁰ Ulañosiqa olo Jordan ya tağal beığ gilej. Gilsıqa Jon na nami tamo unğasari nanği yansnıroğneğ qaji sawağ di soğneğ.

⁴¹ Sonaqa tamo unğasari gargekoba nanği aqağ giloğnsib segi segi maroğneb, "Jon a mağwa bei babtosaioğneğ. Ariya anjam kalil Jon a Yesus qa maroğneğ qaji di bole."

⁴² Nanği değsib maroğneb deqa Yesus a sawa dia sonaqa tamo unğasari gargekoba nanği a qa nungo areğalo siñğilateb.

11

Lasarus a makobaiyosıq moiyeğ

¹ Tamo bei aqa nıam Lasarus a maiyeğ. Lasarus aqa qure utru Betani. Qure di Maria aqa jaja Marta wo nanğo qure utru.

² Maria agi bunuqna Tamo Koba Yesus aqa singaq di goren bilentosiq aqa gate banqa na piyej qaji a di. Aqa jaja Lasarus a maiyej.

³ Deqa Maria Marta wo nanqi na tamo qudei qarinjrnab Yesus aqaq gilsib minjeb, “O Tamo Koba, tamo ni tulaj qalaqalaiyeqnum qaji a maiyqo.”

⁴ Onaqa Yesus a nanjo anjam di qusiq minjrej, “Ma di moiqaqqa ma sai. A maiyqo di aqa utru agiende. Qotei aqa singila boleq dimqa tamo ungasari nanqi unsib Qotei aqa nam soqtqajqa deqa a ma di oqo. E Qotei aqa Niri dego nam koba oqai.”

⁵ Yesus a Marta aqa jaja Maria wo nanqi aiyel qalaqalainjrej. A Lasarus dego qalaqalaiyej.

⁶ Lasarus a maiyej anjam di qusiq quosaibulosiqa sawa a soqnej qaji dia bati aiyel olo soqnej.

⁷ Sosisqa aqa angro nanqi minjrej, “Iga olo Judia sawaq aiqom.”

⁸ Onaqa nanqi na Yesus minjeb, “O Qalie Tamo Koba, nami yala Juda nanqi menin na ni lumqa mareb. Di ni olo deq aiqam e?”

⁹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Senj oqsiiq qanam jigeqo sawa suwanqo. Deqa tamo nanqi walwelqa kere. Manjalqasai.

¹⁰ Ariya senj aisiiq qoloqo sawa ambruqo. Deqa tamo nanqi walwelqa keresai. Manjalqab.”

¹¹ Yesus a anjam degsi marsiqa olo minjrej, “Gago was Lasarus a nejiejunu. E aisiiy dudumyqai.”

¹² Onaqa Yesus aqa angro nanqi aqa anjam di qusibqa minjeb, “O Tamo Koba, a nejiejunu degam aqa ma saiqas.”

¹³ Nanqi Lasarus a bole nejiejunu edegeb. Di sai. A bole moiyej. Yesus a Lasarus aqa moiyo sigitosiqa nejio qa marej.

¹⁴ Deqa a na ubtosiq minjrej, “Lasarus a bole moiyej.

¹⁵ Ningi ijo singila unsib e qa nunjo areqalo singilatqajqa deqa e aqaq aiyosaisanam a moiyej. E ningi qa are qalsim kumbra degyem. E ijo kumbra deqa areboleboleibeqnu. Ningi tigelab iga Lasarus aqaq aiqom.”

¹⁶ Onaqa Tomas aqa nam bei Didimus a na Yesus aqa angro qudei nanqi minjrej, “Unqum. Iga kalil aisim Yesus a koba na moiqaqom.”

Yesus a marej, “E segi subq na tigelo qa utru”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa angro nanqi koba na aisib Betani qure jojomyosib anjam endegsib queb, “Lasarus a nami moiyej subq ateb. Bati qolqe koboqo.”

¹⁸ Betani qure di Jerusalem jojom. Kilomita qalub.

¹⁹ Deqa Juda tamo ungasari gargekoba nanqi Betani qureq bosib Marta Maria wo nanjo jaja moiyej deqa are latetnrqajqa koroosib soqneb.

²⁰ Onaqa Marta a anjam endegsi quej, “Yesus a beqnu.” A degsi qusiq walwelosiqa gamq di Yesus turqajqa gilej. Maria a talq di awesoqnej.

²¹ Marta a gilsiq gamq di Yesus turosiq minjrej, “O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moiyoasai qamu.

²² E qalieonum, ni ingi kiye qa Qotei pailyqam a ni emqas.”

²³ Onaqa Yesus na Marta minjrej, “Ino jaja a olo subq na tigelqas.”

²⁴ Onaqa Marta na kamba minjrej, “E qalie, dijo bati qa tamo ungasari kalil nanqi subq na tigelabqa ijo jaja dego omba tigelqab.”

²⁵ Onaqa Yesus na minjrej, “E segi subq na tigelo qa utru. E segi nambile sqajqa utru. Tamo a e qa aqa areqalo singilatosisim moiqaq di unqum. A nambile sqas.

²⁶ Tamo kalil nambile sosib e qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanqi olo bunu moiqaqasai. O Marta, ni ijo anjam di qusim ino areqaloq di singilatonom e?”

²⁷ Onaqa Marta na Yesus minjrej, “Od, Tamo Koba. E qalieonum, ni Kristus, Qotei aqa Niri. Ni qujai Qotei na qarinjmonaqa mandamq aiyem qaji. Deqa e ni qa ijo areqalo singilatonom.”

Yesus a Lasarus qa are ugeiyonaqa akamej

²⁸ Marta a anjam degsi marsiqa olo puluosi aisiiq aqa jaja Maria metonaq aqa areq bonaq omba sasalosibqa minjrej, “Qalie Tamo Koba a bqo. A ni qa marqo.”

²⁹ Onaqa Maria a Marta aqa anjam di qusiq tigeloqajatosiq Yesus unqa gilej.

³⁰ Yesus a qure miligiq aiyosaisoqnej. A Marta wo anjam mareb qaji sawaq di soqnej.

³¹ Sonaqa Juda tamo ungasari talq di Maria are latetoqneb qaji nanqi Maria a tigeloqajatosiq tal uratosiq gileqnaqa unsib are qaleb, “A Lasarus aqa subq di akamtqajqa gileqnu kiyo.” Nanqi degsib are qalsib tigelosib Maria dauryosib gileb.

³² Maria a gilsiq Yesus soqnej qaji sawaq di brantosiq Yesus unsiqa aqa areq di singa pulutosiqa minjrej, “O Tamo Koba, ni nami endi so qamu ijo jaja a moiyoasai qamu.”

³³ Onaqa Yesus a Juda tamo ungasari Maria dauryosib beb qaji nanqi Maria omba akamoqneb di unsiqa nanqi qa are gulbeiyonaqa nenemnjrej,

³⁴ “Ninigi Lasarus qabia subq ateb?” Onaqa nanği na minjeb, “O Tamo Koba, ni bosim aqa sub une.”

³⁵ Degsi minjnabqa Yesus a dego akamej.

³⁶ A akamonaqa Juda nanği di unsibqa mareb, “Ninigi uniy. Yesus a Lasarus tulan qalaqalaiyoqnej deqa akamqo.”

³⁷ Onaqa nanği qudei Yesus qa yomuosis mareb, “Yesus a nami tamo nam qandimo boletej. A kiyaaqa Lasarus boletosai? Yim a moiqasai.”

Yesus a Lasarus subq na tigeltej

³⁸ Onaqa Yesus a nanngo yomu anjam di qusiqa are gulbeiyonaqa walweloisq Lasarus aqa subq gilej. Sub di mana miligiq di bogeb. Lasarus nami subq atsib meniñ kobaquja na sub me getenteb.

³⁹ Deqa Yesus na tamo qudei minjrej, “Ninigi meniñ kobaquja di taqal atiy.” Onaqa tamo moiyej qaji aqa jaja Marta na Yesus minjrej, “O Tamo Koba, a nami moiyej bati qolqe gilqo. Iga meniñ taqal atqom di aqa qusa quleqwas.”

⁴⁰ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “E nami mermonum, ni e qa ino areqalo singilatqam di ni Qotei aqa singila unqam.”

⁴¹ Degsi minjnaqa nanği meniñ kobaquja di taqal atnabqa Yesus a lan goge tarosiqa Qotei endegsi pailyej, “O Abu, ni ijo pail endi quonum deqa e ni qa tulan areboleboleibqo.

⁴² E qalieonum, ni gaigai ijo pail queqnum. Ariya tamo unğasari ijo areq endi tigelejunub qaji nanği e qa nanngo areqalo singilatqajqa deqa e ni pailmonum. Yim nanği qalieqab, ni na e qarinqbonam bem.”

⁴³ Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a tulan maosisq marej, “O Lasarus, ni subq dena tigelosim au.”

⁴⁴ Degsi marnaqa tamo moiyej qaji a subq dena tigelosiq oqedej. Aqa singa ti ban ti ulatamu ti nami gara na dalaeb. Deqa Yesus na minjrej, “Aqa gara di pambloñyib walwelosim gilem.”

Juda tamo kokba nanği koroosib Yesus qalib moiqajqa maroqneb

⁴⁵ Bati deqa Juda tamo unğasari Maria aqa are latetqa beb qaji nanği Yesus aqa manwa di unsibqa nanği gargekoba Yesus qa nanngo areqalo singilateb.

⁴⁶ Ariya nanği qudei tigelosib Farisi nanngoq gilsib kumbra Yesus yej qaji deqa sainjreb.

⁴⁷ Sainjnab qusibqa atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti metjnab nanngo areq bosib koba na koroosib mareb, “Iga kiyerqom? Yesus a manwa gargekoba yeleneqnu.

⁴⁸ Iga a uratonam degsi kumbra yoqnqas di tamo unğasari kalil nanği a qa nanngo areqalo singilatqab. Yim Rom nanği bosib gago atra tal niñaqyosib iga dego kobotgwab.”

⁴⁹ Wausau deqa tamo bei aqa ñam Kaiafas a Juda nanngo atra tamo gate soqnej. Deqa a nanngo ambleq di tigelosiqa minjrej, “Ninigi tulan nanarionub. Anjam lanja lanja mareqnum.

⁵⁰ Ninigi are qaliy. Tamo qujai a tamo unğasari kalil nanği qa moiqas di kere. Amqa iga padalqasai.”

⁵¹ Kaiafas aqa segi areqalo na anjam di marosai. A wausau deqa atra tamo gate soqnej deqa a Qotei aqa medabu osiqa anjam di marej. Yesus a Juda nanği qa moiqas anjam di ubtosiq marej.

⁵² Bole, Yesus a Juda nanği segi qa moiqasai. Qotei aqa anğro kalil sawa bei beiq di unub qaji nanği qa ti moiqas. Moisis nanği kalil koroinjrimqa nanği aqa segi tamo unğasari sqab. Kaiafas a anjam di ubtosiq marej.

⁵³ Bati qujai deqa Juda tamo kokba nanği Yesus qalib moiqajqa anjam gereiyqa utru ateb.

⁵⁴ Yesus a di qalieosiq deqa a Juda nanngo ambleq di walweloisaiyoqnej. A segitosiqa qure kiñala bei wadau sawa jojom deq gilsiqqa aqa anğro nanği koba na dia soqneb. Qure di aqa ñam Efraim.

⁵⁵ Qotei a nami Israel nanği Isip sawaq di padalqa laq nabqa nanği eleñej. Deqa olo are qalqajqa yori bati jojomej. Yori bati jojomonaqa Juda tulan gargekoba nanngo qure qureq dena tigelosib yori bati di unqajqa deqa Jerusalem beb. Juda nanngo kumbra agiende. Yori bati di brantosaisoqnimqa nanği Jerusalem bosib nanngo segi jejamu yansosib yori bati qa tariñqab. Utru deqa nanği Jerusalem beb.

⁵⁶ Ariya nanği Jerusalem bosib Yesus qa nãamoqneb. Nãamoqnsib atra tal miligiq bosib segi segi maroqneb, “Ninigi kiyersib are qalonub? Yesus a yori bati unqajqa Jerusalem bqas kiyo sai kiyo?”

⁵⁷ Nanği degsib maroqneb. Di kiyaaqa? Atra tamo kokba ti Farisi ti nanği na tamo unğasari nanği nami endegsib minjreb, “Tamo bei a Yesus qabi soqnimqa unsim bosim iga mergim iga na ojqom.”

12

Maria a gorej quleq tulan boledamu Yesus aqa sinqaq di bilentej

¹ Ariya Juda nanjo yori bati koba jojomej. Bati 6 amqa brantqas. Deqa Yesus a tigelosiq Betani qureq gilej. Qure di Lasarus agi Yesus na subq na tigeltej qaji aqa qure utru.

² Gilnaqa qure deqaji tamo ungasari nanji a unsibqa areboleholeinjnaqa ingi goiyeteb. Marta a ingi suweiyosiq Lasarus Yesus wo tamo qudei ti metnjnaq bosib koba na awoosib ingi uyoqneb.

³ Onaqa Maria a gorej quleq tulan boledamu silali kobaquja na awaiyej qaji di jalinajq jigsiga osi bosiq Yesus aqa sinqaq di bilentosiq aqa segi gate banqa na piyetej. Onaqa gorej aqa quleq na tal keretej.

⁴ Onaqa Yesus aqa angro bei Judas Iskariot agi bunuqna Yesus osiq jeu tamo nanjo banq di atej qaji a Maria aqa kumbra di unsiq nriñosiq marej,

⁵ “A kiyaaqa gorej di qarinosiq meniñ silali 300 osiq dena tamo ingi ingi saiqoji nanji aqaryainjrosai?”

⁶ Judas a tamo ingi ingi saiqoji nanji qa are qalsiq anjam di marosai. A bajin tamo. A Yesus aqa angro nanjo silali jugwajqa qun taqatoqnej. Deqa nanji qun miligiq di silali ateqnab a na olo bajinoqnej. A deqa are qalsiq anjam di marej.

⁷ Onaqa Yesus a Judas aqa anjam di qusiq minjej, “Unja di urat. A gorej di ojesoqnem. A ijo jejamu subq atqajqa are qalsiq nami gereiyqo.

⁸ Tamo ingi ingi saiqoji nanji bati gaigai ningi ti sqab. Ariya e bati gaigai ningi ti sqasai.”

Atra tamo kokba nanji Lasarus qalsib moiyoqna maroqneb

⁹ Juda tulan gargakoba nanji qalieeb, Yesus a Betani qureq gilsiq di soqnej. Deqa nanji a unqa beleñeb. Nanji Yesus segi unqajqa bosai. Yesus a nami Lasarus subq na tigeltej deqa nanji a dego unqa beb.

¹⁰ Atra tamo kokba nanji Lasarus dego qalsib moiyoqna qairoqneb.

¹¹ Di kiyaaqa? Yesus a Lasarus subq na tigeltonaqa Juda gargakoba nanji atra tamo kokba nanji uratnjrsib olo Yesus qa nanjo areqalo sinjilatoqneb.

Mandor Koba Yesus a Jerusalem bej

¹² Tamo ungasari tulan gargakoba nanji yori bati unqajqa marsib Jerusalem beleñeb. Belesosib nebeonaqa nanji endegsib queb, “Yesus a Jerusalem bqas.”

¹³ Nanji degsib qusib deqa nanji tuwom banqa elenosib Yesus gamq di turqajqa aiyeb. Aisib Yesus beqnaqa unsib tulan lelenoqnsib endegsib minjoqneb, “Iga ni qa tulan areboleboleiqegnu. Ni Tamo Koba aqa ñam na bonum deqa a ni tulan geregereimeqnu. Ni Israel nanjo Mandor Koba.”

¹⁴ Onaqa Yesus a donki osiq quraq di awoej. Aqa kumbra deqa nami Qotei aqa anjam bei endegsib nenjrenyeb unu,

¹⁵ “O Saion tamo ungasari, ninji ulaaib. Ninji uniy. Nunjo Mandor Koba a donki bunuj quraq di awoosiq beqnu.”

¹⁶ Bati deqa Yesus aqa angro nanji anjam di aqa utru poinjrosai. Bunuqna Yesus a moisiq ñam koba onaqa nanji anjam deqa olo are qalsib endegsib mareb, “Bole, anjam di Yesus qa nenjrenyeb deqa tamo ungasari nanji lelenoqnsib a binjiyoqneb.”

¹⁷ Ariya tamo ungasari Yesus a Lasarus metosiq subq na tigeltonaq uneb qaji nanji manwa deqa saoonsib laqneb.

¹⁸ Laqneb tamo ungasari tulan gargakoba nanji quoqneb. Deqa Yesus a donki bunuj quraq di awoosiq Jerusalem beqnaqa nanji a gamq di turqajqa aiyeleneb.

¹⁹ Ainabqa Farisi nanji na unjrsibqa segi segi maroqneb, “Iga Yesus singila na saidyeyq-namqa keresaiqegnu. Ninji uniy. Tamo ungasari kalil nanji a dauryeqnub.”

Grik tamo qudei nanji Filip minjeb, “Iga Yesus unqom”

²⁰ Tamo ungasari Qotei louqa marsib yori bati unqajqa Jerusalem aiyeleneb qaji nanjo ambleq di Grik tamo qudei soqneb.

²¹ Grik tamo nanji di Filip aqaq di branteb. Di kiyaaqa? Filip a dego Grik tamo. Filip aqa qure utru Betsaida. Qure di Galili sawaq di unu. Nanji Filip aqaq di brantosib nenemyeb, “O gago was, iga Yesus unqa kere e?”

²² Onaqa Filip a aisiqa nanjo anjam di Andru minjsiq Andru ombla gilsib olo Yesus minjeb.

²³ Minjnab qusiq nanji kamba minjrej, “E Tamo Angro. Deqa e ñam koba oqajqa bati brantqo.

²⁴ E bole mernjwai. Kurgus yago breiyibqa mandamq aisim moiqasai di a lanja sqas. Moiqas di a olo qoqi oqsim gei gargakoba atelenqas.

²⁵ Dego kere tamo bei na aqa segi ñabile tulan qalaqalaiyqas di a padalqas. Ariya a mandamq endi aqa segi ñabile qoreiyqas di a ñabile gaigai sqas.

²⁶ Tamo bei na e wauetbqa osimqa a e daurbem. Yimqa qure e sqai di a dego e ombla sqom. A ijo wau yoqnqas di ijo Abu na a ñam kobaquja yqas.”

Jeu tamo nanġi na Yesus soqtosib goge gaintqab

²⁷ Osıqa Yesus a olo anjam endegsi marej, “Endego e are tulan gulbekobaibqo. Deqa e endegsi Qotei paillyqai kiyo, ‘O ijo Abu, ni na marimqa bati uge endi ijoq baiq?’ Unġum, e degsi paillyqasai. Bati uge endi branterme. E deqa mandamq aiyem.

²⁸ O ijo Abu, ni na ino ñam tulan kobaqujatime.” Yesus a degsi marnaqa lan goge dena anjam endegsi brantej, “E ijo ñam kobaqujatonom. Ololo kobaqujatqai.”

²⁹ Anjam degsi brantonaca tamo unġasari Yesus aqa areq di tigelesoqneq qaji nanġi qusibqa segi segi maroqneq, “Kola anjam atqo kiyo?” Onaqa tamo qudei nanġi mareb, “Sai. Lan anġro bei na Yesus anjam minġo.”

³⁰ Onaqa Yesus na kamba minġrej, “Anjam ninġi quonub qaji di e aqaryaiqbajqa brantosaı. Di ninġi aqaryainġwajqa brantqo.

³¹ Ninġi quiy. Qotei na tamo unġasari mandamq endi unub qaji nanġi peginjrqajqa bati bqo. A na mandam endeqa gate koba Satan taqal waiyqajqa bati dego bqo.

³² E bini mandamq endi unum. Ariya bunuqna jeu tamo nanġi na e soqtosib goge gaintqab. Yimqa bati deqa e na tamo unġasari kalil nanġi are tigeltetnjritqa ijoq bqab.”

³³ Yesus a aqa segi moiqarajqa gam boleq atqa osıqa deqa degsi marej.

³⁴ Onaqa tamo unġasari nanġi na kamba Yesus minġeb, “Kristus a bati gaigai sqas. Dal anjam nami degsib marnab ıga quem. Deqa ni kiyaca maronum, ‘E Tamo Anġro soqtbosib goge gaintqab?’ Tamo Anġro di tamo yai?”

³⁵ Onaqa Yesus na minġrej, “Pulon a nunġo ambleq di sokiñalayosim ninġi olo uratnġwas. Deqa ninġi pulon ti sosib pulonq na laqniy. Yimqa ninġi ambruñġwasai. Tamo ambruq na laqnu qaji a qabiteqnu kiyo di a qalieqasai.

³⁶ Ninġi pulon ti sosib pulon qa nunġo areqalo sinġilatiy. Ninġi degyqab di ninġi pulon aqa anġro sqab.”

Juda tamo gargekoba nanġi Yesus qa nanġo areqalo sinġilatosai

Yesus na tamo unġasari nanġi anjam degsi minġrsıqa nanġi uratnjrnaq nanġi a olo unosai.

³⁷ A Qotei aqa manġwa gargekoba nanġo ñamdamuq di yeqnaqa nanġi unoqneq. Unoqnsib ariya nanġi Yesus qa nanġo areqalo sinġilatosai oqneq.

³⁸ Nanġi kumbra di yeb deqa anjam bei Qotei aqa medabu o tamo Aisaia a nami marej qaji di aqa damu brantej. A endegsi marej, “O Tamo Koba, tamo yai a gago anjam endi qusıqa aqa areqaloq di sinġilatqo? Tamo yai a Tamo Koba aqa sinġila unsiq poiyoq? Tamo dego bei sosai.” Aisaia a nami anjam degsi marej.

³⁹ Deqa nanġi Yesus qa nanġo areqalo sinġilatqa keresai. Utru deqa Aisaia a anjam bei dego endegsi nenġrenyej,

⁴⁰ “Qotei a nanġo ñamdamu getentetnjrej. A nanġo are miligi dego getentetnjrej. Deqa nanġi nanġo ñamdamu na Qotei aqa kumbra bei unqa keresai. Nanġi nanġo are milligiq na Qotei aqa anjam dego poinjrq keresai. Deqa nanġi are bulyosib ijoq bqa keresai. Deqa e na nanġi boletnjrqasai.”

⁴¹ Aisaia a nami Yesus aqa sinġila unsiq deqa anjam degsi marej.

⁴² Bole, Juda gate gargekoba nanġi are bulyosib Yesus qa nanġo areqalo sinġilateb. Ariya nanġi Farisi nanġi ulainġrsib deqa nanġi boleq di Yesus aqa ñam marosai oqneq. Nanġi are qaleb, “Iga boleq di Yesus aqa ñam marqom di Farisi nanġi ıga Qotei tal milligiq ġılqa saidġwab.”

⁴³ Nanġi degsib are qaleb. Di kiyaca? Nanġi Qotei na nanġo ñam soqtqajqa arearetnjrosai oqnej. Tamo nanġi na nanġo ñam soqtqajqa deqa arearetnjroqnej.

Yesus aqa anjam a tamo sigitosim tamo unġasari nanġi peginjrqas

⁴⁴ Onaqa Yesus a tulan lelenosiq marej, “Tamo bei a e qa aqa areqalo sinġilatqas di a e qa segi aqa areqalo sinġilatqasai. Ijo Abu e qarınġbej qaji a qa dego aqa areqalo sinġilatqas.

⁴⁵ Tamo bei a e nubqas di a ijo Abu e qarınġbej qaji di dego unqas.

⁴⁶ E pulon bulosim mandamq aiyem. Deqa tamo unġasari kalil e qa nanġo areqalo sinġilateqnuq qaji nanġi ambruq di sqasai.

⁴⁷ Tamo bei a ijo anjam qusimqa ariya a dauryqasai di e na a pegiyqasai. E tamo unġasari nanġi peginjrqas bosai. E nanġi elenqajqa bem.

⁴⁸ Tamo unġasari nanġi e qoreibosib ijo anjam quqwa uratqab di nanġi peginjrqajqa tamo bei unu. Anjam e mareqnum qaji a segi tamo sigitosim tamo unġasari nanġi peginjrqas. Dinġo batiamqa anjam dena nanġi peginjrqas.

⁴⁹ E ijo segi areqalo na anjam marosaieqnum. Ijo Abu e qarinqej qaji a na anjam merbeqnaq quoqnsim agi mareqnum.

⁵⁰ E qalieonum, ijo Abu aqa anjam di nambile gaigai sqajqa anjam. Deqa anjam kalil e mareqnum qaji di ijo Abu na e merbeqnaq quoqnsim agi mareqnum.”

13

Yesus na aqa angoro nanjo sinja yansetnjrej

¹ Juda nanjo yori bati koba jojomonaqa Yesus a endegsi qalieej, “E mandamq endi so bati koboqo. E moisiy ijo Abu aqaq olo oqwa bati brantqo.” Yesus na aqa segi angoro mandamq di soqneb qaji nanji tulanj qalaqalainjroqnsiq gilsiq gilsiq aqa moiqa bati itej.

² Deqa a nanji koba na awoosib inji uyoqneb. Di bilaq. Inji uyeqnaqqa Satan a Judas Iskariot aqaq aiyej. Aisiqa Judas na Yesus osim jeu tamo nanjo banq di atqajqa deqa are tigeltetej. Judas a Saimon Iskariot aqa njiri.

³ Yesus a qalieej, aqa Abu na inji inji kalil aqa banq di atelenej. A Qotei aqaq na bej puluosim Qotei aqaq olo oqwas di dego qalieej.

⁴ Deqa a aqa angoro nanji koba na inji uyoqnsibqa a tigelosiqqa aqa gara olekoba piqtosiq jejamu piyo qaji gara osiqqa tigej.

⁵ Tigsiiqa kanjal tamo bulosiqqa tabirq di ya qamsiq aqa angoro nanjo sinja yansetnjroqnsiq jejamu piyo qaji gara dena piyetnjroqnej.

⁶ Osiiqa Pita aqa sinja yansetqa laqnaqa minje, “O Tamo Koba, ni ijo sinja yansetbqam e?”

⁷ Onaqa Yesus na kamba minje, “Kumbra e endego yeqnum endi ni utru poimosai unu. Bunuqna ni poimqas.”

⁸ Onaqa Pita na Yesus saidyosiq minje, “Ni ijo sinja yansqasai. Sai bole sai.” Onaqa Yesus na minje, “E ni yansmqasai di ni e ombla sqa keresai.”

⁹ Onaqa Saimon Pita na minje, “O Tamo Koba, ni ijo sinja segi yansaim. Ijo banq ti gate ti dego yansetbe.”

¹⁰ Onaqa Yesus na minje, “Tamo a yalqo a olo yalqasai. Aqa sinja segi yansqas di kere. Dena a torei milalo sqas. Niingi milalo unub. Ariya niingi kalil milalo sosai.”

¹¹ Yesus a qalieej, aqa angoro bei agi Judas a na Yesus osim jeu tamo nanjo banq di atqas. Deqa a na minjrej, “Niingi kalil milalo sosai.”

¹² Yesus a nanjo sinja yansetnjrsiq koboonaqa aqa segi gara olekoba olo jigsiiqa awoosiq nenemnjrej, “Kumbra e endego niingi enqonum qaji di niingi utru poingwo e?”

¹³ Niingi e merbeqnum, ‘O Qalie Tamo Koba. O gago Tamo Koba.’ Niingi kere e merbeqnum. Agi e segi qujai.

¹⁴ E nunjo Tamo Koba. E nunjo Qalie Tamo Koba dego. Ariya e nunjo sinja yansetnjgonum deqa niingi dego segi segi qa kumbra degyoqniy.

¹⁵ Kumbra e endego niingi osornqonum qaji di niingi kamba dego degsib yoqniy.

¹⁶ E bole mernqwai. Kanjal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Tamo a wau qa gilqas di a na tamo a qarinqqo qaji di bunyqa keresai.

¹⁷ Kumbra e yeqnum endi aqa utru niingi poingim dauryiy. Yimqa niingi tulanj areboleboleingwas.

¹⁸ “Ijo anjam endi e niingi kalil qa marosai. E na niingi giltngem deqa e niingi qa qalie bole. Ariya Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, ‘Tamo e ombla bem quiq di tuqtosim uyqas qaji a na e jeutbqas.’

¹⁹ Kumbra di singalatosai naqqa e nami mernqonum. Deqa kumbra di brantimqa niingi e qa nunjo areqalo singalatosib marqab, ‘Bole, Yesus a segi qujai gaigai degsi unu.’

²⁰ E bole mernqwai. Tamo bei na tamo unqasari e qarinqnjronum qaji nanjo osim geregere-injrqas di a e dego osim gereibqas. A e osim gereibqas di a na ijo Abu e qarinqej qaji a dego osim gereiyqas.”

Judas a Yesus osim jeu tamo nanjo banq di atqas

²¹ Yesus a degsi marsiiqa are tulanj gulbekobaiyonaqa olo marej, “E bole mernqwai. Ijo angoro bei na e osim jeu tamo nanjo banq di atqas.”

²² Onaqa Yesus aqa angoro nanji segi segi kokoqoqneb. Yesus a angoro yai qa degsi marej di nanji qaliesai deqa nanji degyoqneb.

²³ Yesus aqa angoro bei agi Yesus na tulanj qalaqalaiyoqnej qaji a Yesus aqa areq di awesoqnej.

²⁴ Deqa Saimon Pita a banq na angoro di minje, “Ni na Yesus nenemyimqa a angoro yai qa degsi marqo di mermqas.”

²⁵ Onaqa angoro dena Yesus beteryosiqqa nenemyej, “O Tamo Koba, ni angoro yai qa degsi maronum?”

²⁶ Onaqa Yesus na minjej, “Anġro e endego bem osiy quiq di tuqtosiy anaiyqai qaji a na e osim jeu tamo naŋgo baŋq di atqas.” Degsi minjsiqqa bem quiq di tuqtosiq Saimon Iskariot aqa nġiri Judas anaiyej.

²⁷ Anaiyonaq Satan a Judas aqa are miligiq ainaqa Yesus na minjej, “Ni kumbra yqam qaji di endego yoqumat.”

²⁸ Yesus a Judas degsi minjnaqa aqa anġro kalil awesoqneq qaji naŋgi qusibqa Yesus na Judas kiyaqqa anjam di minjej naŋgi deqa poinjrosai.

²⁹ Judas a naŋgo silali jugwajqa qun taqatoqnej deqa naŋgi qudei are qaleb, Judas a gilsim yori bati aqa inġi inġi awaiyqajqa deqa kiyo Yesus na degsi minjej. Naŋgi qudei are qaleb, Judas a gilsim inġi awaiyosim tamo sougetejunub qaji naŋgi anainjrqas.

³⁰ Onaqa Judas a bem di uysiqqa warum uratosiq oqedej. Di qolo.

Yesus na aqa anġro naŋgi dal anjam bunuj enjrej

³¹ Judas a oqedonaqa Yesus a endegsi marej, “Bini e Tamo Anġro ñam koba oqai. E ñam koba otqa Qotei a dego ñam koba oqas.

³² Qotei a ñam koba osimqqa a na e dego ñam koba ebqas. A urur ñam koba ebqas.

³³ O ijo anġro niŋgi quiy. E niŋgi koba na sokiñalayosiy uratnġitqa niŋgi e qa ñamoqnaq. Qure e oqwai di niŋgi oqwa keresai. E nami Juda tamo kokba naŋgi degsi minjroqnem agi bini niŋgi dego olo mernġonum.

³⁴ Endego e dal anjam bunuj enġwai. Dal anjam bunuj agiende. Niŋgi segi segi qa qalaqalayo kumbra yoqniy. E niŋgi qalaqalainġeqnum dego kere niŋgi kamba dego segi segi qa qalaqalayo kumbra yoqniy.

³⁵ Niŋgi segi segi qa qalaqalayo kumbra yoqniqbqa tamo kalil naŋgi nunġo kumbra di unoqnsib dena qalieoqnaq, niŋgi ijo anġro bole.”

Yesus na Pita minjej, “Ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai’ ”

³⁶ Onaqa Saimon Pita na Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, ni qabitqam?” Onaqa Yesus na minjej, “Qure e oqwai di ni mati oqwa keresai. Bunuqna ni e daurbosim qure deq oqwam.”

³⁷ Onaqa Pita na olo Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, kiyaqqa e bini ni daurmqa keresai? Ni marimqa e ni qa ijo ñambile uratosiy moiqai.”

³⁸ Onaqa Yesus na kamba minjej, “Ni e qa ino ñambile uratosim moiqam e? E bole mermqai. Tuwe anjamaisoqniqqa ni maroqalubtqam, ‘E Yesus qaliesai.’ ”

14

Iga Qotei aqaq oqwajqa gam agi Yesus a segi qujai

¹ Osiqqa Yesus a olo marej, “Niŋgi are gulbeinġaiq. Niŋgi Qotei qa nunġo areqalo sinġilateqnaq ariya niŋgi e qa dego nunġo areqalo sinġilatoqniy.

² Ijo Abu aqa talq di warum gargekoba unub. E oqsiy nunġo segi segi warum gereiyetnġwai. Ijo anjam di bolesai qamu e niŋgi mernġosai qamu.

³ E nunġo segi segi warum gereiyetnġsiy olo bosiy niŋgi joqsiy qure e sqai di niŋgi dego e ombla sqab.

⁴ Qure e sqai deq oqwajqa gam di niŋgi qalie.”

⁵ Onaqa Tomas na Yesus minjej, “O Tamo Koba, qure ni oqwam di iga qaliesai. Deqa iga kiyersim qure deq oqwajqa gam qalieqom?”

⁶ Onaqa Yesus na minjej, “E segi gam. E segi anjam bole qa utru. E segi ñambile qa utru dego. Tamo bei a gam bei na ijo Abu aqaq oqwa keresai. Ijo Abu aqaq oqwajqa gam agi e segi qujai.

⁷ Niŋgi e qa qalieonub qamu niŋgi ijo Abu qa dego qalieonub qamu. Agi endego niŋgi ijo Abu qa qalieqa utru atonub. Osib niŋgi a unonub.”

⁸ Onaqa Filip na Yesus minjej, “O Tamo Koba, ni na ino Abu osorgimqa di iga qa kereqas.”

⁹ Onaqa Yesus na minjej, “O Filip, e bati olekoba niŋgi koba na soqnem. Ni e qa qaliesai unum e? Tamo a e nubqo di a ijo Abu dego unqo. Deqa ni kiyaqqa e merbonum, ‘Ni na ino Abu iga osorge?’

¹⁰ E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu di ni poimosai kiyo? Anjam e na niŋgi mernġeqnum qaji endi ijo segi areqalo na mernġosai. Ijo Abu na e beterbesosiqqa aqa wau ojeqnu.

¹¹ E ijo Abu beteryesonam a e dego beterbejunu. Niŋgi ijo anjam di qusib e qa nunġo areqalo sinġilatiy. Saiaimqa wau kalil e nunġo ñamdamuq di yeqnum qaji di niŋgi unsib e qa nunġo areqalo sinġilatiy.

¹² “E bole mernġwai. Tamo bei a e qa aqa areqalo sinġilatqas di wau kalil e yeqnum qaji a dego yoqnaqas. Osim ijo wau di bunyosim wau tulan kokba yoqnaqas. Di kiyaqqa? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa.

¹³ E Qotei aqa Niri unum deqa ningi ijo ñam na ingi bei qa Qotei pailyqab di e na ingi di engwai. Yim dena ijo Abu a ñam koba oqas.

¹⁴ Ningi ijo ñam na ingi bei qa Qotei pailyqab di e na ingi di engwai.”

Yesus a aqa Abu minjima na aqa Mondor Bole qarinyqas

¹⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “Ningi e qalaqalaibqab di ningi ijo anjam dauryoqngab.

¹⁶ Amqa e ijo Abu minjitqa a na Aqaryaingo Tamo qarinyim nungoq bosim singilatngwas. Osim a bati gaigai ningi koba na sqas.

¹⁷ Aqaryaingo Tamo di a anjam bole qa Mondor. Tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi Mondor di oqa keresai. Nanngi a unosaieqñub. Nanngi a qa qaliesai dego. Ariya ningi a qa galie. A ningi koba na unub. Bunuqna a bosim nungo are miligiq di sqas.

¹⁸ “E ningi mandum angro bul uratngwasai. E nungoq olo bqai.

¹⁹ Sokñala tamo ungasari mandamq endi unub qaji nanngi e olo nubqasai. Ariya ningi e nubqab. E ñambile unum deqa ningi dego ñambile sqab.

²⁰ Sosibqa bati deqa ningi endegsib qalieqab, e na ijo Abu beteryesonam ningi kamba e beterbesonab e ningi beterngejunum.

²¹ Ningi quiy. Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo dal anjam dego qusim dauryoqngas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaibqas. E na dego tamo di qalaqalaibqas qaq di brantoqnsiyqa e segi qa babtoqngai.”

²² Onaqa Judas bei Judas Iskariot sai a na Yesus endegi nenemyej, “O Tamo Koba, kiyayaq na tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nanngi di brantqa saidosim gago segiq di brantoqnsim ni segi qa babtoqngam?”

²³ Onaqa Yesus na minjej, “Tamo bei na e qalaqalaibqas di a ijo anjam dauryoqngas. Yim ijo Abu na kamba tamo di qalaqalaibqas aqo ijo Abu wo aqaq bosim a ombla gaigai sqom.

²⁴ Tamo bei a e qalaqalaibqas di a ijo anjam dauryqasai. Anjam e na ningi merngeqñum qaji endi ijo anjam sai. Anjam endi ijo Abu e qarinqbei qaji aqa anjam.

²⁵ “Anjam endi e ningi koba na sosim merngeqñum.

²⁶ Bunuqna Aqaryaingo Tamo a nungoq bosim singilatngwas. A Mondor Bole. Ijo Abu na a qarinyim ijo ñam na bosim anjam kalil ningi merngekritqas. Osim nungo areqalo tigeltetngimqa anjam kalil e ningi merngeqñum qaji deqa olo are qaloqngab.

²⁷ “E ningi uratngwa osiy nungo are latetngwai. E segi are lawo unum deqa e nungo are latetngwai. Mandam tamo bei na degsim nungo are latetngwa keresai. Deqa ningi are gulbeingaiq. Osib ulaaib.

²⁸ E ningi endegsim merngonum quonub, ‘E ningi uratngsiy olo nungoq bqai.’ Ningi e qalaqalaibonub qamu ningi ijo anjam deqa areboleboleingwo qamu. Di kiyayaq? E ijo Abu aqaq olo oqwai deqa. Ijo Abu agi a na e tulan burbejunu.

²⁹ E ijo Abu aqaq oqosaisosim anjam endi merngonum. Deqa bunuqna e ijo Abu aqaq oqitqa ningi e qa nungo areqalo torei singilatqab.

³⁰ “Mandam endeqa gate koba Satan a beqnu. A na e gulbe bei ebqa keresai. Deqa e olo anjam olekoba totoryosiy mernngwasai.

³¹ Ijo are koba endegi unu. Mandam qaji tamo ungasari nanngi qalieqab, e ijo Abu qalaqalaibqas deqa anjam a na merbeqnu qaji di e dauryeqñum. Ariya ningi tigelab iga gilqom.”

15

Yesus a wain ñamtañ bole

¹ Osiqa Yesus a olo marej, “E segi wain ñamtañ bole. Ijo Abu a wain wau qa lanja.

² Ijo dani qudei nanngi gei bole atqasai di ijo Abu na nanngi ginjengñrsim taqal breinjrqas. Ijo dani nanngi gei bole atelengqab di ijo Abu na gereinjrimqa nanngi olo gei koba atelengqab.

³ Anjam kalil e nami merngoqñem qaji dena ningi gereinjej koboej.

⁴ Ningi e beterbesoqñiy. Yimqa e dego ningi beterngesqai. Ñam dani a segi sqas di a geitqa keresai. Qoboq di beteresqas di a geitqas. Dego kere ningi e beterbesqasai di ningi gei bole atqa keresai.

⁵ “E segi wain ñamtañ bole. Ningi ijo dani bul. Tamo bei a e beterbesqas di e dego a beteryesqai. Yimqa a gei koba atelengqas. Ningi e uratqab di ningi wau bei yqa keresai.

⁶ Tamo bei a e beterbesqasai di a ñam dani uge bul ginjengñosib taqal breiyib kangranamqa koroiyosib ñamyuwoq di breiyib yugwas.

⁷ “Ningi e beterbesosib ijo anjam nungoq di soqñimqa ningi ingi bei qa Qotei pailyqab di a na ingi di engwas.

⁸ Ningi gei koba atelengosib ijo angro bole soqñiy. Yimqa ijo Abu aqa ñam tulan kobaqas.

⁹ Ijo Abu na e qalaqalaibqas dego kere e na ningi qalaqalaibqas dego ningi gaigai ijo qalaqalaibqas kumbraq di soqñiy.

¹⁰ Ningi ijo dal anjam kalil dauryoqñqab di ningi ijo qalaqalaiyo kumbraq di sqab. E ijo Abu aqa dal anjam dauryoqñsimqqa aqa qalaqalaiyo kumbraq di unum dego kere.

¹¹ E segi areboleboleibeqnu deqa ningi dego areboleboleingqonem. Ijo arebolebole di nungoq di tulan kobaoqñem. Utru deqa e na anjam endi ningi merngonum.

¹² Ijo dal anjam agiende. E na ningi qalaqalaingeqñum dego kere ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqñiy.

¹³ Qalaqalaiyo kumbra tulan bolequja bei agiende. Tamo bei na aqa was nanqi aqaryainjrqa osimqqa aqa segi ñabile uratosim moiqas. Qalaqalaiyo kumbra dena qalaqalaiyo kumbra kalil tulan bunjnrejunu.

¹⁴ Ningi ijo anjam kalil e na merngeqñum qaji endi dauryqab di ningi ijo segi was bole sqab.

¹⁵ Anjam kalil ijo Abu na e merbeqnaq queqñum qaji di e ubtosim ningi merngeqñum. Deqa e ningi 'was' merngeqñum. E ningi 'kanjal tamo' merngosaiqñum. Kanjal tamo a aqa tamo koba aqa wau qaliesai.

¹⁶ "Ningi na e giltbosai. E na ningi giltngem. Osim ningi wau engem. Ningi gilsib gei koba atelenoqñibqa nungo gei gaigai sqajqqa deqa e na ningi wau engem. Deqa ningi ijo ñam na ingi bei qa ijo Abu pailyqab di a na ningi di engwas.

¹⁷ E na ningi dal anjam endegsi merngwai. Ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqñiy."

Mandam qaji tamo ungasari nanqi na

Yesus aqa angro nanqi jeutnjreqñub

¹⁸ Osiqa Yesus a olo marej, "Mandam qaji tamo ungasari nanqi na ningi jeutnjreqñub. Deqa ningi endegsi poingem, nanqi namoqna e dego jeutboqñeb.

¹⁹ Ningi mandam qaji tamo unub qamu mandam qaji tamo ungasari nanqi na ningi qalaqalaingeqñub qamu. Agi nanqi na nanngo segi was nanqi qalaqalainjreqñub dego kere. Ariya ningi mandam qaji tamo sai. E na ningi giltngem deqa ningi mandam qaji kumbra urateb. Utru deqa mandam qaji tamo ungasari nanqi na ningi jeutnjreqñub.

²⁰ E nami merngonum, kanjal tamo na aqa tamo koba bunyqa keresai. Ningi anjam deqa are qaliy. Jeu tamo nanqi na e ugeugeiboqñeb dego kere nanqi na ningi ugeugeingqonqab. Nanqi ijo anjam dauryoqñeb qamu nanqi nungo anjam dego dauryeqñub qamu.

²¹ Ariya nanqi ijo Abu e qarinqbej qaji a qa qaliesai. Deqa nanqi ningi ugeugeingqonqab. Di kiyaqa? Ningi ijo ñam ejunub deqa.

²² "E bosim nanqi anjam minjrosai qamu nanqi une saiqoji unub qamu. Ariya e nanqi anjam minjrem deqa nanqi nanngo une ulitqa gam saiqoji.

²³ Tamo bei na e jeutbqas di a na ijo Abu dego jeutqas.

²⁴ E manjwa qudei tamo bei na nami yosaiqñej qaji di nanngo ambleq di bantosai qamu nanqi une saiqoji unub qamu. Ariya e nanngo ambleq di manjwa qudei babteqnamqa nanqi unoqñsib aqo ijo Abu wo jeutgeqñub.

²⁵ Nanngo kumbra dena dal anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, 'Tamo nanqi e lanja jeutbeqñub.'

²⁶ "Aqaryaingo Tamo a ijo Abu ombla unub. E na a qarinqyit nungoq bqas. A anjam bole qa Mondor. A ijo Abu aqaq dena bqas. Bosim ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosim marqas.

²⁷ Ningi dego ijo kumbra ti ijo wau ti ubtosib marqab. Di kiyaqa? Nami e ijo wau utru atem bati deqa ningi e ombla sosib ijo wau unoqñeb dena bosib agi bini ningi e ombla unum.

16

¹ "Ningi ijo ñam uratosib ulonjaib deqa e na anjam endi merngeqñum.

² Bunuqna jeu tamo nanqi na ningi taqal breingosib ningi olo Qotei tal miligiq gilqa saidngwab. Osib bati bei bamqa nanqi na ningi moiyoqñqonqab. Osib endegsib are qaloqñqab, 'Iga Qotei aqa wau ojeqñum deqa iga na nanqi moiyoqñqonqab.'

³ O ijo angro, jeu tamo nanqi aqo ijo Abu wo qa qaliesai deqa nanqi ningi degngwab.

⁴ Nanqi ningi degngwab nanqi ijo anjam e bini merngeqñum qaji endeqa olo are qaliy."

Yesus a Mondor Bole qa anjam marej

Osiqa Yesus a olo marej, "Nami e ningi koba na soqñem bati deqa e na anjam endi ningi merngosaiqñem.

⁵ Sokiñala e ningi uratngsiy ijo Abu e qarinqbej qaji aqaq olo oqwai deqa bini e anjam endi ningi merngeqñum. Ariya ningi kamba e nenembosaieqñub, 'Ni qabitqam?' degbosai.

⁶ E ningi anjam endi merngeqñum deqa ningi are gulbeingqñu.

⁷ E bole merngwai. E ningi uratngsiy oqwai. E oqwasai di Aqaryaingo Tamo agi Mondor Bole a nungoq bqasai. Utru deqa e ningi uratngsiy oqwai. E oqsiy Mondor qarinqyitqa a nungoq bqas.

⁸ Bosimqa mandam qaji tamo ungasari nanjo une babetnjoqnm nanji poinjroqngas. Kumbra bole qa utru dego a na osornjroqnm nanji qalieoqngab. Qotei a tamo ungasari nanji peginjrqas kumbra di dego nanji qalieqajqa deqa Mondor na nanji osornjroqngas.

⁹ A na mandam qaji tamo ungasari nanjo une babetnjoqngas. Di kiyaaqa? Nanji e qa nanjo areqalo singilatosieqngub deqa.

¹⁰ Kumbra bole qa utru dego a na nanji osornjroqngas. Di kiyaaqa? E ijo Abu aqaq oqitqa ninji e olo nubqasai.

¹¹ Qotei a tamo ungasari nanji peginjrqas kumbra di dego Mondor na nanji osornjroqngas. Di kiyaaqa? Qotei na mandam endeqa gate koba Satan pegiyosim nanyuwoq waiyqas.

¹² “E anjam gargekoba ninji mernjwajqa ijo areqaloq di unu. Bini e mernjwasai. Di kiyaaqa? Nunjo areqalo na ojqa keresai deqa.

¹³ Ariya anjam bole qa Mondor a bosimqa nunjo areqalo gereiyetngimqa ninji anjam bole kalil poinjekritqas. Aqa segi areqalo na anjam mernjwasai. A anjam quocnsim di segi ninji mernjoqngas. Osim kumbra mondon brantelenqas qaji di dego ubtoqnsim mernjoqngas.

¹⁴ A ijo anjam osim ninji mernjoqngas. Kumbra dena a na ijo nam koba ti ijo singila koba ti boleq atqas.

¹⁵ Ijo Abu aqa inji inji kalil di ijo inji inji dego. Deqa e ninji mernjonum, Qotei aqa Mondor na ijo anjam osim ninji mernjoqngas.”

Yesus aqa anjro nanji are gulbeinjrimqa olo bunuqna nanji areboleboleinjrqas

¹⁶ Osiqa Yesus a olo marej, “Sokiñala ninji e nubqasai. Olo sokiñala ninji e nubqab.”

¹⁷ Onaqa Yesus aqa anjro nanji segi segi maroqneb, “Yesus a marqo, ‘Sokiñala ninji e nubqasai. Olo sokiñala ninji e nubqab.’ A dego marqo, ‘E ijo Abu aqaq olo oqwai.’ A kiyaaqa degsi marqo?”

¹⁸ Nanji degsib maroqnsib olo maroqneb, “Yesus a kiyaaqa marqo, ‘Sokiñala’? Anjam di aqa utru iga poigosai.”

¹⁹ Nanji Yesus aqa anjam deqa nenemyqa laqñab di qalieosiqa endegsi minjrej, “E ninji mernjonum, ‘Sokiñala ninji e nubqasai. Olo sokiñala ninji e nubqab.’ Ijo anjam di aqa utru ninji poinjosai deqa ninji segi segi qaireqngub.

²⁰ O ijo anjro, e bole mernjwai. Ninji akam ti sosib are tulan gulbeingwas. Amqa mandam qaji tamo ungasari nanji areboleboleinjrqas. Ariya nunjo are gulbe di olo koboamqa ninji tulan areboleboleingwas.

²¹ Uña a anjro oqajqa batieqnaqa aqa jejamu tulan jaqatinjyeqnaqa a are gulbekobaiyeqnu. Ariya a anjro osim aqa jaqatinj koboamqa a aqa jaqatinj deqa olo are qalqasai. A anjro osim deqa tulan areboleboleiyqas.

²² Dego kere bini ninji are gulbeingwo. Ariya bunuqna e ninji olo ningitqa ninji are gulbe di uratosib tulan areboleboleingwas. Nunjo arebolebole di tamo bei na olo yaingwa keresai.

²³ Bati deqa ninji olo e anjam bei nenembqasai. E bole mernjwai. Ninji ijo nam na inji bei qa Abu paillyqab di a na inji di engwas.

²⁴ Ninji nami ijo nam na Qotei paillyosioqneb. Ariya bini ninji inji bei oqajqa are soqnmqa ninji ijo nam na Qotei paillyoqniy. Osib deqa ninji inji di osib tulan areboleboleingwas.”

Yesus a mandam endeqa singila kalil gotranjosiq tigelejunu

²⁵ Osiqa Yesus a olo marej, “E ninji yawo anjam mernjoqngam. Bunuqna e olo yawo anjam bei ninji mernjwasai. Anjam aqa damu geregere plaltosiy ijo Abu qa mernjoqngai.

²⁶ Bati deqa e segi ninji qa Abu paillyqasai. Ninji ijo nam na Abu paillyoqngab.

²⁷ Ijo Abu a segi na ninji qalaqalainjeqnu. Di kiyaaqa? Ninji e qalaqalaiboqnsib e Qotei aqaq na bem degsi poinjeqnu deqa.

²⁸ Nami e ijo Abu aqaq na bosim mandamq aiyem. Sokiñala e olo mandam uratosiy aqaq olo oqwai.”

²⁹ Onaqa Yesus aqa anjro nanji aqa anjam di qusib minjeb, “Od, endego ni boleq di anjam ubtosim mergonum. Ni yawo anjam mergosai.

³⁰ Deqa bini iga poigwo, ni kumbra kalil qa qalieonum. Deqa iga ni anjam bei nenemmqasai. Ni namoqna gago nenem qalieonum. Utru deqa iga ni qa gago areqalo singilatosim maronum, bole, ni Qotei aqaq na bem.”

³¹ Onaqa Yesus na kamba minjrej, “Ninji e qa nunjo areqalo singilatonub e? Di keretonub.

³² Ninji quiy. Bati bei bqas agi bqo. Sokiñala jeu tamo nanji na ninji teteingibqa ninji kalil segisegiosib nunjo qureq jaraiqab. Jaraiyibqa e segi sqai. Bole, e segi sqasai. Ijo Abu a e ombla sqom.

³³ E anjam endi ningi merngeqnum. Di kiyacaq? Ningi na e beterbosib are lawo sqajqa deqa. Bole, ningi mandamq endi gulbe koba oqnoqab. Di unqum. E segi na mandam endeqa singila kalil gotranjosim tigelejunum. Deqa ningi are singilatosib soqniy.”

17

Yesus a aqa anqro nanqi qa pailyej

¹ Yesus a anjam degsi marsiq koboonaqa lan goge tarosiqqa Qotei endegsi pailyej, “O Abu, bati brantqo. E ino segi Anqro qujai unum deqa ni ijo nam kobaqujatimqa e kamba dego ino nam kobaqujatqai.

² Ni e singila ebem. Singila dena e na tamo unqasari kalil nanqi taqatnjroqnoqai. Osiy tamo kalil ni na ebem qaji nanqi njambile enjritqa nanqi njambile gaigai sqab.

³ Njambile gaigai sqajqa kumbra agiende. Tamo e na njambile enjreqnum qaji nanqi ni qa bole qalieeqnub. Agi ni segi Qotei bole. Nanqi e Yesus Kristus qa dego bole qalieeqnub. Agi ni na e qarinqbonam mandamq aiyem. Njambile gaigai sqajqa kumbra agide.

⁴⁻⁵ “O Abu, e mandamq endi ino nam koba ti ino singila koba ti babtoqnem. Osim wau kalil ni na ebem qaji di yekritem. Nami mandam a brantosaisonaqa e ni ombla nam koba ti soqnem. Nam di ni na olo ebimqa aqo ombla nam koba ti sqom.

⁶ “Tamo kalil ni na ebem qaji nanqi di e na ino nam osornjroqnem. Deqa nanqi ino anjam dauryoqneb. Nanqi ino segi tamo soqneb deqa ni na nanqi mandamq endena elerjosim e ebem.

⁷ Bini nanqi qalieonub, inji inji kalil ni na e ebem qaji di inoq dena branteb.

⁸ Nanqi degsib qalieonub. Di kiyacaq? Anjam kalil ni na e merbem qaji di e kamba nanqi minjrnjam nanqi queb. Qusib ni na e qarinqbonam bem anjam di nanqo areqaloq di singilateb. Osib endegsi poinjrej, e inoq dena bem.

⁹ “E nanqi qa ni pailmonum. E mandam qaji tamo unqasari nanqi qa ni pailmosai. Tamo ni na ebem qaji nanqi qa segi e ni pailmonum. Di kiyacaq? Nanqi ino tamo unub deqa.

¹⁰ Ijo tamo kalil nanqi di ino dego. Ino tamo kalil nanqi di ijo dego. Nanqoq dena e nam kobaquja eqnum.

¹¹ “E inoq olo bqai. Deqa e mandamq endi olo sqasai. Ariya tamo ni na ebem qaji nanqi mandamq endi sqab. O Abu, ino kumbra kalil tulan boledamu. Ni segi qujai une saiqoji. Ino nam koba ni na ebem qaji nam dena ni na ijo tamo nanqi taqatnjroqnime. Amqa aqo aiyel are qujaitosim unum dego kere nanqi kamba are qujaitosib sqab.

¹² E nanqi koba na sosimqa ino nam kobaquja ni na ebem qaji nam dena nanqi taqatnjroqnem. Deqa ijo anqro bei padalosai. Anqro qujai agi ni nami padalqajqa giltem qaji a segi padalqas. A padalamqa ino anjam nengrenq di unu qaji di aqa damu brantqas.

¹³ E olo inoq bqai. Ijo segi arebolebole tulan kobaosim tamo ni na ebem qaji nanqoq di gaigai sqajqa deqa e mandamq endi sosimqa anjam endi mareqnum.

¹⁴ “E na nanqi ino anjam minjroqnem. Utru deqa mandam qaji tamo unqasari nanqi na nanqi jeutnjreqnub. Nanqi mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai.

¹⁵ Ni na nanqi joqsim nanqi mandam uratosib lan qureq oqwajqa deqa e ni pailmosai. Nanqi mandamq endi soqniq ni na nanqi taqatnjroqnim tamo uge Satan na nanqi ugeugeinjraim deqa e ni pailmonum.

¹⁶ Nanqi mandam qaji tamo sai. Agi e dego mandam qaji tamo sai.

¹⁷ Ino anjam kalil bole. Ni ino anjam bole di nanqi minjroqne. Yimqa anjam di nanqo are miligiq di wauoqnimqa nanqi ino segi tamo tintinj sqab.

¹⁸ Nami ni na e qarinqbonam mandamq aisim tamo unqasari nanqo ambleq di soqnem. Deqa e kamba tamo ni na ebem qaji nanqi qarinqnjritqa mandam qaji tamo unqasari nanqo ambleq di sqab.

¹⁹ E nanqi qa are qalsiy ijo segi jejamu ni emekritqai. Ijo kumbra dena nanqi ino segi tamo tintinj sosib ino anjam bole dauryoqnoqab.

²⁰ “E ijo anqro 11 nanqi qa segi ni pailmosai. Bunuqna nanqi ijo anjam mare mare laqniqqa tamo unqasari gargakoba nanqi nanqo anjam quoqnsib e qa nanqo areqalo singilatoqnoqab. E nanqi qa dego ni pailmonum.

²¹ O Abu, ni ijoq di unum. E dego inoq di unum. Aqo aiyel are qujaitosim unum. Ijo segi tamo unqasari kalil nanqi dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqajqa deqa e ni pailmonum. Yimqa mandam qaji tamo unqasari nanqi qalieqab, ni na e qarinqbonam bem.

²² Aqo aiyel are qujaitosim unum. Nam koba ni na ebem qaji di e kamba olo ijo segi tamo unqasari nanqi enjrem. Di kiyacaq? Nanqi dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqajqa deqa.

²³ E ijo segi tamo unqasari nanqoq di unum. Ni ijoq di unum. Kumbra dena nanqi kalil dego aqo aiyel koba na are qujaitosim sqom. Soqnimqa mandam qaji tamo unqasari nanqi

na nanġi unjrsibqqa qalieqab, ni na e qarinjbonam bem. Osib qalieqab, ni e qalaqalalibeqnum dego kere ni ijo segi tamo unġasari nanġi qalaqalainjreqnum.

²⁴“O Abu, tamo unġasari ni na ebem qaji qure e sqai di nanġi dego e ombla qure dia sqom. E deqa ni pailmonum. Nanġi e ombla sosibqqa ñam koba ni na ebem qaji di unqajqqa deqa ti e ni pailmonum. Nami ni mandam atosaisosimqqa ñam koba di e ebem. Di kiyaqqa? Ni na e qalaqalalibeqnum deqa.

²⁵ O Abu, ino kumbra kalil tulañ bole tintinj. Mandam qaji tamo unġasari nanġi ni qa qaliesai. Ariya e ni qa qalie bole. Ijo segi tamo unġasari nanġi dego ni qa qalie bole. Deqa nanġi qalieonub, ni na e qarinjbonam bem.

²⁶E ino ñam nanġi osornjroqnem. Nanġi olo osornjrqai. Yimqqa ni na e qalaqalalibeqnum dego kere nanġi ino qalaqalalayo kumbraq di sqab. Amqqa e segi nanġi koba na sqom.”

18

Judas a Yesus osiq jeu tamo nanġo banq di atej

¹ Yesus a degsi Qotei pailyosiq koboonaqa a na aqa anġro nanġi joqsiqqa koba na walwelosib Kidron ya dosib taqal beiq aisib nañu agu beiq di soqneb.

² Bati gaigai Yesus aqa anġro nanġi koba na nañu agu dia koroqneb. Deqa Yesus aqa anġro Judas agi Yesus osim jeu tamo nanġo banq di atqas qaji a nañu agu di qaliesoqnej.

³ Deqa a na qaja tamo gargekoba nanġi wanjal ti lam ti sebru ti elenonab joqsiqqa nañu agu deq gileb. Atra tamo kokba ti Farisi ti nanġi na nanġi qarinjrnab Yesus ojqa gileb. Rom nanġo qaja tamo qudei dego nanġi koba na gileb.

⁴ Gulbe kalil Yesus aqaq di brantqas qaji di a nami qaliesoqnej. Deqa qaja tamo nanġi aqaq bonabqqa a nanġo areq aisiqqa nenemnjrej, “Niñgi yai qa bonub?”

⁵ Onaqa nanġi na kamba minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.” Onaqa Yesus na minjrej, “E agiende.” Judas agi Yesus osiqqa qaja tamo nanġo banq di atej qaji a nanġi koba na tigelesoqneb.

⁶ Onaqa nanġi Yesus aqa anjam di qusibqqa qore na ululoñosib njereneb.

⁷ Onaqa Yesus na olo nenemnjrej, “Niñgi yai qa bonub?” Onaqa nanġi na minjeb, “Iga Yesus Nasaret qaji a qa bonum.”

⁸ Onaqa Yesus na minjrej, “E nami merngonum, e agiende. Niñgi e qa bonub di e segi ojji. Ijo anġro nanġi uratnjrib gileb.”

⁹ Yesus a nanġi degsi minjrej deqa aqa anjam bei nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi a nami endegsi marej, “O Abu, tamo nanġi ni na ebem qaji bei e uratit padalqasai.”

¹⁰ Onaqa jeu tamo nanġi Yesus ojeqnaq Saimon Pita na aqa sebru osiqqa atra tamo gate aqa kanġal tamo bei gateq di qalqajqqa waiyej grososiqqa dabkala segi gentetej. Kanġal tamo di aqa ñam Malkus.

¹¹ Onaqa Yesus na Pita minjrej, “Ino sebru olo ate. E jaqatin koba oqai. Jaqatin di ya uge uyo bul. Di uyqai. Ijo Abu na merbej, ‘Ni jaqatin di oqam.’”

Qaja tamo nanġi Yesus ojsib Anas aqa talq osib aiyeb

¹² Onaqa qaja tamo nanġi ti nanġo gate koba a ombla na Yesus ojsib aqa ban tonteteb.

¹³ Osib Kaiafas aqa sou Anas aqa talq osib aiyeb. Kaiafas a wausau deqa Juda nanġo atra tamo gate soqnej.

¹⁴ Agi a nami Juda tamo kokba nanġi minjrej, “Tamo qujai a tamo unġasari kalil nanġi qa moiqas di kere.”

Pita a marej, “E Yesus aqa anġro sai”

¹⁵ Qaja tamo nanġi Yesus osi aieqnaqqa Saimon Pita a qoreq na Yesus dauryosiq aiyej. Yesus aqa anġro bei dego a dauryosiq aiyej. Anġro di atra tamo gate a qalie. Deqa a Yesus dauryosiq torei jeñ miligiq gilsiqq atra tamo gate aqa talq di brantej.

¹⁶ Ariya Pita a siranme qala oqeq di tigelesoqnej. Onaqa Yesus aqa anġro agi atra tamo gate a qaliesoqnej qaji a na siranme taqato uña minjnaqa odyonaqa Pita osiq ombla na jeñ miligiq gilsib tal qalaq di tigelesoqneb.

¹⁷ Onaqa siranme taqato uña a na Pita nenemyej, “Ni Yesus aqa anġro kiyo?” Onaqa Pita na kamba minjrej, “Eo. E aqa anġro sai.”

¹⁸ Kanġal tamo nanġi ti tal taqato tamo nanġi ti yornjrnaqa ñam tunġuyosib ñamyuwo areq di tigelesosib ñam yoroqneb. Onaqa Pita a dego bosiq nanġi koba na tigelesosib ñam yoroqneb.

Atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nenemyoqnej

¹⁹ Bati deqa atra tamo gate a anjam gargekoba Yesus nenemyoqnej. Yesus aqa anġro nanġi qa ti aqa anjam a na tamo unġasari nanġi minjroqnej qaji deqa ti nenemyoqnej.

²⁰ Onaqa Yesus na kamba minje, “E boleq di tamo ungasari nanji anjam minjroqnem. E bati gaigai Qotei tal miligiq di, atra tal miligiq di, Juda nanjo koro sawaq di anjam palontoqnsim minjroqnem. E uliosim anjam minjrosaloqnem.

²¹ Deqa ni kiyaga e nenemkobaiheqnum? Tamo ungasari ijo anjam quoqneb qaji nanji segi nenemnjrimqa nanji na mermqab. E anjam minjroqnem qaji di nanji qalie.”

²² Yesus a atra tamo gate degsi minjnaqa qaja tamo bei Yesus aqa areq di tigelesoqnej qaji a ban lubtosiqa Yesus aqa ulatamuq di qalej. Osiqa minje, “Ni kiyaga atra tamo gate aqa medabu ojonum?”

²³ Onaqa Yesus na kamba minje, “E anjam maronum endi gisanamqa ubtosim merbe. Ariya ijo anjam boleamqa ni kiyaga e lubonum?”

²⁴ Onaqa Anas na aqa qaja tamo nanji minjrnaga Yesus osib atra tamo gate Kaiafas aqaq gileb. Yesus aqa ban tonto qorbi sonaq osi gileb.

Pita a olo marej, “E Yesus aqa angro sai”

²⁵ Saimon Pita a njamyuwo areq di tigelesosiq nam yoreqnaqa tamo qudei na minjeb, “Ni dego Yesus aqa angro bei kiyo?” Onaqa Pita a saidosiq minjrej, “Eo. E aqa angro sai.”

²⁶ Onaqa atra tamo gate aqa kangal tamo bei na Pita minje, “E ni kiyo Yesus ombla nañu aguq di sonam numonum?” Tamo di agi Pita na tamo dabkala gentetej qaji aqa was.

²⁷ Onaqa Pita a olo saidosiq minje, “Di e sai.” Pita a degsi gisanjoqalubtonaqa tuwe anjamej.

Juda tamo kokba nanji na Yesus osib Pailat aqa talq gileb

²⁸ Onaqa nobqolo malu qameqnaq Juda tamo kokba nanji na Kaiafas aqa talq dena Yesus osib Rom nanjo mandor Pailat aqa tal kobaqajaq gileb. Nanji tal miligiq gilosai. Nanji endegsib are qaleb, “Pailat a Juda tamo sai. A sawa bei qaji tamo. Deqa iga aqa tal miligiq gilqa getento. Gago dal anjam degsi unu. Iga aqa tal miligiq gilqom di iga une ti sqom. Deqa gago yori bati koba brantimqa iga ingi uyqa keresaiigwas.” Nanji degsib are qalsib deqa nanji Pailat aqa tal miligiq gilosai.

²⁹ Nanji oqeq di tigelesonabqa Pailat a segi oqedosiq nangoq di brantej. Brantosiqa nenemnjrej, “Tamo endi aqa une kiye qa ningi a osib ijoq bonub?”

³⁰ Onaqa nanji na Pailat minjeb, “Tamo endi a kumbra uge yosai qamu iga inoq osi bosai qamu.”

³¹ Onaqa Pailat na olo minjrej, “Ningi a olo osi aisib nunjo segi dal anjam na aqa une qa pegiyiy.” Onaqa nanji na kamba Pailat minjeb, “Iga Juda tamo. Deqa iga na tamo moiyoqta keresai.”

³² Nanji Pailat degsib minjeb deqa anjam bei Yesus a nami marej qaji di aqa damu brantej. Agi Yesus a gam kiye na moiqas di a segi nami ubtej.

³³ Onaqa Pailat a olo puluosiqqa aqa tal miligiq gilsiq aqa qaja tamo nanji minjrnaga nanji na Yesus osib aqa areq beb. Bonabqa Pailat na nenemyej, “Ni Juda nanjo Mandor Koba e?”

³⁴ Onaqa Yesus na kamba minje, “Ni ino segi areqalo na anjam di merbonum kiyo tamo qudei na e qa saimonub qusim anjam di merbonum kiyo? Ni e merbe.”

³⁵ Onaqa Pailat na olo minje, “E Juda tamo e? Sai. Ni que. Ino segi leñ agi Juda nanji ti atra tamo kokba ti nanji na ni osib ijoq bonub. Deqa ni merbe. Ni une kiye yonum deqa ni osi bonub?”

³⁶ Onaqa Yesus na minje, “E mandam qaji mandor sosai. Degsi so qamu Juda nanji na e ojeqnaq ijo wau tamo nanji njirinjosib qoto itnjreb qamu.”

³⁷ Onaqa Pailat na olo Yesus nenemyej, “Ni bole mandor e?” Onaqa Yesus na minje, “Od, ni kere merbonum. E mandor. E anjam bole ubtqajqa deqa mandamq aisim nambabem. Tamo kalil anjam bole dauryeqnub qaji nanji ijo anjam queqnum.”

³⁸ Onaqa Pailat na nenemyej, “Anjam bole di kiye?”

Juda nanji na Pailat minjeb, “Ni Yesus namburbasq di qame!”

Pailat a degsi marsiqqa olo oqedosiqqa Juda tamo kokba nangoq gilsiqqa minjrej, “E tamo endi aqa jejamuq di une bei unosai.

³⁹ Deqa e nunjo kumbra bei dauryqai. Wausau gaigai nunjo yori bati koba branteqnaqa e na tamo qujai tonto talq dena uratoqnsim enjeqnum. Deqa ningi na merbiy. Wausau endeqa e tamo yai uratosiy enjwai? E Juda nanjo mandor endi uratosiy enjwai e?”

⁴⁰ Onaqa Juda tamo kokba nanji olo tulan saidosib minjeb, “Ni a uratim oqedaiq. Tonto tamo Barabas a uratim oqedem.” Nanji Pailat degsib minjeb. Barabas a leñ ojo tamo.

19

¹ Onaqa Pailat a Yesus osiqqa aqa qaja tamo nanjo banq di atsiqa minjrej, “Ningi Yesus bu toqon na kumbainjiy.” Degsi minjrnaga nanji na Yesus osib bu toqon na kumbainjeb.

² Kumbainjosib kobonaqa nanji na sil luwit osib lulumosib dena mandor kokba nanjo gate tatal bul gereiyosib aqa gateq di atetosib singila na teqiyeb. Osib gara jugo olekoba

lent mandor kokba nanği gaigai jigeqñub deqaji bei osib Yesus jigeteb. A segi qa Mandor Koba maroqnej deqa nanği na kumbra degyeb.

³ Osib nanği Yesus aqa areq bosib a misilinjoqñsib gisan na binjyoqñsib minjoqñeb, “O Juda nanği Mandor Koba, kaiye.” Nanği degsib Yesus misilinjoqñsib ban lubtosib aqa ulatamuq di qaloqñeb.

⁴ Onaqa Pailat a olo aqa talq dena oqedosiqa Juda tamo kokba nanği minjrej, “Ningi uniy. E Yesus aqa jejamuq di une bei yala unosai bole sai. Ningi di qalieqajqa deqa e Yesus olo nungoq osi bonum.”

⁵ Degsi minjrnaqa Yesus a oqedej. Gate tatal sil luwit na gereiyosib aqa gateq di ateteb qaji de ti gara lent a jigeteb qaji de ti qorbi oqedej. Onaqa Pailat na minjrej, “Ningi tamo endi uniy.”

⁶ Degsi minjrnaqa atra tamo kokba ti nanği qaja tamo nanği ti Yesus unsibqa nanği murqumyoqñsib Pailat wainjoqñsib minjoqñeb, “Ni a namburbasq di game! Ni a namburbasq di game!” Onaqa Pailat na minjrej, “Ningi segi na Yesus osib namburbasq di qamiy. E aqa jejamuq di une bei unosai.”

⁷ Onaqa Juda tamo kokba nanği na olo Pailat minjeb, “Yesus a segi qa marqo, ‘E Qotei aqa Njiri.’ Aqa une deqa a moiym. Gago dal anjam degsi unu.”

⁸ Onaqa Pailat a nanği anjam di qusiqa a tulan ulaugetej.

⁹ Osiga a olo Yesus osiq tal miligiq gilsiq nenemyej, “Ni sawa qabe qaji? Ni e merbe.” Onaqa Yesus a mequmesoqnej. A na kamba anjam bei Pailat minjosai.

¹⁰ Deqa Pailat na olo minjej, “Ni anjam bei merbqasai e? Ni que. E tamo kobaquja. Deqa e ni uratmit ni gilqam. E ni uratmqasai di ni namburbasq di gainjosim moiqam. Ni degsi pimosai e?”

¹¹ Onaqa Yesus na Pailat minjej, “Qotei lan qureq di unu qaji a na ni singila emosai qamu ni e gulbe bei ebqa keresai qamu. Deqa ino une kiñala. Ariya atra tamo gate agi e ojsiq ino banq di atqo qaji aqa une kobaquja.”

¹² Yesus na Pailat degsi minjnaq qusiqa olo oqedosiqa Juda tamo kokba nanği minjrej, “Ungum. E Yesus uratit gilqas.” A nanği degsi minjreñaqa nanği na olo tulan saidoqñsib murqumyoqñsib minjoqñeb, “Ni Yesus uratim gilaiq. Ni a uratqam di ni mandor koba Sisar aqa wau tamo bolesai. Yesus a marqo, ‘E segi mandor koba.’ A degsi marqo deqa a na Sisar jeu atqo.”

¹³ Nanği na Pailat degsib minjeqñab qusiqa a olo Yesus osiq oqedosiqa aqa awo jaram kobaq di awoej. Pailat a gaigai tamo nanği une qa peginjrqqa oqñsib dia awoqnej. Jaram so qaji sawa di aqa ñam Meniñ Bijal. Hibru anjam na “Gabata” mareqñub.

¹⁴ Juda nanği yori bati koba brantqa laqnej deqa yori bati aqa inği inği kalil gereiyosib atñab soqnej. Sen bati 12 onaq qanam jigeej. Deqa Pailat na Yesus osiqqa Juda tamo kokba nanği minjrej, “Ningi nunği mandor koba uniy.”

¹⁵ Onaqa nanği tulan lelejoqñsib minjoqñeb, “Ni a taqal waiy! Osim namburbasq di game!” Onaqa Pailat na nenemnjrej, “E nunği mandor koba osiy namburbasq di qamqai e?” Onaqa atra tamo kokba nanği na kamba minjeb, “Gago mandor bei saiqoji. Gago mandor qujai agi Sisar.”

¹⁶ Onaqa Pailat a nanği areqalo dauryosiqa Yesus osiq nanği banq di atsiqa minjrej, “Ningi na Yesus osib namburbasq di qamiy.”

Yesus a namburbasq di gainjei

¹⁷ Pailat a Juda tamo kokba nanği degsi minjrnaqa qaja tamo nanği Yesus osib aqa qawarq di aqa segi namburbasq atetosib a ban ojsib Jerusalem uratosib osi gilsib sawa agu kiñala bei aqa ñam Tamo Gate Tanu di branteb. Ñam di Hibru anjam na “Golgota” mareqñub.

¹⁸ Di brantosib Yesus osib namburbasq di qameb. Tamo aiyel dego namburbasq di qamelenjeb. Yesus a ambleq di tigeltosib tamo bei aqa ban qonanq di tigeltob. Bei aqa ban woq di tigeltob.

¹⁹ Onaqa Pailat a anjam bei nenğrenyosiq namburbasq mutu gogeq di atej. A endegsi nenğrenyey, “Yesus Nasaret qaji a Juda nango Mandor Koba.”

²⁰ Sawa agu Yesus namburbasq di gainteb qaji di Jerusalem jom. Deqa Juda tamo unğasari gargokoba nanği gile beoqñsib anjam Pailat na nenğrenyey qaji di sisiyoqñeb. Anjam di Hibru anjam na ti Rom nango anjam na ti Grik nango anjam na ti turtosiq nenğrenyey.

²¹ Onaqa Juda nango atra tamo kokba nanği na Pailat minjeb, “Yesus a Juda nango Mandor Koba’ anjam degsi nenğrenyeyaim. ‘A marej, ‘E Juda nango Mandor Koba,’” anjam degsi nenğrenyey.”

²² Onaqa Pailat na minjrej, “Ungum. E anjam nenğrenyonum degesoqñem.”

²³ Ariya qaja tamo nanği na Yesus namburbasq di qamsibqa aqa gara elenqa marsib giltelenjeb. Giltelenjosib tumbol qolqe ateb. Aqa gara jugo olekoba di gara banğa qujai na gereiyeb. Gara banğa bei na totoryosai. Gara di tulan boledamu.

²⁴ Deqa qaja tamo nanği segi segi qairrosib mareb, "Iga gara di bumbranyqasai. Iga menin silali alarjonam tamo yai aqa menin na bunjrıqas a na gara di oqas." Degsib marsib menin silali alanjeb. Nanği kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu brantej. Anjam agiende, "Nanği ijo gara elenqa marsib giltelenqab. Giltelenjosib menin silali alanqab."

²⁵ Yesus aqa ai wo aqa ai yala wo namburbas utruq di tigelesoqneq. Maria Makdala qure qaji wo Klopas aqa njan Maria wo nanği aiyel dego bosib koba na tigelesoqneq.

²⁶ Onaqa Yesus a tirosiqa aqa ai wo aqa anğro agi a tulan qalaqalaiyoqneq qaji de wo namburbas utruq di tigelesonab unjrsıqa aqa ai metosiq minnej, "O ai, di ino anğro."

²⁷ Osıqa anğro di minnej, "Di ino ai." Onaqa bati qujai deqa anğro dena Yesus aqa ai osıqa aqa segi talq di ombla sosibqa taqatoqneq.

Yesus a moiyej

²⁸ Yesus a qalieej, wau kalil aqa Abu na yej qaji di kobotej. Osıqa marej, "E ya qarbqo." A degsi marej. Di kiyaqa? Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di aqa damu brantqajqa deqa.

²⁹ Onaqa qaja tamo nanği Yesus aqa anjam di qusibqa gara nıngi bei osib wain isa kobaq di tuqteb. Tuqtosib namanj bei aqa dani osib mutuq di gara nıngi qosısib osib Yesus anıyqajqa soqtosib aqa medabuq di ateb. Wain di ya nobu bei namburbas utruq di nami atnab soqneq qaji dena tıgsib Yesus anıyeb.

³⁰ Onaqa Yesus a wain isa koba di uysıqa marej, "Bini e ijo wau kobotonum." Degsi marsıqa aqa gate gulainosıqa mondor titosiq moiyej.

Qaja tamo bei na Yesus aqa jar banğaq di qamej

³¹ Juda nango yori bati koba brantqa laqneq deqa yori bati aqa inği inği kalil gereiyosib atnab soqneq. Nebe yori bati. Deqa Juda nanği mareb, "Iga yori bati qa tamo nanği namburbasq di uratnjrim sqasai." Osib nanği Pailat aqa areq bosib minjeb, "Ni ino qaja tamo nanği minjrimqa gilsib tamo namburbasq di gainjejunub qaji nanço singa gentetnjribqa urur morenabqa osib subq atqab."

³² Onaqa Pailat a nanço anjam di qusıqa odosiq aqa qaja tamo qudei qarınjrınaq gilsib tamo aiyel Yesus koba na namburbasq di gainesoqneq qaji nango singa gentetnjreb.

³³ Osib Yesus aqa areq gilsib uneb a nami moiyej. Deqa nanği aqa singa gentosai.

³⁴ Onaqa qaja tamo bei na aqa qaja osiq Yesus aqa jar banğaq di qamnaqlen ti ya ti aiyej.

³⁵ Nanği kumbra di yonabqa e ijo segi nımandamu na unem. E kumbra deqa saoinsim laqnum. E segi qalieonum, ijo anjam bole. Deqa nıngi qusib nunço areqaloq di singilatiy.

³⁶ Qaja tamo nanği kumbra di yeb deqa Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di aqa damu brantej. Agi endegsib nengrenyeb, "Nanği aqa tanu bei gentqasai."

³⁷ Qotei aqa anjam bei dego aqa damu brantej. Anjam agiende, "Nanği qaja na aqa jar banğaq di qamsibqa a koqyesqab."

Tamo aiyel na Yesus aqa jejamu osib sub bunujq di ateb

³⁸ Onaqa tamo bei aqa nıam Josep a Yesus aqa jejamu osim subq atqa marsıqa Pailat a nenemyqa gilej. Josep a Arimatea qure qaji. A Yesus dauryoqneq qaji. A Juda tamo kokba nanği ulainjrsiq deqa uliosiq Yesus dauryoqneq. A boleq di dauryosıoqneq. Ariya a Pailat aqa areq gilsıqa nenemyej, "Ni e odbimqa e Yesus aqa jejamu osiy subq atqa kere e?" Onaqa Pailat na Josep odyonaqa a Yesus aqa jejamu osiq subq atqa gilej.

³⁹ Nikodemus agi nami qolo Yesus aqaq gilej qaji a dego Josep ombla na Yesus aqa jejamu osib subq atqa gileb. Nikodemus a gilqa osıqa nıam so aqa ya quleq ti utru aiyela turtosiq gereiyosiq osi gilej. Nıam so aqa ya di aqa gulbe 30 kilogram.

⁴⁰ Onaqa nanği aiyel Yesus aqa jejamu osib gara boledamu na dalaosib nıam so aqa ya di osib aqa jejamuq di liyeb. Juda nanği na tamo subq atqa oqnsib degyeqnub.

⁴¹ Sawa Yesus namburbasq di qameb qaji qalaq di nañu agu bei soqneq. Nañu agu dia sub bunuj bei soqneq. Sub dia nami tamo bei atosaisoqneq.

⁴² Sub di isaq di sosai. A jojom di soqneq. Juda nango yori bati aqa inği inği kalil gereiyqa bati brantej deqa nanği aiyel na Yesus aqa jejamu osib sub miligiq di jugeb.

¹ Yesus a subq di sonaq yori batiej. Olo nebeonaqa nobqolo amburu Maria Makdala qure qaji a tigelosiqa Yesus aqa subq gilej. Gilsiq nam atej meniñ kobaquja sub me getenteb qaji di waqosiq taqal di sonaq unej.

² Unsiqa olo puluosiq urur ti aisiq Saimon Pita wo Yesus aqa anqro agi a tulan qalaqalayi-oqnej qaji de wo nanqi aiyel itnjrsiqa minjrej, “Gago Tamo Koba aqa jejamu subq dena osib jaraiyonub. Qabia kiyo atonub di iga qaliesai.”

³ Degsi minjraqa Pita anqro de wo nanqi anjam di qusibqa Yesus aqa sub unqajqa gileb.

⁴ Nanqi aiyel gurgurosib giloqnsib anqro dena Pita bunyosiqa namoosi gilsiq subq di brantej.

⁵ Osiq sub meq di tigelosiqa miligi tirosiq gara Yesus dalaeb qaji di sonaq unej. A sub miligiq aiyosai.

⁶ Onaqa Saimon Pita a bunuqna bosiq torei sub miligiq aiyej. Aisiq a dego gara Yesus dalaeb qaji di unej.

⁷ Gara mutu bei Yesus aqa gate qoseteb qaji di lubosiq taqal beiq di sonaq unej. Gara mutu di gara qudei ti turtosiq sosai. A segiq di soqnej.

⁸ Onaqa anqro namo subq di brantej qaji a dego sub miligiq aiyej. Aisiq gara di unsiq marej, “Bole.”

⁹ Bati deqa nanqi aiyel Qotei aqa anjam bei nengrenq di so qaji di aqa utru geregere poinjrosaisoqnej. Anjam agiende, “Kristus a olo subq na tigelqas.”

¹⁰ Ariya nanqi olo puluosiq nanqo qureq aiyeb.

Maria Makdala qaji a Yesus unej

¹¹ Onaqa Maria a sub qalaq di tigelesosiqa akamoqnej. Akamoqnsiqa sub miligi tirej.

¹² Tirosiqa lan anqro aiyel sub miligiq di sonab unjrej. Nanqi gara qat jigsib Yesus ñeieteb qaji lumeq di awesoqneb. Bei gateqsi bei singaqsi awesoqneb.

¹³ Awesosibqa Maria minjeb, “Uña, ni kiyaaq akameqnum?” Onaqa minjrej, “Nanqi ijo Tamo Koba osib jaraiyonub. Qabia kiyo atonub di e qaliesai.”

¹⁴ Maria a nanqi degsi minjrsiq bulosiqa aqa qoreq di Yesus a tigelesonaq unej. A qaliesai, di Yesus.

¹⁵ Onaqa Yesus na Maria minjeb, “O uña, ni kiyaaq akameqnum? Ni yai unqa bonum?” Onaqa Maria a are qalej, “Tamo endi a nañu agu taqateqnu kiyo?” Degsi are qalsiq minjeb, “Ni na kiyo ijo Tamo Koba osim sawa qabia atonum di merbimqa e gilsiy oqai.”

¹⁶ Onaqa Yesus na minjeb, “O Maria.” Degsi minjraqa Maria a Yesus qa poiyoanaqa areiyosiq minjeb, “O Rabonai.” Di Hibru anjam. Aqa damu, “O Qalie Tamo Koba.”

¹⁷ Onaqa Yesus na Maria minjeb, “E ijo Abu aqaq oqosaiunum deqa ni e ojaime. Ni ijo was nanqoq gilsim endegsi minjre, ‘Yesus a marqo, ‘E ijo Abu aqaq olo oqwai. Ijo Abu agi nunqo Abu dego. Ijo Qotei agi nunqo Qotei dego.’ ” Ni gilsim nanqi degsi minjre.”

¹⁸ Onaqa Maria Makdala qaji a Yesus aqa anjam di qusiqa gilsiq Yesus aqa anqro nanqi itnjrsiqa minjrej, “E gago Tamo Koba a unonum.” Osiqa anjam kalil Yesus na minjeb qaji di olo nanqi sainjrej.

Yesus aqa anqro nanqi na a uneb

¹⁹ Yori bati koboosiq bilaqtonaqa Yesus aqa anqro nanqi tal bei gogetosib siranme kalil qandimtelenosib warum miligiq di soqneb. Nanqi Juda tamo kokba nanqi ulainjrsib deqa degyeb. Onaqa bati qujai deqa Yesus a tal miligiq di brantosiqa nanqo ambleq di tigelosiq minjrej, “O ijo anqro, ningi are lawo soqniy.”

²⁰ Osiqa aqa ban ti jar banqa ti nanqi osornjrej. Onaqa nanqi kalil Tamo Koba a unsibqa tulan areboleboleinjrej.

²¹ Onaqa Yesus na olo minjrej, “Ningi are lawo soqniy. Ijo Abu na e qarinqej dego kere e ningi qarinqeqnum.”

²² Yesus na aqa anqro nanqi anjam degsi minjrsiqa aqa mondor puynjrsiqa minjrej, “Ningi Qotei aqa Mondor Bole oiy.

²³ Ningi tamo unqasari nanqo une kobotetnjrqab di Qotei a dego nanqo une kobotetnjrqas. Ariya ningi tamo unqasari nanqo une kobotetnjrqasai di Qotei a dego nanqo une kobotetnjrqasai.”

Tomas a Yesus unej

²⁴ Yesus a nanqoq di brantej di Tomas a nanqi koba na sosai. Tomas a Yesus aqa anqro 12 deqaji bei. Aqa ñam bei Didimus.

²⁵ Onaqa Yesus aqa anqro nanqi gilsib Tomas itosib minjeb, “Iga gago Tamo Koba a unonum.” Degsi minjrabqa a nanqo anjam di qunaq ugeiyonaq minjrej, “E ijo ñamdamu na Yesus aqa ban bile tutu na qameb qaji pirigi di unsiy ojcai di e marqai, ‘Bole.’ E aqa jar

banğa qaja na qameb qaji pirigi di dego unsiy ojqai di e marqai, 'Bole.' E unqasai di e bole qa marqasai."

²⁶ Ariya bati 7 koboonaqa Yesus aqa anğro nanği olo tal miligiğ di soqneb. Tomas a dego nanği koba na soqneb. Sirañme kalil qandimesonabqa Yesus a tal miligiğ di brantosiqa nanğo ambleğ di tigelosiq minjrej, "O ijo anğro, niñgi are lawo soqniy."

²⁷ Osiqa Tomas minjrej, "O Tomas, ni ino banğ gei na ijo banğ bile qameb qaji pirigi ojsim unime. Ino banğ waiyosim ijo jar banğa qameb qaji pirigi dego oje. Areqalo aiyelaim. Areqalo qujaitosim e qa ino areqalo siñgilat."

²⁸ Onaqa Tomas na Yesus minjrej, "O Yesus, ni ijo Tamo Koba. Ni ijo Qotei dego."

²⁹ Onaqa Yesus na olo Tomas minjrej, "Ni ino ñamdamu na e nubsim deqa ino areqalo e qa siñgilatonum e? Ariya tamo unğasari nanğo ñamdamu na e nubosaieqñub qaji nanği e qa nanğo areqalo siñgilatqab di nanği tulan areboleboleinjrças."

Jon a anjam endi nenğrenjey di aqa utru

³⁰ Yesus a Qotei aqa manjwa tulanğ gargekoba aqa anğro nanğo ñamdamuğ di yoqnej. E aqa manjwa quja quja segi buk miligiğ endi nenğrenjonum.

³¹ E anjam endi nenğrenjonum. Di kiyaaqa? Niñgi sisiyosib Yesus qa nuñgo areqalo siñgilatosib a bole Kristus Qotei aqa Niri degsi poiñğwajqa deqa. Osib niñgi Yesus aqa ñam na ñambile gaigai sqajqa deqa.

21

Yesus aqa anğro 7 nanği na Yesus uneb

¹ Onaqa bati bei Yesus a Taiberias ya agu qalaq di sosisqa aqa anğro nanğoq di olo brantej. E deqa kiñala saqai.

² Ya agu qalaq di Yesus aqa anğro 7 nanği soqneb. Anğro bei Saimon Pita. Bei Tomas aqa ñam bei Didimus. Bei Nataniel. Nataniel aqa çure utru Kana. Kana a Galili sawaq di unu. Sebedi aqa niri aiyel nanği dego ya agu qalaq di soqneb. Ariya Yesus aqa anğro aiyel dego nanği koba na soqneb.

³ Onaqa Saimon Pita na nanği minjrej, "E qe oqajqa deqa kakanğ waiyqa aiyeqnum." Onaqa nanği na minjreb, "Iga kalil koba na aiqom." Degsi minjsib nanği koba na aisib qobuñ gogetosib ya robuq oqsib kakanğ waiyoqneb. Di qolo. Waiyeqñab nebeej. Nanği qe bei osai bole sai.

⁴ Nobqolo ambru nanği qobuñ miligiğ di sosib ñam ateb Yesus a alile di tigelesonaq uneb. Nanği qaliesai, di Yesus.

⁵ Deqa a na nenemnjrej, "O ijo anğro, niñgi qe onub e?" Onaqa nanği na minjreb, "Eo. Iga qe osai."

⁶ Onaqa minjrej, "Niñgi qobuñ aqa qala bei banğ woq di kakanğ waiyiy. Waiyosib niñgi qe oqab." Onaqa nanği Yesus aqa anjam di dauryosib banğ woq di kakanğ waiyeb qe tulan ani eb. Qe di tulanğ gargekoba deqa nanği na soqtosib qobuñ goğ di atqa keresaiinjrej.

⁷ Onaqa Yesus aqa anğro agi a tulanğ qalaqalaiyoqnej qaji a na Pita minjrej, "Tamo di gago Tamo Koba." Onaqa Saimon Pita a anjam di qusiqa aqa gara juço wauqa osiq piqtej qaji di olo jigsisqa qobuñ dena prugosiq yaq aisiq qawainosiq Yesus aqa areq gilej.

⁸ Yesus aqa anğro qobuñ miligiğ di soqneb qaji nanği alile jojom 100 mita. Deqa kakanğ qe na maqesonaq nanği qobuñ na titosib aisib alile di tiryeb.

⁹ Alile di tiryosib ñam ateb di Yesus a nami ñam tunğuyosiq qe koitonaq ñamyuwoq di sonaq uneb. Bem qudei dego sonaq uneb.

¹⁰ Deqa Yesus na minjrej, "Niñgi qe onub di qudei osi boiy."

¹¹ Onaqa Pita a olo qobuñ gogetosiq kakanğ qe ti titosiq alile di atej. Qe di kokba. Qe kalil sisiyeb 153. Di qe gargekoba. Ariya kakanğ yala branjosai.

¹² Onaqa Yesus na minjrej, "Niñgi bosib inği uyiy." Anğro bei na yala nenemyosai, "Ni tamo yai?" Degosai. Nanği qalie, di bosiq Tamo Koba.

¹³ Onaqa Yesus a ñamyuwo jojomyosiq a bem ti qe ti di osiq nanği anainjronaq uyeb.

¹⁴ Yesus a subq na tigelosiq aqa anğro nanğoq di brantoaiyeltej. Bini qalubqo.

Yesus na Pita minjrej, "Ni ijo kaja du du nanği gereinjrim"

¹⁵ Nanği inği uynab koboonaqa Yesus na Saimon Pita nenemyej, "O Saimon, Jon aqa niri, ni ijo anğro kalil nanği bunñrsimqa ni segi e tulanğ qalaqalaibeqnum e?" Onaqa Pita na minjrej, "Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni qalaqalaibeqnum." Onaqa Yesus na minjrej, "Ni ijo kaja du du nanği gereinjrim."

¹⁶ Osiqa olo Pita nenemyej, "O Saimon, Jon aqa niri, ni e tulanğ qalaqalaibeqnum e?" Onaqa Pita na minjrej, "Od, Tamo Koba, ni qalieonum, e ni qalaqalaibeqnum." Onaqa Yesus na minjrej, "Ni ijo kaja nanği taqatnjrim."

¹⁷ Osiqa olo nenemyej, “O Saimon, Jon aqa njiri, ni e qalaqalabeqnum e?” Yesus na Pita anjam di nenemyoqalubtej deqa Pita a are gulbeyonaq minjej, “O Tamo Koba, ni kumbra kalil qa qalie. Deqa ni qalieonum, e ni qalaqalaimenqum.” Onaqa Yesus na olo minjej, “Ni ijo kaja nanji gereinjirime.

¹⁸ “O Pita, e bole mermqai. Ni angro wala sosimqa ni ino segi areqalo dauryoqnsim sawa ni gilqajqa are soqnej qaji deq giloqnem. Ariya bunuqna ni qeliosimqa ino ban ayiel soqtim tamo bei na ni tontnosim sawa ni gilqajqa asgimqas qaji deq osi gilqas.”

¹⁹ Pita aqa moiqajqa gam di Yesus na ubtosiqa degsi minjej. Pita a gam dena moiym Qotei aqa nam goge oqwas. Pita a di qalieqajqa deqa Yesus na degsi minjej. Osiqa Pita minjej, “Ni e daurbe.”

Anjam getento

²⁰ Osiqa Yesus a Pita ombla walweloqnsibqa Pita a bulosiqa angro Yesus na tulan qalaqalayoqnej qaji a nanji ayiel daurnjreqnaq unej. Angro di agi nami Yesus aqa angro nanji koba na inji uyoqnsibqa a Yesus beteryosiq nenemyej, “O Tamo Koba, angro yai na ni osim jeu tamo nanjo banq di atqas?”

²¹ Deqa Pita a angro di unsiqa Yesus nenemyej, “O Tamo Koba, bunuqna ino angro di a kumbra kiye turqas?”

²² Onaqa Yesus na Pita minjej, “Angro di a moiyoqnsimqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim. Di ino wau sai. Di ijo wau. Ni e daurbe.”

²³ Yesus na Pita degsi minjej. Deqa angro di a moiqasai anjam di sawa sawaq gileqnaqa Kristen was kalil nanji quoqneb. Angro di a moiqasai Yesus na Pita degsi minjosai. A na minjej, “Angro di a moiyoqnsimqa e olo bqai degsi minjitqa ni deqa are koba qalaim.”

²⁴ Yesus aqa angro di agi e segi. E na anjam endi nengrenyonum. E ijo segi namdamu na Yesus aqa kumbra kalil endi unsim deqa nengrenyonum. Iga qalieonum, ijo anjam endi bole.

²⁵ Yesus a mandamq endi sosiqa a kumbra tulan gargekoba yoqnej. Deqa e are qalonum, Yesus aqa kumbra kalil deqa nengrenyom di buk tulan tumbol kobaosim sawa sawa kalilq di maqosim sawa atqa keresaiqas.

YESUS AQA ANJAM MARO TAMO NANGI

Yesus na aqa Mondor qarinyim aqa angro nanngoq aiqas

¹ O Tiofilus, e nami anjam bei nengrenyosim inoq qarinyem. Kumbra kalil Yesus a yoqnej qaji deqa ti anjam kalil a na tamo ungasari nanngi minjroqnej qaji deqa ti utruq na nengrenyem.

² Nengrenyosim gilsimqa Qotei na Yesus osiq lan qureq oqej di patem. Yesus a lan qureq oqosaisosiq aqa segi angro giltjrej qaji nanngi koroinjrnaqa Mondor Bole na aqa medabu sinjilatetonaqa minjrej, "Ninggi ijo wau ojoqnsib ijo anjam mare mare laqniy."

³ Yesus a jaqatin osiq moisiq olo nambile sosisqa aqa angro nanngoq di brantoqnsiq manwa gargekoba yeqnaqa nanngi unoqneq. Unoqnsib maroqneq, "Bole." Bati 40 qa a nanngoq di brantoqnej. Brantoqnsiq Qotei a tamo ungasari nanngo Mandor Koba sosim nanngi taqatnrqas anjam di minjroqnej.

⁴ Onaqa bati bei Yesus na aqa angro nanngi di olo koroinjrnaqa minjrej, "Ninggi Jerusalem urataib. Ijo Abu aqa Mondor ningi nami engwa marej qaji deqa tarinoqnsib soqniy. E nami ningi deqa merngoqnem.

⁵ Jon a ya na tamo ungasari nanngi yansnjroqnej. Ariya bati qudei koboamqa e Mondor Bole aqa sinjila na ningi yansngwai."

⁶ Onaqa bati bei Yesus a olo aqa angro nanngi koroinjrnaqa nanngi na endegsib nenemyeb, "O Tamo Koba, bini bati endeqa kiyo ni na Rom nango sinjila kobotosim iga Israel tamo ungasari sinjila egimqa iga kamba mandam endi taqatqom?"

⁷ Onaqa Yesus na minjrej, "Ninggi bati di qalieqa maraib. Di nungo wau sai. Di ijo Abu aqa wau. A segi na bati di giltey unu.

⁸ Ariya Mondor Bole a nungoq bamqa ningi sinjila osib e qa anjam mare mare laqniy. Ninggi Jerusalem endia, Judia sawaq di, Samaria sawaq di, sawa sawa kalil keretosib e qa anjam mare mare laqniy."

Yesus a lan qureq oqej

⁹ Yesus na aqa angro nanngi anjam degsi minjrnsiq a mandam uratosiq lan goge oqeqnaqa nanngi a koqyesoqneq. Onaqa lanbi na a kabutonaqa nanngi a olo unosai.

¹⁰⁻¹¹ Nanngi lan goge tarosib nam ateqnabqa tamo aiyel gara qat jigeq qaji nanngi bosib nango areq di tigelosib minjrej, "O Galili tamo, ningi kiyayaqa lan goge tarosib nam ateqnub? Yesus a ningi uratngsisaqa lan goge oqeqnaq ningi unonub mondor a degsim olo bqas."

Yesus aqa angro nanngi na tamo bei giltonab a Judas aqa sawa ej

¹²⁻¹³ Mana nanngi soqneq qaji aqa nam Oliv mana. Mana di Jerusalem jojomq di unu. Nanngi dena olo puluosib Jerusalem aisib tal gogetosib nanngo warum bei gogeqsi nanngi gaigai soqneq qaji deq gileb. Yesus aqa angro warum deq gileb qaji nanngo nam agiende. Pita, Jon, Jems, Andru, Filip, Tomas, Bartolomyu, Matyu, Alfius aqa njiri Jems, Jems bei aqa njiri Judas, Saimon agi nami Rom nanngi winjrqaqqa maroqnej qaji. Yesus aqa angro 11 nanngi di warum deq gileb.

¹⁴ Nanngi ti ungasari qudei ti Yesus aqa was nanngi ti aqa ai Maria dego nanngi koba na gaigai warum dia koroqnsibqa are qujaitoqnsib Qotei pailyoqneq.

¹⁵ Bati bei tamo ungasari 120 Yesus qa nanngo areqalo singilateb qaji nanngi koroosib sonabqa Pita a nanngo ambleq di tigelosisaqa minjrej,

¹⁶⁻¹⁷ "O ijo was ningi quiy. Qotei aqa anjam bei nengrenq di unu qaji di aqa damu bini brantqo. Anjam di aqa damu Qotei a nami brantqa marej deqa agi brantqo. Anjam di Qotei aqa Mondor na Devit minjnaq qusiqa nengrenyonaq soqnej. A Judas qa nengrenyey. Judas agi iga koba na sosimqa Yesus aqa wau ojoqnem. Ninggi qalie, bunuqna a na jeu tamo nanngi gam osornjrnaqa Yesus ojeq." Pita a nanngi anjam degsi minjrej.

¹⁸ Judas aqa kumbra tulanj uge. Aqa kumbra uge agiende. Juda tamo kokba nanngi na a silali yonabqa Yesus osiq nanngo banq di atej. A silali di osiq mandam taqal bei awaiyey. Awaiyosiq a mandam dia ulonosisqa aqa mene paraonaqa bi bilenej.

¹⁹ Bunuqna tamo ungasari kalil Jerusalem di soqneq qaji nanngi deqa qusibqa mandam di aqa nam "Akeldama" waiyeb. Di nanngo segi anjam na nam waiyeb. Nam di aqa damu, "Lenj Aiqajqa Mandam."

²⁰ Ariya Pita a olo marej, "Devit a nami Qotei louqa buk miligiq di Judas qa endegsi nengrenyey, 'Aqa tal lanja sqas. Tamo bei na olo aqa tal oqasai.' Osiqa olo Judas qa endegsi nengrenyey, 'Tamo bei na kamba aqa wau ojqas.'

²¹“Deqa ijo was ninji quiy. Iga tamo bei giltonamqa a na Judas aqa sawa osim iga ti Yesus aqa wau ojgom. Iga nami Tamo Koba Yesus dauryosim laqnamqa bati deqa tamo nanji iga koba na soqnem deqaji bei giltgom.

²²Jon yansjro qaji aqa bati qa Yesus na aqa wau utru atej dena bosu bosiq Qotei a Yesus yaigosiq lan qureq oqej. Bati deqa tamo nanji iga koba na soqnem deqaji bei giltonamqa a iga ti Yesus aqa wau ojgom. Ojsimqa Yesus a moisiq olo subq na tigelej deqa mare mare laqngom.”

²³Pita a nanji anjam degsi minjrnaqa nanji na tamo aiyel giltnjreb. Josep Matias wo giltnjreb. Josep aqa ñam bei Barsabas. Aqa ñam bei Jastas.

²⁴Nanji aiyel giltnjrsibqa endegsib pailyeb, “O Tamo Koba, ni tamo kalil nanjo areqalo qalie. Deqa tamo aiyel endi ni yai giltqam di iga osorgimqa tamo dena Judas aqa sawa osim aqa wau ojgas.

²⁵Judas a wau di uratosiq moisiq sawa uge ni nami a aiqajqa giltem qaji deq aiyej.”

²⁶Nanji degsib pailyosib koboonaqa tamo yai na kamba Judas aqa wau ojgas deqa marsibqa meniñ silali alaneb. Alanonabqa Matias aqa meniñ na bunyej. Deqa nanji Matias giltonabqa a Yesus aqa anjam maro tamo 11 nanji koba na sosib wauoqneb.

2

Qotei aqa Mondor a mandamq aiyej

¹⁻²Onaqa Juda nanjo yori bati koba ñam Pentikos di brantej. Juda nanjo moma nanji nami inji meli bunuj otoreleneb. Deqa olo are qalqajqa yori bati brantonaqa Yesus aqa tamo ungasari nanji tal qujaiq di koroosib soqneb. Sonabqa lan goge na jagwa koba anjam ato bulosiq tal nanji awesoqneb qaji deq aiyej. Aisiq tal keretej.

³Onaqa inji bei a ñam pulon bulosiq aisiq segi segiosiq nanjo gateq di awoelenonaq uneb.

⁴Bati deqa Mondor Bole a nanjo segi segi are miligiq aisiq men bulyetnrnaqa nanji kalil qure utru segi segi nanjo anjam marelenoqneb.

⁵Bati deqa Juda tulan gargekoba sawa sawa kalilq di ñambabeb qaji nanji Jerusalem di soqneb. Nanji kalil Qotei qa louoqneb qaji.

⁶⁻⁷Jagwa koba di anjam ato bulonaqa nanji kalil queb. Qusibqa manwa di unqajqa bosib koroeb. Koroosib nanjo segi segi qure utru anjam Yesus aqa tamo ungasari nanji na mareqnaq qusibqa prugugetoqneb. Osib maroqneb, “Tamo ungasari kalil endi Galili qaji.

⁸Nanji kiyersib gago segi segi qure utru anjam mareqnaq iga queqnum?

⁹Iga qudei Partia, Midia, Elam, Mesopotemia, Judia, Kapadosia, Pontus, Esia qaji.

¹⁰Iga qudei Frigia, Pamfilia, Isip qaji. Iga qudei Libia sawa agi Sairini sawa jom deqaji. Iga qudei Rom qaji.

¹¹Iga qudei Juda tamo tintin. Iga qudei Juda nanjo lou dauryqa marsim nanjo miligiq aiyem. Iga qudei Krit. Iga qudei Arebia qaji. Nanji kiyersib gago segi segi qure utru anjam na Qotei aqa manwa kalil qa saeqnaq iga queqnum?”

¹²Juda kalil nanji anjam degsib marsibqa prugugetoqnsib segi segi maroqneb, “Endi kumbra kiyero?”

¹³Onaqa nanji qudei yomuqnsib maroqneb, “Nanji wain bunuj uysib deqa nanariosib anjam lanja lanja mareqnaq.”

Pita a anjam palontej

¹⁴Onaqa Yesus aqa angro 11 nanji Pita ombla tigelosibqa Pita na aqa medabu waqtosiq endegsi marej, “Ninji Juda ti tamo kalil Jerusalem endi unub qaji ninji ti ijo anjam endi qusib poingem.

¹⁵Ninji maronub, ‘Tamo ungasari nanji di wain uysib nanarionub.’ Di sai. Endego nobqolo koba. Wain uyqa bati sai.

¹⁶Manwa ninji bini unonub qaji endeqa Qotei aqa medabu o tamo Joel a nami marej. Agi a endegsi marej,

¹⁷‘Qotei a marqo, “Dinjo bati jomomqnmqa e na ijo Mondor qarinyitqa tamo ungasari kalil nanjoq aiqas. Aisim nunjo angro mel ti nunjo angro sebin ti nanji singila enjrimqa nanji ijo medabu osib anjam maroqnaq. Nunjo angro wala nanji ti nunjo tamo bole bole nanji ti areqalo waqtetjroqnmqa ñeio buloqnsibqa ijo kumbra gargekoba unoqnaq.

¹⁸Bati deqa e na ijo Mondor qarinyitqa ijo wau tamo ti ijo wau unja ti nanjoq aisim singila enjroqnmqa nanji ijo medabu osib anjam maroqnaq.

¹⁹Lan goge dia e manwa gargekoba yoqnaq. Mandamq di dego manwa gargekoba yoqnaq. Lenj ti ñamyuwo ti qurem koba ti qarinyit mandamq aiqas.

²⁰Senj ambruqas. Bai lentosim lenj bulqas. Amqa Tamo Koba a rian koba ti singila koba ti bqas.

²¹ Bati deqa tamo ungasari gargekoba nanği Tamo Koba aqa ñam metosib pailiybqa a na nango pailyo qusim nanği kalil elenjamqa nanği so bole gaigai sqab.” ’ Qotei aqa medabu o qaji tamo Joel a nami anjam degsi marej.

²² “Deqa Israel tamo ungasari, ninği ijo anjam endi quiy. Ninği qalie, Qotei a Yesus Nasaret qaji aqa singila na manjwa gargekoba nunño ambleq di yoqnej. A degyoqnej. Di kiyaya? Ninği poingwajqa, Qotei na a qarinyonaq bej.

²³ Bunuqna Qotei na Yesus olo osiq nunño banq di atej. A nami kumbra degyqa marsiq aqa segi areqalo dauryosiq degyej. Degyonaqa ninği na Yesus ojsib tamo uge nango banq di atnabqa nanği a osib ñamburbasq di qalnab moiyej. Nunño kumbra dena ninği segi na Yesus qalsib moiyyoteb.

²⁴ Onaqa Qotei na Yesus olo subq na tigeltosiq moiyo aqa gulbe kobotej. Deqa moiyo na Yesus a olo ojqa keresai.

²⁵ Agi Devit a nami Yesus qa endegsi marej,

‘Tamo Koba a bati gaigai ijo ulatamuq di sonaq e uneqnum.

A ijo banj woq di unu deqa e padalqasai.

²⁶ Deqa e tulan arebolebolebeqnu. E arebolebole na anjam mareqnum.

O Qotei, inği bole bole ni na e ebqajqa marem qaji di e oqajqa tarinjooqnsim unum.

²⁷ Ni ijo qununj uratim moiyo qureq aiqasai.

Ni ino segi angro bolequja ni na giltem qaji aqa jejamu dego subq di uratim qusaqasai.

²⁸ Nambile sqajqa gam di ni na e osorbeqnum.

Ni e ombla sqam deqa e tulan arebolebolebeqnu.’

Devit a nami anjam degsi marej.

²⁹ “O ijo was, e bole mernjwai. Gago moma Devit a moinaqa subq ateb. Aqa sub agi bini unu iga gaigai uneqnum.

³⁰⁻³¹ Nami Qotei na Devit minjej, ‘Mondorj ino moma nanği paraosibqa leñ dena tamo bei a ñambabqas. Amqa e na tamo di gilitqqa ni mandor koba unum dego kere a kamba ino sawa osim Mandor Koba sqas.’ Qotei a nami Devit anjam degsi minjsiq aqa anjam di singilatosisqa olo minjej, ‘E ijo anjam di uratqasai. E dauryqai.’ Devit a Qotei aqa medabu o tamo soqnej deqa kumbra Qotei na mondorj yqas qaji di Devit a nami qalieej. Osiqa Kristus qa endegsi marej, ‘Bunuqna a subq na tigelqas.’ Osiqa olo marej, ‘Qotei na Kristus moiyo qureq di uratqasai. Aqa jejamu dego subq di uratim qusaqasai.’

³² O ijo was, Yesus qujai di Qotei a subq na tigeltonaqa iga kalil ñamdamu na unem. Deqa bini iga a qa mare mare laqnum.

³³ A lanj qureq oqsiq ñam kobaquja osiq Qotei aqa banj woq di awoej. Osiqa Mondor Bole ninği nami engwa marej qaji di aqa Abu aqaq dena yaivosiq qarinyoq aiqoqa ninği unsib nunño dabbala na dego quonub.

³⁴ Devit a subq na tigelosiq lanj qureq oqosai. Ariya a Kristus qa endegsi marej,

‘Tamo Koba a na ijo Tamo Koba minjej,

“Ni ijo banj woq endi awo.

³⁵ Awesoqnmqa e ino jeu tamo kalil nanği elenjosiy ino sorgomq di atitqa ni na nanği taqatnjrqam.” ’

Devit a nami Kristus qa degsi marej.

³⁶ “Deqa Israel tamo ungasari, ninği kalil endegsi poingem. Yesus agi ninği na ñamburbasq di qalnab moiyej qaji a Qotei na olo giltosisqa a gago Tamo Koba Kristus ñam waiyej.”

Tamo ungasari gargekoba nanği are bulyosib yanso eb

³⁷ Onaqa tamo ungasari nanği Pita aqa anjam di qunabqa anjam dena nango are qametnjrej. Deqa nanği na Yesus aqa angro nanği Pita ombla minjreb, “O gago was ninği na mergiy. Iga kiyeronamqa Qotei na iga elenjamqa iga padalqasai?”

³⁸ Onaqa Pita na kamba minjrej, “Ninği segi segi are bulyosib Qotei aqaq boiy. Babqa iga Yesus Kristus aqa ñam na ninği yansjgonam Qotei na nunño une kalil kobotetjngwas. Osim aqa Mondor Bole ninği lanj engwas. Awai saiqoji.

³⁹ Qotei a nami marej, ‘E na ninği ti nunño angro ti tamo kalil isa isaq di unub qaji nanği ti ijo Mondor engwai.’ Qotei a nami degsi marej. Deqa ninği quiy. Gago Tamo Koba Qotei a aqa anjam di uratqasai. ‘Tamo ungasari kalil a na metnjrim aqaq bqab qaji nanği aqa Mondor enjrqas.”

⁴⁰ Pita a anjam deqaji gargekoba singila na nanği minjroqnej. Osiqa olo endegsi minjrej, “Tamo ungasari bini bati endeqa unub qaji nanği kumbra uge uge yoqnsib laqnum. Ninği nanği ti Qotei na padaltngaim deqa ninği gegerere ñam atoqniy.”

⁴¹ Pita a anjam degsi marnaqa bati deqa tamo ungasari 3,000 nanği aqa anjam di qusib nango are miligiq di ateb. Osib nanği yanso eb. Nanği Yesus qa nango areqalo singilateb

deqa nanği tamo unğasari nami Yesus qa nanço areqalo siŋgilateb qaji nanço miligiq aısib koba na soqneb.

Yesus aqa tamo unğasari kalil nanği are qujaitoqnsib soqneb

⁴² Tamo unğasari Yesus qa nanço areqalo siŋgilateb qaji nanği bati gaigai aqa anjam maro tamo nanço anjam quoqnsib dauryoqneb. Nanği are qujaitoqnsib bem gentoqnsib uyoqnsibqa Qotei pailyoqnsib soqneb.

⁴³ Qotei na Yesus aqa anjam maro tamo nanği di siŋgila enjreçnaqa nanği manwa gargekoba yoqneb. Yeçnab Yesus aqa tamo unğasari kalil nanği manwa di unoqnsib Qotei aqa ñam soqtoqneb.

⁴⁴ Tamo unğasari kalil Yesus qa nanço areqalo siŋgilateb qaji nanği bati gaigai koroqnsibqa are qujaitoqnsib soqneb. Nanço inçi inçi kalil di koba qaji degsib maroqnsib segi segi qa jei jeıyoqneb.

⁴⁵ Nanço mandam ti inçi inçi ti qarinyeçneçnab tamo qudei na awaiyoqnsib silali enjreçnab oqnsib Yesus aqa tamo unğasari inçi inçi saiçoji nanği jeısib enjroqneb.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nanği bati gaigai are qujaitoqnsib sosibqa atra tal miligiq di koroqnsib luoqneb. Nanço segi segi talç di dego koroqnsibqa bem gentoqnsib uyoqneb. Nanği arebolebole ti lawo na sosibqa Qotei aqa ñam soqtoqnsib koba na inçi uyoqneb. Deyyeçnabqa tamo unğasari kalil nanği nanço kumbra di unoqnsib nanği qa tulaç areboleboleinçroqnej. Bati gaigai tamo unğasari qudei nanği are bulyeçnab Tamo Koba a na nanği eleçeçnaqa nanği boqnsib tamo unğasari nami Yesus qa nanço areqalo siŋgilateb qaji nanço miligiq aiyoqnsib koba na soqneb.

3

Pita Jon wo nanği na tamo siŋga qandamo boleteb

¹⁻² Bati gaigai bilaç seŋ kelinçeçnaqa Juda tamo unğasari nanği atra tal miligiq giloqnsib dia Qotei pailyoqneb. Pailyo bati bei Pita Jon wo nanği aiyel pailyoqa marsib atra tal miligiq gilqa laçnabqa tamo bei ai miligiq na siŋga qandamo ñambabej qaji a atra tal sirançe jojomq di awesoqnej. Bati gaigai aqa was nanği a qoboiyoqnsib boqnsib sirançe jojomq di ateçnabqa awoqnsiqa tamo unğasari atra tal miligiq gileçnabqa silali qa ñilnçroqnej. Sirançe di aqa ñam Sirançe Boledamu.

³ Bati deqa Pita Jon wo nanği atra tal miligiq gilqa laçnabqa unjrsiqa silali qa ñilnçrej.

⁴ Onaqa nanği aiyel na tamo di koçyosibqa Pita na minçe, "Ni aço niçe."

⁵ Degsi minçnaqa a are qaleç, "Nanği aiyel silali bei ebqab." Degsi are qalsiqa nanği aiyel koçnçresoqnej.

⁶ Onaqa Pita na minçe, "E silali saiçoji. Iço inçi bei unu di ni emçai. Yesus Kristus Nasaret qaji aqa ñam na e ni mermonum, 'Ni tigelosim walwel.'" "

⁷⁻⁸ Degsi minçsiqa aqa ban woq di oçsiq tigeltonaqa aqa siŋga tombol siŋgilaonab tigelochajatosiq walweleç. Oçsiqa Pita Jon wo nanği aiyel daurnjrsiqa atra tal miligiq gilsiq tulaç areboleboleıyeçnaqa prupruçoqnsiq Qotei aqa ñam soqtoqneb.

⁹⁻¹⁰ A deyeçnaqa tamo unğasari kalil nanği a unsibqa are koba qaloqneb. Osib maroqneb, "Tamo siŋga qandamo bati gaigai atra tal sirançe jojomq di awoqnsiqa silali qa ñileçnu qaji açi a di."

Pita a atra tal miligiq di anjam palonteç

¹¹ Tamo di a Pita Jon wo nanği aiyel daurnjrsiq laçnaqa tamo unğasari kalil nanği a unoqnsib are koba qaloqneb. Deqa nanği gurgur ti bosib atra tal meç di Pita Jon wo sonabqa koba na koroqneb. Atra tal me di aqa ñam Solomon aqa Tal Me.

¹² Tamo unğasari nanği bosib koroqneb Pita a nanği unjrsiqa endegsi minçrej, "O Israel tamo unğasari, niçi kiyaqa aço aiyel tamo di boletonum unsibqa are koba qaleçnub? Niçi kiyaqa aço aiyel nugsibqa endegsi mareçnub, 'Nanço segi siŋgila na ti kumbra bole na ti tamo di boletonub walwelço?' Niçi degsib maraıb.

¹³ Qotei aqa wau tamo Yesus aqa siŋgila na tamo di boleosiç walwelço. Qotei a Abraham, Aısak, Jekop, gago moma kalil nanği ti nanço Qotei. A na Yesus laç qureç osi oçsiq ñam kobaçuja yeç. Yesus çujai di niçi na osib jeu tamo nanço banç di ateb. Onaqa Pailat a olo Yesus tonto talç dena oçeç atqajqa marnaqa niçi na saıdeb.

¹⁴ Yesus a Qotei aça segi Tamo Boledamu. A une saiçoji. Ariya niçi na Yesus çoreıyosib saidosib Pailat minçe, "Tonto tamo bei oçeç atsim eçe." Niçi na Pailat degsib minçnabqa a nuŋço anjam di dauryosiqa leç oço tamo oçsiqa oçeç atsiç ençeç.

¹⁵ Ariya Yesus a segi ñambile qa utru. Di niçi na çalnab moiyeç. Moinaqa Qotei na olo subç na tigeltonaqa ıga gago ñamdamu na unem. Deqa bini ıga a qa mare mare laçnum.

¹⁶ Aço aiyel Yesus qa gago areqalo siŋgilateçnum deqa ıga aqa ñam na tamo siŋga qandamo di boletonum a siŋgilaço. Tamo siŋga qandamo di niçi qalie. Niçi gaigai a unoqneb. Yesus

a segi na aqo aiyel siŋgila egwoqa a qa gago areqalo siŋgilatosim tamo di boletonumqa nunjo ŋamdamuq di walwelqo.

¹⁷ “O gago was, e qalieonum, niŋgi ti nunjo gate nanji ti une kobaquja ateb di niŋgi poiŋgosai.

¹⁸ Niŋgi kumbra di yeb deqa Qotei aqa medabu o tamo kalil nanjo anjam nami maroqneb qaji di aqa damu Qotei na babtej. Agi Qotei na nanjo medabu siŋgilatetnjqreŋnaqa nanji endegsib maroqneb, ‘Qotei aqa Kristus a jaqatiŋ koba osim moiqa.’

¹⁹⁻²⁰ “Deqa ijo was kalil, niŋgi are bulyosib Tamo Koba aqaq boiy. Babqa a na nunjo une kobotetnjsim niŋgi siŋgila bunuj eŋgwas. Osim mondoŋ a na Yesus olo qarinyim nunjoq bqas. Tamo di agi Kristus Qotei a nami niŋgi qa osiq giltej qaji.

²¹ A laŋ qureq oqej di unu. A di soqnimqa Qotei na mandam bunuj ti laŋ bunuj ti atqa bati brantimqa a olo bqas. Qotei a nami aqa kumbra deqa anjam marej. Osiqa aqa anjam di aqa medabu o qaji tamo nanji minjqreŋnaqa nanji na nenjqreŋyoqneb.

²² “Nami Moses a Yesus qa endegsi marej, ‘Mondoŋ Tamo Koba Qotei na aqa medabu o qaji tamo bei e bul nunjo ambleq dena tigeltimqa a anjam mernjoqnmqa. Anjam mernjoqnmqa niŋgi aqa anjam kalil qusib dauryoqniy.

²³ Tamo ungasari kalil aqa anjam quqwa uratqab qaji nanji Qotei na ŋumim morenjqab. Deqa nanji olo Qotei aqa tamo ungasari nanjo ambleq di sqasai.’ Moses a nami Yesus qa degsi marej.

²⁴ Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanji dego nami Yesus qa anjam degsib maroqneb. Agi Samuel a utru atsiqa a Yesus bqajqa bati qalieosiq deqa Yesus qa anjam maroqnej. Samuel a moinaqa Qotei aqa medabu o tamo kalil bunuqna branteleneb qaji nanji dego Yesus bqajqa bati qalieosib deqa anjam maroqneb.

²⁵ “Qotei a niŋgi elenqa osiq deqa aqa medabu o qaji tamo nanji qarinyjqreŋnaqa aqa anjam mare mare laqneb. A nami nunjo moma utru nanji ti koba na anjam qosisibqa Abraham endegsi minjej, ‘Mondoŋ ino moma nanji paraosibqa leŋ dena tamo bei ŋambabqas. ŋambabosim tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji boletnjqras.’ Qotei a niŋgi elenqa osiq deqa anjam di Abraham minjej.

²⁶ Osiqa bunuqna aqa wau tamo Yesus a qarinyonaq nunjoq aiyej. Qotei a are qalej, a Yesus qarinyim a niŋgi kalil boletnjqimqa niŋgi nunjo kumbra uge uge kalil uratqab. Qotei a degsi are qalsiq Yesus qarinyonaq nunjoq aiyej.”

4

Nanji na Pita Jon wo ojelenosib tonto talq di breinjreb

¹⁻³ Pita Jon wo nanji na tamo ungasari nanji Qotei aqa anjam minjqreŋnabqa atra tamo nanji ti Sadyusi nanji ti atra tal taqato tamo nanjo gate ombla na tulaŋ minjiŋ oqetnjqreŋnaqa bosib nanji aiyel ojelenosib tonto talq di breinjreb. Di kiyaaq? Nanji aiyel maroqneb, “Yesus a moisiq olo subq na tigelej deqa tamo kalil nanji dego moisiq olo subq na tigeltqab.” Deqa nanji aiyel tonto talq di breinjreb. Bilaqtej deqa nanji aiyel tonto talq di uratnjqrnab sonab nebeej.

⁴ Bati deqa tamo ungasari tulaŋ gargekoba nanji Qotei aqa anjam quoqnsib Yesus qa nango areqalo siŋgilaqneb. Nanji kalil turteb 5,000.

Pita Jon wo nanji Juda gate kokba nanjo ulatamuq di tigeleb

⁵ Nebeonaqa Juda nanjo tamo kokba ti gate nanji ti dal anjam qalie tamo nanji ti Jerusalem di koroeb.

⁶ Atra tamo gate Anas aqa leŋ kalil nanji ti dego koroeb. Bei Kaiafas. Bei Jon. Bei Aleksanda.

⁷ Koroosib Pita Jon wo nanji metnjqrnab bonab nanjo ambleq di tigeltjqreŋ. Tamo siŋga qandamyonaq olo boleej qaji a dego osi bosib tigeltqab. Osib Pita Jon wo nenemjqreŋ, “Niŋgi siŋgila qabe na osib tamo endi boleteb? Niŋgi yai aqa ŋam na boleteb?”

⁸⁻⁹ Onaqa Mondor Bole a Pita aqa miligiŋ aisiq medabu siŋgilatetonaqa a na nanji endegsi minjqreŋ, “O Israel tamo kokba ti gate niŋgi ti ijo anjam endi quiy. Aqo aiyel na tamo siŋga qandamo endi boletem deqa niŋgi iga osib nunjo ŋamdamuq di tigeltgonub. Tamo endi a kiyersi boleej deqa niŋgi qalieqa osib nenemgonub.

¹⁰ Deqa niŋgi ti Israel tamo ungasari kalil ti ijo anjam endi qusib poiŋgem. Nasaret tamo Yesus Kristus agi niŋgi na ŋamburbasq di qalnab Qotei a olo subq na tigeltqab qaji aqa ŋam na tamo endi a boleqo. Boleosiq nunjo ulatamuq endi tigelesonaq niŋgi unonub.

¹¹ Yesus a tal ai bul. Niŋgi tal gereiyo qaji tamo bul. Niŋgi na tal ai di arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb. Onaqa Qotei na olo tal ai di osiq tal siŋgilatqajqa deqa tumaq di tigeltqab unu.

¹² Ningi quiy. Tamo bei aqa ñam na Qotei na iga elenqasai. Yesus aqa ñam na qujai Qotei na iga elenqas. Amqa iga padalqasai. Iga elenqajqa tamo bei saiqoji. Sawa bei beiq di Qotei na tamo bei iga osorgosai bole sai.”

¹³ Pita Jon wo nanqi singila na anjam di maroqneb nanqi ulaosai. Deqa Juda tamo kokba nanqi tulanj prugeb. Di kiyaaqa? Nanqi qalieeb, nanqi aiyel nami skul beiq gilosai. Nanqi tamo tulanj. Degsib qalieosib poinjrej, nanqi aiyel nami Yesus ombla laqneb.

¹⁴ Tamo singa qandamyonaq olo boleej qaji a Pita Jon wo nanjo areq di tigelesonaq Juda tamo kokba nanqi unsibqa anjam bei kamba marqa keresaiinjrej.

¹⁵ Deqa nanqi na Pita Jon wo minjrnabqa taqal beiq gilnabqa nanqi segi qairosib mareb,

¹⁶ “Iga nanqi aiyel kiyernjrqom? Nanqi aiyel manwa kobaquja yonubqa Jerusalem tamo ungasari kalil nanqi quekronub. Deqa iga gisan qa marqa keresai.

¹⁷ Unjum, iga na nanqi aiyel Yesus aqa ñam mare mare laqajqa saidnjrqom. Yimqa nanjo anjam kobaqasai.”

¹⁸ Juda tamo kokba nanqi degsib qairosib nanqi aiyel olo metnjrnab bonabqa singila na saidnjrsib minjreb, “Ningi aiyel olo Yesus aqa ñam maroqnaib. Medabu getentiy.”

¹⁹ Onaqa Pita Jon wo nanqi na kamba minjreb, “Aqo aiyel Qotei aqa anjam dauryqa uratosim olo nunjo anjam dauryqom di Qotei aqa ñamgalaq di kumbra bole e? Ningi segi mariy.

²⁰ Aqo aiyel medabu getentqa keresai. Qotei aqa manwa kalil gago ñamdamu na unoqnem qaji deqa iga mare mare laqnmom. Aqa anjam kalil gago dabkala na quoqnem qaji di dego iga mare mare laqnmom. Iga uratqa keresai.”

²¹ Onaqa Juda tamo kokba nanqi na olo nanqi aiyel Yesus aqa ñam marqajqa singila na saidnjrsib uratnjrnab gileb. Nanqi aiyel na tamo singa qandamo boletonabqa tamo ungasari tulanj gargekoba nanqi unsibqa Qotei aqa ñam soqtoqneb. Deqa Juda tamo kokba nanqi tamo ungasari nanqi ulainjreb. Nanqi nanjo aiyel jejamuq di une bei bantosai deqa nanqi ñumqa keresai. Utru deqa nanqi tamo ungasari nanqi ulainjrsib nanqi aiyel uratnjrnab gileb.

²² Tamo singa qandamo nanqi aiyel na boleteb qaji di aqa wausa 40.

Yesus aqa wau tamo nanqi Qotei pailyeb

²³ Juda tamo kokba nanqi na nanqi aiyel uratnjrnab gilsib tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanjoq di branteb. Brantosib anjam kalil atra tamo kokba ti tamo gate ti nanqi na minjreb qaji deqa sainjreb.

²⁴ Sainjrnab qusibqa tulanj areboleboleinjrej. Deqa nanqi kalil medabu qujaitosib Qotei endegsib pailyeb, “O Tamo Koba, ni na lanj ti mandam ti yuwal ti inji inji kalil ti atem unub.

²⁵ Nami ni na Mondor Bole qarinyonamqa aisiq ino wau tamo agi gago moma Devit aqa medabu singilatetonaqa endegsi marej,

‘Kiyaaqa sawa bei bei qaji nanqi minjin oqetnjreqnu?’

Kiyaaqa nanjo areqalo tulanj nanarieqnaq nanqi Qotei ti qotqajqa qaireqnub?

²⁶ Sawa bei beiq di mandor kokba nanqi tigelogsib Kristus qalib moiqajqa deqa singilaeqnub.

Gate kokba nanqi na Tamo Koba aqa Kristus wo qoto itnjrqajqa deqa koroqnub.’

²⁷ “O Qotei, Devit aqa anjam di aqa damu gam endena brantej. Herot wo Pontius Pailat wo Israel nanqi ti sawa bei bei qaji nanqi ti kalil qure endia koroosibqa ino segi wau tamo bole Yesus ni nami giltem qaji a ugeugeiyqa marsibqa anjam kereteb.

²⁸ O Qotei, ni nami marem, ‘Nanqi Yesus qalib moiqas.’ Ino anjam di agi nanqi dauryosib Yesus qalnab moiyej. Nanjo segi areqalo na nanqi Yesus qalosai. Ino singila na ti ino areqalo na ti nanqi Yesus qalnab moiyej.

²⁹ O Tamo Koba, Juda tamo kokba nanqi minjin oqetnjrqoqa iga ula egwajqa anjam mergonub di ni unime. Iga ino wau tamo unum. Deqa ni iga singila egoqnmqa iga ino anjam maroqnmom. Iga ulaqasai.

³⁰ Ni iga singila egoqnmqa iga ino wau tamo bole Yesus aqa ñam na tamo ungasari nanqi boletnjroqnmom. Osim ino manwa kokba babtoqnmom.”

³¹ Nanqi degsib Qotei pailyosib koboonaqa tal nanqi koroosiqneb qaji di renginej. Onaqa Mondor Bole aisiqa nanqi singila enjrnaja nanqi Qotei aqa anjam mare mare laqneb. Nanqi ulaosai.

Yesus aqa tamo ungasari nanqi na nanjo Kristen was nanqi aqaryainjroqneb

³² Bati deqa tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanqi kalil are qujaitoqnsib soqneb. Tamo bei na aqa inji inji saiaosiq aqa segi qa marosaiocnej. Nanjo inji inji kalil di koba qaji degsib maroqnsib segi segi qa jei jeiyocneb.

³³ Tamo Koba Yesus aqa anjam maro tamo kalil nanqi aqa wau ojoqneb. A subq na tigelej anjam di nanqi mare mare laqneb. Nanjo anjam di singila ti. Nanqi mare mare laqneb Qotei a nanqi qa are tulanj boleiyocnej.

³⁴⁻³⁵ Tamo ungasari Yesus qa nanġo areqalo singilateb qaji nanġi kalil inġi kere soqneb. Bei a inġi qa truquosaiognej. Di kiyaaqa? Nanġi nanġo segi mandam ti tal ti qarinyeqnabqa tamo qudei na awaiyoqnsib silali enjroqneb. Enjreqnab silali di osi boqnsib Yesus aqa anjam maro tamo nanġo banġq di ateqnab nanġi na tamo inġi inġi saiqoġi nanġi jeisib enjroqneb.

³⁶ Nango ambleq di tamo bei soqnej aqa ñam Josep. Aqa ñam bei Barnabas. Yesus aqa anjam maro tamo nanġi na ñam di waiyeb. Aqa ñam di aqa damu, "Tamo are singilatetnro qaji." Barnabas a Lival aqa leŋ. A Saiprus nui qaji.

³⁷ Aqa mandam bei soqnej di tamo qudei na awaiyosib silali yonab osi gilsiq Yesus aqa anjam maro tamo nanġo banġq di atej.

5

Ananiaas aqa ŋauŋ Safaira wo nanġi Qotei gisanjyeb

¹⁻² Ariya tamo bei soqnej aqa ñam Ananiaas. Aqa ŋauŋ aqa ñam Safaira. Ananiaas aqa mandam bei tamo qudei na awaiyosib silali yonabqa a silali di osiqa aqa ŋauŋ wo anjam keretosib silali oto aqa segi qa ulitosiq oto bei osi gilsiq Yesus aqa anjam maro tamo nanġo banġq di atej.

³ Onaqa Pita na minjej, "Ananiaas, kiyaaqa Satan a ino are miligiq aiqoqa ni Mondor Bole a gisanjonum? Ino mandam awaiyonub silali osim kiyaaqa oto bei ino segi qa marsim ulitonum?"

⁴ Nami ino mandam awaiyosaisanabqa di ino segi mandam. Ariya bunuqna mandam awaiyosib silali emonub di ino segi silali. Ni segi na silali di taqatosim ni wau kiye yqa osim ye. Ni kiyaaqa gisanjosim maronum, "Silali kalil agi osi bonum?" Ni kiyaaqa kumbra uge di yqajqa are qalonum? Ni que. Ino gisan anjam di ni na tamo nanġi minjrosai. Ni Qotei gisanjyqa osim minjonum."

⁵⁻⁶ Pita a degsi marnaqa Ananiaas a anjam di qusiqa moiyoqjatosiq mandamq di ulonej. Onaqa anġro wala nanġi bosib aqa jejamu gara na dalaosib osi gilsib subq ateb. Subq atnabqa tamo ungasari kumbra deqa queb qaji nanġi tulaŋ ulaugeteb.

⁷ Sokiñalayoŋaq Ananiaas aqa ŋauŋ bej. Aqa gumbuluŋ moiyej di a qaliesai.

⁸ A bonaqa Pita na minjej, "Ni mare. Ni ino gumbuluŋ wo nunġo mandam bei tamo qudei na awaiyosib silali enġonub qaji agi ino gumbuluŋ na osi bosiq ebqo endi segi e?" Onaqa minjej, "Od. Silali kalil agide."

⁹ Degsi minjnaqa Pita na minjej, "Kiyaaqa ni ino gumbuluŋ wo anjam keretosib kumbra uge di yonub? Niŋgi are qalonub, Tamo Koba aqa Mondor a nunġo kumbra di ungasai. Degosib niŋgi yonub. Ni que. Anġro wala ino gumbuluŋ subq atonub qaji nanġi bosib siraŋmeq di tigelonub. Nanġi ni dego qoboimosib gilsib subq atqab."

¹⁰ Degsi minjnaqa a dego moiyoqjatosiq Pita aqa singaq di ulonej. Onaqa anġro wala nanġi bosib a moiyej di unsib qoboyosib gilsib aqa gumbuluŋ aqa areq di subq ateb.

¹¹ Onaqa tamo ungasari kalil kumbra deqa queb qaji nanġi tulaŋ ulaugeteb. Kristen kalil nanġi dego ulaugeteb.

Yesus aqa anjam maro tamo nanġi maŋwa gargekoba babtoqneb

¹² Bati deqa Qotei na Yesus aqa anjam maro tamo nanġi singila enjreqnaga nanġi maŋwa gargekoba yeqnaqqa tamo ungasari nanġi unoqneb. Tamo ungasari Yesus qa nanġo areqalo singilateb qaji nanġi kalil are qujaitoqnsibqa atra tal meq di koroqnsibqa Qotei qa louoqneb. Tal me di aqa ñam Solomon aqa Tal Me.

¹³ Jerusalem dia tamo ungasari laŋa laŋa kalil nanġi na tamo ungasari Yesus qa nanġo areqalo singilateb qaji nanġo ñam soqtetnroqnsibqa nanġi ti koba na koroqajqa ulaoqneb.

¹⁴ Tamo ti unja ti tulaŋ gargekoba nanġi Tamo Koba Yesus qa nanġo areqalo singilatoqnsib boqnsib tamo ungasari nami Yesus qa nanġo areqalo singilateb qaji nanġo miligiq aiyeqnaq nanġi tulaŋ kobaoqneb.

¹⁵ Kobaoqnsib nango ma tamo nanġi sapersaq di ŋeiotnroqnsib qoboinroqnsib gam qalaq di ateleŋoqneb. Di kiyaaqa? Pita a gam na walwelosim giloqnmqqa aqa seŋ qunuŋ na nanġi waburtjnroqnmqqa nanġo ma kobooqnaqqa deqa.

¹⁶ Qure kiñilala kalil Jerusalem jojomq di soqneb qaji dena dego tamo mainjro qaji nanġi ti tamo mondor uge uge na ojeleŋo qaji nanġi ti joqnsib boqneb. Joqnsib beqnaq nanġi kalil boleqneb.

Laŋ anġro na Yesus aqa anjam maro tamo nanġi tonto talq dena oreqq atej

¹⁷⁻¹⁸ Yesus aqa anjam maro tamo nanġi kumbra degyeqnaqqa atra tamo gate aqa wau qujai agi Sadyusi nanġi ti koba na unsib minjin oqetjnraqa nanġi ojeleŋosib tonto talq di breinjrnab soqneb.

¹⁹ Sonabqa qoloej. Onaqa Tamo Koba aqa lanj angro bei aisiqa tonto tal siranme waqtosiq nanngi joqsiq oqedeb. Oqedonabqa lanj angro na minjrej,

²⁰ “Ninngi gilsib atra tal miligiq di tigelosib tamo ungasari nanngi nambile gaigai sqajqa anjam palontosib minjroqniy.”

²¹ Onaqa nanngi lanj angro aqa anjam di dauryosib nobqolo malu qameqnaqa atra tal miligiq gilsib dia tigelosib tamo ungasari nanngi Qotei aqa anjam palontosib minjroqneb.

Bati deqa atra tamo gate aqa wau qujai ti nanngi na Juda tamo kokba ti Israel tamo gate ti nanngi metnjrnab bosib koroeb. Koroosib anjam keretosib nanngo qaja tamo nanngi minjreb, “Ninngi aisib Yesus aqa anjam maro tamo nanngi tonto talq dena joqsib boiy.”

²² Onaqa qaja tamo nanngi aisib tonto talq di brantosib nam ateb Yesus aqa anjam maro tamo nanngi di sosai. Nanngi degsi unsib deqa olo puluosib bosib Juda tamo kokba nanngi minjreb,

²³ “Iga aiyonum di tonto tal siranme qandimesonaq unonum. Tal taqato tamo nanngi anj ti siranmeq di tigenenab. Ariya iga siran waqtosim miligiq gilonum di iga tamo bei unosai.”

²⁴ Degsib minjrnabqa atra tamo kokba ti atra tal taqato tamo nanngo gate ombla na anjam di qusib are koba qalsib maroqneb, “Tamo nanngi di kiyersib tonto tal uratosib jaraiyonub?”

²⁵ Onaqa tamo bei bosiqqa nanngi minjrej, “Ninngi quiy. Tamo ninngi na tonto talq di breinjreb qaji nanngi atra tal miligiq di sosibqa anjam plalteqnaq tamo ungasari nanngi qequeqneb.”

²⁶ Degsi minjrnabqa qaja tamo nanngi ti atra tal taqato tamo nanngo gate ombla na atra tal miligiq gileb. Gilsib Yesus aqa anjam maro tamo nanngi di sonab unjrsib ojeleosib joqsib gileb. Singila na ojsib gilosai. Lawo na joqsib gileb. Tamo ungasari nanngi njirinjosib meninj osib nanngi numuib deqa ulaosib lawo na joqsib gileb.

Yesus aqa anjam maro tamo nanngi aqa anjam marqajqa ulaosai

²⁷ Joqsib gilsib Juda tamo kokba nanngo ulatamuq di tigeltjnreb. Tigelonabqa atra tamo gate na nanngi njirinjnrsiqa minjrej,

²⁸ “Ninngi Yesus aqa nam mare mare laqajqa iga singila na saidngem. Di ninngi na olo mare mare laqnaqnaq tamo ungasari kalil Jerusalem endi unub qaji nanngi quekriteqneb. Di segi sai. Ninngi gago jejamuq di une qamoqnsib mareqneb, iga na Yesus namburbasq di qalnam moiyej.”

²⁹ Atra tamo gate na Yesus aqa anjam maro tamo nanngi degsi minjrnabqa nanngi Pita ombla na kamba minjreb, “Iga Qotei aqa anjam segi dauryqom di kere. Iga tamo nanngo anjam dauryqasai.

³⁰ Di bole, ninngi na Yesus namburbasq di qalnan moiyej. Moinaqa gago moma utru nanngo Qotei na olo subq na tigeltjeb.

³¹ Yesus qujai di Qotei na lanj qureq osi oqsiqa aqa banj woq di awotej. Deqa Yesus a gago Tamo Koba. A na qujai iga elenamqa iga padalqasai. Yesus qujai dena iga Israel tamo ungasari are bulyetgoqnsiqa gago une kobotetgeqnu.

³² Iga gago segi namdamu na Yesus aqa kumbra di unoqnem deqa mare mare laqnum. Mondor Bole a dego Yesus aqa kumbra di ubtosiq mareqnu. Mondor di agi Qotei na tamo ungasari aqa anjam dauryeqnub qaji nanngi enjreqnu.”

Gamaliel a Juda tamo kokba nanngi dalnjrej

³³ Onaqa Juda tamo kokba nanngi Yesus aqa anjam maro tamo nanngo anjam di qusibqa minjinj ani oqetnjrnabqa nanngi numib morenqajqa maroqneb.

³⁴ Onaqa nanngo ambleq dena Farisi tamo bei aqa nam Gamaliel a tigelej. A dal anjam qalie tamo kobaquja. Tamo kalil nanngi bati gaigai a qa maroqneb, “A tamo bolequja.” A tigelosiqa Juda tamo kokba nanngi minjrej, “Ninngi mati tamo nanngi endi minjrib taqal beiq gileb.”

³⁵ Onaqa nanngi taqal beiq gilnabqa Gamaliel na olo Juda tamo kokba nanngi minjrej, “O Israel tamo, ninngi na tamo nanngi endi gulbe enjrqqa osibqa mati geregere are qaliy.

³⁶ Ninngi qalie, nami yala tamo bei aqa nam Teudas a tigelosiqa aqa segi nam soqtoqnsiqa maroqnej, ‘E tamo kobaquja.’ Degsi mareqnaqa tamo 400 a dauryoqneb. Onaqa Rom nanngi na bosib a qalnan moinaqa tamo kalil a dauryoqneb qaji nanngi segi segi jaraiyonab aqa wau koboej.

³⁷ Bunuqna tamo ungasari nanngo nam sisiyo bati qa Galili qaji tamo bei aqa nam Judas a dego tigelosiqa Rom nanngi ti qotqajqa maroqnsiqa tamo nanngo are tigeltetnjreqnaqa nanngi a dauryoqneb. Onaqa Rom nanngi na a qalnan moinaqa tamo kalil a dauryoqneb qaji nanngi segi segi jaraiyeb.

³⁸ Deqa ninngi quiy. Ninngi tamo nanngi endi uratnjrib nanngo wau yoqnebe. Nanngi nanngo segi areqalo na wau endi tigeltqab di nanngo wau kobaqas.

³⁹ Ariya nanngi Qotei aqa areqalo na wau endi tigeltqab di ninngi na nanngi kobotnjrqqa keresai. Ninngi nanngi numqab di ninngi Qotei ti qotqab.”

Gamaliel na Juda tamo kokba nan̄gi degsi minjrnaqa nan̄gi aqa anjam di dauryosib Yesus aqa anjam maro tamo nan̄gi ñumqa urateb.

⁴⁰ Osib nan̄gi metnjrnabqa nan̄gi olo bonabqa bu toqon̄ na nan̄gi kumbainjrsib nan̄gi Yesus aqa ñam olo marqajqa singila na saidnjrsib nan̄gi uratnjreb.

⁴¹ Onaqa nan̄gi koro sawa di uratosib gileb. Qotei a are qalej, nan̄gi Yesus aqa ñam qa jaqatin̄ ti jemai ti oqa kere. Deqa nan̄gi arebolebolejnrajq gileb.

⁴² Nan̄gi Yesus aqa anjam mare mare laqajqa uratosaiogneb. Nan̄gi bati gaigai Yesus aqa anjam plaltoqnsib maroqneb. Atra tal miligiq di, tamo ungasari nango segi segi talq di nan̄gi anjam endegsib maroqneb, “Yesus a bole Kristus.”

6

Tamo 7 nan̄gi ingi jeiyo wau ojqajqa giltnjreb

¹ Bati deqa Juda tulan̄ gargekoba nan̄gi are bulyoqnsib Yesus qa nan̄go areqalo singilatoqneb. Juda qudei nan̄gi Grik qaji. Deqa nan̄gi Grik anjam qalie. Juda qudei nan̄gi Hibru qaji. Deqa nan̄gi Hibru anjam qalie. Bati bei Grik qaji Juda nan̄gi tigelosib Hibru qaji Juda nan̄gi qa ñirineb. Di kiyaqqa? Ingi jeiyo batieqnaqa Hibru qaji Juda nan̄gi na Grik qaji Juda nan̄go un̄a qobul nan̄gi uratnjroqnsib nan̄go segi un̄a qobul nan̄gi ingi jeisib enjroqneb.

² Deqa Yesus aqa anjam maro tamo 12 nan̄gi na tamo ungasari kalil Yesus dauryoqneb qaji nan̄gi koroinjrsib minjreb, “Iga Yesus aqa anjam maro tamo unum. Gago wau qujai agi iga Qotei aqa anjam mare mare laqnum. Iga gago wau di uratosim ingi jei jeiyoqnaqasai.

³ Deqa ijo was, nin̄gi tamo 7 nun̄go ambleq dena giltnjriy. Tamo endeqaji giltnjriy. Nan̄go kumbra tulan̄ boledamu. Qotei aqa Mondor a nan̄goq di sosiqa nan̄gi singilatnjreqnu. Nan̄gi powo koba ti unub. Nin̄gi tamo deqaji giltnjrsib wau enjribqa nan̄gi na ingi jeiyetngooqnaqab.

⁴ Iga Yesus aqa anjam maro tamo unum deqa iga bati gaigai Qotei pailyoqnsim Yesus aqa anjam mare mare laqnum. Gago wau bole agide.”

⁵ Onaqa Kristen nan̄gi kalil anjam di qusib odosib tamo 7 nan̄gi giltnjreb. Bei aqa ñam Stiven. Stiven aqa areqalo kalil Yesus qa singilatoqnej. A areqalo aiyeltosaiogneb. Mondor Bole a Stiven aqa are miligiq aiyooqnsiqa singilatoqnej. Bei aqa ñam Filip. Bei Prokorus. Bei Nikanor. Bei Timon. Bei Parmenas. Bei Nikolas. Nikolas aqa qure utru Antiok. A Juda tamo sai. A nami Jerusalem bosiqqa Juda nan̄go lou dauryqa marsiq nan̄go miligiq aiyey.

⁶ Kristen nan̄gi na tamo 7 nan̄gi di giltnjrsib Yesus aqa anjam maro tamo nan̄go ulatamud di tigeltnjrnab nan̄go gateq di ban̄ atsib nan̄gi qa Qotei pailyeb.

⁷ Bati deqa Qotei aqa anjam tulan̄ kobaoqnej. Jerusalem dia tamo ungasari tulan̄ gargekoba nan̄gi Yesus qa nan̄go areqalo singilatoqneb. Atra tamo gargekoba nan̄gi dego Qotei aqa anjam dauryoqnsibqa Yesus qa nan̄go areqalo singilatoqneb.

Stiven a Juda tamo kokba nan̄go ulatamud di tigelej

⁸ Qotei a Stiven qa are tulan̄ ñameiyooqnsiq a singila yeqnaqa a na tamo ungasari kalil Jerusalem di soqneb qaji nan̄go ñamdamuq di man̄wa gargekoba yoqnej.

⁹ Onaqa bati bei Juda tamo qudei nan̄gi tigelosib Stiven ombla anjam na qotoqneb. Tamo nan̄gi di Juda nan̄go Qotei tal beiq di gaigai louoqneb. Nan̄gi nami kangal tamo sosibqa olo bunuqna nan̄go segi wau ojoqneb deqa nan̄gi Qotei tal dia louoqneb. Qotei tal di aqa ñam endegsib waiyeb, “Tamo Nango Segi Wau Ojo Qaji Nan̄go Qotei Tal.” Tamo nan̄gi di Stiven ombla anjam na qotoqneb. Nan̄gi nami Sairini qure ti Aleksandria qure ti Silisia sawa ti Esia sawaq dena ti beleneb.

¹⁰ Nan̄gi Stiven ombla anjam na qoteqnaq Qotei aqa Mondor na Stiven powo koba yoqnej deqa nan̄gi aqa anjam qalotqa keresai.

¹¹ Deqa nan̄gi lumu na tamo qudei nan̄gi metnjrnab bonab minjreb, “Nin̄gi Stiven aqa jejamu lan̄a gisan̄yiy.” Deyyosib silali enjreb. Silali enjrnab nan̄gi gisan̄yosib mareb, “Stiven a Moses Qotei wo qa misilin̄ anjam mareqnaq iga quoqnem.”

¹² Nan̄gi anjam degsib marnabqa Juda tamo ungasari nan̄gi ti Juda gate nan̄gi ti dal anjam qalie tamo nan̄gi ti qusibqa Stiven qa min̄jin̄ oqetnjrnaqa a ojeb. A ojsib koro sawaq osi gilsib Juda tamo kokba nan̄go ulatamud di tigelteb.

¹³ Tigeltosib tamo qudei nan̄gi dego osi bonab nan̄gi Stiven aqa jejamu lan̄a gisan̄yosib mareb, “Tamo endi a bati gaigai Qotei aqa atra tal qa ti Moses aqa dal anjam qa ti misilin̄ anjam mareqnu.

¹⁴ Bati bei a endegsi marnaq iga quem, ‘Nasaret tamo Yesus a na atra tal endi niñaqyosim Moses aqa dal anjam iga nami egej qaji di dego kobotosim dal anjam bunuj egwas.’”

¹⁵ Onaqa tamo kalil koro sawaq di awesoqneb qaji nan̄gi Stiven koqyoqneb. Koqyoqnsib aqa ulatamu lan̄ angro aqa ulatamu bulonaq uneb.

7

Stiven a Qotei aqa anjam plaltej

¹ Onaqa atra tamo gate a na Stiven nenemyej, "Nango anjam maronub di bole e?"

²⁻³ Onaqa Stiven a kamba marej, "O ijo was ijo abu ti ninji ijo anjam endi quiy. Nami gago moma utru Abraham a Mesopotemia sawaq di sosiq Haran qureq gilosaisonaqa gago Qotei lanj qureq di unu qaji a Abraham aqa ulatamuq di brantosiq minjej, 'O Abraham, ni ino sawa ti ino was nangi ti uratnjrsimqa mandam mutu bei e na osormitqa deq gilime.'

⁴ Qotei na Abraham degsi minjnaqa a tigelosiq Kaldia sawa uratosiq Haran qureq gilsiq di soqnej. Bunuqna aqa abu moinaqa Qotei na a qarinyonaq mandam mutu iga bini unum qaji endeq bosiq soqnej.

⁵ Sonaqa Qotei na mandam mutu endi a yosai. A angro saiqoji sonaqa Qotei na minjej, 'Bunuqna e na ni ti ino moma kalil nambabqab qaji nangi ti mandam mutu endi engwai.'

⁶ Osiaq minjej, 'Mati ino moma kalil nangi sawa beiq di yauj tamo soqniqbqa sawa deqaji tamo nangi na wau koba enjroqnsib ugeugeinjroqniqbqa wausau 400 gilqas.

⁷ Yimqa e na kamba sawa deqaji tamo nangi peginjrsiy nūmitqa ino moma nangi sawa di uratosib bosib mandam mutu endia sosib e qa louoqniqbqab.' Qotei na nami Abraham degsi minjej.

⁸ Osiaq Abraham ombla anjam qosisiqa minjej, 'Ni muluj unqam.' Degsi minjnaqa Abraham aqa angro Aisak a nambabonaqa bati 8 qa muluj waiyej. Bunuqna Aisak aqa angro Jekop a nambabej. Olo bunuqna Jekop aqa angro 12 nangi dego nambabeb. Di gago moma utru 12.

⁹⁻¹⁰ "Onaqa bati bei Jekop aqa angro 11 nangi nango was Josep qa ugeosib a ojsib tamo qudei nango banj di atnabqa nangi na silali enjrsib Josep osi sumsib Isip sawaq di uratonab soqnej. Josep a Isip sawaq di gulbe ti sonaqa Qotei na aqaryaiyoqnsiqq geregereiyocnej. Osiaq Josep powo koba yeqnaqa Isip nango mandor a di unoqnsiq Josep qa are boleiyonaq soqnej. Deqa a na Josep minjej, 'Ni gate koba sosim Isip sawa taqatqam.' Degsi minjej deqa Josep a Isip sawa taqatoqnej. A mandor aqa tal dego taqatoqnej.

¹¹ "Bunuqna Isip sawa ti Kenan sawa ti nangi mam koba osib gulbe kobaquja iteb. Gago moma utru nangi dego ingi sainjrej.

¹² Onaqa Jekop a endegsi quej, 'Isip sawaq di ingi unu.' Qusiq gago moma utru nangi qarinyjrnac ingi awaiyqajqa Isip sumeb. Sumsib ingi awaiyosib olo puluosib beb.

¹³ Bunuqna Jekop na gago moma utru nangi olo ingi awaiyqa qarinyjrnac Isip sumeb. Sumsib nango was Josep aqa ulatamuq di tigelonab a segi qa babtonaq nangi a qa poinjrej. Josep a aqa abu qa ti aqa was nangi qa ti dego babtonaq Isip nango mandor a nangi qa poinjrej.

¹⁴ Deqa Josep na aqa was nangi olo qarinyjrnac aisis Josep aqa lenj kalil aqa abu Jekop ombla joqnsib Isip sumeb. Tamo ti unja ti kalil turtonab 75.

¹⁵ Bati deqa Jekop a Isip sumsiaq dia sosiq moiyej. Gago moma utru nangi dego dia morenejeb.

¹⁶ Onaqa nango qusa osi bosib Sekem qureq di subq atelenjeb. Sub di nami Abraham a Hamor aqa angro nangoq dena awaiyej.

¹⁷ "Ariya Israel nangi Isip uratosib mandam mutu iga bini unum qaji endeq bqajqa bati jojomej. Bati jojomonaqa Israel nangi tulanj gargekobaeb. Agi nami Qotei na Abraham minjej, 'Bunuqna e na ni ti ino moma nangi ti mandam mutu endi engwai.'

¹⁸ Bati deqa Isip nango mandor bei tigelej. A Josep qa poiyoasai.

¹⁹ Deqa a na gago moma nangi gisa gisanjroqnsiq ugeugeinjroqnej. Nango angro nambabqab a na nangi minjrecaq osi giloqnsib nafuq di uratnjrecaq morenoqneq.

²⁰ Bati deqa Moses a nambabej. Qotei a Moses qa are tulanj boleiyonaq soqnej. Bai qalub qa Moses aqa ai abu nango talq di a ulitosib geregereiyocneq.

²¹ Bunuqna nangi Moses osib yaq di uratonab sonaqa Isip nango mandor aqa angro sebin na itosiq aqa segi qa marsiq a boletonaq tamo kobaqujaej.

²² A Isip nango skul kobaq giloqnsiq powo koba oqnej. Deqa a tamo singila koba soqnej. A singila na wauoqnsiq anjam maroqnej.

²³⁻²⁴ "Moses aqa wausau 40 kereonaqa a na aqa was Israel nangi unjrqajqa marsiq gilsiq nangoq di brantej. Brantonaaq Isip tamo bei na Israel tamo bei qalougeteqnaq unsiq a kamba Israel tamo di aqaryaiyosiq Isip tamo qalnaq moiyej.

²⁵ Osiaq are qalej, 'Ijo was Israel nangi ijo kumbra di unsib endegsi poinjrqaq, "Bole, Qotei a Moses gilmitqa a na iga joqsim Isip sawa uratqom." ' Nangi degsi poinjrosai.

²⁶ Nebeonaqa Moses a olo walwelosi gilsiq Israel tamo aiyel qoteqnaq unjrsiq nangi aiyel potnjrsiq minjrej, 'Ningi aiyel was wo. Kiyaaq ningi qoteqneq?'

²⁷ Degsi minjrnaqa tamo aqa was qaloqnej qaji a na tigelosiqqa Moses aqa ban go-tranjetosiqqa minjej, 'Yai na ni gago gate koba atqoqa iga taqatgosim gago une gereiyqa bonum?

²⁸ Ya ni na Isip tamo bei qalnam moiyej degsim e olo lubsim moiyoibqam e?'

²⁹ Onaqa Moses a anjam di qusiqqa a ulanjosiq gilsiq Midian sawaq di yaunjej. Di sosiqqa unqa osiqqa angoro mel aiyel nambabtnej.

³⁰ "A di sosiqqa wausau 40 kobonaqa Sainai mana aqa wadau sawaq di nam luwit yusiq pulonjeqnaqa Qotei aqa lan angoro bei nam pulonq di sonaq unej.

³¹⁻³² Unsiqa are koba qalsiqqa olo gegerere unqa osiqqa nam luwit utruq gilej. Gilnaqa nam pulonj milligiq di Tamo Koba a na anjam endegsi minjej, 'O Moses, e ino moma nanjo Qotei. E Abraham aqa Qotei. E Aisak aqa Qotei. E Jekop aqa Qotei.' Degsi minjrnaqa Moses a qusiqqa ulaugetosiq gindagindanej. Osiqqa nam pulonj di unqa uratosiqqa turuej.

³³ Onaqa Tamo Koba a na olo minjej, 'Mandam mutu kiñala ni tigelejunum endi getento koba. Deqa ino sinja tatal piqt.

³⁴ Ni que. Ijo segi tamo ungasari nanji Isip sawaq di gulbe koba ti sonab e unjreqnun. Nanji akamkobaegnab e queqnun. Deqa e na nanji Isip nanjo mandor aqa banq dena elenqai. E deqa ni mermqqa bonum. Deqa ni tigel. E ni qarinjmitqa Isip aiqam.' Qotei na Moses degsi minjej.

³⁵ "O ijo was, Moses qujai di nami Israel nanji na qoreiyosib minjeb, 'Yai na ni gago gate koba atqoqa iga taqatgosim gago une gereiyqa bonum?' Agi a qujai Qotei na gate koba atsiqa qarinyonaqa a Israel nanjoq aisiqa aqaryainjrej. Lan angoro nam luwitq di sosiqqa Moses aqaq di brantej qaji a Moses singilatonaa a kumbra di yej.

³⁶ Moses qujai dena Isip aisiq dia manjwa gargekoba yoqnej. Osiqqa Israel nanji joqsiqu Isip uratosib gilsib wadau sawaq di, Yuwal Lentq di Moses na manjwa gargekoba yeqnaqa wausau 40 koboej.

³⁷ Moses qujai dena Israel nanji minjrej, 'Bunuqna Qotei na aqa medabu o qaji tamo bei e bul nunjo ambleq dena tigeltimqa a na ninji anjam mernjoqnaqas.'

³⁸ Moses qujai dena Israel nanji joqsiqu wadau sawaq di korooqneq. Di gago moma nanji. Moses qujai di Sainai manaq oqsiqu dia lan angoro bei na anjam minjrnaqa a ombla soqneq. Sosibqa Moses a anjam nambile unu qaji di Qotei aqaq dena yayiosiqqa gago moma nanji enjrej.

³⁹ "Ariya Moses a Sainai mana goge di sonaqa gago moma nanji na aqa anjam dauryqa uratosib a qoreiyosib olo puluosib Isip aiqajqa maroqneq.

⁴⁰ Osib atra tamo gate Aron endegsib minjeb, 'Ni gago qotei qudegi gereiyetgimqa nanji na iga joqsib puluosim Isip olo aiqom. Moses agi iga Isip dena joqsi bej qaji bini a qabitqo kiyi di iga qaliesai. Nanji na Aron degsib minjeb.

⁴¹ Minjsib bati deqa nanji na makau sigitosib aqa sulum gereiyosib gisan qotei di atraiyosib areboleboleinjroqnej.

⁴² Nanji kumbra degyeb deqa Qotei na nanji qoreinjrnnaqa nanji sen ti bai ti bongar ti binjroqneq. Nanjo kumbra deqa Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji bunuqna endegsib nenjrenjeb, 'O Israel tamo ungasari, ninji wausau 40 wadau sawaq di sosibqa makau ti kaja ti ñumoqnsib gisan qotei nanji atrainjroqneq. Ninji e atraibosaiocneq.

⁴³ Ninji gisan qotei Molek aqa tal ti gisan qotei Refan aqa bongar ti sigitosib nanjo sulum gereiyosib wadau sawaq di osi laqnsib nanji binjroqneq. Nunjo une deqa e ninji wingitqa ninji sawa endi uratosib Babilon qure taqal beiq gilsib di sqab.' Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji anjam degsib nenjrenjeb.

⁴⁴ "Gago moma nanji wadau sawaq di sosibqa Qotei aqa tal gara na gereiyi qaji di osi laqneq. Tal di Qotei na nami sigitosiqqa Moses osoryonaqa degsi gereiyej. Tal dia Qotei na aqa anjam bole babtoqnej.

⁴⁵ Bunuqna gago moma nanji tal di onabqa Josua na nanji joqsi bosiqqa mandam mutu endia soqneq. Sonabqa Qotei a Josua minjrnaqa a na sawa bei bei qaji nanji winjrnaq jaraiyonabqa Qotei a gago moma nanji mandam mutu endi enjrej. Bati deqa gago moma nanji Qotei aqa tal di osi bosib mandam mutu endia atnab soqnej gilsu gilsiq Devit aqa batiej.

⁴⁶ Qotei a Devit qa are boleiyonaq soqnej deqa Devit a endegsi pailiej, 'O Jekop aqa Qotei, ni e odbimqa e ni sqajqa tal kobaquja gereiyetmqai.'

⁴⁷ Ariya a tal gereiyosai. Bunuqna Devit aqa njiri Solomon a na tal di Qotei gereiyetej.

⁴⁸ "O was ninji quiy. Qotei Goge Koba a tal tamo na gereiyi qaji dia sqasai. Aqa medabu o qaji tamo bei a nami anjam endegsi marej,

⁴⁹ Tamo Koba a marqo, "Lan qure a ijo awo jaram koba. Mandam a ijo sinja atqajqa sawa. Deqa e sqajqa tal ninji na gereiyetbqa keresai. E aqaratqajqa sawa bei sosai.

⁵⁰ E ijo segi ban na inji inji kalil di gereiyem unu." " "

⁵¹ Stiven a anjam kalil di marekritisqi olo Juda tamo kokba nanqi singila na endegsi minjrej, “Ninqi anjam gotranoj ani tamo. Nunjo are Qotei aqaq di sosai. Ninqi sawa bei bei qaji nanqi bul. Ninqi Qotei aqa anjam quqwa urateqnuub. Ninqi bati gaigai Mondor Bole aqa anjam dego quqwa urateqnuub. Nunjo moma nanqi kumbra deqaji yoqneq agi ninqi na olo yeqnuub.

⁵² Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi na nunjo moma nanqi anjam endegsib minjroqneq, ‘Kumbra Bole Yeqnu Qaji Tamo a bças.’ Degsib minjretnab nanqi quqwa uratoqneq. Osib Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanqi ugeugeinjroqnsib numoqneq. Bei uratosaiogneq. Ariya tamo di a bonaqa ninqi na nunjo moma nanjo kumbra uge di dauryosib agi tamo di ojsib jeu tamo nanjo banq di ateb. At nabqa nanqi na qal nab moiyej. Tamo di agi Yesus.

⁵³ Moses a lan angro nanjo banq dena dal anjam yainjrej. Dal anjam di ninqi na osib olo dauryoq urateqnuub.” Stiven a Juda tamo kokba nanqi degsi minjrej.

Nanqi Stiven meniñ na qalsib moiyoqteb

⁵⁴ Onaqa Juda tamo kokba nanqi Stiven aqa anjam di qunab are qametnjrnaqa minjin ani oqetnjrnaqa qalagei anjam atoqnej.

⁵⁵ Bati qujai deqa Mondor Bole na Stiven singila yonaqa a lan goge tarosisqa Qotei aqa rian koba unej. Unsiqa Yesus a dego Qotei aqa banq woq di tigelesonaq unej.

⁵⁶ Osiaqa Juda tamo kokba nanqi minjrej, “Ninqi quiy. Lan waqwoqa Tamo Angro a Qotei aqa banq woq di tigelesonaq e unonum.”

⁵⁷ Stiven a nanqi degsi minjrnaga nanqi kalil aqa anjam di quqwa uratosib tulan murqumyosib nanjo dabkala banq na getentosib gurgur ti gilsib singila na Stiven ojeq.

⁵⁸ Ojsib meniñ na qalib moiqajqa titosib qure polomq osi gileb. Osi gilsib meniñ na qaloqneq. Tamo nanqi nami Stiven aqa jejamu lanja gisanjeb qaji nanqi na nanjo gara jugo piqtelenosib angro wala bei aqa ñam Sol aqa singaq di koroiyeb.

⁵⁹ Tamo kalil nanqi meniñ na Stiven qaleq nabqa a moiqa osiaqa endegsi pailiej, “O Tamo Koba Yesus, ni na ijo qunuj ame.”

⁶⁰ Degsi pailiyosiaqa singa tombol na awoosiq tulan maosiq marej, “O Tamo Koba, nanqi e lubonub nanjo une deqa ni na kambatnjraime.” A degsi pailiyosiaqa moiyej.

8

¹⁻² Nanqi Stiven qal nab moinaqa Sol a di unsiqa tulan areboleboleiej. Osiaqa marej, “Keretosib Stiven qal nub moiqo.” Onaqa tamo qudei Qotei aqa kumbra dauryoqneq qaji nanqi Stiven moiyej deqa akamkobaoqnsib bosib aqa jejamu osib subq ateb.

Sol a Kristen nanqi ugeugeinjroqnej

Bati deqa Jerusalem dia Juda tamo kokba nanqi Kristen nanqi qa minjin oqetnjrnaqa ugeugeinjroqneq. Deqa Kristen nanqi segi segi jaraiyosib Judia sawa ti Samaria sawa ti deq giloqneq. Yesus aqa anjam maro tamo nanqi segi Jerusalem di soqneq. Nanqi jaraiyosai.

³ Sol a dego Kristen nanqi qa minjin oqeqnaqa ugeugeinjroqnej. A nanjo segi segi talq giloqnsiaqa tamo ti unja ti ojelenoqnsiaqa nanqi joqoqnsiq aiyooqnsiaqa tonto talq di breinjroqnej.

Samaria qureq di nanqi Qotei aqa anjam mare mare laqneq

⁴ Yesus aqa tamo ungasari jaraiyeb qaji nanqi sawa bei beiq di Qotei aqa anjam bole palontoqnsib laqneq.

⁵ Filip a Samaria nanjo qure kobaqujaq gilsiq dia nanqi Kristus aqa anjam minjroqnej.

⁶ Minjroqnsiaqa manwa gargekoba yeqnaqa nanqi unoqnsib Filip aqa anjam dauryoqneq.

⁷ Tamo ungasari gargekoba nanqi mondor uge ti sonabqa Filip na mondor uge wiyetnjre- qnaqa mondor uge nanqi nanjo jejamu uratoqnsib tulan lelenoqnsib jaraiyoqneq. Tamo ungasari jejamu lainjro qaji ti singa qandamnjo qaji ti gargekoba Filip na boletnjroqnej.

⁸ Deqa qure dia tamo ungasari nanqi tulan areboleboleinjroqnej.

⁹ Qure dia quñam tamo bei soqnej aqa ñam Saimon. A nami quñam gargekoba yoqnsiaqa aqa segi ñam soqtoqnsiaqa maroqnej, “E tamo kobaquja.” Degyeqnaqa tamo ungasari qure dia soqneq qaji nanqi a ulaiyoqnsibqa binjyoqneq.

¹⁰ Deqa tamo ñam ti tamo lanaj ti kalil qure dia soqneq qaji nanqi Saimon aqa anjam quoqnsib dauryoqneq. Osib aqa ñam soqtoqnsib maroqneq, “Tamo endi a singila koba. A Qotei aqa singila na waueqnu.”

¹¹ Nanqi degyoqneq. Di kiyaaq? Saimon a nami quñam qaloqnsiq manwa gargekoba yoqnej deqa. Degsi yonaq yonaq nanqi a unoqnsib binjyoqneq.

¹² Ariya Qotei na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas an- jam bole di Filip a palontoqnsiaqa Yesus Kristus aqa ñam mare mare laqnej. Laqnaqa tamo

uŋgasari gargekoba nanŋi quoqnsib are bulyoqnsib Yesus qa nanŋo areqalo siŋgilatqoneb. Degyeqnaŋq Filip na nanŋi yansnjroqnej.

¹³ Onaqa Saimon a dego Filip aqa anjam di qusiqa quñam uratosiq are bulyosiq aqa areqalo Yesus qa siŋgilatej. Deqa Filip na Saimon dego osiq yansej. Yansonaqa Saimon a Filip dauryosiq laŋsiqa Qotei na Filip aqa baŋ na maŋwa gargekoba yeqnaq unoqnsiqa tulaŋ prugoqnej.

¹⁴⁻¹⁵ Bati deqa Samaria tamo uŋgasari gargekoba nanŋi Qotei aqa anjam osib Yesus qa nanŋo areqalo siŋgilatqoneb. Deqa Yesus aqa anjam maro tamo Jerusalem di soqneŋ qaji nanŋi degsi qusibqa Pita Jon wo qarinjrnab Samaria nanŋoq gileb. Gilsib Samaria nanŋi qa endegsib Qotei pailyeb, “O Abu, ni na Samaria nanŋi ino Mondor Bole enjime.” Degsib Qotei pailyeb.

¹⁶ Di kiyaaqa? Bati di Qotei aqa Mondor nanŋoq aiyosaisoqnej deqa. Nanŋi Tamo Koba Yesus aqa ñam na segi yanso eb.

¹⁷ Ariya nanŋi aiyel Samaria nanŋi qa pailyoqnsibqa nanŋo gateq di baŋ ateqnaŋ nanŋi Qotei aqa Mondor oqneŋ.

¹⁸ Pita Jon wo nanŋi degyeqnaŋq Saimon a unsiq silali osi bosiq nanŋi aiyel silali enjrqa osiq minjrej.

¹⁹ “Niŋgi e dego siŋgila ebibqa e kamba tamo qudei nanŋo gateq di baŋ atoqnitqa nanŋi Mondor Bole oqnaŋq.”

²⁰ Degsi minjrnaqa Pita na minjrej, “Qotei aqa siŋgila endi a na iga laŋa egwo. Iga silali na awaiyosai. Deqa ni silali na awaiyqa maraim. Ni kumbra ugetonum. Deqa ni ino silali qoji padalqam.

²¹ Ino are miligi Qotei na uŋqo bolesai. Deqa ni iga ombla wau endi ojqa keresai.

²²⁻²³ E ni numonum ino are miligi tulaŋ uge. Ino kumbra uge dena ni siŋgila na ojejunu. Deqa ni are bulyosim ino kumbra uge di urat. Osim Tamo Koba pailyimqa a ino are uge di taqal waiyetmqas. Yim a ni qa olo are boleyqas.”

²⁴ Onaqa Saimon na minjrej, “Niŋgi segi aiyel e qa Tamo Koba pailyiy. Yimqa e padalqa merbonub di e padalqasai.”

²⁵ Ariya Pita Jon wo nanŋi qure dia Tamo Koba aqa anjam bole palontoqnsib aqa kumbra kalil qa saooqneŋ. Osib bati bei olo puluosib Jerusalem aiyooqnsib Samaria nanŋo qure qure kalilq di brantoqnsib Yesus aqa anjam bole minjre aiyeqnaŋ quoqneŋ.

Filip a Itiopia tamo bei itosiq Yesus qa saiyoqnej

²⁶ Onaqa Tamo Koba aqa laŋ anŋro bei a Filip aqaq aisiqa minjrej, “Ni tigelosim gam Jerusalem dena Gasa qureq aiyejunu deq aye.” Gam di wadau sawaq di unu.

²⁷ Onaqa Filip a laŋ anŋro aqa anjam di qusiqa tigelosiq gam deq aiyej. Aisiq ñam atej di Itiopia tamo bei a Qotei louqajqa Jerusalem gilsiq dena puluosiq Itiopia sawaq olo aiyeqnaqa gamq di turej. Tamo di a tamo kobaqaja. A Itiopia nanŋo mandor aqa ñoro taqatoqnej. Mandor di aqa ñam Kandasi. A uŋa. Aqa ñoro ti silali ti kalil tamo dena taqatoqnej.

²⁸ Aqa karis goge di awoosiqa Qotei aqa medabu o tamo Aisaia aqa anjam nengrenq di so qaji di sisiyoqnsiq aiyooqnej.

²⁹ Onaqa Mondor na Filip minjrej, “Ni gilsim karis di jojomye.”

³⁰ Degsi minjnaqa Filip a ururosiq karis jojomyosiq tamo di a Aisaia aqa anjam sisiyeqnaqa qusiqa nenemyej, “Ni anjam sisiyeqnum di aqa damu poimqo e?”

³¹ Onaqa tamo dena minjrej, “E kiyersiy anjam endi aqa damu poibqas? Tamo bei na anjam endi aqa damu plaltosim merbimqa e poibqas.” Osiqa Filip metonaqa a karis gogetosiq ombla awoeb.

³² Tamo di a Qotei aqa anjam endegsi sisiyoqnej, “A kaja du bul qalib moiqajqa osi gileb. Kaja nanŋi juŋgum joqetnjreqnaŋ mequmosib unub dego kere a mequmesoqnej.

³³ Nanŋi a tulaŋ ugeugeiyosib gisaŋ anjam gargekoba aqa jejamuq di laŋa qametoqneŋ. Deqa a mandamq endi olo sqasai. A anŋro saiqoji unu deqa tamo qudei na aqa anŋro bei qa marqa keresai.”

³⁴ Itiopia tamo dena anjam di sisiyekritosiq Filip minjrej, “Ni e merbe. Qotei aqa medabu o qaji tamo aqa anjam endi yai qa nengrenyej? A segi qa kiyo tamo bei qa kiyo nengrenyej?”

³⁵ Onaqa Filip a anjam dena utru atsiq Qotei aqa anjam qudei ti turtosiq Yesus qa saiyoqnej.

³⁶ Onaqa nanŋi gam dauryosib aiyooqnsib gam qalaq di ya bei sonaq unsibqa Itiopia tamo dena Filip minjrej, “Ni une. Ya agide. Inŋi bei na e getentbqa keresai. Deqa ni e yansbe.”

³⁷ Onaqa Filip na minjrej, “Ni are bulyosim ino areqalo kalil Yesus qa siŋgilatqam di e ni yansmqai.” Onaqa minjrej, “E ijo areqalo Yesus Kristus qa siŋgilatqam poibqo, a Qotei aqa Niri.”

³⁸ Degsi minjsiqa aqa karis tigeltosiq nanği ayiel mandamq aisib Filip na a osiq yaq aisiq yansej.

³⁹ Onaqa nanği ayiel yaq dena tigelonabqa Tamo Koba aqa Mondor na Filip loumtosiq osi gilsiq sawa beiq di atnaqa Itiopia tamo a olo Filip unosai. A yanso ej deqa a tulan areboleboleiyonaqa gam dauryosiq aiyej.

⁴⁰ Onaqa Filip a Asdot qureq di brantosiq dena walweloqnsiqa qure qureq di Yesus aqa anjam bole tamo unğasari nanği minjroqnsiq gilsiq Sisaria qureq di brantej.

9

Sol a are bulyosiq Yesus qa aqa areqalo sinğilatej

¹ Bati deqa Sol na tamo unğasari Tamo Koba Yesus dauryoqneb qaji nanği ugeugeinjrsim moiyojnırqajqa sinğila na maroqnej. Deqa a atra tamo gate aqaq gilsiq minjej,

² “Ni anjam bei nengrenyosim ebimqa e anjam di osiy gilsiy Damaskus qureq di Juda tamo kokba nanği enjırqai. Enjritqa nanği na anjam di sisiyosib e odbibqa tamo unğasari Damaskus qureq di Yesus aqa gam dauryeqnub qaji nanği tontnjrsiy joqsiy Jerusalem bqai.”

³⁻⁴ Degsi minjnaqa anjam di nengrenyosiq yonaqa walwelosiq gilsiq Damaskus qure jojomyeqnaqa gamq di pulon sinğila koba minjal ti lan goge na aqaq aisiq tulan rianonaqa a ulonosiq mandamq di njej. Neiesosiqa Yesus aqa kakro quej. Yesus na minjej, “O Sol, ni kiyaca e ugeugeibeqnum?”

⁵ Onaqa Sol na minjej, “O Tamo Koba, ni yai?” Onaqa minjej, “E Yesus agi ni na ugeugeibeqnum.

⁶ Deqa ni tigelosim Damaskus qureq gile. Gilsim dia tamo bei itqam. A na ni wau kiye yqam di mermqas.”

⁷ Onaqa tamo nanği Sol ombla walweloqneb qaji nanği Yesus aqa kakro qusib nam ateb nanği tamo bei unosai. Deqa nanği ulaosib mequmosib laja tigelesoqneb.

⁸ Onaqa Sol a mandamq dena tigelosiqa nam plaltej a sawa unqa keresai. Deqa nanği a babanyosib Damaskus qureq osi gileb.

⁹ Sol a bati qalub nam qandimyoqaq soqnej. Deqa a ingi bei uyosai. A ya uyosai dego.

¹⁰ Damaskus qureq di tamo bei aqa nam Ananaias a soqnej. A Yesus dauryoqnej qaji. Tamo Koba a na aqa areqalo waqtetosiqqa njeiobilqei na minjej, “O Ananaias.” Onaqa minjej, “Tamo Koba, e agiende.”

¹¹ Onaqa Tamo Koba a na minjej, “Ni tigelosimqa gam bei aqa nam Tintin di dauryosim gilsim Judas aqa talq di brantqam. Tarsus tamo bei aqa nam Sol a dia pailyoqnsiq unu di unqam.

¹² E na Sol aqa areqalo waqtetonumqa a njeiobilqei na kumbra endegsi unqo. Tamo bei aqa nam Ananaias a bosim Sol aqaq di ban atimqa nam poiym sawa unqas.”

¹³⁻¹⁴ Onaqa Ananaias na kamba minjej, “O Tamo Koba, Sol a Jerusalem dia ino tamo unğasari nanği tulan ugeugeinjregnu. Atra tamo kokba nanği na a qarinyonab Damaskus qure endej bej. A qure endia tamo unğasari ino nam metoqnsib pailmeqnum qaji nanği tontnjrsim joqsim Jerusalem aiqajqa deqa bej. Tamo gargekoba nanği degsib mareqneb e queqnum.”

¹⁵ Onaqa Tamo Koba a na Ananaias minjej, “Ni ijo anjam dauryosim Sol aqaq gile. Sol a ijo wau tamo. E na a giltem deqa a ijo nam osi walwelosim sawa sawa kalilq di tamo unğasari Qotei qaliesai qaji nanği ti mandor kokba ti Israel nanği ti ijo nam ubtosim minjroqnaqas.

¹⁶ A ijo nam qa gulbe gargekoba itoqnaqas. Gulbe di e na osoryoqnit itoqnaqas.”

¹⁷ Onaqa Ananaias na minjej, “Od, Tamo Koba, e ino anjam dauryqai.” Osiqa tigelosiq gilsiq Sol soqnej qaji tal di gogetosiqa Sol aqaq di ban atsiqa minjej, “O ijo was Sol, Tamo Koba Yesus agi gamq di a segi qa babtonaq ni unem qaji a na e endegsi merbqo, ‘Ni gilsim Sol boletimqa aqa namdamu olo poiyyas. Yimqa Mondor Bole a Sol aqa are miligiq aism a sinğilatqas.’ O Sol, Yesus na e degsi merbosiqqa qarinqoqa agi e inoq bonum.”

¹⁸ Ananaias na Sol degsi minjnaqa bati qujai deqa ingi bei qe gajige bul Sol aqa namdamuq dena ulononaq nam poiyoonaqa sawa unej. Sawa unsiqa tigelonaq Ananaias na Yesus aqa nam na yansej.

¹⁹⁻²⁰ Yansonaqa a ingi uynaqa jejamu sinğilaej.

Sol a Damaskus qureq di maroqnej, “Yesus a Qotei aqa Niri”

Sol a bati qudei Damaskus qureq di tamo unğasari Yesus dauryoqneb qaji nanği koba na korooqneb. A Juda nanço Qotei tal dego miligiq giloqnsiqa nanği endegsi minjroqnej, “Yesus a Qotei aqa Niri.”

²¹ Yeqnaqa tamo unğasari aqa anjam quoqneb qaji nanği tulan prugoqnsib maroqneb, “Ninği uniy. Sol a Yesus aqa anjam mare mare laqnu. A nami Jerusalem dia tamo unğasari

Yesus aqa ñam metoqnsib pailyeqñub qaji nanği ugeugeinjqroqnej. Osiqa Damaskus endia dego nanği tontnjsim atra tamo kokba nanğoq olo joqsim aiqajqa bej." Tamo unğasari nanği deqsib maroqnsib tulan prugoqneb.

²² Sol a singila na Qotei aqa wau yeqnaqa aqa singila ti powo ti tulan kobaoqnej. Deqa a Qotei aqa anjam geregere plaltoqnsiqa endegsi maroqnej, "Yesus a bole Kristus Qotei na qarinyej qaji." Degsi mareqnaqa Juda tamo kokba Damaskus di soqneb qaji nanği aqa anjam qalotqa keresainjqroqnej.

Juda tamo kokba nanği Sol qalsib moiyoqajqa maroqneb

²³ Onaqa bati gargekoba yala koboonaqa Juda tamo kokba nanği koroosib mareb, "Iga Sol qalsim moiyoqom."

²⁴⁻²⁵ Nanği deqsib marsibqa Sol a ulanaim deqa nanği qolo ti qanam ti qure aqa siranme kalil taqatesoqneb. Taqatesonabqa tamo unğasari Sol dauryoqneb qaji nanği na qolo a osib gumbağ di jigsib qure aqa jen gogetosib sil na gumba tontosib goge na ura uratonab jen qalaq aiyej.

Sol a Jerusalem aisiq di soqnej

²⁶ Bunuqna Sol a walweloşiqa Jerusalem di brantosiğ tamo unğasari Yesus dauryoqneb qaji nanğoq gilsiq minjrej, "E nıngi koba na Qotei aqa wau ojgom." Degsi minjrnaqa nanği a ulaiyosib saidyeb. Di kiyaaqa? A Yesus dauryoqnej di nanği poinjrosai deqa.

²⁷ Onaqa Barnabas na Sol osiqa Yesus aqa anjam maro tamo nanğoq gilsiq Sol a nami gamq di Tamo Koba unnaqa anjam minjej qaji deqa nanği sainjrej. Sol a Damaskus dia Yesus aqa ñam na anjam mare mare laqnej a ulaosaiqoqnej deqa ti Barnabas na nanği sainjrej.

²⁸ Deqa nanği Sol osib koba na soqneb. Sosibqa Sol a Jerusalem dia Tamo Koba aqa ñam na anjam mare mare laqnej. A ulaosaiqoqnej.

²⁹ Bati bei Sol a Juda tamo qudei ti anjam na qotoqneb. Tamo nanği di Grik anjam maro qaji. Nanği Sol ombla anjam na qotsibqa nanği a qa ugeosib mareb, "Iga Sol qalsim moiyoqom."

³⁰ Onaqa Yesus aqa tamo unğasari nanği deqa qusibqa Sol osib Sisaria qureq osi gileb. Gilsib dena Sol qarinyonabqa Tarsus qureq gilej.

³¹ Bati deqa Judia sawaq di, Galili sawaq di, Samaria sawaq di dego tamo unğasari Yesus qa nanğo areqalo sinğilateb qaji nanği geregere lawo na soqneb. Nanği bati gaigai Tamo Koba aqa sorgomq di sonabqa Mondor Bole na are sinğilatejnjqroqnej. Tamo unğasari gargekoba nanği are bulyoqnsib Kristen nanğo miligiğ aiyeqñab nanği tulan kobaoqneb.

Pita na Ainiyas boletej

³² Ariya Pita a sawa bei beiq di laqnsiqa gilsiq Lida qureq di brantej. Brantosiqa Qotei aqa segi tamo unğasari qure dia soqneb qaji nanği itnjrej.

³³⁻³⁴ Dia tamo bei soqnej aqa ñam Ainiyas. A jejamu laiyoñaq soqnej. Wausau 8 a bijalq di ñeiesoqnej. Onaqa Pita na unsiq minjej, "Ainiyas, Yesus Kristus na ni boletmqo. Deqa ni tigelosim ino bijal qale." Degsi minjnaqa aqa jejamu sinğilaonaq a tigelej.

³⁵ Onaqa tamo unğasari kalil Lida qure ti Saron sawa ti dia soqneb qaji nanği tamo di boleonaq unsibqa nanği are bulyosib Tamo Koba qa nanğo areqalo sinğilateb.

Pita na Tabita tigeltej

³⁶ Jopa qureq di uña bei soqnej aqa ñam Tabita. A Yesus dauryoqnej qaji. Grik anjam na aqa ñam Dorkas. A uña bolequja. A gaigai kumbra tulan bolequja yoqnsiqa tamo unğasari inği inği saiqoji nanği lueinjroqnsiq inği anainjqroqnej.

³⁷ Bati bei a maiyosiq moiyej. Moinaqa uña qudei na aqa jejamu yansosib warum bei goge di atnab soqnej.

³⁸ Lida qure di Jopa qure jojom. Deqa Jopa qureq di tamo unğasari Yesus dauryoqneb qaji nanği Pita a Lida qureq di soqnej di qusibqa tamo aiyeq qarinyonab aisiq Pita minjeb, "Ni urur au. Ni iga daurgosim koba na Jopa qureq gilqom."

³⁹ Onaqa Pita a tigelosiqa nanği daurnjrsiqa koba na gilsib Jopa qureq di branteb. Brantonabqa nanği Pita osib uña moiyej qaji aqa warum miligiğ gileb. Gilnabqa uña qobul kalil nanği Pita aqa areq di koroosib akamoqneb. Osib gara jugo ti gara tugo ti nami Dorkas a nanği koba na sosibqa gereiyelenej qaji di Pita osoryeb.

⁴⁰ Onaqa Pita a nanği minjrej, "Nıngi kalil oqediy." Degsi minjrnaqa nanği oqedonab sinğa pulutosiq Qotei pailyej. Pailyosiq koboonaqa uña moiyej qaji aqa areq gilsiq minjej, "O Tabita, ni tigel." Degsi minjnaqa a ñam plaltosiqa Pita unsiq tigelosiq awoej.

⁴¹ Onaqa Pita na aqa ban ojsiq tigeltej. Tigeltosiqa Qotei aqa segi tamo unğasari nanği ti uña qobul nanği ti metnjrnaqa nanği warum miligiğ bosib Tabita uneb a ñambile soqnej.

⁴² Onaqa Jopa qureq di tamo ungasari kalil nanği manwa deqa qusibqa nanği gargekoba Tamo Koba qa nanço areqalo singilateb.

⁴³ Onaqa Pita a bati gargekoba yala Jopa qureq di soqnej. Tamo bei wagme aqa jegara na inği inği gereiyo qaji aqa ñam Saimon aqa talq di a ombla soqneb.

10

Lanğ anğro bei na Kornilius anjam minjeğ

¹ Sisaria qureq di tamo bei soqnej aqa ñam Kornilius. A Rom tamo. A qaja tamo nanço gate. A na qaja tamo 100 nanği taqatnjroqnej. Qaja tamo nanği di Itali sawa qaji.

² Kornilius a Qotei aqa kumbra dauryoqnej qaji. Deqa tamo ungasari kalil a ombla tal quajiq di soqneb qaji nanği a ti Qotei aqa sorgomq di soqneb. Juda nanği inği inği saainjreqnaqa a nanği silali qa aqaryainjroqnej. A bati gaigai Qotei pailyoqnej.

³ Ariya bati bei seğ kelintonnaqa Qotei na Kornilius aqa areqalo waqtetonaqa ñeio bulosiqa Qotei aqa lanğ anğro bei aqaq bonaq unej. Unnaqa lanğ anğro dena minjeğ, “O Kornilius.”

⁴ Onaqa Kornilius na lanğ anğro di koqyosiqa tulanj ulaugetosiq minjeğ, “O Tamo Koba, ni kiyaya ijoq bonum?”

Onaqa lanğ anğro dena minjeğ, “Qotei a gaigai ino pailyo queqnu. Juda nanği inği inği saainjreqnaqa ni na nanği aqaryainjreqnum. Ino kumbra di Qotei a unoqnsiq deqa a ni qa tulanj areboleboleiyeqnu.

⁵ Deqa ni que. Ni na tamo qudei nanği qarijnjrimqa Jopa qureq aisib dia tamo bei aqa ñam Saimon ñam bei Pita a itqab. A itosib osib babqa a na anjam bei ni mermqas.

⁶ A tamo bei wagme aqa jegara na inği inği gereiyo qaji aqa ñam Saimon aqa talq di unu. Aqa tal agi alile qalaq di unu.”

⁷ Lanğ anğro dena Kornilius anjam degsi minjsiq olo ulanonaqa Kornilius na aqa kanğal tamo aiyel metnjrnaqa aqa areq beb. Qaja tamo qujai dego metonaq aqa areq bej. Qaja tamo di a Qotei aqa kumbra dauryoqnej qaji. A bati gaigai Kornilius ombla sosiqa waueoqnej.

⁸ Onaqa Kornilius na anjam kalil lanğ anğro a marej qaji di nanği qalub minjrsiqa qarijnjrnac Jopa qureq aiyeb.

Pita a ñeio bulej

⁹ Nanği walwelosi aisib gamq di qoloinjrnaca ñereñeb. Olo nebeonaqa tigelosib aisib Jopa qure jomyeqnabqa bati qujai deqa Pita a Qotei pailyqa osiqa warum bei gogeqsi deq oqej. Di qanam jige.

¹⁰⁻¹¹ Oqsıq warum dia sonaqa a mamyonaca unja qudei nanği minjrnaca inği goiyeteb. Inği goiyeqnabqa Qotei na Pita aqa areqalo waqtetonaqa a ñeio bulej. A ñeio bulosiqa lanğ waqonaq inği bei gara kobaquja bul palosiq mutu qolqeq di ojelenosib lanğ goge dena ura uratonab aiyeqnaq nej.

¹² Gara miligiq di wagme utru segi segi soqneb. Bel ti baunğ ti amal ti bagu ti qebari ti sonab unjrej.

¹³ Unjrsiqa kakro bei quej. A marej, “Pita, ni tigelosim wagme bei qalsim uye.”

¹⁴ Onaqa Pita na minjeğ, “O Tamo Koba, e uyqasai! Wagme uge uge deqaji e nami uyosaiognem. Wagme deqaji uyqajqa di getento koba.”

¹⁵ Osiqa Pita a kakro di olo quej. A marej, “Inği inği e jiga saiqoji qa maronum di ni olo uge qa maraim.”

¹⁶ Gara di degsi aiyogalubtosiq olo torei oqej.

¹⁷ Ñeio di aqa utru Pita a poiyoşai. Deqa a are koba qalsiq soqnej. Onaqa tamo qalub Kornilius na qarijnjrej qaji nanği Jopa qureq di brantosib tamo qudei nanği endegsib nenemnjreb, “Saimon aqa tal qabi unu?” Degsib nenemnjrnabqa nanği na minjreb, “Saimon aqa tal agide.” Onaqa nanği walwelosib Saimon aqa tal meq di tigeleb.

¹⁸ Tigelosib maosib mareb, “Saimon ñam bei Pita a tal endi unu e?”

¹⁹ Pita a ñeio deqa are koba qaleqnaqa Qotei aqa Mondor na minjeğ, “Ni que. Tamo qalub bosib ni qa maronub.

²⁰ Deqa ni tigelosim nanği daurnjrsim gile. Ni are gulbeimaiq. E na nanği qarijnjronum bonub.”

²¹ Onaqa Pita a tal uratosiq mandamq aisiq nanço areq di brantosiq minjrej, “Ninği tamo ñameqnuş qaji agi e di. Ninği kiyaca bonub?”

²² Onaqa nanği na minjeb, “Qaja tamo gate aqa ñam Kornilius a tamo bolequja. A Qotei aqa sorgomq di sosiqa kumbra bole dauryeqnu. Juda kalil nanği a qa mareqnuş, ‘A tamo bolequja.’ Ni que. Ya bilaq Qotei aqa lanğ anğro bei a Kornilius aqaq di brantosiq minjeğ, ‘Ni tamo qudei nanği qarijnjrimqa aisib Pita minjib ino talq bosim anjam bei mermim quqşam.’”

²³ Onaqa Pita a nanjo anjam di qusiqa nanji joqsiqa tal a soqnej qaji dia koba na soqneb. Nerejosib nebeonaqa Pita a nanji koba na tigelosib gileb. Jopa tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanji dego koba na gileb.

Pita a Kornilius aqa talq gilej

²⁴ Nanji gilsib gamq di qoloinjrnaqa nerenjeb. Olo nebeonaqa nanji tigelosib gilsib Sisaria qureq di branteb. Kornilius a nanji qa tariñoqnsiq nam atoqnej. A na aqa tamo si nanji ti aqa segi lej nanji ti kalil minjrnaq bosib a ti koroosib tariñoqneb.

²⁵ Onaqa Pita a gilsiq Kornilius aqa talq di brantej. Brantosiqa tal gogetonaqa Kornilius a bosiq Pita aqa singaq di singa pulutosiq a binjiyej.

²⁶ Onaqa Pita na Kornilius tigeltosiq minjej, “Ni tigel. Ni e binjibaim. Aqa ombla mandam tamo.”

²⁷ Degsi minjsiq nanji ombla anjam qairosib warum bei miligiq gileb. Warum miligiq di tamo ungasari gargekoba nanji koroesonab unjrej.

²⁸ Unjrsiq minjrej, “Ningi qalie, e Juda tamo. Ningi Juda tamo sai. Ningi sawa bei qaji. Deqa gago Juda kumbra agiende. Iga nunjo tal gogetqajqa getento koba. Iga ningi koba na laqajqa dego getento koba. Moses aqa dal anjam nami degsi nengrenyej unu. Ariya Qotei na e endegsi merbej, ‘Sawa bei bei qaji nanji ijo namgalaq di tamo uge edegaim.’ Qotei na e degsi merbej.

²⁹ Deqa ningi e qa anjam qarinyonab e nunjo anjam gotranjosai. E nunjo anjam dauryosim bosim nunjo tal gogetonum. Deqa ningi merbiy, ningi kiyaqa e qa anjam qarinyeb?”

³⁰⁻³¹ Onaqa Kornilius na Pita minjej, “Ya ya endi bati qolqe qilgo sen bati kere endego sen kelinjtonaqa e pailyeqnamqa tamo bei gara tulan qat jigsiq bosiq ijo ulatamuq di tigelosiq merbej, ‘O Kornilius, Qotei a gaigai ino pailyo queqnu. Juda nanji inji ingi sainjreqnaqa ni na nanji aqaryainjreqnum. Ino kumbra di Qotei a unoqnsiq deqa a ni qa tulan areboleboleiyeqnu.

³² Deqa ni que. Ni na tamo qudei nanji qarijnjrimqa Jopa qureq aisib dia tamo bei aqa nam Saimon nam bei Pita a itqab. A itosib osib babqa a na anjam bei ni mermqas. A tamo bei wagme aqa jegara na inji ingi gereiyo qaji aqa nam Saimon aqa talq di unu. Aqa tal agi alile qalaq di unu.’

³³ Lan angro na e degsi merbonaqa e tamo qudei nanji urur qarijnjrimam Jopa qureq aisib inoq di branteb. Brantonabqa ni na nanji daurnjrsim agi ijo talq bonum. Deqa e ni qa tulan areboleboleibqo. Endego iga kalil endia koroosimqa Qotei aqa namgalaq di awejunum. Deqa anjam kalil Tamo Koba a na ni mermej qaji di mergimqa iga quqwom.” Kornilius na Pita degsi minjej.

Pita a anjam bole palontej

³⁴ Onaqa Pita a tigelosiq nanji endegsi minjrej, “Endego e qalieonum, Qotei a tamo qudei bole qa maroqnsiq olo tamo qudei uge qa marosaieqnu. Aqa namgalaq di tamo kalil kerekere unub.

³⁵ Deqa sawa sawa kalilq di tamo ungasari kumbra bole bole yoqnsib Qotei aqa sorgomq di unub qaji nanji Qotei na tulan areinjreqnu.

³⁶ Bole, nami Qotei na aqa anjam bole qarinyonaqa Israel nanjo segiq aiyej. Anjam bole di aqa damu endegsi unu. Tamo ungasari nanji Qotei ti ombla jeu atoqnsib sonabqa Yesus Kristus na jeu kobotej. Yesus a tamo kalil nanjo Tamo Koba.

³⁷ Ningi qalie, Jon a bosiq tamo ungasari nanji yanso qa anjam minjroqnej. Bati deqa Yesus Nasaret qaji a Galili sawaq di aqa wau utru atsiqa walweloqnsiq Judia sawa nanjo qure kalil keretoqnsiq wauoqnej.

³⁸ Qotei na aqa Mondor Bole ti aqa singila ti Yesus yonaqa a walweloqnsiq kumbra bole bole yoqnej. Yoqnsiq tamo ungasari Satan na ugetnjro qaji nanji kalil boletnjroqnej. Qotei a Yesus ombla soqneb deqa a singila ti wauoqnej.

³⁹ Yesus a Juda nanjo sawa ti Jerusalem qure ti dia manjwa gargekoba yeqnaqa iga gago namdamu na unoqnem. Iga deqa bini saqnsim laqnum. Ariya nanji na Yesus osib jamburbasq di qalsib moiyyoteb.

⁴⁰ Bati qalub koboonaqa Qotei na Yesus olo subq na tigeltonaqa a tigelosiq gago namdamuq di branteqnaqa iga unoqnem.

⁴¹ A Juda kalil nanjo namdamuq di brantosaioqnej. Iga Qotei na aqa anjam mare mare laqajqa giltgej qaji gagoq di segi brantoqnej. Agi a subq na tigelosiq iga koba na awoqnsimqa inji ti ya ti uyoqnem.

⁴² A na mergej, ‘E segi qujai Qotei na giltbej qaji. Deqa mondonj e na tamo nambile so qaji ti tamo moreno qaji ti nanji peginjrqai. Ningi na tamo ungasari nanji e qa degsib minjroqniy.’ Yesus na iga degsi mergej.

⁴³ O ijo was, Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanği nami endegsib maroqneb, 'Qotei na tamo unğasari kalil Kristus qa nanğo areqalo singilatqab qaji nanği aqa ñam na nanğo une kobotetnrqas.' "

Qotei na sawa bei bei qaji nanği aqa Mondor Bole enjrej

⁴⁴⁻⁴⁶ Pita a anjam degsi mareqnaqa bati qujai deqa Mondor Bole aisiqa tamo kalil Pita aqa anjam quoqneb qaji nanğo meñ bulyetnrnaqa nanği qure utru segi segi nanğo anjam poinjrnaqa mareleñoqneb. Maroqsib Qotei aqa ñam soqtetnabqa Juda Kristen Pita koba na beb qaji nanği di qusibqa tulan prugeb. Di kiyaaqa? Bati di Qotei na sawa bei bei qaji nanği dego aqa Mondor enjrej deqa. Onaqa Pita a endegsi marej,

⁴⁷ "Iga Juda tamo unum. Iga nami Qotei aqa Mondor em. Dego kere bini sawa bei bei qaji nanği aqa Mondor onub. Deqa tamo bei na iga nanği yansnrqajqa saidgwa keresai."

⁴⁸ Oisiqa nanği minjrej, "Ninği Yesus Kristus aqa ñam na yanso oiy." Degsi minjrnaqa nanği na yanso osib Pita minjeb, "Ni bati qudei iga koba na endi sqom." Degsi minjnabqa a nanği koba na soqneb.

11

Pita a Jerusalem aiyej

¹ Yesus aqa anjam maro tamo nanği ti Yesus aqa tamo unğasari kalil Judia sawaq di soqneb qaji nanği ti anjam endegsib queb, "Sawa bei bei qaji nanği dego Qotei aqa anjam osib nanğo areqaloq di singilateb."

² Onaqa bati bei Pita a Jerusalem aisiq di sonaqa Juda tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanği na Pita nrinjosib minjeb,

³ "Sawa bei bei qaji nanği mulun unosaieqñub. Deqa ni kiyaaqa nanğo tal gogetosim nanği ti awoosim inği uyoqñem?"

⁴ Onaqa Pita a nanğo anjam di qusiqa utruq na anjam endegsi sainjrej,

⁵ "E Jopa qureq di pailyeqñamqa Qotei na ijo areqalo waqtetbonaqa e ñeio bulem. E ñeio bulosimqa inği bei gara kobaquja bul plalosiq mutu qolqeq di ojelenosib lan goge na ura uratonab ijo ulatamuq ainaq unem.

⁶ Unsim geregere gara miligi peleiyosim wagme utru segi segi unjrem. Wagme juwan ti amal ti bagu ti qebari ti gara miligiq di sonab unjrem.

⁷ Unjrsimqa kakro bei quem. A merbej, 'O Pita, ni tigelosim wagme bei qalsim uye.'

⁸ Onaqa e marem, 'O Tamo Koba, e uyqasai! Wagme uge uge deqaji e nami uyosaioqñem. Wagme uge deqaji uyqajqa di getento koba.'

⁹ Onaqa kakro di a olo lan goge na brantej. A marej, 'Inği inği e jiga saiqoji qa maronum di ni olo uge qa maraim.'

¹⁰ Gara di degsi aiyoaqñubtosiqqa wagme kalil gara ti olo torei goge oqej.

¹¹ "Bati qujai deqa tamo qalub nanği bosib e soqñem qaji tal meq di tigeleb. Tamo bei na nanği Sisaria qureq dena qarinjnrnaq ijoq beb.

¹² Bonab Qotei aqa Mondor na e merbej, 'Ni tigelosim nanği qalub daurnjrsim gile. Ni are gulbeimaiq.' Degsi merbonaqa e tigelosim nanği qalub daurnjrsim Yesus aqa tamo 6 agi endia tigelejñunub qaji nanği koba na gilem. Gilsim Sisaria qureq di brantosim tamo di aqa tal gogetem.

¹³⁻¹⁴ Gogetonamqa tamo dena iga endegsi saigej, 'Lan anğro bei a bosiqqa ijo talq endi tigelesonaq e unem. Unnamqa merbej, "Ni na tamo qudei nanği qarinjnrnaq Jopa qureq aisib dia tamo bei aqa ñam Saimon ñam bei Pita a itqab. A atosib osib babqa a na ni Qotei aqa anjam mermimqa anjam dena Qotei na ni oqas. Osim tamo unğasari kalil ni ombla tal qujaiq endi unub qaji nanği dego elenqas.' "

¹⁵ O ijo was, tamo dena iga degsi saigonaqa e kamba anjam marqa yeqñamqa Mondor Bole a tamo kalil tal dia koroesoqñeb qaji nanğoaq aiyej. Mondor a nami iga Juda gagoq aiyej dego kere nanğoaq aiyej.

¹⁶ Nanğoaq ainaqa e unsimqa Tamo Koba aqa anjam nami marej qaji deqa olo are qalem. Agi a endegsi marej, 'Jon a ya na tamo unğasari nanği yansnrqoqñej. Ariya e Mondor Bole aqa sinğila na ninği yansnğwai.'

¹⁷ O ijo was ninği quiy. Iga nami Tamo Koba Yesus Kristus qa gago areqalo singilatonaqqa Qotei na aqa Mondor Bole iga egej. Bini sawa bei bei qaji nanği dego Yesus qa nanğoaq areqalo singilateqñabqa Qotei na aqa Mondor nanği enjreñu. Deqa Qotei aqa wau di e na getentqa keresai."

¹⁸ Onaqa Juda tamo Pita nrinjteb qaji nanği aqa anjam di qunabqa nanğoaq nrinj koboej. Deqa nanği Qotei aqa ñam soqtosib mareb, "Bole, Qotei a sawa bei bei qaji nanği dego are bulyetnrqñu. Deqa nanği dego ñambile gaigai sqab."

Antiok qureq di tamo unğasari gargekoba nanği are bulyoqñeb

¹⁹ Ariya Juda tamo Stiven qaleb qaji nanği na Kristen nanği ugeugeinjreqlab segi segi jaraiyosib Fonisia sawa ti Saiprus nui ti Antiok qure ti deq gileleneb. Gilsib dia Qotei aqa anjam mare mare laqneq. Laqnsibqa Juda nanği segi Qotei aqa anjam minjroqneq. Sawa bei bei qaji nanği Qotei aqa anjam minjrosaiogneq.

²⁰ Ariya Kristen qudei nanği Saiprus ti Sairini ti dena tigelosib Antiok qureq aisib Grik nanği dego Tamo Koba Yesus aqa anjam bole minjroqneq.

²¹ Kristen nanği di Tamo Koba aqa singila ti wauoqneq deqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği Yesus qa nanço areqalo singilatoqnsib are bulyoqneq.

²² Onaqa Yesus aqa tamo unğasari Jerusalem di soqneq qaji nanği kumbra deqa qusibqa Barnabas qarinyonab Antiok gilej.

²³ Antiok gilsiqqa Qotei a Grik nanği qa dego are boleiyognsiqqa aqaryainjroqneq di unej. Unsiqa tulan areboleboleiyey. Deqa a na nanği kalil are singilatetnjroqnsiqqa minjroqneq, "Ninği Tamo Koba a gaigai dauryoqnsib soqniy."

²⁴ Barnabas a tamo bolequja. Mondor Bole aqaq di sonaqa a singila ti wauoqneq. Aqa areqalo kalil Tamo Koba Yesus qa singilatosiq soqnej. Deqa a Yesus aqa anjam mareqnaqa tamo unğasari gargekoba nanği quoqnsib Yesus aqaq boqneq.

²⁵ Ariya bati bei Barnabas a Sol nıamqajqa marsiq Tarsus qureq gilej.

²⁶ Gilsiq Sol nıamosiq itosiq ombla puluosib Antiok olo aiyeb. Aisib dia wausau qujai Yesus aqa tamo unğasari nanği koba na wauoqneq. Wauoqnsibqa tamo unğasari tulan gargekoba nanği Qotei aqa anjam minjroqneq. Antiok dia tamo unğasari Yesus dauryoqneq qaji nanço nıam Kristen wainjreb.

²⁷ Onaqa bati bei Qotei aqa medabu o qaji tamo qudei nanği Jerusalem dena walwelosib Antiok beb.

²⁸ Bei aqa nıam Agabus. Nanği Antiok bonabqa Qotei aqa Mondor na Agabus medabu singilatetonaqa a tigelosiqqa marej, "Sawa sawa kalilq di nanği mam koba oqab." Agabus a degsi marej. Mam di bunuqna Mandor Koba Klodius aqa bati qa brantej.

²⁹ Yesus aqa tamo unğasari nanği Agabus aqa anjam di qusibqa nanği nanço segi segi silali soqnej di koroiyeb. Koroiyosib nanço Kristen was Judia sawaq di soqneq qaji nanği aqaryainjrqa marsib silali qarinyonab nançoq aiyey.

³⁰ Silali di nanği Barnabas Sol wo enjrnabqa nanği na osi aisib Kristen gate Judia sawaq di soqneq qaji nanço banq di ateb.

12

Herot na Pita ojsiqqa tonto talq di waiyey

¹ Bati deqa Mandor Herot na Yesus aqa tamo unğasari qudei nanği ojelenosiqqa ugeugeinjroqneq.

² Osiqa a na qaja tamo bei qarinyonaqa gilsiq Jon aqa was Jems serie na qalnaq moiyej.

³ A degyonaqa Juda tamo kokba nanği areboleboleinjrej di qalieosiq deqa Pita dego ojej. Bati di Bem Tiyosai Qaji Uyqajqa Yori Bati Koba.

⁴ Herot a Pita ojsiqqa tonto talq di waiyosiqqa qaja tamo 16 nanği minjrnaqa nanği Pita taqatesoqneq. Herot a endegsi are qalej, "Yori bati koba nıam Pasova di koboamqa e Pita osiy Juda nanço ulatamuq di tigeltqai."

⁵ Pita a tonto talq di sonaqa Yesus aqa tamo unğasari nanği singila na Pita qa pailyoqneq.

Lanğ anğro bei a bosiqqa Pita tonto talq dena oqeq atej

⁶ Herot a marej, "Nebeamqa e na Pita osiy Juda nanço ulatamuq di tigeltqai." Qolo deqa qaja tamo aiyel na Pita osib tonto tal miligiq di warum beiq waiyosib ambletosib sil kokba aiyel na tontonab nıeiesoqnej. Qaja tamo qudei nanği tonto tal siranme jojomq di tigelesosib taqatoqneq.

⁷ Onaqa qolo qujai deqa Tamo Koba aqa lanğ anğro bei a warum miligiq di brantoqujatej. Aqa rianğ na warum di tulanğ suwantej. Onaqa lanğ anğro dena Pita jar banğaq di kontosiqqa dudumyey. Dudumyosiq minjej, "Ni tigeloluqjat." Degsi minjnaqa sil kokba aiyel Pita aqa banğ qoseq qaji di pamblonjosib uloqneq.

⁸ Onaqa lanğ anğro na olo Pita minjej, "Ino gara tigsim ino singa tatal jige." Onaqa Pita a degyonaqa olo minjej, "Ino gara jugo dego jigsim e daurbe."

⁹ Degsi minjnaqa Pita a warum di uratosiq lanğ anğro dauryosiq gilej. Lanğ anğro a bole Pita oqeq atej di Pita a poiyosai. A are qalej, "E nıeibilqıeionum kiyo?"

¹⁰ Nanği walwelosib qaja tamo bei tonto tal taqatesoqnej qaji di bunjosib gilsib olo qaja tamo bei bunjosib siranme kobaquja ain na gereiyo qaji di brantonab siranğ a segi waqonaqa nanği aiyel oqedeb. Siranğme di tonto talq dena oqedosim qureq aıqajqa siranğme. Nanği siranğme dena oqedosib gam dauryosib giloqnsib lanğ anğro na Pita uratosiq ulanğej.

¹¹ Onaqa Pita a poiyoanaqa marej, “Bole. Endego e qalieonum, Juda nanqi e lubqa laqnaqqa Tamo Koba a na aqa lan angro qarinyoqqa bosiq e aqaryabosiqqa Herot aqa banq dena e oqo.”

¹² Pita a degsi poiyoanaqa walwelosi gilsiq Jon aqa ñam bei Mak aqa ai Maria aqa talq di brantej. Tal miligiq di Kristen gargekoba nanqi koroesosib Pita qa pailyoqneq.

¹³⁻¹⁴ Onaqa Pita a tal meq di brantosiq siranmeq di tigelosiq kindokindonoqsiq maeqnaqa kanqal unja bei aqa ñam Roda a bosiqqa siran waqtqa osiqqa Pita aqa kakro qusiqa tulan areboleboleiyej. Onaqa a siran waqtqa uratosiqqa olo urur ti warum miligiq gilsiqqa nanqi minjrej, “Pita bqo agi tal meq di tigelejunu!”

¹⁵ Onaqa nanqi na minjeb, “Ni nanarionum. Di Pita sai.” Degsi minjnabqa a tulan sinqilaosiqqa minjrej, “E nanariosai. E bole maronum. Pita a bqo aqa kakro quonum.” Onaqa nanqi na minjeb, “Di Pita sai. Di aqa lan angro kiyo?”

¹⁶ Onaqa Pita a siranmeq di tigelosiqqa kindokindonoqnaqa nanqi kalil bosib siran waqtosib Pita unsib tulan prugeb.

¹⁷ Onaqa Pita a aqa ban soqtonaqa nanqi kirionabqa Tamo Koba a na tonto talq dena oqeq atej deqa nanqi sainjrej. Osiqa minjrej, “Ninqi gilsib Yesus aqa tamo unqasari kalil Jems ombla endegsib minjriy, ‘Pita a tonto talq dena oqedqo.’” Pita a nanqi degsi minjrsiqqa nanqi uratnjrsiq tal beiq gilej.

¹⁸ Nebeonaqa qaja tamo tonto tal taqatesoqneq qaji nanqi ñam ateb Pita a tonto talq di sosai. Nanqi degsi unsibqa tulan ulaugetosib are koba qaloqnsib maroqneq, “Pita a qabitqo?”

¹⁹ Onaqa Herot na aqa qaja tamo qudei nanqi minjrej, “Ninqi tonto talq gilsib Pita osib boiy.” Degsi minjrnaqa nanqi tonto talq gilsib Pita qa ñamonab ugeinjrej. Ugeinjrnaqa olo puluosib aisib Herot minjeb, “Pita a tonto talq di sosai.” Degsib Herot minjnabqa a segi gilsiq qaja tamo tonto tal taqatesoqneq qaji nanqi nenemjnraqa minjeb, “Pita a qabitqo kiyo di iga qaliesai.” Nanqi degsib Herot minjnabqa a na aqa qaja tamo qudei nanqi minjrej, “Nanqi Pita geregere taqatosai deqa ninqi na nanqi ñumib morenqab.” Osiqa bunuqna Herot a Judia sawa uratosiqqa Sisaria qureq gilsiq di soqnej.

Herot a moiyej

²⁰ Herot a nami Tair qure ti Saidon qure ti nanqi qa njirijugetej. Deqa tamo unqasari qure aiyel dia soqneq qaji nanqi koroosib mareb, “Iga tamo qudei qarinjrimqa nanqi Sisaria qureq aisib Herot aqa are latetqab. Yim aqa njirin koboqas.” Nanqi degsib marsib tamo qudei qarinjrnabqa nanqi aisib Herot aqa talq di brantosib tal taqato tamo aqa ñam Blastus endegsib minjeb, “Ni na Herot minjim a odimqa iga a ombla qairqom. Yim aqa njirin koboqas.” Sawa kalil Herot a taqatoqnej qaji nangoq dena Tair ti Saidon ti nanqi na inji awaiyoqneq. Utru deqa nanqi Herot aqa njirin kobotqajqa mareb. Onaqa Blastus a nangoq anjam di qusiqa gilsiq Herot minjrej.

²¹ Minjnraqa Herot a qusiqa odosiqqa nanqi koba na qairqajqa bati atej. Bati brantonaga nanqi koroonabqa Herot a nanqi anjam bei minjrqa osiqqa mandor kokba nango wala gaigai jigeqneq deqaji bei jigsiqqa aqa awo jaram kobaq di awoosiq nanqi anjam minjroqnej.

²² Minjreqnaqa tamo unqasari koroosiqneq qaji nanqi aqa anjam di quoqnsib tulan areboleboleijnraqa lelejosib maroqneq, “Herot a mandam tamo sai. A dego qotei bei. Deqa a anjam degsi mareqnu.”

²³ Herot a Qotei bole aqa ñam soqtosai. A aqa segi ñam soqtoqnsiqqa anjam maroqnej. Deqa Tamo Koba aqa lan angro bei urur aisiq Herot a ma uge yonaqa aqa bi ani ambli na uynab a moiyej.

²⁴ Bati deqa Tamo Koba aqa anjam tulan kobaoqnsiqqa qure qure kalil keretoqnej.

²⁵ Onaqa Barnabas Sol wo nanqi Jerusalem dia nango wau kobotosib olo puluqa laqnsib Jon aqa ñam bei Mak a osib koba na Antiok qureq gileb.

13

Antiok qureq di Kristen nanqi na Barnabas Sol wo giltjnreb

¹ Antiok dia Qotei aqa medabu o tamo nanqi ti Qotei aqa anjam plalto tamo nanqi ti Kristen nango ambleq di soqneq. Nango ñam agiende. Bei Barnabas. Bei Simeon aqa ñam bei Niger. Bei Lusius. A Sairini qaji. Bei Manain. A nami Mandor Herot ombla tal qujaiq di angro kiñilala sobib boleeb. Bei Sol.

² Nanqi Tamo Koba a qa louoqnsib inji ti ya ti uratosib sonabqa Mondor Bole na nanqi minjrej, “Ninqi Barnabas Sol wo nanqi aiyel giltjnrsib qarinjrnirbqa nanqi gilsib wau e na enjronum qaji di ojqab.”

³ Onaqa nanqi inji ti ya ti uratosib pailyoqsiq nango aiyel gateq di banq atnsib qarinjrnab gileb.

Saiprus nuiq di Barnabas Sol wo nanqi Yesus aqa anjam bole maroqneb

⁴ Mondor Bole na nanqi aiyel qarinjnaq gilsib Selusia qureq di brantosib dia qobun bei gogetosib qobun na gilsib Saiprus nuiq di branteb. ⁵ Brantosib Salamis qureq di tiryosib dena nanqi singa na walweloqnsib Juda nanqo Qotei tal qudei miligiq giloqnsib Qotei aqa anjam minjre minjre laqneb. Jon aqa ñam bei Mak a nanqi aiyel daurnjrsiq aqaryainjroqnej.

⁶ Nanqi Saiprus nui aqa qure kalil keretosib Pafos qureq di branteb. Osib qure dia quñam tamo bei aqa ñam Barjisas iteb. A Juda tamo. A na tamo unqasari nanqi gisa gisanjroqnsiqa endegsi minjroqnej, "E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole."

⁷⁻⁸ Rom nanqo gate koba bei aqa ñam Sergius Paulus a Pafos qureq di soqnej. Barjisas a gaigai Sergius Paulus dauryosiq laqnej. Sergius Paulus a qalie tamo kobaquja. A na Barnabas Sol wo nanqi metnjrnaqa aqa areq bosib Qotei aqa anjam minjoqneb. Onaqa Barjisas (Grik anjam na aqa ñam Elimas) a are qalej, "E na Barnabas Sol wo nanqo anjam gegentoqnqai. Sergius Paulus a Yesus qa aqa areqalo singilato uge."

⁹⁻¹⁰ Sol aqa ñam bei Pol. Mondor Bole a Pol aqa miligiq aisiq singila yonaqa a na Elimas koqyosiq minjei, "Ni Satan aqa anqro. Ni kumbra bole kalil jeutosim laqnum. Ni gisanj anjam marqajqa ino areqaloq di maqejunu. Ni gisanj kumbra yqajqa tulanj singilaeqnum. Ni Tamo Koba aqa anjam bole beltoqnsimqa olo gisanj anjam segi mareqnum. Ino kumbra uge di ni uratqa keresai."

¹¹ Deqa ni que. Endego Tamo Koba aqa singila inoq aiyimqa ni ñamdamu getenmimqa bati gargekoba yala seji unqasai." Degsi minjnaqa aqa ñamdamu ambruiyonaqa a sawa unqa keresai. Deqa a na tamo qudei nanqi metnjroqnsiqa endegsi minjroqnej, "Ninji ijo ban ojsib e gam osorbiy."

¹² Sergius Paulus a Tamo Koba aqa singila di unsiqa Qotei aqa anjam Pol Barnabas wo nanqi maroqneb qaji di poiyonaqa tulanj prugosiq Yesus qa aqa areqalo singilatej.

Pol a Pisidia sawaq di Qotei aqa anjam palontej

¹³ Onaqa tamo nanqi Pol dauryosib laqneb qaji nanqi a koba na Pafos qure uratosib qobun na gilsib Pamfilia sawaq di brantosib Perga qureq di tiryeb. Tiryosib dia Jon Mak a nanqi uratnjrsiqa olo puluosiq Jerusalem aiyej.

¹⁴⁻¹⁵ Onaqa Pol Barnabas wo nanqi Perga qure uratosib singa na walwelosib Pisidia sawaq gilsib Antiok qureq di branteb. Brantosib di sonabqa yori batiej. Deqa nanqi Qotei tal miligiq gilsib awoonabqa Juda gate kokba nanqi tigelosib Moses aqa dal anjam ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqo anjam ti sisiyoqneb. Sisiyosib koboonaqa nanqi na Pol Barnabas wo minjreb, "O gago was aiyel, ninji gagoq bonub deqa tamo unqasari nanqo are singilatetnjraqajqa anjam bei soqnim tigelosib mariy."

¹⁶ Onaqa Pol a tigelosiq aqa ban soqtonaqa tamo unqasari nanqi kirionabqa endegsi minjrej, "O Israel ninji ti tamo unqasari kalil Qotei aqa sorgomq di unub qaji ninji ti ijo anjam endi quiy."

¹⁷ Qotei a nami gago moma nanqi giltjnraqa nanqi Isip sawaq di tulanj gargekobaonabqa Qotei a singila na nanqi joqsqa Isip uratosib gileb. Gago moma nanqi di agi Israel.

¹⁸ Nanqi gilsib wausau 40 wadau sawaq di sonabqa Qotei a nanqo gulbe qoboietnjroqnej.

¹⁹ Osiqa Kenan sawaq di qure kokba 7 padaltnjrsiqa nanqo mandam pupoiyoqnsiq gago moma nanqi enjroqnej. Qotei a nanqi degnjroqnsiq bosib bosiq wausau 450 koboej.

²⁰ Di koboonaqa Qotei a gago moma qudei nanqi giltjnrsiqa gate kokba atsiqa singila enjreqnaqa singila dena nanqi na Israel tamo unqasari nanqi taqatnjroqneb. Degsib yonab yonab Qotei aqa medabu o qaji tamo Samuel aqa bati brantej.

²¹ "Onaqa Israel nanqi na Samuel minjeb, 'Ni na tamo bei giltimqa a gago mandor koba sosim iga taqatgwas.' Degsib Samuel minjnabqa a na Kis aqa njiri Sol giltonaqa a Israel nanqo mandor koba soqnej. Sol a Benjamin aqa len. A Israel nanqo mandor koba sonaqa wausau 40 koboej."

²² Onaqa Qotei na Sol kobotosiqa olo Devit giltonaqa a kamba Israel nanqo mandor koba soqnej. Qotei a Devit qa endegsi marej, 'E Jesi aqa njiri Devit ononum, aqa kumbra tulanj boledamu. E Devit aqa kumbra qa tulanj arearetbeqnu. E qalieonum, a ijo areqalo kalil dauryoqnqas.'

²³ O ijo was ninji quiy. Qotei aqa anjam bei a nami marej qaji di a segi dauryosiqa Devit aqa len nanqoq dena tamo bei giltosiqa qarinyonaq Israel gagoq bej. Tamo di aqa ñam Yesus. A iga padalo sawaq na elenqajqa deqa Qotei na qarinyonaq bej.

²⁴ "Yesus na aqa wau utru atosaisonaqa Jon a namoqna bosiq Israel nanqi endegsi minjroqnej, 'Ninji are buliybqa e na ninji yansjgwai.'

²⁵ Osiqa aqa wau kobotqa osiqa olo endegsi maroqnej, 'Ninği e qa kiyersib mareqñub? E nami merngem, e Kristus sai. Kristus a ijo qoreq na bças. Aqa ñam kobaquja. E ñam saiqoji. E tamo lanğaj. Deqa e na Kristus kanğalyqajqa e tamo bolesai.' Jon a degsi maroqnej.

²⁶ "O Abraham aqa moma ninği ti tamo kalil Qotei aqa sorgomq di unub qaji ninği ti ijo anjam endi quiy. Ninği kalil ijo was. Qotei a iga padalo sawaq na elenqas anjam di a na qarinyonaq gagoq bej.

²⁷ Tamo unğasari Jerusalem di unub qaji nanğo gate ti nanği na Yesus qalib moiqajqa anjam qoseb. Di kiyayaq? Yesus a bole Kristus di nanği poinjrosai deqa. Qotei aqa medabu o tamo nanğo anjam yori bati gaigai sisiyeqñub qaji di aqa damu dego nanği poinjrosai. Utru deqa nanği na Yesus qalib moiqajqa anjam qoseb. Nanğo kumbra dena nanği Qotei aqa medabu o tamo nanğo anjam keretosib yeb.

²⁸ Nanği Yesus aqa une bei babtosai. Nanği a moiyoqajqa utru saiqoji. Deqa nanği lanğa aqa jejamuq di une qamsib Pailat minjeb, 'Yesus a une ti deqa ni a ñamburbasq di gaint.' Degsib minjnabqqa a na Yesus osiq qaja tamo nanğo banq di atnaqa nanği a qalñab moiyej.

²⁹ Anjam kalil Qotei aqa medabu o tamo nanği nami nenğrenyej qaji di Juda nanği keretosib yosib ağı Yesus qalsib moiyoqeb. Moiyotosib ñamburbasq dena osib subq ateb.

³⁰⁻³¹ Onaqa Qotei na olo Yesus subq na tigeltonaqa a tigelosiqqa tamo nanği nami a ombla Galili sawa uratosib Jerusalem aiyeb qaji nanğo ñamdamuq di bati gargekoba branteqnaqa nanği unoqñeb. Deqa bini nanği Yesus qa anjam saqñsib laqñabqqa Juda tamo unğasari kalil nanği queqñub.

³² "Nami Qotei na gago moma nanği anjam bole endegsi minjrej, 'E na Kristus qarinyit bosim tamo unğasari nanği elenqas.' Qotei aqa anjam bole di bini aqo Barnabas wo na ninği merngeqñum.

³³ Qotei na anjam bole di aqa damu babtqa osiq deqa Yesus olo subq na tigeltej. Gago moma nanğo leñ ağı iga. Deqa Yesus a gagoq bej. Devit a nami louqa buk miligiq di Yesus qa endegsi nenğrenyej,

'Ni ijo anğro bole.

Bini e ni ñambabtmonum.'

Devit a lou namba 2q di anjam di nenğrenyej.

³⁴ Bunuqna Yesus a moinaqa Qotei na subq na tigeltej deqa Yesus a olo moiqasai. Aqa jejamu subq di qusaqasai dego. Ağı Qotei a nami marej, 'E nami Devit boletem dego kere e ninği boletñğwai. E bole merngeqñum.'

³⁵ Deqa ninği quiy. Nami Devit a Qotei minjrej, 'Ni ino segi anğro bolequja ni na giltem qaji aqa jejamu subq di uratim qusaqasai.' Devit a degsi Qotei minjsiqqa louqa buk miligiq di nenğrenyej.

³⁶ Ninği qalie, Devit a mandamq di sosisqa a Qotei aqa areqalo dauryoqnej. A moinaqa aqa jejamu subq ateb. Aqa moma nanği nami subq atelenjeb a dego degsib subq ateb. Onaqa aqa jejamu subq di qusaej.

³⁷ Ariya tamo Qotei na subq na tigeltej qaji aqa jejamu qusaosai. Tamo di ağı Yesus.

³⁸ O ijo was, ninği endegsi poingem. Yesus qujai di aqa ñam na Qotei a nunğo une kobotetñğwas. E Yesus qujai deqa anjam plaltoqñsim ninği merngeqñum.

³⁹ Ninği Moses aqa dal anjam dauryqab gam dena Qotei a nunğo une kobotetñğwasai. A ninği tamo bole qa mernğwasai dego. Tamo unğasari Yesus qa nanğo areqalo singilateqñub qaji nanği segi Qotei na une kobotetñroqñsiq nanği tamo bole qa minjreqñu.

⁴⁰ Deqa ninği geregere ñam atoqñniy. Qotei aqa medabu o tamo nanğo anjam nanği nami maroqñeb qaji di aqa damu nunğoq bo uge. Ağı nanği endegsib maroqñeb,

⁴¹ 'O ijo anjam misilinyo qaji tamo, nunğo bati qa e na manğa bei babtitaq ninği di unsib tulan prugwab. Tamo bei na manğa deqa saingwas di ninği bole qa marqasai. Deqa ninği padalougetqab.' " Pol a anjam degsi marej.

⁴² Onaqa lou koboonaqa Pol Barnabas wo nanği Qotei talq dena oqedonabqa tamo unğasari nanği na minjreb, "Yori bati bei ninği bosib anjam deqaji olo mergibqa iga quqñom."

⁴³ Tamo unğasari nanği jaraiyeqñabqqa nanğo ambleq di Juda gargekoba nanği na Pol Barnabas wo nanği daurnjreb. Sawa bei bei qaji qudei nami Qotei aqa sorgomq di sqa marsib Juda nanğos miligiq aiyeb qaji nanği dego Pol Barnabas wo nanği daurnjreb. Deqa nanği aiyel na nanğos are singilateqñroqñsib endegsib minjroqñeb, "Qotei a ninği qa are boleyeqñu aqa kumbra di ninği geregere ojesoqñniy."

⁴⁴ Onaqa yori bati bei tamo unğasari kalil Antiok qureq di soqñeb qaji nanği Qotei aqa anjam quqñwa marsibqa bosib Qotei talq di koroeb.

⁴⁵ Onaqa Juda nanği na nanği unjrsib are ugeinjrej. Deqa Pol a anjam mareqnaqa nanği na aqa anjam gegentoqñsib a misilinyoqñeb.

⁴⁶ Yeƣnab Pol Barnabas wo naŋgi na Juda naŋgi siŋgila na endegsib minjreb, “Qotei na aqo Barnabas wo qarinqosiq mergej, ‘Niŋgi namoqna Juda naŋgi segi ijo anjam minjroqniy.’ Mergej deqa iga bosim Qotei aqa anjam niŋgi Juda segi namoqna merngeqnum. Merngeqnamqa niŋgi na gago anjam gotranjeqnu. Nungo kumbra dena niŋgi nungo segi jejamuq di une atoqnsib niŋgi nɔmbile gaigai sqajqa gam urateqnu. Deqa niŋgi quiy. Bini aqo aiyel niŋgi uratnjsimqa sawa bei bei qaji naŋgoq giloqnsim Qotei aqa anjam naŋgi minjroqnoqom.

⁴⁷ Iga degyqom. Di kiyaaq? Tamo Koba a nami iga endegsi mergej, ‘E ni qarinqimta ni pulon bul sosim sawa bei bei qaji naŋgoq giloqnaqam. Eiloqnsim laŋ utru qolqeq di tamo ungasari naŋgi ijo anjam minjroqnim e na naŋgi elenqai.’ ”

⁴⁸ Onaqa sawa bei bei qaji naŋgi Pol aqa anjam di qusibqa tulaŋ areboleboleinjnaqa Tamo Koba aqa anjam binjyoqne. Deqa qure dia tamo ungasari Qotei na nami nɔmbile gaigai sqajqa giltnej qaji naŋgi Yesus qa naŋgo areqalo siŋgilateb.

⁴⁹ Bati deqa Tamo Koba aqa anjam tulaŋ kobaosiq sawa di keretej.

⁵⁰ Onaqa Juda naŋgi Pol Barnabas wo naŋgi qa tulaŋ minjin oqetnjnaqa uŋa kokba qudei Qotei qa louoqne qaji naŋgi ti qure deqa gate kokba ti naŋgo are ugetetnjreb. Are ugetetjnabqa naŋgi tigelosib Pol Barnabas wo naŋgi ugeugeinjrsib naŋgi aiyel qure dia sqajqa siŋgila na saidnjrsib winjrnab jaraiyeb.

⁵¹ Deqa naŋgi aiyel naŋgo siŋga tumburum butuyosib qure di urateb. Juda naŋgi naŋgo segi une qalieqajqa deqa naŋgi aiyel kumbra di yeb. Yosib Aikoniam qureq aiyeb.

⁵² Bati deqa Antiok qureq di Mondor Bole a tamo ungasari Yesus qa naŋgo areqalo siŋgilateb qaji naŋgo are miligiq aiyeqnsiq naŋgi siŋgilatnjreqnaqa naŋgi tulaŋ areboleboleinjroqnej.

14

Pol Barnabas wo naŋgi Aikoniam qureq di Qotei aqa anjam palontoqne

¹ Pol Barnabas wo naŋgi Aikoniam dia Juda naŋgo Qotei tal miligiq gileb. Gilnabqa tamo ungasari naŋgi koroesonabqa tigelosib Qotei aqa anjam palontosib minjroqne. Minjrebnabqa naŋgo aiyel anjam dena tamo ungasari tulaŋ gargekoba Juda ti Grik ti are qametnjnaqa naŋgi Yesus qa naŋgo areqalo siŋgilateb.

² Onaqa Juda qudei naŋgi Pol Barnabas wo naŋgo anjam quqwa uratosib Grik qudei naŋgo are ugetetjnabqa naŋgi Yesus aqa tamo ungasari naŋgi qa ugeosib misilinjroqne.

³ Deqa naŋgi aiyel Aikoniam qureq di sokobaiyosib Tamo Koba a tamo ungasari naŋgi qa are boleiyeqnu anjam di mare mare laqne. Naŋgi aiyel ulaosai. Tamo Koba a na naŋgi aiyel siŋgila enjreqnaqa naŋgi maŋwa gargekoba yoqne. Yeƣnabqa tamo ungasari gargekoba naŋgi maŋwa di unoqnsib endegsi poinjroqnej, “Bole, naŋgo aiyel anjam di Qotei aqa anjam.”

⁴ Onaqa qure dia tamo ungasari naŋgi poelenosib qudei naŋgi Juda naŋgi daurnjrsib olo qudei naŋgi Pol Barnabas wo naŋgi daurnjreb.

⁵ Deqa Grik qudei ti Juda qudei ti naŋgo gate naŋgi ti endegsib are qaleb, “Iga na naŋgi aiyel ugeugeinjrsim meniŋ na nɔmsim moiyojnjqom.”

⁶ Onaqa naŋgo areqalo di Pol Barnabas wo naŋgi qalieosib jaraiyosib Likonia sawa naŋgo qure aiyel Listra ti Derbe ti deq aiyeb. Aisib sawa bei jojom di dego branteb.

⁷ Brantosib dia Yesus aqa anjam bole mare mare laqne.

Pol Barnabas wo naŋgi Likonia sawaq di Yesus aqa anjam bole maroqne

⁸ Listra qureq di tamo bei ai miligiq na siŋga qandamo nɔmbabej qaji a soqnej. A nami walwelosaiqnej. Aqa siŋga siŋgila saiqoji. Awogaigaisoqnej.

⁹ Bati deqa Pol a Qotei aqa anjam palonteqnaqa tamo di a quoqnej. Onaqa Pol na tamo di koqyosiq aqa areqalo unej aqa areqalo qujai Qotei na a boletbqa kere.

¹⁰ Degsi unsiq deqa tamo di metosiq minje, “Ni tigelosim walwel.” Minjnaqa a tigeloqujatosiq walwelej.

¹¹ Pol a kumbra di yonaqa tamo ungasari tulaŋ gargekoba naŋgi unsibqa naŋgo segi Likonia anjam na lelenoqnsib maroqne, “Niŋgi uniy. Gago qotei naŋgi tamo bulyosib gagog bonub.”

¹² Naŋgi degsib lelenoqnsib Barnabas minjeb, “Ni gago qotei Sus.” Pol a Qotei aqa anjam plaltoqnej deqa naŋgi a minjeb, “Ni gago qotei Hermes.”

¹³ Qure polomq di naŋgo qotei Sus aqa atra tal soqnej. Deqa atra tamo a makau qudei osiq nɔm so na walatnjrsiq Pol Barnabas wo naŋgi aiyel atrainjrqa marsiq tamo ungasari gargekoba joqsiq naŋgi koba na qure polomq gileb.

¹⁴ Onaqa Yesus aqa anjam maro tamo aiyel Barnabas Pol wo nangi deqa qusibqa are tulan gulbeinrnaqa nangö segi gara bumbranjosib gurgur ti tamo ungasari nangö ambleq aisib lelenjosib minjreb,

¹⁵ “O tamo ungasari, ningi kiyaaq kumbra endi yeqnu? Aqo aiyel mandam tamo, ningi ti kere. Aqo aiyel na Yesus Kristus aqa anjam bole ningi merngeqnum. Di kiyaaq? Ningi are buljosib gisan qotei kalil endi torei uratnjrsib Qotei nambile so qaji a qa nungo areqalo singilatqajqa deqa. Qotei agi a na lan ti mandam ti yuwal ti ingi ingi kalil ti gereiyej.

¹⁶ Bole, nami Qotei na sawa bei bei qaji nangi uratnjreqlaqa nangi nangö segi areqalo dauryoqnsib laqneb.

¹⁷ Bati deqa Qotei a ningi qa uliosaiognej. Ningi a qa qalieqajqa deqa a bati gaigai ningi geregereingognej. A lan goge na awa engeqnaqa ingi uyo kalil aqa bati qa melieqnaqa ningi uyoqnsib areboleboleingognej.”

¹⁸ Onaqa tamo ungasari nangi Pol Barnabas wo nangö anjam di qusib quosaibulosib olo minjreb, “Ningi gago qotei.” Degsib minjroqnsib nangi aiyel atrainjrqajqa tulan singilaeqnaq nangi na saidnjroqneb.

¹⁹ Onaqa Juda tamo qudei nangi Antiok dena ti Aikoniam dena ti walwelosib Listra qureq bosib dia tamo ungasari nangö are ugetetnjrnabqa nangi tigelosib Pol menin na qaleb. Osib a girinjyosib gilsib qure qalaq di ateb. Nangi are qaleb, “A moiqo.”

²⁰ Onaqa tamo ungasari Yesus qa nangö areqalo singilateb qaji nangi Pol aqa areq gilsib Pol a mandamq di njeisonaq a kainjyesonabqa tigelosiqa olo qure miligiq gilej. Nebeonaqa a Barnabas osiqa ombla walwelosib Derbe qureq aiyeb.

Pol Barnabas wo nangi na Kristen nangi singilatnjreb

²¹ Nangi aiyel Derbe qureq aisib dia Yesus aqa anjam bole plalteqnaqqa tamo ungasari gargekoba nangi Yesus dauryoqneb. Onaqa bunuqna nangi aiyel olo puluosib qure kalil nangi nami laqneb qaji deq olo giloqneb. Listra qure ti Aikoniam qure ti Antiok qure ti deq giloqneb.

²² Nangi aiyel degsib giloqnsibqa tamo ungasari nami Yesus dauryoqneb qaji nangi singilatnjroqnsib minjroqneb, “Ningi Yesus qa nungo areqalo singilatoqnsib soqniy. Ningi gulbe gargekoba itelenqab di unqum. Gulbe di nungoq boqniqqa Qotei a nungo Mandor Koba sosim ningi taqatngwas.”

²³ Qure kalilq di nangi aiyel na Kristen gate ateleneqneb. Osib ingi ti ya ti uratoqnsib Kristen gate nangi qa pailyoqneb. Osib nangi joqnsib Tamo Koba agi nami a qa nangö areqalo singilateb qaji aqa banq di atoqneb.

Pol Barnabas wo nangi olo Antiok qureq aiyeb

²⁴ Bunuqna Barnabas Pol wo nangi aiyel Pisidia sawa amble potosib walwelosib Pamfilia sawaq di branteb.

²⁵ Brantosib Perga qureq aisib dia Yesus aqa anjam palontoqnsib minjroqneb. Dena tigelosib Atalia qureq aiyeb.

²⁶ Aisib dena qobun gogetosib aisib Antiok qure agi nami nangi dena tigelosib walweleb qaji di olo branteb. Dia nami Kristen nangi koroosib nangi aiyel qa pailyosib qarinjrnab gileb. Qotei a nangi aiyel qa are boleyim nangi aiyel singila na wauoqnaqajqa deqa pailyeb. Ariya nangi aiyel wau di kobotosib qure deq olo aiyeb.

²⁷ Aisib Kristen nangi koroinjrsibqa wau kalil Qotei a nangö ban na yoqnej qaji deqa nangi sainjroqneb. Sainjroqnsib endegsib minjroqneb, “Qotei na sawa bei bei qaji nangi dego gam waqtetnjreqlaqa nangi Yesus qa nangö areqalo singilateqnaq.”

²⁸ Nangi aiyel Antiok qureq di tamo ungasari Yesus dauryoqneb qaji nangi koba na sokobaiyeb.

15

Kristen nangi Jerusalem di koroeb

¹ Bati bei tamo qudei nangi Judia sawaq dena walwelosib Antiok qureq gilsib dia Kristen nangi endegsib minjreb, “Ningi Moses aqa dal anjam dauryosib mulun uniy. Yimqa Qotei a ningi elenqas. Ningi mulun unqasai di Qotei a ningi elenqasai.”

² Degsib minjrnabqa Pol Barnabas wo nangi qusibqa tamo nangi di nrijnjrsib nangi ti anjam na qotoqneb. Onaqa Kristen kalil nangi koroosib anjam endegsib kereteb, “Iga na Pol Barnabas wo Yesus aqa tamo qudei ti nangi qarinjrnim Jerusalem aiqab. Aisib dia Yesus aqa anjam maro tamo nangö gate nangi ti koba na anjam di gereiyqab.”

³ Nangi degsib anjam keretosib nangi qarinjrnab aiyeb. Nangi aiyeqnsibqa Fonisia sawa ti Samaria sawa ti dia Yesus aqa tamo ungasari nangi itnjroqnsibqa endegsib minjroqneb, “Qotei na sawa bei bei qaji nangi dego are bulyetnjreqlaqa.” Degsib minjreqla nangi kalil quoqnsib tulan areboleboleinjroqnej.

⁴ Nanği aisib Jerusalem di brantonabqa Yesus aqa anjam maro tamo nanği ti Kristen kalil ti nanço gate ti nanği na minjreb, “Ninği kere bonub.” Onaqa Pol Barnabas wo nanği tigelosib wau kalil Qotei a nanço ban na yoqnej qaji deqa nanği sainjreb.

⁵ Sainjrnabqa Farisi tamo qudei Yesus qa nanço areqalo singilateb qaji nanği qusibqa tigelosib mareb, “Sawa bei bei qaji nanği gago miligiq aıqa osibqa nanği mati mulun unsib Moses aqa dal anjam dauryqab di kere.”

⁶⁻⁷ Nanği degsib marnabqa Yesus aqa anjam maro tamo nanği ti Kristen gate nanği ti anjam di gereiyqa koroeb. Koroosib anjam gargekoba marelenoqneb. Onaqa Pita a tigelosıqa nanği endegsi minjrej, “O ijo was kalil ninği qalie, Qotei a nami nunço ambleq dena e giltbej. E na sawa bei bei qaji nanği Yesus aqa anjam bole minjroqnitqa nanği quoqnsib Yesus qa nanço areqalo singilatqajqa deqa giltbej.

⁸ Qotei a tamo kalil nanço areqalo qalie. A na aqa Mondor Bole nami ıga egej dego kere sawa bei bei qaji nanği enjreqnu. Aqa kumbra dena a na ıga osorgeqnu, a na sawa bei bei qaji nanği dego elenqajqa are qaleqnu.

⁹ Qotei a gam bei na ıga Juda elenqnsiq olo gam bei na sawa bei bei qaji nanği elenosaieqnu. Nanği Yesus qa nanço areqalo singilateqnuq gam dena qujai Qotei na nanço are miligi yansetnjreqnu.

¹⁰ Deqa ninği kiyaqa tamo unğasari Yesus dauryeqnub qaji nanği gulbe koba enjreqnub? Nunço kumbra dena ninği Qotei aqa areqalo ugeteteqnuq. Gulbe di nami gago moma nanği qoboiyqa keresai. Bini ıga dego qoboiyqa keresai.

¹¹ ıga endegsi poigeqnu, Tamo Koba Yesus a ıga ti sawa bei bei qaji nanği qa ti are boleiyeqnu kumbra dena qujai Qotei na ıga kalil elenqnu.”

¹² Pita a nanği degsi minjrnabqa nanği kalil aqa anjam di qusibqa nanği mequmesoqneb. Onaqa Barnabas Pol wo nanği kamba tigelosib Qotei na nami nanği aiyel singilatnjreqnaqa nanği sawa bei bei qaji nanço ambleq di manıwa gargekoba yoqneb deqa nanği sainjrnab queb.

¹³ Sainjrsib koboonaqa Jems a kamba tigelosıqa marej, “O ijo was, ninği e na anjam bei merngit quiy.

¹⁴ Saimon a mergwo, ‘Qotei a sawa bei bei qaji nanço ambleq dena aqa segi tamo unğasari nanği elenqa osiq giltnjrej.’

¹⁵ Saimon aqa anjam de ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nanço anjam ti utru qujai. Agi Qotei aqa medabu o qaji tamo bei a anjam endegsi nengrenyej,

¹⁶ Tamo Koba a marqo, “Bunuqna e olo bosiy Devit aqa tal ulonej qaji di olo tigeltqai. Tal aqa ınđi ınđi kalil ugeeleneb qaji di dego bunuj atelenqai.

¹⁷ Amqa sawa bei bei qaji nanği e itbqa maroqnsib ijoq boqnqab. E na nanği giltnjritqa nanği ijo segi tamo unğasari sqab.”

¹⁸ Tamo Koba aqa anjam di a nami babtej agi bini olo babtoqnsiq mareqnu.’

¹⁹ “Deqa ijo was, e ijo areqalo endegsi merngwai. Sawa bei bei qaji nanği are bulyoqnsib Qotei aqaq boqnbıqa ıga nanği gulbe bei enjrqasai.

²⁰ ıga anjam truquyala segi nengrenyosim nançoq qarınıyqom. Anjam agiende. ‘Ninği gısan qotei atrainjro qaji ınđi uyoqnaib. Ninği sambala kumbra yoqnaib. Wagme sil na kakro tontnjrnab moreneb qaji di ninği uyoqnaib. Wagme len ti dego uyoqnaib.’ ıga anjam truquyala di segi nengrenyosim sawa bei bei qaji nançoq qarınıyqom.

²¹ ıga qalie, nami koba Juda nanği Moses aqa dal anjam qure qureq di palontoqneb agi bini palontoqnsib unub. Yori bati gaıgai nanği nanço Qotei tal kalil miligiq di Moses aqa dal anjam sisiyeqnuq.”

*Kristen nanği anjam nengrenyosib
sawa bei bei qaji nançoq qarınıyeb*

²² Jems a anjam degsi marnaqa Yesus aqa anjam maro tamo nanği ti Yesus aqa tamo unğasari kalil ti nanço gate ti nanço ambleq dena tamo aiyel giltnjreb. Tamo aiyel di qarınjrib Pol Barnabas wo nanği daurnjrsib Antiok qureq gilqajqa deqa giltnjreb. Tamo aiyel giltnjreb qaji nanço ınam Judas aqa ınam bei Barsabas nanği Sailas wo. Nanği aiyel Kristen gate soqneb.

²³ Nanği qarınjırqa osibqa anjam truquyala endegsib nengrenyosib nanço banq di ateb, “O was ninği kaiye. ıga Yesus aqa anjam maro tamo ıga ti Kristen gate ti anjam endi nengrenyosim nunçoq qarınıyonum. Ninği Antiok qure ti Siria sawa ti Silisia sawa ti di unub. Ninği sawa bei bei qaji.

²⁴ ıga nami quem, tamo qudei nanği gago ambleq na tigelosib nunçoq gilsib nanço segi areqalo na anjam bei merngeb. Mernjsib anjam dena nunço areqalo niıaıyetengeb. Tamo nanği di ıga na qarınjırosai.

²⁵ Deqa iga kalil koroosim areqalo qujaitosim tamo aiyel giltjnrsimqa nunqoq qarijnjronum. Nango ñam Judas Sailas wo. Iga na nanqi ti gago Kristen was bole aiyel Barnabas Pol wo nanqi ti nunqoq qarijnjronum.

²⁶ Barnabas Pol wo nanqi gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam singila na ojsib waueqnuub. Jeu tamo nanqi na nanqi aiyel ñumib morenqajqa mareqnaab nanqi ulaosaieqnuub.

²⁷ Deqa iga nanqi aiyel Judas Sailas wo koba na nunqoq qarijnjronum. Judas Sailas wo nanqi na gago anjam nenngrenyonum qaji endi ninqi olo mernqib quqwab.

²⁸ O was ninqi quiy. Iga Mondor Bole ombla areqalo qujaitosim anjam endi qosonum. Ninqi gago anjam truquyala endi segi qusib dauryqab di kereqas. Iga ninqi gulbe koba enjwasai. Gago anjam truquyala agiende.

²⁹ Ninqi gisanj qotei atrainjro qaji ingi uyoqnaib. Wagme leñ ti uyoqnaib. Wagme sil na kakro tontjnrbab moreñeb qaji di uyoqnaib. Sambala kumbra dego yoqnaib. Ninqi kumbra di segi dauryqab di ninqi geregere sqab. Koboqo." Yesus aqa tamo unqasari nanqi anjam di nenngrenyeb.

³⁰ Nenngrenyosib tamo qolqe nanqo banq di atsib nanqi qarijnjnrbab gileb. Gilsib Antiok di brantosib Yesus aqa tamo unqasari nanqi koroinjrsibqa anjam nenngrenyeb qaji di enjreb.

³¹ Onaqa nanqi kalil anjam di sisiyosib anjam dena nango are singilatetjnnaqa nanqi tulan areboleholeinjrej.

³² Judas Sailas wo nanqi Qotei aqa medabu o qaji tamo soqneq deqa nanqi aiyel anjam olekoba Yesus aqa tamo unqasari nanqi minjnrbab qunabqa anjam dena nango are singilatetjnrej.

³³⁻³⁴ Nanqi aiyel bati qudei Antiok di sonabqa bunuqna Yesus aqa tamo unqasari nanqi na minjreb, "O gago was aiyel ninqi olo aiyiy." Degsib minjrsib qarijnjnrbabqa nanqi aisib Yesus aqa anjam maro tamo Jerusalem di soqneq qaji nanqoq di olo branteb.

³⁵ Onaqa Pol Barnabas wo nanqi Antiok di sosibqa Kristen qudei ti koba na wauoqnsibqa Tamo Koba aqa anjam plaltoqnsib tamo unqasari nanqi minjroqneq.

Pol Barnabas wo nanqi njirinjkobaosib poeb

³⁶ Onaqa bati bei Pol na Barnabas minjeñ, "Aqo aiyel nami qure qureq di Tamo Koba aqa anjam palontognem qaji deq olo gilsimqa Yesus aqa tamo unqasari nanqi unjrqom. Nanqi kiyersib unub kiyo di unjrqom."

³⁷ Onaqa Barnabas na Pol minjeñ, "Di kere. Iga Jon olo osim koba na gilqom." Jon aqa ñam bei Mak.

³⁸ Onaqa Pol a singila na Barnabas saidyoqneq, "Eo. Mak a nami iga koba na wauqa glnamqa Pamflia sawaq di a na iga uratgosiq Jerusalem aiyej deqa iga a olo osi gilqasai."

³⁹ Pol na Barnabas degsi saidyeqnaqa nanqi aiyel anjam titosib njirinjkobaosib poeb. Deqa Barnabas a Mak osiqa qobun na Saiprus nuiq gileb.

⁴⁰ Ariya Pol a Sailas osiqa ombla gilqa laqnaabqa Yesus aqa tamo unqasari nanqi na minjreb, "Tamo Koba a ninqi qa are boleiyeme." Osib nanqi aiyel qarijnjnrbab gileb.

⁴¹ Nanqi aiyel gilsib Siria sawa ti Silisia sawa ti ambleq na walweloqnsibqa qure qureq di brantoqnsibqa Kristen nanqi itnjroqnsib Qotei aqa anjam minjroqnsib singilatnjroqneq.

16

Timoti a Pol dauryej

¹ Onaqa bati bei Pol a walweloqnsiq Derbe qureq di brantej. Dena tigelosiq Listra qureq gileq. Dia tamo bei soqneq aqa ñam Timoti. A Yesus dauryoqneq qaji. Aqa ai a Juda unja. A Yesus qa aqa areqalo singilateq qaji. Timoti aqa abu a Grik tamo.

² Listra qure ti Aikoniam qure ti dia Yesus aqa tamo unqasari nanqi maroqneq, "Timoti a tamo boleqaja."

³ Sawa dia Juda nanqi qalieeb, Timoti aqa abu a Grik tamo. Deqa Pol a Timoti osiqa a ombla wauqa marsiqa mulun waiyej.

⁴ Bati bei nanqi aiyel Sailas koba na gilsib qure qureq di walweloqneq. Walweloqnsibqa Jerusalem dia anjam qoseb qaji di Kristen nanqi qusib dauryqajqa deqa minjroqnsib laqneq. Anjam di Yesus aqa anjam maro tamo nanqo gate nanqi ti qoseb.

⁵ Bati deqa Qotei na tamo unqasari Yesus qa nango areqalo singilateq qaji nanqi singilatnjroqneq. Bati gaigai tamo unqasari gargekoba are bulyoqnsib Kristen nanqo miligiq aiyeqnaab nanqi tulan kobaoqneq.

Pol a ñeio bulosiqa Masedonia tamo bei unej

⁶ Bati bei Pol na Sailas na Timoti na nanqi qalub walwelosib Frigia sawa ti Galesia sawa ti dia Qotei aqa anjam mare mare giloqneq. Nanqi Esia sawaq di Yesus aqa anjam marqa laqnaabqa Mondor Bole na nanqi saidnjrej.

7-8 Deqa nanği walwelosib Misia sawaq di branteb. Dena Bitinia sawaq gilqa laqnaabqa Yesus aqa Mondor na nanği olo saidnjrnaqa nanği Misia sawa amble potosib sumsib terei Troas qureq di branteb.

9 Nanği Troas di sosibqa qolo Pol a ñeio bulosiqa Masedonia tamo bei unej. Masedonia tamo di a Pol aqa ulatamuq di tigelosiq minjej, “Ni Masedonia bosim iga aqaryaige.”¹⁰ Pol a ñeio degsi unej deqa iga tigelosim Masedonia sawaq sumem. Iga endegsi poigej, “Qotei na iga metgwo deqa iga Masedonia sawaq di tamo unğasari nanği Yesus aqa anjam bole minjroqnm.”

Lidia a Yesus qa aqa areqalo singilatej

¹¹ Onaqa iga Troas qureq dena qobun gogetosim Samotres nui tinjosim sumem. Sumsim nui di bunjosim nebeonaqa Neapolis qureq di tiryem.

¹² Dena iga sinğa na walwelosim Filipai qureq di brantem. Qure di nami Rom nanği bosib awoeb qaji. Qure di Masedonia nanğore qure kobaquja. Iga sumsim bati gargekoba yala qure dia soqnem.

¹³ Onaqa Juda nanğore yori batonaqa iga qure polomq aisim ya qala beiq di brantem. Iga are qalem, “Ya qalaq di Juda nanğore pailyo sawa unu kiyo?” Degosim aiyem. Aisim unğasari qudei dia koroesonab nanği itnjrsimqa nanği koba na awoosim Qotei aqa anjam minjroqnm.

¹⁴ Nanğore ambleq di unğa bei soqnej aqa ñam Lidia. A gara lent oqnsiq qarinyeqnaqa tamo nanği na awaiyoqneq. Di aqa silali wau. Aqa qure utru Taiataira. A Qotei qa louoqnej qaji. A ya qalaq di sonaqa Qotei na aqa areqalo waqtetonaqa a Pol aqa anjam qusiq poiyoqnaqa are bulyej.

¹⁵ Deqa tamo unğasari Lidia aqa talq di soqneq qaji nanği Lidia a ti yanso eb. Onaqa Lidia na iga mergej, “E Tamo Koba a qa ijo areqalo singilatunum ninği bole edegosib bosib ijo talq endi iga koba na sqom.” Lidia a tulan singilaej deqa iga aqa talq di a koba na soqnem.

Filipai qureq di Pol Sailas wo nanği tonto talq di breinjreb

¹⁶ Onaqa bati bei iga olo pailyo sawaq aiyeqnamqa kanğal unğa bei bosiq gamq di iga itgej. Unğa di a mondore uge ti soqnej. Mondore uge dena kumbra bunuqna brantelenqas qaji di ubtosiq minjeqnaqa a kamba tamo qudei nanği minjroqnej. Minjreqnaqa nanği quoqnsib silali koba yeqnab osi giloqnsiq aqa tamo kokba nanğore banq di atoqnej.

¹⁷ Iga Pol koba na aiyeqnamqa unğa di a iga daurgoqnsiq tulan lelejoqnsiq maroqnej, “Tamo nanği di Qotei Goge Koba aqa wau tamo. Nanği anjam palontoqnsib Qotei a ninği padalo sawaq na elerqajqa gam osorngeqneq.”

¹⁸ Bati gargekoba unğa dena anjam degsi maroqnsiq iga daurgoqnej. Deqa bati bei Pol a unğa deqa minjin oqnaqa bulosiqa mondore uge di minjej, “E Yesus Kristus aqa ñam na ni mermonum, ni unğa di uratosim ulan.” Degsi minjnaqa mondore uge dena unğa di uratosiq ulanğej.

¹⁹⁻²⁰ Pol a kumbra degyej deqa unğa di aqa tamo kokba nanği silali oqajqa gam saijnrej. Gam saijnrnaqa di unsibqa Pol Sailas wo nanği ojsib koro sawaq joqsib gilsib Rom gate nanğore ulatamuq di tigeltjnreb. Tigeltjnrsibqa Rom gate nanği endegsib minjreb, “Tamo aiyel nanği dena iga tamo unğasari qure endia unum qaji gulbe koba egeqneq. Nanği aiyel Juda tamo.

²¹ Nanği aiyel kumbra osorgeqneq qaji di iga Rom tamo na dauryqajqa getento koba.”

²² Onaqa tamo unğasari kalil qure dia soqneq qaji nanği anjam di qusibqa Pol Sailas wo nanğore jejamuq di une gametjnroqneq. Onaqa Rom gate nanği na nanği aiyel ojsib qaja tamo nanğore banq di ateb. Atnabqa nanği na osib gara bumbranjetjnrsib bu toqon na kumbainjreb.

²³ Nanği kumbainjnro gargekobatosib tonto talq di breinjrsib tonto tal taqato tamo a minjeb, “Ni na nanği aiyel singila na tontjnrsim geregere taqatjnresoqneq.”

²⁴ Degsib minjnabqa a nanği aiyel joqsiqu tonto tal miligiq di warum beiq di breinjrsiq ñamtan kobaquja na nanğore sinğa gitantetjnrej.

²⁵ Onaqa qolo jige Pol Sailas wo nanği tonto tal miligiq di Qotei pailyoqnsib loueqnabqa tamo nanği tonto talq di soqneq qaji nanği quoqneq.

²⁶ Bati qujai deqa mimin koba dosiq singila na tonto tal renğinyonaqa siranme kalil waqelenqeb. Sil kokba kalil tamo nanği tontjnreb qaji di pambloqeneqeb.

²⁷⁻²⁸ Onaqa tonto tal taqato tamo a tigelosiq ñam atej di siranme kalil waqelenqesonaq unej. Deqa a are qalej, “Tonto tamo kalil nanği jaraiyonub.” Degsi are qalsiq aqa serie osiq aqa segi jejamu qalqa yonaqa Pol a maosiq minjej, “Ni ino segi jejamu qalaim. Iga kalil endi unum. Iga jaraiyosai.”

²⁹⁻³⁰ Pol a degsi tonto tal taqato tamo di minjnaqa a na qaja tamo qudei nanği metjnraq wanğal osi bonab warum suwanğej. Onaqa a tulan ulaugetosiq gindagindanosiq urur ti

warum miligiq gilsiq Pol Sailas wo nanngo sinḡaq di ḡam quosiq ḡeiej. Dena tigelosiq nanḡi aiyel joqsiiq oqedosiq nenemnjrej, “O tamo kokba aiyel, e kumbra kiye yitqa Qotei na e oqas?”

³¹ Onaqa nanḡi aiyel na minjeb, “Ni Tamo Koba Yesus qa ino areqalo singilatime. Yimqa Qotei na ni ti tamo unḡasari kalil ni ombla tal qujaiq di unub qaji nanḡi ti elenḡas.”

³² Degsi minjsibqa Tamo Koba aqa anjam plalteq nabqa a quoqnej. Tamo unḡasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanḡi deḡo quoqneb.

³³ Onaqa qolo deqa tonto tal taqato tamo a na nanḡi aiyel yu qosetnjrsiqa tamo unḡasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanḡi koba na yanso eb.

³⁴ Onaqa a na nanḡi aiyel joqsiiq aqa talḡ gilsib dia inḡi anainjrej. Tamo unḡasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanḡi a ti tulan areboleholeinjrej. Di kiyaaqa? Nanḡi are bulyosib Qotei qa nanḡo areqalo singilateb deqa.

³⁵ Ariya nebeonaqa Rom gate nanḡi na qaja tamo qudei nanḡi qarinnjrnab aisib tonto tal taqato tamo di minjeb, “Ni na tamo aiyel di oqeq atim nanḡi sumeb.”

³⁶ Onaqa a nanḡo anjam di qusiqa Pol minjei, “Rom gate nanḡi na qaja tamo qudei qarinnjronub bosib e endegsib merbonub, ‘Ni na nanḡi aiyel oqeq atim nanḡi sumeb.’ Nanḡi e degsib merbonub. Deqa ninḡi aiyel are lawo sumiy.”

³⁷ Onaqa Pol a anjam di qusiqa qaja tamo nanḡi minjrej, “Aqo aiyel Rom tamo. Gate nanḡi na gago une bole babtosa. Nanḡi aqo aiyel laḡa ojsib tamo unḡasari nanḡo ḡamdamuḡ di kumbainḡosib tonto talḡ endi waigeb. Bini nanḡi lumu na iga olo oqeq atib sumqaiqa maronub. Deqa iga sumqasai. Nanḡi segi bosib iga tonto talḡ endena oqeq atib sumqom.”

³⁸ Onaqa qaja tamo nanḡi olo gilsib Rom gate nanḡi Pol aqa anjam di minjrnabqa qusib ulaeb. Di kiyaaqa? Pol Sailas wo nanḡi Rom tamo deqa.

³⁹ Deqa Rom gate nanḡi Pol Sailas wo nanḡo are latetnjrqa marsibqa tonto talḡ aisib minjreb, “Bole, iga grotonum.” Degsib minjrsibqa siran waqtetnjrsib joqsib oqedeb. Oqedosib nanḡi aiyel minjreb, “Ninḡi qure endi uratosib sumiy.”

⁴⁰ Degsib minjrnabqa nanḡi aiyel tonto tal uratosibqa walwelosib Lidia aqa talḡ gileb. Gilsib dia Yesus aqa tamo unḡasari qudei nanḡi itnjrsibqa Yesus aqa anjam na nanḡo are singilatetnjreb. Osib nanḡi uratnjrsib qure di uratosib sumeb.

17

Tesalonaiqa nanḡi na Pol Sailas wo ojqa mareb

¹ Pol aqa wau qujai nanḡi ti sumsib Amfipolis qureq di brantosib dena walwelosib Apolonia qureq sumeb. Dena tigelosib sumsib Tesalonaiqa qureq di branteb. Dia Juda nanḡo Qotei tal bei soqnej.

² Deqa Pol aqa kumbra gaigai yoqnej qaji di dauryosiqa Qotei tal miligiq gilej. Gilsiiqa yori bati qalub qa Qotei aqa anjam nenḡrenḡ di so qaji di plaltoqnsiqa Juda tamo unḡasari nanḡi minjroqnej.

³ Pol a anjam gegerere plaltosiq endegsi minjroqnej, “Qotei aqa anjam nami nenḡrenḡyeb qaji di aqa utru agiende. Kristus a jaqatin koba osim moisim olo subq na tigelqas.” Osiiqa minjroqnej, “Yesus agi e ninḡi a qa mernḡeqnum qaji a bole Kristus.”

⁴ Pol a nanḡi anjam degsi minjreḡnaqa tamo unḡasari qudei nanḡi aqa anjam di qusib poinjrnaiqa Yesus qa nanḡo areqalo singilatosis Pol Sailas wo daurnjreb. Grik tamo gargekoba Qotei qa louoqneb qaji nanḡi ti uḡa kokba qudei ti nanḡi deḡo Yesus qa nanḡo areqalo singilatosis Pol Sailas wo daurnjreb.

⁵ Onaqa Juda nanḡi Pol Sailas wo nanḡi qa minjin oqetnjrnaiqa tamo uḡe qudei inḡi qarinyo sawaq dena joqsib tamo unḡasari kalil nanḡo are ugetetnjreb. Osib Pol Sailas wo ojqa marsib tamo bei aqa ḡam Jeson aqa talḡ gurgur ti gileb. Nanḡi aiyel tal dia ḡereḡoqneb. Gilsib nanḡi aiyel tamo unḡasari nanḡo ulatamuḡ di tigeltnjrqa marsib nanḡi aiyel qa ḡamoqneb.

⁶⁻⁷ Namonab ugeinjrnaq nanḡi Jeson laḡa ojsib Yesus aqa tamo unḡasari qudei deḡo ojelenosis girinnjrsib aisib qure deqa gate kokba nanḡo ulatamuḡ di tigeltnjreb. Tigeltnjrsib lelenosis endegsib maroqneb, “Pol Sailas wo qure qureq di tamo unḡasari nanḡo areqalo niḡaḡyettjroqnsib laqnub. Agi nanḡi gago qure endeq bonabqa Jeson na nanḡi joqsiiqa aqa talḡ di gereinjrej unub. Tamo aiyel dena gago mandor koba Sisar aqa dal anjam gotranjoqnsib mareqneb, ‘Mandor koba bei unu aqa ḡam Yesus.’ Nanḡi aiyel degsib mareqneb.”

⁸ Juda nanḡi na anjam di Pol Sailas wo nanḡo jejamuḡ di qametnjrnabqa qure deqa gate kokba ti tamo unḡasari gargekoba ti nanḡi qusibqa nanḡi aiyel qa minjin oqetnjrej.

⁹ Onaqa qure deqa gate kokba nanği na Yesus aqa tamo unğasari qudei Jeson a ti minjreb, “Nanği aiyel une di ninği na awaiyosib silali atibqa iga ninği uratnğnam gilqab.” Onaqa nanği silali atnabqa gate kokba nanği na nanği uratnğrnab gileb.

Pol Sailas wo Beria qureq di Qotei aqa anjam maroqneb

¹⁰ Onaqa qolo qujai deqa Yesus aqa tamo unğasari Tesalonaika di soqneq qaji nanği na Pol Sailas wo qarınjnab walwelosib sumsib Beria qureq di branteb. Di brantosib Juda nanği Qotei tal miligiq gilsib Qotei aqa anjam palontosib minjroqneq.

¹¹ Juda tamo unğasari Beria di soqneq qaji nanği nanği kumbra tulan boledamu. Tesalonaika di soqneq qaji nanği bul sai. Nanği Qotei aqa anjam quqwjajqa tulan areboleboleinjroqneq. Bati gaigai nanği Qotei aqa anjam nenğrenq di so qaji di geregere peleyoqneq. Pol Sailas wo nanği anjam bole kiyo sai kiyo di nanği qalieqa marsib deqa nanği aiyel anjam ti Qotei aqa anjam nenğrenq di so qaji de ti geregere tenemtoqneq.

¹² Deqa qure dia Juda gargekoba nanği Yesus qa nanği areqalo singilatoqneq. Grik tamo unğasari kokba qudei dego Yesus qa nanği areqalo singilatoqneq.

¹³ Onaqa Juda nanği Tesalonaika di soqneq qaji nanği Pol a Beria qureq sumsib dia dego Qotei aqa anjam palontoqneq di qusibqa minjin oqetjnra mareb, “Iga Pol qalqom.” Degsib marsibqa Beria qureq bosib dia tamo unğasari nanği are ugetetjnreb.

¹⁴ Deyonabqa Kristen nanği na Pol qarinyonab alile aiyej. Ariya Sailas Timoti wo nanği aiyosai. Nanği Beria di soqneq.

¹⁵ Tamo nanği Pol suweiyeb qaji nanği a osib koba na torei Atens qureq sumeb. Sumsib Atens qureq di nanği Pol uratosib olo puluqa laqnaqqa Pol na minjrej, “Ninği oqsib Sailas Timoti wo minjrib ijq boqujateb.”

Pol a Atens qureq di Yesus aqa anjam plaltoqneq

¹⁶ Onaqa Pol a Atens qureq di Sailas Timoti wo nanği qa tariņesosiq qure ambleq di walweloqnsiq gisan qotei nanği nanği sulum gargekoba unoqnsiq are tulan gulbekobaiyoqneq.

¹⁷ Deqa a bati gaigai Juda nanği Qotei tal miligiq giloqnsiq Juda nanği ti Grik nanği Qotei qa louoqneq qaji nanği ti Yesus aqa anjam plaltosiq minjroqneq. Atens nanği koro sawaq di dego a bati gaigai tigelosiq tamo unğasari nanği Yesus aqa anjam plaltosiq minjroqneq.

¹⁸ Bati bei Grik nanği qalie tamo qudei Atens di soqneq qaji nanği Pol ombla anjam na qotoqneq. Qudei nanği qalie tamo koba Epikurias aqa skulq dena qalie eb. Qudei nanği skul bei aqa ñam Stoik dena qalie eb. Pol a nanği endegsi minjroqneq, “Yesus a moisiq olo subq na tigelej. Deqa mondon tamo kalil nanği dego subq na tigelqab.” Pol a nanği degsi minjroqneq deqa nanği Pol ombla anjam na qotoqnsib segi segi maroqneq, “Pol a anjam laņa laņa mareqnu. A anjam kiyersi mergwajqa bqo?” Qudei nanği maroqneq, “Pol a qure bei nanği qotei qa mergeqnu kiyo?”

¹⁹ Nanği degsib maroqnsib Pol osib nanği koro sawa aqa ñam Areopagus deq osi gileb. Osi gilsib nanği ambleq di tigeltosib minjeb, “Anjam bunuj ni mareqnum qaji di aqa utru geregere mergimqa iga qusim qalieqom.

²⁰ Anjam bunuj ni mareqnum qaji di aqa utru bei. Iga anjam deqaji nami quosaiyoqneq. Deqa ni na anjam aqa utru geregere mergimqa iga qalieqom.”

²¹ Bati gaigai Atens nanği ti tamo unğasari sawa bei beiq na Atens beleñeb qaji nanği ti koroqnsibqa anjam bunu bunuj maroqneq.

²² Deqa Pol a nanği koro sawa ambleq di tigelosiq minjrej, “O Atens tamo unğasari, e unonum, ninği qotei gargekoba louetjnreçnub.

²³ E nunño qure ambleq di walweloqnsimqa nunño louqajqa inği inği kalil unelenosim gilsim atra bijal bei unonum. Atra bijal di aqa quraq di anjam endegsi nenğrenyonab sonaq unonum, ‘Atra bijal endi qotei bei iga qaliesai qaji aqa atra bijal.’ O Atens tamo unğasari ninği ijo anjam endi quiy. E Qotei ninği qaliesai qaji di ubtosiy mernğwai. A Qotei bole. Ninği a qa qaliesai. Ninği a qa laņa loueqnub.

²⁴ “Qotei di a laņ ti mandam ti inği inği kalil dego gereiyelenej. A segi qujai laņ qa ti mandam qa ti Tamo Koba. Deqa atra tal tamo na gereiy qaji Qotei a dia sqasai.

²⁵ Iga mandam tamo unum deqa iga na Qotei aqaryaiosim inği bei yqa keresai. A inği bei qa truquosaiçnu. A segi inği inği kalil nanği utru. A segi na iga ñambile egeqnu. Inği inği kalil dego a segi na iga egeqnu.

²⁶⁻²⁷ Qotei dena nami tamo qujai Adam gereiyonaqa aqa moma nanği paraosibqa sawa sawa kalil kereteb. Qotei na tamo unğasari nanği segi segi sqajqa bati atelenej. Nanği segi segi sqajqa mandam beli dego atelenej. A degyej. Di kiyaqqa? Tamo unğasari nanği a qa ñamosib ñamosib itqajqa deqa. O Atens tamo unğasari ninği quiy. Qotei a isaq di sosai. A nunño jojomq di unu.

²⁸ A segi na iga ñambile egeqnaqa iga bole sosim walweleqnum. Nunño segi powo tamo qudei nanği nami deqa are qalsib endegsib mareb, ‘Iga dego Qotei aqa anğro.’

²⁹ Di bole. Iga Qotei aqa angro. Deqa ningi quiy. Qotei a sulum bul sai. Tamo nanği gol na silva na meniñ na ti sulum gereiyeqnub. Nango segi ban na ti qalie na ti sulum di gereiyeqnub. Qotei a sulum deqaji bul unu ningi edegaib.

³⁰ "Nami tamo unğasari nanği nanari soqneb. Nanği Qotei qaliesai. Deqa nanği gisañ qotei nanço sulum gereinjroqnsib binjroqneb. Bati di Qotei a nanço kumbra di unoqnsiqa unosaibuloqnsiqa nanği kambatnjrosaiocnej. Ariya bini Qotei na tamo unğasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanği endegsi minjregnu, 'Ningi are bulyiy.'

³¹ Qotei a bati atej unu. Bati di brantimqa a na tamo unğasari kalil nanço une qa peginjrqas. Aqa segi kumbra bole na ti aqa Niri Yesus Kristus giltej qaji aqa wau na ti nanço une qa peginjrqas. Tamo unğasari nanği degsib qalieqajqa deqa Qotei na Yesus subq na tigeltej."

³² Onaqa tamo unğasari nanği subq na tigelo qa anjam di qusibqa nanği qudei Pol kikiyeb. Ariya nanği qudei na Pol minjeb, "Anjam di bunuqna ni na olo mergim iga quqwom."

³³ Onaqa Pol a nanği uratnjrsiqa gilej.

³⁴ Tamo qudei nanği Pol aqa anjam di qusib poinjrnaqa Yesus qa nanço areqalo singilatosib Pol dauryeb. Bei aqa ñam Dionisius. A koro sawa deqaji gate koba. Uña bei aqa ñam Damaris. Tamo unğasari qudei dego nanği Yesus qa nanço areqalo singilatosib Pol dauryeb.

18

Pol a Korin qureq di Yesus aqa anjam plaltoqnej

¹ Onaqa bati bei Pol a Athens qure uratosiqa walwelosiq Korin qureq gilej.

² Gilsiq dia Juda tamo bei aqa ñam Akwila itej. Akwila aqa qure utru Pontus. Nami yala Akwila aqa ñaun Prisila wo Itali sawa uratosib Korin beb. Rom nanği mandor koba Klodius a marej, "Juda nanği Rom qureq endi sqasai. Kalil jaraiaqab." Deqa nanği aiyel Itali sawa uratosib Korin qureq beb. Bosib Korin di sonabqa Pol a gilsiq nanği itnjrej.

³ Pol a nanği ti silali wau qujai. Deqa nanği koba na Korin di sosibqa silali qa wauoqneb. Nango silali wau di nanği gara na tal gereiyocneb.

⁴ Yori bati gaigai Pol a Juda nanço Qotei tal miligiq giloqnsiqa Juda ti Grik ti nanği Yesus aqa anjam plaltosiq minjroqnej. Aqa anjam dena nanço are qametnjrimqa nanği Yesus qa nanço areqalo singilatqajqa deqa osiq anjam minjroqnej.

⁵ Onaqa bati bei Sailas Timoti wo nanği Masedonia sawa uratosib gilsib Korin dia Pol itosib nanği koba na soqneb. Deqa Pol na aqa silali wau uratosiqa Qotei aqa anjam qa segi wauoqnej. Osiqa Juda nanço Qotei tal miligiq giloqnsiqa nanği singila na endegsi minjroqnej, "Yesus a bole Kristus Qotei na qarinyej qaji."

⁶ Degsi minjreqnaqa nanği aqa anjam di quoqnsib gotranjoqnsib a misilinyocneb. Deqa Pol na aqa segi gara jugo tumburum butuyosiqa minjrej, "Ningi padalqab di nunço segi une na padalqab. Ijo une na sai. Deqa bini e ningi uratnjrsiy tamo Juda sai nançoq giloqnsiyqa Yesus aqa anjam minjroqnaqai."

⁷ Pol na Juda nanği degsi minjrsiqa nanço Qotei talq dena oqedosiq tamo bei aqa ñam Titius Jastus aqa talq di soqnej. Titius a Qotei qa louoqnej qaji. Aqa tal di Juda nanço Qotei tal jojomq di soqnej.

⁸ Bati deqa Qotei tal taqato tamo aqa ñam Krispus a ti tamo unğasari kalil a ombla tal qujaiq di soqneb qaji nanği ti Pol aqa anjam qusib Tamo Koba a qa nanço areqalo singilateb. Korin tamo unğasari gargekoba nanği dego Pol aqa anjam qusib Yesus qa nanço areqalo singilatosib yanso eb.

⁹ Bati bei qolo Pol a ñeio bulosiqa Tamo Koba Yesus unnaqa minjej, "O Pol, ni ulaaim. Ni qure endia sosimqa ino medabu waqtoqnsimqa boleq di ijo anjam mare mare laqne. Mequmaim.

¹⁰ E ni ombla sqai deqa tamo bei na ni ugeugeimqasai. Qure endia ijo segi tamo unğasari gargekoba unub."

¹¹ Onaqa Pol a anjam di dauryosiqa Korin dia wausau qujai bai 6 sosisqa tamo unğasari nanği Qotei aqa anjam plaltoqnsiq minjroqnej.

¹² Ariya Rom nanço gate koba Galio a Akaia sawa taqatesonaqa bati deqa Korin dia Juda nanği Pol qa minjin oqetnjrnaqa a ojsib koro sawaq osi gilsib Galio aqa awo jaram namoq di tigelteb.

¹³ Tigeltosib Galio minjeb, "Tamo endena iga Juda gago dal anjam gotranjoqnsiqa Qotei louqajqa gam bei osorgeqnu."

¹⁴ Onaqa Pol a kamba anjam marqa laqnaqa Galio na getentosiqa Juda nanği minjrej, "O Juda tamo unğasari ningi quiy. Tamo endi a une kobaquja bei yimqa kiyi tamo bei qalim moiymqa kiyi ningi a ojsib bosib ijo ulatamuq endi tigeltqab di e nunço anjam quqwai.

¹⁵ Ariya ninji nungo segi dal anjam qa ti nungo segi moma nanngo ñam qa ti maronub deqa e nungo anjam di gereiyqasai. Di ijo wau sai. Ninji segi na gereiyiy.”

¹⁶⁻¹⁷ Galio a awo jaramq di awesosiqa Juda nanngi degsi minjrnsiqqa nanngi winjrej. Onaqa Juda nanngi nanngo Qotei tal taqato tamo aqa ñam Sostenes a ojsib Galio aqa awo jaram namoq di qalougeteb. Qaleq nab Galio a di unsiqqa a deqa yala are qalosai. Unsiq unusaibulej.

Pol a Jerusalem olo aisiq dena Antiok qureq gilej

¹⁸ Pol a bati gargekoba yala Korin di soqnej. Sosiqa Yesus aqa tamo ungasari nanngi uratnrnsiqqa Prisila Akwila wo nanngi joqsiqa koba na Siria sawaq aiqa marsib qobun gogeteb. Nanngi qobun gogetqa yosib Pol a mati Senkria qureq di Juda nanngo kumbra dauryosiqa aqa segi gate banqa ti me jungum ti gentej. Nami a bati qudei Qotei pailyoqnsiq deqa aqa gate banqa ti me jungum ti uratonaq soqnej.

¹⁹⁻²¹ Ariya nanngi Senkria qureq di qobun gogetosib aisib Efesus qureq di tiryeb. Tiryosib mandamq aisib Pol a Juda nanngo Qotei tal miligiq gilsiqqa nanngi Qotei aqa anjam platosiq minjroqnej. Onaqa nanngi Pol aqa anjam qusib minjeb, “Ni bati qudei iga koba na endi sqom.” Minjnabqa a na nanngi saidnrnsiqqa aiqa osiqqa minjrej, “Qotei na odbimqa bunuqna e nungoq olo bqai.” Degsi minjrnsiqqa a qobun gogetosiq aiyej. A na Prisila Akwila wo nanngi Efesus qureq di uratnrnsiq aiyej.

²² Pol a aisiqa Sisaria qureq di tiryosiqa qobun uratosiqqa sinqa na walwelosiq aisiq Jerusalem di brantej. Brantosiqa Yesus aqa tamo ungasari nanngi itnrnsiqqa koba na soqneb. Osiqa nanngi olo uratnrnsiqqa walwelosiq Antiok qureq gilej.

²³ Gilsiq Antiok dia bati gargekoba yala sosiqa dena walwelosiq Galesia sawa ti Frigia sawa ti dia laqnej. Laqnsiqqa nanngo qure kalilq di brantoqnsiqqa tamo ungasari Yesus dauryoqneb qaji nanngi koroinjroqnsiqqa Qotei aqa anjam na singilatnrjroqnej.

Apolos a Efesus qureq di Qotei aqa anjam plaltoqnej

²⁴ Onaqa bati bei Juda tamo bei aqa ñam Apolos a Efesus qureq bosiq dia wauoqnej. Aqa qure utru Aleksandria. A Qotei aqa anjam maro tamo. A Qotei aqa anjam tulan qaliedamu. Deqa a na Qotei aqa anjam kalil nenqrenq di so qaji di gegerere plaltoqnej.

²⁵ Tamo qudei na nami Tamo Koba aqa gam Apolos osoryeb deqa a singila na Yesus aqa anjam plaltoqnej. A Jon yansnjro qaji aqa wau qa segi qalieej.

²⁶ Deqa bati bei a Juda nanngo Qotei tal miligiq di singila na anjam palonteqnaqa Prisila Akwila wo nanngi aqa anjam qusibqa a osib qalaq gilsibqa Qotei aqa gam bole gegerere osoryonab a poiyej.

²⁷ Onaqa bunuqna Apolos a marej, “E Akaiia sawaq gilqai.” A degsi marnaqa Yesus aqa tamo ungasari Efesus qureq di soqneb qaji nanngi na odyosib minjeb, “Di kere. Ni gilime.” Degsib minjsibqa anjam bei nenqrenyosib Apolos yonab a na osi gilsiqqa Yesus aqa tamo ungasari Akaiia sawaq di soqneb qaji nanngi enjrej. Endegsib nenqrenyeb, “O gago was ninji quiy. Apolos a nungoq bqa. Deqa ninji a osib gegerereiyiy.” Ariya Apolos a Akaiia sawaq di sosiqa a na tamo ungasari Yesus qa nanngo areqalo singilateb qaji nanngi Qotei aqa anjam minjreqlaqa anjam dena nanngi singilatnrjroqnej. Qotei a nami nanngi elenqa marsiq deqa nanngi qa are boleiyej. Gam dena nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilateb.

²⁸ Apolos a tamo ungasari nanngo ñamdamuq di Juda nanngo anjam singila na gotranjyoqnej. A Qotei aqa anjam nenqrenq di so qaji dena nanngi endegsi osornjrej, Yesus a bole Kristus.

19

Pol a Efesus qureq di Qotei aqa anjam palontoqnej

¹⁻² Apolos a Korin di sonaqa Pol a Esia sawa yamban nanngo qure qureq di walweloqnej. A walwelosiq aisiq Efesus qureq di brantosiqa tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanngi sonab itnrnsiqqa endegsi nenemnjrej, “Ninji Yesus qa nunngo areqalo singilatosib bati deqa ninji Mondor Bole eb e?” Onaqa nanngi na saideb, “Eo. Mondor Bole unu kiyo sai kiyo di iga nami quosaiognem.” ³ Onaqa Pol na olo nenemnjrej, “Ninji anjam kiye qusib yanso eb?” Onaqa nanngi na minjeb, “Jon yansnjro qaji aqa anjam segi iga qusim dena yanso em.”

⁴ Onaqa Pol na olo minjrej, “Jon na tamo ungasari nanngi endegsi minjroqnej, ‘Ninji are buliyibqa e na yansjgwai.’ Osiqa minjroqnej, ‘Ninji tamo ijo qoreq na bqas qaji a qa nunngo areqalo singilatiy.’ Tamo Jon aqa qoreq na bqajqa maroqnej qaji agi Yesus.”

⁵ Onaqa nanngi Pol aqa anjam di qusib poinjrnaqa Tamo Koba Yesus aqa ñam na yanso eb.

⁶ Yanso onabqa Pol a nanngo gateq di aqa ban atnaqa Mondor Bole nanngoq aisiq men buliyetnrnaqa bati qujai deqa nanngi qure utru segi segi nanngo anjam marelenoqneb. Osib nanngi Qotei aqa medabu osib anjam palontoqneb.

⁷ Bati deqa tamo 12 nanngi Mondor eb.

⁸ Pol a bai qalub Efesus dia Juda nanjo Qotei tal miligiq giloqnsiqa Qotei aqa anjam minjroqnej. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas anjam di aqa utru Juda nanji geregere poinjrqaqja deqa Pol a singila na minjroqnej.

⁹ Degyeqnaqa Juda qudei nanji Pol aqa anjam di qusibqa nanji a qa ugeosib aqa anjam dauryqa urateb. Osib n̄abile gaigai sqajqa gam Yesus na babtej qaji di misilinyosib tamo ungasari nanji endegsib minjroqnej, “Yesus aqa gam di uge.” Deqa Pol a nanji uratnjrsiqa tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanji segi joqsiqa tamo bei aqa n̄am Tiranus aqa skul kobaq gileb. Gilsib dia Pol a bati gaigai Qotei aqa anjam plaltoqnej.

¹⁰ Pol a wausau aiyel degyoqnej. Deqa tamo ungasari kalil Esia sawaq di soqneq qaji Juda ti Grik ti nanji Tamo Koba aqa anjam quoqneq.

Skeva aqa njiri 7 nanji mondor uge nanji winjrqaqja wauoqneq

¹¹ Qotei a Pol aqa ban na man̄wa gargekoba babtoqnej.

¹² Deqa tamo qudei na nanjo gara n̄engi oqnsib Pol aqa jejamuq di betertoqnsib gara di olo osi giloqnsib tamo mainjro qaji nanjo jejamuq di ateqnab nanjo ma saioqnej. Tamo mondor uge ti so qaji nanjo jejamuq di dego gara n̄engi ateqnab mondor uge nanji jaraiyoqneq.

¹³ Juda tamo qudei nanji dego sawa sawaq di walweloqnsibqa mondor uge nanji winjrib jaraiqaqja wauoqneq. Nanji silali oqajqa deqa marsib wau di yoqneq. Onaqa bati bei nanji qudei Tamo Koba Yesus aqa n̄am na mondor uge bei wiyqa osib mondor uge endegsib minjeb, “Iga Yesus agi Pol a deqa anjam palonteqnu qaji aqa n̄am na ni mermonum, ni tamo di uratosim ulan.”

¹⁴ Juda nanjo atra tamo koba Skeva aqa njiri 7 nanji kumbra di degyeb.

¹⁵ Degyonabqa mondor uge na nanji kamba minjrej, “E Yesus qalie. E Pol dego qalie. Ariya ninji tal qabe?”

¹⁶ Onaqa tamo mondor uge ti so qaji a singila na prugosiq nanjo qawarq di awoosiq nanji n̄umougetnjrsiq jejamu n̄inaqyetnjrej. Osiqa nanjo gara bumbran̄yjetnjrnaqa nanji tal uratosib yosi jaraiyeb.

¹⁷ Onaqa tamo ungasari kalil Juda ti Grik ti Efesus qureq di soqneq qaji nanji kumbra deqa qusibqa ulaugeteq. Osib nanji Tamo Koba Yesus aqa n̄am tulan̄ soqtoqneq.

¹⁸ Bati deqa tamo ungasari gargekoba nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatoqneq. Deqa nanji boqnsib nanjo kumbra uge uge nami yoqneq qaji di tamo kalil nanjo n̄amdamuq di ubtoqneq.

¹⁹ Tamo ungasari gargekoba quñam qaloqneq qaji nanji dego boqnsib nanjo quñam qalo qaji buk kalil koroiyoqnsibqa tamo ungasari nanjo ulatamuq di koitelenoqneq. Buk di nami silali na awaiyo qaji. Awai sisiyeb 50,000 kina.

²⁰ Nanji kumbra degyeb deqa Tamo Koba aqa anjam tulan̄ kobaoqnsiqa sawa sawaq gileqnaqa tamo ungasari gargekoba nanji quoqneq.

Efesus nanji Pol qa minjin̄ oqetnjrnaqa murqumyoqneq

²¹ Efesus qureq di Pol a Qotei aqa wau yoqnsiq koboonaqa Qotei aqa Mondor na Pol areqalo yonaqa a endegsi marej, “E Masedonia sawa ti Akaia sawa ti dia walweloqnsiyqa dena aisiy Jerusalem di brantqai.” Osiqa marej, “Di koboamqa e Jerusalem uratosiy gilsiy Rom qure dego unqai.”

²² Pol a degsi marsiqa tamo aiyel a koba na wauo qaji Timoti Erastus wo nanji qarinjnjrnaqa namoosib Masedonia sawaq gileb. Pol a segi Esia sawaq di soqnej. A bunuqna Masedonia sawaq gilaq marsiqa nanji aiyel namoqna qarinjnjrnaq gileb.

²³ Bati deqa Efesus dia tamo qudei nanji n̄abile gaigai sqajqa gam Yesus na babtej qaji deqa njirin̄kobaoqneq.

²⁴ Nanjo njirin̄ aqa utru aiyende. Tamo bei aqa n̄am Demitrius a silva oqnsiq dena inji inji gereiyoqnej. A na gisan̄ qotei bei aqa n̄am Artemis aqa atra tal sigitoqnsiqa atra tal sulum kiñilala silva na gereiyoqnej. Gereiyeqnaqa tamo ungasari nanji awaiyeqnaqqa tamo qudei a koba na wauo qaji nanji a ti dena silali koba oqneq.

²⁵ Bati bei Demitrius a na aqa wau qujai nanji ti tamo qudei wau deqaji yoqneq qaji nanji ti koroinjrsiqa endegsi minjrej, “Ninji quiy. Gago wau endena iga silali koba eqnum.

²⁶ Ariya Pol a gago wau endi ugeteqnu. Agi a gam endena ugeteqnu. A na tamo ungasari gargekoba nanjo are tigeltetnjroqnsiqa minjreqnu. “Tamo nanji ban na qotei gereiyo qaji di qotei bolesai. Di gisan̄ qotei.” Yeqnaqa nanji aqa anjam di dauryoqnsib qotei Artemis qoreiyoqnsib Artemis aqa atra tal sulum dego awaiyqa urateqnuq. Pol aqa kumbra di ninji uneqnuq. Aqa anjam dego ninji queqnuq. Aqa kumbra di a Efesus endia segi yosai. Esia sawa keretoqnsiqa dia dego a kumbra di yeqnu.

²⁷ Pol aqa kumbra dena gago silali wau endi ulonqas. Di segi sai. Gago qotei koba Artemis aqa atra tal aqa n̄am dego ugeqas. Amqa tamo ungasari kalil nanji Artemis aqa n̄am soqtqa

uratqab. Ningi qalie, Asia sawaq endi tamo ungasari nanği Artemis aqa ñam soqtoqnsibqa a qa loueqnub. Sawa sawa kalilq di dego tamo ungasari nanği Artemis aqa ñam soqteqñub. Pol aqa anjam mareqnu qaji dena Artemis aqa ñam koba di torei ulontqas.”

²⁸ Onaqa sulum gereiyo tamo nanği anjam di qusib minjiñ ani oqetnjrnaqa tulan murqumyoqnsib maroqñeb, “Efesus gago qotei Artemis a qotei kobaquja.”

²⁹ Nanği degsib murqumyeqñabqa tamo ungasari kalil Efesus di soqñeb qaji nanği qusibqa nanği dego murqumyoqñeb. Osib Masedonia tamo aiyel Pol dauryosib beb qaji agi Gaius Aristarkus wo nanği ojob. Ojsib nanği aiyel girinñrsib qure deqa gate kokba nanço ulatamuq di tigeltñrqa marsib gurgurosib koro sawaq joqsib gileb.

³⁰ Onaqa Pol a deqa qusiqqa tamo ungasari nanço are latetñrqa marsiqa nanço ambleq aiqa laqnaqa tamo ungasari Yesus dauryeb qaji nanği na saidyeb.

³¹ Rom tamo kokba qudei Asia sawa taqatoqñeb qaji nanği Pol qalieeb deqa nanği dego anjam qarinyosib minjeb, “Ni koro sawa miligiq gilaim.”

³² Tamo ungasari tulan gargekoba nanği koro sawaq di koroosib murqumyoqñeb. Utru kiye qa nanği bosib koroeb di nanği qaliesai. Utru bei bei qa maroqnsibqa laña laña murqumyoqñeb.

³³ Onaqa Juda qudei nanği na tamo ungasari nanço are latetñrqa marsib Juda tamo bei aqa ñam Aleksander osib koro sawa ambleq di atñabqa tamo ungasari nanği a unsib mareb, “Tamo di aqa une qa kiyo iga bosim koroonum?” Onaqa Aleksander a tamo ungasari nanği anjam bei minjrqa osiq tigelej. Tigelosiqa nanği kiriqa osiq aqa bañ soqtej.

³⁴ Bañ soqtonaqa nanği kiriosai. Nanği poinjrej, Aleksander a Juda tamo. Deqa nanği kalil olo murqumyoqnsib maroqñeb, “Efesus gago qotei Artemis a qotei kobaquja.” Nanği anjam qujai di tulan wainoqnsib sokobaiyeb.

³⁵ Onaqa Efesus nanço gate bei a kamba tamo ungasari nanği anjam minjrqa osiq tigelej. Tigelosiqa nanği kiriqa osiq aqa bañ soqtonaqa nanği kirielenonabqa minjrej, “O Efesus tamo ungasari ningi quiy. Efesus endia ningi na qotei koba Artemis aqa atra tal taqateqñub. Artemis aqa sulum nami lañ goge na ulonosiqa mandamq aiyej qaji di dego ningi na taqateqñub. Tamo ungasari kalil nanği di qalie.

³⁶ Deqa tamo bei na anjam di gotranjya keresai. O ijo was, ningi grososib une bei yaib deqa ninği mati lawo na sosib geregere are qaliy.

³⁷ Tamo aiyel Gaius Aristarkus wo nanği une saiqoji. Ningi na nanği laña joqsib bonub. Nanği gago atra talq dena inği bei bajinosai. Nanği gago qotei Artemis aqa ñam misilinyosai dego.

³⁸ Deqa Demitrius aqa wau qujai nanği ti tamo qudei qa anjam bei soqñimqa joqsib Rom gate kokba nanço ulatamuq di tigeltñrsib anjam marqab.

³⁹ Ningi dego tamo qudei qa anjam bei soqñimqa bati atibqa Rom gate kokba nanği koroosib nunço anjam gereiyqab.

⁴⁰ Bini iga laña njirin tigeltionum utru saiqoji. Deqa Rom gate kokba nanği bosib koro endeqa utru nenemgibqa iga na kamba anjam bei minjrqa keresaiigo uge.”

⁴¹ Tamo gate dena tamo ungasari nanği anjam degsi minjrsiqa nanği winjrnaq jaraiyeb.

20

Pol a Masedonia sawa ti Grik sawa ti dia walweloqnej

¹ Onaqa tamo ungasari nanço murqumyo koboonaqa Pol na Kristen nanği metnjrnaqa aqa areq di koroonabqa nanği singilatñjrej. Osiqa nanği uratñjrsiqa Masedonia sawaq gilej.

² Gilsiq sawa dia walweloqnsiqa Kristen nanği itñjroqnsiqa Qotei aqa anjam gargekoba minjroqnej. Minjreñaqa aqa anjam dena nanği singilatñjroqnej. Onaqa a sumsiq Grik nanço sawaq di brantej.

³ Brantosiqa sawa dia bai qalub sosiqa dena qobun na Siria sawaq aiqa laqnaqa Juda tamo qudei na Pol qalsib moiyoqta mareqñab qusiqa endegsi are qalej, “E olo puluosiy singa na Masedonia sawaq oqsiy dena Siria sawaq aiqai.”

⁴⁻⁵ A degsi are qalsiqa tigelosiq Masedonia sawaq oqwa osiqa tamo qudei nanği joqsiqu koba na oqeb. Tamo di nanço ñam agi marqai. Bei Sopater. A Pirus aqa njiri. A Beria qure qaji. Tesalonaika tamo aiyel Aristarkus Sekundus wo. Bei Gaius. A Derbe qure qaji. Bei Timoti. Asia tamo aiyel Tikikus Trofimas wo. Tamo kalil nanği di Pol ombla Masedonia sawaq oqsib dia iga Pol koba na uratgosib namo aisib Troas qureq di branteb. Brantosis dia iga qa tariñoqñeb.

⁶ Onaqa Juda nanço bem tiyosai qaji uyqa bati koboonaqa iga Filipai qureq di qobun bei gogetosim qobun na aism bati 5 koboonaqa Troas qureq di tiryem. Tiryosim dia tamo nanği iga qa tariñoqñeb qaji nanği itñjrsimqa bati 7 nanği koba na soqñem.

Yutikus a ulonosiqa moinaqa Pol na olo tigeltej

⁷ Onaqa Juda nanjo yori bati koboonaqa nebeonaq qolo iga Kristen nanji koroinjrsimqa nanji koba na bem gentosim uyoqnem. Bem uyeqnamqa Pol na Qotei aqa anjam minjroqnej. A anjam olekoba mareqnaq qolo jigeej. Di kiyaaqa? Nebeamqa a nanji uratnjrsim aiqas.

⁸ Nanji koroesonabqa warum goge dia wañal gargekoba pumblonjoqneb.

⁹ Anjro wala bei aqa ñam Yutikus a siranjme kiñala dadan gogeqsi aqa areq di awesoqnej. Onaqa Pol a anjam tulan olekoba mareqnaqa Yutikus a urñamjonaqa tibiboqnej. Osiq qambuntosiqa warum goge dena ulonosiqa mandamq aiyej. Onaqa nanji kalil mandamq aisib Yutikus osib soqteb a moiyej.

¹⁰ Pol a dego mandamq aisiqa anjro wala di soqonjey. Soqonjonaqa a olo ñambile ej. Deqa Pol na tamo unjasari kalil nanji minjrej, "Ninji are gulbeinjaiq. A ñambile unu."

¹¹ Pol a nanji degsi minjrsiqa olo warum gogeq oqsiq dia bem ginjonyonaqa nanji uyeb. Uynabqa Pol na olo anjam olekoba nanji minjreqnaqa nebeej. Nebeonaqa Pol a nanji uratnjrsiqa aiqa osiqa endegsi minjrej, "O ijo was ninji quiy. E aiyeqnum. Deqa ninji bole soqniy."

¹² Anjro wala di a ñambile soqnej deqa aqa was nanji tulan areboleboleinjnaqa a osib nanjo talq gileb.

Pol a Troas qure uratosiqa Miletus qureq aiyej

¹³ Ariya iga na Pol uratosim namoosim qobun bei gogetosim aisim Asos qureq di tiryem. Di kiyaaqa? Pol a nami iga endegsi mergej, "Ninji namooiy. E bunuqna singa na walwelosiy aisiy Asos qureq di ninji itngwai. Osiy dena ninji koba na qobun gogetosim aiqom." Pol a iga degsi mergej deqa iga namo qobun na aisim Asos qureq di tiryosim Pol qa tariñoqnem.

¹⁴ Bunuqna Pol a Asos qureq bosiq dia iga itgonaqa iga koba na qobun gogetosim aisim Mitilini qureq di tiryem.

¹⁵ Nebeonaqa iga dena qobun na aisim Kios nui qalaq di tigelosim ñerenem. Olo nebeonaqa iga qobun na aisim Samos nui qalaq di tigelosim ñeiem. Olo nebeonaqa iga aisim Miletus qureq di tiryem.

¹⁶ Pol na iga endegsi mergej, "Iga Efesus qure bunjosim urur Jerusalem aiqom. Aisim di soqnimqa Juda nanjo inji meli bunuj otoro bati ñam Pentikos di brantim unqom. E Asia sawaq endi bati olekoba sqasai." Pol na iga degsi mergej.

Pol a Efesus nanjo Kristen gate nanji anjam minjrej

¹⁷⁻¹⁹ Iga Miletus qureq di tiryonaqa Pol na tamo qudei nanji qarinjnaqa nanji singa na gilsib Efesus di brantosib Kristen gate nanji endegsi minjreb, "Ninji Miletus qureq aisib dia Pol itosib aqa areq di koroabqa a na ninji anjam bei mernjwas." Onaqa Kristen gate nanji tigelosib Miletus qureq aisib dia Pol itosib aqa areq di koroonaqqa a na nanji anjam endegsi minjrej,

"O Kristen gate ninji quiy. E Asia sawaq di branto ñasiti e nunjoq bosim ninji koba na soqnem. Sosimqa e bati gaigai Tamo Koba aqa anjam ninji mernjoqnem. E ijo segi ñam soqtqajqa are qalosaieqnem. Ijo kumbra di ninji qalie. E ninji koba na sosimqa gulbe gargekoba itoqnsim akamoqnem. Bati gargekoba Juda nanji na e lubsib moiyothqa mareqnaq dena e are gulbekobaiboqnej.

²⁰ Ninji qalie, e bati gaigai nunjo koro sawaq di, nunjo segi segi talq di are singilatetngwajqa anjam mernjoqnem. E anjam deqaji ninji mernjwajqa uratosaiqnem.

²¹ E bati gaigai Juda tamo ti Grik tamo ti nanji singila na endegsi minjroqnem, 'Ninji are bulyosib Qotei aqaaq bosib gago Tamo Koba Yesus qa nunjo areqalo singilatit.' E degsi minjroqnem.

²² Deqa ninji quiy. Qotei aqa Mondor na ijo are tigeltetbej deqa e Jerusalem aiyeqnum. Dia kumbra kiye ijoq di brantqas di e qaliesai.

²³ E qure qureq di laqnamqa Mondor Bole na e endegsi merbeqnu, 'Ni Jerusalem dia tonto talq aisim gulbe koba oqam.' Deqa e qalieonum, kumbra di ijoq bqas.

²⁴ "Di unqum. E ijo segi jejamu qa are qalosaieqnum. Wau kalil Tamo Koba Yesus na ebej qaji di e yosiy kobotqajqa are qaleqnum. Wau di endegsi unu. E singila na Yesus aqa anjam bole tamo unjasari nanji minjre minjre laqnaqi. Yesus aqa anjam bole di aqa damu agiende. Qotei a tamo unjasari nanji qa are boleiyeqnu.

²⁵ "Deqa ninji quiy. E nami nunjo ambleq di sosimqa anjam endegsi palontoqnem, 'Qotei na aqa segi tamo unjasari nanji taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas.' Ariya bini e qalieonum, e ninji uratnjitqa ninji ijo ulatamu olo unqasai.

²⁶⁻²⁷ Bati e nunjo ambleq di sosimqa e Qotei aqa areqalo kalil ubtosim ninji mernjekritem. E wau di uratosaiqnem. Deqa tamo bei a nunjo ambleq di padalqas di ijo une na sai.

²⁸ O Kristen gate, ningi nungo segi segi so geregere taqatosib Qotei aqa tamo ungasari nanqi dego geregere taqatnjroqniy. Qotei aqa tamo ungasari nanqi di kaja du du bul. Qotei na aqa Niri Yesus Kristus aqa leŋ aiyeq qaji dena nanqi awainjrej. Deqa ningi nanngo gate bole sosibqa nanqi geregere taqatnjroqniy. Wau di Mondor Bole na ningi engej.

²⁹ E qalie, e ningi uratnjitqa gisan anjam maro tamo qudei nanqi nungo ambleq aisib Qotei aqa tamo ungasari nanqi ugeugeinjroqnaqab. Baun juwan na kaja nanqi ugeugeinjreknub dego kere.

³⁰ Nungo ambleq dena dego tamo qudei nanqi tigelosib Qotei aqa anjam bole olo bubulyoqnsibqa gisan anjam maroqnaqab. Nanqi degyqab. Di kiyaaqa? Tamo ungasari Yesus dauryeqnub qaji nanqi qusibqa Qotei aqa anjam bole ulontosib olo gisan tamo nanqi di daurnjraqajqa deqa.

³¹ Deqa ningi geregere ŋam atoqniy. Osib ijo anjam e bati gaigai ningi merngoqnem qaji deqa are qaloqniy. Agi wausau qalub e ningi koba na sosimqa qolo ti qanam ti Qotei aqa anjam ningi merngoqnsim akamoqnem. E wau di uratosiaoqnem. Ningi ijo anjam deqa geregere are qaloqniy.

³² "Bini e ningi Qotei aqa banq di atitqa a na ningi geregere taqatnjwas. Qotei a ningi qa are boleiyej anjam di ningi singila na ojesoqnsibqa anjam dena ningi singilatnjwas. Amqa ingi bole bole Qotei a nami aqa segi tamo ungasari nanqi enjrqa marej qaji di ningi oqab.

³³ "E silali qa ti gara qa ti tamo bei njlyosiaoqnem.

³⁴ Ningi qalie, e ingi bei qa truquoqnsimqa e segi wauoqnsim ijo ingi awaiyoqnem. Osim tamo nanqi e koba na soqnem qaji nanqi dego ingi anainjroqnem.

³⁵ Kumbra kalil e nungo ambleq di yoqnem qaji di ningi segi unoqneb. Kumbra di ningi dauryosib yoqniy. Kumbra agiende. Ningi waukobaoqnsibqa tamo ungasari singila saiqoji unub qaji nanqi aqaryainjroqniy. Ningi Tamo Koba Yesus aqa anjam nami marej qaji deqa are qaloqnsib degsib wauoqniy. Agi Yesus a segi nami endegsi marej, "Tamo bei na tamo bei ingi yqas di tamo ingi oqas qaji a areboleboleiyqas. Ariya tamo dena ingi yqas qaji a olo tulan areboleboleiyqas."

³⁶ Pol na Efesus Kristen gate nanqi anjam degsi minjrasiq koboonaqa singa pulutosiqa nanqi koba na Qotei pailieb.

³⁷ Pailyo koboonaqa gate nanqi akamkobaoqnsib Pol soqonyosib kundogyoqneb.

³⁸ Pol na minjrej, "Ningi ijo ulatamu olo unqasai." Aqa anjam deqa nanqi are tulan gulbeinjrej. Onaqa nanqi na iga suweigonab iga alile aisim nanqi uratnjrsim qobun gogetosim aiyem.

21

Pol a qobun na Jerusalem aiyoeqnej

¹ Iga qobun na aisim Kos nui bunyosim nebeonaqa Rodes nuiq di tiryonom olo nebeej. Nebeonaqa iga Rodes nui uratosim aisim Patara qureq di tiryem.

² Dia qobun bei Fonia sawaq aiqa laqnaqa iga qobun di gogetosim aiyem.

³ Iga qobun na aisim Saiprus nui jojomyosim ban qonanq waiyosim bunyosim aiyem. Aisim Siria sawa bunyosim Tair qureq di tiryem. Tiryonomqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi na ingi ingi kalil wangarosib mandamq di ateleneb.

⁴ Qure dia iga Yesus aqa tamo ungasari nanqi itnjrsimqa bati 7 nanqi koba na soqnem. Sonamqa Qotei aqa Mondor na anjam ubtosiqa nanqi endegsi minjrej, "Pol a Jerusalem dia gulbe koba itqas." Degsi minjrnaq qusibqa Pol wainyoqneb, "Ni Jerusalem aiyaim." Onaqa Pol na kamba minjroqnej, "Sai. E Jerusalem aiqai."

⁵ Onaqa bati 7 koboonaqa iga Pol koba na qure di uratosim qobun gogetqa marsim alile aiyem. Yesus aqa tamo kalil nanngo unja ti angro ti nanqi na iga suweigosib alile aisim dia iga koba na singa pulutosim Qotei pailiem.

⁶ Pailyo koboonaqa iga nanqi ban ojsimqa minjrem, "Ningi bole soqniy." Onaqa nanqi na iga mergeb, "Ningi aiyiy." Degsib mergonab iga qobun gogetonamqa nanqi olo puluosib nanngo qureq gileb.

Qotei aqa medabu o qaji tamo Agabus a anjam bei Pol minjej

⁷ Ariya iga qobun na Tair qure uratosim aisim Tolemes qureq di tiryem. Tiryosim dia Yesus aqa tamo ungasari nanqi itnjrsimqa bati qujai nanqi koba na soqnem.

⁸ Nebeonaqa iga Tolemes qure uratosim walwelosi aisim Sisaria qureq di brantem. Brantosim Yesus aqa anjam maro tamo Filip aqa tal gogetosimqa a ombla soqnem. Nami Jerusalem dia tamo 7 nanqi ingi jeiyu wau enjreb deqaji bei agi Filip.

⁹ Filip aqa angro sebiŋ qolqe nanqi a ombla soqneb. Nanqi Qotei aqa medabu o qaji unja.

¹⁰ Bati qudei iga Sisaria qureq di sonamqa Qotei aqa medabu o qaji tamo Agabus a Judia sawaq dena walwelosiq gagoq bej.

¹¹ Bosiqa Pol aqa alalag yayiyosiq qombilgej. Qombil aqa utru agiende. Agabus na Pol aqa alalag osiq aqa segi ban ti singa ti alalag dena qosej. Osiqa mergej, "Mondor Bole na e endegsi merbqo, 'Jerusalem dia Juda nanqi na tamo alalag endi tigeqnu qaji aqa singa ti ban ti endegsib qosqab. Qosisib a osi gilsib tamo Juda sai nanqo banq di atibqa nanqi na a ugegeiyqab.'"

¹² Onaqa iga Agabus aqa anjam di qusimqa tamo unqasari qudei qure dia soqneb qaji nanqi iga ti Pol minjoqnem, "Ni Jerusalem aiyaim."

¹³ Onaqa Pol na iga mergej, "Ninji kiyaya akamoqnsib are gulbetetbeqnu? E Tamo Koba Yesus aqa nam qa tonto talq di waibqab di kere. Aqa nam qa e lubib moiqai di kere. E gulbe di uratqasai. E itqai."

¹⁴ Pol a degsi gago anjam quqwa uratosiq mergonaqa iga na olo saidyosai. Iga marem, "Unqum. Pol a Tamo Koba aqa areqalo dauryosim Jerusalem aiyem."

Pol a Jerusalem di brantej

¹⁵ Bati qudei koboonaqa iga Jerusalem aiqa marsimqa gago inji inji kalil gereyosim tigelosim aiyem.

¹⁶ Aiqa yeqnam Sisaria tamo qudei Yesus dauryoqneb qaji nanqi na iga suweigisib koba na aisim Jerusalem di brantem. Brantosim nanqi na iga tamo bei aqa nam Nason aqa talq di uratgeb. Deqa iga Nason ombla aqa talq di soqnem. Nason a nami koba Yesus dauryoqnsiq soqnej. Aqa qure utru Saiprus.

¹⁷ Iga Jerusalem di brantonamqa Yesus aqa tamo unqasari dia soqneb qaji nanqi na iga nugsibqa tulan areboleboleinjnaqa iga osib geregeregeb.

¹⁸⁻¹⁹ Nebeonaqa iga Pol dauryosim Jems unqajqa gilem. Gilsim Kristen gate kalil nanqi Jems koba na koroesonabqa Pol a nanqi kaiyeinjrej. Osiqa wau kalil Qotei a Pol aqa ban na sawa bei beiq di tamo unqasari nanqo ambleq di yoqnej qaji deqa nanqi sainjrej.

Kristen gate nanqi na Pol minjeb, "Ni atra tal miligiq gile"

²⁰ Onaqa Kristen gate nanqi Pol aqa anjam di qusibqa tulan areboleboleinjnaqa Qotei aqa nam soqtoqneb. Osib Pol minjeb, "O gago was Pol, ni qalie, Juda tulan gargekoba nanqi Yesus qa nanqo areqalo singilateqnu. Nanqi Moses aqa dal anjam dauryqajqa dego singilaeqnu."

²¹ Deqa tamo qudei na Juda nanqi endegsib minjreqnu, 'Pol na Juda tamo unqasari sawa bei beiq di unub qaji nanqi Moses aqa dal anjam dauryqa saidnjreqnu. Osiqa nanqi endegsi minjreqnu, "Nunqo anqo nanqi mulun breinjraib. Kumbra kalil Moses a nami ninqi dauryqa merngej qaji di atratiy." ' O Pol, tamo qudei na Juda nanqi degsib minjreqnu.

²² Juda nanqi quqwab, ni Jerusalem bonum. Deqa iga kiyerqom?

²³ Od, iga qalieonum. Iga ni endegsi mermim ni degye. Gago ambleq endi Juda tamo qolqe unub. Nanqi nami gago Juda kumbra dauryosib Qotei pailyqa osib nanqo gate banqa ti me junqum ti urateb unub.

²⁴ Deqa ni nanqi joqsim atra tal miligiq gilsim une kobotqajqa kumbra Moses a nami marej qaji di nanqi koba na dauryosib yiy. Osim wagme awaiyetnjrimqa nanqi na Qotei atraiyosib nanqo gate banqa ti me junqum ti joqwab. Ni degyimqa Juda tamo kalil nanqi ino kumbra di unsib endegsib qalieqab, 'Bole, Pol a dego Moses aqa dal anjam dauryo qaji tamo. Anjam nanqi a qa mareqnuq qaji di bolesai.'

²⁵ Ariya Pol, ni qalie, iga nami anjam bei nenqrenyosim sawa bei bei qaji nanqoq qarinyem. Nanqi di Yesus qa nanqo areqalo singilateb qaji. Iga anjam endegsim qarinyem, 'Ninji gisanj qotei atrainjro qaji inji bei uyoqnaib. Wagme lenj ti uyoqnaib. Wagme sil na kakro tontnjrnab moreneb qaji di uyoqnaib. Sambala kumbra dego yoqnaib.' Iga nami anjam degsim qosisim nenqrenyosim nanqoq qarinyem."

²⁶ Onaqa Pol na tamo qolqe nanqi di joqsiqa nebeonaqa atra tal miligiq gilsiq une kobotqajqa kumbra Moses a nami marej qaji di nanqi koba na dauryosib yeb. Osiqa atra tamo nanqi minjrej, "Une kobotqajqa bati koboamqa iga gago segi segi wagme osim Qotei atraiyqom."

Juda tamo qudei nanqi atra tal miligiq di Pol ojob

²⁷⁻²⁸ Une kobotqajqa bati 7 di koboqa laqnaqa Juda tamo qudei Esia sawaq dena beleneb qaji nanqi Pol a atra tal miligiq di sonaq unsibqa a ojob. Ojsib lelenoqnsib tamo unqasari kalil nanqo areqalo ugetetnjrqa marsibqa Pol aqa jejamuq di une qamsib minjreb, "O Israel tamo unqasari, ninqi kalil bosib iga aqaryaigiy. Pol a sawa sawa kalilq di iga Juda qa ti Moses aqa dal anjam qa ti atra tal qa ti misilin anjam mareqnaqa tamo unqasari kalil nanqi queqnu. Di segi sai. A dego Grik tamo qudei nanqi joqoqnsiq koba na atra tal miligiq gileqnu. Aqa kumbra dena a na Qotei aqa atra tal ugeteqnu."

²⁹ Nanġi degsib mareb. Di kiyaaqa? Nami Efeſus tamo bei aqa ñam Trofimus a Pol omba Jerusalem dia laqnaḅqa unjrsib are qaleb, “Pol a tamo di oſiqa atra tal miligiq gilej.”

³⁰ Onaqa tamo unġasari kalil Jerusalem di soqneḅ qaġi nanġi anjam di qusiḅqa minjin oqetnrnaqa gurgur ti koroosiḅ Pol oġeb. Ojsib girinyosiḅ atra tal oqeq atsiḅ atra tal aqa siranme kalil kabuteleñeb.

Rom qaja tamo nanġi bosib Pol olo eb

³¹ Onaqa nanġi Pol moiyotqa marsiḅqa bañ na qaloqneḅ. Qaleqnaḅqa Rom qaja tamo nanġo gate koba a anjam endegsi quej, “Jerusalem endia tamo unġasari kalil nanġi minjin ani oqetnrqeru.”

³² A degsi quſiqa aqa qaja tamo qudei nanġo gate nanġi ti joqsiqa gurgurosiḅ tamo unġasari nanġo ambleq ainabqa unjrsiḅqa Pol qalqa urateḅ.

³³ Onaqa qaja tamo nanġo gate koba a boſiqa Pol ojsiqa aqa qaja tamo nanġi minjrej, “Sil ſingila kokba aiyel oſi boſib a tontiy.” Onaqa nanġi boſiḅ Pol tontonabqa qaja tamo nanġo gate koba a na tamo unġasari kalil nanġi endegsi nenemnjrej, “Tamo endi yai? A une kiye yqo deqa niñġi a qaloqnaḅ?”

³⁴ A nanġi degsi nenemnrnaqa nanġi olo leleñkobaoqnsiḅ anjam utru ſegi ſegi mareleñoqneḅ. Qudei nanġi anjam bei maroqneḅ. Qudei nanġi anjam bei maroqneḅ. Nanġi degsib mareleñoqnsiḅ ariya nanġi Pol aqa une geregere ubtoſiḅ marqa keresai. Deqa qaja tamo nanġo gate koba a na aqa qaja tamo nanġi minjrnaqa nanġi Pol oſiḅ nanġo ñeio talq oſi gileḅ.

³⁵⁻³⁶ Oſi giloqnsiḅ nanġo ñeio tal jojomyeqnaḅqa tamo unġasari kalil nanġi minjin ani oqetnrnaqa nanġi daunrjoqnsiḅ murqumyoqnsiḅ maroqneḅ, “Niñġi na Pol qalsiḅ moiyoti.” Nanġi degsib maroqneḅ deqa qaja tamo nanġi na Pol soqtoſiḅ nanġo qawarq di atsiḅ oſi giloqneḅ.

Pol a tigeloſiqa Yeſus aqa anjam palontej

³⁷ Nanġi Pol oſi giloqnsiḅ nanġo ñeio tal gogeq di atqa laqnaḅqa Pol a Griġ anjam na qaja tamo nanġo gate koba endegsi nenemyej, “E ni anjam bei mermqa kere e?” Onaqa minjrej, “Ni Griġ anjam qalie e?”

³⁸ E endegsi are qalonum. Ni Iſip tamo bei nami Rom ti qotqa marſiqa tigeloſiq qaja tamo 4,000 joqsiqa wadau sawaq di laqnej qaġi aġi ni edegonum.”

³⁹ Onaqa Pol na minjrej, “E tamo di sai. E Juda tamo. Ijo qure utru Tarsus. Tarsus a qure kobaquja. A Silisia sawaq di unu. Deqa ni mare. E na tamo unġasari kalil endi anjam bei minjrqa kere e?”

⁴⁰ Onaqa qaja tamo nanġo gate koba a na Pol odyonaqa tetaq di tigeloſiqa aqa bañ soqtonaqa tamo unġasari kalil nanġi kiri kirionabqa Hibru anjam na endegsi minjrej,

22

¹ “O ijo was ti ijo abu ti e kamba anjam bei mernġit quiy.”

² Pol a Hibru anjam na nanġi degsi minjrnaqa nanġi torei kiri kirioſiḅ ſonab olo endegsi minjrej,

³ “E Juda tamo. Ijo qure utru Tarsus. Tarsus a Silisia sawaq di unu. E dia ñambabonam ijo ai abu nanġi na e Jerusalem oſi bonabqa e endia tamo kobaqujaem. Kobaqujaosiḅqa Gamaliel aqa ſkul kobaq di soqnem. Sonamqa Gamaliel na gago moma nanġo dal anjam geregere plaltosiḅ oſorbocnej. Deqa e Qotei aqa kumbra dauryqajqa tulañ ſingilaocnem. Aġi bini niñġi Qotei aqa kumbra dauryqajqa ſingilaocnem dego kere.”

⁴ E na tamo unġasari Yeſus aqa gam dauryocneḅ qaġi nanġi moiyotnrnaqa maroqnsim nanġi tulañ ugeugeinjoqnsim tontnrjoqnsim tonto talq di breinjroqnem.

⁵ Niñġi na Juda tamo kokba ti atra tamo gate a ti nanġi nenemnrirbqa ijo kumbra deqa niñġi ſainġwab. Aġi e atra tamo gate endegsi minjem, ‘Ni anjam bei nenġreñyosim ebimqa e anjam di oſiy giſiy Damaskus qureq di Juda gate kokba nanġi enjrqi. Enjrriqa nanġi na anjam di ſiſiyosiḅ e odbiḅqa tamo unġasari Yeſus qa nanġo areqalo ſingilateqnuḅ qaġi nanġi oġeleñosiḅ joqſiy boſiy Jerusalem endia tonto talq di breinjrqi.’ E degsim atra tamo gate minjem.

Pol a kiyersi Kristen tamo brantej deqa saej

⁶⁻⁷ “Deqa e walwelosi giſim Damaskus jojomyeqnamqa qanam jige puloñ ſingila koba minjal ti lañ goge na aiſiq ijo ulatamuq di tulañ rianonaqa e uloñosiḅ mandamq di ñeiem. Neiesosiḅ kakro bei brantonaq quem. A endegsi merbej, ‘O Sol, ni kiyaaqa e ugeugeibeqnum?’

⁸ Onaqa e na kamba minjem, ‘O Tamo Koba, ni yai?’ Onaqa merbej, ‘E Yeſus Naſaret qaġi aġi ni na ugeugeibeqnum.’

⁹ Tamo e ombla soqneq qaji nanqi dego pulonj di uneb. Ariya anjam Yesus na merbej qaji di nanqi poinjrosai.

¹⁰ “Onaqa e na olo Yesus minjem, ‘O Tamo Koba, e wau kiye yqai?’ Onaqa Tamo Koba a na merbej, ‘Ni tigelosim Damaskus gilsim dia tamo bei itqam. Wau e ni emqai qaji di a na ubtosim mermqas.’

¹¹ Pulonj di tulan rianjosiq nam qamotbonaqa e nam ambruibonaqa nam atqa keresai. Deqa tamo nanqi e ombla soqneq qaji nanqi ijo ban ojsib e babanbosib Damaskus osi gileb.

¹² “Damaskus dia tamo bei soqnej aqa nam Ananaias. A Qotei aqa dal anjam dauryoqnej qaji. Juda tamo ungasari kalil Damaskus di soqneq qaji nanqi a qa maroqneq, ‘A tamo bolequja.’

¹³ E Damaskus gilsim di sonamqa Ananaias na e itbosiq ijo areq di tigelosiq merbej, ‘O ijo was Sol, ino namdamu olo poimeme.’ Degsi merbonaqa bati qujai deqa ijo namdamu poibonaqa e olo nam atsim Ananaias aqa ulatamu unem.

¹⁴ Onaqa Ananaias na olo merbej, ‘Gago moma nanqo Qotei a ni gilmtoq. Ni aqa areqalo qalieosim Yesus unsim aqa medabuq na anjam bei quqwajqa deqa ni gilmtoq. Yesus a kumbra bole tintinj yeqnu qaji tamo.

¹⁵ Deqa ni aqa anjam mare mare laqnsimqa kumbra ni unem qaji ti anjam ni quem qaji deqa ti tamo ungasari kalil nanqi nanqiroqne.

¹⁶ Deqa ni tarinjaim. Ni urur tigelosim yanso ame. Osim Yesus aqa nam metosim pailye. Yimqa Qotei na ino une kalil kobotetmqas.’ Ananaias na e degsi merbej.

Pol a nami sawa bei bei qaji nanqoq gilej deqa saej

¹⁷⁻¹⁸ “Bati bei e olo Jerusalem bosimqa atra tal miligiq di Qotei pailyoqnsimqa e neio bulosim Yesus unem. Yesus unnamqa merbej, ‘Ni Jerusalem endia ijo anjam maroqnm di Juda nanqi ni quetmoqnasai. Deqa ni Jerusalem endi saim. Ni urur tigelosim Jerusalem uratosim gile.’

¹⁹⁻²⁰ Onaqa e na Yesus minjem, ‘O Tamo Koba, Juda nanqi qalie, nami e nanqo Qotei tal miligiq giloqnsimqa tamo ungasari ni qa nanqo areqalo singilatoqneq qaji nanqi ojelenoqnsim toqon na numoqnsim tonto talq di breinjroqnem. Nanqi ino wau tamo Stiven meninj na qaleq nabqa e jojom di tigelosim tamo nanqi a qaloqneq qaji nanqo gara jugo taqatesosim endegsi minjroqnem, “Ningi keretosib Stiven qalonub moiqo.” Ijo kumbra di Juda nanqi qalie.’

²¹ Onaqa Yesus na e olo merbej, ‘Ni gile. E ni qarinjmitqa ni sawa isaq gilsim dia sawa bei bei qaji nanqi ijo anjam minjroqnm.’”

Pol a na qaja tamo nanqi minjrej, “E Rom tamo”

²² Pol a tamo ungasari nanqi anjam degsi minjroqnsiq a sawa bei bei qaji nanqoq gilqa marnaqa anjam qujai di nanqi qusib minjin ani oqetjnraqa tulan lelenoqnsib maroqneq, “Pol a qalib moyem. Tamo deqaji mandamq endi olo saiq.”

²³ Nanqi degsib maroqnsib murqumyoqnsib nanqo gara jugo piqtelenosib nanqo ban na wi ramboiyosib breiyeq nab goge oqoqnej.

²⁴ Onaqa qaja tamo nanqo gate koba a na aqa qaja tamo nanqi minjrej, “Ningi Pol osib nunqo neio tal miligiq di bu toqon na kumbainyiy. Kumbainyosib nenemyibqa aqa une kiye qa tamo ungasari nanqi murqumyoqnsib a qalib moiqajqa mareqnuq di a na geregere merbimqa e quqwai.”

²⁵ Onaqa qaja tamo nanqi Pol sil na tontosib kumbainyqa laq nabqa a na qaja tamo gate bei jojom di tigelesoqnej qaji di minjej, “E Rom tamo. Deqa ningi ijo une mati qalieosaosib e lanqa kumbainqab di kumbra bole kiyo?”

²⁶ Onaqa qaja tamo gate dena Pol aqa anjam di qusiqa a qaja tamo nanqo gate koba aqa areq gilsiq nenemyej, “Pol a Rom tamo. Deqa ni a kiyeryqam?”

²⁷ Degsi nenemyonaq qusiqa Pol aqa areq gilsiq minjej, “Ni merbe, ni bole Rom tamo e?” Onaqa Pol na minjej, “Od. E Rom tamo.”

²⁸ Degsi minjnaqa qaja tamo nanqo gate koba dena olo Pol minjej, “E silali kobaquja waiyonamqa deqa nanqi na e Rom tamo ateb.” Onaqa Pol na kamba minjej, “E silali waiyosai. Ijo ai abu nanqi Rom qaji deqa e Rom tamo tintinj.”

²⁹ Onaqa qaja tamo nanqi Pol aqa anjam di qusib a kumbainyqa urateb. Qaja tamo nanqo gate koba a dego Pol aqa anjam di qusiq a ulaej. Di kiyaya? A na aqa qaja tamo nanqi minjnaqa Pol sil na tonteb deqa.

Pol a Juda tamo kokba nanqi anjam minjrej

³⁰ Onaqa nebeonaqa Juda nanqi na une kiye Pol aqa jejamuq di qametoqneq di qaja tamo nanqo gate koba a qalieqa marsiq Pol osiq sil palontetosiq atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti nanqi metjnraq bosib koroonaqba Pol osiq nanqo ulatamuq di tigeltej.

23

¹ Onaqa Pol a Juda tamo kokba nanği koqnjrısiqa endegsi minjrej, “O ijo was ningi quiy. E nami Qotei aqa nıamgalaq di kumbra bole bole yoqnem agi bini yoqnsim unum. Deqa e are gulbe saiqoji.”

² Onaqa atra tamo gate aqa nıam Ananaias a Pol aqa anjam di qusiqa tamo nanği Pol aqa areq di tigelesoqneb qaji nanği minjrej, “Ningı Pol aqa medabuq di qaliy.”

³ Onaqa Pol na Ananaias minjrej, “Qotei na ni dego lumqas. Ni nıamtañ babarıq di nıam qaç na limo bul. Deqa ino uno boledamu ariya ino are miligi jigat. Agi ni Moses aqa dal anjam dauryosim ijo une qalieqajqa tigeltbonum. Osım ni olo Moses aqa dal anjam gotranıyosim nanği ijo medabuq di lubqajqa minironum. Di kumbra uge.”

⁴ Onaqa tamo nanği Pol aqa areq di tigelesoqneb qaji nanği aqa anjam di qusibqa minjeb, “Ni kiyaaqa Qotei aqa atra tamo gate degsi misilinyonum?”

⁵ Degsib minjnabqa Pol na minjrej, “O ijo was, tamo endi a atra tamo gate di e qaliesai. Deqa e anjam grotonum. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenıyeb unu, ‘Ningı nuñgo gate koba a anjam uge minıaib.’”

⁶ Juda tamo kokba awesoqneb qaji nanği anıbleq di Sadyusi tamo ti Farisi tamo ti soqneb. Pol a di qalieosiq deqa lelenosiq minjrej, “O ijo was ningi quiy. E Farisi tamo. Ijo abu a dego Farisi tamo. Deqa e endegsi are qalonum, tamo kalil moreño qaji nanği mondor, olo subq na tigelqab. E anjam deqa ijo areqalo tulañ singilateqnum. Anjam deqa qujai nanği na e ojsib nuñgo nıamdamuq di tigeltbonub.”

⁷ Pol na nanği degsi minjrnaqa Farisi ti Sadyusi ti nanği poelenosib nırinıkobaeb.

⁸ Di kiyaaqa? Sadyusi nanği mareqñub, “Tamo moreño qaji nanği olo subq na tigelqasai. Lañ anğro saiqoji. Mondor dego saiqoji.” Ariya Farisi nanği mareqñub, “Tamo moreño qaji nanği subq na tigelqab. Lañ anğro unub. Mondor nanği dego unub.”

⁹ Deqa nanği kalil poelenosib nırinıkobaosib murqumyoqneb. Onaqa Farisi nanği dal anjam qalie tamo qudei nanği tigelosib singila na mareb, “Iga Pol aqa anjam quonum di a une saiqoji. Mondor bei na kiyo lañ anğro bei na kiyo anjam minjjoqa a degsi marqo.”

¹⁰ Nanği degsib marnabqa qoto anjam tulañ kobae. Onaqa qaja tamo nanği gate koba a di unsıqa are qalej, “Nanği Pol aqa jejamu tulañ ugeugeiyqab.” A degsi are qalsıqa ulaosiq aqa qaja tamo nanği metnrnaqa bosib Juda nanği banq dena Pol yainjrısb nanği nıeio talq olo osi galeb.

¹¹ Gilsib di sonab nebeosiq olo qoloonaaqa Tamo Koba a bosıqa Pol aqa areq di tigelosiq minjrej, “Ni are singilatime. Ulaaim. Ni Jerusalem endia ijo anjam singila na mareqñum dego kere ni Rom gilsim dia ijo anjam minjroqñam.”

Juda tamo qudei nanği Pol qalsib moiyoıaqajqa anjam qoseb

¹² Onaqa olo nebeonaqa Juda tamo qudei nanği koroosıbqa are qujaitosib anjam endegsib qoseb, “Iga Pol qalsim moiyoıaqom. Gago anjam di iga bole dauryqom. Iga uratqasai bole sai. Deqa iga Pol moiyoıosaisosımqa iga inği ti ya ti mati uyqasai. Iga Pol qalsim moiyoıosımqa bati deqa iga olo inği ti ya ti uyqom.”

¹³ Juda tamo 40 nanği anjam degsib qoseb.

¹⁴ Osib Juda gate nanği ti atra tamo kokba ti nanğooq gilsib minjreb, “Iga anjam endegsi qosonum. Iga Pol qalsim moiyoıaqom. Gago anjam di iga bole dauryqom. Iga uratqasai bole sai. Deqa iga Pol moiyoıosaisosımqa iga inği ti ya ti mati uyqasai. Iga Pol qalsim moiyoıosımqa bati deqa iga olo inği ti ya ti uyqom. Iga anjam degsi qosonum.”

¹⁵ Deqa ningi ti Juda tamo kokba kalil nanği ti endegıyiy. Ningi na qaja tamo nanği gate koba a minjiy, ‘Ni Pol osau. Osbamqa iga olo koroosımqa aqa anjam gegerere qusım aqa une qalieqom.’ Ningi na qaja tamo nanği gate koba a degsib minjıbqa a Pol osi bosım nuñgoq di brantosaisoqñımqa gamq di iga Pol qalsim moiyoıaqom.”

¹⁶ Onaqa Pol aqa qaja aqa nıri a nanği anjam di qusiqa tigelooıatatosiq qaja tamo nanği nıeio talq gilsıqa anjam di Pol minjrej.

¹⁷ Minjnaq qusiqa qaja tamo gate bei metonaq aqa areq bonaq minjrej, “Ni anğro wala endi osım nuñgo gate koba aqa areq osi aiyımqa a na anjam bei minjqas.”

¹⁸ Onaqa qaja tamo gate dena anğro wala di osıqa aqa gate koba aqa areq osi aisiqa minjrej, “Tonto tamo Pol a na e merbqo, ‘Ni anğro wala endi osi aıye.’ Degbqo deqa agi ino areq osi bonum. A ni anjam bei mermqas.”

¹⁹ Onaqa qaja tamo nanği gate koba a na anğro wala di banı titosıqa kiñala sasalosıqa nenemyej, “Ni anjam kiye merbqam?”

²⁰ Onaqa minjrej, “Juda tamo kokba nanği anjam bei kereteb. Nanği na ni endegsib mermqab, ‘Nebe ni Pol gagoq osau. Osbamqa iga koroosım aqa anjam gegerere qusım aqa une qalieqom.’ Nanği ni degsib mermqab.”

²¹ Deqa ni nanngo anjam di quetnjraim. Tamo 40 nanngi anjam endegsib qosisib maronub, 'Iga Pol qalsim moiyoqtom. Gago anjam di iga bole dauryqom. Iga uratqasai bole sai. Deqa iga Pol moiyoetosaisosimqa iga inji ti ya ti mati uyqasai. Iga Pol qalsim moiyoetosimqa bati deqa iga olo inji ti ya ti uyqom.' Nanngi anjam degsib qosonub. Deqa bini nanngi gamq di tariñeqnub. Ni na Pol osi aiyooqmimqa gamq di nanngi Pol qalsib moiyoqtob.

²² Onaqa qaja tamo nanngo gate koba a angro wala aqa anjam di qusiqa minjej, "Ni gile. Ni anjam degsi merbonum di tamo qudei minjraim. Torei tent."

Nanngi na Pol qarinyonabqa Rom nanngo gate Feliks aqaq gilej

²³ Osiqa a na aqa qaja tamo gate aiyel nanngi metnjrnaqa aqa areq bonab minjrej, "Ninngi na qaja tamo 200 singa na walwelo qaji nanngi ti qaja tamo 200 an osi laqnub qaji nanngi ti qaja tamo 70 hos na walwelo qaji nanngi ti minjribqa nanngi bini qolo serj bati 9 Pol osib Sisaria qureq gilqab. Ninngi na endegsib minjriy, 'Nunngo walwelqajqa inji inji gereiyosib soqniy.'"

²⁴ Osiqa olo nanngi aiyel minjrej, "Ninngi Pol aqa hos qudei dego gereiyib soqnem. Pol a hos goge di awoamqa ninngi na geregere taqatosib osi gilsib Rom nanngo gate Feliks aqa talq di brantiy." Qaja tamo nanngo gate koba a na nanngi aiyel degsi minjrej.

²⁵ Osiqa anjam bei endegsi nengrenyej,

²⁶ "O Gate Koba Feliks, ijo ñam Klodius Lisias. E qaja tamo nanngo gate koba. Ijo anjam endi ni sisiyqajqa deqa e nengrenyosim inoq qarinyonum. O kaiye.

²⁷ Tamo agi inoq osi bonub qaji aqa ñam Pol. Juda nanngi na a ojsib moiyoqtqa laqnaqqa e ijo qaja tamo nanngi ti aisim Juda nanngo banq dena yainjrem. E qalieem, Pol a Rom tamo. Deqa e na a aqaryaiosim nanngo banq dena yainjrem.

²⁸ Nanngi Pol aqa jejamuq di une kiye qametoqneb di e qalieqa osimqa Pol osi aisim Juda tamo kokba nanngo ulatamuq di tigeltet.

²⁹ Tigeltetnamqa nanngi anjam gargekoba mareleñeqnaqqa e qusimqa endegsi poiubej, Juda tamo kokba nanngi nanngo segi dal anjam qa maroqnsib deqa Pol aqa jejamuq di une qametoqneb. Nanngi Pol aqa une kobaqaja bei babtosai. Deqa e na a laña moiyoqtqa keresai. Tonto talq di laña waiyqa keresai dego. E degsi poiubej.

³⁰ Ariya bini e quonum, nanngi Pol qalsib moiyoqtqajqa anjam qosonub. E di qusim deqa agi Pol inoq qarinyonum. E na tamo nanngi Pol aqa jejamuq di une qameteqneb qaji nanngi endegsi minjraqai, 'Ninngi Sisaria qureq gilsib Feliks aqa ulatamuq di tigelosib Pol aqa une geregere minjib a quqwas.' "

³¹ Qaja tamo nanngo gate koba a anjam degsi nengrenyej. Onaqa aqa qaja tamo nanngi aqa medabu dauryosib qolo Pol osib Antipatris qureq osi gilsib dia ñereñeb.

³² Nebeonaqa qaja tamo singa na walwelo qaji nanngi ti qaja tamo an osi laqneb qaji nanngi ti Antipatris qureq dena olo puluosib Jerusalem aisib nanngo ñeio talq di soqneb. Onaqa qaja tamo hos na walwelo qaji nanngi segi Pol suweiyosib torei Sisaria qureq osi gileb.

³³ Osi gilsibqa nanngo gate koba aqa anjam nengrenyej qaji di Feliks yosib Pol osib aqa ulatamuq di tigeltet.

³⁴ Onaqa Feliks a anjam di sisiyosiqqa Pol nenemyej, "Ni sawa qabe qaji?" Onaqa Pol na minjej, "E Silisia sawa qaji."

³⁵ Degsi minjnaqa Feliks na olo minjej, "Tamo nanngi ino jejamuq di une qameqneb qaji nanngi babqa e ino anjam geregere quqwai." Osiqa qaja tamo nanngi minjrnaqa nanngi na Pol osib tamo koba Herot aqa talq di waiyosib taqatoqneb.

24

Juda nanngi Pol aqa jejamuq di une qametoqneb

¹ Bati 5 koboonaqa atra tamo gate Ananaias a ti Juda gate qudei ti nanngo anjam taqyo tamo bei aqa ñam Tertulus a ti Sisaria qureq gileb. Gilsib Feliks aqa ulatamuq di tigelosibqa Pol aqa jejamuq di une qametoqneb.

² Onaqa Feliks na Pol metonaq warum miligiq bosiqqa aqa ulatamuq di tigelesonaqa Tertulus a Pol aqa jejamuq di une qametqa osiqa Feliks minjej, "O Gate Koba Feliks, ni iga sawa endi geregere taqateqnum deqa bini iga bole unum. Iga qoto saiqoji. Ni iga geregere aqaryaiqoqnsimqa gago gulbe kalil kobotetqnum.

³ Deqa iga ni qa tulan areboleboleiqe qnaqa ino ñam soqteqnum.

⁴ "E anjam olekoba ni mermqasai. Ni asgimo uge. Deqa ni gago anjam truquyala endi que.

⁵ Iga tamo endi uneqnum, a tamo uge. A kumbra uge uge yoqnsiqqa Juda tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanngo ambleq di qoto tigeltetqnu. Osiqa nanngi pupoinjroqnsiqqa minjreqnu, 'Ninngi gago Juda kumbra uratosib olo Nasaret tamo a dauryiy.'

6-7 A na gago atra tal dego ugeteqnu. Deqa iga a ojsim gago segi dal anjam na aqa une qa pegiyqa laqnamqa qaja tamo nanjo gate koba Lisias a bosiqqa gago anjam gentosiqqa gago banq dena Pol siŋgila na yaigej.

8 Yaigosiqqa mergej, ‘Ningi Pol qa anjam bei soqnmqqa gilsib Rom nanjo gate Feliks aqa ulatamuy di mariy.’ Deqa iga bosim ino ulatamuy endi Pol aqa une agi mermonum. Deqa Gate Koba Feliks, ni segi na Pol nenemyimqa une kalil iga aqa jejamuy di qameqnum qaji di bole kiyo sai kiyo di a segi na mermimqa ni quqwan.” Tertulus a anjam degsiqa Feliks minje.

9 Onaqa Juda tamo kalil nanji tigelosib Tertulus aqa anjam di siŋgilatosib mareb, “Aqa anjam di bole.”

Pol a kamba Feliks aqa ulatamuy di tigelosiq anjam marej

10 Onaqa Feliks a Pol aqa anjam quqwajqa osiq aqa ban soqtosiq Pol metonaqa a kamba tigelosiqqa Feliks minje, “E qalieonum, ni wausau gargakoba sawa endi taqatesoqnem agi bini taqatejunum. Deqa e kamba ijo anjam mermqai.

11 Ya ya endi e Qotei louqajqa Jerusalem aiyem. E aiyem bati 12 gilqo. Ni segi na Juda nanji nenemnjrimqa degsib mermqab.

12 E Jerusalem aisim di sosimqa e anjam na qotosaioqnem. Qoto tigelosaiioqnem dego. E qoto bei tigelteqnam Juda nanji e nubosai. E atra talq di, Juda nanjo Qotei talq di, qure ambleq di dego lawo na soqnem. E kumbra uge bei yosaioqnem.

13 Deqa une kalil Juda nanji ijo jejamuy di qameqnum qaji di bolesai. Nanji ijo une bei ubtosib marqa keresai.

14 “Ijo une qujai agiende. E Yesus aqa gam dauryeqnum. Juda nanji endegsib mareqnum, ‘Yesus aqa gam bunuj dena tamo ungasari nanji poeleneqnum.’ O Gate Feliks, gam di qujai e dauryoqnsimqa gago moma nanjo Qotei qa loueqnum. Osim Moses aqa dal anjam kalil qa ti Qotei aqa medabu o tamo nanjo anjam kalil nami nenjrejoqneq qaji deqa ti ijo areqalo siŋgilateqnum.

15 Mondonj Qotei na tamo bole ti tamo uge ti nanji olo subq na tigeltnjqas. Qotei qujai deqa e ijo areqalo siŋgilatoqnsim subq na tigelu bati qa tarijoqnsim unum. Juda nanji dego degyeqnub.

16 E subq na tigelu bati qa tarijeqnum deqa e bati gaigai Qotei aqa njamgalaq di, tamo ungasari kalil nanjo njamgalaq di kumbra bole bole yoqnsim laqnum. Deqa e are gulbe saiqoi unum.

17 “E sawa bei beiq di Qotei aqa wau yoqnsim wausau qudei koboonaqa agi ya ya endi e Jerusalem aiyem. E silali qudei osi aisim Juda Kristen nanji mam soqneq deqa enjrem. Silali qudei dego osim Qotei atraiyem.

18 Bati deqa e atra tal miligiq gilsim dia une kobotqajqa kumbra Moses a nami marej qaji di dauryosim yeqnamqa Juda nanji na e nubeb. E tamo ungasari gargakoba joqsim atra tal miligiq gilosai. Osim qoto bei tigeltoasai dego.

19 Ariya Juda tamo qudei Esia sawaq dena Jerusalem aiyeq qaji nanji na e ojeq. Deqa tamo nanji di e qa anjam bei soqnmqqa bosib ino ulatamuy endi tigelosib ijo une marqab.

20 Nanji bqasai di ni na Juda tamo agi endia tigelejunub qaji nanji nenemnjre. Nenemnjrimqa e Jerusalem dia Juda tamo kokba nanjo ulatamuy di tigelesonam une kiye ijo jejamuy di iteb di ni mermqab.

21 Bole, ijo anjam qujai endeqa nanji na ijo jejamuy di une qametbeb. E nanjo ulatamuy di tigelosim lelenosim endegi minjrem, “Tamo kalil moreno qaji nanji mondono olo subq na tigelqab. Anjam deqa qujai ningi na e tigeltonub.” Pol a Feliks degsi minje.

22 Feliks a nami tamo ungasari Yesus aqa gam dauryoqneq qaji nanjo kumbra qalieej. Deqa a na Juda nanji endegi minjrej, “Nunjo anjam di mati soqnem. Qaja tamo nanjo gate koba Lisias a bamqa ningi olo anjam di maribqa e qusiy gereiyqai.”

23 Osiaqa qaja tamo gate bei minje, “Ni na Pol osim tonto talq di waiyosim taqatesoqne. A gulbe bei yaim. Aqa was nanji a unqa bosib inji inji qa aqaryaiyqa maroqniqbqa ni na saidnjraim.”

Pol a tonto talq di sonaqa wausau aiyel koboej

24 Bati qudei koboonaqa Feliks aqa nauj Drusila wo tonto talq di brantosibqa Feliks na Pol metonaq aqa areq bej. Drusila a Juda unja. Pol a bosiqqa tamo nanji Kristus Yesus qa nanjo areqalo siŋgilatqajqa kumbra qa Feliks minjnaq quej.

25 Kumbra bole tintinj dauryqajqa ti tamo nanjo segi segi so geregere taqatqajqa ti Qotei na mondono tamo nanjo une qa peginjraqajqa ti Pol na Feliks minjnaq quej. Qusiqa ulaosiq Pol minje, “Ni mati aisim ino warumq di soqne. Bunuqna e bati atsiyi ni metmit bosim anjam di olo plaltim e quqwai.”

²⁶ Feliks a bati gargekoba Pol aqa anjam quqwjajqa metoqnej. Aqa anjam quqwjajqa deqa segi metosaiqnej. A endegsi are qaloqnej, “E Pol metit a bosim silali ebimqa e tonto talq dena a uratqajqa deqa kiyo merbqas?” Osiq deqa metoqnej.

²⁷ Wausau aiyele koboonaqa Feliks a Judia sawa taqato wau di uratonaqa tamo bei aqa ñam Porsius Festus a kamba Feliks aqa wau osiqa Judia sawa taqatesoqnej. Feliks na Juda nanjo are boletetnrqajqa deqa a Pol tonto talq di uratonaq soqnej.

25

Pol a marej, “E Sisar aqa ulatamuq di tigelqai”

¹ Festus a Judia sawaq aisiq Sisaria qureq di soqnej. Bati qalub koboonaqa a dena tigelosiqqa Jerusalem aiyej.

²⁻³ Aisiq di sonaqa atra tamo kokba ti Juda tamo kokba ti nanji bosib Festus aqa ulatamuq di tigelosib Pol aqa jejamuq di olo une qamoqneb. Osib Festus minjeb, “Ni anjam qarinyim qaja tamo nanji Sisaria qureq dena Pol osib Jerusalem osi beb. Osbab gago are boleqas.” Nanji degsib Festus minjeb. Di kiyayaqa? Nanji nami anjam endegsib qoseb, “Qaja tamo nanji Pol osi boqniqbqa gamq di iga Pol qalsim moiyoqom.”

⁴ Onaqa Festus na kamba minjrej, “Pol a Sisaria dia tonto talq di unu. Bati qudei koboamqa e segi olo Sisaria gilqai.

⁵ Deqa ningi Pol qa anjam bei soqnimqa ningi na tamo ñam ti qudei giltjrib nanji e daurbosib koba na Sisaria gilqom. Gilsim dia nanji ijo ulatamuq di tigelosib Pol aqa une bei ubtosib merbib e quqwai.”

⁶ Festus a bati 8 o 10 Jerusalem di sosiqa olo puluosiq Sisaria gilej. Juda tamo qudei nanji a dauryosib gileb. Nebeonaqa Festus a aqa awo jaram kobaq di awoosiqa aqa qaja tamo nanji minjrej, “Ningi Pol osi boiy.” Minjrnaqa nanji na Pol osi bosib Festus aqa ulatamuq di tigelteb.

⁷ Onaqa Juda tamo Festus dauryosib Jerusalem dena beb qaji nanji Pol kalilyosib Festus aqa ulatamuq di tigelosib une gargekoba Pol aqa jejamuq di qamelenjoqneb. Nanjo anjam di utru saiqoji.

⁸ Onaqa Pol a kamba marej, “E Juda gago dal anjam bei gotranjosaiqnem. E gago atra tal qa anjam uge bei marosaiqnem. E Rom nanjo mandor koba Sisar a dego kumbra uge bei yosaiqnem. Deqa e une saiqoji.”

⁹ Pol a degsi marnaqa Festus a Juda nanjo are boletetnrqajqa deqa Pol endegsi nemyej, “Ni Jerusalem aism dia ijo ulatamuq di tigelosim ino anjam olo marqa kere e?”

¹⁰ Onaqa Pol na minje, “E bini Sisar aqa awo jaram namoq endi tigelejunum. Endia ijo anjam marqai. Ni qalie, e Juda nanji qa une bei yosai.

¹¹ Une kobaqaja bei ijo jejamuq di soqnimqa unqum e moiqai. Ariya une kalil Juda nanji ijo jejamuq di qameqneb qaji di bolesaiamqa tamo bei na e laña osim nango banq di atqa keresai. Deqa e Sisar aqa ulatamuq di tigelitqa a ijo anjam qusim gereiyetbqas.”

¹² Pol na Festus degsi minjrnaqa a warumq dena oqedosiqa Rom tamo kokba qudei nanji koba na anjam qairosib olo warum miligiq gilsiqqa Pol minje, “Ni Sisar aqa ulatamuq di tigelqqa maronum deqa e ni qarinqmitqa Sisar aqaq gilqam.”

Festus na Agripa nenemyej, “Ni Pol kiyeryqam?”

¹³ Onaqa bati qudei koboonaqa Rom nanjo mandor bei aqa ñam Agripa aqa jaja Bernaisi wo Festus unqajqa marsib Sisaria aiyej.

¹⁴ Aisib bati gargekoba yala Sisaria di sonabqa Festus na Agripa minje, “Tamo bei aqa ñam Pol a nami Feliks na tonto talq di waiyej unu.

¹⁵ Deqa e Jerusalem di sonamqa Juda gate nanji ti atra tamo kokba ti nanji na Pol aqa jejamuq di une qamsib endegsib merbeb, ‘Ni Pol aqa une qa marsim ojsim ino qaja tamo nanjo banq di atimqa nanji na qalib moiye.’

¹⁶ Onaqa e na kamba endegsi minjrem, ‘Iga tamo bei laña ojsim qaja tamo nanjo banq di atqa keresai. Rom gago kumbra degsi sosai. Tamo qudei nanji tamo bei qa anjam soqnimqa nanji mati aqa une ubtilq qusimqa a kamba aqa anjam marqas di kere.’

¹⁷ “E na Juda nanji degsi minjrnamqa nanji e daurbosib Sisaria beb. E tarinqosai. Nebeonaqa nanji koroesonabqa e ijo awo jaramq di awoosim ijo qaja tamo nanji minjrnamqa nanji Pol osi bosib ijo ulatamuq di tigelteb.

¹⁸ Onaqa Juda nanji tigelosib Pol aqa jejamuq di une gargekoba qamelenjoqneb. E nami are qalem, nanji une kokba Pol aqa jejamuq di qamqab. Nanji degyosai.

¹⁹ Nanji nanjo segi louqa kumbra qa qirinjoqnsib Pol ombra anjam titoqneb. Osib tamo bei qa dego anjam titoqneb. Pol a maroqnej, “Tamo di a moiyej olo ñambile unu. Aqa ñam Yesus.’

²⁰ Onaqa e nanngo anjam deqa utru itqa yonam keresaiibonaqa Pol nenemyem, ‘Ni Jerusalem aisim dia ijo ulatamuq di tigelosim ino anjam olo marqa kere e?’

²¹ E degsi Pol nenemyonamqa a saidosiq merbej, ‘E mati tonto talq endi sqai. Sosiy bunuqna e Mandor Koba Sisar aqa ulatamuq di tigelitqa a ijo anjam qusim gereiyetbqas.’ Pol na e degsi merbonaqa e ijo qaja tamo nanngi minjrem, ‘Ninngi Pol osib tonto talq di waiyosib taqatesoqniy. Bunuqna e Pol qarinyitqa Sisar aqaq gilqas.’”

²² Festus a Agripa degsi minjnaqa Agripa na minnej, “E dego Pol aqa anjam quqwai.” Onaqa Festus na minnej, “Nebe ni aqa anjam quqwm.”

²³ Nebeonaqa Agripa Bernaisi wo gara wala boledamu jigsib koro sawaq beb. Qaja tamo nanngo gate kokba ti tamo ñam ti kalil nanngi dego bosib koro sawaq di koroeb. Onaqa Festus na aqa qaja tamo nanngi minjrnaqa nanngi Pol osi bosib Agripa aqa ulatamuq di tigelteb.

²⁴ Tigeltonab Festus na Agripa minnej, “O Mandor Agripa, Pol agi osi bonub. Ni unime. Ninngi koroonub qaji dego Pol uniy. E Jerusalem di sonamqa Juda kalil nanngi murqumyoqnsib endegsib merboqneb, ‘Pol a moyiem. A olo mandamq endi saiq.’ Nanngi bosib Sisaria endia dego anjam degsib merboqneb.

²⁵ E Pol aqa jejamuq di une kobaquja bei unosai deqa e a laña moyiotqa keresai. Ariya Pol na merbej, ‘E Mandor Koba Sisar aqa ulatamuq di tigelitqa a ijo anjam qusim gereiyetbqas.’ Onaqa e na Pol minjem, ‘Di kere. E ni qarinyitqa Rom gilqam.’

²⁶ O Mandor Agripa, e Pol aqa jejamuq di une bei unosai. Deqa e a qa anjam kiye nengrenyit gago Tamo Koba Sisar aqaq gilqas? Laña qarinyitqa di Sisar a njirinqas. Deqa e Pol osi bosim ino ulatamuq endi tigeltonum. Ni segi na Pol nenemyimqa aqa une bei babtım ninngi kalil qusib merbibqa une deqa nengrenyit Sisar aqaq gilqas.

²⁷ E are qalonum, tamo a une saiqoji soqnimqa e laña qarinyit Sisar aqaq gilqas di kumbra bolesai.”

26

Pol a Agripa aqa ulatamuq di tigelosiq anjam marej

¹ Onaqa Agripa na Pol minnej, “Ni kamba ino anjam marimqa e quqwai.” Degsi minjnaqa Pol na aqa ban soqtosiq endegsi marej,

² “O Mandor Agripa, bini e ino ulatamuq endi tigelejunum. Une kalil Juda nanngi ijo jejamuq di qameqñub qaji di bolesai. Deqa e na kamba ijo anjam marit ni que. Yim e areboleboleibqas.

³ Gago Juda kumbra kalil di ni qalie. Iga gaigai anjam titeqnum qaji di ni dego qalie. Deqa ni ijo anjam endi quime. Ni asgimaiq.

⁴ “Juda kalil nanngi e qa qalie unub. E angro wala qa Judia sawa ti Jerusalem qure ti dia soqñem.

⁵ Nanngi nami koba ijo kumbra qaliesoqneb. Nanngi ni degsi mermqa are soqñimqa mermqab. Nanngi qalie, e angro wala qa Farisi nanngo ambleq di sosimqa nanngo kumbra dauryoqñem. Farisi nanngo kumbra di singila koba. Kumbra dena gago Juda kumbra kalil tulan bunyejunu.

⁶ Bini e inngi bole bole Qotei a nami gago moma nanngi enjrqa marej qaji di oqajqa tarinyoqñsim unum. Utru deqa e ino ulatamuq endi tigelejunum.

⁷ Gago moma nanngi di agi Jekop aqa angro 12 nango moma. Nanngi e ti koba na inngi bole bole di oqajqa tarinyoqñsim qolo ti qanam Qotei qa loueqnum. O Mandor Agripa, utru deqa Juda nanngi ijo jejamuq di une qametbeqñub.

⁸ Kiyaya ninngi qudei endegsib are qaleqñub, ‘Qotei na tamo moreño qaji nanngi olo subq na tigelnjrqsai?’

⁹ “Bole, e segi nami Yesus Nasaret qaji aqa ñam ugeugeiyoqñsim jeutosim laqñem.

¹⁰ E Jerusalem dia kumbra uge di yoqñem. Atra tamo kokba nanngi na e odbeqñabqa e Qotei aqa tamo ungasari nanngi ojelenoqñsim tonto talq di breinjroqñem. Osim Juda gate nanngi koba na areqalo quajaitosim maroqñem, ‘Nanngi ñumsib moyiotnjriy.’

¹¹ E bati gargekoba Juda nanngo Qotei tal kalil miligiq giloqñsimqa dia Yesus aqa tamo ungasari nanngi ojelenoqñsim ugeugeinjroqñem. E endegsi are qaloqñem, ‘E nanngi jaqatin koba enjritqa nanngi ulaosib Yesus qoreiyosib aqa ñam misilinyqab.’ Degsi are qaloqñsim nanngi ugeugeinjroqñem. E nanngi qa minjin ani oqetbeqñaca nanngi daurnjroqñsimqa qure isa isaq giloqñsim dia nanngi itnjroqñsim ugeugeinjroqñem.

Pol a kiyersi Kristen tamo brantej deqa saej

¹²⁻¹³ “O Mandor Agripa, e degyeqnamqa bati bei atra tamo kokba nanngi na e qarinyonabqa Damaskus qureq gilem. E gileqnamqa qanam jige pulon singila koba minjal ti lan goge na ijoq ainaq unem. A tulan rianjosiq tamo e koba na walweloqñem qaji nanngi ti iga suwantgej. Aqa rian di sen ti keresai. Rian dena sen aqa rian tulan bunyej.

¹⁴ Suwangtonaqa iga kalil ulolonosim mandamq di nreñem. E ñeiesosimqa tamo bei aqa kakro quem. A Hibru anjam na e endegsi merbej, 'O Sol, ni kiyaa e ugeugeibeqnum? Ni e ugeugeibeqnum dena ino segi jejamu dego ugeugeiqnum. Ni qaja na ino jejamu qoruyqam dego kere.'

¹⁵ Onaqa e na minjem, 'O Tamo Koba, ni yai?' Onaqa a na merbej, 'E Yesus agi ni na ugeugeibeqnum qaji.

¹⁶ Deqa ni tigel. E ni giltmonum deqa ni ijo wau tamo sosimqa kumbra ni bini unonum qaji ti kumbra bunuqna osormoqnqai qaji ti deqa mare mare laqnqam.

¹⁷ Bunuqna e ni qarinqmitqa ni Juda nanji ti sawa bei bei qaji nanji ti nanjoq giloqnqam. Deqa ni nanji qa ulaaim. E ni taqatmesoqnitqa nanji ni moiyoymqasai.

¹⁸ Ni nanjoq giloqnsim ijo anjam minjroqnmqa nanji e qa poinjroqnm ambru uratosib suwanjoq boqnqab. Ni na nanji are bulyetnjroqnmqa nanji Satan aqa singila uratosib Qotei aqaq boqnqab. Amqa e na nanjoq une kalil kobotetnjritqa inji bole bole e nami enjrqam marem qaji di nanji oqab. E na nanji ti tamo ungasari kalil e qa nanjoq areqalo singilateqnum qaji nanji ti Qotei aqa segi kumbra boleq di atelenjit sqab.'

Pol a nami Qotei aqa anjam palontoqnej a deqa Agripa saiyej

¹⁹ "Deqa Mandor Agripa, lanj goge dena pulon ainaqa e unsimqa anjam Yesus na merbej qaji di dauryem. E gotranjosai.

²⁰ E aqa anjam di dauryosim tigelosim Damaskus qureq gilem. Gilsim dia Qotei aqa anjam plaltoqnsimqa tamo ungasari nanji endegsi minjroqnm, 'Ninji are bulyosib Qotei aqaq boyi. Bosib kumbra bole bole yoqnbqqa tamo ungasari nanji na ninji nunjsib merjgawab, "Bole, ninji are bulyonub." ' E Jerusalem dia, Judia sawaq di, sawa bei beiq di dego tamo ungasari nanji anjam di minjroqnm.

²¹ Utru deqa Juda tamo qudei na atra tal miligiq di e ojsib moiyoqbqa maroqneb.

²² Ariya nanji e moiyoqbosai. Qotei na e taqatboqnej deqa bini e ino ulatamuq endi tigelosimqa ni ti tamo kokba ti tamo lanaj ti Qotei aqa anjam palontosim merjgeqnum. E anjam bei palontosaiqnum. Nami Moses a ti Qotei aqa medabu o tamo nanji ti kumbra bunuqna brantelenqas qaji di ubtosib maroqneb. Nanjoq anjam di segi e bini palonteqnum.

²³ Nanjoq anjam di aqa utru agiende. Kristus a jaqatinj koba osim moiqas. Osim a tamo kalil qa namoosim subq na tigelosim Juda nanji ti sawa bei bei qaji nanji ti anjam minjroqnmqa nanji suwanjoq boqnqab."

Pol na Agripa minjej, "Ni Kristus qa ino areqalo singilat"

²⁴ Pol a anjam degsi mareqnaqa Festus na aqa anjam gentosiq lelenjosiq minjej, "Pol, ni nanarionum. Ino qalie kobaquja dena ni tulan nanaritmqa."

²⁵ Onaqa Pol na minjej, "O Gate Koba Festus, e nanariosai. Ijo anjam endi bole. E areqalo bole na anjam mareqnum.

²⁶ Mandor Agripa a ijo anjam endi aqa utru nami qalieosiq soqnej. Deqa e na minjqa ulaosai. Yesus aqa kumbra kalil endi uli na brantosaiqnej. A boleq di unu.

²⁷ O Mandor Agripa, ni kiyersi are qalonum? Qotei aqa medabu o tamo nanjoq anjam nami nenjrenyeb qaji di bole e? Od, e qalieonum, ni maronum, di bole."

²⁸ Onaqa Agripa na Pol nenemyej, "E sokiñala Kristen tamo brantqai ni degsi are qalonum e?"

²⁹ Onaqa Pol na minjej, "Ni sokiñala Kristen tamo brantqam di kere. Sokobaiyosim Kristen tamo brantqam di kere. Ariya e na Qotei endegsi pailyeqnum, 'O Abu, tamo bini ijo anjam queqnum qaji nanji ti Mandor Agripa a ti nanji e unum degsib soqnebe. Ariya e sil na tontbeb unum nanji degsib sqajqa e ni pailmosai.' "

³⁰⁻³¹ Onaqa Agripa Bernaisi wo tamo kalil awesoqneb qaji nanji ti Festus koba na tigelosib warumq dena oqedeb. Oqedosib endegsib qairosib mareb, "Iga Pol aqa jejamuq di une kobaquja bei unosai bole sai. Deqa iga a qalsim moiyoqbqa keresai. A tonto talq di waiyqa keresai dego."

³² Nanji degsib marsibqa Agripa na Festus minjej, "Pol a Sisar aqa ulatamuq di tigelqa marosai qamu ni na endego a tonto talq dena uratonum oqedqo qamu."

27

Pol a qobun na Rom qureq giloqnej

¹ Onaqa iga qobun na Itali sawaq gilqajqa anjam qosisib Pol tamo qudei ti tonto talq dena joqsib qaja tamo nanjoq gate bei aqa ñam Julius aqa banq di ateb. Julius a Rom tamo. ² A na iga Pol ombla tonto tamo nanji ti joqsiaq Adramitium qure nanjoq qobun bei Esia sawaq gilqa laqnaqa iga qobun di gogetosim koba na gilem. Aristarkus a iga koba na gilem. Aristarkus aqa qure utru Tesalonaika agi Masedonia sawaq di unu. Qobun di yuwal qala qalaq na dauryosim qundun kalil aiqa mareb.

³ Iga gilsim nebeonaqa Saidon qureq di tiryem. Tiryonamqa Julius a Pol qa dulosiq odyonaqa qobun uratosiq aqa Kristen was qudei nanqi itnjrnaqa nanqi na inji inji qa aqaryaiyeb.

⁴ Onaqa iga Saidon qure uratosim gileqnamqa jagwa na gotranqonaqa iga Saiprus nui taqyosim gilem.

⁵ Gilsim yuwal gentosim Silisia sawa ti Pamfilia sawa ti di brantosim yuwal qala qalaq na dauryosim gilsim Lisia sawaq di brantosim Maira qureq di tiryem.

⁶ Dia Julius a Aleksandria qure nanqo qobun bei Itali sawaq gilqa laqnaqa unsiqa a na iga Pol ombla tonto tamo nanqi ti joqsiqa qobun di gogetem.

⁷ Gogetosim jingga na gileqnamqa bati gargekoba koboej. Onaqa jagwa na gotranqonaqa iga singila na gilsim Nidas qure jojomem. Dena jagwa na olo gotranqonaqa iga gilqa keresaiigonaqa qobun bulyosimqa Krit nui aqa luwi bei nam Salmone di tinjosim oqem.

⁸ Oqsim luwi di bunjosimqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi waukobaosib oqsib Krit nui qoreq di beterosib qala qalaq na gileb. Iga gilsim sawa bei aqa nam Qundun Boledamu di Lasea qure jom di brantem.

⁹⁻¹⁰ Iga bati gargekoba uratem deqa Juda nango qurienjo bati koboej. Yuwal ugeqa batiej deqa Pol na tamo qobunq di wauo qaji nanqi endegsi minjrej, "Ningi quiy. E qalieonum, iga qobun na gilqom di iga gulbe koba itqom. Qobun aqa inji inji gargekoba loumqas. Qobun dego tugwas. Qobun a segi sai. Iga tamo kalil dego padalqom."

¹¹ Pol a nanqi degsi minjrnaqa qobun kuñi ojo tamo wo qobun aqa abu wo nanqi aiyel na Pol aqa anjam di dauryqa uratosib gilqa mareb. Julius a dego Pol aqa anjam dauryqa uratosiqa nango aiyel anjam taqyej.

¹² Deqa iga qobun na gilem. Qundun iga soqnem qaji di jagwa bati qa qobun beteqajqa qundun bolesai. Deqa tamo gargekoba nanqi mareb, "Jagwa bati brantqa jojomqo deqa iga qundun endi uratosim gilsim Finiks qundunq di jagwa bati qa beterosim sqom." Finiks a Krit nuiq di unu. Dia jagwa bati qa beteqajqa qundun bolequja.

Jagwa koba bonaqa yuwal ugeej

¹³ Onaqa jagwa lawo guta na bonaqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi mareb, "Jagwa endena iga puygim gilsim Finiks qundunq di tiryqom." Degsib marsib anka titosib qobun miligiq di atsib dena iga Krit nui aqa qala dauryosim gilem.

¹⁴⁻¹⁵ Gileqnamqa manaq dena meli jagwa koba bosiq gotranqonaqa gilqa keresaiigonaqa iga loo goge oqsim di sonamqa jagwa na segi osi laqnej.

¹⁶⁻¹⁷ Onaqa iga nui kiñala bei aqa nam Kauda aqa qoreq di otosim sonamqa nui dena jagwa getentonaqa yuwal kiñala laej. Deqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi waukobaosib qobun du soqtosibqa qobun ani gogeq di atsib sil na qoseb. Qobun du ulonaim deqa sil na qoseb. Osib olo sil bei osib qobun ani yuwal na paraparaaim deqa sil na kainjosib singilateb. Qobun ururosım Afrika sawa jomjosım dia sargum gogetosım paraaim deqa ulaosib qobun rer qalnab aiyej. Nanqi degyeb deqa jagwa na segi osi laqnej.

¹⁸ Nebeonaqa iga loo goge di sonam jagwa tulan kobaosiq iga gotranqonaqa yuwal ugeonaqa qobun tuqepatej. Deqa tamo qobunq di wauo qaji nanqi inji inji qudei breinjrnabqa yuwalq aiyeb.

¹⁹ Olo nebeonaqa nanqi qobun aqa parara ti oyo ti osib breinjrnab yuwalq aiyeb.

²⁰ Bati gargekoba iga senj ti bongar ti unosai. Iga namoqna are qalem, "Iga padalqasai." Ariya jagwa singila koba boqnsiqa iga gotranqonej deqa gago areqalo namij di iga uratosim marem, "Iga padalqom. Jagwa endi koboqasai."

²¹ Bati gargekoba tamo qobunq di so qaji nanqi inji uyosai. Deqa Pol a nango ambleq di tigelosiq minjrej, "O Pol, ni ulaaim. Ni Sisar aqa ulatamuq di tigelqam. Deqa Qotei na ni taqatmim ni padalqasai. Tamo kalil ni ombla qobun na gileqnuub qaji nanqi dego Qotei na taqatnjrim nanqi padalqasai." Lanj angro na e degsi merbej.

²² Deqa e ningi olo endegsi merngwai. Ningi are laeme. Tamo bei padalqasai. Iga kalil bole sqom. Qobun segi padalqas.

²³⁻²⁴ Ya qolo ijo Qotei agi e bati gaigai a qa loueqnum qaji aqa lanj angro bei bosiqqa ijo areq di tigelosiq merbej, 'O Pol, ni ulaaim. Ni Sisar aqa ulatamuq di tigelqam. Deqa Qotei na ni taqatmim ni padalqasai. Tamo kalil ni ombla qobun na gileqnuub qaji nanqi dego Qotei na taqatnjrim nanqi padalqasai.' Lanj angro na e degsi merbej.

²⁵ Deqa ningi ulaaib. E qalieonum, Qotei aqa anjam qolo merbej qaji di a dauryosim degyqas.

²⁶ Ariya ningi quiy. Iga qobun na gilsim nui beiq di sargum gogetim qobun a ojotqas."

²⁷ Pol na nanqi degsi minjrnaga iga Mediterenian yuwalq di otosim sonamqa jagwa na segi osi laqnej. Yori aiyel koboonaqa qolo jige yuwal a mandam qaleqnaq anjam ateqnaq tamo qobunq di wauo qaji nanqi qusibqa are qaleb, "Iga nui bei jomjonum kiyo?"

²⁸ Nanġi deġsib are qalsibqqa yuwal aqa robu qalieqajqqa deqa sil waiyonab ainaq uneb di tarag yala, 40 mita. Dena iga gilokiñalayosimqqa nanġi olo sil waiyosib uneb di tulañ taragej, 30 mita.

²⁹ Deġsib unsibqqa are qaleb, "Iga gilsim nuiq di sargum gogetim qobuñ a ojtqas." Deġsib are qalsibqqa ulaosib mareb, "Iga anka waiyonamqqa qobuñ tigelqas." Deġsib marsibqqa qobuñ bunuq dena anka qolqe waiyonab yuwalq aiyej. Onaqa nanġi endegsib wainjoqneb, "Urur suwaneme."

³⁰ Onaqa tamo qobuñq di wauo qaji nanġi endegsib are qaleb, "Iga qobuñ uratosim qobuñ du na jaraiqom." Nanġi deġsib are qalsibqqa gisañosib tamo nanġi minjreb, "Iga qobuñ namoq dena anka waiyqom." Deġsib minjrsib qobuñ du uli na osib qobuñ ani aqa namoq na gaintonabqqa yuwalq aiyej.

³¹ Degyeqñabqqa Pol a di unsiqa qaja tamo nanġi ti nanġo gate Julius a ti endegsi minjrej, "Tamo qobuñq di wauo qaji nanġi jaraiqqa mareqñub. Nanġi jaraiqab di ninġi kalil padalqab."

³² Onaqa qaja tamo nanġi qobuñ du aqa sil gentonabqqa jagwa na osi ulanej.

³³ Nebeqa laqnaqa Pol na tamo kalil nanġi endegsi minjrej, "Ninġi inġi uyyi. Bati olekoba ninġi inġi uyosai. Nuñġo are ñeiosai dego. Aġi yori aiyele gilqo.

³⁴ Deqa e sinġila na endegsi merñġwai, ninġi inġi uysib dena ninġi sinġilaqab. Osib ninġi kalil bole sqab. Bei padalqasai."

³⁵ Pol na tamo kalil nanġi deġsi minjrsiqa bem bei osiq nanġo ulatamuq di Qotei pailyosiqqa bem gentosiq uyej.

³⁶ Degonaqa tamo kalil nanġi areboleboleinjrnaqa nanġi kamba dego bem elenjosib uyeb.

³⁷ Iga tamo qobuñq di soqñem qaji kalil 276.

³⁸ Tamo kalil nanġi inġi uynab menetnjrnaqa qobuñ otqajqqa marsibqqa bem sum osib waiyelenonabqqa yuwalq aiyej.

Qobuñ paraparaej

³⁹ Onaqa nebeonaqa nanġi ñam atsib mandam bei uneb. Nanġi mandam di poinjrosai. Nanġi qundun bei dego uneb. Qundun di aqa alile bolequja ulul ti. Unsib are qaleb, "Iga alile dia qobuñ tiryqom."

⁴⁰ Deġsib are qalsibqqa anka nami waiyeb qaji sil serie na ġinġenjosibqqa anka yuwalq di urateleneb. Osib kuñi fonteb qaji sil di palontosib kuñi ojsib rer giriyosib alile di tiryqajqqa aiyeb.

⁴¹ Aisib qobuñ namoq sargum bei gogetosiq dia ojtonaq soqnej. Onaqa yuwal kokbayosiqqa qobuñ bunuq di qalnaqa paraparaej.

⁴² Onaqa qaja tamo nanġi mareb, "Tonto tamo nanġi qawainjosib jaraiyaib deqa iga na ñumnam moreñqab."

⁴³ Deġsib marnabqqa nanġo gate Julius a are qalej, "Nanġi Pol dego qalib moiyaime deqa e na nanġi saidnjrñai." Deġsi are qalsiqa nanġi minjrej, "Tonto tamo nanġi ñumaib." Osiqa tamo qawainjo qalie nanġi minjrej, "Ninġi namo prugosib yuwalq aisib qawainjosib alile di patiy."

⁴⁴ Osiqa tamo qawainjo qaliesai qaji nanġi minjrej, "Qobuñ paraparaeq qaji aqa sarqei ninġi na elenjosib bileq atsib dena otosib aisibqqa alile di patiy." A deġsi minjrnaqa nanġi deġyosib iga kalil koba na alile dia geregere patelenem.

28

Pol a Malta nuiq di soqnej

¹ Iga kalil alile dia patonamqqa nui di aqa ñam Malta deġsi mergonab quem.

² Onaqa tamo unġasari nui dia soqneb qaji nanġi kumbra tulañ boledamu dauryosib iga geregeregeb. Osib awa boqnej deqa iga yorgonaqa ñam tunġuyosib mergeb, "Ninġi bosib ñamyuwo areq endi awooiy." Deġsib mergonabqqa iga ñamyuwo areq di awoonam jejamu kanġanġej.

³ Onaqa Pol a ñam koroiyosiqqa ñamyuwoq di atnaqa amal uge ñam miligiq di soqnej qaji kanġanjyonaqa oqedosiqqa Pol aqa banq di uñiyosiqqa ġainesoqnej.

⁴ Onaqa nui deqaji tamo unġasari nanġi amal uge Pol aqa banq di uñiyosiqqa ġainesonaaqqa unsibqqa segi segi maroqneb, "Tamo endi a leñ ojo tamo kiyo? A yuwalq di moiyoisai deqa gago qotei na a kambatosiqqa amal uge qarinyoqqa a uñiyqo. Deqa a moiqas."

⁵ Onaqa Pol na aqa banq butuyonaqa amal ulonjosiqqa ñamyuwoq ainaqa Pol a bole soqnej. Aqa jejamu yala gulbe bei osai.

⁶ Onaqa nanġi Pol koqyoqneb. Aqa jejamu sunyqas kiyo a moisim ulonjoqajqas kiyo deġsib marsibqqa tarinġkobaeb. Tarinġonab tarinġonab Pol aqa jejamuq di gulbe bei brantosai. Deqa nanġi areqalo bei osib mareb, "Tamo endi a qotei bei."

⁷ Nui deqaji tamo bei aqa ñam Publius a soqnej. A tamo kobaquja. A na nui di taqatoqnej. Aqa tal jom di soqnej deqa a na iga joqsıqa aqa talq gılsıqa dia bati qalub iga gegerereigoqnej.

⁸ Iga aqa talq di sonamqa aqa abu makobaiyonaqa ñeiesoqnej. Aqa jejamu tulan kanjanıysıqa bi mormantej. Deqa Pol na aqa areq gılsıqa Qotei pailyosıq aqa jejamuq di ban atnaqa aqa ma koboosıq olo boleej.

⁹ A degyonaqa nui deqaji tamo ungasari mainjrej qaji nanıgi qusıbqa Pol aqa areq beqnaabqa a na nanıgi kalil boletnjroqnej.

¹⁰ Ariya nui deqaji tamo ungasari nanıgi na iga gegerereigoqnsıb kumbra tulan boledamu egoqneb. Bununqa iga nui di uratqa laqnamqa inıgi inıgi kalil iga saıgelenej qaji di nanıgi na olo egelejonab gago inıgi inıgi kereej.

Pol a Rom qureq di brantej

¹¹ Iga nui dia bai qalub soqnem. Di koboonaqa iga qobun bei gogetosim gilem. Qobun di jagwa bati qa nui dia beterosıq soqnej. Qobun di Aleksandria qure qaji. Qobun aqa namoq di qotei bei aqa ñam Sus aqa anıro ayel nango sulum gereiyosıb atnab soqnej.

¹² Iga qobun na gılsim Sirakyus qureq di tıryosımqa bati qalub di soqnem.

¹³ Dena qobun na gılsim Regium qureq di tıryosım ñeıem. Nebeonaqa jagwa guta na bonaqa iga qobun na gıleqnam qoloej. Olo nebeonaq iga gılsim Puteoli qureq di tıryem.

¹⁴ Dia iga Yesus aqa tamo ungasari qudei nanıgi itnjrem. Itnjramqa nanıgi na metgonabqa iga bati 7 nanıgi koba na soqnem. Sosımqa nanıgi olo uratnjrsımqa sınga na walwelosım Rom qureq di brantqa marsım gilem.

¹⁵ Rom dia Yesus aqa tamo ungasari qudei nanıgi iga beqnam qusıbqa gamq di iga turqajqa marsıb walwelosıb ayıeb. Nanıgi ayıeqnabqa iga gıloqnsım gam qalaq di qure ñam Apıus Inıgi Qarınyo Qure dia nanıgi qudei turem. Olo gılsımqa qure ñam Nereño Tal Qalub dia nanıgi qudei turem. Turosım unjrsımqa Pol a tulan areboleboleiyonaqa Qotei bınyıysıqa aqa are sıngılakobaiyej.

¹⁶ Ariya iga gılsım Rom di brantem. Brantonam Rom nango gate nanıgi odonabqa Pol a aqa segi talq di soqnej. Qaja tamo qujai na a taqatoqnej.

Pol a Rom dia Yesus aqa anjam bole maroqnej

¹⁷ Bati qalub koboonaqa Pol na Juda tamo gate nanıgi metnjrnaqa bosıb aqa areq di koroonab minjrej, "O ijo was nıngı quıy. Jerusalem dia Juda nanıgi e lanja ojsıb Rom nango banq di atnab nanıgi na e tonto talq di waıbeb. E Juda gago kumbra bei ugeugeiyosıaoqnem. Gago moma nango kumbra bei dego gotranıysıaoqnem.

¹⁸ Deqa e Rom gate kokba nango ulatamuq di tıgelosım ijo anjam marnamqa nanıgi qusıbqa ariya nanıgi une kobaquja bei ijo jejamuq di unosai. Deqa nanıgi e lanja moiyotbqa uratosıb tonto talq dena e uratım oqedqajqa mareb.

¹⁹ Marnabqa Juda nanıgi na Rom gate kokba nango anjam di gotranıyeb. Deqa e gam bei saıqojı. E marem, 'E Sisar aqa ulatamuq di tıgelqai. Yım a ijo anjam quqwas.' E degsı marem. Ariya e Juda nanıgi qa anjam bei yala sosai.

²⁰ O ijo was, e nıngı nungısyı ijo anjam mernıgwajqa deqa metnjronum. E inıgi bole bole Qotei a nami İsrail gago moma nanıgi enjraqa marej qaji di oqajqa tarınoqnsım unum. Utru deqa e sil kokba endena tontbonub." Pol a degsıqa Juda tamo gate nanıgi minjrej.

²¹ Onaqa nanıgi na Pol minjeb, "Judia sawaq di tamo qudei nanıgi ni qa anjam bei nenıgrenıyosıb gagoq qarınıyosai. Juda tamo bei na bosıq ni qa anjam uge bei mergosai dego.

²² Deqa ni segi na ino anjam mergım iga quqwow. Iga qalıeonum, sawa sawa kalılq di tamo ungasari nanıgi mareqñub, 'Yesus aqa gam bunuj di uge. Gam dena tamo ungasari nanıgi poeleneqñub.' " Juda tamo gate nanıgi na Pol degsıb minjeb.

²³ Ariya nanıgi olo koroqajqa bati ateb. Koro bati di brantonıyaqa Juda gargekoba nanıgi nobqolo bosıb Pol aqa talq di koroeb. Koroonabqa Pol a tıgelosıqa anjam utru atısq anjam olekoba nanıgi minjreqnaq gılsıq bılaqtej. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanıgi taqatnjrsım nango Mandor Koba sıqas anjam di aqa utru plaltosıqa minjroqnej. Moses aqa dal anjam na ti Qotei aqa medabu o qaji tamo nango anjam na ti anjam mutu quja quja eleñoqnsıqa nango are qametnjrimqa nanıgi Yesus qa nango areqalo sıngılataqajqa deqa sıngıla na minjroqnej.

²⁴ Minjreqnaqa Juda qudei nanıgi Pol aqa anjam di qusıb mareb, "Anjam di bole." Onaqa nanıgi qudei Pol aqa anjam qusıb quosaıbulosıb mareb, "Anjam di bolesai."

²⁵ Nanıgi degsıb areqalo ayıeltosıb tıgelosıb jaraiqa laqnaabqa Pol na anjam qujai endegı minjrej, "Mondor Bole a kere Qotei aqa medabu o tamo Aısaia aqa medabuq na gago moma nanıgi anjam endegı minjroqnej,

²⁶ 'Nıngı dab atoqñqab di ijo anjam aqa utru poıngoqñqasai. Nıngı ñam atoqñqab di ijo anjam aqa damu dego poıngoqñqasai.' Agı Qotei na Aısaia minjrej, 'Ni nanıgoq gıloqnsımqa anjam degsı minjroqne.

²⁷ O Aisaia, tamo ungasari di nanngo are miligi getenjnrejunu. Nanngo dabkala na ijo anjam quqwjajqa asginjreanu. Nanngi nam brunejunub. Deqa nanngo namdamu na ijo kumbra unqa keresai. Nanngo dabkala na ijo anjam qusib utru poinjrqa keresai. Nanngi are bulyosib ijoq bqa keresai dego. Deqa e na nanngi boletnjrqsai.' Qotei na Aisaia degsi minjej."

²⁸⁻²⁹ Osiqa Pol a olo Juda nanngi minjrej, "O ijo was ninngi endegsi poinngem. Qotei na sawa bei bei qaji nanngi elenqa marsiqa anjam qarinyonaqa nanngi qilej. Nanngi qusib dauryqab."

³⁰ Onaqa Pol aqa segi tal awaiyoqnej qaji dia wausau aiyel soqnej. Sonaqa tamo ungasari nanngi a unqajqa beqnabqa a na nanngi kalil joqoqnsiqa aqa talq di koba na awoqnsib qairoqneb.

³¹ Qotei na aqa segi tamo ungasari nanngi taqatnjrsim nanngo Mandor Koba sqas anjam di aqa utru Pol na plaltoqnsiqa nanngi sainjroqnej. Tamo Koba Yesus Kristus qa dego anjam plaltosiq sainjroqnej. Pol a anjam deqaji marqajqa ulaosaiyoqnej. A anjam deqaji mareqnaqa tamo bei na saidyosaiyoqnej.

ROM

Pol a Yesus aqa wau tamo

¹ E Pol. E Kristus Yesus aqa wau tamo. A na e metbej deqa e Qotei aqa anjam bole mare mare laqnum. E wau di yqajqa deqa a na e giltbej.

² Tularj nami Qotei a marej, "Ijo anjam bole di aqa damu bunuqna brantqas." Onaqa Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji anjam bole di nengrenyonab soqnej. Nengrej di Qotei aqa segi nengrej.

³ Qotei aqa anjam bole di aqa segi Niri aqa anjam. Aqa Niri a tamo bulyosiq Devit aqa lenj na njambabej.

⁴ Onaqa bunuqna Qotei na a subq na tigeltej. Tigeltonaqa bati deqa aqa Mondor Bole na iga endegsi osorgej, Yesus a Qotei aqa Niri singila koba. A gago Tamo Koba Yesus Kristus.

⁵ Yesus aqa singila na Qotei a iga qa are boleiyej. Osiqa Yesus aqa nam na iga wau egej. Deqa iga aqa anjam maro tamo unum. Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatosis aqa anjam dauryqajqa deqa are qalsiq wau egej.

⁶ Ningi dego Yesus Kristus na metnjej deqa ninji aqa anjam dauryeqnub.

⁷ Qotei na ninji Rom qureq di unub qaji ninji tularj qalaqalaingeqnu. A na ninji metnjej deqa ninji aqa segi tamo ungasari unub. O ijo was, e anjam endi nengrenyosim nunjoq qarinyonum. Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanji aiyel ninji qa are boleinjrimqa ninji lawo na soqniy.

Pol a marej, "E Rom Kristen nanji unjrqi"

⁸ E mati ninji anjam bei merngwai. Ningi Yesus Kristus qa nunjo areqalo singilateqnu deqa tamo ungasari gargekoba nanji ninji qa saoonsib laqnaqqa sawa sawa kalilq di nanji queqnu. E deqa are qaloqnsim Yesus Kristus aqa nam na ijo Qotei minjeqnu, "Keretonum."

⁹ E ijo are miligi singilatosis deqa e Qotei aqa wau ojoqnsim aqa Niri aqa anjam bole palontoonsim laqnum. Qotei a segi qalie, bati gaigai e pailyqa oqnsim ninji qa are qaleqnu.

¹⁰ E gaigai ninji qa endegsi pailyeqnum, "O Qotei, ni na merbimqa e gam itosiy aisiy Rom Kristen nanji unjrqi."

¹¹ O ijo was, e ninji nungwajqa are koba qaleqnu. Di kiyaaqa? E Mondor aqa anjam ninji merngitqa dena nunjo are singilatetngwajqa deqa.

¹² Ijo are koba endegsi unu. E nunjoq bosiy ninji Yesus qa nunjo areqalo singilateqnu di unsiyqa dena ijo are singilatqai. Ningi dego e Yesus qa ijo areqalo singilateqnu di unsiyqa dena nunjo are singilatqab. Gam dena iga kalil koba na gago are singilatoqnsim sqom.

¹³ O was ninji endegsib qalieoiy. Bati gargekoba e bosiy ninji nungwajqa are qaleqnu. Ariya e nunjoq bqajqa gam gaigai getenjeqnu. Ijo are koba endegsi unu. Tamo ungasari sawa bei beiq di unub qaji nanjo ambleq di e waueqnamqa nanji are bulyoqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu dego kere e nunjo ambleq di wauoqnitqa tamo qudei nanji are bulyoqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilatoqnaqab.

¹⁴ E na Grik tamo nanji ti yaunj tamo nanji ti powo tamo nanji ti nanari tamo nanji ti Yesus aqa anjam minjroqnit quqwajqa deqa Qotei na e wau ebej.

¹⁵ Deqa ninji Rom qureq di unub qaji ninji dego e na Yesus aqa anjam bole merngoqnit quqwajqa are prugbeqnu.

Yesus aqa anjam bole a Qotei aqa singila ti unu

¹⁶ E Yesus aqa anjam bole di marqajqa jemaibosaieqnu. Di kiyaaqa? Anjam bole di Qotei aqa singila ti unu. Singila dena Qotei na tamo kalil Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanji padalqa gamq na elenjeqnu. A matiq Juda nanji elenjeqnu. Osiqa sawa bei bei qaji nanji dego elenjeqnu.

¹⁷ Anjam bole dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji sqajqa gam osorgej. Gam agiende. Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergwas. Gam bei saiqoji. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, "Tamo nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatqab di a na nanji tamo bole une saiqoji qa minjrqas. Yim nanji njambale gaigai sqab."

Tamo ungasari kalil nanji na Qotei qoreiyeqnub

¹⁸ Iga qalie, Qotei a lanj goge di sosisqa aqa minjin boleq ateqnu. A na tamo ungasari kalil a qoreiyoonsib kumbra uge uge yeqnub qaji nanji awai uge enjreqnu. Nanjo kumbra uge dena nanji Qotei aqa anjam bole tenteqnu.

¹⁹Tamo unğasari nanği di Qotei aqa kumbra qalie bole. Qotei a segi na nanği aqa kumbra osornjreqnu. Ariya nanği olo Qotei qoreiyeqnub deqa a na nanği awai uge enjreqnu.

²⁰Qotei a nami mandam ti ingi ingi kalil ti gereiyonaq sonaq aqa manwa di tamo unğasari nanği unoqneb dena bosı bosıq agi bini nanği uneqnu. Gam dena nanği Qotei aqa kumbra uliejunu qaji di qalieronub. Aqa kumbra utru ti aqa singila gaigai sqas qaji deqa ti nanği qalie bole. Deqa tamo bei a marqa kersai, “E Qotei qaliesai deqa e une saıqoji.”

²¹Nanği Qotei qa qalie unub. Ariya nanği aqa ñam soqtqa uratoqnsib a binjıyqa asginjreqnu. A segi Qotei bole nanği deqa are qalosaieqnu. Nanço kumbra dena nanği nanaritnjroqnsiq nanço areqalo getentetnjreqnu. Deqa nanği ambruq di laqnu.

²²Nanği diqoqnsib mareqnu, “İga powo koba ti unum.” Di gisanj. Nanği tulan nanarioqnsib unub.

²³Sosibqa Qotei ñambile gaigai unu qaji a qoreiyeqnsib a qa louqajqa uratoqnsib olo beloqnsib mandam tamo ti qebari ti wagme ti amal ti nanço sulum gereiyeqnsib nanği qa loueqnu.

Tamo unğasari nanği kumbra uge uge yeqnub

²⁴Tamo unğasari nanği Qotei qoreiyeqnub deqa a na kamba nanği uratnjreqnaqa nanği kumbra tulanj uge uge jigat yoqnqajqa are prugnjreqnu. Kumbra dena nanği na nanço segi jejamu tulanj ugeugeiyeqnub.

²⁵Tamo unğasari deqaji nanği Qotei aqa anjam bole uratoqnsib olo beloqnsib gisanj anjam segi dauryeqnub. Deqa nanği Qotei qoreiyeqnsib ingi ingi kalil a na gereinjrej qaji di binjinjroqnsib nanço sorgomq di unub. O ijo was, Qotei a ingi ingi kalil qa utru deqa iga bati gaigai aqa ñam soqtoqnoqom. Bole.

²⁶Tamo unğasari nanği di Qotei qoreiyeqnub deqa a na kamba nanği uratnjreqnaqa nanği jemaı kumbra tulanj uge uge yoqnqajqa are prugnjreqnu. Nanço jemaı kumbra agiende. Unğasari nanği tamo ti ñereñqajqa uratoqnsibqa unja bei bei wo ñereñeqnub.

²⁷Tamo nanği dego unja ti ñereñqajqa uratoqnsibqa tamo bei bei wo ñereñqajqa are tulanj prugnjreqnu. Nanği jemaı kumbra di yeqnub deqa Qotei a nanği kambatnjroqnsıqa nanço jejamuq di awai tulanj ugedamu enjreqnu.

²⁸Nanği Qotei aqa sorgomq di sqajqa are qalosaieqnu deqa Qotei na nanği uratnjreqnaqa nanği nanço segi areqalo uge uge dauryeqnsib kumbra uge uge yeqnub.

²⁹Nanço kumbra uge agiende. Nanği kumbra bole tinjinj yqajqa torei urateqnu. Nanği ñoro koba oqajqa mamaulnjreqnu. Nanği tamo nanği jeutnjreqnub. Nanği tamo qudei ingi koba ti unub qaji nanği qa are ugeinjreqnu. Nanği tamo nanği ñumoqnsib moiyoñnjreqnub. Nanği lanja lanja ñiriñoqnsib gisanj anjam mareqnu. Nanği tamo qudei nanço ingi ingi lanja yainjreqnub. Nanği tamo qudei nanği ugeugeinjreqnub. Kumbra kalil di nançoq di tulanj koba unu. Nanği yomueqnu.

³⁰Nanği gisanj na tamo nanço ñam ugetetnjreqnub. Nanği Qotei jeuteqnu. Nanği diqoqnsib laqnsib nanço segi ñam soqteqnu. Nanği kumbra uge uge bunuj babteleneqnub. Nanği nanço ai abu nanço medabu gotranjyeqnu.

³¹Nanği areqalo bole ti sosaieqnu. Nanği nanço segi anjam bei dauryqa maroqnsib olo dauryqa urateqnu. Nanği tamo qudei nanği qalaqalainjrosaiieqnu. Nanği tamo qudei nanği qa dulosaieqnu.

³²Qotei aqa dal anjam endegsi unu, “Tamo unğasari kumbra uge deqaji yeqnub qaji nanği ñumib moreñebe.” Dal anjam degsi unu. Tamo unğasari nanği di Qotei aqa dal anjam qalie bole. Ariya nanği olo gotranjyoqnsib kumbra uge uge yeqnub. Di segi sai. Tamo unğasari nanği dena tamo qudei nanği kumbra uge uge deqaji yeqnub unjroqnsib nanço ñam soqtetnjroqnsib minjreqnu, “Keretonub. Nıngi kumbra degyoqniy.”

2

Qotei a une tamo nanği awai uge enjrqas

¹O tamo, ni que. Ni une saıqoji unum ni degsi marqa kersai. Kumbra uge uge tamo unğasari nanği yeqnub qaji di ni segi dego yeqnum. Deqa ni na tamo unğasari nanço jejamuq di une qametnjreqnum di ni segi dego ino jejamuq di une qameqnum.

²İga qalie, tamo unğasari kumbra uge uge yeqnub qaji nanği Qotei na kamba peginjrsim awai uge enjrqas. Qotei a kere nanği awai uge enjrqas.

³Ni na tamo unğasari kumbra uge uge yeqnub qaji nanço jejamuq di une qametnjreqnum ariya kumbra nanği yeqnub qaji di ni segi dego yeqnum. Deqa ni kiyersi are qalonum? Qotei na tamo unğasari nanği di peginjrsim awai uge enjrqas ariya a ni awai uge emqasai. Ni degsi are qalonum kiyo? Di sai.

⁴Ni que. Qotei a gaigai kumbra tulanj boledamu ni emoqnsıqa a ni qa tariñsokobaiyeqnu. A urur ni awai uge emosaieqnu. Qotei aqa kumbra bole di ni unsim olo uge qa marsim

gotranjyqam e? Degaim. Qotei a ni are bulyqajqa deqa are qaloqnsiq kumbra bole osormeqnu. Ni di qaliesai kiyo?

⁵ Ariya ino are miligi getenjejunu deqa ni are bulyosai. Ino kumbra dena ni ino awai uge tumbol ateqnum. Deqa mondon dijo batiamqa Qotei a kumbra tintinj na tamo ungasari nanji peginjrsim aqa minjin boleq atsimqa a na nanji ni ombla awai tulan ugedamu enjgwas.

⁶ Ni qalie, dijo bati qa Qotei na tamo ungasari kalil nanjo kumbra kambatosim awai segi segi enjrqas.

⁷ Tamo ungasari qudei nanji singila na tigelqnsib kumbra bole yoqnsib lanj qure qa gam itqajqa waukobaeqnu. Osib nanji lanj qureq di ñam koba oqajqa ti so bole gaigai sqajqa ti tulan singilaeqnu. Deqa Qotei na tamo ungasari nanji di awai boledamu enjrim nanji njambile gaigai sqab.

⁸ Ariya tamo ungasari qudei nanji nanjo segi jejamu qa are qaloqnsib anjam bole gotranjoqnsib kumbra bole uge yeqnu. Deqa Qotei na tamo ungasari nanji di awai ugedamu enjrsim nanji qa minjin oqetqas.

⁹ Nanji kumbra uge uge yeqnu deqa mondon nanji gulbe koba ti jaqatinj koba ti oqab. Matiq Juda nanji oqab. Bunuqna sawa bei bei qaji nanji dego oqab.

¹⁰ Ariya tamo ungasari kumbra bole bole yeqnu qaji nanji Qotei na aqaryainjrimqa nanji lanj qureq oqsib dia ñam koba ti lawo ti so bole gaigai sqab. Matiq a Juda nanji aqaryainjrqas. Bunuqna a sawa bei bei qaji nanji dego aqaryainjrqas.

¹¹ Qotei aqa njamgalaq di tamo ungasari kalil nanji kerekere unub. Deqa a nanjo ñam qa are qalsim nanji peginjrqasai.

¹² Ningi quiy. Tamo qudei nanji dal anjam qaliesai. Di unjum. Nanji une yeqnu deqa nanji kalil padalqab. Tamo qudei nanji dal anjam qalie unub. Di dego unjum. Nanji une yeqnu deqa Qotei na nanji peginjrqas. A dal anjam aqa wau na nanji peginjrqas.

¹³ Tamo nanji dal anjam lanja qequeqnu qaji nanji Qotei aqa njamgalaq di tamo bolesai. Tamo nanji dal anjam quoqnsib dauryeqnu qaji nanji segi Qotei aqa njamgalaq di tamo bole sqab.

¹⁴ Bole, sawa bei bei qaji nanji dal anjam qaliesai. Ariya nanji nanjo segi areqalo na dal anjam mutu qudei dauryeqnu. Dena iga poigwo, dal anjam a nanjo areqaloq di nami sosiq wauoqnej.

¹⁵⁻¹⁶ Qotei a nanjo are miligiq di dal anjam nenjrenyobulej deqa nanji kumbra bole ti kumbra uge ti qalie unub. Deqa mondon dijo batiamqa nanjo areqalo qudei na nanji minjrqas, "Nunjo kumbra di uge." Osim nanjo areqalo qudei na olo nanji minjrqas, "Nunjo kumbra di bole." Bati deqa Qotei na tamo ungasari nanjo kumbra kalil nanjo are miligiq di uliejunu qaji di boleq atekritosim dena nanji peginjrqas. A Kristus Yesus aqa wau na nanji peginjrqas. Anjam bole e palonteqnum qaji aqa damu degsi unu.

Juda tamo nanji are qaleqnu, "Iga dal anjam ti unum deqa iga kere unum"

¹⁷ O Juda tamo, ningi qudei endegsib are qaleqnu, "Iga dal anjam ti unum deqa Qotei na iga pegigwasai." Osib ningi nunjo segi ñam soqtoqnsib endegsib mareqnu, "Iga Qotei aqa tamo unum.

¹⁸ Iga Qotei aqa areqalo qalieonum. Qotei na aqa dal anjam iga osorgej deqa iga kumbra bole kalil qa tulan arearetqenu."

¹⁹⁻²⁰ Osib ningi endegsib are qaleqnu, "Iga dal anjam qalie unum deqa iga powo bole ti anjam bole ti ejunum. Deqa iga na tamo ungasari njam qandimo unub qaji nanji gam osornjreqnum. Iga na tamo ungasari ambruq di unub qaji nanji suwantnjreqnum. Iga na tamo ungasari powo saiqoji unub qaji nanji powo enjreqnum. Iga na tamo ungasari anjgro kiñilala bulosib nanarieqnu qaji nanji Qotei aqa anjam aqa damu osornjreqnum."

²¹ O Juda tamo, kiyaga ningi gaigai dal anjam plaltoqnsib ariya ningi olo dal anjam di dauryosaeqnu? Ningi mareqnu, "Bajinjab." Ariya ningi olo bajineqnu.

²² Ningi mareqnu, "Ningi tamo bei aqa unja jejamu ojetaib." Ariya ningi olo was bei aqa njam jejamu ojeteqnu. Ningi gisan qotei nanji qa asgingeqnu. Ariya ningi olo gisan qotei nanjo atra talq dena sulum bajineqnu.

²³ Ningi nunjo segi ñam soqtoqnsib mareqnu, "Iga Qotei aqa dal anjam qalie bole." Ariya ningi olo dal anjam di gotranjeqnu. Nunjo kumbra dena ningi Qotei aqa ñam ugeteqnu.

²⁴ Agi Qotei aqa anjam bei nami ningi qa endegsib nenjrenyeb unu, "Nunjo kumbra uge di sawa bei bei qaji nanji unoqnsib Qotei aqa ñam misilijeqnu."

Tamo yai a Juda tamo bole?

²⁵ Bole, ni mulun aiqa marsim ni mati dal anjam dauryoqnam di kere. Ariya ni dal anjam gotranjoqnsim lanja mulun aiqam di keresai. Ino kumbra dena ni tamo mulun aiyosai qaji nanji bulqam.

²⁶ Deqa tamo bei muluŋ aiyosai qaji a dal anjam dauryoqnqas di a tamo muluŋ aiyeqnuŋ qaji nanŋi bul sqas.

²⁷ Bole, niŋgi Juda tamo unub deqa niŋgi dal anjam ejunub. Niŋgi muluŋ dego aiyeqnuŋ. Ariya niŋgi dal anjam gotranjyqab di tamo muluŋ aiyosaieqnuŋ qaji nanŋi na mernjgwab, "Niŋgi une ti." Nanŋi na degsib mernjgwab. Di kiyayaqa? Nanŋi dal anjam dauryeqnuŋ deqa. Nanŋi muluŋ aiyosai di unŋum.

²⁸ Tamo bei a laŋa baban na Juda tamo sqas di a Juda tamo bolesai. Aqa jejamu segi osim muluŋ aiqas di aqa muluŋ bolesai.

²⁹ Tamo a aqa are miligiq na Juda tamo sqas di a Juda tamo bole. A aqa are miligiq na muluŋ aiqas di aqa muluŋ bole. A na aqa jejamu laŋa osim dal anjam dauryqas di keresai. Qotei aqa Mondor na a siŋgila yimqa aqa are miligiq na a muluŋ bole aiqas di kere. Tamo di a Qotei aqa ŋamgalaq di ŋam ti sqas. A mandam tamo nanŋo ŋamgalaq di ŋam ti sqasai.

3

Qotei a kumbra bole tiŋtiŋ na tamo nanŋi peginjrqas

¹ O ijo was, niŋgi kamba e merbqab kiyo, "O Pol, ni degsi maronum deqa unŋum, iga Juda tamo unum di laŋa. Iga muluŋ aiyem di dego laŋa." O was niŋgi e degsib merbaib.

² Niŋgi quiy. Qotei a Juda nanŋo banq di iŋgi bole bole atej. Iŋgi bole bei agiende. A na Juda nanŋi aqa anjam taqatqa osiq wau enjrej.

³ Bole, Juda qudei nanŋi Qotei aqa anjam di nanŋo areqaloq di siŋgilatosaeqnuŋ. Osib aqa anjam di dauryosaieqnuŋ. Deqa iga endegsi marqom kiyo, "Qotei a dego aqa segi anjam di dauryosaieqnuŋ?"

⁴ O ijo was, iga degsi marqasai bole sai. Iga endegsi marqom, "Tamo kalil nanŋi gisaŋ tamo. Qotei a segi qujai gisaŋ tamo sai. A anjam bole gaigai maroqnsiq a olo uratosaieqnuŋ." Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenŋrenjyeb unu,

"O Qotei, ino anjam kalil bole.

Deqa tamo qudei na ni pegimqa laqniŋbqa ni olo nanŋi tulaŋ buŋnjrsim ni une saiqoji sqam."

⁵⁻⁶ Deqa ijo was, niŋgi kamba o e endegsib merbqab kiyo, "O Pol, ni marobulonum, 'Iga kumbra uge yoqnqom gam dena Qotei aqa segi kumbra bole olo brantoqnqas.' O Pol, ni degsi marobulonum deqa iga kamba marqom, 'Degwas di Qotei a kiyayaqa gago une qa ŋiriŋosim awai uge egwas? Qotei aqa kumbra di uge.' Degsi marqom e?" O ijo was, iga degsi marqasai bole sai. Qotei a gaigai kumbra bole segi yeqnu. A kumbra bole yosai qamu a kiyersim tamo unŋasari kalil nanŋi peginjrqas? Di keresai. Nuŋgo areqalo di mandam tamo nanŋo areqalo.

⁷ Ariya niŋgi olo e endegsib merbqab kiyo, "O Pol, ni marobulonum, 'Iga gisaŋ anjam maroqniŋmqa gam dena Qotei aqa anjam bole olo brantoqniŋm aqa ŋam tulaŋ goge oqoqnqas.' O Pol, ni degsi marobulonum deqa iga kamba marqom, 'Degwas di Qotei a kiyayaqa iga une tamo qa mergsim awai uge egwas?' " O ijo was, nuŋgo anjam di tulaŋ uge.

⁸ Anjam uge deqaji tamo qudei nanŋi mare mare laqnuŋ. Agi nanŋi endegsib mareqnuŋ, "Unŋum, iga kumbra uge uge yoqnqom. Yim gam dena kumbra bole olo brantoqnqas. Pol a anjam degsi palonteqnuŋ." O ijo was, tamo qudei nanŋi degsib iga yomuigosis mareqnuŋ. Di gisaŋ koba. Nanŋo kumbra uge dena Qotei na nanŋi awai ugedamu enjrqas.

Tamo bole bei sosai

⁹ Deqa iga kiyersi marqom? Iga Juda tamo unum deqa iga na tamo kalil nanŋi buŋnjreqnum degsi marqom e? Iga degsi marqasai. E nami mernjgonum, iga Juda ti Grik ti kalil une na kabutgejunu.

¹⁰ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenŋrenjyeb unu, "Tamo bole bei sosai.

Qujai bei a Qotei aqa kumbra bole dauryosaieqnuŋ.

Tamo dego bei sosai.

¹¹ Tamo qujai bei a Qotei qa poiyoŋsaieqnuŋ.

Qujai bei a Qotei itqa are qalosaieqnuŋ. Tamo dego bei sosai.

¹² Tamo kalil nanŋi gam bole uratekriteqnuŋ.

Nanŋi kalil tamo uge.

Qujai bei a kumbra bole dauryosaieqnuŋ. Sai bole sai.

¹³ Nanŋi kalil anjam uge mareleŋeqnuŋ.

Tamo moiyo qaji sub waqesonaq tamo nanŋo jejamu sub miligiq di qusaieqnuŋ

dego kere tamo kalil nanŋo medabu na anjam tulaŋ uge uge mareqnuŋ.

Nanŋi gisaŋ anjam koba mareleŋeqnuŋ.

Amal uge na tamo uŋinjreqnuŋ dego kere tamo kalil nanŋo medabu na tamo nanŋi tulaŋ ugetnjreqnuŋ.

14 Osib gaigai nanjo medabu na tamo nanji qa anjam uge maroqnsib nanji qa are ugeinjreqnu.

15 Nanji bati gaigai tamo ñumsib moiyojnraqajqa urur ti gileqnu.

16 Nanji na tamo nanji ugeugejnraqajqa are qaloqnsib gulbe koba enjreqnu.

17 Nanji lawo kumbra qaliesai.

18 Nanji Qotei yala ulaiyosaieqnu.”

O ijo was, Qotei aqa anjam nami degsib nenjrenjyeb unu.

19 Iga qalie, Moses a tamo ungasari dal anjam ejunub qaji nanji qa are qalsiq dal anjam nenjrenjey. Deqa tamo bei a endegsi marqa keresai, “E tamo bole. E une saiqoji.” A degsi marqa keresai. Iga tamo ungasari kalil mandamq endi unum qaji iga Qotei aqa ñamgalaq di une ti unum.

20 Deqa tamo bei a dal anjam dauryosim dena a Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une saiqoji sqa keresai. Sai bole sai. Dal anjam na gago une iga osorgeqnu. Di segi.

Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom di iga tamo bole sqom

21 O ijo was, iga Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole sqajqa gam bei unu. Iga dal anjam dauryqom gam dena sai. Qotei na gam bei babtosiq iga osorgej. Nami Moses a gam deqa marsiq dal anjamq di nenjrenjey. Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanji dego gam deqa marsib anjam nenjrenjyeb.

22 Gam agiende. Tamo ungasari kalil Yesus Kristus qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanji Qotei na tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Gam di segi. Gam bei saiqoji.

23 Iga kalil une ateqnum deqa iga lan qureq oqsim dia Qotei itqa keresai.

24 Iga degsi unum deqa Qotei na iga aqaryaigwa osiqqa iga qa are boleiyosiq Kristus Yesus qarinyonaqa a bosiq iga awaigej. Gam dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Di gago segi kumbra bole na sai. Qotei a Kristus Yesus aqa wau na iga lan awaigej.

25 Agi Qotei a endegsi are qalej. A na Yesus qarinyim bosim moiym aqa leñ aism tamo ungasari kalil a qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanjo une taqal waiyosim Qotei aqa minjin kobotqas. Wau dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Aqa wau di a na boleq atsiq iga osorgej. Nami Qotei a tamo nanji qa tariñsokobaiyoqnej. Deqa a nanjo une qa nanji urur kambatñrosaiyoqnej.

26 Ariya bini bati endi Qotei na iga endegsi osorgeqnu, a gaigai kumbra bole tinjin yeqnu. A na tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanji tamo bole une saiqoji qa minjreqnu di a lan minjrosaiyoqnu. A Yesus aqa wau na nanji tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Dena iga qalieonum, a kumbra bole tinjin yeqnu.

27 Deqa tamo yai na aqa segi ñam soqtqa kere? Tamo dego bei sosai. Iga gago segi ñam soqtqajqa kumbra di torei koboej. Gam kiye na kumbra di koboej? Iga dal anjam dauryqom gam dena sai. Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai iga gago ñam soqtqajqa kumbra di koboej.

28 Bini iga qalieonum, iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai iga Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une saiqoji sqom. Iga dal anjam dauryqom gam dena sai.

29 Deqa iga kiyersi marqom? Qotei a Juda nanjo segi Qotei e? A sawa bei bei qaji nanjo Qotei sai e? Di sai. A sawa bei bei qaji nanjo Qotei dego.

30 Qotei a segi qujai Qotei bole. Deqa muluñ aiyo qaji tamo nanji ti muluñ aiyo saieqnu qaji tamo nanji ti Yesus qa nanjo areqalo singilatqom di Qotei a nanji kalil turtnjrsim tamo bole une saiqoji qa minjreqnu.

31 Iga maronum, iga Yesus qa gago areqalo singilatqom di iga tamo bole une saiqoji sqom. Gago anjam dena iga dal anjam ugeteqnum e? Sai. Iga dal anjam olo singilateqnum.

4

Abraham a Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole soqnej

1 Abraham a iga bul mandam tamo. A gago moma utru. Deqa iga a qa kiyersi marqom?

2 Abraham a wau bole yoqnej gam dena a Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole soqnej iga degsi marqom e? Sai. Iga degsi maronum qamu Abraham a aqa segi ñam soqtqa kere qamu.

3 Ariya Qotei aqa anjam kiye nenjrenj di unu? Anjam agiende. “Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej gam dena Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjey.”

4 Iga qalie, tamo a wauqas di a awai oqas. A lan awai oqasai. A wauosim dena awai oqas.

5 Ariya tamo bei a Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole sqa marsimqa a kiyerqas? E marqai. A wauosiosim Qotei qa aqa areqalo singilatqas. A degyqas di Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjqas. Iga qalie, Qotei na tamo nanji a qoreiyeqnu qaji nanji tamo bole une saiqoji qa minjreqnu.

⁶ Tamo nanği di wau bole yeqnub kiyo sai kiyo di unğum. Qotei a nanği tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Yeqnaqa nanği tulan areboleboleinjreqnu. Devit a nami anjam deqaji marej.

⁷ Agi a endegsi marej,
 “Qotei a tamo nanğo kumbra uge qa are walyimqa nanğo une kobotetnjrqs di nanği tulan areboleboleinjrqas.

⁸ Tamo Koba a tamo nanğo une qa olo bunu are qalqasai di nanği tulan areboleboleinjrqas.”

⁹ Deqa iga kiyersi marqom? Tamo muluñ ayio qaji nanği segi areboleboleinjrqas e? Tamo muluñ ayiosaeqñub qaji nanği dego areboleboleinjrqas e? Od. Nanği kalil koba na areboleboleinjrqas. Agi iga mareqnum, Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej gam dena Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej.

¹⁰ Ariya Abraham a kiyersi sonaqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej? A nami muluñ ayiej kiyo a muluñ ayiosaisoqnej kiyo? Od, Abraham a muluñ ayiosaisonaqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej.

¹¹ A muluñ ayiosaisoqnej bati deqa a Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej. Osiqa a toqor bei yej. Toqor di agi Qotei na Abraham muluñ waiyej. Deqa iga endegsi qalieonum, Abraham a tamo kalil muluñ ayiosaisib nanğo areqalo Qotei qa singilateqñub qaji nanğo moma matu.

¹² A tamo nanği muluñ ayieqñub qaji nanğo moma matu dego. Ariya tamo nanği nanğo jejamu laña oqnsib muluñ ayieqñub qaji a nanğo moma matu sai. Tamo nanği muluñ ayioqnsib olo Abraham aqa kumbra dego dauryeqñub qaji a nanğo moma matu bole. Gago moma matu Abraham aqa kumbra agiende. A muluñ ayiosaisosiq Qotei qa aqa areqalo singilatej.

Tamo unğasari Qotei qa nanğo areqalo singilateqñub qaji nanği inği bole bole oqab

¹³ Nami Qotei na Abraham aqa moma nanği ti endegsi minjrej, “E niñgi mandam kalil engwai.” Abraham a dal anjam dauryej deqa Qotei a anjam di marosai. A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei a anjam di marej. Osiqa Abraham a tamo bole une saiqoji qa minjej.

¹⁴ Tamo nanği dal anjam dauryeqñub gam dena Qotei na nanği inği bole bole enjrqa marej qamu iga Qotei qa gago areqalo singilateqñub kumbra di laña ulonjej qamu. Qotei aqa anjam marej qaji di dego laña ulonjej qamu.

¹⁵ Iga qalie, dal anjam unu deqa tamo nanği dal anjam gotranjeqñubqa Qotei a nanğo une deqa minjrij oqeteqñu. Dal anjam sosai qamu iga na tamo nanği endegsi minjrqqa keresai qamu, “Niñgi dal anjam gotranjeqñub.”

¹⁶ Qotei a Abraham qa ti aqa moma bunuqna branteqñub qaji nanği qa ti are boleyiosiq inği bole bole nanği enjrqa marej. Deqa tamo nanği Abraham aqa kumbra dauryosib Qotei qa nanğo areqalo singilateqñub qaji nanği inği bole bole di oqab. Tamo nanği dal anjam ejunub qaji nanği segi inği di oqasai. Tamo kalil Qotei qa nanğo areqalo singilateqñub qaji nanği dego inği di oqab. Abraham a iga kalil gago moma matu.

¹⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “O Abraham, e ni gilmem deqa ni tamo unğasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanğo moma matu sqam.” O ijo was niñgi quiy. Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa a Qotei aqa ñamgalaq di gago moma matu unu. Qotei qujai di tamo moreño qaji nanği olo subq na tigeltnjreqnu. A segi na marnaqa inği inği kalil nami sosai qaji di brantelenjej.

¹⁸ Qotei a kiyersim aqa anjam a nami Abraham minjej qaji di dauryqas di Abraham a poiyosai. Ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatiosiq marej, “Bole, Qotei na aqa anjam di dauryqas.” Aqa kumbra dena a tamo unğasari gargekoba sawa sawa kalilq di unub qaji nanğo moma matu brantej. Agi Qotei a nami Abraham endegsi minjej, “Ino moma nanği tulan gargekobaqab.”

¹⁹ Abraham a anğro saiqoji soqnej. Aqa wausau 100. Deqa aqa singila koboej. Aqa ñauñ Sara a dego tulan qeliej. Deqa a anğrotqa keresai. Abraham a di qalieosiq ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatqa uratosai.

²⁰ Anjam Qotei na nami minjej qaji a deqa are qalsiq soqnej. A areqalo aiyeltosai. A Qotei qa aqa areqalo singilatiosiq aqa ñam soqtoqnej.

²¹ A endegsi qalieej, “Bole, anjam Qotei na nami merbej qaji di a dauryqa kere.”

²² Abraham a degsi Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej.

²³ Anjam di Qotei aqa nenğrenq di unu. Anjam agiende, “Qotei na Abraham a tamo bole une saiqoji qa minjej.” Anjam di Abraham qa segi nenğrenjyosai.

²⁴ Iga kalil qa dego anjam di nenngrenyeb. Iga dego Qotei qa gago areqalo singilateqnum deqa Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Qotei agi gago Tamo Koba Yesus subq na tigeltej qaji a qa gago areqalo singilateqnum.

²⁵ Qotei a Yesus uratonanaqa jeu tamo nangi na a qalnab moiyej. Qotei na Yesus degyej. Di kiyayaqa? A gago une kobotetgwajqa deqa. Onaqa Qotei na Yesus olo subq na tigeltosiq gam dena iga tamo bole une saiqoji qa mergej.

5

Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergej

¹ Ariya iga Yesus qa gago areqalo singilatam deqa Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergej. Gago Tamo Koba Yesus Kristus a jeu kobotej deqa iga Qotei ombla are qujaitosim unum.

² Yesus na gam waqtetgonaqa iga a qa gago areqalo singilatam. Bati deqa Qotei a iga qa are boleiyej. Qotei aqa kumbra di iga bini ojsim tigelejunum. Deqa iga Qotei na lan qureq joqsim oqsim dia iga a ombla sqajqa tarijeqnum. Iga deqa tulan areboleboleigeqnu.

³ Iga deqa segi areboleboleigosai. Iga gulbe eqnum deqa ti areboleboleigeqnu. Di kiyayaqa? Iga qalieonum, gulbe dena iga singilatgeqnaqa iga singila na tigelejunum.

⁴ Iga singila na tigelejunum deqa iga gulbe di gotranjeqnaqa Qotei na iga nugoqnsiq iga qa tulan areareteqnu. Gago kumbra dena iga Qotei na lan qureq joqsim oqwajqa tarijoqnsim unum.

⁵ Ariya iga lan tarijosaieqnum. Qotei na aqa Mondor Bole iga egej deqa Mondor dena aqa qalaqalaiyo kumbra gago are miligiq di atej unu.

⁶ Iga nami Qotei qoreiyo qaji tamo soqnem deqa iga gago segi jejamu aqaryaiyqa keresai. Iga degsi sonamqa Kristus a iga qa moiyej. Qotei a bati giltonaqa a iga qa moiyej.

⁷ Bole, iga mandam tamo unum deqa iga na tamo bole bei aqaryaiyqa osim a qa moiqasai. Tamo tulan boledamu bei soqnim a qa kiyo iga moiqom.

⁸ Ariya Kristus a iga bul sai. Iga une tamo sonamqa a iga qa moiyej. Aqa kumbra dena Qotei na iga osorgej, a iga tulan qalaqalaieqnu.

⁹ Kristus a moinaqa aqa len aiyej deqa Qotei a iga tamo bole une saiqoji qa mergej. Deqa iga bole qalieonum, mondonj Qotei a Kristus aqa wau dena iga torei elenqas. Amqa aqa minjin oqwa batiamqa iga so bole sqom.

¹⁰ Iga Qotei ti jeu sonamqa aqa Niri a jeu kobotqa marsiq moiyej deqa bini iga Qotei ombla gegerere unum. Deqa iga bole qalieonum, Yesus aqa nambile na Qotei a iga torei elenqas.

¹¹ Anjam bei dego unu. Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa singila na iga Qotei ombla gegerere unum deqa iga tulan areboleboleigoqnaqas.

Adam a moiyo qa utru, Yesus a nambile qa utru

¹² Iga qalie, tamo qujai Adam a une atej. Aqa une dena tamo ungasari kalil nanngi dego une elenjeb. Adam a une ti soqnej deqa a moiyej. Tamo ungasari kalil nanngi dego une atoqnsib morenoqneq.

¹³ Dal anjam a bosaisonaqa tamo ungasari kalil nanngi une atoqnsib laqneq. Dal anjam sosai deqa Qotei a nanngo une gegerere ubtosaijoqnej.

¹⁴ Adam a soqnej dena bosai bosiq Moses aqa bati qa tamo ungasari kalil nanngi morenoqneq. Bole, dal anjam qujai Adam na gotranjej qaji di tamo bei na gotranjosai. Adam a segi na gotranjej. Ariya moiyo na nanngi kalil ojesoqnej.

Adam a Kristus bunuqna bqas qaji a sigitej.

¹⁵ Ningi quiy. Qotei a iga qa are boleiyosiq Yesus egej aqa kumbra de ti Adam aqa une ti ombla kerekere sai. Tamo qujai Adam a une atej deqa tamo ungasari gargakoba nanngi morenoqneq. Ariya Qotei a olo tamo ungasari gargakoba nanngi qa are tulan boleiyosiq tamo qujai Yesus Kristus enjrej. Qotei aqa kumbra dena Adam aqa kumbra tulan bunyejunu.

¹⁶ Qotei na iga Yesus egej aqa kumbra de ti Adam aqa une ti ombla kerekere sai. Adam a une qujai yej deqa Qotei na tamo ungasari nanngi peginjrsiqa nanngo jejamuq di une qametnjrej. Ariya tamo ungasari nanngi une gargakoba yoqneq deqa Qotei a olo nanngi qa are boleiyosiq Yesus enjrej. Osiqqa nanngi tamo bole une saiqoji qa minjrej.

¹⁷ Tamo qujai Adam a Qotei aqa dal anjam gotranjej deqa tamo ungasari kalil nanngi morenoqneq. Ariya tamo qujai Yesus Kristus aqa wau na tamo ungasari Qotei a nanngi qa are boleiyeqnu qaji nanngi nambile osib mandor kokba gaigai sqab. Tamo ungasari nanngi di Qotei na tamo bole une saiqoji qa minjreqnu. Qotei aqa kumbra dena Adam aqa kumbra tulan bunyejunu.

¹⁸ Deqa ningi quiy. Tamo qujai Adam a dal anjam gotranjej. Aqa kumbra dena Qotei na tamo ungasari kalil nanngi peginjroqnsiqa nanngo jejamuq di une qametnjreqnu. Dego kere

tamo qujai Kristus a kumbra bole yej. Aqa kumbra dena Qotei a tamo ungasari kalil nanngi tamo bole une saiqoji qa minjroqnsiqa nambile enjreqnu.

¹⁹ Tamo qujai Adam a Qotei aqa anjam gotrannej. Aqa kumbra dena tamo ungasari gargekoba nanngi dego une elenje. Dego kere tamo qujai Kristus a Qotei aqa anjam dauryej. Aqa kumbra dena tamo ungasari gargekoba nanngi tamo bole une saiqoji sqab.

²⁰ Dal anjam a bonaqa tamo ungasari nanngo une kobaonaqa nanngi dal anjam gotranjoqne. Nanngo une kobaej bati deqa Qotei a olo nanngi qa are tulanj boleiyej.

²¹ Une aqa kumbra na moiyo babtosiqa iga singila na taqatgesoqnej. Ariya bini Qotei a iga qa are tulanj boleiyeqnu kumbra dena iga olo taqatgejunu. Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na Qotei a iga qa are tulanj boleiyeqnsiqa iga tamo bole une saiqoji qa mergeqnu. Kumbra dena iga nambile gaigai sqom.

6

Iga Kristus beteryosim a koba na moiyoqnsim

¹ Ariya iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom kiyo, "Unqum, iga une gargekoba yoqnoqom. Yim dena Qotei a iga qa are tulanj boleiyeqnsas." Iga degsi marqom kiyo?

² Sai bole sai. Iga moiyoqnsim une aqa kumbra uratem. Deqa iga olo une yoqnoqom e? Sai.

³ Iga Kristus Yesus beteryosim aqa nam na yanso em. Kumbra dena iga a koba na moiyoqnsim. Ningi di qaliesai kiyo?

⁴ Iga yanso osim dena iga Kristus beteryosim a koba na moiyoqnsim. Deqa Abu na iga Kristus koba na subq atobulej. Osiqa aqa singila kobaquja na olo Kristus subq na tigeltej. Deqa iga dego a ti nambile bunuj osim kumbra bole dauryeqnoqom.

Iga Kristus beteryosim olo subq na tigelqom

⁵ Kristus a moiyej deqa iga a beteryosim a ti moiyoqnsim. A olo subq na tigelej dego kere iga kamba a beteryosim olo subq na tigelqom.

⁶ Iga qalie, une aqa singila a gago jejamuq di waueqnu. Singila di koboqajqa deqa gago areqalo namij a Kristus ombla namburbasq di moiyej. Deqa bini iga olo une aqa kanqal tamo bul sqasai.

⁷ Iga moiyo tamo bulem deqa une na iga olo ojqa keresai.

⁸ Od, iga Kristus ombla moiyoqnsim deqa iga qalieonum, iga a ombla olo nambile sqom.

⁹ Iga qalie, Kristus a subq na tigelej deqa a olo bunu moiqa keresai. Moiyo na a olo taqatqa keresai.

¹⁰ A bati qujai qa moiyej. Aqa kumbra dena a na une aqa singila kobotej. Ariya bini a olo nambile unu di a Qotei ombla nambile unub.

¹¹ Dego kere ningi endegsi are qaliy. Ningi moiyoqnsim deqa ningi olo une aqa kanqal tamo bul sosai. Ningi Kristus Yesus beteryosim Qotei ombla nambile unub.

¹² Deqa une a nungo jejamu taqatqa laqnmqqa ningi na olo saidiyi. Ningi degyqab di ningi nungo jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnsasai. Nungo jejamu agi bunuqna moiqas.

¹³ Une a nungo singa ti ban ti taqatqa laqnmqqa ningi na olo saidiyi. Ningi degyqab di ningi kumbra uge uge dauryeqnsasai. Ningi subq na olo tigelobulosim nambile unub deqa ningi nungo segi jejamu ti ban ti singa ti Qotei yibqa a segi na taqatqas. Yim dena ningi kumbra bole dauryeqnsaq.

¹⁴ Une na ningi olo taqatngwasai. Di kiyaya? Ningi dal anjam aqa sorgomq di sosai. Qotei a ningi qa are boleiyej kumbra di aqa sorgomq di ningi unub.

Iga kumbra bole aqa kanqal tamo bul unum

¹⁵ Od, iga olo dal anjam aqa sorgomq di sosai. Qotei a iga qa are boleiyej kumbra di aqa sorgomq di iga unum. Deqa iga kiyerqom? Iga une yoqnoqom e? Sai bole sai.

¹⁶ Ningi qalie, ningi nungo segi jejamu osib tamo bei yosib aqa anjam dauryeqnsaq di ningi aqa kanqal tamo sqab. Dego kere ningi une dauryeqnsaq di ningi une aqa kanqal tamo bul sqab. Osib ningi morenqab. Ariya ningi Qotei aqa kanqal tamo sosib aqa anjam dauryeqnsaq di ningi tamo bole une saiqoji sqab. Di ningi qaliesai kiyo?

¹⁷ Bole, nami ningi une aqa kanqal tamo bul soqneb. Sonabqa bunuqna Qotei na ningi anjam bole mernqonaq qusibqa nungo are miligiq na dauryeqne. Qotei a degyej deqa iga na a tulanj binjoqnoqom.

¹⁸ Nungo une na ningi tonto talq di breingobulonaq sonabqa Qotei a dena ningi olo elenje. Deqa bini ningi kumbra bole aqa kanqal tamo bul unub.

¹⁹ O ijo was, e mandam tamo nanngo kumbra qa ningi yawo anjam merngeqnum. Di kiyaya? Ningi ijo anjam endi gegerere poingosai deqa. Nami ningi na nungo singa ti ban ti nanngi odnjreqnsaq nanngi kumbra jiga ti kumbra uge ti nanngo kanqal tamo bul sosibqa ningi kumbra ugeq breingeqne. Ariya bini ningi na olo nungo singa ti ban ti minjribqa nanngi

kumbra bole aqa kaŋgal tamo bul soqnebe. Yim gam dena Qotei na niŋgi aqa segi kumbra boleq di atimqa niŋgi dauryoqnaqab.

²⁰ Nami niŋgi une aqa kaŋgal tamo bul soqnebe. Bati deqa niŋgi kumbra bole aqa kaŋgal tamo bul sosai.

²¹ Kumbra uge uge niŋgi nami yoqnebe qaji dena niŋgi aqaryaingosaiqnebe. Agi bini niŋgi kumbra deqa jemaiŋgeqnu. Kumbra dena tamo naŋgi moiyo gam tureqnu.

²² Ariya nuŋgo une na niŋgi tonto talq di breiŋgobulonaq sonabqa Qotei a dena niŋgi olo elenej. Deqa bini niŋgi Qotei aqa segi kaŋgal tamo unub. Deqa niŋgi iŋgi boledamu oqab. Iŋgi boledamu agiende. Qotei na niŋgi aqa segi kumbra boleq di atimqa niŋgi dauryoqnaqab. Osib niŋgi ŋambile gaigai sqab.

²³ Une na aqa kaŋgal tamo naŋgi awai enjreqnu. Awai agiende. Naŋgi moreŋeqnu. Ariya Qotei na iga iŋgi boledamu laŋa egeqnu. Iŋgi boledamu di agi iga ŋambile gaigai sqom. Ŋambile di iga gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na oqom.

7

Iga kumbra bunuj dauryoqnaqom

¹ O ijo was, niŋgi dal anjam qalie unub deqa e na endegsi mernŋwai. Niŋgi qalie, tamo a moyosaisoqniŋma dal anjam na a taqatoqnaqas. A moiymqa dal anjam na a olo taqatqasai.

² Deqa urja bei a tamo ti soqniŋma aqa tamo a moyosaisoqniŋma a tamo bei ombla sqa keresai. Dal anjam na getentejunu. Aqa tamo moiymqa di a na olo tamo bei oqa kere. Dal anjam na getentosai.

³ Deqa aqa tamo soqniŋma a tamo bei ombla sqas di iga endegsi marqom, a sambala urja. Aqa tamo moiymqa a na olo tamo bei oqa kere. Dal anjam na getentosai. Deqa a na tamo bei oqas di a sambala urja sqasai.

⁴ Deqa ijo was niŋgi quiy. Niŋgi Kristus aqa jejamu beteryosib a ombla moreŋebe deqa niŋgi olo dal anjam aqa sorgomq di sosai. Niŋgi tamo bei agi Kristus subq na tigelej qaji aqa segi tamo unŋgasari unub. Deqa iga kumbra bole bole Qotei a tulaŋ arearetqnu qaji di yoqnaqom.

⁵ Nami iga areqalo namij aqa kumbra dauryoqnem. Bati deqa dal anjam na gago baŋq di gago siŋgaq di gago jejamu di areqalo uge uge tigelteqnaqa iga une atoqnem. Osim kumbra dena iga moiyo gam turoqnem.

⁶ Dal anjam na iga tonto talq di breiŋgobulonaq soqnem. Ariya bini iga Kristus ombla moiyo bulej unum deqa iga olo dal anjam aqa kaŋgal tamo bul sosai. Iga Qotei waueteqnu. Iga dal anjam nami nengreŋyeb qaji deqa are qalsim Qotei wauetosaieqnu. Mondor na kumbra bunuj iga osorgej deqa iga Qotei waueteqnu.

Gago une na iga moiyo tgej

⁷ E maronum, dal anjam a gago areqalo uge uge tigelteqnaqa iga une atoqnem. Deqa iga kiyersi marqom? Dal anjam a une tamo bulej e? Sai bole sai. Dal anjam na ijo une e osorbeqnu. Osorbosai qamu e une poibosai qamu. Dal anjam a marej, “Ni ino was aqa iŋgi iŋgi qama mamaulmai.” Degsi marosai qamu mamaul kumbra di uge e degsi poibosai qamu.

⁸ Ariya dal anjam bej dena une a gam itosiqa ijo are miligiq di mamaul kumbra gargekoba bableteqneje. Dal anjam bosai qamu une a moiyo bulosiq uliejunu qamu.

⁹ Nami e Qotei aqa dal anjam qalieosaisoqniŋma bati deqa e ŋambile soqnem. Ariya bunuqna Qotei aqa dal anjam ijoq bonaqa ijo une a ŋambile so bulosiq tigelej.

¹⁰ Onaqa dena e moiym. Dal anjam aqa wau utru agi tamo naŋgi ŋambile enjraqaja. Ariya e dal anjam dena ŋambile osai. Dal anjam na e moiyo tgej.

¹¹ Di kiyaja? Dal anjam bej dena une a gam itosiqa e gisaŋbej. Kumbra dena une na e moiyo tgej.

¹² Deqa iga dal anjam qa kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Dal anjam a bole. A Qotei aqa segi dal anjam. A Qotei aqaq na bej. Dal anjam mutu kalil di Qotei aqa segi anjam. Anjam di bole tiŋtiŋ kalil.

¹³ Deqa e kiyersi marqai? Dal anjam bole dena e lubsiq moiyo tgej degsi marqai e? Sai bole sai. Une na e moiyo tgej. Dal anjam bej dena une a gam itosiqa e moiyo tgej. Dal anjam na une aqa kumbra boleq atnaqa iga unsim qalieem, bole, une a tulaŋ ugedamu.

Gago une na iga taqatgej unu

¹⁴ Iga qalie, dal anjam a Qotei aqa Mondor aqaq na bej. Ariya e areqalo namij di unum deqa une na e tonto talq di walbobulej unum.

¹⁵ Kumbra e yeqnum qaji di aqa utru e poibosai. Kumbra bole e yqajqa arearetbeqnu qaji di e olo yosaieqnum. Ariya kumbra uge e yqajqa arearetbosai qaji di e olo yeqnum.

¹⁶ Kumbra uge e yeqnum qaji di e yqajqa arearetbosai qaji di e olo yeqnum. Ijo kumbra dena ijo areqalo babteqnu. Ijo areqalo agiende, Qotei aqa dal anjam a boleqaja.

¹⁷ Deqa e qalieonum, e segi na kumbra uge di yosaieqnum. Une ijo miligiq di unu qaji a na kumbra uge di yobuleqnu.

¹⁸ E qalieonum, ijo miligiq di ingi bole bei sosai. E ijo areqalo namij qa maronum. Bole, e kumbra bole yqajqa arearetbeqnu. Ariya e kumbra bole di yosaieqnum.

¹⁹ Kumbra bole e yqajqa arearetbeqnu qaji di e yosaieqnum. Kumbra uge e yqajqa arearetbosaieqnu qaji di e olo yeqnum.

²⁰ Kumbra uge e yqajqa arearetbosaieqnu qaji di e olo yeqnum deqa e qalieonum, e segi na kumbra uge di yosaieqnum. Une ijo miligiq di unu qaji a na kumbra uge di yeqnu.

²¹ Deqa e kumbra endeqaji uneqnum. E kumbra bole yqajqa arearetbeqnaqa kumbra uge na olo gam getentbeqnu.

²² Bole, ijo miligiq di e Qotei aqa dal anjam qa tulan arearetbeqnu.

²³ Ariya e kumbra endeqaji uneqnum. Une a ijo banq di ijo singaq di ijo jejamuq di wauoqnsiqa Qotei aqa dal anjam ijo areqaloq di unu qaji di qoto iteqnu. Une di singila koba. Deqa a na e tonto talq di waibobuloqnsiqa ijo ban ti ijo singa ti ijo jejamu ti di singila na taqateqnu.

²⁴ Gulbe dena e tulan ugetbeqnu! Deqa tamo yai na aqaryaibimqa e ijo jejamu moiqaq qaji endi olo uratqai?

²⁵ Od, e qalieonum. Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na Qotei na aqaryaibimqa e ijo jejamu endi uratqai. Deqa e Qotei tulan binjiyoqnsiy sqai. Bole, e ijo segi areqalo na Qotei aqa dal anjam dauryeqnum. Ariya e ijo areqalo namij na une aqa kumbra dauryeqnum.

8

Kristus a gago une kobotosiqa Qotei aqa Mondor Bole iga egej

¹ O ijo was kalil, iga Kristus Yesus beteryejunum deqa Qotei na gago jejamuq di olo une qametgwasai. Deqa iga awai uge oqasai.

² Nambile qa Mondor a Kristus Yesus aqa wau na ningi aqaryaingej deqa une ti moiyo ti na ningi olo taqatngwa keresai.

³ Qotei na aqa segi Niri Yesus qarinyonaqa a une tamo bulosiqa gago une kobotqa bonaqa aqa segi jejamuq di Qotei a gago une aqa awai uge atsiqa dena une aqa singila kobotej. Iga gago areqalo namij na dal anjam dauryqa keresai deqa Qotei na iga degsi aqaryaigej.

⁴ Deqa bini iga gago jejamu qa areqalo namij na walweloqnsiqa. Iga Qotei aqa Mondor aqa kumbra na walweleqnum. Osim dena iga dal anjam aqa kumbra bole geregere dauryoqnsim kereteqnum.

⁵ Tamo nanqi areqalo namij aqa kumbra na walweleqnum qaji nanqi areqalo namij dauryeqnub. Ariya tamo nanqi Mondor aqa kumbra na walweleqnum qaji nanqi Mondor aqa areqalo dauryeqnub.

⁶ Tamo nanqi areqalo namij dauryoqngab di nanqi morenqab. Ariya tamo nanqi Mondor aqa areqalo dauryoqngab di nanqi lawo na nambile sqab.

⁷ Tamo nanqi areqalo namij dauryeqnub qaji nanqi Qotei ti jeu atoqnsib unub. Di kiyaaqa? Nanqi Qotei aqa dal anjam aqa sorgomq di sosai deqa. Nanqi dal anjam dauryqa keresai bole sai.

⁸ Tamo nanqi areqalo namij na walweleqnum qaji nanqi kumbra Qotei a areareteqnu qaji di dauryqa keresai.

⁹ Ariya ningi areqalo namij aqa kumbra na walweloqnsiqa. Qotei aqa Mondor a nungo are miligiq di unu deqa ningi Mondor aqa kumbra na walweleqnum. Tamo a Kristus aqa Mondor ti sqasai di a Kristus aqa tamo sqa keresai.

¹⁰ Ningi une ti unub deqa nungo jejamu moiqaq. Ariya Kristus a nungo are miligiq di unu deqa ningi Qotei aqa nangalaq di tamo bole une saiqoji unub. Deqa Mondor na ningi nambile enjgwas.

¹¹ Qotei na aqa Niri Kristus Yesus subq na tigeltej. Qotei aqa Mondor a nungo are miligiq di unu deqa Qotei na nungo jejamu moiqaq qaji di dego subq na tigeltosim ningi nambile enjgwas. Di Mondor aqa singila na ningi nambile enjgwas.

Iga Qotei aqa angro tintin unum

¹² Deqa ijo was, iga areqalo namij aqa kumbra na walwelqasai.

¹³ Ningi areqalo namij aqa kumbra na walwelqab di ningi morenqab. Ariya ningi Mondor aqa singila na nungo jejamu aqa kumbra moiyoqngab di ningi nambile sqab.

¹⁴ Tamo ungasari kalil Qotei aqa Mondor na gam osornjreqnaq walweleqnum qaji nanqi Qotei aqa angro tintin unub.

¹⁵ Qotei na ningi lanja kanjal tamo sqajqa marsiq aqa Mondor ningi enjosai. Ningi lanja kanjal tamo sqab di ningi ulaqab. Qotei na ningi aqa segi angro tintin sqajqa marsiq aqa Mondor ningi engej. Deqa ningi endegsib Qotei meteqnub, "O ni gago Abu."

¹⁶ Mondor a segi gago are miligiq di waueqnu deqa iga endegsi boleq di mareqnum, “Bole, iga Qotei aqa angro unum.”

¹⁷ Iga Qotei aqa angro unum deqa mondonj ingi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di egwas. Ingi di gago was Kristus a ejunu. Kristus a ingi di osaisosiq jaqatinj qoboiyej. Deqa iga dego jaqatinj qoboiyoqnom. Qoboiyosim mondonj iga a ombla ingi di osim so bole gaigai sqom.

Mondonj Qotei na iga so bole egwas

¹⁸ Mondonj Qotei na so bole di babtosisim iga egwas. E are qalonum, so bole de ti jaqatinj iga bini eqnum qaji de ti ombla kerekere sai. So bole dena gago jaqatinj kalil tulanj bunyesqas.

¹⁹ Mondonj Qotei na aqa segi angro nanji babtelenqas. Nanji babtqajqa bati di Qotei a nami atej. Ingi ingi kalil Qotei a gereiyelenej qaji nanji na bati di unqajqa deqa tariñoqnsib nam atocnsib endegsib nenemeqnum, “Bati gembu bati di brantqas?”

²⁰ Bini ingi ingi kalil nanji di ugeosib unub. Nango segi areqalo na nanji ugeosai. Qotei a segi na nanji ugetnjrej. Deqa kumbra bole bole Qotei na mondonj nanji enjrqas qaji deqa tariñoqnsib unub.

²¹ Qotei na ingi ingi kalil di nanji ugetnjrsiq tonto talq di breinjrobulej unub. Ariya mondonj bati Qotei a nami atej qaji di brantimqa a na ingi ingi kalil di olo boletnjrimqa nanji aqa angro nanji ti koba na tulanj bole sqab.

²² Iga qalie, ingi ingi kalil Qotei a gereiyelenej qaji nanji jaqatinj koba obuloqnsib akam ti unub. Nanji nami jaqatinj oqneb agi bini oqnsib unub. Unja a anjrotqa osiq jaqatinj eqnu dego kere.

²³ Ingi ingi kalil di nanji segi akamosai. Iga Qotei aqa Mondor ejunum qaji iga dego jaqatinj oqnsim akamoqnsim unum. Qotei na aqa Mondor iga egej deqa iga qalieonum, a olo so tulanj boledam dego iga egwas. Osim mondonj a boleq di mergwas, “Ningi ijo angro kalil.” Iga bati di brantqajqa deqa tariñoqnsim unum. Bati di brantimqa Qotei na gago jejamu bulyetgosim jejamu bunuj egwas.

²⁴ Qotei a iga elenaj deqa bini iga jejamu bunuj di oqajqa tariñoqnsim unum. Iga degeyqnum. Di kiyaqqa? Iga jejamu bunuj di osaiunum deqa. Tamo bei a ingi bole bei oqas di a kiyaqqa ingi deqa olo tariñqas?

²⁵ Iga qalie, iga jejamu bunuj di osaiunum deqa iga mondonj oqom. Deqa bini iga gulbe qoboiyoqnsim tariñoqnsim unum.

²⁶ Iga singila saiqoji unum deqa Qotei aqa Mondor na iga aqaryaigeqnu. Iga ingi kiyeqa pailyqajqa di iga geregere qaliesai. Iga pailyqajqa medabu gulbeigeqnaqa gago are miligiq na akamoqnsim pailyeqnum. Deqa Mondor a segi na iga aqaryaigwa osiq iga qa pailyeqnu.

²⁷ Qotei agi tamo nango are miligi uneqnu qaji a Mondor aqa areqalo qalieeqnu. Deqa a na Mondor minjeqnaq quoqnsiq aqa segi tamo ungasari nanji qa pailyeqnu.

²⁸ Iga qalieonum, tamo kalil Qotei qalaqalayeqnum qaji nanji Qotei na geregereinjre- qnu. A nami nanji elenja osiq metnjrej deqa kumbra bei na nanji ugetnjrqa keresai. Kumbra kalil nanjoq di branteqnu qaji dena nanji olo boletnjre- qnu.

²⁹ Tamo kalil Qotei a nami nanji qa qalieeq qaji nanji di a na giltnjrej dego. Nanji aqa Njiri Yesus a bulosib aqa segi kumbra bole dauryqajqa deqa osiq nanji giltnjrej. Gam dena Yesus a Qotei aqa angro gargekoba nango was matu sqas.

³⁰ Ariya tamo kalil Qotei na giltnjrej qaji nanji di a na metnjrej dego. Tamo kalil a na metnjrej qaji nanji di a na tamo bole une saiqoji qa minjrej dego. Tamo kalil a na tamo bole une saiqoji qa minjrej qaji nanji di a na aqa segi so bole enjrej dego.

Gulbe bei na Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra getentqa keresai

³¹ O ijo was, Qotei na kumbra bole kalil di babteqnu deqa iga kiyersi marqom? Qotei na iga areigeqnu deqa tamo yai na iga olo jeutgwas? Tamo dego bei sosai.

³² Qotei na aqa segi Njiri Yesus getentosai. A na Yesus qarinyonaq iga kalil qa bosiq moiyej. A na aqa segi Njiri iga egej deqa iga qalieonum, a na ingi bole kalil dego iga egoqnaqas.

³³ Qotei na iga giltgej deqa tamo yai na gago jejamuq di olo une qametgwas? Tamo dego bei sosai. Qotei a segi na iga tamo bole une saiqoji qa mergej.

³⁴ Deqa tamo yai na mergimqa iga gago une aqa awai uge olo oqom? Tamo dego bei sosai. Kristus Yesus a moisiq olo subq na tigelej. Deqa bini a Qotei aqa ban woq di awesosiqa iga qa Qotei pailyeqnu.

³⁵ Kristus a segi na iga tulanj qalaqalaigeqnu. Deqa tamo yai na Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra di olo getentimqa a na iga qalaqalaigwasai? Tamo dego bei sosai. O ijo was, iga gulbe osimqa kiyo, jaqatinj osimqa kiyo, tamo qudei na iga ugeugeigibqa kiyo, iga mam koba osimqa kiyo, gara saigimqa kiyo, kumbra uge bei na ugetgimqa kiyo, qoto bei gagooq di brantimqa kiyo Kristus a deqa iga qalaqalaigwasai e? Sai.

³⁶ Bole, ingi uge uge di gagoq di brantoqnqab. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu,

“O Qotei, iga ino segi tamo unngasari unum deqa bati gaigai jeu tamo nanngi na iga lugoqnsib moiyoatgeqnu. Nanngi iga kaja du du bul edegosib iga lugwajqa laqnu.”

³⁷ Kristus na iga qalaqalaigej deqa ingi uge uge kalil di gagoq di brantoqnqas di unngum. A na gaigai iga singilatgeqnaqa iga qoto bunyoqnsim tigelejunum.

³⁸⁻³⁹ Od, Qotei na iga tulan qalaqalaigeqnu. Deqa e endegsi ijo are singilatosisim qalieonum, ingi bei na Qotei getentqa keresai. Yim a na iga qalaqalaigwasai. Moiyo ti nambile ti lan angro nanngi ti mondor singila nanngi ti ingi ingi bini unub qaji nanngi ti ingi ingi bunuqna brantelenqab qaji nanngi ti ingi ingi singila ejunub qaji nanngi ti ingi ingi lan goge di unub qaji nanngi ti ingi ingi mandam sorgomq di unub qaji nanngi ti ingi ingi Qotei na gereiyelenej qaji nanngi ti kalil dena Qotei getentqa keresai. Yim a na iga qalaqalaigwasai. Gago Tamo Koba Kristus Yesus aqa singila na Qotei na gaigai iga qalaqalaigoqnsim sqas.

9

Pol a Israel nanngi qa are gulbeiyonej

¹ E Kristus aqa tamo unum deqa e ningi anjam bole merngeqnum. E gisan anjam merngosaeqnum. Mondor Bole na e areqalo ebeqnu deqa e qalieonum, ijo anjam endi bole.

² E gaigai are tulan gulbeibeqnaqa are koba qaleqnum.

³ Osim endegsi pailyeqnum, “O Kristus, ni na e torei taqal waibosim ijo was agi Jekop aqa moma nanngi olo kamba elename.” E degsi pailyeqnum.

⁴ Ijo was nanngi di Israel tamo unub. Qotei na nanngi aqa segi angro qa giltnjrej. A na louqajqa kumbra ti aqa segi rian ti aqa anjam nami singilatej qaji de ti aqa dal anjam ti nanngi enjrej. Osica minjrej, “Mondon e na ningi ingi bole bole engwai.”

⁵ Nanngo moma utru nanngi nam koba ti soqneb. Nanngoq dena Kristus a nambabej. Kristus a segi Qotei. A ingi ingi kalil nanngo gate. Deqa iga bati gaigai aqa nam soqtoqnqom. Bole.

Qotei a Israel nanngoq di kumbra kiye yej?

⁶ Qotei a nami ijo was nanngi di ingi bole bole enjrqqa marej. Ariya a na ingi di nanngi enjrosai. Deqa iga endegsi marqom kiyo, “Qotei aqa anjam ulonej?” Eo, iga degsi marqasai. Tamo kalil Israel nango len na nambabeb qaji nanngi Israel tamo tintin sai.

⁷ Bole, nanngi Abraham aqa len na nambabeb. Ariya nanngi kalil Abraham aqa angro tintin sai. Qotei a nami Abraham minnej, “Ino angro mel Aisak aqa len na qujai ino angro tintin nanngi brantqab.”

⁸ Anjam di aqa utru agiende. Tamo nanngo ai abu na nanngi nambabtnjrqab dena nanngi Qotei aqa angro tintin brantqasai. Tamo nanngi Qotei aqa anjam nami marej qaji di nanngo areqaloq di singilatqab dena qujai nanngi Abraham aqa angro tintin brantqab.

⁹ Agi Qotei na Abraham anjam endegsi minnej, “Bati e nami atem qaji di brantimqa e olo inoq botqa ino nauj Sara a angro mel oqas.”

¹⁰ Qotei aqa anjam bei dego unu. Rebeka a aqaratonqaqa aqa angro mel aiyel Eso Jekop wo nanngi nambabeb. Nanngo abu agi gago moma utru Aisak.

¹¹⁻¹² Ariya Qotei na angro mel qujai segi giltej. A angro di aqa kumbra bole bei qa are qalsiq giltosai. A segi na metosisq giltej. Deqa iga qalieonum, Qotei a gaigai aqa segi areqalo dauryoqnsiq tamo nanngi giltnjreqnu. Deqa Rebeka aqa angro aiyel nanngi di nambabosaisosis kumbra bole ti kumbra uge ti yosaisanabqa Qotei na Rebeka endegsi minnej, “Angro namo nambabqas qaji a na angro bunu nambabqas qaji aqa sorgomq di sosim a kangalyoqnaqas.”

¹³ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “E Jekop qalaqalaiyeqnum. E Eso qalaqalaiyosaeqnum.”

¹⁴ Deqa iga kiyersi marqom? Qotei a kumbra uge yej degsi marqom e? Sai. Iga degsi marqasai bole sai.

¹⁵ Agi Qotei a nami Moses endegsi minnej, “E tamo bei qa are boleibqa marsiy are boleibqas. E tamo bei qa dulqajqa are soqnim dulqai.”

¹⁶ Deqa ijo was ningi quiy. Qotei a tamo bei giltqas di a aqa segi areqalo na tamo deqa dulosim giltqas. A na tamo di aqa kumbra bole ti aqa are bole ti deqa osim giltqasai.

¹⁷ Agi a nami Isip nanngo mandor koba a qa dulqa uratosiqqa endegsi minnej, “E ijo singila kobaquja ni osormitqa tamo unngasari kalil nanngi unsib sawa sawa kalilq di ijo nam mare mare laqnaqab. Utru deqa e ni mandor koba atem.” Qotei aqa anjam di nami nenngrenyeb unu.

¹⁸ Deqa ijo was, iga endegsi qalieonum. Qotei a tamo bei qa dulqa are soqnim a tamo deqa dulqas. Ariya a tamo bei aqa areqalo getentqa are soqnim a getentqas.

¹⁹ Ariya ningi e endegsib merbqab, “Qotei a kumbra degyeqnu deqa a kiyaaqo olo iga une ti qa mergeqnu? Qotei a gaigai aqa segi areqalo dauryeqnu deqa tamo yai a Qotei aqa areqalo di olo uratqa kere? Tamo dego bei sosai.”

²⁰ O tamo, ni tamo kiyero deqa ni Qotei degsi njirintqam? Tamo bei a web gereiyim web na tigelosim endegsi minjqas kiyo, “Ni kiyaaqa e degsi gereibonum?” A degsi minjqas keresai.

²¹ Web gereiyo tamo a aqa segi areqalo na mandam ongol aiyele osimqa web aiyele gereiyqas. Web bei tulan boledamu gereiyqas. Di ingi goiqajqa. Ariya web bei bolesai laña wau qudei qa gereiyqas. Web gereiyo tamo a degyqas di a kumbra uge yqo e? Sai. A kumbra bole yqo.

²² Qotei a dego kumbra di yeqnu. Agi a na aqa minjin boleq ateqnu. Di kiyaaqa? Tamo ungasari nanngi aqa singila qalieqajqa deqa. Tamo ungasari Qotei a nanngi qa minjin oqeteqnu qaji nanngi padalqa gamq di unub. Ariya a na nanngi urur padaltnjrosaeqnu. A nanngi qa tarijsokobaiyeqnu.

²³ A degyeqnu. Di kiyaaqa? Tamo ungasari a nanngi qa duleqnu qaji nanngi aqa so bole qalieqajqa deqa. Aqa so bole di tulan boledamu. Nanngi aqa so bole di oqajqa deqa a na nami giltnjrej.

²⁴ Tamo ungasari Qotei a nanngi qa duleqnu qaji nanngi di agi iga. A na iga metgej. A Juda nanngo segiq dena iga metgosai. A sawa bei bei qaji nanngoq dena dego iga metgej.

²⁵ Agi Hosea a nami Qotei aqa medabu osiqa anjam bei endegsi nenngrenyej, “Tamo nami ijo tamo sosai qaji nanngi di e na olo minjrqai, ‘Ningi ijo segi tamo unub.’ Tamo nami e na qalaqalainjrosai oqnem qaji nanngi di e na olo qalaqalainjrqai.

²⁶ E nami sawa bei bei qaji nanngi endegsi minjrem, ‘Ningi ijo tamo sai.’ Ariya bunuqna e na nanngi endegsi minjrqai, ‘Ningi ijo segi angoro unub. Agi e Qotei njambile unum qaji.’ ”

²⁷ Aisaia a dego Qotei aqa medabu osiqa Israel nanngi qa are qalsiq anjam endegsi marej, “Israel nanngo moma nanngi ulul bul tulan gargekobaqab. Ariya nanngo ambleq dena Qotei a tamo quja quja segi elenqas.

²⁸ Od, Tamo Koba a na mandamq endi tamo ungasari nanngi urur njolawotnjrqas.”

²⁹ Aisaia a anjam bei dego endegsi marej, “Qotei singila koba ti unu qaji a na iga quja quja uratqonaq iga bole soqnem. A na iga padaltgosai. Padaltgej qamu iga Sodom ti Gomora ti bulosim kalil padalekritek qamu.”

Israel nanngi Qotei qa nanngo areqalo singilatqasai

³⁰ Deqa iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Sawa bei bei qaji nanngi tamo bole une saiqoji sqajqa gam njamosai oqneb. Ariya nanngi gam di iteb. Gam agiende. Nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilateqnuqub gam dena nanngi tamo bole une saiqoji unub.

³¹ Ariya Israel nanngi Moses aqa dal anjam dauryqajqa waukobaqneb. Nanngi are qaloqneb, “Gam dena iga Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji sqom.” Ariya nanngi dal anjam dauryoqneb gam dena nanngi tamo bole une saiqoji sosai.

³² Di kiyaaqa? Nanngi tamo bole une saiqoji sqajqa marsib Yesus qa nanngo areqalo singilatqa urateb deqa. Nanngi maroqneb, “Iga segi waukobaosim dena iga tamo bole une saiqoji sqom.” Nanngi degsib maroqnsib tal ai utru quraqyoqnsib manqaloqneb.

³³ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Ningi quiy. E na tal ai utru bei osiy tal singilatqajqa deqa Saion qureq di tigeltit sqas. Tal ai utru di tamo nanngi quraqyosib manqalqab. Ariya tamo nanngi tal ai utru deqa nanngo areqalo singilatqab di nanngi jemainjrqasai.”

10

Israel nanngi Qotei aqa kumbra qaliesai

¹ O ijo was, e Israel nanngi qa are koba qaloqnsim endegsi pailyeqnum, “O Qotei, ni na Israel nanngi elenqame.”

² E qalieonum, Israel nanngi Qotei qa tulan singilaeqnuqub. Ariya nanngi powo na degyo-saieqnuqub.

³ Nanngi Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji sqajqa gam qaliesai. Deqa nanngi nanngo segi singila na tamo bole une saiqoji sqajqa waueqnuqub. Nanngi Qotei aqa gam na tamo bole une saiqoji sqajqa urateqnuqub.

⁴ Iga qalie, Kristus a Moses aqa dal anjam kalil keretekritej. Deqa tamo ungasari kalil Kristus qa nanngo areqalo singilateqnuqub qaji nanngi Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji unub.

⁵ Israel nanngi tamo bole une saiqoji sqa marsibqa dal anjam dauryeqnuqub. Moses a nami nanngi qa osiqa anjam endegsi nenngrenyej, “Tamo a dal anjam mutu kalil torei dauryekritqas di a njambile sqas.” Moses a anjam degsi nenngrenyej.

⁶ Ariya tamo nanği Kristus qa nanço areqalo singilateqñub qaji nanği Qotei aqa ñamgalaq di tamo bole une saiçoji unub. Deqa Moses a nanği qa osiqa anjam endegsi nengrenyej, “Ninği nunço segi are miligiq na endegsib maraib, ‘Yai a lan qureq oqsim Kristus osim mandamq osi aigas?’ ”

⁷ Moses a olo anjam bei dego endegsi nengrenyej, “Ninği endegsib maraib, ‘Yai a moiyo qureq aism Kristus olo subq na tigeltqas?’ ”

⁸ Anjam di aqa utru agiende, “Qotei aqa anjam a jojom di unu. A isaq di sosai. A nunço medabuq di unu. A nunço are miligiq di dego unu.” O ijo was, tamo nanço areqalo Yesus qa singilatqajqa anjam di agi iga mare mare laqñum.

⁹ Deqa ninği nunço medabu waqtosib Yesus a segi qujai Tamo Koba unu degsib boleq di mariy. Osib Qotei a Yesus subq na olo tigeltej anjam di nunço are miligiq di singilatiy. Ninği degyqab di Qotei na ninği elenqas.

¹⁰ Gago are miligiq na iga Yesus qa gago areqalo singilateqñum deqa Qotei na iga tamo bole une saiçoji qa mergeqñu. Gago medabu na iga Yesus aqa ñam soqtoqñsim boleq di mareqñum deqa Qotei na iga elenqñu.

¹¹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo nanği Kristus qa nanço areqalo singilatqab di nanği jemainjrqsai.”

¹² Od, iga Juda ti Grik ti kalil kerekere unum. Kristus a gago kalil qa Tamo Koba. Deqa a na tamo kalil a metoqñsib pailyeqñub qaji nanği tulan geregereinjreqñu.

¹³ Agi Qotei aqa anjam bei endegsi unu, “Tamo kalil Tamo Koba aqa ñam metoqñsib pailyeqñub qaji nanği a na elenqas.”

¹⁴ Ariya tamo nanği Kristus qa nanço areqalo singilatqasai di nanği kiyersib a metosib pailyeqab? Nanği aqa anjam quqwasai di nanği kiyersib a qa nanço areqalo singilatqab? Anjam palonto tamo nanği Kristus aqa anjam palontqasai di tamo nanği kiyersib aqa anjam quqwab?

¹⁵ Kristus na anjam palonto tamo nanği qarinqñrsai di nanği kiyersib aqa anjam palontqab? Di keresai kalil. Ariya anjam palonto tamo nanği agi beqñub. Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Anjam palonto tamo nanği anjam bole osi beqñabqa tamo ungasari nanği tulan areboleboleinjreqñu.”

Israel nanği Qotei aqa anjam bole dauryosaieqñub

¹⁶ Tamo ungasari kalil nanği Kristus aqa anjam bole di dauryeqñub e? Sai. Agi Aisaia a nami endegsi marej, “O Tamo Koba, tamo quja quja segi gago anjam nanço areqaloq di singilateqñub.”

¹⁷ Deqa ijo was, iga qalieonum, iga gago dabkala na Qotei aqa anjam quqwom gam dena iga gago areqaloq di singilatqom. Anjam iga queqñum qaji di agi Kristus aqa medabuq na branteqñu.

¹⁸ Ariya e ninği endegsi nenemñwai. Israel nanği Kristus aqa anjam bole di nami quosai kiyo? Sai. Nanği quoqñeb. Agi nengren endegsi unu, “Qotei aqa anjam di gilsiq sawa sawa kalil keretonaqa tamo ungasari kalil nanği quoqñeb.”

¹⁹ Deqa e ninği olo nenemñwai. Israel nanği anjam di aqa utru poinjrosai kiyo? Sai. Nanği poinjrej. Agi Moses a nami Qotei aqa anjam bei endegsi marej, “Sawa bei bei qaji nanği ñam saiçoji unub. Nanği tamo bolesai. Nanği e qa qaliesai dego. Ariya e na nanği elenqai. Osiy ijo kumbra dena e na Israel nanço are ugetetñrit nanği ñirinqab.”

²⁰ Aisaia a dego nami sawa bei bei qaji nanği qa osiq Qotei aqa anjam endegsi singila na marej, “Tamo nanği e qa ñamosaiqñeb qaji nanği e itbeb. Tamo nanği e qa marosaiqñeb qaji nanği e nubeb.”

²¹ Ariya Aisaia a olo Qotei aqa medabu osiqa Israel nanği qa endegsi marej, “E bati gaigai nanği qa tariñoqñsim metñjreqñam nanği olo diqoqñsib ijo anjam gotranyeqñub.”

11

Qotei a tamo quja quja segi elenqñsiq olo gargekoba uratñjreqñu

¹ Deqa e ninği endegsi nenemñwai. Qotei na aqa segi tamo ungasari agi Israel nanği qoreinjrej e? Sai. E dego Israel tamo. E Abraham aqa moma. E Benjamin aqa len na ñambabem.

² Qotei na Israel nanği qoreinjrosai. Nanği aqa segi tamo ungasari unub. A nami nanği qa qalieosiq giltñjrej. Agi Elaija aqa anjam bei nengrenq di unu. Aqa anjam di ninği qaliesai kiyo? Elaija a Israel nanço kumbra uge qa are qalsiq endegsi Qotei pailyej,

³ “O Tamo Koba, nanği na ino medabu o qaji tamo nanği ñumelejoqñsib ino atra bijal niñaqeqñub. E segi qujai ni daurmeqñum deqa nanği na e lubqa laqñub.” Elaija a Qotei degsi pailyej.

⁴ Onaqa Qotei na kamba Elaija kiyersi minnej? A endegsi minnej, “Ni segi e daurbosai. Ijo tamo 7,000 nangi dego e daurbegnub. Nangi singa pulutosib gisan qotei Bal a qa louosaieqñub.” Qotei na Elaija degsi minnej.

⁵ Dego kere bini Qotei a Israel tamo quja quja segi elenjoqñsiq olo gargekoba uratnjreqnu. Tamo nangi a na elenjoqñu qaji di a nangi qa are boleiyonaq giltnjrej.

⁶ A nango wau bole bei qa are qalsiq nangi giltnjrosai. Nangi wau bole yonab a deqa are qalsiq nangi giltnjrej gamu a nangi qa are boleiyey aqa kumbra di lanja ulonje gamu.

⁷ Deqa iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Israel nangi tamo bole une saiqoji sqajqa wau eqñab ugeinjroqñej. Ariya Qotei na Israel nangi qudei aqa segi qa marsiq giltnjrej. Deqa nangi aqa ñamgalaq di tamo bole une saiqoji unub. Israel nangi gargekoba Qotei na olo areqalo getentnjroqñej.

⁸ Nangi qa anjam bei nami endegsis nenjgñeyeb unu, “Qotei na nangi nanaritnjrsiqqa nango ñamdamu ti dabkala ti torei getentnjrej. Nangi nami degsis soqñeb bosiq agi bini degsis unub.”

⁹ Devit a dego nangi qa osiqa endegsi marej,

“Nangi ñngi uyqa korooqñibqa gulbe gargekoba nangoq di brantjoqñsim kakanj bul nangi kabutnjroqñqas.

Osim sil bul nango kakro qainjyetnjrsim nangi uneq breinjrim nango singa meninj di tanyosib ululoñosib awai ugedamu oqñqab.

¹⁰ Nango ñamdamu dego getenjrim sawa unqajqa keresaiinjrim sqab.

Soqñib Qotei na nango qore tanu pulutetnjrim nangi tingiqqa keresai. Nangi gaigai degsis sqab.”

Qotei na sawa bei bei qaji nangi olo elenjoqñu

¹¹ Deqa ijo was, e ñngi endegsi nenemñgwai. Israel nangi ululoñeb deqa nangi torei padalqab e? Sai bole sai. Israel nangi Qotei qoreiyeb deqa Qotei a olo sawa bei bei qaji nangi elenjoqñu. Israel nangi Qotei aqa kumbra di unsibqa are ugeinjrim aqaq olo bqajqa deqa are qalsiq sawa bei bei qaji nangi elenjoqñu.

¹² Israel nangi Qotei qoreiyeb gam dena Qotei na olo tamo ungasari mandamq endi unub qaji nangi so bole enjreqnu. Od, Israel nangi Qotei aqa anjam urateb gam dena Qotei na olo sawa bei bei qaji nangi so bole enjreqnu. Deqa iga bole qalieonum, mondonj Israel nangi olo puluosib Qotei aqaq babqa gam dena Qotei na nangi ti sawa bei bei qaji kalil nangi ti so tulan boledamu enjrqas.

¹³ O sawa bei bei qaji ñngi e na anjam endegsi mernñg quiy. Qotei na e qarinjbej deqa e nunjo ambleq di wau eqñum. E ijo wau deqa tulan areboleboleibeqnu.

¹⁴ Ijo are koba endegsi unu. E na ijo was Israel nango areqalo tigeltetnjritqa kumbra bole bole Qotei a ñngi enjreqnu qaji di nangi dego oqajqa maribqa Qotei na nangi qudei elenjoqñu.

¹⁵ Qotei na Israel nangi walinjrej gam dena a na olo tamo ungasari gargekoba mandamq endi unub qaji nangi elenjoqñu jeu kobotej. Deqa iga bole qalieonum, Qotei na Israel nangi elenjoqñu gam dena a na tamo ungasari gargekoba nangi olo subq na tigeltinjrqas.

¹⁶ Iga bem sum oqñsim dena bem gereyjoqñsim potjoqñsim taqal bei Qotei atraiyeqñum. Deqa bem kalil dego Qotei aqa segi bem. Ñam aqa jirim di Qotei aqa segi jirim. Deqa ñam aqa dani di dego Qotei aqa segi dani.

¹⁷ Israel nangi ñam oliv qure qaji aqa dani bul unub. Dani qudei Qotei na gijnjnjrsiqqa breinjrej. Ariya ñngi sawa bei bei qaji unub deqa ñngi nañu qaji oliv aqa dani bul unub. Dani di Qotei na olo elenjoqñu ñam oliv qure qaji aqa qoboq di betertnjrej unub. Dani di agi ñngi segi. Dani Qotei na gijnjnjrsiq breinjrej qaji nango sawa di agi ñngi na olo eb. Deqa bini ñngi ñam oliv qure qaji aqa dani nangi ti namur bole oqñsim unub.

¹⁸ Deqa ñngi diqosib endegsis are qalaib, “Iga na ñam oliv qure qaji aqa dani qudei nangi bunjnjreqñum.” Ñngi diqwab di ñngi mati endegsis are qaliy. Ñam oliv aqa jirim a na ñngi namur enjreqnu. Ñngi na jirim di namur yosaieqñub.

¹⁹ Ariya ñngi na kamba e endegsis merbqab, “Qotei na dani qudei gijnjnjrsiqqa nangi breinjrsiqqa olo iga osiqa nango limeq di iga betertgej unum.”

²⁰ Nunjo anjam di bole. Ariya Qotei aqa kumbra di aqa utru agiende. Israel nangi Qotei qa nango areqalo singilatosai deqa Qotei na nangi gijnjnjrsiqqa breinjrej. Ariya ñngi Qotei qa nunjo areqalo singilateqñub deqa Qotei na ñngi olo elenje. Di nunjo segi wau bole bei na sai. Deqa ñngi nunjo segi ñam soqñtaib. Ñngi ulaoy.

²¹ Ñngi are qaliy. Ñam oliv qure qaji aqa dani di Qotei na gijnjnjrsiqqa breinjrej. Deqa ñngi nunjo segi ñam soqñosib diqwab di a na ñngi dego gijnjnjrosim breinjgwas.

²² Ñngi geregere are qaliy. Qotei na tamo qudei nangi kumbra bole enjreqnu. Osiqa olo tamo qudei nangi gulbe enjreqnu. Tamo nangi Qotei qoreiyosib ulonje qaji nangi di a na

gulbe enjreḡnu. Ariya niḡḡi Qotei aḡa kumbra bole geregere oḡqab di a na kumbra bole di niḡḡi enḡoqḡas. Saiḡas di a na niḡḡi deḡo ḡiḡḡeḡḡosim breiḡḡwas.

²³ Dani ḡudei naḡḡi nami ḡam oliḡ ḡure ḡaji di sonab Qotei na naḡḡi ḡiḡḡeḡḡiḡḡiḡḡi breiḡḡrej. Ariya naḡḡi are bulyosib Qotei ḡa naḡḡo areḡalo siḡḡilatḡab di a na naḡḡi olo ḡoḡsim ḡam oliḡ ḡoboḡ di betertḡḡḡḡas. Od, Qotei na naḡḡi olo betertḡḡḡḡa kere.

²⁴ Niḡḡi ḡalie, nami niḡḡi naḡḡi oliḡ aḡa dani soḡneb. Sonabḡa Qotei na niḡḡi dena ḡiḡḡeḡḡosiḡa ḡoḡsi bosiq ḡam oliḡ ḡure ḡaji aḡa ḡoboḡ di betertḡḡḡeḡ. ḡam oliḡ ḡure ḡaji di nuḡḡo ḡam utru tiḡtiḡ sai. Deḡa iḡa bole ḡalieonum, bunuḡna Qotei na ḡam oliḡ ḡure ḡaji aḡa seḡi dani naḡḡi olo ḡoḡsim bosim naḡḡo seḡi limeḡ di betertḡḡḡḡas.

Qotei a tamo uḡḡasari kalil naḡḡi ḡa are boleiyosim elenḡḡajḡa are koba unu

²⁵ O iḡo was kalil, niḡḡi diḡoḡḡisib endegsib maraib, “Iḡa powo koba ti unum.” Niḡḡi deḡaib. E uli anḡam bei mernḡwai. Israel ḡargekoba naḡḡo areḡalo ḡeḡeḡḡiḡḡeḡḡunu. Naḡḡi deḡisib soḡḡḡiḡ sawa bei bei ḡaji tamo uḡḡasari Qotei na nami ḡiltḡḡḡeḡ naḡḡi di kalil elenḡkritisim kereamḡa bati deḡa a na Israel naḡḡo areḡalo olo waḡḡetḡḡḡḡas.

²⁶ Gam dena Qotei na Israel kalil naḡḡi elenḡḡas. Aḡi Qotei aḡa anḡam bei nami endegsib nenḡḡeḡḡeḡ unu, “Aḡaryainḡo Tamo Koba a Jerusalem dena tiḡelosim bosim Jekop aḡa moma kalil naḡḡi are bulyetḡḡḡim naḡḡi iḡo anḡam ḡotḡḡḡḡajḡa kumbra di olo uratḡḡab.

²⁷ Yimḡa bati deḡa e naḡḡi koba na anḡam ḡosisiy dena naḡḡo une kalil kobotetḡḡḡḡai.” Qotei aḡa anḡam nami deḡsib nenḡḡeḡḡeḡ.

²⁸ Israel naḡḡi Yesus aḡa anḡam bole ḡoreiyeḡḡḡub deḡa naḡḡi Qotei ti jeu atoḡḡḡisib unub. Deḡa Qotei na naḡḡi kamba uratḡḡḡoḡḡisḡiḡ olo niḡḡi sawa bei bei ḡaji tamo uḡḡasari elenḡeḡḡu. Nami Qotei na Israel naḡḡi ḡiltḡḡḡiḡḡiḡa ḡalaḡalainḡeḡ. A naḡḡo moma utru naḡḡi ḡa are ḡalsiq kumbra deḡeḡeḡ.

²⁹ Iḡa ḡalie, Qotei a tamo uḡḡasari naḡḡi metḡḡḡḡisim iḡḡi bole bole enḡḡḡas di a bunuḡna aḡa kumbra di olo uratḡḡa keresai.

³⁰ O sawa bei bei ḡaji niḡḡi nami Qotei aḡa anḡam ḡotḡḡḡḡoḡḡeḡ. Ariya bini Israel naḡḡi kamba Qotei aḡa anḡam ḡotḡḡḡḡeḡḡḡub. Gam dena Qotei a olo niḡḡi ḡa duleḡḡu.

³¹ Od, Israel naḡḡi Qotei aḡa anḡam ḡotḡḡḡḡeḡḡḡub deḡa Qotei a niḡḡi ḡa duleḡḡu. Gam dena bunuḡna Qotei a Israel naḡḡi ḡa kamba deḡo olo dulḡas.

³² Qotei na iḡa kalil aḡa anḡam ḡotḡḡḡḡajḡa kumbraḡ di breiḡonaḡa iḡa tonto talḡ di sobulem. Qotei a deḡeḡeḡ. Di kiyaaḡa? A iḡa kalil ḡa olo dulḡḡajḡa deḡa.

Iḡa Qotei aḡa ḡam soḡḡoḡḡom

³³ O iḡo was, Qotei aḡa areḡalo ti powo ti kalil tulaḡ boleḡuja. Di tulaḡ ḡuma koba deḡo. Deḡa iḡa na Qotei aḡa areḡalo ti powo ti di aḡa utru geregere ubtosim marḡa keresai. Aḡa kumbra kalil deḡo iḡa dauryosim itḡa keresai.

³⁴ Aḡi Qotei aḡa anḡam bei nami endegsib nenḡḡeḡḡeḡ unu, “Tamo yai a Qotei aḡa areḡalo ḡalieḡa kere? Osim a gam osoryḡa kere?

³⁵ Tamo yai na Qotei iḡḡi bei yḡas? Yosim Qotei na kamba olo yḡajḡa minḡḡas? Tamo deḡo bei sosai.”

³⁶ O iḡo was niḡḡi quiy. Qotei a iḡḡi iḡḡi kalil ateleḡeḡ. A iḡḡi iḡḡi kalil ḡa utru. Iḡḡi iḡḡi kalil di aḡa seḡi. Deḡa iḡa bati ḡaigai aḡa ḡam soḡḡoḡḡom. Bole.

12

Niḡḡi nuḡḡo jeḡamu osib Qotei atraiyiy

¹ O iḡo was kalil, Qotei a iḡa ḡa duleḡ deḡa e niḡḡi siḡḡila na endegsi mernḡwai. Niḡḡi nuḡḡo seḡi jeḡamu ḡambile unu ḡaji di osib Qotei atraiyiy. Niḡḡi Qotei aḡa seḡi tamo uḡḡasari bole unub deḡa niḡḡi kumbra Qotei a tulaḡ areareteḡḡu ḡaji di yoḡḡiy. Niḡḡi deḡyḡab di niḡḡi Qotei ḡa bole louoḡḡab.

² Niḡḡi mandam tamo naḡḡo kumbra dauryosib walwelaib. Qotei a areḡalo bunuḡ enḡimḡa niḡḡi tamo bunuḡ sosib dena niḡḡi Qotei aḡa areḡalo geregere ḡalieoiy. Qotei aḡa areḡalo aḡiende. Niḡḡi kumbra bole ti kumbra Qotei a tulaḡ areareteḡḡu ḡaji de ti kumbra tulaḡ boleḡuja de ti keretosib dauryoḡḡiy.

Wau seḡi seḡi Qotei na niḡḡi enḡeḡ ḡaji di yoḡḡiy

³ Qotei a e ḡa are boleiyonaḡ wau ebeḡ deḡa e niḡḡi seḡi seḡi endegsi mernḡwai. Niḡḡi nuḡḡo seḡi ḡam soḡḡaib. Osib nuḡḡo was ḡudei naḡḡi buḡḡḡḡḡa are ḡalaib. Niḡḡi areḡalo bole ti sosib nuḡḡo kumbra geregere tenemtoḡḡiy. Qotei na niḡḡi seḡi seḡi siḡḡila enḡeḡ deḡa niḡḡi siḡḡila di osib Qotei ḡa nuḡḡo areḡalo siḡḡilatosis wauoḡḡiy.

⁴ Niḡḡi ḡalie, iḡa kalil jeḡamu qujai. ḡaḡo jeḡamu miligiq di baḡ ti siḡḡa ti ḡamdami ti dabkala ti unub. Naḡḡi kalil wau qujai yosaieḡḡub. Naḡḡi wau seḡi seḡi yeqḡub.

⁵ Dego kere iga tamo ungasari gargekoba unum. Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai. Deqa iga segi segi kalil jejamu qujaiq di turtejunum.

⁶ Qotei a iga qa are boleiyonaq singila segi segi egej. A na tamo qudei nanngi singila enjrej deqa nanngi a qa nanngo areqalo singilatqnsib aqa medabu osib anjam palontoqnebe.

⁷ A na tamo qudei nanngi singila enjrej deqa nanngi nanngo Kristen was nanngi aqaryainjroqnebe. A na tamo qudei nanngi singila enjrej deqa nanngi aqa anjam paltoqnebe.

⁸ A na tamo qudei nanngi singila enjrej deqa nanngi nanngo Kristen was nanngi singilatnjroqnebe. A na tamo qudei nanngi singila enjrej deqa nanngi silali ingi ingi jeiyooqnsib tamo ungasari ingi qa truqueqhub qaji nanngi enjroqnebe. A na tamo qudei nanngi singila enjrej deqa nanngi aqa wau geregere taqatoqnebe. A na tamo qudei nanngi singila enjrej deqa nanngi arebolebole na tamo ungasari nanngi qa duloqnebe.

Ningi na nungo Kristen was nanngi bole qalaqalainjroqniy

⁹ O ijo was ningi na tamo ungasari nanngi bole qalaqalainjroqniy. Ningi gisan na nanngi qalaqalainjraib. Ningi kumbra uge kalil forei uratekritosib kumbra bole segi beteryosib yoqniy.

¹⁰ Ningi gaigai Qotei aqa segi tamo ungasari nanngi nungo was tintinj edegosib nanngi qalaqalainjroqniy. Ningi nungo segi nam tentoqnsib Kristen was nanngo nam olo soqtoqniy.

¹¹ Ningi gaigai singila na Qotei aqa wau ojoqniy. Qotei aqa Mondor a nungoq aiyoqnsim are tigeltetjgoqnm ningi Tamo Koba aqa wau ojrajqa tulanj singilaoqniy.

¹² Mondorj Qotei na ningi lanj qureq osi oqwas. Ningi deq oqwasjaq tarinjooqnsib areboleboleinjgoqneme. Osib gulbe nungoq boqnmqna ningi singila na tigeloqnsib qoboioqniy. Osib gaigai Qotei pailyoqniy.

¹³ Qotei aqa segi tamo ungasari qudei nanngi ingi ingi qa truquoqnsibqa ningi na nanngi aqaryainjroqniy. Tamo lanaj nanngi dego nungo meq boqnsibqa nanngi oqnsib geregereinjroqniy.

¹⁴ Tamo qudei na ningi ugeugeingibqa di ungun, ningi kamba olo Qotei na nanngi aqaryainjraqa marsib pailyoqniy. Qotei na nanngi ugetnjraqja deqa pailyaib.

¹⁵ Kristen was qudei nanngi areboleboleinjrimqa ningi nanngi koba na areboleboleingeme. Kristen was qudei nanngi akamoqnsibqa ningi nanngi koba na akamoij.

¹⁶ Ningi segi segi kalil areqalo qujaitosib soqniy. Ningi nungo segi nam soqtqa are qalaib. Ningi tamo nam saiqoij nanngi koba na laqniy. Ningi diqoqnsib endegsib maraib, "Iga powo koba ti unum." Ningi degaib.

¹⁷ Tamo qudei na ningi kumbra uge engibqa ningi na kamba nanngi kumbra uge enjraib. Ningi tamo kalil nanngo namgalaq di kumbra bole segi yoqniy.

¹⁸ Ningi njirin ti qoto ti uratij. Gam soqnmqna ningi gaigai tamo ungasari kalil nanngi koba na are qujaitosib lawo na soqniy.

¹⁹ O ijo was bole, tamo qudei na ningi gulbe engibqa ningi na kamba nanngi gulbe enjraib. Uratosib nanngi Qotei aqa banq di atibqa a segi nanngi qa njirinjosim gulbe enjraqas. Agi Tamo Koba aqa anjam bei nami endegsib nenngenyeb unu, "Une kambatqajqa wau di ijo segi wau. E segi na tamo nanngo une qa nanngi kambatnjraqai.

²⁰ Deqa ino jeu tamo bei a mamymqna ni a gereiyosim ingi anaiye. A ya qaryimqa dego gereiyosim ya anaiye. Ni a degyimqa a aqa kumbra uge qa are qalsim jemaiyqas."

²¹ O ijo was, Qotei aqa anjam degsi unu deqa e ningi segi segi endegsi merngwai. Kumbra uge bei na ni ojqa laqnm ni segi singilaosim kumbra bole dauryosim dena ni kumbra uge bunjosim gotranjqam.

13

Ningi sawa taqato qaji mandor nanngo sorgomq di soqniy

¹ Ningi kalil sawa taqato qaji mandor nanngo sorgomq di geregere soqniy. Iga qalie, mandor nanngi lanja wauosai. Qotei a segi na nanngi wau enjreqlaqa nanngi sawa taqateqhub. Qotei a segi na nanngi atelenjej unub.

² Deqa tamo nanngi mandor nanngo anjam gotranjqab di nanngi Qotei aqa anjam dego gotranjonub. Tamo nanngi degyqab di nanngi awai uge oqab.

³ Mandor nanngi wau ojeqhub di tamo kumbra uge uge yeqhub qaji nanngi ula enjraqajqa deqa waueqhub. Mandor nanngi na tamo kumbra bole bole yeqhub qaji nanngi ula enjraqajqa deqa wauosai. Deqa ningi kumbra bole bole yoqniy. Ningi degyqab di ningi mandor nanngi qa ulaqasai. Nanngi na nungo nam soqtetjgwab.

⁴ Mandor nanngi Qotei aqa wau tamo bul unub. Nanngo wau qujai agi nanngi na ningi aqaryainjooqnsib geregereingeqhub. Ariya ningi kumbra uge uge yoqnsib di ningi nanngi qa ulaqab. Ningi qalie, mandor nanngi sebru ojejunub. Nanngi sebru lanja ojosai. Nanngi Qotei

aqa wau tamo bul unub deqa nanġi sebru dena tamo unġasari kumbra uge uge yeqnub qaji nanġi awai uge enjreqnub.

⁵ Deqa iga mandor nanġo sorgomq di gegerere sqom. Iga awai uge oqa uratosim deqa nanġo anjam dauryqom. Deqa segi sai. Iga gago are miligiq di qalieonum, kumbra di bole. Osim deqa ti iga mandor nanġo anjam dauryqom.

⁶ Utru deqa ninġi takis waiyeqnu. Mandor nanġi Qotei aqa wau tamo bul unub deqa nanġi gaigai singila na wau taqateqnu.

⁷ Deqa ninġi na mandor nanġo inġi inġi olo enjroqniy. Osib takis o qaji tamo nanġo banq di takis atoqniy. Od, ninġi tamo kokba kalil nanġo sorgomq di gegerere sosibqa nanġo anjam quoqnsib kumbra bole bole osornjroqniy. Osib nanġo niam soqtoqniy.

Ninġi qalaqalaiyo kumbra dauryoqniy

⁸ Ninġi was bei aqa inġi inġi qudei ejunub di nunġoq di sokobaiyaiq. A qa kamba olo yiy. Ariya kumbra bole bei nunġoq di gaigai soqneme. Kumbra agiende. Ninġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. Tamo a qalaqalaiyo kumbra dauryqas di a dal anjam kalil dego keretosim dauryekritqas.

⁹ Iga qalie, dal anjam a endegsi marqo, “Ninġi tamo bei qalsib moiyoitaib. Ninġi bajinai. Ninġi was bei aqa inġi inġi qa mamaulnġaiq. Ninġi was bei aqa urja jejamu ojetaib.” Anjam bei dego unu. Anjam agiende, “Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ni ino was nanġi degsim gegerereinjroqne.” O ijo was, anjam qujai dena dal anjam kalil kabutejunu.

¹⁰ Tamo bei na tamo bei qalaqalaiyqas di a na tamo di kumbra uge bei yqa keresai. Deqa a qalaqalaiyo kumbra dauryqas di a dal anjam kalil dego keretosim dauryekritqas.

Ninġi kumbra bole dauryosib walweloqniy

¹¹ Ninġi kumbra degyoqniy. Bati iga bini unum qaji endi ninġi qalie. Ninġi njeio qa kumbra uratosib tigelqajqa bati agi brantqo. Ninġi qalie, Qotei na iga elenqajqa bati isaq yala sonaqa iga Kristus qa gago areqalo singilatam. Ariya bini Qotei na iga elenqajqa bati jojomqo.

¹² Qolo koboeqnaqa sawa suwanqa laqnu. Deqa iga ambru qaji kumbra kalil uratosim suwan qaji kumbraq di sosim qoto qa gara bul jugwom.

¹³ Tamo a qanam walweleqnu dego kere iga kumbra bole tintin na walweloqnom. Deqa iga diqoqnsim alan kobaoqnsim ya uge uyoqnsim nanarioqnaasai. Iga sambala kumbra dego yoqnaqajqa are pruggoqnm kumbra uge jigat yoqnaasai. Iga lanja lanja njirinjoqnsim tamo qudei nanġi qa are ugeigoqnaasai.

¹⁴ Ninġi Tamo Koba Yesus Kristus beteryosib a gara bul jigsib soqniy. Sosib deqa ninġi nunġo segi jejamu qa areqalo namij dauryoqnaib.

14

Ninġi nunġo Kristen was nanġi peginjraib

¹ Tamo unġasari qudei Yesus qa nanġo areqalo singilateqnu qaji nanġo areqalo di kiñala singilaosai unu. Deqa ninġi nanġo kumbra pegiyosib uge qa minjraib. Osib nanġi koba na anjam na qotaib. Ninġi nanġi osib gereinjriy.

² Nanġo areqalo kiñala singilaosai unu deqa nanġi damu yosaieqnu. Kalil getenteqnu. Ariya tamo unġasari qudei Yesus qa nanġo areqalo singilateqnu qaji nanġi qalie, nanġi inġi kalil uyqa kere. Osib nanġi inġi kalil uyeqnu. Nanġi inġi bei getentosaieqnu.

³ Deqa ninġi quiy. Tamo unġasari inġi kalil uyeqnu qaji nanġi na olo tamo unġasari damu getenteqnu qaji nanġi uge qa minjraib. Tamo unġasari damu getenteqnu qaji nanġi na kamba dego tamo unġasari inġi kalil uyeqnu qaji nanġi uge qa minjraib. Qotei na nanġi kalil elenjej.

⁴ Ni tamo kiyero deqa ni tamo bei aqa kanġal tamo a uge qa minjqam? A wau bole yqas kiyo aqa wau ulonqas kiyo di aqa wau qa gate a segi na pegiyqas. E are qalonum, kanġal tamo di a wau bole yqa kere. Tamo Koba Qotei na a singila yimqa a wau bole yqas.

⁵ Tamo bei a endegsi are qalqas, “Bati qudei yori bati kokba. Bati qudei bati lanġaj.” Ariya tamo bei a marqas, “Sai. Bati kalil kerekere unub.” O ijo was, ninġi segi segi nunġo areqalo gegerere tenemtosib areqalo bole ti soqniy.

⁶ Tamo qudei nanġi yori bati kokba uneqnu di nanġi Tamo Koba a qa are qaloqnsib deqa uneqnu. Tamo qudei nanġi inġi kalil uyeqnu di nanġi Tamo Koba a qa are qaloqnsib deqa uyeqnu. Nanġi inġi uyqa oqnsib Qotei pailyoqnsib uyeqnu. Tamo qudei nanġi inġi qudei getenteqnu. Di nanġi Tamo Koba a qa are qaloqnsib deqa getenteqnu. Nanġi inġi getentqa oqnsib Qotei pailyoqnsib getenteqnu.

⁷ Iga qalie, tamo bei a endegsi marqa keresai, “Ijo nambile di ijo segi nambile. E segi na taqatejunum. E moiqai di e segi na marsiy moiqai.” A degsi marqa keresai.

⁸ Iga nɔmbile sqom di iga Tamo Koba a qa are qalsim nɔmbile sqom. Iga moiƣom di iga Tamo Koba a qa are qalsim moiƣom. Deqa iga nɔmbile sqom kiyo iga moiƣom kiyo di iga Tamo Koba aqa segi tamo unƣasari sqom.

⁹ Kristus a dego moisiƣ olo nɔmbile osiƣ subƣ na tigelej. Deqa a tamo nɔmbile so qaji nanƣi ti tamo moreno qaji nanƣi ti nanƣo Tamo Koba gaigai sqas.

¹⁰ Niƣi kiyaqa nunƣo Kristen was nanƣo kumbra pegiyoqnsib uge qa minjreqnub? Osib nanƣi misilinjnreqnub? Niƣi qalie, mondoƣ iga kalil Qotei aqa ulatamuƣ di tigelamqa a na iga pegigwas.

¹¹ Aƣi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenƣrenyeb unu, "E segi Tamo Koba. E nɔmbile gaigai unum. Mondoƣ tamo unƣasari kalil nanƣi ijoq bosib ijo areƣ di siƣa pulutosib nanƣo medabu qujaitosib merbqab, 'Ni segi Qotei.' "

¹² Qotei aqa anjam degsi unu deqa iga qalieonum, diƣo bati qa iga segi segi kalil Qotei aqa ulatamuƣ di tigelosim gago kumbra kalil babtosis minjnam a quqwas.

Niƣi nunƣo Kristen was nanƣi kumbra ugeq breinjraib

¹³ Deqa iga gago Kristen was nanƣi uge qa minjrqasai. Osim nanƣi uneq breinjrqasai.

¹⁴ Tamo Koba Yesus na e powo ebej deqa e qalieonum, inƣi inƣi kalil Qotei na gereiyelenej qaji di jiga bei saiqoji. Ariya Kristen was bei a endegsi are qalqas, "Inƣi di jigat." A degsi are qalsim deqa a inƣi di getentqas.

¹⁵ Ariya a inƣi di getentimqa niƣi olo inƣi di uyib nunƣsimqa a are gulbeiyqas. Nunƣo kumbra dena niƣi qalaqalaiyo kumbra uratosib nunƣo Kristen was aqa are gulbetetqab. Kristus a nunƣo was di qalaqalayosiƣ moiyej deqa niƣi nunƣo inƣi uyo qa osib a ugeugeiyaib.

¹⁶ Niƣi mareqñub, "Iga inƣi di uyqom di kumbra bole." Di niƣi kere mareqñub. Ariya nunƣo kumbra bole di Kristen was qudei nanƣi unsib olo uge qa marqab di keresai. Deqa unƣum, niƣi inƣi di uyaib.

¹⁷ Mondoƣ Bole na aqaryaimqa iga kumbra bole ti lawo kumbra ti arebolebole ti sqom gam dena deqa Qotei a gago Mandor Koba sosim iga taqatgwas. Iga inƣi ti ya ti uyoqñom gam dena sai.

¹⁸ Tamo nanƣi ijo anjam deqa are qalsib Kristus aqa wau ojƣab di Qotei a nanƣi qa tulan arearetoqñqas. Amqa tamo unƣasari kalil nanƣi na nanƣi unjrsib marqab, "Nanƣi tamo bole."

¹⁹ Deqa iga kalil lawo na sosim gago Kristen was nanƣi singilatjnroqñom.

²⁰ Niƣi inƣi uyo na Qotei aqa wau ugetaib. Bole, niƣi inƣi kalil uyqa kere. Ariya niƣi inƣi bei uysib dena nunƣo Kristen was bei uneq waiyqab di kumbra uge.

²¹ Niƣi damu ti wain ti uysibqa kiyo kumbra bei ysibqa kiyo dena nunƣo was bei uneq waiyqab di kumbra uge. Deqa niƣi kumbra di uratiy.

²² Niƣi Qotei qa nunƣo areqalo singilateqñub deqa niƣi qalie, niƣi inƣi kalil uyqa kere. Ariya nunƣo qalie di nunƣo are miligiq di ulitib soqñem. Yim Qotei a segi unqas. Niƣi inƣi bei uyqa marsib are gulbeingwasai di niƣi arebolebole na uyiy.

²³ Ariya nunƣo ambleq di tamo bei a inƣi bei uyqa osim are gulbeiyim uyqas di a une ti sqas. A Qotei qa aqa areqalo singilateqñu ariya a inƣi di uyqa osim are gulbeiyim uyqas di a une atqas.

15

Niƣi Kristus aqa kumbra dauryoqniy

¹ Tamo unƣasari qudei Yesus qa nanƣo areqalo singilateqñub qaji nanƣo areqalo di kiñala singilaoasai unu. Deqa iga singila ti unum qaji iga na nanƣi aqaryainjroqñsim nanƣo gulbe qoboiyetjnroqñom. Iga gago segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalqasai.

² Iga gago Kristen was nanƣi aqaryainjroqñsim singilatjnroqñom.

³ Iga qalie, Kristus a dego aqa segi jejamu aqaryaiyosaiocnej. A nami endegsi Qotei pailyej, "O Abu, tamo qudei ni qa anjam uge mareqñub qaji nanƣi e qa dego anjam uge mareqñub." Qotei aqa anjam di aƣi nenƣrenƣ di unu.

⁴ Qotei aqa anjam kalil nami nenƣrenyeb qaji di iga Qotei aqa gam osorgwajqa deqa osib nenƣrenyeb. Anjam dena gago are singilatetƣim iga singila na tigelogñsim Qotei na mondoƣ iga elenqajqa deqa tariñoqñsim sqom. Utru deqa nenƣrenyeb.

⁵ Qotei a segi na gago are singilatetgoqñsiƣ aqaryaiƣeƣnaqa iga singila na tigeleqñum. Deqa a na marimqa niƣi kalil koba na Kristus Yesus aqa kumbra dauryosib areqalo qujaitosib soqñiy.

⁶ Sosib niƣi kalil medabu qujaitoqñsib gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei aqa ñam soqtoqñiy.

Kristus na Juda nanƣi ti sawa bei bei qaji nanƣi ti aqaryainjrej

⁷ Kristus a ningi qa areboleboleiyonaq ningi gereingej dego kere ningi nungo Kristen was nanngi qa areboleboleingim gereinjroqniy. Yim nungo kumbra dena ningi Qotei aqa ñam tulan soqtoqniy.

⁸ E endegsi marqai. Kristus a Juda nanngi qa are qalsiq wauoqnej. Qotei aqa anjam kalil bole. A nami Juda nanngo moma utru nanngi ingi bole bole enjrqa marej. Anjam di singilatqajqa deqa Kristus a wauoqnej.

⁹ Kristus a sawa bei bei qaji nanngi qa dego wauoqnej. Qotei a nanngi qa dulej aqa kumbra di nanngi qaliosib aqa ñam soqtqajqa deqa Kristus a wauoqnej. Agi Kristus aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu,

“E sawa bei bei qaji nanngo ambleq di ino ñam soqtoqnqai.

E ino ñam soqtqa oqnsiy ni qa louoqnqai.”

¹⁰ Anjam bei dego unu, “O sawa bei bei qaji ningi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanngi ti koba na areboleboleingim soqniy.”

¹¹ Anjam bei dego unu,

“O sawa bei bei qaji kalil,

ningi Tamo Koba aqa ñam soqtoqniy.

Od, ningi kalil aqa ñam soqtoqniy.”

¹² Aisaia a dego Qotei aqa medabu osiqa anjam bei endegsi marej, “Mondor Devit aqa abu Jesi aqa moma nanngo dena mandor kobaquja bei brantqas. Brantosim a na sawa bei bei qaji kalil nanngi taqatnjroqngas. Nanngi a bosim boletnjrqajqa deqa are qalsib tarinoqnsib sqab.”

¹³ O ijo was, Qotei a nami iga ingi bole bole egwajqa marej deqa iga tarinoqnsim unum. Ningi Qotei qa nungo areqalo singilateqnuq deqa a na ningi tulan keretngimqa ningi arebolebole ti are lawo na ti soqniy. Amqa Mondor Bole na ningi singilatngimqa ningi ingi bole bole Qotei a nami engwa marej qaji deqa tarinoqnsib soqniy.

Pol a Qotei aqa wau ojoqnej deqa a tulan areboleboleiyonaqnej

¹⁴ O ijo was kalil, ijo are miligiq di e qalieonum, ningi kumbra bole gaigai yeqnuq. Ningi powo koba ti unub deqa ningi Qotei aqa tamo ungasari nanngi gam bole osornjreqnuq.

¹⁵ Qotei a e qa are boleiyonaq wau ebej deqa e anjam singila endi nenngrenyosim nunngoq qarinyonum. Ningi ijo anjam endeqa are walngaim deqa e nenngrenyonum.

¹⁶ E Kristus Yesus aqa wau tamo unum deqa e sawa bei bei qaji nanngo ambleq di wauoqnsim Qotei aqa anjam bole nanngi minjre minjre laqnum. E nanngi joqsiy Qotei aqa ulatamuq di atrainjrobilitqa Qotei a nanngi qa tulan areboleboleiyonqajqa deqa e waueqnum. Mondor Bole na nanngi singilatnjrimqa nanngi Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib dauryqajqa deqa ti e nanngi qa waueqnum.

¹⁷ Aqo Kristus Yesus wo ombla waueqnum deqa e Qotei aqa wau yqajqa tulan arebolebolebeqnu.

¹⁸⁻¹⁹ Kristus a nami ijo medabu na ti ijo ban na ti wau yoqnej. Wau deqa segi e ningi saingwai. E wau bei qa ningi saingwasai. Kristus na e singila ebeqnaqa e manjwa gargekoba yoqnem. Qotei aqa Mondor na dego e singilatbeqnaqa e wauoqnem. Kristus a kumbra kalil di yoqnej. Di kiyayaqa? A na sawa bei bei qaji nanngo are tigeltetnjrimqa nanngi Qotei aqa anjam dauryqajqa deqa. E Jerusalem dia wau utru atsim Kristus aqa anjam bole mare laqnsim gilsim torei Ilirikum sawaq di dinqem.

²⁰ E are qalem, e na tamo ungasari Kristus aqa ñam qaliesai qaji nanngo sawaq di Qotei aqa anjam bole palontoqnqai. Tal ai utru tamo bei na tigeltej qaji gogeq di e olo tal atqasai. E degsi are qalem.

²¹ Agi Qotei aqa anjam bei endegsi nenngrenj di unu, “Tamo ungasari Kristus aqa ñam nami quosai qaji nanngi a unqab. Tamo ungasari aqa anjam nami quosai qaji nanngi qusib a qa poinjrqaas.”

Pol a Rom Kristen nanngi unjrsim dena Spen sawaq gilqas

²² O ijo was, e Qotei aqa wau di ojeqnum deqa e nunngoq bqajqa gam getenejunu. Deqa e nunngoq bqqa yeqnam keresaiibeqnu.

²³ Wausau gargekoba e ningi nunngwajqa are qaloqnem. Ariya bini e sawa endia wau bei saiqoji.

²⁴ Deqa e Spen sawaq gilqa osiy e mati nunngoq bosiy nunngsiy ningi ti koba na sokiñalayitqa ningi ingi ingi qa aqaryaibiqqa e Spen sawaq gilqai.

²⁵ Ariya e mati Jerusalem aisiy dia Juda Kristen nanngi unjrsiy aqaryainjrqa. Nanngi Qotei aqa segi tamo ungasari unub.

²⁶ Nanngi qudei ingi ingi qa trueqnuq deqa Kristen was Masedonia sawa ti Akaia sawa ti di unub qaji nanngi na nanngi aqaryainjrqa marsib silali koroiyeb unu.

²⁷ Nanġi nanġo segi areqalo na silali di koroiyeb. Juda Kristen nanġi na nanġi Qotei aqa anjam qa aqaryainjreqnub deqa nanġi na kamba olo Juda Kristen nanġi jejamu qa ingi ingi qa aqaryainjreqnub. Nanġo wau bole agide.

²⁸ Deqa e mati silali koroiyqajqa wau di kobotosiy silali di Jerusalem osiy aisiy bunuqna e Spen sawaq gilqa osiy e nunġoq bosiy nunġwai.

²⁹ E qalieonum. E nunġoq bġai di e Kristus aqa kumbra bole kalil ijoq di maqejunu qaji di osi bosiy ningi osornġitqa dena ningi sinġilaqab.

³⁰ O ijo was ningi gago Tamo Koba Yesus Kristus a qa ti qalaqalaiyo kumbra Mondor na iga osorgeqnu qaji deqa ti are qalsibqa e koba na Qotei paillyqajqa waukobaqonqom. Od, ningi e qa Qotei paillyoqniy.

³¹ Yim Qotei na e aqaryaiosim anjam gotranjo tamo Judia sawaq di unub qaji nanġo banq dena e olo oqas. E Qotei aqa segi tamo unġasari Jerusalem di unub qaji nanġi qa silali koroiyeqnum. Ningi Qotei paillyibqa a na nanġo are tigeltetnrimqa nanġi ijo wau deqa tulan areboleboleinjraqs.

³² Qotei na marim e nunġoq bosiy nunġsiy dena e areboleboleibqas. Osiy ningi koba na aqaratosisim dena e sinġila oqai.

³³ Qotei a are lawo qa utru. A ningi kalil koba na soqnebe. Bole.

16

Pol a kaiye anjam Rom Kristen nanġoq qarinyej

¹ Ningi gago jaja Fibi osib gereiyoqniy. A na Kristen tamo unġasari Senkria qureq di unub qaji nanġi qa waukobaqnu.

² Ningi Tamo Koba a qa are qalsib Fibi qalaqalaiyoqniy. Ningi Qotei aqa segi tamo unġasari unub deqa ningi kumbra bole dauryosib Fibi qalaqalaiyoqniy. Fibi a gulbe ti soqnimqa kiyo ingi bei qa truquamqa kiyo ningi na aqaryaiyiy. A nami tamo unġasari gargakoba nanġi aqaryainjroqnsiq e dego aqaryaihoqnej. Deqa ningi a urataib. A kamba dego aqaryaiyiy.

³ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Prisila Akwila wo nanġi aiyel minjriy. Nanġi aiyel e koba na Kristus Yesus aqa wau ojeqnu.

⁴ Nami jeu tamo nanġi na e lubqa laqnaq nanġi aiyel moiqa ulaosai. Nanġi e aqaryaiheb. Deqa e nanġi aiyel minjreqnum, “Keretonub.” E segi sai. Kristen tamo unġasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanġi dego nanġi aiyel minjreqnub, “Keretonub.”

⁵ Ariya ningi na ijo kaiye anjam endi osib Kristen tamo unġasari kalil Prisila Akwila wo nanġo talq di loueqnub qaji nanġi dego minjriy.

Osib Epainetus dego ijo kaiye anjam endi minjriy. E a tulan qalaqalaiyeqnum. A Esia sawa qaji. Tamo kalil Esia sawaq di unub qaji nanġi are bulyosaisonaqqa Epainetus a namoqna are bulyosiq Kristus qa aqa areqalo sinġilatej.

⁶ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Maria dego minjriy. A ningi aqaryainjwa maroqnsiq waukobaqnej.

⁷ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Andronikus Junias wo nanġi aiyel dego minjriy. Nanġi aiyel ijo lej nanġi. Jeu tamo nanġi na nanġi aiyel e ombla ojelenosib tonto talq di breigonab soqnem. Qotei na nanġi aiyel wau enjrej deqa nanġi aqa anjam mare mare laqnaq. Deqa nanġi aiyel dego ñam ti. E are bulyosaisonaq nanġi aiyel namoqna are bulyosib Kristus qa nanġo areqalo sinġilateb.

⁸ Ariya ningi ijo kaiye anjam endi Ampliatus dego minjriy. E Tamo Koba aqa ñam na a tulan qalaqalaiyeqnum.

⁹ Ningi Urbanus dego ijo kaiye anjam endi minjriy. A iga ti koba na Kristus aqa wau ojeqnu. Ningi Stakis dego ijo kaiye anjam endi minjriy. E a tulan qalaqalaiyeqnum.

¹⁰ Ningi Apeles dego ijo kaiye anjam endi minjriy. Iga qalieonum, a bole Kristus dauryeqnu.

Ningi ijo kaiye anjam endi osib Aristobulus aqa tal qujai nanġi ti dego minjriy.

¹¹ Osib Herodion a dego ijo kaiye anjam endi minjriy. A ijo lej.

Ningi ijo kaiye anjam endi osib Narsisus aqa tal qujai nanġi ti dego minjriy. Nanġi Tamo Koba aqa tamo bole unub.

¹² Ningi Trifina Trifosa wo nanġi aiyel dego ijo kaiye anjam endi minjriy. Nanġi aiyel Tamo Koba a qa waukobaqnub.

Ningi ijo kaiye anjam endi osib Persis dego minjriy. E a tulan qalaqalaiyeqnum. A Tamo Koba aqa wau sinġila na ojeqnu.

¹³ Ningi ijo kaiye anjam endi Rufus dego minjriy. A tamo bolequja sosiq Tamo Koba dauryeqnu. Ningi aqa ai dego ijo kaiye anjam endi minjriy. A ijo ai bul.

¹⁴ Ningi ijo kaiye anjam endi osib Asinkritus, Flegon, Hermes, Patrobas, Hermas nanġi minjriy. Osib Kristen was kalil nanġi koba na unub qaji nanġi dego minjriy.

¹⁵ Osib Filologus Julia wo nanġi aiyei dego ijo kaiye anjam endi minjriy. Niġi na ijo kaiye anjam endi osib Nereus na aqa jaja na Olimpasi na ariya Qotei aqa tamo unġasari kalil nanġi koba na unub qaji nanġi ti minjriy.

¹⁶ Niġi na nunġo Kristen was kalil nanġi segi segi kundoqnjriy. Kumbra di agi Qotei aqa segi tamo unġasari kalil nanġi yeqnu.

Kristus aqa tamo unġasari qure qure kalilq di unub qaji nanġi na dego niġi kaiyeiġonub.

Tamo qudei na Kristen nanġi potoiyeltnjreqnub

¹⁷ O ijo was, nunġo ambleq di tamo qudei nanġi Qotei aqa anjam niġi nami qusib dauryeb qaji di gotranjoqnsib olo bubulyeqnub. Osib Kristen nanġi potoiyeltnjroqnsib uneq breinjreqnub. Deqa e niġi sinġila na endegsi mernġwai. Niġi tamo deqaji nanġi qa geregere nam atoqnsib nanġi qoreinjriy.

¹⁸ Tamo deqaji nanġi gago Tamo Koba Kristus aqa wau oJosaeqnu. Nanġi nanġo segi jejamu qa kumbra qa are qaloqnsib dauryeqnu. Osib tamo unġasari nanġi walawalainjroqnsib gisa gisanjnjoqnsib nanġi nanarintjreqnub. Tamo unġasari nanġi di kumbra bole ti kumbra uge ti geregere pegiyosaeqnu.

¹⁹ O ijo was, e niġi qa tular areboleboleibeqnu. Di kiyafa? Niġi Qotei aqa anjam geregere dauryeqnub tamo unġasari kalil nanġi deqa queqnu. Ariya e niġi endegsi mernġwai. Niġi kumbra bole yqajqa geregere poingqonim kumbra uge yqajqa nanariosib soqniy.

²⁰ Qotei a are lawo qa utru. Sokiñala a na Satan ojsim osi bosim nunġo sinġaq di atim niġi na sosqab.

Gago Tamo Koba Yesus a niġi qa are boleiyeme.

Tamo qudei na kaiye anjam Rom Kristen nanġoq qarinyeb

²¹ Timoti a e ombli wauo qaji. A na niġi kaiyeiġwo. Lusius na Jeson na Sosipater na nanġi qalub dego niġi kaiyeiġonub. Nanġi qalub ijo lej nanġi.

²² Ijo ñam Tertius. E Pol aqa medabuq na anjam kalil endi osim ijo segi ban na nengrenyonum. E dego Tamo Koba aqa ñam na niġi kaiyeiġonum.

²³ Gaius a dego niġi kaiyeiġwo. A na e osiqa aqa segi talq di e gereibeqnu. Osia Kristen tamo unġasari kalil qure endia loueqnub qaji nanġi dego gereinjreqnu.

Erastus Kwartus wo nanġi aiyei dego niġi kaiyeiġonub. Erastus a Korin qure nanġo silali taqateqnu qaji tamo. Kwartus a gago Kristen was.

²⁴ Gago Tamo Koba Yesus Kristus a niġi kalil qa are boleiyeme. Bole.

Iga Qotei aqa ñam soqtoqnqom

²⁵ Yesus Kristus aqa anjam bole e mare mare laqnum qaji dena Qotei na niġi torei sinġilatnġwa kere. Tular nami Kristus aqa anjam bole di uliesoqnej.

²⁶ Ariya bini Qotei na anjam di boleq ateqnu. Qotei nambile gaigai unu qaji a marnaqa aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam di nengrenyonab soqnej. Sonaqa iga na olo osim tamo unġasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanġi minjre minjre laqnum. Deqa nanġi uli anjam di quoqnsib poinjreqnu. Qotei na anjam di boleq ateqnu. Di kiyafa? Tamo unġasari sawa bei beiq di unub qaji nanġi anjam di qusib nanġo areqaloq di sinġilatosib dauryqajqa deqa.

²⁷ Qotei qujai di a powo koba ti unu. Deqa iga bati gaigai Yesus Kristus aqa wau na Qotei aqa ñam soqtoqnqom. Bole.

1 KORIN

Pol a Yesus aqa anjam mare mare laqnu

¹⁻² E Pol. Kristus Yesus na e qarinqbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e methosiqqa wau di ebej. O ijo was kalil, aqo gago was Sostenes wo anjam endi nengrenyosim nunqoq qarinqonum. Ningi Korin qureq di Qotei qa loueqnub qaji. Kristus Yesus na ningi elenjosiqqa Qotei aqa segi kumbra boleq di atej. Qotei na ningi aqa segi tamo unqasari sqa marsiqqa ningi giltngrej. Osiqqa Kristen kalil qure qureq di gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam meteqnub qaji nanqi dego giltnjrej. Yesus a gago Tamo Koba. A Kristen kalil nanqo Tamo Koba.

³ Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanqi aiyel ningi qa are boleijnrimqa ningi lawo na soqniy.

Pol a Korin Kristen nanqi qa are qaloqnsiq Qotei binjyeqnu

⁴ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a ningi qa are boleiyej. Deqa e bati gaigai ningi qa are qaloqnsim ijo Qotei binjyeqnum.

⁵⁻⁶ Kristus aqa anjam iga nami ningi mernqoqnem qaji di nunqo are miligiq di singila na wauqnu. Ningi Kristus beteryejunub deqa Qotei na nunqo kumbra kalil qa ti nunqo anjam maro qa ti nunqo powo qa ti ningi tulanj keretngrej.

⁷ Deqa ningi gago Tamo Koba Yesus Kristus a mondonj brantim unqajqa tariñoqnsib unub. Ningi Qotei aqa Mondor aqa singila ejunub deqa ningi singila bei qa truquosaieqnu.

⁸ Yesus Kristus a ningi gaigai singilatngqonimqa ningi singila na tigelognsib gilsib gilsib dinjo bati itqab. Yimqa gago Tamo Koba Yesus Kristus a lanj qureq na brantim ningi Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoqi sqab.

⁹ Yesus Kristus a Qotei aqa Niri. A gago Tamo Koba. Qotei na ningi metngrej deqa ningi Yesus beteryosib a ombla are qujaitosib unub. Qotei a tamo bole unu deqa a ningi uratngwasai.

Korin Kristen nanqi njirinjoqnsib pupoeqnu

¹⁰ Ariya ijo was kalil, e gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na ningi singila na endegsi mernqwai. Ningi kalil anjam qujai maroqniy. Ningi anjam bei bei qa njirinjosib pupoeñajab. Ningi areqalo qujaitosib koba na geregere soqniy.

¹¹ Tamo nanqi Kloe aqa talq di unub qaji nanqi na e endegsib merbonab quem, "Korin Kristen nanqi njirinjoqnsib anjam na qoteqnu."

¹² O ijo was kalil, ningi anjam na qoteqnu qaji nunqo utru agiende. Ningi qudei mareqnu, "E Pol dauryo qaji tamo." Ningi qudei mareqnu, "E Apolos dauryo qaji tamo." Ningi qudei mareqnu, "E Pita dauryo qaji tamo." Ariya ningi qudei mareqnu, "E Kristus dauryo qaji tamo." Ningi anjam na qoteqnu qaji nunqo utru agide.

¹³ Ningi kiyaaqa kumbra degyeqnu? Kristus a segi poelenjosiq tamo gargekobaej kiyoo? E Pol e segi ningi qa ñamburbasq di moiym kiyoo? Ningi ijo ñam na yanso eb kiyoo? Di sai.

¹⁴ E nami nunqo ambleq di sosim e tamo qudei nanqi yansnjrosaiogqnem. E ijo kumbra deqa are qaloqnsim Qotei binjyeqnum. Od, Krispus Gaius wo nanqi aiyel e na yansnjrem.

¹⁵ Deqa tamo bei a endegsi marqa keresai, "E Pol aqa ñam na yanso em."

¹⁶ Bole, tamo nanqi Stefanas aqa talq di unub qaji nanqi dego e na yansnjrem. Ariya e tamo qudei nanqi dego yansnjrem kiyoo di e poibosai.

¹⁷ Kristus na e tamo nanqi yansnjrqqa marsiq e qarinqbosai. E aqa anjam bole palontqajqa osiq e qarinqbej. Deqa e mandam tamo nanqo powo na Kristus aqa anjam palontosaieqnum. E degyeqnum qamu Kristus a ñamburbasq di moiyej di a lanja moiyej qamu.

Kristus a Qotei aqa singila ti powo ti unu

¹⁸ Tamo nanqi padalqa gamq di unub qaji nanqi mareqnu, "Kristus a ñamburbasq di moiyej anjam di nanari anjam." Nanqi degsib mareqnu. Ariya iga Qotei na elenqnu qaji iga mareqnum, "Kristus a ñamburbasq di moiyej anjam di Qotei aqa singila ti unu."

¹⁹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, "Powo tamo nanqo powo e na taqal atetnjrqai. Qalie tamo nanqo qalie dego e na kobotetnjrqai."

²⁰ O ijo was kalil, powo tamo ti dal anjam qalie tamo ti nanqi qa iga kiyersi marqom? Iga endegsi marqom. Nanqi mandam qaji powo ejunub deqa Qotei na nanqi olo nanaritnjreqnu. Od, tamo nanqi anjam na qotqajqa arearetnjreqnu qaji nanqi di Qotei na olo nanaritnjreqnu.

²¹ Mandam tamo nanqo powo na nanqi Qotei qalieqa keresai. Qotei na aqa segi powo na gam getetnjrej deqa nanqi a qa qalieqa keresai. Nanqi a qa qalieqajqa gam bei a na

osornjrej. Gam agiende. Anjam iga palonteqnum qaji di tamo nanği qusib Yesus qa nanğo areqalo singilatqab di Qotei na nanği elenqas. Gam dena qujai nanği Qotei qa qalieqab. Ariya tamo qudei nanği anjam di quoqnsib mareqñub, “Di nanari anjam.”

²² Agi Juda nanği Qotei aqa manwa lanja unqajqa mareqñub. Grik nanği mandam qaji powo oqajqa tulanj singilaeqñub.

²³ Kristus a nğamburbasq di moiyej anjam di iga palonteqnsim laqnam Juda nanği quoqnsib uge qa mareqñub. Grik nanği anjam di quoqnsib nanari qa mareqñub.

²⁴ Ariya tamo unğasari Qotei na metnjrej qaji di Juda ti Grik ti nanği qalie, Kristus a Qotei aqa singila ti powo ti unu.

²⁵ Mandam tamo nanği mareqñub, “Anjam di nanari anjam.” Di sai. Anjam di Qotei aqa powo ti unu. Anjam dena mandam tamo nanğo powo tulanj bunyejunu. Mandam tamo nanği mareqñub, “Anjam di singila saiqoji.” Di sai. Anjam di Qotei aqa singila ti unu. Singila dena mandam tamo nanğo singila tulanj bunyejunu.

²⁶ O ijo was ninği are qaliy. Qotei na ninği metnğej bati deqa ninği gargekoba mandam qaji powo saiqoji soqñeb. Ninği gargekoba singila saiqoji soqñeb. Ninği gargekoba ñam saiqoji soqñeb.

²⁷ Tamo qudei nanği mandam qaji powo ejunub deqa nanği mareqñub, “Tamo Qotei na giltnjrej qaji nanği nanari tamo.” Yeğñab nanari tamo nanği dena olo mandam qaji tamo nanği di jemai enjreğñub. Tamo singila ti unub qaji nanği mareqñub, “Tamo Qotei na giltnjrej qaji nanği singila saiqoji unub.” Yeğñab tamo singila saiqoji nanği dena olo mandam qaji tamo nanği di jemai enjreğñub.

²⁸ Tamo ñam ti unub qaji nanği mareqñub, “Tamo Qotei na giltnjrej qaji nanği ñam saiqoji unub.” Yeğñab tamo ñam saiqoji nanği dena olo mandam qaji tamo nanği di ñam aguq atetnjreğñub.

²⁹ Deqa iga qalieonum, Qotei aqa nğamgalaq di tamo bei na aqa segi ñam soqtqa keresai.

³⁰ Qotei a segi na ninği Kristus Yesus aqa banğ di atej. Deqa Kristus aqa wau na iga Qotei aqa powo ejunum. Kristus aqa wau na iga tamo bole tintin unum. Aqa wau na iga Qotei aqa segi kumbra boleq di sosim walweleqñum. Aqa wau na Qotei a gago uneq na iga awaigej deqa gago une na iga olo taqatgwa keresai.

³¹ Utru deqa iga gago segi ñam soqtqa keresai. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Tamo bei a ñam bei soqtqa marsimqa a Tamo Koba aqa ñam segi soqtme.”

2

Korin Kristen nanği Yesus qa nanğo areqalo singilateqñub

¹ O ijo was kalil, e nami nunğoq bosim Qotei aqa anjam palonteqnsim mernğoqñem bati deqa e mandam qaji powo na anjam palontosaioqñem. E anjam kokba lanja lanja palontosaioqñem.

² E endegsi are qaloqñem. E nunğo ambleq di sosiy Yesus Kristus aqa anjam segi mernğoqñai. A nğamburbasq di moiyej anjam di segi ninği mernğoqñai. E degsi are qaloqñem.

³ E nunğo ambleq di soqñem bati deqa e singila saiqoji soqñem. Deqa e ulagetoqnsim ginda gindañoqñem.

⁴ Anjam e palonteqñem qaji di e Qotei aqa Mondor aqa singila na palonteqñem. E mandam qaji powo na anjam palontit ninği qusib are bulyqajqa deqa are qalosaioqñem.

⁵ Deqa ninği Kristus qa nunğo areqalo singilateb di mandam tamo nanğo powo na sai. Di Qotei aqa singila na.

Qotei aqa Mondor na iga powo bole egeqnu

⁶ Bole, Kristen qudei nanği Qotei aqa kumbra dauryqajqa singila ti unub. Deqa iga nanği anjam minjreğñam nanği powo bole eqñub. Powo di mandam qaji powo sai. Tamo kokba padalqa gamq di unub qaji nanğo powo sai dego.

⁷ Di Qotei aqa segi powo nami ulitesoqnej qaji. Powo di iga ubtoqnsim mareqñum. Powo di aqa utru agiende. Tulanj nami Qotei na iga lanj qureq oqwjajqa gam gereiyetgej.

⁸ Powo di mandam qaji tamo kokba nanği poinjrosaeqnu. Nanği poinjrej qamu nanği na Tamo Koba lanj qureq di unu qaji a osib nğamburbasq di qamosai qamu.

⁹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Tamo nanğo nğamdamu na lanj qure qa ingi ingi unosaieqñub. Nanğo dabkala na ingi ingi deqa quosaieqñub. Nanğo areqaloq di ingi ingi di yala sosai. Ingi ingi di Qotei na tamo unğasari a tulanj qalaqalaiyeqñub qaji nanği segi gereiyetnjrej unu. Deqa nanği oqsib oqab.”

¹⁰ O ijo was kalil, anjam di nami uliesonaqa Qotei aqa Mondor na babtosiğ iga mergej. Qotei aqa areqalo uliejunu qaji di Mondor a segi qalie. Qalie kalil agi Mondor aqaq di unu.

¹¹ Tamo bei a tamo bei aqa areqalo qalieqa keresai. Tamo aqa mondor aqa are miligiq di unu qaji a segi aqa areqalo qalie. Dego kere tamo bei a Qotei aqa areqalo qalieqa keresai. Qotei aqa Mondor a segi Qotei aqa areqalo qalie.

¹² O ijo was kalil, iga mandam qaji mondor osai. Iga Mondor agi Qotei aqaq na bej qaji di em. Deqa lan qure qa inji inji Qotei na egeqnu qaji di iga qalie. Mondor na inji inji di iga osorgeqnu.

¹³ Iga inji inji deqa anjam mare mare laqnum. Iga mandam qaji tamo nanngo powo na anjam marosaieqnum. Mondor na iga powo egeqnaqa iga anjam mareqnum. Mondor aqa anjam di iga na tamo ungasari Mondor ti unub qaji nanngi minjreqnum.

¹⁴ Tamo ungasari Qotei aqa Mondor ti sosai qaji nanngi lan qure qa inji inji di oqa keresai. Di kiyaaqa? Nanngi mareqnum, "Ingi inji di nanari tamo nanngo inji." O ijo was kalil, inji inji di iga Mondor aqaq na elenqnum. Deqa tamo ungasari Mondor ti sosai qaji nanngi inji inji deqa poinjrqa keresai. Tamo ungasari Mondor ti unub qaji nanngi segi inji inji deqa poinjrqa kere.

¹⁵ Od, tamo ungasari Mondor ti unub qaji nanngi inji inji kalil geregere pegiyeqnub. Ariya tamo ungasari nanngi di mandam tamo bei na peginjrrqa keresai.

¹⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, "Tamo yai a Qotei aqa areqalo qalieqa kere? Osim a gam osoryqa kere? Tamo dego bei sosai." Ariya iga Kristus aqa areqalo ejunum.

3

Pol Apolos wo nanngi Qotei aqa wau tamo bole

¹ O ijo was kalil, e nunngo ambleq di soqnem bati deqa ningi Kristus aqa kumbra geregere qalieosaisoqneb. Ningi angro mom bul soqneb. E na tamo ungasari Qotei aqa Mondor dauryeqnub qaji nanngi anjam damu ti minjreqnum. Ariya ningi areqalo namij dauryoqneb deqa e na anjam damu ti ningi merngwa yeqnam ugeiboqnej.

² Ningi angro mom bul soqneb deqa ningi damu uyqa keresai. Deqa e ningi damu anaingosaiqnem. E ningi munngum anaingooqnem. Agi bini ningi damu uyqa keresai unub.

³ Ningi areqalo namij dauryoqnsib unub. Agi ningi nunngo Kristen was nanngi qa are ugeingeqnaqa koba na anjam na qotoqnsib laqnum. Nunngo kumbra di jejamu qa kumbra uge. Di mandam tamo nanngo kumbra.

⁴ Agi ningi qudei mareqnum, "E Pol dauryo qaji tamo." Ningi qudei mareqnum, "E Apolos dauryo qaji tamo." O ijo was kalil, nunngo kumbra di mandam tamo nanngo kumbra.

⁵ Apolos a tamo kiyero? E Pol e segi tamo kiyero? Aqa aiyel Qotei aqa wau tamo segi. Tamo Koba a na aqa aiyel wau segi segi egej. Deqa iga aqa anjam ningi merngonam qusib Yesus qa nunngo areqalo singilateb.

⁶ E wauq di inji yagonam Apolos a ingiq di ya atej. Ariya Qotei a segi na inji boletej.

⁷ Deqa tamo inji yageqnu qaji a nam saiqoji unu. Tamo ingiq di ya ateqnu qaji a dego nam saiqoji unu. Ariya Qotei inji boleteqnu qaji a segi nam koba ti unu.

⁸ Tamo inji yageqnu qaji wo tamo ingiq di ya ateqnu qaji wo nanngi aiyel ombla Qotei aqa wau ojeqnum. Mondor Qotei na nanngo wau segi segi pegiyosim awai enjrrqas.

⁹ Aqa aiyel Qotei ombla wau ojeqnum. Qotei aqa inji wau agi ningi.

Qotei aqa wau tamo nanngi tal gereiyi qaji tamo bul

Ningi Qotei aqa tal bul unub.

¹⁰ Qotei a e qa are boleiyosiq wau ebej deqa e tal gereiyi qaji tamo bul unum. E tal gereiyiqajqa qalie bole deqa e tal aqa utru atem. E tal aqa utru atem deqa tamo qudei nanngi olo tal ai gogeq di tal ateqnub. Deqa e nanngi endegsi minjreqnum, "Ningi tal geregere atoqniy."

¹¹ O ijo was ningi qalie, Qotei na Yesus Kristus osiq a tal ai tuma qaji bul tigeltej unu. Deqa tamo qudei na olo tal ai tuma qaji bei atai. Yesus a segi qujai tal ai tuma qaji bole.

¹² Ariya tamo nanngi tal ai gogeq di tal atqa oqnsib gol na ti silva na ti meninj naimyo na ti namtan na ti liki na ti inji fiengi aqa sau na ti tal ateqnub.

¹³ Mondor Qotei na tamo nanngi peginjro batiamqa a namyuo bulosim tamo kalil nanngo wau segi segi boleq atsim pegiyosim nanngo wau bole kiyo uge kiyo di unqas.

¹⁴ Tamo qudei nanngo wau di namyuo na yugwasai deqa nanngi awai bole oqab.

¹⁵ Tamo qudei nanngo wau di namyuo na yuelenqas deqa nanngo wau kalil torei lounqas. Ariya tamo nanngi di padalqasai. Nanngi namyuoq di padalqa jojomoqniq Qotei na nanngi dena olo elenqas.

Ningi Qotei aqa atra tal bul unub

¹⁶ Ningi Qotei aqa atra tal bul unub. Qotei aqa Mondor a nunngo ambleq di unu. Di ningi qaliesai kiyo?

¹⁷ Qotei aqa atra tal di agi ningi. Deqa tamo bei na atra tal di ugeugeiyqas di Qotei na kamba tamo di ugeugeiyqas.

Iga tamo nanngo ñam soqtqasai

¹⁸ Ningi nunngo segi jejamu gisanjaib. Ningi qudei mandam qaji powo ti sosib endegsib are qaleqñub kiyo, “E powo koba ti unum”? Di sai. Ningi endegsib mariy, “Bole, e nanari tamo.” Degsib marib Qotei na olo powo enjimqa dena ningi powo bole oqab.

¹⁹ Tamo nanngi mandam tamo nanngo powo ti unub qaji nanngi Qotei aqa ñamgalaq di nanari tamo unub. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo nanngi mandam tamo nanngo powo ti unub qaji nanngi kumbra uge uge yeqñub. Yeqñab Qotei a kamba nanngi padaltnjreqnu.”

²⁰ Anjam bei dego unu, “Tamo nanngi mandam tamo nanngo powo ti unub qaji nanngo areqalo Tamo Koba a segi qalie. A qalie, nanngo areqalo di uge deqa nanngi wau bei bei yeqñab ugeinjreqnu.”

²¹ Deqa ningi na mandam tamo nanngo ñam soqtoqñab. Ingi ingi kalil di nunngo.

²² Apolos, Pita, e Pol, mandam, ñambile, moiyo, ingi ingi kalil bini unub qaji ti ingi ingi kalil bunuqna brantelenqab qaji ti di nunngo.

²³ Ariya ningi Kristus aqa. Kristus a Qotei aqa.

4

Qotei a segi na aqa wau tamo nanngi peginjreqnu

¹ O ijo was kalil, aqo Apolos wo iga Kristus aqa wau tamo. Iga Qotei aqa wau taqateqñum. Gago wau agiende. Iga Qotei aqa uli anjam mare mare laqñum. Ningi iga qa degsib are qaloqñiy.

² Ningi qalie, wau taqato tamo a na wau lanja aqa medabu dauryoqñqas. Dego kere e Qotei aqa medabu dauryeqñum.

³ Deqa anjam pegiyo tamo bei na kiyo ningi na kiyo ijo kumbra pegiyqab di unqum. E deqa yala are qalqasai. E segi dego ijo kumbra pegiyosaieqñum.

⁴ Ijo kumbra uge bei unu kiyo di e geregere poibosai. Ariya e une saiqoji unum degsi marqa keresai. Tamo Koba a segi na e pegibqas.

⁵ Pegiyo bati brantosaiunu deqa ningi na tamo qudei nanngi peginjroqñab. Ningi mati tariñesoqñibqa mondonj Tamo Koba a bosimqa a segi na ingi ingi kalil ambruq di uliejunub qaji di suwanjoq di atqas. Osim tamo kalil nanngo areqalo dego boleq atqas. Yim bati deqa Qotei a gago segi segi kumbra unsim bole kiyo sai kiyo deqa mergwas.

Korin Kristen nanngi nanngo segi ñam soqteqñub

⁶ O ijo was kalil, aqo Apolos wo gago kumbra qa agi e na ningi mernqonum. Di kiyaaqa? Ningi Qotei aqa anjam nengrenq di unu qaji de ti olo anjam qudei ti turtosib diqoqñab deqa. Osib tamo qudei nanngo ñam soqtoqñsib olo tamo qudei nanngo ñam aguq atoqñab deqa.

⁷ Ningi gate kokba unub e? Sai. Nunngo ingi bole kiye Qotei na ningi engosai? Nunngo ingi ingi kalil agi Qotei na ningi engej. Deqa ningi kiyaaqa mareqñub, “Iga gago segi singila na ingi ingi kalil di ejunum”? Ningi kiyaaqa nunngo segi ñam soqteqñub?

⁸ Agi ningi are qaleqñub, “Iga ingi ingi kalil kere na unum. Iga ñoro koba ejunum. Deqa iga na Pol Apolos wo nanngi aiyel buñnjrsimqa iga segi mandor kokba bulonum.” O was ningi degsib are qalaib. Ningi mandor kokba bulonub qamu e ningi qa tulan areboleboleibqoqa Apolos ombla na ningi beternqosim ningi koba na mandor kokba bulonum qamu.

⁹ Ijo areqalo agiende. Iga Yesus aqa anjam maro tamo unum deqa Qotei na gago ñam tulan aguq atej. Deqa iga tamo uge nanngi bulonum. Tamo uge nanngi agi anjam pegiyo tamo a na une ti qa minjroqñsiq moiyoñjreqnu. Od, a na mandam tamo ti lanj angoro ti nanngo ñamgalaq di nanngi moiyoñjreqnu. O ijo was kalil, iga tamo uge nanngi di bulonum.

¹⁰ Iga Kristus aqa ñam osi laqñum deqa iga nanari tamo bulonum. Ariya ningi powo ti sosib deqa ningi Kristus qa qalie bole. Iga singila saiqoji unum. Ariya ningi singila ti unub. Iga ñam saiqoji unum. Ariya ningi ñam ti unub.

¹¹ Iga nami mam ti ya qar ti soqñem agi bini unum. Iga gara bolesai. Tamo qudei na iga ugeugeiqeñub. Iga tal saiqoji.

¹² Iga ñes na ti gago segi ban na ti wauoqñsim unum. Tamo qudei na iga misilingeqñab iga kamba olo nanngi qa pailyeqñum. Tamo qudei na iga ugeugeiqeñab iga gulbe di qoboieqñum.

¹³ Tamo qudei na iga yomuieqñab iga kamba olo nanngi anjam bole minjreqñum. Iga tamo sougetejunub qaji nanngi bulonum. Iga tamo unqasari kalil nanngo ñamgalaq di ingi tulan jigat bulosim unum. Iga nami degsi soqñem agi bini unum.

Pol na Korin Kristen nanngi minjrej, “Ningi ijo kumbra dauryiy”

¹⁴ O ijo was, ningi ijo anjam endi sisiyosib jemaingwajqa e deqa nengrenyosai. E nungo areqalo tingitngwajqa deqa osim anjam endi nengrenyonum. Ningi ijo angro bole. E ningi tulan qalaqalaingeqnum.

¹⁵ Nungo abu qujai agi e segi. Nungo abu gargekoba sai. Tamo 10,000 nanngi na Kristus aqa kumbra ningi osorngoqnaqab di ungum. E qujai Kristus Yesus aqa anjam bole ningi merngonam qusib are bulyeb. Dena e nungo abuem.

¹⁶ Deqa e ningi endegsi merngwai. Ningi ijo kumbra kalil dauryoqniy.

¹⁷ Utru deqa e Timoti qarinyonum a nungoq bqo. E nami Tamo Koba aqa anjam Timoti minjnana a are bulyeb. Deqa a ijo angro bole. E a tulan qalaqalaingeqnum. A nungoq bosim ijo kumbra qa ningi saingim quqwab. Ijo kumbra agiende. E Kristus beteryesosim a dauryeqnum. Ijo kumbra di e na sawa sawa kalilq di Kristen nanngi osornjreqnum.

¹⁸ Ariya ningi qudei endegsib are qaleqnaq, “Pol a gagoq bqasai.” Osib ningi diqoqnsib laqnaq.

¹⁹ O was ningi degaib. Tamo Koba a na odbimqa e nungoq urur boqujatqai. Tamo nanngi diqoqnsib laqnaq qaji nanngo sinqila qabe na eqnaq di unqajqa bqai. E nanngo anjam maro lana quqwajqa bqasai.

²⁰ Ningi qalie, Qotei a gago Mandor Koba sosisiq iga taqatgeqnu. A lana anjam maro na iga taqatgosaieqnu. A sinqila na iga taqatgeqnu.

²¹ Nungo are kiyersiq unu? E nungoq bosiy tjirintngosiy tingitngwai kiyo e bosiy ningi qalaqalaingosiy lawo na gereingwai kiyo? Ningi segi mariy.

5

Sambala kumbra a Korin Kristen nanngo ambleq di unu

¹ O ijo was kalil, e anjam bei endegsi quem. Nungo ambleq di tamo bei a sambala kumbra yeqnu. Aqa sambala kumbra di tulan ugedamu. Tamo nanngi Qotei qaliesai qaji nanngi sambala kumbra deqaji yosaieqnaq. Aqa sambala kumbra agiende. A na aqa abu aqa njanj oqnsiq ombla sambalaieqnaq.

² Ningi aqa sambala kumbra deqa are ugeingosaieqnu, Ningi akamosaieqnaq. Ningi diqoqnsib laqnaq. Ningi are ugeingej qamu ningi tamo di osib nungo ambleq dena taqal waiyeb qamu.

³ E ningi koba na sosai. E isaq endi unum. Ariya ningi ijo are miligiq di unub deqa e ningi ti sobulejunum. Deqa e sambala tamo di aqa une qa pegiyonum koboqo.

⁴ E ningi endegsi merngwai. Ningi gago Tamo Koba Yesus aqa nam na korooy. Yim koroq di e ningi ti sobulitqa Tamo Koba Yesus aqa sinqila dego nungoq di sqas.

⁵ Ningi koroesosibqa tamo di ojsib Satan aqa banq di atibqa Satan na a osim aqa jejamu gulbe yqas. Yim mondonj Tamo Koba Yesus a bqajqa batiamqa Qotei na tamo di aqa qununj olo oqas.

Pol na Kristen nanngi minjrej, “Ningi tamo uge di wiyiy”

⁶ Ningi nungo segi nam soqteqnaq di kumbra bolesai. Ningi qalie, tamo nanngi sum kiñala oqnsib bem ti bulyeqnaq bem tiyekritoqnsiq tulan kobaquajaeqnu.

⁷ Deqa ijo was kalil, ningi bem tiyeqnu qaji sum namij di taqal atiy. Osib dena ningi olo bem bunuj bulosib sum saiqoji sqab. E qalieonum, ningi sum saiqoji unub koboqo. Di kiyaga? Jeu tamo nanngi na Kristus qalnab a kaja du bulosiq gago une qa moisiq aqa len aiyeb. Juda nango yori bati koba qa nanngi Yesus degyeb.

⁸ Deqa iga yori bati koba di unqom. Unsimeq bem tiyeqnu qaji sum namij di taqal atsim olo bem bunuj sum saiqoji unu qaji di oqom. Sum namij di kumbra uge ti une ti sigitejunu. Bem bunuj sum saiqoji unu qaji di are bole ti anjam bole ti sigitejunu.

⁹ E nami anjam endegsi nengrenyosimeq nungoq qarinyem, “Ningi sambala tamo nanngi koba na laqnaib.”

¹⁰ O ijo was, e na tamo Yesus qaliesai qaji nanngi qa ningi degsi merngosai. Ningi nanngi koba na laqnaq kere. Tamo sambalaieqnaq qaji nanngi ti tamo ñoro qa maunjreqnu qaji nanngi ti tamo gisan na silali eqnaq qaji nanngi ti tamo gisan qotei qa loueqnaq qaji nanngi ti ningi nanngi koba na laqajqa e deqa ningi saidngosai. Ningi nanngi koba na laqasai di ningi torei mandam uratqab. Di keresai.

¹¹ Ariya tamo bei a marqas, “E nungo Kristen was bole.” Osim a olo sambala kumbra yqas kiyo, tamo bei aqa ñoro qa maulyqas kiyo, gisan qotei qa louqas kiyo, tamo nanngi misilinjrqas kiyo, ya uge uyoqnsimeq nanarioqnaqas kiyo, gisan na tamo nanngo silali yainjrqas kiyo a kumbra degyimqa ningi a ombla laqnaib. Ningi a ombla inji uyoqnaib dego. Agi e nami anjam deqa nengrenyosimeq nungoq qarinyem.

¹²⁻¹³ Deqa e na tamo Yesus qaliesai qaji nanjo une qa peginjrqai e? Sai. Di ijo wau sai. Di Qotei aqa wau. Ariya Kristen nanjo une qa peginjrqajqa wau di nunjo wau tinjin. Deqa ninji tamo uge di osib nunjo ambleq dena taqal waiyiy.

6

Ninji nunjo Kristen was bei osib anjam pegiyo talq gilab

¹ Ninji qudei kumbra uge endegsib yeqnu. Ninji nunjo Kristen was bei qa anjam soqnim a osib anjam pegiyo tamo Qotei qaliesai qaji nanjo ulatamuq di tigeltqab. Ninji a osib Qotei aqa tamo ungasari nanjo ulatamuq di kere. Ariya ninji degyosaieqnu. Nunjo kumbra uge deqa ninji jemaingosaieqnu.

² Iga Qotei aqa segi tamo ungasari unum deqa mondon iga na tamo kalil mandamq endi unub qaji nanjo une qa peginjrqom. Di ninji qaliesai kiyo? Iga degyqom deqa kiyaaqa ninji nunjo Kristen was nanjo anjam kiwilala qudei qa nanji peginjrqaa keresai?

³ Mondon iga lanj anjo nanjo une qa dego peginjrqom. Ninji di qaliesai kiyo? Iga degyqom deqa e endegi are qalonum, iga mandamq endi gago Kristen was nanjo anjam kalil dego pegiyqa kere.

⁴ Deqa ninji Kristen was bei qa anjam soqnim kiyaaqa ninji na a osib anjam pegiyo tamo Qotei qaliesai qaji nanjoq gilqab? Anjam pegiyo tamo nanji di Kristen tamo sai.

⁵ E anjam endi ninji merngonum. Di kiyaaqa? Ninji nunjo kumbra uge deqa jemaingim uratqajqa deqa. Nunjo ambleq di powo tamo bei unu kiyo? Sqas di Kristen was bei a was bei qa anjam soqnim powo tamo dena nanjo anjam pegiyqa kere.

⁶ Kiyaaqa Kristen was bei a was bei osim anjam pegiyo tamo Yesus qa nanjo areqalo singilatosaieqnu qaji nanjoq gilsim nanjo ulatamuq di tigeltqas?

⁷ Ninji nunjo Kristen was bei qa anjam soqnim a osib anjam pegiyo tamo nanjoq gilqab di kumbra uge. Nunjo kumbra dena ninji Yesus dauryqajqa uratosib ulonqab. Ninji nunjo Kristen was bei qa anjam soqnim, ungun, ninji a uratih une engem. Osim nunjo inji inji bajinem.

⁸ Ariya ninji degyosaieqnu. Ninji segi kamba olo nunjo Kristen was nanji kumbra uge enjroqnsib nanjo inji inji gisan na yainjreqnu.

⁹⁻¹⁰ Tamo ungasari kumbra uge uge yeqnu qaji nanji Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqasai. Di ninji qaliesai kiyo? O ijo was ninji na nunjo segi jejamu gisanayib. Tamo sambala kumbra yeqnu qaji nanji ti, tamo gisan qotei qa loueqnu qaji nanji ti, tamo was bei aqa njan jejamu ojeteqnu qaji nanji ti, tamo unja wo nerenqa uratoqnsib olo tamo bei bei wo nerenqnu qaji nanji ti, bajin tamo nanji ti, tamo was bei aqa inji inji qa mamaunjreqnu qaji nanji ti, tamo ya uge uyoqnsib nanarieqnu qaji nanji ti, tamo was bei yomuiyeqnu qaji nanji ti, tamo was bei aqa silali gisan na yaiyeqnu qaji nanji ti, tamo deqaji kalil nanji Qotei na taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqasai.

¹¹ Nami ninji qudei tamo uge deqaji soqneb. Ariya bunuqna Qotei na nunjo are miligi yansetngosiqqa ninji aqa segi kumbra boleq di atej. Atsiqa Tamo Koba Yesus Kristus aqa nam na ti gago Qotei aqa Mondor aqa singila na ti ninji tamo bole une saiqoiqa qaji merngej.

Nunjo jejamu a Qotei aqa Mondor aqa atra tal bul unu

¹² Kristen qudei nanji mareqnu, "E kumbra gargekoba yqa kere. Dal anjam na getentosai." Di nanji bole mareqnu. Ariya e kumbra qudei yoqnqai dena e aqaryaiqbqa keresai. Od, e kumbra gargekoba yqa kere. Ariya e kumbra bei aqa sorgomq di sqasai.

¹³ Tamo qudei nanji mareqnu, "Inji uyo aqa wau agi aisim meneq di sqas. Mene aqa wau agi inji uyqas." Di nanji bole mareqnu. Ariya mondon Qotei na inji uyo ti mene ti di torei kobotqas. Gago jejamu di sambala kumbra yqajqa sai. Gago jejamu di Tamo Koba aqa. A segi na taqateqnu.

¹⁴ Qotei aqa singila na a Tamo Koba olo subq na tigeltej. Deqa mondon a na iga dego tigeltgwas.

¹⁵ Nunjo jejamu di Kristus aqa jejamu qujai. Di ninji qaliesai kiyo? Deqa e Kristus aqa jejamu osiy sambala unja aqa jejamuq di betertqai di kumbra bolesai.

¹⁶ Tamo bei a sambala unja wo heterqab di a unja de wo jejamu qujaitosib sqab. Di ninji qaliesai kiyo? Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, "Tamo bei aqa njan wo heterosib nanji jejamu qujaitosib sqab."

¹⁷ Ariya tamo bei a Tamo Koba Yesus wo heterqab di nanji aiyel Mondor qujai ti sqab.

¹⁸ Deqa ijo was, ninji gaigai sambala kumbra uratoqnsib isaq giloqniy. Une kalil tamo nanji yeqnu qaji di nanjo jejamuq di beterosaieqnu. Ariya sambala kumbra a tamo nanjo jejamuq di beteroqnsiq nanjo jejamu ugeteqnu.

¹⁹ Nungo jejamu di Mondor Bole aqa atra tal bul unu. Qotei a segi na Mondor di ningi engej deqa a nungo are miligiq di unu. Ningi di qaliesai kiyo? Nungo jejamu di nungo segi jejamu sai. Di Qotei aqa jejamu.

²⁰ Qotei a awai kobaquja na ningi awaingej. Deqa kumbra kalil ningi yeqnuub qaji di ningi Qotei aqa ñam soqtqa are qaloqnsib yoqniy.

7

Uña oqajqa anjam

¹ Ariya anjam qudei ningi nenngrenyosib ijoq qarinyeb qaji deqa kamba merngwai. Anjam bei agi uña oqajqa anjam. Deqa merngwai. Tamo nanqi laña sosib uña oqa uratqab di kumbra bole.

² Ariya sambala kumbra kobaaam deqa ningi segi segi uña oiy. Uña ningi dego segi segi tamo oiy.

³ Tamo aqa jejamu di aqa ñaun qa. Deqa a aqa jejamu getentaiq. Uña aqa jejamu di dego aqa gumbuluñ qa. Deqa a aqa jejamu getentaiq.

⁴ Unñasari nanqi na nanngo segi jejamu taqatosaieqnuub. Nanngo jejamu di nanngo gumbuluñ na taqateqnuub. Tamo nanqi dego nanngo segi jejamu taqatosaieqnuub. Nanngo jejamu di nanngo ñaun na taqateqnuub.

⁵ Deqa ningi nunngo jejamu getentaib. Ariya bati bei ningi nunngo uña wo ombla areqalo qujaitosib pailyqa bati atsib di ningi nunngo jejamu getentosib pailyoqniy. Bunuqna pailyo bati koboaamqa ningi nunngo jejamu olo turtiy. Ningi nunngo segi jejamu geregere taqatqa keresai deqa Satan na ningi osim sambala kumbraq di olo breiñgo uge.

⁶ Ijo anjam di e ningi aqaryaingwai osim deqa merngonum. E singila na merngosai.

⁷ Ijo are endegsi unu. Tamo kalil nanqi e bul laña sqab di bole. Ariya Qotei na tamo nanqi singila segi segi enjreqnu. A na tamo qudei nanqi singila bei enjreqnu. Osiqa tamo qudei nanqi singila bei enjreqnu.

⁸ Ariya tamo uña osai qaji nanqi ti uña tamo osai qaji nanqi ti e na anjam endegsi minjrqai. Uña qobul nanqi dego e na anjam endegsi minjrqai. Ningi e bul laña sqab di bolequja.

⁹ Ariya uña bei na aqa tamo uratqas di a olo tamo bei aiq. A laña soqnem. Saiañqa a na aqa tamo nami uratej qaji di olo eme. Tamo nanqi dego nanngo uña nanqi uratnraib.

¹⁰ Ningi tamo ti uña ti unub qaji e na anjam endegsi merngwai. E segi na merngwasai. Tamo Koba a dego ningi merngwas. Anjam agiende. Uña nanqi na nanngo tamo nanqi uratnraib.

¹¹ Ariya uña bei na aqa tamo uratqas di a olo tamo bei aiq. A laña soqnem. Saiañqa a na aqa tamo nami uratej qaji di olo eme. Tamo nanqi dego nanngo uña nanqi uratnraib.

¹² Ningi qudei e na anjam endegsi merngwai. Anjam endi Tamo Koba aqa anjam sai. E segi na merngwai. Ni Kristen tamo. Ariya ino ñaun a Kristen uña sai. Di unqum. Ni a urataim. A ni ombla sqa are soqnim ni a urataim.

¹³ E uña nanqi dego anjam di minjrqai. Ni Kristen uña. Ariya ino gumbuluñ a Kristen tamo sai. Di dego unqum. Ni a urataim. A ni ombla sqa are soqnim ni a urataim.

¹⁴ Ningi quiy. Tamo bei a Yesus qa aqa areqalo singilatosaiosim Kristen uña oqas. Kumbra dena a Kristen nanngo miligiq aisim Qotei aqa jomomq di sqas. Uña bei dego a Yesus qa aqa areqalo singilatosaiosim Kristen tamo oqas. Kumbra dena a Kristen nanngo miligiq aisim Qotei aqa jomomq di sqas. Degsi sosai qamu nanngo angoro nanqi Qotei aqa ñamgalaq di jiga ti so qamu. Ariya nanqi Kristen nanngo miligiq di unub deqa nanngo angoro nanqi Qotei aqa jomomq di unub.

¹⁵ Ariya Kristen tamo bei aqa uña a Yesus qa aqa areqalo singilatosai deqa uña dena a uratqa marsim uratem. Tamo a deqa gulbe oqasai. Qotei na odyqas. Kristen uña dego aqa tamo a Yesus qa aqa areqalo singilatosai deqa tamo dena a uratqa marsim uratem. Uña a dego gulbe oqasai. Qotei na odyqas. Qotei a ningi kalil koba na geregere lawo na sqajqa osiq metñgeqnu. Deqa ningi ijo anjam di dauryiy.

¹⁶ O Kristen uña, ni ino gumbuluñ Qotei aqa anjam minjimqa a are bulyqas kiyo sai kiyo di ni qalieqasai. O Kristen tamo, ni dego ino ñaun Qotei aqa anjam minjimqa a are bulyqas kiyo sai kiyo di ni qalieqasai.

Qotei na iga gam segi segi dauryqa marsiq giltgej

¹⁷ Qotei na nami iga gam segi segi dauryqa marsiq giltgej deqa iga gam di dauryoqnsim sqom. Gam kiye Qotei na iga dauryqa metgej qaji di segi dauryqom. Ijo anjam di e na Kristen tamo unñasari qure qure kalilq di unub qaji nanqi minjre minjre laqnum.

¹⁸ Ningi qudei nami muluñ aisib sonabqa Qotei na ningi metñgej deqa ningi degsib soqniy. Ningi qudei nami muluñ aiyosai sonabqa Qotei na ningi metñgej deqa ningi dego degsib soqniy.

¹⁹ Ningi nami mulun aiyeb kiyo ningi mulun aiyosai kiyo di lanja. Ningi Qotei aqa dal anjam dauryqab di kumbra bole utru ti.

²⁰ Iga nami kiyersim sonamqa Qotei na iga metgej degsim sqom.

²¹ Ningi qudei kanjal tamo sonabqa Qotei na ningi metnjej. Ariya ningi deqa are gulbeingaiq. Ningi kanjal tamo soqniy. Bunuqna ningi kanjal tamo sqa uratosib olo nunjo segi wau oja gam soqnimqa degiyi.

²² Tamo nanji kanjal tamo sonabqa Qotei na metnrej qaji nanji Tamo Koba aqa. Deqa nanji aqa namgalaq di kanjal tamo sosai. Dego kere tamo nanji kanjal tamo sosai sonabqa Qotei na metnrej qaji nanji olo Kristus aqa kanjal tamo unub.

²³ Qotei a awai kobaquja na ningi awaingej deqa ningi mandam tamo bei aqa kanjal tamo saib.

²⁴ O ijo was kalil, iga nami kiyersim sonamqa Qotei na iga metgej degsim olo Qotei ombla sqom.

Pol a tamo unja osai qaji nanji ti unja tamo osai qaji nanji ti anjam minjrej

²⁵ Ariya e na tamo unja osai qaji nanji ti unja tamo osai qaji nanji ti anjam bei minjrjai. Anjam endi Tamo Koba aqa anjam sai. E ijo segi areqalo na nanji minjrjai. Qotei a e qa dulej deqa e qalieonum, ijo anjam endi bole.

²⁶ E endegi are qalonum. Bini bati endi gulbe kokba bqa jojomeqnu. Deqa ningi kalil kiyersib unub degsib olo soqniy.

²⁷ Ningi unja ti unub qaji ningi degsib soqniy. Ningi nunjo unja uratqa gam njamaib. Ningi unja osai qaji ningi dego degsib soqniy. Ningi unja oqa are qalaib.

²⁸ Ningi unja ti tamo ti oqab di ningi une yosai. Dungenge nanji dego tamo oqab di nanji une yosai. Ariya tamo unja ejunub qaji nanji ti unja tamo ejunub qaji nanji ti gulbe itoqngab. Nanji gulbe di itaib deqa e na anjam endi nanji minjronum.

²⁹ O ijo was kalil, dijo bati jojomqo deqa e na ningi endegi mernjwai. Tamo unja ti unub qaji nanji unja saiqoji so bul soqnebe.

³⁰ Tamo akameqnu qaji nanji akamosai bul soqnebe. Tamo areboleboleinjreanu qaji nanji areboleboleinjrosai bul soqnebe. Tamo ingi ingi awaiyeqnu qaji nanji ingi ingi saiqoji so bul soqnebe.

³¹ Tamo mandam qa ingi ingi qa waueqnu qaji nanji ingi ingi qa wauosai bul soqnebe. Ningi qalie, sokiñala mandam ti ingi ingi kalil ti torei koboekritqab.

³² Ijo are endegi unu. Ningi mandam qa ingi ingi qa are qaloqnaib. Ningi qalie, tamo unja ti sosai qaji nanji Tamo Koba aqa kumbra torei dauryqajqa are qaleqnu. Deqa kumbra kalil Tamo Koba a tulan areareteqnu qaji di nanji yeqnu.

³³ Ariya tamo unja ti unub qaji nanji mandam qa ingi ingi qa are qaleqnu. Deqa kumbra kalil nanjo unja a areareteqnu qaji di nanji yeqnu.

³⁴ Deqa nanji areqalo aiye aiyelteqnu. Dungenge nanji ti unja tamo osai qaji nanji ti dego Tamo Koba aqa kumbra torei dauryqajqa are qaleqnu. Deqa nanji nanjo segi jejamu ti qunun ti torei Qotei yekriteqnu. Ariya unja tamo ti unub qaji nanji mandam qa ingi ingi qa are qaleqnu. Deqa kumbra kalil nanjo tamo a areareteqnu qaji di nanji yeqnu.

³⁵ E ningi aqaryainjwa osim deqa anjam di mernjonum. E ningi gulbe engwa osim anjam di mernjosai. Deqa ningi quiy. Ningi kumbra bole bole dauryoqnsib gaigai Tamo Koba aqa wau ojoqniy. Mandam qa ingi ingi na ningi titngaiq.

³⁶ Tamo bei aqa dunje a kobaqujaosim tamo oqa kereamqa a endegi are qalqas, "Ijo dunje a lanja sqa keresai. Deqa unjum, a tamo em. E na a tamo oqa getentqasai." A degsi are qalqas di kere. A une atosai.

³⁷ Ariya tamo bei aqa are miligiq di singilaosim marqas, "E bole qalieonum, ijo dunje a lanja sqa kere. Deqa e na getentqai. Yim a tamo oqasai." A degsi marsimqa aqa segi areqalo dauryosim aqa dunje getentqas di kere. A dego une atosai.

³⁸ Deqa tamo bei na aqa dunje odyim a tamo oqas di a kumbra bole yqo. Ariya tamo bei na aqa dunje getentim a tamo oqasai di a kumbra tulan boledamu yqo.

³⁹ Unja bei aqa tamo a moiyoaisoqnimqa unja dena a uratqa keresai. Aqa tamo a moiymqa a olo tamo bei oqa are soqnim a na oqa kere. Ariya a Kristen tamo segi em.

⁴⁰ Ijo areqalo agiende. A olo tamo bei oqa uratosim lanja sqas di a areboleboleiyqas. Qotei aqa Mondor ijoq di unu deqa e anjam di ningi mernjonum.

8

Sulum atrainjro qaji ingi uyqajqa kumbra

¹ O ijo was kalil, e sulum atrainjro qaji ingi uyqajqa kumbra qa ningi mernjwai. Bole, iga kalil powo ti unum. Ariya iga olo diqoqnsim gago segi ñam soqtoqngom di uge. Iga qalaqalaiyo kumbra dauryosim gago Kristen was nanji singilatnjroqngom di kere.

² Tamo bei a marqas, “E powo ti unum.” A degsi marqo deqa iga qalieonum, aqa powo kereosaiunu.

³ Ariya tamo bei a Qotei qalaqalayoqngas di Qotei a tamo deqa poiyyas.

⁴ Deqa e sulum atrainjro qaji ingi uyqajqa kumbra qa ningi endegsi mernjwai. Mandamq endi sulum nanngi unub di nanngi gisan qotei lanja sigiteqngub. Iga qalie, Qotei bole a segi qujai unu. Qotei bei sosai.

⁵ Tamo qudei nanngi mareqngub, “Qotei gargekoba unub. Tamo kokba dego gargekoba unub.” Tamo qudei nanngi degsis mareqngub di unngum. Lanq di, mandamq di qotei deqaji nanngi unub di lanja.

⁶ Iga qalieonum, Qotei qujai unu. A gago Abu. A ingi ingi kalil qa utru. Iga aqa segi tamo unngasari tinjin unum. Tamo Koba qujai dego unu. Di Yesus Kristus. A ingi ingi kalil atelenjej. Iga kalil aqaq dena nambile em.

⁷ Ariya Kristen qudei nanngi anjam deqa geregere poinjrosai unu. Nanngi nami ingi uyo elenjoqnsib gisan qotei nango sulum atrainjroqneq. Deqa bini nanngi ingi di uyqa oqnsib are gulbeinjreqnaqa endegsis are qaleqngub, “Iga sulum atrainjro qaji ingi di uyqom di iga sulum nanngi olo atrainjrobulqom. Dena iga une oqom.” Nanngi degsis are qaleqngub.

⁸ Bole, gago ingi uyo na iga Qotei aqa areq gilqa keresai. Iga ingi getentqom dena iga Qotei aqa nngamalaq di une ti sqasai. Iga ingi uyqom dena iga tamo bole sqasai dego.

⁹ Nanngi geregere are qaliy. Ningi ingi bei uyqa are soqnim uyiy. Di une sai. Ariya ningi ingi di uyibqa Kristen was qudei powo bole osai qaji nanngi ningi nunngsib dena ulonngosib uneq aiqab di uge. Deqa unngum, ningi ingi di uyaib.

¹⁰ Nanngi powo bole ti unub qaji ningi sulum nango atra tal miligiq gilsib dia ingi uyoqngub Kristen was bei powo bole osai qaji a bosim ningi nunngsimqa a endegsi are qalqas, “Kristen was nanngi ingi di uyeqngub deqa unngum, e dego uyqai.” Osim a ulonngosim uneq aiqas.

¹¹ Nunngo powo dena ningi na was bei di powo bole osai qaji a uneq waiyonub. Ningi qalie, Kristus a was deqa moiyej.

¹² Deqa ningi quiy. Ningi na Kristen was nanngi uneq breinjrsib nango areqalo Kristus qa sinngilateb qaji di ugetetnjraqab di ningi Kristus dego une yonub.

¹³ Deqa e damu uyitqa dena ijo was a uneq aiqas di e olo damu uyqasai. Ijo was a ulonngosim uneq aiyaime deqa e damu uratqai.

9

Pol a Yesus aqa wau ojoqnej dena a silali osaijoqnej

¹ Nanngi ijo kumbra uniy. E tamo bei aqa sorgomq di sosai. E kumbra kiye yqa are soqnim e yqai. E Qotei aqa anjam maro tamo bole. E gago Tamo Koba Yesus unem. E aqa wau ojoqngem dena ningi are bulyeb. Ningi ijo kumbra deqa qaliesai kiyo?

² Tamo qudei nanngi mareqngub, “Pol a Qotei aqa anjam maro tamo bolesai.” Nanngi degsis mareqngub di unngum. Ningi segi e qa qalie. E nami Tamo Koba aqa anjam ningi mernngonam qusib are bulyeb. Deqa ningi qalie, e Qotei aqa anjam maro tamo bole.

³ Tamo qudei nanngi ijo kumbra pegiyeqngub deqa e na kamba endegsi minjrengum.

⁴ Iga Qotei aqa anjam mare mare laqngum dena iga silali osim gago segi ingi ti ya ti uyqa kere.

⁵ Iga unja oqa are soqnim Kristen unja osim laqngqa kere. Agi Pita a unja oqnsiq laqnu. A segi sai. Qotei aqa anjam maro tamo qudei ti Tamo Koba aqa was nanngi ti dego unja oqnsib laqngub.

⁶ Ningi quiy. Qotei aqa anjam maro tamo kalil nanngi silali wau uratoqnsib Qotei aqa wau ojeqngub. Deqa aqo Barnabas wo dego silali wau uratqa kere.

⁷ Ningi qalie, qoto tamo bei a qotqas di a silali oqas. A aqa segi silali wau ojqasai. Tamo bei a ingi yagwas di a ingi meli osim uyqas. Tamo bei a kaja nanngi taqatnjrqas di a munngum qaq osim uyqas.

⁸ E mandam tamo nango areqalo dauryosim anjam di mernngosai. Anjam di Qotei aqa dal anjamq di dego unu.

⁹ Agi Moses a nami dal anjam bei endegsi nenngrenyej, “Makau nanngi ingi nngi paraparaiyoqnsib aqa sau taqal ateqngub. Deqa nanngi ingi nngi aqa damu uyqa yoqngub ningi na nanngi saidnjraib.” O ijo was, Qotei a makau nanngi qa are qalsiq anjam di marej kiyo? Sai. ¹⁰ A iga qa osiqa anjam di marej. Od, Moses a iga qa osiqa anjam di nenngrenyej. Ningi are qaliy. Tamo bei a ingi yagwas di ingi meliamqa a osim uyqas. Tamo bei a ingi nngi nngi nngi qoyosim damu segitqas di a damu osim uyqas.

¹¹ O ijo was, iga Qotei aqa anjam qa ningi aqaryaingoqngem di nunngo qunun qa. Deqa ningi na kamba jejamu qa ingi ingi qa iga aqaryaiqngwajqa mernngwom di iga une yosai. Iga nunngo

are miligiq di Mondor aqa ingi yagobulem. Ingi di meliqo deqa ningi na olo otorosib jejamu qa ingi ingi egwajqa merngwom di iga une yosai.

¹² Tamo qudei nanngi Qotei aqa anjam qa ningi aqaryaingeqnuub deqa nanngi nunngoq dena olo silali ingi ingi yaingeqnuub. Deqa iga dego nunngoq dena silali ingi ingi yaingwa kere.

Ariya iga Kristus aqa anjam bole ugetaim deqa iga nunngoq dena silali ingi ingi yaingwa uratem. Osim dena iga gulbe gargekoba qoboioqnum.

¹³ Atra tamo nanngi atra talq dena ingi oqnsib uyeqnuub. Tamo nanngi atra bijal taqateqnuub qaji nanngi atra bijalq dena atraiyqa wagme oqnsib uyeqnuub. Ningi di qaliesai kiyo?

¹⁴ Dego kere Tamo Koba a endegsi marej, "Tamo nanngi Qotei aqa anjam bole mare mare laqnuub qaji nanngi dena silali oqnsib nanngo segi ingi awaiyoqnsib uyoqngqab."

¹⁵ Ariya e nunngo ingi bei yaingwa osim anjam endi nenngrenyosai. E nunngoq dena silali ingi ingi yaingwa uratem agi bini unum. Degsi sosiy e moiqai. E ijo kumbra deqa tulan areboleboleibeqnu. Deqa tamo bei na ijo kumbra di olo uge qa maraiq.

¹⁶ E Yesus aqa anjam bole mare mare laqnum deqa e ijo segi ñam soqtqa keresai. Qotei na e qarinjbej deqa e aqa anjam mare mare laqngai. E wau di uratqa keresai. Uratqai di Qotei na e gulbe ebqas.

¹⁷ E ijo segi areqalo na Yesus aqa anjam mare mare laosaieqnum. E Qotei aqa wau tamo unum deqa e aqa areqalo dauryoqnsim aqa anjam mare mare laqnum. E ijo segi areqalo na Yesus aqa anjam mare mare laqnum qamu e dena silali ingi ingi eqnum qamu.

¹⁸ Deqa e awai kiye oqai? Ijo awai agiende. E Yesus aqa anjam bole mare mare laqnsim dena e silali oqa urateqnum. Ijo awai bole agide. Bole, e silali oqa kere. Ariya e oqa urateqnum. E lanja tamo ungasari nanngi Yesus aqa anjam bole minjre minjre laqnum. Ijo awai bole agide.

Pol a tamo ungasari kalil nanngo kanjal tamo soqnej

¹⁹ E kumbra kiye yqa are soqnim e yqai. E tamo bei aqa sorgomq di sosai. Di unqum, e ijo segi areqalo na tamo kalil nanngo sorgomq di sosim nanngi kanjalnjreqnum. E degyeqnum. Di kiyaaq? E tamo gargekoba nanngi are bulyetnjroqnit Qotei na nanngi elenqajqa deqa.

²⁰ Deqa e Juda nanngo kumbra dauryeqnum. Di kiyaaq? E nanngi are bulyetnjroqnit Qotei na nanngi elenqajqa deqa. Tamo nanngi dal anjam aqa sorgomq di unub qaji nanngo kumbra dego e dauryoqnsim dal anjam aqa sorgomq di sobulejunum. Bole, e segi dal anjam aqa sorgomq di sosai. Ariya e nanngo kumbra di dauryeqnum. Di kiyaaq? E nanngi are bulyetnjroqnit Qotei na nanngi elenqajqa deqa.

²¹ Tamo nanngi dal anjam saiqoji unub qaji nanngo kumbra dego e dauryoqnsim dal anjam saiqoji sobulejunum. Bole, e Qotei aqa dal anjam ti unum. Agi e Kristus aqa dal anjam aqa sorgomq di unum. Ariya e tamo nanngi dal anjam saiqoji unub qaji nanngi are bulyetnjroqnit Qotei na nanngi elenqajqa deqa e nanngo kumbra dauryeqnum.

²² Tamo singila saiqoji unub qaji nanngo kumbra dego e dauryoqnsim singila saiqoji sobulejunum. Di kiyaaq? E nanngi are bulyetnjroqnit Qotei na nanngi elenqajqa deqa. O ijo was ningi quiy. E tamo kalil nanngo sorgomq di sosim nanngo kumbra dauryeqnum. Di kiyaaq? E nanngi qudei are bulyetnjroqnit Qotei na nanngi elenqajqa deqa.

²³ E Yesus aqa anjam bole qa are qaloqnsim deqa kumbra kalil di yeqnum. Deqa mondon Yesus na awai boledamu e ebqas. Tamo kalil Yesus aqa anjam bole qa nanngo areqalo singilateqnuub qaji nanngi dego awai di oqab.

Iga lanj qure qaji awai oqajqa deqa gurgurqom

²⁴ E mandam tamo nanngo alan qa merngwai. Tamo nanngi gurguroqnsib bubunqnuub di nanngi awai oqajqa deqa. Ariya tamo qujai a segi na nanngi kalil bunjrsim awai oqas. Dego kere ningi lanj qure qaji awai oqa marsib singila na gurguroqniy.

²⁵ Tamo gurgureqnuub qaji nanngi awai oqa marsib gurgur qalieqa osib nanngo segi jejamu qaloqnsib singilateqnuub. Deqa gurgur batiamqa nanngi singila na gurgurqab. Nanngo awai di mandam qaji awai. Deqa nanngo awai di koboqas. Ariya lanj qure qaji awai iga oqa mareqnum di koboqasai. Di gaigai sqas.

²⁶ Deqa e ururoqnsim lanja lanjaq di ñam atosaeqnum. E awai bole di koqyoqnsim urureqnum. E qoto tamo bul unum deqa e lanja lanjaq di ijo ban waiyosaeqnum. E tamo qalqajqa deqa ijo ban tinjsim geregere waiyeqnum.

²⁷ E ijo segi jejamu qaloqnsim geregere taqatoqnsim dena e singila eqnum. Di yawo anjam. Aqa utru agiende. Tamo ungasari nanngi lanj qure qaji awai oqajqa deqa e na Yesus aqa anjam bole nanngi minjre minjre laqnum. Ariya e segi dego awai di osaiaim deqa e singila na waueqnum.

¹ O ijo was nɪŋgi ijo anjam endeqa geregere poiŋgem. Nami gago moma naŋgi wadau sawaq di laqnaɓqa Qotei a laŋbi miligiɔ di sosiqa naŋgi gam osornjroqnej. Bati di naŋgi Yuwal Lent di gentosib mandam boleq aisib walwelosib gileb.

² Naŋgi kalil Moses dauryeb deqa naŋgi laŋbi ti Yuwal Lent ti dena yanso obuleb.

³ Bati deqa Qotei aqa Mondor a laŋ goge na naŋgi kalil iŋgi anainjreqnaq uyoqneɓ.

⁴ Ya dego Mondor na naŋgi kalil anainjreqnaq uyoqneɓ. Mondor na naŋgi meniŋ bei osornjrnaqa meniŋ dena ya branteqnaqa naŋgi uyoqneɓ. Meniŋ di wadau sawaq di naŋgi daurnjrsiq giloqnej. Meniŋ di agi Kristus.

⁵ Ariya Qotei a naŋgi qa arearetosaiioqnej. Deqa a wadau sawaq di naŋgi gargekoba ñumnaq morenejeb.

⁶ Qotei na naŋgi ñumnaq morenejeb. Di kiyayaqa? Iga bini unum qaji iga ulaosim naŋgo kumbra uge dauryqa are pruggaim deqa.

⁷ Deqa ijo was kalil, niŋgi gisan qotei naŋgi qa louoqnaib. Agi gago moma qudei naŋgi gisan qotei naŋgi qa louoqneɓ. Qotei aqa anjam bei naŋgi qa endegsib nenjrenyeb unu, "Naŋgi naŋgo segi jejamu qa areboleholeinjreqnaq iŋgi ti ya ti uyoqnsib alarjoqneɓ."

⁸ O ijo was kalil, iga sambala kumbra dego yqasai. Agi gago moma qudei naŋgi sambala kumbra yoqneɓ deqa bati qujai qa Qotei na 23,000 tamo ungasari naŋgi ñumnaq morenejeb.

⁹ Iga Tamo Koba aqa siŋgila laŋa tenemtqa osim a gisanjyqasai dego. Agi gago moma qudei naŋgi degyoqneɓ deqa Qotei na amal uge qarinjnrnaqa bosib naŋgi uñinjrnab morenejeb.

¹⁰ Iga Qotei njirinjqasai dego. Agi gago moma qudei naŋgi degyoqneɓ deqa Qotei na padalto qaji laŋ anjro bei qarinyonaq aisiq naŋgi padaltjnrej.

¹¹ Qotei na gago moma naŋgi degsi njolawotjnrej. Onaqa Moses a anjam di nenjrenyonaq soqnej. Iga diŋo bati jojomyonum deqa iga anjam di sisiyosim ulaosim gago moma naŋgo kumbra uge dauryqa uratqom.

¹² Tamo bei a endegsi are qalqas, "E siŋgila na tigelejunum." Ariya a olo geregere ñam ateme. A ulonjosim uneq ayo uge.

¹³ Gulbe kalil nunngoɔ di branteqnu qaji di mandam tamo kalil naŋgoɔ di dego branteqnu. Qotei a tamo bole unu deqa a niŋgi uratnjwasai. A marimqa gulbe di aqa siŋgila na nunngo siŋgila bunyqasai. Qotei na gam waqtetjgoqnmqqa niŋgi gulbe di britoqnsib siŋgila na tigelesqab.

Iga Qotei bole ti mondor uge naŋgi ti turtjnrsim biŋijnjrqqa keresai

¹⁴ Deqa ijo was bole, niŋgi gisan qotei naŋgi qa louoqnaib. Niŋgi naŋgi torei uratjnrsib isaq giliy.

¹⁵ Niŋgi powo ti unub deqa e na anjam di niŋgi merngonum. Deqa niŋgi ijo anjam di qusib geregere pegiyiy.

¹⁶ E niŋgi beŋgem qa anjam mernjgawai. Iga Qotei pailyoqnsim wain gamban uyeqnum di iga Kristus aqa leŋ aiyej qaji deqa are qaloqnsim a ombla koroqnsim uyeqnum. Iga bem gijŋenjoqnsim uyeqnum di iga Kristus aqa jejamu qa are qaloqnsim a ombla koroqnsim uyeqnum.

¹⁷ Bem qujai unu agi Kristus aqa jejamu. Deqa iga kalil koba na koroqnsim bem qujai di uyeqnum. Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai.

¹⁸ Niŋgi Israel naŋgo kumbra qa are qaliy. Israel naŋgi atra bijalq di damu koitoqnsib oto bei Qotei atraiyoqnsib olo oto bei uyeqnuɓ. Naŋgo kumbra dena naŋgi Qotei ombla koroqnsib damu uyeqnuɓ.

¹⁹ Sulum naŋgi qotei bole edegaib. Sulum atrainjro qaji iŋgi di atraiyqa iŋgi bole edegaib.

²⁰ Iŋgi di sawa bei bei qaji naŋgi na oqnsib mondor uge naŋgi atrainjreqnuɓ. Naŋgi Qotei bole atraiyosaiqnuɓ. Naŋgi Qotei qaliesai deqa naŋgi kumbra di yeqnuɓ. Deqa ijo was niŋgi kumbra di uratiy. Uratqasai di niŋgi mondor uge naŋgi ti beteqab.

²¹ Niŋgi Tamo Koba aqa wain gamban ti mondor uge naŋgo wain gamban ti di turtoqnsib dena uyoqnaib. Niŋgi Tamo Koba aqa atra bijal ti mondor uge naŋgo atra bijal ti di dego turtoqnsib dena uyoqnaib.

²² Iga kumbra degyqom di iga Tamo Koba aqa are ugetetim a iga qa minjin oqwas. Gago siŋgila na Qotei aqa siŋgila bunyqa kere e? Keresai.

Iga bati gaigai Qotei aqa ñam soqtoqnmq

²³ Kristen qudei naŋgi mareqnuɓ, "E kumbra gargekoba yqa kere. Dal anjam na getentosai." Di naŋgi bole mareqnuɓ. Ariya iga kumbra qudei yoqnmq dena iga aqaryaiyga keresai. Od, iga kumbra gargekoba yqa kere. Ariya iga kumbra qudei yoqnmq dena iga siŋgilaqasai.

²⁴ Iga gago segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalqasai. Iga tamo kalil naŋgi qa are qaloqnsim naŋgi aqaryainjroqnmq.

²⁵ Niŋgi iŋgi qarinyo sawaq dena damu awaiyoqnsib uyoqniy. Damu di nami tamo qudei na sulum atrainjroqneq kiyoy sai kiyoy niŋgi deqa nenemoqnaib. Niŋgi oqnsib uyoqniy. Niŋgi nuŋgo are miligiq di qalieonub, kumbra di bole.

²⁶ Aqi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenjyeb unu, “Mandam endi Tamo Koba aqa segi mandam.

“Ingi kalil mandamq endi unub qaji di dego Tamo Koba aqa.”

²⁷ Deqa tamo bei Yesus qaliesai qaji a na iŋgi goisim niŋgi metnŋimqa niŋgi a ombla gilqa are soqnim giliy. Gilsib iŋgi kalil a na anaingwas qaji di niŋgi osib uyiy. Niŋgi deqa nenemoqnaib. Niŋgi nuŋgo are miligiq di qalieonub, kumbra di bole.

²⁸ Ariya Kristen was bei na niŋgi merngwas, “Ingi di sulum atrainjro qaji iŋgi.” Degsi merngimqa niŋgi was deqa are qalsib iŋgi di osib uyaib. Niŋgi uyqab di niŋgi unetqab.

²⁹ Bole, niŋgi une yosai. Ariya tamo anjam merngwo qaji a are qalqas, niŋgi une yonub. E deqa niŋgi merngonum.

Ariya Kristen was deqaji bei sosaiamqa e iŋgi uyqa are soqnim uyqai. Di e une yosai. Kiyaya e tamo bei aqa areqalo dauryosiy iŋgi getentqai?

³⁰ E Qotei pailyosiy iŋgi di uyqai di tamo bei a kiyaya e misilinqbas?

³¹ Deqa niŋgi iŋgi ti ya ti uyqa oqnsib Qotei aqa ñam soqtoqnsib uyoqniy. Niŋgi kumbra bei yqa oqnsib Qotei aqa ñam soqtoqnsib yoqniy.

³² Niŋgi na Juda ti Grik ti Qotei aqa segi tamo ungasari nanŋi ti uneq breinjraib.

³³ Niŋgi e nubiy. E na tamo ungasari kalil nanŋi kumbra bole bole enjreqnam nanŋi e qa areboleboleinjreqnu. E ijo segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalosaieqnum. E tamo ungasari gargekoba nanŋi Qotei na elenqajqa deqa are qaloqnsim aqaryainjreqnum.

11

¹ Niŋgi ijo kumbra kalil dauryoqniy. Aqi e segi Kristus aqa kumbra kalil dauryeqnum dego kere.

Uña nanŋo gate kabutqajqa kumbra

² E qalieonum, niŋgi gaigai e qa are qaloqnsib anjam kalil e nami merngoqnem qaji di gegere dauryeqnub. Deqa e niŋgi qa tulaŋ areboleboleibeqnu.

³ Ariya niŋgi ijo anjam bei dego qnsib poingem. Niŋgi qalie, tamo kalil nanŋo gate di Kristus. Uña nanŋo gate di tamo nanŋi. Kristus aqa gate di Qotei.

⁴ Deqa tamo nanŋi pailyqa osib kiyoy anjam palontqa osib kiyoy nanŋi gate tatal ataib. Nanŋi gate tatal atqab di nanŋi nanŋo gate jema yqab. Nanŋo gate aqi Kristus.

⁵ Ariya uña nanŋi pailyqa osib kiyoy anjam palontqa osib kiyoy nanŋi nanŋo gate kabutebe. Uña a aqa gate kabutqasai di a aqa gate jema yqas. Osim a uña qudei nanŋo gate banga torei milalteqnu qaji nanŋi bul sqas.

⁶ Deqa a aqa gate kabuteme. A aqa gate kabutqa asgiyqas di unŋum, a aqa gate banga dego gentosim milalteme. Ariya a dena jema yqa uratqas di a aqa gate kabuteme.

⁷ Tamo nanŋi nanŋo gate kabutaib. Di kiyaya? Nanŋi Qotei sigitoqnsib aqa ñam ti sinŋila ti boleq ateqnub. Ariya uña nanŋi nanŋo segi tamo nanŋo ñam ti sinŋila ti boleq ateqnub.

⁸ Qotei a uña aqa tanu osiqa dena tamo gereiyosai. A tamo aqa tanu osiqa dena uña gereiyej.

⁹ Qotei a uña qa are qalsiqa tamo gereiyosai. A tamo qa are qalsiqa uña gereiyej.

¹⁰ Deqa uña nanŋi nanŋo segi gate kabutebe. Nanŋi degyqab di lan angro nanŋi unsib marqab, “Bole, nanŋi nanŋo segi tamo nanŋo sorgomq di unub.”

¹¹ Tamo Koba aqa areqalo endegsi unu. Uña nanŋi nanŋo segi qa sai. Tamo nanŋi dego nanŋo segi qa sai.

¹² Qotei a tamo aqa tanu osiqa dena uña gereiyej deqa uña nanŋi tamo nanŋo. Tamo nanŋi uña nanŋoq dena ñambabeqnu deqa tamo nanŋi uña nanŋo. Ariya Qotei a segi qujai iŋgi iŋgi kalil qa utru.

¹³ Uña a aqa segi gate kabutosaiosim Qotei pailyqas di kumbra bole e? Niŋgi segi mariy.

¹⁴ Iga qalie, tamo nanŋi gate marij uratqab di kumbra bolesai.

¹⁵ Ariya uña nanŋi gate marij uratqab di bolequja. Di nanŋo wala bole. Nanŋo gate marij di Qotei na enjroqnsiq dena nanŋo gate kabuteqnu.

¹⁶ O ijo was kalil, tamo bei a ijo anjam deqa ñirinjosim gotranjayai. A gotranjayas di a endegsi poiyeim, iga kumbra bei dauryosaieqnum. Qotei aqa tamo ungasari qure qure kaliliq di unub qaji nanŋi dego kumbra bei dauryosaieqnu.

Korin Kristen nanŋi louqa koroqnsibqa kumbra uge babteqnu

¹⁷ Ariya e nuŋgo kumbra qudei qa areboleboleibosaieqnu. E deqa niŋgi merngwai. Niŋgi Qotei louqa koroqnsibqa niŋgi kumbra bole babtosaieqnu. Niŋgi kumbra uge babteqnu.

¹⁸ E mati deqa ningi merngwai. E anjam endegsi quem. Ningi Qotei louqa koroqnsibqa ningi pupoqnsibqa anjam na qoteqnu. E anjam di qusim endegsi are qalem, “Bole, nanngi degyeqnu.”

¹⁹ O was ningi pupoeqnu di kere. Ningi pupoosai qamu tamo yai nanngi Qotei aqa kumbra geregere dauryeqnu di ningi qaliesai qamu.

²⁰ E quem, ningi koroqnu di ningi Tamo Koba a qa are qalsib ingi uyqajqa deqa koroosaieqnu.

²¹ Ningi qudei qunjan bolet deqa ningi namo boqnsib Qotei tal miligiq di ingi uyekriteqnu Kristen was qudei nanngi bunu boqnsib mamnjreqnu. Ningi qudei koroq di wain koba dego uyoqnsib nanarieqnu.

²² Nungo kumbra dena ningi Qotei tal ugetoqnsib tamo ingi saiqoji nanngi jemai enjreqnu. Nungo segi segi tal unu deqa ningi mati nungo talq di ingi ti ya ti uysib bunuqna bosib Qotei louqa korooyi. Ariya ningi degyosaieqnu. Deqa e anjam kiyersiy merngwai? E nungo kumbra deqa arebolebolebeqnu degsi merngwai e? Sai. E degsi merngwasai.

Pol a bengem qa anjam marej

²³⁻²⁴ Ariya bengem qa anjam e nami merngem qaji di olo merngwai. Anjam di Tamo Koba Yesus na merbonaq quem. Anjam agiende. Nami Judas na Yesus osiq jeu tamo nanngi banq di atej. Qolo qujai deqa Yesus a bem osiq Qotei pailyosiqqa bem di gingeysosiqqa aqa angoro nanngi enjrsiqqa minjrej, “Endi ijo jejamu. E na ningi aqaryaingwa osim deqa engonum. Deqa ningi osib uyiy. Bunuqna ningi gaigai uyoqnsib e qa are qaloqniy.”

²⁵ Degsi minjrnaqa nanngi bem uynab koboonaqa a na olo wain gamban osiq Qotei pailyosiqqa minjrej, “Wain gamban endi ijo lej. Lej di aisim Qotei aqa anjam bunuqningilatqas. Deqa ningi osib uyiy. Bunuqna ningi gaigai uyoqnsib e qa are qaloqniy.”

²⁶ O ijo was, ningi Yesus aqa anjam deqa are qaloqnsib bati gaigai bem ti wain gamban ti di uyoqnsib anjam endegsib palontoqniy, “Tamo Koba a jaqatin osiq moiyej.” Palontoqnsib soqniq mondonj a olo bqas.

Ningi bem ti wain ti uyqa osibqa ningi mati nungo segi so peleyiy

²⁷ Deqa tamo bei a Tamo Koba Yesus aqa bem ti wain gamban ti uyqa osimqa a kumbra uge bei yqas di a Yesus aqa jejamu ti lej ti ugetqas. Dena a une yqas.

²⁸ Deqa tamo bei a bem ti wain gamban ti uyqa osimqa a mati aqa segi so peleyiosim di a uyem.

²⁹ A Yesus aqa jejamu geregere peleyiosaiosim bem ti wain gamban ti uyqas di a une yqas. Deqa Qotei na a kamba gulbe yqas.

³⁰ Utru deqa ningi gargekoba singila saiqoji sosib maingeqnu. Osib ningi qudei moreneqnu.

³¹ Iga gago segi segi so geregere peleyiosim bem ti wain gamban ti uyqom di iga unetqasai. Deqa Qotei na iga gulbe egwasai.

³² Tamo Koba a gago kumbra uge qudei qa iga pegigoqnsiq gulbe egeqnu. Di a iga tingitgwajqa deqa. Yim mondonj iga tamo kalil mandamq endi unub qaji nanngi ti une osim padalqasai.

³³ Deqa ijo was kalil, ningi bem ti wain gamban ti uyqa koroqnsibqa ningi urur uyai. Ningi nungo Kristen was nanngi qa tariqoiy.

³⁴ Ningi qudei mamngimqa ningi mati nungo segi talq di ingi uysib bunuqna bosib korooyi. Ningi namo bosib koroosib Qotei tal miligiq di ingi koba uyekritaib. Ningi degyqab di ningi une yqab. Deqa Qotei na kamba ningi gulbe engwas.

Ijo anjam qudei e mati nenngenyqasai. Bunuqna e nungoq bosiy anjam di nungo ulatamug di gereiyqai.

12

Qotei aqa Mondor na iga singila segi segi egeqnu

¹ O ijo was, Qotei aqa Mondor na iga singila segi segi egeqnu. E deqa ningi merngit quiy.

² Ningi qalie, nami ningi Qotei qalieosaisonabqa gisan qotei nanngi na ningi titngeqnu nanngi nanngi daurnjroqneq. Gisan qotei nanngi di anjam marqa keresai.

³ Deqa ningi endegsi poingem. Qotei aqa Mondor a tamo bei aqa medabu singilatetimqa a endegsi marqa keresai, “Yesus a tamo uge.” Tamo bei a Mondor Bole ti sqasai di a endegsi marqa keresai, “Yesus a Tamo Koba.”

⁴ Mondor na iga singila segi segi egeqnu ariya Mondor qujai segi unu.

⁵ Iga wau segi segi ojeqnum ariya Tamo Koba qujai segi unu.

⁶ Qotei na iga kumbra segi segi egeqnu ariya Qotei qujai dena iga kalil keretgeqnu.

⁷ Mondor na iga segi segi aqaryaigeqnu. Di kiyaya? Iga na Kristen tamo ungasari kalil nanngi geregereinjraqqa deqa.

⁸ Mondor na tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi Qotei aqa powo babteqnu. Mondor qujai dena tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi Qotei aqa qalie babteqnu.

⁹ Mondor qujai dena tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi Yesus qa nanġo areqalo tulan sinġilaboleteqnu. Mondor qujai dena tamo qudei nanġi aqaryainjreqnu deqa nanġi tamo mainjro qaji nanġi boletnjreqnu.

¹⁰ Tamo qudei nanġi Qotei aqa manġwa babteqnu. Tamo qudei nanġi Qotei aqa medabu oqnsib anjam palonteqnu. Tamo qudei na mondor kalil nanġi peginjroqnsib mareqnu, "Mondor nanġi di bole. Mondor nanġi di uge." Tamo qudei nanġi men bulyoqnsib qure utru segi segi nanġo anjam marelenejqnu. Tamo qudei nanġi qure utru segi segi nanġo anjam di quoqnsib damu poinjreqnaqa ubteqnu.

¹¹ Ariya Mondor qujai dena aqa segi areqalo na tamo nanġi segi segi keretnjreqnaqa nanġi wau di yeqnu.

Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai

¹² Tamo kalil nanġi segi segi jejamu qujai. Nanġo ban ti sinġa ti njamdamu ti dabkala ti osib jejamu qujaiq di turtosib unub. Kristus a dego degsi unu.

¹³ Aġi Mondor qujai na iga kalil yansgobulosiqa turtgej deqa iga kalil jejamu qujaiq di unum. Iga qudei juda. Iga qudei Griek. Iga qudei kanġal tamo. Iga qudei kanġal tamo sai. Di unġum. Iga kalil Mondor qujai osim ya jumbumq dena ya uyobuleqnum.

¹⁴ Gago jejamu miligiq di ban segi sosai. Sinġa segi sosai. Ban ti sinġa ti njamdamu ti dabkala ti kalil jejamu qujaiq di turtosib unub.

¹⁵ Sinġa a marqas, "E ban sai. Deqa e jejamu miligiq di sosai. Ban a segi unu." Di bolesai. Sinġa a dego jejamu miligiq di unu.

¹⁶ Dabkala a marqas, "E njamdamu sai. Deqa e jejamu miligiq di sosai. Njamdamu a segi unu." Di dego bolesai. Dabkala a dego jejamu miligiq di unu.

¹⁷ Gago jejamu a njamdamu segi sqas di iga kiyersim anjam quqwow? Keresai. Gago jejamu a dabkala segi sqas di iga kiyersim inġi quleqgwas? Di dego keresai.

¹⁸ Gago jejamu a degsi sosai. Qotei na ban ti sinġa ti njamdamu ti dabkala ti osiqa jejamu qujaiq di atelenej unub. A aqa segi areqalo na degyej.

¹⁹ Gago jejamu a njamdamu segi sqas kiyi, a ban segi sqas kiyi, a sinġa segi sqas kiyi di gago jejamu a kiyersi sqas? A bole sqq keresai.

²⁰ Gago jejamu a degsi sosai. Ban ti sinġa ti njamdamu ti dabkala ti kalil jejamu qujaiq di turtosib unub.

²¹ Njamdamu na ban minjqas, "Ni ulan. E segi wauqa kere." Degsi minjqqa keresai. Gate na sinġa minjqas, "Ni ulan. E segi wauqa kere." Degsi minjqqa keresai.

²² Nanġi kalil jejamu qujaiq di unub. Bole, nanġi qudei sinġila kiñala unub. Ariya nanġi wau bole yeqnu deqa iga na nanġi uratnjrqqa keresai.

²³ Iga nanġi qudei kiñala bolesai qa mareqnum. Ariya iga na olo nanġi gereinjreqnum. Nanġi qudei iga jemaġi qa mareqnum. Ariya iga olo gara na nanġi kabutnjreqnum.

²⁴ Nanġi qudei uno boledam deqa iga na nanġi kabutnjrosaiqeqnum. Ariya Qotei na nanġi kalil jejamu qujaiq di atelenej unub. Deqa nanġi qudei ñam saiqoġi unub qaji di Qotei na olo ñam soqtetnjreqnu.

²⁵ Gago jejamu a poelenaim deqa Qotei a degyeqnu. Deqa jejamu miligiq di nanġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yeqnu.

²⁶ Bei a jaqatin oqas di nanġi kalil dego jaqatin oqab. Bei a ñam koba oqas di nanġi kalil a ombla areboleboleinjrqas.

²⁷ Nanġi kalil Kristus aqa jejamu qujai. Ninġi segi segi aqa jejamu miligiq di unub.

²⁸ Qotei na Kristen tamo unġasari nanġi wau segi segi enjreqnu. Nanġi qudei a na qarinjreqnaqa nanġi aqa anjam mare mare laqnu. Nanġi qudei a na wau enjreqnu deqa nanġi aqa medabu oqnsib anjam palonteqnu. Nanġi qudei a na wau enjreqnu deqa nanġi aqa anjam palteqnu. Nanġi qudei a na sinġila enjreqnu deqa nanġi aqa manġwa babteqnu. Nanġi qudei a na sinġila enjreqnu deqa nanġi tamo mainjro qaji nanġi boletnjreqnu. Nanġi qudei a na wau enjreqnu deqa nanġi na tamo unġasari nanġi aqaryainjreqnu. Nanġi qudei a na Kristen gate atelenejqnu deqa nanġi na aqa wau taqateqnu. Nanġi qudei a na men bulyetnjreqnu deqa nanġi qure utru segi segi nanġo anjam marelenejqnu.

²⁹ Deqa e ninġi endegsi nenemngwai. Qotei na nanġi kalil qarinjreqnaqa nanġi aqa anjam mare mare laqnu e? Sai. Nanġi kalil Qotei aqa medabu oqnsib anjam palonteqnu e? Sai. Nanġi kalil Qotei aqa anjam palteqnu e? Sai. Nanġi kalil Qotei aqa manġwa babteqnu e? Sai.

³⁰ Nanġi kalil tamo mainjro qaji nanġi boletnjreqnub e? Sai. Nanġi kalil meġ bulyoqnsib qure utru segi segi nanġo anjam mareleġeqnub e? Sai. Nanġi kalil qure utru segi segi nanġo anjam di quoqnsib damu poinjreqnaqa ubteqñub e? Di dego sai. Qotei na nanġi kalil wau segi segi enjreqnu.

³¹ O ijo was, Mondor aqa siġgila segi segi kalil di bolequja. Niġi siġgila di oqajqa are qaloqñiy.

Iga qalaqalaiyo kumbra dauryqom

Ariya kumbra tulaġ boledamu bei e na ubtosiy niġi mernġit quiy.

13

¹ Kumbra boledamu di agi qalaqalaiyo kumbra. Niġi quiy. E meġ bulyosiy qure utru segi segi nanġo anjam kiyo laġ anġro nanġo anjam kiyo maroqñqai ariya e qalaqalaiyo kumbra dauryqasai di ijo anjam maro di bolesai. Ijo anjam maro di laġa noul bulosim qatronkobaqas. Osim gruma bul laġa anjam atqas.

² E Qotei aqa medabu osiy anjam palonteqñqai kiyo, e Qotei aqa uli anjam kalil qalieosiy utru babtelenqai kiyo, e qalie koba ti sqai kiyo, e Qotei qa ijo areqalo tulaġ siġgila boletosiy dena mana kobaquja minjitqa a ijo anjam dauryosim tigelosim sawa beiq ġilqas kiyo ariya e qalaqalaiyo kumbra dauryqasai di ijo kumbra kalil di Qotei aqa ġamgalaq di bolesai.

³ E ijo iġi iġi kalil eleġosiy tamo sougetejunub qaji nanġi jeisiy enjrqai kiyo, e ijo segi jejamu osiy jeu tamo nanġo baġq di atitqa nanġi na osib ġamyuwo na koitqab kiyo ariya e qalaqalaiyo kumbra dauryqasai di ijo kumbra kalil dena e yala aqaryaiqbqa keresai.

⁴ Tamo unġasari nanġi qalaqalaiyo kumbra dauryqab di nanġi gaigai lawo na sqab. Sosib tamo kalil nanġi kumbra bole enjroqñqab. Tamo bei a ñoro koba ti soqñim nanġi a qa are ugeinjrqasai. Nanġi nanġo segi ñam soqñqasai dego.

⁵ Nanġi diqoqnsib sqasai. Nanġi nanġo segi jejamu aqaryaiyqajqa are qalqasai. Nanġi urur ġirinqasai. Tamo bei na nanġi kumbra uge enjrimqa nanġi deqa a kambatqasai.

⁶ Nanġi kumbra uge qa areboleboleinjrqasai. Nanġi kumbra bole qa areboleboleinjroqñqas.

⁷ Nanġi gulbe kalil qoboioqnsib siġgila na tigelesqab. Sosib gaigai Qotei qa nanġo areqalo siġgilaqnsib a qa tariñoqñqab.

⁸ Qalaqalaiyo kumbra di koboqa keresai. Tamo qudei nanġi Qotei aqa medabu oqnsib aqa anjam palonteqñub. Wau di koboqas. Tamo qudei nanġi qure utru segi segi nanġo anjam mareleġeqnub. Wau di dego koboqas. Tamo qudei nanġi Qotei aqa qalie babteqñub. Wau di dego koboqas.

⁹ Bole, iga qalie ti unum. Ariya gago qalie di oto oto deqa iga truquiqeqnu. Iga Qotei aqa medabu oqnsim anjam palonteqñum. Anjam di dego oto oto deqa iga truquiqeqnu.

¹⁰ Mondor Jesus a olo bosim iġi iġi kalil keretimqa bati deqa qalie ti anjam ti iga truquiqeqnu qaji di torei koboqas.

¹¹ Nami e anġro kiñalala sosimqa e anġro kiñalala nanġo anjam ti powo ti areqalo ti oqnsim walweloqñem. Ariya bunuqna e tamo kobaqujaosimqa e anġro kiñalala nanġo kumbra di uratem.

¹² Dego kere bini iga Qotei aqa kumbra gegerere qalieosai unum. Gago qalie di oto oto deqa iga truquiqeqnu. Iga ya qolbiq di gago ulatamu gegerere unqa keresai dego kere iga Qotei aqa kumbra gegerere qalieosai unum. Mondor iga Qotei aqa ulatamu unsimqa bati deqa iga a qa gegerere qalieqom. A iga qa gegerere qalieeqnu dego kere iga kamba a qa gegerere qalieqom.

¹³ Iga Qotei qa gago areqalo siġgilateqñum kumbra di gaigai sqas. Iga Qotei qa tariñeqñum kumbra di dego gaigai sqas. Qalaqalaiyo kumbra di dego gaigai sqas. Ariya qalaqalaiyo kumbra di tulaġ boledamu. Qalaqalaiyo kumbra dena kumbra kalil tulaġ buñnjrejunu.

14

Iga Qotei aqa anjam palontqom di wau bolequja

¹ Deqa ijo was kalil, niġi gaigai qalaqalaiyo kumbra dauryoqñiy. Osib wau kalil Qotei aqa Mondor na niġi enġeqnu qaji di yqajqa tulaġ siġgilaqñiy. Wau boledamu bei agiende. Niġi Qotei aqa medabu oqnsib anjam palonteqñiy.

² Niġi qalie, tamo nanġi meġ bulyoqnsib qure utru segi segi nanġo anjam mareqñub di nanġi Qotei segi minjeqñub. Nanġi tamo nanġi minjrosaeqñub. Mondor na nanġi siġgila enjreqnaqa nanġi uli anjam mareqñub. Deqa tamo bei a qusim poiyyqa keresai.

³ Ariya Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam aqa damu babteqñub di tamo nanġi quoqnsib poinjreqnu. Deqa anjam dena nanġi siġgilateñjroqnsiq nanġi kumbra bole yqajqa are tigeltetnjroqnsiq nanġo are miligi latetnjreqnu.

⁴ Tamo nanġi meġ bulyeqnub di nanġi nanġo segi are miligi sinġilateqñub. Ariya Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam aqa damu babteqñub di nanġi na Kristen kalil nanġi deġo sinġilatnjqñub.

⁵ Ijo are endegsi unu. Niġi kalil meġ bulyoqñqab di bole. Ariya niġi Qotei aqa medabu oqñsib anjam palontoqñqab di tulaġ bolequja. Niġi quiy. Tamo bei a meġ bulyosim qure utru bei nanġo anjam marim tamo bei a kamba anjam di aqa damu poiym ubtqas di kere. Anjam dena Kristen kalil nanġi sinġilatnjqñas. Ariya anjam ubtqajqqa tamo bei sqasai di meġ bulyo tamo a anjam maraiq. Aqa anjam dena Kristen nanġi sinġilatnjqñasai.

⁶ O ijo was, niġi ijo anjam endeqa are qaliy. E nunġoq bosiy meġ bulyosiy qure utru bei nanġo anjam mernġit niġi qusib poiñwasai di anjam dena niġi kiyersim aqaryaingwas? Keresai. Ariya e Qotei aqa uli anjam bei ubtosiy mernġitqqa kiyo, Qotei aqa qalie bei babbtqqa kiyo, Qotei aqa medabu osiy anjam palontitqqa kiyo, anjam bei plaltitqqa kiyo niġi qusib poiñwas di bolequja. Anjam dena niġi aqaryaingwas.

⁷ Niġi qudei ħambile sosai qaji e deqa niġi mernġit quiy. Tamo bei na yumba qamimqqa kiyo gombiñ anjamimqqa kiyo ariya aqa anjam ato di jagwa na osi taqal waiyqas di iga kiyersim aqa lou poiñwas? Di keresai.

⁸ Tamo nanġi qoto qa gilqa marsib gul anjamibqqa ariya gul aqa anjam ato di jagwa na osi taqal waiyqas di tamo yai nanġi qoto qa gilqab? Tamo deġo bei sosai.

⁹ Deġo kere niġi meġ bulyosib qure utru bei nanġo anjam marqab di tamo nanġi kiyersib qusib poiñjqñas? Keresai. Nunġo anjam di deġo jagwa na osi taqal waiyobulqas.

¹⁰ Bole, mandamq endi qure utru segi segi nanġo anjam gargekoba unub. Anjam kalil di damu ti.

¹¹ Ariya tamo bei na qure utru bei nanġo anjam e merbim qusiy aqa damu poiñqasai di a e qa marqas, "A yaun tamo." Yim deqa e kamba a qa marqai, "A deġo yaun tamo."

¹² O ijo was kalil, e qalieonum, niġi Qotei aqa Mondor aqa wau ojqajqqa tulaġ arearetñeqñu. Deqa niġi na Kristen nanġi sinġilatnjqñajqqa wauoqñiy.

Meġ bulyo kumbra

¹³ Ariya nunġo ambleq di tamo bei a meġ bulyosim qure utru bei nanġo anjam marqa osimqqa a mati endegsi Qotei pailyem, "O Abu, ni na powo ebimqqa e anjam endi marsiy olo aqa damu ubtqai."

¹⁴ Niġi are qaliy. E meġ bulyosiy qure utru bei nanġo anjam na Qotei pailyqai di ijo mondor ijo are miligiq di unu qaji a segi pailyimqqa ijo areqalo a laña quqwas.

¹⁵ Deqa e endegyqai. E ijo mondor ti ijo areqalo ti turtosiy louoqñqai deġo.

¹⁶ Ni ino mondor na segi Qotei pailyosim binjyqam di tamo lanaj bei a sosim ino pailyo di poiñqasai. Deqa a endegsi marqa keresai, "Ni bole maronum."

¹⁷ Bole, ni Qotei pailyoqñsim binjyeqñum di bolequja. Ariya tamo bei a ino pailyo poiñqasai di ino pailyo dena a sinġilatqqa keresai.

¹⁸ E niġi kalil tulaġ bungosim bati gargekoba meġ bulyeqñum. Deqa e Qotei minjeqñum, "Keretonum."

¹⁹ Ariya Kristen nanġi Qotei louqa koroesoqñibqqa e nanġo koroq di anjam truquyala segi minjroqñit nanġi qusib poiñjqñas di tulaġ bolequja. E meġ bulyosiy qure utru segi segi nanġo anjam olekoba totoryosiy nanġi minjroqñit nanġi poiñjqñasai di bolesai.

²⁰ O ijo was kalil, niġi anġro kiñilala nanġi bulosib nanarioqñab. Niġi tamo bole bole nanġi bulosib areqalo bole na soqñiy. Niġi anġro mom nanġi deġo bulosib kumbra uge qa nanariosib soqñiy. Niġi qalie, anġro mom nanġi kumbra uge qa poiñjrosaiqñu.

²¹ Qotei aqa dal anjam bei nami endegsib nenġrenyeb unu, "Tamo Koba a marqo, 'E qure utru bei bei nanġo meġ na niġi anjam mernġit niġi ijo anjam quetbqasai.'"

²² Deqa ijo was, meġ bulyqajqqa kumbra di aqa utru agiende. Kumbra dena Qotei na tamo unġasari a qa nanġo areqalo sinġilatosaiqñub qaji nanġi aqa mañwa osornjqñu. Tamo unġasari a qa nanġo areqalo sinġilateqñub qaji nanġi qa sai. Ariya Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam palontqajqqa kumbra di aqa utru agiende. Kumbra dena Qotei na tamo unġasari a qa nanġo areqalo sinġilateqñub qaji nanġi aqa mañwa osornjqñu. Tamo unġasari a qa nanġo areqalo sinġilatosaiqñub qaji nanġi qa sai.

²³ Deqa Kristen koroq di niġi kalil meġ bulyoqñsib qure utru segi segi nanġo anjam maroqñqab di bolesai. Niġi degyqab di tamo lanaj qudei kiyo tamo qudei Qotei qaliesai qaji nanġi kiyo nunġo koro miligiq ġilsib nunġo anjam di qusib niġi qa marqab, "Nanġi nanarionub deqa anjam di mareqñub."

²⁴ Ariya niġi kalil Qotei aqa medabu oqñsib anjam palontoqñqab di tamo bei Qotei qaliesai qaji kiyo tamo lanaj bei kiyo a nunġo koro miligiq ġilsim nunġo anjam di qusim a poiñqas. Yim anjam dena aqa are qametim a aqa une qa geregere qalieqas.

²⁵ Osim aqa areqalo uge kalil aqa are miligiq di uliejunu qaji di boleq atsim singa pulutosim Qotei aqa ñam soqtosim ninji mernḡwas, “Bole, Qotei a nunḡo ambleq endi unu.”

Qotei louqajqa kumbra

²⁶ Deqa ijo was, ninji Qotei louqa koroqnsibqa ninji qudei lou babtoqniy. Ninji qudei Qotei aqa anjam paltoqniy. Ninji qudei Qotei aqa uli anjam ubtoqniy. Ninji qudei men bulyoqnsib qure utru segi segi nanḡo anjam maroqniy. Ninji qudei qure utru segi segi nanḡo anjam aqa damu poingim ubtoqniy. O ijo was, nunḡo wau segi segi dena ninji na Kristen tamo unḡasari nanḡi singilatnroqniy.

²⁷ Tamo qudei nanḡi men bulyqa are soqnmqa ninji na minjrib nanḡi aiyel kiyo nanḡi qalub kiyo segi men bulyqab. Tamo gargekoba nanḡi men bulyqab di bolesai. Ariya nanḡi koba na turtosib men bulyaib. Bei namoqna men bulyim bei bunuqna men bulyqas. Ariya nanḡi men bulyosib anjam maroqnbqa ninji na anjam ubto tamo bei minjib a nanḡo anjam di aqa damu ubteme. Yim tamo unḡasari kalil nanḡi qusib poinjrqas.

²⁸ Kristen koroq di anjam ubtqajqa tamo bei sosaiamqa men bulyo tamo nanḡi anjam maraib. Nanḡi mequmosib nanḡo segi are miligiq di Qotei pailyebe.

²⁹ Ninji na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanḡi dego minjribqa nanḡi aiyel kiyo nanḡi qalub kiyo segi anjam palontoqnebe. Tamo gargekoba nanḡi anjam palontoqnaib. Nanḡi anjam palontoqnbqa tamo qudei na nanḡo anjam di gegerere pegiyqnebe.

³⁰ Tamo bei a Qotei aqa anjam palontoqnm ariya Qotei na tamo bei awejunu qaji a anjam bei osoryim tamo nami anjam palonteqnu qaji a mati medabu getentim tamo di a kamba tigelosim anjam palonteme.

³¹ Ninji segi segi kalil kumbra di dauryosib Qotei aqa medabu oqnsib anjam palontoqniy. Palontoqnb Kristen kalil nanḡi quoqnsib poinjroqnm anjam dena nanḡi singilatnroqnas.

³² Ninji na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanḡi minjribqa nanḡi nanḡo segi so gegerere taqatoqnsib anjam palontoqnebe.

³³⁻³⁴ Qotei a aqa segi wau kalil gegerere yoqnsiqa aqa wau bei niñaqyosaieqnu. A are lawo qa utru.

Ariya unḡasari nanḡi Kristen koroq di anjam maraib. Nanḡi mequmesoqnebe. Qure qure kalilq di Kristen unḡasari nanḡi degyeqnub. Deqa unḡasari nanḡi nanḡo segi ñam aguq atoqnsib nanḡo tamo nanḡo sorgomq di gegerere mequmosib soqnebe. Agi anjam di Moses aqa dal anjamq di unu.

³⁵ Deqa Kristen koroq di unḡasari nanḡi anjam bei aqa damu gegerere qalieqajqa are soqnm ninji na nanḡi endegsib minjriy, “Yaintim nunḡo segi talq di ninji nunḡo gumbuluḡ nanḡi nenemnjrib nanḡi na anjam aqa damu mernḡwab.” Ninji na unḡasari nanḡi degsib minjriy. Di kiyaaqa? Unḡasari nanḡi Kristen koroq di anjam marqab di kumbra bolesai.

³⁶ O ijo was, Qotei aqa anjam nunḡoq dena namoqna brantej e? Ninji segi na Qotei aqa anjam osib nunḡo areqaloq di singilateb ariya Kristen tamo qudei nanḡi Qotei aqa anjam osaieqnu e? Sai.

³⁷ Tamo bei a endegsi are qalqas, “E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole. E Qotei aqa Mondor ti unum.” A kere degsi are qalqo. Ariya tamo di a olo endegsi poiyeḡ, “Anjam Pol na nengrenyosiq gagoq qarinyqo qaji endi Tamo Koba aqa segi dal anjam tinjin.”

³⁸ Tamo di a ijo anjam endi urataiq. A uratqas di ninji na endegsib minjij, “Ni Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai.”

³⁹ Deqa ijo was, ninji Qotei aqa medabu osib anjam palontqajqa tulanḡ singilaoqniy. Kristen koroq di tamo qudei nanḡi men bulyoqnb ninji na nanḡi saidnraib.

⁴⁰ Ninji Qotei louqajqa kumbra kalil gegerere taqatosib dauryosib soqniy.

15

Kristus a moisiq olo subq na tigelej

¹ O ijo was kalil, Yesus aqa anjam bole e nami palontoqnsim mernḡoqnm qaji di bini e olo pulutosiy ninji mernḡwai. Anjam di agi ninji osib singila na tigelej unub.

² E qalie, anjam e palontoqnm qaji di ninji torei ojsib nunḡo areqaloq di singilateb. Deqa Qotei na ninji elenaj. Ninji lanja baban na singilateb qamu Qotei a ninji elenja keresai qamu.

³ Anjam bole e ninji mernḡoqnm qaji di e Kristus aqa banq na em. Anjam di tulanḡ kobaquja. Anjam agiende. Kristus a gago une qa moiyej. Anjam di agi nengrenj di unu.

⁴ A moinaqa subq ateb. Bati qalub koboonaqa a olo subq na tigelej. Anjam di dego nengrenj di unu.

⁵ A subq na tigelosiqa Pita aqaq di brantonaq unej. Osiqa aqa anḡro 12 nanḡoq di dego brantonaq uneb.

⁶ Osiqa bunuqna bati qujai qa a Kristen was 500 nanḡoq di dego brantonaq uneb. Nanḡi gargekoba bini unub. Ariya nanḡi qudei morenej.

⁷ Bunuqna a Jems aqaq di dego brantonaq unej. Osiqa aqa anjam maro tamo kalil nanqoq di dego brantonaq uneb.

⁸ Olo bunuqna a ijoq di dego brantonaq unem. Uña bei a bati grotosim aqa anqro ougetqas dego kere Kristus a ijoq di brantonaq unem.

⁹ E nami Qotei aqa tamo unqasari nanqi ugeugejnroqnem. Deqa ningi e Yesus aqa anjam maro tamo bolesai edegwab di kere. Yesus aqa anjam maro tamo kalil nanqi na e bunjejunub deqa ijo ñam tulan aguq aiyejunu.

¹⁰ Ariya Qotei a e qa are boleiyey deqa bini e aqa anjam maro tamo unum. A e qa are boleiyey aqa kumbra di laña ulonqasai. E aqa kumbra di osim singila na waukobaeqnum. Ijo wau di tulan kobaoqnsiq Qotei aqa anjam maro tamo kalil nanqo wau bunjejunu. Ariya e ijo segi singila na wau di yosaeqnum. Qotei a e qa are boleiyey deqa aqa singila na e wau di yeqnum.

¹¹ Qotei aqa anjam maro tamo qudei na kiyo e na kiyo wau di yeqnum di unqum. Yesus a moisiq olo subq na tigelej anjam di iga kalil koba na palonteqnum. Anjam di qujai ningi osib nunqo areqaloq di singilateb.

Tamo unqasari moreño qaji nanqi olo subq na tigelqab

¹² Kristus a moinaqa Qotei na olo subq na tigeltej anjam di iga gaigai palonteqnsim laqnum. Ariya kiyaya ningi qudei mareqnum, “Tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigelqasai”?

¹³ Tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigelqasai anjam di bole qamu Qotei na Kristus dego subq na tigeltosai qamu.

¹⁴ Qotei na Kristus subq na tigeltosai qamu anjam iga palonteqnum qaji di bolesai qamu nunqo areqalo Kristus qa singilateqnum qaji di laña ulonqej qamu.

¹⁵ Qotei na tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigeltnjrqasai anjam di bole qamu Qotei na Kristus dego subq na tigeltosai qamu iga Qotei aqa kumbra qa mare mare laqnum di iga gisañ anjam mare mare laqnum qamu. Agi iga endegsi mare mare laqnum, “Qotei a Kristus subq na tigeltej.”

¹⁶ Qotei na tamo moreño qaji nanqi olo subq na tigeltnjrqas anjam di bolesai qamu Qotei na Kristus dego subq na tigeltosai qamu.

¹⁷ Qotei na Kristus subq na tigeltosai qamu nunqo areqalo Kristus qa singilateqnum qaji di laña ulonqej qamu ningi nunqo uneq di unub qamu.

¹⁸ Deqa tamo nanqi nami Kristus qa nanqo areqalo singilatosib moreñeb qaji nanqi torei padaleb qamu.

¹⁹ O ijo was kalil, iga ingi bole bole Kristus na mondonj egwas qaji deqa tariñeqnum. Ariya iga subq na olo tigelqasai anjam di bole qamu iga mandam qa ingi ingi qa segi tariñeqnum qamu iga tulan sougetejunum qamu. Gago so uge dena mandam tamo kalil nanqo so uge tulan bunjejunu qamu.

²⁰ Ariya iga degsi sougetosai. Kristus a moinaqa Qotei na olo subq na tigeltej. Kristus a tamo kalil nami moreñeb qaji nanqi qa namoosiq subq na tigelej.

²¹ Ningi qalie, tamo qujai Adam a une atej deqa a moiyo qa utru. Dego kere Kristus a subq na tigelto qa utru.

²² Adam aqa moma kalil nanqi moreñeqnum. Dego kere Kristus aqa tamo kalil nanqi olo ñambile oqab.

²³ Iga gago segi segi bati dauryosim subq na tigelosim ñambile oqom. Namogna Kristus a subq na tigelej. Mondonj a olo lan qureq na bamqa iga aqa segi tamo unqasari unum deqa iga dego subq na tigelqom.

²⁴ Iga subq na tigelamqa diño bati brantqas. Bati deqa mandor nanqi ti mondor uge uge ti gate kokba ti nanqo singila ti kalil Kristus na kobotnjrqas. Osim a na ingi ingi kalil elenjosim aqa Abu Qotei aqa banq di uratqas. Yim Qotei a Mandor Koba sosim ingi ingi kalil di taqatqas.

²⁵ Kristus a degyqas. Di kiyaya? A Mandor Koba sosim gilsim gilsim diño bati brantimqa Qotei a Kristus aqa jeu tamo kalil nanqi joqsim aqa sorgomq di atim a na nanqi taqatn-jresqas.

²⁶ Osim bati deqa a na aqa jeu tamo kalil nanqi di kobotnjsim ariya a moiyo dego kobotqas.

²⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu, “Qotei na ingi ingi kalil elenjosim Kristus aqa sorgomq di atqas.” O ijo was, Qotei na ingi ingi kalil di elenjosim Kristus aqa sorgomq di atqas deqa iga qalieonum, Qotei a segi Kristus aqa sorgomq di sqasai.

²⁸ Mondonj Qotei na ingi ingi kalil di Kristus aqa sorgomq di atim soqnim Qotei aqa Njri a kamba dego Qotei aqa sorgomq di sqas. Deqa Qotei a segi na ingi ingi kalil di tulan bunjnrsimqa a nanqo Mandor Koba sosim bati gaigai nanqi taqatnjoqnas.

²⁹ Nin̄gi qalie, tamo qudei na tamo moreño qaji nan̄gi aqaryainjroqnsib nan̄go sawa osib yanso eqnub. Tamo moreño qaji nan̄gi olo subq na tigelqasai anjam di bole qamu nan̄gi kiyayaq kumbra degyeqñub?

³⁰ Od, tamo moreño qaji nan̄gi olo subq na tigelqab anjam di iga mare mare laqnum. Mare mare laqnam tamo gargekoba nan̄gi iga qa n̄riñoqnsib bati gaigai iga padaltgwa laqñub. Tamo moreño qaji nan̄gi olo subq na tigelqab anjam di bolesai qamu iga kiyayaq anjam di mare mare laqnsim dena gulbe eqnum?

³¹ O ijo was, e bole maronum, e bati gaigai moiqa laqnum. E nin̄gi qa are qaloqnsim deqa moiqa laqnum. Nin̄gi gago Tamo Koba Kristus Yesus beteryejunub deqa e nin̄gi qa tulan areboleboleibeqnu.

³² Jeu tamo nan̄gi wagme juwan bul unub deqa nan̄gi na e moiyoṭbqa laqñub. E Efesus qureq di nan̄gi ti qotoqñem. E mandam qaji in̄gi in̄gi oqajqa marsim nan̄gi ti qotosaiognem. Tamo moreño qaji nan̄gi olo subq na tigelqasai anjam di bole qamu iga endegsi mare mare laqnum qamu, “Iga nebe kiyo moiogn̄ deqa un̄gum, iga alañoqnsim gago segi jejamu qa areboleboleiqn̄im in̄gi ti ya ti uyoqñom.” Degsi mare mare laqnum qamu.

³³ O ijo was kalil, tamo qudei na nin̄gi gisan̄gaib deqa nin̄gi geregere ṅam atoqñiy. Anjam bei unu di nin̄gi qalie. Anjam agiende, “Nin̄gi tamo uge uge nan̄gi koba na laqñuib. Laqñqab di nan̄gi na nuṅgo areqalo niñaqyetṅibqa nin̄gi kumbra bole uratosib nan̄gi daurnjrqab.” Anjam degsi unu.

³⁴ Deqa nin̄gi areqalo bole ti sosib olo une yoqñuib. Nin̄gi quiy. Nuṅgo ambleq di tamo qudei nan̄gi Qotei qaliesai bole sai. Nin̄gi jemaingwajqa deqa e nin̄gi degsi mern̄gonum.

Tamo moreño qaji nan̄go jejamu kiyero osib olo tigelqab?

³⁵ Ariya ijo was kalil, tamo bei na e endegsi nenembqas, “Tamo moreño qaji nan̄gi kiyersib olo subq na tigelqab? Nan̄go jejamu kiyero osib olo tigelqab?”

³⁶ O ijo was kalil, tamo di a nanariosim deqa degsi nenembqas. Nin̄gi qalie. Kurgus bunuj breiyibqa mandamq aissim a lan̄a mandamq di sqas. Ariya kurgus moiyo breiyib a olo ṅambile sosim qoqitosim oqwas.

³⁷ Kurgus kiyo saga kiyo qoqitosiq geitqo qaji di otorosim olo yagwasai. Aqa gei moiyo segi yagim dena oqwas.

³⁸ Tamo bei na kurgus yago kiyo saga yago kiyo yagimqa a olo qoqitosim oqimqa Qotei aqa segi areqalo na nan̄gi tanu segi segi enjrqas. Nan̄go tanu di uno segi segi.

³⁹ Tamo ti wagme ti qebari ti qe ti nan̄gi dego nan̄go jejamu uno segi segi.

⁴⁰ Lan̄ goge qaji in̄gi in̄gi nan̄go uno bei. Mandam qaji in̄gi in̄gi nan̄go uno bei. Lan̄ goge qaji in̄gi in̄gi nan̄go wala bei. Mandam qaji in̄gi in̄gi nan̄go wala bei.

⁴¹ Sen̄ ti bai ti bongar ti nan̄go rian̄ segi segi. Bongar kalil dego nan̄go rian̄ segi segi.

⁴² Tamo subq na tigelqab qaji nan̄gi kere dego. Tamo nan̄gi moreñeqñab nan̄go jejamu subq ateqñub di qusaqñu. Nan̄gi subq na tigelabqa nan̄go jejamu olo qusaqasai. Nan̄gi ṅambile gaigai sqab.

⁴³ Tamo nan̄gi moreñeqñab nan̄go jejamu subq ateqñub di jejamu uge. Nan̄gi subq na tigelabqa nan̄go jejamu tulan̄ boledamu sqas. Tamo nan̄gi moreñeqñab nan̄go jejamu subq ateqñub di sin̄gila saiqoji. Nan̄gi subq na tigelabqa nan̄go jejamu sin̄gila ti sqas.

⁴⁴ Tamo nan̄gi moreñeqñab nan̄go jejamu subq ateqñub di mandam qaji jejamu. Nan̄gi subq na tigelabqa nan̄go jejamu lan̄ qure qaji jejamu sqas.

Mandam qaji jejamu unu. Lan̄ qure qaji jejamu dego sqas.

⁴⁵ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsis nen̄gren̄yeb unu, “Adam namo qaji a mandamq endena brantej. Deqa a mandam qaji ṅambile osiq soqnej.” Ariya Adam bunu qaji a Mondor ti soqnej. Deqa a na iga lan̄ qure qaji ṅambile egwas.

⁴⁶ Lan̄ qure qaji ṅambile a namoqna brantosai. Mandam qaji ṅambile a namoqna brantej. Lan̄ qure qaji ṅambile a bunuqna brantqas.

⁴⁷ Qotei na Adam namo qaji a mandam na gereiyej. Deqa a mandam tamo. Ariya Adam bunu qaji a lan̄ qureq na bei.

⁴⁸ Adam namo qaji a mandam tamo soqnej deqa aqa moma kalil nan̄gi dego mandam tamo unub. Ariya Adam bunu qaji a lan̄ qure qaji tamo unu deqa aqa tamo kalil nan̄gi dego lan̄ qure qaji tamo sqab.

⁴⁹ Adam namo qaji a mandam tamo soqnej deqa iga a bulosim mandam tamo unum. Dego kere Adam bunu qaji a lan̄ qure qaji tamo unu deqa mondonj iga a bulosim lan̄ qure qaji tamo sqom.

⁵⁰ O ijo was, e nin̄gi endegsi mern̄gwai. Qotei na mandam tamo nan̄gi elen̄qa keresai. A nan̄go Mandor Koba sosim nan̄gi taqatnjrqqa keresai dego. Gago jejamu moisiq qusaqñu qaji di ṅambile gaigai sqqa keresai.

⁵¹ Deqa e uli anjam bei ningi endegsi merngwai. Iga kalil moiqasai. Iga kalil jejamu bulyosim jejamu bunuj oqom.

⁵² Qotei na gul bunu geten qaji anjamimqa tamo nami morenejeb qaji nangi subq na tigelqab. Deqa nanjo jejamu olo bunu qusaqasai. Iga tamo moiyoasai unum qaji iga dego jejamu bulyosim nangi ti koba na jejamu bunuj oqom. O ijo was, kumbra di urur brantqajatqas.

⁵³ Gago jejamu ugeqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei ugeqasai qaji di oqom. Gago jejamu moiqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei moiqasai qaji di oqom.

⁵⁴ Bole, gago jejamu ugeqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei ugeqasai qaji di oqom. Gago jejamu moiqas qaji endi iga uratosim olo jejamu bei moiqasai qaji di oqom. Yim bati deqa Qotei aqa anjam bei nami nengrenyeb qaji di aqa damu brantqas. Anjam agiende, "Qotei a tulanj singilaosiq deqa a qoto bunyosiq moiyo kobotej.

⁵⁵ O Moiyo, ni gaigai singilaoqnsim tamo nangi qoto itnjreqnum. Ariya ino singila di qabi unu? A koboej. O Moiyo, ni gaigai tamo nangi qaja na ñumeqnum. Ariya ino qaja di qabi unu? A koboej."

⁵⁶ O ijo was ningi quiy. Moiyo aqa qaja agi gago une. Une aqa singila agi Qotei aqa dal anjam.

⁵⁷ Ariya gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na iga qoto bunyoqnsim tigelejunum. Qotei a segi na iga singilatqeqnu deqa iga a tulanj binjyoqnmom.

⁵⁸ Deqa ijo was bole, ningi singila na tigelesosib Tamo Koba Yesus qa waukobaoqniy. Ningi wau di uratosib asgingaiq. Ningi qalie, ningi Yesus aqa wau ojeqnu di ningi lanja wauosaiqnu. Wau di ulonqa keresai. Deqa ningi gaigai singila na wauoqniy.

16

Korin Kristen nangi silali koroiyqab

¹ Ariya ijo was, ningi na Jerusalem Kristen nangi qa silali koroiyiy. Silali koroiyqajqa gam di e nami Galesia Kristen nangi osornjrnang nangi dauryeb. E ningi dego gam di osornjit dauryiy. Gam agiende.

² Yori bati gaigai olo nebeoqnmqa ningi segi segi silali soqnm oto oqnsib nungo segi talq di atoqniy. Bunuqna silali kobaamqa e botqa ningi nami silali ateb unu deqa urur koroiyib e na osiy qarinyit Jerusalem aiqas. Deqa bati di ningi olo silali qa ñamqasai.

³ E botqa ningi na tamo qudei giltjnrib e nengrenj bei nangi enjrsiy qarinjrit nangi silali di osib Jerusalem aiqab.

⁴ E dego aiqa are soqnm nangi na e daurbosib iga koba na aiqom.

Pol a Korin Kristen nanjoq bqqa marej

⁵ Ariya e mati Masedonia sawa ambleq na walwelosiy aisiy dia Kristen nangi unjrsiy bunuqna e nunjoq bqai.

⁶ E nunjoq bosiy ningi koba na sqai kiyo. E qaliesai, e bati olekoba kiyo ningi koba na soqnit ulili bati koboqas. E ningi koba na sosiy olo uratngosiy sawa beiq gilqa laqnit ningi na e silali qa aqaryaibib e gilqai.

⁷ Ijo are endegsi unu. E bati truquyala ningi koba na sqasai. Tamo Koba a na odbimqa e bati olekoba ningi koba na sqai.

⁸ Ariya e Efesus qureq endi soqnit Juda nanjo yori bati koba ñam Pentikos di brantqas.

⁹ Qotei na gam waqtetbej deqa e qure endia Yesus aqa wau yoqnsim tamo ungasari gargekoba nangi are bulyetnjreqnum. Yeqnam jeu tamo gargekoba nangi ijo wau di ugegeiyqajqa laqnu.

¹⁰ Timoti a nunjoq bamqa ningi a osib gereiyiy. Yim a ulaqasai. A ningi koba na are lawo sqas. Ningi quiy. Timoti a e ombla Tamo Koba aqa wau ojeqnum.

¹¹ Deqa tamo bei na Timoti aqa ñam ugetaiq. Ariya Timoti a olo ningi uratngosim walwelqa laqnmqa ningi a silali qa aqaryaiyosib lawo na suweiyib a olo ijoq bqas. A Kristen was qudei nangi koba na ijoq bqab deqa e nangi qa tarinqnqai.

¹² Gago was Apolos a endi unu. E a qa ningi saingit quiy. E bati gargekoba singila na Apolos minjoqnm, "Gago Kristen was qudei nangi Korin Kristen nanjoq giloqnu ni nangi daurnjrsim gile." Onaqa a gilqa uratoqnej. Bunuqna a nunjoq bqajqa bati kereamqa a nunjoq bqas.

Pol aqa anjam mutu qudei

¹³ Ariya ijo was, ningi geregere ñam atoqniy. Osib singila na tigeloqnsib Yesus qa nunjo areqalo singilatoqniy. Ningi gulbe bei qa ulaaib. Ningi singila na soqniy.

¹⁴ Osib ningi kumbra bei yqa maroqnsib qalaqalaiyo kumbra na yoqniy.

¹⁵ Tamo kalil Akaia sawaq di unub qaji nanği are bulyosaisonabqa Stefanas aqa tal qujai nanği namoqna are bulyeb. Stefanas aqa tal qujai nanği Qotei aqa tamo unğasari nanği qa wauoqnsib unub. O ijo was niği di qalie. Deqa e niği siğila na endegsi merıđwai.

¹⁶ Niği tamo deqaji nanço sorgomq di geregere soqniy. Sosib tamo kalil Qotei aqa wau ojeqnub qaji nanço sorgomq di dego soqniy.

¹⁷ Nunço ambleq dena Stefanas na Fortunatus na Akaikus na nanği qalub ijoq beb deqa e tulan areboleboleibej. Niği kalil ijoq bqa keresai deqa nanği kamba ijoq beb.

¹⁸ Bosib ijo are latetbeb. Nanği nami nunço are dego latetıđoqneb. Deqa niği tamo deqaji nanği qa tulan areboleboleiıđoqneme.

¹⁹ Ariya tamo unğasari Esia sawaq endi Qotei qa loueqnub qaji nanği na niği kaiyeiıđonub. Akwila Prisila wo nanği aiyel dego niği qa tulan areboleboleiıđoqnu deqa nanği Tamo Koba aqa ñam na niği kaiyeiıđonub. Tamo unğasari kalil nanço aiyel talq di Qotei qa loueqnub qaji nanği dego niği kaiyeiıđonub.

²⁰ Kristen was kalil qure endia unub qaji nanği na dego niği kaiyeiıđonub. Ariya niği na nunço Kristen was nanği segi segi kundoqıđriy. Kumbra di agi Qotei aqa segi tamo unğasari kalil nanği yeqnub.

²¹ E Pol. E ijo segi ban na kaiye anjam endi neıđreıđosim nunçoq qariıđonum.

²² E ijo anjam getentqai. Tamo bei a Tamo Koba Yesus qalaqalaiyqasai di Qotei na kamba tamo di qoreiyosim ıđolawotqas. O Tamo Koba Yesus, ni aue.

²³ Tamo Koba Yesus a niği qa are boleyeme.

²⁴ E Kristus Yesus aqa ñam na niği kalil qalaqalaiıđeqnum. Bole.

2 KORIN

Pol a Yesus Kristus aqa wau tamo

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarinjbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej. Aqo gago was Timoti wo anjam endi nengrenyonum. Nengrenyosim ningi Korin qureq di Qotei qa loueqnub qaji ningi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil Akaia sawaq di unub qaji nanji qa ti qarinyonum.

² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanji aiyel ningi qa are boleinjrimga ningi lawo na soqniy.

Qotei a gago are latetgeqnu

³ Iga gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei aqa ñam soqtoqnqom. A gago Abu unu deqa a iga qa dulqajqa utru. A gago are tulan latetgwajqa Qotei.

⁴ Deqa a gago gulbe kalil qa iga are latetgeqnu. A kumbra degyeqnu deqa iga na olo kamba Kristen tamo ungasari gulbe ti unub qaji nanjo are latetjreqnum.

⁵ Kristus a jaqatinj koba qoboijey deqa iga a ombla jaqatinj koba qoboijeqnum. Dego kere Kristus a are tulan laesonaga iga a ombla are tulan laejunum.

⁶ O ijo was kalil, aqo Timoti wo gulbe eqnum di aqa utru agiende. Gago gulbe dena Qotei na nunjo are latetjgosim ningi elenqas. Ariya Qotei na gago are latetgeqnu di aqa utru agiende. Kumbra dena dego Qotei na nunjo are latetjgoqnqas. Yimqa jaqatinj iga qoboijeqnum qaji di ningi dego qoboijeqnsib singila na tigelesqab.

⁷ Iga ningi qa gago areqalo singilatosisim endegsi mareqnum, bole, ningi singila na tigelesqab. Iga qalieonum, ningi iga ti beterosim jaqatinj eqnum deqa Qotei na ningi iga ti gago are latetgoqnqas.

⁸ O ijo was kalil, iga Esia sawaq di gulbe kobaquja item. Gulbe dena iga ugeugeigosiqqa gago singila tulan bunjey. Deqa iga endegsi are qalem, gulbe dena iga moiyoqngwas. O ijo was, ningi gago gulbe deqa qalieoiy.

⁹ Bole, iga are qalem, gulbe dena iga moiyoqngwas. Anjam pegiyo tamo na tamo bei minjqas, “Ni une ti unum deqa ni moiqam.” Dego kere iga are qalem, gulbe dena iga moiyoqngwas. Qotei na gulbe di iga egej. Di kiyaaqa? Iga gago segi singila qa are qalaim deqa. Iga Qotei aqa singila qa are qaloqnqom. Agi a na qujai moiyo tamo nanji olo subq na tigeltjreqnu.

¹⁰ O ijo was, gulbe dena iga moiyoqngwa laqnaqa Qotei na gulbe di taqal atetgej. Bunuqna dego a na gago gulbe taqal atetgoqnqas. Deqa iga Qotei qa gago areqalo singilatoqnsim mareqnum, bole, a na olo gago gulbe taqal atetgoqnqas. Yim iga bole sqom.

¹¹ O ijo was ningi iga qa Qotei pailyoqniy. Yimqa Qotei a nunjo pailyo de ti tamo ungasari gargekoba nanjo pailyo ti quoqnsim iga aqaryaigoqnqas. Gam dena ningi na dego iga aqaryaigoqnqab. Yim tamo ungasari gargekoba nanji Qotei tulan binjiyoqnqab.

Pol a Kristen nanji gisatnjrosaiqnej

¹² O was kalil, ijo are miligiq di e qalieonum, e kumbra bole tintinj segi dauryoqnsim unum. E ijo kumbra deqa tulan areboleboleibeqnu. Kumbra bole kalil Qotei na osorbeqnu qaji di segi e dauryoqnsim unum. E mandam tamo nanjo powo na kumbra di yosaieqnum. Qotei a e qa are boleijyoqnsiq kumbra osorbeqnu qaji di segi e yeqnum. Deqa e na tamo ungasari kalil nanji kumbra bole gaigai enjreqnum. Agi e na ningi dego kumbra tulan boledamu enjoqnem.

¹³⁻¹⁴ Ijo anjam endi ningi sisiyosib poinjwajqa deqa e nengrenyonum. Bole, ijo anjam qudei qa ningi geregere poinjosai unu. Ariya ijo are endegsi unu. Ningi ijo anjam kalil qa poinjekritim gilsib diño bati itqab. Yim gago Tamo Koba Yesus a olo bqajqa batiamqa ningi e qa tulan areboleboleingim e kamba dego ningi qa tulan areboleboleibqas.

¹⁵⁻¹⁶ Ijo are miligiq di e nami qalieem, ningi ijo kumbra kalil qa tulan areboleboleingim sqab. Utru deqa e na ningi merngem. “E mati nunjoq bosiy ningi uratngosiy Masedonia sawaq gilsiy dena puluosiy nunjoq olo bqai.” Od, e bati aiyel nunjoq bqajqa are qalem. Di kiyaaqa? Qotei na ningi gereingio aiyeltjgwajqa deqa. E nunjoq olo bosiy dena Judia sawaq aqqa laqnitqa ningi silali qa aqaryaibibqa e gamq di inji bei qa truquaim deqa ti are qalem.

¹⁷ Ningi endegsis are qaleqnu kiyoo, “Pol aqa anjam di a dauryosai. A na iga gisatnej. A mandam tamo nanjo kumbra dauryoqnsiq deqa a anjam bei maroqnsiq olo urateqnu. A lanja odoqnsiqqa olo saideqnu.” O ijo was ningi e qa degsis are qalaib.

¹⁸ Qotei a tamo bole unu deqa a aqa segi anjam kalil dauryeqnu. Deqa e dego anjam bole segi ningi mernjeqnum. E lanja odoqnsim olo saidosaieqnum.

¹⁹ Nami aqo Timoti wo Sailas ombla na wauoqnsim Qotei aqa Niri Yesus Kristus aqa anjam palontqnsim ninji merngoqnem. Ninji qalie, Yesus a dego laña odoqnsiq olo saidosaieqnu. A gaigai Qotei aqa ñam na odeqnu.

²⁰ Qotei a nami inji bole bole iga egwajqa marej. Kristus a odeqnu deqa Qotei na inji di iga egwas. Deqa iga Kristus aqa ñam na mareqnum, "Bole." Osim iga Qotei aqa ñam soqteqnum.

²¹ Qotei a segi na ninji iga ti singilatgeqnu. Singilatgeqnaqa ninji iga ti Kristus heterye-junum. A na qujai iga aqa segi qa marsiq giltgej.

²² Osiqa aqa toqor egsiqa gago are miligiq di atej unu. Aqa toqor di aqa Mondor Bole. Mondor di Qotei na iga namo egej deqa iga qalieonum, bunuqna inji bole bole a na iga egwa marej qaji di dego egwas.

Pol a Korin Kristen nanji gulbe enjrq uratosiq deqa a nanjoq olo bosai

²³ O ijo was, e Qotei aqa ñam na ninji endegsi merngwai. E ninji gulbe enjwa uratosim deqa e olo Korin qureq bosai.

²⁴ Nunjo areqalo Yesus qa singilateqnu qaji di iga na laña taqatosai eqnum. Iga ninji ti koba na Yesus aqa wau ojeqnum. Di kiyacaq? Ninji tulan areboleboleingwajqa deqa. Iga qalieonum, ninji nunjo areqalo Yesus qa geregere singilatosib tigelej unum.

2

¹ Ariya e olo Korin qureq bosai. E marem, e olo are gulbe na nunjoq bqasai.

² E ninji are gulbetetngwai di tamo yai na olo ijo are boletetbqas? Ninji segi na ijo are boletetbqa kere.

³ Deqa e nunjoq olo bosiy are gulbe oqa uratonum. E nunjoq bosiy areboleboleibqas di kere. Utru deqa e anjam bei nami nenngrenyosim nunjoq qarinyem. E qalieem, e areboleboleibqas di ninji kalil dego ijo arebolebole di unsib e koba na areboleboleigwas.

⁴ Bole, e are gulbe ti akam ti sosim anjam di nenngrenyem. E ninji are gulbetetngwa osim anjam di nenngrenyosai. E ninji tulan qalaqalaingeqnum di ninji qalieqajqa deqa e anjam di nenngrenyem.

Ninji na tamo une atej qaji aqa une kobotetiy

⁵ Tamo qujai nami une atej qaji di aqa une qa e anjam koba merngwasai. Tamo dena e are gulbetetbosai. A ninji kalil are gulbetetngwej.

⁶ Aqa une aqa awai uge ninji gargekoba na a yeb di kereqo.

⁷ Deqa bini ninji olo aqa une kobotetosib aqa are latetiy. Yim a are boleqas. Ninji degyqasai di a olo are tulan gulbe ti so uge.

⁸ Deqa ninji a olo qalaqalaiyo kumbra osoryoqniy. Yim a qalieqas, ninji a torei qoreiyosai.

⁹ E nunjo kumbra tenemtosiy ninji ijo anjam kalil dauryeqnub kiyo sai kiyo di qalieqajqa deqa e nami anjam nenngrenyosim nunjoq qarinyem.

¹⁰ Ninji tamo bei aqa une kobotetqab di e kamba dego aqa une kobotetqai. E tamo bei aqa une kobotetqai di e ninji qa osiy Kristus aqa ñamgalaq di kobotetqai.

¹¹ Tamo uge Satan na iga gisanqosim ugeugeigaim deqa e degyqai. Satan aqa areqalo uge ti aqa uli kumbra ti di iga bole qalieonum.

Pol a Taitus unqa marej

¹² O ijo was kalil, e Kristus aqa anjam bole palontqa osim walwelosim Troas qureq di brantem. Brantonam Tamo Koba a na gam waqtetbonaqa e dia aqa wau ojoqnem.

¹³ Bati di e ijo was Taitus itosai deqa e a qa are koba qaloqnem. Deqa e Troas Kristen nanji olo uratnrsim Masedonia sawaq gilem.

Yesus aqa wau tamo nanji qoto bunyeqnu

¹⁴ Qotei a gaigai iga aqaryaieqnaqa iga Kristus aqa singila na qoto bunyeqnum. Deqa e Qotei tulan binyeqnum. Iga Qotei aqa wau ojeqnum deqa tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji Qotei qa bole poinjre qnu. Nanjo powo di saban quleq ti boleqaja bul.

¹⁵ Od, gago wau di qurem quleq ti bul Kristus na Qotei atraiyeqnu qaji. Quleq di tamo ungasari Qotei na elenqnu qaji nanji ti tamo ungasari padalqa gamq di unub qaji nanji ti nanjoq aiyeqnu.

¹⁶ Quleq dena tamo ungasari padalqa gamq di unub qaji nanji moiyojnre qnu. Osiqa tamo ungasari Qotei na elenqnu qaji nanji ñambile enjre qnu. Tamo yai nanji Qotei aqa wau di yqa kere? Tamo dego bei sosai.

¹⁷ Ninji qalie, Qotei aqa anjam maro tamo gargekoba nanji silali oqajqa deqa osib Qotei aqa anjam mare mare laqnu. Ariya iga nanji bul sai. Qotei na iga wau egej deqa iga gisan

na wauosaieqnum. Iga Kristus koba na are qujaitosim Qotei aqa n̄amgalaq di aqa anjam mare mare laqnum.

3

Yesus aqa wau tamo nan̄gi anjam bunuj mare mare laqnum

¹ Iga gago segi n̄am soqtqajqa are unu e? Sai. Tamo qudei na kiyo nin̄gi na kiyo iga qa anjam bolequja nengren̄yqab di un̄gum. Nin̄gi na kiyo tamo qudei na kiyo anjam bolequja di sisiyosib gago n̄am soqtetgwab di dego un̄gum. Iga deqa are qalosaieqnum.

² Nin̄gi segi nengren̄ bulosib gago kumbra qa saoqnsib laqnum. Nin̄gi nengren̄ bul unub deqa tamo kalil nan̄gi nengren̄ di sisiyoqnsib iga qa poinjreqnu. Nengren̄ di gago are miligiq di unu.

³ Kristus a segi na anjam di nengren̄yobulej. Nengren̄ di Kristus aqaaq na bosiq boleq di unu. Nengren̄ di nin̄gi segi. Agi iga nin̄gi wauet̄neqnum. Kristus a mandam tamo bei aqa singila na anjam di nengren̄yosai. A Qotei n̄ambile gaigai unu qaji aqa Mondor aqa singila na anjam di nengren̄yej. A meniñq di nengren̄yosai. A tamo un̄gasari nan̄go are miligiq di nengren̄yej.

⁴ Anjam di aqa utru agiende. Qotei a Kristus aqa n̄am na iga wau egej deqa iga aqa wau ojeqnum. Iga qalieonum, Qotei na aqa wau di gegerere boletqas.

⁵ Bole, iga segi na wau di yqa keresai. Deqa iga gago segi singila na Qotei aqa wau yeqnum degsi marqa keresai. Qotei a segi na iga singila egeqnaqa iga aqa wau yeqnum.

⁶ Gago wau agiende. Iga Kristus aqa anjam bunuj palontoqnsim laqnum. Anjam bunuj di tamo qudei na dal anjamq di nengren̄yosai. Qotei aqa Mondor a segi na babtej. Dal anjam na tamo un̄gasari nan̄gi moiyojn̄reqnu. Ariya Qotei aqa Mondor na tamo un̄gasari nan̄gi n̄ambile enjreqnu.

⁷ Od, dal anjam na tamo un̄gasari nan̄gi moiyojn̄reqnu. Dal anjam aqa wau agide. Dal anjam di Qotei a nami meniñq di nengren̄yonaqa a rian̄ ti brantej. Deqa Moses aqa ulatamu rian̄onaqa Israel tamo un̄gasari nan̄gi aqa ulatamu koqyqa keresai. Nam qamotn̄rej. Bunuqna rian̄ di olo koboej.

⁸ Ariya Mondor aqa wau bunuj unu. Aqa wau dena dal anjam aqa wau tulan̄ bunyejunu. Mondor aqa wau di olo torei rian̄osiq goge oqe.

⁹ Dal anjam aqa wau agiende. A na gago une qa iga mergoqnsiq padaltgeqnu. Bole, dal anjam aqa wau di nami rian̄ ti bej. Ariya Qotei na iga tamo bole une saiqoji sqajqa gam babtej. Wau di olo tulan̄ rian̄ koba ti bej. Rian̄ dena dal anjam aqa rian̄ tulan̄ bunyejunu.

¹⁰ Wau bunuj di rian̄ koba ti unu. Rian̄ dena wau namij aqa rian̄ tulan̄ bunyejunu. Deqa iga wau namij aqa rian̄ uneqnum di a torei koboej.

¹¹ Wau namij di gaigai sqa keresai. A koboqas. Bole, a rian̄ ti bej. Ariya wau bunuj gaigai sqas qaji a olo tulan̄ rian̄ koba ti unu. Rian̄ dena wau namij aqa rian̄ tulan̄ bunyejunu.

¹² Rian̄ koba di mondon̄ bosim gaigai gagoq di sqajqa deqa iga tarin̄oqnsim unum. Deqa iga ulaosaieqnum. Iga rian̄ deqa mare mare laqnum.

¹³ Iga Moses soqnej dego sai. Moses aqa ulatamu rian̄ ti soqnej deqa a gara mutu oqnsiqa dena aqa ulatamu kabutoqnej. Di kiyaaqa? Israel nan̄gi unaib deqa. Ariya wau namij aqa rian̄ di koboej.

¹⁴ Israel nan̄go areqalo geten̄jresoqnej deqa nan̄gi anjam namij sisiyoqneb di nan̄go areqalo gara mutu na kabutobulesoqnej. Nan̄gi nami degsib soqneb agi bini unub. Tamo bei na gara di taqal atqa keresai. Kristus a segi na gara di olo taqal ateqnu.

¹⁵ Od, bati gaigai Israel nan̄gi Moses aqa dal anjam sisiyeqnum di nan̄go areqalo gara mutu na kabutobulejunu. Nan̄gi nami degsib soqneb agi bini unub.

¹⁶ Ariya tamo nan̄gi are bulyosib Tamo Koba aqa areq b̄qab di Qotei na gara di olo taqal atetn̄jqas.

¹⁷ Tamo Koba a segi Mondor. Nin̄gi Tamo Koba aqa Mondor ti sqab di nun̄go une na nin̄gi olo taqat̄jgwa keresai. Nin̄gi bole sqab.

¹⁸ Deqa gago ulatamu olo kabuesqasai. Iga kalil Tamo Koba aqa rian̄ ya jeqiloq di unobuloqnom. Unoqnm rian̄ di gagoq di tulan̄ kobaoqnmqa dena iga Tamo Koba a segi buloqnsim sqom. Tamo Koba a na kumbra di iga egeqnu. Tamo Koba a segi Mondor Bole.

4

Qotei aqa wau tamo nan̄gi web bul unub

¹ Qotei a iga qa dulosiqa wau egej deqa iga aqa wau di ojajqa asgigosaieqnu.

² Kumbra uge uge kalil tamo nan̄gi na ulitoqnsib yeqnum qaji di iga olo qoreiyeqnum. Iga gisan̄ kumbra na walweloosaieqnum. Iga Qotei aqa anjam bubulyosaieqnum. Iga boleq di anjam bole segi mareqnum. Deqa tamo kalil nan̄gi gago kumbra di unoqnsib nan̄go are miligiq di qalieeqnum, iga Qotei aqa n̄amgalaq di wau bole yeqnum.

³ Ariya tamo ungasari padalqa gamq di unub qaji nanqi Yesus aqa anjam bole iga palonteqnum qaji di aqa utru poinjrosaeqnu.

⁴ Mandam endeqa gisan qotei Satan a na tamo ungasari Kristus qa nanjo areqalo singilatosaeqnu qaji nanjo areqalo getentetnjrejunu. Deqa Kristus aqa anjam bole nanjo are miligiq aiqa keresai. Nanqi Kristus aqa suwan unqa keresai dego. Kristus a segi Qotei. A segi rian ti unu.

⁵ Ningi quiy. Iga gago segi kumbra qa saosaieqnum. Iga anjam endegsi palonteqnum, "Kristus Yesus a gago Tamo Koba unu deqa iga aqa ñam na ningi wauetngeqnum." Iga anjam degsi palonteqnum.

⁶ Tulanj nami Qotei a ingi ingi kalil gereiyqa osiqa endegsi marej, "Ambru aqaq na suwan brantqas." Ariya bunuqna Qotei aqa suwan di gagoq bosiqqa gago are miligi suwantetgej. Deqa iga Kristus aqa ulatamu geregere uneqnum. Kumbra dena iga suwan bole unoqnsim Qotei aqa rian poigeqnu.

⁷ O ijo was, ingi tulanj boledamu iga deqa mare mare laqnum qaji di gagoq di unu. Bole, iga singila saiqoji unum. Iga web jagi na gereiy qaji di bul unum. Deqa tamo kalil nanqi iga nungoqnsib endegsib qalieeqnub, "Pol a aqa segi singila na wau di yosaieqnu. A Qotei aqa singila kobaqaja na wau di yeqnu. Singila dena mandam qaji singila tulanj bunyeyunu." Tamo kalil nanqi degsib qalieeqnub.

⁸ Gulbe segi gargekoba gagoq beqnu. Ariya gulbe dena iga padaltgosaieqnu. Ingi ingi gargekoba na gago areqalo niñaqyetgeqnu. Ariya ingi ingi dena gago areqalo torei ugetetgosaieqnu.

⁹ Jeu tamo nanqi na iga jaqatin egeqnu. Ariya Qotei a deqa iga uratgosaieqnu. Jeu tamo nanqi dena iga lugoqnsib ñeiotgeqnu. Ariya nanqi na iga torei ugeugeigosaieqnu.

¹⁰ Gago jejamuq di tamo ungasari nanqi gaigai Yesus aqa moiyo unobuleqnu. Deqa Yesus aqa ñambile dego gago jejamuq di branteqnaq nanqi uneqnu.

¹¹ Iga Yesus aqa wau ojeqnum deqa jeu tamo nanqi na bati gaigai iga moiyoqwa laqnu. Nanjo kumbra dena Yesus aqa ñambile dego gago jejamuq di branteqnaq tamo ungasari nanqi uneqnu.

¹² Deqa moiyo a gagoq di waueqnu. Ariya ñambile a nunjoq di waueqnu.

¹³ Iga Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa Qotei aqa anjam bei nenjrenq di unu qaji a gagoq di branteqnu. Anjam agiende, "E Qotei qa ijo areqalo singilateqnum deqa e aqa anjam mare mare laqnum." O ijo was, iga dego Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa iga aqa anjam mare mare laqnum.

¹⁴ Iga qalieonum, Qotei na Tamo Koba Yesus subq na tigeltej deqa mondonj a na iga dego subq na tigeltgwas. Osim iga ningi ti joqsim Yesus aqa areq osi oqwas.

¹⁵ E anjam di ningi mernjonum. Di kiyaaqa? E qalieonum, kumbra kalil gagoq di branteqnu qaji dena ningi aqaryaingeqnu. Gam dena Qotei a tamo ungasari tulanj gargekoba nanqi qa are boleiyeqnu. Deqa nanqi Qotei binjyoqnsib aqa ñam soqteqnu.

Iga lanj qure qaji ingi ingi qa are qaleqnum

¹⁶ Deqa iga Qotei aqa wau ojqajqa asgigosaieqnu. Bole, gago jejamu a uge qa laqnu. Ariya gago are miligi a bati gaigai olo boleqnsiq singilaeqnu.

¹⁷ Iga qalieonum, gulbe ti jaqatin ti iga bini qoboieqnum qaji di tulanj kokba sai. Nanqi sokiñalayosib koboqab. Iga gulbe di eqnum deqa iga qalieonum, mondonj iga lanj qureq di so bole gaigai sqom. Ingi bole bole iga mondonj oqom qaji di tulanj boledamu. Ingi bole bole dena mandam qa ingi ingi tulanj bunjnjrejunu.

¹⁸ Ingi ingi iga gago ñamdamu na uneqnum qaji di sokiñalayosim koboqas. Deqa iga ingi ingi di koqyosaieqnum. Ingi bole bole iga gago ñamdamu na unqa keresai qaji di bati gaigai sqas. Deqa iga ingi bole bole di koqyoqnsim unum.

5

¹ Iga qalie, gago mandam qaji jejamu endi torei ugeqas. Gago jejamu endi gago tal bul. Mondonj Qotei na olo tal bei iga egwas. Tal di tamo bei na gereiyosai. Tal di lanj qureq di bati gaigai sqas.

² Iga bini mandam qaji talq endi unum deqa iga akamoqnsim unum. Iga gago lanj qure qaji tal osim gara bul jugwajqa deqa are koba unu.

³ Iga tal di jugwom di iga olo lanja sqasai. Iga jejamu bunuj oqom.

⁴ Iga mandam qaji talq endi unum deqa iga are gulbeiqnaqa akamoqnsim unum. Iga jejamu bunuj osim gara bul jugwajqa are qaleqnum. Od, iga gago jejamu moiqas qaji endi uratosim olo jejamu ñambile sqas qaji di oqajqa are qaleqnum. Iga jejamu saiqoji sqajqa asgigeqnu.

⁵ Nambile sqajqa gam di Qotei a segi na gereiyetgosiqa aqa Mondor iga egej. Mondor di Qotei na iga namo egej deqa iga qalieonum, bunuqna inji bole bole a na iga egwa marej qaji di dego egwas.

⁶ Deqa iga gaigai are singilatoqnsim unum. Iga qalie, iga mandam qaji jejamu ti unum deqa iga lanj qureq di Tamo Koba a ombla sosaiunum.

⁷ Bini iga Yesus unosaieqnum. Ariya iga a qa gago areqalo singilatoqnsim walweleqnum.

⁸ Od, iga gago jejamu endi uratosim oqsim Tamo Koba a ombla sqajqa are qaleqnum. Lanj qure a gago qure utru sqas.

⁹ Deqa iga bini mandamq endi sqom kiyo lanj qureq oqsim dia sqom kiyo di unqum. Iga kumbra Tamo Koba a tulan areareteqnu qaji di dauryajqa are qaleqnum.

¹⁰ Iga qalieonum, mondonj iga kalil Kristus aqa ulatamuq di tigelamqa a na gago kumbra qa iga pegigwas. Iga mandamq endi sosimqa iga kumbra bole yoqnem kiyo kumbra uge yoqnem kiyo di a unsim awai segi segi egwas.

Iga tamo unqasari nanjo are bulyetnrqajqa deqa waueqnum

¹¹ Iga Tamo Koba a qa ulaoqnsim aqa sorgomq di unum deqa iga tamo unqasari nanjo are bulyetnreqnum. Iga wau di ugetosaieqnum. Qotei a iga qa qalie bole. Nunjo are miligiq di ningi dego iga qa qalie bole. E degsi are qalonum.

¹² O ijo was, iga gago segi ñam soqtqa marsim anjam endi nenqrenjosai. Ningi gago kumbra qa areboleboleingwajqa deqa are qalsim anjam endi nenqrenjonum. Tamo qudei nanji lanja babanj na kumbra bole yqajqa arearetnreqnu. Nanji are miligiq na kumbra bole yqajqa arearetnjrosaiqnu. Deqa ijo was, ningi na tamo nanji di tingitnjroqnsib dalnjroqniy.

¹³ Tamo nanji di endegsib mareqnu, "Pol a nanari tamo." Nanjo anjam di bole. Iga Qotei qa are qalsim nanari tamo unum. Ariya iga ningi qa are qalsim areqalo bole ti unum.

¹⁴ Kristus na iga tulan qalaqalaigej aqa kumbra dena gago areqalo tigeltetgeqnaqa iga aqa wau ojeqnum. Iga qalieonum, Yesus a iga kalil qa moiyej deqa iga kalil dego morenjobulem.

¹⁵ Od, a iga kalil qa moiyej. Iga nambile unum deqa iga gago segi jejamu qa are qalsim walwelqasai. Yesus a iga qa moisiq olo subq na tigelej deqa iga a qa are qaloqnsim walweloqngom.

¹⁶ Deqa bini iga gago areqalo namij na tamo unqasari nanji peginjrosaiqnum. Bole, nami iga gago areqalo namij na Kristus pegiyoqnem. Ariya bini iga degyosaieqnum.

¹⁷ Deqa tamo bei a Kristus beteryesqas di Qotei na dena are bulyetimqa a tamo bunuj brantqas. Ningi quiy. Aqa kumbra namij torei koboej. Kumbra bunuj olo brantej.

¹⁸ Kumbra bunuj di Qotei aqaq na bej. Nami iga Qotei ti jeu sonamqa Qotei a olo Kristus aqa singila na jeu kobotej. Deqa bini iga a ombla are qujaitosim unum. Jeu kobotqajqa wau di Qotei na iga egej deqa iga aqa anjam mare mare laqnum.

¹⁹ Anjam agiende. Tamo unqasari mandamq endi unub qaji nanji nami Qotei ti jeu sonabqa Qotei na nanji a ombla are qujaitosib sqajqa marsiq Kristus aqa singila na jeu kobotej. Deqa a nanjo une qa olo are qalosaieqnu. Iga Kristus aqa anjam di mare mare laqajqa deqa Qotei na wau egej.

²⁰ Kristus na iga qarinqej deqa Qotei a gago medabu na tamo kalil nanji metnreqnu. Iga Kristus aqa anjam palontoqnsim tamo kalil nanji endegi metnreqnum, "Ningi jeu kumbra uratosib bosib Qotei ombla are qujaitosib soqniy."

²¹ O ijo was, Qotei na iga aqaryaigwa marsiq deqa a gago une kalil osiq Kristus aqa qawarq di atnaqa a une tamo bulej. Kristus a segi une yosaieqnu. Deqa iga Yesus beteryosim dena iga Qotei aqa segi tamo bole une saiqoji sqom.

6

Qotei aqa wau tamo nanji gulbe iteqnu

¹ Iga Qotei ombla waueqnum deqa iga ningi singila na endegsi mernqgom, "Qotei a ningi qa are boleyeqnu aqa kumbra di ningi lanja urataib."

² Agi Qotei a nami marej, "E ni padalo sawaq dena oqajqa bati atem. Bati di brantonaqa e ino pailyo qusim ni aqaryaimem." O was ningi quiy. Qotei na iga aqaryaigwajqa bati brantqo. A na iga padalo sawaq dena elenqajqa bati bini qujai.

³ Tamo unqasari nanji gago wau endi uge qa marsib ulonjosib uneq aiyaij deqa iga na nanji kumbra uge bei osornjrosaiqnum.

⁴ Iga Qotei aqa wau tamo unum deqa iga gaigai tamo unqasari kalil nanji kumbra bole osornjreqnum. Iga singila na tigelooqnsim gulbe qoboieqnum. Gago gulbe agiende. Tamo qudei na iga ugeugeiqe qnu. Une bei bei na iga nifaqwa laqnu. Iga are jaqatingeqnu.

⁵ Jeu tamo nanġi toqoġ na iga lugoqnsib tonto talq di breigeqnu. Osib murqumyoqnsib iga qa anjam uge uge mareleqnu. Iga gaigai nes na ti jaqatin na ti waukobaeqnu. Iga geregere neiosaeqnu. Iga bati gaigai mam ti laqnu.

⁶ Iga gulbe kalil di oqnsim kumbra bole jiga saiqoġi dauryeqnu. Iga qalie bole ti unum. Iga urur minjij oqosaieqnu. Iga na tamo unġasari nanġi kumbra bole bole enjreqnu. Iga Qotei aqa Mondor Bole aqa singila oqnsim unum. Iga na tamo kalil nanġi qalaqalainjreqnu. Iga laņa medabu na nanġi qalaqalainjrosaeqnu.

⁷ Iga Qotei aqa anjam bole gaigai mareqnu. Iga Qotei aqa singila oqnsim waueqnu. Iga gago baņ wo na ti baņ qonaņ na ti qoto qa inġi inġi ojoqnsim dena kumbra bole tiņtin dauryoqnsim waueqnu.

⁸ Tamo qudei nanġi gago ñam soqteqnu. Ariya tamo qudei nanġi gago ñam olo ugeteqnu. Tamo qudei nanġi iga yomuieqnu. Ariya tamo qudei nanġi olo gago kumbra bole babteqnu. Tamo qudei nanġi are qaleqnu, iga gisaņ tamo. Sai. Iga anjam bole segi mareqnu.

⁹ Tamo qudei nanġi iga qa qaliesai. Ariya tamo gargekoba nanġi iga qa bole qalieeqnu. Iga moiyo tamo bulonum. Ariya iga olo ñambile unum. Qotei na iga tingitgwa maroqnsiq deqa iga gulbe egeqnu. Ariya gulbe dena iga moiyoqnsaeqnu.

¹⁰ Iga are gulbeieqnu. Di unġum. Iga gaigai areboleboleieqnu. Iga ñoro saiqoġi unum. Di unġum. Iga na tamo unġasari nanġi aqaryainjreqnam nanġi laņ qure qaji ñoro koba elenqnu. Iga inġi inġi saiqoġi unum. Di unġum. Iga inġi bole bole kalil olo ejunum.

¹¹ O Korin tamo unġasari, iga anjam kalil endi boleq atsim ninġi mernġonum. Iga gago are miligi waqtosim ninġi enġekritonum.

¹² Iga gago are miligi getentosai. Iga ninġi tulaņ qalaqalainjreqnu. Ariya ninġi nunġo are miligi getentejunub. Ninġi iga koba na are qujaitosaeqnu.

¹³ Ninġi ijo anġro bul unub deqa e ninġi endegsi mernġwai. Iga gago are miligi waqtosim ninġi qalaqalainjreqnu dego kere ninġi kamba nunġo are miligi waqtosib iga qalaqalaigoqniy.

Iga Qotei aqa atra tal bul unum

¹⁴ Tamo unġasari Kristus qa nanġo areqalo singilatosaieqnu qaji nanġo kumbra nunġo kumbra ti ombra kerekere sai. Deqa ninġi nanġi ti beterosib koba na laqnaib. Ninġi kumbra bole dauryo qaji tamo unub. Ariya nanġi Qotei aqa dal anjam gotraņyo qaji tamo unub. Deqa ninġi nanġi ti beteqa kere e? Sai. Ninġi suwaņoq di unub. Ariya nanġi ambruq di laqnu. Deqa ninġi nanġi ti beteqa kere e? Sai.

¹⁵ Kristus Satan wo nanġi aiyel are qujaitosib ombra sqa kere e? Keresai. Ninġi Kristus qa nunġo areqalo singilateqnu. Tamo unġasari qudei nanġi Kristus qa nanġo areqalo singilatosaieqnu. Deqa ninġi nanġi ti areqalo qujaitosib ombra sqa kere e? Di dego keresai.

¹⁶ Qotei aqa atra tal ti gisaņ qotei nanġo atra tal ti beterosib ombra sqa kere e? Di dego keresai. Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa atra tal agi iga segi. Deqa Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenġrenjeb unu, "E nanġo ambleq di sosiy walweloqna. E nanġo Qotei sqai. Nanġi ijo segi tamo unġasari sqab."

¹⁷ Tamo Koba a nami degsi marsija olo anjam bei dego endegsi marej, "Ninġi na tamo unġasari e qa qaliesai qaji nanġi uratinjrsib sasaloiy. Ninġi nanġo kumbra jigat bei ojaib. Ojgasai di e ninġi elenjosiy boletġwai.

¹⁸ Osij e nunġo Abu soqnit ninġi ijo segi anġro tiņtin sqab.' Tamo Koba singila ti unu qaji a nami degsi marej."

7

¹ O ijo was bole, inġi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di a na egwas. Deqa kumbra jigat kalil gago jejamu ti gago are miligi ti di unub qaji di iga torei uratekriqom. Osim dena iga Qotei aqa ñangalaq di une saiqoġi sosim a qa ulaoqnoqom. Ulaoqnsim gago jejamu ti gago are miligi ti torei Qotei yekritisim aqa segi kumbra boleq di sosim dauryoqnoqom.

Pol a Korin Kristen nanġi qa tulaņ areboleboleiyej

² Deqa ninġi nunġo are miligi waqtosib iga qalaqalaigoqniy. Iga nami tamo qudei kumbra uge bei enjrosaiognem. Iga tamo qudei ugeugeinjrosaiognem. Iga tamo qudei nanġo inġi inġi gisaņ na yainjrosaiognem.

³ E nunġo jejamuq di une qametiņgwa osim anjam endi mernġosai. Agi e maronum, iga ninġi tulaņ qalaqalainjreqnu. Deqa iga moiqom kiyo iga ñambile sqom kiyo di unġum. Iga gago are miligi waqtosim ninġi qalaqalainjgoqnsim sqom.

⁴ E qalieonum, nungo kumbra bolequja. Deqa e ningi qa tulan areboleboleibeqnu. Ijo are miligi ningi qa tulan laejunu. Iga gulbe koba eqnum di unqum. E ningi qa are qaloqnsim dena e tulan areboleboleibeqnu.

⁵ Ariya iga Masedonia sawaq di brantosim bati deqa iga aqaratqa keresai. Sawa dia iga gulbe gargekoba itoqnem. Tamo qudei nanqi iga ti anjam na qotoqnem. Iga ulaoqnsim are tonqonqnej.

⁶ Ningi qalie, tamo unqasari are gulbeinjreqnu qaji nanqi Qotei na olo are latetnjreqnu. Deqa Qotei na Taitus qarinyonaqa a gagoq bonaqa iga unsinqa gam dena gago are olo laej.

⁷ Od, gam dena Qotei na gago are latetgej. Gam dena segi sai. Taitus a nami nunqo ambleq di sonaqa ningi na aqa are lateteb a degsi mergonaq qunamqa gam dena dego Qotei na gago are latetgej. Taitus a ningi qa iga endegsi saigej. Ningi e olo nubsajqa are koba qaloqnsib nunqo une qa are ugeingeqnu. Osib ningi e ombla are qujaitosib sqajqa singilaeqnu. Taitus a ningi qa iga degsi saigej deqa e tulan areboleboleibeqnu.

⁸ E qalieonum, anjam e nami nenqrenyem qaji di ningi sisiosib are gulbeingej. Ariya e deqa are ugeibosai. Bole, nami e are ugeibej. Ariya bini sai. Anjam e nenqrenyem qaji dena ningi are gulbeingej. Sokiñalayonaq nunqo are gulbe di olo koboej.

⁹ Deqa e bini areboleboleibeqnu. Ningi are gulbeingej e deqa areboleboleibosai. Ningi are gulbeingej ariya bunuqna ningi olo are bulyeb deqa e areboleboleibeqnu. Qotei a segi na are gulbe di ningi engej. Deqa gago anjam nenqrenyem qaji dena ningi yala ugeugeingosai.

¹⁰ Are gulbe Qotei na tamo unqasari nanqi enjreqnu qaji dena nango are olo bulyetnjreqnu. Deqa Qotei na nanqi eleneqnu. Nunqo are gulbe di ingi uge sai. Di ingi bole. Iga deqa are ugeingwasai. Ariya mandam tamo nanqi are gulbe eqnub di ingi uge. Dena nanqi moiyo gam tureqnu. Di kiyaaqa? Nanqi are bulyosai deqa.

¹¹ Ningi geregere are qaliy. Are gulbe Qotei na ningi engej qaji dena ningi olo singilatnqej. Agi bini ningi kumbra bole bole yeqnu. Are gulbe dena Qotei na nunqo are tigeltetnqonaqa ningi tamo qujai nami une atej qaji di a nriñteb. Osib ningi Qotei ulaiyosib aqa sorgomq di geregere soqneb. Qotei na nunqo are tigeltetnqej deqa ningi iga qa are koba qalsib tamo une atej qaji di aqa une gereiyetqa waukobaeb. Ningi kumbra kalil di yeb deqa iga qalieonum, ningi tamo bole une saiqqi unub.

¹² O ijo was, e nami anjam nenqrenyosim nunqoq qarinyem. Ningi na tamo une atej qaji aqa une gereiyetqajqa e deqa osim anjam di nenqrenyosai. Tamo agi tamo dena une yej qaji a qa dego e are qalsim anjam di nenqrenyosai. Ningi na iga tulan qalaqalaigeqnu nunqo kumbra di Qotei aqa ñamgalaq di boleq dqajqa deqa e anjam di nenqrenyem. Yim ningi qalieqajqa, nunqo kumbra di bolequja.

¹³ Nunqo kumbra bole degsi unu deqa gago are tulan laejunu.

Gago are laejunu deqa iga areboleboleigeqnu. Ariya iga olo tulan areboleboleigeqnu. Di kiyaaqa? Ningi na Taitus aqa are gulbe kobotetosib are boleteteb deqa.

¹⁴ Anjam kalil e ningi qa Taitus saiyem qaji di bole. Deqa e ijo anjam deqa jemaibosai. E nunqo kumbra bole kalil qa Taitus saiyosim nunqo ñam soqtem. Taitus a qalie, anjam iga ningi qa a saiyem qaji di bole.

¹⁵ Bati Taitus a nunqoq bonaqa ningi a ulaiyosib a osib aqa anjam dauryoqneb. Nunqo kumbra bole di Taitus aqa areqaloq di unu deqa a na ningi tulan qalaqalainqeqnu.

¹⁶ E ningi qa are singilatosim qalieonum, ningi kumbra bole kalil yoqnsib sqab. Deqa e ningi qa tulan areboleboleibeqnu.

8

Kristen nanqi silali koroiyeb

¹ O ijo was ningi quiy. Qotei a Kristen tamo unqasari Masedonia sawaq di unub qaji nanqi qa are boleiyey. Iga deqa ningi sainqonam quiy.

² Masedonia Kristen nanqi ingi ingi tulan saiqqi sosib gulbe qoboieqnu bati deqa Qotei na nanqi singilatnqnaqa nanqi areboleboleijnraqa Judia Kristen nanqi aqaryainjrqa marsib silali koba koroiyeb.

³ E deqa ningi mernqwai. Masedonia Kristen nanqi nango segi areqalo na silali di koroiyeb. Nango silali kiñala soqnej di nanqi koroiyeb. Osib nanqi na nango kumbra di bunyosib olo silali tulan koba koroiyeb.

⁴ Nanqi na iga wainqosib endegsib mergoqneb, "Ningi iga odgibqa iga ningi beternqosim Qotei aqa tamo unqasari nanqi silali qa aqaryainjrqom."

⁵ O ijo was, iga nami are qalem, Masedonia Kristen nanqi silali koroiyqab. Ariya nanqi kumbra di olo bunyosib Qotei aqa areqalo dauryosib nango segi jejamu Tamo Koba Yesus yeb. Osib iga dego egeb.

⁶ Qotei a nami ningi qa dego are boleiyey deqa Taitus a silali koroiyqajqa wau di nungo ambleq di tigeltaj. Deqa iga Taitus singila na minjem, “Ni olo Korin Kristen nanngoq aisim wau di kobotime.”

⁷ O ijo was, bati gaigai ningi kumbra tulan boledamu yeqnub. Agi ningi Qotei qa nungo areqalo singilatoqnsib aqa anjam palontqajqa waukobaeqnsib. Ningi Qotei qa bole qalieeqnub deqa ningi aqa wau ojqajqa tulan singilaeqnsib. Osib ningi na iga tulan qalaqalaeqnsib. Ariya Qotei a ningi qa are boleiyey deqa ningi silali koroiyqajqa wau di dego yosib silali koba atib soqnem.

⁸ E ningi wau di yqajqa waingasai. Kristen tamo ungasari qudei nanngi wau di yqajqa tulan singilaeqnsib. Nanngo kumbra deqa agi e na ningi saingonum. Deqa ningi dego qalaqalaiyo kumbra qa tulan singilaosib silali koroiyqajqa wau di yiy. Yibqa e unsiy marqai, “Bole, ningi qalaqalaiyo kumbra yeqnub.”

⁹ O ijo was ningi qalie, gago Tamo Koba Yesus Kristus a ningi qa are boleiyey. A nani lan qure qaji ñoro koba ti soqnej. Sosiqa a ningi qa osiqa ñoro di olo uratosiqa ingi tulan saiqoiji soqnej. Di kiyaaqa? Ningi kamba lan qure qaji ñoro koba oqajqa deqa.

¹⁰ Silali koroiyqajqa wau deqa e olo ijo areqalo bei ubtosiy mernjwai. Wausau bei nami ningi namoqna silali koroiyqajqa wau di tigeltaj bati deqa ningi wau di yqajqa tulan arearetngaj.

¹¹ Deqa bini ningi wau di olo kobotqa singilaoy. Ningi degyqab di bolequja. Nami ningi wau di yqajqa are tulan prugnognej. Deqa bini ningi silali soqnim singilaosib wau di kobotiy.

¹² Ningi silali koroiyqa are soqnim ningi koroiyiy. Yim Qotei a ningi qa tulan areboleboleiyqas. Ningi silali saiamqa di unqum. Koroiyaib. Qotei a deqa njirinqasai. Ningi silali soqnim di koroiyiy.

¹³ Ningi gulbe koba qoboyesoqnsib tamo qudei nanngi olo gulbe saiqoiji sqab e deqa ningi mernjgosa. Iga kalil kerekere unum.

¹⁴ Deqa bini ningi ingi koba ejunub qaji ningi na tamo qudei ingi qa truqueqnsib qaji nanngi aqaryainjroqniy. Bunuqna ningi ingi qa truquabqa nanngi na kamba olo ningi aqaryainjwab. Ningi kumbra degyqab di ningi kalil kere na sqab.

¹⁵ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo nanngi ingi koba koroiyeb qaji nanngi ingi uynab menetnjrnaqa ingi oto bei uratosai. Tamo nanngi ingi kiñala koroiyeb qaji nanngi dego ingi uynab menetnjrnaqa ingi bei qa truquosai.”

Pol a tamo qudei nanngi qarinjrnqa Korin Kristen nanngoq aiyeb

¹⁶ E Qotei tulan binjyeqnum. Di kiyaaqa? A na Taitus are prughtetonaqa a iga ti are qujaitosiqa ningi qa are koba soqnej.

¹⁷ Iga Taitus minjem, “Ni olo Korin Kristen nanngoq aiyeb.” Onaqa Taitus a aqa segi areqalo na odosiq silali koroiyqajqa wau deqa tulan singilaosiq nunngoq aiyeb.

¹⁸ Iga Kristen was bei osim Taitus ombla qarinjrnqa nunngoq aiyeb. Was bei di a ñam ti unu. A Yesus aqa anjam bole maro qaji tamo. Kristen tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nanngi a qa qalie bole.

¹⁹ Di segi sai. Kristen nanngi na a gilteb deqa a iga ti koba na walweloqnsimqa silali koroiyqajqa wau di taqateqnum. Wau di aqa utru agiende. Qotei a Kristen nanngi sougetejunub qaji nanngi qa are boleiyeqnu. Iga wau di taqateqnum deqa Tamo Koba aqa ñam tulan goge oqeqnaqa tamo kalil nanngi unoqnsib iga qa mareqnsib, “Bole, nanngi wau di yqajqa tulan singilaeqnsib.”

²⁰ O ijo was kalil, silali koroiyqajqa wau di tamo qudei na yomuyiaib deqa iga was bei di osim koba na silali di taqateqnum.

²¹ Gago are endegsi unu. Iga kumbra bole segi gaigai yoqnsom. Tamo ungasari kalil Tamo Koba a ombla nanngo ñamgalaq di iga kumbra di yoqnsom.

²² Ariya iga gago Kristen was bei dego qarinyonam a Taitus was de wo nanngi aiyeb daurnjrsiq koba na nunngoq aiyeb. Was bei di agi iga nami bati gargekoba aqa kumbra tenemtoqnem. A Qotei aqa wau ojqajqa singilaqnej iga degsi unoqnem. Bini a silali koroiyqajqa wau di ojqajqa tulan singilaeqnu. A qalie, ningi kumbra bole yo qaji tamo unub. A degsi qalieosiq deqa a silali koroiyqajqa wau di ojqajqa tulan singilaeqnu.

²³ Ningi Taitus qalie. A e ombla ningi qa are qaloqnsim waukobaeqnum. Ningi gago Kristen was aiyeb nanngi di dego qalie. Nanngi Qotei aqa tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nanngi qa wau bole yeqnub. Nanngo wau dena nanngi Kristus aqa ñam tulan soqteqnsib.

²⁴ Deqa ningi na was aiyeb nanngi di kumbra bole enjroqniy. Yim Kristen kalil nanngi nunngo kumbra di unsib marqab, “Bole, nanngi qalaqalaiyo kumbra dauryeqnub.” Osib qalieqab,

“Pol a Korin Kristen nanngo kumbra bole qa iga saigeqnu di a gisaṅosaieqnu. A anjam bole saieqnu.”

9

Silali koroiyqajqa wau

¹ Iga silali koroiyeqnum di Qotei aqa tamo unḡasari nanḡi aqaryainjrqaqqa deqa. Niḡi wau di qalieonub deqa e olo anjam olekoba tortoryosiy nenḡrenḡyasai.

² E qalieonum, niḡi wau di yqajqa are tulan prunḡgeqnu. Deqa e gaigai Masedonia Kristen nanḡo ḡamgalaq di nunḡo ḡam soḡteqnum. Osim endegsi minḡreqnum, “Wausau bei nami Akaiā sawaq di Korin Kristen nanḡi silali koroiyqajqa wau di ḡigetqa mareb.” Od, niḡi wau di yqajqa tulan siḡilaeqnum. E na Masedonia Kristen nanḡi nunḡo kumbra deqa sainḡreqnam quuqnsib nanḡi gargekoba dego wau di yqajqa are prunḡnḡreqnu.

³ E nanḡi endegsi minḡrem, “Korin Kristen nanḡi silali koroiyqajqa tulan siḡilaeqnum.” Ariya e nunḡo ḡam lanḡa soḡto uge deqa niḡi silali di koroiyiy. Utru deqa e was qalub nanḡi di qarimḡnḡnam nunḡoq aiyeb.

⁴ E qalieonum, niḡi silali di koroiyosib atib sqas. Soḡnim Masedonia Kristen qudei nanḡi e ombla na nunḡoq bosim niḡi nami silali di ateb unu degsi unḡom. Iga bosim degsi unḡasai di iga niḡi ti jemaigo uge.

⁵ E are qalem, e was qalub nanḡi di minḡritqa nanḡi namoqna aisib nunḡo silali niḡi nami koroiyqa mareb qaji di niḡi koba na gereiyqab. Gereiyibqa e bunuqna bosiy oqai. Yim tamo unḡasari kalil nanḡi silali di unsib qalieqab, bole, niḡi nunḡo segi areqalo na silali di ateb unu. E niḡi silali di koroiyqajqa wainḡosaioqnem nanḡi degsib qalieqab.

⁶ Niḡi geregere are qaliy. Tamo a inḡi kiḡala yagwas di a inḡi kiḡala olo oqas. Tamo a inḡi koba yagwas di a inḡi koba olo oqas.

⁷ Deqa niḡi segi segi kalil silali atqajqa are soḡnim silali atoḡniy. Niḡi are gulbe na silali ataub. Niḡi tamo bei na wainḡim deqa silali ataub. Niḡi nunḡo segi areqalo dauryosib are bole na silali atoḡniy. Yim Qotei na niḡi tulan qalaqalainḡoqnaqas.

⁸ Qotei a niḡi qa are boleiyosim inḡi bole bole gaigai enḡoqnaq kere. Deqa niḡi tulan kere na sosibqa dena wau bole bole yoḡniy.

⁹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenḡrenḡyeb unu,

“Tamo qudei nanḡi saga yago breiyō bul nanḡo inḡi inḡi jeiyōqnsib tamo inḡi saiḡoḡi nanḡi enḡreqnum.

Deqa nanḡo kumbra bole bati gaigai sqas.”

¹⁰ O ijo was niḡi qalie, Qotei a na qujai tamo nanḡi saga yago enḡreqnaqa nanḡi breiyeqnum. Osiqa tamo nanḡi bem enḡreqnaqa nanḡi uyeqnum. Dego kere Qotei na inḡi inḡi enḡoqnimqa niḡi tulan kere na sqab. Deqa niḡi Qotei aqa tamo unḡasari nanḡi aqaryainḡroḡniy. Tamo nanḡi saga yago breiyeqnab inḡi koba oqelenḡeqnu dego kere nunḡo silali koroiyqa wau di tulan boleoqnaqas.

¹¹ Qotei na inḡi inḡi koba enḡoqnimqa niḡi na kamba Kristen nanḡi silali qa aqaryainḡrqaqqa tulan kere na sqab. Deqa niḡi silali di koroiyosib gago banḡ di atib iga na osi aisim Kristen nanḡi enḡrimqa nanḡi deqa Qotei binḡiyōqnsib sqab.

¹² Nunḡo wau dena Qotei aqa tamo unḡasari nanḡi aqaryainḡrimqa nanḡi kere na sqab. Nanḡi inḡi bei qa truḡqasai. Di segi sai. Nunḡo wau deqa nanḡi Qotei tulan binḡiyōqnaqab.

¹³ Niḡi wau di yqab di Qotei aqa tamo unḡasari nanḡi unsib qalieqab, bole, niḡi Kristus aqa anjam bole siḡila na oḡoqnsib aqa medabu dauryeqnum. Od, niḡi na Kristen nanḡi silali kobaquja na aqaryainḡroḡnaqab di nanḡi nunḡo kumbra di unoqnsib Qotei aqa ḡam soḡtoqnaqab.

¹⁴ Osib qalieqab, “Bole, Qotei a Korin Kristen nanḡi qa are tulan boleiyeqnu.” Nanḡi degsib qalieosib niḡi tulan qalaqalainḡosib niḡi qa Qotei pailyoqnaqab.

¹⁵ O ijo was niḡi quiy. Qotei a inḡi tulan kobaquja iga egej. Inḡi di agi Kristus. Inḡi di aqa utru iga geregere ubtosim marqa keresai. Qotei na inḡi di iga egej deqa iga a tulan binḡiyōqnaqom.

10

Tamo qudei nanḡi Pol qa yomuoqneb

¹ Niḡi qudei e qa yomuoqnsib endegsib mareqnum, “Pol a nami iga koba na sosiqa aqa segi ḡam aguḡ atoḡnsiqa laesoqnej. Ariya a sawa isaḡ di sosiqa iga qa ḡirinḡoqnsiqa anjam siḡila na merḡeqnu.” O ijo was niḡi mati Kristus aqa kumbra qa are qaliy. A aqa segi ḡam aguḡ atoḡnsiqa laesoqnej.

² Deqa e nungoq bosiy Kristus aqa kumbra di dauryosiy laesqai. E ninqi qa nirinqasai. Ariya tamo qudei nangi are qaleqnuib, iga mandam tamo nanqo kumbra dauryoqnsim laqnum. Tamo nanqi di e na nirinjnrsiy anjam singila na minjrqai. E laesqasai.

³ Bole, iga mandamq endi laqnum. Ariya iga mandam tamo nanqo kumbra na qoto-saieqnum.

⁴ Qotei na qoto qa inqi inqi iga egej. Inqi inqi di Qotei aqa singila ti unu. Di mandam qaji inqi inqi sai. Iga dena qotoqnsim gago jeu tamo nanqo singila gotranyeqnum.

⁵ Areqalo uge ti gisanj anjam ti di iga na gotranyeqnum. Kumbra uge kalil ninqi Qotei qalieqajqa gam getentetngeqnu qaji di dego iga na gotranyeqnum. Gago wau agiende. Iga na tamo ungasari nanqo are tigeltetjreqnam nanqi nanqo areqalo kalil Kristus yekriteqnu.

⁶ Deqa ijo was, iga ninqi qa tariqeum. Ninqi gago anjam kalil dauryekritibqa iga na tamo kalil Qotei aqa anjam gotranyeqnuib qaji nanqi nqlawotnjrqom.

⁷ Ninqi lanja babanj na tamo nanqo kumbra tenemtoqnaib. Ninqi geregere tenemtoqniy. Tamo bei a endegsi marqas, "E Kristus aqa tamo." Ariya tamo di a olo endegsi poiym, a Kristus aqa tamo qa marqo deqa iga dego Kristus aqa tamo unum. A degsi poiym.

⁸ Tamo Koba a na iga singila egej deqa iga aqa wau ojeqnum. Iga ninqi singilatngwajqa deqa wau ojeqnum. Iga ninqi ugeugeingwajqa deqa wau ojsaieqnum. E gago wau deqa gago ñam kiñala soqtqai. E degyqai di e jemaibqasai.

⁹ Ariya ninqi endegsib are qalaib, "Pol a iga ula egwajqa deqa anjam singila na nenqrenyoqnsiq gagoq qarinyeqnu." Ninqi degsib are qalaib.

¹⁰ Bole, tamo qudei nangi e qa endegsib yomueqnuib, "Pol a anjam singila na nenqrenyoqnsiq gagoq qarinyeqnu. Ariya a gago ambleq endi sosiq anjam mergoqnej di a singila saiqoji soqnej. Anjam palontqa wau dego a qaliesai bole sai."

¹¹ Tamo qudei nangi e qa degsib yomueqnuib. Deqa tamo deqaji nangi endegsi poinjrem. Anjam iga sawa isaq endi sosim nenqrenyeqnum qaji di iga nunqo ambleq di sosim dauryeqnum.

¹² Tamo qudei nangi diqoqnsib nanqo segi ñam soqteqnuib. Iga nanqi unub dego sai. Gago kumbra ti nanqo kumbra ti ombla kerekere sai. Tamo nanqi di mareqnuib, "Gago kumbra bole. Tamo kalil nanqo kumbra bolesai." Nangi degsib mareqnuib. Di kiyayaq? Nangi powo tulanj saiqoji unub deqa.

¹³ Iga nangi unub dego sai. Iga gago segi ñam soqtoqnqasai. Wau Qotei na egej qaji deqa segi gago ñam soqtoqnqom. Wau bei Qotei na egej qaji agiende. Iga na ninqi Korin Kristen wauetngeqnum.

¹⁴ Iga Qotei aqa wau tamo kalil qa namoosim nunqoq di wau utru atsim Kristus aqa anjam bole ninqi mernjoqnem. Iga tamo qudei nanqo wau bajinosaioqnem.

¹⁵ Wau Qotei na egej qaji di segi iga ojqajqa singilaoqnsim gago ñam soqteqnum. Iga tamo qudei nanqo wau Qotei na egosai qaji deqa gago ñam soqtosaieqnum. Gago are endegsi unu. Nunqo areqalo Yesus qa singilateb qaji di tulanj boleqnmqqa gago wau dego nunqoq di tulanj kobaoqnqas.

¹⁶ Kobaoqnmqqa iga nunqo sawaq dena tigelosim sawa sawa isaq giloqnsim dia Yesus aqa anjam mare mare laqnqom. Tamo qudei nangi nami wauoqneb qaji sawa iga deq gilqasai. Iga nanqo wau qa gago ñam soqtqasai.

¹⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenqrenyeb unu, "Tamo bei a ñam bei soqtqa marsimqa a Tamo Koba aqa ñam segi soqteme."

¹⁸ Iga qalie, tamo bei a aqa segi ñam soqtqas di a Tamo Koba aqa ñamgalaq di ñam saiqoji sqas. Ariya Tamo Koba a na tamo bei aqa ñam soqtetqas di a ñam bole oqas.

11

Tamo qudei nangi gisanjoqnsib Qotei aqa wau tamo buleqnuib

¹ Ninqi e odbibqa e olo nanari anjam kiñala merngwai. Ninqi e odbqa kereamqa e odbiy.

² Aqo Qotei wo gago are koba endegsi unu. Ninqi Kristus a segi qujai areiyosib aqa sorgomq di soqniy. Tamo bei na aqa dunge nami sambalaosai qaji di osim tamo qujai yim a na oqas dego kere e ninqi Kristus aqa banq di atem.

³ E amal uge Satan qa are qalsim deqa e ninqi qa ulaeqnum. A nami Iv gisanjonaqa a une atej. Une dena nunqo areqalo ugetetngimqa ninqi Kristus a segi qalaqalaiyqa urataib deqa e ulaeqnum.

⁴ E qalieonum, tamo qudei nangi nunqoq boqnsib gisanjoqnsib Yesus bei qa anjam palontoqnsib merngeqnuib. Yesus bei deqa iga nami anjam palontosaioqnem. Tamo nanqi di mondor bei qa dego ninqi merngeqnuib. Di gisanj mondor. Mondor bei deqa iga nami ninqi merngosaioqnem. Yesus aqa anjam bole iga nami ninqi mernjoqnem qaji di dego tamo qudei

nanġi bubulyoqnsib olo anjam bei niġġi mernġeqnub. O ijo was niġġi kiyaqa gisaġ anjam di quoqnsib bole edeqnub?

⁵ Niġġi qudei endegsib are qaleqnub, “Tamo nanġi di Qotei na bole qariniġnaq gagoq beb.” Di sai. Qotei na nanġi qariniġrosai. Niġġi quiy. Tamo nanġi di ñam ti unub ariya e dego ñam ti unum. Deqa tamo nanġi dena e bunġbosai.

⁶ Bole, e anjam marqajqa medabu gulbeibeqnu. Di unġum. E powo qa truquosaieqnum. Kumbra kalil e nuġgo ambleq di yoqnem qaji dena e ijo powo babteqnam niġġi unoqneb.

⁷ Niġġi qalie, e Qotei aqa anjam bole niġġi mernġoqnem bati deqa e nuġgo silali inġi inġi yainġosaiqnem. Ijo kumbra dena e ijo segi ñam aguq atoqnem. Di kiyaqa? Nuġgo ñam olo goge oqwaġqa deqa. E kumbra di yoqnem di e une atoqnem e? Sai.

⁸ E Kristen tamo unġasari qure qureq di unub qaji nanġoq dena silali oqnsim olo nuġgo ambleq di Qotei aqa wau lanġa ojoqnem. E nuġgo silali yainġosaiqnem. Ijo kumbra dena e qure qureq di Kristen nanġo silali bajinġobuloqnem.

⁹ Bati e nuġgo ambleq di inġi inġi qa truquoqnsimqa e na tamo bei gulbe yosaiqnem. E niġġi gulbe enġwajqa tulaġ uratoqnem agi bini e degsi unum. Bati bei Kristen was qudei nanġi Masedonia sawaq dena Korin qureq bosib inġi inġi qa e aqaryaiboqneb. Gam dena e niġġi gulbe enġwajqa uratoqnem.

¹⁰ Kristus aqa anjam bole ijoq di unu deqa e niġġi endegsi mernġwai. E nuġgo silali yainġwa urateqnum. Ijo kumbra deqa e ijo segi ñam soqteqnum. E degoqnsiy sqai. Akaia sawaq di tamo qudei na e getentġasai.

¹¹ E niġġi qalaqalainġosaieqnum deqa e kumbra di yeqnum kiyo? Sai bole sai. Qotei a qalie, e niġġi tulaġ qalaqalainġeqnum.

¹² E nuġgo silali yainġwa urateqnum. E degoqnsiy sqai. Tamo qudei nanġi nuġgo nġamgalaq di iga bul sqā marsibqa nanġo segi ñam soqteqnum. Deqa e nanġi gam getentetnġroqñai.

¹³ Tamo nanġi di Qotei na qariniġrosai. Nanġi Yesus aqa wau tamo bolesai. Nanġi gisaġoqnsib nanġo segi kumbra uge bulyoqnsib tamo bole buleqnub. Yeqnab tamo unġasari nanġi na unġroqnsib mareqnub, “Nanġi Kristus aqa wau tamo bole.”

¹⁴ O ijo was niġġi nanġo kumbra di unsib deqa tulaġ prugaib. Iga qalie, Satan a dego gisaġoqnsiqa aqa segi kumbra uge bulyoqnsiqa Qotei aqa lanġ anġro bole suwanġoq di unub qaji nanġi buleqnu.

¹⁵ Satan a kumbra degyeqnu deqa aqa wau tamo nanġi dego nanġo kumbra uge bulyoqnsib Qotei aqa wau tamo bole buleqnub. Deqa iga nanġo kumbra di unsim tulaġ prugwasai. Mondonġ Qotei na tamo nanġi di nanġo une deqa kambatnġrsim awai ugedamu enġrġas.

Pol a Qotei aqa wau ojoqnej deqa a gulbe gargekoba itoqnej

¹⁶ E olo mernġwai. Niġġi e nanari tamo edegaib. Unġum, niġġi e nanari tamo edegwab di kere. Deqa niġġi e odbibqa e olo ijo ñam kiñala soqtqai.

¹⁷ E Tamo Koba aqa areqalo dauryosim anjam endi marosaieqnum. E nanari tamo bulosim deqa e anjam endi maroqnsim ijo segi ñam soqteqnum.

¹⁸ Tamo gargekoba nanġi mandam tamo nanġo kumbra dauryoqnsib nanġo segi ñam soqteqnum. Deqa e dego kumbra di dauryosiy olo ijo ñam kiñala soqtqai.

¹⁹ Niġġi segi qa mareqnub, “Iga powo koba ti unum.” Ariya niġġi kiyaqa olo nanari tamo nanġi odnġreġnabqa nanġi nanari anjam niġġi mernġeqnub?

²⁰ Nuġgo kumbra agiende. Tamo bei na niġġi a lanġa kanġalyaqajqa mernġimqa kiyo, nuġgo inġi inġi saitimqa kiyo, nuġgo inġi inġi gisaġ na yainġimqa kiyo, aqa segi ñam soqtimqa kiyo, nuġgo ula poġġimqa kiyo niġġi a odyqab.

²¹ O ijo was, iga tamo nanġi di bul sai. Iga sinġila saiġoġi unum deqa iga na gulbe deqaji niġġi enġwa keresai. E deqa jemaibqas e? Sai.

Tamo nanġi di nanġo segi ñam soqtqajqa ulaosaieqnum. Deqa e kamba dego ijo segi ñam soqtqai. O ijo was, e nanari tamo bulosiy deqa anjam endegsi mernġwai.

²² Tamo nanġi di mareqnub, “Iga Hibru tamo.” Ariya e dego Hibru tamo. Nanġi mareqnub, “Iga Israel tamo.” E dego Israel tamo. Nanġi mareqnub, “Iga Abraham aqa moma tinġin.” E dego Abraham aqa moma tinġin.

²³ Nanġi mareqnub, “Iga Kristus aqa wau tamo.” O ijo was, e nanari tamo bulosiy endegsi marqai, e dego Kristus aqa wau tamo. Agi e na tamo nanġi di tulaġ bunġnġsimqa nġes na ti jaqatin na ti Kristus aqa wau ojeqnum. Bati gargekoba jeu tamo nanġi na e tonto talq di waiboqneb. Osib e lubogargekobatoqneb. Bati gargekoba e moiqa jojomoqnem.

²⁴ Bati 5 Juda nanġi na e kumbainġo gargekobatoqneb. Sisiyeb 39.

²⁵ Bati qalub nanġi bu toqon na e luboqneb. Bati qujai nanġi na e moiyoġbqa marsib meniġ na luboqneb. Bati qalub e qobun na gileqnam qobun a padalej. Qobun a padalonaq qolo ti qanam ti e yuwalq di otosi laqnem.

²⁶ Bati gargekoba e sawa isaq singa na walweloqnem. Yeqnam ya koba doqnsiqa ya na e padaltbqa jojomoqnej. E gamq di walweleqnamqa bajin tamo nanqi gam getentoqnsibqa e lubqa laqneb. Juda nanqi ti sawa bei bei qaji nanqi ti dego e lubqa laqneb. Qure qureq di, wadau sawaq di, yuwalq di dego e padalqa jojomoqnem. Gisan Kristen nanqi na dego e ugeugeibqa laqneb.

²⁷ E nes na ti jaqatin na ti waukobaoqnem. Qolo gargekoba e waukobaoqnsim neisoiaoqnem. E mam ti laqnem. E ya qarboqnej. Bati gargekoba e inqi saiqoji soqnem. Bati gargekoba e yorbeqnaqa e ijo jejamu kabutqajqa gara saiqoji soqnem.

²⁸ Ariya bini gulbe qudei dego ijoq di branteqnu. Gulbe kobaquja bei agiende. E bati gaigai Kristen tamo ungasari qure qure kalilq di unub qaji nanqi qa are koba qaleqnum. Nanqi bole unub kiyo sai kiyo deqa e nanqi qa tulan are koba qaleqnum.

²⁹ Deqa Kristen was bei aqa singila saiamqa e was deqa are koba qalsiy e dego singila saibqas. Inqi bei na Kristen was bei a uneq waiyimqa e was deqa are koba qalsiy are ugeibqas.

³⁰ O ijo was, gam bei saibqo deqa e ijo segi nam soqtqai. Gulbe bei bei ijoq beqnu deqa ninqi poingeqnu, e singila saiqoji unum. E deqa qujai ijo nam soqtqai. E ijo kumbra bei qa ijo nam soqtqasai.

³¹ Tamo Koba Yesus aqa Abu Qotei a qalie, e anjam bole mareqnum. E gisanosaeiqnum. Deqa iga bati gaigai Qotei binjiyoqnuqom.

³² Damaskus qureq di Mandor Aretas a na qure taqato qaji tamo minjnaqa a qoto tamo qudei nanqi qarinjrnnaqa nanqi qure aqa siranme kalil taqatoqneb. Di kiyaqa? E ulanqa laqnitqa nanqi na e ojsib tonto talq di waibqajqa deqa.

³³ Ariya Kristen was qudei nanqi na e aqaryabosib gumbaqa di jigsib qure aqa jen gogetosib sil na gumba tontosib jen aqa siranme kifalaq dena e ura uratbonab jen oqeq aiyem. Aisim qure taqato qaji tamo aqa banq dena ulanem.

12

Qotei na neibilqei Pol osoryej

¹ E gam bei saibqo deqa e olo ijo nam soqtqai. Bole, e ijo nam soqtqai kumbra dena e aqaryabqas keresai. Di unqum. Tamo Koba a na neibilqei bei e nami osorbej deqa ninqi sainqit quiy.

² Neibilqei agiende. Wausau 14 koboej endi Qotei na Kristus aqa tamo bei osi oqsiqu torei lan qureq oqej. Lan qure di tulan goqe koba. Tamo oqej qaji di e qalie. Tamo di agi e segi. A jejamu qorbi oqej kiyo aqa jejamu uratosiq oqej kiyo di e qaliesai. Qotei a segi qalie.

³⁻⁴ E qalieonum, Qotei na tamo di osi oqsiqu lan qureq oqej. A jejamu qorbi oqej kiyo aqa jejamu uratosiq oqej kiyo di e qaliesai. Qotei a segi qalie. A lan qureq oqsiqu dia anjam bei quej. Anjam di aqa damu tamo bei na ubtosim marqa keresai. Anjam di marqajqa getento koba.

⁵ E tamo di aqa nam soqtqai. E ijo segi nam soqtqasai. E singila saiqoji unum deqa qujai e ijo nam soqtqai. E ijo kumbra bei qa ijo nam soqtqasai.

⁶ E ijo segi nam soqtqai di e nanari tamo sqasai. Di kiyaqa? E anjam bole marqai. E gisanqasai. Ariya e ijo segi nam soqtqat uratonum. Tamo qudei nanqi ijo kumbra qa ti ijo anjam qa ti are qalsib ijo nam soqtetqab di kere. Nanqi ijo nam lanja soqtetbaib.

Qotei a gulbe qarinyonaq Pol aqa jejamuq aiyej

⁷ Qotei a neibilqei tulan boledamu e osorbonaq unem. Ariya e di unsiy olo diqaim deqa Qotei na gulbe uge sil luwit bul qarinyonaq ijo jejamuq aiyej. Gulbe di Satan na ojsiqa dena e ugeugeibeqnu.

⁸ Deqa e singila na Qotei pailyoqalubtem, "O Abu, ni na gulbe di olo taqal atetbime."

⁹ Onaqa Qotei a saidosiq endegsi merbej, "Ni singila saiqoji unum deqa e ni olo singilatmoqnqai. Osiy ni qa are boleiboqnqas. Dena ni keretmqas." Qotei na e degsi merbej deqa e singila saiqoji unum di unqum. E olo areboleboleiboqnqas. Yim Kristus aqa singila ijoq di sqas.

¹⁰ E Kristus aqa nam qa singila saiqoji sqai kiyo, tamo qudei na e misilinboqnqab kiyo, e gulbe oqnqai kiyo, jeu tamo nanqi na e ugeugeiboqnqab kiyo, e waukobaoqnqai kiyo di unqum. E deqa areboleboleiboqnqas. Di kiyaqa? E singila saiqoji sqai bati di e Kristus aqa singila ti sqai.

Korin Kristen nanjo areqalo Yesus qa singilateb qaji di Pol na olo singilatetnrej

¹¹ Anjam e mareqnum qaji endi nanari anjam. Ninqi segi na ijo are tigeltetbeqnu deqa e nanari anjam endi mareqnum. Ninqi ijo kumbra bole ubtosaeiqnu deqa e segi kamba ijo kumbra bole ubteqnum. Bole, e nam saiqoji. Ariya kiyaqa ninqi na olo tamo qudei nango

ñam soqtoqnsib mareqñub, “Tamo nanği di Qotei aqa anjam maro tamo bolequja”? O ijo was ninği quiy. Tamo nanği dena e bunbosai.

¹² Agi e nuñgo ambleq di sosim mañwa gargekoba babtoqñem dena ninği endegsib qalieeb, Qotei na e qarinqbej. E siñgila na tigeloqñsim gulbe qoboioqñsim mañwa ti wau siñgila ti gargekoba nuñgo ambleq di babtoqñem. Kumbra dena ninği osorñgoqnej, e Qotei aqa wau tamo bole.

¹³ Kumbra kalil e qure qureq di Kristen nanço ambleq di yeqñum qaji di e nuñgo ambleq di dego yoqñem. Ariya kumbra qujai e nuñgo ambleq di yosai. E ninği gulbe engwa uratosim deqa e nuñgo silali inği inği yaingosaioqñem. Di e une yoqñem e? Sai. Ninği e une yoqñem edegosib ijo une di olo kobotetbiy.

¹⁴ E nami nuñgoq boaiyelttem. Ariya bini e olo nuñgoq bqajqa are qaleqñum. E nuñgoq bqai di e ninği gulbe engwasai. E nuñgo silali inği inği yaingwajqa are qalosaieqñum. E ninği segi eleñqajqa are qaleqñum. Ninği qalie, anço kiñilala nanği na nuñgo ai abu nanği silali qa aqaryainjrosaietqñub. Ai abu nanği na nuñgo anço nanği silali qa aqaryainjreñqñub.

¹⁵ E ninği tulañ qalaqalaingeqñum deqa e ijo inği inği ti ijo jejamu ti ninği torei engwajqa areboleboleibeqñu. Ariya kiyaga ninği kamba olo e kiñala segi qalaqalaibeqñub?

¹⁶ Ninği qudei e qa endegsib mareqñub, “Bole, Pol a gago silali inği inği boleq di yaigosaietqnej. Ariya a na iga walawalaigoqñsiq gago silali inği inği gisañ na yaigoqnej.”

¹⁷ O ijo was, e nami Kristen was qudei nanği qarinqñnam nuñgoq aiyeb. Aisib ninği gisañgeb e? Osib nuñgo silali inği inği laña yaingosib olo bosib e ebeb e? Sai.

¹⁸ E na Taitus minjnam a nuñgoq aiyej. E Kristen was bei dego qarinqñonam a Taitus dauryosiq ombla na aiyeb. Aisib Taitus a ninği gisañgosiq nuñgo silali inği inği qudei bajinej e? Sai. Aqo Taitus wo areqalo qujai ti sosim gam qujai dauryosim kumbra bole segi yoqñem.

¹⁹ Ninği ijo anjam kalil endi sisiyosib endegsib are qalaib, “Pol a segi une saiqoqi degsi iga mergwa osiqa anjam nengrenyej.” Di sai. O ijo was bole, anjam kalil e nengrenyonum qaji endi ninği siñgilatñgawajqa deqa nengrenyonum. E Kristus aqa tamo unum deqa e Qotei aqa ñamgalaq di anjam endi nengrenyonum.

²⁰ E ninği qa ulaeqñum. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra unsiy e areboleboleibqas kiyo sai kiyo? Ninği dego ijo kumbra unsiy areboleboleingwas kiyo sai kiyo? E deqa ulaeqñum. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra endi unqai kiyo? Ninği anjam na qoteqñub. Ninği nuñgo Kristen was nanği qa are ugeingeqñu. Ninği minjin oqeqñu. Ninği pupoeleñeqñub. Ninği nuñgo Kristen was qudei nanği misilinjreñqñub. Ninği yomueqñub. Ninği diqeqñub. Ninği Qotei aqa wau ugeugeiyeqñub. E nuñgoq bosiy nuñgo kumbra di unqai kiyo?

²¹ E bosiy nuñgo ambleq di tamo gargekoba nami une yoqñeb qaji nanği are bulyosai degsi unqai kiyo? Degsi unqai di ijo Qotei na nuñgo ñamgalaq di e olo jemai ebqas. Tamo nanği di nami une endeqaji yoqñeb. Nanği kumbra uge jigat yoqñeb. Nanği sambala kumbra yoqñeb. Nanği kumbra uge yqajqa are prugnroqnej. E nuñgoq bosiy tamo nanği di nango une qoreiyosai degsi unqai di e nanği qa are gulbeibqas. E deqa ulaeqñum.

13

Pol a Korin Kristen nançoq olo bqajqa are qaleqñu

¹ E nami nuñgoq boaiyelttem. Ariya bini e olo nuñgoq bqajqa are qaleqñum. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo bei a une atimqa tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nanği aqa une unsiy babbibqa iga qusim marqom, ‘Bole, tamo di a une yqo.’”

² E nami nuñgoq bosim ninği uratñgosim bati bei e olo nuñgoq bosim ninği endegsi merñgem. “E bunuqna nuñgoq olo bosiy tamo une ateqñub qaji nanği ñolawotñjqai.” Ariya bini e sawa isaq endi sosim anjam di ninği ti tamo nami une ateqñeb qaji nanği ti olo merñgeqñum.

³ Ninği qalieqajqa, Kristus a ijo medabu na anjam mareqñu kiyo sai kiyo. E nuñgoq bosiy tamo nanği une ateqñub qaji nanği di ñolawotñjrit ninği unsiy qalieqab, bole, Kristus a ijo medabu na anjam mareqñu. Ninği quiy. Kristus a siñgila saiqoqi sosim ninği tingitñgwasai. A na aqa siñgila kobaquja ninği osorñgwas.

⁴ Bole, Kristus a ñamburbasq di gainesoqnej bati deqa a siñgila saiqoqi soqnej. Ariya a olo Qotei aqa siñgila osiq deqa bini a ñambile unu. Iga Kristus beteryejunum deqa iga dego siñgila saiqoqi unum. Ariya iga Qotei aqa siñgila osim Kristus ombla ñabile sqom. Iga nuñgoq bosim siñgila di ninği osorñgwom.

⁵ Ninği nuñgo segi segi so tenemtoqñiy. Ninği degyqab di ninği Kristus qa nuñgo areqalo siñgilateqñub kiyo sai kiyo di qalieqab. Yesus Kristus a nuñgo are miligiq di unu di ninği poingosai kiyo? A nuñgo are miligiq di sqasai di ninği endegsib qalieqab, ninği aqa tamo bollesai.

⁶ Ariya nin̄gi iga qa endegsi poin̄gem, iga Kristus aqa wau tamo bole unum.

⁷ Iga nin̄gi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni na Korin Kristen nan̄gi aqaryain̄jrimqa nan̄gi kumbra uge kalil uratoqnsib kumbra bole bole yoqnaqab.” O ijo was, iga wau bole yeqnum nin̄gi di qalieqajqa deqa iga paillyosaieqnum. Nin̄gi iga wau tamo bolesai edegwab di un̄gum.

⁸ Nin̄gi qalie, iga Qotei aqa anjam ugetqa keresai. Iga Qotei aqa anjam singilatqajqa waueqnum.

⁹ Deqa iga singila saiqoji soqnim nin̄gi singila ti sqab di iga areboleboleigwas. Iga gaigai nin̄gi qa endegsim pailyeqnum, “O Abu, ni na Korin Kristen nan̄gi aqaryain̄jrimqa nan̄gi torei kere na sqab.”

¹⁰ Tamo Koba a na e giltbej deqa e aqa wau taqateqnum. E nun̄goq bosiy njirin̄ anjam na nun̄go kumbra tingitet̄ngwa uratonum. Deqa e isaq endi sosim anjam endi nen̄grejyonum. E nin̄gi singilat̄ngwajqa deqa Tamo Koba a na e wau ebej. E nin̄gi uget̄ngwajqa sai.

Pol a anjam getentosiq Kristen nan̄gi kaiyeinjrej

¹¹ Ariya ijo was, e ijo anjam getentqai. Nin̄gi areboleboleingoqnem. Nin̄gi kumbra bole kalil qa kere na sqajqa singilaoqniy. Nin̄gi ijo anjam quoqnsib dauryoqniy. Nin̄gi kalil areqalo qujaitosib soqniy. Yim Qotei a nin̄gi ti sqas. Agi a na nin̄gi tulan̄ qalaqalaingeqnu. A are lawo qa utru.

¹² Nin̄gi na nun̄go Kristen was kalil nan̄gi segi segi kundoqnjriy. Kumbra di agi Qotei aqa segi tamo un̄gasari kalil nan̄gi yeqnub. Qotei aqa tamo un̄gasari kalil qure endia unub qaji nan̄gi na nin̄gi kaiyein̄gonub.

¹³ Tamo Koba Yesus Kristus a nin̄gi qa are boleiyeme. Qotei na nin̄gi qalaqalaingeme. Mondor Bole na nin̄gi kalil aqaryain̄jimqa nin̄gi a beteryosib koba na are qujaitosib soqniy. Bole.

GALESIA

¹ E Pol. Yesus Kristus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Mandam tamo bei na e qarınbosai. Tamo bei na e gıltbosai dego. Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanđi segi aiyel na e gıltbeb. Yesus agi Qotei na subq na tigeltej.

² Kristen was kalil e koba na endi unum qaji nanđi e ti anjam endi nunđoq qarınyonum. Niđi Galesia sawaq di loueqnub qaji.

³ Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanđi aiyel niđi qa are boleinjrimqa niđi lawo na soqniy.

⁴ Yesus a gago Abu Qotei aqa areqalo dauryosiq deqa a gago une kobotqa marsıqa aqa segi nambile uratosiq moiyej. A na iga elenamqa iga mandam qa kumbra uge uge kalil uratqa marsiq iga qa moiyej.

⁵ Deqa iga Qotei aqa nıam bati gaigai soqtoqnqom. Bole.

Yesus aqa anjam bole qujai segi unu

⁶ Kristus a niđi qa are boleiyej deqa Qotei na niđi aqa segi tamo unđasari sqajqa osiq metnjej. Ariya kiyaa niđi olo urur Qotei qoreiyosib Yesus aqa anjam bole dauryqa uratosib anjam bei dauryeqnub? E nunđo kumbra deqa qusim tulan pruguetem.

⁷ Niđi qalie, Yesus aqa anjam bole bei saiqoji. Ariya tamo qudei nanđi nunđo areqalo niıaqyetıngwajqa wauoqnsib Kristus aqa anjam bole olo bubulyeqnub.

⁸ Deqa niđi quiy. Iga na kiyo lan anđro bei na kiyo Yesus aqa anjam bole iga nami niđi mernđoqnem qaji di olo bubulyosim anjam bei mernđwom di Qotei na iga ojsim nıamyuwoq di breigeme.

⁹ Od, tamo bei na Yesus aqa anjam bole iga nami niđi mernđoqnem qaji di olo bubulyosim anjam bei mernđwas di Qotei na a ojsim nıamyuwoq waiyeme.

¹⁰ Niđi kiyersib are qalonub? Mandam tamo nanđi e qa arearetnjraqjqa kiyo Qotei a e qa arearetqajqa kiyo deqa e waueqnum? Niđi quiy. Mandam tamo nanđi e qa arearetnjraqjqa deqa e waueqnum qamu e Kristus aqa wau tamo bolesai qamu.

Qotei a segi na Pol giltej

¹¹ O ijo was kalil, e bole mernđonum. Yesus aqa anjam bole e nami niđi mernđoqnem qaji di tamo bei na bantosai.

¹² Anjam bole di e tamo bei aqa medabuq na osai. Tamo bei na e osorbosai dego. Yesus Kristus a segi na anjam bole di bantosiq osorbej.

¹³ Niđi qalie, e nami Juda nanđo kumbra singila na dauryoqnsimqa Qotei aqa tamo unđasari nanđi ugeugeinjroqnem. Osim e nanđi torei padaltnjraqjqa singila na wauoqnem.

¹⁴ E ijo moma nanđo kumbra kalil dauryqajqa tulan singilaoqnem. Ijo kumbra dena e na Juda tamo gargekoba e ombla louoqnem qaji nanđi bunjroqnem.

¹⁵ Ariya e nambabosaisonamqa Qotei a e gıltbosıqa e qa are boleiyosiq metbej.

¹⁶ Osiqa bati a segi atej qaji di brantonaqa a na aqa Niri Yesus e osorbosiq merbej, “Ni na Yesus aqa anjam bole osi giloqnsim tamo unđasari sawa bei beiq di unub qaji nanđi minjre minjre laqne.” Ariya bati di e na tamo qudei nanđi Yesus qa anjam bei nenemnjrosaiqnem.

¹⁷ E Yesus aqa anjam maro tamo nanđi unjraqjqa Jerusalem aiyosai dego. Tamo nanđi di namoqna Yesus aqa wau ojoqneb. E bunuqna aqa wau ojem. Ariya e nanđi unjrosai. E Arebia sawaq aısım di soqnem. Sosım bunuqna e olo puluosım Damasku qureq gilem.

¹⁸ Wausau qalub koboonaqa e Pita segi unqajqa Jerusalem aiyem. Aısım bati 15 Pita ombla soqnem.

¹⁹ E Jerusalem di soqnem bati di e Yesus aqa anjam maro tamo bei unosai. E Tamo Koba Yesus aqa was Jems a segi unem.

²⁰ Ijo anjam e nenđrenjonum qaji endi anjam bole. E Qotei aqa nıamgalaq di anjam bole segi nenđrenjonum. E gısanosai.

²¹ Ariya bunuqna e Jerusalem olo uratosım Siria sawa ti Silisia sawa ti deq gılsım di laqnem.

²² Bati deqa Kristus aqa tamo unđasari Judia sawaq di soqneb qaji nanđi ijo ulatamu poinjrosaisoqnej.

²³ Nanđi e qa lanıa endegsib quoqneb, “Pol a nami iga padaltgwa laqnej. Ariya bini a olo Yesus aqa anjam bole a nami ugeugeiyqa wauoqnej qaji di palontoqnsiq laqnu.”

²⁴ Nanđi e qa degsib quoqnsib tulan areboleboleinjrnaqa Qotei aqa nıam soqtoqneb.

2

Kristen gate nanġi Pol ombla areqalo qujai

¹Wausau 14 koboonaq̄a e olo Jerusalem aiyem. E Barnabas ombla aiyeqnsim Taitus dego osi aiyem.

²Qotei a segi na merbej deq̄a e Jerusalem aiyem. E Jerusalem aisim di sosimq̄a e tamo lanġaj nanġi koba na qairosoiq̄nem. E Kristen gate nanġi segi koba na qairoq̄nem. Yesus aq̄a anjam bole e sawa bei beiq̄ di palontoq̄nem q̄aji di e na ubtosim minjroq̄nem. E tamo lanġaj bei minjosai. Di kiyaq̄a? Yesus aq̄a wau e nami yoq̄nsim agi bini yeq̄num q̄aji di ulonjo uge.

³Taitus a Grik tamo. Ariya a e ombla Jerusalem di sonamq̄a Kristen gate nanġi e endegsib merbosai, “Ni na Taitus osim muluġ waiy.” Degsib merbosai.

⁴Bole, Kristen tamo qudei nanġi uli na gago koro miligiq̄ aiyeb. Nanġi Kristen tamo bolesai. Nanġi gisaġ tamo. Iga nami kanġal tamo bulosim dal anjam aq̄a sorgomq̄ di sonamq̄a Kristus Yesus na iga elenej deq̄a bini dal anjam na iga olo taq̄atgosai. Ariya gisaġ tamo nanġi dena gago kumbra di lumu na tenemtq̄a marsibq̄a gago koro miligiq̄ aiyeb. Nanġo are koba endegsi soq̄nej. Nanġi na iga olo dal anjam aq̄a sorgomq̄ di atibq̄a dal anjam na iga taq̄atgim iga kanġal tamo bulq̄om. Nanġo are koba degsi soq̄nej deq̄a nanġi gago koro miligiq̄ aiyeb.

⁵Aisib mergeb, “Niġi Taitus muluġ waiyiy.” Onaq̄a iga nanġo anjam di quetnjrosai. Nanġi Yesus aq̄a anjam bole olo bubulyaib deq̄a iga na nanġi saidnjrem. Di kiyaq̄a? Yesus aq̄a anjam bole di nuġgoq̄ di gaigai sq̄ajq̄a deq̄a.

⁶Ijo areq̄alo agiende. Kristen gate nanġi ñam ti unub di lanġa. Qotei a tamo nanġo ñam q̄a are q̄alosaieq̄nu. E na Kristen gate nanġi ijo wau q̄a sainjnamq̄a nanġi q̄usib mareb, “Di kere.” Nanġi olo anjam bei totoryosib e merbosai.

⁷Pita aq̄a wau agiende. A na muluġ uno q̄aji nanġi Yesus aq̄a anjam bole minjre minjre laq̄nu. Qotei a wau di Pita yej. E dego wau ti. Ijo wau agi e na muluġ unosai q̄aji nanġi Yesus aq̄a anjam bole minjre minjre laq̄num. Qotei a wau di e ebej. Kristen gate nanġi degsib q̄alieeb deq̄a nanġi olo anjam bei totoryosib e merbosai.

⁸Od, Qotei na Pita singila yej deq̄a a muluġ uno q̄aji nanġi Yesus aq̄a anjam bole minjre minjre laq̄nu. Dego kere Qotei na e singila ebej deq̄a e sawa bei bei q̄aji nanġi Yesus aq̄a anjam bole minjre minjre laq̄num.

⁹Tamo unġasari kalil nanġi mareq̄nub, “Jems na Pita na Jon na nanġi q̄alub Kristen gate unub.” Ariya nanġi q̄alub q̄alie, Qotei a e q̄a dego are boleiyosiq̄ Yesus aq̄a wau ebej. Degsib q̄alieosib deq̄a nanġi na aq̄o Barnabas wo gago baġ ojsib mergeb, “Niġi gago Kristen was bole.” Osib nanġi aq̄o aiyel ti are qujaitosib anjam endegsib keretosib mergeb, “Niġi Barnabas wo sawa bei beiq̄ di Qotei aq̄a wau yoq̄niy. Iga muluġ uno q̄aji nanġo ambleq̄ di wauoq̄nq̄om.”

¹⁰Osib nanġi anjam qujai segi aq̄o aiyel endegsib mergeb, “Gago ambleq̄ endi Kristen qudei nanġi iġi iġi tulan saiq̄oji unub. Deq̄a niġi nanġi q̄a are walġgaiq̄. Niġi nanġi aq̄aryainjroq̄niy.” Onaq̄a iga nanġi odnjrem. Nami iga tamo iġi iġi saiq̄oji nanġi aq̄aryainjrq̄ajq̄a are koba soq̄nej agi bini degsim unum.

Pol a Pita aq̄a kumbra uge babtej

¹¹Ariya bunuq̄na Pita a Antiok qureq̄ bonaq̄a e aq̄a ulatamuq̄ di a nriġntem. Di kiyaq̄a? A kumbra uge yej deq̄a.

¹²Aq̄a kumbra uge agiende. Nami a sawa bei bei q̄aji nanġi koba na iġi uyoq̄neb. Onaq̄a bati bei Jems a na Juda Kristen qudei muluġ unq̄ajq̄a tulan singilaq̄neb q̄aji nanġi q̄ariġnjrnaq̄a Antiok bonabq̄a Pita a nanġi q̄a ulaosiq̄ olo sawa bei bei q̄aji nanġi di tututnjrej. Aq̄a kumbra uge agide.

¹³Juda Kristen qudei nanġi dego Pita beteryosib gisaġ kumbra di yeb. Yonabq̄a bunuq̄na Barnabas a dego nanġi daurnjrsiq̄a nanġo gisaġ kumbra di yej.

¹⁴Nanġi Yesus aq̄a anjam bole degsib ugetonabq̄a e unsimq̄a nanġo nġamgalaq̄ di Pita endegsi minjem, “Ni Juda tamo. Ariya ni Juda nanġo kumbra dauryq̄a uratosim sawa bei bei q̄aji nanġi bulosim nanġo kumbra dauryeq̄num. Di ni kere degyeq̄num. Ariya kiyaq̄a ni olo sawa bei bei q̄aji nanġi minjreq̄num, ‘Niġi Juda nanġo kumbra dauryiy?’”

Iga Yesus q̄a gago areq̄alo singilatq̄om gam dena qujai iga tamo bole une saiq̄oji sq̄om

¹⁵Bole, iga Juda. Di gago leġ tiġtiġ. Iga sawa bei bei q̄aji sai. Agi sawa bei bei q̄aji nanġi uneq̄ di laq̄nub. Iga tamo deq̄aji sai.

¹⁶Ariya iga q̄alieonum, tamo nanġi Moses aq̄a dal anjam dauryq̄ab gam dena nanġi Qotei aq̄a nġamgalaq̄ di tamo bole une saiq̄oji sq̄a keresai. Tamo nanġi Kristus Yesus q̄a nanġo areq̄alo singilatq̄ab gam dena qujai Qotei na nanġi tamo bole une saiq̄oji q̄a minjrq̄as. Iga

dego Kristus Yesus qa gago areqalo singilatem deqa Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergej. Iga dal anjam dauryem gam dena sai. Tamo a dal anjam dauryqas gam dena a Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqa keresai.

¹⁷ Od, iga Kristus qa gago areqalo singilatem gam dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergej. Iga degyem bati di iga sawa bei bei qaji nan̄gi bulosim iga dego une tamo brantobulem. Deqa iga endegsi marqom kiyo, “Kristus na iga uneq breigej”? O ijo was, iga degsi marqasai bole sai.

¹⁸ E dal anjam aqa sorgomq di sqa uratosiy ariya bunuqna e puluosiy dal anjam aqa sorgomq di olo sqai di ijo kumbra dena e une tamo brantqai.

¹⁹ Dal anjam na e moiyogamq di waibosiq moiyothej deqa bini e olo Qotei ombla n̄ambile unum. E Kristus ombla n̄amburbasq di gain̄obulem.

²⁰ Osim e olo n̄ambile bunuj em. N̄ambile di ijo segi n̄ambile sai. Kristus a segi ijo are miligiq di n̄ambile unu. Deqa bini kumbra kalil e mandamq endi yeqnum qaji di e Qotei aqa Niri qa ijo areqalo singilatoqsim yeqnum. Agi Qotei aqa Niri na e tulan̄ qalaqalaibosiq aqa segi n̄ambile uratosiq e qa moiyej.

²¹ Qotei a iga qa are boleiyej aqa kumbra di e na ugeugeiyqasai. Iga Moses aqa dal anjam dauryqom gam dena iga Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji so qamu Kristus a lan̄a moiyej qamu.

3

Iga Yesus qa gago areqalo singilatqajqa anjam

¹ O Galesia tamo un̄gasari, nin̄gi tulan̄ nanari. Iga nami nin̄gi Yesus Kristus osorn̄gonam nin̄gi a n̄amburbasq di gain̄eson̄aq unobuleb. Ariya tamo yai na nun̄go areqalo olo nīnaqyet̄n̄gej deqa nin̄gi Yesus aqa anjam olo urateq̄nub?

² Ijo nenem qujai agiende. Nin̄gi gam kiye na Qotei aqa Mondor eb? Nin̄gi dal anjam dauryeb gam dena nin̄gi Mondor eb kiyo nin̄gi Yesus aqa anjam bole qusib a qa nun̄go areqalo singilateb gam dena nin̄gi Mondor eb kiyo?

³ Nin̄gi nanarionub e? Nin̄gi nami are bulyosib bati deqa nin̄gi Yesus dauryqa utru atsib Mondor aqa singila na walweleq̄neb. Ariya bini kiyaaq nin̄gi olo nun̄go segi singila na Yesus dauryqa marsib walweleq̄nub?

⁴ Gulbe nin̄gi nami qoboiyoq̄neb qaji di nin̄gi lan̄a qoboiyoq̄neb e? E are qalonum, nin̄gi lan̄a qoboiyosai.

⁵ Qotei na aqa Mondor nin̄gi en̄goq̄nsiq nun̄go ambleq di man̄wa kokba babtelēneq̄nu. A kiyaaq degyeq̄nu? Nin̄gi dal anjam dauryeq̄nub a deqa osiq degyeq̄nu e? Sai. Nin̄gi Yesus aqa anjam bole qusib a qa nun̄go areqalo singilateb a deqa osiq degyeq̄nu.

⁶ Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengren̄yeb unu, “Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej gam dena Qotei na a tamo bole une saiqoji qa min̄nej.”

⁷ Deqa ijo was, nin̄gi endegsi pōngem, tamo nan̄gi Yesus qa nan̄go areqalo singilateq̄nub qaji nan̄gi segi Abraham aqa an̄gro t̄int̄in unub.

⁸ Nami Qotei a endegsi qalieej, “Bunuqna sawa bei bei qaji nan̄gi Yesus aqa anjam bole qusib nan̄go areqaloq di singilatib gam dena e na nan̄gi tamo bole une saiqoji qa min̄jr̄qai.” Qotei a nami degsi qalieosiq deqa a Yesus aqa anjam bole di ubtosiq Abraham min̄nej. A endegsi min̄nej, “O Abraham, ino moma nan̄goq dena tamo bei brantim aqa wau na e sawa bei bei qaji nan̄gi bolet̄n̄jr̄qai.” O ijo was, anjam di agi nengren̄j di unu.

⁹ Abraham a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na tamo un̄gasari kalil Yesus qa nan̄go areqalo singilateq̄nub qaji nan̄gi Abraham a ti bolet̄n̄jr̄qas.

¹⁰ Tamo qudeji nan̄gi endegsib are qaleq̄nub, “Iga dal anjam dauryqom gam dena iga Qotei aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqom.” O ijo was, tamo nan̄gi di Qotei na min̄jr̄qas, “Nin̄gi tamo uge.” Osim nan̄gi padalt̄n̄jr̄qas. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengren̄yeb unu, “Tamo nan̄gi Qotei aqa dal anjam mutu kalil torei dauryekritqasai di a na min̄jr̄qas, ‘Nin̄gi tamo uge.’ Osim nan̄gi padalt̄n̄jr̄qas.”

¹¹ Qotei aqa anjam bei dego endegsib nengren̄yeb unu, “Tamo nan̄gi Qotei qa nan̄go areqalo singilatqab di a na nan̄gi tamo bole une saiqoji qa min̄jr̄qas. Yim nan̄gi n̄ambile gaigai sqab.” Deqa iga qalieonum, tamo nan̄gi dal anjam dauryqab gam dena Qotei na nan̄gi tamo bole une saiqoji qa min̄jr̄qasai.

¹² Dal anjam dauryqajqa ti Qotei qa gago areqalo singilatqajqa ti di ombla kerekere sai. Nan̄gi utru segi segi. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengren̄yeb unu, “Tamo a dal anjam mutu kalil torei dauryekritqas di a n̄ambile sqas.”

¹³ Dal anjam a marqo, iga dal anjam mutu kalil torei dauryekritqasai di Qotei na iga tamo uge qa mergsim padalt̄gwas. Kristus a deqa are qalsiqa iga aqaryaigwa marsiqa gago padalo sawa osiqa a segi Qotei aqa n̄amgalaq di tamo uge bulosiqa iga qa padalej. Agi Qotei

aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo kalil njamtañ goge di gainejunub qaji nanji Qotei na tamo uge qa minjroqnsiq padaltnjreqnu.”

¹⁴ Kristus Yesus na iga degsi aqaryaijej deqa aqa wau na Qotei a sawa bei bei qaji nanji Abraham a ti boletnjrqas. Iga Yesus qa gago areqalo singilatqom gam dena iga Qotei aqa Mondor oqom. Mondor di Qotei a nami iga egwa marej.

Qotei aqa anjam nami marej qaji di dal anjam na taqal waiyqa keresai

¹⁵ O ijo was kalil, e na mandam tamo nanjo kumbra qa ninji endegsi mernjgwai. Tamo bei a moiyoaisosimqa a na aqa ñoro kalil aqa angro nanjo banq di uratqa marsim a anjam bei nengrenyosim singilatqas. Deqa bunuqna a moiylim aqa angro nanji aqa ñoro di oqab. Aqa anjam nengrenyej qaji di tamo bei na olo taqal atqa keresai. Osim olo anjam bei dego totoryosim nengrenyqa keresai.

¹⁶ Dego kere ingi bole bole Qotei na mondon iga egwas qaji di a ubtosiq Abraham aqa moma bei wo minjrej. A Abraham aqa moma gargekoba nanji minjrosai. A aqa moma qujai segi minjej. Anjam di nengrenq di unu. Aqa moma qujai di agi Kristus.

¹⁷ O ijo was, e ninji degsi merngonum di aqa utru agiende. Qotei a nami Abraham ombla anjam qoseb. Onaqa wausau 430 koboonaga dal anjam brantej. Dal anjam dena Qotei aqa anjam Abraham ombla qoseb qaji di taqal waiyqa keresai. Qotei na ingi bole bole iga lanja egwa marej awai saiqoji. Osiqa anjam di singilatej. Anjam di dal anjam na gentqa keresai.

¹⁸ Iga dal anjam dauryqom gam dena iga ingi bole bole di onum qamu Qotei na ingi di iga lanja egwa keresai qamu. Iga galieonum, Qotei a ingi bole bole di iga lanja egwajqa are qalsiq Abraham ombla anjam qoseb.

¹⁹ Deqa bunuqna Qotei a kiyaga olo dal anjam atej? E ubtosiy marqai. A gago une boleq atqa osiqa dal anjam atej. A endegsi are qalej. Dal anjam a soqnm bunuqna Abraham aqa moma qujai di a bqas. Moses a Israel nanji Qotei ti nanjo ambleq di tigelesosiq yeba waiyonaqa lan angro nanji na dal anjam di Moses yonabqa a na kamba Israel nanji enjrej.

²⁰ Amble qaji tamo a na tamo qujai segi aqa anjam gereiyetqa keresai. A tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nanjo ambleq di tigelesosim yeba waiyosim nanjo anjam gereiyetnjrqas. Ariya Qotei a segi qujai unu. Deqa a anjam bei singilatimqa tamo qudei na olo aqa anjam di gentqa keresai.

Dal anjam a gago abu bul sosiq iga Kristus aqa areq joqsq gilej

²¹ E endegsi marqai kiyo? Dal anjam ti ingi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di ti ombla jeu atoqnsib unub. E degsi marqasai bole sai. Dal anjam mutu bei na iga nambile egwa kere qamu iga dal anjam dauryqom gam dena iga tamo bole une saiqoji so qamu.

²² Ariya degsi sosai. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu, “Tamo ungasari kalil nanjo une na nanji tonto talq di breinjrobuleqnu.” O ijo was, anjam degsib nengrenyeb deqa iga Yesus Kristus qa gago areqalo singilatam gam dena iga ingi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di oqom.

²³ Nami iga Yesus qa gago areqalo singilatqa bati brantosaisonaqa dal anjam na iga taqatgesoqnej. Sonaq sonaq ariya bunuqna iga Yesus qa gago areqalo singilatqa bati agi brantej.

²⁴ Dal anjam a gago abu bul sosiq iga Kristus aqa areq joqsq gilej. Gilnaqa iga Kristus qa gago areqalo singilatam. Deqa bini iga Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji unum.

²⁵ Iga Kristus qa gago areqalo singilatqa bati brantej deqa iga olo dal anjam aqa sorgomq di sqasai. Dal anjam a olo gago abu bul sqasai dego.

Tamo a Yesus qa aqa areqalo singilatqas gam dena a Qotei aqa angro tintin sqas

²⁶ Ninji kalil Kristus Yesus qa nunjo areqalo singilateb deqa ninji Qotei aqa angro tintin unub.

²⁷ Ninji kalil yanso osib Kristus beteryejunub deqa ninji Kristus a gara bul jigsib unub.

²⁸ Deqa ninji endegsib maraib, “E Juda qaji” o “E Grik tamo” o “E kanjal tamo” o “E kanjal tamo sai” o “E tamo” o “E unja.” Ninji degsib maraib. Ninji Kristus Yesus beteryejunub deqa ninji kalil tamo qujaiosib unub.

²⁹ Ninji Kristus aqa segi tamo ungasari unub deqa ninji Abraham aqa angro tintin dego unub. Agi ingi bole bole Qotei a nami Abraham yqajqa minjej qaji di ninji oqab.

4

Iga Qotei aqa angro tintin unum

¹ Ijo anjam agiende. Angro matu a na bunuqna aqa abu aqa ingi ingi kalil oqas. A angro kiñala sosim a aqa abu aqa kanjal tamo lanaj bul sqas.

² Deqa tamo qudei nanği a taqatoqnqab. Taqatesoqnib bati aqa abu nami atej qaji di brantimqa nanği a olo taqatqasai.

³ Dego kere iga nami anğro kiñilala bulosim mondor uge uge lañ ti mandam ti taqatejunub qaji nango kanğal tamo bul soqnem.

⁴ Ariya bati Qotei a nami atej qaji di brantonaqa a na aqa Niri Yesus qarinyonaq mandamq aiyej. Aisiq aqa ai na ñambabtonaqa a dal anjam aqa sorgomq di soqnej.

⁵ A degyej. Di kiyaqa? A na tamo unğasari dal anjam aqa sorgomq di soqneb qaji nanği olo eleñosim nango uneq na awainjrqaqqa deqa. Yim iga Qotei aqa anğro tiñtiñ sqajqa deqa.

⁶ Deqa ijo was, bini ninği Qotei aqa anğro tiñtiñ unub. Qotei na aqa Niri aqa Mondor qarinyonaqa a gago are milligiq aiyej. Aiyej deqa iga Qotei endegsi meteqnum, "O ni gago Abu."

⁷ Deqa ninği olo kanğal tamo bul sosai. Ninği Qotei aqa anğro tiñtiñ unub. Ninği aqa ingi ingi kalil oqab.

Pol a Galesia Kristen nanği qa are koba qaloqnej

⁸ Nami ninği Qotei qalieosaisosib bati deqa ninği gisanj qotei nanğgo kanğal tamo bul soqneb.

⁹ Ariya bini ninği Qotei qalieonub. A ninği qa dego qalieqo. Deqa kiyaqa ninği olo puluosib mondor uge uge nanğgo kanğal tamo bul sqajqa are qaleqñub? Ninği qalie, mondor uge uge nanği di singila saiqoji unub deqa nanği na ninği aqaryainğwa keresai.

¹⁰ Ninği gaigai yori bati kokba ti bai qala bunuj ti wausau bunuj ti di unqajqa are qaleqñub.

¹¹ Deqa e ninği qa ulaeqnum. Wau kalil e nunğgo ambleq di yoqnem qaji di lanja ulonaim deqa e ulaeqnum.

¹² Nami e dal anjam aqa sorgomq di sqa uratosim ninği bul soqnem. Bati deqa ninği na e une bei ebosaiqneb. Deqa ijo was, e ninği endegsi mernğwai. Ninği kamba e bul soqñiy.

¹³ Ninği are qaliy. E maibej bati deqa e nunğgoq bosim Yesus aqa anjam bole utruq na mernğoqñem.

¹⁴ Ijo jejamu singila saiqoji soqnej deqa e ninği gulbe koba enğoqñem. Ariya ninği deqa e qoreibosai. Ninği e gereibqa asingosai. Qotei aqa lañ anğro bei kiyo Kristus Yesus a segi kiyo nunğgoq bqas di ninği a osib gereiyqab dego kere ninği e osib gereibeb.

¹⁵ Bati deqa ninği e qa tulan areboleboleingqnej. Deqa e qalieonum, e na ninği mernğem qamu ninği nunğgo ñamdamu dego otorosib ebeb qamu. O ijo was, kiyaqa bini ninği e qa areboleboleingosaeqñu?

¹⁶ E ninği anjam bole mernğeqnum dena e ninği jeu ateqnum e? Di sai.

¹⁷ Ninği quiy. Gisanj anjam maro tamo nanği na ninği walawalainğeqñub. Nanği ninği aqaryainğwajqa deqa are qalosaieqñub. Nanği na ninği tiñtiñigba ninği e qoreibosib olo nanği daurnjrqaqqa deqa are qaleqñub.

¹⁸ Iga gago Kristen was nanği kumbra bole bole enjrqaqqa singilaoqnqom di bolequja. Deqa ninği gaigai kumbra di yoqñiy. E ninği koba na soqñim bati deqa segi sai. Ninği gaigai yoqñiy.

¹⁹ O ijo anğro, ninği quiy. Uña anğrotqa osiq jaqatinğeqñu dego kere e ninği qa are jaqatinğeqñu. Ijo are koba endegsi unu. Kristus a nunğgo are milligiq di soqñimqa ninği a bulosib aqa kumbra geregere dauryoqñiy.

²⁰ Bini e ninği koba na sosai. E ninği koba na so qamu e ninği lawo anjam mernğgo qamu. O ijo was kalil, e ninği qa are koba qaleqñum. E kiyersiy ninği aqaryainğwai di e yala poibosai.

Pol a Hagar qa ti Sara qa ti yawo anjam marej

²¹ Ninği dal anjam aqa sorgomq di sqajqa are qaleqñub deqa e ninği nenemñğwai. Kiyaqa ninği dal anjam geregere poiñgosaeqñu?

²² Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu. Abraham a anğro mel aiyeltej. Anğro bei Hagar na ñambabtej. Hagar a kanğal uña. Anğro bei Sara na ñambabtej. Sara a kanğal uña sai. A Abraham aqa ñauñ tiñtiñ.

²³ Abraham a mandam tamo nanğgo kumbra dauryosiq deqa a Hagar wo ñerenosib anğro qujai Ismael ñambabtej. Ariya Sara aqa anğro a gam bei na ñambabtej. Gam agiende. Qotei a anjam marnaqa aqa anjam di aqa damu brantonaqa Sara a aqaratonaq aqa anğro qujai Aisak ñambabtej.

²⁴ Sara Hagar wo nanğgo anjam di yawo anjam bul. Nanği aiyel anjam namij ti anjam bunuj ti sigitejunub. Hagar a anjam namij sigitejunu. Anjam di Sainai manaq di brantej. Hagar aqa moma nanği kanğal tamo unub.

²⁵ Hagar a Sainai mana sigitejunu. Sainai mana di Arebia sawaq di unu. Hagar a mandam qaji Jerusalem dego sigitejunu. Deqa aqa moma kalil nanği a ombla kanğal tamo unub.

²⁶ Ariya Jerusalem bunuj a lanj goge di unu. A kanjal unja sai. A gago ai.

²⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “O unja, ino miligi ugeej deqa ni anngrotqa keresai. Di unngum, ni areboleboleimeme. Ni anngro oqajqa jaqatinjmosaieqnu. Di unngum, ni are boleimim soqne. Sosim ni louoqnsim areboleboleimim kikiqne. Di kiyaga? Qotei a ino miligi gereiyetnimqa ni na unja kalil gumbulunj ti unub qaji nanngi bunjnrsimqa anngro tulanj gargakoba oqam.”

²⁸ O ijo was, unja di agi Sara. Ningi Sara aqa anngro Aisak a bulosib unub. Qotei a nami anjam marnaqa Aisak a nambabeb. Dego kere Qotei a anjam marnaqa ningi Qotei aqa anngro tintinj branteb unub.

²⁹ Abraham a mandam tamo nanngo kumbra dauryosiq Hagar wo nrenjposib anngro qujai Ismael nambabteb. Deqa Ismael a na Sara aqa anngro Aisak jeutoqnsiqqa ugeugeiyognej. Aisak agi Qotei aqa Mondor aqa singila na nambabeb. Dego kere bini iga Mondor ti unum qaji tamo qudei na jeutgoqnsibqa ugeugeiqe qnub.

³⁰ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “O Abraham, ni na kanjal unja di aqa anngro Ismael wo nanngi winjnrim jaraiyeb. Ni que. Aisak a kanjal unja aqa anngro sai. A ino njanj tintinj aqa anngro. Deqa ino inji inji kalil a na oqas. Ismael a na ino inji inji oqasai.”

³¹ O ijo was, iga kanjal unja aqa anngro sai. Iga Abraham aqa njanj tintinj aqa anngro unum.

5

Iga kanjal tamo bul sqasai

¹ Kristus na iga elenjej deqa iga olo kanjal tamo bul sqasai. Dal anjam na iga olo bunu taqatgwasai dego. Deqa ijo was, ningi singila na tigelesosib tamo qudei na olo ningi dal anjam aqa sorgomq di sqa merngoqnsib saidnjroqniy.

² E Pol. E na ningi endegsi merngit quiy. Ningi mulunj aiqab di Kristus na ningi aqaryainjwa keresai.

³ Ningi qudei mulunj aiqa mareqnu deqa e na endegsi merngwai. Ningi mulunj aiqab di Qotei na mernjwas, “Ningi dal anjam mutu kalil dego torei dauryekritiy. Qujai bei grotaij.”

⁴ Ningi qudei mareqnu, “Iga dal anjam dauryqom gam dena Qotei na iga tamo bole une saiqoji qa mergwas.” Ningi degsib mareqnu di ningi Kristus urateqnu. Qotei a ningi qa are boleiyej aqa kumbra di dego ningi qoreiyeqnu.

⁵ O was ningi degaib. Iga Mondor ejunum deqa iga aqa wau na Qotei qa gago areqalo singilatoqnsim mondor a na iga tamo bole une saiqoji qa mergwajqa deqa tarijoqnsim unum.

⁶ Tamo a Kristus Yesus beteryesqas di a endegsi poiyqas, “Iga mulunj aiqom di lanja. Iga mulunj aiqasai di dego lanja. Ariya iga Yesus qa gago areqalo singilatosim qalaqalaiyo kumbra dauryqom di kumbra bole utru ti.” A degsi poiyqas.

⁷ Nami ningi Yesus aqa gam geregere dauryosib walweloqne. Ariya tamo yai na gam getentetnjej deqa ningi olo anjam bole dauryqa urateqnu?

⁸ Nunjo areqalo ningi bini ojejunub qaji di bolesai. Qotei agi ningi metnjej qaji a na areqalo di ningi enjosai.

⁹ Nunjo areqalo uge di sum bul. Ningi qalie, tamo nanngi sum kiñala oqnsib bem ti bulyeqnuqab bem tiyekritoqnsiq tulanj kobaqujaeqnu. Dego kere nunjo areqalo uge di tulanj kobaqujaqas. Deqa ningi areqalo di uratiy.

¹⁰ O ijo was, e qalieonum, ningi areqalo uge di uratqab. Osib ijo areqalo olo dauryqab. Tamo Koba a na aqaryainjimqa ningi degyqab. Di e qalieonum. Tamo yai nanngi nunjo areqalo niñaqyetnjwajqa waueqnuqab di e qaliesai. Tamo nanngi di awai ugedamu oqab.

¹¹ Ariya “Ningi mulunj aiyiy” e anjam di tamo nanngi minjreqnum qamu kiyaga jeu tamo nanngi na e ugeugeibe qnu? O ijo was, e anjam di tamo nanngi minjreqnum qamu Yesus a namburbasq di moiyej anjam dena jeu tamo nanngo areqalo ugetetnjrosai qamu.

¹² Jeu tamo nanngi dena nunjo areqalo niñaqyetnje qnu. Nanngi mulunj aiqajqa tulanj singilaeqnuqab deqa unngum, nanngi nanngo segi welum gei dego potosib torei taqal waiyebe.

¹³ Od, ijo was, Yesus a ningi elenjej deqa dal anjam na olo bunu ningi taqatngwasai. Qotei a deqa are qalsiq ningi metnjej. Ariya ningi endegsib are qalaib, “Iga dal anjam aqa sorgomq di sosai deqa unngum, iga gago areqalo namij dauryosim kumbra uge uge yoqnoqom.” Ningi degsib are qalaib. Ningi kumbra endegyiy. Ningi nunjo Kristen was nanngi aqaryainjroqnsib qalaqalainjroqniy.

¹⁴ Anjam bei dego unu, “Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere ni ino was nanngi degsim geregereinjroqne.” O ijo was, anjam dena dal anjam kalil kabutejunu.

¹⁵ Deqa ningi segi segi njirinoqnsib qotoqnaib. Qotoqnaqab di ningi segi segi qa kumbra uge yoqnsib uneq aisib padalqab.

Areqalo namij ti Qotei aqa Mondor ti ombla jeu atoqnsib unub

¹⁶ Ijo anjam bei agiende. Niŋgi Qotei aqa Mondor aqa kumbra na walweloqniy. Degsib walwelqab di niŋgi nungo segi jejamu qa areqalo namij dauryqasai.

¹⁷ Iga qalie, gago areqalo namij ti Qotei aqa Mondor ti ombla jeu atoqnsib unub. Deqa kumbra bole niŋgi yqajqa arearetŋgeqnu qaji di niŋgi yosaieqnu.

¹⁸ Ariya niŋgi Qotei aqa Mondor aqa kumbra dauryqab di niŋgi olo dal anjam aqa sorgomq di sqasai.

¹⁹ Areqalo namij aqa kumbra di niŋgi qalie. Sambala kumbra ti, kumbra jiga ti, kumbra uge uge yqajqa are prugnogoqa,

²⁰ gisan qotei qa louoqa, gumanioqa, was bei jeutoqa, niriŋoqa, was bei aqa iŋgi iŋgi qa maulngoqa, minjiŋ oqoqa, are ugeoqa, nungo segi jejamu qa are qalsib anjam na qotoqa, Kristen was nanŋi pupoaiyeltŋroqa,

²¹ tamo ñoro ti nanŋi qa are ugeiŋgoqa, ya uysib nanarioqa, alanqobaoqa. O ijo was, areqalo namij aqa kumbra kalil agide. Tamo ungasari kumbra deqaji yeqnub qaji nanŋi Qotei na taqatŋrsim nanŋo Mandor Koba sqasai. E nami niŋgi degsi merngem agi olo merngonum.

²² Ariya Qotei aqa Mondor na iga kumbra bole endeqaji yqajqa are tigeltetgeqnu. Qalaqalaiyo kumbra dauryoqa, areboleboleigoqa, lawo kumbra yoqa, urur minjiŋ oqo-saioqa, gago was nanŋi aqaryainjroqnsim kumbra bole bole enjroqa, kumbra bole tiŋtiŋ dauryoqa,

²³ lawo na soqa, gago segi jejamu taqatosim areqalo namij dauryqa uratoqa. O ijo was, iga kumbra bole deqaji yoqnqom di dal anjam na iga getentgwa keresai.

²⁴ Tamo ungasari Kristus Yesus beteryejunub qaji nanŋi na nanŋo areqalo namij ti are prugnŋrqajqa kumbra ti kalil ŋamburbasq di qamnab moiyej.

²⁵ Qotei aqa Mondor na iga ŋambile egej deqa iga aqa kumbra na walweloqnqom.

²⁶ Iga gago segi ñam soqtqasai. Iga Kristen qudei nanŋo are ugetetŋroqnsim qotoqnqasai. Iga gago was nanŋo ñoro qa maulgoqnqasai dego.

6

Ni iŋgi bei yagwam di ni olo iŋgi di otorosim oqam

¹ O ijo was, Kristen tamo bei a une atimqa niŋgi Qotei aqa Mondor dauryeqnub qaji niŋgi na tamo di unsibqa lawo na osib aqa kumbra gereiyetiŋ. Satan na niŋgi dego uneq breiŋgim ulonaiŋ deqa niŋgi geregere ŋam atoqniŋ.

² Osib niŋgi na nanŋo Kristen was nanŋi aqaryainjroqnsib nanŋo gulbe qoboiyetŋroqniŋ. Degsib qoboiyqab di niŋgi Kristus aqa dal anjam keretosib dauryqab.

³ Nunŋo ambleq di tamo bei a marqas, “E ñam koba ti unum.” Ariya a ñam ti sosai. A ñam saiŋoiŋ unu deqa a na aqa segi jejamu gisanyo.

⁴ Deqa niŋgi nunŋo segi segi wau geregere peleiyiŋ. Osib nunŋo wau di bole kiyo sai kiyo di niŋgi qalieqab. Tamo a degyqas di a aqa segi wau qa areboleboleiyqas. Ni ino segi wau ti tamo bei aqa wau ti turtosim peleiyaim.

⁵ Tamo kalil nanŋi nanŋo segi segi wau taqatoqnebe.

⁶ Kristen gate nanŋi Qotei aqa anjam plaltoqnsib niŋgi merngeqnu deqa niŋgi na kamba nanŋi iŋgi iŋgi qa aqaryainjroqniŋ.

⁷ Niŋgi nunŋo segi jejamu gisanysib endegsib are qalaib, “Iga Qotei maquiyimqa a gago une unqasai.” O ijo was, niŋgi Qotei maquiyqa keresai. Ni iŋgi bei yagwam di ni olo iŋgi di otorosim oqam.

⁸ Tamo bei a iŋgi uge yagobulosim aqa areqalo namij dauryqas di aqa areqalo namij dena kumbra uge uge babtoqniŋ a padalqas. Ariya tamo bei a iŋgi bole yagobulosim Qotei aqa Mondor aqa kumbra dauryqas di Mondor dena a ŋambile yimqa a so bole gaigai sqas.

⁹ Deqa iga kumbra bole yoqnqom. Iga kumbra bole yqajqa asgigwasai di bunuqna iga awai bole oqom.

¹⁰ Deqa bati soqniŋ iga na tamo ungasari kalil nanŋi kumbra bole enjroqnqom. Osim tamo ungasari Yesus qa nanŋo areqalo ŋiŋgilateqnu qaji nanŋi kumbra bole enjrqajqa tulan ŋiŋgilaqom.

Kristus a ŋamburbasq di moiyej anjam deqa segi Pol a areboleboleiyiqnej

¹¹ Anjam mutu endi e segi na nenŋrenjonum. E nenŋrenj kokba ijo segi ban na atelenjonum di uniy.

¹² Niŋgi quiy. Tamo nanŋi niŋgi muluŋ breiŋgwa ŋiŋgilaqnu qaji nanŋi nunŋo jejamuq dena ñam koba oqajqa deqa areboleboleiŋreŋnu. Kristus a ŋamburbasq di moiyej anjam deqa nanŋi nanŋo areqalo ŋiŋgilateqnu. Osib mareqnuŋ, “Jeu tamo nanŋi na iga ugeugeigo uge.” Utru deqa nanŋi na niŋgi muluŋ breiŋgwa ŋiŋgilaqnuŋ.

¹³ Nanġi segi nami muluġ aiyeb. Ariya nanġi Qotei aqa dal anjam dauryosaieqnu. Nanġi na niġi muluġ breiġgosib nuġo jejamuq dena ñam koba oqajqa deqa areboleboleinjre-qnu.

¹⁴ Ariya e ijo segi ñam soqtqa keresai. E tamo bei aqa ñam soqtqa keresai dego. E gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam segi soqtqai. A ñamburbasq di moiyej anjam deqa segi e areboleboleiboqnas. Mandam qa kumbra kalil nami ijo areqaloq di soqnej qaji di Kristus ombla morenej. E segi dego ñamburbasq di moiyoqbullem. Deqa e olo mandam qa kumbra kalil dauryqa uratem.

¹⁵ Iga muluġ aiqom di laña. Iga muluġ aiqasai di dego laña. Qotei na gago are bulyetgonaqa iga tamo unġasari bunuj brantem di kumbra bole utru ti.

¹⁶ Tamo unġasari kumbra di ojsib dauryeqnu qaji nanġi qa Qotei a duloqnsiq are latetnjreqnu. Tamo unġasari nanġi di Israel nango moma bole. Nanġi Qotei aqa tamo unġasari tiñtiñ.

¹⁷ Tamo bei na e gulbe ebaiq. Nami jeu tamo nanġi na e luboqneb. E luboqneb qaji pirigi agi ijo jejamuq di unu. Niġi di unsib endegsi poiġwas, “Bole, Pol a Yesus aqa wau tamo bole.”

¹⁸ O ijo was kalil, gago Tamo Koba Yesus Kristus a niġi qa are boleiyosim nuġo qunuġ taqatoqne. Bole.

EFESUS

Yesus na Pol qarinyej

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej. Nıngi Qotei aqa segi tamo unğasari Efesus qureq di unub qaji. Nıngi Kristus Yesus geregere dauryeqnub. E anjam endi nenğrenyosim nunğoq qarinyonum.

² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nangi aiyel nıngi qa are boleınjrimqa nıngi lawo na soqniy.

Kristus na lan qaji ıngi bole bole ıga egej

³ Iga Qotei aqa ınam soqtoqnqom. A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei. A Kristus aqa sıngıla na lan qaji ıngi bole bole ıga egej. A gago qunun qa are qalsıq deqa ıngi di ıga egej.

⁴ Qotei a mandam atosaisosıqa bati deqa a na ıga gıltgej. Di kiyaya? Iga Kristus beteryosim Qotei aqa segi kumbra boleq di sosim aqa ınamgalaq di une saıqoıı sqajqa deqa.

⁵ Tulan nami Qotei na ıga qalaqalaıgosıqa ıga aqa segi anğro sqa marsıqa Yesus Kristus aqa wau na ıga elenjej. Qotei aqa segi areqalo na a degyej.

⁶ Aqa kumbra dena a ıga qa are boleıyej. Aqa Niri Yesus a tulan qalaqalaiyeqnu qaji aqa sıngıla na a degyej. Deqa aqa ınam tulan goge oqoqnqas.

⁷ Qotei a ıga qa are tulan boledamuiyej. Aqa kumbra di aqa utru agiende. A na Kristus qarinyonaqa a gago uneq na ıga awaıgwa marsıq moiyej. Moısıq aqa len aıyej dena Qotei na gago une kalil kobotetgej.

⁸ A ıga qa are tulan boleıyosıq qalie ti powo ti kalil ıga egej.

⁹ Nami Qotei a are qalej, "Kristus a wau di yqas." Osiqa aqa areqalo di ulitesoqnej. Ariya bini a na olo aqa areqalo di boleq atsiq ıga osorgeqnu.

¹⁰ Deqa ıga qalieonum, Qotei na ıngi ıngi kalil mandam ti lan qure ti di unub qaji nangi taqatnjroqnqas. Osim gılsim gılsim bati a nami atej qaji di brantınqa a ıngi ıngi kalil di olo osim Kristus aqa banq di atim Kristus a nango gate sqas.

¹¹ Qotei a mareqnaqa ıngi ıngi kalil babeleneqnu. Tulan nami a aqa segi areqalo dauryosıq ıga na Kristus beteryosim ıga aqa segi tamo unğasari sqajqa marsıq gıltgej.

¹² Iga Juda unum deqa ıga namoqna Kristus qa gago areqalo sıngılatem. Gago kumbra dena Qotei aqa ınam tulan goge oqoqnqas.

¹³ Nıngi sawa bei bei qaji nıngi dego Qotei aqa anjam bole queb. Anjam bole agiende. Qotei a Yesus aqa wau na nıngi elenjej. Nıngi Yesus qa nunğo areqalo sıngılatosıb a beteryesonab Qotei na aqa anjam nami marej qaji di dauryosıq aqa toqor nıngi engej. Deqa nıngi aqa segi tamo unğasari unub. Toqor di aqa Mondor Bole.

¹⁴ Iga Mondor ejunum deqa ıga qalieonum, bunuqna ıga ıngi bole bole Qotei a nami aqa segi tamo unğasari nangi enjrqa marej qaji di oqom. Qotei a gago uneq na ıga awaıgej deqa ıga ıngi bole bole di oqom. Iga deqa bini tarınoqnsim unum. Gago kumbra dena Qotei aqa ınam tulan goge oqoqnqas.

Pol a Efesus Kristen nangi qa pailyej

¹⁵ E endegsi quem. Nıngi Tamo Koba Yesus qa nunğo areqalo sıngılatoqnsıb Qotei aqa segi tamo unğasari kalil nangi qalaqalainjreğnub.

¹⁶ Deqa e gaıgai Qotei bıniyoqnsim nıngi qa pailyeqnum.

¹⁷ A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Qotei. A gago Abu rian koba ti unu qaji. Deqa e nıngi qa endegsi pailyeqnum, "O Abu, ni na Efesus Kristen nangi areqalo bole enjrimqa nangi ino anjam aqa utru geregere poinjrim ni qa bole qalieoqnqab."

¹⁸ O ıjo was, ıjo are koba endegsi unu. Qotei na nunğo areqalo suwantetğımqa ıngi tulan bole bole a nami nıngi enğwa osıq metnğej qaji di nıngi qalieqab. Agi nıngi ıngi di oqajqa tarınoqnsıb unub. Iga Qotei aqa segi tamo unğasari unum deqa a na ıngi di ıga egwa marsıq gereiyetgej unu.

¹⁹ Qotei a sıngıla koba ti unu. Sıngıla dena a na gaıgai ıga Yesus qa gago areqalo sıngılateqnum qaji ıga aqaryaıgeqnu. Qotei aqa sıngıla di tulan kobaquja. Deqa ıga na ubtosim marqa keresai. Aqa sıngıla kobaquja di gagoq di wauceqnu. Nıngi sıngıla di qalieqajqa deqa e nıngi qa Qotei pailyeqnum.

²⁰ Sıngıla di nami Kristus aqaq di wauoqnej. Agi Kristus a moınaqa Qotei aqa sıngıla kobaquja dena a na Kristus olo subq na tigeltosıq lan qureq osi oqsıq aqa ban woq di awotej.

²¹ Deqa Kristus na mondor sıngıla nangi ti gate kokba ti mandor nangi ti tamo kokba ti kalil nangi tulan bunjnrsıqa goge kobaq di unu. A na tamo kalil bini bati endeqa ınam koba

ejunub qaji nanği ti tamo kalil bunuqna ñam koba oqab qaji nanği ti tulan bunñjrısqı goge kobaq di unu.

²² Qotei na inği inği kalil osıqı Kristus aqa sorgomq di atej unub. Deqa Kristus a inği inği kalil di nanço gate koba sosıqı Qotei aqa segi tamo unğasari kalil nanği taqatñreqnu.

²³ Tamo unğasari nanği di ağı Kristus aqa jejamu qujai unub. Kristus a nanği ti inği inği kalil ti ekrtosıq tulan keretñrejunu.

2

Iga moreñesobulonam Qotei a iga qa are boleiyosıq qalaqalaıgej

¹ Nami ninği une yoqnsib laqneb deqa ninği moreñesobuleb.

² Bati deqa ninği mandam qa kumbra uge uge na walweloqneb. Ninği mondor uge uge lanğ goge di unub qaji nanço gate koba Satan aqa kumbra dauryoqneb. Satan a segi mondor sıngıla koba. Deqa a tamo unğasari Qotei aqa anjam gotranıyeqñub qaji nanço are milıgıq di sıngıla na waueqnu.

³ Nami iga kalil dego nanği koba na laqnsımqa gago jejamu qa areqalo uge uge namıj dauryoqñem. Deqa Qotei a iga ti nanği qa ti minñin ani oqetej.

⁴⁻⁵ Bole, iga une yoqnsım laqñem deqa iga moreñesobulem. Ariya bati deqa Qotei a iga qa tulan dulosıq qalaqalaıgej deqa a na iga Kristus ombła ñambıle egej. A iga qa are boleıyej aqa kumbra dena a na iga eleñej.

⁶ Osıqı iga Kristus Yesus ombła olo subq na tıgeltgobulosıqı iga lanğ qureq joqsi oqsıqa Kristus aqa awo jaram kobaq di awotgej.

⁷ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a iga qa are tulan boledamuiyosıqı iga boletgej. Aqa kumbra di a na tamo unğasari kalil bunuqna brantoqñqab qaji nanği osornjroqñqas.

⁸ Ninği Yesus qa nunço areqalo sıngılatoñabqa Qotei a ninği qa are boleıyej. Aqa kumbra dena a na ninği eleñej. Ninği wau bole yonab dena Qotei na ninği eleñosai. Qotei a ninği lanğa eleñej awai sıaqoji.

⁹ Od, ninği wau bole yonab dena Qotei na ninği eleñosai. Deqa ninği nunço segi ñam soqtqa keresai.

¹⁰ Kristus Yesus aqa wau na Qotei a gago are bulıyetgonıqa iga tamo unğasari bunuj brantem. Deqa kumbra bole bole kalil Qotei a nami iga dauryqajqa gereıyetgej qaji di iga dauryoqnsım walweloqñom.

Kristus a moiyej dena a jeu kobotej

¹¹ Ninği qalıe, Juda nanği mulun aıyeqñub. Di nanço kumbra. Deqa nanği na ninği misılınçoqnsib endegsib merñgeqñub, “Ninği mulun aıyosai qaji tamo.” Nanği nanço segi ban na tamo nanği mulun breınñreqñub. Ariya ninği geregere are qalıy. Ninği Juda sai. Ninği sawa bei bei qaji.

¹² Deqa ninği nami Kristus aqaq di sosai. Ninği isaq di soqñeb. Ninği nami Israel nanği ti sosai dego. Qotei a marej, “E na Israel nanği inği bole bole enjrıqai.” Osıqı aqa anjam di sıngılatoñı soqñej. Ariya a na inği bole bole di ninği enğwa marosıaoqñej. Deqa ninği inği bole bole deqa tarınçosıaoqñeb. Ninği mandamq endi lanğa Qotei qalıesai soqñeb.

¹³ Ariya bini ninği Kristus Yesus beteryesosıbqa Qotei aqa jojomq di unub. Nami ninği isaq di sonabqa bati deqa Kristus a ninği qa moısıq aqa leñ aıyej. Aqa kumbra dena a na ninği joqsıqa Qotei aqa areq bej.

¹⁴ Kristus a segi na jeu kobotej deqa bini iga kalil koba na so bole unum. Nami Juda nanği ti sawa bei bei qaji nanği ti jeu atoqnsib soqñeb. Deqa jeñ a nanço ambleq di sosıqa nanği potñrej. Ariya Kristus a moısıq dena jeñ di waqtosıqa jeu kobotosıqa Juda nanği ti sawa bei bei qaji nanği ti turtnjrısqı sawa qujaiq di atej.

¹⁵ A moiyej gam dena a na Moses aqa dal anjam mutu kalil taqal atekritej. A na Juda nanği ti sawa bei bei qaji nanği ti turtnjrej deqa nanği tamo bunuj brantosıb tamo qujaiosıb unub. Kumbra dena Kristus na jeu kobotosıqa iga kalil lawo kumbraq di atej unum.

¹⁶ A na Juda nanği ti sawa bei bei qaji nanği ti turtnjrım nanği koba na tamo qujaiosıb sqajqa deqa marsıq ñamburbasq di moiyej. Moısıq dena a jeu kobotej.

¹⁷ A bosıqa anjam bole endegsi palontoqñej, “Bini ninği jeu turyqajqa kumbraq di unub.” A na anjam bole di ninği sawa isaq di unub qaji ti tamo unğasari jojom di unub qaji nanği ti palontosıq merñgoqñej.

¹⁸ Kristus aqa wau dena iga koba na Mondor qujai ejunum. Deqa iga kalil are qujaitosım unum. Mondor dena gam waqtetgej deqa iga gaıgai gago Abu Qotei aqa ulatamuq di brantoqñom.

Kristen nanği Qotei aqa tal bul unub

¹⁹ Deqa bini ninği olo yaun tamo sosai. Ninği Qotei aqa anğro tınñın unub. Ninği ti Qotei aqa segi tamo unğasari kalil nanği ti koba na was bole unub.

²⁰ Ningi Qotei aqa tal bul unub. Qotei a segi na tal di gereiyej. Qotei aqa anjam maro tamo nanği ti aqa medabu o qaji tamo nanği ti tal ai bul tigelejunub. Qotei a segi na tal di tigeltej. Kristus Yesus a segi tal ai tuma qaji. A segi na tal di singilatejunu.

²¹ Tal di aqa tanu kalil nanği Kristus beteryejunub deqa nanği kalil koba na singila na tigelejunub. Qotei na tal di gereiyosniq unu. Deqa tal di kobaqujaosniqa Tamo Koba aqa segi tal bul tigelejunu.

²² Ningi dego Kristus beteryejunub deqa Qotei na ningi ti aqa segi tamo unğasari kalil nanği ti koroinğej unub. Deqa ningi aqa segi so tal bul unub. Qotei aqa Mondor wo nanği aiyel na tal di gereiyosib miligiğ di unub.

3

Pol na sawa bei bei qaji nanği Kristus aqa anjam bole minjre minjre laqnu

¹ O ijo was, Qotei a ningi kumbra tulañ boledamu enğej. E kumbra deqa saoqnsim laqnam tamo qudei na e ojsib tonto talğ endi waibeb unum. E Pol. E na ningi sawa bei bei qaji aqaryainğwa osim deqa Kristus Yesus aqa wau ojeqnum. Utru deqa e tonto talğ endi unum.

² Ningi queb, Qotei a e qa are boleiyosiq wau ebej. O ijo was kalil, Qotei a ningi qa dego are boleiyqajqa deqa e wau yeqnum.

³ Qotei na jeu kobotej anjam di nami ulitesoqnej ariya a na olo boleq atsiqa e osorbej. E deqa anjam truquyala endi nenğreyjonum.

⁴ Ningi ijo anjam endi sisiosib qalieosib mariy, "Bole, Kristus aqa anjam nami uliesoqnej qaji di aqa utru Pol a geregere poiyeqnu."

⁵ O ijo was, Qotei na uli anjam di tamo unğasari nami soqneb qaji nanği minjrosaiosqnej. Ariya bini a na aqa Mondor aqa singila na uli anjam di babtosiğ aqa anjam maro tamo nanği ti aqa medabu o qaji tamo nanği ti minjreqnu.

⁶ Uli anjam di aqa utru agiende. Qotei na sawa bei bei qaji nanği ti Juda nanği ti turtnjrsiqa sawa qujaiğ di atej. Nanği Yesus aqa anjam bole ojejunub deqa nanği kalil tamo qujaiosib inği bole bole Qotei a nami Kristus Yesus aqa wau na nanği enjrqa marej qaji di oqab.

⁷ E Yesus aqa anjam bole di mare mare laqajqa deqa Qotei a e qa are boleiyosiq e wau tamo atej. Osiqa aqa segi singila kobaquja e ebej.

⁸ E tamo bolesai. Qotei aqa segi tamo unğasari kalil nanği na e tulañ buñbejunub. Di unğum. Qotei a e qa are boleiyej deqa e sawa bei beiq di Kristus aqa anjam mare mare laqnum. Kristus aqa anjam agiende. A na inği tulañ bole bole iga egwas. Inği bole bole di aqa utru iga na ubtosim marqa keresai.

⁹ Ningi qalie, Qotei a mandam ti inği inği kalil ti ateleñej unub. Ariya kumbra a yqajqa nami aqa areqaloğ di soqnej qaji di a na ulitej. Bini a na aqa areqaloğ di olo boleq atqa marsiq e wau ebej.

¹⁰ Od, a na aqa segi qalie ti powo ti boleq atqa marsiq e wau ebej. Deqa lañ anğro singila kokba ti mondor lañ goge di unub qaji nanği ti bini Qotei aqa areqaloğ di unoqnsib geregere poinjreqnu. Qotei aqa areqaloğ agiende. A na Juda nanği ti sawa bei bei qaji nanği ti turtnjrsim sawa qujaiğ di atqas.

¹¹ Tulañ nami Qotei a kumbra di yqajqa are qalej. Ariya bini a gago Tamo Koba Kristus Yesus aqa wau na kumbra di yeqnu.

¹² Iga Yesus qa gago areqaloğ singilateqnum deqa iga ulaosaieqnum. Iga bole qalieonum, iga Qotei aqa ulatamuğ di brantqajqa gam agi Yesus a segi qujai.

¹³ Deqa ningi quiy. E ningi qa osim Yesus aqa wau ojeqnum. E wau di ojeqnum deqa e gulbe koba qoboieqnum. Ningi deqa are koba qalaib. Ningi are koba qalqab di ningi ulonqab. Deqa ningi ijo gulbe deqa areboleboleinğem. Ijo gulbe dena ningi aqaryainğimqa ningi Qotei ombla so bole gaigai sqab.

Pol a Efesus Kristen nanği qa pailyeqnu

¹⁴ Deqa ijo was, e singa pulutoqnsim Abu Qotei binjyeqnum.

¹⁵ A tamo unğasari kalil lañ ti mandam ti di unub qaji nanğo Abu. Deqa a na nanğo ñam segi segi breiyetnjreqnu.

¹⁶ E ningi qa endegsim pailyeqnum, "O Abu, ni nami inği tulañ bole bole Efesus Kristen nanği gereiyetnjrem. Deqa ni nanğo are miligiğ di ino Mondor atim soqnim dena nanği tulañ singilaqab.

¹⁷ Amqa nanği Kristus qa nanğo areqaloğ singilatesoqniñ kumbra dena Kristus a nanğo are miligiğ di sqas. O Abu, ni na Efesus Kristen nanği singilatnjrimqa qalaqalaiyo kumbra nanğo are miligiğ di tulañ singilatib soqneme. Mandam na ñam jirim ojesonaqa ñam a singila na tigelejunu dego kere." O ijo was, e ningi qa deqsim Qotei pailyeqnum.

¹⁸⁻¹⁹ Deqa ningi ti Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanği ti singila osib Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra qa geregere qalieosib soqniy. Aqa qalaqalaiyo kumbra di tulan kobaquja. A tulan olekoba. A tulan goge koba. A tulan guma koba. Od, Kristus aqa qalaqalaiyo kumbra dena powo ti qalie ti kalil tulan bunyejunu. Deqa ningi aqa qalaqalaiyo kumbra qa geregere qalieosib soqniy. Soqniyb ingi bole bole kalil Qotei na ekritosiq keretjunu qaji di dego nungoq di maqesqas.

²⁰ Qotei aqa singila a gago are miligiq di waueqnu. Aqa singila dena gago areqalo ti pailyo ti kalil tulan bunyejunu.

²¹ Deqa Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanği Kristus Yesus aqa nam na bati gaigai Qotei aqa nam soqtoqnsib gilsib gilsib diño bati itqab. Bole.

4

Iga Kristus aqa jejamu qujai

¹ E Pol. E Tamo Koba aqa wau ojeqnum deqa e tonto talq endi unum. Qotei na ningi a dauryqa osiq metnjej. Deqa e nungo are tigeltetngitqa ningi kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji di yoqnsib walweloqniy.

² Osib ningi nungo segi nam aguq atoqnsibqa ningi segi segi qa lawo kumbra yoqniy. Kristen tamo qudei na ningi une bei engibqa ningi kamba olo nanği qa urur minjin oqaiq. Ningi nanği qalaqalainjroqnsib gulbe nanği na ningi engeqnuq qaji di qoboiyetnjroqniy.

³ Osib ningi nungo Kristen was kalil nanği koba na are qujaitosib lawo na sqajqa singilaoqniy. Kumbra di agi Qotei aqa Mondor na iga osorgeqnu.

⁴ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. Iga kalil Mondor qujai ejunum. Qotei na ningi ingi qujai qa tariñqa osiq metnjej. Ingi qujai di agi lan qureq di unu.

⁵ Tamo Koba qujai dego unu agi Kristus. Iga a qa qujai gago areqalo singilateqnum. Iga kalil yanso qujai em.

⁶ Qotei qujai unu. A gago kalil qa Abu. A na qujai tamo ungasari kalil nanği taqatnjreqnu. A nanngo are miligiq di waueqnu. A nanngo ambleq di unu.

⁷ Kristus a iga kalil qa are boleyosiq segi segi singila egej.

⁸ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenyeb unu,

“Qotei a tonto tamo gargekoba nanği elenosiqa joqsiq lan goge oqej. Oqsiq dia nanği singila enjrej.”

⁹ O ijo was, Kristus a lan goge oqej anjam di aqa utru agiende. A mati oqosai. A mati moiyo qureq aiyej.

¹⁰ Aisiq dena olo tulan goge oqsiq lan qure kalil bunyekritosiq torei oqej. A degyej. Di kiyayaqa? A na ingi ingi kalil ekritosim keretqajqa deqa.

¹¹ Deqa a segi qujai na tamo nanği singila enjreqnu. Tamo qudei nanği a na singila enjreqnaqa nanği aqa anjam mare mare laqnuq. Tamo qudei nanği a na singila enjreqnaqa nanği aqa medabu oqnsib aqa anjam babteqnuq. Tamo qudei nanği a na singila enjreqnaqa nanği aqa anjam bole palontoqnsib tamo ungasari nanği are bulyetnjreqnuq. Tamo qudei nanği a na singila enjreqnaqa nanği Qotei aqa anjam plaltoqnsib Kristen tamo ungasari nanği taqatnjreqnuq.

¹² Kristus na tamo nanği di singila enjreqnu. Di kiyayaqa? Nanği na kamba iga Qotei aqa segi tamo ungasari singilatgimqa iga Kristus aqa wau geregere ojqajqa deqa. Gago wau dena Kristus aqa jejamu a so bole sqas. Kristus aqa jejamu agi iga segi.

¹³ Wau di gilsim gilsim mondon ingi kalil gago areqalo torei Kristus qa singilaboletosim koba na are qujaitosim sqom. Sosim bati deqa iga kalil Qotei aqa Niri qa bole qalieqom. Kumbra dena iga tulan boleqnsim singila ti sosim Kristus aqa segi kumbra bole kalil ekritosim keretqom.

¹⁴ Gisan tamo nanği maqu kumbra yoqnsib anjam koba lanja lanja maroqnsib laqnuq. Jagwa na yuwal tigelteqnaqa oqe aiyeqnu dego kere anjam dena tamo ungasari qudei nanngo areqalo niñaqyetnjreqnu. Ariya iga angro kiñilala bul sqasai deqa anjam dena gago areqalo niñaqyetgwasai.

¹⁵ Iga gisan anjam di qusim dauryqasai. Iga qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsim anjam bole segi maroqnuqom. Osim dena iga kalil boleqnsim singilaoqnsim gago Gate Koba Kristus beteryesqom.

¹⁶ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum deqa iga qudei aqa ban bul. Iga qudei aqa singa bul. Iga qudei aqa namdamu bul. A na aqa ban ti singa ti namdamu ti di turtoqnsiqa qujaitejunu. Deqa iga segi segi kalil Kristus beteryoqnsim aqa wau geregere ojqoqnsim aqa qalaqalaiyo kumbra dauryoqnuqom. Kumbra dena iga tulan boleqnsim singilaoqnuqom.

Ningi so bunuj ti areqalo bunuj ti soqniy

¹⁷ Deqa e Tamo Koba aqa ñam na ningi singila na endegsi mernḡwai. Sawa bei bei qaji nanḡo areqalo tulan niñaqejunu deqa ningi na nanḡo kumbra uge uge olo dauryosib walwelaib.

¹⁸ Nanḡo qalie ti powo ti tulan ambruejunu. Nanḡi tulan nanarioqnsib laqnub. Nanḡo are miligi getenjejunu. Deqa Qotei aqa ñambile nanḡoq di sosai.

¹⁹ Nanḡi kumbra uge uge yoqnsib ariya nanḡi deqa jemainjrosaeqnu. Nanḡi torei kumbra ugeq aiyejunub. Nanḡi kumbra uge jigat yqajqa are tulan prugnḡreḡnu.

²⁰⁻²¹ E qalie, ningi Kristus aqa anjam ojejunub deqa ningi sawa bei bei qaji nanḡo kumbra uge di dauryosaeqñub. Nami anjam plalto tamo nanḡi na Kristus aqa anjam mernḡeqñab ningi quoqñeb. Anjam di gisañ sai. Di Yesus aqa anjam bole.

²² Ningi so namijq di sosib walweloqñeb bati deqa so namij dena ningi gisañgeqñaqna ningi kumbra uge uge yqajqa are prugnḡgoqñej. Nunḡo kumbra dena ningi padalqa gamq di breiḡgoqñej. Deqa bini ningi so namij di torei uratij.

²³ Uratosib areqalo bunujq di soqñij.

²⁴ Ningi so bunuj osib gara bul jigsib soqñij. Qotei na ningi a bul sqa marsiqa nunḡo so bunuj di gereiyetñej. Ningi qalie, tamo nanḡi so bunujq di unub qaji nanḡo kumbra tulan bole tiñtiñ branteqñu. Deqa nanḡi Qotei aqa segi kumbra boleq di unub.

²⁵ Deqa ningi gisañ kumbra kalil uratekritisosib anjam bole segi Kristen tamo unḡasari nanḡi minḡroqñij. Ningi kalil Kristus aqa jexamu qujai unub deqa ningi kumbra deḡyoqñij.

²⁶ Ningi minḡin oqimqa ariya ningi urur minḡin kobotij. Ningi minḡin ti soqñib qoloaiq. Qoloqas di ningi olo une bei ato uge.

²⁷ Ningi urur minḡin kobotqasai di ningi Satan gam waqtetibqa a na ningi olo uneq breiḡḡwas.

²⁸ Ariya bajin tamo nanḡi olo bajinaib. Nanḡi nanḡo segi ban na wauoqnsib dena inḡi inḡi oqnsib tamo unḡasari inḡi qa truqueqñub qaji nanḡi aqaryainḡroqñebe.

²⁹ Ningi nunḡo medabu waqtoqnsib anjam uge maroqñab. Ningi anjam bole segi maroqnsib dena tamo unḡasari gulbe ti unub qaji nanḡi singilatnḡroqñij. Yimqa nanḡi nunḡo anjam quoqñib dena Qotei a nanḡi qa are boleiyosim kumbra bole enḡroqñqas.

³⁰ Qotei na aqa toḡor bati enḡej deqa ningi aqa segi tamo unḡasari unub. Toḡor di aḡi aqa Mondor Bole. Diño batiamaqa a nunḡo uneq na ningi torei awaiḡḡwas. Deqa ningi na Mondor di are gulbe yaib.

³¹ Ningi are uge ti minḡin ti nḡirin ti qoto ti misilin anjam ti kumbra uge uge ti kalil torei uratij.

³² Osib ningi na nunḡo Kristen was nanḡi kumbra bole bole enḡroqnsib nanḡi qalaqalainḡroqnsib nanḡo une kobotetnḡroqñij. Qotei a Kristus aqa ñam na nunḡo une kalil kobotetñej deqa ningi na kamba olo nunḡo Kristen was nanḡo une deḡo kobotetnḡroqñij.

5

Ningi suwan qaji tamo unḡasari sosib suwanḡoq di laqñij

¹ Qotei na ningi tulan qalaqalainḡeḡnu. Ningi aqa segi anḡro tiñtiñ unub deqa kumbra a segi yeḡnu qaji di ningi deḡo dauryosib yoqñij.

² Kristus na iga tulan qalaqalaigosiq aqa segi ñambile uratosiq iga qa moiyej. Deḡo kere ningi qalaqalaiyo kumbra dauryosib walweloqñij. Atra tamo nanḡi atraiyo inḡi inḡi sabanḡ quleq ti bolequja ti oqnsib Qotei atraiyeqñub deḡo kere Kristus na aqa segi ñambile Qotei atraiyosiq moinaqa Qotei a deqa tulan areboleboleiyej.

³ Ningi sambala kumbra yaib. Ningi kumbra jigat deḡo yaib. Ningi tamo qudei nanḡo inḡi inḡi qa mamaulḡaiq. Nunḡo ambleq di kumbra uge deqaji saiḡ. Iga Qotei aqa segi tamo unḡasari unum deqa iga kumbra kalil deqaji dauryqasai.

⁴ Anjam jiga ti nanari anjam ti alañ anjam ti di deḡo ningi maroqñab. Iga anjam deqaji marḡom di kumbra bolesai. Deqa ningi anjam bei marqa oqnsib anjam bole segi maroqnsib Qotei binḡyoqñij.

⁵ Ningi endegsib qalieoiy. Tamo bei a sambala kumbra ti kumbra jiga ti mamaul kumbra ti dauryqas di Kristus aqa Abu Qotei wo nanḡi aiyeḡ na a taqatqasai. Osib aqa Mandor Kokba sqasai deḡo. Mamaul kumbra di gisañ qotei qa louo bul.

⁶ O ijo was, tamo qudei na ningi kumbra uge deqaji yqajqa titḡgoqnsib anjam laña laña mernḡoqñibqa ningi nanḡo anjam di qusib dauryaib. Tamo unḡasari Qotei aqa anjam gotranḡeḡñub qaji nanḡi kumbra uge deqaji yeḡñub deqa Qotei a nanḡi qa tulan minḡin oqeteqñu.

⁷ Deqa ningi tamo unḡasari deqaji nanḡi ti heteroqñab.

⁸ Ningi nami ambruḡ di soqñeb. Ariya bini Tamo Koba a na ningi elenḡosiq aqa suwanḡoq di atej unub. Deqa ningi suwanḡoq qaji tamo unḡasari sosib suwanḡoq di laqñij.

⁹ Suwan a na kumbra endeqaji babteqnu. Tamo ungasari suwanjoq di unub qaji nanqi kumbra bole bole yeqnu. Nanqi kumbra tinjin dauryeqnu. Nanqi anjam bole mareqnu.

¹⁰ O ijo was, kumbra kalil Tamo Koba a tulan areareteqnu qaji di ninqi geregere qalieqa osib dauryoqniy.

¹¹ Osib tamo ungasari ambruq di sosib kumbra uge uge yeqnu qaji nanqi ti beteroqnaib. Nanqi kumbra deqaji yeqnu deqa nanqi kumbra bole bei babtosaieqnu. Deqa ninqi na tamo ungasari nanqi di endegsib minjroqniy, "Nunjo kumbra di uge."

¹² Tamo ungasari ambruq di unub qaji nanqi ulioqnsib kumbra yeqnu. Di kiyaya? Nanjo kumbra di tulan ugedamu. Deqa iga nanjo kumbra uge qa yala marqasai bole sai. Marqom di iga jemaigwas.

¹³ Ariya suwan a na kumbra kalil boleq ateqnu.

¹⁴ Suwan a kumbra bei boleq atqas di a suwanjbulqas. Agi anjam bei endegsi unu, "O tamo neiejunum qaji ni olo subq na tigel.

Yim Kristus na ni suwan emqas."

¹⁵ Deqa ijo was, ninqi nunjo segi segi walwel geregere taqatosib soqniy. Ninqi nanari tamo bulosib walwelaib. Ninqi powo ti sosib walweloqniy.

¹⁶ Bini bati uge. Deqa ninqi bati lanja nanjuiyaib. Bati soqnim ninqi Qotei aqa kumbra yoqniy.

¹⁷ Ninqi nanari kumbra yoqnaib. Ninqi Tamo Koba aqa areqalo geregere qalieosib dauryoqniy.

¹⁸ Ninqi ya uge uyoqnsib nanarioqnaib. Kumbra dena ninqi ugeugeingwas. Deqa ninqi Qotei aqa Mondor aqa kumbra dauryoqniy a na ninqi taqatngesqas.

¹⁹ Ninqi nunjo Kristen was nanqi ti koba na anjam maroqnsibqa bati deqa ninqi Qotei qa louoqniy. Lou qudei nenngrenq di unu qaji dena ti lou qudei Qotei aqa Mondor na nunjo are milig di tigelteqnu qaji dena ti ninqi Qotei qa louoqniy. Osib nunjo medabu na ti nunjo are miligi na ti Tamo Koba a qa louoqniy.

²⁰ Kumbra kiye nunjoq di brantoqnim, unqum, ninqi bati gaigai gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa nam na Qotei binjyoqniy.

Pol a tamo unja wo nanqi anjam minjrej

²¹ Kristus a nunjo Tamo Koba unu deqa ninqi a qa ulaoqnsibqa Qotei aqa tamo ungasari kalil nanjo sorgomq di soqniy.

²² O ungasari, ninqi Tamo Koba aqa sorgomq di unub deqa ninqi nunjo gumbulun nanjo sorgomq di dego soqniy.

²³ Kristus a gago gate koba unu dego kere nunjo gumbulun nanqi nunjo gate unub. Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. A na iga elenjej.

²⁴ O ungasari, Qotei aqa tamo ungasari nanqi Kristus aqa sorgomq di unub dego kere ninqi bati gaigai nunjo gumbulun nanjo sorgomq di soqniy.

²⁵ O tamo, ninqi na nunjo nanqi tulan qalaqalainjroqniy. Agi Kristus na aqa segi tamo ungasari nanqi tulan qalaqalainjrsiq aqa segi nambile uratosiq nanqi qa moiyej dego kere.

²⁶ Kristus a ya na ti aqa segi anjam na ti nanqi yansnjrej deqa nanqi Qotei aqa kumbra boleq di unub.

²⁷ Kristus a nanqi qa moiyej. Di kiyaya? A na nanqi aqa segi qa marsim nanqi Qotei aqa kumbra boleq di atim nanqi tulan boledamu une saiqoj sqajqa deqa.

²⁸ Deqa tamo, ninqi nunjo nanqi dego tulan qalaqalainjroqniy. Agi ninqi nunjo segi jejamu qalaqalaiyeqnu dego kere. Tamo nanqi nanjo nanqi qalaqalainjrqab di nanqi nanjo segi jejamu dego qalaqalaiyqab.

²⁹ Iga qalie, tamo nanqi nanjo segi jejamu jeutosaiyeqnu. Nanqi nanjo jejamu geregereiy-oqnsib inqi bole bole anaiyeqnu. Kristus na aqa segi tamo ungasari nanqi geregereinjre-qnu dego kere.

³⁰ Iga kalil Kristus aqa jejamu qujai unum. Iga segi segi aqa sinqa ti ban ti unum.

³¹ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, "Tamo bei na aqa ai abu nanqi uratnjrsimqa aqa segi nanjo wo heterosib jejamu qujaitosib sqab."

³² Qotei aqa uli anjam di tulan kobaquja. E na Kristus a ti aqa segi tamo ungasari nanqi ti sigitnjrsim agi ninqi merngonum.

³³ O tamo, Qotei a ninqi qa osiq anjam di marej. Deqa ninqi na nunjo nanqi qalaqalainjroqniy. Ninqi nunjo segi jejamu qalaqalaiyeqnu dego kere. Ariya ungasari, ninqi kamba dego nunjo gumbulun nanjo sorgomq di sosibqa nanqi kumbra bole enjroqniy.

6

Pol a angro nanngi ti nanngo ai abu nanngi ti anjam minjrej

¹ O angro, ningi na Tamo Koba a beteryejunub deqa ningi nunngo ai abu nanngo anjam dauryoqniy. Ningi kumbra degyqab di bolequja.

²⁻³ Agi Qotei a dal anjam endegsi marej, “Ni ino ai abu nanngo sorgomq di sosim nanngo anjam dauryoqne.” Osiqu olo anjam endegsi totoryej, “Ni degyqam di ni bole sosim mandamq endi so kobaiyqam.” Qotei a anjam degsi totoryej. A nami dal anjam bei marqa osiqu anjam degsi totoryosaioqnej.

⁴ O abu, ningi na nunngo angro nanngo areqalo ugetetnjraib. Nanngi minjin oqetnjro uge. Ningi Tamo Koba aqa namgalaq di nanngi dalnjroqnsib tingitnjroqniy.

Pol a kanngal tamo nanngo wau qa gate nanngi ti anjam minjrej

⁵⁻⁶ O kanngal tamo ningi quiy. Ningi nunngo wau qa gate nanngo sorgomq di sosibqa nanngi qa ulaoqniy. Ningi Kristus qa wau bole yeqnub dego kere ningi gaigai nunngo wau qa gate nanngi qa wau bole yoqniy. Ningi gisan na nanngo namgalaq di lanja wau bole yobulaib. Ningi Kristus aqa kanngal tamo dego unub. Deqa ningi nunngo are miligiq na Qotei aqa areqalo dauryosib nunngo wau qa gate nanngi qa wau bole yoqniy.

⁷ Ningi mandam tamo nanngi segi wauetnjrosaeqgnub. Ningi Tamo Koba a dego waueteqgnub. Ningi deqa are qaloqnsib are bole na nunngo wau qa gate nanngi wauetnjroqniy.

⁸ Ningi are qaliy. Ningi wau bole yqab di Tamo Koba a na kamba awai boledamu enjgwas. Ningi kanngal tamo unub kiyo ningi kanngal tamo sai kiyo di unngum. Ningi wau bole yoqniy.

⁹ Ariya wau qa gate, ningi dego nunngo kanngal tamo nanngi kumbra bole enjroqniy. Ningi nanngi ula enjroqnaib. Tamo Koba a lanj goge di unu. A nunngo Tamo Koba unu. A kanngal tamo nanngo Tamo Koba dego unu. Aqa namgalaq di tamo unngasari kalil nanngi kerekere unub deqa a kumbra qujai na nanngi peginjreqnu. Ningi deqa are qaloqnsib nunngo kanngal tamo nanngi kumbra bole enjroqniy.

Ningi qoto tamo bulosib qoto qa ingi ingi jigelenoiy

¹⁰ Ariya e ijo anjam getentqai. Ningi Tamo Koba a beteryejunub deqa ningi aqa singila kobaquja osib singila na tigelesoqniy. ¹¹ Osib qoto qa ingi ingi Qotei na ningi enjreqnu qaji di jigelenosib singila na tigelosib Satan aqa gisan anjam ti aqa uli kumbra ti gotranjoqnsib qotoqniy.

¹² Ningi geregere are qaliy. Iga mandam tamo unngasari nanngi ti qotosaeqnum. Iga lanj goge qaji singila ti Satan aqa mondor uge uge nanngi ti aqa gate kokba nanngi ti qoteqnum. Nanngi kalil amburu qa bati endeqa mandam taqatoqnsib unub.

¹³ Deqa bati uge endi ningi qoto qa ingi ingi Qotei na enjreqnu qaji di elenosib singila na tigelosib qotoqniy. Yim bunuqna qoto koboamqa ningi singila na tigelesqab.

¹⁴ Deqa ningi singila na tigelesqa marsibqa anjam bole alalag bul di tigsib tigeloiy. Osib kumbra bole tinjinj gara jugo bul jigsib dena nunngo are targa kabutiy.

¹⁵ Qotei na jeu kobotej deqa iga a ti are qujaitosim unum. Anjam bole di ningi singa tatal bul jigsib mare mare laqniy.

¹⁶ Ningi qoto qa ingi ingi kalil di jigekritisib ariya Yesus qa dego nunngo areqalo singilatosisoqniy. Nunngo areqalo di dumu bul osib tigeloiy. Yimqa tamo uge Satan na qaja ti njamyuwo ti ningi qa waiyoqnimqa nunngo dumu dena ningi na qaja ti njamyuwo ti di gotranjoqnaib.

¹⁷ Qotei na ningi elenjej aqa kumbra di ningi gate tatal bul jigsib soqniy. Sosib Mondor aqa sebru dego ojsib dena qotoqniy. Sebru di Qotei aqa anjam.

¹⁸ Ningi Mondor aqa singila na gaigai Qotei pailyoqniy. Ningi aqarataib. Ningi Qotei na aqaryaingwama maroqnsib pailyoqniy. Ningi pailyoqajqa urato uge deqa ningi geregere nam atoqnsib soqniy. Sosib Qotei aqa segi tamo unngasari kalil nanngi qa pailyoqniy.

¹⁹ Osib e qa dego endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na Pol aqa medabu singilatetimqa a ulaqasai. A ino anjam bole nami uliesoqnej qaji di ubtoqnsim tamo unngasari nanngi minjroqngas.”

²⁰ O ijo was kalil, Qotei na e qarinqbonaqa e aqa anjam bole di mare mare laqnem deqa jeu tamo nanngi na e tonto talq endi waibeb unum. E anjam bole di marqajqa wau ti. Deqa ningi e qa Qotei pailyoqniqbqa a na e singilatboqnim e ulaqasai. E aqa anjam di singila na tamo unngasari nanngi minjroqngai.

Anjam getento

²¹ Ariya Tikikus a nunngoq bqo deqa a na ijo wau kalil qa ningi saingwas. Tikikus a gago Kristen was bole. A Tamo Koba aqa wau tamo bole.

²² E na a qarinyonum nunngoq bqo. Iga kiyersim unum di a na ningi mernjgwas. Osim nunngo are singilatetnjgwas.

²³ O Kristen was kalil, Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanği aiyel na nunğo are latetnğebe. Osib nınđi aqaryaınđibqa nınđi nanği aiyel qa nunğo areqalo sıngılatoqnsib qalaqalaiyo kumbra dauryoqniy.

²⁴ Tamo unğasari kalil gago Tamo Koba Yesus Kristus qalaqalaiyqajqa uratosaeqnub qaji nanği qa Qotei a are boleyeme. Bole.

FILIPAI

¹ E Pol. Aqo Timoti wo Kristus Yesus aqa wau tamo unum. Aqo aiyel na anjam endi nenngrenyonum. Nenngrenyosim ningi Kristus Yesus aqa segi tamo ungasari Filipai qureq di unub qaji nunngoq qarinyonum. Nunngo Kristen gate nanngi ti nunngo wau tamo nanngi qa ti dego anjam endi qarinyonum.

² Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanngi aiyel ningi qa are boleinjrimqa ningi lawo na soqniy.

Pol a Filipai Kristen nanngi qa Qotei pailyeqnu

³ E bati gaigai ningi qa are qaloqnsim deqa e ijo Qotei binjyeqnu.

⁴ Osim gaigai arebolebole na ningi kalil qa pailyeqnu.

⁵ Ningi nami iga betergosib Yesus aqa anjam bole mare mare laqneb. Agi bini ningi degyeqnu. Deqa e ningi qa tulan areboleboleibeqnu.

⁶ E endegsi qalionum, Qotei a nunngo are miligiq di wau boledamu yeqnu. A nami wau di utru atej. Ariya bini a wau di yeqnu dena gilsim gilsim mondonj Kristus Yesus olo bqajqa batiamqa a na wau di kobotqas.

⁷ Ningi ijo are miligiq di unub deqa e kere ningi qa are qaleqnu. E tonto talq endi sqai kiyo e walwelosiy Yesus aqa anjam bole singilatoqnsiy mare mare laqngai kiyo di unum. Qotei a e qa are boleiyosiq wau ebej deqa ningi kalil e beterbosib e ti koba na Qotei aqa wau ojeqnu.

⁸ Kristus Yesus a na iga tulan qalaqalaieqnu. Aqa kumbra dena ijo are tigeltetbej deqa e ningi kalil olo nungwajqa are koba unu. Di Qotei a segi qalie.

⁹ E bati gaigai ningi qa endegsi Qotei pailyeqnu, "O Abu, ni na Filipai Kristen nanngi aqaryainjrimqa nanngi qalaqalaiyo kumbra nanngo are miligiq di tulan singilatosib dauryqab. Osib powo koba ti areqalo bole ti sqab."

¹⁰ O ijo was, ningi kumbra kalil geregere tenemosib kumbra bole segi yoqniy. Ningi degyqab di mondonj Kristus a olo bosim tamo ungasari nanngi peginjrqqa batiamqa ningi une saiqoji sqab.

¹¹ Kumbra bole kalil Yesus Kristus a segi na babteqnu qaji di nunngoq di tulan kobaoqnmqa Qotei aqa nam goge oqoqngas. Utru deqa e ningi qa Qotei pailyeqnu.

Pol a tonto talq di unu

¹² O ijo was, ningi endegsib qalieoiy, jeu tamo nanngi na e tonto talq endi waibeb unum. Ariya nanngi Yesus aqa anjam bole getentosai. Anjam bole di olo tulan singilaeqnu.

¹³ Tamo kalil nanngi qalie, e Kristus Yesus aqa wau ojoqnem deqa jeu tamo nanngi na e tonto talq endi waibeb unum. Tonto tal taqato tamo nanngi dego qalie.

¹⁴ E tonto talq endi unum deqa Kristen was gargekoba nanngi Tamo Koba a qa nanngo areqalo singilatoqnsib aqa anjam palontqajqa ulaosaieqnu.

¹⁵⁻¹⁷ Bole, tamo qudei na ijo nam tentib aguq aiqajqa deqa are qaloqnsib nanngo are uge na Kristus aqa anjam mare mare laqnu. Nanngi nanngo segi nam soqtqajqa are qaloqnsib Kristus aqa anjam mare mare laqnu. Nanngi tamo aqaryainjrqajqa deqa are qalosaieqnu. E tonto talq endi soqnit nanngi ijo are ugetetbqajqa deqa are qaloqnsib Kristus aqa anjam mare mare laqnu. Ariya tamo qudei nanngi are bole na Kristus aqa anjam mare mare laqnu. Tamo di nanngi qalie, e Yesus aqa anjam bole singilatqajqa waueqnamqa jeu tamo nanngi na e tonto talq endi waibeb unum. Deqa nanngi e tulan qalaqalaiboqnsib Kristus aqa anjam mare mare laqnu.

¹⁸ Deqa unum. Tamo nanngi are bole na Kristus aqa anjam mare mare laqnu kiyo tamo nanngi are uge na Kristus aqa anjam mare mare laqnu kiyo di kere. Nanngi kalil koba na Kristus aqa anjam mare mare laqnu deqa e tulan areboleboleibeqnu.

Pol a are qalej, "E mandamq endi sosiy

Filipai Kristen nanngi aqaryainjroqngai"

¹⁹ Deqa ijo was, e tulan areboleboleibim sqai. Di kiyaya? E qalionum, Qotei a nunngo pailyo na ti Yesus Kristus aqa Mondor na ti e aqaryabosim tonto talq endena oqeq atim e bole sqai.

²⁰ Deqa ijo are koba endegsi unu. Wau kalil Qotei na ebej qaji di e geregere ojoqngai. Yim deqa e jemaibqasai. Bini bati endeqa ti bunuq qa ti e singila na tigelosiy ijo jejamu Kristus torei yekritisoy aqa nam soqtoqngai. Agi e kumbra degyeqnu. Deqa e moiqai kiyo e sqai kiyo di unum. E ijo kumbra kalil qa Kristus aqa nam soqtoqngai.

²¹ Ijo are koba endegsi unu. E sqai di e Kristus ombra sqai. Ariya e moiqai di e olo inji tulan boledamu oqai.

²² E mandamq endi sosiyqa e tamo ungasari gargekoba nanqi aqaryainjroqnqai. E gam kiye dauryqai di e qaliesai.

²³ E areqalo aiyeltejunum. Ijo areqalo bei agiende. E lanj qureq oqsiy Kristus ombla sqai. E degyqai di tulan bolequja.

²⁴ Ariya e mandamq endi sosiy nanqi aqaryainjroqnqai di dego bolequja.

²⁵ Deqa e are qalonum, e mandamq endi sqai. E qalieonum, e urur moiqasai. E mati sosiy nanqi koba na Yesus aqa wau ojoqnqai. Yim wau dena nanqi Yesus qa nungo areqalo gegerere singilatoqnsib areboleboleingim sqab.

²⁶ Deqa ijo was nanqi quiy. E olo nungoq bosiy ningitqa bati deqa nanqi e qa tulan areboleboleingim Kristus Yesus aqa nam soqtoqnsib sqab.

Ninji Kristus aqa nam qa jaqatin oqnqab

²⁷ Ijo anjam kobaquja bei agiende. Ninji Kristus aqa anjam bole gegerere dauryoqniy. Ninji degyqab di e anjam endegsi quqwai, "Bole, Filipai Kristen nanqi are qujaitoqnsib waukobaeqnu. Di kiyaaqa? Tamo ungasari nanqi Yesus aqa anjam bole nango areqaloq di singilatqajqa deqa." O ijo was, e olo nungoq bosiy nunjwai kiyo e tonto talq endi sqai kiyo di unjum.

²⁸ E qalieqai, ninji nungo jeu tamo nanqi qa ulaosaieqnu. Nungo kumbra dena jeu tamo nango are qametnjreqlaqa nanqi endegsi poinjreqnu, "Bole, iga padalqom." Ariya ijo was, ninji padalqasai. Qotei na ninji elenjam ninji so bole gaigai sqab.

²⁹ Ninji quiy. Qotei na ninji giltngej. Di kiyaaqa? Ninji Kristus qa nungo areqalo singilatqajqa deqa. Deqa segi sai. Ninji aqa nam qa jaqatin oqajqa deqa ti ninji giltngej.

³⁰ Nami e jeu tamo nanqi ti Qotei aqa anjam na qoteqnam ninji e nubocneq. Agi bini e jeu tamo nanqi ti qoteqnam ninji deqa queqnu. Ninji dego e beterbosib jeu tamo nanqi ti qoteqnum. Dena ninji jaqatin eqnub.

2

Ninji kalil are qujaitosib qalaqalaiyo kumbra dauryiy

¹ O ijo was, Kristus a gaigai nungo are singilatetngooqnsiqa ninji qalaqalainjroqnsiqa nungo are latetngooqnu. Qotei aqa Mondor a nungoq di beterejunu. Ninji nungo Kristen was nanqi qa are boleingeeqnaqa nanqi qa duleqnu.

² E deqa ninji qa areboleboleibeqnu. Ariya ninji olo kumbra qudei dego yoqnbqa dena e tulan areboleboleiboqnas. Kumbra agiende. Ninji kalil are qujaitosib qalaqalaiyo kumbra dauryosib soqniy. Sosib ninji areqalo qujai na Qotei aqa wau yoqniy.

³ Ninji nungo segi jejamu qa are qalaib. Ninji nungo segi nam soqtoqnaib. Ninji nungo segi nam aguq atoqnsib olo nungo Kristen was nango nam soqtetnjroqniy.

⁴ Ninji nungo segi inji inji qa are qaloqnsib gereiyooqnaib. Ninji nungo Kristen was nanqi qa are qaloqnsib nango inji inji dego gereiyetnjroqniy.

Yesus a aqa segi nam aguq atej deqa

Qotei na a olo nam kobaquja yej

⁵ Ninji Kristus Yesus aqa areqalo ojsib dauryoqniy.

⁶ Yesus a segi Qotei sosisqa ariya a deqa are qalosaioqnej.

⁷ A aqa nam kobaquja di ojqa uratosiqa a tamo bulyosiqa a kangal tamo lanaj bul soqnej.

⁸ Deqa tamo kalil nanqi a unoqneq di a mandam tamo soqnej. Sosisqa aqa segi nam aguq atsiqa Qotei aqa anjam dauryosiq moiyej. Od, a njamburbasq di moiyej.

⁹ Onaqa Qotei na a lanj qureq osi oqsisa nam kobaquja yej. Deqa bini aqa nam dena nam kalil tulan bunjrejunu.

¹⁰ Qotei na nam di Yesus yej deqa mondon lanj angro kalil nanqi ti tamo kalil nanqi ti Yesus aqa areq di singa pulutqab. Od, inji inji kalil lanj ti mandam ti mandam sorgom ti dia unub qaji nanqi Yesus aqa areq di singa pulutqab.

¹¹ Osib nango medabu qujaitoqnsib maroqnqab, "Yesus Kristus a segi Tamo Koba." Yim kumbra dena Abu Qotei aqa nam tulan goge oqoqnas.

Ninji suwanj qa kumbra tamo ungasari nanqi osornjroqniy

¹² O ijo was bole, e qalieonum, ninji gaigai ijo anjam dauryeqnu. Ariya ninji olo singila na dauryoqniy. E ninji koba na sqai bati deqa segi sai. Bini e isaq endi soqnit ninji ijo anjam dauryqa urataib. Ninji ijo anjam olo singila na dauryoqniy. Qotei a ninji padalo sawaq na elenje deqa ninji ulaoqnsib lanj qureq oqwjajqa singilaoqniy.

¹³ E qalieonum, Qotei a nungo are miligiq di waueqnu deqa ninji kumbra a tulan areareteqnu qaji di yeqnu. Ninji kumbra di yqajqa are koba sonaqa agi yeqnu.

¹⁴ Ariya ninji njirinoqnsib anjam na qotoqnaib. Kumbra kalil ninji yeqnu qaji di ninji lawo na yoqniy.

¹⁵⁻¹⁶ Ningi degyqab di ningi Qotei aqa angro tintin une saiqoqi sqab. Sosib ningi nambile gaigai sqajqa anjam ojoqnsib mandam qaji tamo ungasari nanjo ambleq di laqnsib suwan qa kumbra nanji osornjroqngab. Tamo ungasari nanji di kumbra bole dauryqa uratoqnsib kumbra uge uge yeqnu. Deqa mondonj Kristus a olo bosim nanjo une deqa nanji peginjrqas. Yim bati deqa e nunjo kumbra bole kalil qa tulan areboleboleibqas. Areboleboleibim qalieqai, wau kalil e nunjo ambleq di yoqnem qaji di e lanja yosaioqnem.

¹⁷ O ijo was, nunjo areqalo Yesus qa singilateqnu qaji di Qotei atraiyo ingi bul. Jeu tamo nanji na e lubib moiqai kiyo? Moisiy nunjo areqalo de ti ijo len wain bul aiqas qaji de ti turtosiy Qotei atraiyobulqai. E moiqai di unqum. Bini e ningi ti koba na areboleboleigwas.

¹⁸ Ningi dego e ti koba na areboleboleigwas.

Pol na Timoti qarinyim a Filipai Kristen nanjoq gilqa marej

¹⁹ Tamo Koba Yesus na e odbimqa sokiñala e Timoti qarinyit a nunjoq gilqas. Gilsim olo puluosim ijoq bosim nunjo kumbra kalil qa e saibqas. Yim e qusiy are singilatqai.

²⁰ Timoti a gaigai ningi qa are qaloqnsiq deqa a na ningi aqaryaingwajqa gam nqameqnu. Tamo deqaji bei endi sosai. Aqo Timoti wo segi ningi qa are qaleqnu.

²¹ Tamo kalil nanji nanjo segi jejamu qa are koba qaleqnu. Nanji Yesus Kristus aqa wau qa are qalosaieqnu.

²² Timoti aqa kumbra tulan boledamu di ningi qalie. A na e wauetboqnsiq Yesus aqa anjam bole mare mare laqnu. Angro nanji na nanjo abu nanji wauetnjreqnu dego kere Timoti na e wauetbeqnu.

²³ Deqa e kiñala tariñosiy kumbra kiye jeu tamo nanji na e ebqab di qalieosiy Timoti qarinyit a nunjoq boqujatosim saingwas.

²⁴ E endegsi qalieonum, Tamo Koba a na e gam waqtetbimqa sokiñala e segi dego nunjoq bosiy nunwai.

Pol a Epafroditus qarinyqa marej

²⁵ E endegsi are qalonum, e Epafroditus dego qarinyit a nunjoq gilqas. A gago Kristen was bole. A e ombla wau qujai. Aqo ombla qatqarosim jeu tamo nanji ti qoteqnu. Ningi nami a qarinyonab ijoq bosiqqa aqaryaboqnej.

²⁶ Bini a ningi nungwajqa are koba unu. A qalie, a qure endia maiyonaqa ningi deqa qusibqa a qa are gulbeingej.

²⁷ A makobaiyonaq moiqqa jojomonaqa Qotei na a boletosiqa a qa dulej. A qa segi dulosai. Qotei a e qa dego dulej. Di kiyayaqa? E are tulan gulbekobaibaim deqa.

²⁸ Deqa ijo was, e arebolebole na Epafroditus olo qarinyonum nunjoq gilqo. Di kiyayaqa? Ningi a unsib tulan areboleboleingwajqa deqa. Yim e olo ningi qa are koba qalqasai.

²⁹ Deqa Epafroditus a nunjoq bamqa ningi a qa tulan areboleboleingim Tamo Koba aqa ñam na gereiyooniy. Ningi na tamo bole deqaji kalil nanjo ñam gaigai soqtetnjroqniy.

³⁰ Epafroditus a aqa segi jejamu bole sqajqa deqa are qalosaieqnu. A Kristus aqa wau ojoqnsiq deqa a moiqqa jojomej. Bati deqa ningi na e aqaryabqa keresai deqa ningi Epafroditus qarinyonab ijoq bosiqqa a kamba e aqaryaboqnej.

3

Tamo a Kristus qa aqa areqalo singilatqas di a tamo bole sqas

¹ Ariya ijo was kalil, e ijo anjam getentqai. E anjam qujai bei unu. Anjam agiende. Ningi Tamo Koba a qa tulan areboleboleingim soqniy. E anjam di olo nenjrenyqa asgibosaieqnu. E are qalonum, anjam dena ningi aqaryaingwawas.

² Ningi geregere nam atoqniy. Tamo qudei nanji baun juwan bul sosib kumbra uge uge yeqnu. Tamo deqaji nanji mulun aiqajqa tulan singilaeqnu. Nanjo mulun di bolesai. Di gisan mulun.

³ Ariya iga tamo deqaji sai. Iga mulun bole aiyo qaji. Iga Qotei aqa Mondor aqa singila na ijo qaloqnsimqa Kristus Yesus aqa ñam soqtetqum. Iga qalie, jejamu qa kumbra na iga aqaryaiqwa keresai bole sai.

⁴ E nami jejamu qa kumbra dauryqajqa tulan singilaoqnem. Tamo qudei nanji mareqnu, “Gago jejamu qa kumbra na iga aqaryaiqwa kere.” O ijo was, e tamo nanji di tulan bunjrejunum.

⁵ Ijo jejamu qa kumbra agiende. E nambabonamqa bati 8 onaga ijo ai abu nanji na e osib mulun waibeb. E Israel tamo. Ijo moma utru Benjamin. E Hibru anjam qalie bole. E dal anjam singila na dauryoqnem. Od, e Farisi nanjo kumbra na dal anjam dauryoqnem.

⁶ E Qotei aqa wau oqajqa tulan singilaoqnem deqa e na Kristen nanji ugeugeinjroqnem. E dal anjam kalil dauryekritem deqa tamo kalil nanji na e nubiqnsib ijo une bei babto-saioqneb.

⁷ Deqa e are qaloqnm, “Ijo jejamu qa kumbra dena tamo kalil nanjo kumbra tulan bunyeqnu.” E degsi are qalsimqa ariya bunuqna e are bulyosim ijo jejamu qa kumbra kalil unem di kumbra bolesai. Degsi unsimqa e kumbra di uratosim olo Kristus aqa gam dauryoqnm.

⁸ Di segi sai. E mandam qa kumbra kalil dego uratekriterem. Di kiyaja? E Kristus segi ojqaqja deqa. E ijo Tamo Koba Kristus Yesus qa bole qalieem. Kristus qa qalieqajqa kumbra di tulan bolequja e degsi unem. E poibej, mandam qa kumbra kalil di qalam jiri bul. Deqa bini e Kristus segi ojqaqja are koba unu.

⁹ E a segi beteryejunum. E dal anjam dauryqai gam dena e Qotei aqa namgalaq di tamo bole sqa keresai. Deqa e gam bei na tamo bole une saiqoji unum. Gam agiende. E Kristus qa ijo areqalo singilateqnum. Od, iga Kristus qa gago areqalo singilatqom gam dena qujai Qotei na iga mergwas, “Ningi ijo namgalaq di tamo bole une saiqoji unub.”

¹⁰ Deqa e Kristus qa qalieqajqa are koba unu. A subq na tigelosiq singila kobaquja ej. E singila deqa qalieqajqa are koba unu. A jaqatinj osiy moiyej. Deqa e a beteryosiy a ombla jaqatinj osiy moiyej.

¹¹ E qalieonum, mondonj e olo subq na tigelqai.

Pol a Yesus aqa kumbra dauryqajqa singila na waueqnu

¹² E Kristus Yesus aqa kumbra di torei dauryekritosai unum. E gaigai kumbra di ojqaqja singila na waueqnum. Nami Yesus na e ojsiq aqa segiq di atej deqa bini e kamba aqa kumbra ojqaqja singila na waueqnum.

¹³ O ijo was kalil, e Yesus aqa kumbra di torei ojekritosai unum. Ijo areqalo qujai agi merngwai. Jejamu qa kumbra kalil e nami dauryoqnm qaji di e uratekriterem awai bole Qotei na mondonj ebqas qaji di ojqaqja singila na waueqnum.

¹⁴ Tamo nanji gurguroqnsib bubuqnuq di nanji awai oqajqa. Dego kere e awai oqa maroqnsim singila na urureqnum. Awai agiende. Kristus Yesus aqa wau na Qotei na e metbimqa e lanj qureq oqsiy dia a ombla so bole gaigai sqai.

¹⁵ E areqalo bole ti sosim anjam endi nengrenyonum. Ningi qudei Qotei aqa kumbra dauryqajqa singila ti unub deqa ningi dego areqalo bole ti soqniy. Ariya ningi qudei areqalo bei ejunub kiyoy? Degam Qotei na nunjo areqalo di olo gereiyetngwas.

¹⁶ Kumbra bole bole iga ojeqnum qaji di iga singila na ojesqom. Iga uratqasai.

¹⁷ O ijo was, ningi kalil gaigai ijo kumbra dauryoqniy. Osib tamo ungasari ijo kumbra dauryeqnub qaji nanji unjoqnsib nanjo kumbra dego dauryoqniy.

¹⁸ Kristus a namburbasq di moiyej anjam di tamo gargekoba nanji na jeuteqnuq. E nanji qa bati gargekoba ningi sainjoqnm. Deqa bini e akam ti olo ningi sainjeqnum.

¹⁹ Tamo nanji di nanjo segi jejamu qa kumbra qa are qaloqnsib dauryeqnub. Nanjo kumbra di nanji na gisanj qotei bul ateqnub. Nanji bati gaigai mandam qa inji inji oqajqa are tulan prugnjeqnu. Osib jema kumbra yqajqa areboleboleinjreanu. Deqa mondonj nanji namyuwoq di torei padalqab.

²⁰ Ariya iga lanj qure qaji tamo ungasari unum deqa mondonj Tamo Koba Yesus Kristus a lanj qureq na mandamq aisim iga elenqas. Deqa bini iga a qa tarijoqnsim unum.

²¹ Yesus a singila koba ti unu deqa a na inji inji kalil elenjosim aqa segi sorgomq di atim sqas. Aqa singila dena a na gago jejamu bulyetgimqa gago jejamu di Yesus aqa jejamu bulosim so bole gaigai sqas. Gago jejamu di agi bini gulbe ti jaqatinj ti unu.

4

Ningi Tamo Koba Yesus qa areboleboleinjgoqneme

¹ Deqa ijo was bole, ningi Tamo Koba a beteryosib singila na tigelesoqniy. Agi e nami ningi degsi merngem. E ningi tulan qalaqalainjeqnum deqa e ningi qa are koba qaleqnum. Osim ningi qa tulan areboleboleibeqnu. Ningi segi ijo awai bole bul. E awai di oqajqa waukobaqnum.

² Ariya Yuodia Sintike wo, ningi aiyel Tamo Koba a beteryejunub deqa ningi aiyel ombla are qujaitosib geregere soqniy.

³ Tamo bei e ombla wauo qaji a dego Filipai di unu. E tamo di minjqai, “O was, ni na unja aiyel nanji di aqaryainjime. Nanji aiyel unja bole. Nanji aiyel e ombla na Yesus aqa anjam mare mare laqnm. Tamo qudei nanji Klemen a ti dego e koba na wauoqnm. Nanjo nam Qotei a nambile qa buk miligt di nengrenyej unub.”

⁴ O ijo was, ningi bati gaigai Tamo Koba a qa areboleboleinjgoqneme. E olo merngwai. Ningi tulan areboleboleinjgoqneme.

⁵ Ningi lawo kumbra dauryoqniqbqa tamo kalil nanji nunjo kumbra di unoqncab. Sokiñala Tamo Koba a olo bqaq.

⁶ Deqa ningi ingi bei qa areqalo kobaiyaib. Ningi gaigai nunjo gulbe kalil qa Qotei pailyoqnsib a binjyoqnsib endegsib minjoqniy, "O Abu, ni na iga aqaryaigoqne."

⁷ Ningi degyoqniyqa Qotei na ningi are latetngwas. Osim a na nunjo are miligi ti nunjo areqalo ti taqatetngwas. Yimqa ningi Kristus Yesus beteryosib are lawo sqab. Qotei aqa are lawo di tulan bolequja. Are lawo di aqa utru iga geregere poigwa keresai.

⁸ Ariya ijo was, e anjam qujai bei unu. Anjam agiende. Ningi kumbra bole ti kumbra tintinj ti kumbra jiga saiqoji deqa ti kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji deqa ti are qaloqnsib soqniy. Kumbra kalil tamo nanji yeq nab iga unoqnsim binjyeqnum qaji deqa ti are qaloqnsib soqniy.

⁹ Od, Qotei aqa anjam kalil e nami ningi merngeqnam quoqne qaji di ningi dauryosib soqniy. Ijo kumbra kalil e nami nunjo ambleq di yeqnam ningi unoqne qaji di dego ningi dauryosib soqniy. Yimqa Qotei a ningi ti sqas. Agi Qotei a are lawo qa utru.

Filipai Kristen nanji na Pol aqaryaiyeb deqa a nanji qa tulan areboleboleiyej

¹⁰ O ijo was, ningi bini e olo aqaryaibqajqa are qaleqneb deqa e Tamo Koba a qa tulan areboleboleibeqnu. Bole, nami ningi e qa are qaloqneb ariya bati di ningi e aqaryaibqa gam saiqoji.

¹¹ E ingi ingi qa truqueqnum e deqa are qalosaieqnum. Ningi na e aqaryaibqajqa e deqa are qalsim anjam endi merngosai. E are lawo sqajqa kumbra qalieonum deqa gulbe kiye ijoq di brantqas di unqum, e ulaqasai.

¹² E ingi saiqoji sqai kiyo e ingi koba ti sqai kiyo di unqum, e are lawo sqai. E are lawo sqajqa kumbra qalieonum deqa e ingi kere sqas kiyo e mambqas kiyo e ingi koba ti sqai kiyo e ingi qa truquoqniy kiyo di unqum, e are lawo sqai. Gulbe kiye ijoq di brantqas di unqum, e are lawo sqai.

¹³ Kristus a segi na e singilatbeqnu deqa e kumbra kalil yqa kere.

¹⁴ E gulbe ti sonamqa ningi e beterbosib silali qa aqaryaiboqne di ningi keretoqne.

¹⁵ O Filipai tamo unqasari, ningi qalie, e nami Yesus aqa anjam bole palontqajqa wau utru atsim Masedonia sawa uratosim walweleqnamqa ningi segi e qa are qaloqnsib silali qa aqaryaiboqne. Kristen qudei nanji e silali qa aqaryaibosaiogne.

¹⁶ Agi e Tesalonaika qureq di sonamqa ningi e silali qa aqaryaiboqne.

¹⁷ Ningi olo e silali ebqajqa e deqa are qalosaieqnum. Ningi kumbra bole dauryibqa Qotei na kamba ningi awai bole enqwajqa e deqa are qaleqnum.

¹⁸ E silali ingi ingi kere unu. E ingi bei qa truquosai. Di kiyaya? Ningi na silali Epafroditus yeb a na osi bosiq ebei. Ningi silali qa e aqaryaibeb deqa ningi Qotei atraiyobuleb. Atraiyo ingi di quleq bole ti. Qotei a atraiyo ingi deqa tulan areboleboleiyeqnu.

¹⁹ Qotei a Kristus Yesus aqa nam na ingi tulan bole bole iga egoqngas. Deqa ningi ingi bei qa truquoqniyqa a na enqoqniyqa ningi tulan kere na sqab.

²⁰ Qotei a gago Abu. A segi Qotei bole. Deqa iga bati gaigai aqa nam soqtoqngom. Bole.

Pol a Filipai Kristen nanji kaiyeinjrej

²¹ Ningi Kristus Yesus aqa tamo unqasari unub. E na ningi kalil kaiyeingonum. Kristen was e koba na endi unum qaji nanji na dego ningi kaiyeingonub.

²² Qotei aqa tamo unqasari kalil nanji na ningi kaiyeingonub. Kristen tamo unqasari Mandor Sisar aqa talq di wauqne qaji nanji dego ningi kaiyeingonub.

²³ Tamo Koba Yesus Kristus a ningi qa are boleiyosim nunjo qunu geregere taqateme. Bole.

KOLOSI

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej.

² Aqo gago was Timoti wo anjam endi nenğrenyosim nuńgoq qarınyonum. Nińgi gago Kristen was bole. Nińgi Qotei aqa segi tamo unğasari Kolosi qureq di unub qaji. Nińgi Kristus qa nuńgo areqalo sińgilateqnum. Gago Abu Qotei a nińgi qa are boleiyımqa nińgi lawo na soqniy.

Kolosi Kristen nanđi Yesus qa nanđo areqalo sińgilateb

³ Aqo Timoti wo gaigai nińgi qa pailyoqnsımqa gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei binıyeqnum.

⁴ Aqo aiyel nińgi qa anjam bei endegsi quem. Nińgi Kristus Yesus qa nuńgo areqalo sińgilateqnsib Qotei aqa segi tamo unğasari kalil nanđi qalaqalainjreqnum.

⁵⁻⁶ Nami Yesus aqa anjam bole nuńgoq bonaqa nińgi queb. Qusibqa bini ińgi bole bole Qotei na lań goge dia gereiyetńgej qaji di nińgi oqajqa tarińeqnum. Yesus aqa anjam bole di sawa sawa kalilq gileqnaqa tamo unğasari gargekoba nanđi quoqnsib nanđo areqaloq di sińgilateqnsib kumbra bole bole yeqnum. Nińgi dego kumbra bole bole yeqnum. Qotei a iga qa are boleiyej anjam bole di nińgi qusib poińgonaqa bati deqa nińgi kumbra bole yqajqa utru ateb.

⁷ Anjam di Epafras a nińgi mernğonaq qusib poińgej. Epafras a iga ti Kristus aqa wau tamo bole unum. Iga Epafras tulań qalaqalaiyeqnum. A sińgila na nińgi aqaryainğoqnsısqıa Kristus aqa wau ojeqnu.

⁸ A nińgi qa endegsi iga saigej, “Qotei aqa Mondor na Kolosi Kristen nanđi sińgilatnjreqnaqa nanđi qalaqalaiyo kumbra dauryeqnum.”

Pol a gaigai Kolosi Kristen nanđi qa Qotei pailyeqnu

⁹ Iga nami quem, nińgi kumbra bole di yeqnum. Bati deqa iga nińgi qa pailyqa utru atem. Bini iga gaigai nińgi qa pailyoqnsım unum. Iga endegsi pailyeqnum, “O Abu, ni na Kolosi Kristen nanđi aqaryainjrimqa nanđi ino areqalo geregere poińjrıqas. Amqa ino Mondor na nanđi powo koba enjroqnmıqa nanđi ino anjam kalil bole qalieoqnaqab.

¹⁰ Osib nanđi kumbra kalil Tamo Koba a tulań areareteqnu qaji di yoqnsib walweloqnaqab. O Qotei, ni na nanđi aqaryainjroqnmıqa nanđi wau bole bole yoqnsib ni qa geregere qalieoqnb nanđo qalie di tulań kobaoqnaqas.

¹¹ Ni ino segi sińgila kobaquja na nanđi sińgilatnjroqnmı nanđi gulbe kalil qoboıyoqnaqab. Osib lawo na sosib tulań areboleboleinjroqnaqas.”

¹² O ijo was, iga degsim nińgi qa Abu pailyeqnum. Deqa nińgi a binıyoqnsib soqniy. A na nińgi keretńgej deqa ińgi bole bole a nami lań goge dia gereiyetńgej qaji di nińgi mondor oqsib oqab. Ađi nińgi ti Qotei aqa segi tamo unğasari kalil suwanoq di unub qaji nanđi ti ińgi di oqab.

¹³ Nami iga ambruq di soqnem. Ambru aqa sińgila dena iga taqatgesoqnej. Onaqa bunuqna Qotei na iga ambruq dena elenosiqa aqa segi Njiri qujai tulań qalaqalaiyeqnu qaji aqa sorgomq di iga atej unum. Deqa bini Yesus a gago Mandor Koba sosiq iga taqatgeqnu.

¹⁴ A na iga awaigosısqıa gago une kobotetgej.

Pol a Yesus aqa kumbra ti wau ti deqa anjam saej

¹⁵ Yesus a segi Qotei. Gago nıamdamu na iga Qotei unqa keresai. Ińgi ińgi kalil Qotei na gereinjrej qaji di Yesus a segi utru.

¹⁶ Yesus aqa wau na Qotei na ińgi ińgi kalil lań ti mandam ti di unub qaji di gereinjrej. Ińgi ińgi kalil gago nıamdamu na uneqnum qaji ti gago nıamdamu na unqa keresai qaji ti di Yesus aqa wau na Qotei na gereinjrej. Lań goge qaji sińgila ti lań anğro nanđi ti mandor kokba ti mondor nanđi ti kalil di Yesus aqa wau na Qotei na gereinjrej unub. Ińgi ińgi kalil di Yesus a segi utru. Di aqa segi ińgi ińgi.

¹⁷ Tulań nami ińgi ińgi kalil di brantosaisonaqa Yesus a soqnej. A na ińgi ińgi kalil di geregere taqateqnu deqa ińgi ińgi kalil degsi bole unub.

¹⁸ Yesus a Kristen tamo unğasari nanđo gate. Nanđi aqa jejamu bul. A nanđo nıambile qa utru. A tamo kalil nanđi qa namoosiq subq na tigelej deqa a segi qujai ińgi ińgi kalil nanđo gate.

¹⁹ Qotei aqa are koba endegsi unu. Aqa segi nıambile ti kumbra ti kalil aqa Njiri Yesus aqaq di soqnmı Qotei a segi Yesus aqaq di keretosim maqesqas.

²⁰ Osim a Yesus aqa wau na inġi inġi kalil mandam ti lanj ti di unub qaji nanġi tingitnjrimqa nanġi a ombla geregere lawo na sqab. Aqa are koba degsi unu deqa a na Yesus qarinjyonaqa a namburbasq di moinaqa aqa lej aiyej qaji dena a jeu kobotosiqa iga olo elenjej.

²¹ Nami ninġi Yesus qa isaq di soqneb. Ninġi nunġo segi areqalo na laqnsibqa Qotei ti jeu atoqnsib kumbra uge uge yoqneb.

²² Ariya bunuqna Yesus a namburbasq di moiyej aqa kumbra dena Qotei na jeu kobotosiqa ninġi olo elenjej. A degyej. Di kiyaaq? A na ninġi metnġim ninġi aqa areq bosib aqa segi kumbra boleq di sosib aqa nġamgalaq di tamo bole une saiqoġi sqajqa deqa.

²³ Deqa ijo was kalil, une bei na ninġi titnġwa laqnimqa Yesus aqa anjam bole ninġi queb qaji di nunġo areqaloq di olo sinġilatoqniy. Di urataib. Ninġi inġi bole bole Qotei a nami ninġi enġgwa marej qaji di oqajqa tarinjoqniy. Osib sinġila na tigelesoqniy. E Pol. E Qotei aqa wau tamo. E na Yesus aqa anjam bole di tamo unġasari kalil mandamq endi unub qaji nanġi minjre minjre laqnum.

Pol a Kolosi Kristen nanġi aqaryainjra marsiq jaqatinj koba eqnu

²⁴ Kristus aqa tamo unġasari nanġi aqa segi jejamu bul. A na nanġi aqaryainjra marsiq jaqatinj koba ej. Aqa jaqatinj di koboosaiunu deqa e dego nanġi qa ti ninġi qa ti osimqa ijo segi jejamuq di jaqatinj koba eqnum. Ijo kumbra dena e na Kristus aqa jaqatinj kereteqnum. E ijo jaqatinj deqa tulanj areboleboleibeqnu.

²⁵ Qotei a segi na e giltbej deqa e Kristus aqa tamo unġasari nanġi qa waueqnum. Ijo wau agiende. E Qotei aqa anjam kalil mare mare laqnum. Di ninġi aqaryainġwajqa deqa.

²⁶ Tulanj nami Qotei aqa anjam di uliesoqnej. Deqa tamo unġasari kalil nanġi aqa anjam di qalieosaisoqneb. Uliesosiq bosu bosiq ariya bini Qotei na aqa anjam di olo boleq ateqnaqa aqa segi tamo unġasari nanġi quoqnsib poinjreqnu.

²⁷ Qotei aqa segi areqalo na uli anjam di boleq atoqnsiqa iga osorgeqnu. Deqa iga endegsi poigeqnu, bole, Qotei na sawa bei bei qaji nanġi aqaryainjreqnu. Uli anjam di tulanj boleqaja. Aqa damu agiende. Kristus a nunġo ambleq di unu. Mondoġ a na ninġi elenjo sim lanj qureq joqsi oqimqa dia ninġi inġi tulanj bole bole oqab. Ninġi inġi di oqajqa tarinjoqnsib unub.

²⁸ Iga na tamo unġasari kalil nanġi Kristus aqa anjam minjreqnum. Iga powo bole ti sosim anjam di sinġila na minjreqnum. Iga degyeqnum. Di kiyaaq? Nanġi gago anjam di qusib Kristus aqa kumbra torei dauryekritosib soqni b iga na nanġi joqsim Qotei aqa areq di atqajqa deqa.

²⁹ E deqa wau koba yeqnum. Kristus aqa sinġila kobaquja Qotei na ebej qaji dena e wau koba yoqnsim laqnum.

2

Ninġi gisanj anjam dauryaib

¹ O ijo was, ninġi endegsib qalieoiy. E ninġi qa ti Kristen tamo unġasari Laodisia qureq di unub qaji nanġi qa ti tamo unġasari kalil ijo ulatamu unosaieqnu b qaji nanġi qa ti wau koba yeqnum.

² E ninġi kalil are sinġilatetnġitqa ninġi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnsib are qujaitosib sqajqa deqa osim wau koba yeqnum. Ijo are koba endegsi unu. Ninġi powo bole osib Kristus qa nunġo areqalo torei sinġilaboletosib dena ninġi Qotei aqa uli anjam geregere qalieqab. Kristus a segi uli anjam di aqa utru.

³ Qalie ti powo ti kalil aqaq di uliejunu.

⁴ E ninġi anjam degsi mernġonum. Di kiyaaq? Tamo bei na bosim ninġi gisanġosim walawala anjam bei mernġimqa ninġi qusib dauryaib deqa.

⁵ E bini ninġi koba na sosai. E isaq endi unum. Ariya ninġi ijo are miligiq di unub deqa e ninġi ti sobulejunum. E qalieonum, ninġi wau bole yoqnsib nunġo areqalo Kristus qa geregere sinġilatoqnsib unub. Deqa e ninġi qa tulanj areboleboleibeqnu.

Iga Kristus taqyosim nambile bole oqom

⁶ Ninġi nami Tamo Koba Kristus Yesus osib nunġo areq di ateb deqa ninġi aqa kumbra na walweloqniy.

⁷ Mandam na nġam jirim ojesonaqa nġam a sinġila na tigelejunu dego kere ninġi Yesus osib nunġo are miligiq di sinġilatosib aqa kumbra dauryoqniy. Yesus aqa anjam bole iga na mernġoqnem qaji di ninġi bati gaigai nunġo areqaloq di sinġilatosib soqniy. Osib ninġi gaigai Qotei binjyoqniy.

⁸ O was ninġi geregere nġam atoqniy. Tamo qudei na bosib ninġi nanġo anjam dauryaqajqa walawalainġwab. Nanġi nanġo segi powo na ti gisanj anjam na ti ninġi walawalainġwab.

Deqa ningi nanngo anjam di dauryaib. Tamo nanngi di nanngo moma nanngo anjam dauryeqnub. Osib mondor uge uge lan ti mandam ti taqatejunub qaji nanngo anjam dego dauryeqnub. Nanngi Kristus aqa anjam dauryosaieqnub.

⁹ Ningi qalie, Kristus a tamo bulyosiq gago ambleq di soqnej. Qotei aqa segi nambile ti kumbra ti kalil Kristus aqag di keretosiq maqejunu.

¹⁰ Ingi ingi kalil singila ti unub qaji nanngo gate koba agi Kristus. Ningi Kristus aqa segi tamo ungasari unub deqa Qotei na ningi nambile engej. Nambile di nunngoq di tulan keretosiq maqejunu.

¹¹ Ningi Kristus taqyejunub deqa ningi mulun bole aiyejunub. Di jejamu qaji mulun sai. Ningi Kristus aqa kumbra na nunngo areqalo namij kalil urateb. Kumbra di mulun bole aqa utru.

¹² Ningi yanso eb bati deqa ningi Kristus beteryosib a ti moiyoqneleb. Onaqa Qotei na ningi Kristus ombla subq atobulej. Qotei na Kristus olo subq na tigeltnej bati deqa a na ningi Kristus ombla subq na tigeltngobulej. Di kiyaaqa? Ningi Kristus qa nunngo areqalo singilateb deqa.

¹³ Nami ningi une yoqnsib laqnsib nunngo areqalo namij dauryoqneb. Dena ningi morejsoqneleb. Onaqa Qotei na ningi olo Kristus koba na nambile engsiqa nunngo une kalil kobotetnjej.

¹⁴ Nami dal anjam a gago une kalil boleq atsiq iga jeutgej deqa iga dal anjam aqa sorgomq di soqnem. Sonamqa Qotei na olo dal anjam mutu kalil di taqal waiyosiq dal anjam aqa singila kobotosiq Kristus aqa namburbasq di qamej.

¹⁵ Kumbra dena Qotei na mondor uge uge nanngi ti nanngo gate kokba ti kalil nanngo singila kobotetnrej. Osiqa qoto singilaosiq nanngi kalil tulan bunjnrej. Kristus a namburbasq di moiyej wau dena Qotei a qoto singilaonaq tamo ungasari kalil nanngi unekriteb.

Ningi Kristus koba na morejsoqneleb deqa ningi dal anjam aqa sorgomq di sosai

¹⁶ Deqa tamo bei na nunngo jejamuq di anjam qametngosim endegsi merngaiq, “Ningi ingi uyo ti ya uyo ti yori bati ti bai qala bunuj ti getentoqniy.”

¹⁷ O ijo was, kumbra deqaji sen qunun bul damu saiqoji. Kumbra dena ingi bole bole mondon brantqas qaji di iga lan suwi osorgeqnu. Ariya Kristus a segi ingi bole bole deqa utru.

¹⁸ Tamo qudei na ningi endegsib merngwab, “Ningi nunngo segi nam aguq atoqnsib olo lan angoro nanngi qa louoqniy. Iga nejobilqei na kumbra di unem deqa ningi degyiy.” O ijo was, ningi tamo di nanngo anjam quetnraib. Tamo deqaji nanngi nanngo segi areqalo namij dauryeqnub. Osib mareqnub, “Iga powo bole ti unum.”

¹⁹ Tamo deqaji nanngi Kristus beteryosaieqnub. Kristus a gago gate. Iga aqa jejamu qujai. Iga aqa singa ti ban ti bul. A na iga singilatqenu deqa iga kalil jejamu qujaiq di turtobuloqnsim Qotei aqa wau na boleqnsim singilaeqnum.

²⁰ Ningi Kristus koba na morejsoqneleb deqa ningi mondor uge uge lan ti mandam ti taqatejunub qaji nanngo sorgomq di sosai. Deqa kiyaaqa ningi olo mandam tamo nanngo kumbra dauryeqnub? Kiyaaqa ningi nanngo dal anjam dego dauryeqnub?

²¹ Nanngo dal anjam agiende, “Ni ingi di ojaim. Ni ingi di uyaim. Ingi di ino jejamuq di betermaiq.” O ijo was, ningi kiyaaqa dal anjam di dauryeqnub?

²² Dal anjam di jejamu qa ingi ingi qa anjam. Iga jejamu qa ingi ingi qa are qaloqngom di iga padalqom. Ingi ingi di urur koboqab. Dal anjam deqaji mandam tamo nanngi na babteqnub.

²³ Bole, iga endegsi unobuleqnum. Dal anjam dena tamo qudei nanngo are tigeltetnrejqnaqa nanngi louoqnsib nanngo segi nam aguq atoqnsib nanngo jejamu qaloqnsib singilateqnub. Deqa nanngi are qaleqnub, dal anjam dena powo bole babteqnub. Di sai. Ningi quiy. Dal anjam dena iga aqaryaigwa keresai. Iga dal anjam di dauryqom dena iga gago segi areqalo namij uratqa keresai bole sai.

3

Kristus a gago nambile qa utru

¹⁻² O ijo was, Qotei a ningi Kristus ombla subq na tigeltngobulej deqa ningi lan goge qaji ingi ingi oqajqa wauoqniy. Kristus a lan goge oqsiiq Qotei aqa ban woq di awejunu deqa ningi gaigal lan goge qaji ingi ingi oqajqa are qaloqniy. Ningi mandam qaji ingi ingi qa are koba qaloqnaib.

³ Ningi morejsoqneleb olo nambile eb. Nunngo nambile di agi Kristus aqag di uliesonaqa ningi Qotei beteryeqnub.

⁴ Kristus a nunngo nambile qa utru. Mondon a boleq dimqa ningi dego a koba na Qotei aqa rian ti wala ti boleq dqab.

Ningi kumbra uge kalil uratekritiy

⁵ Deqa ningi mandam qaji kumbra kalil nungo are miligiq di unu qaji di moiyyotiy. Mandam qaji kumbra agi ubtosiy mernjgwai. Sambala kumbra ti, kumbra jiga ti, kumbra uge uge yqajqa are prugnogoqa, mandam qa ingi ingi qa maulhogoqa di kalil moiyyotiy. Mamaul kumbra di gisan qotei qa louo bul.

⁶ Tamo nangi kumbra deqaji yeqnub qaji nangi mondon Qotei na awai uge enjrsim nangi qa minjin oqetqas. Tamo nangi di Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo.

⁷ O ijo was, nami ningi dego tamo deqaji nangi koba na laqnsibqa kumbra di yoqneb.

⁸ Ariya bini ningi kumbra kalil di uratekritiy. Niring ti minjin ti are uge ti yomu anjam ti anjam jiga ti di kalil uratekritiy.

⁹ Ningi nungo areqalo namij aqa kumbra uge kalil qoreiyeb deqa ningi olo nungo Kristen was nangi gisan anjam minjroqnaib.

¹⁰ Ningi so bunujq di unub. Qotei a segi na nungo so bunuj di gereiyetnjeji. Osiqa a na gaigai ningi powo bole enjeqnu. A na ningi a bul saq marsiqa nungo so bunuj di gereiyetnjeji.

¹¹ Iga so bunujq di unum deqa iga kalil kerekere unum. Deqa iga endegsi marqasai, “E Grik qaji” o “E Juda qaji” o “E mulun aiyu qaji” o “E mulun aiyosai qaji” o “E yaun tamo” o “E yamban tamo” o “E kanjal tamo” o “E kanjal tamo sai.” Iga degsi marqasai. Di kiyaaqa? Kristus a gago kalil qa Tamo Koba. A segi qujai na iga keretgejunu.

Ningi nungo Kristen was nangi qa duloqniy

¹² Qotei a ningi aqa segi qa marsiq giltnjeji deqa a na ningi tulan qalaqalainjeqnu. Deqa ningi kumbra endegyoqniy. Ningi nungo Kristen was nangi qa duloqnsib kumbra bole bole enjroqniy. Osib ningi nungo segi nam aguq atoqnsib tamo nangi lawo na gereinjroqniy. Tamo qudei na ningi une bei engibqa ningi kamba olo nangi qa urur minjin oqaiq.

¹³ Kristen tamo bei na ningi gulbe engimqa ungun gulbe di qoboiosib aqa une koboteti. Ningi degyiy. Di kiyaaqa? Tamo Koba a na nungo une kobotetnjeji deqa.

¹⁴ Ningi qalaqalaiyo kumbra yoqniy. Qalaqalaiyo kumbra na kumbra kalil tulan bunjreanu. Deqa ningi kalil koba na areqalo qujaitosib nungo Kristen was nangi qalaqalainjroqniy.

¹⁵ Kristus a na iga lawo kumbra egeqnu deqa kumbra dena nungo are miligi taqatesoqne. Qotei na ningi metnjeji deqa ningi jejamu qujai bul sosib Qotei binjyoqniy.

¹⁶ Osib ningi Kristus aqa anjam nungo are miligiq di sinjilatib soqnem. Soqnim ningi na nungo Kristen was nangi areqalo bole ti powo ti osornjroqniy. Ningi nungo are miligiq di Qotei binjyoqnsib a qa louoqniy. Lou qudei nenjrenj di unu qaji dena ti lou qudei Qotei aqa Mondor na nungo are miligiq di tigelteqnu qaji dena ti ningi Qotei qa louoqniy.

¹⁷ Nungo anjam maro na ti nungo wau na ti nungo kumbra kalil na ti ningi Tamo Koba Yesus aqa nam soqtoqniy. Osib ningi aqa nam na Abu Qotei binjyoqniy.

Pol a tamo ti unja ti angro ti nangi anjam minjrej

¹⁸ O ungasari, ningi nungo tamo nango sorgomq di soqniy. Ningi degyqab di Tamo Koba a ningi qa tulan areboleboleiyqas.

¹⁹ O tamo, ningi nungo nawn nangi tulan qalaqalainjroqniy. Ningi nango are ugetetnjraib.

²⁰ O angro, ningi gaigai nungo ai abu nango anjam dauryoqniy. Ningi degyqab di Tamo Koba a ningi qa tulan areboleboleiyqas.

²¹ O abu, ningi na nungo angro nango are ugetetnjraib. Ningi nango are ugetetnjraqab di nangi are gulbeinjraqas. Osim nangi wau bole yqajqa asginjraqas.

Pol a kanjal tamo nango wau qa gate nangi ti anjam minjrej

²² O kanjal tamo, ningi gaigai nungo wau qa gate nango anjam dauryoqniy. Ningi gisan na nango namdamuq di lanja wau bole yobulaib. Ningi Tamo Koba a qa ulaosib gaigai are bole na nungo wau qa gate nangi qa wau bole yoqniy.

²³ Wau kalil ningi nangi qa yeqnub qaji di ningi singila na yoqniy. Ningi mandam tamo nangi qa wauosaieqnu. Ningi Tamo Koba a qa wauqnu.

²⁴ Ningi qalie, mondon Tamo Koba a na ningi awai boledamu enjwas. Awai di a nami aqa segi tamo ungasari nangi enjraqa marej. Ningi are qaliy. Ningi Tamo Koba Kristus aqa kanjal tamo unub. A segi nungo Wau qa Gate.

²⁵ Tamo ungasari une ateqnub qaji nangi Qotei na kamba awai uge enjraqas. Aqa namgalaq di tamo ungasari kalil nangi kerekere unub deqa a kumbra qujai na nangi peginjraqas.

4

¹ O wau qa gate, ningi nungo kanjal tamo nangi kumbra bole enjroqniy. Ningi qalie, nungo Gate dego unu. Agi a lan qureq di unu.

Ningi gaigai singila na Qotei pailyoqniy

² Ariya ijo was, ningi gaigai singila na Qotei pailyoqniy. Ningi aqarataib. Ningi pailyoqnsib areqalo bole ti sosib Qotei binjyoqniy.

³ Ningi iga qa dego Qotei pailyoqniy. Ningi endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na Pol aqa wau qujai nanqi ti gam waqtetnjroqnmqa nanqi medabu waqtoqnsib Kristus aqa anjam nami uliesoqnej qaji di mare mare laqnaqab.” O ijo was ningi quiy. Jeu tamo nanqi Kristus aqa anjam di dauryqa asginjreqnu deqa nanqi e ojsib tonto talq endi waibeb unum.

⁴ Deqa ningi e qa endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na Pol aqa medabu singilatetimqa a ino areqalo dauryoqnsim Kristus aqa anjam geregere palontoqnaqas.”

⁵ O ijo was, ningi areqalo bole dauryoqnsib tamo ungasari Yesus qaliesai qaji nanjo ambleq di kumbra bole bole yoqniy. Bati soqnim ningi Kristus aqa kumbra nanqi osornjroqniy.

⁶ Ningi tamo ungasari nanjo are boletetnjrqa oqnsib anjam bole segi gaigai minjroqniy. Tamo qudei na ningi anjam bei nenemngibqa ningi kamba anjam kiyersib minjrqqa oqnsib geregere are qaloqnsib minjroqniy.

Pol a Tikikus Onesimus wo qarinjnrnaq nanqi Kolosi Kristen nanjoq gileb

⁷ E na Tikikus qarinyonum nunjoq bqo. A ijo wau kalil qa ningi saingwas. Tikikus a gago wau qujai. A gago Kristen was bole. A Tamo Koba aqa wau tamo bolequja.

⁸ E na a qarinyonum nunjoq bqo. Iga kiyersim unum di a na ningi saingim qusib dena nunjoq are singilatqab.

⁹ E na Onesimus dego qarinyonum a Tikikus ombla nunjoq bonub. A dego gago Kristen was bole. A nunjoq len qujai. Nanqi aiyel nunjoq bosib gago kumbra kalil qa ningi saingwab.

Pol na Kolosi Kristen nanqi kaiyeinjrej

¹⁰ Aqo Aristarkus wo ombla tonto talq endi waigeb unum. Aristarkus a na ningi kaiyeingwo. Mak a Barnabas aqa gagai. A dego ningi kaiyeingwo. Mak a nunjoq bo degamqa ningi a osib geregereiyiy. Agi e nami a qa anjam nengrenyosim nunjoq qarinyem.

¹¹ Jastus a dego ningi kaiyeingwo. Aqa ñam bei Yesus. A Tamo Koba Yesus aqa wa. Nanqi qalub Juda tamo. Juda tamo qudei nanqi e ombla Qotei aqa wau ojsaieqnu. Nanqi segi qalub e ombla Qotei aqa wau ojeqnu. Qotei na aqa segi tamo ungasari nanqi taqatnjrsim nanjo Mandor Koba sqas anjam di nanqi segi qalub e aqaryaboqnsib mare mare laqnu. Juda tamo bei na degyosaieqnu.

¹² Epafra a dego ningi kaiyeingwo. A nunjoq len qujai. A Kristus Yesus aqa wau tamo. A gaigai singila na ningi qa endegsi pailyeqnu, “O Qotei, ni na Kolosi Kristen nanqi aqaryainjrimqa nanqi singila na tigeloqnsib ino kumbra bole kalil keretoqnsib ino areqalo geregere qalieqab.” Epafra a ningi qa degsi pailyeqnu.

¹³ O ijo was, e ningi endegsi mernjwai. Epafra a gaigai ningi qa are qaloqnsiq deqa a wau koba yeqnu. A ningi qa ti Laodisia Kristen nanqi qa ti Hierapolis Kristen nanqi qa ti are qaloqnsiq deqa wau koba yeqnu.

¹⁴ Ariya Luk a dego ningi kaiyeingwo. A yu qangra tamo. Iga a tulan qalaqalayeqnu. Demas a dego ningi kaiyeingwo.

¹⁵ O was ningi ijo kaiye anjam endi osib Laodisia Kristen nanqi dego minjriy. Osib Kristen tamo ungasari Nimfa aqa talq di korooqnsib loueqnub qaji nanqi a ti ijo kaiye anjam endi osib nanqi minjriy.

¹⁶ Ningi ijo anjam kalil e nengrenyonum qaji endi sisiyosib koboamqa qarinyib Laodisia Kristen nanjoq gilmqa nanqi dego sisiyqab. E anjam bei dego nami nengrenyosim Laodisia Kristen nanjoq qarinyem. Ijo anjam di nanqi na kamba olo nunjoq qarinyib ningi sisiyoiy.

¹⁷ Ariya ningi na Arkipus endegsib minjiy, “Qotei a ni wau emej deqa wau di ni na geregere taqatosim wauoqne.”

¹⁸ E Pol. Ijo anjam bosiq endi koboqo. Deqa e ijo segi ban na kaiye anjam endi nengrenyosim nunjoq qarinyonum. E tonto talq endi unum deqa ningi e uratbaib. Ningi e qa are qaloqnsib soqniy. O ijo was, Qotei a ningi qa are boleyeme. Bole.

1 TESALONAIKA

¹ Iga Pol na Sailas na Timoti na iga qalub anjam endi nengrenyosim ningi Tesalonaika qureq di loueqnub qaji nungoq qarinyonum. Ningi Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanqi aiyel beternjrejunub.

Qotei a ningi qa are boleiyimqa ningi lawo na soqniy.

Tesalonaika Kristen nanqi Yesus qa nanjo areqalo singilateb

² Iga gaigai ningi kalil qa pailyoqnsim Qotei binjyeqnum.

³ Ningi Yesus qa nunjo areqalo singilateqneb deqa ningi kumbra bole bole yeqnum. Osib ningi qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsib wau bole ojeqneb. Mondonj gago Tamo Koba Yesus Kristus a olo bqas. Ningi a qa tariñoqnsib singila na tigelejunub. Iga nunjo kumbra deqa are qaloqnsim gago Abu Qotei binjyeqnum.

⁴ O ijo was kalil, Qotei a ningi aqa segi qa marsiq giltnjej deqa a na ningi tulan qalaqalaingeqnu. Di iga qalieonum.

⁵ Iga nami Yesus aqa anjam bole nungoq osi bem. Iga laña anjam maro na osi bosai. Iga singila ti Mondor Bole ti areqalo bole ti dena osi bem. Ningi qalie, iga nunjo ambleq di sosim kumbra boledamu yoqnsim ningi aqaryaingoqnem.

⁶ Ningi Qotei aqa anjam ojesoqneb deqa gulbe gargekoba nungoq di brantonej. Bati deqa ningi gago kumbra ti Tamo Koba aqa kumbra ti dauryoqneb. Ningi uratosiaoqneb. Mondor Bole na nunjo areqalo tigeltetnjeqneq deqa ningi tulan areboleboleingooqnej.

⁷⁻⁸ Ningi Tamo Koba aqa anjam palonteqnab anjam di giloqnsiq Masedonia sawa ti Akaia sawa ti dia brantonej. Deqa sawa dia tamo ungasari kalil Yesus qa nanjo areqalo singilateqneb qaji nanqi nunjo kumbra qa quoqnsib dauryeqnub. Sawa dia segi sai. Sawa sawa kalilq di dego ningi Qotei qa nunjo areqalo singilateb deqa saooqnsib laq nab tamo ungasari nanqi quekriteqneb. Deqa unqum, iga aitentisim nunjo kumbra deqa olo mare laqasai.

⁹ Iga nami nunjo ambleq di sonamqa bati deqa ningi gago anjam dauryoqneb. Nunjo kumbra deqa sawa sawa kalilq di tamo ungasari nanqi saooqnsib laq nab. Ningi are bulyosib gisan qotei nanqi torei uratnjrsib Qotei bole agi nambile gaigai unu qaji a areiyosib waueteqnub.

¹⁰ Osib ningi Qotei aqa Niri a lan qureq na bqajqa deqa tariñoqnsib unub. Nunjo kumbra deqa dego sawa sawa kalilq di nanqi saooqnsib laq nab. Qotei aqa Niri di agi Yesus. A moinaqa Qotei na olo subq na tigeltje. A na iga padalo sawaq na elenje deqa mondonj Qotei aqa minjin oqwa bati boqnimqa iga aqa minjin di turqasai. Iga so bole gaigai sqom.

2

Pol a Tesalonaika Kristen nanjo ambleq di wau bole yoqnej

¹ O ijo was ningi segi qalie, iga nami nungoq bosim nunjo ambleq di wauoqnem gago wau di lanja ulonjosai.

² Ningi qalie, iga nungoq bosaisosimqa iga Filipai qureq di Qotei aqa wau ojeqnam jeu tamo nanqi na iga jaqatin egoqnsib ugeugeigoqneb. Bunuqna iga nunjo qureq bonamqa dia dego jeu tamo nanqi na iga ugeugeigoqneb. Gago Qotei na gago are singilatetgej deqa iga jeu tamo nanqi qa ulaosai. Iga singila na tigelooqnsim Qotei aqa anjam bole ningi mernjoqnem.

³ Bati deqa iga ningi endegsi mernjoqnem, “Ningi Yesus qa nunjo areqalo singilatiy.” Iga anjam uge bei ningi merngosiaoqnem. Iga nunjo ambleq di sosim kumbra jiga ti gisan kumbra ti yosiaoqnem.

⁴ Qotei a segi gago kumbra tenemtoqnsiq une bei unosiaoqnej deqa a na iga wau egsiqqa mergej, “Ningi ijo anjam bole mare mare laqniy.” O ijo was, mandam tamo nanqi gago wau qa arearetnjroqnaqja iga deqa are qalosaioqnem. Iga endegsi are qaloqnem, “Qotei a segi gago are miligi peleyoqnsim gago wau qa arearetnoqnas.”

⁵ Ningi qalie, iga walawala anjam bei ningi merngosiaoqnem. Osim nunjo ingi ingi qa maulgonaq lanja gisan na anjam palontosiaoqnem. Qotei a segi gago kumbra qa qalie.

⁶ Iga wauoqnem di ningi na kiyo tamo qudei na kiyo gago ñam soqtetgwajqa deqa wauoqnem e? Sai. Iga deqa wauosiaoqnem.

⁷ Bole, iga Kristus aqa wau tamo bole unum deqa iga ningi endegsi merngwa kere, “Ningi silali ingi ingi qa aqaryaigoqniy.” Ariya iga degyosai. Iga nunjo ambleq di angro kiñilala bul lawo na soqnem. Ai nanqi na nanjo angro mom nanqi munqum anainjreqneb dego kere iga nunjo ai bul sosim ningi gereingooqnem.

⁸ Osim iga ningi tulan qalaqalaingoqnem. Deqa iga nungo silali ingi ingi yaingwajqa are qalosaioqnem. Iga Qotei aqa anjam bole ningi merngwajqa deqa are qaloqnem. Di segi sai. Iga gago segi n̄ambile dego uratosim ningi aqaryaingwajqa are qaloqnem. Di kiyaaq? Ningi gago Kristen was bole unub deqa.

⁹ O was ningi qalie, iga ningi koba na sosimqa Qotei aqa anjam bole merngoqnem bati deqa iga waukobaoqnem. Iga ningi gulbe engwa uratosim deqa gago segi ban na qanam ti qolo ti tulan singila na wauoqnem. Osim dena gago segi ingi ingi awaiyoqnsim uyoqnem. Ningi iga silali qa aqaryaingwajqa deqa merngosasioqnem.

¹⁰ Ningi Yesus qa nungo areqalo singilateqnu qaji iga na kumbra bole bole osorngoqnem. Iga kumbra uge bei osorngosasioqnem. Iga Qotei aqa n̄amgalaq di kumbra bole tiñtin nungo ambleq di yoqnem. Di ningi qalie. Qotei a dego qalie.

¹¹ Abu nan̄gi na nan̄go an̄gro nan̄gi tingitn̄roqnsib daln̄jreqnub dego kere iga ningi tingitn̄goqnsim daln̄goqnem.

¹² Iga ningi degn̄goqnem. Di kiyaaq? Ningi kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji di yoqnsib walweloqñajqa deqa. Qotei aqi a na ningi endegsi metn̄gej, “Ningi ijoq babqa e nun̄go Mandor Koba sosiy ningi taqatn̄gitqa ningi lan̄ qureq di so bole gaigai sqab.”

Tesalonaika Kristen nan̄gi gulbe qoboiyoqneb

¹³ Iga Qotei aqa anjam ningi merngeqnam ningi quocnsib endegsib are qalosaioqneb, “Anjam di mandam tamo nan̄go anjam.” Sai. Ningi are qaloqneb, “Bole, anjam di Qotei aqa anjam tiñtin.” Deqa bini Qotei aqa anjam di nun̄go are miligiq di singila na wauoqnu. Di kiyaaq? Ningi Yesus qa nun̄go areqalo singilateb deqa. Utru deqa iga gaigai Qotei bin̄jyeqnum.

¹⁴ O ijo was, tamo un̄gasari Judia sawaq di Kristus Yesus aqa Abu Qotei wo qa loueqnub qaji nan̄go kumbra aqi ningi dauryeqnub. Tamo un̄gasari nan̄gi di Juda nan̄gi na gulbe koba en̄jroqneb dego kere nun̄go segi len̄ qujai nan̄gi na ningi gulbe koba en̄geqnu.

¹⁵ Juda nan̄gi na Tamo Koba Yesus qalsib moiyoqneb. Nan̄gi nami Qotei aqa medabu o qaji tamo nan̄gi dego n̄umoqnsib moiyoqñroqneb. Osib iga dego wigonab iga nun̄go qure uratosim jaraiyem. Juda nan̄gi di kumbra Qotei a tulan areareteqnu qaji di gotran̄yoqnsib tamo un̄gasari kalil nan̄gi jeutin̄reqnub.

¹⁶ Osib iga na sawa bei bei qaji nan̄gi Qotei aqa anjam min̄jrqa yeqnam gam getentetgeqnu. Qotei na sawa bei bei qaji nan̄gi elen̄aim deqa Juda nan̄gi na gam getentetgeqnu. Deqa nan̄gi bati gaigai nan̄go segi une tumbol ateqnub. Nan̄gi kumbra degyeqnub deqa Qotei aqa min̄jin̄ bosiq nan̄goq di unu.

Pol a Tesalonaika Kristen nan̄gi olo un̄jrqaqqa are koba qaleqnu

¹⁷ O ijo was, Juda nan̄gi na iga wigeb deqa iga ningi uratn̄gosim bati truquyala sawa beiq di soqnem. Deqa iga nun̄go ulatamu unosaieqnum. Ningi gago are miligiq di unub deqa iga ningi ti sobulejunum. Deqa iga nun̄goq olo bosim nun̄gwajqa gam n̄ameqnum. Iga ningi olo nun̄gwajqa are koba qaleqnum.

¹⁸ Od, iga nun̄goq olo bqajqa are unu. E Pol e segi bati gargekoba nun̄goq olo bqajqa yeqnam Satan na iga gam getentetgoqnej.

¹⁹ Mondon̄ gago Tamo Koba Yesus a lan̄ qureq na bamqa bati deqa iga ningi qa are singilatosim Yesus aqa n̄amgalaq di tulan areboleboleigwas. Yim Yesus na mergwas, “Ningi ijo wau tamo bole.” O ijo was, bati deqa iga ningi qa tulan areboleboleigwas.

²⁰ Od, bini dego iga ningi qa tulan areboleboleigeqnu. Ningi na gago are tulan boletetgeqnu.

3

Pol a Timoti qarinyonaq Tesalonaika Kristen nan̄goq gilej

¹ Iga ningi qa are kobaigoqnej. Deqa iga are qalem, “Un̄gum, iga olo tarinqa keresai. Aqo Sailas wo Atens qureq endi sqom.”

² Iga degsi are qalsimqa Timoti qarinyonam nun̄goq gilej. Timoti a gago Kristen was bole. A Qotei aqa wau tamo. A Kristus aqa anjam bole maro qaji tamo. A ningi aqaryaingosim nun̄go areqalo Yesus qa singilateqnu qaji di olo singilatetn̄gwajqa deqa osim qarinyonam nun̄goq gilej.

³ Gulbe ti jaqatin̄ ti ningi eqnub qaji dena nun̄go areqalo ugetetn̄gaim deqa marsim Timoti qarinyonam nun̄goq gilej. Ningi qalie, Qotei a nami ningi ti iga ti gulbe oqajqa marsiq giltgej.

⁴ Aqi iga ningi koba na sosimqa endegsi merngoqnem, “Gulbe gargekoba gagoq boqñqas.” Merngeqnam gulbe aqi gagoq di brantoqnej. Di ningi qalie.

⁵ Utru deqa e tarinqa keresai. Ningi nun̄go areqalo Yesus qa bole singilateqnu kiyo sai kiyo di e qalieqajqa deqa Timoti qarinyonam nun̄goq gilej. E endegsi are qalem, walawalaiyo

tamo Satan na ningi uneq waingonaga ningi gago wau lanja ulontosib nungo areqalo Yesus qa singilato qaji di urateb kiyoo? Degsi are qalsim are kobaiboqnej.

Timoti a olo bosiq Pol minjej, "Tesalonaika Kristen nanjo so bolequja"

⁶ Ariya Timoti a nungoq gilsiq a olo uratngsiqa aqo Sailas wo gagoq di brantosiqa anjam bolequja endegsi mergej, "Tesalonaika Kristen nanji Yesus qa nanjo areqalo singilatoqnsib segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yeqñub. Osib gaigai ningi qa are boleinjreñnu. Ningi nanji unjrqaqja are koba unu dego kere nanji kamba ningi nunjwajqa are koba unu."

⁷ O ijo was, ningi Yesus qa degsib nunjo areqalo singilateqñub anjam di Timoti a bosiq aqo Sailas wo saigonaqa anjam dena gago gulbe kalil qa olo are singilatetgej.

⁸ Deqa iga qalieonum, ningi singila na Tamo Koba aqa ñam ojejunub. Iga di qalieosim deqa bini iga so bole unum.

⁹ Iga ningi qa are qaloqñsim deqa iga gago Qotei aqa ñamgalaq di tulan areboleboleiqeñnu. Gago arebolebole di tulan kobaquja. Qotei na arebolebole di iga egej deqa iga a binjiyeqñnu.

¹⁰ Iga qanam ti qolo ti endegsim Qotei pailyeqñnu, "O Abu, ni na odgimqa iga Tesalonaika Kristen nanjoq gilsim unjrqom. Unjrsim nanjo areqalo Yesus qa singilateqñub qaji di truquinjrimqa iga na olo singilatetnjrñom." Iga degsim Qotei pailyeqñnu.

Pol a olo Tesalonaika Kristen nanjoq gilqajqa are qaleqnu

¹¹ Gago are koba endegsi unu. Gago Abu Qotei wo gago Tamo Koba Yesus wo nanji aiyel na gam waqtetgibqa iga nunjoq olo gilqom.

¹² Gago areqalo bei dego agiende. Tamo Koba a na ningi aqaryainjimqa qalaqalaiyo kumbra nunjoq di tulan kobaeme. Amqa ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqñsibqa tamo ungasari kalil nanji dego tulan qalaqalainjroqñiy. Agi iga na ningi tulan qalaqalainjeqñnu dego kere.

¹³ Kumbra dena Qotei a nunjo are miligi singilatetngimqa ningi aqa segi kumbra bole dauryoqñsib tamo ungasari tulan bolequja brantosis gago Abu Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoiji soqñiy. Soqñib mondonj gago Tamo Koba Yesus na Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nanji lanj qureq dena joqsim bqas. Bole.

4

Ningi sambala kumbra kalil torei uratiy

¹ O ijo was, kumbra bole kalil Qotei a tulan areareteqñnu qaji di iga na nami ningi osornjoqñnem. Kumbra di agi ningi dauryeqñub. Ariya bini iga nunjo are miligi singilatetngosim Tamo Koba Yesus aqa ñam na endegsi mernjwom, "Ningi kumbra bole di olo torei singilatosib yoqñiy."

² Anjam kalil iga nami Tamo Koba Yesus aqa ñam na ningi mernjoqñnem qaji di ningi segi qalie.

³ Anjam agiende. Qotei aqa areqalo agi ubtosiy marqai. Ningi aqa segi kumbra boleq di sosib sambala kumbra kalil torei uratiy.

⁴ Osib ningi nunjo segi so geregere taqatiy. Ningi degyqab di ningi Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib ñam bole oqab.

⁵ Yimqa nunjo areqalo uge uge na ningi titngosim sambala kumbraq di breinjwasai. Ningi qalie, tamo ungasari Qotei qaliesai qaji nanji sambala kumbra dauryoqñsib unub.

⁶ Ariya ningi kumbra di uratiy. Ningi na nunjo Kristen was nanji kumbra uge bei osornjraib. Osib nanji gisanjrsib nanjo ñauñ ugetnjraib. Tamo Koba a na tamo ungasari kumbra uge deqaji yeqñub qaji nanji awai uge enjrñqas. Iga nami ningi singila na degsi mernjoqñnem.

⁷ Qotei na iga kumbra jigat yqajqa metgosai. Iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa metgej.

⁸ Deqa tamo bei a gago anjam endi gotranjyqas di a kumbra tulan ugedamu yqo. A tamo nanjo anjam gotranjosai. A Qotei aqa anjam gotranjyqo. Qotei agi a na aqa Mondor Bole ningi enjeqñnu.

Ningi qalaqalaiyo kumbra torei singilatosib yoqñiy

⁹ Ningi nunjo Kristen was nanji qalaqalainjreñub deqa e olo anjam bei totoryosiy nengrenjyqasai. Qalaqalaiyo kumbra di Qotei na osornjekritej.

¹⁰ Agi ningi na Masedonia Kristen kalil nanji tulan qalaqalainjreñub. Ariya ijo was, iga nunjo are singilatetngimqa ningi qalaqalaiyo kumbra di olo torei singilatosib yoqñiy.

¹¹ Osib lawo na sosib nunjo segi ingi ingi taqatosib nunjo segi ban na wauoqñiy. Anjam di iga nami ningi mernjoqñnem.

¹² Ningi degsib wauoqñibqa ningi ingi bei qa truquinjwasai. Deqa tamo ungasari Yesus qaliesai qaji nanji nunjo kumbra di unsib tulan areboleboleinjñqas.

Yesus a olo bosim tamo ungasari moreño qaji ti nambile unub qaji ti nanji koba na sqab

¹³ Ariya ijo was, tamo ungasari nami moreñeb qaji nanji mondonj kumbra kiye turqab di ninji qalieqajqa deqa merngwom. Yim ninji nanji qa are gulbeingwasai. Tamo ungasari Qotei qaliesai qaji nanji subq na tigelo bati qa tariño saieqñub. Deqa nanjo was bei a moiqsas di nanji tulan are gulbeinjrqas. Ariya ninji degsib are gulbeingwasai.

¹⁴ Yesus a moisiqa olo subq na tigelej anjam di ninji iga ti gago areqaloq di singilatejunum. Deqa iga qalieonum, mondonj Qotei a tamo ungasari kalil Yesus ombla sosib moreñeb qaji nanji subq na tigeltinrimqa nanji Yesus beteryosib koba na lanj qureq na mandamq aiqab.

¹⁵ Iga Tamo Koba aqa anjam ninji endegsi merngwom. Mondonj Tamo Koba a mandamq aiyocnimqa iga nambile unum qaji iga na tamo ungasari nami moreñeb qaji nanji bunjrsim namo oqsim Yesus itqasai.

¹⁶ Qotei a anjam singila na marimqa lanj angro matu a lelenoqñimqa Qotei a gul anjamqas. Yimqa Tamo Koba Kristus a lanj qure uratosim mandamq aiyocnimqa tamo ungasari nami Kristus qa nanjo areqalo singilatosis moreñeb qaji nanji namo subq na tigelqab.

¹⁷ Tigelabqa bati deqa iga nambile unum qaji iga ti nanji ti turossim koba na lanbiq na oqsim Tamo Koba a itqom. Osim a ti gaigai sqom.

¹⁸ Deqa ninji anjam di Qotei aqa tamo ungasari nanji minjroqnsibqa dena nanjo are singilatetnjoqñiy.

5

Yesus a bqajqa bati tamo bei a qaliesai

¹⁻² O ijo was, Tamo Koba Yesus a bati gembu bqas di tamo bei a qaliesai. A bqajqa bati di bajin tamo bul brantqas. Bajin tamo nanji qolo beqñub dego kere Yesus bqajqa bati di lumu brantosis tamo ungasari nanji pructnjrqas. Ninji di qalie deqa iga olo anjam bei totoryosim nengrenjqasai.

³ Yesus a bosaisoqñimqa tamo ungasari gargekoba nanji endegsib maroqñqab, "Iga so bole unum. Iga ingi bei qa ulaqasai." Degsib maroqñibqa gulbe kobaquja nanjoq di brantoqujatqas. Uña angrotqa osiq jaqatin eqnu dego kere. Gulbe di nanji britosis jaraiqa keresai.

⁴ Ariya ijo was, ninji ambruc di sosai deqa Yesus bqajqa bati di bajin tamo bul bqas dena ninji pructngwasai.

⁵ Ninji kalil pulonj aqa angro. Ninji suwanj aqa angro. Iga qolo qaji tamo sai. Iga ambruc qaji tamo sai.

⁶ Deqa iga nerenjo ani tamo nanji bul sqasai. Iga nam atoqnsim areqalo bole ti sqom.

⁷ Iga qalie, tamo nanji nerenjeqñub qaji qolo nerenjeqñub. Tamo nanji ya uge uyoqnsib nanarieqñub qaji nanji qolo ya uyeqñub.

⁸ Ariya iga suwanj qaji tamo unum deqa iga areqalo bole ti sosim Qotei qa gago areqalo singilatoqnsim qalaqalaiyo kumbra yoqñqom. Gago kumbra di iga qoto qa gara jugo bul jigsim tigelesqom. Osim Qotei na iga padalo sawaq na elenqajqa deqa tariñoqñom. Gago kumbra di iga qoto qa gate tatal bul atsim tigelesosim nam atoqñqom.

⁹ Qotei na iga aqa minjin turqajqa giltgosai. Gago Tamo Koba Yesus Kristus na iga elenqajqa deqa giltgej.

¹⁰ Yesus a iga qa moiyej deqa iga mandamq endi sqom kiyo iga moiqom kiyo di unqum. Iga Yesus a koba na nambile gaigai sqom.

¹¹ Deqa ninji segi segi na Qotei aqa tamo ungasari nanji anjam bole minjroqnsib dena nanji singilatnjoqñiy. Agi bini ninji degyeqñub.

Ninji kumbra bole bole yoqñiy

¹² Ariya ijo was, iga na ninji endegsi merngwom. Ninji nunjo Kristen gate nanjo sorgomq di soqñiy. Tamo Koba a na nanji gate atelenje deqa nanji ninji aqaryainjwajqa wauqñub. Wauoqnsib Qotei aqa anjam ninji merngoqnsib nunjo kumbra tingitetngeqñub.

¹³ Nanji wau di yeqñub deqa ninji nanji qa are boleingqonim nanji qalaqalainjroqñiy. Osib ninji nunjo Kristen was kalil nanji koba na are qujaitosis soqñiy.

¹⁴ O ijo was, iga nunjo are tigeltetngimqa ninji kumbra endegyiy. Ninji na tamo ungasari wauqajqa asginjreanu qaji nanji tingitnjoqñiy. Osib tamo ungasari are gulbeinjreanu qaji nanji singilatnjoqñiy. Tamo singila saiqoqi unub qaji nanji dego aqaryainjroqñiy. Osib tamo kalil nanji lawo na gereinjroqñiy.

¹⁵ Tamo qudei nanji ninji kumbra uge engibqa ninji na kamba olo kumbra uge enjraib. Ninji na gaigai nunjo Kristen was nanji ti tamo ungasari kalil nanji ti kumbra bole osornjroqñiy.

¹⁶ Osib ninji gaigai areboleboleingim soqñiy.

¹⁷ Sosib gaigai pailyoqñiy.

¹⁸ Kumbra kiye nungoq di brantognim, di unqum, ningi olo Qotei binjyoqnsib minjoqniy, “Ni keretonum.” Qotei aqa areqalo agiende. Ningi Kristus Yesus beteryesosib degyoqniy.

¹⁹ Qotei aqa Mondor na ningi wau bei yqajqa are tigeltetngimqa ningi olo getentaib. Ningi wau di yiy.

²⁰ Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi na anjam merngoqnbqa ningi nanqi qa olo are ugeingaiq.

²¹ Anjam kalil ningi queqsub qaji di ningi geregere tenemtoqnsib pegiyoqniy. Osib kumbra kalil dego pegiyoqnsib kumbra bole segi dauryoqniy.

²² Osib kumbra uge kalil uratoqniy.

²³ Qotei a are lawo qa utru. A na ningi torei aqa segi kumbra boleq di atqas. A nungo mondor ti nungo qunuj ti nungo jejamu ti kalil taqatesoqnmqa ningi so bole gaigai sqab. Deqa mondor gago Tamo Koba Yesus Kristus a olo lan qureq na bamqa ningi aqa namgalaq di une saiqoji sqab.

²⁴ Qotei agi ningi metngej qaji a na ningi aqaryainqimqa inqi bole kalil di nungoq di brantqas. Qotei a gisan tamo sai. Anjam kalil a mareqnu qaji di a bole dauryeqnu.

²⁵ O ijo was, ningi iga qa Qotei pailyoqniy.

²⁶ Ningi na nungo Kristen was kalil nanqi segi segi kundoqnjriy. Kumbra di agi Qotei aqa tamo unqasari nanqi yeqsub.

²⁷ E Tamo Koba aqa nam na ningi endegsi merngwai. Ningi na Qotei aqa tamo unqasari kalil nanqi koroinrsib ijo anjam nengrenyonum qaji endi sisiyabqa nanqi quqwab.

²⁸ Gago Tamo Koba Yesus Kristus a ningi qa are boleiyeme. Bole.

2 TESALONAIIKA

¹ Iga Pol na Sailas na Timoti na iga qalub anjam endi nengrenjyosim ninji Tesalonaika qureq di loueqnub qaji nungoq qarinyonum. Ninji na gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanji aiyel beternjrejunub.

² Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanji aiyel ninji qa are boleinjrimqa ninji lawo na soqniy.

Gulbe oqa bati qa Tesalonaika Kristen nanji singila na tigelejrunub

³ O ijo was, iga gaigai ninji qa are qaloqnsim Qotei binjyeqnum. Iga kere degyeqnum. Di kiyaaqa? Nungo areqalo Yesus qa singilateqnu qaji di tulan kobaqujaeqnu deqa. Ninji segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yeqnub. Nungo kumbra di dego tulan kobaqujaeqnu.

⁴ Iga qure qure kalilq di Qotei aqa tamo ungasari nanji nungo kumbra deqa sainjroqnsim nungo nam soqteqnum. Kumbra uge kalil jeu tamo nanji na ninji engeqnu qaji deqa ti gulbe kalil nungoq di branteqnu qaji deqa ti iga na Qotei aqa tamo ungasari nanji sainjre-qnum. Osim endegsi minjre-qnum, “Tesalonaika Kristen nanji gulbe kalil qoboioyqnsib Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu.”

Qotei a kumbra bole tintin na tamo ungasari nanji peginjre-qnu

⁵ Gulbe kalil di nungoq di branteqnu deqa iga endegsi poigwo, Qotei a kumbra bole tintin na iga pegigeqnu. Ninji jaqatin eqnub di aqa utru agiende. Qotei a nunjo jaqatin di unoqnsiq merngeqnu, “Bole, ninji jaqatin di eqnub deqa e nunjo Mandor Koba sosiy ninji taqatnwa kere.”

⁶ Mondonj Qotei a kumbra bole tintin endeqaji yqas. Jeu tamo agi ninji gulbe engeqnu qaji nanji a na kamba gulbe enjrqas.

⁷ Tamo Koba Yesus aqa lanj anjro nanji ti namywu ti lanj qureq na mandamq aisib tamo ungasari kalil nanjo namgalaq di brantqab. Brantib bati deqa Qotei na iga ti ninji ti aqaryaigosim gago gulbe kalil iga bini qoboieqnum qaji di kobotim iga aqaratqom.

⁸ Yesus a mandamq aisim tamo ungasari Qotei qaliesai qaji nanji ti tamo ungasari gago Tamo Koba Yesus aqa anjam bole dauryqa urateqnu qaji nanji ti njolawotnjrqas.

⁹ Osim nanji awai ugedamu enjrqas. Nanjo awai uge agiende. Nanji Tamo Koba a ombla sqasai. Nanji aqa singila koba ti rianj ti unqasai dego. Nanji tulan isaq di sosibqa bati gaigai padalosib sqab.

¹⁰ Bati Qotei na nami atej qaji di brantimqa Yesus a bosim nanji degsim njolawotnjrqas. Ariya Qotei aqa segi tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo singilateqnu qaji nanji kalil a mandamq aiyocnim unsibqa aqa nam soqtosib a qa tulan areboleboleinjrim sqab. Ninji dego nanji koba na areboleboleingim sqab. Di kiyaaqa? Qotei aqa anjam iga nami mernjoqnem qaji di ninji qusib nunjo areqaloq di singilateb deqa.

Pol a Tesalonaika Kristen nanji qa pailyeqnu

¹¹ Deqa ijo was, iga bati gaigai ninji qa are qaloqnsim gago Qotei endegsi pailyeqnum, “O Abu, ni na Tesalonaika Kristen nanji aqaryainjroqnume. Yimqa kumbra kalil ni nami nanji dauryqa metnjrem qaji di nanji dauryocnibqa ni unoqnsim tulan arearetmoqnas. O Abu, ni na nanji singilatnjroqnmqa nanji kumbra bole kalil dauryqajqa are koba soqnm dauryocnqab. Osib Yesus qa nanjo areqalo singilatoqnsib aqa wau geregere ojoqncqab.” O ijo was, iga degsim ninji qa Qotei pailyeqnum.

¹² Gago Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nanji aiyel ninji qa are boleinjre-qnu. Deqa ninji gago Tamo Koba Yesus aqa nam soqtoqniy. Yimqa a na kamba dego nunjo nam soqtetnjgoqnas.

2

Yesus a bosaisoqnmqa Qotei aqa dal anjam gotranjo qaji tamo kobaquja a namoqna brantqas

¹ O ijo was kalil, mondonj gago Tamo Koba Yesus Kristus a lanj qureq na boqnmqa ninji iga ti aqa singaq di koroqom. Iga deqa ninji anjam kiñala mernjim quiy.

² Tamo qudei nanji mareqnu, “Tamo Koba a bqajqa bati brantqo koboqo.” Osib olo qudei mareqnu, “Anjam di Qotei aqa Mondor na babtosiq iga mergwo.” Olo qudei mareqnu, “Anjam di Qotei aqa anjam bole.” Olo tamo qudei nanji mareqnu, “Anjam di Pol aqa wau qujai nanji ti nengrenjonab iga sisiyem.” O was, ninji nanjo anjam di qusib prugaib.

³ Nanjo anjam di gisanj. Nanji gisanj kumbra dego yeqnub. Deqa ninji nanji daurnjraib. Ninji quiy. Yesus bqajqa bati di lanja brantqasai. Bati di brantqa laqnmqa kumbra qudei

namoqna endegsi bqas. Tamo gargekoba nanġi Qotei qoreiyoqnsib sqab. Qotei aqa dal anjam gotranġo qaji tamo kobaquja a dego boleq dqas. Boleq dosim mondonġ a nġamyuwoq aisim padalougetqas.

⁴ Tamo kobaquja di a diqoqnsim aqa segi nġam soqtoqnsim gisaġ qotei kalil nanġi tulaġ buġnġroqnaqas. Osim a Qotei aqa atra tal koba miligiq gilsim di awoosim marqas, "E segi Qotei." O ijo was, kumbra kalil di namoqna brantim Kristus a bunuqna bqas.

⁵ E nuġġo qureq di dosimqqa tamo kobaquja deqa niġġi saiġġoqnem. Niġġi ijo anjam di olo are walġġwo kiyo?

⁶ Tamo kobaquja di a bosaiunu. A bqajqqa bati agi Qotei a nami atej unu. A namoqna baim deqa tamo bei na a bqajqqa gam getentejunu. Gam getentetejunu qaji tamo di niġġi qalie. Tamo kobaquja a bqajqqa batiamqqa Qotei na marim a brantqas.

⁷ Niġġi qalie, tamo kobaquja di a Qotei aqa dal anjam gotranġo qaji tamo unu. A bini ulioqnsiq waueqnu. A uliesoqnmqqa Qotei na gam getentejunu qaji tamo di taqal waiyim tamo kobaquja a boleq dqas.

⁸ A boleq dimqqa bati deqa Tamo Koba Yesus a rianġ koba ti bosim aqa me mondor medabuq na puyqas. Puyimqqa jagwa koba dosim dal anjam gotranġo qaji tamo kobaquja di qalsim moiyoqnas. O ijo was, Yesus aqa rianġ dena tamo kobaquja di tulaġ padaltougetqas.

⁹ Dal anjam gotranġo qaji tamo kobaquja di a Satan aqa siġġila ti bosim aqa gisaġ kumbra na marġwa gargekoba tamo uġġasari nanġi osornġroqnaqas.

¹⁰ Osim aqa kumbra uge dena a na tamo uġġasari padalo gam dauryeqnub qaji nanġi gisa gisaġnġroqnaqas. Tamo uġġasari nanġi di Qotei na elenqqa oqnsiq aqa anjam bole minġreanaqqa nanġi deqa arearetnġrosiaieqnu.

¹¹ Deqa Qotei na nanġo areqalo niġġaqyetrġrimqqa nanġi aqa anjam bole dauryqqa torei uratosib Satan aqa gisaġ anjam dauryoqnaqab.

¹² Deqa iga qalieonum, tamo uġġasari kalil Qotei aqa anjam bole nanġo areqaloq di siġġilatosaieqnaqab qaji nanġi di Qotei na nġolawotnġrsim awai ugedamu enġrqas. Di kiyaqqa? Nanġi kumbra uge uge dauryqajqqa areboleboleinġreġnu deqa.

Qotei na niġġi elenqajqqa marsiq giltġġej

¹³ Ariya ijo was kalil, Tamo Koba a na niġġi tulaġ qalaqalaingeqnu. Deqa iga bati gaigai niġġi qa are qaloqnsim Qotei biġġiyeqnum. Tulaġ nami Qotei na niġġi elenqajqqa marsiq giltġġej. A niġġi giltġġgwa osiqqa endegsi are qalej, "Ijo Mondor Bole na Tesalonaika Kristen nanġi siġġilatnġrimqqa nanġi ijo segi tamo uġġasari bolequja sqab. Sosib ijo anjam bole nanġo areqaloq di siġġilatib kumbra dena e na nanġi elenqai." O ijo was, utru deqa Qotei na niġġi giltġġej.

¹⁴ Aqa are endegsi unu. Niġġi gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa rianġ koba ti aqa siġġila ti unqab. Aqa are degsi sonaqa a na niġġi metġġej. A Yesus aqa anjam bole iga mare mare laqnm qaji deqa are qalsiqqa niġġi metġġej.

¹⁵ Deqa ijo was, niġġi siġġila na tigeloqnsib Qotei aqa anjam kalil iga nami niġġi mernġoqnem qaji di dauryoqniy. Anjam kalil iga nengrenġoqnem qaji di dego niġġi dauryoqniy.

¹⁶ Gago Tamo Koba Yesus Kristus wo gago Abu Qotei wo nanġi aiyel na iga tulaġ qalaqalaingeqnub. Qotei a gaigai iga siġġilatgoqnsiqqa iga qa are boleiyeqnu. Mondonġ a na iga torei boletgwas. Deqa bini iga a qa tariġoqnsim unum.

¹⁷ O ijo was, Qotei a nuġġo are siġġilatetġġosim aqaryaingimqqa niġġi kumbra bole kalil geregere dauryosib wau bole bole yoqniy.

3

Pol a Tesalonaika Kristen nanġi minġrej, "Niġġi iga qa Qotei pailyoqniy"

¹ Ariya ijo was, gago anjam qujai bei unu. Anjam agiende. Niġġi iga qa Qotei pailyoqniy. Yimqqa a na iga aqaryaingimqqa iga Tamo Koba aqa anjam geregere mare mare laqnmom. Laqnmqqa aqa anjam di tulaġ kobaosim sawa sawa kalil keretoqnmqqa tamo uġġasari gargekoba nanġi quoqnsib aqa nġam soqtoqnaqab. Nami aqa anjam di nuġġo ambleq di dego tulaġ kobaej.

² Deqa niġġi iga qa Qotei pailyoqnaqab a na iga aqaryaingosim tamo kumbra uge uge yeqnub qaji nanġo banq dena iga elenqas. Niġġi qalie, tamo gargekoba nanġi Yesus qa nanġo areqalo siġġilatosaieqnaqab.

³ Ariya niġġi quiy. Tamo Koba a gisaġ tamo sai. Anjam kalil a mareqnu qaji di a bole dauryeqnu. Deqa a niġġi siġġilatnġgosim taqatġġimqqa Satan na niġġi ugeugeingwa keresai.

⁴ Iga Tamo Koba aqa nġam na qalieonum, anjam kalil iga nami niġġi mernġoqnem qaji di niġġi dauryeqnub. Bunuqna dego niġġi dauryoqnsib sqab.

⁵ Gago are koba endegsi unu. Tamo Koba a na nungo are prugtetngimqa ningi Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra geregere qalieosib dauryoqniy. Osib singila na tigelqnsib gulbe qoboioyqniy. Agi Kristus a nami singila na tigelqnsiq gulbe qoboioyqnej dego kere.

Ningi kalil wauoqniy

⁶ O ijo was kalil, gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na iga anjam bei ningi endegsi merngwom. Kristen was qudei nangi gago anjam iga nami ningi merngoqnem qaji di dauryqa uratosib deqa nangi wauqajqa asginjreqnu. Deqa ningi na was nangi di qoreinjrsib sasaloiy. Ningi nangi koba na saib.

⁷ Ningi gago kumbra dauryoqnsib soqniy. Gago kumbra di ningi qalie. Iga nami ningi koba na sosimqa iga wauqajqa asgigosaioqnej.

⁸ Iga nungo ingi uyo laña yaingosaioqnem. Iga gago segi ingi awaiyoqnsim uyoqnem. Iga ningi gulbe engwa uratosim deqa iga qanam ti qolo ti waukobaoqnem.

⁹ Bole, iga Qotei aqa anjam maro tamo unum deqa iga nungo silali ingi ingi laña yaingwa kere. Di iga uratoqnem. Iga endegsi are qaloqnem. Iga wauoqnsim gago segi ingi awaiyoqnsim uyoqnimqa gago kumbra di ningi unoqnsib bole qa maroqnsib dauryoqngab.

¹⁰ Ningi qalie, iga ningi koba na sosimqa endegsi merngoqnem, “Tamo a wauqasai di a ingi uyqasai dego.”

¹¹ Ariya iga anjam endegsi quem, “Nunگو ambleq di tamo qudei nangi wauqajqa asginjreqnu. Nangi laña sosibqa yomu anjam koba laña laña mareqñub.”

¹² Deqa iga Tamo Koba Yesus Kristus aqa ñam na tamo nangi deqaji endegsi minjrqom, “Ningi lawo na sosib wauoqnsib nunگو segi ingi awaiyoqnsib uyoqniy.”

¹³ O ijo was, ningi kumbra bole yqajqa asgingaiq.

¹⁴ Kristen was qudei nangi gago anjam iga nenjrenyonum qaji endi uratibqa ningi na nangi taqal breinjrib isaq gileb. Yimqa nangi kumbra uge deqa nangi jemainjrqas.

¹⁵ Tamo nangi di nunگو jeu tamo edegaib. Ningi endegsib are qaloqniy, “Tamo nangi di gago Kristen was. Deqa iga Qotei aqa anjam minjroqnsim nangi olo tingitnjroqñom.” Ningi degsib are qaloqniy.

Pol a kaiye anjam nenjrenyosiq Tesalonaika Kristen nanگوq qarinyej

¹⁶ Tamo Koba a are lawo qa utru. Deqa a na nunگو are latetngimqa ningi gaigai are lawo soqniy. Tamo Koba a ningi kalil koba na soqnebe.

¹⁷ E Pol. E ijo segi baj na kaiye anjam endi nenjrenyosim nunگوq qarinyonum. E ijo anjam kobotqa laqnsimqa e degyeqnum. Di ijo kumbra.

¹⁸ Gago Tamo Koba Yesus Kristus a ningi kalil qa are boleyeme. Bole.

1 TIMOTI

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Kristus Yesus aqa Abu Qotei wo nanği aiyel na e wau di ebeb. Qotei na iga elenjej deqa iga Yesus a olo lanğ qureq na bam unqajqa deqa tariñoqnsim unum.

² O Timoti, e anjam endi nenğrenyosim inoq qarınyonum. E nami Yesus aqa anjam bole ni mermonam qusimqa ino areqaloğ di siğilatem. Deqa ni ijo anğro bole bulonum. Gago Abu Qotei wo gago Tamo Koba Kristus Yesus wo nanği aiyel ni qa dulosis are boleinjrimqa ni lawo na soqnime.

Iga gisan anjam kalil gotranjoqnom

³ E Masedonia sawaq gilqa osimqa ni endegsi mermem, “Ni Efesus qureq di soqne.” Ariya bini e anjam di pulutosiy ni mermqai, “Ni Efesus qureq di olo soqne.” O Timoti, qure dia tamo qudei nanği Qotei aqa anjam marqa oqnsib gisan anjam bei ti turtuqnsib tamo unğasari nanği minjreqnub. Deqa ni Efesus qureq di sosimqa tamo nanği di siğila na endegsi minjroqne, “Niği gisan anjam di plaltoqnaib.”

⁴ O Timoti, gisan tamo nanği di lanğa sa anjam ti nanğo moma nanğo ñam qa ti anjam koba lanğa lanğa mareleñeqnub. Deqa ni na tamo nanği di minjrimqa nanğo kumbra di uratqab. Nanğo anjam dena tamo unğasari nanğo areqalo tulanj ugeugeiyetnjreqnu. Deqa tamo unğasari nanği di Qotei qa nanğo areqalo siğilatqa yeqnaib gisan tamo nanğo anjam dena nanği getentnjreqnu. Deqa inği bole bole Qotei na iga egeqnu qaji di nanği qalieqa keresai.

⁵ Gago wau agiende. Iga na tamo unğasari nanği Yesus aqa anjam minjreqnam nanği a qa nanğo areqalo siğilatqnsib endegsi poinjreqnu, “Bole, iga Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji unum.” Degsi poinjreqnaqa nanği are bole ti sosib qalaqalaiyo kumbra dauryeqnub.

⁶ O Timoti, tamo qudei nanği kumbra di urateqnu deqa nanği tulanj nanarioqnsibqa anjam lanğa lanğa mareleñeqnub.

⁷ Bole, nanği Qotei aqa dal anjam plaltqajqa arearetnjreqnaqa mareqnu, “Anjam iga plalteqnu qaji endi anjam bole.” Ariya anjam nanği plalteqnu qaji di aqa utru nanği segi poinjrosaiqnu.

⁸ Iga qalieonum, Qotei aqa dal anjam a bolequja. Ariya iga dal anjam geregere daurqasai di dal anjam dena iga aqaryaigwa keresai.

⁹ Ni que. Qotei a tamo bole nanği qa osiq dal anjam atosai. A dal anjam gotranjo qaji tamo nanği qa osiq dal anjam atej. Nanğo kumbra uge agiende. Nanği diqoqnsib Qotei qoreiyoqnsib une ateqnub. Osib Qotei aqa kumbra dauryqa uratoqnsib olo mandam qaji kumbra uge uge yeqnu. Nanği nanğo ai abu ñumsib moiyojnreqnub. Osib tamo qudei nanği dego ñumeleneqnub.

¹⁰ Nanği sambala kumbra yoqnsib laqnu. Nanği unğa wo ñerenqa uratoqnsib tamo bei bei wo ñerenqnsib sambala kumbra yeqnu. Nanği tamo qudei bajinelenqnsib nanği kangal tamo ateqnu. Nanği gisan anjam koba maroqnsib olo puluoqnsib nanğo gisan anjam di siğilateqnu. Osib kumbra uge uge gargekoba yeqnu. Nanğo kumbra de ti Qotei aqa anjam bole ti ombla jeu atoqnsib unub.

¹¹ Qotei na e qarınbej deqa e aqa anjam bole di mare mare laqnum. Anjam di rianğ koba ti unu. Iga areboleboleigwajqa utru agi Qotei a segi.

Qotei a Pol qa dulej

¹² Gago Tamo Koba Kristus Yesus a na e siğila ebsiqa marej, “Pol a ijo wau tamo bole sqas. A ijo wau uratqasai.” Osiq e giltbosiqqa aqa wau ijo banğ di atej. Deqa e a tulanj binjiyeqnu.

¹³ Bole, nami e Yesus aqa ñam misilinyoqnsim a jeutoqnsim a qa anjam uge uge maroqnem. E nanari tamo sosim ijo areqalo Yesus qa siğilatqa uratoqnem deqa e kumbra uge di yoqnem. Yeqnam bati di Qotei a e qa dulej.

¹⁴ Osiq a e qa are tulanj boleiyosiq ijo are tigeltetbej deqa bini e gago Tamo Koba Kristus Yesus qa ijo areqalo siğilatqnsim qalaqalaiyo kumbra dauryeqnum.

¹⁵ Anjam bei agiende. Kristus Yesus a une tamo nanği elenqa osiq deqa mandamq aiyej. Tamo kalil nanği anjam di qusib marqab, “Bole.” O Timoti, e nami une gargekoba yoqnem deqa e une tamo kalil nanği tulanj buñjroqnem.

¹⁶ Yesus Kristus a une tamo nanği qa tariñsokobaiyeqnu. Aqa kumbra di tamo unğasari kalil nanği qalieqajqa deqa a matiq e qa dulej. Di kiyaga? Nanği Yesus aqa kumbra di qalieosib a qa nanğo areqalo siğilatosis ñambile gaigai sqajqa deqa.

¹⁷ Qotei a bati gaigai gago Mandor Koba sqas. A moiqa keresai. Iga a unqa keresai dego. A segi Qotei bole. Deqa iga aqa ñam soqtoqnsim a binjiyoqnom. Bole.

Pol a Timoti minjej, “Ni qoto tamo bulosim kumbra uge kalil gotranjoqne”

¹⁸ O ijo angro Timoti, Kristen gate nanngi nami Qotei aqa medabu osib ni qa anjam babtosis wau emeb. E deqa are qalsimqa anjam endi inoq qarinyonum. Deqa ni sisiyosim daurye. Kristen gate nanngo anjam babteb qaji dena ni singilatmoqnimqa ni qoto tamo bulosim kumbra uge kalil gotranjoqne.

¹⁹ Gotranjoqnsimqa ino areqalo Yesus qa bole singilatoqne. Osim qalieqam, ni Qotei aqa nngamalaq di une saiqoji unum. O Timoti, tamo qudei nanngi nanngo uneq di tulan sougetejunub deqa nanngi Yesus aqa anjam bole qalieqa keresai. Qotei na nanngo kumbra tingitetnjrqa yeqnaq nanngi olo urateqnu. Nanngi Yesus qa nanngo areqalo singilatqa asgin-jreqnaqa qobun a sargumq di paraeqnu dego kere nanngi areqalo uge uge dauryoqnsib laqnu. Kumbra dena nanngi tulan ugetnjrqa.

²⁰ Agi Himeneus Aleksander wo nanngi aiyel kumbra uge deqaji yeqnu. Deqa e na nanngi aiyel Satan aqa banq di atem. Di kiyaya? Nanngi aiyel endegsi poinjraqajqa, "Bole, iga olo Qotei misilinjyasai."

2

Iga tamo ungasari kalil nanngi qa pailyoqnmom

¹ O Timoti, e anjam kobaquja bei endegsi mermit ni qusim daurye. Ni na Kristen nanngi minjroqnmomqa nanngi tamo ungasari kalil qa pailyoqnsib Qotei binjyoqnebe.

² Osib mandor kokba ti sawa taqato qaji tamo kalil nanngi qa ti dego Qotei pailyoqnebe. Yim nanngi na iga geregere taqatgesoqnbqa iga kalil lawo na sosim kumbra Qotei a areareteqnu qaji di dauryoqnmom.

³ Pailyo deqaji Qotei aqa nngamalaq di tulan boledamu. Qotei agi iga elenje qaji.

⁴ Qotei aqa are koba endegsi unu. A na tamo ungasari kalil nanngi elenjamqa nanngi aqa anjam bole poinjrim ojesqab.

⁵ Iga qalie, Qotei a segi qujai Qotei bole. Kristus Yesus a segi qujai iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu.

⁶ Yesus a moiqajqa bati kereonaqa a bosiqqa tamo ungasari kalil nanngi elenqa marsiqa aqa segi nngabile uratosiq moiyej. Aqa kumbra dena Qotei na iga endegsi osorgej, a na tamo ungasari kalil nanngi elenqajqa are koba unu.

⁷ Qotei na e giltbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. E aqa anjam palontajqa wau ti. E bole mermonum. E gisanosai. E aqa anjam plaltoqnitqa sawa bei bei qaji nanngi poinjrim Yesus qa nanngo areqalo singilatqajqa deqa osiq e wau ebej.

⁸ Deqa ni na Kristen tamo qure qure kalilq di unub qaji nanngi minjroqnmomqa nanngi minjin ti njirin ti uratosib Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib nanngo ban soqtoqnsib pailyoqnebe.

Ungasari nanngi Qotei aqa anjam dauryosib

wau bole bole yoqnaq di nanngo wala bole

⁹ Ni na Kristen ungasari nanngi minjroqnmomqa nanngi areqalo bole na gara jigoqnebe. Nanngi diqoqnsib nanngo gate bang walaqnaib. Osib kolilei na ti wala bole na ti nanngo jejamu maqtosib gara wala ti jigoqnaib.

¹⁰ Ni na ungasari nanngi minjroqnmomqa nanngi Qotei aqa anjam dauryoqnsib wau bole bole yoqnebe. Di nanngo wala bole.

¹¹ Ungasari nanngi nanngo segi nam aguq atoqnsib medabu getentoqnsib Qotei aqa anjam quoqnebe.

¹² Nanngi Qotei aqa anjam plaltaib. Osib tamo nanngo gate saib. E na nanngi saidnjronum. Nanngi medabu getentosib anjam segi quoqnebe.

¹³ Ni que. Qotei a Adam namoqna gereiyosiqa bunuqna a Iv gereiyej.

¹⁴ Satan na Adam gisan anjam minjosai. A na Iv gisan anjam minjnaq qusiq dauryej. Osiq deqa a une atej.

¹⁵ Deqa ni na ungasari nanngi minjroqnmomqa nanngi angrotoqnsib angro qa wauoqnebe. Nanngi wau di yoqnsib gaigai Yesus qa nanngo areqalo singilatoqnebe. Osib qalaqalaiyo kumbra dauryosib Qotei aqa segi kumbra boleq di sosib nanngo segi jejamu taqatoqnebe. Yim deqa Qotei na nanngi elenqas.

3

Tamo bei a Kristen nanngo gate sqa marsimqa a kumbra bole bole dauryoqnem

¹ O Timoti, ijo anjam endi bole. Deqa ni que. Tamo bei a Kristen nanngo gate sqajqa are qalqas di kere. Di wau bolequja.

² Deqa ni unime. Tamo bei a Kristen nanngo gate sqa marsimqa a kumbra bole bole dauryoqnem. Yim tamo ungasari nanngi aqa jejamuq di une bei unqasai. Tamo di a unja aiyeltaiq. A unja qujai segi esoqnem. Osim aqa segi so geregere taqatosim areqalo bole

ti soqnem. Tamo lanaj nanği aqa meq boqñibqa oqnsim geregereinjoqnem. A Qotei aqa anjam palontqajqa wau geregere poiym anjam palontoqnem.

³A ya uge uyoqnsim nanarioqñaiq. A urur minjin oqim qotoqñaiq. A lawo na soqnem. A silali koba ti sqajqa are qaloqñaiq.

⁴A na aqa uña ti aqa anğro nanği ti geregere taqatnjoqñeme. Yim aqa anğro nanği aqa anjam geregere quoqnsib dauryoqñebe.

⁵A aqa segi uña ti aqa anğro nanği ti geregere taqatnjoqñasai di a Kristen nanği geregere taqatnjoqñe keresai dego. Deqa a Kristen nanjo gate sqa keresai.

⁶Ni Kristen tamo bunuj a gate ataim. A gate sqas di a diqosim aqa segi ñam soqtim Qotei na nami Satan ñolawotej dego kere a ñolawotqas.

⁷Deqa ni tamo bei a Kristen nanjo gate atqa osimqa ni aqa kumbra endeqaji unsim a gate ate. A tamo unğasari Qotei qaliesai qaji nanjo ñamgalaq di ñam bole ti unu. A ñam bole ti sqasai di a gate ataim. Tamo deqaji a gate sqas di tamo qudei nanği a misilinyibqa Satan na a tulaj ugeugeiyim a aliemq di sobulqas.

Kristen nanjo wau tamo nanği areqalo bole ti sosib wauoqñebe

⁸Tamo qudei nanği Kristen nanjo wau tamo sqa marsibqa nanği dego areqalo bole ti sosib kumbra bole bole yoqñebe. Nanği medabu aiyeltaib. Nanği ya uge uyoqnsib nanarioqñaiq. Nanği tamo nanjo silali yainjraqajqa are koba qalaib.

⁹Nanği Qotei aqa ñamgalaq di are gulbe saiqoji sosibqa uli anjam Qotei a nami babtej qaji di sinğila na ojoqñebe. Uli anjam di iga nami qusim Qotei qa gago areqalo sinğilate.

¹⁰O Timoti, ni na Kristen nanjo wau tamo nanği geregere peleinjime. Nanği wau bole yibqa ni di unsim nanği wau tamo ate.

¹¹Nanjo ñauñ nanği dego areqalo bole ti sosibqa kumbra bole bole yoqñsib nanjo segi so geregere taqatosib wau kalil Qotei na nanği enjrej qaji di geregere ojoqñebe. Nanği yomu anjam maroqñaiq.

¹²Kristen nanjo wau tamo nanği uña aiyeltaib. Nanği uña qujai segi esoqñeb. Sosibqa nanjo ñauñ nanği ti nanjo anğro nanği ti geregere taqatnjoqñebe.

¹³Kristen nanjo wau tamo nanği wau bole yoqñqab di nanği ñam bole ti sosib nanjo areqalo Kristus Yesus qa bole sinğilateoqñqab. Deqa nanği Yesus aqa anjam mare mare laqajqa ulaqasai.

Qotei aqa kumbra nami uliesoqnej qaji di tulaj kobaquja

¹⁴O Timoti, e inoq urur bosiy numqajqa are koba unu. Ariya e mati anjam endi nenğenyosim inoq qarinyonum.

¹⁵E inoq urur bqa keresaiamqa ni ijo anjam endi sisiyame. Osim kumbra bole kalil Qotei na Kristen nanği dauryqa areareteqnu qaji di ni geregere poimqas. Kristen nanjo utru agiende. Nanği Qotei ñabile so qaji aqa segi tamo unğasari unub. Nanği tal ai bul tigelooqñsib Qotei aqa anjam bole sinğilateqñub.

¹⁶Iga kalil medabu qujaitoqñsim endegsi mareqñum, “Qotei aqa kumbra nami uliesoqnej qaji di tulaj kobaquja.” Aqa kumbra agiende,

A segi tamo bulyonaqa tamo unğasari nanği a unoqñeb.

Aqa kumbra bole kalil Mondor Bole na babtosiq iga osorgej.

Lan anğro nanği dego a unoqñeb.

Aqa wau tamo nanği sawa bei beiq giloqñsibqa aqa anjam mare mare laqñub.

Mandamq endi tamo unğasari nanği a qa nanjo areqalo sinğilateqñub.

Qotei na a olo osiq lan qureq osi oqnaqa a dia ñam kobaquja ej.

4

Gisanj tamo nanği mondor bqaq

¹Qotei aqa Mondor a anjam endegsi babtej. Diño bati jojomoqñimqa tamo unğasari gargekoba nanği Yesus qa nanjo areqalo sinğilateqñ uratoqñqab. Nanği gisanj mondor ti mondor uge uge ti nanjo anjam qusib dauryoqñqab.

²Dauryoqñibqa gisanj tamo nanği na nanjo areqalo tulaj niñaqyentnribqa nanği nanjo segi une poinjraqa keresaiinjoqñas.

³Gisanj tamo nanği dena anjam uge endegsib tamo unğasari nanği minjoqñqab, “Ninği unjataib. Ninği tamotaib. Ninği damu uyaiq. Di getento kalil.” O Timoti, anjam di gisanj. Qotei na inği inği kalil atelenej deqa iga inği inği di oqa maroqñsim Qotei binjoqñsim oqñqom. Iga Qotei aqa anjam bole qaliesosim gago areqaloq di sinğilatejunum deqa iga inği inği di oqñqom.

⁴Iga qalie, inği inği kalil Qotei na atej qaji di bole. Deqa iga inği bei getentqasai. Iga Qotei binjoqñsim inği inği kalil di oqñqom.

⁵ Ingi ingi di Qotei aqa segi ingi bole tintin. Qotei a gago pailyo na ti aqa segi anjam na ti ingi ingi di boleteqnu.

Pol na Timoti minjej, “Ni Yesus aqa wau tamo bole soqne”

⁶ O Timoti, ni na ijo anjam kalil endi gago Kristen was nanji minjroqne. Ni degyqam di ni Kristus Yesus aqa wau tamo bole sqam. Yimqa anjam bole ni ino areqaloq di singilateqnu qaji dena ti powo bole ni osim dauryeqnu qaji dena ti ni olo torei singilatmesqas.

⁷ Tamo qudei nanji laja sa anjam uge uge mareqnu. Anjam dena tamo ungasari nanji nanarintjreqnu. Deqa ni anjam di qoreiyosim Qotei aqa kumbra dauryqajqa singilaqne.

⁸ Ni qalie, iga gago jejamu qaloqnsim geregere taqatoqnuqom di iga singila oqnsim sqom. Kumbra dena iga kiñala aqaryaiqwas. Di gago jejamu segi aqaryaiqqas. Ariya iga Qotei aqa kumbra dauryqajqa singilaqnuqom di iga mandamq endi so bole sosim mondon dego iga nambile gaigai sqom. Kumbra dena iga torei aqaryaiqwas.

⁹ O Timoti, anjam di bole. Tamo kalil nanji qusib marqab, “Bole.”

¹⁰ Qotei nambile unu qaji a na tamo ungasari kalil nanji elenqajqa waueqnu. Od, a na tamo ungasari a qa nanjo areqalo singilateb qaji nanji bole elenje koboqo. Deqa iga Qotei qa tariñoqnsim unum. Utru deqa iga gaigai singila na aqa wau ojeqnu.

¹¹ Ijo anjam kalil endi ni na plaltoqnsim Kristen nanji minjroqne.

¹² O Timoti, tamo qudei nanji ni qa mareqnu, ni angro kiñala. Tamo nanji dena ino ñam ugetetmaib. Ino anjam maro ti ino walwel ti di ni geregere taqatosim kumbra bole segi yoqne. Osim qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsim Qotei qa ino areqalo singilatoqnsim Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji soqne. Soqnim Kristen nanji ino kumbra di unoqnsib ni daurmoqnuqab.

¹³ Ariya e inoq urur bqasai di Kristen nanji louqa korooqnuqba ni tigeloqnsim Qotei aqa anjam nenjrenq di unu qaji di sisiyoqnsim anjam aqa damu palontoqne. Osim nanji Qotei aqa gam bole osornjroqne.

¹⁴ Nami Kristen gate nanji ino gateq di nanjo ban atnabqa Qotei na ni singila emej. Bati di tamo bei na Qotei aqa medabu osiq ni qa anjam bei babtej. Deqa ni singila di oqnsim Qotei aqa wau ojqqa asgimaiq.

¹⁵ Ni gaigai wau di geregere taqatosim singila na wauoqne. Yimqa Kristen kalil nanji ino kumbra di unoqnsib maroqnuqab, “Ni Qotei aqa wau bole yeqnu.”

¹⁶ Ni ino segi kumbra ti ino anjam maro ti geregere taqatosim singila na Qotei aqa wau yoqne. Yimqa Qotei na ni ti tamo ungasari kalil ino anjam queqnuq qaji nanji ti elenqqas.

5

Kristen kalil nanji gago was, jaja, ai abu bul unub

¹ O Timoti, ni na tamo qeli nanji njrintjroqnu. Ni lawo na nanji tingitnjroqne. Ni nanji tingitnjrqa osimqa nanji ino abu bul lawo na tingitnjroqne. Angro meli nanji ti angro wala nanji ti dego lawo na tingitnjroqne. Ni nanji tingitnjrqa osimqa nanji ino was bul lawo na tingitnjroqne.

² Uña qeli nanji dego tingitnjrqa osimqa nanji ino ai bul lawo na tingitnjroqne. Uña meli nanji dego tingitnjrqa osimqa nanji ino jaja bul lawo na tingitnjroqne. Ni Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji sosimqa uña meli nanji tingitnjroqne.

Uña qobul nanji taqatnjrqaqqa anjam

³ Nunjo ambleq di uña qobul nanji unub. Nanji qudei nunjo saiqoji. Deqa ni na uña qobul nanji di kumbra bole osornjroqne.

⁴ Uña qobul qudei nanjo angro ti moma ti soqnuq ni na nanji endegsi minjre, “Nunjo ai ti moma ti nanji qobulonub deqa ngingi na nanji taqatnjroqnsib ingi ingi enjroqniy. Nunjo wau bole agide. Ningingi nami angro kiñilala sonabqa nanji waukobaoqnsib ningingi gereingooqne. Bini nanji qobulonub deqa ngingi na kamba nanji taqatnjroqniy. Ningingi kumbra degyqab di Qotei a ngingi qa tulan areboleboleiyqas.”

⁵ Uña qobul qudei nanji angro saiqoji. Nanji segi unub. Nanji Qotei qa nanjo areqalo singilatoqnsib a qa tariñoqnsib qolo ti qanam ti pailyoqnsib unub.

⁶ Ariya nanji qudei nanjo segi jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnu. Deqa nanji moyobulejunub.

⁷ Deqa ni na uña qobul nanji di minjroqnuqqa nanji Qotei pailyoqnsibqa kumbra bole bole dauryoqnebe. Nanji kumbra degyqab di nanji tamo ungasari kalil nanjo njamgalaq di une saiqoji sqab.

⁸ Ariya ni que. Tamo bei na aqa segi tal qujai nanji gereinjrqasai di a kumbra tulan ugedamu yqo. A Yesus qa aqa areqalo singilatqa uratobulqo. Ni une. Tamo nanji Qotei qaliesai qaji nanji kumbra uge deqaji yosaieqnu.

⁹ O Timoti, ni uña qobul nanjo ñam nenngrenyim Kristen nanji na ingi ingi qa aqaryainjroqñab. Ni uña qobul endeqaji nanjo ñam nenngrenye. Nanji uña qeli wausau 60 onub. Nanji nami tamo qujai segi esoqñeb.

¹⁰ Nanji wau bole bole yoqñeb deqa nanji tamo ungasari nanjo ñamgalaq di uña bolequja. Nanji na nanjo anjro nanji gereinjroqñeb boletnjroqñeb. Tamo lanaj nanji nanjo meq beqñabqa oqñeb gereinjroqñeb. Nanji na Kristen nanjo singa yansetnjroqñeb. Tamo ungasari nanji gulbe ti sonabqa nanji na aqaryainjroqñeb. Nanji wau bole bole yqajqa singilaoqñeb. O Timoti, ni uña qobul deqaji nanjo ñam nenngrenyim Kristen nanji na ingi ingi qa aqaryainjroqñab.

¹¹ Ariya uña qobul meli nanji singila bole unub deqa ni nanjo ñam nenngrenyaim. Nanji qudei olo tamo oqajqa are prugnjqeqnaqa Kristus qoreiyeqñub.

¹² Nanji nami anjam singilatosis mareb. "Iga olo tamo oqasai. Iga Kristus aqa wau segi ojgom." Ariya nanjo anjam di nanji bunuqna uratosib olo tamo oqajqa are prugnjqeqnu. Deqa nanji unetonub.

¹³ Nanjo kumbra uge bei agiende. Nanji lalie kobaeqñub. Di segi sai. Nanji ta talq giloqñeb anjam lanja lanja maroqñeb yomu anjam quqñabqa tulan arearetnjroqñu. Anjam uge uge iga marqajqa getento qaji di nanji mare mare laqñub.

¹⁴ Deqa e are qalonum, uña qobul meli deqaji nanji olo tamo osib anjrotoqñeb nanjo segi tal gereiyiqñab di kere. Nanji degyqab di jeu tamo nanji na Kristen nanji misilinjroqñab keresai.

¹⁵ Ni qalie, uña qobul meli qudei nanji Qotei aqa gam bole uratoqñeb olo Satan dauyreqñub.

¹⁶ Ariya Timoti, ni que. Ungasari qudei Yesus qa nanjo areqalo singilateqñub qaji nanjo ai nanji qobulonub. Deqa ni na nanji minjrimqa nanji nanjo ai nanji taqatnjroqñeb ingi ingi enjroqñab. Yimqa Kristen nanji na gulbe di qoboiyqasai. Uña qobul anjro saiqoji unub qaji nanji segi Kristen nanji na taqatnjroqñeb ingi ingi qa aqaryainjroqñab.

Kristen gate nanji wau bole yeqñub deqa iga na nanji gereinjroqñom

¹⁷ Kristen gate nanji wau bole yeqñub deqa ni na tamo ungasari nanji minjrimqa nanji Kristen gate nanjo ñam soqtetnjroqñeb ingi ingi qa aqaryainjroqñeb. Kristen gate qudei nanji Qotei aqa anjam palontqajqa waukobaoqñeb Qotei aqa gam bole tamo ungasari nanji osornjqeqñub. Deqa ni na tamo ungasari nanji minjrimqa nanji Kristen gate nanji di tulan geregereinjroqñeb.

¹⁸ Iga qalie, tamo nanji wauqab di nanjo awai oqab. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, "Makau nanji waukobaoqñeb ingi ñenji paraparaiyoqñeb aqa sau taqal ateqñub. Deqa ningi na makau nanji damu uyqa saidnjraib."

¹⁹ Ariya Timoti, tamo qujai na ni mermqas, "Kristen gate bei a une yqo." Degsi mermqas di ni aqa anjam quetaim. Ariya tamo aiyel kiyo tamo qalub kiyo nanji na degsib mermibqa ni nanjo anjam di quetnjre.

²⁰ Kristen gate qudei nanji une yoqñebqa ni na nanji joqñim Kristen gate kalil nanjo ulatamuq di tigeltjrsim nanjo une boleq atsim njriqtjre. Yimqa Kristen gate kalil nanji ino kumbra di unsib nanji dego une yqajqa ulaqab.

Pol na Timoti minje, "Ni Qotei aqa wau geregere taqatime"

²¹ O Timoti, Qotei aqa lanj anjro nanji ti Kristus Yesus ombla nanjo ñamgalaq di e singila na anjam endegsi ni mermqai. Wau kalil e ino banq di atem qaji di ni bole taqatosim wauoqñe. Ni que. Ni ino leñ qujai nanji ti tamo ñam ti nanji segi geregereinjroqñaim. Ni tamo kalil nanji turtnjrsim geregereinjroqñime.

²² Ni tamo bei a Kristen nanjo gate atqa osimqa ino banj aqa gateq di urur ataim. Ni grotqam di a bunuqna une yimqa ni a ombla une oqam. Deqa ni ino segi so geregere taqatosim Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji soqñe.

²³ Ariya Timoti, ni mene jaqatijmeqñu deqa ni bunuqna ya segi uyaim. Ni ya ti wain ti turtosim uyoqñe. Yim ino mene olo boleqas.

²⁴ Tamo qudei nanjo une boleq di unu. Qotei na tamo nanji di awai uge enjrqas. Tamo qudei nanjo une uliejunu. Bunuqna nanjo une di dego boleq dqas.

²⁵ Dego kere tamo nanjo kumbra bole qudei boleq di unu. Kumbra bole qudei boleq dosaiunu. Kumbra di dego boleq dqas. Kumbra di gaigai uliesqa keresai.

6

Kangal tamo nanji kumbra bole segi yoqñebe

¹ Ni na Kristen kangal tamo nanji minjrimqa nanji nanjo wau qa gate nanjo ñam soqtoqñeb nanjo sorgomq di geregere soqñebe. Yimqa wau qa gate nanji Qotei aqa ñam ti Yesus aqa anjam ti misilinjroqñab keresai.

² Kristen kanjal tamo qudei nanjo wau qa gate nanji dego Kristen. Deqa ni na kanjal tamo nanji di minjrimqa nanji endegsib are qalaib, “Gago wau qa gate nanji gago Kristen was. Deqa unqum, iga nanjo anjam gotranjoqnoqom.” Nanji degsib are qalaib. Ni na nanji minjrimqa nanji endegsib are qalqab, “Gago wau qa gate nanji Yesus qa nanjo areqalo sinjilateqnu. Deqa iga nanji qalaqalainjroqnoqom.” Nanji degsib are qalqab di nanji nanjo wau qa gate nanji gegerere wauetnjroqnoqab. O Timoti, ni ijo anjam di plaltoqnsim Kristen nanji minjroqne.

Tamo nanji silali koba oqajqa are qalqab di Satan na nanji uneq breinjraqas

³ Gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa anjam kalil bole. Di gisanj anjam sai. Iga anjam di ojgom gam dena iga Qotei aqa kumbra gegerere qaliosim dauryqom. Ariya tamo qudei nanji degyoaieqnu. Nanji Yesus aqa anjam di uratoqnsib olo anjam bei Yesus aqa anjam ti ombla kerekereosai qaji di palonteqnu.

⁴ Tamo deqaji nanji nanjo segi areqalo dauryqajqa tulan arearetnjreqnaqa diqoqnsib laqnu. Nanji powo saiqoji sosibqa anjam qudei qa lanja lanja njirinjoqnsib nam qudei qa anjam na qotoqnsib unub. Anjam dena nanjo are ugetetnjreqnaqa nanji qotoqnsibqa misilinj anjam koba maroqnsib areqalo uge ti laqnu.

⁵ Osib nanji gaigai njirin anjam koba maroqnsib areqalo uge uge na niñaqoqnsib laqnu. Nanji Qotei aqa anjam bole poinjrosai bole sai. Deqa nanji endegsib are qaleqnu, “Iga Qotei aqa kumbra dauryqom gam dena iga n̄oro koba ti sqom.” O Timoti, nanjo anjam di gisanj.

⁶ Bole, iga Qotei aqa kumbra dauryqom gam dena iga lanj goge qaji n̄oro koba oqom. Jejamu qa inji inji Qotei na egeqnu qaji di iga oqnsim mareqnum, “Inji di iga qa kere.” Iga degsi mareqnum gam dena dego iga lanj goge qaji n̄oro bole oqom.

⁷ Iga qalie, iga nami n̄ambem di iga inji inji ti n̄ambabosai. Bunuqna iga moiqom di iga inji inji ti olo moiqasai dego.

⁸ Deqa iga endegsi marqom, “Iga inji uyo ti gara ti yala eqnum di kere.”

⁹ Ariya tamo nanji silali koba oqajqa are qaleqnu qaji nanji Satan na walawalainjroqnsiq uneq breinjreqnu. Aliem na wagme nanji ojeleneqnu dego kere. Deqa nanji kumbra uge uge yqajqa are prugnreqnaqa kumbra dena nanji tulan ugetnjreqnu. Mondorj nanji torei padalqab.

¹⁰ Tamo deqaji nanji silali tulan qalaqalaiyeqnu. Nanjo kumbra di agi kumbra uge uge kalil qa utru. Kumbra dena tamo qudei nanji titnjreqnaqa nanji Yesus qa nanjo areqalo sinjilatqa uratoqnsib gulbe gargekoba iteqnu.

Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo sinjilateqnu qaji nanji n̄ambile bole oqab

¹¹ O Timoti, ni Qotei aqa tamo bole unum deqa ni kumbra uge kalil torei qoreiyosim taqal ate. Osim ni kumbra bole bole yoqnsim Qotei aqa kumbra dauryoqnsim a qa ino areqalo sinjilateqnsim tamo ungasari nanji qalaqalainjroqne. Osim ni singila na tigelooqnsim gulbe kalil qoboiyoqnsim tamo ungasari nanji lawo kumbra osornjroqne.

¹²⁻¹³ Tamo ungasari Yesus qa nanjo areqalo sinjilateqnu qaji nanji singila na gurgurobulooqnsib bubuneqnu. Deqa Timoti, ni singila na ururoqne. Osim dena ni n̄ambile gaigai sqam. N̄ambile di Qotei na ni emqajqa are qalsiq metmej. Qotei a na qujai inji inji kalil n̄ambile enjreqnu. Ni tamo ungasari gargekoba nanjo n̄amgalaq di Kristus Yesus aqa nam ubtoqnem. Deqa Yesus agi nami Pontius Pilat aqa ulatamuq di anjam maroqnej qaji aqa Abu Qotei wo nanjo n̄amgalaq di e ni singila na endegsi mermqai.

¹⁴ Anjam ni qusim ojejunum qaji di ni gegerere dauryoqne. Ni anjam di ugetaim. Ugetqasai di tamo nanji ni misilinjmqqa keresai. Ni anjam di dauryosim gilsim gilsim gago Tamo Koba Yesus Kristus a olo lanj qureq na brantim ni unqam.

¹⁵ Yesus bqajqa bati di Qotei a segi na bati atim a bqas. Gago are boletetgwajqa utru agi Qotei a segi. A segi qujai mandam ti inji inji kalil ti taqatejunu. A mandor kokba kalil nanjo Mandor Koba. A tamo kokba kalil nanjo Tamo Koba.

¹⁶ A segi qujai moiyoaieqnu. A suwanjoq di unu. Aqa suwanj di kobaquja. Deqa iga aqa areq di brantqa keresai. Tamo bei na nami aqa ulatamuq unosaijoqnej. Tamo bei na a unqa keresai. Deqa iga kalil gaigai aqa nam soqtoqnoqom. A bati gaigai singila koba ti sqas. Bole.

N̄oro tamo nanji Qotei qa nanjo areqalo sinjilateqnebe

¹⁷ O Timoti, ni na Kristen tamo ungasari mandam qa n̄oro koba ejunub qaji nanji endegsim minjre, “Ningi diqosib nunjo segi nam soqtaib. Nunjo n̄oro urur koboqas deqa ninji n̄oro qa are sinjilataib. Ningi Qotei qa nunjo areqalo sinjilatosib soqniy. Qotei na inji bole bole kalil iga egeqnaqa iga oqnsim areboleboleiqeenu.

¹⁸ Deqa niŋgi kumbra bole bole yoqnsib tamo uŋgasari naŋgi aqaryainjroqniy. Osib gaigai nunŋo iŋgi iŋgi jeiyoqnsib tamo uŋgasari iŋgi iŋgi qa truqueqnuḅ qaji naŋgi enjroqniy. Mandam qa ŋoro a iŋgi bole edegaib. Iŋgi bole aŋi tamo uŋgasari aqaryainjrqaḷqa kumbra.” O Timoti, ni na tamo uŋgasari mandam qa ŋoro koba ejunub qaji naŋgi degsim minjroqne.

¹⁹ Naŋgi ino anjam di dauryqab di mondoŋ naŋgi laŋ goge qaji iŋgi iŋgi tulaŋ koba koroiyib iŋgi iŋgi dena naŋgi tulaŋ aqaryainjrqaḷ. Yimqa naŋgi ŋambile bole gaigai sqab.

Pol na Timoti minjeḷ, “Ni Qotei aqa wau geregere taqatesoqne”

²⁰ O Timoti, Qotei na ni wau emej deqa ni wau di geregere taqatesoqne. Tamo qudei naŋgi anjam uge laŋa laŋa mareqnuḅ deqa ni naŋgo anjam di qoreiye. Tamo naŋgi di mareqnuḅ, “Iga powo bole ti unum.” Di gisaŋ. Naŋgi Qotei jeutoqnsib aqa areqalo dauryqa asginjreḷnu.

²¹ Tamo deqaji naŋgi Yesus qoreiyoqnsib a qa naŋgo areqalo sinŋilatqa urateqnuḅ. O ijo was, Qotei a niŋgi kalil qa are boleiyeme. Bole.

2 TIMOTI

¹ E Pol. Kristus Yesus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Qotei aqa segi areqalo na e wau di ebej deqa e na tamo unğasari nanği endegsi minjreqnum, “Nınği Kristus Yesus qa nunğo areqalo singilatqab di nınği nımbile oqab.” Nımbile di Qotei a nami iga egwa marej.

² O Timoti, ni ijo anğro bole bulonum. E anjam endi nenğrenyosim inoq qarınyonum. Tamo Koba Kristus Yesus aqa Abu Qotei wo nanği aiyel ni qa dulosisib are boleinjrimqa ni lawo na soqnime.

Iga Yesus aqa anjam bole qa jemaigwasai

³ Ijo moma nanği nami Qotei aqa wau ojoqnebe dego kere e bini Qotei aqa wau ojeqnum. Ijo moma nanğo are miligiğ di nanği qalieeb, nanği Qotei aqa nıngalaq di une saiqoji soqnebe. E segi dego ijo are miligiğ di degsi qalieonum. Deqa Timoti, e qolo ti qanam ti Qotei pailyoqnsim ni qa are qaloqnsim Qotei binjyeqnum.

⁴ Nami e ni uratmqa laqnamqa ni e qa are ugeimonaqa akamem. E deqa are qaloqnsim ni olo numqajqa are koba unu. E ni numsiyqa tulan areboleboleibqas.

⁵ Nami ino moma Lois wo ino ai Yunis wo nanği aiyel Yesus qa nanğo areqalo singilatoqnebe dego kere bini ni Yesus qa ino areqalo singilateqnum. Utru deqa e ni numqajqa are qaloqnsim unum.

⁶ Nami e ijo ban ino gateq di atnamqa Qotei na ni aqa wau ojqağqa deqa singila emej. Deqa e ino areqalo tigeltetmitqa ni singila deqa olo are qaloqnsim wau di singilatoqne. Tamo a nıam puyim puloņosim kobaqas dego kere ni ino wau di olo singilatim kobaqas.

⁷ Ni qalie, Qotei na iga ulaqajqa deqa aqa Mondor egosai. Iga singila ti qalaqalaiyo kumbra ti areqalo bole ti sqajqa deqa osiq aqa Mondor egej.

⁸ Deqa ni gago Tamo Koba aqa anjam qa jemaimaiq. Ni e qa dego jemaimaiq. E Yesus aqa anjam mare mare laqnem deqa jeu tamo nanği na e ojsib tonto talq endi waibebe unum. Deqa ni na e beterbosim Qotei aqa singila ti sosim Yesus aqa anjam bole mare mare laqne. Osim dena ni e ombla gulbe oqnsim sqom.

⁹ Qotei na iga elenosiqa iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa are qalsiq metgej. Iga wau bole bole yoqnem Qotei a deqa osiq iga metgosai. Tulan nami a inği inği kalil atosaisosiqa a aqa segi areqalo na iga metgej. Osiqa iga qa are boleiyosiqa Kristus Yesus qarınyosiq dena iga elenjej.

¹⁰ Bati kereonaqa Kristus Yesus ağı iga elenjej qaji a boleq dosiqa moiyo aqa singila kobotej. Aqa kumbra dena Qotei a iga qa are boleiyej. E Yesus aqa anjam bole mare mare laqnum gam dena tamo unğasari nanği endegsi poinjreqnu, “Bole, iga moiqasai. Iga nımbile gaigai sqom.”

¹¹ E Yesus aqa anjam bole palontqajqa ti plaltqajqa ti deqa Qotei na e giltbej.

¹² Deqa unğum, e gulbe oqnsiy sqai. E deqa jemaibqasai. E Yesus qa ijo areqalo singilateqnum. E a qa qalie bole. A e wau ebej deqa e qalieonum, a na wau di geregere taqatoqnsim gilsim a olo bqajqa bati brantqas.

¹³ O Timoti, anjam bole kalil e nami ni mermoqnem qaji di ni geregere dauryoqnsim palontoqne. Osim Kristus Yesus qa ino areqalo singilatoqnsim a qalaqalaiyoqne.

¹⁴ Qotei na aqa anjam bole di ino banğ di atej. Anjam di tulan bolequja. Deqa ni anjam di geregere taqatesoqne. Mondor Bole ağı gago are miligiğ di unu qaji a na ni aqaryaimoqmıqa ni Qotei aqa wau geregere ojsim laqne.

¹⁵ Ni qalie, tamo kalil Esia sawaq di unub qaji nanği e uratbosib jaraiyeb. Figelus Hermogenes wo nanği aiyel dego e uratbosib jaraiyeb.

¹⁶ E endegsi pailyeqnum, “O Tamo Koba, ni Onesiforus aqa tal qujai nanği qa dulame.” O Timoti, Onesiforus a bati gargekoba ijo are boletetboqnej. E tonto talq di soqnem bati deqa a e qa jemaiyosai.

¹⁷ A Rom qureq bosiq dia e qa nıamosiq itbej.

¹⁸ Deqa e a qa endegsi pailyeqnum, “O Tamo Koba, mondoņ ni na tamo unğasari nanği peginjrqa batiamqa ni Onesiforus a qa dulame.” O Timoti, nami Efesus qureq di dego Onesiforus a e qa wau gargekoba yoqnsiqa aqaryaiboqnej. Di ni qalie.

2

Pol na Timoti minjej, “Ni Yesus aqa qoto tamo bulosim gulbe qoboiyesoqne”

¹ O ijo anğro Timoti, Kristus Yesus a iga qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena ni singilatmoqne.

² E tamo gargekoba nanjo n̄amgalaq di Qotei aqa anjam palontoqnem di ni quoqnem. Anjam di ni na olo tamo qudei Yesus bole dauryeqnub qaji nanji dego minjroqnimqa nanji kamba tamo qudei nanji minjroqngab.

³ Ni e ombla Kristus Yesus aqa qoto tamo bulosim gulbe qoboiesoqne.

⁴ Qoto tamo nanjo kumbra di ni qalie. Nanji qotqajqa wau ojoqnsib olo wau bei qa are qalosaieqnub. Nanji qotqajqa wau segi ojeqnub. Deqa nanjo gate a nanji qa tulan areboleboleiyegnu.

⁵ Tamo bei bei wo gurgurosib bubun̄osib bei na bei bunyosim di a awai oqas. A ururqajqa kumbra geregere dauryqasai di a awai oqasai.

⁶ Tamo bei a wausim inji yagwas di inji meliamqa a osim uyqas. Deqa tamo lanaj bei a namoqna bosim inji uyqasai.

⁷ O Timoti, ijo anjam e ni mermeqnum qaji endi ni qusim ino areqaloq di singilatime. Yimqa Tamo Koba a na powo emimqa ni ijo anjam kalil endi geregere poimqas.

⁸⁻⁹ Ni gaigai Yesus Kristus qa are qaloqne. A moisiq olo subq na tigelej. A Mandor Koba Devit aqa moma. E aqa anjam bole palontoqnsim laqnam jeu tamo nanji na e tamo uge bul nuboqnsib gulbe koba eboqneb. Deqa nanji na e ojsib tonto talq endi waibeb unum. Ariya nanji Qotei aqa anjam getentqa keresai.

¹⁰ E tamo ungasari Qotei na giltjrej qaji nanji qa are qaloqnsim gulbe kalil qoboieyegnum. E degyeqnum. Di kiyaaqa? Qotei na nanji elejnamqa nanji Kristus Yesus aqa n̄am na n̄abile osib a ombla so bole gaigai sqajqa deqa.

¹¹ Qotei aqa anjam bei unu. Anjam di gisan sai. Anjam di bole. Deqa iga gago areqaloq di singilatqa kere. Anjam agiende.

“Iga Yesus ombla moiyoqbulum deqa iga a ombla olo n̄abile gaigai sqom.

¹² Iga gulbe kalil qoboioqnsim singila na tigelesqom di mondoj iga Yesus ombla mandor kokba sqom.

Iga a qoreiyqom di a na kamba iga qoreigwas.

¹³ Iga aqa anjam dauryqa marsimqa olo dauryqa uratqom di Yesus a segi aqa anjam uratqa keresai. A dauryoqnsim sqas.”

Pol na Timoti minjej. “Ni Qotei aqa wau tamo bole soqne”

¹⁴ O Timoti, Kristen nanji ijo anjam deqa are waln̄raim deqa ni na gaigai minjroqne. Osim Qotei aqa n̄amgalaq di nanji endegsim minjroqne. “Ninji anjam qudei qa lanja lanja njirinoqnaib. Osib n̄am qudei qa anjam na qotoqnaib. Anjam dena ninji aqaryain̄gwa keresai. Ninji anjam di qusib dauryqab di nunjo areqalo ni n̄aqaesqas.”

¹⁵ O Timoti, ni Qotei aqa wau tamo boledamu sosimqa aqa anjam bole geregere palontoqngajqa singilaqne. Yim Qotei a ino wau kalil qa tulan arearetoqngas. Deqa ni aqa n̄amgalaq di jemaimqasai.

¹⁶ Tamo qudei nanji anjam uge lanja lanja marelejeqnub deqa ni nanjo anjam di qoreiye. Nanjo anjam di tulan ugedamu. Anjam dena tamo ungasari nanji are prugtetnjroqnim nanji Qotei aqa kumbra torei uratoqngab.

¹⁷ Anjam di yu uge bulosim tulan kobaqujaosim tamo ungasari nanji ugeugeinjroqngas. Tamo aiyel anjam uge deqaji mareqnub agi Himeneus Filetus wo.

¹⁸ Nanji aiyel anjam bole qa gam uratosib gisan anjam endegsib mareqnub, “Tamo ungasari kalil nanji nami subq na tigeleb koboej. Deqa nanji olo bunuqna subq na tigelqasai.” O Timoti, gisan anjam dena tamo ungasari qudei nami Yesus qa nanjo areqalo singilateb qaji nanjo areqalo olo ni n̄aqaetnjreqnu.

¹⁹ Qotei aqa segi tamo ungasari nanji tal ai bulosib singila na tigelejunub. Tal aiq di Qotei aqa anjam endegsib nenngreyeb unu, “Tamo Koba a aqa segi tamo ungasari nanji qa qalie bole.” Anjam bei dego tal aiq di nenngreyeb unu, “Tamo kalil Tamo Koba aqa n̄am ejunub qaji nanji kumbra uge uge qoreiyebe.”

²⁰ E yawo anjam bei mermqai. Tal kobaquja bei miligiq di tabir qudei gol na ti silva na ti gereiye. Tabir qudei n̄amtan na gereiye. Tabir qudei jagi na gereiye. Tabir qudei wau bole qa gereiyosib olo tabir qudei wau kiñilala qa gereiye.

²¹ Deqa tamo bei a kumbra uge kalil uratosim Qotei aqa n̄amgalaq di une saiqoqi sqas di a tabir wau bole qa gereiye qaji di bul sqas. Deqa a n̄am bole osim Qotei aqa segi kumbra boleq di sosim Gate Koba Yesus geregere wauetoqngas. A wau bole kalil yoqngajqa tulan kere na sqas.

²² Deqa Timoti, areqalo uge uge an̄gro wala nanji dauryeqnub qaji di ni na qoreiye. Osim ni kumbra bole yoqngajqa wauoqnsim Qotei qa ino areqalo singilatoqnsim tamo ungasari nanji qalaqalain̄roqnsim lawo na soqne. Tamo ungasari are bole ti sosib Tamo Koba aqa n̄am na pailyeqnub qaji nanji ni ombla kumbra kalil di yoqniy.

²³ Tamo ungasari areqalo bole ti sosai qaji nanqi nanari anjam lanja lanja marelenjeqneb deqa ni nango anjam di quoqnaim. Ni qalie, anjam dena qoto ti njirin ti tigelteqnu.

²⁴ Tamo Koba aqa wau tamo nanqi anjam na qotoqnsib njirinoqnaib. Nanqi na tamo ungasari kalil nanqi kumbra bole bole enjroqnsib Qotei aqa anjam plaltosib minjroqnebe. Tamo qudei na nanqi gulbe enjribqa nanqi deqa njirinaib. Nanqi kamba olo kumbra lawo nanqi osornjroqnebe.

²⁵ Nanqi lawo na Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo nango areqalo olo gereiyetnjroqnebe. Yim Qotei na nango are bulyetnjrimqa nanqi aqa anjam bole poinjrim dauryqab.

²⁶ Nami Satan a tamo nanqi di singila na ojesonaqa nanqi aqa anjam dauryoqneb. Deqa Qotei aqa wau tamo nanqi lawo na nanqi tingitnjribqa nanqi Qotei aqa anjam bole qa poinjrim olo areqalo bole osib Satan aqa banq dena jaraiyosib sawa boleq di sqab.

3

Diño bati jojomoqnmqa tamo nanqi kumbra uge uge yoqnaqab

¹ O Timoti, ni endegsi poimem. Mondonj diño bati jojomoqnmqa gulbe gargekoba mandamq endi brantelenqab.

² Tamo nanqi kumbra uge uge endeqaji yoqnaqab. Nanqi nanjo segi jejamu qa tulan areboleboleinjroqnaqas. Nanqi silali koba oqajqa are prugnjroqnaqas. Nanqi nanjo segi ñam soqtoqnsib diqoqnsib njirin anjam koba maroqnsib tamo nanqi misilinjroqnaqab. Nanqi nanjo ai abu nanjo anjam gotranjoqnaqab. Tamo qudei na nanqi aqaryainjroqnaqab nanqi kamba olo nanqi qa are boleinjroqnaqasai. Nanqi Qotei aqa kumbra bole kalil qoreiyoqnaqab.

³ Nanqi qalaqalayo kumbra dauryqa uratoqnaqab. Nanqi njirinoqnsib jeu atoqnsib olo jeu turyoqnaqasai. Nanqi yomu anjam gargekoba maroqnsib nanjo segi jejamu taqatqajqa asginjroqnaqas. Nanqi lanja lanja qotoqnsibqa tamo nanqi ñumoqnsib kumbra bole jeutoqnaqab.

⁴ Nanqi tamo qudei nanqi ugeugeinjroqnaqab. Nanqi urur kumbra uge uge yoqnaqab. Nanqi kumbra di yqajqa ulaqnaqasai. Nanqi nanjo segi ñam soqtoqnsib mandam qa inji inji qa tulan areboleboleinjroqnaqas. Nanqi Qotei qa yala arearetnjroqnaqasai.

⁵ Nanqi lanja baban na Qotei aqa kumbra bole dauryobuloqnsib sqab. Kumbra bole aqa singila nanqi yala poinjroqnaqasai. O Timoti, tamo deqaji brantoqnaqab ni na nanqi beternjraim. Torei uratnjrsim isaq gile.

⁶ Tamo deqaji nanqi kumbra uge endegyeqnu. Nanqi unja qudei nanjo tal miligiq giloqnsib nanqi walawalainjroqnsib areqalo titetnjreque. Unja nanqi di areqalo bole ti sosai. Nanqi une gargekoba yeqnaq nanjo une dena nanqi singila na ojeqnaqa nanqi kumbra uge uge yqajqa are prugnjreque.

⁷ Unja nanqi di gaigai qalie oqajqa are qaloqnsib ariya nanqi anjam bole aqa utru poinjroqnaqab keresainjreque.

⁸ Gisanj tamo nanqi di Qotei qa nanjo areqalo singilatoqnaqab. Nanjo areqalo tulan niñaqejunu. Nami Janes Jambres wo nanqi aiyel Moses jeutoqnebe dego kere gisanj tamo nanqi na Qotei aqa anjam bole jeuteqnu.

⁹ Ariya nanjo kumbra di tulan kobaqasai. Nami Janes Jambres wo nanqi aiyel kumbra deqaji yeqnaq tamo ungasari kalil nanqi unoqnsib maroqnebe, "Nanjo kumbra di nanari." Dego kere gisanj tamo nanqi kumbra uge uge yoqnaqab tamo ungasari kalil nanqi unoqnsib maroqnaqab, "Nanjo kumbra di nanari."

Pol na Timoti minjej, "Ni Qotei aqa anjam singila na ojesoqne"

¹⁰ O Timoti, ni nami e ombla soqnem deqa ijo anjam kalil e na plaltoqnem qaji di ni qalie. Ijo walwel ti ijo kumbra ti di ni qalie bole. E Qotei qa ijo areqalo singilatoqnsim ijo are miligi dego gaigai singilatoqnsim waukobaqnem. Osim tamo ungasari nanqi qalaqalainjroqnsim singila na tigeloqnsim gulbe qoboiyoqnem. Di ni qalie bole. ¹¹ Antiok qure ti Aikoniam qure ti Listra qure ti dia jeu tamo nanqi na e kumbra uge uge ebeqnaqab e jaqatin koba oqnem. Qure qureq di kumbra uge kalil e qa brantoqnej qaji di ni qalie. Ariya bati deqa Tamo Koba a na e aqaryaiboqnsiqqa gulbe kalilq dena e oqnsiq taqal atoqnej. Deqa bini e bole unum.

¹² Ni qalie, jeu tamo nanqi na tamo ungasari kalil Kristus Yesus beteryesosib Qotei aqa kumbra dauryqa singilaqnebe qaji nanqi ugeugeinjroqnaqab.

¹³ Tamo uge uge nanqi ti gisanj tamo nanqi ti tulan ugeoqnaqab. Ugeoqnsib gisanj anjam gargekoba maroqnaqab Satan na kamba dego nanqi olo gisa gisanjroqnaqas. Yim nanjo kumbra di tulan ugedamuqas.

¹⁴ Ariya Timoti, anjam iga nami ni mermonam qusim ino areqaloq di singilatem qaji di ni olo singila na ojesoqne. Ni iga qa bole qalieonum deqa ni degyoqne.

¹⁵ Nami ni anjro kiñala sosimqa ni Qotei aqa anjam nenjrenq di so qaji di qalieosim bosim agi qalieosim unum. Anjam dena ni powo bole emonaqa ni Kristus Yesus qa ino areqalo singilatonamqa Qotei na ni padalo sawaq dena ej.

¹⁶ Qotei aqa anjam kalil nenjrenq di so qaji di Mondor a segi na babtej. Anjam dena iga aqaryaigoqnsiqa gam bole osorgoqnsiqa gago areqalo tingitetgeqnu. Osiqa gago walwel gereiyetgoqnsiqa iga kumbra bole dauryqajqa singilateqnu.

¹⁷ Deqa anjam dena Qotei aqa tamo ungasari nanji keretnjreqlaqa nanji kumbra bole kalil yoqnsib wau bole bole ojeqnu.

4

Pol na Timoti minje, “Ni Yesus aqa anjam palontaqajqa tulanj singilaoqne”

¹ Qotei aqa Niri Kristus Yesus wo nanjo namgalaq di e ni singila na endegsi mermqai. Mondonj Yesus a lanj qureq na brantosim tamo ungasari kalil nambile so qaji nanji ti nami moreneb qaji nanji ti peginjrqas. Osim a bati gaigai Mandor Koba sqas.

² Deqa ni Yesus aqa anjam palontaqne. Tamo ungasari nanji ino anjam quqwa arearet-njroqnas kiyoo asginjroqnas kiyoo di unqum. Ni na nanji tingitnjroqnsim dalnjroqnsim are tigeltetnjroqne. Ni asgimaiq.

³ O Timoti, ni que. Bunuqna tamo gargekoba nanji Qotei aqa anjam quqwa asginjroqnmqa olo anjam utru bei bei quqwjaja are prugnjqroqnas. Osib nanjo segi areqalo dauryosib anjam plalto tamo qudei nanji metnjroqnsib bosib gisanj anjam minjroqnsib quqnsib arearetnjroqnas.

⁴ Deqa nanji anjam bole quqwa uratosib lanja sa anjam quqwjaja dab atoqnaqab.

⁵ Ariya Timoti, ni kumbra degyaim. Ni gaigai areqalo bole na sosimqa gulbe ti jaqatinj ti qoboiyoqne. Osim ni na Yesus aqa anjam bole tamo ungasari nanji minjre minjre laqne. Ni nanji aqaryainjrqajqa wau ti unum deqa ni wau di keretosim yoqne.

Pol a moiqa bati jojomej

⁶ Ni qalie, jeu tamo nanji na e lubsib moiyoqbqa bati jojomoqo. Israel nanji wain bilentonsib Qotei atraiyeqnu dego kere e moisiyqa ijo lej aiqas qaji dena Qotei atraiyobulqai.

⁷ Tamo nanji gurguroqnsib bubunjeqnu dego kere e nami singila na ururosime Yesus dauryoqne agi bini e degyeqnum. E ijo wau kalil kobotonum. E Qotei qa ijo areqalo singilatoqne di e uratosaiqne. Agi bini e ijo areqalo di singila na ojejunum.

⁸ Tamo nanji gurguroqnsib bubunjeqnu di nanji awai oqajqa. Ijo awai bole agi Qotei a lanj qureq di atej unu. E awai di oqajqa tarinoqnsim unum. Ijo awai agiende. Mondonj Tamo Koba a na e tamo bole une saiqoji qa merbqas. Di ijo awai bole. Tamo Koba a kumbra bole tintinj na tamo ungasari nanji peginjrqas. Peginjrqqa bati deqa a awai bole di e ebqas. A e segi awai ebqasai. Tamo kalil Yesus a lanj goge na brantim unqajqa deqa areboleboleinjreqla qaji nanji dego awai bole enjrqas.

Pol na Timoti minje, “Ni ijoq urur au”

⁹ O Timoti, ni ijoq urur au.

¹⁰ Ni que. Demas a mandam endeqa kumbra qa tulanj areareteqnu. Deqa a na e uratbosiqqa Tesalonaika qureq gilej. Kresens a Galesia sawaq gilej. Taitus a Dalnesia sawaq gilej.

¹¹ Aqo Luk wo segi unum. Deqa ni Mak osimqa endeq boiy. Mak a tamo bole. A na e aqaryaiboqnsiqa wau bole yeqnu.

¹² Tikikus agi e na qarinyonam Efesus qureq aiyej.

¹³ Ni ijoq bqa osimqa ijo gara jugo Troas qureq di uratem qaji di osim osau. Agi Karpus aqa talq di uratem unu. Ijo buk qudei dego osau. Ariya ijo pepa lulumo qudei wagme nanjo jegera na gereiyoo qaji di dego osim osbetbe. Ni are walmai.

¹⁴ Bras na inji inji gereiyoo tamo aqa nam Aleksander a na e ugeugeiboqnej. Deqa mondonj Tamo Koba a na kamba Aleksander njolawotqas.

¹⁵ Aleksander a nami iga jeutgoqnsiqa gago anjam tulanj ugeugeiyooqnej. Deqa ni a qa geregere nam atoqne.

¹⁶ Jeu tamo nanji nami e ojsib anjam pegiyoo talq di tigeltbeb bati deqa tamo bei na e taqbosai. Tamo kalil nanji e uratbosib jaraiyeb. Deqa e Qotei endegsi pailyem, “O Abu, ni nanjo une deqa olo kambatnjraime.” E degsi Qotei pailyem.

¹⁷ Ariya Tamo Koba Yesus a segi na e taqbosiqa singila ebej deqa e anjam pegiyoo talq di tigelosim Yesus aqa anjam bole mareqnamqa sawa bei bei qaji nanji quoqne. Qotei na e aqaryaiboqnsiqa bauj juwanj nanjo medabuq na e osiq taqal waibej.

¹⁸ Deqa e endegsi qalieonum. Jeu tamo nanji boqnsib kumbra uge uge ebqa maroqnsib Qotei na e aqaryaiboqnsim nanjo banq dena e oqnsim taqal waiboqnas. Osim bunuqna

a na e laŋ qureq osi oqsim dia e taqatbosim ijo Mandor Koba sqas. Deqa iga bati gaigai aqa ñam soqtoqñom. Bole.

¹⁹ O Timoti, ni na ijo kaiye anjam endi osim tamo nanŋi Onesiforus aqa talq di unub qaji nanŋi ti Prisila Akwila wo nanŋi koba na minjrime.

²⁰ Erastus a Korin qureq di unu. Trofimus a Miletus qureq di ma ti sonaq e na uratem unu.

²¹ Ni ijoq urur boqujat. Ni tariñoqñim ulili bati bo uge.

Yubulus na Pudens na Linus na Klodia na nanŋi qolqe Kristen tamo kalil nanŋi ti koba na kaiye anjam endi inoq qarinyonub.

²² Tamo Koba a na ino qunun geregere taqateme. Osim ninŋi kalil qa are boleyeme. Bole.

TAITUS

¹ E Pol. E Qotei aqa wau tamo. Yesus Kristus na e qarinjbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Tamo ungasari Qotei na giltjnrej qaji nanqi aqa anjam minjroqnitqa qusib Yesus qa nanqo areqalo singilatqajqa deqa qarinjbej. E na nanqi aqaryainjritqa nanqi Qotei aqa anjam gegere qalieosib aqa kumbra dauryqajqa deqa ti qarinjbej. Qotei aqa anjam di gisanj sai. Di anjam bole.

² E na nanqi aqaryainjritqa nanqi nambile gaigai sqajqa deqa e waueqnum. Nanqi nambile di oqajqa tariñoqnsib unub. Tulanj nami Qotei a ingi ingi kalil atosaisosiq a na nambile di iga egwajqa marej. A bole marej. A gisanjosaieqnu.

³ Bati kereonaqa a na aqa anjam maro tamo nanqi wau enjrej. Kumbra dena a na aqa segi anjam babtej. A na e dego wau ebej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Anjam dena a na iga padalo sawaq na elenjej.

⁴ O Taitus, e anjam endi nengrenyosim inoq qarinyonum. Aqo ombla Kristen tamo ungasari kalil nanqi koba na areqalo quajaitosim Yesus qa gago areqalo singilateqnum. Deqa ni ijo anqro bole bul. Gago Abu Qotei wo Kristus Yesus agi iga elenjej qaji wo nanqi aiyel ni qa are boleinjrimqa ni lawo na soqnime.

Pol na Taitus minnej, “Ni na Kristen nanqo gate atelej”

⁵ O Taitus, e ni Krit nuiq di uratmem unum. Krit nuiq di Qotei aqa wau koboosai unu. Deqa ni na wau di kobotosim qure segi segiq di Kristen nanqo gate atelej. Agi e nami wau deqa ni mermem.

⁶ Deqa ni unime. Ni tamo bei a Kristen nanqo gate atqa osimqa a peleiyosim aqa kumbra kalil unsim di ni a gate ate. Tamo di a tamo ungasari kalil nanqo namgalaq di une saiqoji soqnime. A unja aiyeltaiq. Aqa anqro nanqi Yesus qa nanqo areqalo singilatosib soqnebe. Nanqi kumbra uge uge yoqnaib. Nanqi diqoqnsib nanqo ai abu nanqo anjam gotranjoqnaib.

⁷ Ni qalie, Kristen nanqo gate nanqi Qotei aqa wau taqateqnum. Deqa ni tamo bei a gate atqa osimqa ni aqa kumbra endeqaji unsim a gate ate. A tamo ungasari kalil nanqo namgalaq di une saiqoji unu. A aqa segi nam soqtosaieqnu. A Kristen tamo ungasari nanqi njirin na taqatnjrosaeqnu. A urur minjin oqetosaeqnu. A ya uge uyoqnsiq nanariosaeqnu. A qoto ani tamo sai. A silali koba oqnaqajqa tulanj arearetosaieqnu.

⁸ Tamo lanaj nanqi aqa meq beqnaqqa oqnsiq gegereinjreanu. A kumbra bole bole dauryqajqa are qaloqnsiq areqalo bole ti unu. A kumbra tinjin ti Qotei aqa segi kumbra bole ti di dauryqajqa tulanj areareteqnu. A aqa segi so gegere taqateqnu.

⁹ A Yesus aqa anjam bole iga plalteqnum qaji di singila na ojeqnu. Deqa a anjam di gegere palontoqnsiq Kristen nanqo are tigeltetnjreanu. Tamo qudei nanqi anjam di gotranjeqnaib a na nanqi tingitnjroqnsiq dalnjreanu.

Krit nuiq di tamo gargekoba nanqi gisanjeqnum

¹⁰ O Taitus, Krit nuiq di anjam gotranjo qaji tamo gargekoba unub. Tamo nanqi di anjam lanjan maroqnsib tamo ungasari nanqi gisa gisanjreanu. Tamo nanqi di juda tamo. Deqa nanqi na tamo muluj breinjraqajqa tulanj singilaeqnum.

¹¹ Nanqi na Kristen nanqo silali yainjrqa are qaloqnsib anjam uge uge iga marqajqa getento qaji di plaltoqnsib minjreanu. Nanqi degeqnum deqa nanqi na Kristen qudei nanqo anqro ti nanqo was nanqi ti areqalo ugetetnjreanqnaib nanqi Qotei aqa gam bole olo urateqnum. Deqa Taitus, ni na tamo uge deqaji nanqo medabu getentosim saidnjre.

¹² Nami Krit nuiq di qalie tamo bei a anjam endegsi marej, “Krit tamo kalil nanqi gisanj. Nanqi tamo uge. Nanqi wagme juwan bul. Nanqi qunjan bolet. Nanqi wauqa asgim ani.”

¹³ O Taitus, aqa anjam di bole. Deqa ni singila na tamo uge uge nanqi tingitnjroqne. Yimqa nanqi Yesus qa nanqo areqalo gegere singilatqab.

¹⁴ Osib nanqi juda nanqo gisanj anjam ti tamo nanqi Qotei aqa anjam bole qoreiyeqnum qaji nanqo dal anjam ti quqwa uratqab.

¹⁵ Tamo ungasari Qotei aqa namgalaq di jiga saiqoji unub qaji nanqi qalie, ingi uyo kalil jiga saiqoji unu. Deqa nanqi oqnsib uyeqnum. Ariya tamo ungasari kumbra jigat dauryoqnsib Yesus qa nanqo areqalo singilatosaeqnum qaji nanqi torei jiga ti. Deqa nanqi mareqnum, “Ingi ingi kalil jigat.” Nanqo areqalo ti nanqo are milligi ti tulanj jigat.

¹⁶ Nanqi segi mareqnum, “Iga Qotei qa qalie bole.” Di gisanj. Nanqi kumbra uge uge yeqnum dena iga poigeqnu, nanqi Qotei qoreiyeqnum. Deqa Qotei na nanqi torei walinjreanu. Nanqi Qotei aqa anjam gotranjo qaji tamo unub. Nanqi kumbra bole bei dauryqa keresai bole sai.

2

Tamo qeli nanġi kumbra bole bole yoqnebe

¹ O Taitus, ni Qotei aqa anjam bole plaltoqne.

² Ni na tamo qeli nanġi anjam endegsim minjroqne, “Ninġi nuġġo so geregere taqatij. Osib areqalo bole ti sosib kumbra bole bole yoqniy. Ninġi Qotei aqa anjam bole geregere qalieosib qalaqalaiyo kumbra yoqnsib gulbe kalil qoboiyoqnsib siġġila na tigelesoqniy.” O Taitus, ni na tamo qeli nanġi anjam degsim minjroqne.

³ Ni na uġa qeli nanġi anjam endegsim minjroqne, “Kumbra bole kalil Qotei a areareteqnu qaji di ninġi dauryosib soqniy. Ninġi yomuqnaib. Wain uyoqnsib nanarioqnaib. Ninġi na Kristen nanġi kumbra bole osornjroqniy.

⁴⁻⁵ Osib uġa meli nanġi dalnjribqa nanġi kumbra endegsib yoqnebe. Nanġi nanġo tamo ti nanġo anġro ti qalaqalainjroqnebe. Nanġi areqalo bole na walwelosib Qotei aqa nġamgalaq di une saiġoġi soqnebe. Nanġi Kristen nanġi gereinjroqnebe. Nanġi nanġo tal geregere taqatosib nanġo tamo nanġo anjam dauryoqnebe. Nanġi kumbra bole degyoqniqbqa nanġo tamo nanġi na unjrsibqa Qotei binjyosib aqa anjam yomuiyqa uratqab.” O Taitus, ni na uġa qeli nanġi anjam degsim minjroqne.

Pol na Taitus minjej, “Ni kumbra bole yoqnim anġro meli nanġi unsib dauryqab”

⁶ Ariya ni na anġro meli nanġi deġo are tigeltetnjroqnimqa nanġi areqalo bole na walweloqnebe.

⁷ O Taitus, ni kumbra bei yqa osimqa kumbra bole segi yoqne. Yimqa anġro meli nanġi ino kumbra di unoqnsib dauryoqniqb. Ariya ni gisan anjam maroqnaim. Ni anjam palontqa osimqa anjam bole segi palontoqne. Alaġ anjam koba maroqnaim. Diqoqnaim. Areqalo bole ti sosim kumbra bole bole yoqne.

⁸ Ni anjam bole segi palontoqnimqa tamo nanġi ino anjam di uge qa marqa keresai. Deqa jeu tamo nanġi na iga yomuigwa keresainjrimqa nanġi jemainjrqas.

Kanġal tamo nanġi gaigai nanġo wau qa gate nanġo sorgomq di soqnebe

⁹ O Taitus, ni na kanġal tamo nanġi anjam endegsim minjroqne, “Ninġi gaigai nuġġo wau qa gate nanġo sorgomq di sosibqa wau bole bole nanġi arearetnjreġnu qaji di yoqniy. Ninġi nanġo medabu oġoqnaib.

¹⁰ Osib nanġo inġi bei bajinai. Ninġi nanġo anjam geregere dauryosib nanġi kumbra bole bole enjroqniy. Yimqa nanġi nuġġo kumbra deqa tulaġ areboleboleinjrqas. Ninġi kumbra bole kalil yoqniqbqa nuġġo wau qa gate nanġi unoqnsib Qotei aġi iga elenġej qaji aqa anjam tulaġ binjyoqnsib maroqniqb, ‘Di anjam bolequja.’ ” O Taitus, ni na kanġal tamo nanġi anjam degsim minjroqne.

Iga Yesus bqajqa bati qa tarijoqniqom

¹¹ Iga qalie, Qotei a iga qa are boleiyeqnu. Aqa kumbra di a na boleq atsij iga osorgej. Deqa a na tamo unġasari kalil nanġi padalo sawaq dena elenġqa kere.

¹² Qotei a iga qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena iga endegsi osorgeqnu, iga Qotei qoreiyqajqa kumbra ti mandam qaji areqalo uge uge ti torei uratekritqom. Osim iga mandam tamo unġasari nanġo ambleq di sosimqa areqalo bole na ti kumbra bole na ti Qotei aqa kumbra na ti walweloqniqom.

¹³ Walweloqnsim inġi bole bole iga mondoġ oqom qaji di oqajqa tarijoqniqom. Yesus Kristus a segi Qotei. A siġġila koba ti unu. A na iga elenġej. Mondoġ a wala bole ti rian koba ti osim laġ qureq na bqas. Iga di unqajqa tarijoqniqom.

¹⁴ Yesus a gago uneq na iga awaigosim iga aqa segi tamo unġasari tinġin sqajqa deqa marsij aqa segi nġabile uratosij iga qa moiyej. Deqa iga gaigai kumbra bole dauryqajqa siġġilaoqniqom.

¹⁵ O Taitus, ni gaigai Kristen tamo unġasari nanġi anjam di minjroqniqomqa nanġi quoqnsib dauryoqniqb. Ni na tamo unġasari anjam gotranjyeqnub qaji nanġi tingitnjroqnsim dalnjroqne. Tamo bei na ino anjam di uge qa maraiq.

3

Qotei a iga qa are boleiyosiq kumbra boledamu eġej

¹ O Taitus, ni na Kristen tamo unġasari nanġi anjam endegsim minjroqne, “Ninġi na mandor nanġi ti sawa taqato qaji tamo kokba ti nanġo sorgomq di sosibqa nanġo anjam dauryoqniy. Osib gaigai wau bole yqajqa are qaloqniy.

² Ninġi tamo qudei nanġi misilij anjam minjroqnaib. Osib anjam na qotoqnaib. Gaigai lawo na sosib tamo unġasari kalil nanġi kumbra bole osornjroqniy.” O Taitus, ni na Kristen tamo unġasari nanġi anjam degsim minjroqne.

³Ni qalie, iga dego nami areqalo uge ti sosimqa Qotei aqa anjam gotranjoqnem. Bati deqa Satan na iga gisa gisanqeanaqa iga Qotei aqa gam bole dauryqa uratoqnsim kumbra uge uge dauryqajqa are pruggeqnaqa gago segi jejamu qa tulan areboleboleigoqnej. Kumbra dena iga singila na taqatgesoqnej. Deqa iga minjin ti are uge ti sosim walweloqnem. Tamo qudei na iga jeutgeqnaqqa iga kamba dego nanji jeutnjroqnem.

⁴Ariya bati di Qotei agi iga elenjej qaji a na iga tulan qalaqalaigosiqqa iga qa are boleiyosiq kumbra boledamu egej. Aqa kumbra di a segi na boleq atej.

⁵Osiqa iga elenjej. Gago segi wau bole bole iga yoqnem qaji a deqa osiq iga elenjosai. A iga qa dulosisqa iga lanja elenjej awai saiqoji. Osika gago are miligi yansetgosiqqa aqa Mondor Bole egsiqqa iga angro bunuj bul njambabtgej.

⁶Yesus Kristus agi iga elenjej qaji aqa wau na Qotei na aqa Mondor Bole qarinyonaqa gago are miligiq aiyej.

⁷Yesus a iga qa are boleiyej deqa iga Qotei aqa njamgalaq di tamo bole une saiqoji unum. Deqa mondorj iga njambile gaigai sqom. Iga njambile di oqajqa tarijoqnsim unum.

⁸Qotei aqa anjam di tulan boledamu. Deqa iga anjam di gago areqaloq di singilatqom.

O Taitus, ni Qotei aqa anjam di singila na palontoqnimqa tamo ungasari Qotei qa nanjo areqalo singilateqnuub qaji nanji quoqnsib kumbra bole bole yoqnaqab. Anjam dena tamo ungasari nanji aqaryainjreqnu.

⁹Tamo qudei nanji lanja lanja njirjoqnsib nanari anjam maroqnsib laqnuub. Nanji Moses aqa dal anjam qa ti nanjo moma nanjo niam qa ti anjam na qoteqnuub. Nanji anjam di marqajqa tulan arearetnjreqnu. Iga qalie, anjam dena iga aqaryaignwa keresai. Deqa Taitus, ni tamo deqaji nanjo anjam di quetnjraim. Torei urat.

¹⁰Tamo bei na Kristen tamo ungasari nanjo areqalo ugetetnjrsim nanji pupoinjrimqa ni na tamo di minjimqa aqa kumbra di uratem. A ni quetmosaiamqa olo minje. Minjimqa olo quetmosaiamqa ni a uratosim torei qoreiye.

¹¹Ni qalie, tamo deqaji nanji Qotei aqa gam torei urateqnuub. Nanji une yo qaji tamo unub. Nanjo une dena nanji osornjreqnu, nanji tamo uge.

Pol na Taitus minjej, "Ni urur bosim e itbe"

¹²Ariya Taitus, ni que. E na Artemas kiyo Tikikus kiyo qarinyitqa a inoq gilqas. Gilsim mermimqa ni urur bosim Nikopolis qureq di e itbe. Yuwal ugeo bati qa e dia sqai. Soqnit ni bosim dia e itbe.

¹³Apolos wo dal anjam qalie tamo Senas wo nanji aiye ino qure uratosib walwelqa laqnuibqa ni na aqaryainjrimqa nanji gamq di ingi bei qa truquqasai.

¹⁴Ni na Kristen nanji anjam plaltosim minjroqnimqa nanji wau bole yoqnaqajqa geregere qalieosib tamo qudei ingi ingi qa truqueqnuub qaji nanji aqaryainjroqnebe. Nanji lanja sosib wau bole bole yosaio uge.

¹⁵Kristen kalil e koba na endi unum qaji nanji na ni kaiyeimonub. Deqa ni na kamba tamo ungasari iga tulan qalaqalaigeqnuub qaji nanji gago kaiye anjam endi minjrim. Tamo ungasari nanji di iga koba na Yesus qa gago areqalo singilateqnum.

O ijo was, Qotei a ninji kalil qa are boleiyeme. Bole.

FILEMON

¹ O Filemon, e Pol. E Kristus Yesus aqa wau tamo. E aqa anjam mare mare laqnem deqa jeu tamo nangi na e ojsib tonto talq endi waibeb unum. Aqo gago was Timoti wo anjam endi nenngrenyosim inoq qarinyonum. Ni gago Kristen was bole. Ni iga koba na wau qujai.

² Aqo aiyel anjam endi ni qa ti gago jaja Apia qa ti Arkipus qa ti Kristen tamo ungasari kalil ino talq di loueqnub qaji nangi qa ti qarinyonum. Arkipus a iga koba na qoto tamo bulosim Qotei aqa wau ojeqnum.

³ Gago Abu Qotei wo Tamo Koba Yesus Kristus wo nangi aiyel ningi qa are boleinjrimqa ningi lawo na soqniy.

Filemon a kumbra tulan boledamu yoqnej deqa Pol a areboleboleiyoquej

⁴ E gaigai ijo Qotei binjyoqnsim ni qa pailyeqnum.

⁵ E ni qa anjam endegsi queqnum, ni na Tamo Koba Yesus tulan qalaqalaiyoqnsim a qa ino areqalo singilateqnum. Osim ni na Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nangi dego qalaqalainjreqnum.

⁶ Ni iga ti beterosim koba na Yesus qa gago areqalo singilateqnum deqa e endegsi Qotei pailyeqnum, “O Abu, ni na Filemon iga ti aqaryaigimqa iga powo bole osim ingi bole bole Kristus a iga egeqnu qaji di geregere poigwas.”

⁷ Od, was, e qalieonum, ni na Qotei aqa segi tamo ungasari kalil nangi qalaqalainjroqnsim nangi are tulan singilatetnjreqnum. Ino kumbra dena ijo are latetbeqnaqa e areboleboleibeqnu.

Pol na Filemon minjej, “Ni na Onesimus qalaqalaiyime”

⁸ O Filemon, e qalieonum, ino kumbra kalil bole. Deqa e ni kumbra bei yqajqa mermitqa ni ijo anjam daurye. E Kristus aqa ñam na ni singila na mermqa kere.

⁹ Ariya e ni tulan singila na mermqasai. Aqo ombla qalaqalaiyo kumbra dauryeqnum deqa e ni lawo na mermqai. E Pol. E Kristus Yesus aqa wau tamo. E aqa anjam mare mare laqnem deqa jeu tamo nangi na e ojsib tonto talq endi waibeb unum.

¹⁰ E tonto talq endi sonamqa ino kanjal tamo Onesimus a ni uratmosiq ulanosiq Rom qure endeq bosiq e itbej. E itbonaqa e Yesus aqa anjam minjnamqa a are bulyosiq Yesus qa aqa areqalo singilatej. Deqa bini a ijo angro bul unu. Deqa e ni mermqai, ni a kumbra bole osoryime.

¹¹ A nami kanjal tamo bolesai soqnej deqa a ni qa wau bole yosaiyoqnej. Ariya bini a kanjal tamo bolequja unu deqa a ni qa wau bole yoqnaqa kere. A e qa dego wau bole yoqnaqa kere.

¹² Ariya endego e Onesimus qarinyonum a inoq olo bqo. Deqa e a qa are ugeibqo. Di kiyayaqa? E a tulan qalaqalaiyeqnum deqa.

¹³ E Yesus aqa anjam bole qa wauqnum deqa e tonto talq endi unum. Ariya ijo are koba endegsi unu. E Onesimus olo osiy a e ombla tonto talq endi sosim a na e aqaryaiboqnas. A ino kanjal tamo unu deqa a na e aqaryaibqas di ni na dego e aqaryaibqam.

¹⁴ Ariya e Onesimus qarinyonum inoq olo bqo. E endegsi are qalonum. Ni na e aqaryaibqas are soqni ni ino segi areqalo na e odbosim Onesimus olo ijoq qarinye. E singila na ni mermqasai.

¹⁵ Bole, Onesimus a bati truquyala ni uratmej. E are qalonum, Qotei a segi na gam gereiyonaqa Onesimus a ni uratmej. Di kiyayaqa? Ni na a olo osim ningi ombla bati gaigai sqajqa deqa.

¹⁶ Onesimus a ino kanjal tamo segi sai. A ino Kristen was bole. A ijo Kristen was dego. Deqa e a tulan qalaqalaiyeqnum. A ino kanjal tamo bolequja. A ni ombla Tamo Koba beteryejunub. Deqa e qalieonum, ni a olo tulan qalaqalaiyoqnaqam.

¹⁷ Ni e ombla Yesus aqa wau tamo unum edegosim Onesimus osim geregereiyoque. Ni e osim geregereibeqnum dego kere.

¹⁸ Onesimus a une bei ni emej kiyo? A ino silali bei nami yaimosiq olo ni emqajqa mermosiqa bunuqna ni emosai kiyo? Degamqa ni na merbimqa e kamba silali di keretosiy ni olo emqai.

¹⁹ E Pol. Anjam endi e ijo segi ban na nenngrenyonum. Ni e merbimqa Onesimus a ino silali bei yaimej qaji di e na kamba olo ni emekritqai. Ariya ni que. Nami e Yesus aqa anjam ni mermonam qusim are bulyem. E ino qunun qa aqaryaimem. Deqa e ni endegsi mermqa kere, ni na kamba olo ino segi ñambile e ebekritime. Ariya e degsi ni mermqa uratonum.

²⁰ O ijo was Filemon, ni que. Aqo ombla Tamo Koba Kristus aqa tamo unum deqa ni aqa ñam na olo Onesimus ijoq qarinyosim dena ijo are boletetbe.

²¹ E qalionum, ni ijo anjam endi dauryqam. Osim ijo anjam endi bunyosim olo Onesimus ijoq qarinyqam. Utru deqa e anjam endi nengrenyonum.

²² Ijo anjam qujai bei agiende. E are qalonum, Qotei a nungo pailyo qusim gam waqtetbimqa e nungoq olo bqai. Deqa Filemon, e ino talq di nejajqa warum bei ni na gereiyetbe.

Pol aqa wau qujai nanqi na Filemon kaiyeiyeb

²³ Aqo Epafra wo ombla tonto talq endi unum. Epafra a dego Kristus Yesus aqa wau tamo. A Yesus aqa anjam mare mare laqnej deqa jeu tamo nanqi na a ojsib tonto talq endi waiyeb unu. A na ni kaiyeimqo.

²⁴ Mak na Aristarkus na Demas na Luk na nanqi qolqe dego ni kaiyeimonub. Nanqi e koba na wau qujai.

²⁵ Tamo Koba Yesus Kristus a ninqi qa are boleyosim nungo qunun geregere taqatoqneme. Bole.

HIBRU

Qotei aqa Niri a na iga anjam mergeqnu

¹ Nami Qotei na gago moma utru nanği anjam minjroqnej. A gam endena nanği anjam minjroqnej. A na aqa medabu o qaji tamo nanği qarinjreqlaqa nanği giloqnsib bati gargekoba gago moma utru nanği anjam minjroqnej.

² Ariya bini Qotei na iga dego anjam mergeqnu. Diño bati jojomoqo deqa a na aqa Niri aqa medabu na iga anjam mergeqnu. Qotei na aqa Niri giltey deqa a ingi ingi kalil oqas. Aqa ban na Qotei na mandam atej unu.

³ A na Qotei aqa rian koba iga osorgeqnu. Aqa so ti Qotei aqa so ti ombla kerekere. Aqa anjam singila ti unu. Anjam dena a na ingi ingi kalil singilatejunu. A gago une kobotetgosiqa lan qureq oqsiq Qotei singila koba ti unu qaji aqa ban woq di awejunu.

Qotei aqa Niri a lan angro nanği tulan bunjrejunu

⁴ Qotei na aqa Niri ñam kobaquja yej. Ñam dena lan angro nanği ñam tulan bunyejunu.

⁵ Nami Qotei na aqa Niri endegsi minjej,
“Ni ijo segi Angro.

Bini e ino Abu unum.”

Osiqa olo anjam bei dego aqa Niri qa endegsi marej, “E aqa Abu sqai. A ijo Angro sqas.”

Ariya Qotei na aqa lan angro nanği anjam degsi minjrosaiognej.

⁶ Nami Qotei na aqa Niri matu qarinyim mandamq aiqa osiqa a qa olo anjam endegsi marej,
“Ijo lan angro kalil nanği aqa sorgomq di sosib a qa louoqngab.”

⁷ Ariya Qotei a lan angro nanği qa anjam degsi marosaiognej. A nanği qa endegsi marej,
“E ijo lan angro nanği wau enjrem.

Deqa nanği jagwa ti ñamyuwo ti bulosib ijo wau ojeqnu.”

⁸ Ariya Qotei na aqa segi Niri endegsi minjej,

“O Qotei, ni bati gaigai Mandor Koba sqam.

Ni tamo bole unum deqa ni na ino segi tamo ungasari nanği taqatnjroqngam.

⁹ Ni kumbra uge yqajqa arearetmosaieqnu.

Ni kumbra uge yqajqa arearetmosaieqnu.

Deqa ino Qotei na ni giltmosiqa ino gateq di goren bilentosiq ñam kobaquja emej.

Deqa ni tulan areboleboleimeqnu.

Ino arebolebole dena ino was nanği arebolebole tulan bunyejunu.”

¹⁰ Qotei na aqa Niri degsi minjsiqa olo anjam bei dego endegsi minjej,

“O Tamo Koba, ni nami mandam atem unu.

Osim lan dego ino segi ban na gereiyem.

¹¹ Lan ti mandam ti koboqab.

Ariya ni bati gaigai sqam.

Lan ti mandam ti gara jugo bulosib sariosib ugeqab.

¹² Tamo bei na aqa gara lubtoqnsiq taqal ateqnu

dego kere ni na lan ti mandam ti lubtosim taqal atqam.

Tamo bei na aqa gara piqtoqnsiq taqal ateqnu

dego kere ni na lan ti mandam ti piqtosim taqal atqam.

Ariya ni segi bulyqasai.

Ni bati gaigai degsi sqam.

Ino sqajqa bati koboqasai.”

¹³ Qotei na aqa Niri degsi minjsiqa olo minjej,

“Ni ijo ban woq endi awesoqnuqqa

e na ino jeu tamo kalil nanği elenjosiy ino singaq di atelenqai.”

Qotei na anjam deqaji aqa lan angro nanği minjrosaiognej.

¹⁴ Lan angro nanği Qotei aqa Niri bul sai. Nanği Qotei aqa wau ojo qaji mondor. A na nanği qarinjreqlaqa nanği aqa wau ojeqnu. Nanği wau agiende. Nanği giloqnsib tamo ungasari a na elenqas qaji nanği aqaryainjreqlaqa.

2

Qotei na iga elenje aqa wau di tulan kobaquja

¹ Deqa ijo was, anjam ninği nami quoqneq qaji di ninği olo singila na ojsib dauryiy. E dego anjam di dauryiqai. Iga dauryiqasai di iga ulonjosim anjam di torei urato uge.

² Nami Qotei na aqa lanj angro nanjo medabu na gago moma utru nanji anjam minjroqnej. Anjam di singila koba. Deqa tamo ungasari kalil anjam di gotranjoqneq qaji nanji Qotei na kambatnjroqnsiqa awai uge enjroqnej.

³ Bunuqna Qotei na iga padalo sawaq na elenej. Aqa wau di tulanj kobaquja. Iga Qotei aqa wau di qoreiyqom di iga awai tulanj ugedamu turqom. Awai di iga britosim jaraiqa keresai.

Namoqna gago Tamo Koba a na iga elenqajqa anjam di mare mare laqnej. Onaqa tamo nanji aqa anjam di quoqneq qaji nanji kamba olo mare mare laqneq. Osib iga endegsib mergoqneq, "Anjam di bole."

⁴ Yeqnaqa Qotei na nanjo anjam di singilatoqnej. A gam endena nanjo anjam singilatoqnej. A Mondor Bole aqa wau segi segi jelsiq enjreqnaqa nanji manjwa ti kumbra singila ti babtoqneq. Qotei aqa segi areqalo na a degyoqnej.

Qotei na iga elenej aqa wau di Yesus a segi na tigeltej

⁵ Mondorj Qotei na mandam bunuj atqas. Iga qalieonum, Qotei na aqa lanj angro nanji mandam bunuj di taqatqajqa wau enjrosai.

⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu,

"O Qotei, ni kiyaqna tamo nanji qa are qaleqnum?"

Osim nanji qa duloqnsim aqaryainjreqnum?

⁷ Ni na tamo nanji lanj angro nanjo sorgomq di atem unub.

Deqa nanji lanj angro nanjo sorgomq di sokiñala soqniq

bunuqna ni na nanjo ñam olo soqtetnjrimqa

nanjo ñam tulanj kobaosim lanj angro nanjo ñam bunyqas.

⁸ Od, ni na ingi ingi kalil osim tamo nanjo sorgomq di atim sqab."

O ijo was, Qotei aqa anjam degsi unu deqa iga qalieonum, a na ingi ingi kalil osim tamo nanjo sorgomq di atim sqab. A ingi bei uratqasai. Ariya bini iga uneqnum di ingi ingi kalil tamo nanjo sorgomq di sosai.

⁹ Ariya iga Yesus uneqnum. Nami a lanj angro nanjo sorgomq di sokiñala soqnej. Bati deqa Qotei a tamo kalil nanji qa are boleiyonaqa kumbra dena Yesus a nanjo padalo sawa osiq moiyej. A jaqatinj koba osiq moiyej deqa Qotei na aqa ñam olo soqtetosiqna ñam kobaquja yej.

¹⁰ Qotei a ingi ingi kalil qa utru. A na ingi ingi kalil gereiyej. A na aqa angro gargekoba nanji joqsim lanj qureq oqwjajqa deqa are qalsiq Yesus singilatonaqa a jaqatinj koba ej. Osiqu aqa jaqatinj dena a Qotei aqa anjam torei dauryekritisosiq tamo nanji elenqajqa wau tigeltej. Qotei a degsi Yesus singilatej di kumbra bolequja.

¹¹ Iga qalie, Yesus aqa angro kalil a na aqa segi kumbra boleq di atej qaji nanji a ombla Abu qujai. Deqa a na nanji minjreqnu, "Ninji ijo was tintinj." A nanji was qa minjrqajqa jemaivosaiqnu.

¹² Deqa a na aqa Abu endegsi minjej,

"O Qotei, e na ijo was nanji di ino ñam qa sainjroqnaqai.

Nanji louqa korooqniqqa e nanjo ambleq di tigeloqnsiy ino ñam soqtoqnaqai."

¹³ Yesus a degsi aqa Abu minjisiqa olo endegsi marej, "E Qotei qa ijo areqalo singilatosiy a qa tarinqnsiy sqai." Osiqu marej, "Ninji e nubiy. Angro kalil Qotei na ebej qaji nanji di e koba na unum."

Yesus na iga aqaryaignwa osiqa tamo bulyosiq moiyej

¹⁴ Yesus aqa angro nanji di mandam tamo. Deqa Yesus a dego mandam tamo bulyosiq moiyej. A Satan aqa singila kobotqa marsiq deqa moiyej. Satan a moiyo qa utru. A na tamo ungasari nanji moiyojnjqajqa singila ti unu.

¹⁵ Deqa nanji moiqa ulaeqnab Satan a nanji singila na ojeleneqnu. Ariya nanji degsib ulaqnsib sonabqa Yesus a nanji Satan aqa banq dena elenqajqa marsiq moiyej.

¹⁶ Yesus a lanj angro nanji aqaryainjrqna osiq moiyoasai. A Abraham aqa moma nanji aqaryainjrqna osiq moiyej.

¹⁷ Utru deqa a aqa was kalil nanji bulosiq tamo yuej. Deqa bini a atra tamo gate sosiq Qotei aqa wau ojeqnu. A tamo ungasari nanji qa dulosim nanji aqaryainjrqajqa deqa marsiq atra tamo gate brantej. A tamo bole unu deqa a Qotei aqa anjam kalil dauryoqnsiqa aqa wau ojeqnu. Aqa wau agiende. A na tamo ungasari nanjo une kobotetnjroqnsiqa Qotei aqa minjinj taqal waiyeqnu.

¹⁸ Gulbe gargekoba Yesus aqa jejamuq di branteqnaqa a jaqatinj koba oqnej. Deqa a na tamo ungasari gulbe oqnsib uneq aiqa laqnuq qaji nanji geregere aqaryainjrqna kere.

3

Yesus aqa ñam na Moses aqa ñam tulanj bunyejunu

¹ O Kristen was kalil, Qotei lañ qureq di unu qaji a na ningi metnjege deqa ningi Yesus qa are qaloqniy. Yesus a Qotei na aqa anjam mare mare laqajqa qarinyej. A gago atra tamo gate unu. Deqa iga aqa ñam boleq di maroqñqom.

² Qotei na Yesus minje, "Ni ijo wau oje." Onaqa Yesus a Qotei aqa wau di uratosai. A wau di geregere ojoqnej. Moses a dego nami Qotei aqa wau geregere ojoqnej. A Qotei aqa tamo ungasari nanjo ambleq di wauoqnej. Tamo ungasari nanji di Qotei aqa tal bul soqneb.

³ Iga qalie, tamo nanji tal ateqnub qaji nanjo ñam kobaquja. Tal aqa ñam kiñala. Yesus a tal ato qaji tamo bul soqnej deqa Qotei na a ñam kobaquja yej. Yesus aqa ñam dena Moses aqa ñam tulan bunyejunu.

⁴ Tal kalil agi tamo nanji na ateqnub. Ariya Qotei a segi na inji inji kalil atelenej.

⁵ Moses a kanjal tamo bul sosisqa Qotei aqa tamo ungasari nanjo ambleq di wauoqnej. Deqa Moses aqa ñam kiñala. Tamo ungasari nanji di agi Qotei aqa tal bul soqneb. Moses a nanjo ambleq di wau geregere yoqnej. A Qotei aqa medabu oqnsisqa kumbra bunuqna brantqas qaji deqa anjam maroqnej.

⁶ Ariya Kristus a Qotei aqa Njiri. Deqa Qotei na a wau yonaqa a Qotei aqa tamo ungasari nanji taqatnjroqnej. Tamo ungasari nanji di agi Qotei aqa tal bul unub. Kristus a wau di geregere yoqnej. A Qotei aqa Njiri deqa iga gaigai gago areqalo a qa singilatoqnsim a mondon olo bosim iga boletgwajqa deqa tarinjoqnsim sqom. Iga degyqom di iga dego Qotei aqa tal bul sqom.

Tamo qudei nanji Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqasai

⁷ Iga Qotei aqa tamo ungasari unum deqa iga Mondor Bole aqa anjam qusim dauryqom. Aqa anjam agiende,

"Bini bati endi ningi Qotei aqa medabu quoqniy.

⁸ Ningi nunjo are miligi getentaib.

Ningi nunjo moma utru nanji bul saib.

Agi nami nunjo moma utru nanji ijo medabu quqwa asginjreqnaqa gotranjoqneb.

Nangi wadau sawaq di ijo singila laña tenemtoqneb.

⁹ Nangi ijo singila bati gaigai unoqneb gilsil gilsiq wausau 40 koboej.

Ariya nanji deqa e qa are qalosaioqneb.

¹⁰ Deqa e nanji qa minjin oqnaqa marem,

'Nangi nanjo are miligiq di e daurbosaieqñub.

Nangi gaigai ijo gam bole urateqñub.'

¹¹ Deqa e nanji qa minjin oqnaqa endegsi minjrem,

'Ningi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole merngonum.'

¹² O ijo was, ningi geregere ñam atoqniy. Ningi ñam atqasai di ningi qudei nunjo are miligi ugeqas. Amqa ningi Yesus qa nunjo areqalo singilatqa uratosib Qotei ñambile gaigai unu qaji a qoreiyqab. Degaib deqa ningi ñam atoqniy.

¹³ Iga mareqnum, "Bini bati endi." Deqa ningi bati gaigai nunjo Kristen was nanji singilatnjroqniy. Une aqa kumbra na ningi qudei gisanjosim nunjo are miligi getentaim deqa ningi degyoqniy.

¹⁴ Iga nami Qotei qa gago areqalo singilatoqñem. Ariya gago areqalo di iga olo singila na ojesosim gilsim moiqom. Iga degyqom di iga Kristus aqa segi tamo ungasari tintin sqom.

¹⁵ Iga qalie, anjam endegsi unu,

"Bini bati endi ningi Qotei aqa medabu quoqniy.

Ningi nunjo are miligi getentaib.

Ningi nunjo moma utru nanji bul saib.

Agi nami nunjo moma utru nanji ijo medabu quqwa asginjreqnaqa gotranjoqneb."

¹⁶ O ijo was, yai nanji Qotei aqa medabu quoqnsib olo quqwa asginjreqnaqa gotranjoqneb? Di Israel tamo ungasari agi Isip sawaq di sonabqa Moses na joqsiq gilej qaji nanji.

¹⁷ Qotei a yai nanji qa minjin oqnaqa gilsil gilsiq wausau 40 koboej? Di Israel tamo ungasari agi une yoqnsib wadau sawaq di moreñoqneb qaji nanji.

¹⁸ Qotei na yai nanji endegsi minjrej, "Ningi ijo aqarato sawa miligiq gilqasai"? Osiqa minjrej, "E bole merngonum"? Di tamo ungasari aqa medabu gotranjoqneb qaji nanji.

¹⁹ Deqa iga qalieonum, Israel tamo ungasari nanji di Qotei qa nanjo areqalo singilatosaiqñeb. Utru deqa nanji Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqa keresai.

4

Qotei aqa tamo ungasari nanji aqarato sawa miligiq gilqab

¹ Qotei a nami marej, “Ijo segi tamo ungasari nanği ijo aqarato sawa miligiq gilqab.” O ijo was, sawa di miligiq gilqajqa bati koboosai unu. Deqa ninği ulaoyi. Ninği qudei sawa di miligiq gilqa uratosib ulonjo uge.

² Moses aqa bati qa Israel tamo ungasari nanği Qotei aqa anjam bole quoqneb. Iga dego Qotei aqa anjam bole quoqnem. Ariya Israel nanği anjam di lanja quoqnsib nanjo areqaloq di singilatosiaoqneb. Deqa anjam dena nanği yala aqaryainjrosiaoqnej.

³ Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum deqa a na odgim iga aqa aqarato sawa miligiq gilqom. Agi nami Qotei a Israel nanği qa endegsi marej,

“E nanği qa minjin oqnaqa minjrem,

‘Ninği ijo aqarato sawa miligiq gilqasai. E bole merngonum.’”

Kumbra di Moses aqa bati qa brantej. Ariya iga qalie, tulan nami Qotei a mandam atsiqa aqa wau kalil kobotej.

⁴ Agi aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb, “Qotei na aqa wau kobotosiqa bati 7 onaqa a qaratej.”

⁵ Osib bunuqna anjam endi nengrenyeb, “Nanği ijo aqarato sawa miligiq gilqasai.”

⁶ Deqa iga qalieonum, aqarato sawa di miligiq gilqajqa bati koboosai unu. Tamo ungasari qudei nanği miligiq gilqa kere. Tamo ungasari nami Qotei aqa anjam bole quoqnsib gotranjoqneb qaji nanği aqa aqarato sawa miligiq gilosai.

⁷ Deqa wausau gargekoba gilnaqa Qotei a olo aqarato bati bunuj atej. Agi a Devit aqa medabu na endegsi marej,

“Bini bati endi ninği Qotei aqa medabu quoqniy.

Ninği nunjo are miligi getentaib.”

Devit aqa bati qa Qotei a marej, “Bini bati endi.” Anjam dena iga endegsi osorgeqnu, Qotei a tamo ungasari nanği aqa aqarato sawa miligiq gilqajqa olo bati bunuj atej.

⁸ Josua na aqarato di Israel nanği enjrosai. Enjrej qamu Qotei a bunuqna olo bati bunuj atqa marosai qamu.

⁹ Deqa iga qalieonum, Qotei aqa segi tamo ungasari nanjo aqarato bini unu. Iga yori bati gaigai aqarateqnum dego kere.

¹⁰ Iga qalie, tamo a Qotei aqa aqarato sawa miligiq gilqas di a aqa wau kobotosim aqaratqas. Agi Qotei a nami aqa wau kobotosiq aqaratej dego kere.

¹¹ Deqa iga aqarato sawa di miligiq gilqajqa tulan singilaqom. Singilaqasai di ninği qudei Israel nanjo kumbra dauryosib Qotei aqa anjam gotranjosib ulonjo uge.

¹² Qotei aqa anjam a nambile ti unu. Anjam di singila na waueqnu. A serie bul tulan qalat. Deqa anjam dena tamo nanjo are qametnjroqnsiqa nanjo qunun ti tanu ti singa ti miligiq aiyuqnsiqa nanjo areqalo ti nanjo are miligi ti geregere pegiyeqnu.

¹³ Inği bei a Qotei qa uliqa keresai. Inği inği kalil Qotei a atelenej qaji di a na geregere nam atoqnsiq uneqnu. Deqa mondonj a na qujai gago kumbra kalil qa iga pegigwas.

Yesus a gago atra tamo gate unu

¹⁴ Gago atra tamo gate unu. A lanj qureq oqsiq di unu. A Qotei aqa Niri Yesus. Deqa iga aqa nam boleq di maroqnsim ojesqom.

¹⁵ Iga segi singila saiqoji. Deqa iga na gago une aqa singila kobotqa keresai. Ariya gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa iga endegsi are qalqasai, Yesus a gago une qa iga aqaryaigwa keresai. Iga degsi are qalqasai. Satan na iga walawalaigoqnsiqa uneq waigwa laqnu. A nami Yesus dego uneq waiyqa maroqnsiq walawalaiyoqnej. Ariya Yesus a segi une saiqoji.

¹⁶ Deqa ijo was, iga Qotei aqa areq gilqajqa ulaqasai. Iga aqa areq giloqnom. A iga qa are boleiyeqnu deqa iga aqa areq giloqnim a iga qa duloqnas. Iga gulbe ti soqnim a iga qa are boleiyuqnsim gago gulbe qa aqaryaigoqnas.

5

Atra tamo gate nanjo wau

¹ Qotei a mandam tamo qudei nanği giltnjroqnsiqa nanği atra tamo gate ateqnu. Atra tamo gate nanjo wau agiende. Nanği na tamo ungasari nanjo une qa aqaryainjrqqa maroqnsib wagme inği inği oqnsib Qotei atraiyeqnum.

² Atra tamo gate nanği di iga bul mandam tamo. Nanği dego singila saiqoji unub deqa nanği une yoqna kere. Deqa nanği na tamo ungasari powo saiqoji unub qaji nanği ti tamo ungasari Qotei aqa gam groteqnum qaji nanği ti lawo na aqaryainjreqnum.

³ Nanği dego une ti unub deqa nanği tamo ungasari nanjo une qa ti nanjo segi une qa ti are qaloqnsib wagme inği inği oqnsib Qotei atraiyeqnum.

⁴ Tamo lanaj bei a aqa segi areqalo na atra tamo gate sqa keresai. Qotei a segi na atra tamo gate nanji metnjroqnsiqa ñam koba enjreanu. Agi Qotei a nami Aron metosiq atra tamo gate atej.

⁵ Kristus a dego aqa segi ñam soqtosiq atra tamo gate sqa marosai. Qotei na Kristus giltosiqa atra tamo gate atej. Agi Qotei na nami Kristus endegsi minjej, “Ni ijo segi Angro.

Bini e ino Abu unum.”

⁶ Osiqu olo anjam bei dego Kristus minjej,

“Melkisedek a atra tamo soqnej

dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

⁷ O ijo was, Yesus a mandamq endi sosisqa a singa pulutoqnsiqa Qotei pailyoqnej. A qalieej, Qotei na a oqa kere. Yim a moiqasai. Deqa a singila na Qotei pailyoqnej. A lelen ti akam ti pailyoqnej. A aqa segi areqalo uratoqnsiqa Qotei aqa sorgomq di soqnej. Deqa Qotei na aqa pailyo quetoqnej.

⁸ Yesus a Qotei aqa Niri. Ariya a jaqatin koba oqnej dena a powo osiqa Qotei aqa anjam dauryqajqa qalieej.

⁹⁻¹⁰ Qalieosiq deqa a Qotei aqa anjam torei dauryekritej. Deqa Qotei na a giltosiq minjej, “Ni atra tamo gate sqam. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.” Qotei na Yesus degsi minjej deqa Yesus a tamo kalil Qotei aqa anjam dauryeqnub qaji nanji elenjas. Nanji elenqajqa utru agi Yesus qujai. Deqa nanji ñambile gaigai sqab.

Iga angro mom bul sqasai

¹¹ O ijo was kalil, e Yesus aqa wau deqa anjam gargekoba ninji merngwajqa unu. Ariya nungo areqalo getenjejunu deqa ninji anjam di aqa utru geregere poinjwa keresai. Deqa e ninji anjam di merngwajqa bangi koba.

¹² Ninji nami are bulyeb bati olekoba gilqo. Deqa ninji Qotei aqa anjam plaltqa kere. Ariya nungo powo kobaosai unu deqa ninji angro mom munjum uyeqñub dego bul unub. Ninji inji singila uyqa keresai unub. Deqa tamo qudei na olo Qotei aqa anjam utruq na plaltosib ninji merngwab di kere.

¹³ Iga qalie, angro mom nanji munjum segi uyeqñub. Nanji kumbra bole qa gam geregere poinjrosai unu.

¹⁴ Tamo nanji kokbaonub qaji nanji inji singila uyeqñub. Nanji nami bati gargekoba kumbra bole ti kumbra uge ti pegiyonqneb. Deqa nanji areqalo bole ti powo bole ti unub.

6

Iga Qotei qa tariñoqñom

¹ Deqa ijo was kalil, iga Kristus aqa anjam nami utruq na quoqñem qaji dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqñom. Yim anjam dena iga singilatgoqñas. Anjam iga nami utruq na quoqñem qaji di ninji qalie. Anjam agiende. Iga Qotei qa gago areqalo singilatoqa, moiyo qaji kumbra uratosim are bulyoqa,

² yanso oqa, Kristen gate nango gateq di ban atoqa, subq na tigeloqa, Qotei na tamo kalil nanji peginjroqa, tamo qudei nanji ñamyuwoq di gaigai soqa. O ijo was, Kristus aqa anjam di iga nami utruq na quoqñem. Ariya bini iga anjam dena prugosim olo anjam aqa damu dauryoqñom.

³ Qotei na marim iga degyqom.

⁴ O ijo was, ninji qalie. Nungo ambleq di tamo qudei nanji Qotei na areqalo suwantet-njrnaqa nanji lanj qureq oqwjajqa gam bole qalieeb. Nanji Mondor Bole esoqñeb.

⁵ Nanji Qotei aqa anjam uyo oneiyonqnsib maroqñeb, “Anjam di bolequja.” Nanji Qotei aqa singila mondon brantqas qaji di dego qalieosib ojesoqñeb.

⁶ Ariya bati bei tamo nanji di olo ulonqosib Qotei aqa anjam qoreiyeb. Deqa nanji bunuqna puluosib are bulyqajqa gam sainjrej. Nanjo une dena nanji Qotei aqa Niri olo ñamburbasq di qamobulosib tamo unjasari kalil nango ñamgalaq di aqa ñam tulan ugeugeiyeb.

⁷ Tamo deqaji nanji qa e yawo anjam endegsi merngwai. Wau lanja nanji inji yageqñ-abqa awa boqnsiq mandam aqa miligiq aiyeqñu. Aiyeqnaqa Qotei a mandam di boleteqñu deqa inji bole oqoqnsiq melieqnaqa wau lanja nanji boqnsib inji oqnsib uyeqñub.

⁸ Ariya sil luwit oqsim inji kabutnjrqas di inji bole oqwasai. Mandam di ugeqas. Deqa sokifañala Qotei na mandam di torei waliosim ñamyuwo na koitqas.

⁹ O gago was bole, anjam singila di iga na ninji merngonum. Ariya iga qalieonum, ninji degsib padalqasai. Qotei na ninji elenjas.

¹⁰ Qotei a tamo uge sai. A tamo bole. Deqa a nunjo kumbra bole kalil unoqnsiq olo are walyosaieqñu. Nunjo kumbra bole agiende. Ninji gaigai wau bolequja yoqnsib Qotei tulan

qalaqalayoqnsib aqa segi tamo ungasari nanği geregereinjqnub. Niği nami degyoqneb agi bini niği degyeqnub.

¹¹ Gago are koba endegsi unu. Niği kumbra bole di singila na ojoqnsib mondoj Qotei na niği boletngwajqa deqa tariñoqniy.

¹² Niği asgingaiq. Qotei aqa tamo ungasari nanço kumbra agiende. Nançi Qotei qa nanço areqalo singilatoqnsib olo asgingrosaieqnu. Deqa mondoj nançi iği bole bole Qotei a nami aqa anğro nançi enjrqra marej qaji di oqab. O ijo was, nanço kumbra di niği dego degsib dauryoqniy.

Qotei aqa anjam a nami Abraham minjej qaji di a na singilatej

¹³⁻¹⁴ Nami Qotei na Abraham minjej, “E ni boletmosiy ino moma nançi tulan kobatnjqrai.” Osiqa aqa anjam di singilatej. Mandam tamo nançi na Qotei bunyqa keresai. Deqa Qotei a mandam tamo bei aqa ñam na anjam singilatqa keresai. Deqa a anjam di Abraham minjsiqa aqa segi ñam na anjam di singilatosiq minjej, “E bole mermonum.”

¹⁵ Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di qusiqa aqa areqaloq di atsiq tariñoqniy soqnej. A tariñqasogiyosai. A tariñqasosiq bunuqna anjam Qotei na minjej qaji di aqa damu brantonag unej.

¹⁶ Anjam singilatqa kumbra agiende. Tamo bei na anjam singilatqa osimqa a tamo kobaquja bei aqa ñam na anjam singilatqas. Yim tamo qudei nançi qusib marqab, “Anjam di bole.” Deqa tamo qudei nançi anjam di olo uge qa marqa keresai.

¹⁷ Qotei na Abraham minjej, “E ino moma nançi kobatnjqrai.” Osiqa aqa anjam di singilatej. Aqa kumbra dena a na Abraham aqa moma nançi osornjrej, a na aqa anjam di olo bulyqa keresai.

¹⁸ Deqa Qotei aqa kumbra aiyel unu. A na anjam di Abraham minjej. Osiqa aqa segi ñam na anjam di singilatej. Aqa kumbra aiyel di unu deqa a na aqa anjam di olo bulyqa keresai. A gisanqa keresai dego. Deqa iga Qotei aqa anjam di gago are miligiq di atsim Qotei aqa jojomq giloqnsim a qa tariñoqniy.

¹⁹ Qotei agi iga a qa tariñeqnum qaji a anka bul singila koba. Deqa iga Qotei qa gago are miligi singilatoqnsim Warum Tulanj Getento Koba gara gainjejunu qaji di torei miligiq giloqniy.

²⁰ Yesus a getento warum di iga qa waqtosiqa a segi namoosiq miligiq gilej. Deqa bini a getento warum dia unu. A di sosimqa bati gaigai a gago atra tamo gate sqas. Agi Melkisedek a nami atra tamo soqnej dego kere.

7

Melkisedek a ñam koba ti soqnej

¹ Melkisedek a Salem qure nanço mandor soqnej. A Qotei Goge Koba aqa atra tamo dego soqnej. Bati deqa Abraham a mandor qudei nançi ti qotsiqa nançi ñumej. Numsiqa olo aqa qureq beqnaqa Melkisedek a gamq di Abraham turosiqa aqa gateq di ban atetosiq a qa pailyej.

² Onaqa iği iği kalil Abraham a mandor nançoq dena elenjej qaji di a na poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Melkisedek aqa ñam aqa damu agiende, Kumbra Bole Yeqnu Qaji Mandor. Qure ñam Salem aqa damu agiende, Are Lawo. Melkisedek a Salem qure nanço mandor soqnej deqa aqa ñam aqa damu bei agiende, Are Lawo Qaji Mandor.

³ Melkisedek a abu saiqoji. A ai saiqoji. A moma bei dego saiqoji. Aqa ñambabo bati di iga qaliesai. Aqa moiqajqa bati di dego iga qaliesai. Deqa a Qotei aqa Niri bulosiq a bati gaigai atra tamo unu.

⁴ Melkisedek aqa ñam tulan kobaquja. E deqa niği saingwai. Gago moma utru Abraham a mandor nançoq dena iği iği boledamu elenosiq poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej.

⁵ Bunuqna Qotei na Livai aqa moma nançi minjrej, “Niği atra tamo sqab.” Agi dal anjam endegsi unu, “Israel nançi na iği iği poto 10 yoqnsib oto qujai Livai aqa moma nançi atrainjqnqab.” Israel nançi Abraham aqa leñ na ñambabeb. Nançi Livai aqa moma nanço was.

⁶ Melkisedek a Livai aqa leñ sai. Ariya Abraham a iği iği poto 10 yosiq oto qujai Melkisedek atraiyej. Atraiyonaqa Melkisedek a Abraham aqa gateq di ban atetosiq a qa pailyej. Abraham agi nami Qotei na minjej, “E ino moma nançi kobatnjqrai.”

⁷ Iga qalie, tamo ñam ti nançi na tamo ñam saiqoji nanço gateq di ban atetnjroqnsib nançi qa pailyeqnu.

⁸ Israel nançi na Livai aqa moma nançi iği iği atrainjqnub. Livai aqa moma nançi moreneqnu. Ariya Melkisedek agi Abraham na iği iği atraiyej qaji aqa moiqajqa bati nançi nami nenjreñyosaiqneq. Deqa a bati gaigai sobulejunu.

⁹ Livai aqa moma utru qujai di agi Abraham. Deqa iga endegsi marqom, Livai na ingi ingi di osiq Melkisedek atraiyobulej.

¹⁰ Melkisedek a Abraham gamq di turej bati di Livai a nambabosaisoqnej. Abraham a ingi ingi di Melkisedek atraiyej bati deqa Livai a Abraham aqa jejamu miligiq di soqnej. Bunuqna Livai a Abraham aqa leŋ na nambabej. Deqa iga endegsi marqom, Livai a dego ingi ingi di Melkisedek atraiyobulej.

Yesus a atra tamo gate bunuj unu

¹¹ Livai aqa moma nangi atra tamo sosib wauoqneb nanjo wau dena tamo ungasari nanji boletnjrosaiqnej. Nangi boletnjrej qamu atra tamo bei a olo brantosai qamu. Bole, dal anjam a marej, Livai aqa moma nangi atra tamo sqab. Dal anjam di Israel nangi nami esoqneb. Ariya Qotei a olo marnaqa Yesus a gago atra tamo brantej. A Aron bulosiq atra tamo brantosai. A Melkisedek bulosiq atra tamo brantej.

¹² O ijo was, dal anjam a marej, Livai aqa moma nangi atra tamo sqab. Ariya bunuqna Qotei a nangi kobotnjrsiq olo atra tamo bei agi Yesus atej. Qotei aqa kumbra dena a na dal anjam bulyosiq olo dal anjam bei atej.

¹³ Yesus a Livai aqa leŋ na nambabosai. A leŋ bei nanjoq na nambabej. Leŋ nangi di atraiyqajqa wau nami ojasaiqneb.

¹⁴ Iga qalie, gago Tamo Koba a Juda aqa leŋ na nambabej. Leŋ dena atra tamo nangi brantqajqa Moses a deqa marosaiqnej.

¹⁵ Yesus a atra tamo bunuj brantosiq Melkisedek bulonaq iga unem. Deqa iga poigeqnu, atra tamo bunuj dena atra tamo kalil nami soqneb qaji nangi tulan bunjnrejunu.

¹⁶ Dal anjam a marej, atra tamo nangi Livai aqa leŋ na brantqab. Ariya Yesus a gam bei na atra tamo brantej. A nambale ti singila ti unu. A gaigai degsim sqas. Gam dena a atra tamo brantej.

¹⁷ Agi Qotei na nami Kristus endegsi minjej,

“Melkisedek a atra tamo soqnej

dego kere ni bati gaigai atra tamo sqam.”

¹⁸ O ijo was, anjam dena iga poigeqnu, dal anjam nami soqnej qaji di singila saiqoji. Dal anjam dena iga aqaryaigwa keresai. Deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyej.

¹⁹ Dal anjam dena iga boletgosaioqnej deqa Qotei na dal anjam di taqal waiyosiq olo gam bunuj waqtetgej. Gam bunuj di tulan bolequja. Gam dena dal anjam nami di tulan bunyjejunu. Deqa iga gam bunuj di dauryosim Qotei aqa areq giloqnsim a qa tarinqoqom.

²⁰⁻²¹ Qotei na Yesus giltosiq minjej, “Ni atra tamo sqam.” Degsi minjsiq aqa anjam di singilatej. Atra tamo nami soqneb qaji nangi dego Qotei na giltjnrosiq minjroqnej, “Ninji atra tamo sqab.” Ariya aqa anjam di singilatosaioqnej. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nengrenyeb unu,

“Tamo Koba a na Kristus endegsi minjej,

‘Ni bati gaigai atra tamo sqam.’

Osiqa aqa anjam di singilatej. Deqa aqa anjam di a olo uratqa keresai.”

²² Deqa iga qalieonum, Qotei aqa anjam bunuj di tulan bolequja. Di kiyaqqa? Yesus a segi na anjam di gereiyej deqa. Anjam dena dal anjam namij tulan bunyjejunu.

²³ Nami tamo gargekoba nangi atra tamo soqneb. Nangi morenjoqneb deqa nangi gaigai atra tamo sqa keresai.

²⁴ Ariya Yesus a gaigai sqas deqa a gaigai atra tamo sosim wauoqngas. Tamo bei na aqa sawa oqa keresai.

²⁵ Deqa tamo ungasari Yesus aqa nam na Qotei aqa areq gileqneb qaji nangi Yesus na torei elenqa kere. Di kiyaqqa? A gaigai nambale sosiq nangi qa Qotei pailyeqnu.

²⁶ Yesus a atra tamo gate deqaji unu deqa a na iga tulan aqaryaigwa kere. A gaigai Qotei aqa segi kumbra boleq di sosiq dauryeqnu. A une bei saiqoji. A Qotei aqa nangalaaq di tamo tulan bolequja. Qotei na a osi oqsiiq lan qureq di awotej unu. Deqa a une tamo nanjo ambleq di sosai. A isaq di unu.

²⁷ Atra tamo gate nami qaji nangi bati gaigai wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqneb. Mati nangi nanjo segi une qa wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqneb. Osib olo tamo ungasari nanjo une qa dego Qotei atraiyeqneb. Ariya Yesus a wau degyosaiqnu. A bati qujai qa aqa segi jejamu nambale sonaq osiqa Qotei atraiyej.

²⁸ Dal anjam a nami marej, mandam tamo nangi atra tamo gate sqab. Tamo nangi di singila saiqoji. Ariya bunuqna Qotei na olo anjam bei marsiqqa anjam di singilatej. Anjam di aqa damu agiende. A na aqa segi Niri torei keretosiqqa a atra tamo gate atej. Deqa a bati gaigai atra tamo gate sqas.

8

Yesus a lan qureq oqsıq dia atra tamo gate unu

¹ Ijo anjam di aqa utru agiende. Atra tamo gate deqaji unu. Di Yesus qujai. A lan qureq oqsıq Mandor Koba aqa ban woq di awejunu.

² A lan qure qaji atra talq di atraiyo wau ojeqnu. Atra tal di Qotei aqa segi tal bole. Tamo bei na tal di atosai. Tamo Koba a segi na tal di atej.

³ Atra tamo gate nanjo wau di ninji qalie. Nanji wagme inji inji oqnsib Qotei atraiyeq-nub. Deqa Yesus a dego atra tamo gate sosisqa aqa segi jejamu osıqa Qotei atraiyej.

⁴ Yesus a mandamq endi so qamu a atra tamo sosai qamu. Di kiyaga? Livai aqa moma nanji segi mandamq endi atra tamo sosib wagme inji inji Qotei atraiyeq-nub. Dal anjam a degsi unu.

⁵ Livai aqa moma nanji gaigai mandam qaji atra tal miligiq di waueq-nub. Atra tal dena lan qure qaji atra tal iga lanja suwi osorgeqnu. Moses a nami atra tal di atqa laqnaqa Qotei na tal sigitosıqa Moses osoryonaqa degsi atej. Agi Qotei na Moses endegsi minjej, "E mana goge dia atra tal sigitosim ni osormem. Deqa ni atra tal ti aqa inji inji kalil ti degsim gereiyime." Qotei na nami Moses degsi minjej.

⁶ Ariya bini Yesus a atraiyo wau ojeqnu di wau tulan bolequja. Aqa wau dena atra tamo nami qaji nanjo wau tulan bunyejunu. Yesus a Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osıqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosıqa yeba waiyej unu. Deqa anjam bunuj dena anjam namij di tulan bunyejunu. Inji bole bole bunuj Yesus na iga egwa marej qaji dena inji bole bole namij dego tulan bunyejunu.

Anjam bunuj a na anjam namij tulan bunyejunu

⁷ O ijo was ninji are qalij. Anjam namij dena iga aqaryaigwa kere qamu Qotei a olo anjam bunuj marosai qamu.

⁸ Ariya Tamo Koba a na tamo ungasari nanjo une babetnjrsıqa endegsi marej, "Ninji quiy. E bati atonum unu. Bati di brantimqa e anjam bunuj qosısiy Israel nanji ti Juda nanji ti minjrit nanji qusib dauryqab.

⁹ Ijo anjam bunuj di anjam namij dego sai. E nanjo moma nanji Isip sawaq dena joqsim gilsim mana goge dia ijo anjam namij nanji enjrem. Bati deqa nanji ijo anjam di dauryqa uratosib gotranjoqneb deqa e na kamba nanji qoreinjrem.

¹⁰ Ijo anjam bunuj agiende. Bati bei brantimqa e na ijo dal anjam kalil osiy Israel nanjo areqaloq di atqai. Osiy nanjo are miligiq di dego nenjrenyqai. Deqa e nanjo Qotei soqnit nanji ijo segi tamo ungasari sqab.

¹¹ Sosib bati deqa nanji kalil e qa geregere qalieqab. Deqa nanji olo bunuqna nanjo was nanji endegsi minjrqsai, 'Ninji Tamo Koba a qa qalieoiy.' Degsi minjrqsai. Nanji kalil e qa qalieqab. Tamo nam ti tamo nam saiqoji nanji ti kalil e qa qalieqab.

¹² Di kiyaga? E nanji qa dulosiy nanjo une kobotetnjrqai. Deqa bunuqna e nanjo une qa olo are qalqsai." Tamo Koba a nami degsi marej.

¹³ Agi Qotei a marej, "E anjam bunuj qosıqai." A degsi marej deqa iga qalieonum, anjam a nami qosej qaji di olo namijej. Deqa anjam di sokıñalayosim torei koboqas.

9

Atra tamo gate nami qaji nanji wagme aqa lej atraiyeq-nub

¹ Israel nanji anjam namij dauryoqneb bati deqa nanji mandam qaji atra talq di Qotei qa louoqneb.

² Atra tal di jagwa oqajqa tal bul. Tal miligiq di warum bei soqnej. Warum di aqa nam "Getento Warum." Warum miligiq di nanji lam ti atra bijal ti atraiyqa bem ti atnab soqnej.

³ Getento warum qoreq di nanji gara kobaquja bei gainteb. Gara aqa qoreq di warum bei soqnej. Warum di aqa nam "Warum Tulan Getento Koba."

⁴ Qa sum koitib qurem queqwjajqa deqa marsib atra bijal gol na gereiyosib warum dia atnab soqnej. Qotei aqa dal anjam so qaji nam monqum dego warum dia soqnej. Nam monqum aqa qalag di gol na walateb. Nam monqum miligiq di lan qure qa inji uyo Qotei na nami Israel nanji anainjrej qaji di tabirq di atnab soqnej. Tabir di dego gol na gereiyeb. Nam monqum miligiq di Aron aqa walwelqa toqon nami qenjilitej qaji di atnab soqnej. Menin aiyel Qotei a nami nanjo quraq di aqa dal anjam nenjrenyey qaji di dego nam monqum miligiq di atnab soqnej.

⁵ Nam monqum aqa quraq di lan angro aiyel nanjo sigito qunun atnab soqnej. Lan angro aiyel nanji di Qotei aqa singila sigitoqnsib unub. Nanjo bari na nam monqum di kabutesoqnej. Nam monqum aqa qura di tamo ungasari nanjo une kobotetnjrqajqa sawa. Bini e inji inji kalil deqa anjam koba marqsai.

⁶ Ingi ingi kalil deqaji atra tal miligiq di atnab sonabqa atra tamo nanqi bati gaigai atra tal miligiq giloqnsibqa warum dia Qotei louqajqa wau yeqnu.

⁷ Ariya atra tamo gate a segi bati qujai qa wausau gaigai Warum Tulan Getento Koba di miligiq giloqnsiqqa aqa segi une qa ti tamo ungasari nanqo une qa ti leñ oqnsiqqa Qotei atraiyeqnu. Tamo ungasari nanqi di powo bole ti sosai deqa nanqi une yeqnu.

⁸ O ijo was kalil, Mondor Bole na iga endegsi osorgeqnu, atra tal namij sonaqa iga Warum Tulan Getento Koba di miligiq gilqajqa gam getenjejunu.

⁹ Atra tal dena kumbra bunuj bini branteqnu qaji di iga laña suwi osorgeqnu. Tal dia atra tamo nanqi wagme ingi ingi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Ariya wagme ingi ingi dena tamo ungasari Qotei qa loueqnub qaji nanqo are miligi gereiyetnrqqa keresai. Deqa nanqi endegsi qalieqa keresai, "Bole, Qotei na gago une kobotetgekritqo." Deyyqa keresai.

¹⁰ O ijo was, anjam namij di a ingi uyo qa ti ya uyo qa ti yanso oqajqa ti jejamu ingi ingi qa ti segi mareqnu. Qotei na Israel nanqi anjam namij di enjrej. Di kiyaaq? Nanqi anjam di dauryosib soqnib bunuqna a na olo gam bunuj gereiyqas.

Kristus na aqa segi leñ osiqa Qotei atraiyej

¹¹ Ariya Kristus a brantosiqqa a gago atra tamo gate sosisqa ingi bole bole Qotei na mondon iga egwas qaji di osiqa lañ qure qa atra tal miligiq gilej. Atra tal di tulan bolequja. Atra tal dena mandam qaji atra tal tulan bunyejunu. Mandam tamo nanqi na lañ qure qaji atra tal di gereiyosai.

¹² Kristus a makau ti kaja du du ti nanqo leñ osiqa atra tal di miligiq gilqajqa. Aqa segi leñ osiqa bati qujai qa atra tal di miligiq gilej. Aqa wau dena a gago uneq na iga olo awaigej deqa iga nambile gaigai sqom.

¹³ Atra tamo nami qaji nanqi makau ti kaja du du ti nanqo leñ oqnsib Qotei atraiyeqnu. Osib makau nanqo damu koiteqnaq skuleqnaq sum oqnsib tamo ungasari nanqo gateq di bilenteqnu. Nanqi na tamo ungasari une ti unub qaji nanqo jejamu yansetnrqajqa marsib kumbra degyeqnu.

¹⁴ Ariya Kristus aqa leñ na wagme nanqo leñ tulan bunyejunu. Kristus a jiga bei saiqoji. A gago jejamu yansetqosai. A gago are miligi yansetgej. Mondor gaigai sqas qaji a na Kristus singilatonaqa aqa segi nambile osiqa Qotei atraiyej. Osiqa aqa leñ aiyej qaji dena gago are miligi yansetgej. Deqa iga qalieonum, iga Qotei aqa nãmgalaq di une saiqoji unum. Deqa iga moiyo qaji kumbra kalil uratqom. Osim Qotei nambile gaigai unu qaji a qa are qaloqnsim wauetqoqom.

Kristus aqa leñ na anjam bunuj singilatej

¹⁵ Yesus aqa leñ aiyej qaji dena iga bole aqaryaigej. Deqa iga Qotei aqa nãmgalaq di tamo bole une saiqoji unum. Yesus a na Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiqa yeba waiyej unu. Nami iga anjam namij aqa sorgomq di sosim bati deqa iga une yoqnsim laqnem. Onaqa Yesus a iga qa moisiq dena a iga olo awaigosiqqa gago une kobotetgej. Deqa iga ti tamo ungasari kalil Qotei na metnjreqnu qaji nanqi ti nambile gaigai sqom. Qotei a nami marej, "E na nãmbile di ijo segi anqro tintin nanqi enjrqai."

¹⁶ E mandam tamo nanqo kumbra qa mernqwai. Tamo bei a qalieqo, a bunuqna moiqa. Deqa a pepa bei osim aqa anqro nanqi aqa ingi ingi kalil oqajqa marsim nanqo nãam nenqrenyim sqas. A moiyoaisoqnmqqa aqa anqro nanqi aqa ingi ingi oqa keresai. A moiymqqa nanqi aqa ingi ingi oqab.

¹⁷ Tamo di a nambile soqnmqqa aqa anjam nenqrenyej qaji di a laña sqas. Ariya a moiymqqa aqa anjam di singila ti sqas.

¹⁸ Deqo kere nami atra tamo nanqi anjam namij singilatqa osibqa nanqi na wagme nanqi nãmeqnaq nanqo leñ aiyoqnej.

¹⁹ Agi Moses a dal anjam kalil plaltosiq tamo ungasari nanqi minjrasiq koboonaqa a na makau ti kaja du du ti nanqo leñ osiqa ya ti sil lent ti nãmantan aqa dani aqa nãam hisop de ti turtosiq tamo ungasari nanqo gateq di bilentej. Osiqa Qotei aqa lou gara nenqren aqa qoreq di deqo bilentej. Sil lent di kaja du du nanqo jungum na gereiyo qaji.

²⁰ Moses a leñ bilentosiq marej, "Leñ endi aisiq Qotei aqa anjam singilatqo. Agi Qotei a nami ninqi endegsi mernqej, 'Ningi anjam di dauryiy.'" "

²¹ Osiqa Moses a olo leñ bilentonaqa atra tal ti atraiyqajqa ingi ingi ti nanqoq deqo aiyej.

²² Deqa iga qalieonum, leñ na ingi ingi kalil yansqas. Leñ aiqasai di Qotei na tamo ungasari nanqo une kobotqasai. Dal anjam a degsi marqo.

Kristus a gago une kobotqa marsiqa aqa segi jejamu Qotei atraiyej

²³ Atra tal namij aqa ingi ingi dena lañ qaji ingi ingi laña sigitejunu. Atra tamo nanqi na wagme nanqo leñ oqnsib dena ingi ingi di yanseqnu. Ariya wagme nanqo leñ na lañ qaji ingi ingi yansqa keresai. Leñ tulan boledamu na segi lañ qaji ingi ingi yansqas.

²⁴ Iga qalie, Kristus a mandam qaji atra tal miligiq gilosai. Mandam qaji atra tal di tamo nanngi na ateb. Tal di Qotei aqa atra tal bole laña sigitejunu. Kristus a lan qureq oqej deqa bini a Qotei aqa areq di sosisqa iga qa waueqnu.

²⁵ Atra tamo gate nami qaji a wausau gaigai wagme nanngo leñ oqnsiqa Warum Tulan Getento Koba di miligiq gileqnu. A aqa segi leñ osaieqnu. A wagme nanngo leñ oqnsiq miligiq gileqnu. Ariya Yesus a degyosaieqnu. A lan qureq oqsiq bati qujai qa aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. A bati gargekoba degyosaioqnej.

²⁶ A bati gargekoba degyoqnej qamu Qotei na nami mandam atej bati deqa a jaqatin oqnsiq bosu bosiq agi bini olo jaqatin eqnu qamu. Ariya diño bati jomqo deqa Kristus a bati qujai qa mandamq aisiq gago une kobotqa marsiq aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej.

²⁷ Iga qalie, tamo kalil nanngi bati qujai qa moiyeqnub. Mondon nanngi Qotei aqa ulatamug di brantib a nanngo une qa nanngi peginjrqas.

²⁸ Dego kere Kristus a bati qujai qa tamo gargekoba nanngo une qoboiyetnjrqas marsiqa aqa segi jejamu osiq Qotei atraiyej. A lan mondon a lan qureq na bças. Bati deqa a na tamo ungasari nanngo une olo qoboiyetnjrqasai. A bosim tamo ungasari a qa tariñeqnub qaji nanngi torei elenqas.

10

Wagme nanngo leñ na gago une kobotqa keresai

¹ Moses aqa dal anjam aqa wau agiende. Dal anjam na inñi bole bole Qotei a mondon iga egwas qaji di iga laña suwi osorgeqnu. Damu osorgosaieqnu. Atra tamo gate nanngi wagme inñi inñi oqnsib wausau gaigai Qotei atraiyeqnu deqa iga qalieonum, dal anjam na tamo ungasari Qotei aqa areq gileqnu bati nanngi torei boletnjrqas keresai.

² Wagme inñi inñi dena tamo ungasari Qotei qa loueqnub qaji nanngo une yansetnjrqas kere qamu atra tamo gate nanngi na olo atraiyosai qamu. Deqa tamo ungasari nanngi nanngo une qa olo are gulbeinjrosai qamu.

³ Ariya atra tamo gate nanngi wausau gaigai wagme inñi inñi di oqnsib Qotei atraiyeqnu. Deqa tamo ungasari nanngi nanngo une qa olo are qaloqnsib are gulbe ti unub.

⁴ Kumbra di aqa utru agiende. Makau ti kaja du du ti nanngo leñ na tamo ungasari nanngo une kobotetnjrqas keresai bole sai.

⁵ Deqa Kristus a mandamq aiaq osiqa endegsi pailyej,

“O Abu, ni atraimqajqa wagme inñi inñi qa arearetmosaieqnu.

Deqa e ijo segi jejamu osiy ni atraimqai. Ijo jejamu di agi ni na e gereiyetbem.

⁶ O Abu, atra tamo nanngi na tamo ungasari nanngo une qa aqaryainjrqas maroqnsib wagme inñi inñi oqnsib ñamyuwo na koitoqnsib ni atraimeqnu.

Ni inñi inñi deqa arearetmosaieqnu.

⁷ Deqa e ni endegsi pailmonum,

‘O Qotei, e bonum.

Agì nami anjam degsib e qa nenñenñeyeb.

Bini e ino areqalo dauryqa bonum.’ ” Kristus a mandamq aiaq osiqa degsi Qotei pailyej.

⁸ Agi Kristus a namoqna pailyej, “O Abu, ni atraimqajqa wagme inñi inñi qa arearetmosaieqnu. Atra tamo nanngi na tamo ungasari nanngo une qa aqaryainjrqas maroqnsib wagme inñi inñi oqnsib ñamyuwo na koitoqnsib ni atraimeqnu. Ni inñi inñi deqa arearetmosaieqnu.” O ijo was, dal anjam a nami atraiyqajqa inñi inñi deqa marej.

⁹ Ariya bunuqna Kristus a olo pailyej, “O Qotei, e ino areqalo dauryqa bonum.” A degsi pailyej deqa iga qalieonum, a kumbra namij di taqal waiyosiq olo kumbra bunuj atej.

¹⁰ Yesus Kristus a Qotei aqa areqalo dauryosiq deqa a bati qujai qa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. Wau dena Yesus na iga elenjosiq Qotei aqa segi kumbra boleq di atej.

Yesus aqa leñ na gago une kobotetgej

¹¹ Atra tamo kalil nanngi bati gaigai atra tal miligiq giloqnsibqa nanngo wau yeqnub. Nanngi bati gargekoba wagme inñi inñi oqnsib Qotei atraiyeqnu. Inñi inñi dena tamo ungasari nanngo une kobotetnjrqas keresai.

¹² Ariya Kristus a bati qujai qa gago une kobotqa marsiqa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. Osiqa lan qureq oqsiq dia Qotei aqa ban woq di awoej. Deqa aqa atraiyo wau di gaigai sqas.

¹³ A Qotei aqa ban woq di awesosiq mondon Qotei na aqa jeu tamo kalil nanngi osim aqa singaq di koroinjrqajqa deqa tariñeqnu.

¹⁴ Yesus a bati qujai qa aqa segi jejamu osiqa Qotei atraiyej. Wau dena a na tamo ungasari a nami Qotei aqa segi kumbra boleq di atej qaji nanngi torei boletnjrej. Deqa nanngi bati gaigai une saiqoji sqab.

¹⁵ Anjam deqaji Mondor Bole na dego iga mergeqnu. Agi a endegsi mergeqnu,

¹⁶ “Tamo Koba a marej, ‘Ijo anjam bunuj agiende. Bati bei brantimqa e na ijo dal anjam kalil osiy tamo ungasari nango are miligiq di atqai. Osiy nango areqaloq di dego nenjrenjyqai.’”

¹⁷ Osiqa olo anjam bei dego totoryosiq endegsi marej, “E nango une kobotetnjrqai deqa bunuqna e nango une qa olo are qalqasai.”

¹⁸ O ijo was, Qotei na gago une torei kobotej deqa atraiyo inji bei na gago une olo kobotqa keresai bole sai.

Iga Warum Tulanj Getento Koba di miligiq gilqa kere

¹⁹ O ijo was kalil, Yesus aqa lenj aiyej qaji dena gago une kobotetgej. Deqa iga Warum Tulanj Getento Koba di miligiq giloqnqom. Iga ulaqasai. Warum di agi Qotei aqa atra talq di unu.

²⁰ Yesus a segi na njambile qa gam bunuj waqtetgosiqa a segi namoosiq warum di miligiq gilsiq gara gainjenu qaji dena torei miligiq gilej. Gara di Yesus aqa segi jejamu.

²¹ Gago atra tamo gate unu agi Yesus. Deqa a na Qotei aqa tamo ungasari kalil nanji taqatnjreqnu.

²² A gago kumbra uge kalil qa are qalsiqa aqa segi lenj bilentonaqa aisiq gago are miligi yansetgej. Deqa iga ya na yanso em. Yesus aqa wau dena iga qalieonum, iga Qotei aqa njamgalaq di une saiqoji unum. Deqa kumbra gisanj kalil gago are miligiq di unu qaji di iga taqal waiyqom. Osim Qotei qa gago areqalo torei singilatosim aqa areq giloqnqom.

²³ Iga qalie, inji bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di a na egwas. A uratqasai. Deqa iga Qotei aqa njam singila na ojsim boleq di maroqnsim inji bole bole deqa tarijoqnqom. Iga areqalo aiyeltqasai.

²⁴ Iga gago Kristen was nango are tigeltetnjroqnmqa nanji qalaqalايو kumbra ti kumbra bole bole ti dauryoqnqab.

²⁵ Osim iga Qotei aqa njam qa koroqoqnqom. Iga kumbra di uratqasai. Kristen was qudei nanji koroqajqa asginjreqnu. Deqa iga nanji singilatnjroqnm. Nijngi qalie, Yesus a olo bqajqa bati jojomqo.

Iga Qotei aqa Niri qoreiyqasai

²⁶ Nijngi quiy. Iga Yesus aqa anjam bole qalieonum deqa bunuqna iga diqosim gago segi areqalo na une yoqnqasai. Yoqnqom di Qotei na gago une kobotetgwasai. Osim atraiyqajqa inji bei iga egwasai.

²⁷ Iga une yoqnqom di iga pegigwajqa bati qa ulaosim tarijqom. Pegigwajqa bati deqa Qotei na aqa jenu tamo kalil nanji ojelejosim njamyuwo kanjan kobaq di breinjrqas.

²⁸ Iga qalie, tamo bei a Moses aqa dal anjam gotranjymqa tamo aiyel kiyu tamo qalub kiyu aqa une unsib boleq di maribqa tamo ungasari nanji a qa dulqasai. Nanji a qalib moiqas.

²⁹ Ariya tamo bei a Qotei aqa Niri qoreiyosim aqa njam ugeugeiyqas di aqa une deqa a gulbe tulanj kobaquja oqas. Aqa gulbe dena dal anjam gotranjo qaji tamo aqa gulbe tulanj bunyqas. Tamo di a nami Qotei aqa anjam bunuj Yesus aqa lenj na singilatej qaji di dauryoqnej. Osiqa a Qotei aqa segi kumbra boleq di soqnej. Ariya a olo Yesus aqa lenj di ugeugeiyosim Qotei aqa Mondor iga qa are boleiyeqnu qaji aqa njam ugetqas di a gulbe tulanj kobaquja oqas.

³⁰ Iga qalieonum, Qotei a nami endegsi marej, “Tamo nango une kalil e segi na kambatosiy awai uge enjrqai. Di ijo segi wau.” Osiqa marej, “Tamo Koba a na aqa tamo ungasari nango une qa peginjrqas.”

³¹ O ijo was, Qotei njambile unu qaji a na tamo bei njolawotqas di a tulanj ulaugetqas.

Nunjo areqalo Yesus qa singilateqnmub qaji di gegerere ojesoqniy

³² Nijngi are qaliy. Nami Qotei a nunjo areqalo suwantetnjgonaqa bati deqa jenu tamo nanji na gulbe ti jaqatinj ti gargekoba nijngi engoqneb. Engeqneb nijngi singila na tigelatqnsib gulbe di gotranjoqneb.

³³ Jenu tamo nanji dena nunjo Kristen was qudei nanji joqoqnsib tamo ungasari kalil nango njamdamuq di tigeltnjroqnsib nango njam misilinjyoqnsib nanji ugeugeinjroqneb. Yeqnab nijngi na nunjo Kristen was nanji di beternjroqnsib singilatnjroqneb.

³⁴ Jenu tamo nanji dena nunjo Kristen was qudei nanji ojqoqnsib tonto talq di breinjreqnab sonabqa nijngi na tonto tamo nanji deqa are qaloqnsib nanji gegerereinjroqneb. Bati di jenu tamo nanji dena nijngi qudei nunjo inji inji yainjoqneb. Ariya nijngi deqa are ugeingosaiqoqnej. Nijngi areboleboleingqoqnej. Di kiyuqa? Nijngi qalie, inji di lanja mandam qaji inji. Inji bati gaigai sqas qaji di tulanj bolequja. Mondonj nijngi inji di oqab. Di nijngi qalie.

³⁵ Kumbra bole ningi nami yoqneb qaji deqa olo are qaloqnsib yoqniy. Osib nunqo areqalo Yesus qa singilateqneb qaji di geregere ojesoqniy. Ningi olo urataib. Ningi uratqasai di mondoŋ ningi awai tulaŋ boledamu oqab.

³⁶ Ningi nunqo gulbe kalil qoboioyqnsib singila na tigelesoqniy. Ningi degyqab di Qotei na ningi singilatŋimqa ningi aqa areqalo dauryekritosib mondoŋ iŋgi bole bole a nami ningi eŋgwa marej qaji di ningi oqab.

³⁷ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenŋrenyeb unu, “Sokiñala tamo bunuqna bqas qaji di a bqas. Deqa a tariŋsokobaiyqasai. A urur boqujatqas.

³⁸ Ijo segi tamo unqasari bole naŋgi e qa naŋgo areqalo singilatqab di naŋgi ŋambile sqab. Naŋgi na e qoreibqab di e naŋgi qa areboleboleibqasai.”

³⁹ O ijo was, iga Qotei qoreiyosim padalqasai. Tamo qudei naŋgi degyeqnub. Ariya iga tamo deqaji sai. Iga Qotei qa gago areqalo singilato qaji tamo. Deqa iga ŋambile gaigai sqom.

11

Iga Qotei qa gago areqalo singilatqajqa kumbra

¹ Iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum di aqa utru agiende. Iga qalieonum, iŋgi bole bole Qotei a nami iga egwa marej qaji di iga oqajqa tariŋesoqniimqa a na egwas. Iga gago ŋamdamu na iŋgi di unqa keresai di unqum. Iga iŋgi di oqom.

² Qotei aqa tamo unqasari nami soqneb qaji naŋgi a qa naŋgo areqalo singilatoqneb deqa a naŋgi qa maroqnej, “Naŋgi tamo bolequja.”

³ O ijo was, iga Qotei qa gago areqalo singilateqnum deqa iga endegsi poigeqnu, bole, Qotei a anjam segi marnaqa laŋ ti mandam ti brantej. Iŋgi iŋgi iga unqa keresai qaji di Qotei na elenosiqa dena a iŋgi iŋgi kalil iga uneqnum qaji di gereinjrej. Iga degsi poigeqnu.

Abel na Enok na Noa na naŋgi qalub

Qotei qa naŋgo areqalo singilateb

⁴ Abel a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a iŋgi bei Qotei atraiyonaqa Qotei a iŋgi deqa tulaŋ arearetej. Kein a dego iŋgi bei Qotei atraiyej. Ariya Qotei a Kein aqa atraiyo iŋgi deqa arearetosai. Kumbra dena iga osorgeqnu, Abel a Qotei aqa ŋamgalaq di tamo bole une saiqoji soqnej. Abel a moiyej ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa bini a Qotei aqa anjam iga mergobuleqnu.

⁵ Enok a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa a moiyoasai. A ŋambile sonaqa Qotei na a osiq laŋ qureq oqej. Oqnaqa tamo unqasari naŋgi a qa ŋamoqneb a olo unosai. Kumbra dena iga osorgeqnu, Qotei na Enok laŋ qureq osi oqosaisosiqa a Enok aqa kumbra qa tulaŋ arearetoqnej.

⁶ O ijo was, ningi Qotei aqa areq gilqa osibqa ningi mati a qa nunqo areqalo singilatosib endegsib mariy, “Bole, Qotei a unu. Deqa iga a qa ŋamosim gilsim itonam a na awai boledamu egwas.” O ijo was, ningi degsib marqab di Qotei a ningi qa tulaŋ arearetqas. Tamo naŋgi Qotei qa naŋgo areqalo singilatqasai di a naŋgi qa arearetqa keresai.

⁷ Noa a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Qotei na minjej, “E bunuqna awa qarinyit bosim mandam kalil keretqas. Deqa ni qobuŋ gereiyime.” Noa a awa unosaisosiqa a Qotei aqa anjam di dauryosiqa aqa anqro naŋgi ti aqa uŋa a ti padalaib deqa qobuŋ gereiyej. Aqa kumbra dena a na tamo unqasari kalil mandamq di soqneb qaji naŋgo une babetnjrej. A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa Qotei na a tamo bole une saiqoji qa minjej.

Abraham Sara wo naŋgi Qotei qa naŋgo areqalo singilateb

⁸ Abraham a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa Qotei na Abraham metonaqa a Qotei aqa anjam dauryosiqa mandam mutu bei Qotei na a yqajqa minjej qaji deq gilej. A sawa qabitqas kiyo di a qalieosaisosiqa gilej.

⁹ A Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa a gilsiq mandam mutu dia brantosiq yaun tamo soqnej. Mandam mutu di agi Qotei na a yqajqa minjej. A di sonaqa Qotei na minjej, “Mondoŋ e na ino moma naŋgi mandam mutu endi enjrjai.” Onaqa Abraham a mandam mutu dia laqnsiq jagwa oqajqa tal gereiyosiq di ŋeioqnej. A na Aisak Jekop wo naŋgi joqsqa koba na soqneb. Qotei na naŋgi aiyel dego minjrej, “Mondoŋ e na nunqo moma naŋgi mandam mutu endi enjrjai.”

¹⁰ Abraham a laŋ qureq oqsim dia sqajqa deqa are qaloqnsiq tariŋoqnej. Laŋ qure di bati gaigai sqas. Laŋ qure agi Qotei a segi na gereiyej unu.

¹¹ Abraham aqa ŋauŋ Sara a dego Qotei qa aqa areqalo singilatej. Deqa a tulaŋ qeliosiq marej, “Bole, e anqrotqai. Anjam Qotei na merbej qaji di a uratqasai. A dauryqas.” Sara a degsi marej deqa Qotei na aqa miligi gereiyetonaqa a gumaŋej.

¹² Abraham a dego qeliosiq a moiqajqa bati jojomonaqa Qotei na a singila yonaqa a anqro mel qujai ŋambabtej. Onaqa bunuqna aqa moma naŋgi tulaŋ gargekobaeb. Bongar

tulan gargekoba unub dego kere Abraham aqa moma nanği ulul bul tulan gargekobaeb. Deqa sisiyqa keresai.

¹³ O ijo was, Abel na Enok na Noa na Abraham na Sara na nanği kalil Qotei qa nanğo areqalo singilatesosib moreñeb. Nanği mandamq endi sosibqa inği bole bole Qotei a nami nanği enjrqa minjrej qaji di nanği osai. Nanği inği di oqajqa tariñesosibqa isaq na inği di unsib deqa areboleholeinjrej. Deqa nanği maroqñeb, "Iga mandamq endi so boleiyqasai. Iga mandamq endi yauñ tamo bulosim sokiñala sosim bunuqna iga mandam endi uratqom."

¹⁴ O ijo was, iga qalieonum, tamo unğasari anjam degsib mareqñub qaji nanği nanğo segi sqajqa sawa boleq oqwayqa are qaleqñub.

¹⁵ Nanği nanğo qure utruq olo aiqajqa deqa are qaleb qamu nanği puluosib aiyeb qamu.

¹⁶ Ariya nanği nanğo qure utruq olo aiqajqa are qalosaieqñub. Nanği sawa tulan boledamu ağı lan qureq di unu qaji deq oqwayqa are qaleqñub. Tamo unğasari nanği dena Qotei endegsib minjeqñub, "Ni gago Qotei." Yeqnaqa Qotei a nanğo Qotei sqajqa jemaiyosaieqñu. Nanği a qa nanğo areqalo singilateqñub deqa a nanğo qure ağı lan goge dia gereiyetnjrej unu.

¹⁷ Abraham a Qotei qa aqa areqalo bole singilatej kiyo di Qotei a tenemtqa osiqa endegsi minjej, "Ni ino segi anğro qujai Aisak qalsim e atraibe." Onaqa Abraham a Qotei aqa anjam di uratosai. Bole, Qotei na nami minjej, "E na ino moma nanği mandam mutu endi enjrqai." Ariya a Qotei qa aqa areqalo singilatej deqa a Aisak osiq Qotei atraiyqa gilej.

¹⁸ Ağı Qotei a nami Abraham minjej, "Aisak aqa leñ na ino moma nanği bumbranjyab."

¹⁹ Abraham a Aisak qalqa osiqa endegsi are qalej, "E Aisak qalitqa, unğum, Qotei na a olo subq na tigeltqa kere." Abraham a degsi are qalsiq sonaqa Qotei na saidyej, "Ni Aisak qalaim." Deqa iga yawo anjam endegsi marqom, Qotei na Aisak subq na tigeltobulosiq olo Abraham yej.

Aisak na Jekop na Josep na nanği qalub Qotei qa nanğo areqalo singilateb

²⁰ Aisak a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiqa Jekop Iso wo nanğo gateq di aqa ban atetnjrsiqa nanği qa pailiyosiqa kumbra bunuqna nanğoq di brantqas qaji deqa nanği minjrej.

²¹ Jekop a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiqa Josep aqa anğro aiyel nanğo gateq di aqa ban atetnjrsiqa nanği qa pailyej. A tulan qeliosiq moiqa jojomosiq deqa a na aqa walwelqa toqon ojsiq singa pulutosiq Qotei qa louej.

²² Josep a dego Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a tulan qeliosiq moiqa jojomosiq a na aqa was nanği endegsi minjrej, "Ninği na nunğo moma ağı Israel nanği minjribqa bunuqna nanği Isip sawa uratoqñsibqa bati deqa nanği ijo tanu osi gilqab."

Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatej

²³ Ariya Moses aqa ai abu nanği dego Qotei qa nanğo areqalo singilateb. Deqa Moses a ñambabonaqa nanği a osib bai qalub a ulitonab soqñej. Nanği qalieeb, Moses a anğro tulan bolequja. Nanği Isip nanğo mandor koba ulaiyosai deqa nanği aqa anjam gotranjosib Moses ulitonab soqñej.

²⁴ Sosiqa tamo kobaqujaonaqa Isip tamo unğasari nanği na minjoqñeb, "Ni Isip nanğo mandor koba aqa asi aqa anğro." Onaqa Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a aqa segi ñam aguq atsiqa nanğo anjam di quqwa uratoqñej.

²⁵ A endegsi are qalej, "Qotei aqa tamo unğasari ağı Israel nanği gulbe ti unub. Deqa unğum, e nanği koba na sosiy gulbe oqnqai. Une qa arebolebole a sokiñalayosim koboqas. Di e uratqai."

²⁶ Osiqqa olo endegsi are qalej, "E Kristus aqa ñam qa jemai oqai di kere. Mondonj e awai tulan boledamu oqai. Awai dena silali ti ñoro ti kalil Isip sawaq endi unu qaji di tulan bunyejunu." Moses a awai boledamu di oqa marsiq deqa a degsi are qalej. Osiqqa Qotei qa aqa areqalo singilatej.

²⁷ Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej. Isip nanğo mandor koba a Moses qa minjin oqetey ariya Moses a deqa ulaosai. Qotei ağı iga unosaieqñum qaji di Moses na unobulosiq deqa a singila na tigelosiq Isip sawa uratosiq gilej.

²⁸ Moses a Qotei qa aqa areqalo singilatosiq deqa a na Israel tamo unğasari nanği minjrnaqa nanği kaja du du ñumsib nanğo damu uyej. Uysib kaja du du nanğo leñ ainaqa di osib Qotei na aqa lan anğro bei qarinyim bosim Israel nanğo anğro matu nanği ñumaim deqa leñ di nanğo siranmeq di liyeb.

Tamo unğasari tulan gargekoba nanği Qotei qa nanğo areqalo singilateqñeb

²⁹ Israel nanġi Qotei qa nanġo areqalo sinġilatosib deqa nanġi Yuwal Lentq di gentosib mandam boleq aisib walwelosib gileb. Gileq nab Isip nanġi na nanġi daurnjrsib yuwal ambleq aisib ya uysib morenġeb.

³⁰ Bunuqna Israel nanġi Qotei qa nanġo areqalo sinġilatosib deqa nanġi Jeriko qure agutosib kalilyo bati 7 yonabqa qure aqa dadan kalil ululoneb.

³¹ Sambala na Rahap a dego Qotei qa aqa areqalo sinġilatej. Deqa Israel tamo aiyel nanġi lumu na Jeriko qure unqa bonabqa a na nanġi aiyel osiqa lawo na gereinjrsiqa ulitnjrej. Qure deqaji tamo unġasari nanġi Qotei aqa anjam gotranjoqneq deqa Qotei na nanġi kalil padaltnjrej. Rahap a segi Qotei na uratonaq bole soqnej.

³² Gideon na Barak na Samson na Jepta na Devit na Samuel na Qotei aqa medabu o qaji tamo kalil nanġi dego Qotei qa nanġo areqalo sinġilatoqneq. E nanġi qa olo ninġi saingwajqa bati keresaiibqo.

³³ Nanġi Qotei qa nanġo areqalo sinġilatoqneq deqa nanġi na mandor kokba nanġi qoto itnjroqnsib qoto bunjoqneq. Osib kumbra bole tinġin joqneq. Inġi bole bole Qotei na nami nanġi enjrqqa minjrej qaji di nanġi elenjoqneq. Laion nanġi boqnsib nanġi uyqa laq nab nanġi na nanġo medabu getentetnjroqneq.

³⁴ Namyuwo na nanġi koitnjrqqa laqnaq nanġi olo nmyuwo mosotoqneq. Jeu tamo nanġi boqnsib serie na nanġi nnumqa laq nab nanġi jaraijoqneq. Nanġi segi sinġila saiqoji sonab Qotei na olo nanġi sinġilatnjroqnej. Nanġi sinġilaoqnsib qotoqnsib sawa bei bei qaji nanġi teteinjroqneq.

³⁵ Unġasari qudei nanġo anġro nanġi morenġeq nab Qotei na olo subq na tigeltnjroqnej. Jeu tamo nanġi na Qotei aqa tamo qudei nanġi tonto talq di breinjroqnsib jaqatin koba enjroqneq. Osib minjroqneq, "Ninġi Qotei qoreiyib iga ninġi uratnġim ninġi tonto talq dena oqedqab." Onaqa nanġi na saidosib minjroqneq, "Sai. Mondon iga olo subq na tigelosim nambale tulan boledamu oqom. Deqa unġum, bini iga jaqatin oqnsim unum di kere."

³⁶ Jeu tamo nanġi na Qotei aqa tamo unġasari qudei nanġi mislinjroqnsib kumbainjroqneq. Osib nanġi tonto talq di breinjroqnsib sil sinġila kokba na nanġi tontnjroqneq.

³⁷ Osib Qotei aqa tamo unġasari qudei nanġi menin na nnumoqnsib moiyoqnsib. Osib olo qudei nanġi serie na ginġenjreknab morenjoqneq. Osib olo qudei nanġo jejamu qaja na qametnjroqneq. Nanġi qudei gara bolesai deqa nanġi kaja nanġo junġum na gara gereiyoqnsib jugoqneq. Nanġi inġi inġi tulan saijnjrej deqa nanġi lanja soqneq. Jeu tamo nanġi na nanġi gulbe enjroqnsib tulan ugeugeinjroqneq.

³⁸ Tamo unġasari nanġi di tulan ugeosib soqneq deqa nanġi wadau sawaq di, manaq di, menin kokba miligiq di, sub miligiq di laqneq. Nanġi Qotei qa nanġo areqalo sinġilatoqneq deqa nanġi kumbra bole joqneq. Nanġi tamo unġasari kalil mandamq di soqneq qaji nanġi bul sai. Nanġo kumbra tulan bolequja.

³⁹ Nanġi kalil Qotei qa nanġo areqalo sinġilatoqneq deqa nanġi aqa nġamgalaq di tamo unġasari tulan bolequja soqneq. Ariya inġi bole bole Qotei na nanġi enjrqqa minjrej qaji di nanġi osaijoqneq.

⁴⁰ Di kiyaqqa? Qotei na olo inġi tulan boledamu bei iga egwajqa marsiqa gereiyej unu. Mondon a na iga ti nanġi ti turtgosim iga kalil koba na inġi boledamu di egwas. Osim dena a na iga kalil torei boletgwas.

12

Iga Yesus koqyesosim a qa gago areqalo sinġilatoqneq

¹ Tamo unġasari nami soqneq qaji nanġi di Qotei qa nanġo areqalo sinġilatoqneq deqa bini nanġi lanbi bul iga agutgesonab iga nanġi unjreqnum. Unjreqnum deqa iga sinġila na gurgurobuloqnsim bubunjoqnsim. Qotei na iga giltgej deqa iga gurguroqnsim deqa gulbe qudei na iga getentgwa laqnmqqa iga gulbe di olo gotranjoqnsim. Une qudei gagoq di beterqajqa laqnu qaji di dego iga gotranjoqnsim.

² Osim iga Yesus koqyoqnsim gurgurqom. Iga Qotei qa gago areqalo sinġilateqneq di Yesus a segi utru. Bunuqna a na gago areqalo di torei keretqas. Yesus a nami qalieej, a namburbasq di moism bunuqna a olo tulan areboleboleiyqas. Jeu tamo nanġi a qa maroqneq, "A tamo uge deqa a moiqas." Ariya Yesus a deqa jemaiyosai. A aqa are sinġilatosiq namburbasq di moiyej. Bini a olo lan qureq di Qotei aqa awo jaram ban woq di awejunu.

Qotei na iga tingitgwa marsiqa gulbe egeqnu

³ Ninġi geregere are qaliy. Une tamo nanġi Yesus qa tulan ugeoqnsib a jeuteq nab a sinġila na tigelesoqnej. Ninġi dego sinġila na tigelesoqniy. Ninġi ulaaib. Osib asgingaiq.

⁴ Bole, ninġi une gotranjoqnsim sinġilakobaeqneq. Ariya jeu tamo nanġi na kamba ninġi moiyoqnsim saieqneq.

⁵⁻⁶ O ijo was, Qotei a nami anjam bei ningi merngej. Ningi anjam deqa are walngwo kiyo? A ningi dalngwa osiqa endegsi merngej, “O ijo angro, e nungo Tamo Koba. Deqa e ningi tingitngwa marsiyqa gulbe engoqnit ningi gulbe di qoboiyqa asgingaiq. Osib are gulbeingaiq. Ningi quiy. Tamo ungasari e qalalainjreqnum qaji nangi di e na olo tingitnreqnum. Tamo ungasari e ijo segi angro qa mareqnum qaji nangi di e na olo gulbe enjreqnum.” Qotei a ningi aqa segi angro sqa marsiq deqa anjam degsi merngej. Ningi anjam deqa olo are walngwo kiyo?

⁷ O ijo was, Qotei na ningi tingitngqnsim gulbe engoqnimqa ningi singila na tigeloqnsib gulbe di qoboioyqniy. Abu nangi na nanngo angro nangi gaigai tingitnreqnub dego kere Qotei na ningi tingitngqnu.

⁸ Qotei na aqa angro kalil nangi gaigai tingitnreqnu. A na ningi tingitngwasai di ningi aqa angro sqa keresai. Ningi gam qaji unja aqa angro bul sqab.

⁹ Ningi are qaliy. Gago mandam qaji abu nangi na iga tingitngqneb. Deqa iga nanngo ñam soqtoqnem. Ariya gago lan qaji Abu a gago qunuj taqateqnu. Deqa iga aqa sorgomq di geregere sosimqa aqa ñam tulan soqtoqnom. Osim dena iga ñambile sqom.

¹⁰ Gago mandam qaji abu nangi sokiñala sosib nanngo segi areqalo dauryosib iga tingitngqneb. Ariya Qotei na iga geregere aqaryaiqawajqa osiq iga tingitngqnu. Di kiyaaqa? Iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa deqa.

¹¹ Bole, Qotei na iga tingitngwa maroqnsiq gulbe egeqnaqa iga areboleboleigosaieqnu. Iga are gulbeieqnu. Ariya bunuqna gulbe dena iga singilatimqa iga kumbra bole tintinj dauryaqajqa geregere qalieqom. Osim dena iga lawo na sqom.

Ningi Qotei aqa segi kumbra bole dauryiy

¹² Deqa nunngo ban na laesqas di ningi na olo singilatosib wauoqniy. Nunngo singa tombol dego laesqas di ningi olo singila na tigelesoqniy.

¹³ Tigelesosib gam bole dauryosib walweloqniy. Ningi degyqab di nunngo singa ugeqasai. Nunngo singa olo boleqas.

¹⁴ Ningi tamo kalil nangi ti koba na geregere lawo na sqajqa singilaoqniy. Osib ningi Qotei aqa segi kumbra bole dego dauryaqajqa singilaoqniy. Tamo a Qotei aqa segi kumbra bole dauryqasai di a Tamo Koba unqa keresai.

¹⁵ Ningi geregere ñam atoqnsib soqniy. Qotei a ningi qa are boleieyqnu aqa kumbra di ningi qudei olo uratosib ulono uge. Ñamtanj oqsiq gei uge uge ateleneqnu dego kere nunngo ambleq di tamo bei a are uge ti sosim kumbra uge uge babtoqnmqa ningi na saidiy. Tamo dena ningi niñaqngimqa ningi Qotei aqa ñamgalaq di jiga ti so uge.

¹⁶ Ningi na Kristen tamo ungasari nangi saidnjribqa nangi sambala kumbra yaib. Osib Qotei qoreiyaib. Agi Aisak aqa ñiri Iso a Qotei qoreiyej. Osiqa a angro matu soqnej deqa are qalosaosiq inji bole bole aqa abu na nami a yqajqa minnej qaji di qarinyosiq dena inji uyo bei awaiyosiq uyej.

¹⁷ Ningi qalie, bunuqna Iso a aqa abu aqa inji bole bole di olo oqajqa marnaqa Qotei na saidyej. Deqa a akamugetej. Aqa kumbra uge yej qaji di a olo uratosim are bulyqajqa gam saidyej.

Ningi Jerusalem bunuj lanj goge di unu qaji deq beleñeb

¹⁸ Nami Israel nangi Sainai mana utru jojomyosib dia ñamyuwo ti amburu ti jagwa ti unoqneb. Nanngo ban na mana di ojoqneb. Ariya ijo was, ningi inji inji deq bosai.

¹⁹ Israel nangi Sainai manaq di gul anjam quoqnsib Qotei aqa kakro dego quoqneb. Osib ulaugeteñeb. Deqa nangi Moses minjeb, “Qotei a olo anjam bei mergaiq.”

²⁰ Nangi Qotei aqa anjam di qusib ulaugeteñeb. Agi Qotei na nangi endegsi minjrej, “Tamo bei kiyo wagme bei kiyo mana endeq oqimqa ningi a meniñ na qalib moiyeñ.” Qotei na nangi degsi minjrej.

²¹ Manaq di nangi inji inji di unoqnsib deqa nangi tulan ulaugeteñeb. Moses a dego mana deqa ulaosiq marej, “E ulaugetosim tulan ginda gindaneqnum.”

²² Ariya ningi inji inji deq bosai. Ningi Saion manaq beleñeb. Osib Qotei ñambile gaigai unu qaji aqa segi qureq dego beleñeb. Qure di agi Jerusalem bunuj lanj goge di unu qaji. Ningi lanj angro tulan gargekoba sisiyqa keresai nanngoq dego beleñeb.

²³ Tamo ungasari Qotei qa koroqnsib loueqnub qaji nanngoq dego ningi beleñeb. Tamo ungasari nangi di Qotei aqa segi angro matu tintinj. Nanngo ñam Qotei a lanj qureq di nenjrenjey unu. Ningi Qotei qa ti tamo ungasari kumbra bole dauryeqnub qaji nanngo qunuj qa ti beleñeb. Tamo ungasari nangi di Qotei na torei boletnjrej. Qotei agi mondonj iga kalil pegigwas.

²⁴ Ariya ningi Yesus qa dego beleñeb. Yesus agi Qotei aqa anjam bunuj singilatqa osiqa iga Qotei ti gago ambleq di tigelesosiq yaeba waiyej unu. Yesus aqa len bilenej qaji a qa dego ningi beleñeb. Deqa len dena Qotei aqa anjam ningi merngobuleqnu. Yesus aqa len di

tulan bolequja. Len dena Abel aqa len tulan bunyejunu. Abel aqa len na dego ninji anjam mernjogobuleqnu.

Ninji Qotei aqa anjam quqwa urataib

²⁵ O ijo was, ninji geregere nam atoqniy. Qotei na ninji anjam mernjogonimqa ninji aqa anjam dauryqa urataib. Qotei a nami mandamq endi sosisqa Israel nanji anjam singila na minjroqnej. Minjreqnaqa nanji aqa anjam di dauryqa uratoqneb. Deqa Qotei na nanji awai uge enjrej. Awai uge di nanji britosib jaraiqa keresai. Ariya bini Qotei a lan goge di sosisqa iga dego anjam singila na mergeqnu. Deqa iga a qoreiyqom di a na iga awai tulan ugedamu egwas. Awai uge di iga britosim jaraiqa keresai bole sai.

²⁶ Nami Qotei na Israel nanji anjam singila na minjreqnaqa aqa kakro dena mandam renjinyoqnej. Ariya bini a olo anjam endegsi iga mergeqnu, “Bunuqna bati qujai qa e olo mandam renjinyqai. E mandam segi renjinyqasai. E mandam ti lan ti renjijnjrqai.”

²⁷ A marej, “Bati qujai qa.” Deqa iga qalieonum, Qotei na ingi ingi a nami atej qaji di taqal breinjrim nanji torei koboqab. Ingi ingi di agi Qotei na renjijnjrqas. Yimqa ingi ingi a na renjijnjrqasai qaji di gaigai sqab.

²⁸ Qotei a gago Mandor Koba sosisq iga taqatqeqnu. Aqa kumbra di renjinqa keresai. Deqa iga Qotei binjyoqnsim kumbra a tulan areareteqnu qaji dena a qa louoqnsim aqa nam soqtoqnsim ulaoqnsim aqa sorgomq di sqom.

²⁹ Iga degyqom. Di kiyaaqa? Gago Qotei a namyuwo bul ingi ingi kalil koitelenqnu qaji.

13

Ninji segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy

¹ O ijo Kristen was, bati gaigai ninji segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy.

² Qure bei qaji tamo nanji nunjo meq boqniq ninji na oqnsib geregereinjroqniy. Kumbra di ninji urataib. Ninji qalie, qure bei qaji tamo nanji nami nunjo moma qudei nanjo meq beqnaq tamo bole edegoqnsib geregereinjroqneb. Ariya nanji tamo sai. Nanji lan angro.

³ Qotei aqa tamo ungasari qudei nanji tonto talq di unub deqa ninji nanji uratnjraib. Ninji nanji qa are qaloqnsib koba na tonto talq di sobulosib nanji gereinjroqniy. Kristen tamo qudei nanji jeu tamo nanji na jaqatinj enjreknub deqa ninji nanji qa dego are qaloqnsib koba na jaqatinj obuloqnsib nanji gereinjroqniy. Ninji qalie, jeu tamo nanji na nunjo jejamu dego ugeugeiyqa kere.

⁴ Tamo a unjatqas di kumbra bole. Unja a tamotqas di dego kumbra bole. Deqa ninji kumbra di ugetaib. Ninji kumbra di geregere taqatosib Qotei aqa namgalaq di jiga saiqoji soqniy. Ninji qalie, tamo ungasari sambala kumbra yeqnuq qaji nanji Qotei na awai uge enjrqas.

⁵ Ninji silali qa mamaunhgaq. Ninji endegsib maroqniy, “Iga silali ti ingi ti kiñala eqnum di kere.” Agi Qotei a marej, “E ni uratmqasai. E ni qoreimqasai dego.”

⁶ Deqa iga gago are singilatoqnsim endegsi maroqniqom, “Tamo Koba a na e aqaryaibeqnu.

Deqa e ulaqasai.

Tamo bei na e ugetbqa keresai.”

Iga Yesus dauryqajqa jemaigwasai

⁷ O ijo was ninji quiy. Kristen gate nanji Qotei aqa anjam palontoqnsib ninji mernjreknub. Osib Qotei qa nanjo areqaloq singilatoqnsib kumbra bole bole yeqnuq. Nanjo kumbra deqa ninji are qaloqnsib dauryoqniy.

⁸ Yesus Kristus aqa kumbra bulyqasai. A nami degsi soqnej. A bini degsi unu. A bati gaigai degsi sqas.

⁹ Deqa tamo qudei nanji bosib anjam utru segi segi na nunjo are tigeltetngibqa ninji nanjo anjam di dauryaib. Osib Qotei aqa gam urataib. Qotei a ninji qa are boleiyeqnu aqa kumbra dena nunjo are singilatetngiqneme. Ariya tamo qudei nanji mareknub, “Iga ingi uyo na gago are singilatoqniqom.” Di gisanj. Kumbra di lanja jejamu qa kumbra. Ingi uyo dena tamo nanji yala aqaryainjrosaeqnu.

¹⁰ Gago atra bijal bunuj unu. Atra tamo nanji atra tal namij miligiq di waueknub. Deqa nanji atra bijal bunuj dena ingi uyqa keresai.

¹¹ Atra tamo gate nami qaji a tamo ungasari nanjo une kobotetnjrqa maroqnsiq wagne nanjo len oqnsiq Warum Tulan Getento Koba di miligiq gileqnu. Atra tamo nanji olo wagne nanjo damu osi aiyooqnsib qure qalaq di atoqnsib koitelenqnuq.

¹² Dego kere Yesus a Jerusalem qure qalaq aisiq dia jaqatinj osiq aqa segi len bilentosiq tamo ungasari nanji qa moiyej. Aqa len dena a na tamo ungasari nanji Qotei aqa segi kumbra boleq di atajqa deqa marsiq nanji qa moiyej.

¹³ Deqa iga dego qure qalaq aiyuqnsim Yesus aqa areq di brantoqnsim a ñam uge osiq jemaiyej dego kere iga ñam uge oqñqom.

¹⁴ Iga qalie, mandamq endi qure kalil koboqab. Deqa iga yaun tamo bulosim qure utru saiqoji lanja unum. Mondonj iga lan qureq oqsim dia gaigai sqom. Iga qure deq oqwajqa tariñeqnum.

¹⁵ Deqa iga Yesus aqa ñam na Qotei binjyoqnsim atraiyobuloqñqom. Osim iga gago medabu na aqa ñam soqtoqñqom.

¹⁶ O ijo was, ningi na tamo ungasari nanqi kumbra bole bole enjroqniy. Nanqi ingi qudei qa truquoqñibqa ningi na aqaryainjroqniy. Ningi kumbra di urataib. Ningi kumbra degyqab di ningi Qotei atraiyobuloqñqab. Yim Qotei a nunjo kumbra deqa tulan arearetoqñqas.

Yesus Kristus a gago are miligiq di waueqnu

¹⁷ Nunjo Kristen gate nanqi na nunjo qunuj taqateqñub. Mondonj nanqi nanjo wau deqa Qotei minjqab. Deqa ningi nanjo medabu geregere dauryoqnsib nanjo sorgomq di soqniy. Ningi degyqab di nanqi are gulbe na ningi taqatñwasai. Nanqi arebolebole na ningi taqatñwab. Osib nanqi are gulbe saiqoji sosib ningi geregere aqaryainjoqñqab.

¹⁸ Ningi iga qa Qotei pailyoqniy. Iga qalieonum, iga Qotei aqa ñamgalaq di une saiqoji unum. Iga gaigai kumbra bole dauryqajqa are qaleqñum.

¹⁹ Deqa ijo areqalo agiende. Ningi e qa Qotei pailyibqa a na gam waqtetbimqa e nunjoq urur boqjatqai.

²⁰ Gago Tamo Koba Yesus a kaja nanjo Mandor singila ti unu qaji. Aqa kaja nanqi agi iga. Aqa len aiyej dena a na Qotei aqa anjam bunuj gaigai sqas qaji di singilatej. Qotei a are lawo qa utru. A na Yesus olo subq na tigeltej.

²¹ Qotei qujai dena ningi aqaryainjimqa ningi aqa areqalo geregere dauryosib kumbra bole yoqniy. A gago are miligi gereiyetgimqa iga Yesus Kristus aqa wau na kumbra kalil a tulan areareteqñu qaji di yoqñqom. Iga kalil bati gaigai aqa ñam soqtoqñqom. Bole.

Anjam getento

²² O ijo was, e na ningi singilatñgwajqa deqa anjam truquyala endi nengrenyonum. Deqa ningi ijo anjam endi geregere qusib dauryoqniy.

²³ E ningi endegsi merngwai. Gago was Timoti a tonto talq dena uratonab oqedej. Deqa a urur ijoq bqas di aqo aiyel ombla na nunjoq bosim nunjwom.

²⁴ Ningi na ijo kaiye anjam endi osib Kristen gate kalil nanqi ti Qotei aqa tamo ungasari kalil nanqi ti minjriy. Itali tamo qudei bosib endia unub qaji nanqi na dego ningi kaiyeinjonub.

²⁵ Qotei a ningi kalil qa are boleyeme. Bole.

JEMS

¹ E Jems. E Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei wo nanngo wau tamo. Israel nanngo moma utru 12 nanngo leŋ agi ninŋi. O was ninŋi kalil kaiye. E na anjam endi nenŋrenyosim nunngoq qarinyonum. Ninŋi nunngo segi segi qure utru uratosib jaraiyosib sawa sawa kalil keretosib di unub.

Iga gulbe qoboieqnum dena iga singila eqnum

² O ijo was, gulbe utru segi segi gargekoba nunngoq boqnimqa ninŋi gulbe deqa tulan areboleboleinŋim soqniy.

³ Gulbe deqaji nunngoq boqnimqa ninŋi nunngo areqalo Yesus qa bole singilatqab kiyo sai kiyo di Qotei a geregere unqas. Ninŋi qalie, gulbe dena ninŋi singilatnŋeqnaqa ninŋi gulbe qoboieqnum.

⁴ Deqa ninŋi bati gaigai singila na tigelogsib gulbe qoboieqniy. Ninŋi degyqab di ninŋi Qotei aqa kumbra bei qa truquonqasai. Ninŋi tulan kere na sqab.

Tamo bei a powo qa truquosimqa a Qotei pailyim Qotei na powo yqas

⁵ Ariya tamo bei a powo qa truquosimqa a Qotei pailyem. Yimqa Qotei na a powo yqas. Ninŋi qalie, Qotei a tamo unŋasari kalil nanŋi inŋi bole bole enjreqnu. Nanŋi Qotei pailyeqnab a nanŋi qa olo nŋirinosaieqnu.

⁶ Ariya tamo bei a Qotei pailyqa osimqa a are gulbeiyaiq. Osim endegsi maraiq, “Qotei na inŋi bole ebqas kiyo sai kiyo?” A degsi maraiq. A Qotei qa aqa areqalo singilatosisim pailyem. Jagwa tigelosiq yuwal korkortoqnsiqa oqe aiyeqnu dego kere tamo are gulbeiyeqnu qaji a bati bei Qotei qa aqa areqalo singilatosisiqa olo bati bei aqa areqalo singilatosisieqnu.

⁷ Tamo Koba a na tamo deqaji nanŋi inŋi bei enjrqasai. Deqa tamo deqaji nanŋi endegsib are qalaib, “Iga inŋi bole bole oqnom.” Di sai.

⁸ Nanŋi areqalo aiye aiyeltoqnsib kumbra laŋa laŋa yeqnub deqa Qotei na nanŋi inŋi bei enjrqasai.

Jems a ñoro tamo ti tamo inŋi saiqoji nanŋi ti anjam minjrej

⁹ Kristen was bei a ñam saiqoji soqnimqa a areboleboleiyem. Di kiyaya? A Qotei aqa nŋamgalaq di ñam koba ti unu deqa.

¹⁰ Tamo bei ñoro koba ti unu qaji a dego areboleboleiyem. Di kiyaya? A Qotei aqa nŋamgalaq di ñam saiqoji unu deqa. Tamo nanŋi ñoro koba koroiyqajqa arearetinjreqnu qaji nanŋi balamtamo aqa so bulosib sokiñalayosib morenqab.

¹¹ Iga qalie, seŋ oqsim kanqanqamqa balamtamo aqa so laosim moiym aqa wala bole di koboqas. Dego kere tamo nanŋi ñoro koba ti unub qaji nanŋi wau bei bei yoqnsib bati qujai qa urur morenjosib koboqab.

Qotei na iga are qametgosaieqnu

¹² Tamo unŋasari gulbe qoboieqnsib singila na tigelejunub qaji nanŋi areboleboleinjreme. Mondonj Qotei a nanŋi qa tulan arearetim awai boledamu enjrim nanŋi nŋabile gaigai sqab. Qotei a marej, “E na tamo kalil e qalaqalibeqnum qaji nanŋi awai bole enjrqai.” Qotei a degsi marej. ¹³ Deqa tamo bei a une atqajqa are prugyimqa a endegsi maraiq, “Qotei na are qamethqoqa e une atqajqa are prugbeqnu.” A degsi maraiq. Iga na Qotei aqa are qametim a une yqa keresai dego kere Qotei na iga une atqajqa are qametgosaieqnu.

¹⁴ Gago segi segi are miligi tigelogsisiqa iga titgeqnu. Gam dena gago segi areqalo uge na iga uneq breigwa oqnsiqa walawalaigoqnsiqa gisanjeqnu.

¹⁵ Gago are miligi tigeleqnu di unja a gumanjeqnu dego kere. Bunuqna unja a anŋroteqnu dego kere gago are miligi tigelogsisiqa une babteqnu. Yeqnaqa gago une di tulan kobaeqnaqa iga moiyo gam tureqnum.

¹⁶ O ijo was bole, une aqa kumbra dena ninŋi gisanŋaim deqa ninŋi une kalil uratiy.

¹⁷ Inŋi bole bole kalil Qotei na iga egeqnu qaji di lanj goge na branteqnaq iga laŋa eleneqnum. Abu Qotei suwanjoq di unu qaji a na inŋi di qarinyeqnaqa gagoq beqnu. Qotei a kumbra bubulyosaieqnu. A seŋ qununj bul sai. Seŋ qununj a olekobaoqnsiqa olo truqueqnu Qotei a degyosaieqnu.

¹⁸ A aqa segi areqalo dauryosiq iga gereigej deqa a gago Abu. A aqa anjam bole na iga gereigej deqa iga inŋi meli bunuj bulosim inŋi inŋi kalil a nami gereinjrej qaji di tulan bunjrejrunum.

Iga Qotei aqa anjam laŋa quqwasai

¹⁹ O ijo was bole, ningi endegsi poingem. Ningi anjam bei marqa osibqa urur medabu waqtaib. Mati didaboqniy. Urur minjin oqaiq.

²⁰ Tamo nanji urur minjin oqetnjreqnu qaji nanji Qotei aqa kumbra bole dauryqa keresai.

²¹ Deqa ningi kumbra uge uge jigat kalil taqal waiyoqniy. Osib nungo segi ñam aguq atoqnsib Qotei aqa anjam a na nami nungo are miligiq di atej qaji di ningi ojesoqniy. Ojesqab di Qotei a nungo qunun oqas.

²² Ariya ningi Qotei aqa anjam di bole dauryoqniy. Laja qusib olo urataib. Ningi laja quqwab di ningi nungo segi jejamu gisanqab.

²³ Tamo bei a Qotei aqa anjam laja quoqnsiq olo dauryqa urateqnu di a tamo ya jeqiloq di aqa ulatamu uneqnu dego bul.

²⁴ A ya jeqiloq di aqa ulatamu unsim olo puluosim giloqnsim aqa ulatamu ungo qaji di a olo are walyqas.

²⁵ Qotei aqa dal anjam bunuj unu. Dal anjam di bole tintin. Qotei a gago une aqa singila kobotetgwa osiqa dal anjam di iga egej. Deqa gago une na iga olo ojqa keresai. Tamo nanji dal anjam di geregere peleiyoqnsib dauryoqnsib di Qotei a nanjo wau kalil boletqnsas. Ariya tamo nanji dal anjam di laja qusib olo are walnjrqas di Qotei a nanjo wau bei boletqasai.

²⁶ Tamo bei a endegsi are qalqas, “E gaigai Qotei qa loueqnum. Deqa e Kristen tamo bole.” Ariya tamo di a aqa segi medabu geregere taqatqasai di a na aqa segi jejamu gisanqas. Deqa a Qotei qa loueqnu di a laja loueqnu.

²⁷ Iga Kristen tamo ungasari unum deqa iga kumbra bole endeqaji yoqnoqom. Iga na angro mandum nanji ti unja qobul nanji ti geregereinjroqnsim nanjo gulbe kalil qoboyetnjroqom. Osim iga gago segi walwel taqatosim mandam endeqa kumbra jigat kalil uratekritqom. Iga kumbra deqaji yoqnoqom di iga Qotei aqa ñamgalaq di Kristen tamo bole une saiqoji sqom.

2

Ningi na tamo kalil nanji turtnjrsib kumbra qujai enjroqniy

¹ O ijo was kalil, gago Tamo Koba Yesus Kristus a rian koba ti unu. Ningi a qa nungo areqalo singilateqnu deqa e ningi endegsi merngwai. Ningi na tamo ñam ti nanji areinjroqnsib olo tamo ñam saiqoji nanji qoreinjroqnaib.

²⁻³ Nunjo kumbra agiende. Noro tamo bei a gara boledamu na walaosim banrin gol na gereiy qaji di jigsim nungo Qotei tal miligiq gilqas di ningi aqa ñam soqtqab. Osib a geregereiyosib minjibqa awo jarum boleq di awoqas. Ariya tamo bei ingi ingi saiqoji a gara jigat branjo jigsimqa Qotei tal miligiq gilqas di ningi aqa ñam aguq atsib minjqab, “Ni qalaq di tigelesoqne” o “Ni mandamq di awo.”

⁴ O ijo was, ningi kumbra degyeqnub di ningi areqalo uge ti sosib tamo nanji laja peginjreqnub.

⁵ O ijo was bole, ningi quiy. Tamo ungasari ingi ingi saiqoji nanji Qotei na giltjnrej deqa nanji torei a qa nanjo areqalo singilateqnu. Agi Qotei a nami endegsi marej, “Tamo ungasari e qalalaibeqnu qaji nanji di e na taqatnjrsiy nanjo Mandor Koba sqai.”

⁶ O ijo was, ningi kiyaga tamo ingi ingi saiqoji nanjo ñam aguq ateqnub? Ningi are qaliy. Yai nanji na ningi ugeingeqnsib nunjo jejamuq di une engoqnsib ningi joqoqnsib anjam pegiyu talq di tigeltneqnu? Noro tamo nanji na ningi degneqnu.

⁷ Tamo nanji dena Yesus aqa ñam boledamu misilinyeqnub. Ñam di agi Qotei a nungoq di atej unu.

⁸ Mandor Koba Qotei aqa dal anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Ni ino segi jejamu gereiyeqnum dego kere tamo ungasari nanji degsim gereinjroqnome.” O ijo was, ningi dal anjam di dauryosib keretqab di ningi kumbra bolequja yqab.

⁹ Ariya ningi na tamo qudei nanji areinjroqnsib olo tamo qudei nanji qoreinjreqnub di ningi une ateqnub. Deqa ningi dal anjam gotranjo qaji tamo brantonub.

¹⁰ Tamo bei a dal anjam mutu kalil dauryekritosim ariya qujai bole qujai grotqas di a dal anjam mutu kalil grotkritqo. Deqa aqa jejamuq di gulbe sqas.

¹¹ Iga qalie, Qotei a nami dal anjam endegsi marej, “Ni tamo bei aqa unja jejamu ojetaim.” Osiqa dego marej, “Ni tamo bei qalsim moiyoqaim.” Bole, ni tamo bei aqa unja jejamu ojetosaieqnum. Ariya ni tamo bei qalsim moiyoqaim di ni dal anjam gotranjo qaji tamo brantqam.

¹² Qotei a gago une aqa singila kobotetgwa osiqa dal anjam bunuj egej. Deqa gago une na iga olo ojqa keresai. O ijo was ningi quiy. Qotei a dal anjam deqa are qalsim iga pegigwas. Deqa ningi nunjo anjam maro ti nunjo kumbra ti kalil geregere taqatoqniy.

¹³ Niŋgi tamo naŋgi qa dulqasai di une pegiyo bati qa Qotei a kamba dego niŋgi qa dulqasai. Ariya niŋgi tamo naŋgi qa duloqnaqab di une pegiyo bati qa niŋgi une saiqoji sqab.

Tamo a Yesus qa aqa areqalo siŋgilateqas di a kumbra bole babtoqnaqas

¹⁴ O ijo was niŋgi quiy. Tamo bei a mareqnu, “E Yesus qa ijo areqalo siŋgilateqnum.” A degsi maroqnsiq ariya a kumbra bole bei yala babtosaieqnu. Laja medabu na anjam mareqnu. Deqa tamo di Qotei na oqasai.

¹⁵⁻¹⁶ Kristen was bei a gara saiqoji kiyo iŋgi saiqoji kiyo soqnmqqa nuŋgo ambleq di tamo bei na minjqas, “Ni lawo na gilsim gara bei osim jigsim iŋgi uysim menetmim soqne.” A anjam segi laja minjqo deqa anjam dena kiyersim a aqaryaiyqas? Keresai.

¹⁷ Dego kere iga Yesus qa gago areqalo siŋgilateqsim ariya iga kumbra bole bei babto-saieqnum di iga laja gago areqalo Yesus qa siŋgilateqnum. Deqa iga tamo moisiq aqa jejamu laja unu dego bul sqom.

¹⁸ Tamo bei a endegsi marqas, “E Yesus qa ijo areqalo siŋgilateqnum.” Degsi marimqa e na kamba minjqai, “O was, ni kumbra bole bei babtosaieqnum. Deqa e kiyersiy qalieqai, ni bole Yesus qa ino areqalo siŋgilateqnum? E qalieqa keresai. Ariya e Yesus qa ijo areqalo siŋgilateqsim kumbra bole dego turtosiy yoqnaq di ni e nubsim merbqam, ‘Bole, ni ino areqalo Yesus qa bole siŋgilateqnum.’

¹⁹ Ni mareqnum, ‘Bole, Qotei a segi qujai unu.’ Ni kere mareqnum. Mondor uge naŋgi dego degsib maroqnsib Qotei ulaiyeqnu.

²⁰ Ni nanari tamo. Ni mareqnum, ‘E Yesus qa ijo areqalo siŋgilateqnum.’ Ni degsi maroqnsim ariya ni olo kumbra bole bei babtosaieqnum. Deqa ni laja medabu na mareqnum. Ni ijo anjam endi poimqa are soqnm poimeme.”

²¹ O ijo was niŋgi quiy. Nami gago moma utru Abraham a na aqa aŋgro qujai Aisak osiq Qotei atraiyqa marsiq atra bijalq di atej. Atnaqa Qotei a Abraham aqa kumbra di unsiq minje, “Ni degyonum deqa ni ijo ŋamgalaq di tamo bole une saiqoji unum.”

²² Niŋgi are qaliy. Abraham a Qotei qa aqa areqalo siŋgilateqsim kumbra bole dego turtosiq yej. Aqa areqalo Qotei qa siŋgilatej qaji de ti aqa kumbra bole ti aiyeltosiq dauryej. Deqa iga endegsi marqom, Abraham aqa kumbra bole dena aqa areqalo Qotei qa siŋgilatej qaji di taqyosiq tulan keretej.

²³ Deqa Qotei aqa anjam bei nami nenqrenyeb qaji aqa damu brantej. Anjam agiende, “Abraham a Qotei qa aqa areqalo siŋgilatej deqa Qotei na minje, ‘Ni ijo ŋamgalaq di tamo bole une saiqoji unum.’” Osiqa Abraham minje, “Ni ijo was bole.”

²⁴ Deqa ijo was niŋgi qalie, tamo naŋgi Yesus qa nango areqalo siŋgilateqsim ariya naŋgi olo kumbra bole bei babtqasai di naŋgi Qotei aqa ŋamgalaq di tamo bole une saiqoji sqa keresai. Tamo naŋgi Yesus qa nango areqalo siŋgilateqnsib kumbra bole dego turtosib yeqnu qaji naŋgi segi Qotei aqa ŋamgalaq di tamo bole une saiqoji unub.

²⁵ Niŋgi sambala uŋa Rahap a qa dego are qaliy. Rahap aqa kumbra bole agiende. Josua a tamo aiyel naŋgi qarinqrnaqa Jeriko qureq glnabqa qure deqaji naŋgi na tamo aiyel naŋgi di numqa laqnaq Rahap a naŋgi aiyel ultinjrej. Osiqa gam bei osornrnaqa naŋgi jeu tamo naŋgi alelnrsibqa jaraiyeb. Rahap a kumbra bole di yej deqa a Qotei aqa ŋamgalaq di uŋa bole une saiqoji soqnej.

²⁶ Iga qalie, tamo a me mondor ti sqasai di a moiqas. Dego kere tamo bei a Yesus qa aqa areqalo siŋgilateqsim ariya a olo kumbra bole babtqasai di a tamo moisiq aqa jejamu laja unu dego bul sqas.

3

Iga gago segi medabu geregere taqatqom

¹ O ijo was kalil, tamo quja quja segi Qotei aqa anjam palontoqnebe. Tamo gargekoba naŋgi anjam palontoqnaib. Niŋgi qalie, mondonj une pegiyo batiamqa Qotei na anjam palonto tamo nango wau qa geregere peginjrqas.

² Bati gaigai iga kumbra gro groyeqnum. Ariya iga gago anjam maro qa grotqasai di iga tamo bolequja sqom. Sosimqa gago ban ti siŋga ti jejamu ti kalil geregere taqatqom.

³ Iga hos naŋgo medabuq di sil atoqnsim naŋgi titnjreqnam naŋgi iga daurgeqnu. Iga naŋgo medabu segi ojeqnam naŋgo jejamu dego iga daurgeqnu.

⁴ Niŋgi qobun uniy. Qobun a tulan kobaquja. Aqa kuŋi tulan kiŋala. Ariya jagwa koba tigelosiq qobun tutqa laqnaqa qobun aqa abu na kuŋi ojoqnsiq tingiteqnaq qobun a dauryoqnsiq gileqnu.

⁵ Dego kere gago medabu kiŋala. Ariya a diq koba yeqnu. Iga gago medabu waqtoqnsim gago segi ŋam soqtoqnsim diqoqnsim anjam mareqnum.

Iga qalie, ŋamyuwo yusiq tulan kobaqujaqnsiq ŋamtaŋ kalil yuelenjeqnu.

⁶ Gago medabu a n̄amyuwo bul. Iga gago medabu waqtoqnsim dena iga kumbra uge uge yoqnsim gago jejamu kalil tulan jigategnum. Mondor̄n tamo nan̄gi n̄amyuwoq aisib padalqab dego kere gago medabu na gago so tulan ugeugeiyeqnu.

⁷ Ningi wagme nan̄gi qa are qaliy. Wagme ti qebari ti qe ti kalil iga na taqatnjreqnum.

⁸ Ariya iga gago medabu taqatqa keresai. Iga gago medabu na gaigai anjam uge uge mareleneqnum. Amal uge na tamo nan̄gi uñinjroqnsib moiyoṭnjreqnub dego kere gago medabu na iga kumbra uge ugeq breigeqnu.

⁹ Gago kumbra agiende. Iga gago medabu waqtoqnsim gago Tamo Koba Abu Qotei aqa ñam soqtoqnsim olo puluoqnsim medabu qujai dena tamo un̄gasari nan̄gi misilin̄njreqnum. Tamo un̄gasari nan̄gi di Qotei na gereinjrsiqa aqa segi so boleq di atej.

¹⁰ Iga kumbra uge deqaji yeqnum. Agi iga gago medabu waqtoqnsim Qotei aqa ñam soqtoqnsim olo medabu qujai dena anjam uge uge mareleneqnum. O ijo was, gago kumbra di ugedamu.

¹¹ Ya jumbum qujaiq na ya bole ti ya uge ti brantqa keresai.

¹² Qura na oliv aqa gei oqa kere e? Wain sil na qura aqa gei oqa kere e? Yuwal a ya bole bulyqa kere e? Sai.

Tamo powo bole ti unub qaji nan̄gi kumbra bole bole yoqnebe

¹³ Nun̄go ambleq di tamo qudei nan̄gi qalie ti powo ti unub kiyo? Sqab di nan̄gi nan̄go segi ñam aguq atoqnsib kumbra bole bole yoqnebe. Yim tamo un̄gasari nan̄gi nan̄go kumbra di unoqnsib maroqnqab, “Nan̄gi tamo bole.”

¹⁴ Ariya ningi olo nun̄go segi jejamu qa are qaloqnsib lan̄a are ugein̄goqnm diqoqnaib. Ningi degyqab di ningi gisan̄ kumbra dauryosib Qotei aqa anjam bole ugetqab.

¹⁵ Osib ningi powo uge ti sqab. Powo deqaji lan̄ goge na bosai. Di mandam qaji powo. Di gago areqalo namij aqa powo. Powo di Satan aqaq na beqnu.

¹⁶ Ningi quiy. Tamo un̄gasari nan̄gi nan̄go segi jejamu qa are qaloqnsib lan̄a are ugein̄jroqnm diqoqnqab di nan̄gi so tulan ugeq di sosib kumbra uge uge yoqnqab.

¹⁷ Ariya tamo un̄gasari lan̄ goge na powo eqnub qaji nan̄gi kumbra tulan bolequja yeqnub. Nan̄gi kumbra jigat dauryosaieqnum. Nan̄gi lawo na sosib tamo nan̄gi jin̄ga na gereinjroqnsib nan̄gi qa duloqnsib kumbra bole bole osorn̄jreqnub. Nan̄gi na tamo kalil nan̄gi turtn̄jroqnsib kumbra qujai en̄jreqnub. Nan̄gi lan̄a baban̄ na Qotei aqa kumbra dauryosaieqnum. Nan̄gi bole dauryeqnub.

¹⁸ Tamo deqaji nan̄gi lawo na sosib are qujaitoqnsib jeu turyoqnsib kumbra bole tin̄tin̄ babteqnum. In̄gi meli branteqnu dego kere.

4

Tamo bei na mandam qaji kumbra qalaqalaiyqas di a olo Qotei jeutqas

¹ O ijo was, ningi qudei nun̄go segi jejamu qa arebolebolein̄geqnaqa kumbra uge uge yqajqa are prugn̄geqnu. Utru deqa ningi qotoqnsib njirin̄kobaen̄qnum. Kumbra di nun̄go jejamu miligiq di singila na waueqnu.

² Ningi in̄gi in̄gi koba oqajqa tulan arearet̄geqnaqa mamaul̄n̄geqnu. Ariya ningi in̄gi in̄gi di osaien̄qnum deqa ningi qoto tigelt̄oqnsib tamo ñumeqnum. Ningi in̄gi in̄gi di osaien̄qnum di aqa utru agiende. Ningi Qotei pailyosaieqnum deqa.

³ Ningi qudei in̄gi in̄gi qa Qotei pailyoqnsib ariya ningi in̄gi in̄gi di osaien̄qnum. Di kiyaya? Ningi nun̄go segi jejamu qa arebolebolein̄gwajqa maroqnsib areqalo uge na pailyeqnub deqa.

⁴ Un̄a bei na aqa gumbulun̄ uratosiq olo tamo bei ombla sambala kumbra yeqnub dego kere ningi Qotei uratoqnsib kumbra uge uge yeqnub. Ningi quiy. Tamo bei na mandam qaji kumbra qalaqalaiyqas di a olo Qotei jeutqas. Ningi di qaliesai kiyo? Od, tamo bei na mandam qaji kumbra qalaqalaiyqa are qalqas di a Qotei jeutqas.

⁵ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nen̄gren̄yeb unu, “Qotei na aqa Mondor̄ gago are miligiq di atej unu. Mondor̄ di a iga qa tulan areareteqnu.” O ijo was, ningi anjam di lan̄a sa anjam edegaib.

⁶ Qotei a iga qa are tulan boleiyeqnu. Deqa aqa anjam bei nami endegsib nen̄gren̄yeb unu, “Tamo un̄gasari nan̄go segi ñam soqteqnum qaji nan̄gi Qotei na olo jeutin̄jreqnu. Ariya tamo un̄gasari nan̄go segi ñam aguq ateqnub qaji nan̄gi qa Qotei a olo are boleiyeqnu.”

⁷ Deqa ijo was, ningi nun̄go segi ñam aguq atoqnsib Qotei aqa sorgomq di soqniy. Sosibqa Satan gotran̄yoqniy. Yimqa Satan na ningi urat̄ngosim ulan̄qas.

⁸ Ningi Qotei jojomyoqniqbqa a kamba dego ningi jojom̄ngoqnaqas. O une tamo, ningi quiy. Tamo nan̄gi nan̄go ban̄ yansoqnsib jiga koboteqnum dego kere ningi nun̄go are miligi gereiyoyqnsib bulyoqniy. Ningi areqalo aiye ayielteqnum qaji olo nun̄go are miligiq dena jiga kalil taqal atoqniy.

⁹ Ningi nungo une qa are gulbeingooqnim akamugetoqniy. Od, ningi nungo kiki uratoqnsib olo akamoqniy. Osib nungo arebolebole kobotosib olo are gulbeingooqneme.

¹⁰ Ningi Tamo Koba aqa njamgalaq di nungo segi nam aguq atoqniy. Ningi degyqab di a na nungo nam olo soqtetngwas.

Ningi nungo Kristen was nanji uge qa minjraib

¹¹ O ijo was, ningi segi segi qa anjam uge maroqnaib. Tamo bei na aqa Kristen was qudei nanji anjam uge minjrqas kiyo nanjo une qa nanji peginjrqas kiyo di a dal anjam dego uge qa marsiq pegiyqo. Ningi dal anjam pegiyeqnub di ningi dal anjam dauryqa urateqnub.

¹² Qotei a segi na dal anjam babtej deqa a na qujai iga pegigwa kere. A na qujai tamo ungasari nanji elenqa kere. A na qujai nanji padaltjnrqa kere. Ningi tamo kiyero deqa ningi na tamo ungasari nanji peginjreqnub? Di kumbra uge.

Ningi nungo segi nam soqtoqnaib

¹³ Ningi qudei endegsib mareqnub, “Bini kiyo nebe kiyo iga qure beiq gilsim dia wausau qujai sosim silali qa wauosim olo bqom.”

¹⁴ Ningi degsib mareqnub. Ariya nebe kumbra kiye nungoq di brantqas di ningi qalieqa keresai. Ningi nam qurem bul sokiñalayosib koboqab.

¹⁵ Deqa ningi endegsib maroqniy, “Tamo Koba a marimqa iga kumbra kiye yqa are qalsim yqom.”

¹⁶ Kiyaaqa ningi qudei olo nungo segi nam soqtoqnsib diqoqnsib laqnub? Nunjo kumbra di uge.

¹⁷ Ni geregere are qale. Ni kumbra bole qa qalieosim ariya ni dauryqasai di ni une yonum.

5

Tamo nanji ñoro koba ti unub qaji nanji awai ugedamu oqab

¹ O ñoro tamo ningi quiy. Bunuqna gulbe kokba nungoq boqnqas. Ningi deqa pailoqnsib akamugetoqniy.

² Nunjo ñoro ti wala ti kalil ugeelenqo. Sisimbin na nungo gara kalil dego ugeugeiyqo.

³ Nunjo gol ti silva ti di baisuwi na ugetqo. Deqa mondonj baisuwi dena nungo une boleq atsim njamyuwo bulosim nunjo jejamu koitosim ugeugeiyqas. Ningi ñoro koba koroiyeb deqa diño bati qa ningi awai ugedamu oqab.

⁴ Ningi quiy. Nunjo wau tamo nanji nunjo ingi meli gentoqnsib nunjo banq di ateqnab ningi na kamba olo nanji gisanjroqnsib awai oto nunjo segi qa getentoqnsib oto segi nanji enjreqnub. Deqa nanji maoqnsib endegsib Qotei pailyeqnub, “O Tamo Koba, nanji iga kumbra uge degsib egeqnub.” Yeqnaqa Qotei singila koba ti unu qaji a nanjo pailyo di queqnu. Deqa mondonj a na ningi awai uge enjwas.

⁵ O ñoro tamo, ningi gara bole bole jugoqnsib nunjo segi jejamu qa areboleboleingeqnaqa ingi koba uyeqnub. Deqa mondonj Qotei na ningi lungwas. Kaja nanjo jejamu diq diqeqnaq nanjo mandor nanji na ñumeqnub dego kere Qotei na ningi lungwas.

⁶ Nunjo kumbra uge bei agiende. Ningi na kumbra bole yo qaji tamo nanjo jejamuq di une qametjroqnsib ñumeqnub. Ariya nanji na kamba olo ningi gotranjosaiqnub.

Ningi gulbe qoboiyoqnsib Tamo Koba a olo bqajqa tariñoqniy

⁷ Deqa ijo was, ningi nungo are miligi singilatoqnsib gulbe qoboiyoqnsib Tamo Koba a olo bqajqa tariñoqniy. Ningi asgingaiq. Ningi wau lanja nanji bul soqniy. Ningi qalie, wau lanja nanji asginjrosaiqenu. Nanji ingi yagoqnsib awa qa tariñeqnub. Awa beqnaqa ingi melieqnaqa nanji ingi meli di oqnsib uyeqnub.

⁸ Dego kere ningi nungo are miligi singilatoqnsib gulbe qoboiyoqnsib tariñoqniy. Tamo Koba a bqajqa bati jojomqo deqa ningi degyoqniy.

⁹ O ijo was, ningi Qotei aqa tamo ungasari qudei nanji qa njirinoqnsib yomuoqnaib. Qotei a nunjo une di unsim ningi pegingo uge. Ningi quiy. Une Pegiyo Tamo agi bqa jojomqo. A siranmeq di tigelejunu.

¹⁰ O ijo was, ningi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji qa are qaliy. Nanji nami Tamo Koba aqa nam na anjam palontoqneq deqa jeu tamo nanji na nanji ugeugeinjroqneq. Ariya nanji Qotei aqa anjam marqa ulaosaiqneq. Nanji nanjo are miligi singilatoqnsib jaqatinj oqnsib gulbe di qoboiyoqneq.

¹¹ Ningi quiy. Iga endegsi mareqnum, “Tamo ungasari gulbe qoboiyoqnsib singila na tigelejunub qaji nanji Qotei na taqatnjreqnu. Deqa nanji areboleboleinjreqnu.” Ningi Jop aqa kumbra qa nami queq. Jop a singila na tigelosiqa gulbe kobaquja qoboiyosoqnej. Ningi qalie, bunuqna Tamo Koba a na Jop olo boletej. Od, iga qalieonum, Tamo Koba a gaigai iga qa duloqnsiqa iga qa are boleiyeqnu.

Niŋgi anjam bei marqa osibqa iŋgi bei na siŋgilataib

¹² O ijo was kalil, e anjam kobaquja bei unu. Anjam agiende. Niŋgi anjam bei marqa osibqa iŋgi bei na siŋgilataib. Niŋgi laŋ qure aqa ñam na anjam siŋgilataib. Niŋgi mandam aqa ñam na anjam siŋgilataib. Niŋgi od qa segi mariy. Niŋgi said qa segi mariy. Niŋgi degyqab di Qotei na niŋgi awai uge bei eŋwasai.

Tamo naŋgi kumbra bole bole yeqñub qaji

naŋgo pailyo siŋgila koba

¹³ Nuŋgo ambleq di tamo qudei naŋgi jaqatiŋ eqñub kiyo? Degamqa niŋgi na minjribqa naŋgi naŋgo jaqatiŋ deqa Qotei pailyoqnebe. Nuŋgo ambleq di tamo qudei naŋgi areboleboleinjqreŋnu kiyo? Degamqa niŋgi na minjribqa naŋgi Qotei qa louoqnsib aqa ñam soqtoqnebe.

¹⁴ Nuŋgo ambleq di tamo qudei naŋgi mainjqreŋnu kiyo? Degamqa niŋgi na minjribqa naŋgi Kristen gate naŋgi metnjrib bosib Tamo Koba aqa ñam na naŋgo gateq di baŋ atetnjrsib goreŋ bilentosib naŋgi qa pailyebe.

¹⁵ Naŋgi Tamo Koba a qa naŋgo areqalo siŋgilatosib pailyoqab di a na tamo mainjro qaji naŋgi olo tigeltnjrqas. Osim naŋgi une yoqnebe degamqa a na naŋgo une kalil dego kobotetnjrqas.

¹⁶ Deqa ijo was, niŋgi nuŋgo segi segi une palontoqnsib Kristen was naŋgi ubtosib minjroqñiy. Osib niŋgi segi segi qa Qotei pailyoqñiy. Yim a na niŋgi boletŋwas. Tamo naŋgi kumbra bole bole yeqñub qaji naŋgo pailyo di siŋgila koba. Deqa naŋgi pailyeqñab Qotei a quoqnsiqa naŋgo anjam dauryeqnu.

¹⁷ Niŋgi Elaija qa are qaliy. A iga bul mandam tamo. Ariya a endegsi pailyoqnej, “O Qotei, ni na laŋ getentimqa awa bqasai.” A degsi pailyeqnaqa Qotei na laŋ getentonaqa awa bosai. Degsi sonaq wausau qalub bei oto koboej.

¹⁸ Onaqa Elaija a olo pailyoqa laŋ waqonaqa awa bej. Bosiq iŋgi iŋgi kalil melieleŋej.

Kristen was bei a gam bole uratqas di iga na aqaryaiymqa a olo Qotei aqa areq bqas

¹⁹ O ijo was niŋgi quiy. Kristen was bei a Qotei aqa anjam bole dauryqa uratimqa tamo bei na a olo are bulyetqas di tamo dena aqa was kumbra bolequja yqo.

²⁰ Niŋgi endegsib qalieoiy. Kristen was bei a une ti soqñim tamo bei na aqaryaiymqa a gam uge di uratqas di tamo dena aqa was aqa qunuj moiyo sawaq dena oqo. Deqa was di a moiqasai. Qotei na aqa une gargekoba kobotetqas.

1 PITA

¹ E Pita. Yesus Kristus na e qarınbej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Ningi nungo segi segi qure utru uratosib jaraiyosib sawa sawa kalil keretosib di unub. Ningi Pontus sawa ti Galesia sawa ti Kapadosia sawa ti Esia sawa ti Bitinia sawa ti di unub. E anjam endi nenngrenyosim nungoq qarınyonum.

² Tulañ nami Abu Qotei a ningi qa qalieosiq gıltngej. A degyej. Di kiyaya? Aqa Mondor na ningi aqa segi kumbra boleq di atımqa ningi Yesus Kristus aqa anjam dauryaqajqa deqa. Yim aqa leñ aiyey qaji dena ningi yansıgwajqa deqa. O ijo was, Qotei a ningi qa are tulañ boleiyımqa ningi gegerere lawo na soqniy.

Qotei a nambile boledamu lañ goge dia iga gereiyetgej unu

³ Iga gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa Abu Qotei aqa ñam soqtoqnqom. Qotei a iga qa tulañ dulosiqa nambile bunuj egej. A na Yesus Kristus subq na tigeltej gam dena iga nambile bunuj egej. Nambile bunuj dena iga sıngilatgeqnu deqa iga ingi bole bole Qotei na mondon egwas qaji deqa tariñoqnsim unum.

⁴ Ingi bole bole di ugeqa keresai. A koboqa keresai dego. Qotei na lañ goge dia ningi gereiyetngej unu.

⁵ Ningi Yesus qa nungo areqalo sıngilateqnu deqa Qotei aqa sıngila kobaquja na ningi taqatnjejunu. Deqa diño batiamqa Qotei na ningi toreı elenqas. Kumbra di brantim ningi unqab.

⁶ Qotei na ningi degsim elenqas deqa ningi tulañ areboleboleıngeqnu. Gulbe utru segi segi na ningi jaqatın engeqnu di unqum. Sokıñala gulbe di olo koboqas.

⁷ Gulbe deqajı nungoq boqnmıqa ningi nungo areqalo Yesus qa bole sıngilatqab kiyı sai kiyı di Qotei a unqas. Yımqa mondon diño batiamqa Yesus Kristus a brantosim a ningi qa tulañ areboleboleiyim ningi bıñıngosim ñam koba enqwas. Iga qalie, gol a ingi tulañ boledamu. Tamo nanđi nıamyuwo na gol koitoqnsib dena qalieeqnub, gol di bole kiyı sai kiyı. Dego kere nungo areqalo Yesus qa sıngilateqnu qaji di tulañ bolequja. Nungo areqalo dena gol agi ugeosim koboqas qaji di tulañ bunyejunu.

⁸ Nami ningi Yesus unosaiıqneb. Bini dego ningi a unosaiıeqnub. Ariya ningi a tulañ qalaqalayıoqnsib a qa nungo areqalo sıngilatoqnsib a qa tulañ areboleboleıngeqnu. Nungo arebolebole dena mandam qaji arebolebole kalil tulañ bunyejunu. Nungo arebolebole di aqa utru iga na dauryosim ubtqa keresai.

⁹ Ningi Yesus qa nungo areqalo sıngilateqnu deqa Qotei na ningi elenqas.

¹⁰ Qotei na ningi elenqajqa anjam di aqa medabu o qaji tamo nanđi nami maroqneb. Nanđo anjam di aqa utru nanđi qalieqa osib deqa gegerere nıamoqnsib wauoqneb.

¹¹ Kristus aqa Mondor a nanđo are miligiq di sosiqa nanđo medabu na anjam endegsi babtosiqa maroqnej, “Bunuqna Kristus a jaqatın osim moısım olo subq na tigelosım lañ qureq oqsim dia a ñam koba ti sqas.” Qotei aqa medabu o qaji tamo nanđi endegsib nenemoqneb, “Kristus a bati gembu bıqas? Kumbra kiye nıamoqna brantim Kristus a bunuqna bıqas?”

¹² Onaqa Qotei na kamba nanđi endegsi minjrej, “Anjam ningi mareqnu qaji di aqa damu nungo bati qa brantqasai. A bunuqna brantqas.” O ijo was, Qotei na ningi elenqajqa anjam di aqa medabu o qaji tamo nanđi nami maroqneb. Onaqa bunuqna a na aqa Mondor bole qarınyonıqa lañ goge na aısiq Qotei aqa anjam gegerere qusib dauryoqniy. Nami ningi Qotei qaliesai deqa ningi nungo areqalo uge uge dauryoqneb. Ariya bini ningi kumbra di olo dauryaib. Uratıy.

Qotei na iga aqa segi kumbra boleq di sqajqa osiq metgej

¹³ Deqa ningi nungo walwel gegerere taqatqajqa are qaloqniy. Osib mondon Yesus Kristus a olo lañ qureq na brantosim ningi qa are boleiyqajqa deqa tariñoqnsib soqniy.

¹⁴ Sosib ningi anđro du du bulosib Qotei aqa anjam gegerere qusib dauryoqniy. Nami ningi Qotei qaliesai deqa ningi nungo areqalo uge uge dauryoqneb. Ariya bini ningi kumbra di olo dauryaib. Uratıy.

¹⁵ Qotei a gaigai aqa segi kumbra boleq di sosiqa dauryeqnu. Deqa ningi dego Qotei aqa kumbra boleq di sosib dauryoqniy. Utru deqa Qotei na ningi metngej.

¹⁶ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenngrenyeb unu, “Ningı ijo kumbra boleq di sosib dauryoqniy. Di kiyaya? E dego ijo segi kumbra boleq di sosim dauryeqnum.”

Kristus aqa leñ aiyey qaji dena Qotei na iga awaıgej

¹⁷ Ningi Qotei endegsib meteqnub, “O gago Abu.” Qotei aqa nıamgalaq di tamo unqasari kalil nanđi kerekere unub deqa a kumbra qujai na nanđo une qa pegınjreqnu. A nanđo segi segi

wau unoqnsiq dena nanği peginjreqnu. Deqa ninği endegsib maroqniy, “Mandam endia gago qure utru sosai.” Degsib maroqnsib Qotei qa ulaoqnsib aqa sorgomq di geregere soqniy.

¹⁸ Ninği qalie, nami ninği nunço moma nanço kumbra uge uge dauryoqnsib soqneb. Sonabqa Qotei na olo nunço uneq na ninği awaingej. Mandam qa fioro ti gol ti silva ti koboqas qaji dena Qotei na ninği awaingosai.

¹⁹ Kristus aqa leñ aiyej qaji dena ninği awaingej. Kristus aqa leñ di tulan bolequja. Kaja du du nami Qotei atraiyoqneb qaji nanço jejamuq di yu bei saiqoji. Dego kere Kristus aqa jejamuq di une bei saiqoji.

²⁰ Tulan nami Qotei a mandam atosaisosiq a Kristus qa qalieosiq giltej. Ariya bini diño bati jojomoq deqa Qotei a ninği qa osiqa Kristus qarinyonaq bej.

²¹ Bosiq ninği aqaryaingej deqa ninği Qotei qa nunço areqalo singilatoqnsib unub. Kristus agi moinaqa Qotei na olo subq na tigeltosiq metonaqa a lan qureq oqsic dia ñam kobaquja ej. Utru deqa ninği Qotei qa nunço areqalo singilatoqnsib a qa tarinoqnsib unub.

Iga segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom

²² Ninği anjam bole dauryosib nunço qunun yansobuleb. Utru deqa ninği na nunço Kristen was nanği bole qalaqalainjreqnub. Ariya kumbra di ninği olo torei singilatosib segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnsib soqniy.

²³ Ninği inği meli bulosib ñambile bunuj eb. Inği meli ugeqas qaji dena ninği ñambile osai. Inği meli gaigai sqas qaji dena ninği ñambile eb. Inği meli di Qotei aqa anjam. Anjam di ñambile ti. A gaigai sqas.

²⁴ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Tamo unğasari nanği mandamq endi bati olekoba sqasai. Ñin a gaigai kanğrañeqnaqa balamtamo aqa so a sokiñalayoqnsiq ulonjeqnu dego kere tamo unğasari nanği urur koboqab. Nanço ñam balamtamo aqa so bulosim ulonqas.

²⁵ Ariya Tamo Koba aqa anjam a bati gaigai sqas.” O ijo was, anjam bole di agi Yesus aqa anjam maro tamo nanği palontoqnsib ninği merngoqneb.

2

Yesus a tal ai bul

¹ Ninği ñambile bunuj eb deqa ninği kumbra uge kalil uratij. Gisan anjam ti maqu kumbra ti are uge ti yomu anjam ti kalil di ninği torei uratekritiy.

² Iga qalie, anğro mom nanği munğum qağ uyqajqa qarñjreqnu. Dego kere ninği munğum qağ bolequja Qotei aqaq na beqnu qaji di oqajqa are qaloqniy. Munğum qağ di Qotei aqa anjam. A jiga bei saiqoji. Munğum qağ dena nunço qunun aqaryaiymqa ninği tulan boleosisib singilaqab. Yim Qotei na ninği elenqas.

³ Tamo Koba a na ninği kumbra bole engeqnu. Aqa kumbra di ninği uyo oneiyoqnsib mareqñub, “Bole.”

⁴ Tamo Koba a tal ai bul singila na tigelejunu. Tal ai di ñambile unu. Ninği tal ai deq boiy. Tal ai di tamo qudei na unsibqa uge qa marsib taqal waiyeb. Ariya Qotei na olo tal ai di giltosiq marej, “Tal ai di tulan bolequja.”

⁵ Ninği dego tal ai bul ñambile unub. Qotei aqa Mondor na ninği aqa segi tal sqa marsiqa ninği gereingeqnu. Deqa ninği Qotei aqa atra tamo bolequja sosib Yesus Kristus aqa ñam na nunço segi jejamu Qotei atraiyoqñib a ninği qa tulan arearetoqñqas.

⁶ Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu, “Ninği quiy. E na tal ai qujai giltosim tal singilatqajqa deqa tumaq di tigeltem unu. Tal ai di tulan bolequja. A singila koba. E na Saion manaq di tigeltem unu. Deqa tamo nanği tal ai di osib nanço areqaloq di singilatqab di nanği jemainjrqasai.”

⁷ O ijo was, tal ai tuma qaji di agi Kristus. Ninği Kristus qa nunço areqalo singilateqñub deqa ninği mareqñub, “Tal ai di tulan bolequja.” Ariya tamo nanği Kristus qa nanço areqalo singilatosaiqñub qaji nanği tal ai di uge qa mareqñub. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenğrenyeb unu,

“Tal gereiyo qaji tamo nanği na tal ai di arqsibqa uge qa marsib taqal waiyeb. Onaqa tal ai di Qotei na olo osiq tumaq di tigeltij unu.”

⁸ Qotei aqa anjam bei dego nami endegsib nenğrenyeb, “Tamo qudei nanği tal ai di quraqyoqnsib mangaleqñub.” O ijo was, tamo nanği di Qotei aqa anjam gotranjeqñub. Utru deqa nanği tal ai di quraqyoqnsib mangaleqñub. Qotei a nami marej, “Nanği tulan padalqab.”

⁹ Ariya Qotei na ninği giltñgej deqa ninği aqa atra tamo sosib a ombla mandor kokba tigelonub. Tigelosib ninği aqa segi kumbra boleq di sosib dauryeqñub. Ninği aqa segi tamo unğasari tinñin unub. A na ninği giltñgej deqa ninği aqa so bole kalil ubtekritoqnsib mare

mare laqñub. Nami ñiñgi ambruq di soqñeb deqa Qotei na ñiñgi metñgonaqa ñiñgi ambru uratosib suwañoq beleñeb. Suwaño di tulañ bolequja.

¹⁰ Nami ñiñgi tamo ungasari lañaj soqñeb. Ariya bini ñiñgi Qotei aqa segi tamo ungasari unub. Nami Qotei a ñiñgi qa are boleiyosaiocñej. Ariya bini a ñiñgi qa are boleiyeqnu.

Iga Qotei aqa wau tamo bole sqom

¹¹ O ijo was bole, ñiñgi mandamq endi yaun tamo bulosib unub deqa e ñiñgi endegsi mernñgwi. Nungo areqalo namij ti nungo qunun ti ombla qoteqñub. Deqa ñiñgi nungo areqalo namij torei qoreiyi.

¹² Bini ñiñgi sawa bei bei qaji nañgo ambleq di unub. Deqa ñiñgi nañgo ñamgalaq di kumbra bole bole dauryoqñiy. Dauryoqñib nañgi nungo kumbra di unoqñqab. Unoqñsib nañgo yomu anjam ñiñgi qa mareqñub qaji di nañgi uratosib mondonñ uge pegiyo bati qa nañgi Qotei aqa ñam soqtoqñqab.

¹³ O ijo was, ñiñgi Tamo Koba a qa are qaloqñsib sawa taqato qaji tamo nañgi ti mandor kokba ti nañgo anjam dauryoqñiy.

¹⁴ Osib tamo gate nañgo anjam dego dauryoqñiy. Tamo gate nañgi di agi mandor kokba nañgi na qarijnñreqñab giloqñsib tamo ungasari kumbra uge uge yeqñub qaji nañgi kamba awai uge enjreñqñub. Osib tamo ungasari kumbra bole bole yeqñub qaji nañgo ñam soqtetñjreñqñub.

¹⁵ Qotei aqa areqalo agiende. Ñiñgi kumbra bole bole yoqñibqa nanari tamo agi ñiñgi yomuñgeqñub qaji nañgi nungo kumbra di unsibqa nañgo anjam uge di olo uratosib mequmesqab.

¹⁶ Bole, ñiñgi tamo bei aqa sorgomq di sosai. Ñiñgi deqa are qaloqñsib walweloqñiy. Ariya ñiñgi endegsib are qalaib, "Iga tamo bei aqa sorgomq di sosai deqa unñum, iga kumbra uge uge yeqñom." Ñiñgi degsib are qalaib. Ñiñgi Qotei aqa kanñal tamo bul unub deqa ñiñgi aqa sorgomq di soqñiy.

¹⁷ Ñiñgi tamo ungasari kalil nañgi kumbra bole bole osornjroqñiy. Osib nungo Kristen was nañgi qalaqalainjroqñiy. Ñiñgi Qotei ulaiyoqñiy. Ñiñgi mandor kokba nañgo ñam soqtetñjroqñiy.

Iga Kristus aqa kumbra dauryoqñsim jaqatinñ qoboioqñqom

¹⁸ O kanñal tamo, ñiñgi nungo wau qa gate nañgo sorgomq di sosibqa nañgo anjam dauryoqñiy. Wau qa gate bole nañgo anjam segi dauryoqñnaib. Wau qa gate uge nañgo anjam dego dauryoqñiy.

¹⁹ Ñiñgi Qotei qa are qalsib wau bole yib nungo wau qa gate nañgi laña jaqatinñ enñwab di unñum. Ñiñgi jaqatinñ di qoboioqñiy. Yimqa Qotei a nungo kumbra deqa tulañ areboleboleiyqas.

²⁰ Ariya ñiñgi wau uge yib nungo wau qa gate nañgi deqa luñgib ñiñgi jaqatinñ qoboioqñqab di Qotei a ñiñgi awai bole enñwasai. Ñiñgi wau bole yib nungo wau qa gate nañgi na luñgib ñiñgi jaqatinñ qoboioqñqab di Qotei a nungo kumbra deqa tulañ areboleboleiyqas.

²¹ Kristus a dego ñiñgi aqaryañgwa osiqa jaqatinñ qoboioyosiñ moiyej. Aqa kumbra di a na ñiñgi osornñej deqa ñiñgi kamba aqa kumbra di dauryosib jaqatinñ oqñsib soqñiy. Qotei a ñiñgi degyqa osiqa metñnej.

²² Kristus a une bei yosaiocñej. Aqa medabu na gisañ anjam bei dego marosaiocñej.

²³ Jeu tamo nañgi na a misilñyoqñsib anjam uge uge minñeqñab a deqa kamba anjam uge bei nañgi minñrosaiocñej. Nañgi a jaqatinñ koba yeqñab a deqa olo nañgi jaqatinñ enñraqñqa marosaiocñej. A aqa segi jejamu osiqa Qotei aqa banq di uratej. Qotei agi iga geregere pegigeqnu qaji.

²⁴ Kristus a gago une kalil qoboioyosiqa aqa segi jejamuq di gago une atsiqa a ñamburbasq di iga qa gainñej. Iga moiyoqñbulosim olo ñambile sosim une aqa kumbra uratosim kumbra bole yoqñqajqa deqa osiqa ñamburbasq di iga qa gainñej. Jeu tamo nañgi na Yesus qalougetosib jaqatinñ koba yeb. Aqa jaqatinñ dena a na iga olo boletgej.

²⁵ Nami ñiñgi kaja bul sosibqa nungo segi areqalo na aleloqñsib laqñeb. Ariya bunuqña ñiñgi Mandor Yesus aqa areq beb deqa a na nungo qunun geregere taqatejunu.

3

Tamo unña wo nañgi kumbra bole yoqñebe

¹ O ungasari, ñiñgi nungo gumbuluñ nañgo sorgomq di soqñiy. Nungo gumbuluñ qudei nañgi Qotei aqa anjam dauryosaiabqa di unñum, ñiñgi mequmesosib nañgo ñamgalaq di kumbra bole bole yoqñiy. Yibqa nañgi unsib dena nañgi are bulyqab.

² Ñiñgi degsib kumbra bole na walwelosib nañgo sorgomq di soqñib nañgi unsib marqab, ñiñgi ungasari bole.

³ Ningi nungo jejamu walatqajqa are prugnogoqnaiq. Ningi nungo gate pranjoqnsib wala bole bole gateq di jugoqnaib. Osib kolilei na nungo jejamu walatoqnaib. Gara wala ti dego jugoqnaib. Ingi ingi di lanja jejamu qa wala.

⁴ Ningi nungo are miligi walatqab di bolequja. Are miligi aqa wala agiende. Ningi are bole na sosibqa tamo ungasari kalil nanqi lawo na gereinjroqniy. Are miligi aqa wala di Qotei aqa nmgalaq di tulan boledamu. Wala di ugeqa keresai.

⁵ Agi Qotei aqa ungasari nami soqneb qaji nanqi nanqo are miligi degsib walatoqneb. Osib Qotei aqa kumbra boleq di sosib a qa tarinjoqnsib nanqo gumbuluj nanqo sorgomq di soqneb.

⁶ Ningi Sara uniy. A na aqa tamo Abraham aqa anjam dauryoqnsiqa minjoqnej, “Ni ijo tamo koba.” Deqa ungasari, ningi Sara aqa kumbra di dauryosib kumbra bole yoqniy. Ningi ulaaib. Ningi kumbra bole yoqnaqab di ningi Sara aqa anqro tintin sqab.

⁷ O tamo, ningi dego areqalo bole dauryosib nunqo njanj nanqi koba na geregere soqniy. Nunqo njanj nanqi tamo sai. Nanqi unja. Nanqo jejamu singila sai. Deqa ningi lawo na nanqi kumbra bole bole osornjroqniy. Ningi qalie, nunqo njanj nanqi ningi ti koba na nmbile gaigai sqab. Deqa ningi nunqo njanj nanqi geregereinjroqniy. Ningi kumbra degyqab di ingi bei na nunqo pailyo getentqa keresai. Qotei a nunqo pailyo quoqnaqas.

Ningi gaigai kumbra bole yoqniy

⁸ Ariya e na ijo anjam endi kobotqa osiy ningi endegsi mernjgawai. Ningi kalil koba na geregere are qujaitoqnsib tamo ungasari kalil nanqi qa duloqniy. Osib ningi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnsib Kristen was nanqi qa are boleingonqim nunqo segi nam aguq atoqniy.

⁹ Tamo qudei na ningi kumbra uge enjgibqa ningi kamba olo nanqi kumbra uge enjraib. Tamo qudei na ningi anjam uge mernjgibqa ningi kamba olo nanqi anjam uge minjraib. Ningi nanqi qa endegsib pailyoqniy, “O Abu, ni na nanqi boletnjrime.” Qotei a ningi degyqa osiqa metnjej. Deqa ningi degyibqa Qotei a kamba ningi boletnjgoqnaqas.

¹⁰ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenjrenyeb unu, “Tamo bei a so bole sqa marsimqa a anjam uge bei maroqnaiq. A gisan anjam dego maroqnaiq.

¹¹ A kumbra uge kalil torei qoreiyosim kumbra bole segi yoqneme. Osim tamo ungasari kalil nanqi koba na lawo sqajqa singilaoqneme.

¹² Tamo ungasari nanqi kumbra bole deqaji yoqnaqab di Tamo Koba a na nanqi geregere taqatnjroqnaqas.

Osim nanqo pailyo dego quetnjroqnaqas.

Ariya tamo ungasari kumbra uge uge yeqnub qaji nanqi Tamo Koba a na olo qoreinjroqnaqas.”

Iga kumbra bole bole yimqa jeu tamo nanqi na iga jaqatinj egwab

¹³ O ijo was, ningi kumbra bole bole yqajqa singilaoqnaqab di tamo yai na ningi olo ugeugeinjwas?

¹⁴ Bole, ningi kumbra bole bole yibqa tamo qudei na ningi jaqatinj egwab. Di ungum. Ningi deqa areboleboleingem. Tamo nanqi dena ningi ula enjeqnaqab. Ariya ningi nanqi ulainjraib. Osib are gulbeingaiq.

¹⁵ Ningi nunqo are miligiq di Tamo Koba Kristus atsib soqniy. Soqnaqqa tamo qudei na ningi endegsib nenemnjgawab, “Ningi ingi bole kiye qa tarinjoqnsib deqa areboleboleingeqnu?” Degsib nenemnjgibqa ningi na kamba anjam kiyersib minjrqa oqnsib geregere are qaloqnsib minjroqniy.

¹⁶ Ariya ningi anjam singila na nanqi minjraib. Ningi Qotei ulaiyoqnsib lawo na nanqi anjam minjroqniy. Osib ningi gaigai Qotei aqa nmgalaq di une saiqoji sosib Kristus aqa nam na kumbra bole bole yoqniy. Yoqnaq jeu tamo agi ningi misilingeqnub qaji nanqi nunqo kumbra di unsib jemainjrqaqas.

¹⁷ Deqa iga kumbra bole bole yoqnaqom. Yoqnaq Qotei a marim tamo qudei na iga jaqatinj egoqnaqab di kere. Ariya iga kumbra uge uge yimqa tamo qudei na iga jaqatinj egwab di uge. Iga degyqasai.

Kristus a iga qa moisiq olo subq na tigelej

¹⁸ Ningi Kristus qa are qaloqniy. Kristus a une saiqoji sosisqa a une tamo nanqo padalo sawa osiq nanqo une qa moiyej. O ijo was, Kristus na ningi joqsim Qotei aqaq oqwaqqa deqa osiq ningi qa moiyej. A bati qujai qa moiyej deqa a olo moiqa keresai. A tamo bulyosiq mandamq endi sonaqa jeu tamo nanqi na a qalnab moiyej. Moisiq olo subq na tigelosisqa a mondor ti soqnej.

¹⁹ Sosisqa moiyo sawaq aisiq dia mondor uge uge nanngi Qotei aqa anjam palontosiq minjroqnej.

²⁰ Noa aqa bati qa mondor nanngi di Qotei aqa anjam gotranjoqneb. Bati deqa tamo ungasari nanngo kumbra uge tulan kobaoqnej. Ariya Qotei a nanngo une qa urur kambatnjrosaiqnej. A tarinosisq sokobaiyonaqa Noa a qobun kobaquja gereiyej. Gereiyosisq koboonaga tamo ungasari 8 segi qobun gogetosib sonabqa awa koba bosisqa ya tulan koba dej. Tamo ungasari 8 nanngi di Qotei na elenjej deqa nanngi bole soqneb.

²¹ Ya di yawo anjam bul. Qotei na nanngi yaq dena elenjej dego kere ninggi ya na yanso onabqa Qotei a ninggi elenjej. Ya dena Qotei a nunngo jejamu qaji jiga yansetngosai. Ninggi yanso osib Qotei pailyonab a nunngo pailyo di qusiqa nunngo are miligi qaji jiga yansetnjej. Qotei a Yesus Kristus olo subq na tigeltej gam dena a na ninggi elenjej.

²² Kristus a lan qureq oqej deqa bini a Qotei aqa ban woq di awejunu. Deqa lan angoro nanngi ti lan qaji mondor kokba ti lan qaji singila ti kalil nanngi Kristus aqa sorgomq di unub.

4

Iga gago areqalo namij uratqom

¹ Kristus na aqa segi jejamu osiqa jaqatin koba qoboyosisq moiyej. Dego kere ninggi Kristus aqa kumbra di singila na dauryosib nunngo segi jejamu osib jaqatin qoboyosiqniy. Ninggi degiyi. Di kiyaaqa? Tamo bei na aqa segi jejamu osim jaqatin qoboyiqas di a une uratqas.

² Osim a Qotei aqa areqalo segi dauryoqngas. A aqa jejamu qa areqalo namij olo dauryqasai.

³ Ninggi qalie, sawa bei bei qaji nanngi kumbra uge uge yqajqa tulan arearetnjreanu. Nami ninggi dego nunngo areqalo namij na walweloqnsib kumbra uge uge yoqneb. Sawa bei bei qaji nanngo kumbra agiende. Nanngi sambala kumbra yqajqa are prugnreanu. Qolo jigeeqnaqa nanngi ya uge uyoqnsib alan kobaoqnsibqa nanarioqnsib laqnu. Osib Qotei aqa dal anjam gotranjoqnsib gisan qotei nanngi binjnjreanu.

⁴ Nami ninggi nanngi daurnjrsib koba na kumbra uge uge deqaji yoqneb. Ariya bini ninggi kumbra di urateqnu deqa nanngi na ninggi nunngoqnsib tulan prugoqnsib ninggi misilingeanu.

⁵ Mondon sawa bei bei qaji nanngi di Qotei aqa ulatamuq di tigelosib nanngo une kalil babtosis minjib a quqwas. Bati deqa Qotei na tamo nambile so qaji nanngi ti tamo moreno qaji nanngi ti peginjraqas.

⁶ Utru deqa Kristus a nami tamo moreno qaji nanngi aqa anjam bole palontosiq minjroqnej. Tamo nanngi di jejamu ti sonab Qotei na nanngi peginjrej. Ariya mondon nanngi olo nambile osib Qotei bulosis mondor ti sqab.

Qotei a ninggi wau segi segi engej

⁷ Mandam ti ingi ingi kalil ti koboqajqa bati jojomqo. Deqa ninggi areqalo bole ti sosib nunngo kumbra kalil geregere taqatoqniy. Ninggi degyqab di ninggi Qotei pailyoq oqnsib geregere pailyoqngab.

⁸ E anjam kobaquja bei dego ninggi endegsi merngit quiy. Ninggi segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy. Qalaqalaiyo kumbra dena une gargekoba kabutejunu.

⁹ Deqa Kristen was nanngi nunngo talq boqniqbqa ninggi nanngi oqnsib geregereinjroqniy. Ninggi nanngi aqaryainjrqaqja asgingaiq.

¹⁰ Qotei a ninggi kalil qa are boleiyosisq wau segi segi engej. Deqa ninggi aqa wau tamo bolequja sosibqa aqa tamo ungasari nanngi qa wauoqnsib aqaryainjroqniy.

¹¹ Ninggi qudei anjam palontqa wau osibqa Qotei aqa anjam geregere palontqniy. Ninggi qudei tamo ungasari nanngi aqaryainjrqa wau osibqa Qotei na singila engimqa singila dena wauoqniy. Amqa wau kalil nanngi yeqnu qaji di tamo ungasari nanngi na unqonsib Yesus Kristus aqa nam na Qotei binjyoqngab. Yesus Kristus a bati gaigai nam koba ti singila ti sqas. Bole.

Kristus a jaqatin qoboyej dego kere iga jaqatin qoboyeqnum

¹² O ijo was bole, gulbe ugedamu namyuwo bulosisq nunngoq beqnu. Ninggi deqa tulan prugosis endegsis are qalaib, "Gulbe deqaji nami gagoq di brantosaiqnej." Ninggi degsis are qalaib. Ninggi nunngo areqalo Kristus qa bole singilateqnu kiyo sai kiyo di Qotei a tenemtqa osiq deqa gulbe qarinyeqnaqa nungoq beqnu.

¹³ Kristus a nami jaqatin qoboyej dego kere ninggi jaqatin qoboyeqnu. Ninggi deqa areboleboleingim soqniy. Yimqa mondon Kristus a rian koba ti brantimqa bati deqa ninggi olo tulan areboleboleingim sqab.

¹⁴ Ninggi Kristus aqa nam ojejunub deqa tamo qudei na ninggi misilingwab di unqum. Ninggi deqa areboleboleingem. Ninggi qalie, Qotei aqa Mondor rian ti unu qaji a na ninggi beterngejunu.

¹⁵ Ariya ningi tamo ñumibqa kiyo, inñi bajinibqa kiyo, tamo nanñi ugeugeinjribqa kiyo, tamo bei aqa wau ugetibqa kiyo tamo qudei na unsib deqa jaqatin enḡwab di kere enḡwab. Deqa ijo was, ningi kumbra uge di yaib.

¹⁶ Ningi ñam Kristen ojesoqnib tamo qudei na ñam deqa jaqatin enḡwab di kere. Ningi deqa jemaingaiq. Ningi tulañ areboleboleingim Qotei aqa ñam soqtoqniy.

¹⁷ Une pegiyo bati jojomqo deqa Qotei a namoqna aqa segi tamo unḡsari nanñi peginjrqa. Deqa iga qalieonum, tamo unḡsari Qotei aqa anjam bole gotranjyecnub qaji nanñi a na peginjrism awai tulañ ugedamu enjrqa.

¹⁸ Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenḡrenyeb unu, “Qotei na tamo unḡsari kumbra bole bole yecnub qaji nanñi elenqajqa banñi koba. Deqa iga qalieonum, tamo unḡsari Qotei qoreiyoqnsib une yecnub qaji nanñi a na elenqajqa olo tulañ banñi koba.”

¹⁹ Deqa ijo was, Qotei a are soqnim ningi qudei jaqatin oqab di kere. Ningi nunḡo segi jejamu osib Qotei aqa banq di uratosib kumbra bole bole yoqniy. Qotei a gago Abu. A segi na iga geregej deqa a bati gaigai iga taqatgesqas.

5

Kristen gate nanñi na Qotei aqa tamo unḡsari nanñi geregere taqatnjroqnebe

¹ O Kristen gate kalil, e ningi anjam endegsi mernḡwai. E dego gate. Kristus a jaqatin osiq moinaqa e ijo segi ñamdamu na unem. Mondon a olo rian koba ti brantimqa bati deqa Qotei na lan goge qaji inñi bole bole ningi e ti egwas. Deqa Kristen gate, ningi wau endegyiy.

² Ningi Qotei aqa tamo unḡsari nanñi geregere taqatnjriy. Nanñi kaja bul unub deqa Qotei na nanñi joqsiqa nunḡo banq di atej. Qotei na ningi wau di enḡej deqa ningi are bole na wauoqniy. Tamo qudei na ningi singila na waingibqa ningi deqa wau di ojaib. Ningi silali qa osib wau di ojaib.

³ Ningi nunḡo segi ñam soqtosib Qotei aqa tamo unḡsari nanñi njirin na taqatnjraib. Qotei na nanñi joqsiqa nunḡo banq di atej deqa ningi kumbra bole na ti lawo na ti nanñi taqatnjriy. Yimqa nanñi kereamqa a na nunḡo ñam olo soqtetḡwas.

⁴ Ningi kumbra degyibqa mondon kaja nanḡo Mandor Koba a lan qureq na brantimqa bati deqa ningi awai tulañ boledamu oqab. Awai di ugeqa keresai. Gaigai sqas.

Iga gago segi walwel geregere taqatqom

⁵ O anḡro wala, ningi Kristen gate nanḡo sorgomq di soqniy. O ijo was kalil, ningi nunḡo segi ñam aguq atoqniy. Agi Qotei aqa anjam bei nami endegsib nenḡrenyeb unu, “Tamo unḡsari nanḡo segi ñam aguq ateqnub qaji nanñi qa Qotei a olo are boleiyecnun.”

⁶ Deqa ningi nunḡo segi ñam aguq atoqnsib Qotei singila ti unu qaji aqa sorgomq di soqniy. Yimqa bati kereamqa a na nunḡo ñam olo soqtetḡwas.

⁷ Qotei a gaigai ningi qa are koba qaleqnu. Deqa ningi na nunḡo gulbe kalil oqnsib Qotei aqa banq di uratoqniy.

⁸ Ningi nunḡo segi walwel geregere taqatosib ñam atoqnsib soqniy. Laion nanñi tulañ lelenoqnsib tamo ñumoqnsib uyeqnub dego kere nunḡo jeu tamo Satan a gaigai tamo unḡsari nanñi padaltnjrqaqqa ñamoqnsiq laqnu. ⁹ Deqa ningi Yesus qa nunḡo areqalo singilatoqnsib Satan gotranjoqniy. Ningi qalie, ningi jaqatin eqnub dego kere Qotei aqa tamo unḡsari sawa sawa kalilq di unub qaji nanñi degsib jaqatin eqnub.

¹⁰ Qotei a iga qa are boleiyqajqa utru. A Kristus Yesus aqa ñam na ningi metḡej deqa mondon ningi Kristus ombla aqa rian ti so bole gaigai sqab. Deqa ningi mandamq endi sokifala jaqatin oqnsib koboamqa Qotei na ningi olo boletḡgosim singilatḡgimqa ningi gaigai singila na tigelesqab.

¹¹ Qotei a bati gaigai singila koba ti sqas. Bole.

Anjam mutu qudei

¹² Anjam truquyala endi Sailas na e aqaryaibosiq nenḡrenyosiq nunḡoq qarinyo. E qalieonum, Sailas a gago Kristen was bole. O ijo was, Qotei a ningi qa are boleiyecnun. E nunḡo areqalo tigeltetḡgitqa aqa kumbra di ningi geregere ojsib tigelesoqniy. E aqa kumbra deqa are qalsim anjam endi nenḡrenyonum.

¹³ Kristen was nanñi Babilon qureq di Qotei qa loueqnub qaji nanñi na ningi kaiyeingonub. Agi nanñi ningi ti Qotei na giltḡej. Mak a dego ningi kaiyeingwo. Mak a ijo anḡro bul.

¹⁴ Ningi na nunḡo Kristen was kalil nanñi segi segi kundoqnjrism qalaqalaiyo kumbra osornjriy.

Ningi kalil Kristus beteryejunub deqa ningi lawo na soqniy. Bole.

2 PITA

¹ E Saimon Pita. E Yesus Kristus aqa wau tamo. A na e qarinqej deqa e aqa anjam mare mare laqnum. Yesus Kristus a gago Qotei. A kumbra bole yeqnu qaji tamo. A iga padalo sawaq na elenjej. Ningi iga ti Yesus qa gago areqalo singilateqnum.

² Ningi gago Tamo Koba Yesus aqa Abu Qotei wo nanqi aiyel qa bole qalieonub. Deqa Qotei a ningi qa are tulan boleiyosim nungo are latetjgeme.

Ningi Qotei aqa segi tamo ungasari tintinj unub

³ Yesus Kristus a segi Qotei. A singila koba ti unu. Iga a qa bole qalieonum deqa a na iga nambale qa ti Qotei aqa kumbra qa ti tulan keretgej. Osiqa aqa segi rianj na ti so bole na ti iga metgej.

⁴ A na lan qure qa ingi bole bole iga egej. A nami ingi di iga egwa marej. Ingi di tulan boledamu. Mandam tamo ungasari nanqi kumbra uge uge yqajqa are prugnreqnu. Kumbra dena nanqi ugetnjreqnu. Deqa ijo was, ningi kumbra di uratosib Qotei aqa segi kumbraq di soqniy.

⁵ Ningi Yesus qa nungo areqalo singilateqnum deqa ningi kumbra bole bole yqajqa waukobaoqniy. Osib dena ningi Qotei qa bole qalieosib soqniy.

⁶ Osib dena ningi nungo segi jejamu geregere taqatoqniy. Osib dena ningi gulbe qoboiy-qonsib singila na tigelesoqniy. Osib dena ningi Qotei aqa kumbraq di sosib walweloqniy.

⁷ Osib dena ningi nungo Kristen was nanqi geregereinjroqniy. Osib dena ningi qalaqalayiyo kumbra dauryosib soqniy.

⁸ Kumbra bole deqaji nungoq di tulan kobaoqneme. Amqa ningi gago Tamo Koba Yesus Kristus qa bole qalieqab. Nungo qalie di loumqa keresai. Qalie di nungoq di tulan singilaqnsim gei garkoba atelenqas.

⁹ Kumbra bole deqaji tamo qudei nangoq di sosai deqa nanqi nam qandimo bul unub. Nanqi geregere nam atqa keresai. Bole, Qotei a nami tamo nanqi di nango une kobotetnjrej. Ariya nanqi deqa olo are walnjreqnu.

¹⁰ O ijo was kalil, Qotei a nami ningi giltngosiq metnjej deqa ningi aqa segi tamo ungasari tintinj sqajqa singilaqniy. Ningi degyqab di ningi ulonqa keresai.

¹¹ Qotei na gam waqtetngonimqa gago Tamo Koba Yesus Kristus agi iga elenjej qaji a nungo Mandor Koba sosim ningi taqatngimqa ningi so bole gaigai sqab.

¹²⁻¹³ Bole, ningi ijo anjam endi qalieosib Qotei aqa anjam bole kalil singila na ojejunub. Ariya ningi ijo anjam endeqa olo are walngaim deqa e mandamq endi sosiy bati gaigai ningi merngoqnsiy nungo areqalo tigeltetngonqai. E kere degyeqnum.

¹⁴ E qalieonum, sokiñala e ijo jejamu uratosiy moiqa. Gago Tamo Koba Yesus Kristus na e degsi merbej.

¹⁵ Deqa e ijo anjam endi ningi merngoqnsiy. Merngoqnsiy bunuqna e moiytqa ningi ijo anjam endeqa gaigai are qaloqnsib sqab.

Qotei a Yesus ñam kobaquja yej

¹⁶ Iga nami gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa singila qa ti a bqajqa bati qa ti ningi anjam merngeqnam ningi quoqneb. Iga anjam di merngoqnem bati deqa iga mandam tamo nanjo sa anjam dauryosaiqnem. Iga segi na Yesus aqa rianj ti marjwa ti unsim deqa ningi saingoqnem.

¹⁷ Iga endegsi unem. Abu Qotei na Yesus ñam koba yosiqa aqa segi rianj ti marjwa ti Yesus aqaq di atej. Osiqa Yesus qa endegsi marej, "Endi ijo Anjro e na qalaqalaiyeqnum qaji. E a qa tulan arebolebolebeqnu."

¹⁸ Iga Qotei aqa getento manaq di Yesus ombla sonamqa Qotei a lan goge na anjam di marnaq iga quem.

¹⁹ Deqa iga bole qalieonum, Qotei aqa medabu o qaji tamo nanjo anjam nami maroqneb qaji di anjam bole. Deqa ningi nango anjam di torei ojiy. Ningi ojgab di bolequja. Nanjo anjam di wanjal bul sawa ambruq di pulonreqnu. Pulonosiqa nebe qa burbas oqeqnu dego kere nungo are miligiq di suwanreqnu.

²⁰⁻²¹ O ijo was, ningi endegsib qalieoiy. Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi nami anjam maroqneb nengrenq di unu. Nanjo anjam maroqneb qaji di nanqi mandam tamo nanjo areqalo na marosaiqneb. Mondor Bole na nanjo areqalo tigeltetnjreqnaqa nanqi Qotei aqa medabu oqnsib anjam maroqneb.

2

Bunuqna tamo qudei nanqi bosib gisanj anjam koba maroqnaqab

¹ Bole, gisan anjam maro tamo nanġi Israel nanġo ambleq na tigelosib anjam maroqneb. Nanġi Qotei aqa medabu o qaji tamo bolesai. Bunuqna nunġo ambleq na dego tamo deqaji nanġi lumu tigelosib gisan anjam koba ninġi merġoqnaqab. Yimqa ninġi qudei nanġo anjam dauryosib padalqab. Tamo nanġi dena Gate Koba Yesus nami nanġi awainjrej qaji a qoreiyoqnaqab. Deqa mondon nanġi urur padalqab.

² Gisan tamo nanġi di kumbra uge uge yoqnaqab tamo unġasari gargekoba nanġi na nanġo kumbra di dauryosib Qotei aqa gam bole misilinjyab.

³ Gisan tamo nanġi di mamaul ani deqa nanġi bosib nunġo silali inġi inġi gisan na yaingqnaqab. Tulan nami Qotei na gisan tamo nanġi di peginjrqab bati atsiqa nanġi qa endegsi marej, "E nanġi padaltnjrougetqai." Od, tamo nanġi di bole padalqab. Qotei a nanġi padaltnjrqab bati qa tarijeqnu.

⁴ Ninġi qalie, nami lan anġro qudei nanġi une atoqneb. Deqa Qotei na nanġi uratnjrosai. A nanġi ojsiqa sub guma kobaq di breinjrej unub. Sub di ambru koba. Sub dia nmyuwo unu. Dia lan anġro nanġi tarijesoqnaqab mondon Qotei a nanġo une qa peginjrsim awai uge enjrqas.

⁵ Tamo unġasari Noa aqa bati qa soqneb qaji nanġi Qotei qoreiyeb deqa Qotei na nanġi dego uratnjrosai. A nanġi padaltnjrej. Awa koba aisiqa mandam ya maqonaqa dena Qotei na nanġi padaltnjrej. Ariya Qotei a Noa padaltosai. Noa a Qotei aqa anjam palontoqnsiq tamo unġasari nanġi endegsi minjroqnej, "Ninġi kumbra bole dauryoqniy." Deqa Qotei na Noa a ti tamo unġasari 7 nanġi ti geregere taqatnjrnaqa nanġi bole soqneb.

⁶ Sodom qure ti Gomora qure ti nanġi dego Qotei na padaltnjrqab marsiqa nmyuwo qarinyonaqa aisiq nanġi koitnjrnaq nanġi torei padalekriteb. Deqa bunuqna tamo unġasari nanġi Sodom Gomora ti nanġi qa are qaloqnsib ulaoqnaqab. Osib Qotei qoreiyqa uratqab.

⁷ Lot a kumbra bole yoqnej deqa a Sodom qureq di sosiqa tamo uge uge nanġi kumbra ugeteqnaqab di unoqnsiqa are gulbekobaiyoqnej. Deqa Qotei na Lot olo osiqa sawa boleq di atnaqa a padalosai.

⁸ Lot aqa kumbra bolequja. A Sodom qureq di bati gaigai nanġo kumbra uge unoqnsiq nanġo anjam uge dego quoqnej. Aqa are miligi tulaj boledamu deqa nanġi Qotei aqa dal anjam gotranjyeqnaqab di unoqnsiq a prugugetoqnsiqa are tulaj jaqatnjkobaiyoqnej.

⁹ O ijo was ninġi quiy. Tamo Koba Qotei a nami kumbra kalil di yoqnej deqa iga qalieonum, tamo unġasari bini Qotei dauryeqnub qaji nanġi gulbe iteqnaqab a na nanġi elenqa kere. Nanġi elenqajqa gam di Qotei a segi qalie bole. Tamo uge uge nanġo kumbra dego Qotei a qalie bole. Deqa mondon a na nanġi peginjrsim awai uge enjrqas.

¹⁰ Tamo qudei nanġi kumbra tulaj uge uge yeqnub deqa nanġi awai ugedamu oqab. Tamo nanġi di sambala kumbra tulaj jigat yoqnaqajqa are prugnjeqnu. Osib nanġi endegsib are qaleqnaqab, "Tamo Koba Qotei aqa anjam kalil lanja sa anjam. Deqa iga dauryqasai."

Gisan anjam maro tamo nanġo kumbra tulaj uge. Nanġi kumbra endeqaji yeqnub. Nanġi diqoqnsib nanġo segi areqalo dauryeqnub. Nanġi lan anġro kokba nanġi misilinjnjrqajqa ulaosaieqnaqab.

¹¹ Lan anġro qudei nanġi tulaj singila koba ti unub deqa nanġi na lan anġro kokba nanġi di bunjnjeqnaqab. Ariya lan anġro singila ti unub qaji nanġi di diqosaieqnaqab. Nanġi gisan anjam maro tamo nanġi bul sai. Deqa nanġi Tamo Koba Qotei aqa ulatamuq di lan anġro kokba nanġi misilinjnjrosaeqnaqab.

¹² Gisan tamo nanġi di wagme juwan bul tulaj nanarioqnsib laqnaqab. Nanġi nanġo segi jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnaqab. Anjam nanġi poinjrosai qaji di nanġi olo misilinjyeqnaqab. Iga wagme juwan nanġi ojelenoqnsim nmyeqnum dego kere mondon Qotei na gisan tamo nanġi di nmyougetqas.

¹³ Nanġi kumbra uge uge yeqnub deqa bunuqna nanġi gulbe koba itqab. Nanġo kumbra agiende. Nanġi qanam jige alanjkobaoqnsibqa ya uge uyoqnsib nanarieqnaqab. Nanġi kumbra di yqajqa tulaj areboleboleinjjeqnu. Nanġi ninġi ti inġi uyoqnsib dena nunġo niam ugetoqnsib ninġi jiga engeqnaqab. Nanġi gisan kumbra dauryqajqa tulaj areboleboleinjjeqnu.

¹⁴ Nanġi gaigai unja qa mamaulnjjeqnu deqa nanġi sambala kumbra yqajqa are koba unu. Nanġi une yoqnaqajqa tulaj arearetnjjeqnaqab olo uratosaeieqnaqab. Nanġi na tamo qudei areqalo aye aiyelteqnaqab qaji nanġi walawalainjjeqnaqab nanġi daurnjroqnsib une yeqnub. Gisan tamo nanġi di tamo qudei nanġo inġi inġi qa mamaulnjjeqnu. Nanġi kumbra di yqajqa qalie bole. Deqa Qotei na nanġi torei padaltnjrqas.

¹⁵ Nanġi Qotei aqa gam bole uratoqnsib nanarioqnsib laqnaqab. Osib nanġi Beor aqa anġro Balam aqa gam dauryeqnaqab. Balam a nami kumbra uge yoqnsiqa silali oqajqa tulaj arearetoqnej.

¹⁶ Donki nanġi anjam marqa keresai ariya donki bei a tamo bulosiqa medabu waqtosiqa Balam aqa kumbra uge deqa nriñtej. Onaqa Balam a qusiqa aqa nanari kumbra di olo uratej. Balam a nami gisañoqnsiqa maroqnej, “E Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.”

¹⁷ Gisañ tamo nanġi di ya sub bul jeño qaji. Jagwa na awa puyeqnaqa urur koboeqnu dego kere tamo nanġi di babar na tamo bole unub ariya nanġi kumbra bole bei babtosaieqnu. Deqa mondoñ Qotei na nanġi sawa ambruq di breinjrqas. Sawa di Qotei na nami nanġi gereiyetnjrej unu.

¹⁸ Gisañ tamo nanġi di medabu waqtocnsib diqocnsib anjam uge uge mareleñeqnu. Nanġi na tamo unġasari qudei nanġi walawalainjreñabqa sambala kumbra yoqnsib nanġo segi jejamu qa areqalo uge uge dauryeqnu. Tamo unġasari nanġi di ya ya endi are bulyosib tamo nanġi Qotei qaliesai qaji nanġo kumbra urateb. Ariya gisañ tamo nanġi na nanġi titnjreñab nanġi olo kumbra uge uge dauryeqnu.

¹⁹ Gisañ tamo nanġi dena tamo unġasari nanġi walawalainjroqnsib endegsib minjreñab, “Ninġi iga daurgwab di kumbra bei na ninġi taqatngwa keresai. Deqa unġum, ninġi nunġo segi areqalo na kumbra kiye yqa maroqnsib yoqniy.” Nanġo anjam di gisañ. Agi nanġo segi kumbra uge uge na nanġi tulañ singila na ojoqnsiq nanġi taqatnjreñu. Ninġi qalie, tamo bei aqa kumbra bei na a taqatesqas di a kumbra di aqa kañgal tamo bul sqas.

²⁰ Bole, tamo unġasari nanġi di nami gago Tamo Koba Yesus Kristus agi iga eleñej qaji a qa bole qalieeb. Nanġi degsib qalieeb deqa nanġi mandam qa kumbra jigat kalil urateb. Ariya bini nanġi puluosib kumbra jigat di olo dauryeqnu. Deqa kumbra dena nanġi singila na ojesonaq nanġo so tulañ ugeeqnu. Nanġo so uge namij dego sai. Nanġo so olo tulañ ugedamueqnu.

²¹ Nanġi nami kumbra bole qa gam qaliesai qamu di kere. Ariya nanġi gam di qalieosib Qotei aqa anjam ojesoqneb. Ojesosib olo bini nanġi anjam di qoreiyeqnu. Deqa mondoñ nanġi awai tulañ ugedamu oqab.

²² Tamo unġasari nanġi di bauñ ti bel ti bul. Yawo anjam endegsi unu, “Bauñ nanġi niñoqnsib olo puluoqnsib nanġo niño uyeqnu.” Yawo anjam bei dego unu, “Bel nanġi yaq di yaloqnsib olo boqnsib jagiq di brineqnu.”

3

Tamo Koba Yesus a olo bqas

¹⁻² O ijo was bole, e nami anjam bei nenġrenyosim nunġoq qarinyem. Bini e olo anjam endi nunġoq qarinyonum. Nami Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġi anjam palontoqneb. Tamo Koba Yesus agi iga eleñej qaji aqa wau tamo nanġi dego anjam palontoqneb. E nunġo areqalo tigeltetngitqa ninġi nanġo anjam deqa olo are qaliy. E deqa anjam endi nunġoq qarinyonum.

³ Ariya e na anjam kobaquja bei ninġi merñgit poingem. Mondoñ diño bati jojomoqnmqa meqe meqem tamo nanġi boqnsib nanġo segi areqalo uge uge dauryoqnsib misilij anjam endegsib maroqñqab,

⁴ “Qotei a nami marej, ‘Mondoñ Kristus a olo bqas.’ Ariya a qabi unu? Ninġi uniy. Gago moma utru nanġi moreñoqneb bosì bosiq agi bini iga degsi unum. Qotei a nami mandam atej agi bini mandam a degsi unu. Deqa Kristus a qabi unu?”

⁵ O ijo was, meqe meqem tamo nanġi di tulañ nanariosib deqa nanġi anjam degsib maroqñqab. Nami Qotei a anjam marnaqa lañ brantej di nanġi poinjrosai. Qotei a olo anjam marnaqa mandam a ya ambleq di brantej di dego nanġi poinjrosai.

⁶ Noa aqa bati qa Qotei a olo marnaqa ya koba dosiqa mandam ya maqosiqa inġi inġi kalil padaltej.

⁷ Bini lañ ti mandam ti tariñoqnsib unub. Tariñesoqñibqa mondoñ Qotei a olo anjam marimqa nanġi njamyowo na yusib koboqab. Bati deqa Qotei na tamo unġasari a qoreiyeqnu qaji nanġo une qa peginjrsim nanġi torei padaltñjqas.

⁸ O ijo was bole, ninġi ijo anjam endeqa olo are walñgaiq. Qotei aqa areqalo agiende. Bati qujai a wausau 1,000 dego kere. Wausau 1,000 a bati qujai dego kere. Bati qujai ti wausau 1,000 ti nanġi ombla kerekere.

⁹ Ariya tamo qudei nanġi endegsib mareqnu, “Tamo Koba Qotei a nami inġi bole bole iga egwa marej. Kiyaqa a inġi di iga egwajqa tariñoqnsiq laña sokobaiyeqnu?” Di sai. Qotei na tamo bei padaltqajqa arearetosaieqnu. Deqa a ninġi kalil are bulyqajqa marsiq lawo na ninġi qa tariñoqnsiq unu.

Mandam ti lañ ti koboqab

¹⁰ Diño bati brantimqa Tamo Koba a bajij tamo bul urur boqujatqas. Bamqa bati deqa lañ a poñosim koboqas. Inġi inġi kalil Qotei na atej qaji di dego njamyowo na tulañ kañkanjam yusib koboqab. Deqa mandam ti aqa inġi inġi kalil ti olo bunu sqasai.

¹¹ Ningi are qaliy. Ingi ingi kalil degsi koboqas deqa e ningi kumbra kiye dauryqajqa merngwai? Od, ningi kumbra endi dauryiy. Ningi nungo segi jejamu Qotei yekritosib aqa segi kumbra boleq di soqniy.

¹² Sosib Qotei aqa bati koba brantqajqa deqa tariñoqniy. Bati di urur brantqajqa deqa ningi singila na wauoqniy. Bati di brantimqa lan a njamuwo na yusim koboqas. Ingi ingi kalil Qotei na atej qaji di dego njamuwo na tulan kankanam yusib ya bulosib koboqab.

¹³ Qotei a nami endegsi marej, “E na lan bunuj ti mandam bunuj ti gereiyqai.” A degsi marej deqa iga manwa di unqajqa tariñoqnsim unum. Lan bunujq dia, mandam bunujq dia kumbra bole tinjin gaigai sqas.

Ningi nam atoqnsib Tamo Koba Yesus qa tariñoqnsib soqniy

¹⁴ O ijo was bole, ningi manwa di brantqajqa tariñeqnub deqa ningi Qotei aqa namgalaq di tamo bole une saiyoji sqajqa singila na wauoqniy. Osib ningi Qotei ombila areqalo qujaitosib lawo na soqniy. Soqniy mondonj Qotei a nungo kumbra di unqas.

¹⁵ Gago Tamo Koba a na iga elenqajqa deqa tariñeqnu. Ningi di qalieqajqa deqa e anjam endi nengrenyonum. Gago was bole Pol a dego Qotei na powo yeqnaqa anjam deqaji nengrenyoqnsiq nungoq qarinyoqnej.

¹⁶ Pol a gaigai anjam deqaji nengrenyoqnej. Bole, Pol aqa anjam qudei iga poigwajqa wau koba. Deqa nanari tamo qudei Yesus qa nango areqalo singilatosai qaji nanji Pol aqa anjam di bubulyoqnsibqa ugeugeiyeqnub. Osib Qotei aqa anjam kalil nengrenq di unu qaji di dego ugeugeiyeqnub. Deqa mondonj nanji tulan padalougetqab.

¹⁷ O ijo was bole, ningi qalie, manwa kalil di brantqas. Deqa ningi geregere nam atoqniy. Ningi nam atqasai di dal anjam gotranjo qaji tamo nanji bosib ningi gisanqosib titngibqa ningi singila na tigelesqa uratosib ulonjo uge.

¹⁸ Gago Tamo Koba Yesus Kristus agi iga elenjej qaji a ningi qa are boleiyeqnu. Ningi a qa qalieonub. Nungo qalie di kobaqujaeme. Yim Yesus a olo ningi qa are tulan boleiyonqas. A rianj ti nam koba ti unu deqa bini bati endi iga aqa nam soqtoqnqom. Osim bati gaigai aqa nam soqtoqnsim sqom. Bole.

1 JON

Anjam a boleq donaqa iga unem

¹ Anjam a n̄ambile unu. Anjam di nami soqnej. Anjam di iga quoqnem. Gago n̄amdamu na unqnem. Gago ban̄ na dego ojoqnem.

² N̄ambile di boleq donaqa iga unem. N̄ambile di gaigai sqas. N̄ambile di aqa Abu wo sosisqa boleq donaqa iga unem. Deqa iga a qa n̄ingi sain̄geqnum.

³ Iga Anjam di gago n̄amdamu na unoqnem. Iga a quoqnem. Deqa iga a qa n̄ingi sain̄geqnum. Di kiyaya? N̄ingi iga ti beterosim are qujaitosim sqajqa deqa. Agi n̄ingi iga ti Abu Qotei aqa N̄iri Yesus Kristus wo nan̄gi aiyel betern̄jsim nan̄gi koba na are qujaitosim unum.

⁴ Iga n̄ingi ti tulan̄ areboleboleigwajqa deqa iga anjam endi nen̄grejyosim nun̄goq qarinyonum.

Qotei a suwan̄oq di unu dego kere iga suwan̄oq di walweloqn̄om

⁵ Yesus Kristus a anjam endegi mergonaq iga quem, “Qotei a pulon̄ bul. Ambru bei aqaq di sosai.” Iga anjam di qusimqa agi n̄ingi olo mern̄geqnum.

⁶ Iga marqom, “E Qotei beteryosim a ombla are qujaitosim unum.” Degsi marsimqa ariya iga olo ambruq di walwelqom di iga gisan̄eqnum. Iga kumbra bole dauryosaieqnum.

⁷ Qotei a suwan̄oq di unu dego kere iga suwan̄oq di walwelqom di iga Qotei aqa tamo un̄gasari kalil nan̄gi ti beterosim are qujaitosim sqom. Degsi sqom di Qotei aqa N̄iri Yesus aqa len̄ aiyey qaji dena gago une kalil yansetgimqa iga aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqom.

⁸ Iga marqom, “E une yosaieqnum.” Degsi marqom di iga gago segi jejamu gisan̄yeqnum. Deqa anjam bole gago are miligiq di sqa keresai.

⁹ Ariya iga gago segi une babtosisim marqom, “Od, e une ti.” Degsi marqom di Qotei a iga uratgwasai. A kumbra bole tintin̄ dauryosim gago une yansetgwas. Osim gago kumbra uge kalil taqal waiyimqa iga aqa n̄amgalaq di tamo bole une saiqoji sqom.

¹⁰ Iga marqom, “E nami une yosaioqnem.” Degsi marqom di iga Qotei aqa n̄am ugetoqnsim a gisan̄ tamo qa min̄jobuleqnum. Deqa aqa anjam gago are miligiq di sqa keresai.

2

Yesus a gago aqaryaigo tamo

¹ O ijo an̄gro kiñilala, n̄ingi une yoqnaib deqa e anjam endi nen̄grejyosim nun̄goq qarinyonum. Ariya n̄ingi qudei une yibqa aqaryaigo tamo Yesus Kristus a na n̄ingi aqaryain̄gwas. Yesus agi aqa Abu ombla sosisqa gaigai kumbra bole tintin̄ yeqnu.

² A gago une kobotetgosim Qotei aqa min̄jin̄ taqal waiyqajqa bej. A iga segi une kobotetgwajqa bosai. Tamo un̄gasari kalil mandamq endi unub qaji nan̄gi dego une kobotetnrqajqa bej.

Tamo a Qotei qa qalieqas di a Qotei aqa anjam dauryoqn̄qas

³ Iga kiyersi endegi qalieqom, “Bole, iga Qotei qa qalieonum”? E ubtosiy marqai. Iga Qotei aqa dal anjam dauryqom dena iga bole qalieqom.

⁴ Tamo bei a marqas, “E Qotei qa qalieonum.” Degsi marqas ariya a Qotei aqa dal anjam dauryosaieqnu. Deqa tamo di a gisan̄ tamo. Aqa are miligiq di anjam bole sosai.

⁵⁻⁶ Ariya tamo bei a Qotei aqa anjam dauryoqn̄qas di Qotei aqa qalaqalaiyqo kumbra tamo di aqa are miligiq di tulan̄ kobaoqnsim singilaoqn̄qas.

Tamo bei a marqas, “E Qotei beteryejunum.” A degsi marqas di a kumbra kalil Yesus yoqnej qaji di dauryosim yoqneme. Iga degyqom di iga qalieqom, iga Qotei beteryejunum.

⁷ O ijo was bole, dal anjam e nen̄grejyonum qaji endi dal anjam bunuj sai. Endi dal anjam namij n̄ingi nami quoqneb qaji.

⁸ Ariya dal anjam e nen̄grejyonum qaji endi dal anjam bunuj dego. A anjam bole. A Kristus aqaq di sosisqa nun̄goq di dego unu. Di kiyaya? Ambru a koboqa laqnaqa suwan̄ a olo branteqnu deqa.

⁹ Tamo bei a marqas, “E suwan̄oq di unum.” Degsi marqas ariya a na olo aqa Kristen was qudei nan̄gi jeutn̄jeqnu. Deqa tamo di a suwan̄oq di sosai. A ambruq di unu.

¹⁰ Tamo bei na aqa Kristen was nan̄gi qalaqalain̄roqn̄qas di iga unsim qalieqom, bole, tamo di a suwan̄oq di unu. Deqa une bei na a ulontosaieqnu.

¹¹ Ariya tamo bei na aqa Kristen was qudei nanği jeutnjrqas di iga unsim qalieqom, tamo di a ambruq di sosisq walweleqnu. Ambru na aqa nıamdamu getentetqo deqa a sawa qabiteqnu di a qalieqasai.

¹² O ijo anğro kiñilala, niñgi quiy. Kristus aqa ñam na Qotei a nuñgo une kalil kobotetñej. E deqa anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum.

¹³ O abu niñgi quiy. Tamo nami soqnej agi bini unu qaji a qa niñgi qalieonub. E deqa anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum.

O anğro wala, niñgi Satan gotranıyeqnu. E deqa anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum.

¹⁴ O ijo anğro, niñgi Abu qa qalieonub. E deqa anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum.

O abu niñgi quiy. Tamo nami soqnej agi bini unu qaji a qa niñgi qalieonub. E deqa anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum.

O anğro wala niñgi quiy. Qotei aqa anjam nuñgoq di unu deqa niñgi singila ti sosib Satan gotranıyeqnu. E deqa anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum.

Niñgi mandam endeqa kumbra qalaqalaiyaib

¹⁵ O ijo was, niñgi mandam endeqa kumbra qalaqalaiyaib. Tamo a mandam endeqa kumbra qalaqalaiyqas di a Abu qalaqalaiyqa keresai.

¹⁶ Mandam qaji tamo unğasari nanğo kumbra agiende. Nanği nanğo segi jejamu qa are prugnıreqnaqa ñoro koba oqajqa mamaunıreqnaqa tulan diqoqnsib laqnu. Kumbra di Abu aqaq na bosai. Di mandam endeqa kumbra.

¹⁷ Mandam endi koboqas. Mandam endeqa are prugyoqa ti mamaulyoqa ti dego koboqab. Ariya tamo a Qotei aqa areqalo dauryoqnqas di a gaigai sqas.

Bini Kristus aqa jeu tamo gargekoba nanği branteqnu

¹⁸ O ijo anğro, diño bati jojomqo. Niñgi nami queb, Kristus aqa jeu tamo kobaquja a bqas. Bini Kristus aqa jeu tamo gargekoba nanği branteqnu. Deqa iga qalieonum, diño bati jojomqo.

¹⁹ Jeu tamo nanği di gago ambleq di sosib olo iga uratgosib jaraiyeb. Di kiyayaqa? Nanği gago Kristen was bolesai deqa. Nanği gago Kristen was bole qamu nanği iga koba na unum qamu. Ariya nanği iga uratgosib jaraiyeb deqa iga qalieonum, nanği gago Kristen was bolesai.

²⁰ Niñgi Qotei aqa Mondor Bole ejunub deqa niñgi kalil powo ti unub.

²¹ E anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum. Di kiyayaqa? Niñgi anjam bole qalieonub deqa. Niñgi anjam bole qaliesai e deqa are qalsim anjam endi nenğrenyosai. Niñgi qalie, anjam bole ti gisan anjam ti ombla kerekere sai. Anjam bole na gisan anjam bei babtqa keresai.

²² Gisan anjam maro tamo nanği tal qabe? E niñgi mernğwai. Tamo nanği di endegsib mareqnu, "Yesus a Kristus sai." Nanği degsib maroqnsib deqa nanği Abu Qotei aqa Niri wo qoreiyeqnu. Osib Kristus jeuteqnu.

²³ Tamo a Qotei aqa Niri qoreiyqas di a Abu dego aqa areqalo singilatqas.

Qotei aqa Mondor na niñgi anjam bole mernğeqnu

²⁴ Anjam niñgi nami quoqneq jaji di niñgi olo singila na ojesoqnıy. Ojesqab di niñgi na Abu Qotei aqa Niri wo beternırsib nanği ti sqab.

²⁵ Nami Kristus na iga endegsi mergonaq quem, "E niñgi nıambile enğitqa niñgi nıambile gaigai sqab."

²⁶ O ijo was kalil, gisan tamo nanği na niñgi gisanğwajqa laqnu. E deqa are qalsim anjam endi nenğrenyosim nuñgoq qarınjonum.

²⁷ Niñgi Kristus aqa Mondor eb agi nuñgoq di unu deqa niñgi powo qa truquosaieqnu. Deqa e anjam bei totoryosiy niñgi mernğwasai. Mondor a segi na anjam kalil niñgi mernğeqnaq quoqnsib poınğeqnu. Mondor aqa anjam di gisan sai. Di anjam bole. Deqa niñgi Mondor aqa anjam di quısib poınğim Kristus beteryosib soqnıy.

Iga Qotei aqa segi anğro tiñtiñ unum

²⁸ Od, ijo anğro kiñilala, niñgi Kristus beteryosib soqnıy. Niñgi degyqab di mondonı a olo brantımqa niñgi jemaınğwasai. Niñgi are singilatosis aqa ulatamuq di tigelesqab.

²⁹ Niñgi qalie, Kristus aqa kumbra kalil tulan bole. Deqa niñgi endegsib qalieoiy, tamo kalil kumbra bole yeqnu qaji nanği Qotei aqa segi anğro tiñtiñ unub. Nanği olo nıambabobulosib Qotei aqa anğro branteb.

3

¹ Gago Abu Qotei na iga tulan qalaqalaigeqnu. A na iga aqa segi angro sqa marsiq giltgej deqa iga aqa angro tintin unum. Mandam qaji tamo nanngi Qotei qa qaliesai. Deqa nanngi iga qa dego qaliesai.

² O ijo was bole, iga Qotei aqa segi angro unum. Ariya mondon iga kiyersim sqom di iga geregere qaliesai unum. Iga qalie, Yesus a olo bamqa iga a unsim iga a bul sqom.

³ Tamo ungasari kalil Yesus bam unqajqa tariyeqnu qaji nanngi nanngo une olo urateqnu. Deqa nanngi Qotei aqa nmgalaq di jiga saiqoji unub. Agi Yesus a segi jiga saiqoji unu dego kere.

⁴ Une atqajqa kumbra ti dal anjam gotranjqajqa kumbra ti di ombla kerekere. Deqa tamo ungasari une ateqnu qaji nanngi Qotei aqa dal anjam gotranjeqnu.

⁵ Ningi qalie, Yesus a gago une kobotqa bej. A segi une saiqoji.

⁶ Tamo bei a Yesus beteryesqas di a une atoqnqasai. Tamo bei a une atoqnqas di iga poigwas, a Yesus unosaieqnu. A Yesus qa qaliesai dego.

⁷ O ijo angro kiñilala, ningi geregere nam atoqniy. Tamo bei na bosim ningi gisanngo uge. Ningi quiy. Tamo nanngi kumbra bole tintin dauryeqnu qaji nanngi tamo bole tintin unub. Yesus a tamo bole tintin unu dego kere.

⁸ Satan a nami une atoqnsiq boqnej agi bini a degyeqnu. Deqa tamo ungasari une ateqnu qaji nanngi Satan aqa angro unub. Ariya Qotei aqa Niri a Satan aqa wau kobotqa bej.

⁹ Tamo bei a olo nambabobulosim Qotei aqa segi angro brantqas di a une atoqnqasai. Aqa are miligiq di Qotei aqa segi nambile unu deqa a une atoqnqas keresai. Di kiyaga? A Qotei aqa segi angro unu deqa.

¹⁰ Tamo bei a Qotei aqa angro unu kiyo a Satan aqa angro unu kiyo di iga kiyersi qalieqom? E ubtosiy marqai. Tamo ungasari kumbra bole tintin dauryosaieqnu qaji nanngi Qotei aqa angro sai. Tamo ungasari nango Kristen was nanngi qalaqalainjrosaeqnu qaji nanngi dego Qotei aqa angro sai.

Yesus na iga qalaqalaiyo kumbra osorgej

¹¹ O ijo was kalil, iga segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom. Anjam di ningi nami queb.

¹² Deqa iga Kein aqa kumbra dauryqasai. Kein a Satan aqa tamo soqnej. A na aqa was Abel qalnaq moiyej. Kiyaga a na aqa was qalnaq moiyej? Utru agiende. A kumbra uge yoqnej deqa. Ariya Abel a kumbra bole tintin yoqnej.

¹³ O ijo was, mandam qaji tamo nanngi na ningi jeutnjoqniqbqa ningi deqa prugosib ulaaib.

¹⁴ Iga gago Kristen was nanngi qalaqalainjreqnum deqa iga endegsi qalieqom, iga padalqa gam uratosim nambile gaigai sqajqa gamq di unum. Ariya tamo nanngi nango Kristen was nanngi qalaqalainjrosaeqnu qaji nanngi padalqa gamq di unub.

¹⁵ Tamo nanngi nango Kristen was nanngi jeutnjreqnu qaji nanngi leñ ojo tamo bul unub. Ningi qalie, leñ ojo tamo nanngi nambile gaigai sqa keresai.

¹⁶ Yesus a aqa segi nambile uratosiq iga qa moiyej. Aqa kumbra dena a na iga qalaqalaiyo kumbra osorgej. Deqa iga dego gago segi nambile uratosim gago Kristen was nanngi qa morenqom.

¹⁷ Tamo bei a mandam endeqa ingi ingi koba koroiyosimqa ariya aqa Kristen was bei ingi saiqoji soqnim unsim a aqaryaiyqasai di iga endegsi qalieqom, Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra tamo di aqa are miligiq di sosai.

¹⁸ O ijo angro kiñilala, ningi quiy. Iga lanja anjam maro na Kristen nanngi qalaqalainjrqom di keresai. Iga kumbra bole dego turtosim enjroqnqom di kere.

Iga Qotei aqa ulatamug di are lawo sqom

¹⁹⁻²⁰ Iga tamo ungasari nanngi qalaqalainjrqom di iga endegsi qalieqom, iga anjam bole dauryeqnum. Deqa gago une bei na iga are gulbetetgwas di unqum, iga Qotei aqa ulatamug di are lawo sqom. Qotei aqa qalie kobaqaja. Aqa qalie dena gago are tulan bunyejunu.

²¹ O ijo was bole, gago une bei na iga are gulbetetgwasai di iga are sinjilatosisim Qotei aqa ulatamug di tigelesqom.

²² Osim iga ingi bei qa Qotei pailiyimqa a gago pailyo qusim ingi di egwas. Di kiyaga? Iga aqa dal anjam dauryoqnsim kumbra a areareteqnu qaji di yeqnum deqa.

²³ Qotei aqa dal anjam agiende. Iga aqa Niri Yesus Kristus aqa ñam qa gago areqalo sinjilatosisim segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom. Qotei aqa dal anjam di a na nami iga mergonaq quem.

²⁴ Tamo bei a Qotei aqa dal anjam dauryqas di a Qotei beteryesqas. Qotei a kamba dego tamo di beteryesqas. Qotei na aqa Mondor iga egej deqa iga qalieqom, Qotei a iga betergejunu.

4

Niŋgi na mondor kalil naŋgi peginjroqniy

¹ Tamo gargekoba naŋgi mandamq endi laqnsibqa endegsib mareqnuḅ, “Iga Qotei aqa medabu o qaji tamo bole.” O ijo was bole, naŋgo anjam di gisaŋ. Deqa niŋgi naŋgo anjam di nuŋgo areqaloq di siŋgilataib. Niŋgi na mondor kalil naŋgi geregere peginjroqnsib dena niŋgi qalieqab, naŋgi Qotei aqaq na beqnuḅ kiyo sai kiyo.

² Tamo ungasari Qotei aqa Mondor ti unub qaji naŋgi endegsib mareqnuḅ, “Yesus Kristus a tamo bulyosiqa mandamq aiyey.” Dena niŋgi qalieqab, tamo ungasari naŋgi di Qotei aqaq na beb.

³ Ariya Yesus a tamo bulyosiqa mandamq aiyey anjam di tamo ungasari Qotei aqa Mondor ti sosai qaji naŋgi saideqnuḅ. Dena niŋgi qalieqab, tamo ungasari naŋgi di Qotei aqaq na bosai. Naŋgi mondor uge ti unub. Mondor uge di Kristus aqa jeu tamo kobaquja aqa segi mondor. Niŋgi nami queb, mondor uge di a bqas. Agi a bosiq mandamq endi laqnu.

⁴ O ijo angro kiŋilala, niŋgi Qotei aqaq na beb. Qotei aqa Mondor a nuŋgoq di unu deqa niŋgi na gisaŋ anjam maro tamo naŋgi gotraŋnjreḅnuḅ. Qotei aqa Mondor a na mondor agi mandam tamo naŋgoq di unu qaji a tulaŋ bunyeqnu.

⁵ Gisaŋ anjam maro tamo naŋgi di mandamq endena branteb deqa naŋgi mandam qa segi anjam mareqnuḅ. Mareqnuḅ mandam tamo naŋgi naŋgo anjam quoqnsib dauryeqnuḅ.

⁶ Iga Qotei aqaq na bem deqa tamo ungasari Qotei qa qalieonub qaji naŋgi gago anjam quetgeqnuḅ. Ariya tamo ungasari Qotei qa qaliesai qaji naŋgi gago anjam quetgosaieqnuḅ. Kumbra dena iga anjam bole qa Mondor ti gisaŋ mondor ti naŋgi peginjroqnsim naŋgi qa poigeqnu.

Iga Qotei qalaqalaiyqom di iga Kristen naŋgi dego qalaqalainjrqom

⁷ O ijo was bole, Qotei a qalaqalaiyo kumbra qa utru. Deqa iga gago Kristen was naŋgi qalaqalainjrqom. Tamo kalil qalaqalaiyo kumbra dauryeqnuḅ qaji naŋgi olo ŋambabobulosib Qotei aqa segi angro tiŋtiŋ unub. Deqa naŋgi Qotei qa qalieonub.

⁸ Qotei a segi qalaqalaiyo kumbra qa utru. Deqa tamo bei a qalaqalaiyo kumbra dauryeqnuḅ di a Qotei qa qalieqa keresai.

⁹ Qotei aqa Niri qujai unu. Qotei na a qarinyonaq mandamq aiyey. Deqa iga aqa ŋam na ŋambile gaigai sqom. Kumbra dena iga osorgej, Qotei na iga qalaqalaieqnu.

¹⁰ Qotei a qalaqalaiyo kumbra qa utru. Deqa iga endegi are qalqasai, iga namoqna Qotei qalaqalaiyem. Di sai. Qotei a namoqna iga qalaqalaiegej. Osiqa aqa Niri qarinyonaq mandamq aisiqa gago une kobotetgosiqa Qotei aqa minjin taqal waiyey.

¹¹ O ijo was bole, Qotei na iga degsi qalaqalaieqnu deqa iga kamba dego segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnuqom.

¹² Iga nami Qotei aqa ulatamu unosaioqnem. Ariya iga segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnuqom di Qotei a gagoq di beteresoqnimqa aqa qalaqalaiyo kumbra di gago are miligiq di tulaŋ kobaoqnsim siŋgilaoqnuqas.

¹³ Iga kiyersim qalieqom, Qotei a gagoq di beteresonaqa iga kamba dego a beteryejunum? E ubtosiy marqai. Qotei na aqa Mondor iga egej dena iga qalieqom.

¹⁴ Abu na tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji naŋgi elenqa osiq deqa aqa Niri qarinyonaq mandamq aiyey. Aqa kumbra di iga unsim deqa saoqnsim laqnu.

¹⁵ Tamo bei a endegi marqas, “Yesus a Qotei aqa Niri.” Degsi marqas di Qotei na a beteryesqas. Yimqa a dego Qotei beteryesqas.

¹⁶ Iga qalieonum, Qotei na iga qalaqalaieqnu. Qalieosim deqa iga Qotei qa gago areqalo siŋgilateqnu.

¹⁷ Qotei a segi qalaqalaiyo kumbra qa utru. Tamo a qalaqalaiyo kumbra dauryeqnuḅ di a na Qotei beteryesqas. Yim Qotei a dego tamo di beteryesqas.

¹⁸ Beteryesoqnim qalaqalaiyo kumbra gago are miligiq di tulaŋ kobaoqnsim siŋgilaoqnuqas. Bole, iga mandamq endi unum. Ariya iga Yesus bulosim unum deqa mondonj Qotei na iga pegiwa batiamqa iga are siŋgilatosim aqa ulatamuq di tigelesqom.

¹⁹ Tamo a qalaqalaiyo kumbra dauryeqnuḅ di a ulaqasai. Aqa are miligiq di qalaqalaiyo kumbra tulaŋ kobaoqnsiq siŋgilaieqnu deqa ulaqajqa kumbra aqaq di sosai. Ulaqajqa kumbra aqa utru agiende. Tamo bei a are qaleqnu, “Mondorj Qotei na e ŋolawotbosim awai uge ebqas.” A degsi are qaloqnsiq deqa a ulaieqnu. A degsi ulaieqnu deqa iga qalieonum, aqa are miligiq di qalaqalaiyo kumbra siŋgilaosaiunu.

²⁰ Iga gago Kristen was naŋgi qalaqalainjreḅnuḅ. Di kiyaqa? Qotei a namoqna iga qalaqalaiegej deqa.

²¹ Tamo bei a marqas, “E Qotei qalaqalaieqnu.” Degsi marqas ariya a na olo aqa Kristen was naŋgi jeutnjreḅnu. A na naŋgi qalaqalainjrosaiieqnu. Deqa tamo di a gisaŋ tamo.

A na aqa Kristen was agi nanngo ulatamu gaigai uneqnu qaji nanngi qalaqalainjrosaeqnu. Deqa iga qalieonum, a Qotei agi aqa ulatamu nami unosaiognej qaji a dego qalaqalaisyqa keresai.

²¹ Tamo a Qotei qalaqalaisyqas di a aqa Kristen was nanngi dego qalaqalainjreme. Dal anjam di iga Yesus aqaq na em.

5

Iga mandam endeqa singila gotranjoqnum

¹ Yesus a segi Kristus. Tamo nanngi deqsib maroqnsib Yesus qa nanngo areqalo singilatqab di nanngi olo nambabobulosib Qotei aqa angro tinqin sqab. Tamo nanngi Abu qalaqalaisyqab di nanngi aqa angro nanngi dego qalaqalainjrqab.

² Iga Qotei qalaqalaisyosim aqa dal anjam dauryqom di iga qalieqom, iga Qotei aqa angro nanngi dego qalaqalainjreqnum.

³ Qotei qalaqalaisyqajqa kumbra agiende. Iga aqa dal anjam dauryqom. Iga aqa dal anjam dauryqajqa di gulbe sai. Di oto.

⁴ Tamo nanngi olo nambabobulosib Qotei aqa segi angro unub qaji nanngi mandam endeqa singila gotranjoqnum. Od, iga Qotei qa gago areqalo singilatqom di iga qoto bunyoqnsim mandam endeqa singila gotranjoqnum.

Qotei na aqa Niri qa anjam babtej

⁵ Tamo kiyero nanngi mandam endeqa singila gotranjoqnum? E ubtosiy marqai. Tamo nanngi di mareqnum, "Yesus a Qotei aqa Niri." Nanngi deqsib maroqnsib Yesus qa nanngo areqalo singilateqnum deqa nanngi segi mandam endeqa singila gotranjoqnum.

⁶ Yesus Kristus a bosiqqa ya na yanso ej. Osiqa namburbasq di moinaqa aqa leñ aiyej. A ya na yanso oqajqa deqa segi bosai. A moiymqa aqa leñ aiqajqa deqa ti bej. Qotei aqa Mondor a anjam bole qa utru. A Yesus Kristus aqa anjam babteqnu.

⁷ Tamo qalub nanngi Yesus aqa anjam babteqnum.

⁸ Tamo qalub agiende. Mondor ti ya ti leñ ti nanngi qalub anjam qujaitosib Yesus aqa anjam babteqnum.

⁹ Tamo lanaj nanngi iga anjam mergwab di iga qusim marqom, bole. Ariya Qotei na aqa segi Niri qa anjam iga mergeqnu. Anjam dena tamo lanaj nanngo anjam tulan bunyejunu.

¹⁰ Tamo nanngi Qotei aqa Niri qa nanngo areqalo singilatqab di nanngi aqa anjam dego nanngo are miligiq di atib sqas. Ariya tamo nanngi Qotei aqa anjam deqa nanngo areqalo singilatqasai di nanngi na Qotei aqa niam ugetosib Qotei a gisan tamo qa minjobulqab. Di kiyaqqa? Nanngi Qotei aqa Niri qa anjam Qotei na iga mergeqnu qaji di nanngo areqaloq di singilatqasai deqa.

¹¹ Qotei aqa anjam agiende. A na iga nambile gaigai sqajqa marsiq nambile egej. Nambile di Qotei aqa Niri aqaq di unu.

¹² Tamo bei a Qotei aqa Niri beteryesqas di a nambile oqas. Ariya tamo bei a Qotei aqa Niri beteryesqasai di a nambile oqasai.

Iga qalieonum, iga nambile gaigai sqom

¹³ O ijo was, ningi Qotei aqa Niri aqa niam qa nunngo areqalo singilateqnum. E na anjam endi nenrenjosim nungoq qarinyonum. Di kiyaqqa? Ningi bole qalieqajqa, ningi nambile gaigai sqab.

¹⁴ Iga ingi bei qa pailyqa osimqa iga Qotei aqa areqalo dauryosim pailyqom di a gago pailyo quqwas. Deqa iga ulaqasai. Iga are singilatqom Qotei aqa ulatamuq di tigelesqom.

¹⁵ Iga qalieonum, Qotei a gago pailyo gaigai queqnu. Deqa iga ingi bei qa Qotei pailyimqa a na egwas.

¹⁶ Ningi na Kristen was bei a une atim unsibqa ningi a qa Qotei pailyiy. A moiqajqa une atosai deqa ningi a qa pailyibqa Qotei na aqa une kobotim a moiqasai. A nambile sqas. Ariya Kristen tamo bei a moiqajqa une atqas di Qotei na a qalim moiqas. Ningi a qa pailyqajqa e na mernjosai.

¹⁷ Kumbra uge kalil tamo nanngi yeqnum qaji di une. Ariya une qudeji qa Qotei na tamo nanngi moiyojnrosaeqnu.

¹⁸ Iga qalie, tamo ungasari Qotei aqa segi angro unub qaji nanngi une atosaeqnum. Qotei aqa Angro Yesus a na nanngi taqatnjreqnu deqa tamo uge Satan na nanngi ugeugeinjrqqa keresai.

¹⁹ Iga qalie, iga Qotei aqa segi angro unum. Mandam qaji tamo ungasari kalil nanngi tamo uge Satan aqa sorgomq di unub. Deqa a na nanngi singila na taqatnjreqnu.

²⁰ Iga qalieonum, Qotei aqa Niri a bosiq iga powo egej deqa iga Qotei qa bole qalie. Iga Qotei beteryejunum. Iga aqa Niri Yesus Kristus dego beteryejunum. Yesus a segi Qotei bole. A segi nambile gaigai sqajqa utru.

²¹ O ijo angro kiñilala, ningi gisan qotei kalil nanngi torei qoreinjsib sasaloiy.

2 JON

¹ E Kristen gate. Ni uña Qotei na giltmej qaji. E anjam endi nengrenyosim ni qa ti ino angro nanği qa ti qarinyonum. E ninği bole qalaqalaiñgeqnum. E segi sai. Tamo unğasari kalil anjam bole qalieonub qaji nanği dego ninği qalaqalaiñgeqnum.

² Anjam bole gagoq di unu. Anjam di bati gaigai gagoq di sqas. Utru deqa iga ninği qalaqalaiñgeqnum.

³ Abu Qotei aqa Niri Yesus Kristus wo nanği aiyel anjam bole na ti qalaqalaiyo kumbra na ti iga qa dulosib are boleinjrimqa iga lawo na sqom.

Ninği segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqniy

⁴ Ino angro qudei nanği anjam bole dauryeqnub. E di quoqnsim tulan areboleboleibeqnu. Abu a nami iga mergej, "Ninği anjam bole di dauryiy."

⁵ Ariya uña, e anjam bei nengrenyitqa ni sisiyosim daurye. Anjam agiende. Iga segi segi qa qalaqalaiyo kumbra yoqnqom. Anjam di dal anjam bunuj sai. Di dal anjam iga nami quoqnem qaji.

⁶ Qalaqalaiyo kumbra agiende. Iga Qotei aqa dal anjam dauryqom. Dal anjam di agi ninği nami quoqneb. Deqa ninği dauryosib walweloqniy.

Ninği Kristus aqa anjam siñgila na ojesoqniy

⁷ Ninği quiy. Gisaj tamo gargekoba nanği mandamq endi laqnum. Laqnsibqa Yesus Kristus a tamo bulyosiq mandamq aiyey anjam di nanği na olo saideqnum. Tamo deqaji bei a Kristus aqa jeu tamo kobaquja. A gisaj ani tamo.

⁸ Deqa ninği gegerere ñam atoqniy. Ninği ñam atqab di gago wau iga nami nunço ambleq di yoqnem qaji di ninği olo ulontqasai. Ninği siñgila na tigelesosib mondonj awai tulan boledamu oqab.

⁹ Ninği Kristus aqa anjam ojqa uratosib olo anjam bei totoryosib dauryqab di ninği Qotei ombla sqa keresai. Ninği Kristus aqa anjam siñgila na ojesqab di ninği Abu Qotei aqa Niri wo nanği aiyel koba na gaigai sqab.

¹⁰ Tamo bei a nunçoq bosim ariya a Kristus aqa anjam ti bqasai di ninği a banj ojetaib. Ninği a osib nunçoq talq osi gilaib dego.

¹¹ Ninği a banj ojetqab di ninği a beteryesosib a ombla wau uge yqab.

Jon a Kristen nançoq bosim anjam kalil minjrekritqas

¹² E anjam gargekoba nengrenyosiy nunçoq qarinyqa kere. Ariya e nengrenyqasai. E bosiy ninği nunçsiy anjam kalil merngekritqai. Yim ninği qusib areboleboleiñgwas.

¹³ Ino jaja agi Qotei na giltej qaji aqa angro nanği na ni kaiyeimonub. Bole.

3 JON

¹ E Kristen gate. O ijo was bole Gaius, e anjam endi nenngrenyosim inoq qarinyonum. E ni bole qalaqalaimeqnum.

² O ijo was bole, e ni qa endegsi pailyeqnum, "O Abu, ni na Gaius aqa wau kalil boletime. Osim a singilatim a ma saiqoji soqneme." O Gaius, e qalieonum, ino qunur a bole unu.

³ Nami Kristen was qudei nanngi e nubqa bosib merbeb, "Gaius a anjam bole dauryeqnu." Degsis merbonab e qusim tulan areboleboleibej. Od, Gaius, e qalieonum, ni anjam bole dauryeqnum.

⁴ Ijo anngro nanngi anjam bole dauryeqnub e di quoqnsim deqa tulan areboleboleibeqnu. Ijo arebolebole dena arebolebole kalil tulan bunyejunu.

Gaius na aqa Kristen was nanngi gegerereinjreanu

⁵ O ijo was bole, e qalie, ni kumbra bole dauryoqnsim ino Kristen was nanngi gegerereinjreanu. Osim Kristen was qudei nanngo ulatamu ni qaliesai qaji nanngi qure beiq na beq nabqa nanngi dego ni na gegerereinjreanu.

⁶ Was nanngi di ino qalaqalaiyo kumbra qa saeqnab Kristen tamo ungasari qure endia unub qaji nanngi queq nub. Deqa ni que. Was nanngi di olo ni uratmosib walwelqa laq nibqa ni na ingi ingi qa nanngi aqaryainjrim nanngi walwelqab. Qotei a ino kumbra deqa tulan arearetoqngas.

⁷ Was nanngi di Yesus aqa wau ojqajqa are qaloqnsib aqa nam osib walweleq nub. Nanngi sawa bei bei qaji nanngo ambleq di waueq nub. Nanngo wau dena nanngi silali ingi ingi osaieq nub.

⁸ Deqa iga tamo deqaji nanngi aqaryainjroqngom. Iga degyqom di iga nanngi koba na wau ojoqnsim anjam bole singilatoqngom.

Diotrefes a kumbra uge yeqnu

⁹ Nami e anjam qudei nenngrenyosim Kristen tamo ungasari ino qureq di unub qaji nanngo qarinyem. Ariya Diotrefes a gago anjam quetgosaieqnu. A tulan diqoqnsiq a na Kristen kalil nanngi bunjnsim aqa segi nam soqtqajqa singilaeqnu.

¹⁰ Deqa e nungoq bosiy Diotrefes aqa kumbra qudei qa olo saingwai. Aqa kumbra bei agiende. A iga qa anjam uge uge mareleqnu. Di segi sai. Kristen was nanngi walwelosib nungo qureq beq nab a na nanngi aqa meq joqsi gilqa urateqnu. Yeqnaqa tamo qudei na was nanngi di nanngo meq joqsi gilqa laq nab a na nanngi dego getentnjreanu. Osiqa nanngi Qotei tal miligiq gilqa saidnjreanu.

Demitrius a kumbra bole yeqnu

¹¹ O ijo was bole Gaius, ni kumbra uge dauryaim. Ni kumbra bole segi daurye. Tamo a kumbra bole dauryas di a Qotei aqa tamo sqas. Ariya tamo nanngi kumbra uge uge dauryeqnub qaji nanngi Qotei unqa keresai.

¹² Tamo kalil nanngi Demitrius aqa kumbra bole qa mareq nub, aqa kumbra bole. Anjam bole a segi dego tamo sigitosiq Demitrius aqa kumbra bole qa mareqnu. E segi dego a qa mareqnum, aqa kumbra bole. Ni qalie, ijo anjam a bole.

Jon a Gaius unqajqa bosim a ombla anjam qairqab

¹³ E anjam gargekoba nenngrenyosiy inoq qarinyqa kere. Ariya e nenngrenyqasai.

¹⁴ Sokiñala e inoq bosiy ni numsiy aqo ombla anjam marqom.

¹⁵ Ni lawo na soqnime. Kristen was qure endia unub qaji nanngi ni qa kaiye anjam qarinyonub. E dego Kristen was kalil ni koba na unub qaji nanngi qa kaiye anjam qarinyonum. Ijo kaiye anjam endi ni na nanngi minjime. Bole.

JUT

¹ E Jut. E Yesus Kristus aqa wau tamo. E Jems aqa was. E anjam endi nenjrenjyosim ninji tamo ungasari Qotei na metnjej qaji nunjoq qarinyonum. Abu Qotei na ninji qalaqalaingeqnu. Yesus Kristus a segi na ninji taqatnjeqnu.

² Qotei a ninji qa tulan dulosim qalaqalaingimqa ninji gegerere lawo na soqniy.

Jeu tamo nanji uliosib Kristen nanjo ambleq aiyeb

³ O ijo was bole, Qotei na ninji e ti padalo sawaq na elenjej. Qotei aqa wau deqa e na nenjrenjyosiy nunjoq qarinyqajqa are koba unu. Ariya e anjam bei dego nenjrenjyosiy nunjoq qarinyqajqa are unu. Anjam agiende. Gago areqalo Yesus qa singilatam qaji di jeu tamo nanji na ugeugeiyqa laqnu. Deqa ninji na tamo nanji di gotranjnroqniy. Ninji qalie, Qotei na gam waqtetgonaga iga Yesus qa gago areqalo singilatam. Iga Qotei aqa tamo ungasari unum deqa tamo bei na gago areqalo di ugeugeiyqa keresai.

⁴ O ijo was, tamo qudei nanji uliosib nunjo ambleq aiyeb. Qotei a nami tamo nanji deqa endegsi marej, "Mondon e nanjo une qa peginjrsiy padaltnjrqi." Od, tamo nanji di Qotei qoreiyeqnu. Qotei a iga qa are boleiyeqnu aqa kumbra di tamo nanji dena olo bubulyoqnsib mareqnu, "Qotei a iga qa are boleiyeqnu deqa unqum, iga kumbra uge uge yoqnoqom." Nanji degsib maroqnsib gago Gate Koba Yesus Kristus qoreiyeqnu.

⁵ Ninji qalie, nami Israel nanji Isip sawaq di sonabqa Tamo Koba a nanji joqsiq sawa beiq gilej. Joqsiq gilsiq ariya nanji qudei a qa nanjo areqalo singilatasa deqa a na nanji padaltnjrej. E nunjo are tigeltetnjitqa ninji Israel nanjo kumbra deqa are qaliy.

⁶ Ninji lan angro uge uge nanji qa dego are qaliy. Tulan nami nanji lan qureq di Qotei aqa wau ojoqnsib olo lan qure uratosib jaraiyeb. Deqa Qotei na nanji ojelejosiq sawa ambruq di breinjrsiq tontnjrej. Nanji sawa dia tarijsokobaiyib mondon dijo batiamqa Qotei na nanji olo osimqa nanjo une qa nanji peginjrqas.

⁷ Nami Sodom ti Gomora ti qure kalil jom di soqneb qaji nanji ti lan angro uge uge nanjo kumbra di dauryoqnsib sambala kumbra tulan ugedamu yoqneb. Nanjo sambala kumbra di tulan bei. Deqa mondon Qotei na nanji njamyuwoq di breinjrim nanji bati gaigai dia sqab.

Qotei na nanji degsim padaltnjrqaqas deqa iga ulaoqnsim nanjo kumbra uge di dauryqa uratqom.

⁸ Ariya tamo nanji nunjo ambleq aiyeb qaji nanji dego kumbra uge deqaji dauryeqnu. Agi nanji neiobilqeoqnsib dena nanjo segi jejamu jiga yeqnu. Osib Qotei a nanjo Tamo Koba sqajqa deqa asinjreqlaqa olo diqoqnsib Qotei aqa lan angro kokba nanji misilinjreqlaqa.

⁹ Lan angro gate Maikel a kumbra degyosaieqnu. A nami Satan ombla njirinosis nanji Moses aqa qusa oqajqa deqa anjam na qotoqnsib ariya Maikel a Satan misilinjyosai. A Satan misilinyqa uratosiq minjej, "Tamo Koba a segi na ni saidim medabu getentqam."

¹⁰ Tamo nanji nunjo ambleq aiyeb qaji nanji di tulan diqoqnsib kumbra nanji poinjrosai qaji di olo misilinyeqnu. Nanji wagme juwan bul tulan nanarioqnsib nanjo segi jejamu qa areboleboleinjreqlaqa. Nanjo kumbra deqa mondon Qotei na nanji njumougetqas.

¹¹ Od, tamo nanji di tulan padalougetqab. Kein a nami kumbra uge yoqnej dego kere tamo nanji di Kein dauryosib kumbra uge yeqnu. Nanji silali koba oqajqa deqa maroqnsib gam grotoqnsib Balam aqa kumbra uge dauryosib laqnu. Kora agi nami Qotei aqa anjam gotranjoqnej qaji aqa kumbra uge dego nanji dauryeqnu. Deqa nanji padalougetqab.

¹² Tamo nanji di tulan ugedamu. Ninji inji uyqa koroqnsibqa Qotei aqa qalaqalaiyo kumbra dauryqa oqnsib awoeqnab tamo nanji di uli na boqnsib nunjo ambleq di kumbra tulan jigat yeqnu. Nanji kumbra di yqajqa jemainjrosaeqnu. Nanji nanjo segi jejamu qa are qaleqnu. Jagwa na awa puyeqnaqa urur koboeqnu dego kere tamo nanji di kumbra bole bei babtosaieqnu. Qura geitqa batieqnaqa a geitosaieqnu dego kere tamo nanji di kumbra bole bei babtosaieqnu. Iga njamtan moyio otoroqnsim taqal breinjreqlaqa dego kere tamo nanji di Qotei na osim sawa ugeq di breinjrqas. Deqa mondon nanji moyiougetosib torei padalqab.

¹³ Jagwa na yuwal tigeltetnaqa yuwal korkortoqnsiq morman aiyeqnu dego kere tamo nanji di kumbra uge uge babtelenoqnsib nanji nanjo kumbra uge deqa jemainjrosaeqnu. Nanji bongar bul dego unub. Agi bongar nanji lan goge di gam grotoqnsib lanja lanja laqnu. Deqa mondon Qotei na tamo nanji di breinjrim sawa ambruq aiyelenosis bati gaigai dia sqab. Sawa ambruq di Qotei na nami nanji gereiyetnjrej unu.

¹⁴ Nami Enok a Qotei aqa medabu osiqa tamo uge nanġi deqa anjam maroqnej. A Adam aqa silei 7q dena nambabej. A anjam bei endegsi marej, "Ninġi uniy. Mondonj Tamo Koba a na aqa segi lanj anġro tulanj gargekoba nanġi joqsim bqas.

¹⁵ Bosim tamo kalil a qoreiyeqnuq qaji nanġo une qa peginjrsim ugeugeinjrqas. Osim nanġo kumbra uge uge kalil nanġi osornjrimqa nanġi deqa are koba qalsib gulbe kokba oqab. Tamo nanġi di Qotei qa misilij anjam koba maroqnsib kumbra ugedamu yeqnuq. Deqa Qotei na nanġi gulbe tulanj kokba enjrqas." Enok a nami anjam degsi marej.

¹⁶ Tamo nanġi di gaigai ulatamu ugeinjreqlaqa tamo nanġo jejamuq di anjam lanja lanja qamelenjoqnsib nanġo segi areqalo uge uge dauryeqnuq. Nanġi nanġo medabu waqtoqnsib diqoqnsib nanġo segi n̄am soqteqnuq. Osib tamo unġasari nanġi walawalainjreqlab nanġi na nanġi daurnjreqlab.

Nunġo areqalo Qotei qa singilateqnuq qaji di ninġi ojesoqniy

¹⁷ Ariya ijo was bole, ninġi kumbra mondonj brantqas qaji deqa are qaloqniy. Gago Tamo Koba Yesus Kristus a na aqa anjam maro tamo nanġi qarinjnjreqlaqa nunġoq boqnsib kumbra deqa merngoqneb. Nanġo anjam deqa ninġi olo are qaloqniy.

¹⁸ Agi nanġi anjam endegsib merngoqneb, "Mondonj diño bati jojoramqa meqe meqem tamo nanġi boqnsib Qotei qoreiyoqnsib nanġo segi areqalo uge uge dauryoqnaqab."

¹⁹ O ijo was kalil, meqe meqem tamo nanġi dena Kristen nanġi potoaiyeltnjreqlab. Osib mandam qa inġi inġi qa are koba qaleqnuq. Qotei aqa Mondor a nanġoq di sosai deqa nanġi kumbra uge di yeqnuq.

²⁰ Ariya ijo was bole, nunġo areqalo Qotei qa singilateqnuq qaji di ninġi ojesosibqa dena ninġi tulanj singilaqab. Osib ninġi Mondor Bole aqa singila na pailyoqniy.

²¹ Qotei a ninġi qalaqalainjgeqnu deqa ninġi a beteryesoqniy. Yimqa a gaigai ninġi qalaqalainjgoqnaqas. Ninġi gago Tamo Koba Yesus Kristus a iga qa dulqajqa tariñoqniy. Ninġi degyqab di ninġi n̄ambile gaigai sqab.

²² Tamo qudei Yesus qa nanġo areqalo singilateqnuq qaji nanġo areqalo olo gulbeinjreqla. Deqa ninġi nanġi qa duloqniy.

²³ Tamo qudei nanġi une ti unub deqa nanġi n̄amyuwoq aiqa laqnuq. Deqa ninġi nanġi urur minjribqa nanġi nanġo une uratosib are bulyqab. Osib deqa nanġi n̄amyuwoq aiqasai. Qotei na nanġi elenqas. Tamo qudei nanġi nanġo areqalo namij dauryeqnuq deqa nanġi gara sari bulosib tulanj jiga ti unub. Deqa ninġi nanġi qa olo duloqnsib nanġo une qa ulaosib kumbra jigat deqaji kalil uratosib sasaloiy.

Iga Qotei aqa n̄am soqtoqnaqom

²⁴ O ijo was kalil, Qotei na ninġi taqatnġimqa ninġi ulonqasai. Mondonj a na ninġi joqsim lanj qureq osi oqimqa ninġi aqa rianj unsib une saiġoġi sqab. Bati deqa ninġi tulanj areboleholeinġim sqab.

²⁵ Qotei a segi qujai Qotei bole. A gago Tamo Koba Yesus Kristus aqa wau na iga elenjej. Deqa iga aqa n̄am soqtoqnaqom. A gago Mandor Koba singila ti unu qaji. A na inġi inġi kalil taqatejunu. A nami degsi soqnej. A bini degsi unu. A bati gaigai degsi sqas. Bole.

ULI ANJAM KRISTUS NA BABTEJ QAJI

¹⁻³ Nami anjam endi uliesonaqa Yesus Kristus na babtej. Qotei na anjam endi Yesus minjnaqa a babtej. E Jon. E Yesus aqa wau tamo. E Qotei aqa medabu osim anjam endi nengrenyonum. Kumbra kalil e unem qaji di e ubtosim buk endia nengrenyonum. Osim Qotei aqa anjam ti Yesus Kristus aqa anjam ti bole qa marsim palontonum. Tamo a Qotei aqa anjam endi sisiyqas di a tulan areboleboleiyqas. Tamo ungasari anjam endi quoqnsib dauryeqnub qaji nangi dego tulan areboleboleinjrqas. Kumbra kalil e ubtosim buk endia nengrenyonum qaji di brantqajqa bati jojomoqo. Kumbra di urur brantqas deqa Yesus na aqa wau tamo nangi osornjrej. A gam endena nangi osornjrej. A na aqa lan angro qarinyonaqa ijoq bosiqqa anjam endi e merbej. Merbej deqa agi e nengrenyonum.

*Jon a anjam endi Kristen tamo ungasari
qure 7 di unub qaji nanjoq qarinyej*

⁴ E Jon. E anjam endi nengrenyosim ningi tamo ungasari qure 7 di unub qaji nunjoq qarinyonum. Ningi Yesus aqa nam qa koroeqnuub qaji. Ningi Esia sawaq di unub. Qotei bini unu, nami soqnej, bunuqna bqas qaji a ningi qa are boleiyimqa ningi lawo na soqniy. Mondor 7 Qotei aqa awo jaram koba namoq di unub qaji nangi dego ningi qa are boleijnrimqa ningi lawo na soqniy.

⁵ Yesus Kristus a Qotei aqa anjam kalil geregere palonteqnu. A tamo kalil nangi qa namoosiq subq na tigelej. A mandor kokba kalil mandamq endi unub qaji nanjo Tamo Koba. A dego ningi qa are boleiyimqa ningi lawo na soqniy.

Yesus a iga qalalaigeqnu. A moisiqa aqa len aiyej dena a na gago une kalil kobotetgej.

⁶ Iga aqa Abu Qotei aqa atra tamo sqajqa deqa ti iga a ombla mandor kokba sqajqa deqa ti marsiq iga giltgej. Yesus Kristus a bati gaigai nam koba ti singila koba ti sqas. Bole.

⁷ Ningi uniy. Yesus a lanbi ambleq na boqnimqa tamo kalil nangi a unqab. Tamo kalil nami a qaja na qameb qaji nangi dego a unqab. Tamo ungasari kalil mandamq endi unub qaji nangi a qa are ugeijnrimqa tulan akamugetqab. Od, kumbra di brantqas. Bole.

⁸ Tamo Koba Qotei singila koba ti unu qaji a marej, "E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai." Di bole. Qotei a segi qujai nami soqnej. A bini unu. A bunuqna bqas.

Jon a Kristus unej

⁹ E nunjo was Jon. Iga kalil koba na Yesus aqa tamo ungasari unum. E ningi ti gulbe qoboiyoqnsim jaqatin eleneqnum. Qotei a gago Mandor Koba sosiq iga taqatgeqnu. Deqa iga singila na tigeloqnsimqa gulbe qoboiyejunum. E Qotei aqa anjam ti Yesus aqa anjam ti palontoqnsim laqnem deqa jeu tamo nangi na e taqal waibosib nui nam Patmos endia e ateb unum.

¹⁰ E Patmos nui endi sonamqa Tamo Koba aqa bati brantej. Bati brantonaqa Qotei aqa Mondor Bole na e singilatbonaqa ijo qoreq di tamo bei lelenonaqa e aqa kakro quem. A tulan lelenkobaej. Gul anjameqnu dego kere.

¹¹ Lelenosiq merbej, "Kumbra kalil ni unqam qaji deqa anjam nengrenye. Nengrenyosim qarinyimqa tamo ungasari qure 7 dia Yesus aqa nam qa koroeqnuub qaji nanjoq gilem. Tamo ungasari nangi di agi Efesus qureq di, Smerna qureq di, Pergamum qureq di, Taiataira qureq di, Sardis qureq di, Filadelfia qureq di, Laodisia qureq di Yesus aqa nam qa koroeqnuub."

¹² Onaqa e tamo anjam merbej qaji di unqajqa bulosim nam atsimqa lam 7 gol na gereiyo qaji di sonab unjrem.

¹³ Lam nanjo ambleq di tamo bei sonaq e unem. Tamo di a Tamo Angro bul. A gara olekoba jugnaq aisiq singa kabutej. Aqa are targaq di alalag gol na gereiyo qaji dena kainyej.

¹⁴ Aqa gate ti gate banqa ti lanbi bul tulan qat soqnej. Aqa namdamu nam pulon bul pulonoqnej.

¹⁵ Aqa singa minjaloqnej. Bras namyuwo na koiteqnuab minjaleqnu dego kere. E aqa kakro quem di ya kobaquja meli dosiq anjam ateqnu dego kere.

¹⁶ Aqa ban wo na bongar 7 ojelenesoqnej. Aqa medabuq na serie olekoba tulan qala uge qala aiyel brantej. Aqa ulatamu sen bul tulan suwanjoqnej.

¹⁷ E tamo di unsimqa tulan ulaugetosim nam ambruibonaqa e aqa singa jojomoq di ulonosim moiyoqbulum. Onaqa a na aqa ban wo ijo gateq di atsiqa merbej, "Ni ulaaim. E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai."

¹⁸ E nambile gaigai sqajqa utru. Nami e moiyoqbulum. Bini ni e nube. E olo nambile unum. E bati gaigai nambile sqai. E segi na moiyoqbulum ti moiyoqbulum ti taqatejunum.

¹⁹ Deqa kumbra ni unonum qaji deqa nengrenye. Kumbra bini unu qaji ti kumbra bunuqna brantelenqas qaji deqa ti nengrenye.

²⁰ Bongar 7 ijo baj woq di unub qaji nanği ti lam 7 gol na gereiyo qaji nanği ti di ni unjonum. Di anjam ulito qaji. Aqa utru mermqai. Bongar 7 dena tamo unğasari qure 7 dia e qa koroeqñub qaji nanço lan anğro 7 nanği sigitnjrejunub. Lam 7 dena tamo unğasari qure 7 dia e qa koroeqñub qaji nanği sigitnjrejunub.”

2

Jon a Efesus qure nançoq anjam qarinyej

¹ Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Efesus qureq di tamo unğasari ijo ñam qa koroeqñub qaji nanço lan anğro qa anjam endegsi nengrenye, ‘E ijo baj wo na bongar 7 ojejunum. E lam 7 gol na gereiyo qaji nanço ambleq di walweleqñum. E na anjam endi inoq qarinyonum.

² Ino kumbra ti ino wau ti di e qalieonum. E qalie, ni singila na tigeloeqñsimqa tamo uge nanği qa tulan asgimeqñu. Tamo nanği di endegsib mermeqñub, “Iga Qotei aqa anjam marqajqa qarinyej qaji tamo.” Di gisanj. Qotei na nanği qarinyejrosai. Ni nanço anjam di tenemosim endegsi poimqo, nanği gisanj tamo.

³ Ni ijo ñam ojejunum deqa tamo qudei na ni ugeugeimeqñub. E qalieonum, ni singila na tigeloeqñsimqa gulbe di qoboieqñum. Ni asgimosaeqñu.

⁴ “‘Ariya ino kumbra uge qujai e ubtosiy mermqai. Nami ni e qa ino areqalo singilatqa utru atsim bati deqa ni na e tulan qalaqalaiboqñem. Bini ni degsim e qalaqalaibo-saeqñum.

⁵ Nami ni kumbra bole dauryoqñem. Bini ni kumbra di uratosim ni ulorjonum. Deqa ni que. Kumbra ni nami yoqñem qaji deqa olo are qalsimqa are bulyosim kumbra di daurye. Ni dauryqasai di e inoq bosiy ino lam olo taqal atetmqai.

⁶ Ariya ino kumbra bole bei agi ubtosiy mermqai. Nikolas aqa wau tamo nanği kumbra uge uge yeqñub. Nanço kumbra di ni tulan urateqñum. Keretosim urateqñum. E dego urateqñum.

⁷ “‘Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo unğasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqñub qaji nanği minjreqñu. Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na lan qure qa ñam gei osiy anaiyit a uysim dena ñambile gaigai sqas. Ñam di Qotei aqa lan qureq di unu.’ O Jon, ni anjam degsi nengrenyosim Efesus nanço lan anğro aqaq qarinye.”

Jon a Smerna qure nançoq anjam qarinyej

⁸ Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Smerna qureq di tamo unğasari ijo ñam qa koroeqñub qaji nanço lan anğro qa anjam endegsi nengrenye, ‘E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai. Nami e moiye. Bini e olo ñambile unum. E na anjam endi inoq qarinyonum.

⁹ Ni gulbe ti jaqatin ti ejunum di e qalie. Ni inği tulan saiqoji unum di dego e qalie. Ariya ni lan qure qa inği inği koba elenejunum. E qalie, tamo qudei na ni misilijmoqñsib anjam uge uge mermeqñub. Nanği segi qa mareqñub, “Iga Juda tamo.” Di gisanj. Nanği Satan aqa anğro.

¹⁰ Bunuqna ni jaqatin koba oqñam. Ni deqa ulaaim. Ni que. Satan na ninği qudei ojelejnosim tonto talq di breingwas. Ninği ijo ñam geregere ojgab kiyo sai kiyo di Satan a qalieqajqa deqa ninği tonto talq di breingwas. Ninği bati 10 gulbe ti jaqatin ti sqab. Bati deqa ninği e qa nunço areqalo singilatosis soqñiy. Soqñib jeu tamo nanği na ninği lungib moreñqab. Amqa e ninği awai boledamu engwai. Awai agiende. Ninği ñambile gaigai sqab.

¹¹ “‘Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo unğasari qure qure kalilq di ijo ñam qa koroeqñub qaji nanği minjreqñu. Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di a moiyo bunu qaji turqasai. Moiyo dena a ugetqa keresai. Sai bole sai.’ O Jon, ni anjam degsi nengrenyosim Smerna nanço lan anğro aqaq qarinye.”

Jon a Pergamum qure nançoq anjam qarinyej

¹² Yesus na e degsi merbsiqa olo merbej, “Pergamum qureq di tamo unğasari ijo ñam qa koroeqñub qaji nanço lan anğro qa anjam endegsi nengrenye, ‘E serie olekoba tulan qala uge qala aiyel ojejunum. E na anjam endi inoq qarinyonum.

¹³ E qalie, qure ni unum qaji di Satan na taqatejunu. Aqa awo jaram koba qure dia unu. Ariya e qalie, ni ijo ñam singila na ojesosimqa e qa ino areqalo singilateqñum. Ino areqalo di ni na ulitosaeqñum. Nami ijo anjam palonto tamo Antipas a nunço ambleq di wauoqnej. Antipas a ijo anjam geregere dauryoqnej deqa jeu tamo nanği na a qalnb moiyej. Moinaqa ni di unsimqa ni deqa ulaosai. Osim e qoreibosai. Qure dia Satan a unu.

¹⁴ “Ariya ino kumbra uge qudei e ubtosiy mermqai. Tamo qudei Pergamum qureq di unub qaji nanqi Balam aqa kumbra uge singila na ojesonab ni na nanqi saidnjrosaeqnum. Balam aqa kumbra uge agiende. Nami a na Balak gam osoryonaqa gilsiqqa Israel nanqi gisa gisanjroqnsiqqa kumbra ugeq breinjroqnej. Breinjroqnsiqqa areqalo tigeltetnjreqlaqa nanqi gisan qotei atrainjro qaji ingi uyoqnsib sambala kumbra yoqnsib laqneb.

¹⁵ Tamo qudei dego Pergamum qureq di unub qaji nanqi Nikolas aqa wau tamo nanjo anjam dauryeqnub.

¹⁶ Deqa ni are bulye. Ni are bulyqasai di e urur inoq bosiy serie olekoba ijo medabuq di unu qaji dena tamo nanqi di qoto itnjrqai.

¹⁷ “Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo nam qa koroeqnum qaji nanqi minjreqlu. Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na lan qure qa ingi uliejunu qaji di anaiyit uyqas. Menij qat dego yqai. Osiy menij quraq di nam bunuj nenjrejqai. Nam di tamo bei a qalieqasai. Tamo menij oqas qaji a segi nam di qalieqas.’ O Jon, ni anjam degsi nenjrejqosim Pergamum nanjo lan angro aqaq qarinye.”

Jon a Taiataira qure nanjoq anjam qarinyej

¹⁸ Yesus na e degsi merbsiqqa olo merbej, “Taiataira qureq di tamo ungasari ijo nam qa koroeqnum qaji nanjo lan angro qa anjam endegsi nenjrejqye, ‘E Qotei aqa Niri. Ijo namdamu nam pulonj bul puloneqnu. Ijo singa minjaleqnu. Bras geregere nomyeqnaq minjaleqnu dego kere. E na anjam endi inoq qarinyonum.

¹⁹ Kumbra bole kalil ni yeqnum qaji di e qalieonum. E qalie, ni qalaqalaiyo kumbra dauryoqnsim e qa ino areqalo singilatoqnsim wau bole bole yeqnum. Osim gulbe kalil inoq di branteqnu qaji di geregere qoboioqnsim singila na tigelejunum. Kumbra ni nami yoqnem qaji di bolequja. Ariya kumbra ni bini yeqnum qaji di olo tulan boledamu. Di e qalie.

²⁰ “Ariya ino kumbra uge qujai agi ubtosiy mermqai. Unja Jesebel a ni ombla sosiq waueqnaqa ni na a wiyosaieqnum. A segi qa mareqnu, “E Qotei aqa medabu o qaji unja.” Di sai. A na ijo wau tamo nanqi gisa gisanjroqnsiqqa gam osornjreqlaqa nanqi sambala kumbra yoqnsibqqa gisan qotei atrainjro qaji ingi uyeqnum.

²¹ A are bulyqajqa e bati yem di a are bulyosim aqa sambala kumbra uratqajqa saidej.

²² Deqa ni que. E na unja di jaqatinj koba yitqa a makobaiyqas. Tamo nanqi a ombla sambalaoqnsib laqnuq qaji nanqi dego jaqatinj ti gulbe koba ti enjrqai. Nanqi aqa kumbra uge uge uratosib are bulyqasai di e nanqi degnjrqai.

²³ Aqa angro nanqi dego numit morenqab. Amqa tamo ungasari qure qure kalilq di ijo nam qa koroeqnum qaji nanqi qalieqab, e tamo kalil nanjo are miligi ti areqalo ti geregere unoqnsim peleyeqnum. Deqa ninqi quiy. E nunjo kumbra segi segi keretosiy awai enjwai.

²⁴ “Ariya ninqi qudei Taiataira qureq di unub qaji nanjo kumbra bole agi ubtosiy mernjwai. Ninqi Jesebel aqa anjam dauryosaieqnum. Tamo nanqi mareqnum, “Di Satan aqa uli anjam.” Anjam di ninqi qaliesai. Deqa e ninqi gulbe bei enjwasai.

²⁵ Kumbra bole kalil ninqi ojejunub qaji di singila na ojesoqniq e bqai.

²⁶ “Tamo a Satan ombla qotsim singilaosim ijo kumbra dauryosim gilsim gilsim dijo bati itqas di e singila yitqa a na tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi taqatnjroqnaqas.

²⁷ A na nanqi tulanj singila na taqatnjroqnaqas. Tamo nanqi web paraparainjreqluq dego kere. E na tamo di singila yitqa a wau di yqas. Ijo Abu na e singila ebej dego kere a singila yqai.

²⁸ Nebeqa burbas bunuj oqeqnu qaji di dego a yqai.

²⁹ Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo nam qa koroeqnum qaji nanqi minjreqlu.’ O Jon, ni anjam degsi nenjrejqosim Taiataira nanjo lan angro aqaq qarinye.”

3

Jon a Sardis qure nanjoq anjam qarinyej

¹ Yesus na e degsi merbsiqqa olo merbej, “Sardis qureq di tamo ungasari ijo nam qa koroeqnum qaji nanjo lan angro qa anjam endegsi nenjrejqye, ‘E Qotei aqa Mondor 7 ejunum. E bongar 7 dego ojejunum. E na anjam endi inoq qarinyonum. Kumbra ni yeqnum qaji di e qalieonum. Ino kumbra di bolesai. Nanqi ni qa mareqnum, “Ni njambile unum.” Di sai. Ni moyem.

² Deqa ni nam sirosim olo tigel. Ino kumbra bole qudei moyosaiunu qaji di ni na olo singilat. E ino kumbra kalil unonum di ijo Qotei aqa njamgalaq di keresai.

³ Anjam bole ni nami qusim dauryem qaji deqa olo are qale. Are qalsim anjam di geregere dauryosim are bulye. Ni nam sirosim tigelqasai di e bajin tamo bul inoq boqujatqai. Bati gembu e inoq bqai di ni qalieqa keresai.

⁴ “Ariya tamo ungasari qudei Sardis qureq di unub qaji nanngo kumbra bolequja. Nanngo gara jigatosai deqa nanngi gara qat jigsib e ombla walweloqnqab.

⁵ “Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na gara qat jigetqai. Aqa nam nambile qa buk miligiq di unu qaji di e na olo nuntqasai. Aqa nam di e na ijo Abu ti aqa lan angro nanngi ti nanngo ulatamuq di ubtqai.

⁶ Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo nam qa koroeqnuq qaji nanngi minjreqnu.’ O Jon, ni anjam degsi nenngrenyosim Sardis nanngo lan angro aqaq qarinye.”

Jon a Filadelfia qure nanngoq anjam qarinyej

⁷ Yesus na e degsi merbsiya olo merbej, “Filadelfia qureq di tamo ungasari ijo nam qa koroeqnuq qaji nanngo lan angro qa anjam endegsi nenngrenye, ‘E Qotei aqa tamo bole une saigoji unum. E kumbra bole qa utru. Devit a nami mandor koba soqnej dego kere e kamba Mandor Koba unum. Deqa e siran waqtqai di tamo bei na getentqa keresai. E getentqai di tamo bei na olo waqtqa keresai. E na anjam endi inoq qarinyonum.

⁸ Kumbra bole kalil ni yeqnum qaji di e qalieonum. Deqa ni unime. Ino ulatamuq di e siran bei waqtetmonum. Di tamo bei na getentqa keresai. E qalie, singila kiñala inoq di unu. Ni ijo anjam geregere ojoqnsim dauryeqnum. Ni ijo nam uratosai eqnum.

⁹ Deqa ni que. E na maritqa Satan aqa wau tamo nanngi bosib ino singaq di singa pulutosib endegsib qalieqab, e ni qalaqalaimeqnum. Nanngi segi qa mareqnuq, “Iga Juda tamo.” Di gisanj. Nanngi Juda tamo sai.

¹⁰ Ni ijo anjam dauryoqnsim gulbe qoboijejunum deqa e ni taqatmesoqnitqa Satan na tamo ungasari kalil nanngi uneq breinjirqa batiamqa a ni uneq breimqasai.

¹¹ E inoq boqujatqai. Deqa anjam ni ojejunum qaji di singila na ojesoqne. Amqa tamo bei na ino awai bole yaimqasai.

¹² “Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na a osiy ijo Qotei aqa tal ai bul namoq di tigeltit sqas. Deqa a olo bunu Qotei aqa talq dena oqedqasai. Aqa jejamuq di e na ijo Qotei aqa nam ti ijo Qotei aqa qure koba agi Jerusalem bunuj aqa nam ti ijo segi nam bunuj ti nenngrenyqai. Jerusalem bunuj agi lan goge di unu. Qure di ijo Qotei aqaq dena mandamq aiqas.

¹³ Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo nam qa koroeqnuq qaji nanngi minjreqnu.’ O Jon, ni anjam degsi nenngrenyosim Filadelfia nanngo lan angro aqaq qarinye.”

Jon a Laodisia qure nanngoq anjam qarinyej

¹⁴ Yesus na e degsi merbsiya olo merbej, “Laodisia qureq di tamo ungasari ijo nam qa koroeqnuq qaji nanngo lan angro qa anjam endegsi nenngrenye, ‘Ijo nam Anjam Bole. E Qotei aqa anjam kalil geregere palonteqnum. Ingi ingi kalil Qotei na gereijej qaji di aqa utru agi e segi. E na anjam endi inoq qarinyonum.

¹⁵ Kumbra kalil ni yeqnum qaji di e qalieonum. E qalie, ni ulili sai. Ni kankanj sai. Ni ulili sqam di kere. Ni kankanj sqam di kere.

¹⁶ Ni tulanj kankanj sai. Ni tulanj ulili sai. Ni kankanj kiñala segi. Deqa e ni ingi qusa bul ijo miligiq na oqsim ijo medabuq na beqmqai.

¹⁷ Ni ino segi nam soqtoqnsim mareqnum, “E silali koba ti unum. E ñoro koba ejunum. E ingi bei qa truquosaieqnum.” Di ni gisanjonum. Ni ingi ingi tulanj saigoji. Ni sougetejunum. Ni nam qandimo unum. Ni yosi laqnum. Di ni segi poimosai.

¹⁸ Deqa e ni endegsi mermqai. Ni ijoq dena gol namyuwo na yusiq milalej qaji di awaiyosim dena ni ñoro bole ti sqam. Ni gara qat dego awaiyosim jugwam dena ino jejamu kabutim tamo bei na ino yosi unqasai. Amqa ni jemaimqasai. Ni gorej dego awaiyosim dena ino namdamu piyim nam poimqas.

¹⁹ Tamo nanngi e qalaqalainjreqnum qaji di e na olo njirinjnroqnsim dalnjreqnum. Deqa ni ino kumbra tingitqa singilaosim are bulye.

²⁰ “Ni e nube. E siranmeq di tigelesosim kindokindoneqnum. Tamo bei a ijo kakro qusimqa siran waqtetbqas di e miligiq gilsiy aqo ombla ingi uyqom. ²¹ Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na minjitqa aqo ombla ijo awo jaram kobaq di awoqom. Nami e segi qoto singilaosimqa aqo ijo Abu wo aqa awo jaram kobaq di awoem dego kere.

²² Tamo a dabkala ti sqas di a Qotei aqa Mondor aqa anjam geregere quem. Anjam di Mondor na tamo ungasari qure qure kalilq di ijo nam qa koroeqnuq qaji nanngi minjreqnu.’ O Jon, ni anjam degsi nenngrenyosim Laodisia nanngo lan angro aqaq qarinye.” Yesus na e degsi merbej.

4

Lan qureq di nanji Qotei binjoqnsib loueqnub

¹ Onaqa e olo nam atsimqa lan goge dia siran bei waqesonaq unem. Unsim koqyeqnamqa tamo nami lelenonaq aqa kakro gul anjamobulonaq quem qaji a na endegsi merbej, “Ni goge endeq au. Bamqa kumbra kalil bunuqna brantelenqas qaji di e ni osormqai.”

² Onaqa bati qujai deqa Qotei aqa Mondor na e sinjilatbonaqa e tarosim lan goge dia awo jaram kobaquja sonaq unem. Tamo bei a awo jaramq di awesoqnej.

³ Aqa jejamu tulan minjalej. Menin jaspata tulan minjaleqnu dego kere. Aqa jejamu menin konilian bul tulan lent. Tuembin na awo jaram di kalilyesoqnej. Tuembin aqa nengren di tulan minjalej. Menin emeral tulan minjaleqnu dego kere. Tuembin di nam banqa gesgi bul.

⁴ Ariya e olo nam atsimqa awo jaram kokba 24 unjrem. Awo jaram kokba 24 dena awo jaram kobaquja ambletesoqneb. Tamo gate 24 nanji awo jaramq di awolejesoqneb. Nanji gara gat olekokba jigelenosib mandor kokba nango gate tatal wala ti gol na gereiyo qaji di atelenjosib soqneb.

⁵ Awo jaram kobaqujaq dena minjal branteqnaq unem. Qatron ti kola anjam ti dego branteqnaq quem. Awo jaram namoq di nam pulon 7 pumblojeleneb. Nam pulon dena Qotei aqa Mondor 7 nanji sigitnjrejunub.

⁶ Awo jaram namoq di ingi kobaquja bei sonaq unem. Ingi di yuwal banqa bul. A qunun bul dego. A tulan jeqilo.

Ariya e olo nam atsimqa wagme nambile so qaji qolqe unjrem. Nanji na awo jaram kobaquja agutosib tigelesoqneb. Nango bile ti qore ti dia namdamu gargekoba soqneb.

⁷ Wagme nambile so qaji namba 1 a laion bul. Wagme nambile so qaji namba 2 a makau bul. Wagme nambile so qaji namba 3 aqa ulatamu tamo ulatamu bul. Wagme nambile so qaji namba 4 a baira kobaquja tiosiq laqnu dego bul.

⁸ Wagme qolqe nambile so qaji nanji di segi segi bari 6 ti. Bileqsi qoreqsi bariqsi namdamu gargekoba soqneb. Qanam ti qolo ti nanji gaigai louoqnsib endegsis mareqnu, “Qotei a singila koba ti unu. Singila kalil aqaq di unu. A nami soqnej. A bini unu. A bunuqna bqas.” Nanji degsis louoqnsib maroqnsib olo wainjoqnsib mareqnu, “Qotei a getento koba. Qotei a getento koba. Qotei a getento koba.” Wagme qolqe nanji gaigai degsis louoqnsib mareqnu. Nanji aqaratosaeqnu.

⁹ Tamo awo jaram kobaqujaq di awejunu qaji a nambile gaigai unu. Deqa wagme qolqe nambile so qaji nanji a qa tulan areboleboleinjreqlaqa aqa nam soqtoqnsib binjyeqnu.

¹⁰ Yeqnaqa tamo gate 24 nanji singa pulutoqnsibqa tamo awo jaramq di awejunu qaji a qa loueqnu. Tamo di agi nambile gaigai unu qaji. Tamo gate nanji nango gate tatal wala ti gol na gereiyo qaji di awo jaram kobaquja namoq di breiyoqnsibqa endegsis loueqnu,

¹¹ “O gago Tamo Koba Qotei, ni segi qujai lan goge di unum.

Deqa tamo kalil nanji ni qa tulan areboleboleinjreqlaqa ino nam soqtoqnsibqa ino singila binjyeqnu.

Nanji ni kumbra degmeqnu. Di kiyaya? Ni na qujai marnam inji inji kalil branteb unub. Ni ino segi areqalo na inji inji kalil gereiyem.

Gam dena qujai inji inji kalil branteb unub.”

5

Jon a buk bei unej

¹ Onaqa e olo nam atsimqa tamo awo jaramq di awesoqnej qaji aqa ban woq di buk bei ojesonaq unem. Buk di aqa banqa olekokba. Banqa di lulumesonaq unem. Buk aqa miligiqsi qoreqsi nengren ti soqnej. Buk di tamo bei na plaltosim aqa miligi unaim deqa nanji na aqa banqa lulumyosib kandel aqa namur na qandrato 7 yeb.

² Onaqa e olo nam atsimqa lan angro singila koba bei brantonaq unem. Lan angro di a tulan lelenosiq marej, “Tamo yai a tamo bole unu deqa a na kandel aqa namur waqtosim buk di plaltqa kere?”

³ Onaqa tamo bei na buk di plaltosim aqa miligi unqajqa tamo dego bei sosai. Lan qureq di, mandamq di, mandam sorgomq di tamo dego bei sosai.

⁴ E degsi unsim deqa e tulan akamugetem.

⁵ Onaqa tamo gate bei na merbej, “O Jon, ni akamaim. Ni que. Laion a Juda aqa lej na nambabej deqa a qoto singilaosiq aqa jeu tamo nanji tulan bujnrej. A Mandor Koba Devit aqa lej na nambabej deqa a na kandel aqa namur waqtosim buk di plaltqa kere.”

Jon a Kaja Du unej

⁶ Onaqa e olo nam atsim Kaja Du tigelesonaq unem. A qalnab moiyej olo nambile so bulonaq unem. A awo jaram ti wagme nambile so qaji qolqe nanji ti tamo gate nango awo

jaram kokba ti ambleq di tigelesonaq unem. A qala 7 ti nãmdamu 7 ti soqnej. Nãmdamu 7 dena Qotei aqa Mondor 7 nanqi sigitnjrejunub. Mondor di Qotei na qarinjrnãqa sawa sawa kalilq gileleñeb qaji.

⁷ Onaqa Kaja Du a bosiqã tamo awo jaramq di awesoqnej qaji aqa ban woq dena buk di yaiyej.

⁸ Buk di yaiyonaqa wagme ñambile so qaji qolqe nanqi ti tamo gate 24 nanqi ti bosib Kaja Du aqa areq di sinãa puluteb. Nanqi kalil segi segi gombin ti tabir gol na gereiyo qaji ti ojeleresoqneb. Tabirq dena qurem oqoqnsiqã Qotei aqa ulatamuq di branteqnu. Qurem di quleq boledamu. Qurem di aqa utru agiende. Qotei aqa segi tamo unãasari nãngo pailyo qurem bul oqoqnsiqã aqa ulatamuq di branteqnu.

⁹ Wagme qolqe nanqi ti tamo gate nanqi ti bosib Kaja Du aqa areq di sinãa pulutosibqã lou bunuj na endegsib louoqneb,

“O Kaja Du, ni buk di osimqã kandel aqa namur buk qandratejunu qaji di waqtqã kere. Ni lumnab moisim ino leñ aiyej deqa ni na ino segi tamo unãasari nanqi awainjrsimqã Qotei aqa banq di ateleñem unub.

Od, ni na tamo unãasari leñ segi segi, anjam maro segi segi, jejamu segi segi, sawa segi segi nanqi awainjrsimqã Qotei aqa banq di ateleñem.

¹⁰ Ni na nanqi giltnjrem deqa nanqi Qotei aqa atra tamo ti mandor kokba ti sosib mandamq di tamo unãasari nanqi taqatnjroqñqab.”

Inqi inqi kalil nanqi Kaja Du aqa ñam soqtoqneb

¹¹ Ariya e olo ñam atsimqã lañ anãro tulan gargekoba tigelesonab unjrem. Nanqi di iga na sisiyqã keresai. Nanqi handet milion dego. Nanqi tigelosibqã awo jaram ti wagme ñambile so qaji nanqi ti tamo gate 24 nanqi ti agutnjresosibqã tulan murqunyeqñab e nãngo kakro quem.

¹² Nanqi endegsib leleñoqnsib maroqneb,

“Kaja Du agi nami qalñab moiyej qaji a sinãila ti ñoro ti powo ti ñam ti rian ti arebolebole ti oqa kere.

Deqa tamo unãasari kalil nanqi aqa ñam soqtoqnsibqã a qã tulan areboleboleinjroqñimqã a binjiyoqnsib sqab.”

¹³ Onaqa inqi inqi kalil Qotei na gereinjrej qaji nanqi anjam mareqñab e nãngo kakro quem. Inqi inqi kalil lañ qureq di, mandamq di, mandam sorgomq di, yuwal miligiq di unub qaji nanqi anjam mareqñab e nãngo kakro quem. Od, inqi inqi kalil sawa sawa kalilq di unub qaji nãngo kakro quem. Nanqi endegsib maroqneb,

“Tamo awo jaramq di awejunu qaji nanqi Kaja Du wo bati gaigai arebolebole ti ñam ti rian ti sinãila ti oqnsib sqab.

Deqa iga bati gaigai nanqi aiyej binjinroqñom.”

¹⁴ Onaqa wagme qolqe ñambile so qaji nanqi maroqneb, “Anjam di bole.” Degsib mareqñabqã tamo gate nanqi sinãa pulutoqnsib louoqneb.

6

Kaja Du a kandel aqa namur 7 waqteleñej

¹ Onaqa Kaja Du a buk di ojesonaq e unem. Buk di kandel aqa namur na qandrato 7 yeb. Kaja Du a kandel aqa namur namba 1 waqtonaqa wagme ñambile so qaji matu a namoosiq marej, “Ni au.” Aqa kakro di kola anjam ato bulonaq e quem.

² Degsi marnaqa e ñam atsimqã hos qat bei brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji a an ti. Nanqi na gate tatal wala ti yonabqã aqa gateq di atsiqa qoto sinãilaqa marsiqã gilsiq qoto sinãilaqnej.

³ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 2 waqtonaqa wagme ñambile so qaji namba 2 na marnaq e quem, “Ni au.”

⁴ Degsi marnaqa hos bei brantej. Hos di lent. Nanqi na tamo hos quraq di awesoqnej qaji a sinãila yeb. Yonabqã a na tamo unãasari mandamq di soqneb qaji nãngo areqalo niñaqyetyrnãqa nanqi lawo kumbra uratosib tamo nanqi ñumoqnsib moiyoñroqñeb. Nanqi na a serie kobaquja yonabqã gilsiq wau di yoqnej.

⁵ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 3 waqtonaqa wagme ñambile so qaji namba 3 na marnaq e quem, “Ni au.” Degsi marnaqa e ñam atsimqã hos tulu brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa banq di skel ojesonaq e unem.

⁶ Unsimqã wagme qolqe ñambile so qaji nãngo ambleq di tamo bei na anjam marnaq e aqa kakro quem. A na tamo hos quraq di awesoqnej qaji di minjej, “Ni na tamo unãasari nanqi mam koba enjre. Yimqã nanqi silali kobaquja na bem sum tabir qujai segi awaiyoqñqab. Silali kobaquja na bali dego tabir qalub segi awaiyoqñqab. Deqa ni na oliv ñamtañ ti wain sil ti ugeugeiyaim.”

⁷ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 4 waqtonaqa e wagme njambile so qaji namba 4 aqa kakro quem. A marej, “Ni au.”

⁸ Degsi marnaqa e njam atsimqa hos merient brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa ñam Moiyo. Moiyo Qure na a dauryosiq laqnej. Onaqa nanği aiyel siñgila osib tamo unğasari mandam taqal qujaiq di so qaji nanği serie na ti mam na ti ma uge na ti wagme juwanj na ti ñumnab moreñeb. Mandam taqal qalubq di so qaji nanği uratnrjnab soqñeb. Nanği ñumosai.

⁹ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 5 waqtonaqa Qotei aqa tamo unğasari nami ñumnab moreñeb qaji nanğo qununj atra bijal sorgomq di sonab e unjrem. Tamo unğasari nanği di Qotei aqa anjam siñgila na ojesosib mare mare laqñeb deqa jeu tamo nanği na nanği ñumnab moreñeb.

¹⁰ Nanğo qununj tulan lelenoqnsib Qotei endegsib minjoqñeb, “O Tamo Koba, ni inği inği kalil nanğo Mandor Koba. Ni gaigai kumbra bole yeqnum. Ni getento koba. Ni kumbra bole segi yeqnum. Deqa ni iga merge. Iga bati gembub tariñonamqqa jeu tamo mandamq di unub qaji nanği na iga lugñab gago leñ aiyej deqa ni kamba peginjrsim awai uge enjrqam?”

¹¹ Onaqa Qotei a gara jugo qat olekokba elenosiqa nanği segi segi jigetnrjsiqa minjrej, “Niñgi mati kiñala aqaratosib tariñoqnsib soqniy. Jeu tamo nanği na niñgi lungñab nunğo leñ aiyej dego kere nunğo wau qujai nanği ti nunğo was nanği ti degsib ñumqab. Tamo gembub jeu tamo nanği na ñumqab di e segi maritqa nanği kalil ñumekritib kereamqqa bati deqa e kamba nanği peginjrsiy awai uge enjrqai.”

¹² Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 6 waqtonaqa e njam atsimqa miminj tulan kobaquja donaq unem. Unem di señ ambruosiq gara tulu bulej. Bai lentosiq leñ bulej.

¹³ Onaqa bongar nanği lanj goge na ululoñosib mandamq aiyelenqñeb. Jagwa koba boqnsiq qura qunjimyeqnaqa gei qoqi ululoñosib mandamq aiyelenqñeb dego kere.

¹⁴ Lanj dego loumej. Qobunj rer qalsib lubteqñub dego kere. Mana ti nui ti kalil nanğso so sawa uratosib jaraiyeb.

¹⁵ Jaraiyonabqa mandor kokba ti tamo ñam ti qaja tamo nanğo gate ti ñoro tamo ti tamo siñgila ti kanğal tamo ti tamo nanğo segi wau ojo qaji nanği ti kalil gulbe di unsibqa ulaugetosib meniñ kokba miligiq di ulielenqñeb. Osib mana miligiq di dego ulieb.

¹⁶ Uliesosib tulan lelenkobaqnsib mana ti meniñ kokba ti kalil endegsib minjroqñeb, “Niñgi bosib iga kabutgibqa tamo awo jaramq di awejunu qaji a na iga nugwasai. Kaja Du aqa minjinj dego gagoq bqasai.

¹⁷ Nanği aiyel tamo unğasari nanği qa minjinj oqetnrjqqa bati brantqo deqa tamo yai na nanğo siñgila gotranjya kere? Tamo dego bei sosai.”

7

Israel tamo 144,000 nanği Qotei aqa toqor eb

¹ Onaqa lanj angro qolqe nanği lanj utru qolqeq di tigelesonab e unjrem. Jagwa qolqe nanği na mandam ti yuwal ti njam banğa ti puynjraib deqa lanj angro qolqe nanği dena jagwa qolqe di getentnrjesoqñeb.

² Lanj angro nanği di Qotei na mandam ti yuwal ti niñaqnrjqajqa siñgila enjrej. Onaqa lanj angro bei señ oqo sawaq dena brantonaq e unem. A na Qotei njambile gaigai unu qaji aqa toqor ojesosiqa tulan lelenosiqa lanj angro qolqe nanği di minjrej,

³ “Niñgi mandam ti yuwal ti njam banğa ti nami niñaqnrjraib. Iga mati gago Qotei aqa wau tamo nanğo lanjaq di toqor atnam soqñimqqa di niñgi na inği inği kalil di niñaqnrjriy.”

⁴ Onaqa tamo gembub toqor elenqñeb di marnab e quem. Tamo 144,000 nanğso lanjaq di toqor atelenqñeb. Tamo nanği di Israel nanğso moma utru 12 nanğso leñ.

⁵ Juda aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Ruben aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Gat aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb.

⁶ Aser aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Naptali aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Manase aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb.

⁷ Simeon aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Livali aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Isakar aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb.

⁸ Sebulun aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Josep aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb. Benjamin aqa leñ na tamo 12,000 nanği toqor elenqñeb.

Tamo unğasari tulan gargekoba nanği koroesosibqa Qotei binjiyoqñeb

⁹ Onaqa bunuqna e olo njam atsimqa tamo unğasari tulan gargekoba koroesonab unjrem. Tamo unğasari nanği di tamo bei na sisiyqa keresai. Nanği leñ segi segi, sawa segi segi, jejamu segi segi, anjam maro segi segi. Nanği awo jaram ti Kaja Du ti nanğso areq di tigelosibqa gara jugo qat olekokba jigelenosib nanğso banj na tuwom banğa ojeleñesoqñeb.

¹⁰ Osib nanği singila na endegsib maroqneq, “Iga padalqa laqnamqa gago Qotei awo jaram kobaq di awejunu qaji nanği Kaja Du wo na iga elenjosib boletgeb.”

¹¹ Onaqa lañ anğro kalil nanği na awo jaram ti tamo gate nanği ti wagme qolqe ñambile so qaji nanği ti agutnjrsib tigelesoqneq. Tigelesosibqa awo jaram namoq di singa pulutoqnsib Qotei qa endegsib louoqneq,

¹² “Bole. Gago Qotei a bati gaigai arebolebole ti rianj ti powo ti ñam ti singila ti sqas. Deqa iga a binjyoqnsim sqom. Bole.”

Qotei na aqa tamo unğasari nanngo gulbe kalil kobotetnrqas

¹³ Onaqa tamo gate bei na nenembej, “Tamo unğasari gara qat olekokba jigejunub qaji di yai nanği? Nanği tal qabe?”

¹⁴ Onaqa e na kamba minjem, “O ijo tamo koba, ni segi qalie.” Onaqa merbej, “Tamo unğasari nanği di jeu tamo nanği na tulañ ugeugeinjsib gulbe ti jaqatinj ti enjreb. Nanği Kaja Du aqa leñ aiyej qaji dena nanngo gara yanselenonab qatej.

¹⁵ Deqa nanği Qotei aqa awo jaram namoq di tigeleqnsibqa bati gaigai qanam ti qolo ti Qotei aqa atra tal miligiq di sosibqa a waueteqneq. Qotei awo jaram kobaq di awejunu qaji a segi nanği koba na sosimqa taqatnjroqneq.

¹⁶ Deqa nanği olo bunu mamnjrqasai. Nanği bunu ya qarnjrqasai. Senj na olo nanği kanjkanjrqasai. Inji bei na dego nanği kanjkanjrqasai.

¹⁷ Kaja Du awo jaram jomomq di unu qaji a nanngo Mandor Koba gaigai sqas. A nanği joqoqnsim ñambile gaigai sqajqa ya jumbumq giloqneq. Qotei na nanngo ñam ya kalil nuntetnjrimqa nanği olo bunu akamqasai.”

8

Kaja Du a kandel aqa namur namba 7 waqtej

¹ Onaqa Kaja Du a kandel aqa namur namba 7 waqtonaqa lañ qureq di nanği kirikiriosib sonab sawa dabkonjosiq sokiñalayej.

² Sokiñalayoñaq e na lañ anğro 7 Qotei aqa ulatamuq di tigelesoqneq qaji nanği unjrem. Unjrem di nanği gul 7 ojsib tigelesoqneq.

³ Onaqa lañ anğro bei bosiqqa atra bijal jomomq di tigelesoqnej. A tabir gol na gereiyo qaji di ojesoqnej. Di kiyaaqa? A ñam sum osim tabir miligiq di bilentosim koitimqa qurem quleq ti oqwañqa deqa. Onaqa nanği ñam sum koba a yonabqa osiqqa Qotei aqa segi tamo unğasari kalil nanngo pailyo ti ñam sum de ti turtosiqqa atra bijal gol na gereiyo qaji dia Qotei atraiyey. Atra bijal di awo jaram namoq di unu.

⁴ Atraiyonaqa Qotei aqa segi tamo unğasari nanngo pailyo ti qurem quleqt de ti lañ anğro aqa bañq dena oqsiqua Qotei aqa ulatamuq di brantej.

⁵ Onaqa lañ anğro a tabir di osiqqa atra bijalq dena ñamyuwo osiqqa tabirq di jugonaq maqonaqa waiyonaq mandamq aiyej. Ainaqa kola anjam ti qatronj ti minjal ti miminj koba ti brantej.

Lañ anğro qolqe nanği gul anjameb

⁶ Onaqa lañ anğro 7 gul 7 ojesoqneq qaji nanği gul anjamqajqa tigelosib rarieb.

⁷ Lañ anğro namba 1 a namo aqa gul anjamej. Gul anjamonaqa ais awa bul ñamyuwo ti leñ ti turtosib mandamq aiyeq. Ainabqa ñamtañ ti ñinj ti mandam taqal qujaiq di so qaji di kalil yuekriteb. Mandam taqal aiyeq uratonab soqnej.

⁸ Onaqa lañ anğro namba 2 na aqa gul anjamonaqa inji bei mana kobaquja bul yusiq puloñeqnaqa osib waiyonab yuwalq aiyej. Ainaqa yuwal taqal qujai leñ bulyey. Yuwal taqal aiyeq leñ bulyosai.

⁹ Degonaqa wagme kalil yuwal taqal qujaiq di ñambile so qaji nanği moreñeb. Qobun kalil dego yuwal taqal qujaiq di so qaji nanği padalekriteb.

¹⁰ Onaqa lañ anğro namba 3 na aqa gul anjamonaqa bongar kobaquja tor bul yusiq puloñjosiq lañ qure uratosiq ya ti ya jumbum ti mandam taqal qujaiq di so qaji deq aiyej. Mandam taqal aiyeq di sai.

¹¹ Bongar di aqa ñam Isa Koba. Bongar di ya ti ya jumbum ti mandam taqal qujaiq di so qaji deq ainaqa ya di isakobaeb. Deqa tamo gargekoba nanği ya di uysib isakobainjrnaqa moreñeb.

¹² Onaqa lañ anğro namba 4 na aqa gul anjamonaqa senj taqal qujai ugeej. Bai taqal qujai dego ugeej. Bongar kalil lañ taqal qujaiq di so qaji nanği dego ugeelenjeb. Lañ taqal aiyeq di sai. Deqa qanam senj taqal qujai ambruej. Qolo bai taqal qujai ambruej. Bongar kalil lañ taqal qujaiq di so qaji nanği dego ambruelenjeb.

¹³ Onaqa e olo ñam atsimqa baira kobaquja lañ sorgomq di tiosiq laqnaq unem. A tulañ lelenjosiq endegsi marnaq e quem, “O aiyo! Lañ anğro qalub nanği gul anjamosaiunub.

Nanġi gul anjamabqa tamo unġasari mandamq di unub qaji nanġi gulbe tulaġ kokba osib padalougetqab.”

9

Lanġ anġro namba 5 na aqa gul anjamej

¹ Onaqa lanġ anġro namba 5 na aqa gul anjamonaqa bongar bei lanġ uratosiq mandamq aiyeqnaq e unem. Unem di nanġi na bongar di sinġila yonabqa a gilsiq sub guma koba waqtej.

² Waqtonaqa qurem koba subq dena oqej. Liki yusiq qurem koba oqeqnu dego kere. Subq dena qurem oqsqa senj ti lanġ ti ambrutej.

³ Onaqa quremq dena sis tulaġ gargekoba nanġi brantosib mandamq aiyelenjeb. Mandamq ainabqa Qotei na nanġi sinġila koba enjrej. Sinġila di belqalaqala nanġo sinġila ti kere.

⁴ Sinġila enjrsiq minjrej, “Ninġi na ñinġ ti ñam banġa gesġi ti ñamtaġ ti ugeugeinjraib. Nanġi uratnjrib soqneb. Tamo unġasari nanġo lanġaq di Qotei aqa toqor osai qaji nanġi segi ugeugeinjriy.

⁵ Ugeugeinjrsib jaqatin koba enjroqnbq bai 5 nanġi jaqatin oqnsib sqab. Ariya ninġi na nanġi moiyojnraib. Jaqatin segi enjroqniy.” Onaqa sis nanġi dena tamo unġasari Qotei aqa toqor osai qaji nanġi jaqatin tulaġ uge enjroqneb. Belqalaqala na tamo unġasari nanġi uñinjreqnub dego kere.

⁶ Bati deqa tamo unġasari nanġi morenqa gam ñamab ñamab ugeinjrqa. Nanġi morenqa are soqnim nanġi morenqa keresai.

⁷ E sis nanġi unjrem di hos qoto qa gilqajqa walatnjreqnub dego kere. Sis nanġo gateq di gate tatal gol na gereiyo qaji atelenesoqneb. Nanġo ulatamu tamo ulatamu bul.

⁸ Nanġo gate banġa olekoba. Unja nanġo gate banġa bul. Nanġo qalagei laion nanġo qalagei bul.

⁹ Nanġo are targaq di gara jugo dumu bul sinġila koba atesoqneb. Nanġo bari aqa anjam ato hos gargekoba ronġom ti qoto qa gurgur ti gileqnb sinġa anjam ateqnub dego kere.

¹⁰ Sis nanġo weru belqalaqala nanġo weru bul, qaja ti. Nanġo sinġila weruqsi unu. Weru dena tamo unġasari nanġi jaqatin enjrqqa kere. Yim nanġi bai 5 jaqatin oqnsib sqab.

¹¹ Sis nanġo mandor agi sub guma koba taqato qaji lanġ anġro. Aqa ñam Hibru anjam na Abadon. Gago anjam na Tamo Padaltnjro Qaji.

¹² Gulbe kobaquja namba 1 agi koboqo. Ninġi quiy. Gulbe kokba aiyel brantosai unub. Sokiñalayosib brantqab.

Lanġ anġro namba 6 na aqa gul anjamej

¹³ Onaqa lanġ anġro namba 6 na aqa gul anjamonaqa atra bijal gol na gereiyo qaji aqa qala qolqe nanġo ambleq dena tamo bei aqa kakro brantonaq e quem. Atra bijal di Qotei aqa ulatamuq di unu.

¹⁴ Onaqa tamo dena lanġ anġro namba 6 gul ojesoqnej qaji di minnej, “Lanġ anġro qolqe Yufretis ya koba qalaq di tontnjreb unub qaji nanġi di palontnjre.”

¹⁵ Onaqa lanġ anġro namba 6 a anjam di qusiqa gilsiq lanġ anġro qolqe nanġi di palontnjrej. Nanġi na tamo unġasari kalil mandam taqal qujaiq di so qaji nanġi ñumib morenqajqa deqa osiq nanġi palontnjrej. Tamo unġasari mandam taqal aiyelq di so qaji nanġi ñumqasai. Nanġi bole sqab. Bati Qotei a nami giltej qaji di brantimqa lanġ anġro qolqe nanġi dena tamo unġasari nanġi ñumqab. Nanġi deqa tariñosib sonab bati di tinġin brantonaqa lanġ anġro namba 6 a gilsiq nanġi palontnjrej.

¹⁶ Onaqa qaja tamo tulaġ gargekoba hos quraq di awesoqneb qaji nanġi branteb. Nanġi 200 milion e degsi quem.

¹⁷ E ñeio bulosimqa tamo hos quraq di awesoqneb qaji nanġi unjrem di nanġo are targaq di gara jugo dumu bul sinġila koba jigelenesoqneb. Gara jugo qudei di nanġo wala lent. Qudei qenjent. Qudei merient. Hos nanġo gate laion nanġo gate bul. Nanġo medabuq na ñamyuwo ti qurem ti meniñ yuo ti brantelenjeb.

¹⁸ Gulbe qalub dena tamo unġasari kalil mandam taqal qujaiq di so qaji nanġi ñumelenjeb. Mandam taqal aiyel urateb. Ñamyuwo ti qurem ti meniñ yuo ti hos nanġo medabuq na brantelenjeb qaji dena tamo unġasari nanġi ñumelenjeb.

¹⁹ Hos nanġo sinġila nanġo medabuqsi weruqsi unu. Nanġo weru amal bul, gate ti. Nanġo weru dena tamo unġasari nanġi ugeugeinjreqnub.

²⁰ Ariya tamo unġasari gulbe qalub dena ñumosai qaji nanġi are bulyosai. Nanġi mondor uge uge ti gisan qotei nanġo sulum ti binjroqneb. Nanġo kumbra uge di nanġi uratosai-oqneb. Nanġo segi ban na sulum di gereiyoqneb. Gol na silva na bras na meniñ na ñamtaġ na ti gereiyoqneb. Sulum di qunun saiqoġi. Deqa nanġi ñam atqa keresai. Nanġi anjam quqwa keresai. Nanġi walwelqa keresai.

²¹ Tamo ungasari nanği di leñ ojoqneb. Nanği gumaninoqneb. Nanği quñam qaloqneb. Nanği sambaloqneb. Nanği bajinoqneb. Nanžo kumbra uge uge kalil di nanği uratosaiqneb. Osib are bulyosaiqneb.

10

Jon a buk kiñala uyej

¹ Onaqa lañ anğro bei a lañ goge na aiyeqnaq e unem. A lañ anğro singila koba. A lañbi na kabuosiqqa aqa gateq di tuembiñ atesoqnej. Aqa ulatamu señ bul suwanjoqnej. Aqa singa tal ai yusiq ñanğao bul.

² Aqa banq di buk kiñala bei waqesonaq ojesoqnej. Aqa singa wo yuwalq di atej. Singa qonan mandamq di atej.

³ A tulan leleñej. Laion anjameqnu dego kere. Lelenonaqa kola 7 nanği anjam ateb.

⁴ Kola 7 nanği anjam atnabqa e nanžo anjam qusim nenğrenyqa laqnamqa lañ goge dia tamo bei anjam marnaqa e aqa kakro quem. A na merbej, “Kola 7 nanžo anjam di qusim tent. Nenğrenyaim.”

⁵ Onaqa lañ anğro yuwalqsi mandamqsi singa atsiq tigelesonaq e unem qaji a na aqa banq wo soqtonaqa lañq oqej.

⁶ Osiqa Qotei lañ ti mandam ti yuwal ti inği inği kalil ti gereiyelenej qaji aqa ñam na endegsi marej, “E bole marqai. Diño bati jojomqo. Deqa Qotei a tariñsokobaiyqasai.

⁷ Lañ anğro namba 7 na aqa gul anjamamqa Qotei aqa uli anjam nami aqa medabu o tamo nanği minjroqnej qaji di a na babtəkritqas. Uli anjam di Qotei aqa anjam bole. Aqa medabu o tamo nanği di aqa wau tamo.”

⁸ Onaqa tamo lañ goge dia anjam merbonaq e aqa kakro quem qaji a na olo merbej, “Ni gilsim lañ anğro aqa singa yuwalqsi mandamqsi atsiq tigelejunu qaji aqa banq di buk waqejunu di yayiosim am.”

⁹ Onaqa e lañ anğro di aqa areq gilsim minjem, “Ni buk kiñala ino banq na ojejunum qaji di e ebe.” Onaqa merbej, “Ni osim uye. Uyimqa ino medabuq di bisim qaq bul tulan qaqañimqas. Aisim ino bi aniğ di isakobaimqas.”

¹⁰ A degsi merbonaqa e aqa banq dena buk kiñala di yayiosim uyem. E uynamqa ijo medabuq di bisim qaq bul tulan qaqañimbej. Aisiq ijo bi aniğ di isakobaiibej.

¹¹ Onaqa nanği na olo merbeb, “Ni Qotei aqa medabu osimqa anjam palontoqnaqam. Tamo ungasari leñ segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi nanžo kumbra qa ni anjam palontoqnaqam. Mandor kokba gargəkoba nanžo kumbra qa dego ni anjam palontoqnaqam.”

11

Tamo aiyel nanği Qotei aqa anjam palontoqneb

¹ Onaqa nanği na e walwelqajqa toqon ebsibqa merbeb, “Ni toqon endi waiyosim Qotei aqa atra tal aqa ole keret. Osim atra bijal aqa ole dego keret. Tamo ungasari atra tal miligiq di loueqnub qaji nanği dego sisiy.

² Ariya ni que. Koro sawa atra tal meq di unu qaji di keretaim. Di urat. Qotei na koro sawa di tamo Juda sai nanği enjrimqa nanği aqa qure koba niñaqyoqñibqa bai 42 gilqas.

³ Bati deqa e na ijo anjam palonto tamo aiyel qarimñritqa nanği are ugeo qaji gara jigsib ijo anjam palontoqñibqa bati 1,260 gilqas.”

⁴ Tamo aiyel di kañar qeli bul. Nanği aiyel lam bul dego. Nanği mandam taqato qaji Tamo Koba aqa ulatamuq di tigelejunub.

⁵ Tamo qudei na nanği aiyel ugeugeinjrqa maribqa nanžo aiyel medabuq na nğamyuwo brantosim nanžo jeu tamo nanği di koitnjrim yuekritisib moreñqab. Tamo bei na nanği aiyel ugeugeinjrqa marimqa kumbra dena qujai a segi moiqas.

⁶ Qotei na nanği aiyel singila enjrimqa nanžo anjam maro bati qa nanği lañ getentibqa awa bğasai. A na nanği aiyel singila enjrimqa nanği maribqa ya kalil leñ bulyqas. Nanği aiyel na tamo ungasari nanği gulbe uge uge enjroqnaq kere. Yim dena nanği tulan niñaqoqñqab. Nanği aiyel marwa di babtqajqa are soqñim babtqoqñqab.

⁷ Nanžo aiyel anjam maro bati koboamqa wagme juwan sub guma kobaq di unu qaji a subq dena brantosim nanği aiyel qoto itnjrsim a qoto singilaosim nanği ñumim moreñqab.

⁸ Moreñabqa nanžo aiyel jejamu qure aqa gam koba ambleq di uratnjrib sqab. Qure di aqa ñam iga sasirosim mareqnum, “Sodom ti Isip ti.” Qure dia nami nanžo Tamo Koba nğamburbasq di qamnab moiyej.

⁹ Nanžo aiyel jejamu gam ambleq di soqñibqa tamo ungasari jejamu segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi, leñ segi segi kalil nanği belenosiñ nanžo aiyel jejamu koqñroqñibqa bati qalub bei oto gilqas. Nanžo aiyel jejamu subq atqa saidoqñqab.

¹⁰ Nanġi aiyel morenjonub deqa tamo unġasari kalil mandamq di unub qaji nanġi nanġi tula areboleleinjroqnimqa ingi uyoqnsib lou tuoqnsib nanġo was nanġi lueinjroqnaq. Nanġi kumbra degyoqnaq. Di kiyaya? Qotei aqa medabu o tamo aiyel nanġi dena tamo unġasari kalil mandamq di so qaji nanġi jaqatin koba enjroqneq deqa.

¹¹ Bati qalub bei oto di koboonaqa Qotei na jagwa qarinyonaqa nanġo aiyel miligiq aiyej. Ainaqa nanġi aiyel olo mandor osib nambale sosib tigeleb. Tigelonabqa tamo unġasari nanġi na nanġi aiyel unjrsib tula ulaugeteb.

¹² Onaqa lan goge dia lan angro bei a tula lelenosiqqa nanġi aiyel metnjrej, “Ninġi goge endeq boiy.” Metnjrnaqa nanġi aiyel aqa kakro qusibqa lanbi miligiq na lan qureq oqeqnabqa nanġo jeu tamo nanġi na nanġi koqnjresoqneq.

¹³ Onaqa bati qujai deqa mimin tula kobaquja dosiq qure koba di renginyonaqa qure taqal qujai padalej. Qure taqal 9 padalosai. Mimin dena tamo unġasari 7,000 padaltnjrej. Onaqa tamo unġasari mimin dena padaltnjrosai qaji nanġi tula ulaugetosib Qotei lan qureq di unu qaji aqa nam soqteb.

¹⁴ Gulbe kobaquja namba 2 agi koboqo. Ninġi quiy. Sokiñalayimqa olo gulbe kobaquja namba 3 brantqas.

Lan angro namba 7 na aqa gul anjamej

¹⁵ Onaqa lan angro namba 7 na aqa gul anjamaonaqa tamo unġasari kalil lan qureq di so qaji nanġi tula lelenosib endegsib marnab e quem, “Gago Tamo Koba aqa Kristus wo Mandor Kokba sqajqa bati brantqo. Deqa nanġi aiyel bati gaigai Mandor Kokba sosib mandam taqatqab.”

¹⁶ Onaqa tamo gate 24 Qotei aqa ulatamuq di nanġo awo jaramqsi awesoqneq qaji nanġi sinġa pulutosib nam quosib Qotei louetoqneq.

¹⁷ Osib endegsib pailyoqneq,
“O Tamo Koba Qotei, sinġila kalil inoq di unu.
Ni bini unum. Ni nami soqnem.
Ni na ino sinġila osim ni Mandor Kobaonum.

Deqa iga ni binjimeqnum.
¹⁸ Sawa bei bei qaji nanġi tula minjin oqetnjreqnu.
Ino minjin oqwaqqa bati dego brantqo.
Ni na tamo unġasari morenjo qaji nanġi peginjraqajqa bati brantqo.

Ni na ino wau tamo kalil nanġi awai bole enjraqajqa bati dego brantqo.
Ino wau tamo nanġi di agi ino medabu o qaji tamo ti, ino segi tamo unġasari bole nanġi ti,
tamo kalil ino nam qa ulaeqnub qaji nanġi ti.
Ino wau tamo nanġi di agi tamo nam kokba ti tamo nam saiqoji ti. Ni na nanġi awai bole enjraqajqa bati brantqo.

Ariya tamo unġasari mandam ugeugeiyeqnub qaji nanġi ni na kamba ugeugeinjraq bati dego brantqo.”

¹⁹ Tamo gate 24 nanġi deqsib Qotei qa loueqnabqa lan angro nanġi na Qotei aqa atra tal lan qureq di unu qaji aqa siran waqteb. Waqtosibqa Qotei aqa dal anjam so qaji nam mongum tal miligiq di sonaq uneb. Onaqa minjal ti qatron ti kola anjam ti mimin ti ais onġol kokba awa bul ti aiyelenjeb.

12

Jon a uña bei amal uge wo unjrej

¹ Lan goge dia Qotei aqa manwa bei brantonaq e unem. E unem di uña bei tigelesoqnej. Uña di a sen na kabuosiqqa baiq di tigelesoqnej. Aqa gateq di bongar 12 atsiq soqnej.

² Uña di a guman ti. A angro oqajqa jejamu jaqatinyeqnaqa tula pailoqnej.

³ Onaqa lan goge dia manwa bei brantonaq e unem. E unem di amal lent kobaquja soqnej. Amal di aqa gate 7 ti aqa qala 10 ti soqnej. Aqa gateq di dego gate tatal 7 soqneq. Gate tatal di mandor kokba nanġi na ateqnub degaji bul.

⁴ Aqa weru na bongar kalil lan taqal qujaiq di so qaji nanġi butuynjrnaqa ululojosib mandamq aiyelenjeb. Lan taqal aiyelq di sai.

Uña di angrotimqa amal dena angro a qalsim uyqajqa deqa osiq uña aqa areq di tigelesosiq koqyosiq tariñoqnej.

⁵ Onaqa uña di aqaratonaga aqa angro mel nambabej. Angro di mondon Qotei na sinġila yimqa a bu toqon ojsim tamo unġasari kalil sawa sawa kalilq di unub qaji nanġi sinġila na taqatnjroqnaq. Angro mel nambabej qaji di Qotei na oqujatosiq lan qureq osi oqej. Oqsiqu aqa awo jaramq di awotej.

⁶ Onaqa uña di a ulanosiqqa wadau sawaq gilej. Dia aqa segi so sawa Qotei na nami gereiyetej. A di soqnimqa Qotei na bati 1,260 a taqatesosim ingi anaiyoqnaq.

⁷ Ariya lanj goge dia qoto koba brantej. Lanj angro gate Maikel aqa lanj angro nanji ti tigelosib amal qoto iteb. Onaqa amal aqa lanj angro nanji ti kamba tigelosib Maikel aqa lanj angro nanji ti qoto itnjreb.

⁸ Onaqa amal aqa lanj angro nanji ti qoto singilaqajqa keresaijnrej deqa nanji lanj qureq di sqa keresai.

⁹ Qotei aqa lanj angro nanji na amal kobaquja aqa lanj angro nanji ti breinjrnab mandamq aiyeleneb. Amal di nami soqnej qaji. Aqa ñam Satan. Aqa ñam bei, "Tamo Ungasari Kalil Nanjo Ñam Ugetetnjro Qaji." A na tamo ungasari kalil mandamq di unub qaji nanji gisa gisanjnreqnu.

¹⁰ Onaqa olo lanj goge dia lanj angro bei tulanj lelenonaqa e aqa kakro quem. A anjam endegsi marej, "Tamo ungasari nanji padalqa laqnaqqa gago Qotei na nanji elenqo. A kumbra di yqo deqa aqa singila boleq dekritqo. A gago Mandor Koba unu. Amal na qolo ti qanam ti Qotei aqa ulatamuq di gago Kristen was nanjo ñam ugetetnjreqnu. Amal di waiyonub mandamq aiqo. Deqa bini Qotei aqa Kristus a ñam koba ti singila koba ti unu.

¹¹ Gago was nanji nanjo segi jejamu bole sqajqa deqa are qalosaioqneb. Kaja Du a moisiq aqa lenj aiyej deqa nanji qoto bunjoqnsib endegsib are qaloqneb, 'Unqum, jeu tamo nanji na iga lugwajqa marsib lugwab di kere. Iga deqa ulaqasai.' Nanji degsib are qaloqnsib Yesus aqa anjam mare mare laqneb.

¹² Deqa lanj qure ti tamo ungasari lanj qureq di unub qaji ninji ti areboleboleingeme. Mandam ti yuwal ti ninji geregere ñam atiy. Gulbe kobaquja nunjoq di brantqas. Satan a sokiñalayosim padalqas di qalieosiq deqa minjin ani oqetqoqa ninji ugeugeingwa aiqo." Lanj angro a anjam degsi marej.

¹³ Amal di waiyonab mandamq aiyej di unsiqa a na unja angro mel ñambabtej qaji di qalim moiqaqqa deqa dadauryoqnej.

¹⁴ Onaqa nanji na baira kobaquja aqa bari aiyel unja di yonabqa jigsiga amal di uratosiq pururuosiq aqa segi so sawaq gilsiq wadau sawaq di brantej. Dia Qotei na unja di geregere taqatosimqa wausau qalub bai 6 inji anaiyoqnas.

¹⁵ Onaqa e olo ñam atsimqa amal aqa medabuq na ya beqyonaqa ya meli do bulosiq unja di dauryonaq unem. Ya dena unja di qalsim moiyoqajqa deqa amal na ya di beqyej.

¹⁶ Onaqa mandam na unja aqaryaiyosiq meanosiq ya amal na beqyej qaji di kalil uyekritej.

¹⁷ Deqa amal a unja qa minjin ani oqetonaqa unja aqa angro qudei nanji qoto itnjrqajqa gilej. Unja aqa angro nanji di agi tamo ungasari Qotei aqa dal anjam dauryoqnsibqa Yesus aqa anjam mare mare laqnuq qaji.

¹⁸ Ariya amal a gilsiq alile di tigelesoqnej.

13

Wagme juwanj aiyel nanji branteb

¹ Onaqa e olo ñam atsimqa wagme juwanj unem. A yuwalq dena brantonag unem. Aqa gate 7 ti aqa qala 10 ti soqneb. Aqa qalaq di gate tatal 10 soqneb. Gate tatal di mandor kokba nanji na ateqnub deqaji bul. Aqa gateq di ñam qudei nenngrenyonab soqneb. Ñam di Qotei misilinyo qaji ñam.

² Wagme juwanj e unem qaji di pusi juwanj bul kobaquja. Pusi di aqa ñam lepat. Aqa singa bea aqa singa bul. Aqa medabu laion aqa medabu bul. Amal na aqa segi singila wagme juwanj di yosiq minjej, "Ni e ombla mandor kokba sqom." Osiqa a ñam kobaquja yej.

³ Wagme juwanj di aqa gate bei nami qalab moisiq yu ti so bulonaq e unem. Yu di olo mosoonaq e aqa pirigi unem. Onaqa tamo ungasari kalil wagme juwanj di uneb qaji nanji tulanj prugugetosib a dauryoqneb.

⁴ Amal na aqa segi ñam wagme juwanj di yej deqa tamo ungasari nanji amal a qa louoqneb. Osib wagme juwanj a qa dego louoqnsibqa maroqneb, "Tamo yai aqa singila wagme juwanj aqa singila ti kere? Tamo yai na a qoto itqa kere? Tamo dego bei sosai."

⁵ Onaqa Qotei na wagme juwanj di odyonaqa tigelosiq diqoqnsiq Qotei misilinyoqnej. Qotei na a singila yonaqa bai 42 a kumbra di yoqnej.

⁶ Yoqnsiq aqa segi medabu waqtoqnsiq Qotei misilinyoqnej. Osiqa Qotei aqa ñam ti aqa tal ti tamo ungasari lanj qureq di unub qaji nanji ti misilijnroqnej.

⁷ Onaqa Qotei na wagme juwanj di olo odyonaqa tigelosiq Qotei aqa segi tamo ungasari nanji qoto itnjroqnsiq nanji ñumoqnsiq a segi qoto singilaqnej. Onaqa Qotei na a olo singila yonaqa a na tamo ungasari kalil lenj segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi, jejamu segi segi nanji taqatnjroqnej.

⁸ Deqa tamo ungasari kalil mandamq di unub qaji nanji na wagme juwanj di binjoqnsib aqa ñam tulanj soqtoqnaqab. Tamo ungasari nanji di Qotei a nami mandam atosaisosiq

nanği n̄ambile gaigai sqajqa saidosiq n̄ambile qa buk miligiq di nanço n̄am nenğrenjyqa uratej. Buk di ağı Kaja Du nami qal nab moiyej qaji aqa buk.

⁹ Tamo a dabkala ti sqas di a anjam endi geregere qusim poiye m.

¹⁰ Qotei a tamo bei tonto talq di waiyqa marimqa tamo di osib tonto talq di waiyqab. Tamo bei na tamo bei sebru na qalqas di a kamba sebru na qalib moiqas. Kumbra deqaji brantimqa bati deqa Qotei aqa segi tamo unğasari nanği Yesus qa nanço areqalo siñgilatoqnebe. Osib gulbe qoboioyqnsib soqnebe.

¹¹ Onaqa wagme juwanj bei mandam miligiq na brantonaq e unem. Wagme di aqa gateq di qala aiyel soqne b. Qala di kaja du nanço qala bul. E aqa anjam maro quem di amal aqa anjam maro bul.

¹² Wagme juwanj dena wagme juwanj e nami unem qaji aqa siñgila kalil yaiyej. Yaiyosiq a na mandam ti tamo unğasari mandamq di so qaji nanği ti nanço areqalo tigeltetn̄jre qnaqa nanği wagme juwanj e nami unem qaji a qa loueqnub. Wagme juwanj e nami unem qaji di ağı qal nab moisiqa aqa yu olo mosoonaq e aqa piri gi unem.

¹³ Wagme juwanj bunu brantej qaji di a manğa tulan kokba babte qnaq e unem. A manğa bei endegsi babte qnu. A na tamo unğasari nanço ulatamuq di n̄amyuwo meteqnaqa lanj goge na n̄amyuwo brantoqnsiq mandamq aiyeqnu.

¹⁴ Qotei na odyej deqa a manğa di wagme juwanj nami brantej qaji aqa ulatamuq di babte qnu. Osiq kumbra dena a na tamo unğasari mandamq di so qaji nanği gisa gisanjroqnsiq endegsi minjre qnu, “Niñgi sulum bei gereiyiy. Gereiyqa osibqa wagme juwanj aqa ulatamu bul gereiyosib aqa n̄am soqtoqniy.” Wagme juwanj di ağı nami serie na qal nab moisiq olo tigelosiq n̄ambile soqnej.

¹⁵ Qotei na wagme juwanj bunu brantej qaji di odyonaqa a na sulum di mondor yonaqa a n̄ambile osiq anjam mare qnu. A degyeqnu. Di kiyaaq? Tamo unğasari nanği sulum di binjiyoqnsib a qa louoqnaqjaq deqa. Tamo unğasari sulum di binjiyqa urate qnub qaji nanği di a na n̄umim morenqab.

¹⁶ Ariya wagme juwanj bunu brantej qaji a na aqa wau tamo nanği endegsi minjre qnu, “Niñgi na tamo unğasari kalil nanço ban woqsi lanjaqsi ijo toqor atetn̄jriy.” Degsi minjre qnaqa nanği giloqnsib toqor atetn̄jre qnub. Tamo n̄am saiqoji nanği ti tamo n̄am ti tamo n̄oro ti tamo inği inği saiqoji nanği ti kanğal tamo ti tamo nanço segi wau ojo qaji nanği ti kalil nanço ban woqsi lanjaqsi toqor ateleneqnub.

¹⁷ Tamo bei aqaq di toqor atqa minjib saidqas di a olo bunuqna inği awaiyqajqa getentqab. A inği bei qarinyosim silali oqajqa dego getentqab. Toqor di wagme juwanj aqa segi n̄am. Iga n̄am di sisiyqom di aqa utru brantqas.

¹⁸ Tamo a areqalo bole ti sqas di a wagme juwanj aqa n̄am di geregere sisiyosim poiye m. N̄am di tamo nanço n̄am bul. Iga n̄am di sisiyqom di 666 brantqas.

14

Kaja Du aqa tamo unğasari nanği lou bunuj na louoqne b

¹ Onaqa e olo n̄am atsimqa Kaja Du a Saion manaq di tigelesonaq unem. Tamo 144,000 nanği dego a koba na tigelesonab unjrem. Unjrem di nanço lanjaq di Kaja Du aqa n̄am ti aqa Abu aqa n̄am ti nenğrenjyonab soqnej.

² Onaqa lanj goge dia tamo unğasari tulanj gargekoba nanği anjam bei murqumyoqnsib mareqna bqa e nanço kakro quem. E nanço kakro quem di ya koba meli dosiq anjam ato bul. Kakro di kola aisiq anjam atobulej. E kakro quem di tamo nanği gombin anjam bul.

³ Tamo unğasari nanği di Qotei aqa awo jaram namoq di tigelesosibqa wagme qolqe n̄ambile so qaji nanği ti tamo gate nanği ti nanço n̄amdamuq di lou bunuj na louoqne b. Tamo 144,000 Qotei na nami mandamq dena awaiyelenej qaji nanği segi lou di qalieqa kere. Tamo qudei nanği lou di qalieqa keresai.

⁴ Tamo 144,000 nanği di nami unja ti sambalaosai oqne b. Deqa nanço jejamu yala jigatosai. Nanği une saiqoji. Kaja Du a walwelosiq sawa sawaq gileqnaqa nanği a dauryosib laq nub. Tamo kalil mandamq di unub qaji nanço ambleq dena Qotei na tamo 144,000 nanği di awaiyelenej. Deqa nanği inği meli bunuj bulosib Qotei aqa Kaja Du wo nanço segi tamo unub.

⁵ Nanği nami gisanj anjam bei marosaioqne b. Nanço jejamuq di une bei saiqoji.

Lanj anğro qalub nanği Qotei aqa anjam maroqne b

⁶ Onaqa lanj anğro bei lanj sorgomq di pururueqnaqa e unem. Lanj anğro dena Qotei aqa anjam bole bati gaigai sqas qaji di osi giloqnsiq tamo unğasari kalil mandamq di unub qaji nanği minjroqnsiq laqnej. A na tamo unğasari lanj segi segi, sawa segi segi, anjam maro segi segi, jejamu segi segi nanği turtn̄jroqnsiq anjam bole di minjroqnsiq laqnej.

⁷ A tulan lelenoqnsiqa endegsi minjroqnej, “Qotei na tamo ungasari nanngi peginjraqajqa bati brantqo. Deqa ningi Qotei ulaiyoqnsib aqa ñam soqtoqniy. Qotei a lanj ti mandam ti yuwal ti ya jumbum ti kalil gereiyej. Deqa ningi a qa louoqniy.”

⁸ Onaqa lanj angro bei na lanj angro di dauryosiq bej. Bosiqa endegsi marej, “Qure koba Babilon a tulan padalougetqo! Od, a tulan padalougetqo! Babilon a na tamo ungasari kalil mandamq di so qaji nango are tigeltetnjreqnaqa nanngi aqa sambala kumbra dauryoqneb. Osiqa a na wain singila koba bul nanngi anainjreqnaq nanarioqneb.”

⁹ Onaqa lanj angro bei a lanj angro aiyel nanngi di daurnjsiq bej. Bosiqqa tulan lelenosiqqa marej, “Tamo bei a wagme juwanj aqa sulum wo qa louoqnsimqa aqa lanjaqsi banqsi toqor oqas di a wain singila koba uyobulqas.

¹⁰ Wain dena Qotei aqa minjinj singila koba sigitejunu. Qotei a wain di ya ti bulyosai. A na aqa minjinj gambanq di qamsim tamo di anaiyim uyqas. Uysimqa Qotei aqa lanj angro nanngi Kaja Du ombala nanngo ulatamug di ñamyuwo na ti meninj yuo na ti jaqatinj koba oqnsim sqas.

¹¹ Ñamyuwo di aqa qurem bati gaigai oqoqnas. Tamo nanngi wagme juwanj aqa ñam ti aqa toqor ti osib aqa sulum wo binjinjreqnub qaji nanngi bati gaigai qanam ti qolo ti jaqatinj koba oqnsib sqab. Nanngi aqaratqa keresai.”

¹² Kumbra deqaji brantimqa bati deqa Qotei aqa segi tamo ungasari nanngi gulbe qoboioy-oqnsib singila na tigelesoqnebe. Nanngi di Qotei aqa dal anjam dauryoqnsibqa Yesus qa nanngo areqalo singilateqnu.

¹³ Onaqa lanj goge dia tamo bei a lelenonaqa e aqa kakro quem. A na merbej, “Ni anjam endegsi nenngrenye, ‘Bini qa ti bunuq qa ti tamo ungasari Tamo Koba a qa nanngo areqalo singilatosis morenqab qaji nanngi tulan areboleboleinjrim sqab.’ ” Onaqa Qotei aqa Mondor a dego merbej, “Od, nanngi mandam qa wau kalil uratosib lanj qureq oqsis dia aqaratosib sqab. Kumbra bole kalil nanngi mandamq di yoqneb qaji di aqa awai bole nanngi lanj qureq oqsis itqab.”

Mandam qa inji meli gentqa batiqo

¹⁴ Onaqa e olo ñam atsimqa lanbi qat unem. Tamo bei a lanbiq di awesoqnej. Tamo di a Tamo Angro bul. Aqa gateq di gate tatal gol na gereiyo qaji di atsiq soqnej. Aqa banq di sarep olekoba tulan qala uge ojesoqnej.

¹⁵ Onaqa lanj angro bei a Qotei aqa atra talq dena brantosiqa tulan lelenosiqqa tamo lanbiq di awesoqnej qaji di minnej, “Ingi meli gentqa batiqo. Mandam qa inji kalil meliekritonub deqa ni ino sarep osimqa inji meli ginjenye.”

¹⁶ Onaqa tamo lanbiq di awesoqnej qaji a na aqa sarep ganinyosiqqa mandamq di inji melielenej di kalil ginjenyej.

¹⁷ Onaqa olo lanj angro bei a Qotei aqa atra tal lanj qureq di unu qaji dena brantej. A dego sarep tulan qala uge ojesoqnej.

¹⁸ A brantonaqa olo lanj angro bei a Qotei aqa atra bijalq dena brantej. Lanj angro di Qotei na singila yonaqa a ñamyuwo taqatesoqnej. A brantosiqa tulan lelenosiqqa lanj angro sarep qala uge ojesoqnej qaji di minnej, “Mandam qa wain sil aqa gei meliekritonub. Deqa ni ino sarep qala uge di osimqa wain sil aqa gei ginjenyosim sawa qujaiq di koroinjre.”

¹⁹ Degsi minjnaqa lanj angro dena tigelosiqqa aqa sarep osiqa ganinyej. Ganinyosiqqa mandamq di wain sil aqa gei melielenej qaji di kalil ginjenyekritosiqqa sawa qujaiq di koroinjrej. Osiqa wain gei parato qaji kulum kobaqujaq di breinjrej. Kulum dena Qotei aqa minjinj sigitejunu.

²⁰ Kulum di qure koba aqa polomq di ateb unu. Kulum miligiq di nanngi na wain sil aqa gei paraparainjrnabqa kulumq dena lej koba aisiqa mandamq di tulan maqosiq oqsiq hos nanngo medabu tinj di dinnej. Osiqa sawa tulan kobaquja kabutej. 300 kilomita dego.

15

Lanj angro 7 nanngi gulbe uge uge 7 ojesoqneb

¹ Onaqa manwa kobaquja bei lanj goge di brantonaq e unem. Unsimqa tulan prugugetem. Lanj angro 7 nanngi gulbe uge uge 7 ojesoqneb. Gulbe uge uge di koboamqa Qotei aqa minjinj terei koboqas. Amqa gulbe uge deqaji olo bunu brantqasai.

² Onaqa e inji bei yuwal banqa bul unem. A tulan jeqilosiq qununj bulej. Yuwal babanj gogeq di ñamyuwo pulonoqnej. Tamo ungasari nami qoto singilaosib wagme juwanj ti aqa sulum ti aqa ñam aqa toqor ti gotranjnjreb qaji nanngi yuwal qalaq di tigelosib Qotei aqa gombinj ojelenjesoqneb.

³ Osib Qotei aqa wau tamo Moses aqa lou ti Kaja Du aqa lou na ti endegsib louoqneb, “O Tamo Koba Qotei, singila kalil inoq di unu.

Wau kalil ni yeqnum qaji di singila koba.

Iga ino wau di unoqnsim deqa tulan prugeqnum.

Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanngo Mandor Koba agi ni segi.

Kumbra kalil ni yeqnum qaji di tulan boledamu.

⁴ O Tamo Koba, ni segi qujai kumbra tulan bolequja yeqnum.

Ino jejamuq di une bei saiqoji.

Deqa tamo ungasari kalil nanngi bati gaigai ni binimoqnsibqa ino nam soqtoqnsib sqab.

Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanngi ino areq boqnsib ni qa louoqngab.

Ino kumbra bole kalil ni segi na boleq baktekritonum.”

⁵ Onaqa e olo nam atsimqa Qotei aqa atra tal lan qureq di unu qaji aqa siran waqesonag unem. Tal dia Qotei na aqa anjam bole babteqnu.

⁶ Onaqa lan angro 7 gulbe uge uge 7 di ojesoqneb qaji nanngi Qotei aqa atra talq dena brantosib oqedeb. Nanngi gara jugo qat tulan boledamu jigelenosib alalag gol na gereiyo qaji dena nanngo are targaq di kainyosib soqneb.

⁷ Onaqa wagme nambile so qaji bei a brantosiq tabir 7 gol na gereiyo qaji di elenosiqa lan angro 7 nanngi di enjrej. Tabir 7 di Qotei bati gaigai sqas qaji aqa minjin na maqesoqneb.

⁸ Onaqa Qotei aqa rian ti aqa singila ti dena qurem koba oqsiqa Qotei aqa atra tal getentej. Deqa tamo bei a Qotei aqa atra tal miligiq gilqa keresai. Lan angro 7 nanngi gulbe uge uge 7 di bilentib koboamqa bati deqa tamo nanngi olo Qotei aqa atra tal miligiq gilqa kere.

16

Lan angro 7 nanngi tabir 7 bilentonab mandamq aiyej

¹ Onaqa tamo bei Qotei aqa atra tal miligiq di soqnej qaji a anjam bei marnaqa e aqa kakro quem. A tulan lelenosiqa lan angro 7 nanngi di endegi minjrej, “Ningi tabir 7 Qotei aqa minjin na maqeleneyunu qaji di bimblenyib mandamq aiyej.”

² Onaqa lan angro matu a gilsiq aqa tabir namo bilentonaqa mandamq aiyej. Mandamq ainaqa tamo ungasari wagme juwan aqa toqor osib aqa sulum binjyoqneb qaji nanngo jejamuq di yu singila kokba tulan uge bumbranyelenjeb.

³ Onaqa lan angro namba 2 a olo gilsiq aqa tabir yuwalq di bilentej. Bilentonaqa yuwal a tamo moiyo qaji nanngo lenj bulej. Onaqa inji inji kalil yuwal miligiq di nambile so qaji nanngi morenejkriteb.

⁴ Onaqa lan angro namba 3 a kamba gilsiq aqa tabir bilentonaqa ya ti ya jumbum ti deq aiyej. Ainaqa ya kalil lenj na ugeej.

⁵ Onaqa lan angro bei a olo brantej. Lan angro di ya kalil taqato qaji lan angro. A na endegi marnaq e quem, “O Qotei, ni bini unum. Ni nami soqnem. Ino kumbra kalil tulan bolequja. Ino jejamuq di une bei saiqoji. Ni segi getento koba. Utru deqa ni na jeu tamo nanngi peginjrsimqa gulbe endi nanngo qarinyonum. O Qotei, ino kumbra di tulan bole tintin.

⁶ Jeu tamo nanngi dena ino medabu o qaji tamo nanngi ti ino segi tamo ungasari nanngi ti moiyojnrengab nanngo lenj aiyoqnej. Deqa ni na kamba lenj anainjronum nanngi uynub. Keretosim anainjronum.”

⁷ Onaqa atra bjal a endegi marnaq e quem, “Od, Tamo Koba Qotei, singila kalil inoq di unu. Ni na jeu tamo nanngi di peginjrengnum di ni kumbra bole tintin yeqnum.”

⁸ Onaqa lan angro namba 4 a gilsiq aqa tabir senq di bilentonaqa Qotei na odonaqa senj tulan kanjanosiqa tamo nanngo jejamu koitetnjrej.

⁹ Senj aqa namyuwo di tulan kanjanosiq tamo nanngo jejamu koitetnjrej. Qotei na gulbe uge di qarinyej deqa nanngi aqa nam misilinyoqnsib aqa nam soqtqa urateb. Osib nanngi are bulyosai.

¹⁰ Onaqa lan angro namba 5 a gilsiq aqa tabir osiq aqa wagme juwan aqa awo jaramq di bilentej. Bilentonaqa tamo ungasari wagme juwan na taqatjnresoqnej qaji nanngi ambrukobainjrnaq soqneb. Sosib jaqatin tulan koba osib qala bisiriqtoqneb.

¹¹ Nanngo jaqatin qa ti yu uge uge nanngo jejamuq di bumbranyelenjeb qaji deqa ti nanngi tulan minjin oqetjnraqa Qotei lan qureq di unu qaji a misilinyoqneb. Nanngo kumbra uge uge yoqneb qaji di nanngi uratosai. Nanngi are bulyosai dego.

¹² Onaqa lan angro namba 6 a gilsiq aqa tabir Yufretis ya kobaq di bilentej. Bilentonaqa ya jenosiq mandor kokba nanngi senj oqo sawaq dena bqajqa gam waqej.

¹³ Onaqa e mondor uge qalub unjrem. Mondor uge qalub di balum du du bul. Nanngi amal aqa medabuq na ti wagme juwan aqa medabuq na ti gisanj anjam maro qaji wagme juwan aqa medabuq na ti brantelenjeb.

¹⁴ Mondor uge qalub dena manjwa gargekoba yoqnsibqa mandor kokba sawa sawa kalil taqatejunub qaji nanngoq giloqnsib minjrengub, “Ningi na nungo qaja tamo kalil koroinjrsib minjribqa Qotei a tamo ungasari nanngi peginjraq batiamqa nanngi qotelenjab.” Qotqajqa bati di Qotei singila ti unu qaji aqa bati koba.

¹⁵ Onaqa Yesus a marej, “Niŋgi quiy. E bajin tamo bul nuŋgoq boqujatqai. Deqa tamo bei a nam sosim aqa gara tigsim sqas di a areboleboleiyqas. A yosi laqasai. Tamo ungasari nanŋi aqa jemai unqasai.”

¹⁶ Ariya mondor uge qalub dena mandor kokba sawa sawa kalil taqatejunub qaji nanŋi joqsibqa Armagedon sawaq di koroinjreb. Nam Armagedon di Hibru anjam. Aqa damu, Megido mana.

¹⁷ Onaqa laŋ anŋro namba 7 a gilsiq aqa tabir jagwaq di bilentej. Bilentonaqa atra tal miligiq di tamo bei a anjam marnaqa e aqa kakro quem. Tamo di a Qotei aqa awo jaram jojomq di tigelesoqnej. A tulaŋ leleŋosiqa marej, “Gulbe kalil koboonub.”

¹⁸ Onaqa minjal ti qatron ti kola anjam ti brantej. Mimiŋ dego brantej. Mimiŋ di tulaŋ kobaquja. Mimiŋ deqaji nami brantosaijoqnej. Qotei na Adam gereiyej bati deqa mimiŋ deqaji brantosai dena bosu bosiq agi bini unum.

¹⁹ Mimiŋ dena Babilon qure koba tulaŋ niŋaqyosiqa potogalubtej. Qure kalil dego padaleleŋeb. Babilon aqa kumbra tulaŋ ugedamu. Aqa kumbra deqa Qotei a are qalsiq wain singila koba gambanq di qamsiq Babilon anaiyonaq uysiq nanariej. Wain dena Qotei aqa minjin koba sigitejunu.

²⁰ Onaqa nui kalil nanŋo so sawa uratosib jaraiyeleŋeb. Mana kalil dego jaraiyosib koboeb.

²¹ Bati deqa ais onŋol kokba awa bul aiyeleŋej. Ais onŋol di tulaŋ kokba. Ais onŋol segi segi nanŋo gulbe 50 kilogram. Ais di laŋ goge na tamo nanŋo jejamuq aisiqa nanŋi tulaŋ ugeugeinjreb. Qotei na ais di qarinyej deqa tamo nanŋi Qotei misiliŋyoqne.

17

Qotei na sambala uŋa kobaquja awai ugedamu yqas

¹ Onaqa laŋ anŋro 7 tabir 7 ojesoqneŋ deqaji bei na bosiq merbej, “Ni endeŋ au. Bamqa Qotei na sambala uŋa kobaquja a pegiyosim awai ugedamu yim ni osormit unqam. Sambala uŋa di ya kokbaq di awejunu.

² Mandor kokba kalil mandamq di unub qaji nanŋi a ombla na sambalaoqnsib laqneŋ. Tamo kalil mandamq di unub qaji nanŋi dego a ti sambalaoqnsib laqneŋ. Deqa nanŋi wain bul uyoqnsib nanarioqneŋ.”

³ Onaqa Qotei aqa Mondor na e singilatbonaqa laŋ anŋro dena e osiq wadau sawaq osi gilej. Osi gilnaqa e nam atsim uŋa bei sonaq unem. Uŋa di a wagme juwan bei lent aqa quraq di awesoqnej. Wagme juwan aqa jejamuq di nam gargekoba nengrenyonab soqneŋ. Nam di Qotei misiliŋyo qaji nam. Wagme juwan di aqa gate 7 soqneŋ. Aqa qala 10 dego soqneŋ.

⁴ Uŋa di gara lent utru aiyela dena kabuosiq soqnej. Gol ti meniŋ naimyo ti kolilei boledamu na ti walaosiq awesoqnej. Aqa banq di gamban gol na gereiyu qaji ojesoqnej. Aqa kumbra uge uge na ti aqa sambala kumbra jigat dena ti gamban miligiq di maqeleŋesoqnej. Aqa kumbra di Qotei aqa namgalaq di tulaŋ ugedamu.

⁵ Uŋa aqa lanjaq di aqa nam nengrenyonab soqnej. Nam di sasir anjam. Aqa nam bole agiende, “Babilon qure kobaquja. A sambala uŋa kalil nanŋo ai. Mandam qa kumbra uge uge kalil nanŋo ai agi a segi.” Aqa nam bole agide.

⁶ Uŋa dena Qotei aqa segi tamo ungasari nanŋi ugeugeinjroqnsiq nameleneqnaq morenoqneŋ. Tamo ungasari nanŋi di Yesus qa nanŋo areqalo singilatosib aqa nam mare mare laqneŋ qaji. Uŋa dena nanŋi numeqnaq nanŋo leŋ aiyeqnaqa a leŋ di wain bul uyoqnsiq nanarioqnej. Yeqnaqa e di unsimqa tulaŋ prugugetosim are koba qaloqneŋ.

⁷ Onaqa laŋ anŋro dena e merbej, “Ni kiyaq are koba qaleqnum? Uŋa de wo wagme juwan lent wo nanŋo kumbra di sasir anjam. Wagme juwan di agi gate 7 ti qala 10 ti unu. A na uŋa di qolaiyejunu. Nanŋo aiyel sasir anjam di aqa utru uliejunu. Di e na babbatqa ni que.

⁸ Wagme juwan ni unonum qaji di a nami soqnej. A bini sosai. Bunuqna a olo sub guma kobaq dena brantosim torei padalqas. Amqa tamo ungasari kalil mandamq di unub qaji nanŋi na wagme juwan di unsibqa tulaŋ prugugetqab. Wagme juwan di a nami soqnej. A bini sosai. A olo bunuqna brantqas. Tamo ungasari nanŋi di Qotei a nami mandam atosaisosiqa nanŋi nambile gaigai sqajqa saidosiq nambile qa buk miligiq di nanŋo nam nengrenyqa uratej.

⁹ “Tamo a areqalo bole ti sqas di a anjam endi geregere poiyem. Wagme juwan aqa gate 7 nanŋi dena mana 7 sigitnjrejunub. Uŋa di a mana 7 goge quraq di awejunu.

¹⁰ Gate 7 nanŋi dena mandor kokba 7 sigitnjrejunub. Mandor 5 nanŋi nami padaleb. Qujai unu. Qujai a mandor brantosaiunu. A mandor brantqajqa tariŋeqnu. A bunuqna mandor brantosim kokiŋalayosim padalqas.

¹¹ Wagne juwanj a dego mandor koba bei. A mandor kokba 7 nanjo ambleq di unu. A mandor koba namba 8. A dego torei padalqas. A nami soqnej bini sosai.

¹² “Ariya qala 10 ni unjronum qaji di nanjo utru e na ubtit ni quqwm. Nanji na mandor kokba 10 sigitnjrejjunub. Nanji dego mandor brantosaiunub. Nanji bunuqna wagne juwanj aqa ñam osib a ombla mandor kokba sqab. Sokiñalayosib olo padalqab.

¹³ Nanji mandor kokba sosibqa areqalo qujaitosib nanjo segi singila ti ñam ti kalil wagne juwanj di yqab.

¹⁴ Osib Kaja Du qa niriñosib qoto itqab. Amqa Kaja Du a qoto singilaosimqa nanji bunjnrqas. Kaja Du a tamo kokba kalil nanjo Tamo Koba. A mandor kokba kalil nanjo Mandor Koba. Tamo ungasari a ombla unub qaji nanji a ti qoto singilaqab. Nanji di Kaja Du na metnjrsiq aqa segi tamo ungasari sqajqa giltjrej qaji. Deqa nanji aqa anjam bole dauryeqnub.”

¹⁵ Onaqa lanj angro dena olo merbej, “Ya kokba sambala unja a di awesonaq ni unonum qaji di aqa utru e na ubtit ni quqwm. Ya kokba dena tamo ungasari tulanj gargekoba nanji sigitnjrejjunub. Nanji di lenj segi segi, jejamu segi segi, anjam maro segi segi nanji.

¹⁶ Qala 10 ni unjronum qaji nanji ti wagne juwanj a ti nanji na sambala unja di jeutosib a tulanj ugeugeiyosib gara bumbranjetosib aqa damu uyekritosib tanu ñamyuwo na koitqab.

¹⁷ Qotei a segi na mandor kokba 10 nanjo are tigeltetjrej deqa nanji aqa areqalo dauryosib unja di degsib ugeugeiyqab. Deqa bati brantimqa nanji areqalo qujaitosib nanjo segi singila ti ñam ti kalil wagne juwanj di yibqa Qotei aqa anjam kalil nami marej qaji di aqa damu brantqas.

¹⁸ Unja ni unonum qaji di aqa utru e na ubtit ni quqwm. Unja di a qure kobaquja. A mandor kokba kalil mandamq di unub qaji nanjo mandor koba sosiqa nanji taqatnjreqnu.”

18

Babilon qure kobaquja a tulanj padalougetej

¹ Onaqa lanj angro bei a lanj qure uratosiq mandamq aiyeqnaq e unem. Lanj angro di tulanj singila koba. Aqa qasanj na walaaj dena mandam kalil suwanjekritej.

² A tulanj lelenjosiq endegsi marej, “Babilon qure kobaquja a padalougetqo! Od, a padalougetqo! Babilon qure di mondor uge uge kalil nango so sawa. Mondor uge nanji ti qebari jigat nanji ti qebari uge kalil dego qure dia unub.

³ Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji Babilon ombla na sambalaoqnsib laqneb. Deqa nanji wain singila koba bul uyoqnsib nanarioqneb. Mandor kokba mandamq di unub qaji nanji dego Babilon ombla na sambalaoqnsib laqneb. Silali qa wauo tamo nanji Babilon aqa kumbra uge uge dena silali koba oqneb. Babilon a kumbra tulanj ugedamu yoqnej. Aqa kumbra deqa a jemaiyosaiioqnej.”

⁴ Onaqa lanj goqe dia tamo bei a lelenjonaqa e aqa kakro quem. A endegsi marej, “O ijo tamo ungasari, ningi Babilon qure di uratosib ijoq boiy. Une kalil a yeqnu qaji di ningi yo uge. Aqa une deqa a gulbe tulanj ugedamu oqas. Ningi a beteryosib gulbe di o uge.

⁵ Babilon aqa une kalil di tumbolosiq oqsij lanj qure ojjoqqa e unonum. Aqa kumbra uge deqa Qotei a are walyosaiieqnu.

⁶ Ningi aqa kumbra uge kalil deqa a kambatiy. A kumbra uge yoqnsiq olo di bunyoqnsiq kumbra tulanj ugedamu yeqnu. Ningi aqa kumbra uge deqa keretosib a kambatiy. A wain singila koba gambanj di qamsiq bulyeqnu. Deqa ningi olo wain tulanj singila koba bulyosib a kamba anaiyyi.

⁷ A na aqa segi ñam soqtoqnsiq sambalaoqnsiq kumbra uge uge yeqnu. Ningi aqa kumbra deqa keretosib a jaqatinj koba yibqa a akamugetqas. A segi qa mareqnu, ‘E mandor koba unum. E ijo segi awo jaram kobaqujaq di awejunum. E unja qobul sai. Gulbe bei ijoq bqa keresai. Deqa e akamqasai.’

⁸ A degsi mareqnu deqa bati qujai qa gulbe tulanj uge uge aqaq aiyelenjosim a makobaiyim akamugetqas. Osim a mamyimqa aqa jejamu ñamyuwo na yugwas. Qotei Koba singila ti unu qaji a degsim Babilon aqa kumbra uge qa pegiyosim tulanj padalougetqas.

⁹ “Mandor kokba mandamq di unub qaji nanji Babilon ombla na sambalaoqnsib kumbra tulanj ugedamu yoqneb. Deqa Babilon a ñamyuwo na yuim qurem oqoqnmqa mandor kokba nanji qurem di unsibqa akamaniyosib tulanj are gulbeinjrqas.

¹⁰ Nanji Babilon aqa jaqatinj koba di unsibqa tulanj ulaugetqab. Osib isaq di tigelesosib maroqñqab, ‘O Babilon, ni qure kobaquja! Ni nami qure singila koba soqnem! Ariya bini ni tulanj padalougetonum! Bati qujai qa ino kumbra uge aqa awai agi ni itonum!’

¹¹ “Silali qa wauo tamo sawa sawa kalilq di unub qaji nanji Babilon aqa jaqatinj di unsibqa akamaniyoqnsibqa are tulanj gulbeinjroqnas. Di kiyayaq? Tamo qudei nanji olo nango inji inji awaiyoqnasai.

¹² Nango ingi ingi agi gol, silva, meniñ boledamu, kolilei tulañ boledamu, gara qat naimyo, gara lent utru segi segi, gara yaunjo pirqaqo. Nango ñoro qudei agi ñamtañ quleqt bole bole, ingi ingi elefan aqa qalagei na gereiyo qaji, ingi ingi ñamtañ boledamu na gereiyo qaji, ingi ingi bras na gereiyo qaji, ingi ingi ain na gereiyo qaji, ingi ingi meniñ naimyo na gereiyo qaji.

¹³ Nango ingi ingi qudei agi meiwo, lei uyo qaji, sum koitib quleq oqwajqa, namur quleqt, gorenj quleqt, wain, gorenj goiyo qaji, bem sum. Nango ñoro qudei agi makau, kaja, hos rongom ti, kanjal tamo nango jejamu ti nanjo qunuj ti. Ingi ingi kalil deqaji tamo qudei nanji olo bunu awaiyoqnqasai.

¹⁴ Deqa silali qa wauo tamo nanji na Babilon endegsis minjoqnqab, 'Ingi ingi kalil ni tulañ arearetmoqnej qaji agi ni uratmosib koboönub. Ñoro bole bole kalil ni silali kobaquja na awaiyem qaji de ti ino wala bole bole ti agi koboönub. Deqa ingi ingi kalil deqaji ni olo bunu unqasai bole sai.'

¹⁵ "Silali qa wauo tamo nanji na ingi ingi deqaji gargekoba qarinyeqnabqa Babilon na awaiyoqnqasai silali tulañ koba enjroqnej. A kumbra di yoqnej deqa bunuqna a jaqatñkobaqas. Yimqa silali qa wauo tamo nanji di unsibqa ulaugetosib isaq di tigelesosibqa akamaniyoqnsib are tulañ gulbeinjroqnqas.

¹⁶ Osib endegsis Babilon minjoqnqab, 'O qure koba Babilon, ni tulañ padalougetonum! Nami ni gara qat tulañ naimyo na kabuoqnsimqa gara lent utru segi segi juqoqnsimqa ino jejamu gol na ti meniñ boledamu na ti kolilei boledamu na ti walatoqnsim soqnem.

¹⁷ Deqa bati qujai qa ino silali ti ino wala ti kalil agi saiekritonub.' Silali qa wauo tamo nanji deqsis Babilon minjoqnqab.

"Qobun ojo tamo nanji ti tamo qobun na laqnub qaji nanji ti tamo qobunq di wauqñub qaji nanji ti tamo yuwalq dena silali eqñub qaji nanji ti kalil Babilon qure koqyosibqa isaq di tigelesqab.

¹⁸ Tigelesosib ñamyuwo na a yuim qurem oqoqñimqa di unsibqa tulañ lelenoqnsib maroqnqab, 'Qure endi tulañ kobaquja. Qure bei qure ende ti keresai.'

¹⁹ Nanji deqsis maroqnsibqa wi sum oqnsib nanjo gateq di atoqnsibqa akamaniyoqnsibqa are tulañ gulbeinjroqnqas. Osib tulañ lelenoqnsib endegsis Babilon minjoqnqab, 'O qure koba Babilon, ni padalougetonum! Qobun taqato tamo yuwalq di laqnub qaji nanji inoq dena silali tulañ koba oqneb. Deqa nanji ino jaqatñ di unsibqa are tulañ gulbeinjroqnqas. O aiyu! Bati qujai qa ni torei padalougetonum!'

²⁰ "O lañ qure ti Qotei aqa segi tamo unqasari nangi ti tamo kalil Yesus na aqa anjam mare mare laqajqa qarinqej qaji nangi ti Qotei aqa medabu o tamo nangi ti Babilon qure padalougeto di unsib areholeboleingeme. Babilon aqa kumbra uge kalil Qotei na unekritosiqa deqa keretosiq awai uge yqo. Babilon na nangi ugeugeingojnej deqa Qotei na kamba a ugeugeiyqo."

²¹ Ariya anjam di koboonaqa lañ angro singila koba bei a bosiqqa bem sum kuroyo qaji meniñ kobaquja osiq soqtosiqa yuwalq di waiyej. Osiqqa marej, "Qotei na deqsim Babilon qure koba singila na waiyim tamo qudei na olo bunu a unqasai.

²² O Babilon qure, bunuqna tamo nanji inoq di gombin ti yumba ti gul ti nanjo anjam ato olo quoqnqasai. Ingi ingi gereiyo tamo nanji dego olo bunu inoq di sqasai. Bem sum kuroyibqa inoq di olo anjam atim quqwasai.

²³ Wanjal inoq di olo pulonqasai. Inoq di tamo unja wo olo ban ojqsasai. Deqa nanjo aiyel anjam inoq di bunu quqwasai. Nami ino silali qa wauo tamo nanji tamo kokba soqneb. Ariya bini nanji koboönub. O Babilon, ni ino gumanin kumbra na tamo unqasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanji gisa gisañjroqñem.

²⁴ "Babilon qure a na Qotei aqa medabu o qaji tamo nanji ti Qotei aqa segi tamo unqasari nangi ti ñumeqnaq moreñoqneb. Aqa une di aqa jejamuq di sonaqa Qotei a unqo. Tamo unqasari kalil jeu tamo nanji na ñumoqneb qaji nanjo leñ aiyeqnaq Qotei a unsiqa une di Babilon aqa jejamuq di atqo."

19

Tamo unqasari nangi Qotei aqa ñam soqtoqneb

¹ Onaqa lañ goge dia tamo unqasari tulañ gargekoba nangi murqumyeqnabqa e nanjo kakro quem. Nanji murqumyoqnsib endegsis maroqneb, "Iga gago Qotei aqa ñam soqtoqñom! A ñam koba ti singila koba ti unu. Iga padalqa laqnamqa a na iga elejej.

² A kumbra bole tinñin na tamo unqasari nangi peginñreqnu. Agi a na sambala unja kobaquja pegiyqo. Unja dena aqa sambala kumbra na tamo unqasari kalil mandamq di so qaji nanji ugeugeinjroqnej. Osiqqa Qotei aqa wau tamo nanji dego ñumeqnaq moreñoqneb. Aqa une deqa Qotei na a awai uge yqo."

³ Ariya nanġi olo lelenjoqnsib endegsib maroqneb, "Iga Qotei aqa ñam soqtoqnoqm! Namyuwo na Babilon qure yuim aqa qurem bati gaigai oqoqnaqas!" Nanġi degsib maroqneb.

⁴ Onaqa tamo gate 24 nanġi ti wagme qolqe ñambile so qaji nanġi ti sinġa pulutosibqa Qotei awo jaramq di awejunu qaji a qa louoqnsib maroqneb, "Bole. Iga Qotei aqa ñam soqtoqnoqm!"

⁵ Onaqa awo jaram jomq di tamo bei a tigelosiqa anjam bei marnaqa e aqa kakro quem. A lelenjoqnsib endegsi marej, "Qotei aqa wau tamo ninġi ti tamo unġasari Qotei qa ulaeqnub qaji ninġi ti tamo lanġaj ti tamo ñam ti kalil ninġi Qotei aqa ñam soqtoqniy!"

Kaja Du aqa uña ban ojqa batiqo

⁶ Onaqa lanġ goge dia tamo unġasari tulañ gargekoba nanġi murqumyoqnsib anjam mareqnaqba e nanġo kakro quem. Nanġo kakro di ya kobaquja meli dosiq anjam atobulej. Nanġo kakro di kola aisiq anjam atobulej. Nanġi tulañ lelenjoqnsibqa endegsib maroqneb, "Iga gago Tamo Koba Qotei aqa ñam soqtoqnoqm! Singila kalil aqaq di unu. Deqa bini a Mandor Koba sosiq inġi inġi kalil taqateqnu!"

⁷ Bini iga Qotei qa tulañ areboleboleigoqnmqqa aqa ñam soqtoqnoqm. Di kiyaaq? Kaja Du na aqa uña ban ojqa bati brantqoqa aqa uña a walaosiqa aqa jejamu gereiyqo.

⁸ Qotei na a gara qat tulañ naimyo jigetqo. Gara di tulañ milalosiq suwanġejunu." Gara qat naimyo dena kumbra bole tinġin kalil sigitejunu. Kumbra bole di Qotei aqa segi tamo unġasari nanġi dauryeqnub.

⁹ Onaqa lanġ anġro dena olo merbej, "Ni anjam endegsim nenġrenye, 'Kaja Du aqa uña ban ojqa batiqo deqa aqa Abu Qotei na inġi koba goiqo. Goisq aqa segi tamo unġasari nanġi metnjrroqqa inġi uyqa bonub. Bonub qaji nanġi tulañ areboleboleinjraqas.'" Osiaq merbej, "Anjam endi Qotei aqa anjam bole."

¹⁰ Lanġ anġro na e degsi merbonaqa e aqa areq di sinġa pulutosim a binjyqa laqnaqba a na olo merbej, "Ni e binjibaim! E ni bul. E ni ti tamo kalil Yesus aqa anjam qa nanġo areqalo sinġilateqnu qaji nanġi ti koba na wau qujai. Iga kalil was. Deqa ni Qotei segi binjyoqnmie. Iga qalie, Yesus a Qotei aqa medabu o qaji tamo nanġo are tigeltetnjreqnaqa nanġi aqa anjam palonteqnub."

Jon a tamo hos quraq di awesonaq unej

¹¹ Onaqa e olo ñam atsimqa lanġ waqonaqa hos qat bei brantonaq unem. Tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa ñam agiende, "Qotei aqa wau geregere taqateqnu qaji tamo." Aqa ñam bei, "Kumbra bole yeqnu qaji tamo." A kumbra bole tinġin na tamo unġasari nanġi peginjroqnsiqa nanġi qoto itnjreqnu.

¹² Aqa ñamdamu ñam pulonġ bul puloneqnu. Aqa gateq di gate tatal gargekoba atejunu. Gate tatal di mandor kokba nanġi na ateqnub deqaji bul. Aqa jejamuq di ñam bei nenġrenyeb unu. Ñam di a segi qalie. Tamo bei a ñam di qaliesai.

¹³ A gara olekoba osiaq lenq di tuqtosiq dena kabuejunu. Aqa ñam endegsib mareqnu, "Qotei aqa Anjam."

¹⁴ Qaja tamo tulañ gargekoba lanġ qureq dena hos segi segi osibqa hos quraq di awoelenosib tamo di dauryosib gileqnaq e unjrem. Hos nanġi di qat kalil. Qaja tamo nanġi di gara qat tulañ naimyo milalo jigejunub.

¹⁵ Tamo di aqa medabuq na serie olekoba tulañ qala uge branteqnu. A serie di osimqa tamo unġasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanġi ñumelenqas. A bu toqon ain na gereiyo qaji di dego ojsimqa dena tamo unġasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanġi sinġila na taqatnjroqnaqas. Osimqa wain gei parato qaji kulumq di aqa sinġa waiyosim wain gei paraparainjraqas. Kulum dena Qotei sinġila koba ti unu qaji aqa minġin sigitejunu.

¹⁶ Tamo di aqa gara olekobaqsi aqa qaloqsi ñam endegsib nenġrenyeb unu, "Mandor kokba kalil nanġo Mandor Koba. Tamo kokba kalil nanġo Tamo Koba."

¹⁷ Onaqa lanġ anġro bei senq di tigelesonaq e unem. A tulañ lelenjoqnsiqa qebari kalil lanġ sorgomq di pururueqnu qaji nanġi endegsi minjrej, "Ninġi bosib koroabqa Qotei na inġi koba atsim metnjim ninġi uyiy.

¹⁸ Mandor kokba ti qaja tamo nanġo gate kokba ti tamo sinġila ti hos nanġi ti tamo hos quraq di awejunub qaji nanġi ti nanġo qusa ninġi bosib uyiy. Kanġal tamo ti tamo nanġo segi wau ojo qaji nanġi ti tamo lanġaj ti tamo ñam ti kalil nanġo qusa ninġi bosib uyiy."

¹⁹ Onaqa e olo ñam atsimqa mandam qaji mandor kokba kalil nanġi ti nanġo qaja tamo nanġi ti wagme juwan a ti bosib koroesonab unjrem. Nanġi na tamo hos quraq di awesoqnej qaji aqa qaja tamo nanġi ti qoto itnjrqa marsib koroesoqneb.

²⁰ Ariya tamo dena wagme juwan wo gisan anjam maro qaji wagme juwan wo nanġi aiyel ojej. A na nanġi aiyel ñambile sonab ojsiqa wainjraqa ñamyuwoq aiyeb. Namyuwoq di menin kalil yusiq ñanġaeqnu. Wagme juwan aqa ulatamuq di gisan anjam maro qaji wagme na

manɔwa tulan kokba yoqnej. Aqa kumbra dena a na tamo unɔasari nanɔi gisa gisanɔjroqnej. Tamo unɔasari nanɔi di wagme juwan aqa toqor osib aqa sulum binɔyoqneɓ.

²¹ Onaqa tamo hos quraq di awesoqnej qaji a na wagme juwan aqa qaja tamo kalil nanɔi ñumeqnaq morenoqneɓ. Serie olekoba aqa medabuq na brantej qaji dena nanɔi ñumoqnej. Onaqa qebari kalil nanɔi bosib qaja tamo nanɔo qusa uynab mene diqnɔrej.

20

Satan a wausau 1,000 sub guma kobaq di sqas

¹ Onaqa lanɔ anɔro bei lanɔ goɔe na mandamq aiyeqnaq e unem. Qotei na a siɔgila yonaqa a sub guma koba taqatqajqa marsiq sil raunɔa osiq mandamq aiyej.

² Aisiq amal kobaquja ojsiq sil dena tontej. Amal di wausau 1,000 tontim sqas. A nami soqnej qaji. Aqa ñam Satan. Aqa ñam bei, “Tamo Unɔasari Kalil Nanɔo Ñam Ugetetɔjro Qaji.”

³ Lanɔ anɔro dena Satan ojsiq tontosiq sub guma kobaq di waiyej. Waiyosiq sub me kabutosiqqa qandimtej. A dia wausau 1,000 sqas. Deqa a na sawa bei bei qaji nanɔi olo gisa gisanɔjrqasai. A subq di tariɔosim soqnmqqa wausau 1,000 di koboamqqa a olo uratib oqedosim sokiñalayqas.

⁴ Onaqa e awo jaram kokba qudeɓ unɔrem. Awo jaram kokbaq di tamo qudeɓ nanɔi awoelɔesoqneɓ. Tamo nanɔi di Qotei na wau enɔrnaqa nanɔi awo jaram kokbaq di awoosib tamo unɔasari nanɔi peginɔroqneɓ. Onaqa e tamo unɔasari tulanɔ gargekoba nami moreneɓ qaji nanɔo qunur unɔrem. Tamo unɔasari nanɔi di nami Yesus aqa ñam maroqnsibqqa Qotei aqa anjam siɔgila na ojesoqneɓ deqa jeu tamo nanɔi na nanɔo kakro giɔgeɔnɔjrab nanɔi moreneɓ. Tamo unɔasari nanɔi di wagme juwan aqa toqor osai. Deqa nanɔi olo ñambile osib wausau 1,000 Kristus ombla mandor kokba sqab.

⁵ Di subq na tigelo namo qaji. Tamo unɔasari Yesus qqa nanɔo areqalo siɔgilatosai qaji nanɔi bati deqa ñambile oqasai. Nanɔi mati tariɔosib soqnbqqa wausau 1,000 di koboamqqa nanɔi subq na tigelqab.

⁶ Tamo unɔasari namoosib subq na tigelqab qaji nanɔi di Qotei aqa segi tamo unɔasari bole. Deqa nanɔi tulanɔ areboleboleɔnɔjrqas. Nanɔi moiyo bunu qaji turqasai. Moiyo dena nanɔi taqatɔjrqqa keresai dego. Nanɔi Qotei aqa Kristus wo nanɔo atra tamo sosib wausau 1,000 Kristus ombla mandor kokba sqab.

Satan a bati gaigai ñamyuwo kobaq di jaqatɔj oqnsim sqas

⁷ Wausau 1,000 di koboamqqa sub guma koba aqa me olo waqtibqqa Satan a subq dena oqedqas.

⁸ Oqedosim sawa sawa kalilq giloqnsimqqa tamo unɔasari nanɔi gisa gisanɔjroqnaqas. Tamo unɔasari nanɔi di Gok sawa ti Magok sawa ti dena beɔnqab. Satan na nanɔi koroinɔjrimqqa qoto qa gilqab. Nanɔo qaja tamo nanɔi tulanɔ gargekoba. Nanɔi ulul bul sisiyqqa keresai.

⁹ Nanɔi sawa sawa kalilq dena bosib Qotei aqa qure koba a na tulanɔ qalaqalaiyeqnu qaji di agutesqab. Osib Qotei aqa segi tamo unɔasari nanɔo so sawa dego agutesqab. Yim bati deqa lanɔ goɔe na ñamyuwo aism qaja tamo nanɔi di koitɔnɔjrqas.

¹⁰ Satan a nanɔi gisa gisanɔjroqnej aqa une deqa Qotei na a waiyim ñamyuwoq aiqas. Ñamyuwoq di meniɔ kalil yusiq ñanɔgaeqnu. Wagme juwan wo gisanɔ anjam maro qaji wagme juwan wo nanɔi aiyeɓ nami ñamyuwoq di breinɔjreb unub. Deqa Satan a dego Qotei na waiyim ñamyuwoq aism nanɔi aiyeɓ koba na bati gaigai qolo ti qanam ti ñamyuwoq di jaqatɔj oqnsib sqab.

Qotei a awo jaram kobaqujaq di awesoqnej

¹¹ Onaqa e awo jaram kobaquja bei tulanɔ qat unem. Tamo awo jaramq di awesoqnej qaji aqa ulatamq dena mandam ti lanɔ ti jaraiyosib loumeɓ.

¹² E ñam atsimqqa tamo unɔasari nami moreneɓ qaji nanɔi awo jaram namoq di tigelesonab unɔrem. Tamo ñam ti tamo lanɔaj ti kalil e unɔrem. Unɔreqnam lanɔ anɔro qudeɓ nanɔi na buk qudeɓ osi bosib waqteleɔneɓ. Buk milligiq di kumbra kalil tamo unɔasari nanɔi nami yoqneɓ qaji di Qotei na nenɔrenɔyonaq soqnej. Buk bei dego lanɔ anɔro nanɔi osi bosib waqteɓ. Buk di ñambile gaigai sqajqqa buk. Tamo awo jaramq di awesoqnej qaji a buk milligiq di anjam sisiyosiq anjam dena tamo unɔasari moreno qaji nanɔi peginɔrej.

¹³ Tamo unɔasari kalil nami yuwalq di moreneɓ qaji nanɔi yuwal na uratɔnɔjrnaq tigeleɓ. Moiyo Qure na dego tamo unɔasari nami moreneɓ qaji nanɔi uratɔnɔjrnaq tigeleɓ. Tamo awo jaramq di awesoqnej qaji a na tamo unɔasari nanɔo segi segi kumbra kalil dena nanɔi peginɔrej.

¹⁴ Osiqa Moiyo Qure osiq ñamyuwo kobaq di waiyej. Ñamyuwo koba di moiyo bunu qaji.

¹⁵ Tamo ungasari kalil nanjo ñam ñambile qa buk miligiq di sosai qaji nanji di Qotei na breinjrnaq ñamyuwo kobaq aiyelenjeb.

21

Lañ bunuj ti mandam bunuj ti brantqab

¹ Onaqa e lañ bunuj ti mandam bunuj ti unjrem. Lañ namij ti mandam namij ti koboeb. Yuwal dego koboej.

² Onaqa e Qotei aqa qure koba Jerusalem bunuj di dego unem. Qure di Qotei aqaq di sosiqa lañ goge dena mandamq ayeqnaq e unem. Qure di aqa wala tulañ boledamu. Uña a tamo bañ ojqa osim walaqas dego kere.

³ Onaqa awo jaram namoq di tamo bei a tigelosiq anjam marnaqa e aqa kakro quem. A tulañ lelenjosiqa marej, “Ningi quiy. Bini Qotei aqa tal aisiq tamo ungasari nanjoq di unu. Deqa Qotei a nanjo ambleq di sqas. Nanji aqa segi tamo ungasari sqab. Od, Qotei a nanji koba na sqab. A nanjo Qotei sqas.

⁴ A nanjo ñam ya kalil nuntetnjrqas. Deqa nanji olo akamqasai. Nanji olo morenqasai. Nanji olo are gulbeinjrqasai. Nanji olo jaqatin oqasai. Kumbra namij kalil di koboqas.”

⁵ Onaqa tamo awo jaramq di awesoqnej qaji a marej, “Ningi quiy. E inji ingi kalil bunuj atonum.” Osija merbej, “Ni ijo anjam kalil endi nenjrenye. Anjam endi bole. Tamo nanji qusib marqab, ‘Bole.’ ”

⁶ Osija olo merbej, “Bati kereqo. E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai. E inji ingi kalil qa utru. Wau kalil e yeqnum qaji di e olo koboteqnum. Tamo a ya qaryimqa e na ñambile qa ya jumbumq dena tigsy anaiyit uyqas. Ya di awai saiqoji. E na laña anaiyqai.

⁷ Tamo a Satan ombla qotsim singilaqas di e na inji ingi kalil di laña yqai. E aqa Qotei soqnit a ijo anjo sqas.

⁸ “Ariya tamo ulakobaecqub qaji nanji ti tamo Yesus qa nanjo areqalo singilatosaieqneb qaji nanji ti ñamyuwo kobaq aiqab. Tamo kumbra uge uge yo qaji, leñ ojo qaji, sambala kumbra yo qaji, gumaniño qaji, quñam qalo qaji, gisan qotei binjinro qaji, gisan anjam maro qaji nanji di ñamyuwo kobaq aiyelenqab. Ñamyuwoq di meniñ yusiq ñanjgaeqnu. Ñamyuwo di moiyo bunu qaji.”

Jon a Jerusalem bunuj unej

⁹ Onaqa lañ angro 7 tabir 7 ojesoqneb nanji deqaji bei bosiq a ijo areq di tigelej. Tabir 7 miligiq di nami gulbe uge uge 7 jigsib bilentonab mandamq aisiq tamo ungasari nanji tulañ ugeugeinjrsiq Qotei aqa minjin kobotej. Lañ angro dena merbej, “Ni endeq au. Bamqa Kaja Du aqa uña bunuj walaqo qaji di osormit unqam.”

¹⁰ Onaqa Qotei aqa Mondor na e singilatbonaqa lañ angro dena e osiq mana tulañ goge kobaq oqej. Oqsiq dia Qotei aqa qure koba Jerusalem bunuj osorbej. Qure di Qotei aqaq di sosiqa lañ goge dena mandamq ayeqnaq e unem.

¹¹ Qure di Qotei aqa rian na tulañ suwantej. Qotei aqa rian di tulañ bolequja. A meniñ boledamu bul. A tulañ suwanosiq meniñ jaspalej. Osija tulañ jeqilosiq qunuj bulej.

¹² Qure di nanji na dadanjyeb. Dadanj di tulañ goge koba. Dadanj di aqa siranjme 12 soqneb. Siranjme jojomoq di lañ angro 12 nanji tigelesoqneb. Siranjmeq di Israel tamo ungasari nanjo moma utru 12 nanjo ñam nenjrenyonab soqneb.

¹³ Dadanj guta qa di siranjme qalub soqneb. Dadanj tañ qa di siranjme qalub soqneb. Dadanj beben qa di siranjme qalub soqneb. Dadanj guma qa di siranjme qalub soqneb.

¹⁴ Meniñ kokba 12 na dadanj aqa utru singilateb. Meniñ quraq di tamo 12 Kaja Du na qarinjrnmaq aqa anjam mare mare laqneb qaji nanjo ñam atnab soqneb.

¹⁵ Lañ angro e anjam merbej qaji a toqon bei gol na gereiyo qaji di ojesoqnej. Ojsiqa qure ti qure aqa dadanj ti dadanj aqa siranjme ti nanjo ole keretej.

¹⁶ Qure aqa par ti ole ti kerekere. Lañ angro dena toqon di osiq qure keretej di aqa par ti ole ti goge ti 2,200 kilomita. Qure aqa par ti ole ti goge ti kerekere.

¹⁷ Lañ angro na qure aqa dadanj keretej di aqa goge 144 meta. Toqon lañ angro na ojesoqnej qaji di mandam qaji toqon. Kereto dena a na dadanj keretej.

¹⁸ Qure aqa dadanj di Qotei na meniñ jaspalej. Qure di gol na gereiyej. Qure di tulañ rianosiq qunuj bulej.

¹⁹ Meniñ boledamu segi segi na dadanj aqa utru walatej. Meniñ boledamu namba 1 aqa ñam jaspalej. Meniñ namba 2 aqa ñam sapaia. A qenjent. Meniñ namba 3 aqa ñam aget. Meniñ namba 4 aqa ñam emeral. A ñam banja gesgi bul.

²⁰ Meniñ namba 5 aqa ñam sadonikis. A lentosiq qatej dego. Meniñ namba 6 aqa ñam konilian. A lent. Meniñ namba 7 aqa ñam krisolait. A merient. Meniñ namba 8 aqa ñam beril. A ñam banja gesgi bul. Meniñ namba 9 aqa ñam topas. A merient. Meniñ namba 10

aqa ñam krisopres. Meniñ namba 11 aqa ñam haiasin. Meniñ namba 12 aqa ñam ametis. A lent.

²¹ Dadan aqa siran 12 di meniñ qat kokba 12. Meniñ kokba di kolilei tanu bul. Siran segi segi di meniñ qat qujai. Qure aqa gam kalil gol na gereiyeb. Gam di tulan jeqilosiq qunun bulej.

²² Qure dia e atra tal bei unosai. Tamo Koba Qotei singila ti unu qaji aqa Kaja Du wo nanqi segi aiyel qure di aqa atra tal.

²³ Qure di sen ti bai ti na suwantosai. Qotei aqa segi rian na qure di suwanteqnu. Kaja Du a segi qure di aqa pulon.

²⁴ Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi qure di aqa rian na walweloqnqab. Mandor kokba sawa sawa kalil taqatejunub qaji nanqi na nanjo ñoro bole bole oqnsib qure miligiq osi boqnqab.

²⁵ Dadan aqa siranme kalil waqesqab. Olo kabuesqasai. Bati gaigai waqesqab. Qure dia qolooqnqasai. Gaigai suwanjo sqas.

²⁶ Tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanqi na nanjo wala ti nanjo ñoro bole bole ti oqnsib qure koba di miligiq osi boqnqab.

²⁷ Ariya tamo kumbra uge uge yeqnub qaji nanqi ti tamo gisan anjam mareqnu qaji nanqi ti ingi ingi jiga ti kalil qure di miligiq gilqa keresai. Tamo ungasari nanjo ñam ñambile qa buk miligiq di Qotei na nenngrenyej qaji nanqi segi qure di miligiq gilqa kere. Ñambile qa buk di agi Kaja Du aqa segi buk.

22

Jon a ñambile qa ya ti ñam ti unej

¹ Onaqa lan angro dena e ya bei osorbej. Ya di ñambile qa ya. Ya di tulan rianosi qunun bulej. Ya di Qotei aqa Kaja Du wo nanjo awo jaramq dena bosiq qure aqa gam koba dauryosiq sumoqnej.

² Ya qalaq di ñambile qa ñam bei tigelesoqnej. Ñam di bai segi segi gei utru yoqnqas. Bai bei gei utru bei yqas. Bai bei gei utru bei yqas. Degsim gilsim gei utru 12 yqas. Aqa banqa na tamo ungasari sawa sawa kalilq di unub qaji nanjo ma kobotetnjroqnqas. ³ Ingi kalil Qotei a uge qa mareqnu qaji nanqi qure dia sqasai.

Qure dia Qotei aqa Kaja Du wo nanjo awo jaram sqas. Qotei aqa wau tamo nanqi a qa luoqnqab.

⁴ Osib aqa ulatamu unoqnqab. A na aqa segi ñam nanjo lanjaq di nenngrenyim sqas.

⁵ Qure dia ambruqasai. Deqa wanjal qatrentqasai. Sen suwanqasai. Tamo Koba Qotei a segi na tamo ungasari nanqi suwantnjroqnm nanqi bati gaigai mandor kokba sqab.

Yesus a boqujatqas

⁶ Onaqa lan angro dena olo merbej, "Anjam endi bole kalil. Tamo nanqi qusib marqab, 'Bole.' Tamo Koba Qotei na aqa lan angro qarinyoqa bosiq aqa wau tamo nanqi kumbra urur brantqas qaji di osornjrco. Qotei na aqa medabu o qaji tamo nanjo are tigeltetnjreq-naqa nanqi aqa anjam palonteqnub.

⁷ Ningi quiy. Yesus a marqo, 'E nunjoq boqujatqai.' "

Tamo ungasari nanqi Qotei aqa anjam e buk endia nenngrenyonum qaji di dauryqab di nanqi tulan areboleboleinjrqas.

⁸ E Jon. E anjam kalil endi quem. Kumbra kalil e ubtosim buk endia nenngrenyonum qaji di e unem. Unsimqa lan angro kumbra di osorbej qaji aqa areq di singa pulutosim a binjiyqa laqnamqa a na merbej.

⁹ "Ni e binjibaim! E ni bul. E ni ti ino was agi Qotei aqa medabu o qaji tamo nanqi ti koba na wau qujai. Tamo ungasari buk endia anjam dauryeqnub qaji nanqi dego iga koba na wau qujai. Deqa ni Qotei segi binjiyoqnime."

¹⁰ Osiq merbej, "Qotei aqa anjam ni buk endia nenngrenyonum qaji di tentaim. Kumbra kalil ni ubtosim buk endia nenngrenyonum qaji di brantqa bati jojomqo.

¹¹ Deqa unqum. Tamo ungasari kumbra uge uge yeqnub qaji nanqi olo kumbra uge uge yoqnebe. Tamo ungasari kumbra jigat yeqnub qaji nanqi olo kumbra jigat yoqnebe. Tamo ungasari kumbra bole bole yeqnub qaji nanqi olo kumbra bole bole yoqnebe. Tamo ungasari Qotei aqa kumbra boleq di sosib dauryeqnub qaji nanqi olo aqa kumbra boleq di sosib dauryoqnebe."

¹² Yesus a mareqnu, "Ningi quiy. E urur boqujatqai. Bosiy tamo nanjo kumbra segi segi pegiyosiy awai enjrqai.

¹³ E segi qujai namoq di unum. E segi qujai bunuq di sqai. E segi namo qaji. E segi bunu qaji dego. E ingi ingi kalil qa utru. Wau kalil e yeqnum qaji di e olo koboteqnum.

¹⁴ “Tamo unğasari nanğo gara yansonab qatej qaji nanğı tulan areboleboleinjrim sqab. Nanğı nambile qa nam gei osib uyqa kere. Nanğı Qotei aqa qure koba dego miligiq gilqa kere. Deqa nanğı areboleboleinjrim sqab.

¹⁵ Ariya tamo unğasari kumbra uge uge yeqnuv qaji nanğı Qotei aqa qure koba di miligiq gilqasai. Nanğı oqeq di sqab. Tamo unğasari gumanıno qaji, quñam qalo qaji, sambala kumbra yo qaji, leñ ojo qaji, gisañ qotei binjinro qaji, gisañ kumbra dauryqajqa tulan arearetjnro qaji nanğı Qotei aqa qure koba di miligiq gilqasai. Nanğı oqeq di sqab.

¹⁶ E Yesus. E na ijo lan angro qarinyonumqa ninğı qure qureq di ijo ñam qa koroeqnuv qaji nunğoq aisiq anjam endi palontosiq mernğwo. E Mandor Koba Devit aqa leñ na nambabem qaji. E Devit aqa Angro. Nebeqa burbas bunuj oqeqnuv dego kere e degsim minjaleqnum.”

¹⁷ Qotei aqa Mondor wo Kaja Du aqa unğa bunuj wo nanğı aiyel na mareqnuv, “Yesus, ni aue.” Tamo kalil ijo anjam endi queqnuv qaji nanğı marebe, “Yesus, ni aue.” Tamo bei a ya qaryimqa bosim nambile qa ya osim uyem. Ya di awai saiqoji. Qotei na lanğa anaiyqas.

Jon a anjam bei sinğila na marej

¹⁸ E Qotei aqa anjam buk endia nenğrenyonum. Tamo kalil anjam endi queqnuv qaji nanğı e sinğila na endegsi minjrqai. Tamo bei a anjam bei osim Qotei aqa anjam ende ti turtqas di gulbe uge uge kalil e ubtosim buk endia nenğrenyonum qaji di Qotei na kamba tamo di yqas.

¹⁹ Tamo bei a Qotei aqa anjam e buk endia nenğrenyonum qaji mutu bei osim taqal waiyqas di Qotei na kamba tamo di taqal waiyimqa a nambile qa nam gei osim uyqasai. A Qotei aqa qure koba miligiq gilqasai dego.

²⁰ Tamo a kumbra endi kalil ubtosiq marqo qaji a olo marqo, “Bole, e boqujatqai.” Anjam endi bole. O Tamo Koba Yesus, ni aue.

²¹ Tamo Koba Yesus a tamo unğasari kalil nanğı qa are boleiyeme. Bole.

Anjam Mutu Qudei

Ni qalie bei oqajqa are soqnimqa kiyo gulbe bei inoq di brantimqa kiyo ni Qotei aqa anjam mutu endi sisiy.

¹ Ni Qotei qa qalieqajqa marsimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Aposel 14:14-17	Aposel 17:22-31	Rom 1:18-23
Rom 11:33-36	1 Korin 8:4-6	Mak 12:29-30
Jon 4:23-24	1 Timoti 1:17	1 Timoti 6:15-16
Hibru 4:13	Hibru 10:30-31	Jems 1:17
1 Pita 1:14-17	1 Jon 1:5	1 Jon 4:7-12, 16
2 Korin 1:3	Jut 24-25	Uli Anjam 4:8-11
Uli Anjam 15:3-4		

² Ni Qotei aqa Njiri Yesus Kristus qa qalieqajqa marsimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Jon 1:1-18	Filipai 2:5-11	Kolosi 1:15-20
Kolosi 2:9-10	Hibru 1:1-14	Rom 1:3-4
2 Korin 4:4-6	Luk 1:26-38	Galesia 4:4-5
Matyu 16:13-17	Jon 5:19-29	Jon 6:35-40
Jon 11:25-27	Jon 14:5-11	Jon 17:1-5
Jon 20:26-31	Aposel 3:13-16	Aposel 4:10-12
1 Jon 2:1-2	1 Jon 5:20	Uli Anjam 19:11-16

³ Ni are qalonum kiyo, "Qotei a e qa are qalosaieqnu." Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

1 Jon 4:9-10	Rom 5:8	Jon 3:16
1 Timoti 2:3-6	2 Pita 3:9	

⁴ Ni are qalonum kiyo, "E une saiqoji." Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Rom 3:10-12, 23-24	Rom 5:12	Galesia 3:22
1 Jon 1:8-10	Jon 3:18-20, 36	Aposel 17:30-31
Kolosi 3:5-10	Rom 6:23	Galesia 6:7-8
2 Tesalonaika 1:7-9	1 Pita 4:3-5	Uli Anjam 20:11-15

⁵ Ni are qalonum kiyo, "Qotei na ijo une kobotqasai." Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Aposel 5:31	Aposel 10:43	Aposel 26:18
Efesus 1:7	Kolosi 1:13-14	Kolosi 2:13-14
1 Timoti 1:15-16	Hibru 10:17-18	1 Jon 1:8-10

⁶ Ino areqalo qujai agi Yesus Kristus na ni oqajqa. Deqa ni anjam mutu endi sisiy:

Jon 1:12	Jon 3:15-18, 36	Jon 14:6
Jon 20:31	Aposel 4:12	Aposel 16:30-31
Rom 3:20-22	Rom 10:9-10	Galesia 2:16
Efesus 2:8-9		

⁷ Ni qaliesai, ni nambile gaigai sqam kiyo sai kiyo? Deqa ni anjam mutu endi sisiy:

Jon 3:1-16	Jon 5:19-29	Jon 11:25-26
Jon 14:6	Jon 17:2-3	Jon 20:31
Rom 8:10-17	2 Korin 5:17	Efesus 2:1-6
Kolosi 2:13	Taitus 3:4-7	1 Jon 5:11-13

⁸ Ni maronum kiyo, “E Qotei pailyoqnqai e?” Degamqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 6:5-13	Matyu 7:7-11	Matyu 14:23
Matyu 18:19-20	Mak 1:35	Mak 11:24-25
Luk 5:16	Luk 6:12	Luk 18:1-8
Luk 21:36	Jon 14:13-14	Jon 15:7
Jon 16:23-24	Rom 8:26-27	Rom 12:12
Efesus 6:18	Filipai 4:6-7	Kolosi 4:2
1 Tesalonaika 5:17	1 Timoti 2:1-4, 8	1 Timoti 4:4-5
Hibru 4:16	Hibru 10:19-22	Jems 1:5-8
Jems 4:2-3	Jems 5:13-18	1 Pita 4:7
1 Jon 3:21-22	1 Jon 5:14-15	

⁹ Ni maronum kiyo, “E ingi kiye qa Qotei pailyqai?” Degamqa ni anjam mutu endi sisii:

Luk 11:1-4	Luk 22:32, 39-46	Jon 17:1-26
Aposel 4:24-31	Aposel 16:25	Rom 1:9-10
Rom 10:1-2	Rom 15:30-33	2 Korin 12:7-10
Efesus 1:15-20	Efesus 3:14-21	Efesus 6:19-20
Filipai 1:3-5, 9-11	Kolosi 1:9-12	Kolosi 4:3-4
1 Tesalonaika 3:9-13	2 Tesalonaika 1:11-12	2 Tesalonaika 3:1-2
Hibru 5:7	Hibru 7:25	

¹⁰ Ni gulbe ti jaqatij ti eqnum kiyo. Degamqa ni anjam mutu endi sisii:

Rom 8:18-25, 28, 35-37	Rom 12:12	2 Korin 1:3-5
2 Korin 4:16-18	Jems 1:2-4	1 Pita 1:3-9
1 Pita 2:19-23	1 Pita 5:8-10	

¹¹ Ni maimimqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 4:23-25	Matyu 9:35	Matyu 11:2-5
Aposel 3:1-6	Aposel 8:4-8	Aposel 19:11-16
Aposel 28:8-9	1 Korin 12:9, 29-30	2 Korin 12:7-10
1 Timoti 5:23	2 Timoti 4:20	Jems 5:14-15

¹² Ni moiqaqqa ulaosimqa ni anjam mutu endi sisii:

Jon 6:39-40	Jon 11:17-27	Jon 14:1-4
Rom 8:38-39	Rom 14:7-9	1 Korin 15:12-58
2 Korin 5:1-10	Filipai 1:20-24	1 Tesalonaika 4:13-18
Hibru 2:14-15	Uli Anjam 14:13	Uli Anjam 21:1-4
Uli Anjam 22:1-5		

¹³ Ni qalieqajqa, Kristen nangi kumbra kiye dauryqab? Deqa ni anjam mutu endi sisii:

Jon 13:34-35	Rom 12:9-13	Galesia 5:22-26
Efesus 4:25-32	Kolosi 3:12-17	1 Tesalonaika 5:12-22
Taitus 2:11-14	Jems 3:13-18	2 Pita 1:3-9

¹⁴ Ni qalieqajqa, kumbra bei a uge kiyo bole kiyo? Deqa ni anjam mutu endi sisii:

Rom 1:18-32	1 Korin 6:9-11	Galesia 5:19-21
Efesus 5:3-5	Kolosi 3:5-10	Jems 4:17
1 Pita 4:3	1 Jon 2:15-17	1 Jon 3:4-5

¹⁵ Ni are qalonum kiyo, “E Qotei aqa kumbra dauryqa keresai.” Degamqa ni anjam mutu endi sisii:

Jon 14:16-23	1 Korin 10:13	Efesus 3:20-21
Filipai 1:6	Filipai 4:13	Kolosi 1:11-12
1 Tesalonaika 5:23-24	Hibru 13:5-6	1 Jon 5:3-5

¹⁶ Ni Kristen unum deqa tamo qudei na ni ugeugeimeqnu. Deqa ni anjam mutu endi sisiy:

Matyu 5:10-12	Mak 13:9-13	Luk 12:4-9
Jon 15:18-21	Jon 16:1-4	Aposel 5:41
Rom 8:35-37	Rom 12:14, 17-21	1 Korin 4:11-13
2 Korin 4:8-12	2 Korin 12:10	Filipai 1:28-29
2 Tesalonaika 1:4-8	2 Timoti 3:10-13	Hibru 10:32-39
Hibru 12:3-4	1 Pita 3:13-17	1 Pita 4:12-19
Uli Anjam 2:10		

¹⁷ Ni are qalonum kiyo, “E Kristen tamo qudei nanği ti korooqnasai.” Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

Matyu 18:19-20	Aposel 2:41-47	Rom 12:4-8
Efesus 1:22-23	Efesus 4:11-16	Kolosi 3:15-17
1 Timoti 4:13	Hibru 10:24-25	

¹⁸ Tamo bei na ni kumbra uge emimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Matyu 6:12-15	Matyu 18:21-35	Mak 11:25
Luk 17:3-4	Rom 12:17-21	Efesus 4:31-32
Kolosi 3:13		

¹⁹ Ni tamo ti uņa ti unum kiyo? Degamqa ni anjam mutu endi sisiy:

1 Korin 7:1-16	Efesus 5:21-33	Kolosi 3:18-19
Taitus 2:3-5	Hibru 13:4	1 Pita 3:1-7
Matyu 5:31-32	Matyu 19:3-9	Luk 16:18
Rom 7:2-3		

²⁰ Ni uņa bei kiyo tamo bei kiyo ombla ŋeiqajqa are soqnimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Matyu 5:27-28	Jon 8:2-11	Rom 13:8-10
1 Korin 6:9-20	Galesia 5:19	Efesus 5:3
Kolosi 3:5-6	1 Tesalonaika 4:1-8	Hibru 13:4
Jut 7		

²¹ Ni anğro ti sosimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Efesus 6:1-4	Kolosi 3:20-21	1 Timoti 3:4-5

²² Ino ai abu nanği soqniqbqa ni anjam mutu endi sisiy:

Matyu 15:3-6	Efesus 6:1-3	Kolosi 3:20
1 Timoti 5:4-8		

²³ Ino was bei a gulbe ti soqnimqa ni anjam mutu endi sisiy:

Matyu 7:12	Matyu 25:31-46	Luk 3:10-11
Luk 6:38	Aposel 11:27-30	1 Korin 10:24
2 Korin 8:1-15	2 Korin 9:1-15	Galesia 6:9-10
Filipai 4:14-19	Hibru 10:24	Hibru 13:1-3, 16
Jems 1:27	Jems 2:15-16	1 Jon 3:16-18

24 Ni une bei atqajqa are prugmimqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 6:13	Matyu 26:41	1 Korin 10:13
Hibru 2:18	Hibru 4:14-16	Jems 1:12-15

25 Ni une bei atonum kiyo? Degamqa ni anjam mutu endi sisii:

Luk 15:11-24	Rom 6:1-23	1 Jon 1:9-2:2
Jems 4:7-10	Uli Anjam 3:19-20	Hibru 12:1-2

26 Ni Satan aqa mondor uge nanqi qa ti ulaoqnsimqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 4:1-11	Matyu 6:13	Luk 22:31-32
Jon 17:14-19	Rom 16:19-20	1 Korin 6:13
2 Korin 12:7-10	Efesus 3:20-21	Efesus 6:10-18
1 Tesalonaika 3:5-8	2 Tesalonaika 3:3	Jems 4:7-8
1 Pita 5:8-11	1 Jon 4:4	Uli Anjam 12:7-12

27 Ni tamo bei qa minjin oqimqa ni anjam mutu endi sisii:

Galesia 5:22-23	Efesus 4:26	Kolosi 3:8, 13
Jems 1:19-20		

28 Ni diqoqnsim ino segi ñam soqtoqnsimqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 5:3-12	Matyu 18:1-5	Luk 14:7-11
Luk 18:9-14	Rom 12:16	1 Korin 4:7
2 Korin 10:17-18	Efesus 4:2	Kolosi 3:12-13
Jems 4:6, 13-16	1 Pita 5:5-7	

29 Ni yumal anjam mareqnum kiyo? Degamqa ni anjam mutu endi sisii:

Efesus 4:29	Efesus 5:4	Filipai 4:8
Kolosi 3:8	1 Timoti 4:12	Jems 1:26
Jems 3:9-10		

30 Ni gisañ anjam bei marqajqa are prugmimqa ni anjam mutu endi sisii:

Efesus 4:25	Kolosi 3:9	1 Pita 3:10
Jon 8:44	Uli Anjam 21:8	Uli Anjam 22:15

31 Tamo qudei na ni osib nanqi koba na ya uge uysib nanariqajqa mermibqa ni anjam mutu endi sisii:

Rom 13:13	1 Korin 5:9-11	1 Korin 6:9-10
Galesia 5:19-21	Efesus 5:18	1 Timoti 3:1-3
Taitus 1:7	1 Pita 4:3-5	

32 Ni inqi inqi koba oqñajqa are prugmeqnu kiyo? Degamqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 6:19-21, 24-34	Luk 12:13-21, 32-34	Aposel 20:35
1 Timoti 6:6-10, 17-19	Hibru 13:5-6	

33 Tamo qudei na ni gisañ qotei nanqi qa louqajqa mermibqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 4:10	Aposel 17:22-31	1 Korin 5:11
1 Korin 6:9-11	1 Korin 8:1-13	1 Korin 10:1-22
2 Korin 6:14-18	Galesia 5:19-21	1 Tesalonaika 1:9-10
1 Jon 5:21	Uli Anjam 21:8	Uli Anjam 22:15

34 Ni qalieqajqa, "E kumbra kiye ijo gate kokba nanqi enjrqai?" Deqa ni anjam mutu endi sisii:

Matyu 22:15-22	Rom 13:1-7	1 Timoti 2:1-4
Taitus 3:1	Hibru 13:17	1 Pita 2:13-17